

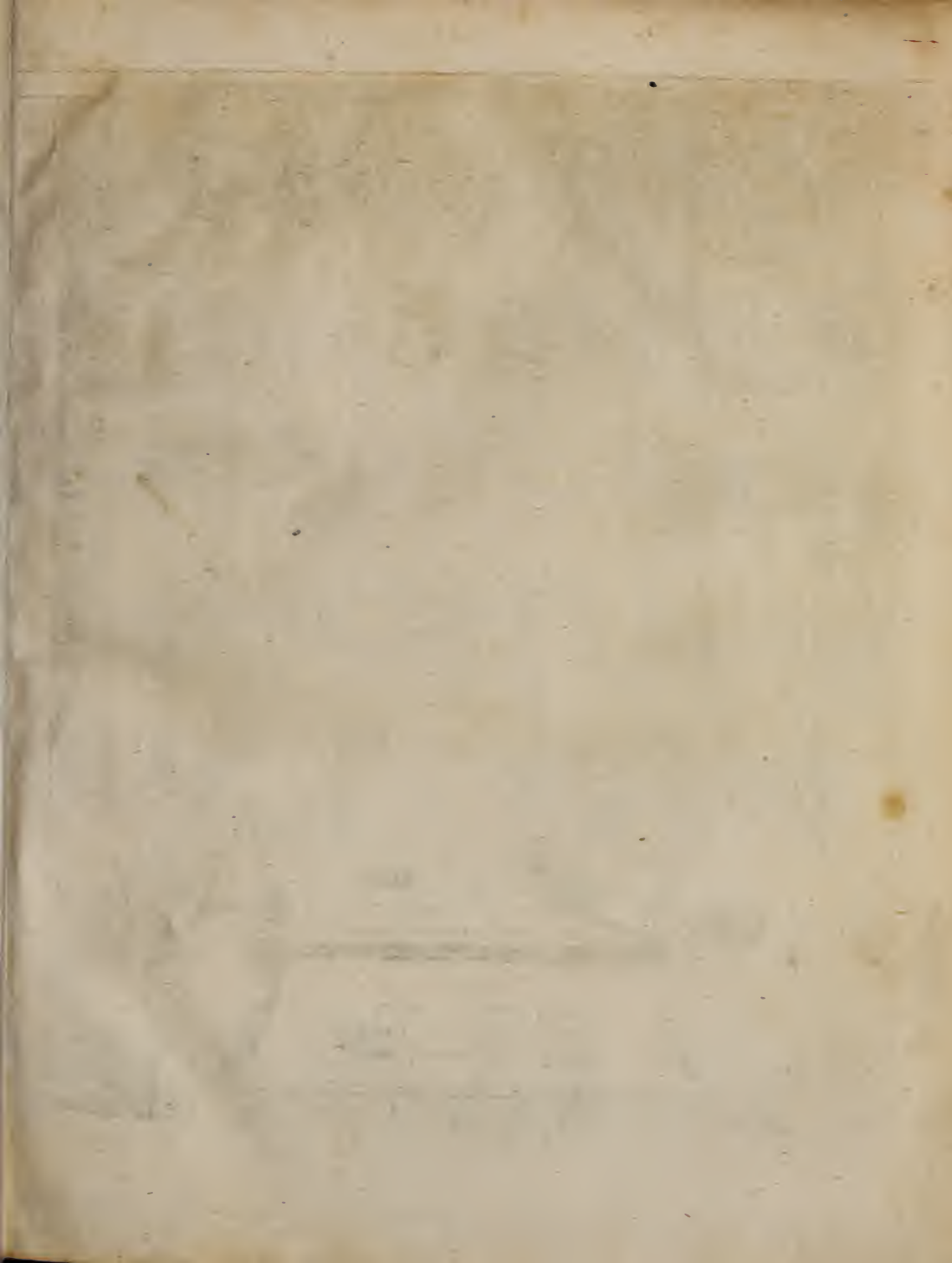

John Crawford.

M. D.

ACTA
PHYSICO-MEDICA
ACADEMIAE CAESARAE
NATVRAE CVRIOSORVM

ACTA
PHYSICO-MEDICA
ACADEMIÆ CÆSAREÆ
LEOPOLDINO-CAROLINÆ
NATURÆ CURIOSORUM
exhibentia

EPHEMERIDES

sive
OBSERVATIONES HISTORIAS
ET EXPERIMENTA

a
CELEBERRIMIS GERMANIÆ
ET EXTERARUM REGIONUM

VIRIS

habita & communicata,
singulari studio
collecta.

14489

VOLUMEN PRIMUM
cum APPENDICE

&
PRIVILEGIO SACRAE CÆSAREAE MAJESTATIS.

NORIMBERGÆ,

Prostat in Officina W. M. ENDTERIANA, & apud
JULIUM ARNOLDUM ENGELBRECHT.

Typis JOHANNIS ERNESTI ADELBULNERI An. M DCC XXVII.

ACADEMIA

PHYSICO-MEDICAE

LEOPOLDINO-CAROLINAE

IN VIENNA

ANNO 1784

EPHEMERIDES

OBSERVATIONES HISTORIAE
ET EXPERIMENTA

PHYSICAE ET
MATHESICAE

VIRIS

ANNO 1784

Vol. 1

Crawford

IN VIENNA

THE JOHNS HOPKINS LIBRARY

C A R O L O

A D E O D A T O

I M P E R A T O R U M C A E S A R U M

M A X I M O

P I O F E L I C I S E M P E R A U G U S T O

G E R M A N I A E H I S P A N I A E

I N D I A R U M H U N G A R I A E B O H E M I A E

C A S T I L I A E L E G I O N I S A R A G O N I A E

S I C I L I A E U T R I U S Q U E H I E R O S O L Y M O R U M

N A V A R R A E D A L M A T I A E

C R O A T I A E

S C L A V O N I A E B U L G A R I A E

B O S N I A E S E R V I A E

E T

R A S C I A E

R E G I

ARCHIDVCI AVSTRIAE

DVCI

BVRGVNDIAE BRABANTIAE

MEDIOLANI STIRIAE CARINTHIAE

CARNIOLAE

AC

LXEMBVRGI

VIRTEMBERGAE ET VTRIVSQUE

SILESIAE

PRINCIPI SVEVIAE

MARCHIONI BVLGARIAE

MORAVIAE ET LVSATIAE

COMITI PRINCIPALI

HABSPVRGI TYROLIS PFIRETARVM

KYBVRGI ET GORITIAE

PROVINCIALI ALSATIAE

COMITI FLANDRIAЕ

DOMINO MARCHIAE VENEDICAE

POR TENAVIAE

ET

SALINARVM

ET QVAE SVNT RELIQA

AUGUSTISSIME
IMPERATOR.

Egyptios olim, ne unquam scientiae suae hieroglyphicae memoria excideret, in operosis Obeliscorum Pyramidumque molibus, tum & apparatissimis templorum valvis, symbolorum suorum monumenta consecrare solitos fuisse, historiâ temporum teste & vetustatis nuncia accepimus.

Naturae Curiosorum Academia, quae Observationum, experimentorum & inventorum notabilium in novum volumen collegit seriem, non in Aesculapii fano suspendere, sed ad CAESAREAE VESTRAE MAJESTATIS

Sacratissimum thronum humillimo deponere obsequio audet; eadem quippe, sicuti sub SUMMA CAESAREA GRATIA in hunc usque diem progressum & incrementum nacta est tantum non invidendum, ita & ab HAC futuram perennitatem sibi certissima praesumit spe, nec enim ipsius famam unquam oblivio supprimet, quamdiu sub CAESAREAE MAJESTATIS CLEMENTIA ET TVTELA, veluti occulto arbor aevo ad optatissimum creverit fastigium, sub ILLA siquidem omnia ad immortalitatem literarum sacra peraguntur, & literarum perpetuitate libertatis mysteria operantur. Felicia adeo nostra tempora, ubi artes, disciplinae & scientiae magis magisque excoluntur, praejudiciorum deposita larva, autoritatumque ablatis praestigiis, nitidissima effulget veritatis facies, nec inanibus rationis delusae figmentis, sed infallibilibus demonstrationes constant argumentis. Tantam autem fortunam, post Divinam Benignitatem, VESTRO AUGUSTISSIME CAESAR REGIMINI debemus, PIO, SAPIENTI, Palladis simul Aegide & Hermetis Caduceo armato & ornato, ut non possit non seculum nostrum faustissimos omnium rerum successus inde sibi polliceri.

Friderici III. Caesaris Symbolum fuisse legitur, Aquila Electa Juste Omnia Vincet. Nos ab AQUILA, in CAESARIS INSIGNIBUS conspicua, optimum capiemus augurium, Eandem recturam imperio populos, subjectis parcituram, & superbos debellaturam esse, aequae ac olim Atheniensis populus sibi futurum promittebat, ut universo orbi imperaret, postquam ab oraculo

culo perceperat, se aquilam in nubibus, & reliquis avibus superiorem fore. Jam vero dum antehac depopularum regionum, urbium dirutarum, arcium expugnataram, agrorum devastatorum, exundantium profuso sanguine camporum, tristis adhuc nos manet memoria, imminens adversitatum tempestas, bellicorum apparatus gravitas, armorumque strepitus seriis nos precari precibus jubent, o utinam pax missa per orbem ferrea beligeri compescat limina Jani, & postibus augustis lauro nobilior quercus prætexatur, illaque victos hostes, hæc cives servatos ostendet.

Votorum igitur nostrorum summa est, ut supremus mundi Arbiter SACRÆ CÆSARÆ MAIESTATI VESTRÆ porro pacatum Imperium, tranquillam REGNORVM AVITORVM possessionem, Cognationum Pactorumq; , qui cum Regibus intercedunt, uberri- mos fructus, cæli astrorumque beneficos aspectus, gen- tium concordiam, terrarum fecunditatem, & cum primis Masculam Progeniem Auræque stirpis Aureum Ra- mum in Austriacæ Domus columnen & seculi delictum largiatur!

SACRÆ CAESARÆ MAIESTATIS VESTRÆ

humillimo obsequio devotissimè

Praefes, Director, Adjuncti & Collegae
ex ordine Naturæ Curiosorum Academi-
corum,

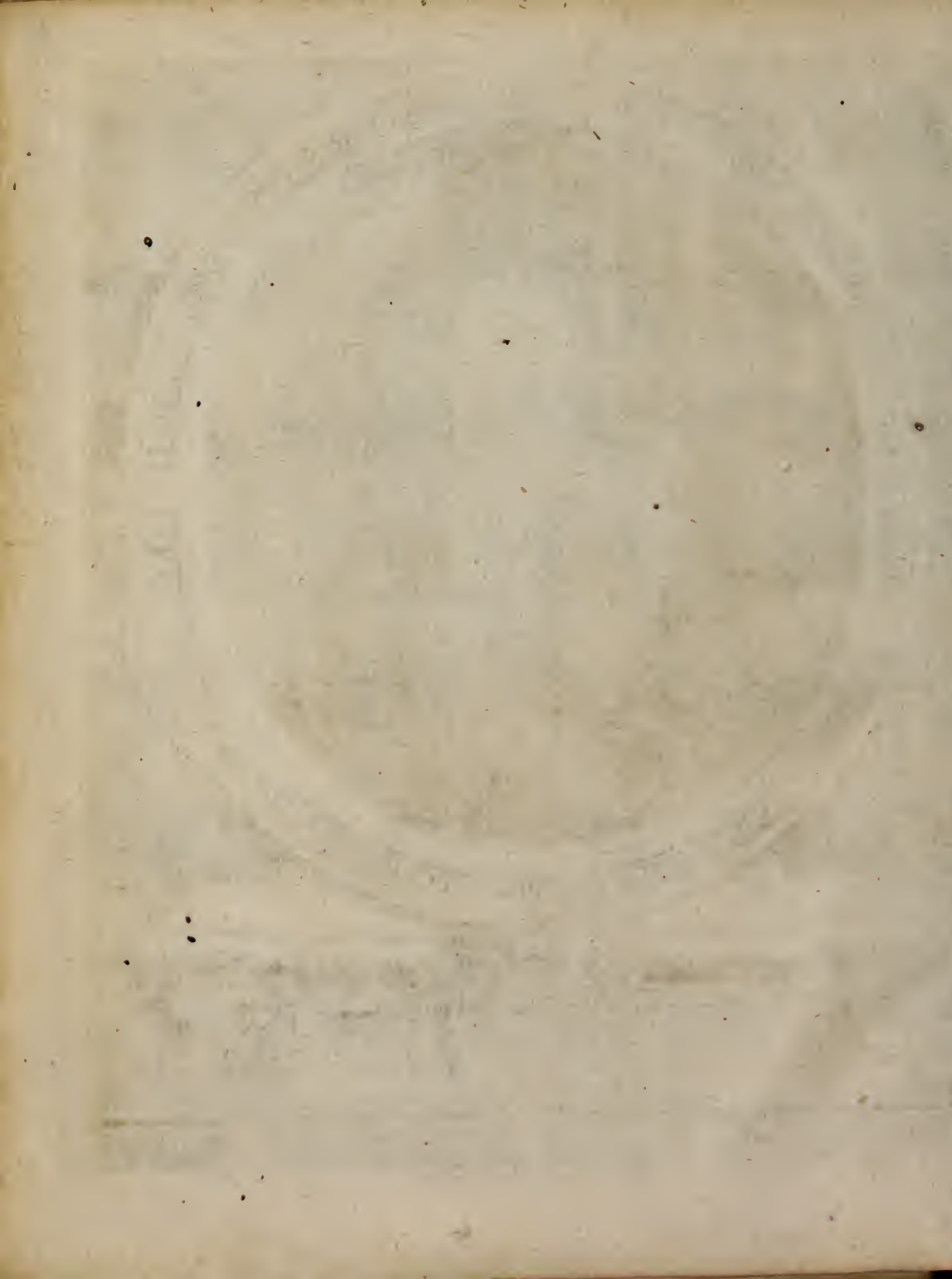
)(

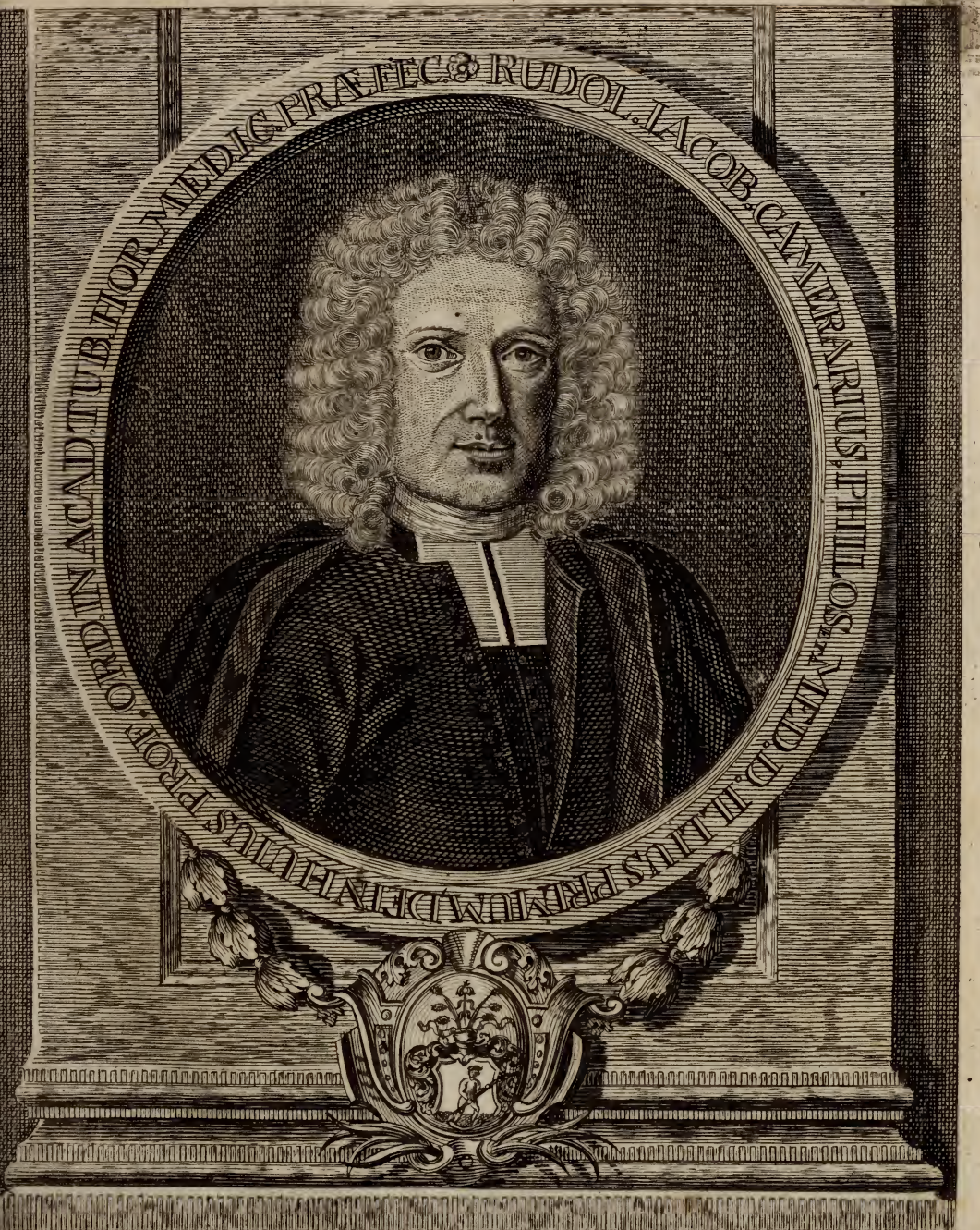
PRAE-

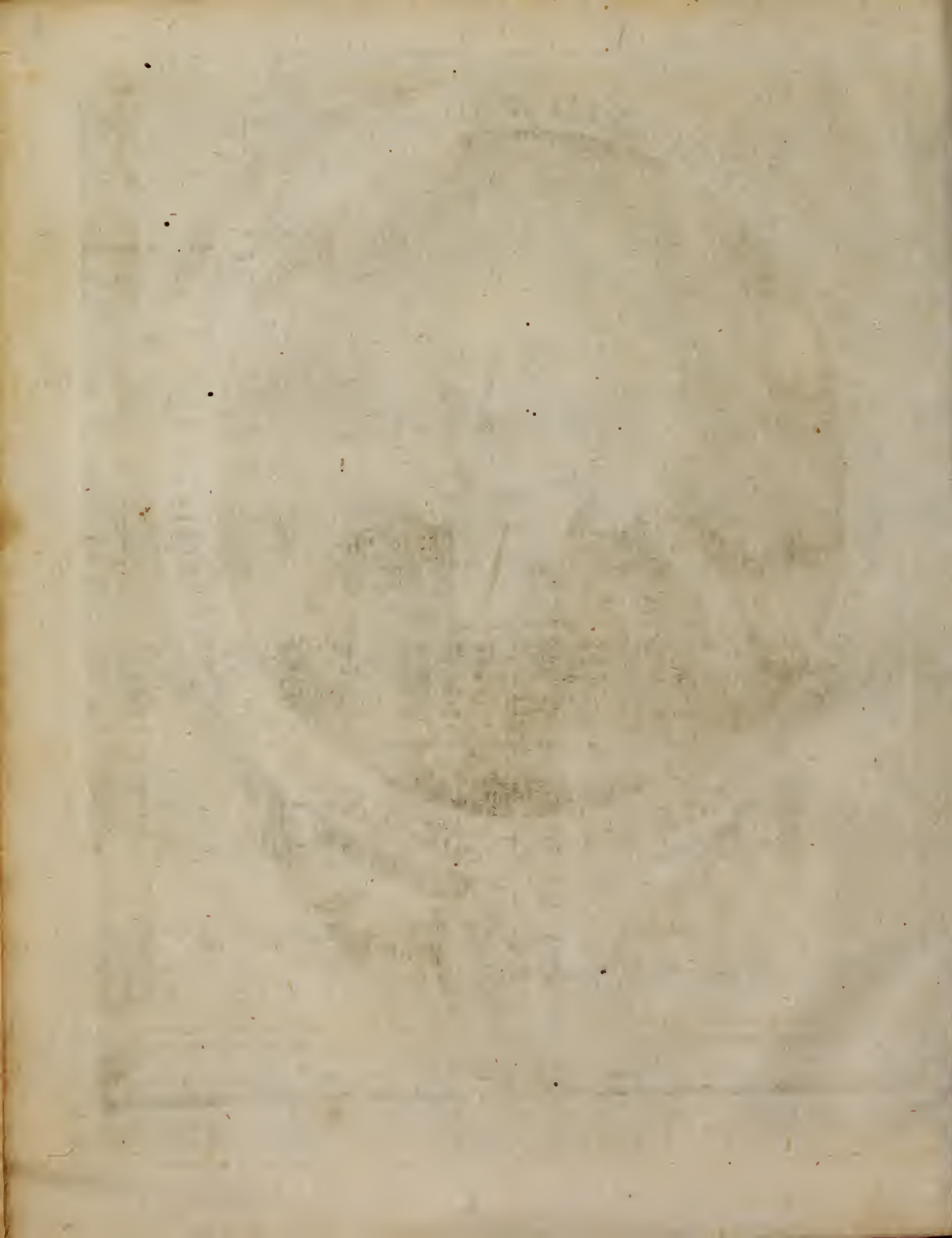

Joh. Christoph. Dehné. Sc.

Joh. Christoph. Dehne sc.

PH. T. MED. D. COLLEGII MED. VLMENS. SEN. GYMNASII SCHOL. ARCH. AC ACADEM. IMP. FRANC. ADE. VITVS. PRÆDICTI

Natus 1670

Denat 1724

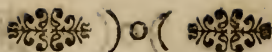

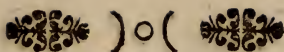
CATALOGUS

Dnn. Collegarum Academiae Cæsareæ Leopoldino-Carolinæ Naturæ Curiosorum.

Ordo Receptionis.	Nomina.	Agnomina.	Officia.	Annus Receptionis.	Tempus mortis.
1.	Dn. Dr. Johann. Laurent. Bausch, Suinf. Acad. Nat. Cur. Fundator & Præses I.	Jafon.	Phys. Suinf.	1652.	1665. 17. Nov.
2.	Dn. Dr. Joh. Mich. Fehr, Kitting. Francus, A. N. C. Præses II.	Argonauta.	Phys. Suinf.	— —	1688. 15. Nov.
3.	Dn. Dr. Georg. Balth. Metzger, Suinf.	Americus.	P. P. Tubing.	— —	1687. 9. Oct.
4.	Dn. Dr. Georg. Balthaf. Wolfart, Suinf.	Alceus.	Pract. Suinf.	— —	1674. 31. Jan.
5.	Dn. Dr. Christoph. Keiling, Isleb.	Æfon I.	Phys. ibid.	— —	1658.
6.	Dn. Dr. Valent. Andreas Möllencbrock, Erfurt.	Pegasus I.	P. P. Erfurt.	— —	1672.
7.	Dn. Dr. Georgius Horstius, Ulm.	— —	Phys. Ulm.	— —	1661. 31. Maji
8.	Dn. Dr. Joh. Pfautz, Ulm.	— —	Med. ibid.	— —	1674. 23. Maji
9.	Dn. Dr. Conrad. Theod. Lüncker, Marburg.	— —	P. P. Marburg.	— —	1660. 30. Dec.
10.	Dn. D. Joh. Dav. Wilhelmi, Baccharac.	— —	Pract. Bern.	— —	1671. 12. Oct.
11.	Dn. D. Andr. Wolffius, Jenens.	— —	Phys. Smalc.	1653.	1661. 12. Maji
12.	Dn. D. Joh. Martin. Uhlus, Suinf.	— —	Med. Sleuf.	— —	1657.
13.	Dn. D. Alb. Conr. Langenauer, Uffenheim.	— —	Phys. Weid.	— —	1656.
14.	Dn. D. Nic. Balth. Mertz, Herbig.	— —	P. P. Herbig.	1654.	†
15.	Dn. D. Joh. Dan. Horstius, Gießen.	Phoenix I.	Arch. Franc.	1655.	1685. 17. Jan.
16.	Dn. D. Adam. Stœr, Herbigol.	— —	P. P. Herbig.	1656.	
17.	Dn. D. Phil. Jac. Sachs, Vratisl. Ac. N. C. Adjunct.	Phosphorus.	Phys. Vratisl.	1658.	1672. 7. Jan.
18.	Dn. D. Jon. Deutschlender, Fraustad. Silef.	— —	Archiat. Pol. Reg.	1661.	1661.
19.	Dn. D. Leonh. Ursinus, Norimb.	Zephyrus I.	P. P. Lips.	— —	1664. 2. Febr.
20.	Dn. D. Elias Schmidt, Haslac. Acad. N. C. Adjunct.	Phæton I.	Phys. Suinf.	— —	†
21.	Dn. D. Joh. Andr. Grabo, Mühlh.	Cephalus.	Phys. Erfurt.	— —	1669. 13. Maji

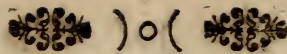
Ordo Receptio- nis.	Nomina.	Agnomina.	Officia.	Annus Receptio- nis.	Tempus mor- tis,
22	Dn. D. Joh. Jac. Sauer, Palatin.	—	Physf. Herbip	—	†
23	Dn. D. Joh. Phil. D eisler, Suinf.	—	Physf. Sulan.	—	1665. 1. Mart.
24	Dn. D. Joh. Jacob. Wittig, Erfurt.	—	P. P. Erfurt.	—	1663. 17. Maji
25	Dn. D. Georg. Christoph. Petri ab Hartenfels, Erfurt.	Achilles I.	Arch. Mogunt	1662.	1718. M. Dec.
26	Dn. D. Jacob. à Typsma, Harlem. Frif.	—	Physf. Leow.	1663.	1672. 26. Jun.
27	Dn. D. Hieron. Conrad. Virdung ab Hartung, Marburg.	Melissus.	P. P. Herbipol.	1664.	1708. 6. Jan.
28	Dn. D. Paul. Ammann, Vratislav.	Dryander.	P. P. Lipsiens	—	1690. 4. Febr.
29	Dn. D. Joh. Daniel Major, Vratisl. Ac. N. C. Adjunctus.	Hesperus.	P. P. Chilon.	—	1693. 3. Aug.
30	Dn. Lic. Christian Frider. Garmann, Martisburg.	Pollux I.	Physf. Chemn.	1668.	1708. 18. Jul.
31	Dn. D. Jeremias Rhætius, Arnstad.	Castor I.	Physf. Arnstad.	—	1681.
32	Dn. D. Elias Rudolph. Camerarius, Tubing.	Hector I.	P. P. Tubing.	—	1695. 17. Jun.
33	Dn. D. Henric. Vollgnad, Vratisl. A. N. C. Adjunct.	Sirius I.	Physf. Vratisl.	1669.	1682. 3. Jan.
34	Dn. D. Johannes Jænifius, Vratisl. A. N. C. Adjunct.	Arcturus.	Physf. Vratisl.	—	1707. 7. Dec.
35	Dn. D. Johan. Christianus Mackius, Coburg.	Pegasus III.	Physf. Schnee- P. P. Lipsiens.	— 1670.	† 1683. 9. Mart.
36	Dn. D. Michaël Etmüller, Lipsiens.	—	—	—	—
37	Dn. D. Joh. Ferdin. Hertod à Todenfeld, Nicolaiburg-Morav.	Orpheus.	Archiat. Cæs.	—	1714.
38	Dn. D. Joh. Georg. Greifelius, Viennenl.	—	Arch. Cæsar.	—	1684. 18. Maji
39	Dn. D. Georg. Sebast. Jungius, Viennenf., A. N. C. Adjunctus.	Podalirius I.	Arch. Cæsar.	—	1682. 4. Sept.
40	Dn. D. Salomon Braunius, Chilon. Holfar.	—	Arch. Baruth. Brand.	1672.	1675. 30. Nov.
41	Dn. D. Paul. de Sorbuit, Hannoniens. Belga.	Machaon I.	Arch. Cæsar.	—	1691. 28. Apr.
42	Dn. D. Gottlieb Georg. Schramm, Grafenhein. Saxo.	—	Physf. Frauenft	—	1673. 4. Jul.
43	Dn. D. Melch. Fribe, Fridland. Silesf.	Cleander.	Physf. P. Hayn. Mifnic.	—	1690.
44	Dn. D. Georg. Wolfgang. Wedelius, Spremerga Lufar. A. N. C. Adj.	Hercules I.	P. P. Jenensis.	—	1721. 6. Sept.
45	Dn. D. Johannes Scultetus, Noriberg. Ac. N. G. Adjunct.	Perseus I.	Physf. Norib.	—	1680. 13. Febr.
46	Dn. D. Georg. Francus de Franckenau, Numburg. A. N. C. Adjunct.	Argus I.	Arch. Danic.	—	1704. 14. Junij

Ordo Receptio- nis.	Nomina,	Agnomina.	Officia.	Annus Receptio- nis.	Tempus mor- tis.
47	Dn. D. Joach, Georg. Elfner, Vratisl.	— —	Phyf. Vratisl.	1673.	1676. 3. Maji
48	Dn. D. Gottfr. Schubert, Vratisl.	— —	Phyf. Brigens.	— —	1691. 14. Oct.
49	Dn. D. Gottfr. Christ. Winckler, Brig-Silef.		Phyf. Brigens.	— —	1684. 4. Julii
50	Dn. Christian, Adolph. Balduinus, Döbela - Misnic.	Hermes I.	Præfct. Heyn.	— —	1682.
51	Dn. D. Matthias Tilingius, Jevera- Frifius.	Zephyr ⁹ II.	P. P. Rintel.	1674.	†
52	Dn. D. Salomon Reifelius, Hirschb.- Silef.	Amphion.	Arch. Würt.	— —	1701. 21. Nov.
53	Dn. D. Joh. Sigism. Elsholz, Berolin.	— —	Arch. Brande.	— —	1688. 28. Febr.
54	Dn. D. Casp. Theophil. Bierling, Lipsenf.	— —	Phyf. Magdeb.	— —	1693.
55	Dn. D. Ehrenfrid. Hagendorn, Gör- litz.	Pegasus II.	Arch. Saxon. Görlitz.	— —	1692. 27. Febr.
56	Dn. Christian. Aug. L. B. à Friefen.	Jafon II.	— —	1675.	†
57	Dn. D. Christian. Mentzelius, Für- ftenwald.	Apollo.	Arch. Bran- denb.	— —	1701. 17. Jan.
58	Dn. D. Caspar Marchius, Stettin- Pomeran.	— —	Arch. Bran- denb.	— —	1677.
59	Dn. D. Christian. Franc. Paullini, Hlenac.	Arion I.	Phyf. Hlenac.	— —	1712. 10. Junii
60	Dn. D. Joh. Laurent. Fehr, Suinf. A. N. C. Adjunctus.	Argonau- ta II.	Phyf. Suinfurt.	— —	1706. 22. Sept.
61	Dn. D. Joh. Petr. Prückelius, Ratisbon.	— —	Phyf. Ratisb.	— —	1690. 13. Febr.
62	Dn. D. Joh. Georg. Trumphius, Goslar.	Rufus.	Phyf. Goslar.	1676.	†
63	Dn. D. Gothofr. Sculterus, Vratisl. A. N. C. Adjunctus.	Ægineta I.	Med. Vratisl.	— —	1698. 14. Maji
64	Dn. Georg. Hieron. Welfch, Auguft.	Nestor I.	Med. Auguft.	— —	1677. 1. Nov.
65	Dn. D. Rudolph. Wilhelm. Kraus, Naumburg.	Tiphys.	P. P. Jenenf.	— —	†
66	Dn. D. Georg. Abraham Merclin, Weisenburg.	Chiron I.	Phyf. Norib.	— —	1702. 19. Apr.
67	Dn. D. Gabriel Clauderus, Altenb. Mifn. A. N. C. Adjunctus.	Theseus I.	Arch. Altenb.	— —	1691. 9. Jan.
68	Dn. Lic. Benjam. Scharff, Sonderh.	Bias I.	Arch. Schwarz	— —	1702. Jan.
69	Dn. Georg. Casp. Kirchmajer, Uffen- heimenf.	Phospho- rus II.	P. P. Witteb.	— —	1700. M. Oct.
70	Dn. D. Johannes Burg, Vratislav.	Mefue I.	Med. Vratisl.	— —	1690. 25. Aug.
71	Dn. D. Gothofr. Samuel Polifius, Francof. ad Viadr.	Homerus.	Phyf. Francof. Oder,	— —	1700,
72	Dn. D. Lucas Schröckius, Auguft. A. N. C. Præfes IV.	Celfus I.	Phyf. Auguft.	— —	

Ordo Recep- tio- nis.	Nomina.	Agnomina.	Officia.	Annus Recep- tio- nis.	Tempus mor- tis.
73	Dn. Dieteric. de Marwitz, Cultrin. March.	Ulysses.	Eq. Hierosol.	--	1690.
74	Dn. D. Joh. Nicol. Pechlinus, Lug- dun. Batav.	Telamon.	P.P. Kilonienf.	1678.	1706.
75	Dn. D. Joh. Jac. Waldschmidt, Rod- heim-Wetteravus.	Priamus.	P.P. Marburg.	--	1689. 13. Aug.
76	Dn. Henricus L. B. à Friefen.	Atlas.	--	--	†
77	Dn. D. Joh. Christoph. Adlungius.	Ajax.	P. P. Erfurt.	--	1681. 10. Jun.
78	Dn. D. Joh. Georg. Volckamer, No- riberg. A. N. C. Praef. III.	Helianth. I.	Phys. Norib.	--	1693. 17. Maji
79	Dn. D. Johannes Sieboldus, Gothan.	Laomedon.	Med. Lipsiens.	--	†
80	Dn. D. Laurent. Gifeler, Osterodan.	Hippoer. I.	Phys. Brunsv.	--	†
81	Dn. D. Andreas Cleyerus, Cassellan. Haff.	Dioscori- des.	Proto-Medic. in Batav. Or.	--	†
82	Dn. D. Joh. Frider. Allmacherus, Mei- senheim. A. N. C. Adjunctus.	Zethes.	Phys. Francof.	--	1689. 12. Aug.
83	Dn. D. Tobias Czschelius, Lauba- Lusat.	Æsculap. I.	Arch. Cæsar.	--	1682. 25. Dec.
84	Dn. D. Joh. Georg. Sartorius, Bamb.	Calais.	Phys. Bamb.	--	1696. 18. Apr.
85	Dn. D. Joh. Christian. Tralles, Streh- lenf. Siles.	Avenzoar.	Phys. Vraisl.	--	1698.
86	Dn. D. Jacobus Wolffius, Numburg. A. N. C. Adjunctus.	Socrates I.	P. P. Jenensf.	--	1694. 27. Jul.
87	Dn. D. Carolus Patinus, Parisinus.	Galenus L.	P.P. Patavinus	--	1693. 10. Oct.
88	Dn. D. Günther. Christoph. Schelham- merus, Jenensf. A. N. C. Adjunctus.	Theophrast.	P. P. Kilonienf.	--	1693.
89	Dn. D. Johann. Pfeiffer, Geranus.	Musa.	Arch. Ruthen.	1680.	1684. 12. Jun.
90	Dn. D. Joh. Ludovic. Haunemannus, Fris. Orient.	Nestor II.	P. P. Kilon.	--	--
91	Dn. D. Johann. Dolzus, Geismar. Haff.	Androma- chus.	Arch. Hasslo- Cassel.	--	†
92	Dn. D. Sebast. Scheffer, Francof. Ac- N. C. Adjunctus.	Perseus II.	Phys. Francof.	1681.	1686. 10. Jan.
93	Dn. Hier. Ambros. Langenmantel, Augustan.	Solon.	Canon. Aug.	--	1718. 5. Dec.
94	Dn. D. Joh. Jacobus Harderus, Basil. A. N. C. Adjunctus.	Pœon I.	P. P. Basil.	--	1711. 28. Apr.
95	Dn. D. Joh. Daniel Widt, Argentin.	Afclepiades	Arch. Mogunt.	--	1693.
96	Dn. D. Joh. Conrad. Peyer, Scaphusf.	Pythagoras	Phys. Scaphus.	--	†
97	Dn. D. Joh. Paulus Wurfbain, Norib. A. N. C. Eph. Director.	Hermes II.	Phys. Norib.	--	1711. 17. Jan.
98	Dn. Georg. Eberhard. Rumphius.	Plinius In- dic.	Senat. in Am- boina.	--	†

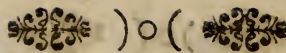
Ordo Rece- prio- nis.	Nomina.	Agnomina.	Officia.	Annus Rece- prio- nis.	Tempus mor- tis.
99	Dn. D. Joh. Petrus Albrecht, Hilde- heim.	Castor II.	Phys. Hildesh.	- -	
100	Dn. D. Johann. Muraltus, Tigur.	Aretzeus.	Phys. Tigurin.	- -	
101	Dn. Henricus Scretta, Scaphus.	Nicander.	Phys. Scaphus.	1682.	1689, 6. Aug.
102	Dn. D. Joh. Adam. Limprecht, Vratisl.	Fabius.	Phys. Berolin.	- -	
103	Dn. D. Gerard. Blasius.	Podaliri ^o II.	P. P. Amstelod.	- -	1682.
104	Dn. D. Joh. Jacob. Döbelius, Gedan.	Hippocr. II.	P. P. Rostoch.	- -	1684, 6. Jun.
105	Dn. D. Emmanuel König, Basil.	Avicenna.	P. P. Basil.	- -	
106	Dn. D. Marr. Joh. Haësbart, Clivens.	Rhafes.		- -	†
107	Dn. D. Joh. Georg. Hieronymi.	Aetius.	Phys. Guelferb	- -	†
108	Dn. D. Joh. Georg. Landbeck, Hoen- loic.	Serapio I.	Pract. Kitting.	- -	1683.
109	Dn. D. Carolus Ohmb, Vratisl.	Sirius II.	Pract. Vratisl.	- -	1706, 9. Apr.
110	Dn. D. Jacob. Schmidius.	Podalir. III.	Arch. Anhalt.	- -	1705, 5. Jan.
111	Dn. D. Jacob. Weizius.	Æson II.	Arch. Gothan.	- -	†
112	Dn. D. Joh. Matthias Faber, August.	Plato I.	Phys. Heilbr.	- -	1702, 21. Sept.
113	Dn. D. Adam. à Lebenwald, Austr. A. N. C. Adjunct.	Æsculap. II.	Styr.	- -	1696, 20. Junii
114	Dn. D. Joh. Jac. Weberski, Dantisc.	Æginer. II.	Phys. Dantisc.	- -	1689, 2. Nov.
115	Dn. D. Joh. Georg. Sommer, Schwarz- burgicus.	Machaon II.	Arch. Schw.	- -	1705, 21. Aug.
116	Dn. L. Rofin. Lentilius, Waldenb- Hoenloic.	Oribasius.	Arch. Würt.	- -	
117	Dn. D. Martin. Christoph. Metzger, Vienn. A. N. C. Adjunct.	Plinius II.	Phys. Ratisb.	- -	1690, 20. Marr.
118	Dn. D. Mich. Bernh. Valentini, Giff. A. N. C. Adjunct.	Theflalus.	P. P. Giffenf.	- -	
119	Dn. D. Georgius Hannzus, Othin. Dan.	Diomedes.	Pract. Oth.	1684.	1699, 1. Apr.
120	Dn. D. Joh. Dan. Dorstenius, Marp.	Averrhoes.	P. P. Marpurg.	- -	1706, 20. Sept.
121	Dn. D. Joh. Maur. Hoffmannus, Alt- dorf. A. N. C. Eph. Director.	Heliodo- rus I.	Arch. Onold.	- -	
122	Dn. D. Joh. Conr. Rappius, Oringa- Hoenloic.	Serapio II.	Arch. Hoenl.	- -	1693.
123	Dn. D. Theodor. Christoph. Krug, Hersfeld.	Mercurius.	Arch. Bran- denb.	- -	1719. Maji.
124	Dn. D. Zachar. Fürst, Delleboc.	Æolus.	Arch. Trevir.	- -	†
125	Dn. D. Christoph. Helvigius.	Galenus II.	P. P. Gryphisv.	- -	1690.
126	Dn. D. Daniel Bscherer, Norib.	Philadelph.	Phys. Norib.	- -	1718, 22. Sept.
127	Dn. D. Samuel Ledelius, Sora- Lusat.	Theseus II.	Phys. Grünb. Lusat.	- -	†
128	Dn. D. Jacob. August. Hünerwolf, Arnstad.	Actuarius.	Phys. Arnstad.	1685.	†

Ordo Rece- ptio- nis.	Nomina.	Agnomina.	Officia.	Annus Rece- ptio- nis.	Tempus mor- tis.
129	Dn. D. Eberhard. Gokelius, Ulm.	Alector.	Phys. Ulmenf.	— —	†
130	Dn. D. Georg. Benj. Gloxin, Colmar.	Serenus.	Phys. Colmar.	— —	†
131	Dn. D. de Sanzey, Eq. aur.	Bias II.	Arch. Colon.	— —	†
132	Dn. D. Joh. Dan. Geyer, Ratisbon.	Dædalus.	Arch. Pol.	— —	†
133	Dn. D. Daniel Crüger, Stargard, Pomer.	Argus II.	Med. Pomer. Stargard.	— —	1711. 15. Mart.
134	Dn. D. Joh. Jac. Wepfer, Scaphus.	Machao III.	Phys. Scaphus.	— —	1695. 28. Jan.
135	Dn. Baro Joh. Conr. à Brunn, Dies- senh.	Herophilus.	Arch. Palatin.	— —	
136	Dn. D. Theodor. Zwinger, Basil.	Aristotel. I.	P. P. Basil.	— —	1724. 22. Apr.
137	Dn. D. Frid. Ferdin. Illmer, de & in Wartenberg.	Democri- tus.	Arch. Cesar.	— —	1700. Januar.
138	Dn. D. Joh. Georg. Volckamer, Jun. Noriberg.	Helianthus II.	Phys. Norib.	— —	
139	Dn. D. Joh. Benedict. Gründel, Glog. Siles.	Coel. Aure- lian.	Phys. Styriae.	— —	1705.
140	Dn. D. Just. Frider. Dillenius, Darmst.	Achates.	P. P. Giessensf.	— —	1720. 18. Aug.
141	Dn. D. Joh. Eschenbach, Eisenb. Misn.	Scrib. Larg.	Medic. Saxon.	— —	†
142	Dn. D. Joh. Luc. Rhiemius, Coburg.	Myrepsus.	Phys. Coburg.	— —	†
143	Dn. D. Joh. Theod. Moeren, Colon.	Phœbus.	P. P. Mogunt.	— —	†
144	Dn. D. Hermann. Grube, Lubec.	Palamedes.	Phys. Hadersl.	— —	1698. Febr.
145	Dn. D. Andr. Ernius, Hanovienf.	Zephyr. III.	P. P. Hanov.	— —	†
146	Dn. D. Phil. Jac. Hartmannus, Stral- fund.	Aristoteles II.	P. P. Regio- mont.	— —	1707. 28. Mart.
147	Dn. D. Alard. Mauric. Eggerdes, Pa- derbornenf.	Euclides.	Arch. Trevir.	1686.	
148	Dn. D. Joh. Ignat. Muschel, de Mo- schau.	Erasistratus.	Phys. Glacensf.	— —	
149	Dn. D. Joh. Jac. Henrici, Argentor.	Arion II.	Phys. Argent.	— —	†
150	Dn. D. Petrus Chirac, Congensf. Gall.	Orion.	Arch. Reg. Gall.	— —	
151	Dn. D. Johan. Acoluthus, Vratisl.	Cassius Iatr.	Med. Vratisl.	— —	1696. 17. Oct.
152	Dn. D. Mich. Frid. Lochner, Fürth. Noric. A. N. C. Eph. Director.	Periander.	Phys. Norib.	— —	1720. 15. Oct.
153	Dn. D. Joh. Henr. Schmid, Suinf.	Phaëton II.	Pract. Suinf.	— —	1723. 23. Mart.
154	Dn. D. Joh. Jacob. Martini, Heidelb.	Plato II.	P. P. Heidelb.	1687.	†
155	Dn. D. Daniel Nebel, Heidelb.	Achilles II.	P. P. Heidelb.	— —	
156	Dn. D. Hermann. Dülker, Cruc. Pal.	Socrates II.	Med. Francof.	— —	†
157	Dn. D. Rudolph. Jacob. Camerarius Tubing.	Hector II.	P. P. Tubing.	1688.	1721. 11. Sept.
158	Dn. D. Jacob. Grandius, Mutinenf.	Seneca I.	Med. Venerus.	— —	1691. Febr.
159	Dn. D. Sigismund. Ledelius, Sora Luf.	Hercules II.	Advoc. Suid- niz.	— —	1705. 4. Nov.

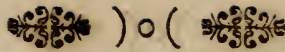
Ordo Receptio- nis.	Nomina.	Agnomina.	Officia.	Annus Receptio- nis.	Tempus mor- tis.
160	Dn. D. Carol. Joseph. Myllerus, Tugio-Helv.	Xenophon.	Phys. Tugiens.	- -	†
161	Dn. D. Conr. Phil. Limmer.	Leucippus.	Med. Servest.	- -	
162	Dn. D. Frider. Wilhelm. Clauderus, Altenburgo-Misn.	Theseus III.	Med. Altenb. Misn.	- -	1692. 9. Nov.
163	Dn. D. Theodorus Caroli, Tubing.	Neptunus.	Phys. Leom.	- -	1690. 20. Febr.
164	Dn. D. Georg. Tobias Dürrius, Augst.	Damocra- tes.	Phys. Augst.	- -	1712. 3. Sept.
165	Dn. D. Marcus Gerbezius, Liburn.	Agefilaus.	Med. Labac.	- -	1718.
166	Dn. Alexand. Maurocordatus, Con- stantinop.	Alexand. M.	Interpres Ot- toman.	1689.	†
167	Dn. D. Ernest. Morgenstern.	Aristogen. I	Arch. Saxon.	1690.	†
168	Dn. D. Henricus Erndl.	Critobulus	Arch. Saxon.	- -	1693. 13. Sept.
169	Dn. David Hausmann, Dresdens.	Aristæus.	El. Sax. Ærar. Bell. Præf.	- -	1698. 27. Dec.
170	Dn. D. Joh. Elias Lehmann, Lusat.	Antenor.	Arch. Saxon.	- -	1691. 2. Apr.
171	Dn. D. Joh. Godofr. de Berger.	Apulejus.	Arch. R. Pol.	- -	
172	Dn. D. Josephus Lanzonus, Ferrar.	Epicharm ⁹	P. P. Ferrar.	- -	
173	Dn. D. Christian. Vater, Witteb.	Nicomach ⁹	P. P. Witteb.	- -	
174	Dn. D. Joh. Georg. Grübel, Cala-Thur.	Varro.	Arch. Saxon.	- -	1698.
175	Dn. D. David Reich ab Ehrenberg, Vratsl.	Hercules III.	Med. Vratsl.	- -	†
176	Dn. D. Joseph Maria Revelius, Pede montan.	Aristogen. II.	Arch. Polon.	- -	†
177	Dn. D. Christian. Schuchmann, Sal- feld-Thur.	Ælianus.	Phys. Annab. Arch. Elect.	- -	†
178	Dn. D. Gustav. Casimir. Gahrlied. von der Mühlen/ Suec.	Aurelianus.	Brandenb.	- -	1713.
179	Dn. D. Joh. Jacob Wagnerus, Tur- gav-Helvet.	Pæon II.	Med. Tigurin.	- -	1695. 14. Dec.
180	Dn. D. Martin. Maximil. Pruggmair, Styriac.	Parmeni- des.	Med. Græcen- sis.	- -	†
181	Dn. D. Francisc. Stockhamer, Salis- burgenf.	M. Artorius	Arch. Cæsar.	- -	
182	Dn. D. Johan. Caspar. Westphalus, Rugenvalda-Pomeran.	Albucafes.	Phys. Delitz.	- -	1722. 24. Mart.
183	Dn. D. Dionysius von der Sterre.	Valerius M.	Soc. Ind. Or. Batav. Proto.	- -	1691.
184	Dn. D. Joh. Bapt. Scaramuccius.	Phaëton III.	Med. Macera- tens.	- -	†
185	Dn. D. Ernest. Sigism. Grossius, Jauera-Siles.	Chiron II.	Phys. Suidaic	1691.	
186	Dn. D. Joh. Christian. Mentzelius, Berolin.	Seneca II.	Arch. Bran- denb.	- -	1718. 17. Maji

Ordo Rece- ptio- nis.	Nomina.	Agnomina.	Officia.	Annus Rece- ptio- nis.	Tempus mor- tis.
187	Dn. D. Sylv. Samuel Anhorn de Hart- wils.	Strabo I.	Phys. Sangall.	- -	
188	Dn. D. Johan. Andreas Schmidtius, Wormat.	Strabo II.	P.P. Helmstad.	- -	1726. Jan.
189	Dn. D. Godofredus Thomafius, Lip- fient.	Vindicia- nus.	Phys. Norib.	1692.	
190	Dn. D. Georg. Frider. Francus de Frankenau, Argentorat.	Philaretus.	P.P. Hafnienf.	- -	
191	Dn. D. Christophorus Horchius.	Abfyrtus.	Archiat. Brand- denb.	- -	
192	Dn. D. Elias Camerarius, Tubing.	Hector III.	P. P. Tubing.	- -	
193	Dn. D. Theodor. Janfonius ab Al- meloveen, Belgia.	Celfus II.	P.P. Hadervic	- -	†
194	Dn. D. Johann Michael Faufius, Ar- gentor.	Theophi- lus.	Med. Francof.	- -	1707. 7. Oct.
195	Dn. D. Johann. Fridericus Gruvius, Erfurt.	Philo I.	Arch. Succ.	- -	†
196	Dn. D. Ambrofius Stegmannus, Wet- tinenfis.	Æmilius.	Med. Islebief.	- -	1700. 21. Jan.
197	Dn. D. Joh. Fridericus Haack, Her- bipol.	Archigenes	Arch. Fuldenf.	1693.	†
198	Dn. Johannes Künckelius à Löwen- ftern.	Hermes III.	Confil. Metall. Succ.	- -	1703. 20. Mart.
199	Dn. D. Joh. Nicolaus Seitz, Francus.	Mofchion.	Med. Oxov.	- -	†
200	Dn. D. Joh. Fridericus Khern, Græ- cenf.	Sethus.	Med. Warasd. Croat.	- -	†
201	Dn. D. Bernhardinus Ramazzinus, Carpenfis.	Hippocra- tes III.	P. P. Patavi- nus.	- -	1714. 5. Nov.
202	Dn. D. Vitus Riedlious, Ulmenf. A. N. C. Adjunct.	Craterus.	Phys. Ulmenf.	- -	1724. 29. Febr.
203	Dn. Daniel Guiliel. Mollerus, Pofon- nief.	Solinus I.	P. P. Altdorff.	1694.	†
204	Dn. D. Samuel Graffius, Vratisl.	Mefue II.	Phys. Vratisl.	- -	
205	Dn. D. Michaël Pauli, Lüben-Silef.	Afterion.	Med. Vratisl.	- -	
206	Dn. D. Joh. Conrad. Wepfer, Sca- phuf.	Melampus.	Phys. Scaphur. Med. Dref- denf.	- -	†
207	Dn. D. Samuel Gotthilf Manitius, Lufatuf.	Macer.		- -	1698. 22. Sept.
208	Dn. D. Conrad. Barthold. Behrens, Hildeffienf.	Eudoxus I.	Arch. Britann.	- -	
209	Dn. D. Godofredus Schulzius, Alten- burgo-Mifnic.	Archelaus.	Phy. Schmöll- Mifn.	- -	†
210	Dn. D. Carolus Raygerus, Pofonief.	Philo II.	Phys. Pofon.	- -	1707. 14. Jan.

Ordo Recep- tio- nis.	Nomina.	Agnomina.	Officia.	Annus Recep- tio- nis.	Tempus mor- tis.
211	Dn. D. Martin. Anton. à Thrun, Eichsfeld.	Agapius.	P. P. Vienn.	1695.	
212	Dn. D. Joh. Georg. Joseph. Schwal- ler, Solothur. Helv.	Alexio.	Med. Solodur.	- -	†
213	Dn. D. Ernst, Fridemann. Schelhas, Jenens.	Anaxago- ras.	Med. Wezlat- Arch. Duc. Saxon.	- -	1703. 26. Jan.
214	Dn. D. Carolus Philippus Lombar- dus, Marburg-Hass.	Philetus.	Arch. Hollat.	- -	†
215	Dn. D. Christian. de Helwich, Dom- nav a-Pruss.	Empedo- cles.	Arch. Hollat.	- -	
216	Dn. D. Joh. Georg. Hoyerus, Mol- h f.	Apollodo- rus.	Phys. Molhus.	- -	
217	Dn. D. Johan. Ludovicus Apinus, Ohring-Hoenl.	Nonus.	P. P. Altdorff	- -	1703. 28. Oct.
218	Dn. D. Maximilian-Preussius, Vratisl.	Japis.	Phys. Vratisl.	- -	1721. 6. Sept.
219	Dn. L. Joh. Helfric. Jungkenius, Mar- burg. Hass.	Apolloni- cus.	Med. Francof.	1696.	†
220	Dn. D. Pyrrhus Maria Gabrielli, Se- nensis.	Straton.	P. P. Senensis, Arch. Wür- tenb.	- -	1705. 19. Dec.
221	Dn. D. Christian Ludov. Gokelius, Gottan.	Alexippus.	Arch. Bavar.	- -	1714.
222	Dn. D. Joh. Menrad. Vorwaldner, Incoitad.	Polybius.	Monachus Ci- sterciensis.	- -	1704. 22. Dec.
223	Dn. Paulus Bocconus, Panormitan.	Plinius II.	Med. Aulic. Cæsar.	- -	†
224	Dn. D. Joh. Baptista Herrmann, Norib.	Philistion.	Arch. Boruss.	- -	
225	Dn. D. Fridericus Hoffmannus, Hall. Misa.	Democra- tes.	P. P. Friburg.	1697.	†
226	Dn. D. Joh. Jacob. Franciscus Vica- rius, Lauterburg-Aultriac.	Anaximan- der.	Phys. Græcens. Med. Vien- nens.	- -	†
227	Dn. D. Joh. Baptista de Winckh, Lib r. Franco.	Lycus.	Phys. Morav. Provincial.	- -	1708.
228	Dn. D. Joh. Michaël Surgant, Mo- guic.	Cleophan- tus.	Phys. Geda- nens.	1698	1700. 1. Jan.
229	Dn. D. Joh. Jac. Scheuchzer, Tigur.	Acarnan.	Arch. Bran- deb.	- -	
230	Dn. D. Philippus Fraundorffer, Kö- nigswis Aultriac.	Herodicus.	P. P. Regio- mont.	- -	
231	Dn. D. Christophorus Gottwald, Gedan.	Asclepio- dotus.			
232	Dn. D. Philippus Sigismund. Stofsius, Cütrinenf.	Androcy- des.			
233	Dn. D. Joh. Henricus Starckius, Lemgov. Lipp.	Soranus.			1707. 8. Febr. Ordo

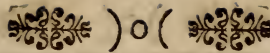

Ordo Rece- ptio- nis.	Nomina.	Agnomina.	Officia.	Annus Rece- ptio- nis.	Tempus mor- tis.
234	Dr. D. Wilhelm Hulderic. Wald- schmidt, Marburg. Hafs.	Diocles.	P. P. Kilonienf.	- -	
235	D. D. Joh. Crafo Hiegel, Mogunt.	Gefius.	P. P. Mogunt.	- -	†
236	Dr. D. Matthæus Blaw.	Paulanias.	P. P. Friburg.	1699.	†
237	Dr. D. Chrillian. Frider. Cregutus, Hanovienf.	Marcellus.	P. P. Hanoic.	- -	†
238	D. D. Georgius Baglivus.	Thales.	P. P. Romanus.	- -	1708.
239	Dr. D. Gottlieb Budæus, Rehfeld. Saxo.	Menodo- tus.	Medic. Budiff. Lufar.	- -	
240	Dr. D. David. Lichtenhahn.	Cleombro- tus.	Arch. D. ac. Saxon.	- -	
241	Dr. D. Joh. Friederic. Ortlob, Ols- na-Silef.	Democ- des.	P. P. Lipfienf.	1700.	1700, Dec.
242	Dr. D. Georg Ernest. Stahlus.	Olympio- dorus.	Arch. Pruffia.	- -	
243	Dr. D. Joh. Casp. Grimm, Saxo.	Crito.	Med. Lipfienf.	- -	
244	Dr. D. Philipp. Liber, ab Hulden, Jen. enf.	Praxagoras	Med. Neofor. Silef.	- -	†
245	Dr. D. Joh. Baptista Werlofchnigg, Prasperga-Styr.	Metrodo- rus.	Phyf. Linzenf. Auftr.	- -	
246	Dr. D. Petrus Hotton, Amftelod.	Cratevas.	P. P. Lugdun	1701.	1709.
247	Dr. D. Udalric. Staudigl, Landsb. Bavar.	Pittacus.	Monach. Be- nedict.	- -	†
248	Dr. Johannes Marius Crescimbenus, Maceratenfis.	Idmon.	Abbas Ko- man.	- -	
249	Dr. D. Joh. Bapt. Gründler, Hungar.	Marboda?	Phyf. Unguan. Hung.	- -	†
250	Dr. D. Joh. Wilhelm Romberg, Hei- delberg.	Patroclus.	Med. Man- heim.	- -	
251	Dr. D. Christian. Maximilian, Spe- ner, Francof.	Clidemus.	Med. Aulic. Boruff.	1701.	1714. 3. Maji
252	Dr. D. Johan. Henricus Hottinger, Tigur.	Salustius.	Med. Tiguri- nus.	- -	
253	Dr. D. Michael Ernest. Etmüller, Lipfienf.	Alexius.	P. P. Lipfienf.	- -	
254	Dr. D. Georgius Pachionus, Roman.	Pelops.	P. P. Romanus	- -	
255	Dr. D. Johan. Melchior Verdries, Giefenf.	Anaxime- nes.	P. P. Giefenf.	1704.	
256	Dr. D. Sebastian Vorfter, Scaphus.	Charicles.	Arch. Mog.	- -	
257	Dr. D. Joh. Burckhard. Mögling.	Leonides.	Arch. Würt.	- -	1725. 10. Apr.
258	Dr. D. Caspar Comelinus.	Mantius.	Prof. Amfte- lod.	- -	
259	Dr. D. Joh. Leonhard, Scherlinus.	Thrafyas.	Phyf. Bamb.	- -	†

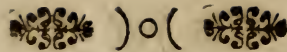

Ordo Rece- ptio- nis.	Nomina.	Agnomina.	Officia.	Annus Rece- ptio- nis.	Tempus mor- tis.
260	Dn. L. Joh. Samuel Carl, Oring- Hoeln.	Afclepio- dorus.	Arch. Isen- burg.	--	
261	Dn. D. Joh. Jacob Mayr de Mayen- burg, Scaphus.	Eudemus.	Phyl. Scaphus Conf. Cæf. M.	--	1717. 23. Nov.
262	Dn. D. David Christian Valthet, Cugn.	Menander.	Med. Dresd.	1609.	
263	Dn. D. Georg Sigismundus Popat- schnigg.	Hygienus.	Med. Labac.	--	
264	Dn. D. Gottlob Schober, Lips.	Agathocles	Arch. Ruffi- enf.	--	
265	Dn. D. Andreas Myrrhen, Darm- statt.	Hiero.	Arch. Erpac.	--	
266	Dn. D. Fridericus Ruyschius.	Philotimus.	P. P. Amtle- lod.	--	
267	Dn. D. Carolus Nicol. Langius, Lu- cern-Helv.	Archibius.	Phyl. Lucern.	--	
268	Dn. D. Godofredus Klaunig, Vra- tislav.	Eubulus.	Med. Cæf. Aul.	--	
269	Dn. D. Joh. Adam Lospichler.	Polyar- chus.	Arch. Salis- burg.	1707.	†
270	Dn. D. Ulricus Sigismund. Nimpfch. Berolstadt.	Theon.	Med. Vratisl.	--	1726. 16. Dec.
271	Dn. D. Godofr. David Mayerus, Vratisl.	Menoma- chus.	Med. Vratisl.	--	1719. 25. Nov.
272	Dn. D. Samuel Steurlin, Meinung.	Agrius.	Phyl. Schlei- fung.	--	†
273	Dn. D. Gottlieb Albrecht, Vratisl.	Diagoras.	Med. Confil. Cæf.	--	
274	Dn. D. Michael Angelus Mori, Se- nensis.	Rubrius.	Poliater Sen.	--	
275	Dn. D. Johannes Maria Lancifus.	Cæfarius.	Arch. Ponti- ficius.	--	1720. 10. Jan.
276	Dn. D. Anton. Vallifnerius.	Philagrius.	P. P. Paravi- nus.	--	
277	Dn. D. Frideric. Kaltschmied, Vratisl.	Protarchus.	Med. Vratisl.	1708.	1717. 11. Jul.
278	Dn. D. Petrus Wolfart, Hanov.	Polyænus.	Arch. & P. P. Castellan.	--	
279	Dn. D. Dominicus Gulielmini, Bo- nonienf.	Athenæus.	P. P. Patavinus.	--	1710. 12. Jul.
280	Dn. D. Joh. Bapt. Morgagnus, Fo- roliv.	Marinus.	P. P. Patavin.	--	
281	Dn. D. Joh. Jacobus Bajerus, Jenenf.	Eugenianus	P. P. Altdorff.	--	
282	Dn. D. Petrus Mangold, Bafil.	Heraclitus.	Med. Bafil.	--	
283	Dn. D. Joh. Scheuchzer, Tiguria.	Philippus.	Med. Tigurin.	--	

Ordo Rec- ptio- nis.	Nomina.	Agnomina.	Officia.	Annus Rece- ptio- nis.	Tempus mor- tus.
284	Dn. D. Joh. David Mauchartus, Vaingenf. Württenb.				
285	Dn. D. Joh. Ernest. Waltsgett, Ols- na-Siles.	Plitonicus.	Phys. Marbac.	-- --	1716. Febr.
286	Dn. D. Joh. Gottlob Nüßler, Lauba- Lusat.	Glauco.	Med. Aul. Cæs. Phys. Lauban. Luf.	1709. 1711.	† 1711. 30. Mart.
287	Dn. D. Leonhard. Hurterus, Sca- phus.	Ctesius. Diophan- tus.	Med. Scaphus.	-- --	
288	Dn. D. Joh. Henricus Helcher, Suidn.	Hierotheus	Med. Vratisl.	-- --	
289	Dn. D. Samuel Bartierius, Basil.	Erotianus.	P. P. Basil.	-- --	
290	Dn. L. Joh. Matthias Müller, Fran- cof.	Gorgias.	Phys. Cünzel- lav.	1712.	1725.
291	Dn. D. Joh. Conradus Michaëlis, Ha- noviens.	Sophocles.	Med. Hanov.	-- --	
292	Dn. Joh. Christian, Lehmannus, Bu- dissa Lusat.	Antenor II.	P. P. Lipsiens.	-- --	
293	Dn. D. Joh. Adamus Genselius, Sop- ron. Hung.	Diodorus.	Phys. Sopro- nienf.	-- --	1720. 31. Maji
294	Dn. D. Abraham Vaterus, Witte- berg.	Antipater.	P. P. Witteb.	-- --	
295	Dn. D. Joh. Abrah. Mercklin, Norib.	Chiron III.	Phys. Norib.	-- --	
296	Dn. D. Immanuel Weißmann, Waibl. Württemberg.	Apollopha- nes.	Phys. Vra- co Württemberg.	1713.	
297	Dn. D. Michaël Alberti, Noriberg.	Androni- cus I.	P. P. Halensf.	-- --	
298	Dn. D. Christian Michaël Adolphi, Hirschberg-Siles.	Aetius.	P. P. Lipsiensf.	-- --	
299	Dn. D. Herm. Werner. Engelbert. de Wethoven. Hammona Weltph.	Hermophi- lus	Med. Hammo- na. Gueltph.	-- --	
300	Dn. Lic. Sigismund. Schmiederus, Lobenhan-Mitnic.	Sabinus.	Phys. Pirnen- fis.	-- --	1717. 15. Oct.
301	Dn. D. Joh. Jacob. Dillenius, Darm- stad.	Glaucias.	Phys. G ün- te g Huf.	-- --	
302	Dn. D. Joh. Jac. Christian. Thebesius, Sandwaid Siles.	Euriphon.	Phys. Hufschb. Siles.	-- --	
303	Dn. D. Joh. Michaël de Kozamero, Bavaros.	Stratoni- cus.	Phys. Teschi- nenf.	1714.	
304	Dn. D. Godofr. Benjamin Preussius, Fraustad. Polonus.	Japis III.	Med. Vratisl.	-- --	1719. 12. Junii
305	Dn. D. Samuel Grassius, Jun. Vratisl.	Mac sue III.	Med. Vratisl.	-- --	
306	Dn. D. Georg. Detharding, Ro- stoch.	Androni- cus II.	P. P. Rostoch.	-- --	
307	Dn. D. Joh. Sigismund. Heeninger, Argentorat.	Heraclides.	P. P. Argentin.	-- --	†

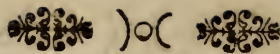

Ordo Recep- tion- nis.	Nomina.	Agnomina.	Officia.	Annus Recep- tion- nis.	Tempus mor- tis.
308	Dn. D. Alexander Schamsky.	Areus.	Phys. Pragenf.	- -	
309	Dn. D. Joh. Baptista Bianchi.	Albutius.	P. P. Taurin.	- -	
310	Dn. D. Andreas Fackhius.	Demetrius.	Proto-Medic. Cæsar.	- -	1727.
311	Dn. D. Andreas Heldius.	Eusebius.	Arch. Byrutin.	- -	1714.
312	Dn. D. Bartholom. Curtius.	Hiccius.	Med. Medio- lanenf.	- -	
313	Dn. D. Laurent. Heisterus, Francof.	Softratus.	P. P. Helm- stad.	1715.	
314	Dn. D. Joh. Philippus Eyselius, Er- furtentl.	Philoxenus.	P. P. Erfurtenf.	- -	1717. 30. Junii
315	Dn. D. Coarad. Arnoldus Vincque- des, Leodiensf.	Artephius.	Med. S. Hu- bert.	- -	
316	Dn. Joh. Gabriel Doppelmajer.	Conon.	P. P. Noriberg.	- -	
317	Dn. D. Christian. Gottlieb Reufner, Lignit. Silef.	Dorotheus.	Phys. Jauer. Silef.	- -	
318	Dn. D. Christoph. Ludov. Göckelius, Herspruck-Noricus.	Philostor- gius.	Phys. Nori- berg.	- -	
319	Dn. D. Joh. Philippus Breyaius, Dan- tiscan.	Callima- chus.	Med. Dan- tiscan.	- -	
320	Dn. D. Joh. Georg. Liebknecht.	Eratothe- nes.	P. P. Giessen- fis.	- -	
321	Dn. D. Joh. Francisc. Rauch, Brei- tenpr. Palatin.	Charixe- nes.	Med. Vien- nenf.	- -	†
322	Dn. L. Christian. Gotthardt Wilisch, Liebitad. Misnic.	Baslus.	Phys. Pirnenf.	- -	
323	Dn. D. Christian. Henricus Erndl.	Stantius.	Arch. Reg. Polon.	1716.	
324	Dn. D. Adam. Frider. Pezoldt, Seyda- Misnic.	Zosimus.	Med. Lipfienf.	- -	
325	Dn. D. Onuphrius Bonfiglius, Libur- nenf.	Palladius.	Med. Craco- vienf.	1717.	
326	Dn. D. Joh. Adam. Göritz, Weidena- Palatinus.	Isidorus.	Med. Ratis- bon.	- -	
327	Dn. D. Joh. Christoph. Sprögel, Hamburg.	Nympho- dorus.	Confil. Cæsar.	- -	
328	Dn. D. Ernest. Gotthold Struve, Je- nenfis.	Hippar- chus.	Phys. Prenzla- vienfis.	- -	
329	Dn. D. Joh. Guilhelm. Widmann, Noriberg.	Dieuches.	Phys. Norib.	- -	
330	Dn. D. Joh. Christian. Wolfius, Je- nenfis.	Socrates III.	Med. Düben- Sax.	- -	
331	Dn. D. Joh. Franc. Löw, Pragenf.	Acron.	P. P. Pragenf.	- -	

Ordo Recep- tio- nis.	Nomina.	Agnomina.	Officia.	Annus Recep- tio- nis.	Tempus mor- tis.
332	Dn. D. Joh. Frideric. Weissmann, Neostad. Franc.	Phosphorus III.	Phys. Windsheim.	--	
333	Dn. D. Hieronymus Laubius, Auguft.	Fauttinus.	Med. Aulic. Reg. Dan.	1718.	
334	Dn. D. Daniel Hoffmannus, Tubing.	Niceratus.	Med. Tubing.	--	
335	Dn. D. Christoph. Bernhard. Valen- tini, Giffenf.	Theffalus II.	P. P. Giffenf.	--	
336	Dn. D. Alexand. Camerarius, Tubing.	Heëtor IV.	P. P. Tubing.	1718.	
337	Dn. D. Samuel Köleferius, à Ke- reseeer.		Rei metall. per Transylv. Inſpectör.	--	
338	Dn. D. Joh. Adam. Reumannus, Epe- ries-Hung.	Chryſippus.	Med. Eperi- enf.	--	
339	Dn. D. Daniel Fiſcherus, Käſmarck. Hungar.	Cajus.	Med. in Pala- tin.	--	
340	Dn. D. Joh. Caſpar Fehrius, Suin- furt.	Argonauta III.	Phys. Suinf.	--	
341	Dn. Carolus Guſtav. Heræus.	Cleobulus.	Conſil. Cæſar.	--	1726.
342	Dn. D. Joh. Kanoldus, Vratiſl.	Alexippus.	Med. Vratiſl.	--	
343	Dn. D. Joh. Adamus Moraltch.	Nebrus.	P. P. Ingolſtad.	--	
344	Dn. D. Tobias Ferdin. Pauli, Vratiſl.	Alcimion.	Med. Vratiſl.	1720.	
345	Dn. D. Benediëtus Gullmannus, Au- guſt. A. N. C. Adjunctus.	Alcinous.	Phys. Auguſta.	--	
346	Dn. D. Johann. Salzmannus, Argen- tin.	Heraclides.	P. P. Argentin.	--	
347	Dn. Joh. Chriſt. Volckamerus, Norib.	Florentius.	Botan. Norib.	--	1720. 16. Aug.
348	Dn. D. Pius Nicolaus Garelli.	Calligenes.	Arch. Cæſar.	--	
349	Dn. D. Joh. Jacob. Treyling.	Chæreas.	P. P. Ingolſtad.	--	
350	Dn. D. Andreas Pizlerus, Rohrb Thur.	Nicoſtra- tus.	Phys. Frid- berg.	--	
351	Dn. D. Julius Pontedera.	Athamas.	P. P. Patavinus	1721.	
352	Dn. D. Frider. Mauric. Hoffmannus, Aldorff.	Heliodorus II.	Arch. Onol- din.	--	1722. 7. Jul.
353	Dn. D. Georg. Sigism. Liebezeit.	Nileus.	Phys. Sopron.	--	
354	Dn. D. Joh. Henricus Schulze.	Alcmæon.	P. P. Aldorff.	--	
355	Dn. D. Joh. Georg. Kulmus, Vratiſl.	Philotes.	Med. Dantiſc.	--	
356	Dn. D. Joh. Adamus Kulmus, Vratiſl.	Phitume- nus.	Med. Dantiſc.	--	
357	Dn. Chriſtian Trautmannus.	Albuma- zar.	Senator Lœ- bay. Luſar.	1722.	
358	Dn. D. Joh. Andreas Planerus, Frei- dentſtad-Württemberg.	Zeuxes.	Phys. Heiden- heim.	--	
359	Dn. D. Petrus Antonius Michelottus, Tridentin.	Athenæus II.	Med. Vene- tus.	--	

Ordo Rece- ptio- nis.	Nomina.	Agnomina.	Officia.	Annus Rece- ptio- nis.	Tempus mor- tis.
360	Dn. Joh. Henricus Linckius, Lipf.	Plinius III.	Pharm. Lipf.	--	
361	Dn. D. Joh. Christoph. Schmidtius, Suinfurt.	Phaëton IV.	Med. Suinf.	--	1724. 14. Sept.
362	Dn. D. Joh. David Wogan.	Antylus.	Med. Mem- ming.	--	
363	Dn. D. Wilhelm. Bernhard. Nebel, Heidelberg.	Achilles III.	P. P. Heidel- berg.	1723.	
364	Dn. D. Joh. Daniel Gohlius, Bero- lin.	Æschryon.	Phys. Wrize- nenf.	--	
365	Dn. D. Joh. Rudolphus Zwinger, Basileenf.	Avicenna II.	P. P. Basileenf.	--	
366	Dn. D. Georg. Daniel Coschwarz.	Mnesitheus.	P. P. Halenf.	1724.	
367	Dn. D. Georg. Tobias Weismann, Nürting-Würtenb.	Silimachus.	Phys. Nürting.	--	
368	Dn. D. Franciscus Buttner, Francof.	Heliodorus III.	Arch. Hoen- loic.	--	
369	Dn. Lic. Conrad. Michael Valentini, Giffenf.	Thesalius III.	Phys. Grun- berga Hass.	--	
370	Dn. D. Joh. Hartmannus Degner, Suinfurt.	Argonauta IV.	Med. Neo- mag.	--	
371	Dn. L. Imman. Henricus Garman- nus.	Pollux II.	Arch. Onol- dinus.	--	
372	Dn. D. Carolus Fridericus Löw, Sempron.	Pittacus.	Med. Lotha- ring.	--	
373	Dn. D. Josephus le Maire, Lotha- ringus.	Heraclitus II.	Med. Lotha- ring.	--	
374	Dn. D. Eberhard. Fridericus Hie- merus.	Demoftra- tus.	Confil. Wür- tenb.	1725.	
375	Dn. D. Joh. Adolphus Wedelius.	Hercules IV.	P. P. Jenenfis.	--	
376	Dn. D. Rudolph. Augustu Behrens, Brunfuic.	Eudoxus II.	Med. Brunfu.	--	
377	Dn. D. Joh. Georg. Brebifius, Cuja- Varifcus.	Evelpides.	Phys. Rotenb.	--	
378	Dn. D. Franciscus Ernestus Brück- mann, Brunfuic.	Mnemon.	Brunfuic.	--	
379	Dn. D. Conrad. Grafius, Lauba- cenfis.	Phliafius.	Arch. Stol- berg.	--	
380	Dn. Johan. Leonh. Frifchius, Solis- baceuf.	Vegetius.	Conrect. Be- rolin.	--	
381	Dn. D. Theodor. Philipp. Schachtius.	Agenor.	P. P. Herborn.	--	
382	Dn. D. Gottlieb Ephraim Ber- ner.	Mnaseus.	P. P. Duis- burg.	--	

Ordo Rece- prio- nis.	Nomina.	Agnomina.	Officia.	Annus Rece- ptio- nis.	Tempus mor- tis.
383	Dn. D. Ernest. Frider. Justus Heim- reich, Ihenac.	Arion.	Med. Coburg.	--	
384	Dn. Josephus Nicol. de l'Isle, Paris.	Archime- des.	Mathematic. Peterb.	--	
385	Dn. D. Michaël Schendus von der Becke, Macedo.	Critode- mus.	Medic. Peter- burg.	--	
386	Dn. Sigismund. Jacob. Apinus.	Solinus II.	P. P. Norib.	1726.	
387	Dn. D. Joh. Frider. Bauerus.	Chryser- mus.	Med. Lipsienf.	--	
388	Dn. Joh. Thom. Woolhoufius, No- bilis Anglus.	Demofthe- nes.	Med. Ophthal. Parifinus.	--	
389	Dn. D. Andreas Elias Büchnerus, Er- furtinus.	Bacchius.	Med. Erfurt.	--	
390	Dn. D. Augustus Buddeus.	Ptolemæus.	Conf. & Arch Reg. Bor.	--	
391	Dn. D. Joh. Christoph. Goetzius.	Ariston.	Med. Norib.	1726.	
392	Dn. D. Wolffg. Henr. Schrey.	Timon.	Med. Delicia- nus.	1727.	
393	Dn. D. Joh. Godofr. Büchnerus.	Columella.	Confil. Com. Reuff.	--	
394	Dn. D. Christoph. Jac. Trew.	Heradinus.	Med. Norib.	--	
395	Dn. D. Joh. Georg. Brunschwitzius.	Zeno.	Med. Vratisl.	--	
396	Dn. D. Joh. Christian. Kundmannus.	Epimenid.	Med. Vratisl.	--	
397	Dn. D. Joh. Carolus Rostius.	Olympius.	Med. Norib.	--	

CATALOGUS

Nobilissimorum Dominorum, quorum Observationes physico-medicae in hoc Volumine continentur.

- Dn. D. Christianus Michael Adolphi, Archiater Ducalis Saxo-Ci-
zensis, & Medicus Lipsiensis, Academ. Curiosus. Pag. I. 546
- Dn. D. Michael Alberti, Sacr. Cæs. Maj. Borussiae Consiliarius
Aulicus & Professor Medic. ac Philos. in Univers. Halensi,
Academ. Curiosus. p. 475
- Dn. D. Wilhelmus Andreae, Medicus Sufatensis. p. 82
- Dn. D. Fridericus Bauer, Medicus Lipsiens. Acad. Cur. p. 484
- Dn. D. Conrad. Berthold. Behrens, Sac. Reg. Maj. Britanniae
Arch. Med. & Senat. Hildes. Acad. Cur. p. 133. 563.
- Dn. D. Gottlieb Ephraim Berner, Prof. P. in Acad. Duysburg.
Acad. Curiosus. p. 442
- Dn. D. Joh. Georg. Brebifius, Phys. Senior Roteburg. ad Tu-
barin, Acad. Cur. p. 327. 372
- Dn. Joh. Conradus Brunnerus, Lib. Baro de Brunn, Dominus
in Hammerstein, Seren. Elect. Palatin. Consil. intim. &
Arch. primar. Acad. Cur. p. 272
- Dn. D. Francisc. Büttner, Consil. & Arch. Schillings-Fürst-
Hoenloicus Acad. Cur. p. 560
- Dn. D. Elias Camerarius, Consil. & Arch. Seren. Ducis Wur-
temberg. & in Univ. Tubing. Med. Prof. P. hortique me-
dici Inspector, Acad. Cur. p. 247
- Dn. D. Alexander Camerarius, Prof. P. in Univers. Tubing.
Acad. Curiosus. p. 101. 334

- Dn. D. Johann. Hartmnnus Degnerus , Poliater Neomagien-
fis, Acad. Cur. pag. 347
- Dn. D. Georgius Dethardingius , Prof. P. in Univerfit. Rofto-
chiensif , Acad. Curiof. p. 43. 91. 433
- Dn. D. Philippus Eberhard. Dillenius , Poliater Giffenfif, Ac.
Curiof. p. 108
- Dn. D. Ernestus Michaël Etmüllerus , Med. Prof. P. in Univ.
Lipf. Acad. Nat. Cur. Adjunctus. p. 212
- Dn. D. Daniel Fifcherus , Medicus in S. Nicolai in der Liptau,
Acad. Cur. p. 300
- Dn. D. Georg. Frideric. Francus de Franckenau , Prof. P. Re-
gius Hafniensif, Acad. Cur. p. 63. 243. 315
- Dn. Joh. Leonhard. Frifchius , Gymnaf. Reg. Berolin. Rector,
Acad. Curiof. p. 462
- Dn. D. Joh. Adam. Göritz, Poliater Ratisbon. Acad. Cur. p. 120
- Dn. D. Joh. Daniel Gohlius , Phyfic. Wrizena- Mifnic. Acad.
Curiof. p. 67. 257
- Dn. D. Conradus Graffius , Archiater Stollbergenfif , Acad.
Curiof. p. 294. 438
- Dn. D. Joh. Cafpar. Grimmius , Ser. Duc. Saxo- Ifenac. Arch.
& Poliater Lipfienf. Acad. Cur. p. 65. 225
- Dn. D. Benediëtus Gullmannus , Phyf. Auguft. Acad. Nat.
Cur. Adjunctus. p. 3. 49. 353
- Dn. D. Laurentius Heifterus , Prof. P. in Univ. Helmftadienfif,
Acad. Curiof. p. 390
- Dn. D. Joh. Fridericus Henckel , Phyficus Provincialif Frei-
bergenfif in Hermundurif. p. 29
- Dn. D. Joh. Mauricius Hoffmannus , Sacr. Cæf. Majef. Ar-
chiater

- chiater & Comes Palat. S. R. I. Nobilis, nec non Seren. Marchion. Onoldini Consil. Aulic. & Arch. Primar. Eph. Nat. Cur. Director. pag. 175. 466
- Dn. D. Daniel Hoffmannus, Poliater Tubingensis, Ac. Cur. p. 255
- Dn. D. Johan. Kanoldus Poliater Vratislaviensis. p. 553
- Dn. D. Joh. Adam. Kulmus, Medicus Gedanensis, Ac. Cur. p. 9
- Dn. D. Josephus Lanzonus, Protomedicus & Prof. Ferrariensis, Acad. Curios. p. 83. 116. 171
- Dn. D. Hieronymus Laubius, S. R. Maj. Daniæ Medicus Aulicus, Acad. Cur. p. 318
- Dn. Lic. Rosinus Lentilius, Consil. & Arch. Seren. Duc. Würtemberg. & Protomed. Stuttgard. Acad. Cur. p. 228
- Dn. D. Joh. Adam. Limprecht, Seren. p. m. Fratr. Wurtenb. & in Silesia tum Olsnensi, tum Bernstad. Ducum olim Consiliarius, Acad. Cur. & Collegii Med. Regii Berolin. Adjunctus. p. 97. 124. 277. 329. 457
- Dn. Joh. Henricus Linckius, Lipsiens. Acad. Cur. p. 80. 128. 204
- Dn. D. Petr. Anton. Michellottus, Arch. Venetus, Acad. Cur. p. 181
- Dn. D. Joh. Rudolphus Miegus, Medicus Basileensis. p. 161
- Dn. D. Daniel Nebel, Medicus Aulicus Electoralis Palat. & in Univ. Heidelbergensi Med. Prof. P. Acad. Cur. p. 55. 296
- Dn. D. Wilhelm. Bernhard. Nebel, Med. Prof. P. in Universit. Heidelb. Acad. Cur. p. 168. 297
- Dn. D. Joh. Adam. Reimannus, Phys. Eperiensis, Acad. Cur. p. 374
- Dn. D. Christian. Gottlieb Reusnerus, Arch. Ill. Com. à Schaffgotsch, & Poliater Jauerens. Acad. Cur. p. 89

XXII. Penna anserina duplici caule.	65
XXIII. Calculi renum octaëdri.	ibid.
XXIV. Cheirites coralloides albus Americanus.	66
Dn. D. JOH. DAN. GOHLII.	
XXV. Epilepsia hysterica cum amaurosi.	67
Dn. D. JOH. MELCH. VERDRIESII.	
XXVI. Cœli ardentis phænomena.	69
XXVII. Arthritis ex dysenteria.	74
XXVIII. Tumor manus ossæus, folliculo inclusus.	76
Dn. JOH. HENR. LINCKII.	
XXIX. Vegetabilia quædam exotica.	80
Dn. D. DID. GVIL. ANDREAE.	
XXX. Enema per os rejectum.	82
XXXI. Menstrua vetulæ.	ibid.
Dn. D. JOSEPHI LANZONI.	
XXXII. Febris surda.	83
XXXIII. Hydrops abstinencia a potu sanatus.	ibid.
XXXIV. Urina frigida in febrî maligna.	84
XXXV. Lacrimæ sanguinæ.	ibid.
XXXVI. Mania e vulnere capitis.	85
XXXVII. Ex levi percussione mors.	ibid.
XXXVIII. Quartana in surditatem versa.	86.
XXXIX. Pus ex parotide per urinam emissum.	ibid.
XL. Oleum ovosum anodynum.	87
XLI. Ophthalmia contagiosa.	ibid.
XLII. Hæmoptoe anniversaria.	ibid.
XLIII. Vertigo tubæ clangore sanata.	88
XLIV. Choavæ potus diarrhœæ salutaris.	ibid.
XLV. Cephalalgia æquinoctialis.	89
Dn. D. CHRIST. GOTTL. REUSNERI.	
XLVI. Mictus cruentus.	ibid.
XLVII. Ptyalismus imprægnationis signum.	90
XLVIII. Lupina caro antepileptica.	91
Dn. D. GEORG. DETHARDINGII.	
XLIX. Tympanitici anatome.	ibid.
L. Arthritis a lumbricis impositis insolentior.	96
LI. Eadem a catello admoto remissior.	97

Dn. D. JOH. AD. LIMPRECTI.

LII. Cicutæ noxa. 97

Dn. D. ALEXANDRI CAMERARII.

LIII. Anatome Rhachitici. 101

LIV. Tumor præcordialis internus. 105

Dn D. PHIL. EBERH. DILLENII.

LV. Phlegmone brachii scarificatione curata. 108

LVI. Puella ascitica curata. 109

LVII. Boni Henrici hydragoga & traumatica bonitas. 110

LVIII. Pilulæ in dysfenteria epidemica polychreltæ, 111

LIX. Hecticæ anatome. 112

LX. Mictus cruentus curatus, 115

LXI. Orthopnoicus curatus. 115

Dn. D. JOSEPHI LANZONI.

LXII. Asthma raparum decocto curatum. 116

LXIII. Sternutatio exitialis. 117

LXIV. Calculi in ventriculo, ibid.

LXV. Ophthalmia urinæ focu curata. 118

LXVI. Colicus dolor nive curatus, ibid.

LXVII. Cœcitas ex impetigine, ibid.

LXVIII. Capitis vulnus vertiginem sanans. 119

LXIX. Saponis usus in dystokia. ibid.

Dn. D. JOH. ADAMI GOERITZII.

LXX. Hyssopus e maceria crescens. 120

LXXI. Pulvis Acherontis. 122

LXXII. Pulvis fusorius. 125

Dn. D. JOH. ADAMI LIMPRECTI.

LXXIII. Manus ultra sæculum putredinis expers. 124

Dn. D. JOH. HENR. LINCKII.

LXXIV. Foetus leonina, vel quasi, facie. 128

Dn. D. CONR. BARTHOLDI BEHRENS.

LXXV. Variolarum insitio. 133

LXXVI. Kelleriani corporis sectio. 140

Dn. D. THEOD. ZVINGERI.

LXXVII. Nigra & alba gemellæ. 143

LXXVIII. Hydrope thoracis extincti exenteratio. 147

LXXIX. Maculæ scorbuticæ nigrae dispersæ. 148

LXXX. Uterus sine noxa exsectus. 152

Dn. D. JOH. RVDOLPHI ZVINGERI.

- LXXXI. Proles pustulosa. 155
- LXXXII. Appendix coeca Ileii. 157
- LXXXIII. Vesica bovis gemina. 158
- LXXXIV. Abortus sterno concavo spectabilis. 159

Dn. D. RUDOLPHI MIEGII.

- LXXXV. Abscessus & hydrops ovarii dextri. 161

Dn. D. JOH. MELCH. VERDRIES.

- LXXXVI. Abscessus spinæ dorsi. 166
- LXXXVII. Abscessus mesenterii. 167

Dn. D. GVIL. BERNH. NEBELII.

- LXXXVIII. Cephalalgia Choavæ decocto sublata. 168
- LXXXIX. Hemicrania Peruviano cortice discussa. 169
- XC. Asthma ex obesitate. 170

Dn. D. JOSEPHI LANZONI.

- XCI. Urina anthysterica. 171
- XCII. Ab esu asparagorum sanguinis mistio. 172
- XCIII. Metastasis admiranda. ibid.
- XCIV. Experimenta circa vermes. 173
- XCV. Dolor capitis Quartanus. ibid.
- XCVI. Icterus a felis morfu. 174
- XCVII. Choavæ cum lacte coctæ dotes. ibid.

Dn. D. JOH. MAURICII HOFFMANNI.

- XCVIII. Anatome Hydropici. 175
- XCIX. Doloris ischiadici repentina medela. 178
- C. Cachexia ad asciten tendens curata. 179

Dn. D. PETR. ANTON. MICHELOTTI.

- CI. Nervorum distentio pertinax a cortice Peruviano. 181
- CII. Mania gelidæ balneo curata. 191
- CIII. Menstrua linteolis frigidis suppressa. 194
- CIV. Capitis dolores vesicatoriis repressi. 197
- CV. Coxendicis dolor lacte sublatus. 200

Dn. D. JOH. HENR. LINCKII.

- CVI. Arbor Caffé Lipsiæ florens. 204
- CVII. Lacerta aquatica vomitu ejecta. 210

Dn. D. MICH. ERNST. ETTMULLERI.

- CVIII. Scroti, penis & pedum scirrhus ab erysipelate. 212

Dn, D. JOH. CASP. GRIMMII.

CIX. Mistus per ostiduum cruentus.	225
CX. Ulcus canerosum in faucibus.	ibid.
CXI. A polypo cordis cachexia.	ibid.
CXII. Aphonia variolarum comes.	226
CXIII. Cruenta cum ramentis cutaneis mistio.	227
CXIV. Vermiforme per urinam excretum.	ibid.

Dn. Lic ROSINI LENTILII.

CXV. De cespitibus Batavorum bituminosis.	228
CXVI. De fossilibus Anglorum carbonibus.	235

Dn, D. GEORG. FRID. FRANCI.

CXVII. Naturæ in ovis gallinaceis lusus.	243
CXVIII. Crystallus in amethystum mutata.	244
CXIX. Fungus quernus monstrosus.	245
CXX. Excrefcentia carnosâ in dorso infantis.	246

Dn, D. ELIAE CAMERARII.

CXXI. Noxius radicum esus.	247
CXXII. Venenorum applicatio externa.	252

Dn. Lic DAN. HOFFMANNI.

CXXIII. Psychrolusia variolis funesta.	255
--	-----

Dn, D. JOH. DAN. GOHLII.

CXXIV. Pseudischuria periodica.	257
CXXV. Ruptura interaneorum Arnica curata.	265
CXXVI. Essentiæ dulcis vis antepileptica.	267

Dn, D. JOH. CONR. LIB. BAR. A BRUNN.

CXXVII. Experimentum circa podagram cum nephritide.	272
CXXVIII. Virtus corticis Peruviani adstringens.	275

Dn, D. JOH. AD. LIMPREDTI.

CXXIX. Graminis demessi incrementa.	277
-------------------------------------	-----

Dn, D. MICH. BEN. VALENTINI.

CXXX. Felis reviviscens.	282
CXXXI. Ardeæ stellaris anatome.	283

Dn, Lic. CONR. MICH. VALENTINI.

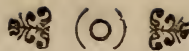
CXXXII. Cuculus à rubecula enutritus.	285
CXXXIII. Petroselinum phthiriasi adversum.	285
CXXXIV. Narcisse-leucioi radix emetica.	286
CXXXV. Carlina in Hassia inventa.	ibid.

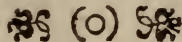
Dn. D. GEORG. TOB. WEISMANNI.	
CXXXVI. Mictus ac vomitus magicus.	287
CXXXVII. Ferculum magicum.	291
CXXXVIII. Ferculum cruentum.	294
Dn. D. CONRADI GRAFII.	
CXXXIX. Tumor inguinis à lumbricis.	ibid.
Dn. D. DAN. NEBELII.	
CXL. Paralysis palpebræ à morbillis.	296
Dn. D. GVIL. BERN. NEBELII.	
CXLI. Diabetes spuria in variolis sublata.	297
CXLII. Mors repentina ex sanguinis in thoracem fluxione.	298
Dn. D. DAN. FISCHERI.	
CXLIII. Sanguinis menstrui philterum.	300
Dn. D. GEOR. FRID. FRANCI.	
CXLIV. Cancer marinus variegatus.	315
CXLV. Pes capreoli Indici minoris.	316
CXLVI. Tendinis pars ossea.	316
CXLVII. Pullus cornutus.	317
Dn. D. HIER. LAUBII.	
CXLVIII. Spina femoris ventosa. vomicæ duræ.	318
CXLIX. Lumborum dolor ex abscessu & carie.	319
CL. Ulcus ad pleuram penetrans.	320
CLI. Asthma cum hernia umbilicali.	321
CLII. Vomicæ pulmonum & abdominis.	322
Dn. D. JOH. GEORG. BREBISH.	
CLIII. Unguentum ophthalmicum.	323
Dn. D. CHRIST. BERNH. VALENTINI.	
CLIV. Vesica fellis in bove.	327
CLV. Rex rosarum novus.	328
CLVI. Osteocolla figurata.	329
Dn. D. JOH. AD. LIMPRECTI.	
CLVII. Vespertilio mortuus.	329
Dn. D. ALEX. CAMERARII.	
CLVIII. Vulnus abdomen utrinque penetrans.	334
CLIX. Amaurosis.	339
CLX. Hydrops saccatus.	342
Dn. D. JOH. HARTM. DEGNERI.	
CLXI. Dolor maxillæ peridicus.	347

Dn. D. BENED. GULLMANNI.	
CLXII. Tussis puerorum epidemica.	353
Dn. D. ANT. VALLISNERII,	
CLXIII. Urina difficilis à tumore prostatarum.	356
CXLIV. Letalis urinæ suppressio.	358
CLXV. Polypi narium species rara.	360
CLXVI. Partus vesicularis	362
CLXVII. Fons in Regno Neapolitano memorabilis.	366
CLXVIII. Diarrhoea inflammationis uteri sanatrix.	367
Dn. D. JOH. GEORG. BREBISII.	
CLXIX. Mensium fluxus præcox p rperam putatus.	372
Dn. D. JOH. AD. REIMANNI.	
CLXX. Dubia hydropis pectoralis & pericardiaci diagnosis.	374
Dn. D. LAUR. HEISTERI,	
CLXXI. Sectio juvenis amaurosi laborantis.	390
CLXXII. Lumbrici intestina perforantes.	391
CLXXIII. Anatome memorabilis juvenis ex hæmoptoe phthisici.	392
CLXXIV. Dissectio empyemate defuncti.	393
CLXXV. Lex Regia de prægnantibus demortuis non humandis.	395
CLXXVI. Ruptura uteri in partu difficili.	397
CLXXVII. Glandulæ labii superioris.	398
CLXXVIII. Linguae humanæ glandulæ & novi ductus salivales.	401
CLXXIX. Interior laryngis facies ac ventriculi.	ibid.
CLXXX. Calculus in glandula bronchiali.	402
CLXXXI. Calculus in felle vesiculæ.	404
CLXXXII. Digitus cancerosus resectus.	405
CLXXXIII. Uteri in gravidis discussa crassities.	406
CLXXXIV. Circulus sanguinis in gravidis.	407
CLXXXV. Glandulæ in coccothraustæ ingluvie observatæ.	408
CLXXXVI. Pediculi muscarum.	409
CLXXXVII. An circulus sanguinis veteribus fuerit cognitus.	410
CLXXXVIII. Incertum infanticidii signum.	414
Dn. D. GEORG. TOB. WEISMANNI.	
CLXXXIX. Naevi hereditarii expirantes.	420
CXC. V. S. catharsis, acidulæ uterum gerenti salutare.	421
CXCI. Usus decocti visci querni polychrestus.	422
CXCII. Phthisis acidulis curata.	424
CXCIII. Magici casus continuatio.	428

Dn. D. ERNEST. GOTHOLDI STRUVII.	
CXCIV. Corticum ulmi virtus antihydrica,	429
CXCV. Massa polyposa per alvum rejecta.	431
CXCVI. Massa carnosâ per tussim excreta.	432
Dn. D. GEORG. DETHARDINGII.	
CXCVII. Fascinatio.	433
CXCVIII. Mira affectuum concertantium efficacia,	434
CXCIX. Læsio arteriæ in carpo.	436
Dn. D. CONR. GRAFII,	
CC. Esus cicutæ noxius.	438
CCI. Lotii suppressio à tumore & ulcere renis.	440
Dn. D. GOTTL. EPHR. BERNERI.	
CCII. Ambustio pedis lusoria.	442
CCIII. Hæmorrhoidum palindrome.	444
CCIV. Fragor in partu.	445
CCV. Scabies menstrua.	447
CCVI. Lacrumæ hysterico malo salutare.	449
CCVII. Vasorum umbilicalium ruptura.	451
CCVIII. Trepanatio.	452
CCIX. Ureteres à calculis obturati.	455
Dn. D. JOH. ADAM. LIMPREDTI.	
CCX. Vespertilio vivus.	457
Dn. D. JOH. LEONH. FRISCHII.	
CCXI. Vespertilionum latibula in speluncis.	463
Dn. D. JOH. MAUR. HOFFMANNI.	
CCXII. Sanguis ac serum lacteum.	466
CCXIII. Hydrops pulmonum.	468
CCXIV. Variolarum deformitas præcavenda.	474
Dn. D. MICH. ALBERTI.	
CCXV. Transformatio februm una serie facta.	475
CCXVI. Scirrhus uteri hæmorrhagia solutus.	478
CCXVII. Hæmorrhoides menstruæ in puero.	480
CCXVIII. Hippolithus.	481
Dn. D. JOH. FRID. BAUERI.	
CCXIX. Regeneratio rosarum in aceto.	484
Dn. D. JOH. HENR. SCHULZE.	
CCXX. Polypus oedematis & exulcerationis causa.	490
CCXXI. Spiritus vini tartarificatus ad antimonii tincturam ineptus.	494

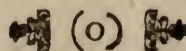
CCXXII. Efficacia aethiopsis mineralis.	456
CCXXIII. Auris constitutio in ove surda.	498
CCXXIV. Ductus thoracicus facile inveniendus.	500
CCXXV. Pinguedo bubono celex menties.	502
CCXXVI. Puella cum hernia umbilicali nata.	502
CCXXVII. Stillicidium urinæ perpetuum.	505
CCXXVIII. Sinus ossium capitis.	507
CCXXIX. Anevryisma verminosum.	519
CCXXX. Equisetum causa abortuum.	521
CCXXXI. Scabiei retropulsæ effectus funesti.	522
CCXXXII. Observata in cadavere trimuli.	525
CCXXXIII. Scotophorus pro phosphoro inventus.	528
CCXXXIV. Morbus exanthematicus rarissimus.	533
CCXXXV. Prædarthocace pro laxatione præpostere curata.	539
Dn. D. CHR. MICH. ADOLPHI.	
CCXXXVI. Ascitica ex improvise sanata.	546
CCXXXVII. Singularis melancholiæ hypochondriacæ solutio.	ibid.
CCXXXVIII. Eadem paralyfi soluta.	547
CCXXXIX. Calculus in urethra natus.	ibid.
CCXL. Paralyfis palpebrarum.	548
CCXLI. Cerebri compressio.	ibid.
CCXLII. Vermes venereæ luis comites.	549
CCLXIII. Salia volatilia oleosa hæmorrhagiis proficua.	ibid.
CCXLIV. Tympanites V. S. curatus.	550
CCXLV. V. S. urinam suppressam ciens.	551
CCXLVI. Gustus ex casu aboletus.	ibid.
Dn. D. LUCÆ SCHROECKII.	
CCXLVII. Urina chylosa.	552
Dn. D. JOH. KANOLDI.	
CCXLVIII. Biographia medica.	553
Dn. D. FRANC. BUTTNERI.	
CCXLIX. Variolæ malignæ Francofurtenses.	560
Dn. D. CONR. BERTHOLDI BEHRENS,	
CCCL. De ecstasi disquisitio.	563

SYLLABUS.
IN APPENDICE CONTENTORUM.

- I. *Canellae s. Cinamomi historia.* pag. 1.
II. *And. Loevvii historia epidemica Hungariae.* 17
III. *Joh. Kanoldi disquisitiones de Humanitate.* 84
IV. *Emman. Henr. Garmanni Epistola ad Illustrem
Dn. Praesidem Acad. Nat. Curiosorum.* 102
V. *Joh. Ernesti Grundleri, Medicus Malabaricus.* 106
VI. *D. Mich. Schendii R. C. Eq. van der Beck. de rario-
ribus Exoticis, imprimis de Terra Sinensi Be-
zoardica, Tanzuc dicta.* 111
VII. *Ejusdem status Russiae literatae.* 131
VIII. *D. Gottlob. Schoberi Dissertatio de Mumia Per-
sica.* 150
IX. *Memoria Hartensfelsiana.* 158
X. *Memoria Camerariana.* 165

ACTORUM
PHYSICO - MEDICORUM
ACADEMIÆ CÆSAREÆ
NATVRÆ CVRIOSORVM

VOLVMINIS PRIMI

OBSERVATIO I.

DN. D. CHRISTIANI MICHAELIS
ADOLPHI.

Febres epidemiæ Lipsiæ 1720. grassatæ.

Ræter variolas & morbillos, rheumatismos ;
arthricos dolores, maxime Lipsiæ per Ju-
lium, Augustum, Septembrem, Octobrem
Menses , continuis repentinis tempestatum
mutationibus, ventis occidentalibus & meri-
dionalibus aëreque tepido stipatos , febres in-
termittentes , quotidianæ , tertianæ Urbem
Agrumque Lipsiensem invaserunt , atque

frequentissimæ fuerunt. Quæ nullam fere familiam intactam
reliquerunt , ac in quamplurimis plurimi laborantes sunt in-
venti. Circa illarum indolem imprimis sequentia notaban-
tur: frigus, horror, rigor per brevius solito fere tempus, sed
acerbius affligebant. Ingruebant cum immani alias adeo non
consveto capitis dolore, stupore, oculorum obfuscatione, ma-
gno per totum corpus ardore diutiusque permanente ut in

A

prin-

principio continuas mentirentur, temulentia item, somnolentia, deliriis magnis, vomitibus æruginosis, doloribus arthriticis vagis. Vermes & lumbrici lati longique in plurimis per secessus prodibant; imo plurimis signa lethalia aderant, adeo, ut & de salute recuperanda Practici etiam exercitatissimi desperarent. Vicissitudines haud raro derepente se excipiebant invicem adeo, ut quos hac hora deliriis summis correptos perituros & ex signis lethum alias significantibus, certissime mortem ante fores esse dixisses, altera ex lecto sanos surgentes, & ad munia consueta conversos vidisses; sic cum pessimis signis tandem evadebant, ac neminem iis sublatum scio. Quæ symptomata omnia præter modum alias observabilem augebantur, diarrhœa ut plurimum superveniente solvebantur, atque quamplurimi per aliquot dies 3. 4. dormiebant, ex quo ægri etiam cœperunt convalescere. Per menses Octobr. Novembr. & Decembr. circa morbi finem multi magnis cutis maculis scorbuticis rubris per corporis habitum & scabie sicca quoque multi notabantur & afficiebantur. Convalescentes copiosis sudoribus imprimis diffuebant, & debiles per longissimum temporis spatium se sentiebant, ægreque vires resumebant pristinas. Tumoribus pedum œdematosi pertnacibus & non raro ulceribus occupabantur, ac foedus in facie color diutius manebat, nec adeo tamen pertinaces fuerunt, sed 3. 4to paroxysmo finito (recte & rite nimirum adhibita curandi ratione) ut plurimum finiebantur. Neque tamen debito curandi modo adhibito recidivæ adeo frequentes pro earum frequentia fuerunt. Homines cholericæ & cholericæ-sanguineæ constitutionis, sensibilioris spongiosæ texturæ, imprimis iis obnoxii erant, pluresque fœminæ quam viri corripiebantur; infantes etiam multi, atque etiam ii, qui nondum primum ætatis annum aut saltem etiam dimidium compleverant, affligebantur. Hæque mense Octobri sensim evanescere, & binos menses sequentes Novembr. ac Decembr. simili tempestatum constitutione ac priores confœda-

tus, non adeo copiosâ percurrerant, sensimque de more ac genio pristino remittebant; quartana vero & tertiana duplices magis evaserunt, non adeo tamen ac, priores, frequentes multoque tolerabiliores, ast satis pertinaces.

In curatione præcipitantiâ terrea, terreo-salina, sal ammoniacum, tartari, Arcanum duplicatum & Nitrum depuratum optima fuerunt, quibus solis felicissime, DEO adjuvante, sunt curati. Causam quæro in æstu & siccitate insolita æstatis anni præteriti 1719, sub quo massa humorum nimis est exaltata, resoluta, & recrementa biliosa copiosa quasi ingenita sunt, ac subsequenti hyemis tepore & humiditate, ut & præteritæ modo æstatis constitutione ut plurimum pluviosa & humida, subfrigida ac subitaneis mutationibus alterata, ventisque frequentioribus occidentalibus, sub qua aëris insalubri constitutione habitus corporum & tonus partium est relaxatus & languidior redditus roburque debilitatum, pori obstructi, excretioque biliosorum excrementorum ingenitorum massæ humorum per insensibilem imprimis transpirationem est impedita, quæ intus retenta & plus justo cumulata, subinde ulterius corrupta, hos morbos hæcque symptomata produxerunt, ut facile patet hic generationis modus & hæc naturæ in solvendo morbo molimina ac phænomena comprobant.

(Lipsia Augustam. Vind. d. 15. Januar.

An. 1721. missa.)

OBSERVATIO II.

DN. D. BENEDICTI GULLMANNI.

Anasarca post convulsiones curata.

Quamplures nunc premit illa depravata consuetudo, ut Medicum non citius advocare soleant, usque dum ægroti manifestum vitæ periculum imminere vident, assumtis interea varis medicamentis domesticis, (ut vocant) indiscriminatim à medicastri vel mulierculis commendatis; & quam-

vis toto die casus funesti eventus ex sinistra hac exhibitione prostant, cautius tamen mercari discere nolunt, surdisque semper eadem narratur fabula. Simile quid contingebat puero duorum annorum, qui vehementibus convulsionibus per spatium 14. dierum torquebatur, illius parentes vero à difficili dentitione has provenire putantes, nullius Medici consilium exposcebant, sed variis ingestis hinc inde ipsis subministratis medicaminibus hoc efficiebant, ut convulsiones evenirent indies atrociores. Necessitate igitur, puerique ejulatu ducti, Medicum accersebant, qui, morbi historiâ exploratâ, affectum non tam ex dentitione difficili, quàm potius infarctu ciborum originem traxisse invenit, parentibus ideo ob oculos ponit, quàm malè cum infante egerint, imo eundem vitæ periculo exposuerint; misello vero ut succurreret, præscripsit leve laxans cum aliquot granis rad. hypecacoanhæ ad primas vias expurgandas, & clysterem applicari jussit anodyno-carminativum, quibus statim aliquod levamen habuit puer, ad residuas autem cruditates acidas, hincque provenientes fibrarum crispaturas, corrigendas & leniendas, præcipitantia & antispasmodica ordinavit, mediantibus his puer per DEI gratiam sanitatem brevi tempore suam recuperavit. Elapsis autem duobus vel tribus diebus eundem novus aggreditur affectus, & tumore infestatur per totum corpus, cussi concomitante molestissima: parentes illius, nunc sanioris mentis redditi, statim consilium expetunt Medici ordinarii, qui puerum anasarçâ laborantem deprehendebat, & quidem per totum corpus, ne dorso etiam excepto, & cum aliqualem retrocessionem urinæ ad sanguinem animadverteret, ordinabat Electuarium ex resolventibus, visciditatem infringentibus, cum diureticis & laxantibus mixtum, id quod levamen puero offerebat haud exiguum, intentionem tamen curatoriam non explebat penitus, idcirco fortius purgans ex hydragogis substituit, & Tincturam Antimonii cum Tinctura Tartari in die sumendam præcepit, quibus serosa illa colluvies nunc

melius

melius fusa, tam per alvum, quam per vias urinarias brevi tempore fuit eliminata, pueroque perfecta sanitas restituta.

OBSERVATIO III.

DN. D. BENEDICTI GULLMANNI.

Gravida te litru percussa, edit fœtum mortuum membris convulsis rigidisque.

FEMINA 34. annorum, temperamenti robusti, aliquatenus plethorica, octavo mense ingravidationis suæ, tempore matutino sacra frequentatura, ante Templi ingressum tonitru improviso, magno percutitur terrore; hanc animi commutationem, embryonisque hinc dependentem alterationem vilipendens, devotionem nihilominus continuat, & per duos horas inibi moras necit, domum reversa nullis quidem de doloribus, nec aliis supervenientibus symptomatibus conqueritur; & quamvis imminutam calcitrationem infantis perceperit, nullius tamen Medici opem expetebat, nec ipsa medicamenti aliquid confortantis assumebat, sed per 8. dies negotiis suis domesticis absque ullo impedimento præerat. Die vero insequente tam insigni corripiebatur uteri hæmorrhagia, ut de vita periclitaretur gravida ob omnimodam & tam subitanam virium prostrationem. Medicus illicò accersitus, ex relatione adstantium, & historiæ circumstantiis instantem abortum præfagiens, analeptica cum lenibus adstringentibus præscripsit, quibus nimius fluxus paululum quidem mitigabatur, tertiâ vero abhinc horâ regrediebatur, tanta violentia, ut syncoptica jacens nunc animam esse efflatura videretur; hoc in statu ancipiti edidit partum suum, mortuum, convulsis rigidisque membris constantem. Resuscitata vero per medicamenta spirituosâ, & refocillata per analeptica vires sensim recuperavit, puerperium feliciter transegit, & nunc per DEI gratiam athleticè vivit.

OBSERVATIO IV.

DN. D. BENEDICTI GULLMANNI.

*Cachexia incurabilis ex Cadaveris Anatome se
manifestans.*

Nobilis Domina N. N. trigesimum secundum agens annum, constitutionis teneræ, nonnihil hypochondriacæ, decimo sexto anno inibat matrimonium, & per decursum sedecim annorum valetudine gaudebat secundâ, mater existens novem infantum, interdum accusabat cordis palpitationem & aliqualem anhelationem, pulsus vero erat inæqualis à prima ferè juventute. Decima vice uterum gerens, anhelatio in asthma convulsivo-hypochondriacum vergere videbatur, cum palpitatione cordis majori, & quoniam ejus maritus magnam bonorum suorum jacturam fuerat perpeffus, hincque res angusta domi major oriebatur, ex mœrore die noctuque ducto malum capiebat augmentum. Ordinarius Dn. Medicus, illius naturæ optimè gnarus, tam matri quam fœtui prospiciebat quam doctissimè, & aliqualem orgasmum in gravida percipiens, venam ipsi secare jussit opportuno tempore, subjunctis medicamentis adæquatis, quæ vero ob animi gravia pathemata, tristitiam sc. mœroremque desideratum effectum non exequabantur, verum indies vehementiora evadebant symptomata, accedentibus novis, calore sc. præternaturali, tussi, sudoribus colliquativis, uno verbo: Febris Hectica sese manifestabat, imprimis vero dolorem urentem & ardentem in latere sinistro sub mamma, ad tergum usque se distendentem, extrinsecus autem neque rubore neque tumore perceptibilem accusabat. Medicamenta externè & interne præscripta inducias quidem & levamen afferebant, semper tamen dolores recrudescabant atrocius. Dn. ejus Maritus conjugali amore permotus, unum ad-

adhuc Medicum Dn. Ordinario adjungit, qui de morbi historia eruditus, complicatum quam maximè esse affectum apprehendit, ex febre sc. hectica, asthma - hypochondriaco-convulsivo & malo empyemato.

Mutuo itaque consilio indicationibus sequentibus insistebant 1.) Febrem hecticam debellando, 2) acrimoniam demulcendo. 3.) visciditatem infringendo, 4.) crispaturas spasmodicas mitigando, 5.) tonumque fibrarum roborando; Eapropter temperantia, gelatinosa, præcipitantia, discutientia, antispasmodica & confortantia præscribebant, non neglecto cortice Peruviano cum aliis mitioribus antifebrilibus, interpositis etiam ob alvi stypticitatem emollientibus clysmatibus. Sed omnia incassum videbantur ordinata; per unum alterumve quidem diem spes affulgebat adstantibus alicujus restitutionis; omnis autem evanescebat Medicis ob continuum irregularem & inaequalem pulsum, ob urinæ multis salibus lixiviosis permissionem, ob universalem virium prostrationem, imo judicabant consultius matri foetuique, per aliquod tempus à multis medicamentis abstinere propter nauseam gravidæ ex assumtis medicamentis subortam & solummodo ordinabant continuare usum oculorum 69. antihectico Poterii permixtorum. Verum neque hæc methodus bonam intentionem secundabat, sed symptomata, cordis scil. palpitatio dolor & ardor in latere affecto sitis inextinguibilis, & asthma convulsivum magis urgebant, imò hoc ultimum sæpius strangulationem minitabatur. Sæpius vocati Medici, rem jam diu conclamatam esse prævidentes, vitæ periculum non occultabant, levaminis tamen causa gravidæ commiseratione dignæ præscripserunt Mixturam ex antispasmodicis nitratis & confortativis, ex qua, uti ex omnibus hucusque usurpatis per horam unam & alteram erigebatur, subsequenter dein semper majoribus præcordiorum angustiis. Hæc agebantur & reiterabantur per duos & quod excedit menses, usque dum foetus (juxta Medicorum prognosin jam dudum factam) in ergastulo suo tantis ærumnis

excruciatuſ & debilitatuſ nono menſe vivere ceſſabat, ſuaque morte, Matri, omnibuſ viribuſ exhausta, convuſiones accelera- bat, quæ eandem ſecundo abhinc die morte beata animam Opti- mo Creatori ſuo quoque reddere neceſſitabant.

In ſeſſione Cadaveriſ, (quam ipſa B. Domina maximè efflagitabat) ſequentia notatu digna ſeſe ſiſtebant.

1. Uteruſ naturaliſ & inſonſ, cum foetu mortuo, ad legiti- mum partum jam parato, capite demiſſo, inteſtinum rectum verſuſ reſpiciente, manibuſ pedibuſque reclina- tiſ.
2. Secundina circumcirca firmiter utero adhærenſ.
3. Ventriculuſ cum inteſtiniſ &c. incolumeſ.
4. Jecur prægrande, ſcirrhoſum, folliculuſ felliſ magni- tudinem naturalem excedenſ, bile turgiduſ.
5. Lien rugoſuſ, vappoſcennſ.
6. Renes marciduſ, Veſica urinâ vacua.
7. Thorace aperto: Colluvieſ ſeri extravafaſti lixivioſi, ex ſiniſtro latere præprimiſ ad dextrum propullulanſ, & quantitatem trium vel quatuor menſurarum excedenſ.
8. Cor, plane præternaturale, tam extrinſecùſ, ratione magnitudiniſ, & pericardii, quod non erat membrana- ceæ, ſed carnoſæ ſubſtantiæ, undique cordi validè an- nexum, nullum planè ſerum vel lympham conti- nenſ; dexter ejuſ ventriculuſ naturali ſimiliſ; ſiniſter vero planè cartilagineuſ, qui cultro anatomico vix o- bediebat; quam intrinſecùſ, ratione ſepti, cavita- tum, fovearum, columnarum, hincque abeuntium filamentorum tendineorum, & valvularum, quæ o- mnia firmitatem cartilagineam obtinebant.
9. Pulmoneſ, ordinariis majoreſ, pleuræ in ſiniſtro latere toti annexi, ſiniſter lobuſ flacciduſ, ad putredinem abiennſ.

Quiſ in conſideratione ſtatuſ tam præternaturaliſ viſce- rum multorum nobiliorum, partim vicio naturæ, (ſicuti ratio-
ne cor-

ne cordis pulmonumque est probabile) partim tractu temporis, exortis scilicet animi pathematibus, mœrore & tristitia, contracti, non confirmabit veritatem medici illius dicitur: in Medico non esse semper, relevetur ut æger? Imo, quis ex recensitis non videt, vulgarem non latuisse anguem in hoc subiecto, sed Hydram, multis capitibus instructam; cui si truncus unus aut alter fuerat forsan abscissus, novus tamen illico succrescebat, qui cum residuis tantam lernam malorum dolorumque excitabat, totam œconomiam invertibat, nullumque locum vel curationis matris, vel conservationis fœtus relinquebat, utrique vero præmaturam mortem inferebat.

(Exhibita d. 10. Maji A, 1721.)

OBSERVATIO V.

DN. D. JOHANNIS ADAMI KULMI.

Phocæ anatome.

Varia animalia sub aquis in Oceano reperiri, quæ aliorum terrestrium formam quadantenus præ se ferunt, longa experientia jam sufficienter comprobavit; atque ob illam specierum externarum similitudinem pari etiam nomine hæc monstra marina hæctenus semper venerunt. Sic varia Philosophorum scripta tauros, equos, lupos, porcos sive delphinos, lepores, columbas, vitulos marinos, imo etiam homines, sub Sirenum nomine exhibuerunt. Ex hisce belluis marinis littori nostro notissima est *Phoca*, seu *Vitulus marinus*, animal aquaticum quadrupes, nullis squamis, sed corio ubique piloso tectum, quod tactu molle, scintillante candore, aut fusco colore variis maculis nigricantibus distinctum nitet. *Longitudo* ejus, respectu plurium individuorum aduitorum diversa, uti in canibus terrestribus deprehenditur: *structuram* autem *externam* æque ac *internam* totam quantam mirandam in sequentibus penitus exponam, prout illam in animali hoc,

præcipue vivo, inveni, atque ex visceribus & sceleto conservatis semper demonstrare possum.

Quoad externam inprimis oris formam cani molosso phoca nostra haud absimilis est, unde etiam piscatoribus nostratis vernacula lingua ein See-Hund appellanda venit, quamquam etiam nec illis vitio verterem, qui eandem ob rationem animal nostrum *catis* comparare velint; gaudet namque *capite rotundo*, cujus *os paululum protractum*, *labiisque dura carne*, vitulorum more, *tumidis munitum barba quadam fetis geniculatis varii ordinis*, longitudinis atque crassitiei *ornata* superbit: *fauces ad prædam aptæ* utriusque maxillæ dentium acutissimorum serie circumseptæ sunt, quorum alterius ordinis acies alterius interstitium mutua commissura ita excipit, ut animal ex raptu vivere adfuetum rictum suum eo arctius claudere & prædam semel arreptam minime excidere sinat; huic remoram etiam aliquam imponit *palatum rugis ferratis asperum*, cui in ordinario loco *tonsillæ* parvæ suspenduntur.

Lingua in apice ut plurimum, haud tamen adeo profunde *diffissa*, & ad latera (ubi dentium inferiorum intervallis ubique inferitur) *crenata* depræhenditur; illam etiam nuper ad latus sinistrum ad latitudinem unius digiti plane bifidam & maculatam vidi. *Oculi* ad bovinorum magnitudinem facile accedentes & palpebris tecti pupilla ampla & nigerrima micant, quam panniculus carnosus alias noctuis proprius & in cantho majori hærens pro necessitate obtegit.

Auriculæ externæ plane desunt, horum vero loco *valvula* quædam *triangularis fusca*, pone orbitam oculorum corrugato foramini ad meatum auditorium tendenti apposita est, quæ sub undis clausa omnem aquæ aditum arcere valeat: sic etiam nares extra aquam hiantes facili motu contrahuntur.

Amplitudo *colli corrugati* ipsius capitis peripheriam excedit; reliquum *corpus* rotundum & fere *conicum* è pectore amplissimo coque late deducto, tanquam basi, piscium more per
abdo-

abdomen versus pubem sensim decrefcit, quo in loco *pedes posteriores* caudæ interjacenti tam firmiter, tamque proxime adhærent, ut singuli seorsim moveri quidem, attamen diduci nequeant: *cauda* hæc *exigua*, curta, parumque depressa in fine sursum incurvatur; pedum autem annexorum *tarsus*, *metatarsus*, & *quinque digiti* diversæ longitudinis solummodo foras prominent, reliquis pedum membris sub cute intra carnem delitescens; præterea *digiti reflexis unguis* armati *membrana* quadam laxa ad modum anserum aut anatum invicem connectuntur, ut expansi remorum munere fungantur, & magnam aquæ copiam trudendo corporis molem eo validius ac velocius propellant.

In *pinnis* s. *pedibus anterioribus* *brachium* & *cubitus* pariter integumentis teguntur, exporrectis solo *carpo*, *metacarpo*, & tribus *quinque digitorum articulis*, quorum extremæ *phalangi ungula* validiores apponuntur.

Ab *umbilico* in medio abdominis sub pilis vix observabili utrinque ad latera trium digitorum intervallo in fœmellis distat una *mammæ papilla*, quarum *tubuli lactiferi* per substratam pinguedinem distribuuntur.

Penis in masculo, secundum *Schelhamerum* (mihi enim nondum licuit esse tam felici, ut marem dissecandum acquirerem) sub cute absconditur, quatuor ab *umbilico* vel quinque *digitos* ex foramine patulo proditurus; parvus vero, ne quidem illum, quo *mediocris canis* instructus est, æquans.

Dissecta *cute*, sive *corio crassissimo*, subito in conspectum venit non *membrana*, sed potius *pannus adiposus* dicendus, ad pollicis crassitiem, innumeris fibris nervosis & vasis sanguiferis intertextus, subsequente *panniculo carnosò*, qui musculos undique tegit.

Musculi *pyramidales* abdominis semper defuerunt, reliquis præsentibus subtenditur *peritoneum*, membrana scilicet illa, quæ etiam in aliis animalibus cuncta abdominis viscera ambit; in hoc autem bruto firmior deprehenditur, magisque nervosa

& *pellucida*, ita ut intestina involuta quadantenus transparere videantur, qua cuncta abdominis viscere in ordinario situ continentur, excepto *omento*, quod in aliis animalibus supra intestina ad hypogastricam usque regionem multa pinguedine refertum extenditur, in nostro vero regionem umbilicalem vix attingere in omnibus dissectis, contra *Segerum*, qui plane nullum vidit omentum, demonstravi: duplici quidem constat omentum membrana, at tenuissima, telæ aranearum simillima, nec ullum pinguedinis vestigium præbet, ac ventriculo, lieni atque pancreati alligatur.

Ventriculus singularem plane figuram obtinet; duplicem merito dixerim, *prima* namque ejus *cavitas*, eaque conica sub œsophagi ingressum ampliata recta & angustiori via deorsum tendit ad longitudinem duarum palmarum, ubi facta brevi flexura *altera cavitas succedanea* & multo minor ad prioris latus dextrum dimidia via sub hepate assurgit, quam sub hoc viscere versus hypochondrion dextrum denuo recurvatam *pylori* iuxta valvula claudit: duobus hisce ventriculis mutua membrana firmatis interjacent *vasa gastrica* & *glandula* quædam insignis pancreati quoad substantiam similis; *interna* vero harum cavitatum *facies*, inprimis *secunda*, admodum est *rugosa*, & copioso *liquore gastrico* referta. Succenturiata etiam cavitas plerumque *bilis* flavedine tincta *vermibus* tenuissimis vivis quandoque domicilium præbet, quemadmodum præter meam observationem *Segerus* & *Schelhamerus* quoque annotarunt.

Intestinorum canalis longitudini ejusdem individui quandoque vigesies major, tantæ vero solum crassitiei, ut intestina tenuia digitum minimum vix æquent, crassa autem pollicem haud superent. *Facies* continebantur in parva quantitate & instar meconii, neque ullas in illis observavi rugas seu *valvulas conniventes*, nec valvulam coli sic dictam *Bauhini* ad oram intestini cæci, quod *cæcum* in dextro hypochondrio situm nulla *appendice vermiformi* gaudet, sed pari figura semper sese exhibuit, ac quidem in telibus. Pluribus in locis, inprimis versus cœcum,

cœcum, erant conspiciendæ *glandula miliaris*, racemosæ, atque sub pyloro digitum transversalem unum cum dimidio *orificium ductus biliaris* maxime conspicuum, haud procul ab eo ad latus dextrum *ostiolum ductus pancreatici* penitus intuenti sese prodit.

Mesenterium, quo intestina invicem connectuntur, membrana quidem duplici, attamen perquam tenui ac pellucida gaudet, & quoniam nullam plane pinguedinem continet, ideo omnis generis vasa turgida eminent. Continet hoc mesenterium glandulam illam conglobatam, *pancreas Asellii* dictam, quæ longo & rotundo corpore univèrsam venæ portæ ramum dextrum, ex innumeris mesaraicarum furculis conflatum circumdat; *externa* ejus *superficies* alba variis rubentibus lineolis distinguitur, *interna* vero *substantia* cineritia compacta & solida licet, fissa tamen albicanti humore chyloso madet. Miror, me nullam aliam in mesenterio advertere potuisse glandulam, cum tamen aliæ corporis partes his abunde erant conspersæ?

Pancreas proprie sic dictum unico duntaxat tractu magno sub ventriculo versus lienem exporrectum rubicundum hepatis colorem obtinet, *ductumque Wirsungianum* continet.

Lienis figura & color ordinarius, utraque vero ejus *superficies*, præsertim convexa, variis *fulcis* in minutissimos lobos dirimitur, & *vasorum splenicorum rami* majores non intra ejus substantiam, uti in cane terrestri, sed extra illam in superficie concava, sicut in homine, secundum longitudinem procedunt & furculos minores omni lienis regioni distribuunt.

Hepar præmagnum in quinque, sex, quandoque etiam in plures lobos ex rubro flavescens divisum in parte suprema, ubi diaphragmati firmissimo ligamento adhæret, *sinum venæ cavæ amplissimum* recipit, quem cum *Schelhamero* ingentem, horrendumque saccum, non venam, sed *lacunam* verius dixerim; sola namque cera, quæ illi explendo sufficit, libram unam cum dimidia æquat lance: lubentissime singula hujus

visceris vasa, diversa cera repleta sua substantia, Veteribus perperam parenchymatica, encheiresi consueta liberassem, ut omnes eorum divaricationes atque anastomoses in apicem venirent, si modo membranæ, fibræque nervosæ validissimæ particulas internæ substantiæ quaquaversum nec tentes spem meam & operam non fefellissent. Totam fere hanc hepatis substantiam internam bis purulentam observavi; ex membranis enim prædictis, tanquam ex vesciculis, cuspe laxis materia purulenta pultacea flavi coloris undiquaque profiliebat. *Porta*, ubi vena hujus nominis sinistram hepatis parti inseritur, ex duplici lobulo seu eminentia filia constat. *Vesica fellea* in ordinario loco intra lobos oblonga & recurva multa bile turget, contra mentem Aristotelis.

Utraque renum miranda *superficies*, una cum vicinis iliorum parietibus internis jucundissimum spectaculum præbet. Vena enim cava statim sub hepate in duos finditur truncos magnos, quorum ramus supremus ad utrumque latus *venam emulgentem* constituit; hujus venæ renalis furculi frequentissima anastomosi sese invicem inosculantes plexum aliquem, instar reticularis vittæ, efficiunt, qui variis sulcis totum renum corticem supernum & infernum in multas quasi minores insulas dividit, & non nisi extrema filamenta intra renum internam substantiam dimittit, reliqui trunci ramificationibus pene infinitis mutuoque concursu junctis per totum abdominis cavum in tanta copia distribuuntur, ut cultelli acies citra cruentæ inundationis metum structuram partium adjacentium scrutari vix queat, quæ difficultas dexterrimum *Schelhamerum*, aliosque exercitatissimos anatomicos deterruit, quo minus vasorum spermaticorum, ureterum, receptaculi chyli & ductus thoracici situm & tractum aggredi auderent. Hanc circumstantiam dum animo perpenderem, ceram liquatam cum sanguine in venis commutare, sicque canales prædictos denuddare tentavi & quidem felici cum successu, ast in illorum situ & tractu plane nihil extraordinarii inveni, uti de quolibet suo loco patebit.

Renēs succenturiati quoque nihil insoliti oculis exhibuerunt, omnem quidem operam navavi aliquoties, ut fortassis in hoc animali, in quo vasa omnis generis luculentiora sistuntur, etiam *ductum excretorium* hætenus desideratum feliciter explorarem, qui viscidum humorem fuscum in manifesta illorum *cavitate* detentum aliorum amandaret, verum spe & labore semper frustrabar.

Rene legitimo per medium dissecto *substantia interna* purpurea albis maculis distinguitur, ex quibus multæ exiguæ *caruncula* hinc inde dispersæ prominent. Nullus ibidem apparet sinus, qui in aliis animalibus *pelvis* appellatur, verum loco istius intimiora hujus visceris penetralia subit *ureter* in varios tubulos divisus, quorum canaliculi singulas carunculas prædictas amplectuntur; à quibus procul dubio *urina* in renem *substantia secreta* excipitur, perque *ureterum canales* flexuoso tramite ad *vesicam* deferuntur.

Vesica hæc urinaria in nostro animali parva, oblonga atque in fundum acuminatum desinens umbilico adhæret mediante ligamento pyramidalis, seu *uracho* consolidato, cui æque ac *vesicæ* ad utrumque latum proxime accumbunt alia ligamenta rotunda, quæ antea in foetu *pervia arteria umbilicalis* nuncupata ab *iliacis* ortum ducunt: pari ratione etiam *vena* hujus nominis ab umbilico, cui firmiter adhæret ad *hepar* sub ligamenti rotundi forma palam decurrit.

Genitalia maris (quas partes egomet ipse quidem nondum vidi, uti supra monui, sed secundum *Schelhamerum* atque *Hartmannum*) nihil plane differunt ab iis canum ordiniorum: sic etiam *fœmellarum spermaticæ* sub renibus ab ipso arteriæ truncō ad regulam aliorum animalium oriuntur, sanguis vero refluus per *venas* ejusdem nominis ad *iliacas* divaricationes, & ex iis ad illos truncos deferuntur, quos circa renes diffusos supra commemoravi, quæ singula vasa parvum *plexum pampiniformem* constituunt. *Vulva* est amplissima, cujus ambitus quatuor digitorum capax; *vagina* & *uterus* ipse una cum
ovariis

ovariis justo loco , eademque proportione , uti in canibus terrestribus inveniuntur , præter *uteri cornua* , quæ justo sunt breviora ; ex quo colligere est , phocam paucos saltem utero gerere catulos , & quibus etiam binæ mammæ lactandis sufficiant.

Diaphragma , quod suo velamine abdomen à thoraçe , peripheriâ vero costas spurias à legitimis distinguit , totum fere est carnosum , à cujus parte anteriori ad apicem usque cartilaginis ensiformis versus umbilicum *lata membrana nervosa* excurrit , qua hepatis moles prægrandis debite suspenditur. Diffracto thoraçe , quem abdomine multo longiorem *pleura* investit , & *mediastinum* more solito secundum longitudinem dividit , visceraque contenta sustentat , medium locum occupat *Cor* , *pericardio* laxè ambiente & *humore* subrubro , attamen paucò admodum inclusum ; cujus *figura* in omnibus reliquis animalibus conica , in nostro vero animali *cuneiformis* deprehenditur ; ex magnâ enim & rotunda basi , qua vasis quatuor communibus alligatur , in apicem latiore depressum definit. Ejus *superficies superior* æque ac *inferior* nulla fere pinguedine referta , ingenti autem quantitate ramusculorum vasorum coronalium abundat. *Auricula dextra* sinistram bis magnitudine , *sinistra* vero dextram toties crassitie vincit , qualem relationem etiam *ventriculi* invicem observant : *interna cordis structura* ratione cavitatum , trabium , sulcorum & valvularum ab ordinaria naturæ lege minime aberrat.

Foramen ovale & *canalem arteriosum* , quæ *Schelhamerus* & *Hartmannus* clausa viderunt , ego nuper utrumque in adulto vitulo marino inveni apertum , quemadmodum illa curiosis ostendenda hucusque asservavi : in primis phocarum cadaveribus nec ego foramen ovale vidi , sed sulcum auriculæ dextræ supremum foraminis ovalis cicatricem fortassis habui , qui etiam forsan aliis imposuit , ut nubem pro Junone mecum amplecterentur. Absconditur autem foramen ovale genuinum in ipso angulo limbi venam cavam superiorem ab inferiori

rioni distinguentis, & portiuncula quadam tunicæ internæ tanquam valvula adstante ita obtegitur, ut ejus orificium quadrantenus oblitteratum non adeo obvium sit. Quid si æque facili deceptu radicem aliquam *glandule thymi*, quæ vasis communibus arcte adhæret, canalem arteriosum clausum putassent? quem canalem ego pariter à corde justo remotius apertum, & in ultimo cadavere cera aortæ injecta turgentem, cum iis, qui adfuerunt, inveni.

Pulmones, qui cor in medio locatum ambiunt, amplissimi, flaccidi, ad nigredinem vergentes, inflati vero colore roseo nitentes, *substantiam, structuram, formam* & numerum *loborum* ordinarium exhibent. In unius phocæ *bronchiis* per pulmonum substantiam distributis spumam inveni intense rubentem, qualem colorem ex sanguine admisto originem traxisse colligebam, ast nullam viam ex vasis pulmonalibus ad bronchia nec retro flatu detegere potui.

Trachea per longitudinem colli incurvati in latere dextro, *œsophagus* vero non sub, sed penes illam sinistrorsum extenduntur; eandem ob causam *cartilagosos* ejus *annuli* sunt completi atque angusti, quorum superiorum pars inferna parva quadam lineola, tanquam futura, (non tamen in omnibus observata) coaluit; inferiorum vero annulorum sub sternone pars averfa mollior existit, quoniam *œsophagus* ibidem sub illis serpit. In *larynge cartilago thyroides* sursum elevata absque ulla protuberantia scutiformi, quemadmodum in leporibus; *cricoides* integra quidem, ast exigua, excepto dorso suo oblongo; *arytanoides* parvum & coarctatum gutturium formant; *epiglottis* versus fauces rugosa, ea vero parte, qua tracheam respicit, lævis rimam tegit.

Pharynx annexa musculo constat complicato in septem paria & unum simplicem facile divisibili, reliquo *œsophagi* canale manente ordinario. In capite *meatus auditorius externus*, calamum scriptorium facile admittens à foramine supra dicto non recta via in caput tendit, sed deorsum ad radicem

processus zygomatici obliquo tractu quater reflexo defertur & ex septem parvis inæqualibus cartilaginibus invicem articulatis constat, quæ cartilagine peculiaribus musculis parvis dilatantur: *meatus internus* hujus animalis in ipso processu mastoideo, ob hanc causam prægrandi, continetur, cujus cavitatem amplissimam *massa quædam cruenta*, carnosio-spongiosa, crassa membrana cincta replet, excepto illo rotundo sinu laterali infra tympanum, quem ossa auditus occupant; *cellulis* autem ordinariis iste processus plane destituitur; reliqua ibidem inveniuntur, respectu aliorum animalium, ordinaria, at validissima. *Membrana tympani* crassa supra basin suam osseam situ ordinario obliquo expanditur; *ossa auditus* crassissima &, ut ita dicam, plane ruditer fabrefacta, ossicula bovina, equina, aliorumque forte majorum adhuc animalium magnitudine superant, inprimis capitula *mallei* & *incudis*; *stapes* triangularis ob crassitiem crurum foveam quidem, ast nullum foramen admittit, uti ex Figuris Numero 2. in naturali magnitudine depictis cuncta patebunt: *concha* latissimis scalis distinguitur; *canales* autem *tres semicirculares* ordinarii quinque foraminulis in vestibulum hiantes alios adhuc *duos socios* multo minores agnoscunt, quorum maximum orificium in fundo vestibuli observatur, reliquis extra illud in canales ordinarios desinentibus; præter *utramque fenestram*, ductum ad *tubam Eustachianam* & *canales nervi auditorii*, alia adhuc hinc inde notantur foraminula, nervulis aut minoribus vasculis destinata.

In superiori limbo *orbite oculi trochlea* musculi obliqui superioris parva tantum, nec adeo cartilaginosa deprehenditur. Inter *musculos* ordinarios *oculorum* bulbum flectentibus *adducens*, sive *indignabundus* latior justo in duos peculiares facile dividitur; neque *brutorum musculus* nervum opticum ambiens desideratur, qui propter multam pinguedinem musculis oculorum interspersam iterum in tres distinctos separari potest. *Tunicis oculorum* admodum crassis præter *Russchianam*
in

in phoca evidentissimam, eamque mucosam, *alia nova* subnigra accensenda venit, quæ variis fibrillis affixa telis aranearum similis inter scleroticam atque choroideam laxè expanditur; *retina* crassa villosa sub Ruyschiana libere fluctuat. *Humores* omnes tres solito viscosiores existunt: *aqueus* insuper turbidus, *vitreus* autem ingens & durior cum crystallino exactè spherico, magno, & robustis *processibus ciliaribus* firmato membrana lubrica tenaciori cinguntur.

In *cerebro* dantur pauca quæ ab ordinaria naturæ lege abluunt. *Ventriculi*, præcipue quartus, solito capaciores sunt; *plexus choroideus* vastus; *corpora striata* tractibus medullaribus cerebelli æmula; *glandula pinealis* cum vicinis protuberantiis grandiores atque rubicundiores: cuncta *nervorum paria*, quibus etiam illa ex spinali medulla per vertebrae dispersa annumeranda sunt, crassiora & robustiora deprehenduntur, exceptis *nervis opticis*, qui soli, quod miror, justo graciliores; *septimum* & *octavum par* pluribus in hoc, quam alio animali, rivulis ex suo fonte manant.

Medulla spinalis, cujus media pars mollissima atque albissima fasciculis filamentorum duriusculorum per longitudinem protractis undique cingitur, singulis spinæ dorsi vertebrae cum productionibus suis nervosis admodum laxè continetur.

Quod attinet ad *vasa sanguifera*, *aortæ* principium reliquo trunco latius distenditur, cæteroquin ramificationes ejus simili fere ratione, quemadmodum in alio corpore canino, aut etiam humano, distributæ furculos ubique copiosissimos spargunt, quorum alii ad maxillas pertinentes plurimorum nervulorum fasciculis involvuntur, alios in collo & pedibus recurrentes merito dicerem.

Hanc arteriam magnam *vena cava* diametro & copia ramorum bis facile superat, cujus ramificationes potiores plane peculiare quoddam systema in adjecta *Figura V. VI. & VII.* exhibitum constituunt: *vena* namque *azygos* haud ita longe ab ejus ortu in duos finditur truncos, utrinque sub *aorta*

ad latera vertebrarum dorsi descendentibus, quorum rami intercostales furculis venarum mammariarum internarum (re-ctius *sterno-intercostalium*) frequenti & evidenti anastomosi circa synchondrosin costarum junguntur. Quale jucundum spectaculum divisio venæ cavæ circa renes & in iliis, supra jam fusius descripta, efficiat, ex ipsa figura optime patebit, ne dicam de aliis insolitis copiosissimisque venarum juxta atque arteriarum distributionibus in capite, collo & pedibus, factaque hinc inde perspicua anastomosi; est enim labor sane difficilis omnia vasa ex carne ingenti quantitate nervorum stipata separandi, ne rumpant, rupta vero haud commode prosequi possumus.

Sanguis in hisce vasis continetur copiosissimus, spumofus ac viscidus ita, ut etiam digitos illo imbutos glutinis instar affixos teneat, unde etiam evenit, ut vasorum majorum parietibus firmiter adhaereat, atque ibidem sapissime *polypus* generet.

In *Phoca* nuper præsentibus amicis, studiosis atque chirurgis quibusdam *viva* cultro subjecta singula hæc repetii, *motumque peristalticum intestinorum* nobis cernere licuit duntaxat obscurum, tardissimum, & debilem, tamen si *phoca viva* ejus adhuc esset vigoris & roboris, ut in vinculis sibi exitiosus sese undique jactitaret.

Vasa lactea vidimus in mesenterio & intestinis exigua quidem ast copiosissima, quæ à multitudine nervorum ad latera illa concomitantium probe distinguebantur.

Receptaculum chyli una cum *ductu thoracico* curatius scrutandum meditabar, verum ingens venarum sanguine ubique turgidarum abundantia, earumque tunicæ tenuissimæ scalpelli cuspidem adigendam plane prohibuerunt, ut citra sanguinis profluvium (uti jam supra *de renibus* monui) ne minimum quidem vulnusculum alicui loco infligere auderem, cui tubulum ad immittendam ceram adaptare potuissim; itaque solita encheiresi cavitatem omnem explere haud potui, qua justa receptaculi

culi chyli , ac ductus thoracici tractus , ejusque divisiones , (quas ex aliarum partium mira diversitate raras flexuras credidi) in conspectum venirent. Vidimus autem nihilominus prædicti *receptaculi notabilem quantitatem* paulo altius sub rene sinistro , ejusque succenturiato locatam , & diffracto thorace *ductus thoracici unicum saltem tractum* ad aortæ latus sinistrum , ex cujus diametro mediocri alias adhuc sub hac arteria magna latentes ramificationes colligere quidem mente , at illas , ob rationes adductas , denudare non licuit.

Motus cordis ejusque auricularum reciprocus erat validus & per longum tempus durabat. Distincte autem observavimus auriculas bis pulsantes omni temporis intervallo quando cor erat in diastole.

Vasa lymphatica non solum sub hepate & circa principium venæ portæ , sed etiam in aliis corporis regionibus tum temporis quoque observavimus.

Musculi ratione nominis , *situs & officii* ad musculos canis ordinarii quadantenus accedunt , paucissimi vero ratione *forma*. Omnes sunt *flaccidi* , *atri coloris* , atque *aspectu ingrati* , qui propter fibrarum mollitiem , membranarum musculos involventium tenuitatem , atque pinguedinis absentiam inter se difficulter distinguuntur : *illi in trunco* lati , extensi , minime vero crassi , quorum plurimi ob fibrarum laxam cohesionem complexorum more in plures partes dilatantur , sic v. gr. *Musculus latissimus dorsi* in triginta fortassis ventres & caudas minores facillimo negotio dirimi posset : *in pedibus* autem & *capite* breviores & robusti , præcipue circa articulationes existunt.

Musculi Psoas omnium sunt validissimi , ut animal hoc ex raptu victitans horum remigio eo velocius prædam in undis venari queat. *Musculi pectorales* etiam validi sunt , quorum cauda prioribus quatuor costis veris , sterno & ejus cartilagini ensiformi superiori (de qua infra) firmiter annectitur.

Ad *ossa* phocarum quod attinet , illa ad soliditatem aliorum minime accedunt , sed *porosiora* atque ob id *fragiliora* existunt :

stunt; quod vero ab Aristotele mera cartilaginea dicantur, illud cum veritate nequaquam congruit in adultis. Plane autem singularis structuræ sunt ossa artuum quibus etiam plures epiphyses apponuntur, reliqua haud adeo multum discrepant; speciatim vero capitis ossa cranio alicujus felis propius quam canis ordinarii terrestris accedunt.

Cuncta *cranii ossa* tenuiora & multis in locis plane pellucida deprehenduntur; quæ rectius *harmonis* quam veris futuris distinguuntur. *Sutura* sic dicta *sagittalis* in phoca ab occipite ad apicem nasi rectilinea decurrit atque os frontis in duo peculiariora dividit. *In interna ossis occipitis parte* septo osseo horizontali (latiori, quam in canibus terrestribus) aliud septum perpendiculare insistit, quibus singuli cerebelli lobi ab invicem distinguuntur.

Ossi cuneiformi quatuor *processus alares* & anterior eminentia *sella turcica* plane desunt. *Processus crista galli* cum annexis *ossiculis spongiosis narium* proprium os constituunt & ab *osse cribroso*, cui harmonicè jungitur, facillimo negotio divelli potest: *processus ipse* elatius prominet, & *foramina*, quibus ad latera stipatur, majora atque copiosiora quam in homine inveniuntur; *ossa vero spongiosa* mirifice contexta favis apum aliqua ex parte comparari possunt. *Alia ossa nova* in anteriore maxillæ superioris parte animadvertuntur, quæ ab ossibus nasi in utroque latere ad palati anteriora decurrunt, dentesque incisores suis alveolis includunt.

Ossa temporum ea parte, qua cerebrum respiciunt variis cavernulis atque eminentiis & peculiari sulco gaudent, quæ vasibus & nervulis transitum concedunt. *Processus eorum mastoideus* ingens excavatus, & supra jam descriptus spongiosa sua porti uncula plane destituitur.

Dentes numero 34., priores 6. *incisores* maxillæ superioris à sequentibus *duobus caninis* sola magnitudine non vero figura differunt, reliqui 10. *molares serrati* ut plurimum *tricuspiales* existunt. *Maxilla inferior*, cujus duo ossa, quibus constat, in apice

apice synchondrosi junguntur , quatuor saltem *incisores* continet, reliqui figura & numero superioribus respondent, eorumque cuspides spatiosis mutuo inferuntur uti de iis supra jam mentionem feci.

Costarum figura ordinaria, nisi quod earum *cartilagineae* ipsis costis latiores existant, numerus ordinarius 30. utrinque 15. scilicet 10. verae & 5. spuriae; unica vice etiam in utroque latere 16. inveni, totidemque vertebrae dorsi, uti in sceleto adhuc conservato cuilibet ostendere possum.

Sternum 9. constat fere cubicis *ossiculis*, quorum cuique *corpusculum cartilagineum* aequè magnum interponitur eo loco, ubi cartilagineae costarum sterno adhærent: ossiculum inferum est longissimum, supremum vero crassissimum; utriusque jungitur *cartilago* quaedam *ensiformis*: superior, ad cuius dextrum trachæa, ad sinistrum vero latus oesophagus subternitur, gladii hastæve; inferior vero bipalii figuram exhibet.

In *spina dorsi* incurvata 46. *vertebrae* numerantur, 7. colli, 15. dorsi; 7. *ossis sacri* & 12. *caudæ*, quarum ultimæ 4. saltem articulationes brevem caudam in phoca nondum dissecta externe conspicuam, sustentant. Prima vertebra colli, *Atlas*, reliquis duplo major, *dentem epistrophæ* non tantum *ligamento annulari*, sed adhuc aliis duobus intermediis ad latera firmat. *Processus* posteriores, *spinae* dicti, squamarum instar vertebrarum subsequens interstitia tegunt. Præter octo vertebrarum *processus ordinarios*, omnes colli, lumborum & quatuor superiores dorsi vertebrae *internam aliquam eminentiam* ostendunt.

Ossis innominati (à *Segero* male descripti) partem superiorem occupat *ileon* incurvatum ad medium usque acetabuli; sequens *os ischion* duobus distinctis in angulo superiori foraminis ovalis per harmoniam divisis ossiculis constat, quibus in adultis phocis *os pubis* firmissimo callo coaluit, quod amplum *foramen ovale* continet, atque utrumque antroorsum synchondrosi concurrat.

Clavicula nullæ, *scapula* vero primis costis impositæ neque *processu coracoideo*, neque *acromio*, sed loco hujus *epiphysis*, gaudent, quæ planum quoddam inclinatum format, & *condylum ossis humeri* excipit; *spina scapulae* ordinaria *basis* vero arcuata lata cartilagine munitur, ac inferius in *angulum acutissimum* desinit.

Ossis humeri recurvi condyli etiam in adultis phocis *epiphyses* manent, quibus singulis inferioribus alia parva incumbit, & superiori in latere averso alia acuminata major accumbit, sic etiam superiori angulo s. *spinæ epiphysis* insolita implantatur; neque silentio plane prætereundum est *foramen obliquum*, satis ingens, inferius supra *condylum internum*, quod nervo magno transitum concedit.

Cubitus supra, *radius* vero infra depressi etiam aliquantisper incurvantur.

Cubiti apophyses ancon atque *corona* cum *cavitate intermedia sigmoidea* exiguæ sunt, inferior *epiphysin* magnam recipit. Sic etiam *radii principium* æque ac *finis* evidenti *epiphysi* gaudet.

Carpus septem constat *ossiculis*, quorum plurima figuram & situm *ossium tarsi* referunt: horum maximum sub *radio* locatum *os scaphoides* æmulatur, & quod *digito maximo* accumbit *polygonum* merito dicitur. Tria *ossicula* reliquis *digitis* proxima *cuneiformia* sunt, sextum autem sub *ulna* & septimum post illam *astragali* & *calcis* formam multum eludunt, illud pariter *polygonum* non eminentia sed *cavitate glenoidea* *ulnam* excipit; hoc vero *conicum* reliquo omnium minimum *transversim* à tergo prioris locatur.

Ossa metacarpi atque illa *digitorum* ab aliis haud differunt, nisi quod ubique singulis extremitatibus *epiphyses* jungantur & ultimas *digitorum phalanges* *ungula valida* investiant.

Os femoris perbreve & planum, *caput* parvum à collo suo cartilagine distinctum, *trochanterem* vero unicum eumque magnum

gnum & latum agnoscit, quem lata epiphysis tegit; *uterque condylus inferior* ipsi ossi pariter cartilagine jungitur.

Patella ordinario modo sese habet, atque mediante ligamento firmissimo tibiæ adhæret.

Os tibiæ figurâ claviculæ simile, in utraque extremitate epiphysin obtinet, qualibus operculis etiam *fibula* clauditur.

Tarsus phocæ, qui debite *septem* constat *ossibus*, à naturali lege parum recedit; maximam diversitatem dorsum convexum atque gibbosum parit.

Ossa vero *metatarsi* atque *digitorum & ungula* cum illis pedum anteriorum articulis exacte conveniunt.

Cæterum *ossa sesamoidea* in vola s. planta utrorumque pedum ad radicem metacarpi & metatarsi singulis articulis geminæ interponuntur.

Paucissima adhuc *de phocarum vita sub aquis* afferre juvat.

Communis fert opinio, hoc animal per longum temporis spatium minime vitam sub aquis ducere posse, his inducta rationibus, quia *nulla branchia, neque vesica aërea*, quibus cæteroquin gaudent pisces, inveniuntur; quod præterea in illis *foramen ovale* atque *canalis arteriosus* clausa sint, sicque mediantibus his *absque respiratione embryonum* more circulum sanguinis & vitam trahere nequeant, & sic necesse habeant natantes nares extra aquam porrigere. Verum, qui mecum penitius perpendent, *phocas sæpe in profundo aquore victum suum querere*, & sæpe per longum tempus sub aqua *denegata transpiratione* prædæ suæ insidiari debere, illi fateri cogentur, earum *circulationem sanguinis* (sine qua vita cessat) tum temporis *alia fieri via quam quidem per pulmiones*, quæ via ex supra *de corde dictis* satis superque constabit: præterea ingens ille *sinus hepatis* in singulis individuis etiam ab aliis observatus nequaquam sine ratione sufficienti, sed fortassis eam ob causam constructus est, ut sanguis propter denegatam sub aquis transpirationem tardius progrediens ibidem ad tempus subsistere possit.

Illud sufficienter expertus sum *in phoca viva*, quæ in fundo aquarum quandoque per quadrantem horæ occultata pisces minores sibi appropinquantes jucundo plane spectaculo cepit, (primis autem à captura sua diebus comedere plane noluit) ita, ut facile crederem, in animali hoc amphibio *circulationem* peragi *duplici modo*, uno frequentiori *per pulmones* extra aquam; alio sub aqua *per foramen ovale atque canalem arteriosum*, id quod etiam fortassis *pulsus auricularum duplicatus* indicare voluit.

(Gedano *Uratislaviam ad Exc. DD.*

Joh. Kunoldum A. 1721. d. 20.

Aug. missa.)

Conspectus Figurarum. *Vid. Tab. I.*

Fig. I. exhibet <i>Phocam</i> ad vivum
exacte delineatam,	H. Os Ischion,
Fig. II. Sceleton, cujus.	I. Os pubis.
<i>Num. 1.</i> Ossa trunci exhibet.	K. Sternum, quod 9. constat ossiculis.
A. Ossa cranii cum futuris.	i.i.i. cartilagine ossiculis ster-
ni interpositæ,
B. Orbita oculi,	k. Cartilago ensiformis supe-
rior,
C. Maxilla superior,	l. Cartilago Xiphoides infe-
rior,
D. - - - inferior,	m. m. m. Costæ.
a. dentes incisores,	n. n. n. cartilagine costarum.
b. - - - canini,	o. acetabulam Ossis Ischii.
c. - - - molares	p. foramen ovale ossis pubis.
d. processus zygomaticus,	<i>Num. 2.</i> Ossa auditus in naturali
magnitudine depicta:
e. meatus anfractuofus audi-
torius,	L. Malleus,
f. processus mastoïdeus, f.
mammillaris.	M. Incus,
E. Spinæ dorsi, vertebræ legitimæ	N. Stapes, cum ossiculo orbicu-
lari.
g. atlas,	<i>Num. 3.</i> Ossa pedis Pinnæ s. pedis
anterioris dextri:
F. Vertebræ spuria, nempe os
sacrum & coccygis.	O. Sca-
G. Os Ilium,	

Fig. 1.
ad obs. V. p. 26.

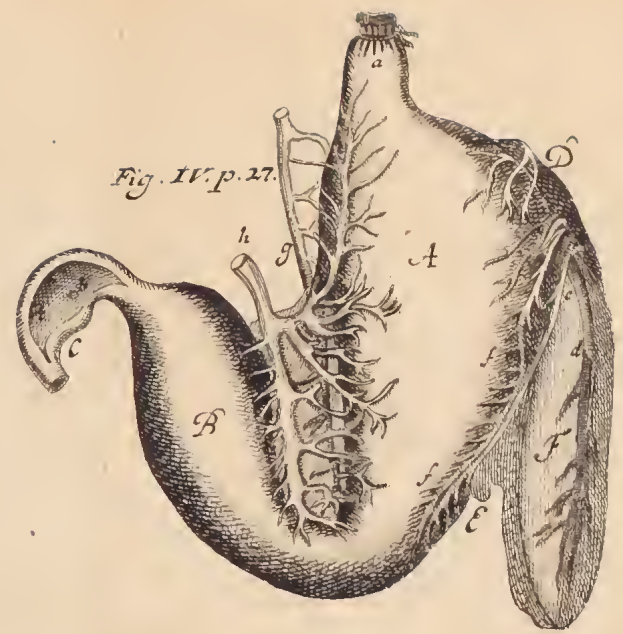
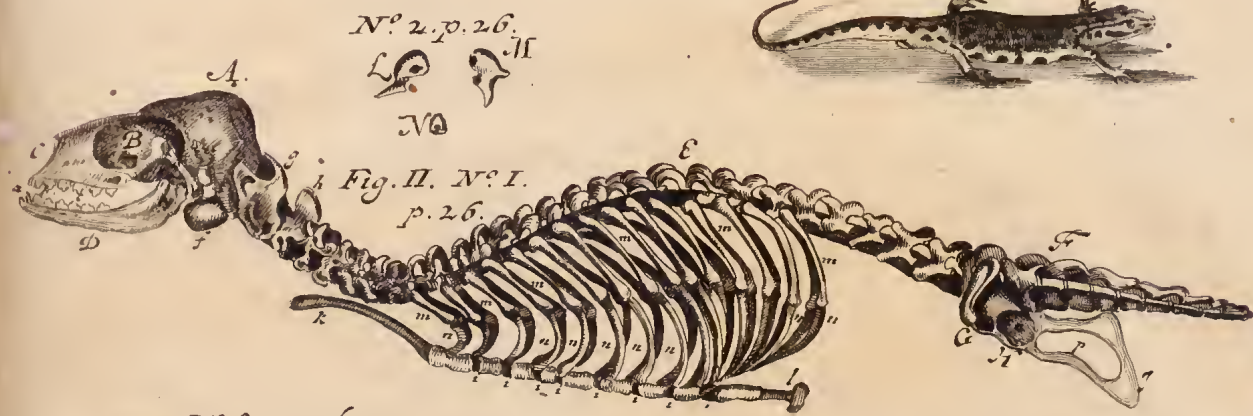

Fig. IV. p. 27.

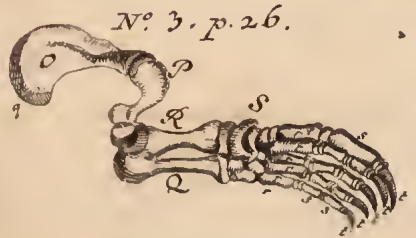

Fig. VI. p. 211.

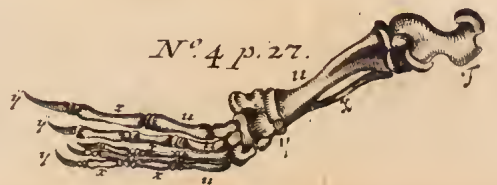

N° 2. p. 26.

Fig. II. N° I.
p. 26.

N° 3. p. 26.

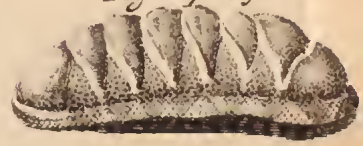
N° 4. p. 27.

Fig. III.
p. 27.

N° 2.
Fig. V. p. 64.

- O. Scapula,
 q. cartilago ei annexa,
 P. Os humeri,
 Q. Cubitus,
 R. Radius cubiti,
 S. Carpus, qui septem constat
 ossiculis.
 r. r. r. ossa metacarpi.
 s. s. s. ossa digitorum.
 t. t. t. ungułæ ultimæ phalan-
 gi appositæ.
- Num. 4.* Ossa pedis posteriores dex-
 tri:
- T. Os femoris,
 U. Tibia,
 X. Fibula,
 Y. Tarsus, qui partes septem con-
 stat ossibus,
 u. u. u. ossa metatarsi quinq;,
 x. x. x. ossa digitorum,
 y. y. y. ungułæ.

Fig. III. Cor cum vasis communibus
 & propriis.

- A. Cordis ventriculus dexter,
 B. - - - - - sinister,
 C. auricula dextra,
 D. - - - sinistra,
 E. arteriæ pulmonariæ egressus
 ex cordis thalamo dextro,
 F. Venæ cavæ insertio in thala-
 mum cordis dextrum,
 G. Arteriæ magnæ pars à tergo
 apparens,
 H. Venæ pulmonariæ exigua
 portio,
 a. a. a. arteriæ coronariæ cor-
 dis.
 b. b. b. venæ cordis corona-
 riæ,

c. anastomosis harum vena-
 rum utriusque lateris.

Fig. IV. Ventriculus, Lien, Pancreas
 & Omentum.

- A. Ventriculi cavitas primaria,
 B. - - - - - succedanea
 altera,
 a. Oesophagus ligatus,
 C. Duodenum apertum,
 b. orificium ductus pancreatici,
 c. - - - - - bilarii.
 D. Pancreas aliqua ex parte con-
 spicuum,
 E. Omentum collapsum,
 F. Lien,
 d. arteriæ in superficie lienis
 reptantes,
 e. e. venæ lienis sic dicta vasa
 brevia,
 f. f. arteriæ earum sociæ
 g. arteria gastrica, ejusque ra-
 mificationes,
 h. venæ ejusdem nominis,
 quæ coronarias ventriculi
 constituunt.

Vid. Tab. II.

Fig. V. Raram renum & aliquot va-
 sorum sanguiferorum cum
 genitalibus structurâ sistit.

- A. Aorta s. arteria magna.
 a. principium ejus amplum à
 corde resectum, quo loco
 valvulæ 3. semilunares ap-
 parent,
 b. b. arteriæ carotides
 c. c. illarum divisio in inter-
 nam & externam.
 d. d. arteriæ subclaviæ,
 e. e. - - - intercostales,

- f. arteria gastrica,
 .. g. . . . mesaraica.
 B. Venæ cavæ truncus superior
 cum suis ramis,
 C. C. - - - - inferior
 refectus,
 D. D. Vena azygos duplicata, cui
 incumbit aorta.
 h. ejus venæ principium,
 i. i. i. venæ intercostales
 E. Rem dexter integer,
 k. venæ emulgentis dextræ
 rami tres in superficie renis
 rete & insulas formans.
 l. vena emulgens sinistra ab-
 scissa.
 F. Ren sinister diametraliter dis-
 sectus,
 m. m. arteriæ emulgentis ra-
 mificationes in ipsa renis
 substantia.
 n. uretheris principium am-
 pliatum cum tubulis uri-
 nariis,
 o. o. o. carunculæ urinam se-
 cernentes.
 G. G. Trunci venarum iliacarum
 in Phoca justo altius divisi,
 quibus reliquæ venæ per
 totum abdomen distributæ
 implantantur,
 H. Pars aliqua peritonæi delinea-
 ta, quo ingens venarum co-
 pia atque inosculatio fre-
 quentissima appareat.
 I. Vesica urinaria,
 p. p. uretheres,
 K. Intestinum rectum,
 L. Uterus,

- q. q. uteri cornua,
 r. ovarium dextrum,
 s. ligamentum uteri latum &
 vasis repletum,
 t. ligamentum uteri rotun-
 dum,
 u. annulus musculorum ab-
 dominis,
 x. arteriæ spermaticæ,
 y. arteriæ iliacæ,
 z. z. epigastricæ arteriæ per mu-
 sculos abdominis sursum
 tendentes.

Fig. VI. Siftit faciem Figuræ V:æ su-
 perioris averfam eamque
 depressam:

- A. B. C. D. b. d. e. h. i. & m. uti
 in Fig. V.
 α. α. rami aliquot inter venam
 azygon dextri & sinistri la-
 teris intermediæ,
 β. Sinus quidam depressus, ir-
 regularis, utramque ἀζύγων
 jungens.
 γ. γ. extremitates utriusque
 venæ ἀζύγων sub renibus
 evanescentes
 δ. arteriæ lumbares
 ε. ε. ε. origo arteriarum & ve-
 nularum ad vertebrae dorsi
 tendentium.

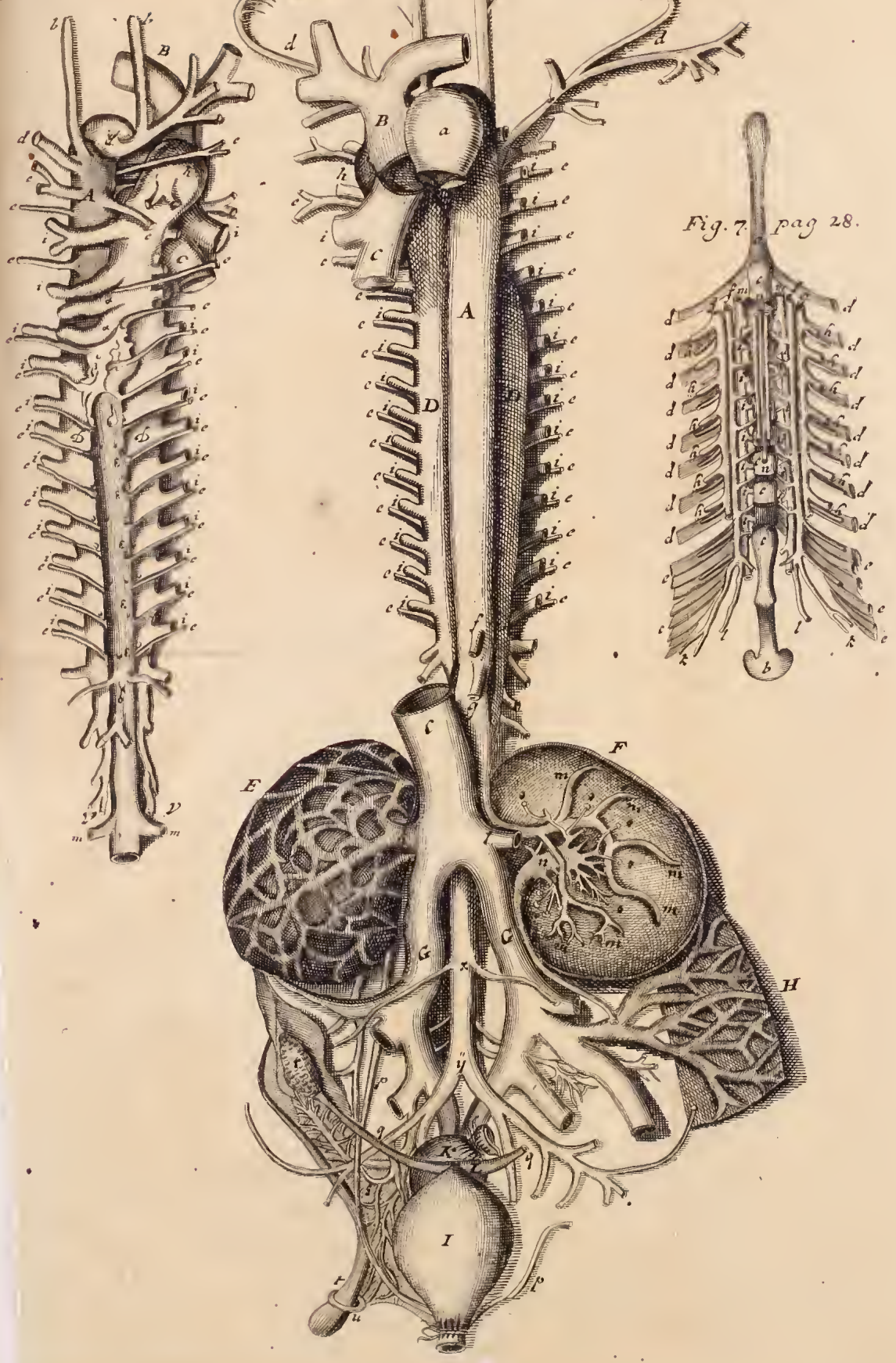
Fig. VII. Sterni interna facies;

- a. Cartilago Xiphoides s. ensi-
 formis superior.
 b. - - - - inferior,
 c. c. c. ossa 9. sterni cartilagini-
 bus interpositis in vicem
 juncta.
 d. d. d. portiunculæ cartilagi-
 num

Fig. V. p. 27

Fig. VI. p. 28.

Fig. 7. pag 28.

num 8. costarum legitimarum.
 e. e. e. portiones cartilag. 7.
 costarum spuriarum.
 f. arteria mammaria,
 g. vena mammaria,
 h. h. utriusque rami ad carti-
 lagines costarum,
 i. i. rami ad sternum,

k. k. furculi ad epigastricam
 regionem tendentes,
 l. l. alii furculi ad diaphragma.
 m. vena peculiaris diaphra-
 gmatica.
 n. arteria mediastina ad cujus
 latera venæ ejusdem no-
 minis conspicuæ.

OBSERVATIO VI.

DN. D. JOH. FRIDERICI HENKELII,

*De Thermis artificialibus, scoriarum dictis, vulgo
 Schlackenbad.*

DE Thermis metallicis artificialibus Freibergensium tractatu-
 ro primum edisserendum est, quid sint recrementa &
 magmata illa metallica, quorum ope aquæ communes medi-
 catæ fieri possunt ac fiunt. Scorix crudæ (Rohschlacken) sunt
 recrementa metallica vitriodea è mineris durioribus tenacio-
 ribus, saxosis, pauperioribus, ope Pyritæ despumata, atque
 ita præ reliquis scoriis eò magis sulphurea, quo magis pyrites,
 ceu minera sulphuris huc confert. Scorix molybdæna (Bley-
 schlacken) sunt recrementa metallica vitriodea, tum ex lapide
 metallico naturâ pauperiore, jam per artem quadantenus con-
 centrato, cocto (Rohstein) tum ex molybdæna (Bley-Blanz)
 & lapide metallico ditiorè (weiß, roth, gülden, Glas-Erz und
 Kobold) atque ita cadmiode & arsenicali, ope plumbi sepa-
 rata, hinc quidem arsenici præ reliquis suspecta, sulphuris ta-
 men non plane expertia. Scorix cupri nigri (Schwarz-Kupf-
 fer-Schlacken) sunt recrementa metallica vitriodea, ex cupro
 sulphurato, nec plane depurato, fragili, nigro (Schwarz-Kupf-
 fer) lequestrata, atque ita quadantenus sulphurea, & qua
 vitriolum reliquis scoriis ditiora. Scorix cupri nigri secundæ
 propriæ non sunt scorix, sed recrementa metallica non vi-

triodea, metallici ac instar æramentosi magmatis naturam & consistentiam præ se ferentia, hinc cum aliis scoriis non rejecticia, sed ad fusiones cupri nigri resumenda, *Kupfferlaig* appellata, h. e. infra scorias veras cupri nigri jacentia atque huic superstrata, sulphurata ac vitriolacea. Cuprum nigrum est cuprum tum ex minera cupri cruda (*Kupffer Erz* s. *Kupffer Rieß*) tum ex lapide cupreo crudo per multos ignes jam cocto collectum, substantiæ fere totius cupreæ & metallicæ, verbo: sulphuris nonnihil & vitrioli adhuc in se continens.

Ex hisce scoriis & magmatibus metallicis conficiuntur thermæ nostræ, de quibus hic sermo, & de qualibus inter alios *Franciscus Frizimelica* in tractatu de balneis metallicis artificio parandis; item *Johannes Horatius Molitor* sub titulo: de thermis artificialibus septem mineralium planetarum fecerunt mentionem. Jam non multis tangam *Molitoris* de constellationis, atque ita temporis, circa balnea hæc paranda, habenda cura sententiam, eandem specularundis relinquens; sed faciam saltem nonnulla pro iis ingeniis, quibus ejusmodi artefacta naturalibus non solum longe postponenda, æquiparanda nunquam, sed & ad usum vocanda parum vel minime videntur. Hic tenendum i.) est, quam parum vel nihil differant ars & natura, in iis negotiis, quæ corporum sub-lunarium tum vivorum tum mixtorum destructiones, dissolutiones, combinationes, productiones & metaschematissimos concernunt. Quod viva ac vegetantia spectat, ars ne atomum quidem ad eorum essentias & formas confert, sed omnia, quæcunque hic fiunt, miscentur, componuntur & transformantur, non nisi per naturam fieri liquido constat. Dicitur *Ana*, *Gen.* 36. v. 24. inventor mulorum esse. Neque vites neque aurantia in nostris terris septentrionalibus viserentur, nisi per homines atque ita per artem huc transportata fuissent. Verum si recte rem consideraveris, non ars sed natura facit mulos, non ars sed natura producit vites & aurantia poma, prudentia & industria mortalium in nostris regio-

regionibus arti duntaxat administrante. Par ratio, utut alia videatur, cum reliquis, hoc est, mixtis corporibus, arte productis, esse deprehenditur, encheiresi, atque ita arte, fateor, exquisitiori saltim ibi concurrente. Fiat sulphur istud artificiale, secundum celeberrimi Stahlī expositam theoriam; quæso quid ars sibi in hoc negotio vindicare plus valet, quam illud, quod seruo architecti debetur, qui profecto non nisi ministrat, ligna lapidesque convehens, vix quandoque excindens, tantum abest, ut ædes scite construat? Neque 2.) differunt producta ipsa, quæ jam naturæ jam arti adjudicantur. Ars, fateor, non omnia præstare valet, quæ natura facit, ob impedimenta varia, quæ autem ars expedit, non nisi per naturam semper fiunt. Si animus cuiquam est, disputare de hoc asserto, faciat quæso intelligam discrimen, quod v. g. inter sulphur jam memoratum & inter nativum vel ex pyrita excoctum intercedat; & cum hoc experimentum evidentissimum, imo invictissimum Sulphuris veræ analyseos argumentum sit, evertat, si queat, illud, quod firmo talo nititur axioma: Corpora ex iis productis misceri aut componi, ex quibus denuo combinatis eadem resurgunt. Quam acidularum alcali à cineribus clavellatis aut tartari sale abscedat, assequi nequeo: pariter & acida per se facta v. gr. citri, cum aceto, arte producto, non coincidere, ratione ulla nemo adstruet. Non excurram in Alchymistarum campos, quæsiturus de mercuriorum, quorum unus metallorum, alter corporum dicitur, neque de auri sophici à fossili vel excocto differentiis, quoniam ad mercurificationis & transmutationis negotia, atque ita latius, quam par est, foret digrediendum. Cinnabaris factitia & nativa ne latum quidem unguem à se distant. Sal mirabile Glauberi salibus illis enixis nativis, quale illud Epsomense Anglorum, Brixienſe Bojemorum, imo illud ex fontibus salinis omnibus segregandum, ut ovum ovo simile deprehenditur. Igitur 3.) artem ea corpora, quæ intentione manuve artificis conflantur, v. gr. acidum

dum vitrioli & pinguedinem s. inflammabile pro sistendo sulphure , ex nullo alio materiarum apparatu desumere consequitur , quam ex eò , unde natura illa non potest non petere ; atque producta artificialia , quamvis ex aliis subjectis elicita , tamen ex iisdem cum naturalibus constare compositis & mixtis , sive velis , etiam principiis.

Jam ut ad thermas nostras accedamus , considerantes tum earum materias , tum harum combinationes , illæ consistunt præcipue in particulis sulphureis , vitriolicis , & metallicis , hæ in dictarum particularum attenuatione , subtiliatione , imo , si dicere licet , fluidificatione , per aquam fervidam facta. Utrumque natura jure sibi vindicat , & materiam & motum , & profecto invida eò minus , quo minus honoris ipsi per artem utpote Dominæ per moratam famulam derogatur , sed pro artificis operibus æquè facilis pronaque ac pro suis est , in suggerendis exquisitissimis materiis , operantis desiderio recte respondentibus. Verum audio , mihi objici , quæstionem non tam de materiis , quam de earum selectu , commixtione & proportione moveri , neque ego ad responsionem diu me torqueri patior. Nempe hic scire non sine caussa conveniret , utrum caussis quibusdam impulsivis & finalibus sive à natura à Deo intentis naturales thermæ debeantur , vel potius , an natura aliud agendo atque non ex intentione sed ex accidenti easdem effecerit. Ego à partibus alterius sententiæ stare non dubito , facile id concedens piis mentibus , ex omnium tam creatorum quam productorum usu & utilitate Numinis erga animantia bonitatem cognosci , imo perversos homines inde ad Supremum duci posse. Hoc minimum intuitu , argumentum , quod satis sit , à priori nondum prostat , quo ratione commixtionum & proportionum nativas factitiis medicatis aquas palmam absolute præripere probabile sit. Quin ponamus , in thermis naturalibus mineralia à Creatore directe in sanitatis usum pro mortalibus commisceri & proportionari ; nondum tamen sequitur , balnea artificialia , ut
talia,

talia, inferioris conditionis esse. Quis ullibi physicorum & chymicorum tam perspicacis ingenii tamque emunctæ naris est, ut subodoret, sciat atque determinare valeat, quantum sulphuris, quantum falis, quantum ochræ, sive martialis sive veneræ, balneum optimæ notæ ingredi debeat? Arsenicum in physicis nomines, archidiabolum nominas. Cum igitur ejus, ut ut levissimæ & per minima vestigia saltim sese in thermis nostris prodentis moleculæ, mentionem injecerim, non pauci erunt, inprimis de splenicorum turba, qui aquas nostras ut arsenicales h. e. deleterias & infernales averfabuntur. Verum quæso illos, mihi dicant, utrum nesciant, arsenicum, minimum externe, optimam præbere medicinam? porro, an thermarum, famigerationum saltim, docimasiam ita inierint, ut dejerare queant, plane nihil in illis inesse arsenici? Denique, quid si aquæ salubriores forent, si magis arsenicales, talesque de industria redderentur? Tum, quod si heterogenea, aut superflua quædam mineralium aquas nostras influerent, unde ea propter nocivas probares? Imo vero quamnam ex immenso rerum hujus universi penu sistes materiam medicam, ceu universalem & omnibus numeris absolutam, h. e. omni tempori, personæ, loco ceterisque parem & convenientem? Quamdiu igitur ab hoc istas, ab illo alias thermas colaudari audimus, tamdiu definiti non possunt earum characteres, mixtiones, proportiones, quamnam meliores prædicandæ sint. Verbo: Res omnis hic rediret ad probationem, quod ajunt, à posteriori h. e. ab effectibus & exemplis: Quam difficile autem sit, in medicationis, hic balneationis, negotio, infinitis cum circumstantiis complicato, atque ita variante nec definiendo, pronuntiare, quamnam aqua medicata pro salubriori haberi debeat, judicabunt ii, qui intelligunt, quantum in curatione omni in circumstantiis, inprimis in historia morbi ac in sex rebus non naturalibus, nimium quantum differentibus, situm sit. Sint igitur, qui Töplicenses, sint, qui Wolkensteinenses laudibus efferunt. Certe profecto

nostræ artificiales, de quibus sermo, gaudent & suis meritis. Quin nostras nativis eousque, donec contrarium probetur, æqui pollere recte existimo.

Minimum ejus certiozem facere possum quemque naturæ curiosum, quod studio, quo fieri potuit, maximo circa hoc negotium versatus fuerim & adhuc verfer; siquidem ad ea experimenta, in tabulam hic annexam digesta, quæ ex dictis aquis inii, non solum ego ipse omnia omni, qua decet, circumspectione hisce meis feci, sed & repetitis vicibus feci, & in consignandis medicis, quæ infra memorabo, exemplis talem me gessi, qualem fides Medici optima postulat. Confiuntur thermæ nostræ ex aqua communi quacunque, in quam candentes imo fluidæ scoriæ metallicæ conjiciuntur, donec hæc ferveat ac Carolinarum instar ebulliat. Certam equidem scoriarum cum aqua proportionem definire non licet, quoniam istæ non semper unius ejusdemque tenoris sulphuris i. e. primarii ingredientis sunt; neque multum interesse ideo probabile videtur, quia aqua per naturam sui, particularum terrestrium solvendarum, post in forma soluta & fluida detinendarum ultra satietatem minus capax est, (si excipias aquas scoriarum cupri nigri, utpote maxime vitrioli, in aqua largius quam sulphur solubilis, divitum, atque ita parcius imo vix ad, multo minus ultra punctum ebullitionis sumendarum. In eo potius curiosi esse debent ægroti, ne inconsulto vel proprio ausu vel profani sacra hæc adeant; iis ne calide, sed quanta ferendum, tepiditate, eoque diutius fruantur; ne illotis manibus h. e. non expurgatis primis viis vel præmissa, si opus est, venæ sectione, calidâ lavent; verbo, ne quicquam, quod circa thermarum usum omnium ratio & experientia imperat, ab iis negligatur. Certe profecto hîc latent potiores caussæ, quæ thermis vel gloriam vel malam famam acquirunt, hunc sanitati restitutum, illum de malo suo adhuc & constanter querulum ad lares suos remittentes. Solummodo hoc præcipue respiciatur; quantum valeant animi oblecta-

lectamenta , quibus remoti ab imperantis fulmine, aut à re domestica intricata & operosa, quin procul à rixosa conjuge, à Manichæis , à negotiis & curis quibuscunque , inter bonos bene utimur , ii vero, quorum sensus per objecta talia tædio-
sa præsentia quotidie moventur, frui nequeunt. Ut taceam, aëris , aquarum, inprimis cerevisiæ mutationes , ubi maxime potum causam morbi plane adæquatam esse non raro comperio. Locus, ubi balnea instituenda, eligatur ad uniuscujusque commodum optimum. Ditiores aquas in cupis non picatis domum transvehi curant, siquidem istas per 12. horas fatis adhuc calidas esse deprehendi , atque ita ad loca , duobus vel tribus milliaribus distita transportare feliciter jussi. Ob-
jiciant hic quidam , partium maxime volatilium per vecturam, timendum dispendium & dissipationem. Verum audiant, aquas tepescere debere , quod sine avolatione aliquarum volatilium fieri nequit ; nihil interesse, sive hoc in officinis fusoriis sive in domo mea fiat; neque, dum consideramus plurium nativarum v. gr. Wiefenbadensium , Wolkensteinensium &c. naturam, rem ad istas particulas volaticas (quasi nullas) redire posse minus credendum est ; denique illas, quæ sub prima præparatione , sulphuris vel hepatis sulphuris instar spirant, etiam in transvectis , prout in tepidis possibile est , adhuc in odorem incurrere experimur. Pauperiores ad ædes officinis fusoriis proprio-
res , ubi calidæ præparantur , confugiunt, sed monendi sunt , ut sibi caveant à fumis arsenicalibus, è tostrinis (Röst-Stätten) exsurgentibus , & cælo pluvioso nebulosoque super totam vallem , ubi officinæ jacent, & adjacentia loca quaquaversum sese expandentibus , æque ac ut frigidioris auræ , post balneationem maxime sensibilis , allapsum, cui domum euntes expositi sunt pororum subitanæm præclusionem, catarrhos , rhevmata , lipothymias , apoplexias &c. evitent. Si comparemus invicem quinque ista in tabula notata thermarum nostrarum genera, illæ ex scoriis crudis paratæ sine dubio primas tenent. Nam Molybdenæ scorias , sulphu-

ris minimum, arsenici, si quid de eo timendum esset, plurimum adferre præsumendum est. Cupri nigri scorix, ratione vitrioli, in aquas largius exin se insinuat, à reliquis jure distinguuntur; aquam vero vitriolaceam in applicatione, utut externa, ad corpus humanum requirere delicatorem indaginem credo, cum ego quidem in mundificandis consolidandisque ulceribus inveteratis eam non inutilem compererim, in paralytico autem quodam (qui, cum per aliquot dies aquis scoriarum crudarum non sine grato sensu usus fuerat & proprio ausu illas scoriarum cuprearum adiret, male & perquam anxium se habebat) apparenter nocivam. Scorix cupreæ, ut vocavi, secundæ (Kupfferlaig) raræ sunt ac parum important. Neque si dicendum, quod res est, cuprea cum recrementa, tum magmata, quin cuprum nigrum ipsum, quia hujus metalli confectio rarius, quam reliqua, inprimis cruda fusio instituitur, atque ita inde resultantia in usum sufficientem hactenus minus vocari potuerunt, cognita perspectaque nobis nondum satis sunt. Igitur crudas scorias reliquis præferimus omnibus, utpote pluribus exemplis jam comprobatis, à pyrite maxime sulphureas & martiales, hinc efficacissimas, & omni tempore in officinis fusoriis omnibus obvias, ceterum forte & eam ob rationem meliores, quod inde factæ aquæ calidæ omnium maxime ad Töplicensium & similium naturam accedere videntur. Quod virtutes & efficacias hucusque compertas attinet, non attingam plura ista Freybergensium per famam nota exempla, qui sibi ab hac Bethesda partim melius, partim minimum non pejus esse asserunt, quam cum è famosis thermis naturalibus aliquando redire. Neque in enumerandis morborum plenis historiis multus, sed eas alii tempori & elaborationi reservaturus, temporique præfenti inserviturus, digniores saltim, idque bona fide innuam. Nempe aquæ nostræ scoriarum crudarum dictæ militem quandam contractura plane debellatum; virginem ab ventriculi inflatione & præcordiorum anxietate; adolescentem quandam

ut & virum ab ulceribus serosis inveteratis; arthriticis septem (quorum inter ancilla rustica, cui vel sexcenta medicamenta incassum adhibita fuerant, memorabile exemplum) plurimos à lassitudine, optatæ sanitati & pristino vigori restituerunt. Res hæc, utut non nova & majorum temporibus obscure minimum cognita, tamen, antequam Regiæ Suæ Poloniarum Majestatis, Domini mei longe clementissimi mandato, ejus docimasiam physico-chymico-medicam anno præterlapso suscepi & hucusque peregi, oculos curiosorum in se ita non rapuit, neque intra tam breve tempus sic innotuit, ut plura experiri, competire, atque paginis hisce communicare quivissem. Sunt, qui crucem calidæ nostræ figunt, de malo ejus effectu conquerentes. Verum nec pauci dantur, qui ex thermis nativis, autoritate donatis, rebus suis ex voto non modo non expeditis, sed & deterioribus factis, ad Penates suos regrediuntur. Quid inde? Sunt nimirum, qui inconsulto agunt & præcipitanter eloquuntur, neque gulam neque iram temperant, non intelligentes quid sit illud: cæteris paribus, quin imo, qui nec his nec illis thermis uti deberent, aliis ex causis vero, secretioribus, tum politicis tum privatis utentes, idque omne in optimæ ac innocentissimæ rei opprobrium & decrementum. Brevi, maneant merito nativis suæ laudes; neque vero nostris præseindantur artificialibus. Neve ullatenus affectuosum hac in re me egisse vel scripisse cujusquam suspicioni locus relinquatur, dico & repeto, rem plane omnem ad has vel illas, sive factitias sive nativas ideo, quia in eminentiori gradu minerales sunt, non redire; sed, quod Becherus de aquarum ex argilla destillatarum, vulgo phlegma dictarum, atque ita minus mineralium & fere simplicium, dura corpora autem solventium, effectibus penetrantissimis, ut ut lenioribus, emphatice prædicat, *Phys. subterr. p. 78.* illud plurimis fontibus etsi dulcibus, insipidis & minus mineralibus visis, qua usum ad morbosa corpora externum non denegaverim. Quamvis etiam aquarum selectum facile concesserim,

qua usum ad morbosa corpora externum non denegaverim. Quamvis etiam aquarum selectum facile concesserim, hoc tamen unicuique, inprimis exoticas thermas tam operose, tam anxie petenti, ad animum non possum non revocare, cur nunquam periculum faciat, quid valeant fontes in domo sua, in propriis terris suis, aut in vicinia? firmiter persuasus, aquas minerales non adeo raras, quin plures, imo omnes subterraneas non posse non esse minerales, saltem plus minusve tales, & forte minus tales quandoque salubriores, verbo: fortiores fontes nonnunquam existere propiores, quam quod tanto pretio peregre quarantur.

(Freibergæ Hermond. Augustam Vind.
A. 1721. 5. Sept. missa.)

OBSERVATIO VII.

DN. D. VITI RIEDLINI.

Hydrophobia morsum canis rabidi diu post subsequens.

Quo difficilius vera causa hydrophobiæ, morbi sane miserandi, & remediis hæctenus notis minime cedentis cruitur; quo sæpius etiam nonnulli, tam gravi malo corripiuntur, eo magis juvat, ea, quæ de eo nobis innotescunt, quæ in hydrophobicis notamus, cum aliis communicare, ut vel tandem aliquid colligi possit, quod miseris hujuscemodi hominibus vel minimo posset esse solatio; & hac ipsa de causa sequentia quoque communico. Hortulanus quidam quatuor annis quadragenario major, cum à laboribus suis An. 1720. d. 25. Septembr. domum rediens observasset, quod canis quem alebat, minus bene se habeat, hunc magni æstimans ut servaret ei Mithridatium intrusit, qui vero ingratißimus beneficium hoc morsu carpi manus dextræ compensavit, &

utur

Tabula Experimentorum de Aquis mineralibus factitiis Freybergensium.

Aqua Scoriarum crudarum. | ▽ Scor. Molybdenæ. | ▽ Scor. cupri nigri. | ▽ vom Supfferlaig. | ▽ Cupri nigri ipsius.

I. In qua proportione consueta forte ad 12. lb. aquæ 2. vel 3. lb. scoriar. h. e. quantum ad ebullitionem faris, pertinent.

Spirat statim odorem sulphuris vel hepatis, aquis Töpicensium similem.	Omnium minime sulphur spirat.	Spirat parum sulphuris.	Spirat. sulphur non leviter.	Parum vel nihil.
Gravitatem cum aqua font. com. specificam eandem retinet.	Item. - - -	Item. - - -	Item. - - -	Item.
Aliquot horas post, in superficie cuticulam præ se fert, versicolore, non separabilem.	Item. - - -	Item. - - -	Item. - - -	Item.
Vitrioli quid sapit. - - -	Nihil sapit - - -	Vitriolum sapit. - - -	Nil sapit. - - -	Nihil sapit.
NB. Sapores & odores non confundendi hi cum eis sunt, qui ex vasis ligneis à candentibus scoriis adustis exsurgunt, carbonarii.				
Odor sulphureus, aqua refrigerante, sensim deperit, per refocillationem parum restituendus.	- - - -	Item. - - -	- - - -	Item.
Filtrata limpida ut aqua com. est.	Item. - - -	Ad colorem subviridem inclinat.	Ut aqua com. apparet.	Item.
Post quatuordecim vel aliquot dies levis ochra subsidens in iis conspicitur.	Ochræ griseæ tantillum,	Ochra obscurior.	Fere nihil.	Item.
Super alembicum destillata aquam non nisi inspidam & inodoram reddit.	Item. - - -	Item. - - -	Item. - - -	Item.
Effervesceat neque cum acidis neque cum alcalibus quibuscunque.	Item. - - -	Item. - - -	Item. - - -	Item.
Neque præcipitatur per hæc quicquam ex ea.	Nihil. - - -	Nihil. - - -	Nihil. - - -	Nihil.
A pulvere gallarum colorem inducit nigricantem.	Nigrorem aliquem.	Nigrorem plurimum.	Colorem fere nullum.	Flavedinem aliquam.
A rhabarbaro vero colorem rubello-flavum.	Flavedinem aliquam.	Colorem fuscum.	Flavedinis nonnihil.	Flaved, parum.
A syrupo violarum subviridem.	Colorem syrupo ipsi non absimilem.	Virorem extantiozem.	Velut aqua scoriar. molybdenæ.	Item.
Evaporatæ aquæ 4. libræ dant 3. grana sedimenti.	1½ grana. - - -	4. grana - - -	1. granum - - -	vix unum granum.

II. Prout aquas largius imprægnari jussi, pluris sedimenti obtinendi ejusque examinandi gratia.

Largius scoriis imprægnata aqua prodit aliquid vitrioli, & sapore & colore. -	Colore nihil, sapore aliquid.	Et colore & sapore extantius.	Nec colore nec sapore.	Item.
Triginta libræ talis aquæ reddunt 70. grana sedimenti obscure rubri.	Triginta libræ agræ dant 30. gr. obscuri sed.	Triginta libræ dant 70. gr. vitriolici sedim.	Evaporata reddit parum pulveris grisei.	Evaporatæ 30. lb. in quibus forte 20. lb. ꝑ. qui dant 24. gr. sedim. grisei.
Sedimentum ex retorta vitrea distillatum expromit aliquot grana spiritus acidi.	Nullum porrigit spiritum.	Spiritus acidi maximum præ omnibus præbet.	- - - -	- - - -
Deinde super carbones candentes positum dat florum flavorum & ex parte albicantium 8. grana.	Non tam flavos quam albos reddit flores, non separabiles nec examinandos.	Dat flores paucissimos neque examinabiles.	Item - - -	Item.
Flores flavi lunæ laminam macula nigra fœdant.	Sedimentum ne cum ullis quidem effervesceat salibus,			
Flores albicantes veneris laminam macula alba notant.	Neque cum acidis saccharum saturni constituit.			
Illi flammam concipiunt, hi fumum spargunt albidum.				
Residuum erant 40. grana terræ nigricantis & inspidæ.	Residuum sunt 20. grana terræ mortuæ griseo obscuræ,	Residuum redit ad 29. grana terræ obscuræ mortuæ.	- - - -	- - - -
Residuum hoc à magnete fortiter trahitur	A magnete non trahitur.	A magnete quadamtenus trahitur.	A magnete non trahitur.	= =

NB. Firmum equidem manet & infallibile, præter memorata mineralium genera, h. e. ♁, ☉, ∞, terram vel martialem vel veneream non dari, quæ nostras aquas ingredientur. Quoniam autem neque fusiones, neque minerarum proportiones, neque proinde scoriarum semper eadem, sequitur experimenta hæc pro indice proportionum constanter habenda minus esse.

1870

Journal of the ...

...

...

...

...

...

...

...

...

utut Canis postmodum inclusus varia rabiei indicia ediderit, per parietes ascendere tentarit, quin brevi post mortuus conciderit, rabidum tamen nominari canem difficulter hic miser tulit, adeo quidem, ut & morti vicinus, talem illum exitisse affirmantibus serio contradixerit, nec mala sua gravissima hinc derivari concesserit. Et hæc ipsa quidem causa exitit, quod Chirurgus junior tum vocatus decentem quidem vulneris, si alius canis illud infixisset, curam gesserit, huicque haud adeo difficulter cicatricem induxerit, utut rabiei nec minimam quidem rationem habuerit, nec in demorso per integros quinque menses & undecim dies vel minimum mali notabatur, laboribusque suis ut olim vacabat, donec Anno 1721. d. 8. Martii, cum diebus antecedentibus pruricum quendam in cicatrice observasset, in laboribus suis lignis scilicet findendis occupatus, lassitudine solito majore correptus fuit, quæ illum non solum laborem seponere, sed & domum redire coëgit, ubi cum & de insigni cordis anxietate quereretur, Uxorque illum ipsum Chirurgum, qui vulnus consolidaverat, consulisset, hic nil minus quam de vulnere cogitans ut Tincturam Bezoarticam marito exhibeat, suasit; ast licet hanc sumserit, tantum tamen abest, ut vel minimum subsecutum fuerit levamentum, ut potius semper majores de anxietate moverit querelas, inquietus admodum in lectulo se hinc inde volutarit, scandere per parietem quasi tentarit, & inconditos ediderit sonos, latratum præsentantes; quod Uxorem permovit, ut post mediam noctem denuo in consilium Chirurgum vocaret, qui sibi minus fidens me adiit, & hæcenus memorata narravit. Uti vero ex dictis non potui non judicare, hydrophobia hunc miserum laborare, ita pulverem Palmarii contra hanc ordinavi quidem, sed & brevi post accessi, & in miserrimo statu hinc inde se volutantem, latratui similem sonum identidem edentem, & de insigni anxietate querentem inveni. Uti vero pulverem vix ac ne vix quidem deglutire poterat, ita quævis alia tum alimenta tum medi-

camenta præsertim liquida tantum abhorrebat, ut, cum præcipue malum interdum aliquandiu remitteret, & ipse ratione omnino polleret, anxie rogarit, ne quicquam exhibeatur, sibi enim moriendum esse. Tentabam, num forsan lingere possit aquam, & is sese pro viribus accommodabat; verum tanto horrore ab aqua corripiebatur, ut remove hanc non potuerim non jubere. Sacra synaxi cum jussu meo reficeretur, non nisi edito clamore & summa vi quasdam Vini benedicti guttulas deglutiit, clamoreque edito Dn. Ecclesiasten non parum perterrituit, morbi scilicet adhuc ignarum; vesicas etiam in ipsa cicatrice excitari curaveram, & num Mithridatium possit exhiberi, tentare; sed illa minus profuere, & hoc minime sumsit, semper, mortem instare, exclamans, & ad hanc devotis suspiriis se præparans, simul vero, quod inprimis observavi, neminem non jam lædens, ut adeo caute quidem tractare eundem jusserim, sed eodem adhuc die viribus semper magis deficientibus miserrima hac morte vivorum numero fuit subtractus. Quam sedulo sit indagandum, quando hominibus canes morsus infligunt, num sani extiterint? an nulla prorsus rabiei indicia in iisdem notata? uti quidem hic sat evidentia ediderat, hæc observatio confirmat; nisi talibus in principio statim obviam eatur, aliquo temporis spatio præcipue tanto, elapso, quævis omnino frustra adhibentur, cum inter symptomata horror quævis inprimis liquida sumendi, quin à quibusvis reliquis ingerendis primò se exserat, & per quævis momenta augeatur; ubi in principio non tam pepercisse, quam ignem ipsum statim adhibuisse, neminem hætenus, qui aut suavit, aut & admisit, pœnituit. Imo haud prorsus injustum subest dubium, si alia juvisse hinc inde legitur, forsan canes tam rabidos, ac quidem credebatur, non extitisse, cum hi haud adeo infrequenter & non rabidi mordeant; & sic illa plures juvarent.

OBSERVATIO VIII.

DN. D. VITI RIEDLINI.

Lepra hodierna sanata.

Um ante plusculos menses Generosissimus quidam Præfectus ad Inclutum Senatum nostrum detulisset, puerum quendam Jungingensem perversa scabie tam esse defœdatum, ut absque horrore vix aspici, hincque difficulter inter sanos tolerari possit, per decretum, ut is per eos, quibus demandatum est, inspiciatur, & quid de eo statuatur, referatur, mandatum fuit; brevi itaque post convocatis ad hanc Inspectionem Deputatis, uno ex honoratissimis Dominis Collegis & duobus Chirurgis Xenodochialibus, puer hic adducebatur, qui tamen nec pedes nec manus movere potens per matrem instar sacci frumenti in Museum meum deportabatur, ibique in sella ponebatur. Referebatur hinc, primo, decimum septimum ætatis nunc agere annum, & per integros duodecim annos post variolas & crustam lacteam, primo quidem scabie vulgari laborare cœpisse; hinc vero, utut variæ barbitonsorum adhibitæ fuerint curæ, & hæc interdum per aliquod temporis spatium aliquod attulerint levamentum; semper tamen postea malum incrementum potius sumsisse, quam vel minimum decrevisse, unde nunc in eo, in quo ipsum conspicimus, statu miserrimo vivat. In accuratius inspecto totum corpus crustis majoribus siccis defœdarum reperiebatur, facies inprimis, lippis existentibus oculis, & reliquis ejusdem partibus per crustas mirum quantum deformatis, quæ & nares, & utramque aurem occupant, quin omne reliquum corpus; circa unguis manuum & pedum præcipue altiores figentes radices & hos omnino pervertentes; nec vox clara potuerat observari. Nemo itaque hunc leprosis annumerandum & quantocyus in leproforium amandandum esse, du-

bitabat, & in hoc Incluti Magistratus clementia illico recipiebatur. Dubius, ut fatear, hærebam, num cura sit instituenda? cum fere pro insanabili malum habuerim; prohibui tamen ne unguentis solitis, quæ non semel infausto cum successu fuisset adhibita noveram, vel minimum tentetur, quod præfectum Domus permovit, ut eo magis institerit me rogare num forsan sic saltem hic miser restitui possit, ut elemosynæ, ex qua vivere habeat opus, colligendæ idoneus magis reddatur. Itaque ætatem floridam & vires non plane exhaustas considerans, consensu Dominorum Superiorum, aliquid tentare cœpi. Præmissis ergo Infuso purgante, quod salivationi præmittere semper soleo, ex Fol. Senn. & Helleb. nig. præcipue constante, ut mercurio dulci illam promoverem, præcipue fui sollicitus; & postquam quinquies ejusdem \mathfrak{ss} . sumsisset, salivæ jam plus solito exspuere cœpit, de molestia tamen quam alias salivatio concitare solet, nil vel parum admodum querebatur. Continuabat meo jussu mercurium dulcem per aliquot dies, sicque non solum salivatio magis promovebatur, sed et alvus & urina sic stimulabantur, ut hujus plus excreverit, & illam solito sæpius deposuerit. Hinc inde vero simul crustæ decidebant, & spem faciebant, curam haud frustra continuatum iri. Semper itaque in parva dosi mercurius hic exhibebatur, & bis adhuc aliquoties majoribus denuo exhibitis dosibus, & sæpius sicut primò repetitis salivatio augebatur, quæ & eodem plane modo succedebat, cute semper à pluribus crustis liberata quarum & plerisque novæ non succedebant, hincque nunc salivationem usu Spir. Salis armoniaci anisati conservare tentavi, & hinc fere semper plus solito exspuit, alvum fluidiorem tantum non continuo habuit, imo & urinam in majore copia reddidit, hincque & quævis alia indicia spem recuperandæ integræ sanitatis nobis faciebant, facies & caput reliquum pristinæ formæ restituebantur, pedes illud robur acquirebant, ut comode incedere denuo potuerit, & cutis fere omnis crustis nuda-

nudabatur; quædam tamen arctius ulnis præcipue & unguibus & ano inhærebant, sed & hæ oleo congruo illito paulatim secedebant. Sicut autem repullulantibus hinc inde pustulis feliciter liquorem ex ciner. clavell. paratum, & balneum aquæ dulcis aliquoties opposui, interne etiam, me jubente Ess. Lignor. aliquandiu adhibuit; ita curæ tandem Dei gratia felix imponi finis potuit, puerque sanus ex Leprosorio fuit dimissus. Et sane, licet per triginta jam & quod excurrit, annos, tum Augustæ Vindelicorum, tum hic Ulmæ multos Lepræ ergo inspexerim, majori tamen jure Leprosi annumerari qui potuisset, nullus occurrit. Quemadmodum scilicet haud facile invenies, in quo quævis quæ veteres produnt, indicia hujus teterrimi morbi invenirentur, sed plerique in Leprosoria recepti scabie antiqua perversa laborant; non pauci quoque unice per antenatos suos, qui forsan tali scabie laborarunt, ipsimet integerrimam habentes cutim, inter hoc hominum genus versentur, mendicando nempe lubentius quam laborando tempus terentes; ita hic eo tutius locum inter hos invenit. Et continuandam vero & iterandam esse salivationem mercurialem, si curam frustra instituere nolimus, ex hac observatione imprimis disces.

(*Ulmæ Augustam Vind. an. 1721.*

d. 13. Dec. missæ.)

OBSERVATIO IX.

DN. D. GEORGII DALHARDINGII.

De Equo docili.

Qui Equum docilem omni non modo orbi spectandum circumduxerat, natione, quod voluit, *ANGLUS*, ad nos quoque venit nostramque curiositatem nostrasque burfas quotidianis istiusmodi artificiis satis fatigavit. Quod assolet fieri, ut vulgus sub rebus conceptu difficilioribus ruat in judicia de diaboli commercio & hujus fraudibus, pariter hic obvenit,

ut hi Magistrum vellent magum, illi Equum incantatum si non diabolum equinâ formâ vestitum, isti etiam conjugem Magistri metamorphosi belluinâ transformatam. Me ergo, ut intelligerem quid veri subesset vel astutiæ? curiositas eò perduxit, ut plus semel spectatum irem. Quod mirum videri poterat, noverat pedibus Equus iste numerare *horas*, *numerum spectatorum*, *numerum pileorum auro vel argento distinctorum*, numerum in *chartis lusoriis* harumque numeros *addere*, indicare itidem pedibus *nummorum* valorem, quot asses continerent, horologiorum portatilium significare minutas, ab horarum indice distinctas &c. uno ictu trajicere sex vimina in orbem flexa, ut taceam alia exercitia quæ canes norunt eadem edocti. Attentus vero in omnes Magistri nutus idem erat discipulus quem juvenem ille fatebatur se fame & scutica talia docuisse. Fallebatur tamen aliquando ut de novo exercitium esset instituendum, in primis quando saturatior erat. Observavi vero omnes illas actiones non superare quidem vires ingenii, ut ita loquar, Equi, bene vero monstrare, quousque diligentia docentis bruta valeat instruere. Pulsare ad fores appositas ex mandato Magistri edoctus erat Equus, sed ad numerum pulsare non Equi erat sed Magistri, qui tamdiu pulsare permittebat, donec numerus, quem vellet, absolveretur, ex quo motu corporis, item motu scuticæ, quam manu tenebat, signum sequebatur in informationem equi ut subsisteret in pulsando. Hoc artificium noverat è longinquo adstans valde abscondere, eò magis quod Spectatores ad pulsantem Equum respicerent, non item ad Magistrum. Confirmabar in hac mea observatione non modo quod Equus suspenso pulsaret semper pede, sed quando Magister non attenderet ad hujus pulsus animo in aliud objectum converso, equus ultra morem & numerum justum continuaret pulsare, donec ex mandato Magistri jurgii quasi datis cessaret; sed quod quæ ignorabat Magister nec noverat Discipulus. Nam monstrabam, quod volebat Magister, Equo horologium, quo hic ho-

ram

ram & minutas pulsū pedis significaret; ast vero cum hoc ad normam communem non esset constructum sed uno indice & horam & minutas significaret, nec Magister nec ergo Equus discipulus intelligebant quid rei esset; sed idem mihi retradebatur, citra quod pulsante pede de hora informarer. Idem fatum obtinuit moneta quædam, quam ut se adstante Equo conspiciendam offerrem, quo quot contineret asses, pulsū pedis hujus docilis Equi constaret; sed quia eadem Magistro erat ignota. quamvis ex nostratibus esset paulo obsoletis, ad me rediit citra quod Equus valorem ejus detegere valuerit. Quod si jam intelligere est modum & nexum memoratarum actionum, Spectatores in admirationem imo in Magiæ connubium conjicientium, omnes reliquæ terminabantur, vel in Equi summa attentione ad nutum Magistri, ut, cui hic vellet, personæ ille schedulam, nummos acceptos &c. afferret vel in docilitate ad voluntatem Magistri flectendi genua, quassandi caput, canum imitandi mores &c.

OBSERVATIO X.

DN. D. GEORGII DETHARDINGII.

Methodus Timæana curandi febrem quartanam.

Quando autumno elapso curæ se meæ concrederent quartanarii, quod noveram difficilem, imo si audacia accesserit male cedentem febris querqueræ curam, qua agri ex Charybdi in Scillam perfrequenter præcipitentur, placuit consulere volumina veterum clinicorum, ut ad horum monita qui jam circumspæctus eram reddere cautior. Incidi quoque in Timæi à Guldenkleee Epistolas medicinales, & dum laudari observo ad Saturninum hoc malum (quæ ejus sunt verba) valde contumax & refractarium coercendum ipsa die invasionis quinque vel sex circiter ante paroxysmum horis, propinan-

pinandum esse purgans quoddam, sicque per compendium quasi multos à pertinacissima febris feliciter liberasse, miratus sum neminem abhinc, quantum ego novi, illius methodum fuisse imitatum, vel tentasse quid ponderis ipsi inesset? Constitui itaque, quod non omnem rationem exulare judicabam, experientiam talem sequi & qui se primo offerret, quartanarium ad leges illius curare. En ergo, ad Virum vocabar triginta sex circiter annorum, habitus strigosi, temperamentum melancholici, quem ab itinere ex Hollandia redire & diætæ regulas non undique serventem febris tertiana Hamburgi corripuerat, sed quæ ex vitiosa medicatione abierat in quartanam. Toleraverat hanc per aliquot septimanas quod acceperat illam minus tuto posse tolli. Tandem ex tædio ejus quod meum rogaret consilium, pulverem hunc suadeo in 8. doses distribuendum, cujus binas doses paulo ante paroxysmum singulis insultibus imminentibus caperet. ℞. pulver. Rhabarbar. ℥iij. pulv. antispasmod. ℥ij. Conchar. pp. ocul. ☉ citrat. aa. ℥j. In die vero intercalari jussi ter de hac Essentia ad 40. guttulas cum potu ordinario hauriret, ℞. Essent. fumar. ℥i℥. vincetox. ℥j. ʒ. Oil. dulc. ℥℥. Commoda vero inde oriunda hæc erant: Alvus nunc paulo ante febris insultum, nunc sub declinatione solvebatur cum levamine; febris & quoad dolorem osteocœpum & quoad æstum erat mitis valde; sitis nulla; appetitus prostratus jam vividior; color faciei tantillum speciosior; sudor à paroxysmo largus. Modo quod languor à Paroxysmo residuus esset per trihorium molestus. Effectus tandem fuit ut febris in fugam abiret, per trihorium postponendo & quod abhinc Electuario chinato ante tempus invasionis bis assumpto penitus exspiraverit, citra recidivæ metum. Ne quid dissimulem tumor pedum qui videbatur terrorem injicere, infuso sennato intus exhibito & ab absinthii externo usu iterum disparuit. Ipseque agrotus pancreaticæ jam valet, imo speciosioris jam est formæ.

S C H O L I O N.

NON præter omnem rationem in observatione præcedenti laudatus Balthasar Timæus methodum suam quam atuli vocat inusitatam, quandoquidem paucissimos repereris, qui illam voluerint in usum vocare. Ex antiquioribus *Aëtius* equidem hoc jam consilium dedit sub quartanæ accessione per purgationem esse subveniendum, sed quod magnæ auctoritatis Medicus, Avicenna disuasit movere in die paroxysmi, consilium tale fuit pro periculoso rejectum, quamvis abhinc ipsi subscripserint tam Amatus Lusitanus Centur. 1. curat. 8. quam Faber Centur. 1. curat. 3. Nec nullæ sunt fautor rationes, quæ purgationem istam sub paroxysmo videantur dissuadere, sive ex mente veterum maximam atræ bilis partem in foco jam collectam non tam facile expurgari asserueris, sive ut Recentiores loquuntur, turbas hæc non leves excitari dixeris, si quando inchoatam evacuationem superveniens horror interceperit. Quod si tamen rationes rationibus opponere licitum, sponderem æque graves has esse si non graviores, quæ suadeant aliquot ante paroxysmum horis exhibenda esse purgantia ac quæ contrarium sustinent. Unam modo afferam. Nec vero sermo mihi est de purgantibus drastice, quibus quidem olim evacuatio alvina fuit sollicitata, sed mediæ volo indolis drastica inter & laxantia sive eccoprotica. De his assevero, quod conferant sub accessu Quartanæ data. Collimat etenim omne in febribus intermitentibus sub accessu obveniens frigus ad fluida ad regionem vel ventriculi vel primarum viarum majori ac ordinario obtinet quantitate ableganda, quo his mediis, quæ aut in illis locis aut prope illa loca vitiose hærent, diluantur, & sub diluitori forma inde primum, abhinc per reliqua organa excretoria excludantur. Quæ naturæ intentio vel maxime comparet sub febribus tertianis ubi frigus vividum magis, remissè
vel

vel in quartana, in qua omnes illius conatus magis remissi. Huic scopo quadrant optime purgantia sub paroxysmorum accessu propinata. Nam & horum ergo fit ablegatio fluidorum ad primas vias, quo removeantur & quia infensa, rejiciantur, sub qua ablegatione non modo diluitio viscidorum humorum sub quartana circa primas vias harentium, sed stricture ad propellendum arctiores, exclusio ergo citius & blandius speranda, ab exclusione febriles insultus nec tam amplius necessarii, aut certe non tam graves necessarii, consequenter pro fomitis quartanæ qualitate in purgantibus his exhibitis, citior medela jure expectanda. Corruunt inde sollicitudines de maximis turbis, de afflictione nova quæ afflicto quartanario à purgante fiat; distinctio itidem corrui Zacuti inter curationem regularem & coactam, qui purgare sub instante paroxysmo solo hoc casu concedit, ut majus periculum avertatur; sed quando Experientia optima in medendi methodo Magistra, huic hæc controversia erit porro ad decidendum relinquenda.

OBSERVATIO XI.

DN. D. GEORGII DETHARDINGII.

Methodus Empirica hæmorrhoidum fluxum per emetica curandi.

MOrbum curare & morbum tollere quantum inter se differant ex frequenti hæmorrhoidalis fluxus medela intelligere est. Virum sanguineo-Melancholicum, habitus succulenti, ætatis quadraginta & quod excurrit annorum, animi hilarioris & vitæ generis non æque laboriosi, quod hæmorrhoidum fluxu liberaliori (aut rectius, quod paululum continuaret, sibi molesto,) laboraret, Medicus artis peritus jufferat bono animo esse, se equidem salva futura sanitate non posse omnino sufflaminare fluxum illum, moderari tamen
 velle

velle ne esset nocumento. Hic vero æger respuens consilia hæc lenta clam priori medico alium consulit, qui equidem in hoc priori accedit, quod fluxus ille hæmorrhoidalis non esset subito supprimendus, se tamen callere addit artificium citra noxas insequentes malo illi subveniendi. Exhibet ergo vomitorium & ab hoc profluvium illud remittit subitoque cessat. Afflictus qui hactenus ex illo erat, sibi gratulatur de consilio hoc & auxilio dato, inque priorem Medicum non leves contumelias spargit. Ast semianno elapso quod sub lauta diata eademque vinosâ, quod novus quidam Medicus jusserat vinum haurire, *der Wein bringe Wasser ins Geblûth*, vita sedentaria accederet, appetitum sentit prostratum, circa præcordia quasdam angustias, pedum tumorem œdematosum, ut meum vellet consilium. Non potui non quin primi Medici tuerer partes, judiciosum illum huic ingenioso dicerem fuisse præferendum, hæmorrhoidum fluxum omnibus modis iterum resuscitandum, nisi velit se in mala præsentissima præcipitatum. An hæc monita sit admissurus, tempus edocebit, adhuc dum Herculis instar in bivio subsistit.

(*Rostochio Augustam Vind. d. 17. Apr.*

A. 1722. missæ.)

OBSERVATIO XII.

DN. D. BENEDICTI GULLMANNI.

*Conceptio falsa à plethora, diris concomitata
symptomatibus.*

Femina duorum & viginti annorum, robustæ constitutionis, valde plethorica, prima vice uterum gerens, per tres menses athleticæ semper valuit, quartum vero ingressa, vomitum sinceri floridique sanguinis, absque tussi tamen, patiebatur. Chirurgus, quem consuluit, venam ipsi secuit largam, qua melius se habere putabat, paucis vero elapsis ho-

ris, supervenerunt convulsiones totius corporis tam graves, ut per 4. homines vix teneri potuerit, venæque ligatura soluta sapius fuerit. Medicus in hac necessitate accersitus per antispasmodica, præcipitania & Ota effectum compescere studuit, tantumque effecit, ut sanguinis vomitus cessaverit, motusque irregulares interstitium admiserint; paululum ad sese rediens, de magna virium prostratione, est conquesta, de nullis vero doloribus. Analepticum interea præscribatur pro matre & foetu roborando non sepositis antispasmodicis, nihilo vero secius redierunt altero die convulsiones non minoris vehementiæ. Medicus ordinabat clyisma antispasmodico-anodynum & revulsionis ergo vesicatoria, humeris applicanda, sed absque levamine, continuabat enim paroxysmus per totam diem, noctemque insequentem vix horam unam vel alteram liberam concedens, imo malum exasperabatur redeunte vomitu non quidem sanguinis, verum omnium, tam alimentorum quam medicamentorum. Primo manè cum Medicus eam inviseret, & in hoc deplorabili statu inveniret, aliud præscripsit clyisma, antispasmodico-fcilicet emolliens, præprimis cum ab adstantibus perciperet adesse alvi obstructionem per aliquot dies, ad vomitum vero coercendum stomachico- roborantia ordinavit; irritum tamen conatu, nam clyisma ob motus vehementes injici vix potuit, multo minus retineri. Gravi & multiplicato affectui tamen frenum aliquale ut injiceret Medicus, omnem lapidem movit, alia nimirum medicamina tam externa quam interna, iisdem tamen indicationibus inhærentia præscribendo, eorumque formam immutando; sed omnia incassum agebantur, per multos enim dies continuabant dira hæc symptomata, nisi quod alvus leni laxante fuerit soluta. Meherclè mirandum fuit, in tanta perturbatione totius œconomix, ne minima signa abortus sese monstrasse. In casu itaque hoc desperato Medicus ad generosiora medicamenta, opiata scilicet & fortiora adstringentia descendebat, cum Celso judicans. Cap. X. p. 79.

lib. 2do. Satius esse anceps auxilium experiri, quam nullum; sed similem eventum i. e. frustraneum obtinuit. Perdurabant enim convulsiones licet non adeo frequentes, dormientem vero & quasi insciam illam infestantes; vomitusque tum cessabat, quando nihil assumebat, nam & vinum ab illa maximo desiderio efflagitatum, vomitu rejiciebat. Rebus sic stantibus misera ulteriorem usum mandatorum respuebat, solummodo stomachico - confortativum desiderans, cujus petitioni locus ut daretur, Elix. Vit. Matth. præscribebatur, cujus usum cum mica panis similaginei ventriculus admittebat, reddens è contra omnia alimenta s. assà s. elixa. Transactis hoc in statu aliquot septimanis, phlogoses de novo accusavit insignes cum spirandi difficultate, & vomitus convulsionesque, quæ successive mitius se habebant, majores jactabant minas. Erat tum mensis quintus graviditatis suæ, ubi præter panem & aquam ferè nihil assumebat, nihilominus ipsi vires non deficiebant, mammæ non flaccescebant, neque venter detumescebat, sed gravidarum instar permanebat. Medicus ex omnibus circumstantiis hunc affectum monstri aliquid alere prævidens, & singularem plethoram hoc in subjecto deprehendens secunda vice phlebotomiam ordinavit. Feliciter hæc peractâ, phlogoses remiserunt cum difficultate respirandi, circa vesperam vero denuo paroxysmum convulsorium experiebatur, qui vero (vomitu non tam sæpius redeunte) melius nunc poterat mitigari medicamentis; nulla tamen septimana expirabat, qua non semel vel bis ejusmodi irregularibus motibus insultaretur. Sic decurrentibus tribus hebdomatibus, novum superveniebat symptoma. Postquam enim à suis domesticis, nescio quàm de frivola causa, bilis ipsi moveretur, inter altercationes fellâ decidit, & surgere nesciens, latus sinistrum totum paralyticum deprehendebatur. Instabat mensis octavus, cum quo sæpius jam recensita symptomata ingravescere iterum videbantur, præprimis cephalalgia & præcordiorum angustia, cum ebullitione sanguinis magna,

indubio indicio, maximam partem horum malorum à plethora suam duxisse originem. Tertia itaque vice ipsi fuit secta mediana, & quidem optimo cum successu, nam sanguine adhuc effluente membrorum paralyticorum meliorem sensationem percepit, statim surgere gressusque facere potuit, indiesque melius valere cœpit, exceptis convulsionibus, quæ penitus illam derelinquere noluerunt, quas vero non amplius æstumavit quoniam caterùm robusta satis vegetaque negotiis suis domesticis vacare potuit. Paucis abhinc diebus prognosticon Medici de falsa conceptione verum esse eventus docuit. Nam cum vespertino tempore hypocaustum egrederetur, dolores partus superveniebant tam subito, ut illud iterum intrare non licuerit, neque obstetrix, vicina licet, in tempore advenire potuerit, ante enim illius accessum excrevit massam sanguinis congrumati & magnam quantitatem colluviei ferossæ, foetoris cadaverosi, quem adstantes vix perferre potuerant. Obstetrix in hâc massa nulla vestigia vel foetus vel molæ inveniens, abjecit, & puerperam in lectum transtulit. Quæ per 3. l. 4. dies speciem lochiorum patiens, à momento hujus massæ exclusionis liberabatur ab omnibus symptomatibus, & licet ob rerum suarum angustiam, vix octo dies puerperii transigere, ciborumque selectum nullum habere poterat, tamen eosdem, crudiores etiam vomitu reddere non cogebatur, sed sua officia domestica hilari animo obiens, nunc perfecta & firma sanitate hucusque gaudet.

OBSERVATIO XIII.

DN. D. BENEDICTI GULLMANNI.

Polypus pendulus.

Optimè Venerandus Senex Hippocrates 6. Epidem. memoriæ reliquit: naturam invenire sibi ipsi vias, id quod experientiâ quotidianâ confirmatur, cujus exempli loco sequentem historiam annotavi.

Vir

Vir 48. annorum, phlegmatico-cholericus, optima sanitate per DEI gratiam alias præditus, interdum ardore vexabatur urinæ, quo vero malo se in totum liberatum esse putabat per adhibita medicamenta præcipitantia & nitrofa, gavisus itaque de incommodo superato multum temporis spatium transigit incolumis. Cum vero aliquando tempore matutino mitteret urinam, nihilque præteriti cogitaret, inter mingendum se aliquid excrevisse, absque ullo dolore quidem, animadvertit, illud matulâ extrahens & examinans, substantiam carnosam, pueri digitum minorem magnitudine æquantem, & verum polypum pendulum esse deprehendebat. Perterritus hoc improvise affectu, pejora metuebat insequutura symptomata; verum eorum nulla supervenere, & cum hoc accidente mali fomitem planè extinctum esse videtur. Siquidem ab eo tempore inconcussa & optima fruitur valetudine.

OBSERVATIO XIV.

DN. D. BENEDICTI GULLMANNI.

*Labiorum firma coalitio ex retrocessa sanie
variolosa.*

Quantas turbas variolarum varia constitutio sæpissime excitare, tristiaque symptomata relinquere soleat, Autorum quamplurimæ observationes loquuntur. Qualis & mihi occurrebat nuper in infante quatuor annorum. Hæc puella cum aliis suis sociis ludens, subito de dolore capitis, oculorumque prurigne est conquesta, ad lectum transportatam calor insequitur. Parentes ipsi aliquot guttulas Iuncturæ Bezoardicæ porrigunt, & sic per diem insequentem continuant. Morbus vero dum incrementum sumebat, Medici advocant auxilium, qui ex relatione facta, pulsuque explorato variolas instare ipsis denuntiabat, ea propter mixturam, moderatum tenorem ebullientis sanguinis servantem, præscribebat,

cujus portione una assumpta, variolarum discretarum eruptio aderat, & puella optimè se habebat, sed nauseabat medicamenta, imo nulla amplius assumebat, variolis nihilominus optimè procedentibus & suppurantibus. Quo tempore vero liberiori aëri, etiam frigidiori, se exponens incidit in febrem hecticam; cui ob morositatem illius Medicus non alio modo obviam ire potuit, quam nonnulla immiscere potui, & sitienti exhibere, sed quoniam & hâc ratione nil efficere poterat, saniei retrocessio major contingebat, relictis in facie non solummodo variis pustulis, sed ad labia etiam materia illa heterogenea translata, quæ continuo cruentata per contrectationem infantis, tandem firmissimè agglutinabatur, multosque cruciatus & ejulatus causabatur, præprimis tempore assumptionis cibi potusve, ubi semper cum violentiâ os aperire parentes cogebantur. Chirurghi auxilium hinc postulârunt, qui vero cum melle rosato, & mucilage cydon. aq. rosar. extr. nihil efficiebat, vix enim horæ quadrante elapso, labia firmiter concredebant. In hâc rerum angustia de novo Medici consilium expetunt, qui, cum pustulas livido-cæruleas, & labia ad gangrænam vergentia deprehenderet, maximum periculum ob oculos posuit, & sequentem Mixturam mundificantem balsamicam ordinavit:

℞. Acer. de lithargyr. Mell. ros. ā. ʒj.

℞. Cohear. Ess. Terræ catechu ā ʒj.

Ess. Myrrh. ʒj. M.

quam sæpius applicare, & labia iterum separata in futurum non amplius agglutinari paterentur, severissimè injunxit, insimul suadendo, ut puellam diu noctuque benè custodirent. Huic consilio morem gerendo, labiorum coalitio in posterum fuit impedita. Pustulæ etiam evanescebant, labia mundificabantur, & laxante insciâ exhibitio, materia heterogenea ad sanguinè deposita eliminabatur, ita, ut puella intra paucum temporis spatium per Dei gratiam, in integrum sanitatis statum restituta fuerit.

(Exhibita Augusta Vindel. d. 23.

Julii A. 1722.)

OBSERVATIO XV.

DN. D. DANIELIS NEBELII.

Tumor monstrosus cruris lentam mortem inferens.

FAber lignarius, juvenis viginti & aliquot annorum, mense Junio MDCCIII. Francofurti ex nova domo, quam una cum aliis exstruxerat, in dorsum delapsus ingentem lumborum sensit dolorem, qui imposito emplastro oxycroceo brevi ibidem discussus fuit, sed paulo post in dextri cruris media parte interna rediit, suborto illic tumore rotundo & cuti concolore, primum ovi magnitudine, dein sensim ita accrescente, ut totum crus ad genu usque occupaverit incessumque difficilem fecerit. Francofurto igitur Marburgum ad matrem viduam & pauperulam rediens æger indies pejus habuit, ob dolorem & tumorem cruris accrescentem conjunctamque febrem tabificam. Varia quidem adhibita fuerunt medicamenta tam interna, quam externa, inter quæ cataplasmata discutientia ex herbis & floribus nervinis lacti, & postea quoque vino incoctis ferre non potuit, uti nec emplastra quævis. Tractu temporis extima cruris vasa sanguifera varicose distenta fuerunt & sequente autumnum tumor œdematosus tibiam quoque invasit, dolore interiora totius pedis velut dilacerante & diu noctuque urgente accessit inflammatio cruris & genu tumidi ac ad tactum duriusculi, quæ illito spiritu matricali nec non vini camphorato & crocato, cumque linteis calide admota aqua calcis cum cerussa & spiritu vini camphorato mixta tandem sublata fuit, exstillante hic illic per cruris cutem humore limpido & acri, cum molestissimo pruritu. Glandulæ inguinales absque inflammatione tumentes simul magnum dolorem tunc excitarunt. His symptomatibus valde debilitatus & tabifica febre plane consumtus æger, accedente aponia & frequenti syncope mor-

tuus est die VIII. Martii anno MDCCIV. Post meridiem crus, cujus crassities trium spithamarum mensuram superabat, præsentibus nonnullis Philiatris novacula incisum, effudit serum cruentum & gelatinosum, quod sub cute in panniculi adiposi cellulis hærebat: muscoli cruris valde graciles & extenuati erant, ac sub iis conspiciebatur membrana alba, duriuscula & fere cartilaginea, quam periostrium esse credidi, huicque adhæserunt plures scirrhi exigui, rotundi, albi, & sub hac ossis femoris lamellæ tenues, exiles & oblongæ, substantiæ crassæ, albicanti, spongiosæ & lardo simili inhærentes, cujus poros seu cellulas replebat serum gelatinosum, quod hic illic sibi cuniculos fecerat & in nonnullis locis tenue pus referebat, sine omni tamen foetore. Hæc substantia ossis femoris locum occupavit a genu ad inguen fere usque, separataque digitorum ope ab adhærentibus musculis, & supra patellam, infraque superius seu majus caput ossis femoris abscissa pendebat octo cum dimidia libras, relicta ejus substantiæ circiter libra una circa dictum caput ossis femoris, quod haud ita facile excindi poterat. Juxta longitudinem secta hæc massa spongiosa exhibuit os femoris in minimas & quam plurimas lamellas divisum, adhærentibus hic illic tuberculis albis, fungosis & duriusculis. In medio hujus substantiæ nihil ossis solidi, sed saltem medullarium vasorum systema semilacerum & exinanitum fuit repertum. Patella naturali major & tota libræ quadrantem pependit. Circumpositæ membranæ suis cellulis serum gelatinosam continebant. Tibiæ quoque os totum erat porosum, molle & tumidum, membranæque adiposæ cellulæ liquore gelatinoso refertæ lardum referebant. Quæritur, an non in hoc juvene discussi per emplastrum oxycroceum humores ferosi, qui per casum ab alto extra sua vasa effusi & dein ad femur delati fuerunt, ibidem periostrium ossis femoris tractu temporis emolliverint, assiduoque dolore provocati & cum sanguine majore copia eo perfluentes, substantiam hujus ossis paulatim ita distenderint, ut hoc in exiguas,

guas, queis constat, lamellas dissolutum atque diffractum fuerit, humores autem ferosi in medio stagnantes sensim concreti ac in gelatinam conversi?

OBSERVATIO XVI.

DN. D. DANIELIS NEBELII.

Ingens brachii tumor œdematosus & scirrhus glandularum axillarium in cancrum lethalem degenerans.

Mulier sexagenaria tenerioris corporis, quæ negotiis domesticis nimis intenta minorem sanitatis curam gessit & sensim intemperiem sanguinis scorbuticam contraxit, ob quam per aliquot annos sæpius lancinantes & noctu valde molestos brachii dextri dolores cum digitorum rigiditate passa est, quibus vere & autumnno accessit illius brachii erysipelas scorbuticum cum tumore duro, sed minus dolente, nec inflammato glandularum axillarium illius lateris, qui nullo modo discuti poterat, etiamsi erysipelas externo usu spiritus vini camphorati & crocati, internisque medicamentis diaphoreticis atque nitratis sublatum fuerit. Anno MDCCII, media hyeme rediit hoc erysipelas dextri brachii cum peripnevmonia gravi, quæ quidem per expectorationem iudicata tandem fuit, sed erysipelas suppuratum in regione musculi deltoidei lanceola aperiri debuit, effuso multo bonæ notæ pure, cujus tamen pars aliqua sub cute descendens cuniculos fecerat, cultello itidem aperiendos, quo facto ulcus consolidatum fuit & tumor brachii subsedit; mox tamen sine inflammatione & exquisito dolore rediit & manum brachiumque ad locum ulceris consolidati occupavit, digitorum impressorum vestigia aliquamdiu reddens, alias valde similis illi, quem Fabricius Hildan. cent. 4. obs. 69. descripsit. Spiritus matricalis, Lumbric. Terrestrium & theriacalis camphoratus, item topicus Geilfusii toti brachio primum frequenter ad-

H motus,

motus , postea fofus ex radicibus , herbis & floribus fale volatili oleoso scatentibus feu nervinis ac resolventibus in vino coctis calide adhibitus , dein aqua calcis cum spiritu vini camphorato & matricali instar epichematis cum linteis applicata , tandemque vapor ex accenso spiritu vini ab herbis suaveolentibus & cephalicis prius abstracto , tumente brachio exceptus fuit sine levamine , ut ut juxta hæc externa , etiam interna medicamenta , pilulæ scilicet purgantes ex extracto cathol. resina jalappæ & mercurio dulci per vices , decocta radicum & lignorum , pulveres ex diaphor. martiali & arcano duplicato , nec non pilulæ resolventes ex extracto trifol. fibr. millepedibus præp. fale volatili lumbric. terrestr. flor. salis ammoniaci cum lap. hæmatite sublimatis & cinnabari antimonii , electuarium ex rob. juniperi & ebuli cum diaph. mart. milleped. præp. & floribus salis ammoniaci simpl. item liquor aperitivus Wepferi , infusum millepedum viventium cum vino paratum , Tinctura antimonii acris , Essentia trifolii fibr. & balsami Peruv. aliaque plura methodice assumpta fuerint : tumor enim , qui subinde diminui videbatur , mox denuo accrevit & dolores vagos lancimantes ac pungentes nunc in manu , nunc in brachio molestos intulit , glandulis axillaribus simul magis induratis & subinde dolentibus cum sensu ardoris circa vasa earum sanguifera varicose distenta , quibus ab initio emplastrum diaphoret. Myns. oxycroceum & de cicuta Hild. dein emplastrum de ranis cum ꝑ de sperm. ceti & galbano crocatum impositum. Sequentæ æstate ægra ad thermas Emsenses perfecta usum balnei minus proficuum sensit & postquam domum rediit autumno per duas septimanas millepedum præp. scrupulum dimidium cum mercurii dulcis granis tribus quotidie semel assumsit ac ter de die decoctum lignorum calide hausit , lixiviumque cinerum fraxini spiritu camphoræ ac ammoniaci imbutum foris admovit, unde largius salivam exspuit per decem circiter dies , doloribus brachii nonnihil accrescentibus & tumore duritieque illius haud parum dimi-

diminutis. Cessante salivæ fluxu brachii tumor rursus incrementa cepit & tumor glandularum axillarum exulceratus fuit, sensimque præcedente ruptura vasis sanguiferi varicosi & profluxu largo sanguinis ferofi computruit, infectis simul vicinis musculis & remittentibus sensim doloribus brachii, in quo latiores & ovum columbinum æquantes vesicæ ferosæ & pellicidæ sine inflammationis nota subortæ, è quibus brevi humor aquosus copiose effluxit & tumor brachii sic diminutus cutisque manus in rugas contracta fuit; accedens autem febris continua intra octiduum vires ita prostravit, ut ægra accedentibus animi deliquis mense Junio anni MDCCIII. extincta fuerit. Brachium post mortem cultro anatomico submittere non licuit. Consimilem fere casum observavi in Illustrissimæ profapiæ fœmina quinquaginta sex annorum, quæ a biennio, postquam aëri frigidiori & nocturno se sæpius exposuit ac laxiori victus generi assuevit iræque subinde indulsit, tumorem in mamma dextra contraxit avellanæ magnitudine mobilem ac subinde dolentem, qui ab anno dimidio paulatim ad nucis juglandis magnitudinem excrevit & ex rubro lividus duriorque factus fuit; ab eo tempore glandulæ axillares dextri lateris quoque scirrhus indurata nonnunquam dolorem intulerunt & tandem inflammata fuerunt, brachio dextro simul intra breve temporis spatium ab illa parte, ubi musculus deltoideus hæret, usque ad extremos manus digitos intumescente & œdematis signa exhibente, non sine doloribus vagis in brachio digitisque pungentibus. Quavis vespera febris lenta signa aderant, quæ pulsu celere, calore & sudore nocturno corporisque extenuatione semet manifestarunt. Urina cruda fuit, appetitus prostratus & alvus tardior. Remedia multa interna & externa in usum vocata fuerunt, etiam ab Empiricis oleosa atque pingua topica, sed frustraneo cum successu, quin potius majore detrimento. A convocatis autem Medicis tribus tumentis brachio adhibitus spiritus matricalis, theriacalis camphoratus & lumbic. terrestr. emplastrum autem

Saturni Mynf. cum foliis auri multis ac balsamo saturni terebinthinato mixtum tumori cancroso mammæ & subaxillari admotum, pro potu ordinatio decoctum radicis sarsaparillæ, cui fervido lignum sassafras cum radice chinæ & glycyrrhizæ, nec non sem. fœnic. & cinamomum injectum fuit, commendatum & elixir aperitivum atque fuliginis Claud. mane atque vesperi exhibitum, postea pilulæ ex gummi ammoniaco, extracto scordii & centaurii minoris, milleped. præp. sale vol. viperar. cinnabari antimonii præp. & oleo destill. macis datæ fuerunt, simulque quavis septimana magnesia cum pulvere rad. jalappæ mixta in usum vocata, brachio autem fumus aceti destillati, cui succinum infusum erat, ex latere fervente madefacto exceptus. Nullum tamen ex his omnibus emolumentum sensit Illustrissima Ægra, cui vesicæ magnæ sero acri distentæ & brevi disruptæ in brachio tumente gangranam cum animi deliquiis inferentes vitæ filum abruperunt.

OBSERVATIO XVII.

DN. D. DANIELIS NEBELII.

Calculus vesicæ ex pueri scroto exulcerato protrahus & fistulam ibidem inferens.

Puer quinquennis, qui ab aliquo tempore de dolore in infimo ventre circa pubem & perinæum cum urinæ difficultate conquestus fuit, cœpit dolorem & tumorem penis atque scroti cum mingendi impedimento pati, qui indies augmenta, præsertim in dextro pudendi scrotique latere sumfit. Advocatus Chirurgus adhibuit cataplasmata emollientia & discutientia, mulierculæ verò vicinæ simul sacculos diversi generis herbis fartos ac cum lacte coctos applicarunt, exhibitoque oleo amygdalarum dulcium cum sirupo de althæa, & interpositis varii generis diureticis, etiam fortioribus, unde scrotum in dextro latere sub inguine cum illius loci testiculo valde

valde intumuit & inflammatum simul præputium brevi exulceratum fuit ac in parte superiore nonnihil exesum ; è dextro autem superioreque scroti latere prodiit ichor tenuis, albidus & acris, qui illic insignem brevi hiatum effecit, in quo tandem detectus calculus filiceus oblongus, uno prominente extremo acuminatus & altero obtusus, fabæ magnitudine & colore ex flavo livescente, quo extracto mitigata quidem fuerunt symptomata dolorifica, sed tamen urina cum albicante pure ex hiante scroto semper effluxit, Chirurgo subinde membranæ putridæ frustra ex abscessu isto volsellæ adminiculo extrahente. Tandem nihil profus urinæ per urethram prodiit & ulcus scroti in fistulam degeneravit.

(Heidelbergâ Augustam Vind. d. 15.
Sept. A. 1722. missæ.)

OBSERVATIO XVIII.

DN. D. JOHANNIS CASPARI GRIMMII.

de

Melancholico imaginante se habere pedes ex cera.

Vit quidam haut ignobilis profapiæ XL. annorum per quinquennium perpeffus melancholiam hypochondriacam, inter alia objecta mela ncholiæ, quæ multifaria fuerunt, sibi imaginatus est se habere pedes ex cera, hinc noluit extra lectum se conferre, quia non posset stare, hinc multò minùs ambulare, pro idea hac erronea removenda, applicata fuerunt Vesicatoria in furis, quò factò ex horum dolore nimio statim ad animum revocavit se habere pedes veros s. naturales, adeoque lectum reliquit & ambulavit.

OBSERVATIO XIX.

DN. D. JOHANNIS CASPARI GRIMMII.

De

Puellula II. annorum splenetica.

PUellula hæc ex honesta & spectabili familia splenetico malo correpta fuit, nam cum summa tristitia conquesta fuit de anxietatibus præcordiorum, agrypnia & inquietudine cum intermixtis deliriis, postea intra III. hebdomadarum spatium sanata fuit per laxantia crebriora, præsertim ex radice hellebori nigri in majori dosi, & per martialia appropriata, præprimis ex Ess. O S Z w , & Aroph Paracelsi, item per balnea ex herb. Verbenæ.

OBSERVATIO XX.

DN. D. JOHANNIS CASPARI GRIMMII.

De

Fœmina per aliquot annos calculò renum cum insigni cruciatu interdum conflictante.

FOemina quædam senex haut ignobilis profapia Lipsiensis per aliquot annos conquesta fuit de dolore in regione renum hincque per totum abdomen; per medicamenta anodyna appropriata dolores remiserunt, sed his doloribus fermè perpetuis subsecuta fuit hectica, quam sub doloribus calculosis intensioribus suscepit mors, post sectionem in rene dextro reperti sunt calculi duo, ponderis z ij & z ij . & bini calculi in vesicula fellea, uti præsens schema exhibet, hoc factum fuit Lipsiæ anno MDCCXXII mense Maji. Vid. Tab. III. Fig. I. II. III. IV.

(Lipsiâ Augustam Vind. A. 1722.
d. 18. Oct. missæ.)

OBSERVATIO XXI.

DN. D. GEORGII FRIDERICI FRANCI
DE FRANKENAU.*Calva Serpentis Americani diademata.*

NOvi orbis incolis in more positum est, ut caput multis, iisdemque versicoloribus in coronæ modum assurgentibus cingant atque exornent plumis, præsertim qui inter ipsos præstantiores haberi volunt ac super alios eminere, ut reverentiam hoc modo sibi concilient suoque capiti, ut celsissimæ ita & nobilissimæ immo principi totius corporis parti, quæ idcirco tegumento osseo, (calvam intelligo,) mira naturæ providentiâ, ut irruentibus extrinsecus injuriis minus foret obnoxia, undique circumsepta est. Cristatam ejusmodi ac turritam plumarum faciem in manipulum quasi collectam, in volucrum genere sæpius jucundo animadvertimus spectaculo, utpote gallinis, anseribus, anatibus, psittacis majoribus aliisque animalibus, quale phænomenon an casui, naturæ lusui, vel forti quandoque volucrum ovis incubantium imaginationi tribuendum sit, nostrarum non est partium, curiosius hoc loco inquirere. Sistimus solum heic in appensâ figura curiosorum oculis attentius libandam investigandamque galeam aut calvam serpentis Americani capite detractam, rarissimam, quam si quis coronam serpentis aut galeam diademata illius animantis appellare maluerit, per me liberum erit, ob perpulcras nempe dentatas & acuminatas illas inscriptiones calvam undique mirando ambientes ordine. Curiosissimam hancce galeam coronariam rariora inter alia quæ possidet senex venerandus D. D. *Marcus Herford*, Aulæ Regiæ per plures annos Medicus celeberrimus, superioribus annis visendam manibusque contrectandam exhibuit, eodem modo, uti naturali magnitudine heic *Fig. 1. & 2.* sistitur. Hanc à Gubernatore quon-

quondam Insulæ Divi Thomæ inter Caribes sitæ , Regique nostro Augustissimo parentis , *Dn. Joachimo von Holten* donò acceperat : Coloris erat extus glauci , cineracei & subviridis , multisque punctulis obscure viridescentibus in margine inferiori distincti , intus vero subfusci. Substantia ejus verè erat ossea , dura glabra & fornicata , instar conchæ propemodum sic dictæ venercæ , unde aliquos , nudo saltim aspectu deceptos , concharum classi calvam hancce annumerare non pudit. Habebat crassitiem instar tenuis laminæ cujusdam osseæ , mediocriter densæ , vix dimidiæ lineæ Geometricæ crassitiem habentis. Hæc modo descripta calvaria plane diversa est ab illa , quam *Ulysses Aldrovandus* in stupendo suo opere , *Historia naturalis* exhibet sub nomine Basilisci , seu Reguli Grevini , aut alterius in solitudine Africæ viventis , à nemine unquam conspecti , ideoque figmentis potius & fabulis anilibus merito adnumerandi. Cont. *Joh. Jonstonus* quoque in *Hist. nat. insector. Ferdinandus Hernandez & Anton. Reclus* in *Histor. nova Nat. Mexicana* , ut & *Nierenbergius* mentionem quidem faciunt mirandorum anguium , seu diversorum serpentum in America hinc inde observabilium , sed ejusmodi curiosæ variegatæque galeæ in coronæ modum effictæ , ne verbum quidem apud eos prostat. Vide Tab. I.

Fig. V. N. 1. Exhibet internam calvæ serpentis faciem subfustam , paullo incurvatam , seu corrugatam.

N. 2. Repræsentat eandem orthographicè , externè conspicuam , in qua *lit. a.* sex dentatas seu acuminatas inscriptiones coronæ in modum marginem utrinque cingentes exhibet , *lit. b.* vero punctula illa sub viridia circa limbum denorant.

OBSERVATIO XXII.

DN. D. GEORGII FRIDERICI FRANCI
DE FRANKENAU.

Penna anserina duplici caule donata.

EJusdem Viri celeberrimi pariter ac humanissimi D. D. M. Herford curiositati debemus, hanc, quam Fig. 3. heic exhibemus spectandam pennam quandam anserinam duplici caule peculiari Naturæ lusu instructam, quam hic in Seelandia Anno seculi currentis decimò acceperat, & curiositatis gratia inter rariora sua asservarat; unde conjectandi nobis facile supeditatur ansa, geminum hunc caulem in unam pennam seu calamum extra naturæ coaluisse ordinem, uti interdum tam in humanis quam brutorum corporibus videmus insolito more sociari & conglutinari monstrosa corpora.

Altera autem penna, Fig. 4. delineata, hoc solum peculiare habet, ut omnes reliquæ anseris illius pennæ similem gracilitatem obtinuerint, mixtamque cum longitudine tenuitatem, rarissimo solummodo caule instructam. (*Vid. Tab. IV.*)

OBSERVATIO XXIII.

DN. D. GEORGII FRIDERICI FRANCI
DE FRANKENAU.

Calculi renum oviædri.

Calculorum in corpore humano mirandus utique datur proventus, magnaue eorum spectatur diversitas in omnibus fere partibus, uti celeberrimorum passim virorum testantur observationes fide dignissime. *In capite ac thorace duabus saltim pecul. Dissertationibus, Lapidineæ microcosmi nomine inscriptis, ante hos 40. circiter annos magno labore ac*

studio plurima congeffit notabilia, eaque rariffima concreto-
rum lapidum exempla *Beatus nofter Parens*, ut fílentio lubens
præteream fœcundam illam, eamque ordinariam fed minus
commodam naturæque hominum plane infestam calculorum
in renibus ac vefica tam urinaria quam biliaria fedem. Inter
poftremi generis calculos recenferi merentur 9. hi minores
calculi, omnes figuræ octaedræ, æquales, fubrubentes, are-
nofæ fubftantiæ *Fig. 5.* heic depictæ, quorum ultra quingen-
tos ante decennium poft ufum Lichonthriticorum cum uri-
na falubriter excrevit civis quidam Nafcovienfis honeftus in
Lalandia adhuc fuperftes. Ex Phificis quidem notum eft,
certas ac diverfas ubique falium apparere figuras, easque fa-
tis constantes, ut celeberrimus *M. Lifterus*, *Clarke* aliique in
Anglia plures hoc notarunt in fale, alumine, nitro & vitrio-
lo &c. an vero curiofum hocce Phænomenon locum habere
etiam queat in lapidum humanorum genefi ac productione,
ubi diverforum communiter falium adefle concurfum novi-
mus, aliis cordatioribus merito dijudicandum relinquo.
(*Vid. Tab. IV.*)

OBSERVATIO XXIV.

DN. D. GEORGII FRIDERICI FRANCI
DE FRANKENAU.

Cheirites coralloides albus Americanus.

Dantur infinita fere genera figurarum vel characterum la-
pidibus impreflorum, ait Doctiffimus *Herm. Frider.*
Teichmeyer in Element. Phil. Nat. experimental. part. 2. cap. 4.
v. gr. in regno vegetabili funt caryophyllites, cucurbites, me-
lopoponites, Perficites, Dactylites, amygdala & pyra petrefa-
cta: In regno animali item Cheirites, *Steinerne Hânde*, pes
humanus faxeus fimplex & ocreatus, multaque alia genera.
Hæ figuræ, quoniam ab hominum imaginatione dependent
plerumque, ideo ad Naturæ lufum merito referuntur. Ejus-
modi

modi lapidefactis seu faxeis manibus aut cheiritis accenferi merentur bina hæc frustra coralliorum alborum Americana, pugnum vel manum hominis mutilatam quodammodo referentia, & Fig. 6. heic consignata, quæ in eodem museo curioso Viri illius celeberrimi, D. D. *Marci Herford* hodie dum asservantur Hafniæ.

(*Hafnia August. Vind. d. 10.*

Dec. A, 1722. missa.)

OBSERVATIO XXV.

DN. D. JOHANNIS DANIELIS GOHLII.

De Epilepsia hysterica cum Amavrosi ex gravi terrore nata, feliciter curata.

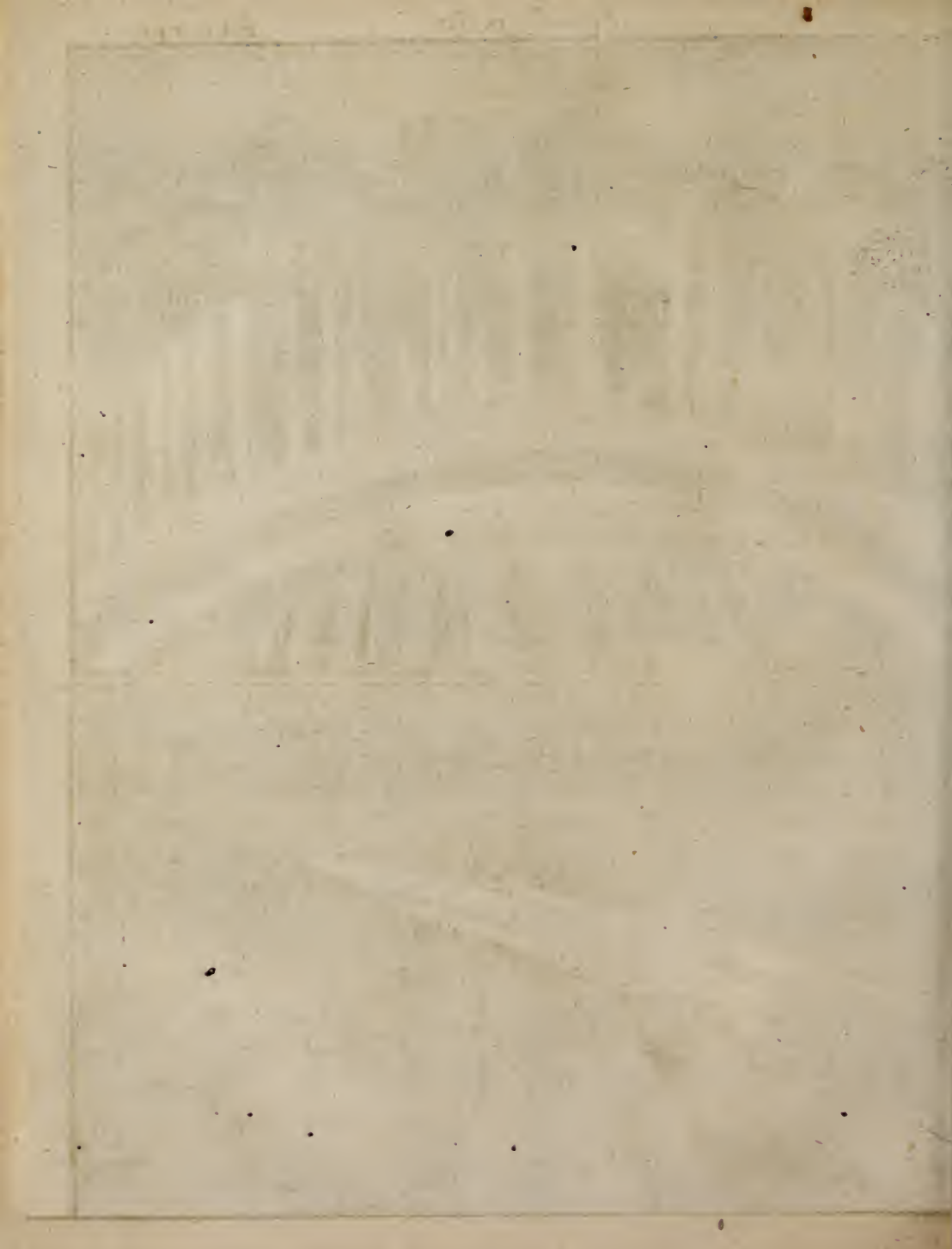
PUella 20. annorum, alias ritè menstruata, non ita pridem de placenta fervente ante clibanum frustulum comederat & abhinc de ventriculo ejusque turbato appetitu conquesta est. Quæsit sibi ipsa remedium ex officina, nempe *purgans*, cujus effectus, cum patientem frustraret, superingerit jus prunorum cum senna decoctum, sed ne sic quidem laxantem obtinet effectum, sequitur potius vomitus. Huic in œconomia animali evenienti tumultui supervenit alius externus, qui incendium totius domus, in qua mater vidua cum reliquis suis liberis habitat, portendebat nisi tempestiva hujus casus facta fuisset medela. Et cum maximè valetudinaria hæc puella, omnem super hanc rem concitatum terrorem in se sustinuerit, non mirum est, quod graviora inde pullulaverint consecutaria. Nimirum die 14. Januarii anni currentis 1722. altò mane supervenere convulsiones hysterico-epilepticæ cum tanta vehementia, ut patiens extra lectum projecta fuerit. Agnati, ex primo paroxysmo non satis de morbo edocti, insignem quandam lipothymiam sibi præfigurantes, me accersunt, qui puellam cœcam, neminem visu discernen-

tem , anxie oppressam , nec etiam sibi satis constantem inveni , & inter inquirendum in circumstantias morbi paroxysmo suo correptam , qui verus erat convulsivus hystericus.

Dum itaque morbum suo nomine enuncio , Mater adstans statim exclamat , quæratum confestim *sanguis Catti nigri* ad 9. circiter guttulas ! Dictum factum , è vestigio aderat remedium . Ego interea , an saltem ad adspiciendam ægram vocatus essem ? quæro . Regerunt , me omnino ordinare debere , quod maximè probatum reputarem , quod etiam , (mihi benè conscius quod saltem pro forma expetatur) præstiti ordinando Liq. C C. succinatum cum Ess. Cast. Movebar tamen magis curiositate , hujus remedii evaporisti effectus eventum rescire . Quare cum reviserem ægrotam , nolebant fateri quod sanguinem Catti exhibuissent . Ego autem non ita credulus , bona dabam verba , ut saltem veritatem faterentur , me ægre non laturum si experimentum fecissent , modo sit cum salutari eventu . Tum confitebantur mater & adstantes , quod quidem semel & iterum de meis ordinatis guttis dederint , sed paroxysmus semper recruduerit . Ubi autem sanguinem Catti nigri dedere , rediit adhuc semel paroxysmus , ut secundâ vice 9. guttas denuo dare permoti fuerint , sed tunc non rediit amplius .

Ita quidem patiens ab hoc , sane gravi symptomate liberata esse videbatur & ad sensum redierat , visum autem amiserat . Cum oculos accuratius inspicerem , vera & completa laborabat *Amavrosi* . Nulla intro in pupilla apparebat neque nebula , neque pellicula , clara potius erat iride expansa . Ne ergo periculum esset in mora , *Vesicatorium* ut istâ statim vespérâ diei 14. ante dicti , in nucha poneretur , curavi , & mirum dictum , insequente mane obscura saltem indicia dabat redituri visus , qui , quo magis ichoris affluxus & effluxus per locum excoriatum sequebatur , eò magis visus reparabatur , ita ut hæctenus per Divinam Gratiam in plenum restituta , optimè valeat .

Observatio CXXX. Gerbezii in Cent. I. & II. A. N. C. videretur ad nostram accedere, nisi obstaret serior visûs reditus Epilepsiâ tamen persistente.

(*Wrizenâ ad Viadrum, Aug. Vind.*
d. 22. Dec. A. 1722. missâ.)

OBSERVATIO XXVI.

DN. D. JO. MELCHIOR VERDRIESII.

Cœli ardentis phænomena.

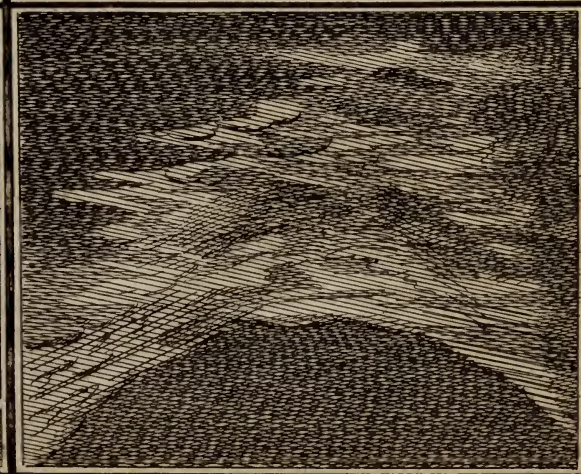
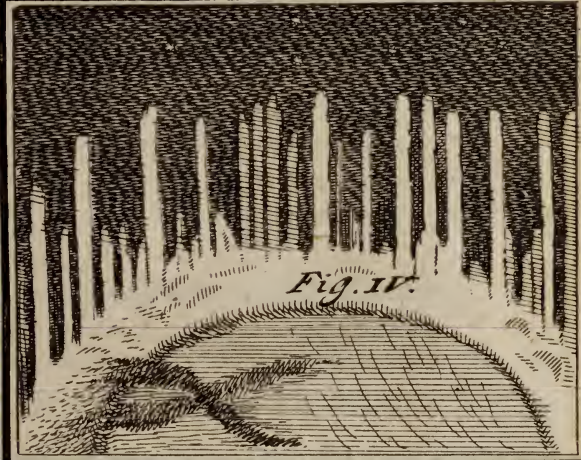
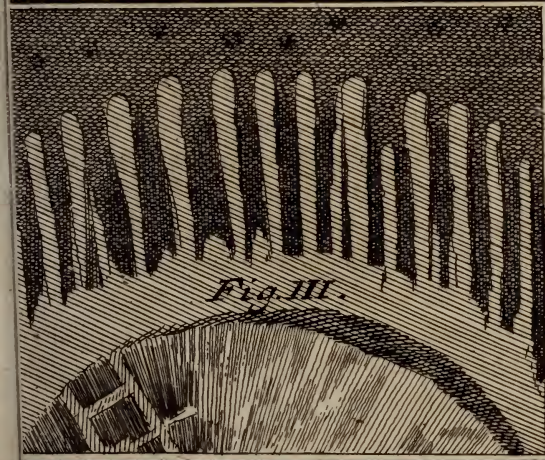
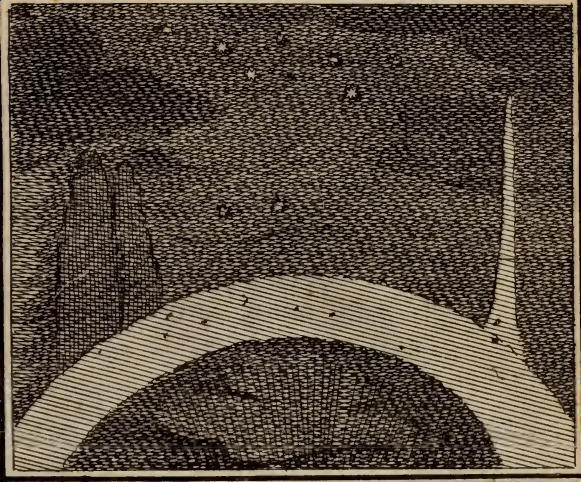
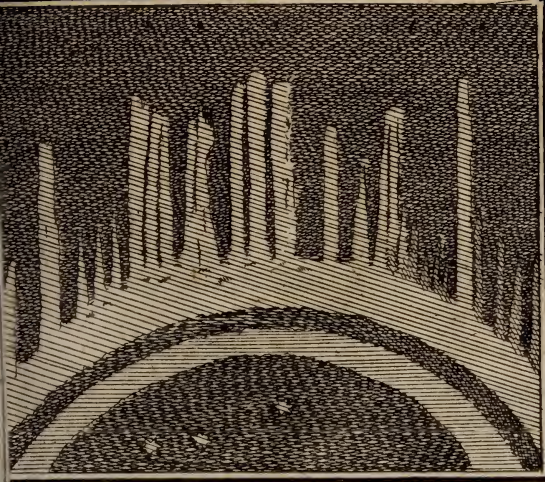
PHænomena cœli ardentis, quæ ab aliquot cumprimis annis totam fere Europam aliquoties in stuporem egerunt, & in Hassia quoque nostra ab aliquo tempore frequentia fuerunt, digna omnino sunt, quæ curiosorum oculos mentemque in se convertant ac retineant: ut ratione eorundem ac causis plenius tandem perspectis lux veritatis clarius effulgeat, atque umbræ superstitionis, quæ horribiles inde formidines simplicium animis incutit, & nescio quæ inania præfagia quærît, dispereant ac profligentur.

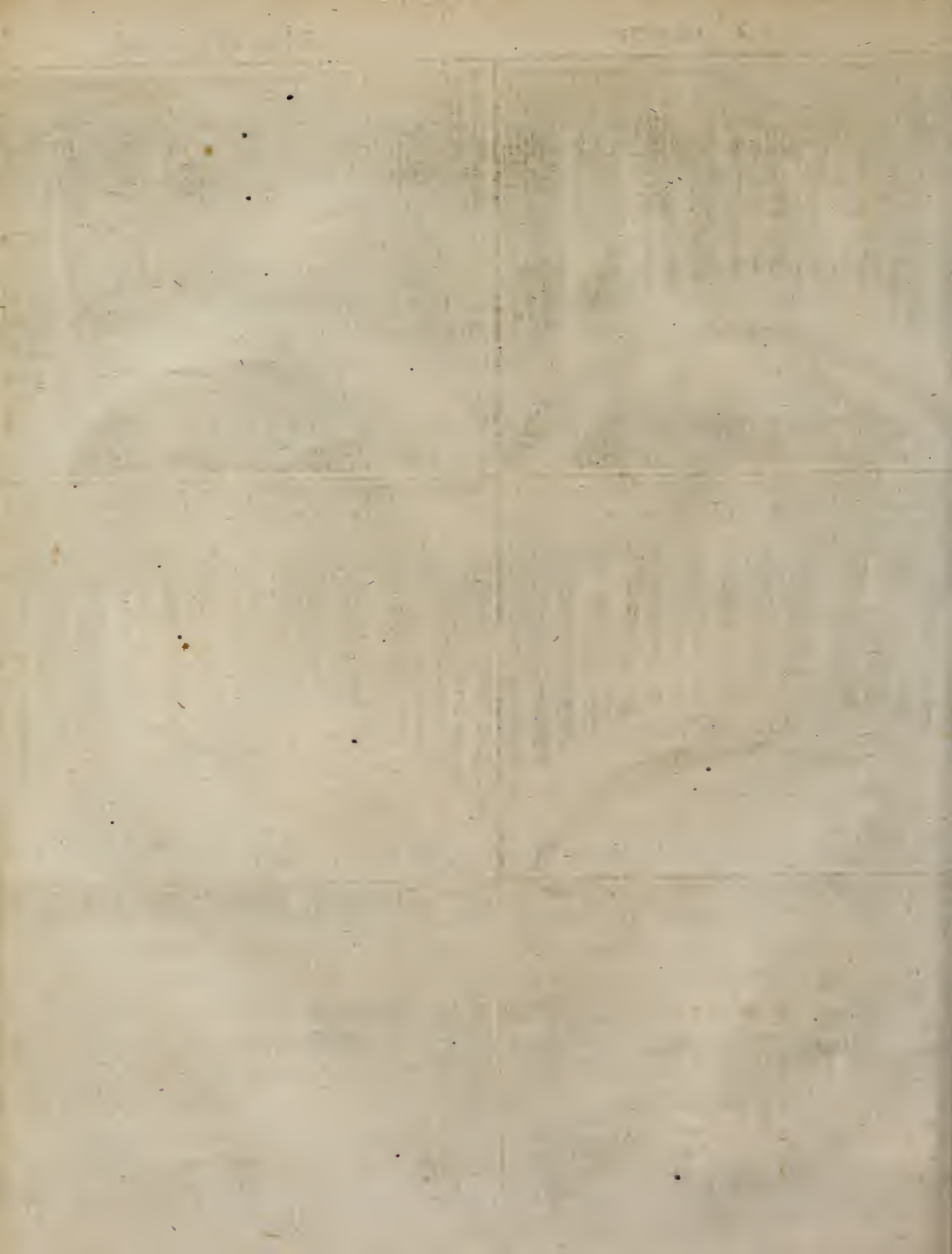
Annus clo Io CCXXI. plus vice simplici illustria ejusmodi phænomena nobis exhibuit, quæ cum ipse quoque cupidissimo animo observaverim, non abs re fore duxi, si illa inprimis, quæ noctem, diem 17. Februar. nec non 1. Martii, insequentem illuminarunt, prout successive, diversis apparitionibus, se conspicienda dederunt, hic delineata proponerem, conditiones temporis, statum ac temperiem aëris, quibus ad genuinas causas perducimur paucis exponerem atque meam de his sententiam, strictim quidem, aperirem.

Tabula III. exhibet phænomena quæ d. 17. Februar. conspiciebantur. Fig. 5. sistit binos arcus columnis radiantibus ex superiore inprimis exsurgentibus conspicuos, qui post horam octavam in plaga boreali apparebant atque cruribus Euro-Boreæ & Borea-Zephyro insistebant. Altitudo superioris viginti,

ginti, ad viginti quinque circiter gradus, quantum quidem instrumentis tum destitutus judicare potui, attingebat. Fig. 6. tractum, in dicta modo cœli parte, lucidum exhibet, prout post horam nonam oculis occurrebat, nubibus candidis ac lucentibus non tantum, sed & radiis luminosis per aërem vaporibus plenum translucens elegans spectaculum præbentibus, ita ut non solum auroram mentirentur sed & faciem plane meteori illius quod virgas vocamus, wann die Sonne Wasser zieht, referrent.

Tabula VI. phænomena, quæ Vespera diei 1. Martii conspicienda dedit, proponit. Figur. I. initium sistit circa horam circiter octavam, ubi in eadem plaga boreali bini arcus in conspectum veniebant, altiores antea memoratis, ita quidem ut altitudo superioris ad 30. gradus & ultra assurgere videretur: ex his columnæ ac radii exfurgebant motuque tremulo ac nudatim quasi procurrente & fluctuante modo evanescebant, modo claro denuo lumine relucebant; post aliquod temporis spatium pleræque columnæ radiantes disperebant, ut eam faciem referret in illa regione cœlum, qualem Fig. II. sistit: donec circa horam decimam columnæ radiatæ denuo magna in copia surgerent totumque illum cœli tractum terramque subjacentem claro ac mirando lumine collustrarent. Vid. Fig. III. & IV. circa horam undecimam dispulsis dictis modo columnis vapore aëris in nubes obscuriores, materia vero illa lucida phosphorescens in nubes lucentes montosas compellebatur. Vid. Fig. V. Tandem circa horam duodecimam nubes obscuriores disperebant, cœloque sereno materia illa phosphorescens lucida in meras strias instar tenuium filamentorum candidorum ac lucentium dispersa totum fere cœli hemisphærium occupabat, striisque in longum & transversum procurrentibus undante agitatione, quasi a vento quodam leni, commotis, variis radiationibus, fulgurationibus, coruscationibus elegantissimum & admirandum prorsus spectaculum præbebat, quale quidem Fig. VI. delineare conatus sum,

sum, sed impossibile fuit fulgurationes illas & coruscantium filamentorum agitationes penicillo referre. Ille tamen hoc spectaculum aliquo modo sibi repræsentare poterit, qui lineas lucidas phosphoro animali in charta exaratas unquam in tenebris conspexit, & quomodo fumi lucentes inde exurgentes oris flatu concitentur lumenque modo disjiciatur modo resurgat. Simili enim modo innumeras lineas lucidas phosphoro in cælo exaratas fuisse quis putasset, ubi aëris impulsu ac motu fumi lucentes varie agitarentur ipsumque lumen modo disjiceretur modo resurgeret. Hoc phænomenon postquam per horam unam durasset, omnia evanuerunt cælumque denso vapore ubique obductum fuit, nebula pluviosa, aut pruinosâ potius, mane succedente.

Tabula VII. exhibet hæc ipsa phænomena, prout Darmstadii, novem milliaribus Germanicis Gissa distante, eodem tempore iisdemque horis a Viro quodam Per-Illustri observata & propria manu delineata fuere: cum enim cum nostris observationibus admodum convenient, ad uberiores illustrationem eadem hic subjungere volui.

Si quæ hic circumstabant, conditiones temporis, statum ac temperiem aëris, antecedentia, consequentia observemus & expendamus, originem & rationem horum phænomenorum aliquo modo invenire atque perspicere non impossibile fuerit.

Hyems, quæ hæcenus continuis pluviis molesta fuerat, ubi frequentes venti occidentales & austrini cum pluviis sæpe fulgura per totas noctes conspicienda, cum tonitruis, e longinquo auditis, advexerant, jam circa decimum Februarii diem ita remisisse videbatur, ut aëre mitissimo veris amœnitates in propinquo apparerent. Ciconiæ in conspectum veniebant, circumvolitabant ac pristinos nidos quærebant. Paulo post vero rigidior tempestas ingruebat cum frigoribus & nivibus, sed, apud nos quidem, modicis. Dies Februarii decimus septimus admodum erat serenus & quoad aëris temperiem

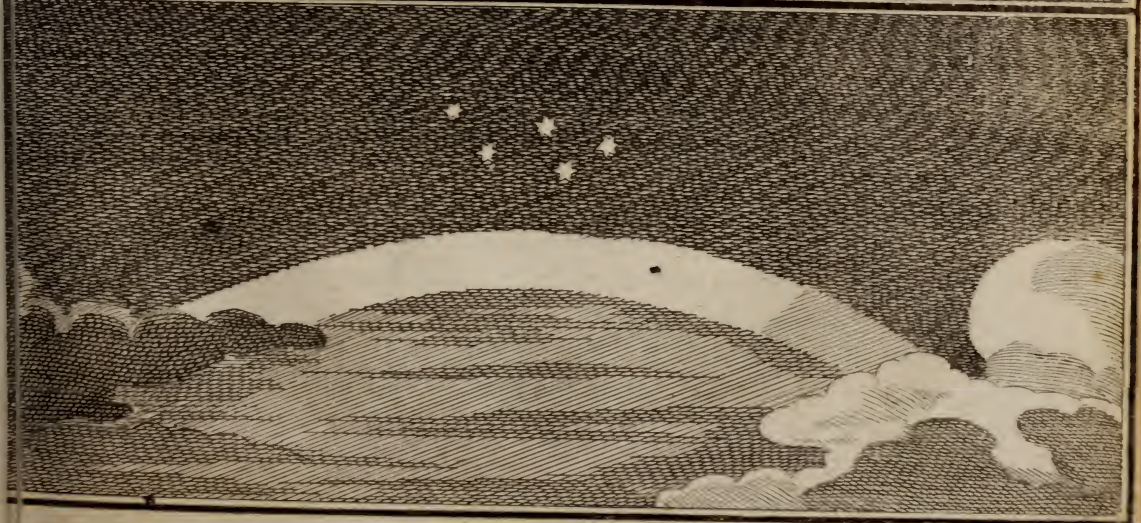
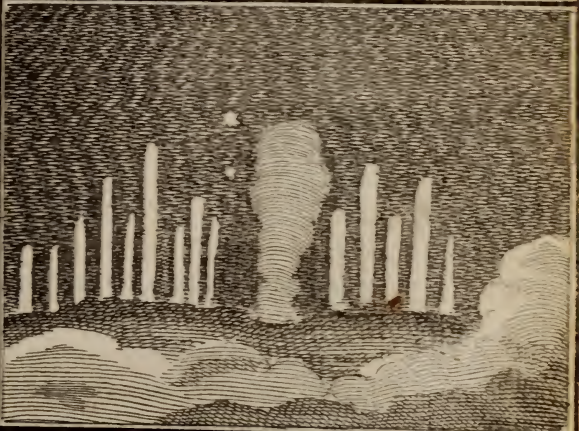
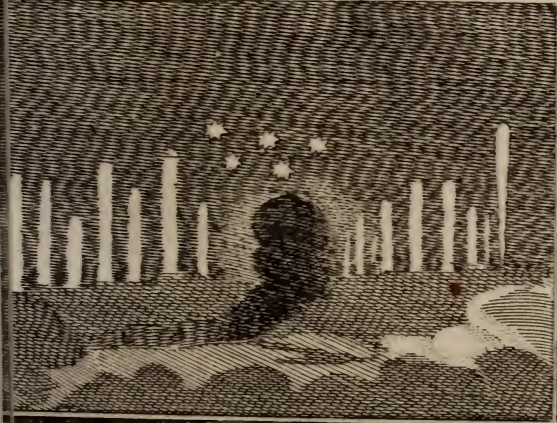
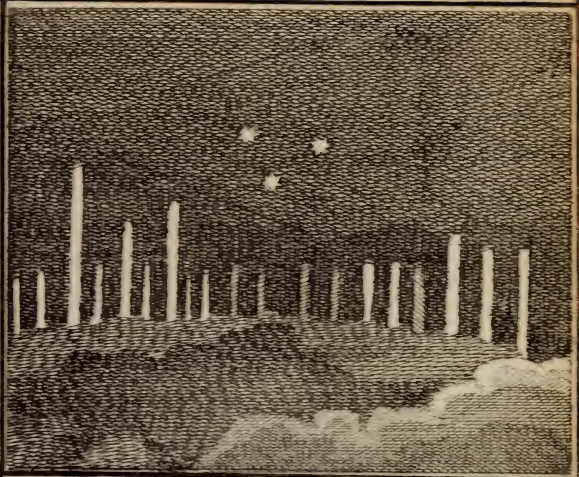
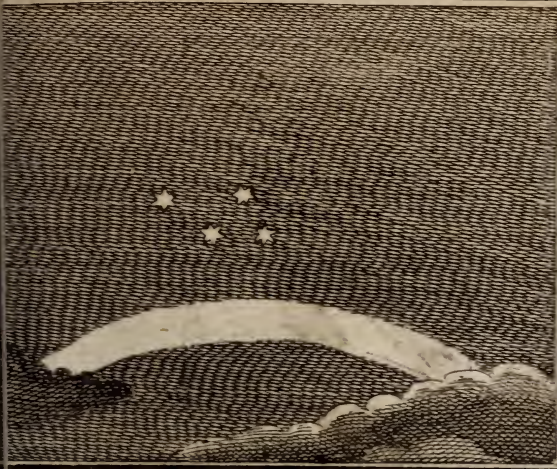
periem mitissimus, quin & quodammodo æstuosus: mercurius in barometro aliquantum descendebat, ut venti Euroboræ flumen a vento contrario cohibitum, vix dubitare liceret. Vesperi circa horam septimam, cum cælum intuerer, stellæ mirum in modum exsplendescabant, scintillabant: Venus, cum temporis hesperus, magnitudine & fulgida facie spectantium oculos inprimis ad se trahebat, manifesto indicio, vaporibus, fumis, halitibus refertissimam esse atmosphæram. In hoc aëris statu, vento frigidiore Euroborea rursus exsuperante, genitum fuit illud phænomenon. Mane sequentis diei nive sed modica conspersa erat terra; dies sequentes frigidi erant & sereni. Eodem modo primum Martii diem serenum, aëre existente mitiore, vespera excipiebat frigidior, vento Euroborea aut collateralis invalescente flatusque mitiores Austro-Zephyri aut collateralis superante: nec minus tum temporis aërem vaporibus plenum plurima indicia com-mostrabant.

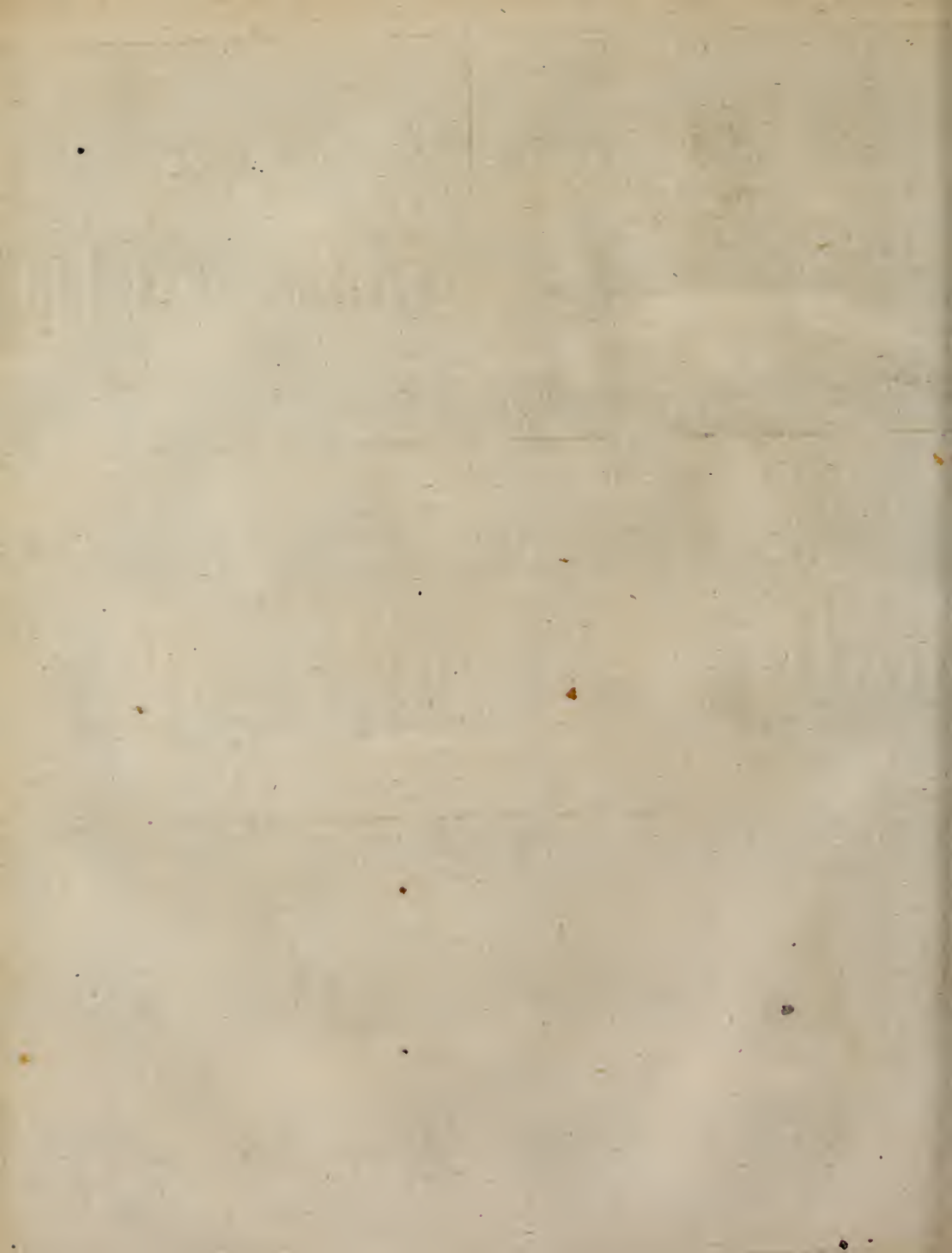
Unde in proclivi est colligere

I Mitiori illo ventorum austrinorum vel Austro-Zephyri flumine, quod aliquoties aërem fulguribus & tonitruis gravidum advexerat, similem advectum fuisse aërem halitibus sulphureis inflammabilibus referrum: id quod ex eo judicare licet, quod dies supra dicti extra ordinem & ultro modum, pro illo anni tempore, æstuosi fuerint.

II. Halitus illos inflammabiles, sulphureos, pro statu illius anni temporis, solis vi nondum satis valida, non potuisse satis dividi, rarefieri, ab adhærentibus moleculis viscidioribus liberari aut ad sufficientem subtilitatis gradum evehi, neque sic in nubes compelli aut iisdem includi: quin potius per aërem vaporosum dispersos huic ipsi innataste: ita ut apparatus hic ad fulgura & tonitrua adfuerit, qui tamen deficientibus debitis requisitis in actum deduci non potuerit.

III. Ingruente frigore vespertino ventoque contrario exsuperante aërem vaporosum quodammodo fuisse condensatum,

tum , nec minus contenta hæc sulphurea certo modo fuisse compulsa ac in fluido humidiori præcipitata , uti chymici loqui amant , sive condensata magisque expedita & sui juris facta ut liberius ferri , agitari , eluctari (& quidem versus superiora , ex legibus naturalibus , secundum quas fluidum levius in graviore ascendit) potuerint . Eleganti hoc ipsum experimento illustrare & commonstrare licet . Quando enim phosphorus animalis in spiritu vini dephlegmato solvitur atque hæc solutio aquæ , in tenebris , infunditur , aut aqua solutioni superfunditur , materia sulphurea , ex causis satis notis & perspectis , actutum præcipitata sive a spiritu vini liberata siueque juris facta eluctatur , lumenque per aquam diffundens mirandis fulgurum in aqua ascendentium lufibus curiosum intuentibus spectaculum præbet , & tandem instar nebulæ albicantis superiori aquæ parti insidet & innatat . Hoc experimur cum pauxillo materiæ sulphuræ : quid fiet in mari aëreo , ubi similis fere materia in maxima copia reperitur , condensatur vento contrario , compellitur , compulsa agitur , atque in aëre humido , & quidem successive in nebulas ac nubes condensato , successive quoque præcipitatur atque eluctatur ?

IV. Materiam hanc eo loci cumprimis præcipitari , eluctari atque lumen spargere , ubi a vento contrario compellitur , id est in plaga boreali ; quæ regio cœli cum sit frigidior atque aër in illa etiam magis depressus , non adeo mirum , si ibidem congeratur hæc materia , ibidemque aëris concurrente varia agitatione , miro schematum discrimine , ex legibus opticis , oculos percellat .

Hæc omnia si curatius consideremus atque rationes subducamus , facile apparebit : ipsam illam materiam halituosam sulphuream , quæ tempore æstivo nubes fulguribus & fulminibus implere solet , pro temporis & aëris ventorumque conditionibus , hisce sæpe phænomenis impendi . In qua sententia eo magis confirmatus fui , quum die vigésimo secundo Septembr. 1721. circa horam pomeridianam primam ex impro-

viso tempestas cum fulguribus & tonitruis hic locorum observaretur, & cum circa vesperam ventus contrarius nempe septentrioanlis cœlum serenaret atque aëri frigus induceret, circa horam 9. 10. 11. ad 12. ex reliquiis hujus tempestatis, illustre ejusmodi cœli ardentis, in plaga boreali, phænomenon exsplenderet, ita quidem ut tota illa cœli plaga nubes albicantibus & lucentibus illuminaretur, nec aliam cœlum ibi faciem exhiberet, quam qualis est in orientali plaga quando aurora diem annunciat. Anno 1722. die tertio Octobr. nec non die nono Novembr. circa octavam vespertinam similia phænomena observavi, ubi arcus lucidi in dicta sæpe plaga boreali apparebant; conditiones status aëris ita utrobique comparatæ erant, ut austrinam constitutionem, mitioremque temperiem, exciperet Euro-borealis atque frigidior constitutio. Sed paucis & strictim hæc proposuisse hic suffecerit.

OBSERVATIO XXVII.

DN. D. JOH. MELCHIORIS VERDRIESII.

Arthritis ex Dysenteria.

CUM anno 1719. æstate jam adulta, calidissima ac siccissima, Dysenteria apud nos ingravesceret, plures reperti sunt ægri, qui, quum insultum Dysenteriaë sustinuissent, is vero vel solius naturæ validioris vi ac habitus firmioris dispositione, in prima, quod dicitur, herba suffocatus, vel medicamentis adstringentibus intempestive repressus, remisisset, arthritide postmodum gravissima correpti & excruciiati fuerunt; ita ut cogniti mihi sint, quibus tota hyeme insequente cum hoc malo conflictandum fuerit, licet nec optimis consiliis, nec præstantibus remediis destituti fuissent. Dignum hoc existimavi, ad quod animum advertant medentes, inprimis cum Excellentiss. noster LENTILIUS An. 1691. idem obser-

observaverit atque hanc suam observationem in *Miscell. Med. Pract. P. I. p. 251.* exposuerit: quod scilicet post usum adstringentium, inprimis si modum hæc exceßerint, *Dysenteria* successerit *arthritis rebellis*. Enim vero *Dysenteria* est *Rheumatismus intestinorum*, quod rectissime observavit laudatus modo *Vir experientissimus*, pro variarum causarum concursu, in inflammationem graviores, quia & sphaecelum nonnunquam desinens, a congestione feri, ac sanguinis turgescens ad intestina, originem trahens. Nolo equidem fufius hic persequi causas hujus congestionis ad intestina, illo quidem anni tempore si cetera fuerint paria frequentissimæ: sanguinis nempe spissitudinem ac dispositionem acriorem, partibus salino-biliofis caput efferentibus, ob lympham diluentem, per calorem & siccitatem aëris, justo copiosius ablatam; sanguinis spissioris ad turgescendum proclivitatem; habitus exterioris exsiccationem & adstrictionem; humorum acrium bilioforum in intestinis collectorum stimulum irritantem atque materiam turgescens ac pressam; ad intestina, in quibus, ob tonum, tempore calido, debiliorem, minor est resistentia, invitantem &c. Illud interea nemo intelligentium non videt, quod si fortiori tono gaudeant intestina, atque major ibi resistentia adsit, ut congestionem non admittant, nec depleri possit quod turget & huc congeritur, aut si per medicamenta adstringentia ita disponantur hæc partes, ut valide resistent, fieri aliter non posse, quin urgente naturæ motu ac pressione, fluxuque vergente ad intestina, materia vero turgescens inde repulsa, hæc ipsa ad alias partes debiliores in quibus minor est resistentia congeratur. Sic usus & experientia docuit, ab adstringentium intempestivo usu abscessus in costis, aut visceribus, aut articulis aut in aliis partibus, productos. Conf. *HIPPOCRATES Coac. Prænot. L. II. SCHENCK observ. L. III. p. 354.* Insaniam, apoplexiam, melancholiam, pleuritidem aliaque mala inde originem duxisse *GALENUS* observavit, *de V. S. contra Erasistrat.* Epilepsiam,

aliaque graviora malo exinde producta fuisse tradunt *HOLLERFUS* in *Schol.* & *CRATO* in *Consil.* L. V, 22. Ex quibus observationibus utilitatis fructum decerpere, & qua ratione hoc mali genus vel præcaveri certo modo, vel etiam curari ex artis legibus possit, perspicere licet: scilicet per depletionem convenientem materiæ turgescens, ut æquilibrium inter partes solidas & fluidas restituatur, blandamque diaphoresin, diluentium, temperantium & roborantium, nec non antispasmodicorum legitimo usu, ita ut nec opiatorum circumspectus usus hic omnino contemnendus sit, modo prudentis Medici judicium accedat. Ego in dicta modo Dysenteria epidemica nihil conducibilius reperi, quam rhabarbarina in tempore adhibita, iisque subjuncta blanda diaphoretica cum leniter adstringentibus sive roborantibus potius mixta. Hypecaocanha sapius quidem profuit, certiolem tamen effectum præstitisse visa sunt rhabarbarina. Spec. diacret. Myns. de Hyacinth., de gemm. fr. solut. ocul. \mathfrak{S} . Diascord. Fr. Essent. scordii, pimpinellæ itemque succinata egregia fuerunt, adhibita nempe prout res & quæ circumstabant condiciones id requirebant.

OBSERVATIO XXVIII.

DN. D. JOH. MELCHIORIS VERDRIESII.

De tumore manus ingenti, osseoque folliculo incluso, feliciter ablato.

CUM superiori anno, ex decreto Ordinum Circuli Rheni superioris Zingarorum vagabunda turba per Wetteraviam dispersa, expedita militum manu, undique conquireretur, inter alios, ex hoc hominum genere, Gissam adducitur puer tredecennis, in cujus manu sinistra, supra metacarpum, ingens tumor, ad tactum durissimus, doloris expers, venulis per cutim excurrentibus ac notabiliter prominentibus conspicuus,

cuus, qui digitos, inprimis indicem, in volam comprimebat eorumque motum impediēbat, observabatur; quem ad vivum delineatum adjecta hic figura exhibet. Quumque ille puer victum & amictum hinc inde in urbe peteret, quilibet commiseratione tactus optabat, ut miser hic, cetera satis sanus & validus ab hoc malo & mole, quæ gravitate manum maxime delassabat usuique ineptam reddebat, & pejora quoque minitabatur, liberaretur; unde plures Chirurgis nostris auctores erant: tentarent artis præsidia atque auferrent tantum malum; hanc enim charitatem Deum larga benedictione remuneraturum, & ex felici cura illos insignem famæ & gloriæ fructum decerpturos. Sed non inventus est, qui rem aggredi sustinisset; plerique enim nullam hic curam locum habere existimabant, nisi quæ per manus amputationem institueretur. Paulo post ad me accedit miser ille puer & ut consilio atque auxilio sibi adessem enixe petit. Intueor cum stupore tumorem, tactuque eundem exploro, &, inter alia, quæro ex puero, num cognitum habeat, unde, & quando malum illud contraxisset? respondet: ante quinquennium, in Marchia Brandenburgica, ubi Pater stipendia militaria meruisset, equo delapsus manum gravi contusione læsisse, unde, nulla adhibita medela, tumorem primo exiguum obortum, qui sensim incrementa sumsisset ac in tantam molem auctus fuisset. Dum cum eo colloquor commodum supervenit Chirurgus Chiliadis Darmstadin. Circul. Rhen. super. primarius, *Dn. Jo. Petrus Reuling*, Vir artis suæ peritissimus, cujus dexteritatem documentis non unis perspectam habebam, cui quum ipse quoque malum jam aliquoties vidisset & explorasset, sententiam meam aperio eundemque rogo & exstimulo, velit misero puero artis auxilio succurrere, idque eo facilius impetro, quod ex charitate christiana jam pronissimum Vir summe Reverendus atque Magnificus, *Dn. D. BIELENFELD*, *Secret. nostri LANDGRAVII Consiliarius in sacris supremus, Proff. Theol. Primar. ac Superintendens Giffensis*, ad idem su-

sciendum exhortaretur , & pro ea , qua est summe Reverendus ille vir , in pauperes & afflictæ conditionis homines , benignitate & beneficentia , sumtus ad necessaria medicamenta erogaret . Itaque consilio inito rem aggredimur & corpore prius laxantibus ac diaphoreticis præparato , quum ligaturam , pro tumoris conditionibus , convenientissimam indicaremus , chirurgus modo laudatus acum ancipitem , qualem figura ostendit , duplici filo , coloribus distincto , instructam , per tumorem , immediate supra metacarpum transprimere contendit , in primo tamen conamine resistantiam quandam duriozem offendit , hac tamen non obstante , acum ulterius adigit , & licet ab altera extremitate rursus resistantia quædam occurreret , pertundit , quo facto paucillum materiæ gelatinosæ spissioris cum guttis aliquot sanguinis effluit . Interea fila utrinque necit atque stringit Chirurgus , non sine dolore , quem puer sentiebat , sed tamen tolerabili . Postea singulis diebus fortius adstringit filum , eo cum effectu , ut tumor quoad integumenta externa flaccescere inciperet atque nigricante colore cum gravi fœtore inficeretur . Sed cum plures jam dies ligaturam ulterius adstringere conaretur , parum tamen effecisse visus est . Interea , cute circumcirca per ligaturam discissa , cum causam resistantiæ perquirereimus , ossea substantia cingi tumorem deprehendimus : quamobrem continuatis remediis internis diaphoreticis totique brachio applicitis defensivis , stuppa linea vulnus circumcirca dilatavimus , atque ferræ aliquot reciprocationibus lenioribus , ac suspensa manu institutis , osseum involucrum in uno latere percidimus , quo facto dimidium tumoris penitus separatum erat . Hamorrhagiam sola stuppa repressimus . Post aliquot dies , quod puer diuturnis ligaturæ doloribus debilitatus esset , de novo ab altera parte simili modo serra rem peregrimus , eo cum successu , ut tumorem plane auferremus , vulnere relicto rubicundo , sine inflammatione , puro , nisi quod ossicula aliquot , a crusta ossea , jam sæpius memorata , relicta supra

pra metacarpum hærent , quæ post aliquot dies sponte separata vossella eximere licebat ; tum medicamentis digestivis ac consolidantibus vulnus tractavimus illudque tandem perfanavimus nullo symptomate aut incommodo superveniente.

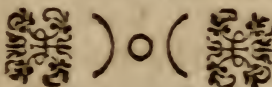
Ipsa vero tumoris massa constabat materia densa steatomatoso-carnosa , coloris albicantis , striis ac maculis rubicundis distincti , plane ut farciminis illud genus , quod *Bratz Magen* vocare solent , referret ; crusta ossea circum circa obducta. Vid. Tabul. VIII.

Fig. I. exhibet manum sinistram , cui tumor insidet , nec non acum ac ligamenta , prout a nobis fuerunt applicata.

Fig. II. sistit tumorem ablatum cultro discissum. AA est pars interior quæ manui insedit. BBBB interior substantia. CCCC folliculus osseus tumorem involvens.

Qua ratione tumor ille prognatus fuerit ? inprimis unde cystis illa , vel folliculus osseus originem duxerit ? an ab exostosi , vel separatione fortassis lamellæ cujusdam osseæ , in osse quodam metacarpi , cum manus a lapsu læderetur , aut simili quadam causa ? illud fufius hic persequi nolo ; sed aliis disquirendum relinquo.

(*Gissa Augustam Vind, d. 30. Jan.*
A. 1723, missa.)

OBSERVATIO XXIX.

DN. JOHANNIS HEINRICI LINCKII.

De vegetabilibus quibusdam exoticis, speciatim de Radice Mexicana Contrayerva nova.

Solent animi rerum naturalium curiosi, Artique Medicæ sagacius intenti semper in inveniendis novis desudare, variæque ad hunc vel alium corporis sequiorem habitum ex hoc triplici naturæ regno exsculpere, quo infirmitati hominum mederi, mala inveterata propulsare, confortare languentes, & a malignis insultibus defendere, vitæque robur suum & augmentum conciliare satagunt. Ast enim vero nullo unquam tempore tam felicibus esse licuit curiosis animis, ut vel mineram vel herbam aut radicem, vel corpus exanime invenerint, quo fato jugiter rapaci ullo modo resistere potuerint; dudum inter mortale genus conclamatum est: hominibus unam moriendi necessitatem incumbere, & si finis, ut destinatus a natura, appetit, nihil potentium pharmacorum ingenia, nihil omnes Medicorum, operosissimæ licet, artes contra-valere, atque hinc in eo uno acquiescendum esse, si ægro corpori qualecunque levamen admoveri, vitæque nostræ per intercapedinem temporis conservari queat. Missis, quæ de regno minerali atque animali dici poterant, de vegetabilibus constat, non ex nostratibus tantum agris ea colligi, sed exoticis etiam tractibus ut plurimum advehi, sicque, ut in proverbio est, semper ex Africa, non raro tamen etiam ex America, aliquid novi accedit. Varia hæcenus herbarum & radicum noviter inventarum innotuerunt genera, quæ per ipsos quinquaginta annos non vulgarem in re medica usum præbuisse dicuntur, ex quibus Rad. Afari Virginiani, Hypecacuana, Matalista, Mungos, Casininaris, Gensing, Pareira brava, Salab, Sambræ, Serpentaria Virginiana, Alkanna nova, Herba

Herba Acmella, Paraguay, Linum catharticum Anglicum &c. vulgo recenferi consueverunt. Tantum vero abest, ut singula æquam apud omnes laudem meruerint, ut potius Asarum & Serpentaria Virginiana, Hypecacoana & Pareira brava, præ omnibus aliis excelluerint, ex novis destillatis oleis Oleum Sireæ & Cajaputi in usum Medicum venerit, quorum nempe prius ad tollendam colicæ passionem, & leniendos dolores dentium facere, posterius autem in tollendis febribus, Arthritide, Podagra, Epilepsia & obstructione mensium, vicem diaphoretici sustinere dicitur. Jam inter nova & Europæis antea non visa videndam se sistit radicis species, Contrayerva nova, quæ brevi abhinc tempore e terris Mexicanis Hamburgum & Amstelodamum allata est, quibus nempe natales suos in acceptis ferre creditur. Est illa formæ majusculæ, crassitiem duorum digitorum explens, utque ex adjecta figura ænea videre est, exterius bruni coloris & rugosa, interius albicans, in morem usitata hætenus contrayervæ, medio corpore medullam habens, saporis aromatici dulcescentis, parum distincta a sapore contrayervæ antiquæ, cui in re medica nihil cedere dicitur, utpote quæ similem in modum pro Alexipharmaco & Diaphoretico febrili ad curandas febres malignas, Petechias, Variolas & Morbillos, venditur, si cum absorbentibus permista est, & in forma Essentiæ singularem utilitatem præstare dicitur. An vero hoc tempore verior & uberior illius ad nos pervenerit noticia, res nondum satis ad liquidum perducta est. Cumque hætenus magni illa constiterit, cujus nempe pondo VI. vel VII. talarorum pretio venale fuit, hæc non, nisi VIII. talarorum pretio venditur.

Qualis vero plantæ species ex hac radice progerminet, nobis adhuc perspectum non est, & dolendum, iconem illius nondum ad nos pervenisse, quemadmodum etiam est res obtentu difficillima, cum magis lucri, quam notiæ faciendæ gratia hodiernum laborari soleat, quod testari potest radicis modo dictæ contrayervæ exemplum, quæ omni plane de-

signatione destituta est, nisi quam Franciscus Hernandez in nova plantarum, animalium & mineralium Mexicanorum Historia, & ex eo Clarissimus Valentinus in Musei Museorum Tom. I. ante oculos nobis posuit, & a Pometo repræsentata, ab aliis autem tanquam spuria & efficta rejecta est.

(Vid. Tab. V. fig. 1. 2. 3.)

(Lipsia August. Vind. An. 1723.

d. 13. Febr. missa.)

OBSERVATIO XXX.

DN. D. DID. WILHELMI ANDREÆ.

Enema per os rejectum.

Domini Mackie, hujus civitatis Linguae Gallicæ pro tempore Magistri, filius decennis, cum per tres septimanas à vermibus valde fuisset cruciatus, tandem ad ipsum visitandum, fui invitatus, cui, postquam aliquot assumptis remediis frustra erat usus, ad vermes illos eo melius ad posteriora alliciendo, clysterium aliquod, ex lacte, melle aliisque speciebus coctum, applicandum curavi, quod autem post horam non per posteriora sed vomitu per anteriora rejecit, ita, ut quilibet ex adstantibus lac, in quo species erant coctæ, accurate cognoscere potuerit, ipse quoque puer dulcem in ore sensis saporem.

OBSERVATIO XXXI.

DN. D. DID. WILHELMI ANDREÆ.

Menstrua vetula.

Cujusdam rustici, ex pago Sinecfe prope urbem Susatum, viduæ 82. annorum sed adhuc robustæ, ante menses quindecim ex singulari quadam alteratione redierunt menses

eosque in hunc usque diem & quidem statò tempore adhuc habet.

(*Sufato Augustam Vind. A. 1722.*

4. Mart. missa.)

OBSERVATIO XXXII.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Febris surda.

Curiosissimam febrem in quodam Mercatore nostro Ferrariensi A. 1721. notavi. Hic enim mense Julii, post varios in victu errores, incidit in febrem erraticam, quæ rigore incipiebat, & sudore terminabat, ac paroxysmus se extendebat usque ad novem horas; modo post quartum diem redibat, modo post septimum; verùm quod notabile erat, quando febris incipiebat, auditu privabatur patiens; quando vero abibat, auditus redibat; exhibita vero china ad plures dies in vino generoso, æger perfecte convaluit.

OBSERVATIO XXXIII.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Hydrops abstinentia à potu sanatus.

EXc. Dn. Jo. Bapr. Gatelli Argentanus, Medicinæ Doctor, ac meus Discipulus, annorum 30 post contumacem lienis obstructionem, magnâ totius abdominis intumescencia laborabat; multis tentatis frustra remediis, et abstinentiam omnimodam à potu confugit, & ad plures menses nihil prorsus bibit, sicque Dei gratia sanus evasit. Similem hydropis curationem refert Thom. Burnetus in suo Thesaurò medico lib. 8. sect. 12. Anton. Benivenius, aliique medicinæ practicæ scriptores, tum antiqui, tum recentes.

OBSERVATIO XXXIV.
DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Urina frigida in febris maligna.

PUellus annorum 12. in febrem ingentem est lapsus; quarta morbi die ad eum invifendum vocatus, tam imbecilem & viribus prostratum inveni, ut ipsum nocte ista moriturum crediderim. Pulsus exiguus, & puer totus frigidus erat, ipse semper inquietus. Cum minxisset, maculam mihi porrectam frigidam omnino, perinde ac si aqua frigida impleta fuisset, inveni: puer vero die morbi septima mortuus est. Simile exemplum legitur in Actis Philexoticorum pag. 79.

OBSERVATIO XXXV.
DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Lachrymæ sanguineæ à forti animi passione.

JOachimus Scacerna, Ferrariensis, anno ætatis 62. alioquin sanus, vexabatur forti animi pathemate, ob criminationem alicujus, ut assererat, testificationis falsæ; qua de re mense Novembris, sub meridiem mihi obviam factus & lugens seum narrabat infortunium, & consilium poscebat, veritus ne in carcerem conjiceretur. Ego inerim misertus ejus calamitatis observavi, ex oculis lacrymas exire rubicundas ad instar hnguinis; eum consolatus discessi; postea vero à facellilibus in carcerem ductus, sanguineas effundens lacrymas, dolore cordis vexatus, rigore in toto corpore afficitur, & exinde magna febris; quæ trium dierum spatio illum necavit.

OBSERVATIO XXXVI.
DN. D. JOSEPHI LANZONI.

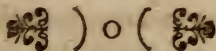
Mania ex vulnere capitis curata.

Visam mulierem, ait Rondeletius de cur. morb. lib. 1. maniacam, cui ob casum fuit apertum cranium, ab infania sanatam. Ego etiam anno 1709. observavi juvenem mania laborantem, qui caput proximo muro allisit, non sine vitæ discrimine, cranium enim fractum fuerat; ligato autem ægro, & juxta artem curato, una cum vulnere etiam mania sanata fuit.

OBSERVATIO XXXVII.
DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Ex levi percussione mors.

ANno 1719. foemina quædam annor. ætat. 33. uxor cujusdam fullonis, à marito leviter baculo in capite percussa fuit, sine fractura, sine vulnere, & sine contusione; ast repente concidit in terram & exspiravit. In carcerem conjectus fuit maritus, & quæsitum à Judice criminali de causa hujus mortis; dicebant enim quidam Medici percussione mortem intulisse. Ego vero consului, ut cranium aperiretur; quo facto, & cerebro inspecto, ejusque membranis ac omnibus ejus vasis, nulla læsio reperta, & sic maritus insons fuit judicatus, ita tamen ut exul ex urbe discederet.

OBSERVATIO XXXVIII.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Quartana in surditatem conversa.

Surditates intermittentibus febribus succedentes, earum discessum prænunciare, ait Jo. Jones in suo de febb. interm. tractatu, quia fit metastasis materiæ morbificæ à cruore in partes auris. Sic ego vidi civem sexagenarium, duplici quartana correptum, quæ febris post nonum paroxysmum in surditatem totalem fuit mutata, adeo ut nec campanæ sonum, nec bombardæ ictum audiret. Et quamvis multa fuerint tentata remedia, auditum non recuperavit, sanus alias nunc vivens.

OBSERVATIO XXXIX.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Pus ex parotide per urinam emissum.

ANno 1720. mense Julio Dominica Justina, annor. 33. uxor cujusdam celebris Comici, febre longa & mali moris correpta fuit, quam parotis penes aurem sinistram excepit, & Chirurgus imposito cataplasmate suppurante tentavit puris exitum; verum nocte sequente parotidis intumescencia versus gutturis partes descendit, & sequenti die pus sineerum cum urina exeretum vidi, quæ puris excretio ad multos dies duravit, ita ut de ulcere in ipsa vesica suspicio orta fuerit; unde injectiones deterisivæ & balsamicæ factæ sunt; ex quibus ægræ melius se habuit, ita ut in patriam redire potuerit, sed perfectam sanitatem nunquam recuperavit, & paulatim macie correpta, tandem expiravit, anno à primo morbi die completo.

OBSERVATIO XL.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Olei ovorum præstantia in aliquibus doloribus.

Dominus Jo. Bapt. Leti, civis Ferrariensis, sæpe arthritidi obnoxius, dolores solo oleo è vitellis ovorum illito demulcet. Sic pluries illud expertos fui summæ efficacix in doloribus aurium: in quodam Judæo forti surditate correpto cum dolore, solius hujus olei frequenti usu sanitas intra mensem fuit restituta; & Monialis quædam dolore ad scapulam affecta, frequenti ejus adhibitione etiam sanata fuit.

OBSERVATIO XLI.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Ophthalmia contagiosa.

Lippitudinem solo intuitu contrahi posse scripsit Bapt. Codronchius de morb. venef. lib. 2. cap. 2. quod idem ego pluries observavi, & præsertim Anno 1722. dum maligna quædam influenza ophthalmiarum hic Ferrariæ oborta fuit, ita ut ex uno tantum, qui lippitudine laboraret, ejus tota familia brevi ophthalmica facta fuerit, imo non tantum familiares & cives, sed extraneos etiam ac hospites affecerat, ut peregrinos per solam noctem in hospitio morantes sæpe invaleret, & qui sanus venerat, lippus discesserit.

OBSERVATIO XLI.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Sanguinis anniversarium sputum.

Faber ferrarius quovis anno, sole existente in Leone, sine febre ac ulla tussi, sputo cruoris afficiter per aliquot dies.

Idem

Idem mihi narravit, fratrem se habuisse, febrī maligna denatum, cui idem in mense Augusto semper acciderit, nec non patrem suum idem, sine febre & ulla noxa passum fuisse. Simile quid habet Joh. Rhodius cent. 2. obs. med. 34.

OBSERVATIO XLIII.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Tubarum sonitus remedium Vertiginis.

IN quibusdam morbis symphoniacos strepitus, & cymbala proficere scripsit D. Frid. Adolph. Lampe in lib. 3. sui eruditiss. operis de cymbalis Veterum pag. 374. Ad cujus confirmationem sententiæ sequens observatio facit. Erat vir Ferrariensis, annor. 49. sæpe vertigine laborans, ad quam tollendam multa remedia incassum fuere adhibita; verum quadam die, cum ingrueret vertiginis insultus, casu audiens tubæ clangorem, statim à vertigine liber evasit; quod expertus, emit tubam, & quando scotomia infestabat, ejus famulus tubam sonando, spirituum motum compescendo vertiginem heri sui mirabiliter fugabat; quod quia mirum, curiosis communico.

OBSERVATIO XLIV.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Diarrhœa potu Caffè sedata.

SAcerdos annor. 57. mense Augusti A. 1722. correptus fuit Diarrhœa biliosa urgentissima, & tali acredine prædita, ut anum arroderet, & urinæ ardorem concitaret, traducta portione materiei ad urinas; sitis erat magna, febris autem nulla; alterius sacerdotis amici consilio ad potum Caffè calidum absque saccharo assidue sumendum confugit; quo solo potu convaluit. Et Matronæ Ferrariensis recordor, quæ diarrhœa non

non solum, sed etiam inappetentia summa afficiebatur ad plures dies, non sine virium debilitate, & solo decocto Caffè sumto evasit, sine ullo alio auxilio.

OBSERVATIO XLV.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Dolor capitis in quovis æquinoctio.

Mercator annor. 51. mihi candide narravit, se ab adolescentia usque adhuc, æquinoctiali tempore, tam vernali quam autumnali, corripitur dolore capitis, spatio trium dierum perdurante, & semper cum narium hæmorrhagia desinente.

(Ferraria August. Vind. A. 1723.

17. Mart. &c. missæ.)

OBSERVATIO XLVI.

DN. D. CHRISTIANI GOTTLIEB
REUSNERI.

Mictus cruentus.

Nobilis quidam in viciniâ nostrâ, annorum 45. Temperamenti sanguineo-phlegmatici, quondam Hæmorrhoidarius, genio nimium indulgens, ab aliquot annis liber fuit ab hæmorrhoidibus; tandem dolores lumborum sentit, lassitudinem spontaneam, & nonnunquam horâ imprimis unâ vel alterâ post prandium & leniorem motum corporis, cum aliquali dolore circa regionem pubis, obtuso tamen; mictum habet cruentum ad uncias aliquot, postea urina sensim sensimque clarescit. Medicus ejus ordinarius persuasus calculum renum vel Vesicæ esse in causa, varia præscribit remedia Lichontripica, quæ tamen malum indies exasperabant, neque Dn. Patiens unquam calculos, pro more hujus morbi excrevit.

Tandem me vocat in consilium; pensitatis itaque pensitandis, non ex vitio renum, vel vasorum emulgentium apertione, sed ex profusiâ hæmorrhoidali & suppressione earum, mihi hunc esse judicavi. Vena enim hæmorrhoidalis externa in nonnullis subjectis, imprimis maribus, cohæret cum vasis sanguiferis venosis ad Vesicam urinariam pertinentibus, quæ vasa bene descripserunt Spigelius in humani corporis Fabrica, & Bauhinus L. 1. c. 22. Ex hac ratione solis etiam masculis affectus hic est familiaris. Commendavi in ipso qs. Paroxyfmo Infusum Theiforme ex Herba Virga aurea Gesneri Millefol. & Sem. Badian vel aniso stellato c. Elæosacch. Balsami de Mecca s. Opobalsami, quod adeo non calefacit corpus prouti reliqua Balsama. Præservative suasi Venæ sectionem bis in anno in pedibus, & remedia quæ alvum laxam servant, & hæmorrhoides suppressas postliminio revocant; in speciè Sal vol. oleosum Sylvii c. Tinctura Myrrhæ maritatum, applicationem hirudinum vasis sedalibus. Hæmorrhoides nondum quidem redierunt; interim Dn. Patiens benè vivit & liber à mixtu hoc cruento.

OBSERVATIO XLVII.

DN. D. CHRISTIANI GOTTLIEB
REUSNERI.

Ptyalismus Imprægnationis Signum.

Locum parallelum ad Observ. Excell. DD. Joh. Georgii Hoyeri Medici Molhusani Collegæ honoratissimi, de Ptyalismo Graviditatis signo, quam Eph. N. C. Dec. 3. an. 3. obs. 50. communicavit, mihi quoque in hac civitate observare licuit. Scriniarii cujusdam Uxor annorum 36. quoties gravida facta, primis mensibus benè quidem valet, exceptâ salivatione spontaneâ, quæ ipsi satis est molesta, tantam enim salivæ copiam excernit, ac si mercurialibus tractata fuisset remediis, duratque salivatio usque ad partum, non adeo difficilem.

OBSERVATIO XLVIII.

DN. D. CHRISTIANI GOTTLIEB
REUSNERI.

Caro Lupina anti-epileptica, & uterina.

CARNEM Lupinam comestam in Epilepsiâ uterinâ , non contemnendum esse remedium , constat ex Observationibus Riverio communicatis , quam quoque confirmat DD. Schopsius apud Franciscum Paullini Lycopograph. c. 3. §. 15. notabili exemplo, de fœminâ quadam epilepticâ , quæ non tantum Epar & Cor , utrumque in butyro tostum , sed etiam carnem assam & elixam sine nausea comedit. Novi ego Comitem quandam in Silesiâ , Illustris Familiæ, adhuc viventem, quæ quoties gravida , & partum instare autumat propter dystociam , quam metuit , carne vescitur lupinâ , assâ & benè conditâ , felici cum successu; partus enim non solet esse adeo difficilis , ut antecedentes; sed Epilepsia uterina, cui alias obnoxia , non amplius laborat , nulliusque aliis remediis acceptum fert , quam carni lupinæ. Valeant cibi hi Sybaritici.

(*Jaurovia August. Vind. d. 19. Mart.
An. 1723. missæ.*)

OBSERVATIO XLIX.

DN. D. GEORGII DETHARDINGII.

Anatomia Tympanitici.

CORPUS hujus defuncti , antequam cultro anatomico subji-
ciebatur , Abdomen præ se ferebat prætumidum , flati-
busque distentum ; partes inferiores tumore quoque erant

conspiciat, remissiore tamen, uti cognati perhibebant, ac cum in vivis adhuc esset ægrotus.

His perlustratis, Abdomen incidebatur, qua ex incisione propullulabat Ventriculus flatibus mirandum in modum distentus, & ex tunicarum inde orta tenuitate ferè pellucidus. Pars quædam Hepatis ut & Diaphragma ob hanc enormem extensionem ex situ erant remota, ita ut pulmonibus justum sese dilatandi spatium fuerit denegatum. Intestina quoque dilatationem, haud vero tantam sustinebant. Omentum colore fusco imbutum ex putredine nasum gravi odore afficiebat. Hepar magnitudine insigni conspicuum sanum ceteroquin reperiebatur, in istius autem sinu delitescens vesicula fellea parili modo expansa ansam præbuit suspicandi præter bilem cysticam aërem quoque in eadem inclusam fuisse.

In Mesenterio, Renibus, Liene, Pancrate nullum morbi vestigium.

Reliquum Abdominis spatium occupaverat aqua odoris gravis foeditate molesta, trium circiter librarum pondus in se continens.

Perlustratis omnibus hisce Abdominis partibus pectus aperuit culter Anatomicus, & reclinato sternone, in sinistra pectoris parte detexit libram semis Aquæ sanguine tinctæ, cui Lobus sinister pulmonis optime constitutus innatabat; dexter autem Lobus undiquaque firmissime erat adnatus, cujus superior pars putredinosa corrupta nigredine ex incisione in eam facta sanguinem coagulatum evomebat, simillimum huic, quem demortuus per quatuor ante obitum dies, tussi rejecerat. Vasa Pericardii copioso distenta sanguine, elegantissimum vasorum capillarium reptatum oculis conspiciendum præbebant. Humor autem istius haud superabat suetam quantitatem. Cor naturali quidem simillimum, una cum auricula dextra ultra solitam magnitudinem erat inflatum. Dissecto hujus dextro ventriculo, aër ibidem contentus cum sibilo exitum moliebatur, ac visui sese exhibebat Polypus digiti mediocris

diocris longitudine gaudens , qui tamen nec radices in corde egerat , nec furculos in venam cavam aut arteriam pulmonalem emiserat , multo tamen sanguine congrumato erat obfitus.

Sinister Cordis ventriculus quatuor in se continebat Polypos , unum majorem & tres minores ; ille ramum venæ pulmonalis dextrum salutabat , hi ad auriculam sinistram , & orificium venæ pulmonalis erant exporrecti.

SCHOLI O N.

TRansmissum hanc Casum nolui perire, quod contineat meditatione ulteriori haud indigna vel statim comparet, quam facilis sit genesis Polyporum spuriorum in Cordis ventriculis, sicubi sanguini per illos ambulanti mora quædam notabilis obveniat ; sed quam intersit hos distinguere à veris Polypis ex interna superficie, vel magis substantia cordis oriundis, fungi instar crescentibus, & consistentia sua dura se non congrumatum sanguinem esse loquentibus. Quin paucis diebus ante mortem, quidni sub mortis articulo fuerit pro illorum genesi sanguis coagulatus penes me nullum dubium est, qui plus una vice sub vitiosa pulmonum textura sanguinis grumos varia forma concretos in corde offendi, & in præsentī casu transitus sanguinis per pulmones difficillimus, ut in his quoque ex diuturna mora concreverit, sanguini in arteriam pulmonalem evomendo vix aditum & non nisi sub maximis conatibus transitum concessit. Quod vero Tympaniticus hic æger fuerit, hæcque vitia sanguinis in pulmonibus & corde morbi istius confectaria, is mecum fatebitur, qui cognoverit, quam fata respirationis à ventriculi diaphragmati accumbentis, aut rectius, hujus concavo se insinuantis conditione dependeant. Ast vero in memorato casu distentissimus iste fuit ad diaphaneitatem usque, ex quo descendere non licuit diaphragmati, nec ergo pulmonibus expansio fuit possibilis, à quo porro aëri

ad vesiculas pro vasorum pulmonalium extensione sanguini pro circulo suo continuando transituro maximum repagulum, sicque sanguis in ventriculum dextrum ex vena cava affluens, dum non valuit pristina celeritate effluere, hæsit, hærendoque & cordis ventriculum expandit, & ipse concrevit.

Non diffiteor in omnibus tympanite occumbentibus haud talem sanguinis grumositatem à morte fuisse observatam, sed præter quam quod nullus sit vel occumbat tympaniticus, qui non ex difficili respiratione maxime angatur, nec in omnibus tympaniticis ventriculi moles tanta, quin intestina distenta morbum illum foveant, à diaphragmate remotiora ut aliquod adhuc descendendi integrum huic maneat spatium. Accedit in præsentī casu hepatis magnitudo, sive ante morbum natum jam talis fuerit, ac dantur individua, in quibus viscus illud insigni peripheria se distinguit, sive sub sanguinis tardius ambulantis circulo fuerit itidem sensim expansum, quæ à dextris diaphragma in suo descensu cohibendo sanguinis transitum per pulmones pariter cohibuit, dum pulmones in valde angustum spatium compressit, horumque imprimis dextrum lobum.

Vitia circa Omentum denuo consecutaria sunt aquæ putridæ abdominis cavum occupantis, quæ itidem progenies est halituosæ secretionis viscerum ex sanguinis difficiliore transitu in sudorem degenerantis, ac undequaque sub mora transeuntis sanguinis serum largius secedit, & qua data porta fugam tentat.

Feror abhinc, ut mediter, dum Venæsectio locum non habeat in Tympanitide, speciatim in hoc casu nullum habuisset, quin si vel maximum solatium, quod sperari potuisset, momentaneum exituisset, utpote qua causa difficilis transitus tantillo sanguinis evacuato haud ablata. Nec in ligaturis consilium, quibus haud licuisset Ventriculum & Hepar à Diaphragmate liberare; nec à medicamentis levamen, quia distensionem parietum ventriculi, ac intestinalium expansionem corri-

corrigerè haud valent ; an à perforatione ventriculi cum acu oblonga in casu præsentis fuisset salus speranda ? Ipsus statim suboleo gravissimas objectiones de periculo maximo ab hoc consilio expectando , de morborum curationibus in cathedra , de otiosorum fertili ingenio in praxi docenda , sed experientia admodum sterili , imo novi præcipitem animum lectoris , ac talis hinc inde datur , risurum citius , quam admisurum has meditationes ; sed his non obstantibus , quamdiu penes omnes practicos hæc regula sacra est , quod anceps remedium præstet nullo ac quidem penes omnes in confesso est , nulla dari ad tympaniten curandum , præferendum. Collapsus sane à perforatione tali Ventriculus fuisset , collapso Ventriculo diaphragma obtinisset liberum descendendi motum , à libero descensu diaphragmatis pulmonibus se extendendi majus spatium , à majore spatio in pulmonibus vasorum pulmonalium expansio magis libera , ab hac transitus sanguinis magis liber , sicque à conglomeratione sanguinis nullum magis periculum , nec ergo ab hac circulationis impedimentum , nec ergo mors. De Methodo perforandi , quæ potuisset institui , non est , ut multus sim , voluisset ex mente mea perforationem unam atque alteram acu chalibea , aut argentea oblonga in regione hypochondrici sinistri tentandam , reliquis circumstantiis probe pensatis , quæ & me tacente novisset Chirurgus ad operationem talem suscipiendam habilis. Nec est , ut metus inflammationis ventriculi , aliisque deterruisset , utpote quæ sub tali ejus expansione perit , nec locum magis habet , quam hæmorrhagiæ subsecuturæ suspicio. Pariter hæc vulnera nemo lethalia unquam vocaverit , cum nec quidem majora ventriculi lateribus inflicta habeantur talia. Majora fortean dubia v. gr. ab artificio hoc medico-chirurgico certam salutem haud sibi promittere potuisset afflictus , nec illam asseverare ars medica ; quod infæustus talis successus & operanti & arti medicæ intulisset opprobrium &c. sed ab illis non omittitur Paracentesis , licet eadem dubia hanc sti-

pent,

pent, nec Lithotomia intermittitur, multi quamvis inde & citra culpam chirurgi occumbant. Ad ancipitia remedia, quod ipſus innui, ſpectat hæc perforatio, manebitque illa inter, ſed abhinc non penitus ſpernenda vel ridenda. Sed quo hæc omnia, cum æger, de quo caſus loquitur jamdum è vita diſceſſerit? reſpondeo ut abhinc ſic tympaniticorum curæ conſulatur, an à ferro remedium? quando ab aliis methodis nulla ſalus.

OBSERVATIO L.

DN. D. GEORGII DETHARDINGII.

*Arthritis à Lumbricis terreſtribus impositis
inſolentior.*

ARthriticæ cuidam pede dextro laboranti conſilium dabatur, ut imponeret pedis dorſo lumbricos terreſtres, hoſque vivos linteo incluſos, à quibus dolores ſint remiſſuri, ac tumor ceſſaturus; cui ego facile aſſentiebar, quod damna inde nulla fore concluderem. Aſt vix per horulam incubuerant illi, quando graviffimos cruciatus ægra ſentiens vix par erat his ſuſtinendis, quin poſt horulam unam atque alteram peractam inde removeret jamdum mortuos. Dorſum vero pedis madore diſſuebat, vel potius ſucco glutinoſo erat obductum, à quo abſterſo iterum pax. Nolebam uni huic experientiæ ego aſſentiri, quin juberem ægrotanti altero die denuo Lumbricos vivos imponere, ſed quod eadem inde tragœdia, noluit illa porro obſecundare conſilio huic, quod ne quidem à perpeſſis inde doloribus ſolacium aliquod verum perciperet. Quænam vero ratio cruciatuum horundem nondum ego detegere potui, ſed ab aliis illam exſpecto.

OBSERVATIO LI.

DN. D. GEORGII DETHARDINGII.

Arthritis à Catello accumbente remissior.

Quando Lumbrici vivi in præcedenti Observatione dolores arthriticas adauxerant, novi arthriticum, qui pedibus suis singulis noctibus catellum accumbere curat, & abhinc magna solatia capit, ut vix non sibi persuadeat, ac solent empiricæ curæ homines artis medicæ ignaros facile seducere, universalem arthritidis medicinam talem catellum esse, hancque omnibus arthriticis mysterii loco commendet. Quod blanda transpiratio à blando ac temperato calore catuli accumbentis oriunda carnes tendinesque pedum fervet molles, congestiones dolorum ansam moderetur, spasmos infringat, sicque paroxysmum aut antevertat, aut remissioem faciat, & in hoc momento curatio talis absolvatur, facile omnes consenserint. Nec tamen catelli inde fidum sunt arthritidis remedium.

(*Rostochio August. Vindel. d. 9.*
April. A. 1723. missæ.)

OBSERVATIO LII.

DN. D. JOHANNIS ADAMI LIMPRECHTI.

De

Diversissimis devorata Radicis Cicutæ operationibus.

Ante decennium & quod excurrit, cum Neo-Angermundæ in Marchia Ukeranâ viverem, Generosus quidam Possessor pagi Altkünigendorf dicti, milliare Germanicum ab urbe jam nominata distiti, per nuncium equo insidentem à me desiderabat, ut quàm citissimè optimum quod possiderem Alexi-

N

phar-

pharmacum ipsi mitterem, diversos quippe ægros veneno esse infectos. Nuncium hunc postquam examini paulò accuratiori subjecissem, & visitationem meam magis necessariam esse, quàm à me desideratum medicamentum judicasset, equum statim ascendo & nuncium propriis pedibus uti jubeo.

Circa Solis occasum ingressus hypocaustum incolæ cujusdam pagi dicti, non multum aberat, quin persuasus fuisset, me in loco versari in quo mente capti autoritate publicâ custodirentur. Primò enim in scamno fornaci proximo agrum conspiciebam sedentem lachrymantibus oculis præditum & anxii suspirationibus spiritum ex imo pectore trahentem, postea, circa conclavis latera duos videbam decumbentes, quorum unus de atrocissimis cruciatibus abdominis maximo ejulatu conquerebatur, alter somno profundo, ex quo vix ac ne vix quidem excitari poterat, immerfus erat. Cum in eo essem ut responderem ægrotorum parentibus qui auxilium meum indefessis precibus implorabant, occurrebat mihi filia quædam ingente cachinatione ad choreas ducendas se componens. Regrediebar, & nisi subitaneo motu corpus meum retraxissem, exclamandum mihi fuisset:

Pugno me vultumque petit furiosa puella. Tanto impetu minaci gestu in me irruere ægra alia conabatur. Compresso tumultu quem insana hæc faciebat, referebatur mihi: hos ægros omnes à vicina quadam vetula fabri ferrarii vidua invitatos fuisse ad comedendam cum ipsa pul-tem confectam ex radice quadam cujus gratum saporem laudibus non satis extollere potuisset, & monstrabatur radix, quam cicutæ esse ilicò cognoscebam, nam ea his in oris non ignota est, & in hortis civium Neo-Angermündensium copiosè invenitur: cocta saporem mentitur Radicis Pastinacæ albæ, folia verò emittit, antequam semen ejus protrudatur, quæ figuram Petroselini exactè exprimunt, sed quando digitis teruntur odore ingrato sese produnt.

Evacuantia alterantibus in hoc casu præferenda esse judicabam, & ad Emetica statim confugiebam, Tartari Emetici grana quatuor unicuique eorum qui convivio huic interfuerant propinans, horâ vix elapsâ medicamentum hoc cum euphoria operabatur, excepto unico, cui post tres horas de novo grana quatuor hujus tartari exhibenda erant, quæ tandem denique diutius expectatam ferebant opem.

Absolutâ quiete nocturnâ, plerique agrotantium pristinae sanitati videbantur restituti, nec aliud medicamentum amplius ab iis desiderabatur. Verum vidua illa, quæ cæteris prandium hoc præparaverat, doloribus in abdomine & motibus convulsivis in artubus per tres menses adhuc nimium sæviter cruciabatur, omnia autem medicamenta à me ipsi proposita assumere obstinatè recusabat & sibi consilium capere pertinax audebat, menti itaque suæ eam relinquere me coegbat.

Tantæ virtutis solum est Emeticum cum judicio adhibitum, aliquando etiam brevi tempore repetitum, ut alto sepultos somno excitare, tristem Melancholiæ affectum fugare, acerrimos ejulantium dolores tollere, furiosos reddere mansuetos & mente lapsos ad sanam reducere valeat.

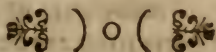
Cura per vomitorium à me felicissimè peracta ad aures pervenerat cujusdam, qui maximâ cupiditate flagrabat exercendi artem, quam non didicerat, medicam, & paulo ante agri alterius manui emolliens cataplasma illinens, quo absque ulla temporis distinctione adhibito incauti superfluam introducunt exulcerationem, ex Medico legitimè promotò circa finem deligationis fortè superveniente, animo exagitandi eum, quærere non erubescibat, an rectè manum deligasset, hac quaestione autem facilè supersedere potuisset, si prius se ipsum informasset: hunc Medicum in Belgio Fœderato, Angliâ & Galliâ Praxin Medicam non tantummodo exercuisse, sed & Lutetiæ Parisiorum mensâ ac informatione chirurgicâ usum fuisse celebris tunc temporis ad S. Cosmam & Damianum

quum Chirurghi Jurati Dn. Simonis Lescot ejusque collegia, Of-
 fecologicum, Myologicum, de Tumoribus contra Naturam,
 de Luxationibus & fracturis, de operationibus Chirurgicis &
 in specie aptandis fasciis à principio usque ad finem eorum
 ante hos ipsos triginta & quod excurrit annos frequentasse. Hic
 temerarius, inquam, quadrimulum ex esu Radicis Cicuta pulvis
 instar coctæ gravissimè decumbentem, Emetico primum, po-
 stea clysmate, sanitati restituere, sed cheu! frustrà conatur,
 & re quasi benè gestâ abit, ægrumque relinquit. Miseriâ hu-
 jus tenelli afficitur Primarius loci Concionator & meam qua-
 lem cunque opem pro ipso circa vesperam efflagitat. Statim
 ad ægrum me contero. Hunc facie pallidâ & motibus con-
 vulsivis maximè agitatum in deplorato statu invenio, brevibus,
 morti vicinum, à quâ etiam, dum sollicitè inquirere satago,
 quamnam Emetici forma & materia, ex quibus constiterit Ene-
 ma, quare & quando hoc applicatum, qua quantitate utrum-
 que fuerit adhibitum, quamnam operationem unumquod-
 que eorum & quo tempore peregerit, propter absentiam
 vero eorum qui respondere debuissent, dies enim erat Do-
 minica, in necessariam horum noticiam pervenire non pos-
 sum, horâ quintâ post assumptum hoc virulentum prandium,
 misellus præripitur.

Utinam isti qui falcem suam in alienam messem non
 justè immittunt, tandem denique persuaderi possint de Vita
 hominis agi in arte Medicâ, ne illotis, ut dicitur, manibus
 eam aggrediantur & notam aliquando indelebilem conscien-
 tiæ inurant.

(Berolino Augustam Vind. d. 14.

April. A. 1723. missæ.)

OBSERVATIO LIII.

DN. D. ALEXANDRI CAMERARII.

*Anatome Rhachitici, cum albâ ossium.
carie singulari.*

Videtur omninò locum mereri etiam in hoc Observatio-
num Medicarum promptuario Sutoris *Puer Rhachiticus*
(quales etiam ejus fratres & sorores tantum non omnes) ca-
pite magno, facie turgidâ, corporis autem habitu consumpto,
pedibus gracilibus debilibus, neque tamen curvis aut distor-
tis, diu admodum respirans difficulter, cum abdomine ma-
gno & tenso, æstu & sudore continuo, durante tamen per
omnes has, & dicendas adhuc, symptomatum alternationes
mirabili voracitate, jacens diu pedibus ad corpus retractis,
usque dum octo ante mortem diebus istos iterum extenderet,
 tandem satis *acutè mortuus*, anno ætatis quinto proximè com-
plendo, scil. d. 27. Junii, 1720. ante tertiam matutinam, in
lectulo suo jacens vocavit patrem, proximè accumbentem at-
que dormientem, osculum ab ipso petens & in latus converti
volens; quod ipsum pater dum exsequitur, puer exsertâ linguâ
improvisò expiravit.

Principium malorum dictorum dicendorumque omnium
voluit adscribi *fractura ossis femoris dextri*, quam contraxerat
lapsus super planam hypocausti aream, cujus autem curatio
protracta fuit in quartum ferè mensem usque, puero abhinc
ne pedibus quidem ampliùs insistere, multò minùs ambulare
vel audente vel potente; cùm tamen priùs, diu ante ossis
fracturam, & *variolas* superasset feliciter, & omninò sanus vi-
deretur suis, matrique sese socium ubique ferè jungeret, in
hortum ipsam frequenter comitari solitus. Addendum tamen
& hoc: progressu temporis pes iste dexter factus usque melior,
sinister verò postea correptus modo dubio, statim dicendo.

Scilicet ab isto tempore pronati puero fuerunt *Tumores* tres : *Primus* in cornu *frontis* sinistro , cuti sanæ concolor , ovum æquans magnitudine , durus , indolens , diu in eodem manens , tandem cùm major & planè mollis fieret , neque tamen doleret , ruberet aut caleret unquam , à Chirurgo malè *apertus* , nihil nisi *sanguinem* effudit fluidum , benè multum , inde verò *ulcus* reliquit ad usque vitæ terminum , sed jam planum , quippe tumor omnis subsederat. *Secundus* , priori similis , fuit supra flexuram cubiti dextri , in humero , modò major , modò minor , crescens & decrescens variè ; unde & factum est , ut nunquam aperiretur. *Tertius* fuit in femore sinistro antico , supra genu , ovi anserini magnitudine , diu Chirurgum vexans , visus modo aperiendus , modò non ; cuti sanæ , ut priores , etiam concolor , nisi quòd interdum in medio rubesceret nec multum , nec diu. Mansit hic tertius cum secundo *per sesquiannum clausus* , non *ulceratus* sponte , nec *apertus* à Chirurgo.

Miselli igitur hujus corpusculum post mortem aperire , nobis diu id desiderantibus , atque nunc enixè petentibus facile (raro quidem in plebe exemplo) concessum , opellâ verò isthâc atque inspectione nostrâ etiam fuisse dignum , compertum fuit , cujus proin potiora huc redeunt.

I. *Ulcus* illud sinistrae frontis , olim humidum , jam siccum fuit , cutis retracta , cranium oboli magnitudine a pericranio denudatum , circumcirca verò *membrana* densa , spissa , similis illi dicendæ in humero & femore. An pericranium ? An peculiaris membrana , sanguinem prius quæ continuit ?

Sub hâc *cranium* ipsum magnitudine alicujus floreni *tenue* , quasi unica modò superesset lamina mobilis , *arrosum* fuit & *perforatum* , non tamen nigrum , nec foetidum , uti dentes alias cariosi , nisi parum naribus admotum.

Subjacens dura mater fuit verè dura , spissa & tenax , quâ incisâ plurimus emanavit sanguis fluxilis , illasâ comparente piâ matre , illasô subtus cerebro.

II. In humero dextro, supra flexuram ejus cum cubito, deprehensa fuit proximè sub integumentis jacens *tunica* spissa, quasi cartilaginea, quæ materiam conclusit & aperta effudit albam, grumoso lacti aut caseoso coagulo similem.

Hâc evacuatâ comparuit *os exesum*, consumptum, ut digitus hiatui transversò potuerit inseri. Reliquum ossis utrinque jam ad digiti latitudinem arrosam, perforatum, ut digitis prementibus facilè cederet.

Ulterius autem visitantibus reliquum ossis ad axillam æquale album, solidum comparuit, illæsis etiam cubiti ossibus.

III. Incisione factâ, non profundâ, secundum longitudinem femoris (nam tabe consumpta ubique fuit muskulosa substantia) perventum fuit iterum ad similem *tunicam* crassam, densam, firmam, imò paucis, propriè cartilagineam, quâ obvolvebatur tumor.

Hâc apertâ profluxit *liquor* priori similis, paulò quidem spissior, fluidus tamen adhuc, albus, caseosus, non fœtidus, ad tres circiter uncias æstimatus.

Hinc oculis patuit, & digito immisso constitit, sub hoc tumore *desuisse* os ipsum, ibi prorsus *consumptum*, in medio tractu, dum pars superior ad coxam, & brevior ad genu essent in salvo.

Quemadmodum in integumentis nulla putredo; ita & hîc *nulla ossium nigredo*, nullus item *fœtor* singularis, sed quæ super fuerunt frustula de osse consumpto *perrosa* fuerunt, *alba omnia*. Defecit ita os inter extremitates pariter arrosas, utrinque ad digiti latitudinem.

Firmavit hanc quasi fracturam, ut femur tamen maneret rectum, sufformavit tumorem, materiâ conclusâ gravidum, *Tunica* ista firma, an ad *atheromatis* similitudinem folliculus peculiaris? an *periosteum*?

Caries ista *alba* ultra non ascendit, nec descendit per reliquam ossis femoris substantiam, sed dicto *terminata* mansit spatio.

Nullum ex cariosis istis in fronte, cubito, femore ossibus fuit *tumidum*, vel *mole auctum*, sed magnitudinis naturalis.

Cœterùm ventriculus & intestina mirum quàm fuerunt inflata, unde etiam ante apertionem abdomen durum fuit atque tensum instar tympani.

Hepar magnitudine suâ superavit hepar alicujus vituli, obtulit quidem in superficie maculas aliquot purpureas; interior tamen ejus substantia fuit naturalis.

Lien, renes, mesenterium, vesica, omentum benè se habuerunt.

Pectus anticum fuit acuminatum, costæ autem utrinque depressæ, atque reliquum thoracis spatium internum à prædictâ abdominis constitutione eò magis angustatum. Hinc pulmones parvuli, maculis quibusdam notati lividis, pleuræ versus dorsi vertebras aliquantum adhærentes.

Cor sanum, præterquam quòd auricula dextra fuerit justò major, sanguine repleta fluido. Nullus polypus, nullus grumus, nec aliud sanguinis obstaculum fuit deprehensum.

Bubones, quos in utroque latere per vitam habuit frequentes, modò majores, modò minores, fuerunt parvuli, glandularum colorem referentes naturalem, nec pus, nec calcem vel tophum continentes.

Fractum ante biennium *os femoris dextri* deprehensum coaluisse quidem firmiter, sed lineâ non rectâ, verùm planè ad angulum obtusum. *Callus* autem comparuit rubicundus, fibris ex utrâque extremitate quasi ligamentosis, cartilagineis, semet invicem amplexantibus atque firmiter tenentibus. *Nihil hîc cariosum, consumptum nihil.*

Quod superest, & tam ad ultimum Historiæ totius complementum, quàm ad evolutionem ejus atque comparisonem cum analogis quibuscunque aliis spectaret, id quidem occasione reservamus Academicæ, prolixius & pro dignitate, uti par est, tractandum.

OBSERVATIO LIV.

DN. D. ALEXANDRI CAMERARII.

Tumor Præcordialis Internus.

Hunc obtulit vinitoris *Uxor*, annorum plus 30. eò usque sana, quinque liberorum mater, & bis terve ipsa, sæpius vicina & maritus retulit, quæ sequuntur:

Scil. ex phænomenis antecedaneis dubium erat ipsis principium, ratione causæ vel occasionis. Voluit à marito accusari *levatio ponderis* & gestatio, quam vocavit in dubium uxor, potius substituens *emanfionem* aliquando *mensum*, cum vertiginoso statu, verno tempore, circa quod liberorum quoque minimus, ante annum natus, obierit.

Cùm itaque à vere in ætatem observasset & tolerasset *sensim occultè*, non acutè, nec inflammatoriè, aut cum aliquo corporis morbo, *increfcentem* tumorem, primùm mihi exposuit & notanda dedit hæc Phænomena constituentia, conjuncta & concomitantia:

Locus erat *Epigastrii medium*, sub scrobiculo cordis utrinque inter costas anticas infimas. Tumor ipse ad tactum *circumscriptus* internè, subtus *duriusculus*, indolens, nisi premeretur fortius: Magnitudine pomi majoris; progressu mensum, quin annorum, modò perstare in eodem, modò increvissè dictus, non mutato externæ regionis colore. *Pulsare* non tam æquè tumorem ipsum, quàm spatium super, inter ipsum atque costam proximam, ubi & duriozem attactum non ferebat, sensit & ægra ipsa de hoc querula, & admota manus, dum alias de cordis suo loco palpitatione quæsita nihil responderet. Fortius pulsare à motu, ascensu, terrore; in plano procedere facilius, multò minore cum molestiâ. Imò à motu sentiri quandoque allifum tumoris ad costam ægiorem.

Decubitus commodior super latus dextrum ; situs corporis sedentis inclinatus antrorsum. *Decubitus* supinus & sinister vel non, vel agrè ferendus. Progressù tamen in sinistrum latus cubatura prius comprimendo manu illum locum, & tumorem fulciendo quiescere potuit, tumorem sub costas ferè occultari observans.

Accessit post quadrantem anni, per quem cum tumore suo quasi sana vixerat, forsan ex ratione vitæ generis pauperculi & duriusculi, *dolor* quidam *lateralis*, per sinistrum magis, qui quantumquam erat sine horrore, calore, uti neque tunc neque post æquè solebat febricitare, ipsam tamen afflixit graviter, & in lectum dejecit, ubi decumbebat ægrius, respirabat difficiliter, absque tussi tamen omni.

Mitigari potuerunt usu medicamentorum hæ querelæ, ut præter alteras de tumore vix superessent magnæ vel multæ, sed ægra facilè iterum respiraret, appeteret, deglutiret, cibum non nisi ægro illo tempore agrè ferret, *menstruaretur* usque constanter, utut inæqualiter. *Urina* naturalis & alvus libera. *Pedes* non tumidi.

Interim sequentibus temporibus adhuc aliquoties ita correpta & dejecta fuit; toties tamen se recolligens, atque superatis passionibus ad œconomix curam rediens. Cùm autem viveret in jugi metu, ob suspectum tumorem, dubium sæpe fuit, quid huic debeat, quid morbo. Certè anno altero & tertio corpore non consumto, facie non pallidâ, &c. admirationi fuit omnibus; tumori patienter tolerando sensim assueta. *Sanguis* tamen majore anni tertii ex brachio missus exhibuit caseum, multo sero turbido innatantem, cum crustâ spissâ, fœdâ.

Rebus ita variè se habentibus, tumore permanente, hoc ipso anno tertio, iterum concepit, gestavit, *peperit* filiulam superstitem.

Sed ad finem historix, quem exitum habuerit? Per aliquos annos nihil de ipsâ ampliùs audiveram, ejus ferè oblitus, donec tandem rediret ipsa sponte, consultura pro filia. Dubiè ipsam

contemplatus agnovi tandem, & quid cum ipsâ interim actum fuerit interrogavi. Ipsa ergò rem obscuram ita narravit, ut capere quidem vix potuerim, fidem tamen ipsi non adhibere etiam non possim.

Scil. vel ab usu remediorum omnis generis undecunque oblatoꝝ, vel longâ tandem consuetudine, gestationem tumoris sibi fuisse tolerabiliorem, valuissè corpore melius, atque adeò ut dictum concepisse & peperisse; tumorem interim visum vel factum *mollioꝝ*.

Cùm ergò post septimanas puerperii in vineâ feminibus phaseolorum terræ committendis occuparetur verno tempore, venissè ex improvìso *tussim* quandam insolitam, fortem, binâ vice. Tunc subitò, præviâ quadam intus quasi *rupturâ*, sibi *per os erupisse* materiam, nescio quam & qualem, multam, quantam utrâque manu capere non potuissè. Hanc negat fuisse cruentam, vel purulentam, sed toties quaesita non respondetaliter, quàm comparando illam cum ita dicta *matrice acetî*, & *tunicâ*, ut ovi sine testa; sed inodoram, inspidam. Negat porrò actum excretionis fuisse vomitionem, sed prætendit *extussitionem*; absque tamen periculo tunc suffocationis, absque etiam dolore, cum cessatione tussis statim ab exoneratione.

Et ita se liberatam momento temporis plenariè, constanter; nec tum sensissè reliquias vel recidivas symptomatum quorumcunque; nec hactenus pectore vel præcordiis mali quid passam.

Jam hoc *quid* fuerit? *Vomica*, *Hydatis*, *Meliceris*, *Atheroma*? *ubi* fuerit? ut tam formare potuerit tumorem præcordialem cum pulsatione, quàm invenire viam vel tandem in tracheam; nec inferre tamen exulcerationem &c. Hoc inquam thema esto, super quod philosophari cuivis maneat liberum.

(*Tubingâ Augustam Vind. d. 1. Maji*

An. 1723. missæ.)

OBSERVATIO LV.

DN. D. PHILIPPI EBERHARDI DILLENII.

De Phlegmone seu Tumore insigni Brachii dextri scarificatione curato,

Civis Giessensis tum temporis 83. annorum, robustæ & per vitam suam constitutionis sanæ & optimæ, in manu dextra levem aliquem observat nonnihil renitentem tumorem, indies majora ad scapulas ferè maxima sumentem incrementa; à barbitonsore imperitè tractatus per multas hebdomadas meum tandem requirit auxilium, remedia selecta tam interna, quàm externa discutientia, fodus, emplastra &c. adhibebam quidem cum aliquo mali levamine, non tamen plenaria ejusdem sublatione. Cum quoque hinc inde nodi quidam nonnihil molliores subalbicantes, saniosi quid præ se ferentes, apparerent, Cataplasmatibus emollientibus, omnibus selectioribus, maturationem eorundem, sed frustra per longum tempus intendebam; insisto hinc de novo discutientibus & præcipuè balneis vaporosis, tantum verò aberat, ut ad sudorem brachium disponi potuerit, ut potius tumor ex inferiore brachii parte decedens, altiora & scapulas quoque petendo, respirationem difficilem, æstum febrilem, cordisque anxietatem summam induxerit. Fonticulum, quem sub primum meum accessum suadebam, æger renuebat. Vestigium seu fovea ab impresso digito relicta vitium magis colluviæ serosæ, quàm sanguinis accumulati mihi quidem subesse primitus suadebat, ita, ut hinc scarificationem in brachio periculosam admodum, qualis in hydropicis esse solet, judicarem; sed cum prædicta remedia serum stagnans aliàs discutientia, selectiora, incassum erant omnia, tandem ad scarificationes repetitas binas hebdomadales progredior audaciter, quibus per tres septimanas sat copiosè institutis, & evacua-

evacuato sanguine admodum spisso & tenaci, omnis sensim evanuit tumor, ut æger ille ferè jam nonagenarius adhuc dum Giessæ athleticè vivat.

OBSERVATIO LVI.

DN. D. PHILIPPI EBERHARDI DILLENII.

Puella Ascitica perfectè curata.

PUella Machæropoei Giessensis, trium annorum, aliàs vegeta, tumore pedum primum instar cachecticorum per aliquod tempus affligitur, parentes leviter omnia æstimantes ex remediorum debitorum negligentia, malo fores non tam occludunt, quàm aperiunt, ut tumor abdominis successivè ad præcordia usque ascenderit. Urina saturatè tincta, parca, tumor insignis abdominis aquosus, facies Hippocratica, pectoralium musculorum consumptio, ut costæ numerari possent, Hydropis speciei, quam Ascitem vocamus, signum dabant. Præscribo aliis, quæ nauseosa puella respuebat, præmissis, sub forma liquida sequens remedium: ℞. R. Jalapp. ʒiʒ. Cinnammomi acrior. ʒj. Extract. Elaterii ʒi. Absynth ʒʒ. M. D. S. davon ungerüttelt 19. Tropffen Morgens und Abends in beykommendem Wasser einzugeben. ℞. ∇ Diuret. è nucl. ʒiij. R. Fri. ʒij. Cinnammomi ʒiʒ. Sirup. Cinnammom. q. s. ad gratiam. Post usum aliquot dierum aquæ in maxima quantitate modò per alvum, modò per urinam excretæ fuerunt, & continuatâ hac medicinâ quotidie, puella illa intra XIV. dies ab affectu hoc trunculento & scandalo medicorum per DE I gratiam liberata fuit, & adhuc dum sana vivit. Recordor, quod eadem medicinâ Arcarium quendam Ecclesiasticum Wezlarientem, quoad ætatem 60. annos supergressum Anasarca laborantem, intra breve tempus restituerim pristinae sanitati, qua jam adhuc dum fruitur. Elaterio & Cinnammomo omnem hujus mixturæ vim adscripsi, quod aliis dijudicandum relinquo.

OBSERVATIO LVII.

DN. D. PHILIPPI EBERHARDI DILLENII.

De

Virtute hydragoga & Traumatica Chenopodii folio triangulo Tournefortii, vulgò Boni Henrici.

QUAM levis hæc & nullius ferè momenti videatur herba, notum est, cum rarò his in locis alicui usui medico destinetur. Nec apud Botanicos præter traumaticam, abstergentem, anodynam, expurgantem vim internam, quam nonnulli ipsi adscribunt, quidquam de virtute Boni Henrici hydragoga externa legeris facile. Committebat se curæ meæ ante tres annos Senator quidam Giessensis, optimæ aliàs per vitam sanitatis, qui à climacterico magno non procul remotus, scabie satis maligna auctumnali tempore inficiebatur, brachia tantùm & pedes eorundemque articulationes præcipuè occupante. Jungebatur huic tumor pedis dextri ad genua ferè, digiti impressi vestigia relinquens. Noduli laxativi, decocta lignorum, absorbentia & multa alia interna cum externis linimentis, multo tædio id tandem efficiebant, ut scabies decideret, nisi quod in articulationibus firmiores radices nacta, fortiora mercurialia externa postularet. Tumor pedis post interna multa & externa quidem nonnihil imminebatur, post levem verò in victu excessum mox redibat. Nec scrotum, quia erat Herniosus simul, à tumore & scabie cum pruritu insigni ac stillicidio seri acrioris liberum fuit. Ob Plethoram repetitas scarificationes, sed sine successu in totum „feliciter commendabam. Dum hæc fiunt, Bubulcus quidam „Empiricus, herbam dictam ægro apportat, ipsique suadet, ut „illam integram tumori applicet, evacuare hanc omnem „aquam per attractionem, sed non sine doloribus, idem & „radicem ejus præstare, sed nimis violenter. Approbationem

nem meam petit æger, facilis eram ad sistendum ægri peti-
tum, non sine successu aliquo, siquidem multum aquæ
herba hæc quotidie evacuabat, sed non sine doloribus, quos
æger ita exprimebat: *Es thäte in dem Bein / als wann
man ihme mit Pistolen drein schösse / præprimis si de ra-
dice imponeret.* Pulverem hujus herbæ unguento pomato
immiscuit quoque æger, & sic ulcuscula à scabie inducta facile
curavit, & adhuc dum vegetus vivit.

OBSERVATIO LVIII.

DN. D. PHILIPPI EBERHARDI DILLENII.

De

*Pilulis quibusdam in Dysenteria Epidemica Anni 1719.
circa Augustum grassante universalibus.*

Gressæ adhuc dum eram, & ob Praxeos felicitatem multis
onerabar tum temporis ægris, Dysenteria maligna epi-
demicè laborantibus, rem consultò tractans nec sinistrè, se-
quentibus plerosque absolvi Pilulis, omnibus ægris salutari-
bus, præmissò vomitorio ex infuso rad. Ipecacuanhæ, ad eli-
minandam saburram vitiosorum humorum ex ventriculo,
omni vesperi dedi sequentes Pilulas Rhabarbarinas, quas tum
consulto ex Rhabarbaro ipso (cum in ipsius substantia magis
lateat virium) pro basi formare jussi; omnes præter paucos,
quos tum habui ægrotos, feliciter mali incommodum evasere,

Descriptio erat talis.

℞. Rhabarbar. el. pulv. ʒj.

Extract. Aloës. ʒiij.

Theriacal.

Angelic. ā ʒiijʒ.

Tinct. Alexipharmac. Stahl. q. s.

f. l. a. Pilul. grani pond. consperg. ꝯ. diaph. D. S.

Paris

Expirende Präservir-Pillen, 25. davon alle Abends zu nehmen.

Et sic cura feliciter laxata quotidie leniter alvo & suppresso molesto tenesmo, hujus morbi symptomate primario, finem habebat.

OBSERVATIO LIX.

DN. D. PHILIPPI EBERHARDI DILLENII.

Casus Hædica demortue.

FŒmina Wezlariensis XXV. annorum, Phthifica prognata matre & iracunda, puerperium egressa ante quatuor menses phlogosi vaga præcipuè post partum corripitur, succedit inappetentia cum doloribus circa sinistrum ventriculi orificium constrictoriis, respiratio fit successivè anhelosa & magis difficilis, accedit capitis gravedo & vertiginosa constitutio; digestio de die in diem magis læditur, varia ab aliis, antequam curæ meæ committerebatur ægra, adhibentur stomachica, antifebrilia, pectoralia, sed incassum omnia; vocatus, insisto antihecticis, infusis pectoralibus, resolventibus, præmissis leni ex Ipecacuanhæ radicis infuso Vomitorio, levatur quidem tantisper malum, sed non tollitur, anxietates præcordiales, sudores nocturni, Diarrhœa colliquativa, mortis Prodromi, sese jungunt; medicamentis quidem nonnihil cedentes, sed post unum vel alterum diem redeuntes, facie Hippocratica præsentente; fatis tandem cedit ægra, voce clangosa, & prædictis symptomatibus omnibus intensioribus, expectoratione præclusa, mortis terminum accelerantibus.

Visum repertum.

Aperto thorace, pulmones lividi, lobi eorundem minores, duri hinc inde sanguine stagnante, interius verò materia saniosa & purulenta repleti erant, costis undique ut vix non-

nonnisi violenter separari possent, adhærentes. Intra pericardium ∇ æ erant ξ vj. Ventriculus admodum flaccidus & tenuis, ad levem contactum, præcipuè circa sinistrum orificium, quod maculis quibusdam lividis exterius notabatur, fatisceus, continens viscidam colluviem. Mesenterium glandulis tumidis refertum, quoad colorem lividum admodum, omentum planè exsuccum & pinguedinis expers. Lien durus, tumidus, sanguine atro refertus. Vesicula fellea solito major. Renes flaccidi.

OBSERVATIO LX.

DN. D. PHILIPPI EBERHARDI DILLENII.

Midus cruentus curatus.

Vir 58. annorum (cujus parens affectu miserere mei defunctus est, cujusque sorores & filii cum filiabus alvi constipatione semper adhuc dum laborant) temperamenti cholericosanguinei, in itinere versus nundinas Francofurtenses occupatus, stranguria corripitur, postea Tenesmo simul, adeò ut anus prociderit (quæ tamen jam suo loco perstat) invaditur, excretiones alvinæ sanguine tum nonnihil tinctæ hæmorrhoidum indicium; urget Tenesmus, urinæ antea stillicidium vertitur in nimium ejusdem, Diabeticorum more, fluxum. Francofurtum delatus, Medicus vocatus Dn. Dr. Burggraff ordinat infusi laxativ. Mannagett. ξ ij. ξ ij. Extract. Cnicopharmac. ξ iiiß. ∇ Diuret. è nucl. ξ iß. sedes inde factæ sunt 14. aut 15. itidem ordinatum fuit hoc ex Tartari resolubil. ξ j. \odot Angl. ξ ij. \odot depurat. ξ j. Externè infessum ex Herb. Verbasci, Flor. Chamomill. Rom. sambuc. Farin. Sem. Lin. Baccis Laur. Juniperi, ad leniendum Tenesmum, nec non Olei Cheiri, Violacei, Scorpionum ãã pro inunctione pubis; melius inde quodammodo se habet, ut Wezlariam potuerit deferri. Tenesmus interea urget, excrementa spissa, atra, urina tenuis

admodum & pallida, sub decubitu in lectum profluens involuntariè, quæ sub statu corporis erecto guttatim tantum, & cum ardore in exigua quantitate, ut testam ovi circiter implet; excernebatur, omni horæ quadrante urgens; pulsus naturali simillimus alias, sitis urget, vires prostratæ sunt. In principio usus sum pro potu ordinario Emulsione amygdalina, mane verò infuso Theiformi ex Herb. Virg. Cœæ, cui ad irregulares motus tonicos seu spasticos sistendos (zur ersten Tasse) 45. guttæ Tincturæ Scitis helleborat. Wed. indicæ erant, injuncto simul motu corporis leni. Loco Tartari resolubilis in prædicto pulvere sequi ordinavi: ℞. ☉ Anglic. ʒβ. Arcan. dupl. ʒij. ☉ crystallis. ʒj. Margar. or. præparat. ʒj. M. f. pulv. pro 4. dosibus. Interea appetitus adhuc erat prostratus, molimina hæmorrhoidalia, ob contraria naturæ siccioris sistebantur, translata verò ad ureteres, insignem *Mictum cruentum* ad libras XII. quotidie procurabant, qui affectus sequentibus applicatis remediis feliciter debellatus fuit.

℞. Decocti contra sanguinis mictionem Myns. Hiß.

D. S. Anhaltender Franck, Morgens und Abends ein Weins Glas voll davon zu trincken.

℞. Tamarind. sel. ʒj. D. S. Außerlesene Tamarinden in Zwetschen-Brüh aufgeköcht, Mittags gegen 3. Uhr davon zu nehmen.

℞. Unguent. Comitiss. Infrigidant. Galen. ā ʒβ. pulv. Trochisc. Gordon. Aug. Croci Scitis adstring. ā ʒij. Oleum Terebinth. ʒj. Oleum myrtill. hypericon. āā q. s. f. l. a. Unguent. D. in pyxid. S. fühlendes und anhaltendes Nieren-Sälblein.

℞. Fol. Quercus, Musci Pruni Sylvestr. Herb. Plantag. Burf. Pastor. Agrimon. āā M. j. Flor. ros. rubr. M. β. Rad. Bistort. Tormentill. Plantag. ā ʒij. Sem. Plantag. Sophiae chirurg. hyperic. āā ʒij. Baccar. Myrtillor. ʒvj. concis. contus. D. S. Species in Säcklein um die Gegend der Nieren in rothen Wein aufgeköchet zu legen.

℞. Sem.

℞. Sem. 4. frigid. maj. āā ʒʒ. Plantag. hyperic. papav. alb. Sophiae Chirurg. ā ʒj. ∇ Plantag. ʒij. Burs. Pastor. Agrimon. fol. quercus tenell. Millefol. ā ʒj. f. l. a. Emuls cui adde Dent. Hippopotam præpar. succin alb. Ebor. f. Δ. præpar. ā ʒʒ. oc. ℞. præpar. ʒj Corall. alb. præp. ʒij. Smaragd. gr. vij. Nitri saturnifaci ʒj. Sirup. papav. alb. ʒij. de liquirita ʒij. D. S. Besondere anhaltende Milch öfters davon zu nehmen.

Adhibitum præterea fuit Decoctum contra Calculum Foesti à Zwelffero correctum, loco potus ordinarii, cum tanto successu, ut æger pristinae sanitati restitutus, sine recidiva per aliquot annos adhuc dum benè valeat.

OBSERVATIO LXI.

DN. D. PHILIPPI EBERHARDI DILLENII.

Orthopnoea laborans curatus.

Vir 70. annorum multis itineribus, officio suo defungens, tanquam Camerae Nostrae Imperialis Nuntius primum pedestris nunc equestris, Orthopnoea afficitur ita, præprimis tempore hyemali, ut sede erecta spiritum ducere coactus fuerit per longum tempus, tussis admodum est molesta, & propter senium magis fatigat, in omne momentum suffocari videbatur. Fiunt hæc Anno 1721. tempore hyemali, sequentia adhibui remedia mens. Decembr. ℞. Liq. C. C. succin. ℞. Sals. ❄ci Volat. āā ʒj. Essent. Croci ʒj. Balsam. Vicae Schroed. ʒʒ. Mosch. opt. gr. j. d. ad vitr. S. Luft- und Brust- Essenz, 25. Tropffen davon des Tags dreymal zu nehmen, qua adhuc cum euphoria utitur. Propter tumorem pedum symptomaticum, laxans à me fuit interpositum, & cum quòque somnus quàm maximè deficiebat, sequens pulvis optimè omnium sese gesit. ℞. Spec. Diamb. Diamosch. dulc. āā. ʒʒ. Arcan. dupl. ʒij Terræ fol. Tartari ⊖ Ononid. āā ʒj. Croci or. ʒʒ. ⊖ succin.

cin. volat. gr. v. Oleum destill. Fœnicul, gutt. iij. Cinnamom.
gr. j. D. S. Ruh-beförderndes und Luft-machendes Pulver. Item:
℞. Pulv. rad. Enul. ʒiʒ, pimpinell. alb. ʒj. Aron. ʒij. Milleped.
præpar. ʒʒ. Croci or. ʒʒ. Elæosacchar. fœnicul. ʒʒ. M. f. pulv.
D. ad vitr. Conservale S. Eröffnendes Brust- und Magen-Pul-
ver, mane & vesperi quoad apicem cultri sumendus, quo ad-
huc, cum prædictis guttis felicissimè utitur, & per aliquot an-
nos cum insigni levamine vivit.

(Wezlaria August. Vind. d. 19. Maji.

An. 1723. missæ.)

OBSERVATIO LXII.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Difficilis respiratio decocto raparum curata.

PLuries in praxi medica exercenda feliciter expertus sum
decoctum raparum factum cum aqua communi, mane je-
juno stomacho, in pectoris angustiis, respiratione difficili,
asthmate tam humido quam sicco, aliisque thoracis affecti-
bus, & præsertim in Puteario, qui difficultate respirandi la-
borans, assiduo decocti hujus usu sanus est factus; quod etiam
ejusdem decocti usu, ipsarum etiam raparum frequenti esu,
cuidam Advocato Ferrariensi 70. annorum contigit. Crepi-
darius ætat. ann. 58. à multis annis asthmaticus, ad eam re-
ductus erat angustiam, ut vix posset spiritum ducere etiam
erecta cervice, imo sæpe, præsertim crescente Luna, suffocari
miserabiliter videbatur, post multa remedia incassum adhibita,
ad usum decocti hujus per 40. dies continuos, meo consilio
devenit, & facta frequenti ac copiosa excretionem, sanitatem
recuperavit; nunc sanus vivit, & uxorem adole-
scentulam duxit, ex qua duos
filios genuit.

OBSERVATIO LXIII.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Sternutatio exitialis.

REstiarius Ferrariensis ætat. ann. 36. biliosæ temperiei ; 4to. Id. Octobr. anni 1722. incidit in febrem tertianam , post cujus tertium paroxysmum frequentes sternutationes passus est , adeo ut intra horæ unius spatium plusquam centum sternutationes numeratæ fuerint ; accedente quarto paroxysmo sternutatio incruduit , quæ miserabiliter eum ad sepulcrum deduxit. Vid. Ephem. nostr. dec. 2. ann. 6. obs. 12.

OBSERVATIO LXIV.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Calculi in ventriculo reperti.

UXor cujusdam proxenetæ ætat. ann. 41. per multos menses conquerebatur de ventriculi dolore , nausea ac inappetentia ; ac multum tentatis in vanum remediis , cum semper in pejus rueret , ad xenodochium S. Mariæ novellæ se contulit , & meæ curæ commissa , multa ex arte præsidia experta est , verum accedente febre continua , tandem pene emaciata fato cessit. Aperto cadavere , ut hujus morbi causa detegeretur , reperti sunt in ventriculo lapilli variæ figuræ , quorum major unciam unam ponderabat , erant autem numero decem. Similem casum notavit Thom. Burnetus in thes.

med. lib. 18. sect. 8. & Wolffg. Höferus

Hercul. med. lib. 3.

OBSERVATIO LXV.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Ophthalmia fotu urine curata.

BRactearius quidam ann. ætat 57. qui nunquam à nativitate ægrotaverat, in ophthalmiam incidit, & respuens alia remedia, sola urina propria tepida oculos affectos sæpe fovendo sanatus fuit, quod arcanum ipse fassus est accepisse se ab agyrta aliquo Bononiensi, & alterius recordor plebeii, qui ut visum conservaret, quotidie oculos propria urina madefaciebat, ita edoctus ut dicebat, à matre, quæ idem experta fuerat.

OBSERVATIO LXVI.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Dolor colicus nive curatus.

AN. 1721. Phrygionem vidi, ætatis annor. 29. qui mense Januario, ventris dolore ingenti affectus, pene amens in defactus, nivem abdomini imposuit, & mox convaluit, præter omnium expectationem. Ita pariter mihi retulit sacerdos fide dignissimus, se vidisse rusticum magnis doloribus ventris hyemali tempore frequenter obnoxium, cujus remedium erat vel nix, vel aqua frigida.

OBSERVATIO LXVII.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Ex impetigine curata-cæcitas.

IApicida Romandiulus, annor. ætatis 47. biliosæ temperiei, pertinaci impetigine laborabat, ob cujus curationem multa adhibuit remedia, inter quæ aqua calcis vivæ adplicata fuit, ex

consilio cujusdam circumforanei ; & paulo post in ophthalmiam ingentem amborum oculorum incidit , cum suffusione ; & ita brevi cœcus factus est , jamque mendicando vivere cogitur.

OBSERVATIO LXVIII.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Vertigo vulnere capitis sanata.

MYropola annor. ætatis 55. temperamento bilioso præditus, sæpe vertiginosus, ob quod multa tentavit remedia, absque ullo levamine. De repente è scala delapsus, ob ipsam vertiginem, in capite læsus, vulnere cum magna contusione in capitis parte postica, gravi existente ; quo curato, nunquam postea nec minimum vertiginosum insultum sensit, & nuac sanus vivit, licet jam multi menses à perpeffo infortunio sint elapsi.

OBSERVATIO LXIX.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Aque saponis usus in partu difficili.

PHrygionis uxor, ætat. ann. 31. cum toto biduo parere non posset, & magnis esset defatigata doloribus, epota aqua in qua modica saponis portio dissoluta fuerat, intra horæ unius spatium alacri animo peperit filiam sanam & robustam ; quale remedii genus obstetrix ruri in partu difficili se fere semper felici successu adhibuisse reculit. Memini apud Burnetum in thes. med. l. 14. me legisse, in tali casu saponem nigrum feliciter applicari.

(*Ferraria August. Vind. 17. Junii*
An. 1723. missæ.)

OBSERVATIO LXX.

DN. D. JOHANNIS ADAMI GOERITZII.

Hyssopus Ratisponensis crescens è maceria,

Disceptatum hactenus multum fuit inter Bôtanicos & alios eruditos, utrum Hyssopus nostras eadem sit, quæ olim Hebræorum fuit, cujus fit mentio in Veteri ac Novo Testamento, pluribus locis. Negantibus hoc ansam dedit locus Bibliorum 1. Reg. c. 4. v. 33. ubi Spiritus Sanctus dicit Salomonem differuisse à Cedro Libani usque ad Hyssopum, quæ in muris crescit, sive, ut alii vertunt, quæ egreditur de pariete. Hinc inferunt, Hyssopus nostrarum Officinarum non crescit in muris, sed in hortis colitur, ergo non est ea, quæ olim fuit Hebræorum. Consulimus inter alios Commentatores in hunc locum etiam Cornel. à Lapide, Polyhistorum certe egregium, Virum multæ eruditionis & indefessi studii, quem caute se gessisse deprehendimus in explicatione eorum, quæ non sunt sui fori; ad Bôtanicos enim statim provocat, & per Hyssopum à quibusdam intelligi dicit organum, ab aliis adianthum. Utrumque falsum esse credimus. Non abeundum est à communi sententia, nisi necessitas urgeat, vetus est dicterium, quod & hîc locum habet. Quæ vero necessitas nos urgeat, ut credamus, per Hyssopum Hebræorum à Spiritu Sancto aliam herbam intelligi, quam quæ hodie nota est in Pharmacopoliis nostris sub hoc titulo? Si nihil obstat, quam tò crescere è muro, sufficientem Hyssopi quantitatem tibi suppeditabo, prope Ratisponam reperiundæ, ut probem, etiam apud nos Hyssopum egredi è muro, quod forte ubique locorum succedet, si recte instituat. Illustrissimus ac Reverendissimus Dn. Dn. Langwerth de Simmern, Episcopus Teutranix, Suffraganeus Ratisponensis & in Spiritualibus Administrator &c. multa nuper mecum collocutus est de Hyssopo Veterum.

Tan-

Tandem ut defenderet, Hyssopum olim in Oriente crevisse è muris, idque adhuc hodie fieri posse nostris in terris, etiam frigidioribus, hisce discursum, uti solet, eruditum, finit verbis: probabo, quod dixi, & post mensem in horto meo monstrabo Hyssopum è muro crescentem. Altero die hortulano suo id negotii dedit, ut maceriam quandam horti sui in Kumpfmühl prius probe madefaceret, & postea semen Hyssopi aspergeret. Quo facto, post mensem ipsissimam Hyssopum succrevisse vidimus his oculis nostris. Res ergo eo redit, hoc loco per murum seu parietem à Spiritu S. non intelligi talem, qui struitur ex lapidibus seu lateribus cum calce, & postea dealbatur, sed maceriam, quibus vineæ & horti quorundam cinguntur, dum lapides vulgares, intersperso luto, sibi invicem imponuntur. Has autem macerias frequentes olim in usu fuisse in Oriente, ex multis locis Bibliorum Veteris ac Novi Testamenti, v. g. Numeror. 22. v. 23. Psalm. 62. v. 4. Proverb 24. v. 31. Es. 5. v. 5. Osee 2. v. 6. Ephes 2. v. 14. Cornel à Lapide textum allegatum ita interpretatur: Salomon disputavit à maximis usque ad minima. Hoc non ita accipiendum est, ac si Hyssopus ex vegetabilibus esset minimum, quod ad Hyssopum non quadraret, sive formam, sive vires contempleris: altitudinem quippe saltis spectabilem etiam apud nos acquirit, nec desunt, qui in Oriente Hyssopum arborefcere perhibent. Ratione virium planta minima prorsus dici non potest: est enim aromatica, multi usus in affectibus thoracis, capitis, uteri & ventriculi. Ingreditur gargarismata, & in Pharmacopoliis egregia medicamenta ex illa parantur v. gr. oleum destillatum, aqua, conserva, sirupus, ne plura laudemus. Quomodo porro minima dici potest, quæ in Veteri Testamento ad sacrificia & alios sacros usus adhibita fuit? quæ in novo Testamento hanc dignitatem indepta est, ut in cruce pendentis & mox morientis Salvatoris ori sanctissimo admoveretur. Salvis ergo melius sentientium judiciis, credimus Spiritum S. hinc nominasse Hyssopum ob notitiam & usum communem, quod planta esset nemini non nota in

Oriente , & quæ notissima manebit usque ad finem mundi , planta ad sacros olim usus æque ac vulgares , culinæ puta , adhibita ; planta ubique fere reperiunda , non solum in hortis & muris , sed etiam in montibus : crevisse enim Hyssopum in montibus domus sanctæ & ramos suos super faciem terræ extendisse quantitate unius brachii & minus , legi potest apud Serap. L. Simpl. c. 270.

OBSERVATIO LXXI.

DN. D. JOHANNIS ADAMI GOERITZII.

Pulvis Acherontis.

Admiranda certe hætenus Chimiæ studium produxit , inter quæ plurima casu inventa sunt , dum aliud quid quæsitum fuit. Sic inventor pulveris pyrii ne somniasset quidem , quæ ex mixtura noctiva accensa expertus est. Uti autem inventis facile est addere , ita postmodum plura excogitata sunt , & mediante hoc pulvere excussiones globorum , diruptiones murorum , & mille genera alia ignium artificialium producta fuere. Igne tamen opus est , ut prius accendatur hic pulvis , si hos effectus experiri velis. Jam alium ejusmodi pulverem nocivum in Scenam producimus , cui igne non opus est , sed qui ab aëre accenditur , & chartam aliaque facile combustibilia in cinerem redigit. Mentio hujus jam facta est in Annalibus Vratislaviensibus , conficiendi autem modus hætenus inter secreta habitus fuit. Alii ex melle & farina , alii addito alumine illum fieri perhibent. Nobis hæc formula communicata fuit : ℞. Alumin. roch. ʒij. farin. secal. ʒβ. ☉ citr. ʒj. subtilissime pulverisata misceantur & in sartagine torreantur , agitando materiam continuo cum spatula , ne ita cohæreat. Calcinatione peractâ , massa subtilissime pulverisetur , & hoc pulvere inpleatur phiola vitrea ad collum usque , qui igne arenæ tamdiu calcinetur , donec rufescat. Quo viso orificium

cium phiolæ clauditur, & post refrigerationem cera obturatur. Paravimus etiam hunc pulverem ex solo alumine rupeo, modo allegato, qui eundem effectum nobis præstitit; ætatem tamen non fert, sed vires suas perdit, etiamsi in vitro crassiori optime clauso asservetur, quæ virtus deperdita restituitur, si de novo calcinatur.

OBSERVATIO LXXII.

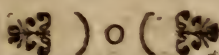
DN. D. JOHANNIS ADAMI GOERITZII.

Pulvis fusorius.

Hunc pulverem hõc nomine insignimus, ob virtutem, quã pollet, maxime fusoriam: monetam enim interpositam quamcunque argenteam & cupream in momento primo liquat in globulum, neque candela aut carbone opus est pro accensione, modo pulvis Acherontis ad manus sit. Paratur ex Nitri ʒij. scob. min. ☉ citr. ʒʒ. Experimentum aliquoties fecimus cum grossis Imperialibus & obolis Ratisponensibus sequentem in modum ovi putamen ad medietatem usque implevimus pulvere nostro fusorio, postea grossum superpositum pulvere hoc operuimus. Supra hunc pulverem particulam pulveris Acherontis chartæ bibulæ involutam posuimus, quo ab aëre accenso, substratus pulvis fusorius mox flammam concepit, & monetam una cum ovi putamine liquavit igne fortissimo.

(Ratisbonâ August. Vindel. d. 1.

Julij A. 1723, missa.)

OBSERVATIO LXXIII.

DN. D. JOHANNIS ADAMI LIMPRECTI.

De manu in sepulchro ultra Seculū ab omni putredine conservata.

Vir Pl. Reverendus Dn. M. Sigismundus Bärensprung Neo-Angermündæ Concionator Primarius, rebus Ecclesiasticis Præpositus & Diœceseos Stolpensis in Marchiâ Brandenburgicâ Inspector Regius ex antiquâ illa Bärensprungiorum familiâ, ut obiter hæc annectam, oriundus, à qua orbi quoque olim datus Christophorus quidam, qui Germanorum Studiosorum Academiæ Pragensis 1409. mense Decembr. ob dissidium cum Bohemis valedicentium, novamque tunc temporis Lipsiensem salutantium Dux & in ea Primus Philosophici Ordinis Decanus electus fuit ut anno sequente 1410. die 25. Januar. in hac facultate ibidem autoritate publicâ Magistros crearet, hic, inquam, Theologus anno Reparatae Salutis nostræ 1714. de sepultura filioli sollicitus in medio templi Parochialis Neo-Angermündensis pavementum quodammodo declinans animadvertit, unde vetustum ibi latere sepulchrum judicat, cui per vespillonem magis aperto humanum cadaver concreditur.

Conjugem 1721. d. 18. Junii è viventium numero exemptam soboli adjungere Idem tentat, quare in eodem sepulchro locum pro ipsâ quarit, quem & invenit, insuper tamen & aliud quid, quod nemo ibi quæsisset. Terrâ enim profundius remotâ locus apparet ex ligno quercino quondam confectus, quem extensa annorum series collabi coegerat, demptisque asseribus ossa humana omni cute & carne denudata reperiuntur, exceptâ manu dextrâ digitis quodammodo incurvatis formatâ quibus post mortem libellus inditus fuit, cuius solum operimentum adhuc restabat. Hæc manus integra cute & carne sua vestita colorem carnis fumo induratae referens

rens è medio reliquorum ossium tegumentis suis naturalibus planè privatorum extrahitur. Dignorum unguis distinctissimè in ea observabantur & cubitus cum vasis exsuccatis & tendinibus usque ad focilium extremitatem ferè pertingentibus firmissimè illi adhærebat.

Fama de novo hoc invento cum in Urbe percrebesceret, copia civium in templum affluit, inter quos duo etiam qui in ea & in vicinia praxin chirurgicam per multos annos non sine laude exercuerunt & veritatis hujus testes vivi esse possunt unâ cum aliis accolis & peregrinis numerum centenarium superantibus, oculis & manibus suis manum hanc ultra seculum in cryptâ à putredine conservatam cum admiratione per integros quinque dies ad satietatem usque usurpantibus, donec tandem jussu memorati Dn. Præpositi reliquis Sceleti hujus partibus redita & sepulchrum iterum clausum fuit.

Ut autem raram hanc manus conservationem Dn. Præpositus in memoriam sibi sapius revocare posset, alium librum cadaveris hujus capiti suppositum, Bibliothecæ suæ, ne tractu temporis penitus periret, inseruit, qui fuit Poëta ille Romanus *Virgilius* in formâ Octavâ, quoad mediam & maximam ejus partem etiam incorruptus. Hunc mense Septembr. 1722. manibus propriis adhuc tractavi, de ligatura vero ejus nihil amplius restabat.

Cum Annales Ecclesiastici hujus templi evolverentur, docuerunt sequentia: Circa primum decennium præcedentis Seculi Consulum quendam hujus Urbis vixisse, nomen ei fuit Johannes Crumcrügerus, virum multis meritis, præcipuè justitiâ optimè administratâ, cujus quippe Symbolum: RECTE FACIENDO NEMINEM TIME, legato dein Centum Imperialium templo huic destinato pro impetranda in eo honorifica sepultura clarum, qui sepulchrum hoc, in quo manus ista est inventa, pro se & conjugè suâ alibi postmodum mortuâ & sepultâ propriis sumptibus à reliquâ terrâ separari & circumcirca in fundo æquè ac in superiore ejus parte trabibus accu-

ratè tecta, lapidibus coctis muniri curavit ita ut loculum, antequam edax rerum tempus illum corrumpere, nulla terra attingere posset. Hujus corpus die tertio Januarii inter horas decimam & undecimam nocturnas exanimatum anno Seculi elapsi decimo septimo in eo sepositum fuit.

An Aridura particularis an vero frequentior usus medicamentorum balsamicorum in affectu quodam hujus manus præternaturali adhibitorum cum Consul hic adhuc in vivis esset, conservationi diuturniori causam præbuerint, pro certò affirmare vix audeo. Judicent & alii.

Hoc addam: Galliam Narbonensem perlustranti Tolosæ in Monasterii Discalceatorum peristylio 1679. medio fere mensis Augusti monstrata mihi fuisse corpora integra jam diu ex sepulchris extracta, muro tunc temporis inclinata numero ad minimum duodecim, adeò exactè exsuccata, ut lineamenta etiam faciei quodammodo apparerent, habitus quoque eorum claustralis, quo ornata terræ fuerant commissa, putredine quidem magna ex parte corruptus, ex lanâ tamen cœruleo colore tinctâ confectus facillè judicari poterat. Hanc corporum integrorum per tot annos conservationem monachi peregrinis ea ostendentes virtuti telluris, in qua olim fuissent humata, adscribebant. Medicus vero ibidem tunc temporis degens, scriptis suis in Orbe litterario clarus, quæstionibus sc. medico-physicis; & erudito de Apoplexia tractatu, Dn. Bayle, natione Gallus, qui me non solum humanissime excipiebat, sed & duobus aliis tractatulis, quos ediderat, de fluxu menstrui causis, & de fœtu per viginti annos in utero materno relicto donabat, in ea erat opinione, terram hanc putredinis causam, quam sal volatile cadaverum vocabat, citissimè absorbere.

Caterum Nomen Crumcrügerorum circa Seculi decimi sexti medium jam tum Illustre coepit esse & amplum. Johannes enim Noster *Patrem* habuit Jacobum, per triginta tres annos in Collegio Senatorio Neo-Angermündensi locum &

per viginti octo annos Consulis munus obtinentem, 1585. die tertio Junii anno ætatis suæ 67. mortuum, *Matrem* Catharinam Helwigiam post *nonagesimum* vitæ suæ annum die primo Augusti 1618. demum denatam, aviam, proaviamque factam & ad rarissimum felicitatis humanæ gradum protractam, ut ad *centum ac viginti septem* usque posteros Familiam suam ampliata ipsa numerare potuerit, *Fratrem* vero natu maximum Martinum J. U. D. Imperatoris Romani Consiliarium & supremum fisci ejus Cameralis Præfectum ob præclara merita insignibus splendidis insignitum quæ exhibent avem alis explicatis anulum aureum gemmâ ornatum rostro suo tenentem tam clypeo quàm cristatâ & coronatâ galeâ insistentem. Hæc insignia fratribus quoque suis Johanni Consuli & Georgio Quæstori Neo-Angermündensium Gratiâ Cæsareâ singulari concessâ fuisse videntur, ut colligi licet, partim ex lapide quo sepulchrum Consulis Johannis tegitur, partim ex vicino genealogico Crumcrûgerorum monumento originem à modo nominato Consule Jacobo cum conjuge sua Helwigiâ quorum filius quartus Johannes noster fuit deducente, ex lapide longitudinem viri æquante affabre exsculpto coloribusque tincto, lateri dextro Januæ, per quam in Sacrum itur, muro immisso. Monumento hic lapideo superimposita sunt judicia Regis scilicet Salomonis, & extremum illud Christi, Filii DEI, à cive & Pictore in Silesiâ Saganense Johanne Reihero 1587. artificiosissimè depicta, sequentibus Rhythmis distincta :

Judicabit Judices Judex Genera	} lis
Ibi nihil proderit dignitas Papa	
Sive sit Episcopus sive Cardina	
Reus condemnabitur nec dicetur qua	} re
Ibi nihil proderit multa allega	
Neque quid excipere, neque replica	
Nec ad Apostolicam sedem appella	
Reus condemnabitur sciens benè qua	

Cogitate Miseri qui & quales es	} tis
Quid in hoc Judicio dicere potes	
Quo nec erit Codici locus nec Diges	
Christus Judex, Dæmon Actor, Reus erit Tes)	

(Berolino Augustam Vind. d. 16.

Julii A. 1723. missæ.)

OBSERVATIO LXXIV.

DN. JOHANNIS HENRICI LINCKII.

Fœtus humanus monstrosus similitudinem Leonis habere, sed perperam, putatus.

Multa apud scriptores inveniri monstrorum exempla, quæ non parvam sæpe deformitatis suæ portionem tum ex perversa aspicientium dijudicatione, tum ex rumore & fabula solum vulgi adepta, publicis hinc typis descripta, imò delineata appareant, si vero sagaciore coram oculo conspiciantur, aliâ forsan & non ita enormiter aberrante se facie sistant, facile ut credam persuadeor. Id quod præcipuè in illis suspicari licuerit Schematibus, quæ beluinas exhibere imagines feruntur, affectas non raro certius quam connatas; quamvis negare neutiquam suscipiam, nil unquam datum fuisse, quod vere simulacrum bestiale naturâ gesserit; solum id mihi effari & exemplo illustrare hac vice sufficiat, quod talium etiam multa interdum magis fingantur, quam vere existant. Exemplo nempe sit non nostrorum saltem civium ore, sed publicis etiam Novellarum hebdomadariarum, ut vocant, tabulis decantatum ita dictum monstrum, quod leonino capite, imo verò cauda prognatum esse propalabatur, & hinc spectatorum undique turba avide collustrabatur. Sed quam verè tale quid exhibuerit, sequentibus *αὐτοπτικῆς* exponere sustinebo.

Die scil. trigesimo mensis Maji, anni R. S. 1723. hic Lipsiæ Lignatoris cujuspiam, ante portam Ranstadiensem in via lapidea habitantis conjux 43. circiter annorum, puellum peperit vultû perquam deformem, qui ab ipsa matre & obstetricantibus, primo statim aspectu pro monstro fuit habitus. Patri nomen est Christiani Gesner 74. annorum. Mater insolita infantis specie perterrita, imaginem Leonis lapidei causata est, puteo Thomano impositi, quam nullo non tempore fixis oculis aspexisset, cujus conceptas ideas recenti jugiter memoria habuerit; unde autumavit, infanti obtigisse speciem leoni similem. Quia igitur infans nihil alimenti recepit, & si quid ipsi instillatum fuit, ex ore protinus reddidit, hinc nihil ita deglutiens, paulatim cœpit languescere, ut adeo Baptismus domi maturandus fuerit, ex quo nomen Christiani indeptus est. Per omnia humanam formam representabat perfectè, nisi quod per totam corporis superficiem lanugine esset conspicuus, cujus paulo uberior progenies à vertice ad cervicem & superiorem dorsi partem eminuit, & si perennasset homo, citra controversiam solitam formam fuisset excessurus. Fronte præter consuetam Naturæ legem elevatâ & spongiosa, ore item ac naso perquam deformi apparuit. In dorso quod Tab. IV. Fig. 2. lit. a. testari poterit, circa infimam vertebram, ossi sacro vicinam tumor aquosus majusculus pellucidus conspiciebatur, formam Floreni Cæsarei ambitu exhibens, quæ leoni caudam addidisse dicebatur. Hanc obstetrix infantem facians, imprudens aperuit, ex qua protinus materia aquosa, foetida ac purulenta defluxit; at brevi post spiritum reddidit infantulus.

Varia de hoc casu inter vulgus ferebantur judicia, nec deerant qui, cum Fama percrebuisse urbem, gregatim accederent monstri visendi gratia, & ubi puerperam viderant, partus prodigiosi miseratione tacti, stipem liberaliter porrigerent infelicibus. Ab his *αὐτόπταις* varii postmodum de hac re per urbem rumores disseminati sunt. Erant, qui, rem variis

accessionibus exaggerantes, multa fabularentur de Leonis facie, quæ tamen inagis phantasiâ hominum, quam firmo veritatis talo nicebatur. Erant etiam, qui famam monstri diminuerent; nec deerant, qui obstetrici causam mortis imputandam vellent, utpote quæ aperto illo dorsi tumore, mortem infantis accelerasse dicebatur. Erant qui contenderent, inhæsisse ibi partem caudæ brevioris, quam dicta fœmina, nescio quâ causâ permota, illico detruncasset. Jam in subsidium nutrimenti instillata, per dictam aperturam defluxisse omnia, imo ipsi respirationi cum hoc foramine arctam necessitudinem intercessisse, addebatur. Variis his rumoribus civitatis nostræ Proceres commoti, accuratiorem infantis inspectionem instituturi, accersito protinus in curiamⁿ exanimi Partu, eundem exterius secundum potiores circumstantias & Phænomena examinatum, Nobilissimo Civitatis Judicio committebant, in subsidium vocato Civitatis Physico, Clarissimo, Experientissimoque Domino Doctore Petermanno, eidemque in societatem dato Amplissimi Senatus Chirurgo, Domino Rudorffo, qui in conclavi peculiari cultro anatomico subiciebant cadaver, & coram Spectatissimo Judicii Præfecto ac Assessoribus omnia sagacissime perquirebant.

Ego, qui infantis visendi, ejusdemque Museo meo vindicandi gratia, nullas vigilias, labores nullos prætermittebam, ad hunc sectionis actum accedendi occasionem nactus, ab initio ad finem secantibus adstiti, ubi primum, cum frons & occiput decussatim aperiretur, os frontis apparebat nullum, & sub ipsa statim cute residebat cerebrum. Succedebat natus simus & depressus, cumque labrum superius deesset, ejusdem in locum substitutum erat signum labri leporini, deerant insuper ossa palati ordinaria. Orbiculo nasi particula carnis accreverat, in longitudinem labri superioris deficientis exporrecta, quæ vicem septi narium sustinebat, dum supernè per palatum ducta usque ad fauces, ossique, vomer dicto, appensa, spatiosas utrinque rimas conficiebat, per quas usque

que ad ossa, ex quibus suprema pars nasi componitur, licebat introspicere, id quod suppeditata de vultus specie Fig. 1. pluribus illustrare poterit. Cæterum miro quilibet ardebat desiderio sciendi, quo fundamento niteretur vulgaris de commercio respirationis cum foramine, in dorso conspicuo, rumor? Impositis igitur operi manibus, adhibito canali, per foramen dictæ pustulæ ventus deferebatur, ubi interim ori levior plumâ admovebatur, quæ tamen nulla ratione motitari poterat. Adde quod in ipsa sectione & apertione Thoracis ac Abdominis omnia justo ordine disposita, ne dum ullo communicationis cum foramine signo turbata, conspicerentur: ex quo apparet, falsum & effectum fuisse, quicquid de hac re in vulgus rumores exsarserant. His rite peractis, ad foramen demum pergebatur, quod situ externo teruncii saxonici amplitudinem exhibebat, & stilo sollicitè perquisitum in fistulam sacram pertransibat, per quam omnino delatum in medulla spinali desinebat. Ergo si rem accuratius pensitamus, haud longe a scopo aberrabimus, dicturi: Infantem cœpisse laborare Hydrocephalo, vitio Spinæ bifidæ exorto, ad quod credendum nos inducunt exquisitæ exemplorum paritates, quæ passim in Miscell. Nat. Cur. offendimus, ex quibus eminet Observatio D. Joh. Burgii de Erroribus Naturæ in formatione fœtuum notabilibus D. II. Ann. V. pag. 143. quæ docet, spinam dorsî, ablatâ cystide præternaturali, nudam, & media sui parte foramine rotundo conspicuam fuisse, ex quibus fluxit opinio, spinam eo loco esse bifidam. In Dec. III. Ann. IX. & X. p. 321. exhibetur definitio, qua describitur, quæ sit spinæ bifidæ indoles, quæ cum foramine circa infimam vertebram modo dicto per omnia perfectissime conformis est. Quibus subjungitur, medullæ spinalis istiusmodi læsionem, viam sternere infantibus ad Hydrocephalum: ex quibus liquido apparet, raro spinam bifidam adesse, nisi quæ Hydrocephalo simul gaudeat socio, & vice versa. Causa hujus morbi ibidem loci graphice depingitur. Aut enim, in-

quit, præcedere organicam ipsarum vertebrarum læsionem, in lapsu matris gravidæ, aut fortiorem imaginationem maternam, quorum Tulpus Observat. 29. & 30. hæud obscura in scenam producit exempla, aut humorale vitium succique nervi & lymphatici latentem vitiosamque dispositionem ansam dedisse tali congestioni, atque ita præpedivisse ossificationis negotium. Quæ cum ita sint, non vana conjectura ducimur, infantem a matre, aut lapsu, aut fortiori imaginatione in hunc statum rerum fuisse deturbatum, & spongiosa frontis facies, ossè suo ordinario destituta hæud obscure significat, prodromum hîc apparuisse hydrocephali: huic sententiæ ut audacter adhæream, tot, & plus semel visa exempla adigunt, quibus docetur, nullibi apparuisse spinam bifidam, nisi, ubi natura in formatione & elaboratione partium corporis, capitisque præcipue turpem se dederit, cujusmodi exempla invenimus Dec. II. Ann. III. p. 363. quæ significant, spinam bifidam Hydrocephalo proximam subministrare ansam; quo commode trahi potest D. I. Anni I. Observatio. VII. qua novo exemplo probatur, monstrum biceps spinâ dorsî bipartita laborasse, ubi pari modo ex Borello sententia confortatur, monstrum quodpiam biceps spina dorsî bifida fuisse signatum. Ex quibus fonticas conjecturandi causas indipiscimur, in reliquis exemplis, quæ Dec. III. Ann. IX. pag. 203. Dec. II. Ann. V. p. 339. item Ann. IX. p. 201. de hydrocephalo perlustravimus, spinæ bifidæ quidquam interfuisse: cui rei penitus indagandæ nec tempus nec occasio sufficere voluit. In foetu enim à nobis exhibitò labia leporina majora, nasum justo planiorem & latiore, nares magis hiantes, defectum ossis frontis eundem in modum atque in exemplis modo adductis animadvertimus. Ex casibus jam recensitis non solum clare perspicitur, malum spinæ bifidæ, sive cum oriundo, sive proVectiori hydrocephalo connexæ, medelis tolli posse nullis, sed etiam id clare & invicte colligitur, ipsam sectionem tumoris ejusmodi serosi, mortem per se instantem, omnino festinare posse,

Miscell. Nat. Curios. D. II. Ann. X. p. 85. ubi significatur, ex cauterio potentiali infanti cuidam Hydrocephalo laboranti applicato, tam copiosum feri effluxum sese exseruisse, ut infans brevi post animam exhalaverit, quemadmodum & infans a nobis descriptus, post aperturam cystidis illius in dorso & subsequente subitaneo feri effluxu derepente exspirasse dicitur. Vid. Tab. IV. Fig. 1. & 2.

(Lipsia August. Vind. 31. Jul.
An. 1723. missæ.)

OBSERVATIO LXXV.

DN. D. CONRADI BERTHOLDI BEHRENS.

De Insitione Variolarum.

Insitio variolarum hoc anno Londini die 22. Maji in Regio Principe Nostro, Serenissimo *WILHELMO AUGUSTO*, Duce Brunsvigo-Luneburgio ac Lancastriæ, felicissimo successu peracta, monet, ut post Excellentissimum *Dn. D. Klau-nigium in Miscellan. Nostris cent. 5. obs. 2.* Operationis ejusmodi processum, ceu quidem jam Londini ante biennium institutus est, cum Societate Nostra communicem. Est autem diarium Londinense anno 1721. scriptum, quod quamvis, ut in *Actis Medicorum Berolinensium Decad. II. Volum. II.* video, forte jam Regiomonti in Schediasmate *Boretii* de Inoculatione variolarum, mihi tamen non viso editum sit, à me tamen de novo in latinum idioma versum, & alia quædam subjuncta, nec in schediasmate illo, nec in *Actis Medicorum Berolinensium* comparentia,

2. Anno scilicet 1721. jussu Regiæ suæ Celsitudinis, **PRIN-CIPIS WALLIENSIS**, in præsentia Medicorum ac Chirurgorum insitio variolarum in sequentibus captivis in Newgate per chirurgum Carolum Meyland instituebatur,

- 1.) Maria Nordt. ætat. 36. annorum.
- 2.) Anna Tompion. 25.
- 3.) Elifabeth Harrifon. 19.
- 4.) John Cowtery. 25.
- 5.) John Aliocki. 20.
- 6.) Richard Evans. 19.

3. Die antecedente Chirurgus Meyland in ægro quodam variolis benignis & maturis laborante, aliquot pustulas bene maturas exprimens, materiam in pyxidem argenteam, in aqua fervente priùs calefactam, occludendo eandem bene, ac in calido linteo servando pone corpus suum gestabat, usque ad operationem, ne scilicet refrigesceret & spissior evaderet.

4. Die nono Augusti ante meridiem intra nonam & decimam horam operatio in dictis sex personis sequenti modo peragebatur. Chirurgus in singulis sex in cute in utroque brachio & dextro pede incisionem cruciformem faciebat, in illis locis ubi alias fonticuli inciduntur, infundebatque vulneri materiam purulentam adhuc benefluidam exiguo cochleari, miscendo cum sanguine effluente, obtegebatque vulnus apud quosdam dimidio cortice nucis, apud quosdam capitello argenteo, ligabatque ne purulentia variolacea juxta cum sanguine effluere posset.

5. Die X. & XI. Augusti vix exigua imo nulla apud dictas personas mutatio deprehendebatur, nisi quod Maria Nordt quandoque de symptomatibus hystericis & angustiis, quibus alias etiam sana existens, obnoxia fuit, conquereretur, reliqui bene dormiverant, vestibusque suis induti, totum diem extra lectum se habebant, appetituque gaudebant, quamvis ipsis nil præter juscula tenuia avenacea, hordeata & pauxillum panis butyro illiti suppeditaretur.

6. Die XII. Augusti die sabbati Chirurgus incisionem non ita inflammata & ad suppurationem vergentem, ac in aliis casibusque similibus observavit, unde suspicans materiam puru-

purulentam, quam ultra 15. vel 16. horas ante incisionem asservare debuerat, non ita activam & vigorosam existisse, ut intentioni in actum deducendæ sufficeret, eaque propter recentem purulentiam variolarum ex Hospitali Christi nactus, eo adhuc die apud quatuor personas in brachio utroque incisionem longam faciebat, Johanni vero Aliocki propter minorem copiam purulentiae, tantum in brachio dextro solum, infundebatque eandem de novo.

7. Die XIII. Augusti mane quinque illæ personæ, quæ variolis non laboraverant, conquerebantur de doloribus in utroque brachio, quapropter deligatio solvebatur, occurrebatque prima incisio inflammata, pus suppeditans, quamvis de cætero ægri hi non male se haberent.

8. Die XIV. Augusti mane Maria Nordt conquerebatur imprimis de dolore capitis & dorsi in prægressâ nocte, simili modo quoque Anna Tompion, quamvis hæc absque decubitu in lecto, ceu quoque reliqui obambulabant. Apud quinque verò has personas, qui variolis nunquam antea laboraverant in pulsu febrilis quæpiam alteratio notabatur, magis tamen in uno quam altero; et hic quoque post hodiernam pustularum rubrarum eruptionem non ita magnus erat. Omnes quinque tamen in facie elevatas quasdam pustulas ostendebant, & in pectore brachiis & pedibus, interque illos Johanni Cowtyeri genuina variola in fronte prorumpibat, materia lutea jam repleta. Vulnere vero apud quinque materiam fluidam suppeditabant, ceu fontanellæ, excepto Richardo Evans, qui variolis jam laboraverat, ac in quo vulnere erant sicca.

9. Die XV. Augusti eruptiones in quinque illis personis eodem modo ac heri occurrebant. circa noctem vero non ita rubicundæ apparebant, sed fuscæ, manebantque ægri in statu tolerabili. Notatu tamen dignum erat, quod Richardus Evans, qui variolis præcedente anno in carcere laboraverat, nullos plane dolores nec calorem tumoremque seu inflam-

flammationem in vulneribus passus fuerit, manebantque hæc ab initio pallida, & ab hesterno die plane sicca. Mariæ Nordt circa vulnera bene inflammata tumor erat, quem tamen Chirurgus absque deligatione soli naturæ relinquebat, ceu quoque apud alios neque emplastrum neque unguenta usurpabantur, neque aliud ullum vel minimum medicamentum externe aut interne post purgantia his ægris in præparatione data.

10. Die XVI. Augusti, ægri in eodem statu manebant, nisi quòd vulnera materiam purulentam crassiorem suppeditarent. Annæ Tompion erumpebat lutea pustula in pede, John vero Aliock pustulæ quædam plures in facie & brachii proveniebant. Quoniam vero hæ distinctæ erant, ideo quoque cutis in facie aliisque locis non adeo tumefacta apparebat, uti in variolis ordinariis, sed quælibet pustula in circumferentia erat inflammata rubra, uti in furunculis, materia vero in variolis non pus album sed magis liquidum, variolæ vero elevata, luteæ, uti communes variolæ distinctæ.

11. Die XVII. Augusti pustulæ apud Aliock apparebant, materia lutea plenæ in fundo rubræ, quarum multas sub magna eruptione ostendebat, absque tamen febrili alteratione. Anna Tompion similes luteas pustulas habebat, in brachio dextro & pedibus, cum aliis circa mentum & os erumpentibus.

12. Die XVIII. Augusti variolæ apud Aliock luteæ durabant sicut antea, sed pleniore & majores cum apparente fundo rubro circumdata, & vulnera multam suppeditabant materiam.

13. Die XIX. Augusti. Aliock noctu plerasque pustulas acu aperuerat, quapropter majores variolæ sicciore evaserant, cum depressione quadam, rubore tamen circa fundum persistente. Nec vulnera tantam ac antea materiam suppeditabant. Notandum de eo, quod quamvis secunda vice & tantum in uno brachio propter defectum purulentæ variolæ incisio facta fuerit, ipsi nihilominus plures pustulæ eruperint,

perint, ac reliquis qui in utroque brachio bis incisionem passi fuerant. In Aliock enim ad minimum sexaginta variolæ numerabantur.

14. Die XX. & XXI. Augusti ægri in statu suo permanebant, vulneraque multam suppeditabant materiam.

15. Die XXIV. Augusti pustulæ apud omnes exsiccabantur, & apud unum atque alterum deciderunt, ubi quidem maculæ rubræ, nullæ autem cicatrices remanserant, fassusque vero est Chirurgus hanc speciem variolarum per infitionem nunquam aliter provenire, & à Variolis ordinariis in hoc distingui, quod multæ pustulæ cito siccæ evadant, uti spurix illæ vulgo die *Wind-Pocken*, quædam vero materia lutea repletæ, cum elevato fundo rubro distinctis variolis similes sint, quarum tamen emptio, augmentum & decidentia cum consuetis variolis in omnibus non conveniat.

eruptio

16. Interea vero spondet, neminem illorum quibus hac methodo inoculatæ sunt, per totum vitæ decursum rursus Variolas passurum, uti hoc in Arabia Græcia & Turcia à multis annis observatum sit.

17. Dominus Koch qui per plures annos in Turcia mercaturam exercuit, & ex curiositate sex hos ægros in Neugate visitavit, affirmavit in Turcica variolas nullo alio modo ab infitione provenire, opinabaturque copiosam materiam per incisiones prodeuntem magis, quam paucam eruptionem variolarum eos, quibus infitio facta, præservare, nec sibi notum ullum exemplum, quam quod de tot personis, in quibus in Turcia infitionem vidit, unicus tantum Constantinopoli variolis demum laboraverit, quamvis aliqui in eodem lecto juxta cum infectis dormiverint.

18. Doctor Tarry, Medicus Britannus, qui per plures annos in Turcia medicinam fecit, infitioni huic tale testimonium dabat, quod inter 4000. personas, quibus tempore variolarum malignarum in suburbiis Pera & Galata Constantinopoli

eadem inoculabantur, nullus neque amplius infectus, neque ex variolis defunctus sit.

19. Etiam ex Nova Anglia per literas de 8. Junii relatam est, quod in Epidemia variolarum ejus loci constitutione plures obierint, postremo tamen Doctorem Bailstone in Boston praxin de infectione variolarum feliciter introduxisse.

20. In predictis vero mulieribus infectio variolarum talem effectum habebat, quod post exsiccationem earundem & sanationem singulae tres suos menses justo citius anticiparent, quamvis Elisabetha Harrison, innupta adhuc, iidem per aliquot menses suppressi fuerint.

21. *Hactenus relatio Londinensis*, & quamvis omnia recte circa infectionem variolarum se haberent, illud tamen dubium adhuc apud me est, primo Chirurgum quidem affirmasse, neminem illorum quibus variolae ita per infectionem, communicatae sunt, dein constitutione earum epidemia iisdem iterum correptum iri; an hoc ipsum quoque in locis his septentrionalibus ita sperandum sit, cum novum non sit quandoque eos, qui easdem jam alias perpeffi, post unum atque alterum annum iisdem iterum, & interdum bis corripui, ceu quoque ipse in pueritia mea ter iisdem laboravi ac semper periculose decubui.

22. Porro an etiam, qui dein in constitutione variolarum Epidemia immunes manent, hoc ipsum praecise ex praegressa antehac infectione extiterit, & non ex bonitate temperamenti, & crasi sanguinis infantilis tum venerit, cum ut in praesenti apud nos constitutione epidemia ejusmodi jam a dimidio anno grassante, maximamque stragem edente, nihilominus quidam pueri unius atque alterius anni reperti, qui cum nutricibus suis passim obambulantes, & ne quidem ab occasionibus, contagium suppeditantibus prohibiti, nihilominus immunes manserunt.

23. Interea quoque Hannoverae in puella quatuor circiter annorum, ac in spurio paulo adultiori a Dn. Freden, Chirurgus felici successu operatio haec in usum tracta est, & ipse
suadeo,

suadeo, ut in usum trahetur, cum si aliud commodum inde non redundaverit, saltem apud juniores ejusmodi fiducia exin major crescet, ut dein in constitutionibus variolarum Epidemiis non ita juxta cum aliis, infitionem ejusmodi non passis, expavescant, & quod sæpius accidit, ex terrore & metu variolis corripiantur.

24. Quid vero Theologi circa infitionem ejusmodi desiderare ac reprehendere queant, non video. Inter eos in Anglia superiore anno die 24. Julii se stitit *Doctor Masséy*, qui nunciantibus id novellis publicis Londini in templo S. Andreae Halborn in concione publicâ methodum hanc valde culpavit, remque nullatenus excusandam appellavit. Forte Theologi illi in ea opinione sunt, ac si conditio naturæ humanæ ita ferret, ut quilibet homo semel per vitam variolis laboraret, eoque modo sanguis ab utero materno impurius adhuc existens defæcicaretur; huic vero præsumptæ naturali ordinationi per infitionem ejusmodi impedimentum quasi & vis inferretur.

25. Sed falso nituntur hæc præsupposito. Ne enim urgeam, quod multi per totam vitam à variolis plane immunes maneant, ipsum quoque variolarum fermentum in massa sanguinem nullo modo ab uteri materni impunitate adhuc residuum ac derivandum est, ut jam à me *in Miscellan. Nostr. Dec. 3. Ann. 3. Append. p. 25.* demonstratum, & in quo inter alios mecum consentiunt *Ettmüllerus Oper. Tom. 2. p. 403. Dimerbroekius oper. pract. p. 408. Dolæus Encyclop. medic. p. 119. b. Hoyerus Miscell. Nostr. cent. 1. Apt. p. 61.* Scilicet lactis, seu materni, seu Nutricis, ac prava diætæ infantilis ratio variolas producant, utpote massæ sanguineæ ejusmodi diathesin imprimens, quæ dein concurrente contagio aliave causa externa in moleculas ejusmodi cutaneas saniosas despumet. Et diætæ hoc vitium in causa est, quod interdum quoque adultiores, ac etiam senes variolis corripiantur. Quod vero plerumque tantum semel in vita quispiam iisdem laboret, cutis dispositio

in causa, quæ propter cicatriculas à variolis in poris relictas ad despumationes ejusmodi iteratas suscipiendas inepta est. Ita ut hic nulla, ut sic loquar, naturæ ordinatio, multo minus quippiam divinæ providentiæ speciale, semel in vita variolas patiendi subsit.

OBSERVATIO LXXVI.

DN. D. CONRADI BERTHOLDI BEHRENS.

*Relatio aperturae corporis Illustrissimi Baronis Georgii
Josephi de Keller, Consilarii Imperialis Aulici ac Legati
Cæsarei, Brunsvigæ defuncti Anni 1721.
die 6. Septembr.*

IN hac apertura ab Honoratissimo Agnato meo, *Dn. Brandano Diderico Behrens*, Sacræ Cæsareæ Maj. & Serenissimorum Ducum Brunsvicensium & Luneburgensium Consiliario atque Archiatro juxta cum Chirurgo administrata, cum quædam non semper obvia occurrant, eandem integram in latinum tamen sermonem à me versam cum Societate communicabo. Præmittam vero quædam ex literis Domini Filii Ejusdem, Amicissimique Agnati, *Dn. Rudolphi Augusti Behrens*, Medicinæ Candidati Dignissimi, dicto anno 10 Octobr. ad me juxta cum relatione missis. Ita autem scribit: Laboravit (*Dn. Baro*) olim communi ferè hominum lautè viventium malo, nempe podagra, qua intempestive per sectam venam retropulsa, incidit in symptomata hypochondriaca, atque scorbutica. Cum hisce per longum temporis spatium conflictatus tandem, quod nunquam Viennæ ipsi contigerat, dolores calculi hoc demum loco passus est. In principio Patri meo calculum subesse dicenti fidem habere noluit, donec experientia eum fecit, dum plus quam quinquaginta calculi, modo a. lentis, modo ad seminis milii formam & magnitudinem accedentes successu temporis excreti sunt, Sub finem mensis Augusti rediit
malum,

malum, & quidem gravius quam unquam antea, febriculaque symptomatice ulceratorum rerum vel vesicæ suspicionem movit. Et hanc postea urina valde purulenta & cum summis doloribus atque anxietatibus prodiens ubertim confirmavit, incassumque omnibus adhibitis remediis & exacerbata cum doloribus febre, tandem Illustrissimus Baro animam placidè DEO reddidit. Tantum ex literis, relatio vero ipsa ita se habet.

Postquam Illustrissimus Baro de Keller die 6. Septembr. vesperi intra 5. & 6. pie in Domino obdormivit, corpus ejusdem altero mane circa septimam in secreto à Dn. Medico & Chirurgo apertum, & sequentia in eodem notata.

1. *Exterius in corpore* nequicquam, neque macularum, contusio nis aliudve signum læsionis cujuspiam repertum, macrum quidem, sub cute tamen adhuc pinguedinis quippiam habens.

2. Post aperturam pectoris, in quo notanda erant *sternum* durum valde & firmum, *Costa* extra ordinem robustæ & latæ, pulmones in utroque latere bene se habentes, non adnati, aliove modo vitiosi, *Cor* naturalis magnitudinis, pinguedine non pauca circumdatum atque etiam absque labe, in pericardio aqua consuetae quantitatis.

3. In abdomine *stomachus* eique continuata intestina in naturali situ, ventriculusque bonæ consistentiæ & plane vacuus. *Omentum* tamen plane corruptum colorisque fusci, & ad superiora tractum, ut intestina parum admodum tegetet. *Intestina* quoad substantiam tenuiora à flatulentis distenta, tenuia vero sic dicta juxta cum colo passim inflammata, plurimisque in locis gangræna proxima, colorisque cineritii. Intestinum tamen rectum coloris naturalis erat.

4. *Pancreas* Virsungianum aliquatenus corruptum, & coloris ex fusco lutei, nullus tamen in eo scirrhus vel apostema, uti neque in mesenterio talè quippiam sive in peripheria ejusdem, sive in pancreate Asellii occurrebat.

5. *Hepar* magnum ejusque lobus supra ventriculum extensus una cum tota cavitate ejusdem lividus. Vesica fellis major ac bile repleta.

6. *Lien* fere major, ex nigro fuscus, tactu durior, substantia interior separata, compacta magis & firmior, quam ordinariè. De cætero nihil extraordinarii suppeditavit.

7. *Ren* uterque adipe tectus, dexter apertus sanus & bene constitutus. Sinister vero in suis cavernulis ubique lapillis minoribus, capita acuum aut milii semen referentibus, referus, racematim uti ova cancrorum sibi invicem incumbentibus, coloris ex fusco lutei, uti illi qui Illustrissimo Baroni adhuc in vivis existenti decesserant. Cumque nondum se manifestaret, ex quo fonte copiosus mucus lacteus, qui viventi adhuc cum urina multa que stranguria secesserat, ortum traheret, nec ulcerosa renum constitutio, quæ ex hac causa præsumebatur adesset,

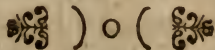
8. *Ureteres* inspecti, quorum substantia firma & crassior apparuit, urinam crassam & filamentosam continentem.

9. In *vesica* collo demum ulcus apparuit, pus album eructans, eaque in parte collum vesicæ valde crassum. Deprehendebatur ibi quoque crassa & fusca massa, instar castaneæ adharens, consistentiæ instar lardi, ita tamen mollis, ut velut emplastrum tractari posset.

Atque hæc sunt, quæ in corpore occurrebant, observatio autem de calculis racematim sibi invicem incumbentibus rara est, ac difficultatem curationis ostendit, haut secus ac massa illa ulceri colli vesicæ apposita.

(Hildesheimio August. Vind. d. 10. Aug.

An. 1723. missæ.)

OBSERVATIO LXXVII.

DN. D. THEODORI ZVINGERI.

Gemelle, quarum altera nigra, altera alba

A Nna Ursula, . . . Christiani Brincmanni, Cauponis, ad Angelum in Carolsruhe prope Durlacum, fida conjux, ætatis annorum quadraginta, & septimo jam mense gravida, cum ex ædibus in forum mercarium sese reciperet emendorum eduliorum gratiâ, improviso casu inter mercandum ab Aulæ Durlacensis Æthiope ob magnam populi turbam fortiter in tergo trusa, retrospiciens nigri hominis subito intuitu vehementer perculsa ac perterrita fuit; brevî tamen, cum Æthiopem probè novisset, sese recolligens nullam inde notabilem sensit in corpore alterationem, ac usque ad ordinarium pariendi tempus sana permansit. Tum verò dolores partûs nisusque longè acerbiores & fortiores experta fuit, quàm in præcedentibus duobus, quos feliciter ediderat, partibus Infantum adhuc benè viventium & valentium senserat. Nunc enim videbatur Infans præternaturalem in utero posituram habere, vel aliud quid adesse difficilem ac laboriosum partum efficiens. Tandem nihilominus post nisus plurium horarum peperit, atque mortuam in hunc mundum Filiolam protruxit, Æthiopissam planè, ac toto corpore nigerrimam, usque adeo ut in ore ac faucibus, non secus atque in volis manuum ac plantis pedum atra penitus extiterit; quale quid in Æthiopum Infantibus modò natis vel nunquam, vel rarissimè observatur, utpote qui primis aliquot à partu horis albi existunt, postea rubicundi, mox ruffi, & ante bidui elabens spatium nigri demum, sicque Æthiopes perfecti evadere solent, non toto planè corpore tamen nigri, dum in ore, Palato, Volis Manuum & Plantis Pedum albicantes manent. Paulo post enixam hanc Æthiopissam Parturiens adhuc aliam sine magnâ
difficul-

difficultate peperit, sed albam planè Filiolam, itidem mortuam. Ambæ hæ Filiolæ nativum suum colorem, ultra spatium horarum viginti octo retinuerunt illibatum, tumque sepultæ sunt; postquam die 4. Januar. Anni 1723. in hanc lucem datæ fuissent mane inter horam octavam & nonam. Aliquot post partum horis Mulier ista duas adhuc Molas excrevit, multis cum sanguinis coagulati grumis, utrâque pugni magnitudinem æquante. Toto autem suæ graviditatis tempore anxietates multas perpessa, metuque crebro percussa fuit, ac bis intra biduum ab eodem Æthiope terrefacta; præprimis verò duobus ultimis mensibus satis malè semper habuit, pallido luridove vultûs colore prædita, inde tamen in obeundis & expediendis muniis domesticis nullatenus impedita. Hæc mecum communicare dignatus est *Vir Nobiliss. & Experientiss. Dn. D. Eichrodt, Consiliarius Aulicus, & Archiater Serenissimi Marchionis ac Principis Badâ-Durlacensis*, die 10. Januarii Anno 1723.

SCHOLIION.

Equidem non rarus, sed frequens est ubique Geminorum partus, talem verò, quemadmodum Historia præsens exhibet, non memini me vel audivisse vel legisse unquam, quòd contigerit. Arbitror interea, Gemellas illas vel ideo vivaces non extitisse, sed mortuas in lucem editas, quòd partim frequens anxietas, partim terror multiplex Gravidæ Mulieris Spiritus ita percusserit, ut neque validè fatis, neque copiâ sufficiente per uterum maternum, & secundinam, quæ unica tantùm, & admodum grandis, aderat, ad Infantes defluere potuerint. Molæ verò præsentis, simul nutritæ, mulierem adhuc magis exhaurire & sanguinem ejus flore balsamico deprædare potuerunt. Tandemque pariendi magna difficultas procul dubio ad necem Geminarum symbolam suam contulit. Accusari interim consuevit Gravidarum imaginatio quomocunque affecta, & extra ordinem cogitationum subito quodam

dam terrore protrusa , quando Infans sive monstrosus , sive nævo quodam majore aut minore notatus in lucem editur. Sed cur inter Gemellas altera fuerit Æthiops facta , altera verò alba manserit in utero materno , hoc ut verum fatear , capere hæcenus nescivi ; nisi quis velit heic conjecturando dicere , Gravidam hanc à tergo pressam ex improvîso & trusam , dum retrospiceret , altero tantùm oculo Æthiopem ad latus conspexisse , sicque Spirituum perculsorum determinationem ad alterum duntaxat Fœtum processisse , ejusque structuram cutaneam directione suâ immutâsse. Quod autem Gemellæ istæ unicam tantùm habuerint Placentam , illud verò ordinariè ita notatur , quando unius existit sexûs Fœtus uterque sive masculini , vel fœminini. Si autem gemini sunt utriusque sexûs , tum verò duæ semper aderunt secundinæ. Sed hoc observamus simul , quando unius tantùm adest secundinæ moles , eam in medio quasi divisam apparere , & sic Funiculum umbilicalem unius Fœtûs in hoc secundinæ latus , alterius autem funiculum in oppositum ejusdem latus inferi.

Liceat verò heic nobis *Historiam* opponere *Trigeminorum* ejusdem sexûs , similiter unicâ tantùm Placentâ instructorum. Nimirum accidit Ann. 1703. d. 10. April. ut *Maria Eстера Favre*, Verbigeni in Ditione Illustriss. Reipublicæ Helvet. Bernensis, annos circiter 22. nata, quarto imprægnationis mense parturiendi doloribus citra evidentem causam , nullâ occasione datâ , prehensa trës eâdem die Infantes masculos eniteretur, unicâ tantùm Placentâ gaudentes , quoad molem suam ad minimum omnibus tribus Infantibus æquali , cujus tribus locis, velut in triangulo Funiculi umbilicales erant adnati. Tres isti Fœtus quoad omnem partium suarum dimensionem planè æquales erant , æqualiter nutriti, unguibusque digitorum ubique jam formati & apparentibus instructi. Primus eorum hora 10. matutinâ in hunc mundum prodiit sine considerabili labore. Secundus autem in exitu impediabatur , obstetrice cervicem uteri nonnihil angustatam vel adstrictam magis in-

veniente, ut suam intrudere manum nesciret ad eum extrahendum; quamobrem remedium forte expellens Parturienti datum fuit, cujus efficaciam tandem prodiit Infans, unâ cum Funiculo umbilicali integro, & frusto secundinæ eidem adnexo. Quo præterito Clyfina emolliens Parturienti infusum est, ad Placentæ cunctantis exitum tanto faciliorem & celeriore reddendum, præcipuè quòd Obstetrix manum utero Puerperæ angustiori reddito pro ipsâ eximendâ immittere nequiverit. Sed mirati & attoniti fuerunt omnes, qui partui assistebant, cùm loco expectatæ Secundinæ circa horam septimam vespertinam tertium filiolum, aliquot tantùm parturiendi nixibus adhibitis, prodire conspicerent. Hoc autem excusso & in lucem dato secuta est demum post elapsum sesqui horæ spatium sine magno labore Secundina. Et quanquam ipsa hæc puerpera ante tertii Filioli partum graviter febricitasset, nihilominus omnia symptomata statim mitigata fuerunt, postquam uterus omnimodè evacuatus, & à tot hospitibus liberatus esset; sic enim Fœmina sui tempus puerperii feliciter transegit, indeque sana & incoluimus ad domestica munia rediit. Notatu heic dignum quoque judicamus, quòd jam viginti quatuor horis ante partum Aquæ Fœtus penè insensibiliter profuxerint, ipsaque Mulier Sartoriæ professioni dedita, sibi persuaserit, istum Aquarum fluxum præmaturum à nimia Brachiorum extensione, involucra Fœtum rumpente, originem habuisse, utpote quam brevi post securus fuerit. Neque hoc reticendum, Gravidam hanc, utut motum suorum Infantum nondum senserat, nihilominus ventrem adeo tumidum habuisse, ac si partui proxima esset, quod tamen, procul dubio præsentia tergemini Embryonis, tantæque molis secundinæ adscribendum fuit.

OBSERVATIO LXXVIII.

DN. D. THEODORI ZWINGERI.

Exenteratio Cadaveris Viri Hydrope Thoracis extincti.

O Biit Basileæ d. 20. Februar. Ann. 1722. Vir honestissimus, J. J. F. septuagenario major, valdè obesus, & collo breviorè præditus, qui ultra sesqui annum asthmaticus, tandem semestris spatio ante mortem cum Pectoris Hydrope, & incipiente Ascite conflictatus, paulatimque emaciatus fuit. Sequenti igitur mortem die cadaver Viri lustrandum obtinuimus, illudque in præsentia quorundam Artis Filiorum, præsertim verò *Dn. Buxtorffi*, & *Martini*, *Philiatrorum*, & *Dn. Joh. Eglingeri*, *Pharmacopæi*, sectionem jussu nostro administrante *Dn. D. Joh. Rudolpho Miegi*, *Anatomico solertissimo*, & *exercitatissimo*, aperuimus; ubi extus statim Abdomen non amplius tumidum, crura verò œdematosa adhuc conspeximus. Aperto Abdomine Ventriculus lavâ sui parte infra Oesophagum Gangrænâ affectus apparuit, Lien autem, Intestina, atque Vesica sana videbantur; Glandulæ Mesenterii solito majores, & Lymphâ crassâ infarctæ conspiciebantur, Pancreas fuit duriusculum, velut scirrhosum, Renum parenchyma Tunicæ adiposæ firmiter concretum, tumidum, ac præternaturaliter durum vel compactum extitit. Hepar majore ex parte sanum, lobus tamen ejus sinister non nihil lividus erat. Vesiculam Fellis autem sextuplo circiter majorem, bile ferosiore maximè distentam, inque eâ Calculum ex rufo nigricantem, lævem, oblongum, magnitudine & figurâ Fabæ communis seu majoris equinæ, deprehendimus. Pulmonis lobus dexter membranæ pleuræ firmiter undiquaque adnatus substantiâ lividâ vel subatrâ præditus, adeoque sideratus, intra suos recessus copiosum habuit serum, per interstitia vasorum diffusum. Lobus verò ejus sinister non nisi parte su-

pernâ Costarum tunicæ connexus , substantiæ pariter lividæ & corruptæ faciem monstravit. Cavitas pectoris sinistra libras propemodum tres humoris seroso-crassi & obscurè flavescen- tis, nequiquam fœtidi continuit. Imò & Pericardium sero tenuiore subruento nonnihil expansum conspeximus , quod forsan non exigua fuit causa tot anxietatum , & cordis palpi- tationum, quibus vivens adhuc Æger crebrò admodum vexa- tus erat. Ipsum Cor justo grandius , & quasi tumidum nobis visum est, cum venis coronariis sanguine coagulato turgentibus. In utroque ipsius ventriculo sanguis fuit grumosus, Polypus apparuit nullus. Valvulæ sigmoideæ, quâ parte Ar- teriæ cohærebant aortæ, duræ admodum & cartilaginosa fue- runt , imò & ipsa Arteria pulmonaris nonnihil cartilaginosa extitit. Vesica urinaria Lotio distenta erat, quod vivens Æger parcâ semper quantitate excreverat.

OBSERVATIO LXXIX.

DN. D. THEODORI ZVINGERI.

*Macule scorbuticæ nigrae per universum corpus
dispersæ.*

Ftechias nigras, in Febribus malignis per omnem cutis am- bitum efflorescentes , pro lethali plerumque signo Practici Medici , tantùm non omnes , interpretati fuerunt hæctenus , eventu videlicet mortis ut plurimum inde secuto. Sed enim & extra Febrem tales obtingere Maculas posse, experienciâ cer- tâ didicimus jam aliquoties ; etenim Anno 1713. mense Se- ptembri vocatus fui ad Filiam Ludimoderatoris cujusdam nostratis, formosam illam, sanguineam, decimum septimum ætatis annum agentem , & segni admodum fluxu mensium præditam, aliâs vegetam , & satis benè externo intuitu valen- tem , utut diætæ optimæ regulas minus exactè observaverit, acidis atque crudorum fructuum cibus multum delectata, fre-
quens

quentique terrore perculsa fuerit. Hæc itaque Filia nihil mali persentiens, domesticisque negotiis pro more sedulò incumbens, post aliqualem membrorum lassitudinem, de quâ tamen nullas movit querelas, uno mane è lecto surgens toto se corpore maculis conspersam nigris animadvertit, levissimo cum pruritu molestis. Parentes hoc phænomeno, planè insolito, perterriti Medicum accersunt, qui accedens similiter miratus est talium macularum eruptionem sine ullo alio corporis morbo factam, si mensium emanationem excipias, unicâ tantùm vice contingentem, qui defectus aliquam huic phænomeno ansam præbere potuit, propter stagnantes, ut verosimile est, quasdam particulas sanguinis austeras in vasculorum extremitatibus coagulatas. Nulla Febris cujuscunque præsentis aderant indicia, Appetitus bonus, somnus tranquillus, alvus libera, Pulsus & Urina naturales, sitis nulla, ut, nisi de exiguâ lassitudine Artuum, & leviculo Macularum (quæ omnes pulicum morsibus sine ullâ cutis asperitate planè æquales erant) pruritu quæsta esset, perfectè sanam pronunciâsses. In hoc itaque statu versanti huic Virgini præscripsi statim præparantes duos Pulveres eadem die, mane ac vesperi, sumendos:

℞. *Antimon. diaph. C. C. phil. preparat. āā* ℥j. *Salis Juniper. Cremor. Tart. āā* ℥ss. *Misc. f. Pulv. subl. in duas dos. equal. dividendus, atque cum haustu Aqua destill. Fumar. & Scab. capiendus.* Postridie mane verò sequentem *Potionem laxantem* propinavi:

℞. *Syrup. de Cichor. cum Rhab. ℥ij. Elect. è Succ. Rosar. ℥ij. Nitr. Antimonial. gr. iv. Aqu. Cichor. Card. bened. āā* ℥ss. *Fœnic. ℥ij. Misc. f. Potio d. ad Vitr. pro dosi.* Hisce ex præscripto sumtis Remediis Virgo sexies per inferiora fuit purgata, nullâ cum succedente siti, aliave molestiâ; sed Maculæ nihilominus eodem tenore substiterunt, ac velut splendentes evaserunt; quamobrem diaphoretica nunc in usum trahenda ratus sequentia ordinavi:

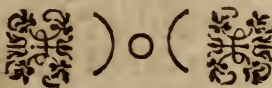
℞. *Ebor. phil. preparat. Panac. sol. alcalin. āā* ℥ij. *Bezoard. min. Cinnabar. Antimon. rectific. āā* ℥j. *Nitr. antimon. Corallor. rubr. prepar. āā* ℥ss. *Misc. f. Pulvis subl. div. in 14. dos.*

aqu. ad chart. de quibus mane ac vesp. bihorio ante pastum cum Infuso folior. Thee & Scabios. dosis capienda. Prohibui interea usum acidorum, austerorum, nimis salitorum, & fumo induratum; pro potu ordinario autem concessi *Decoctum Rasur. C. C. & Ligni Sassafr.* cum mediâ parte *Vini albi veteris.* Inter usum horum medicaminum Maculæ paulatim atque insensibiliter disparuerunt, nullo alio malo subsecuto. Absolutis autem Pulveribus, dissipatisque sine noxâ Maculis, excitato quin & uno alterove sudore, cum mensium fluxus non appareret, venam brachii incidendam, atque sex uncias sanguinis extrahendas curavi, viscido nonnihil muco inquinati, cæterum satis boni, ac deinceps seq. *Tincturam* ordinavi: *℞. Elix. propr. Claud. ℥iij. Essent. Artemis. Trifol. fibr. Galang. āā ʒj Sal. volat. Oleos. ℥ij. Misc. detur ad Vitr. Dosis m. ac v. gutt. 20. ad 25.* cum potu ordinario, horâ ante pastum. Tandem *Pediluvia* quoque interdum horâ somni usurpanda suasi. Quibus ex præscripto observatis Filia Mensium fluxum ordinarium recuperavit, ac integræ valetudini restituta fuit.

Macularum violaceo- & nigro-purpurearum exempla quoque inveniemus apud Mart. Listerum, *Dissertatione de Scorbuto Casu 7. 8. 9. & decimo*, sed funestarum plerumque illarum, utpote Hæmorrhagiæ narium lethali junctarum, quæ vel præcesserat, vel secuta fuerat. Meminit & Cl. Casparus Pezoldus, *Poliater Vratislaviensis meritiss. Observat. Chirurg. select 6.* Macularum scorbuticarum diversæ magnitudinis, colorisque sanguinei, punicei & violacei, in Filio octenni cum Hæmorrhagiâ universali narium, faucium, alvi, renum &c. maximè periculosâ.

Liceat heic addere simile adhuc exemplum Pueri apud nos, septennis, *J. Rod. Eckensteinii, Textoris Filii*, qui in paupertate educatus, maleque nutritus, nocte diem nonam Julii Ann. 1714. insequente, nihil mali prius sentiens, per universam cutis peripheriam, neutiquam tumentem aut exasperatam, Maculis conspersus fuit, rubentibus singulis & sanguineis, rotundis,

tundis , pifum latitudine fuâ partim æquantibus , partim fuperantibus , quarum nonnullæ apertæ sanguinem fuderunt. Sed & cruor per insequentem diem iteratis vicibus ex ore Pueri manavit copiosus , sine vomitu , sine tussi. Secundâ verò Morbi die Maculæ omnes ex livido nigrescentes evaserunt , neque Faucium Hæmorrhagia planè cessavit : pallidus hinc maximè redditur Puer , debilis ac siticulosus , appetitu destitutus omni , pulsu justo celeriore , respiratione liberâ , & rationis usu adhuc salvo existente. In hoc itaque statu cùm versaretur Æger pauperrimus , procurata tamen ipsi fuit *Mixtura cardiaca* , ex *Aquâ Borræg. Bursa past. & cinnam. cydon. Syrup. Rub. id. Bolo Basil. præpar. & Tincturâ Corall. parata*. Exhibita quoque *Juscula farinacea, lactea, hordeacea, avenacea*, qualiacunque haberi potuerunt. Pro ordinario autem potu concessa fuit *Aqua panata* , sive *Aqua fontana*, in quâ *frustum Panis tostum* fuit extinctum. Quibus auxiliis Hæmorrhagia quidem paulatim fuit sedata , sed nihilominus alia symptomata reddebantur graviora , lassitudo quotidie major , sitis urgentior. Quin imò post triduum Ratio incepit turbari , Respiratio circa diem octavam difficilis evadere , Maculis hucusque nihil imminutis. Dum verò in usu præscriptorum remedium , subinde iteratorum , non secus ac Alimentorum , strenuè fuisset continuatum , tandem circa diem Ægritudinis duodecimam Maculæ post aliquot sudores excussos insensibiliter dissipari cœperunt , ac intra paucos dies planè disparuerunt ; sic redeunte , & quotidie augmentato Appetitu , Rationisque sanæ usu , cessante prorsus siti , vires sensim integras Puer recuperavit , perfecteque , Deo benedicente , convaluit.

OBSERVATIO LXXX.

DN. D. THEODORI ZVINGERI.

Uteri prolapsi exsectio non lethalis.

PRocidentia Vaginæ uterinæ exempla apud Morborum Historiographos occurrunt frequentia ; sed rarius est , quando Matrix non quidem in vaginam tantum suam , verum planè extra sinum pudoris prolabitur : imò rarissimum , quando truncatâ quadam portione illius Mulier nihilominus sana & incolumis evadit. Recenti enim memoriâ adhuc tenemus , quod ante plus quàm triginta annos contigit in Rhætiâ , in quâ Fœmina quædam honestissima , post exactos graviditatis menses , suum urgentibus parturiendi tenesmis fœtum sponte eniti tentans , sed id effectui dare prorsus impotens , ob defectum obstetricis idoneæ Chirurgum arcessere peritum jubet , ejusque auxilium anxia implorat ; hic ergo promptè accedens , audito & explorato rei statu , fœtum manu suâ extrahere conatus est , sed frustraneo ausu , quamobrem instrumenta , quæ quidem in promptu habuit secum allata , adhibuit , iisque Fœtum primò , deinceps verò etiam secundinam , Uteri substantiæ firmiter adnatam , tantâ cum violentiâ extraxit , ut Fundus Uteri simul prodiret , atque Capitis infantilis magnitudine extra Vulvam delapsus propenderet , molam quandam primo intuitu mentiens vel referens. Requisito hinc Medici , qui tum in viciniâ apud Ægrotantem peregrè vocatus aderat , celeberrimi consilio , molem illam nonnihil rubentem filo prius forti ligatam , rescindit , atque Epithemata Gangrænam impediencia diligenter quidem , sed sine successu applicat sperato , quin Sphacelus superveniens inemendabilis miseram bidui spatio è vivis sustulit ; in cujus cadavere , permissu Mariti deprehendit Medicus cum Chirurgo , mediam prolapsæ Matricis partem fuisse resectam. Felicius res succes-

fit in sequenti casu, quem raritatis gratiâ communicatione haud prorsus indignum judicavimus. Nimirum accidit die 20. Maji Ann. 1718. in pago *Candern*, Marchionatûs *Badâ-Durlacensis*, duabus abhinc *Leucis* distante, ut viduam *Michaëlis Kurtzen* p. m. *Catharinam Dreyerin*, anno ætatis 52. Gramina alacriter demerentem, graviaque dein *Fœni* pondera multoties levantem, iterumque deponentem, uterinus sanguinis fluxus, postquam suos jam ante biennium menses amiserat, subitaneo & eo quidem maximo cum impetu adoriretur, ut non tantum sanguis copiosè profueret, sed ipsamet simul *Fœmina* urgente quodam insolito tenesmo, & vehementissimo, parturientium instar, egerendi stimulo, eam quam prodire velle credebat, materiam validissimis conatibus eniti laboraret, ac ita tandem Uterum cum *Vaginâ* simul ipsum extruderet, procul extra pudoris sinum postea, & quidem *Ovi gallinacei* magnitudine dependentem. In hoc itaque statu, & improvise casu obstetricem primùm vicinam arcessivit, quæ cognito & examinato *Ægrotantis* malo, Remedia extus varia adhibuit, Uterumque procidentem suum in locum naturalem retrudere conata fuit, sed irritò successu, quin potius id effecit, ut protinus elapsus uterus maximè inflammaretur, insigniter intumesceret, doloremque sic ardentem intensissimum non sine Febre & aliis Symptomatibus produceret; quare certiora statim auxilia in tam periculoso casu quaerenda fuerunt, ac ea propter Chirurgus illius loci peritus, *Georgius Suter*, d. 30. Maji vocatus cum stupore non uterinam duntaxat *Vaginam*, sed Uterum quoque ipsum, magnitudine *Capitis infantilis* extra *Vulvam* prominentem, intuitus est, valdè durum, graviter olentem, & mediam jam partem sphacelatum. Nihil proin heic agi posse melius credidit, quàm ut *Epithematibus calentibus*, *spirituosis discutientibus*, frequentissimè applicatis, non secus atque exhibitâ cochleatim *Mixturâ cardiaco-diaphoreticâ refocillante*, ulterior sideratio præcaveretur, sideratæ portionis separatim promoveretur,

ac denique nostrum simul consilium de ulteriore tam insoliti Affectûs curatione & perfanatione requireretur. Hunc in finem Chirurgus in Urbem se conferens mihi retulit, totam propemodum substantiam uteri prolapsi penitus fideratam, nigram, insensibilem atque adeo mortuam apparere, nullum amplius sanguinem jam ab aliquot diebus ex Utero promanâre, Fœminam continuè febricitare, subinde debilem reddi, sitire, & appetitu carere. Consultatione hinc cum ipso institutâ conclusum inter nos fuit, in periculosissimo hocce casu minimè cunctandum, sed mox anceps auxilium esse suscipiendum, atque sphacelatam elapsæ partis substantiam sectione extirpandam, & hoc modo sanitatem sperari adhuc posse, si DEus operationi benedicere voluerit. Chirurgus itaque hoc suffultus consilio domum redux factus opitulante adhuc commilitone suo, *Joh. Wilhelmo Krug*, Chirurgo itidem experto, in illam Uteri prolapsi fideratam acu perfodit, funiculo apto, quousque intra vaginam penetrare potuit, (studiosè evitatâ Urethræ intactæ viciniâ) ligavit, quotidie ligaturam fortius constrinxit, idque omnino præstitit, ut quartâ post die moles ligata, quæ tres cum dimidiâ libras pondere suo æquavit, tota quanta excideret; dum interim Fœmina suam perpetim Urinam haud difficulter reddere potuit. Sed & *Fomentationes* debitæ juxta hæc continuò & sollicitâ cura fuerunt adhibitæ, nec non reliqua curata omnia, quæ quidem necessaria fuerunt judicata ad Vulnus & Ulcus tantæ considerationis extergendum, suppurandum, consolidandum. Non omisissis remediis internis, *Mixturâ cardiacâ*, *Decocto traumatico*, per aliquot hebdomadas propinato. Ligatura per nonnullos adhuc dies post molem Uteri separatam in Pudendis hæsit, donec post diligentem applicationem *Unguenti digestivi spirituofo-traumatici*, sponte exciderit, atque hinc Fœmina, adhibitiss *Remediis epuloticis blandè siccantibus*, sensim ac sensim melius habere cœperit, tandemque brevi temporis spatio sanata fuerit, nullam planè vel labem amplius vel mole-

molestiam qualemcunque ad hoc usque tempus perferens,
ac robusta semper, alacrisque per Dei bonitatem vivens.

(*Basilea August. Vind. d. 27. Aug.*

An. 1723. missa.)

OBSERVATIO LXXXI.

DN. D. JOH. RODOLPHI ZVINGERI.

Proles pustulosa.

U K. Mulier Basiliensis, ætatis annorum 36. Staturæ parvæ, habitus macilenti, vultus pallidi, dispositionis scorbuticæ & hystericæ, variis à juventute incommodis frequenti casu tentata, inprimis autem Ozænam aliquot abhinc annis valdè obstinatam passa, victu interim pro angustia rei familiaris tenui fruens, & miseram, egenam, afflictamque vitam agens, superiore hyeme multum frigoris experta, nunc secunda vice imprægnata, circa medium Martii hujus anni 1723. invisens Amicam, hujus Infantes deprehendit Variolis graviter affectos, quo aspectu foedo nonnihil horroris percepit, attamen ab adstantibus monita, melius esse objectum terrificum diutius contemplari, remotis lecti stragulis, ægrotantium corpuscula Variolis refertissima ulterius inspexit. Cæterùm ea die & sequentibus nihil peculiariter mali successit, sed quemadmodum ante hunc casum incommodè valebat, ita & post illum reliquo toto suæ gestationis tempore, frequentes adversæ valetudinis insultus, inprimis tensivos dolores in hypochondrio dextro, & quotidianas ferè lipothymias hystericas, nonnunquam & Vomitiones molestas sustinuit. Tandem elapso gestationis termino d. 5. Junii 1723. circa *μετ' ὄκτιον* enixa est prolem fœmellam, infirmam, & præter opinionem in Artubus extremis pustulosam, erant enim Manus extremæ cum pedibus admodum lividæ, pustulis obsita albis, innumeris, exiguo intervallo discretis, quarum aliæ majores, aliæ mino-

res, pleraque pisi molem æquantes apparebant, magis compressæ, quàm sublimes, à Variolis in eo distantes, quod inflammatorio circulo carerent, neque collapsæ, illarum instar, in crustam abirent, quanquam & suo colore lacteo, totaque facie aliquid diversi præ se ferebant. Apertæ quadam harum Pustularum forficis ope, sub membranula tenui, hoc est, cuticula vitiata, materiam ostendebant albam, crassiusculam, purulentam, non coagulata. Postridie autem à partu hæ pustulæ ita subsederunt, ut vix supra Cutim elevata, sed planæ & collapsæ apparerent, nulla tamen sponte aperta, vel in crustam abeunte, sed aliis atque aliis hinc inde recens pullulantibus, plures in unam majorem pustulam confluebant, ita ut per extremas Manus & Pedes, reliquo toto corpore excepto, longè lateque Ulcuscula Epidermide tecta excurrerent. Placentam unà cum Chorion & Amnion, nec non Funiculo umbilicali, mole & crassitie naturali secundina majorem, non sine maculis albis, latis, ut puto ulcerosis, frequenti numero sparsis, obstetrix observavit. Cœpit hæc proles proximis à sua nativitate diebus pulmenta ex farina & lacte parata deglutire, nec non pro potu *Decoctum Raf. C. C. Glycyrrhizæ, & Sem. Anisi* haurire, lactis enim materni nihil suppetebat, sed cum latis indies Pustulis, regnante omnium humorum Intemperie, nihil alimenta, vel medicamenta proficiebant adeo ut corpusculum tabescendo, tandem die undecima morbi superveniente Epilepsia exspiraret.

OBSERVATIO LXXXII.

DN. D. JOH. RODOLPHI ZVINGERI.

Appendix præternaturalis cæca Intestini Ilei.

CUM anno 1723. impetrassem Fœtum, sive prolem humanam, paucis à partu diebus extinctam, subiit animum sectione instituta, eas partes inspicere, quæ in his subjectis sunt

nota-

Fig. 1. p. 131.

Fig. 5.
pag. 66.

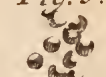

Fig. 4 p. 65.

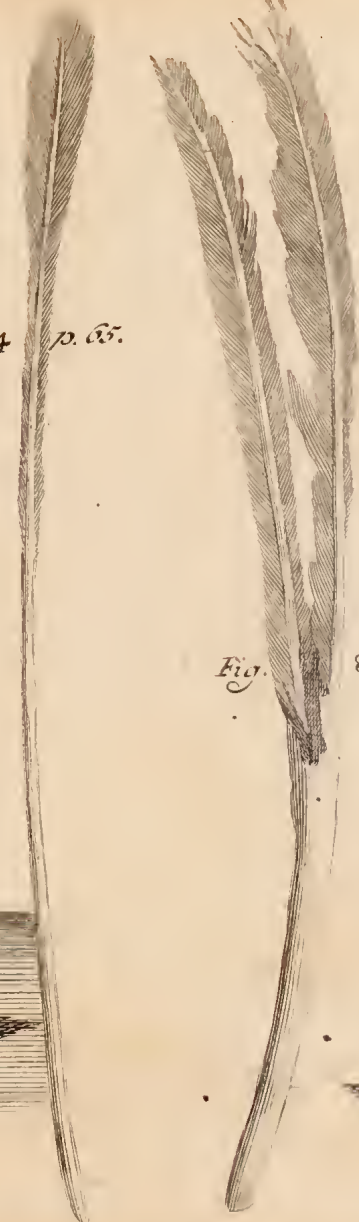

Fig. 2. p. 65.

Fig. 6. p. 157.

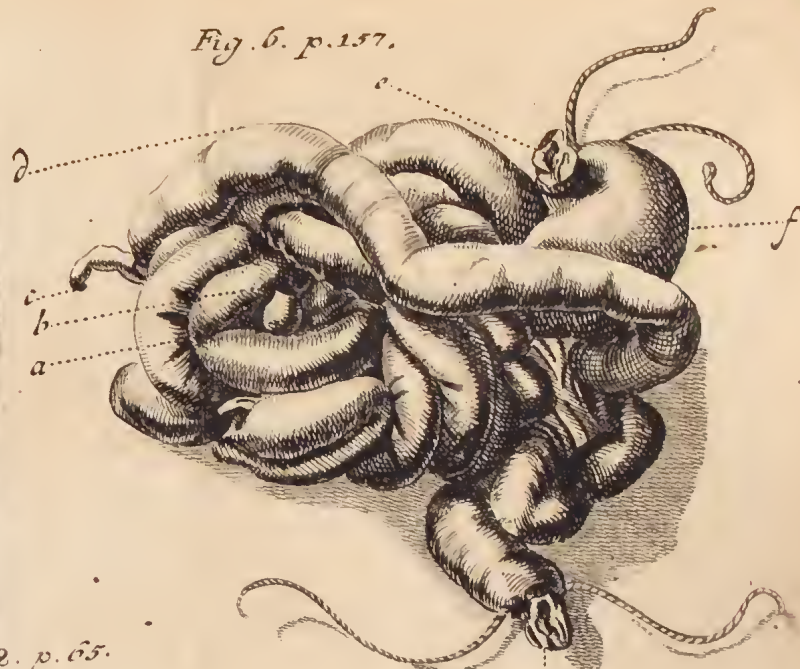

Fig. 2. pag. 129. 9

notabiliores; quæque in adultis, vel aliter constitutæ reperiuntur, vel omninò desiderantur, videlicet *Urachum*, cum *Arteriis* & *Venâ umbilicali*, nec non *canalem arteriosum* cum *Foramine ovali*. Apparebant hæc vasa & viæ omnes adhuc perviæ, excepto *Uracho*. qui nunquam, ut arbitror, in humanis Fœtibus cavus reperitur, si à numero eorum, qui cultellum anatomicum subierunt, ad reliquos concludere fas est. Videbantur igitur hæ partes, & aliæ quævis statui naturali conformes, si excipias *Canalem intestinorum*, hujusque partem, quæ *Ileus* vel *Ileum* vocatur, in quo decem circiter pollices à suo fine, quò *Colo* inseritur, apparebat appendix præternaturalis, cæca, magnitudine & figura ad *Uvulam* *Homini*s adulti accedens, vel si mavis, digitale parvum referens, extremo altero convexum & clausum, media parte cylindrica, intus cava, altero autem extremo orbiculari, aperto, ad excipiendum apicem digitorum apto cohærebat *Intestino* hæc appendix lateraliter, in osculatione lata, ut flatum cæteris *Intestini*s immissum faciliè admitteret, prout in adjecta figura demonstratur.

Explicatio Figure.

Hac figura exhibentur *Intestina* prolis humanæ, flatu distenta, *Mesaræo* & *Mesocolo* adhuc cohærentia, cum *Appendice* præternaturali cæca *Intestini Ilei*.

- a. *Appendix Intestini Ilei* præternaturalis, cæca, etiam flatu turgida, mole & figura ad *Uvulam* hominis adulti accedens.
- b. *Intestini Ilei* flexus posteriora versus, propè *Appendicem* *uvularem*.
- c. *Appendix vermiformis Intestini cæci*.
- d. *Intestinum Colon*.
- e. *Oesophagus* ligatura constrictus.
- f. *Stomachus* flatu distentus.
- g. *Intestinum rectum*.

Vid. Tab. IV. Fig. 5.

OBSERVATIO LXXXIII.

DN. D. JOH. RODOLPHI ZVINGERI.

Vesica Bovis gemina.

ANno 1720. d. 15. Decembris, obtinui Vesicam è Bove recens maſtato, lotio adhuc turgidam, ſed geminatam, ita ut altera ponè alteram diſtinctè appareret, quarum quidem una ſitu anterior & major, tanquam primaria, nihil à naturali bovina veſica diſcrepare videbatur, altera verò ſitu poſterior & minor, velut ſecundaria priori Appendicis inſtar, parte poſtica & ſuperna cohærebat, ſed nulla Ureterum veſtigia habens, quorum meatu Urinæ è Renibus deſcendenti in ejus cavum aditus pateret, ſic ut colligerem, hanc Veſicæ appendixem nonniſi ex altera primaria acceſſum, vel introitum lotio præbuiſſe; à fundo enim hujus, in corpus alterius, canalis membranaceus, digiti minoris diametro, pervius excurrebat, quem ultro citroque liquori commeatum permiſiſſe conjeçi, ſic ut utraque cavitas Urinæ colligendæ, & excernendæ idonea videretur, altera illam immediatè aperta cervice ſua in Urethram derivante, altera verò eandem, qua via acceſſerat, rurfus in primariam Veſicam deponente, adjuvante ſcilicet fibrarum motricium, quæ nequaquam deficiebant, conſtrictione. Cùm effuſa Urina flatum collo primariæ Veſicæ immitterem, hæc quidem in omnem dimensionem expanſa fuit, ſed appendix altera nequaquam, ita ut opus fuerit, incifo communicationis collo, demum illam inflare, quod putaverim ſphincteri illius corrugato, vel conſtricto adſcribendum eſſe. Hæc autem in ſubjecta figura ad vivum delineantur.

Explicatio Figura.

Hac figura exhibetur Veſica bubula geminata, altera primaria & anterior, naturali ſimillima, altera ſecundaria & poſterior,

sterior, præcedenti instar appendicis, superna & postica parte accumbens, utraque flatu modicè distenta.

- a. *Vesica anterior, primaria, à naturali nihil discrepans, neque figura, neque situ, quæ etiam magnitudine naturali bovina vesica vix inferior fuit.*
- b. *Collum ejusdem, sua pinguedine nudatum.*
- c. *Fundus ejusdem.*
- d. *Vesica secundaria posteriùs sita, paulo minoris extensionis, etiam flatu turgidula, primaria instar appendicis, postica & superna parte accumbens.*
- e. *Pars ejusdem posterior.*
- f. *Contiguitas utriusque vesicæ sine cavitatis communicatione.*
- g. *Collum pervium, diametro digiti minoris, utrique Vesicæ primariæ & secundariæ interpositum.*
- h. *Ejusdem insertio in Vesicam primariam.*
- i. *Ejusdem insertio in Vesicam secundariam.*
- k. *Lamella peritonæi utramque Vesicam connectens, à dextro latere.*
- l. *Lamella peritonæi à sinistro latere.*

Vid. Tab. V. Fig. 4.

OBSERVATIO LXXXIV.

DN. D. JOH. RODOLPHI ZVINGERI.

Fœtus circiter quadrimestris, Abortu editus, cum sterno concavo, & regione umbilicali valde prominente, &c.

FOEmina Basiliensis, annos nata 26. in honesto conjugio vivens, à quatuor circiter mensibus imprægnata, & hætenus integra valetudine fruens, qua nil opimius mortalibus, qua nil vita habet præstantius, die 11. Augusti 1722. incertum an ex animi iracundia & bilis effervescencia, an ex validiore corporis motu, an victu inordinato, aliave culpa, sibi contraxit molestum alvi tenesmum, ita ut frequens adesset desidendi cupiditas, non sine dolorifica mucosæ materiæ excretionem.

Acces-

Accesserunt brevi dolores ac nisus uterini , velut in parturiente, quorum vi & efficacia præter opinionem , prodiit ex Uteri vagina, corpus mole pugnum superans , externè membranaceum, molle, sed intra quod digitorum tactu aliquid duriusculi percipiebatur , necdum verò hoc corpus excussum erat penitus , sed hucusque de sinu muliebri pendulum. In his angustiis accita obstetrix sine mora accurrit , & explorando pudenda , deprehendit molem extra Vaginæ orificium pendulam , quæ tamen neque conatibus Mulieris afflictæ , neque manibus prehensa cedere velle videbatur. Subdubitans autem de indole hujus Fœtus , quanquam intellectis imprægnationis prægressæ indiciiis , meum in hoc casu Obstetrix consilium petiit, & quo pacto huic Fœminæ subveniendum existimarem , rogavit. Cognitis itaque circumstantiis respondi, pro Abortu hunc casum esse habendum , ac proin , sive Fœtus suis involutus membranis , sive Mola quædam è sinu pudoris promineret , operam esse dandam , ut commodè extrahatur, nisi dato adhuc aliquo temporis spatio , natura propriis ipsamet conatibus id præstitisset , ceu quæ cum in quovis casu, tum vel præcipuè in partu sibi auxiliari , & mirificè ad conservationem vitæ suos motus dirigere soleat ; suasi igitur Cardiacæ quodam vires conservandas, cætera negotium nonnihil ulterius naturæ mediatrici permittendum. Successit res pro voto , dum parturiens cumulatîs nisibus frequenti intervallo, tandem una cum mole pendula simul placentam uterinam feliciter excrevit , quanquam non sine gravi sanguinis profusio, & insigni virium jacturâ. Corpus ab Obstetrice agrè impetratum , aliquamdiu aqua tepida maceravi , dein cultello explorandum suscepi. Fœtus erat circiter quadrimestris, suis adhuc membranîs , Chorîo & Amnio involutus , cum adnexa placenta , multo sanguine grumoso , qua parte Uterum respiciebat , obducta. Apertis autem involucribus apparuit Fœtus humanus, à naturali configuratione , quoad Sternum, Regionem umbilicalem aliasque nonnullas partes alienus, prout

Fig. 4. p. 159.

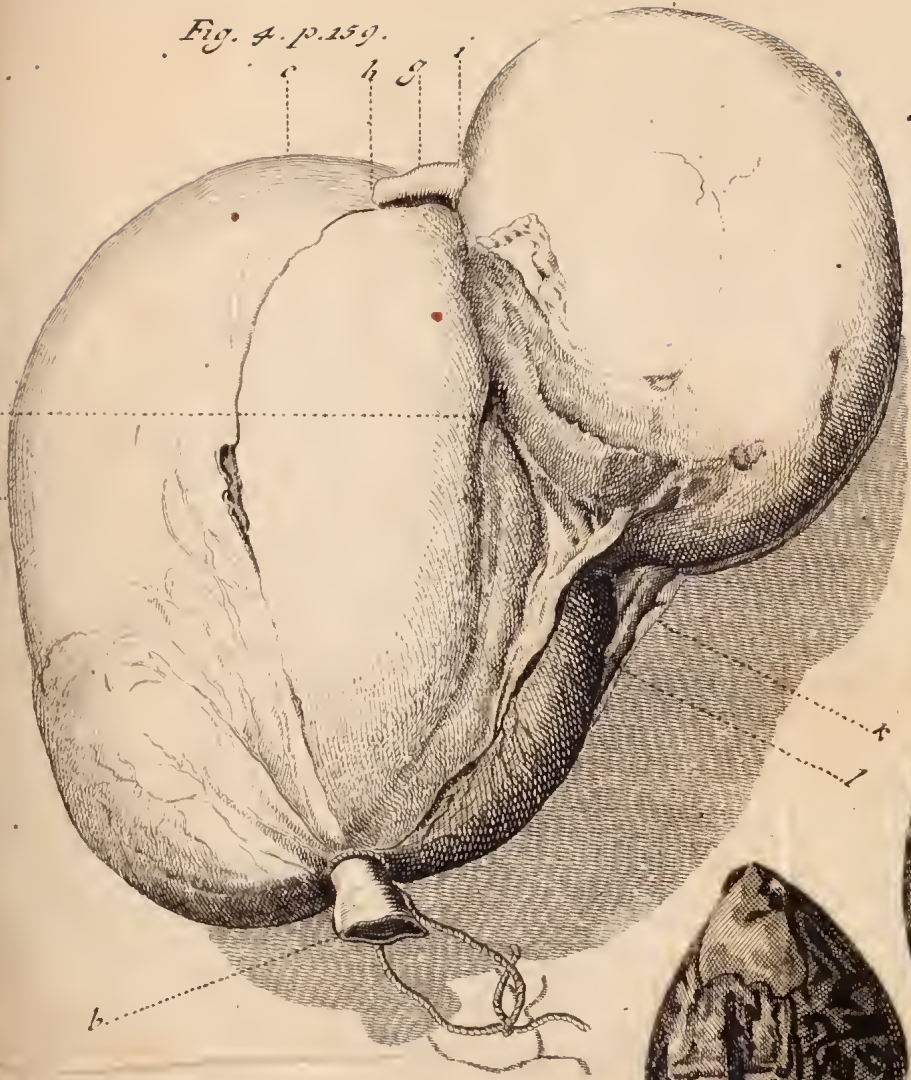

Fig. 6. p. 67.

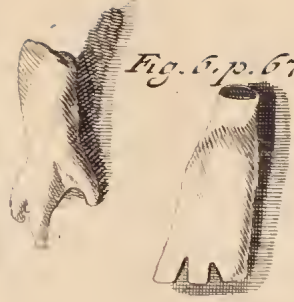

Fig. 5. p. 161.

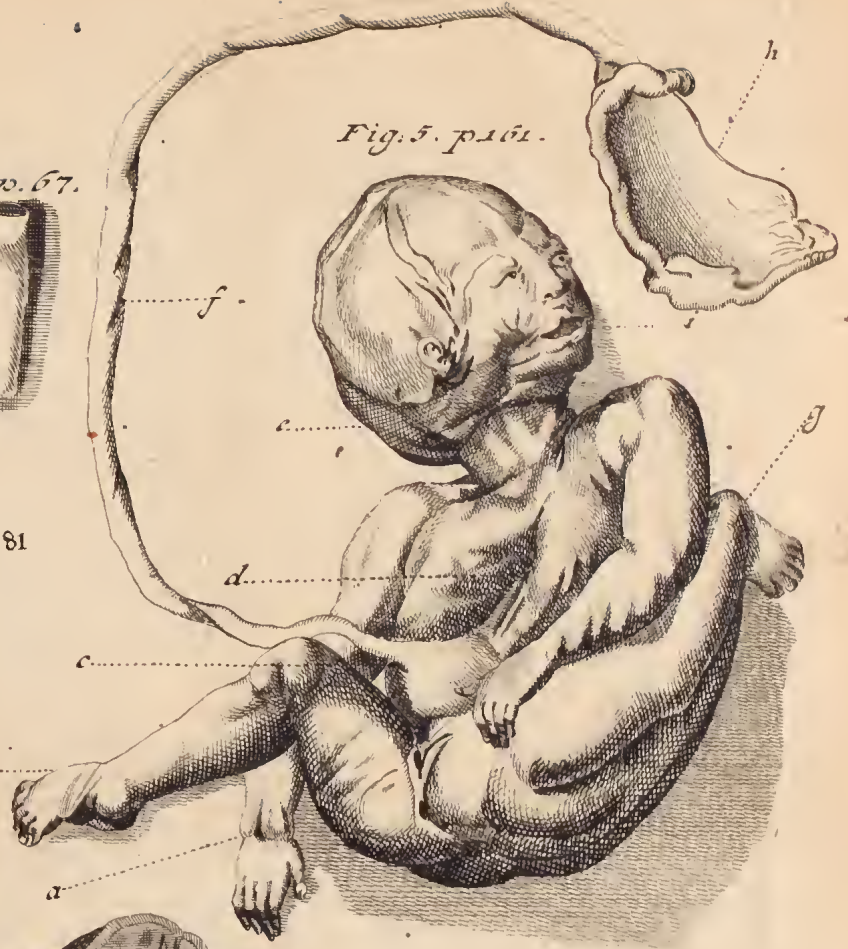

Fig. 2. p. 81

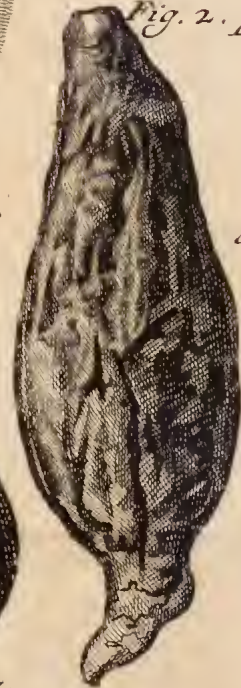

Fig. III. p. 81.

Fig. 1. p. 81.

gionem umbilicalem anasque nominatim p[er] in

in apposita figura demonstratur : in qua inprimis notari meretur sternum valdè concavum , & prominentia insolita Regionis umbilicalis. Mulier autem hunc Abortum passa , instar puerperæ lectum tenuit , ac absque remediorum ope , solius naturæ beneficio prosperam valetudinem recuperavit.

Explicatio Figure.

Hac figura exhibetur Fœtus humanus , circiter quadrimestris , abortu editus , cum sterno concavo , & regione umbilicali pro tuberante.

- a. *Apophysis styloides cubiti protuberans.*
- b. *Metatarsus dextri pedis introrsum curvatus.*
- c. *Protuberantia regionis umbilicalis insolita.*
- d. *Sternum valdè concavum , seu fovea notabilis in medio pectore.*
- e. *Occiput deforme tuberosum.*
- f. *Funiculus umbilicalis.*
- g. *Pes sinister brachio versus axillam sublatus.*
- h. *Particula Chorii membrana.*
- i. *Facies , quæ dorsum respiciebat , velut collo distorto , à pectore antrorsum inversa.*

Vid. Tab. V. Fig. 5.

(*Basileæ August. Vind. 27. Aug.*
An. 1723. missæ.)

OBSERVATIO LXXXV.

DN. D. RODOLPHI MIEGII.

Abcessus & Hydrops Ovarii dextri.

BArbara Müllerin, Virgo Basileensis, habitus corporis macilentum, staturæ mediocris, colore faciei ex flavo subfusco donata, iræ præprimis dedita, variis etiam per ætatem terribus agitata, & ob ærumnas contristata sæpius, ut tristitiæ nimis indulgens ferè melancholica evaserit. Ab ineunte ætate

variis Ulceribus foedabatur, quamvis sanis Parentibus prognata, præprimis autem obnoxia fuit Paronychiis, Ulcus exedens cum ossis Carie post se relinquentibus, ut in manuum digitis quædam extremæ Phalanges Carie erosæ deciderint. Circa pubertatis annos Ulcera hæc cicatricem admiserunt, & occlusa manserunt. Erumpentes autem eo tempore Menses nunc inordinati exitere, nunc deficientes etiam, cumque Ancillæ servitia cogeretur præstare, modo frigida modo humida tempestatu exposita, vigiliis præterea indulgendo crebris, sibi consulere, hincque menstrua parciora atque inordinata pro voto emendare nequivit, & quamvis valetudinaria suis incubuit negotiis, donec septimum & quadragesimum ætatis annum attigerit, quo Menses paulatim parciores erumpebant. Anno 1713. cum fervente æris æstui exposita, & laboribus variis ad sudorem usque indulgens Mensium pateretur stillicidium, minimè largum, occasione contentionis alicujus excandescens, sudoreque madens gelidum Aquæ haustum fecit, ac inde confestim dolores circa lumbos experta est, mensesque omnino sufflaminati, nunquam postea redierunt. Doloribus autem sensim cessantibus, tumor Abdominis supervenit, eadem qua Gravidis ratione, ut haud absque summa animi ægritudine graviditatis suspecta haberetur, præprimis cum Mensium suppressionem non celaverit, vomitibus subinde defatigata fuerit, pallidaque & macilentior adhuc evaserit; istam tamen ignominia labem sibi illatam tempus sequens diluebat. Venter enim magis magisque intumuit, donec ad ambitum Abdomini faciendum requireretur funiculus Ulnam unam Parisiensem & sextam ejus partem longus. Cum pectus haberet depressius angustumque, Tumor Ventris admodum prominerebat, Umbilicus elevatus erat & latè expansus, Venæ abdominis cutem perreptantes paulatim amplæ & varicosæ reddebantur, ut quædam comparuerint pollicis humani crassitiem superantes. Varia hoc in statu tam à Medicis quàm ab Agyrts præscripta assumsit medicamina, præcipuè purgantia, eaque

eaque sæpius repetita & acria, sed sine successu aut levamine ullo. Tumor enim quotidie incrementum ceperat ad mensem Aprilis usque A. 1718. quo adhuc obambulare poterat, quamvis Ventris moles maximè fuerit incommoda. Ad finem hujus mensis Vomitus affligebatur ultra octiduum, ut omnia Alimenta atque confortantia Medicamina brevi post assumptionem per Gulam redderet, unde viribus dejectis in agone versari existimabatur, vomitu tamen cessante sponte vires reparabantur, hinc præmissa purgante martialem subiit auram in Xenodochio Basileensi, ac Venter inde septimam detumuit partem, appetitus restauratus est, ut commodius longè valuerit; sed post aliquot hebdomadas recruduit Vomitus cum Ventris obstructione pertinacissima. Urinæ pallidæ erant, & Abdomen pristinam recuperavit expansionem. Majo & Junio pedum intumescencia hydropica, ac ea quidem maxima, supervenit, ut, qui antea tabidi apparuerant, nunc mirum in modum œdematoso tumore correpti conspicerentur, ad crepaturam usque. Sub Julii mensis initium cute etiam dextri pedis supra malleolos rupta & erosa serum stillavit limpidum, indeque Pedum amborum tumor diminutus fuit, sed cum Cutis in dextro pede supra dicto loco circumquaque eroderetur & inflammatorius accederet rubor, ad gangrænam impediendam *Epithemata Plant. amaro - aromaticarum in Aqua Calcis vivæ & Vino decoctarum* imposita frequenter fuerunt, postea de magno Pedis exulcerati ardore conquesta, tolerare nesciebat *Unguenta & Emplastra*, benè tamen *Remedia exsiccantia Traumatica*. Interim summa spiritus difficultate oppressa lecto incumbere amplius non potuit, sed erecto solum corpore pedibusque ad terram demissis quievit, decubitu suffocationem moliente. Pulsus erat celer & debilis, vires sensim decrescebant, donec appetitu penitus prostrato, respiratione placide cessante d. 23. Septembr. 1718. summo mane expiraret. Hinc post meridiem præsentibus *Viris Clariss. Dnn. Joh. Henrico Stehelino, Med. Prof. Joh. Rod. Zuingero M. D. & Prof. Bened. Stehelino, Luca*

Wolleb Med. Doctoribus, nec non *Dominis Birrio Basileensi, Peyern, Ottio, & Meyero, Scaphusienfibus, Nebelio Heydelberg. Hanemann, San-Gallensi, Medicina Candidatis, Dominis Braunio, Burcard, Mangold, Brodbeck*, aliisque *Chirurgia Stud. Dissectionem Cadaveris instituimus, & sequentia in ipso invenimus.*

Abdomen inæqualiter tumidum fuit, Cutis coloris naturalis, Venæ varicosæ disparuere, à Sterni extremitate ad pudenda usque Abdomen antrosum prominebat, funiculus Abdomini, ubi maximopere expansum apparebat, circumductus Ulnam parisiensem longus erat & paulo ultra. Caput & Pectus, nec non extremitates macie consumta, tabida & effucca fuerunt, si exceperis dextrum pedem extremum, qui tumore œdematoso affectus extitit.

Dissecta Abdominis Cute muscoli tenuissimi conspecti fuère, Peritonæum autem naturali crassius longè extitit. Inciso Peritonæo & cautè separato mox oculis objecta fuit Moles albicans, amplissima, membranæ Peritonæi fortiter adnata, à parte præcipuè anteriori, quæ undique liberata Tubæ Fallopiæ dextræ vasisque spermaticis cohærere visa est, Vasa enim sanguifera, ad Ovarium hoc dextrum alias tendentia, majora fuère. A circumjacentibus verò membranis, nec non ab Omento, quod semicorruptum undique isti Moli fortissimè adhærebat, quidam sanguinei ductus hanc subintraverunt. Moles dein exempta & incisa lympham fundebat mucosam, magis & minus transparentem, diversicolorem, albicantem ac subfuscam, cum autem aliquot mensuræ extillâssent, ponderavimus molem staterâ, pondusque inventum annotavimus, quod $42\frac{1}{2}$ libras æquaverat. Dein accuratius adhuc enormem hanc Molem examinavimus: membrana eam involvens exterius albida fuit, fortis & crassa, intus varia loculamenta vel cellulas possidens, quarum aliæ repletæ fuère mucilage viscida pellucida, aliæ lymphæ pituitosæ subfusca, aliæ coagulo caseo caprillo recenti, vel pulvi farinaceo haud ab simili turgebant, cellulæ fuerunt aliæ majores, aliæ minores, nullum

nullum autem molestum tetrumve odorem spiraverat materia in ipsis contenta. Dextra Tuba Fallopiana valde longa, rubens & tumida erat, secus ac sinistra, quæ à sano statu non abludebat. Nulla in cavo Abdominis lymphæ continebatur extravasata. Ventriculus valdè erat parvus, contractus, inanis, Intestina tenuia & Colum etiam vacua, rubentia, tenerima, nullo flatu distenta, nec ullibi membranæ præternaturaliter concreta. Coli pars extrema ad Os sacrum, nec non Intestinum rectum paucas continebant fecum reliquias. Hepar erat exiguum quoad externam speciem naturaliter constitutum. Vesicula fellis paucâ bile atrâ distenta. Lien, Pancreas, Renes & Vesica à naturali non abludebant statu. Uterus erat virgineus. Pudenda laxa quidem nil tamen præternaturale monstrantia. Diaphragma in cavum Pectoris valdè erat fornicatum, Ventriculus etiam & Hepar ab eo sursum pressâ superius quam naturaliter locabantur. Pectoris cavitas proin maximè fuit angusta, atque hanc angustiam difficilis Anhelitus causam fuisse, liquet, quanquam nulla sive in cavo Pectoris, sive in Pericardio lymphæ extravasata extiterit. Pulmones pleuræ & diaphragmati leviter cohærebant, ac in parte inferiori gangrænati erant. Cor magnitudinis naturalis, flaccidum valdè, Auriculæ ejus ultra modum tumentes comparuerunt; præcipuè dextra, Polypo valdè crasso, nullas radices in thalamum Cordis spargente repleta, Polypus hic nucem magnitudine æquans, prope insertionem, per cavam tam superiorem quàm inferiorem longissimè propagatus fuit. Sinistra Auricula sanguine coagulato turgida Polypum etiam fovebat per Venæ pneumonicæ ramos protensum.

Cerebrum erat molle & tenerimum, nulla alias labe præter mollitiem & glutinositatem nimiam infectum Pinealis glandula major naturali. Dura Mater flaccidissima & tenuis, sanguis in arteriis & venis nigricans non coagulatus reperiebatur, Musculi omnes valdè pallidi erant, Caput macie consumptum.

(*Basileâ Augustam Vind. d. 27.*

Aug. A. 1723; missæ.)

OBSERVATIO LXXXVI.

DN. D. JOH. MELCHIORIS VERDRIES.

Abscessus spine dorsi.

Miles gregarius duos ultra viginti annos natus, constitutionis satis vegetæ & validæ, cum, ante biennium, cubitum iturus in eo esset ut lectum in altiori & præter morem elevato loco positum ope scalæ conscenderet, infelici ac gravi lapsu in terram ruens regionem lumborum imprimis offendit, ita tamen ut præter tensiones & dolores tolerabiles brevique temporis spatio evanescentes, nil mali sentiret aut pertimesceret. Decem vero ante mortem, quæ ineunte vere hujus anni contigit, hebdomadis male habere cœpit, tumque non solum lumborum tensiones dorsique dolores eidem maximè molesti fuerunt, sed & viribus defecit, habitu simul flaccescente & quasi exarecente, ita ut phthisici instar & hectici emaciaretur: prodit simul in conspectum protuberantia in spina dorsi circa regionem lumborum ut gibbum hic imminere & jam, quod dicitur, in fieri esse judicarent omnes. Transfertur tandem in nosocomium nostrum militare, vires indies magis prosternuntur, pulsus est debilis, deliria quoque accedunt & quidem periodica, nullo licet urgente calore multum sensibili vel interno vel externo, quin frigido potius existente universo corporis habitu: sitis tamen caloris interni exsuperantis indicium faciebat. Postremum placide expirat animam. Post mortem, cum copia nobis fieret corpus secandi atque in causas mortis inquirendi, omnes medii & infimi ventris angulos perquisivimus, vix tamen quicquam hic reperire licebat quod præter naturam esset constitutum nisi quod flaccida essent omnia atque hepar & lien quodammodo tumefacta, sed tamen sine scirrhis, viderentur. Interea locum ubi gibbus prognasci videbatur accuratius pervestigamus, cumque

que remoto rene dextro studiosus quidam cultrum ad spinam dorsæ dirigeret, pus in copia prorumpens abscessus indicium faciebat; quamobrem omnia curatius hic excutimus atque magnum abscessum a dextro latere supra & per spinam ad sinistrum se extendentem, eo in loco ubi ultima dorsæ & prima lumborum vertebra per articulationem suam committuntur & se excipiunt, detegimus, vincula vertebrarum erant peresa, vertebræ ipsæ carie penitus, in loco articulationis, & ita corruptæ ut frustra cariösa digitis auferre liceret, processus transversales & obliqui erant exesi, ut vertebræ, urgente superius incumbentium ossium columna, facile loco cedere, subluxari, quin & luxari potuerint; involucra medullæ spinalis nigra erant & sphacelo infecta ipsaque medulla corrupta. Ex quibus omnibus & gibberis imminenti, & delirii tandem accedentis, & ipsius mortis causa sine difficultate perspicitur.

OBSERVATIO LXXXVII.

DN. D. JOH. MELCHIORIS VERDRIES.

Abscessus Mesenterii.

PAulo post hanc sectionem alius militis, annorum 32. exanime corpus, in nosocomio, secandi nobis copia datur. Hic, quum ante annum & quod excurrit febre intermittente correptus atque a chirurgo, pro more ejusmodi hominum falcem in alienam messem facile immittentium & remediis internis pessime plerumque abutentium, cortice peruviano intempestive exhibito male curatus fuisset, tandem post annum elapsum torminibus ventris cum conatu vomendi, palpitatione cordis, angustia pectoris similibusque symptomatibus vehementer exagitarus, atque instar tympanitici tumefactus, diem supremum obit. Remotis integumentis externis, statim in abdomine deprehendimus omentum cum intestinis, & intestina inter se ita coalita, ut omentum vix distinguere multo

multo minus separare ab intestinis sine læsione substantiæ liceret, omniaque intestina adeo arcte invicem cohærebant, ut cerebrum quasi pia meninge rectum repræsentarent; ipsum mesenterium insigniter tumefactum totumque steatomatosum erat ingensque abscessus in plura loculamenta quasi distinctus illud obsidebat; ipsa intestina, præsertim tenuia, & inter hæc in primis jejunum, hinc inde gangræna & sphacelo infecta & adeo putrefacta erant, ut tactum vix ferrent sine dissolutione substantiæ. Reliqua viscera vitalia utcunque, pro illo corporis statu constituta erant. In sinistro cordis ventriculo ingens polypus ad & in aortam protensus reperiebatur, & in dextro similis, sed minor ex arteria pulmonali propendebat.

(Gissa Augustam Vindel. d 15.

Sept. A. 1723. missæ.)

OBSERVATIO LXXXVIII.

DN. D. WILHELMI BERNHARDI NEBELII.

*Cephalalgia periodica decocto nucleorum Coffe
sublata.*

FŒmina septuagenaria, quæ hæmorrhagiis narium cum cordis palpitatione subinde redeuntibus aliquamdiu vexata fuit, his cessantibus contraxit vehementem totius capitis dolorem, qui singulis diebus circa horam sextam matutinam molestus esse cœpit ad vesperam usque, quò tempore sensim cessavit, sequente somno satis placido. Multa & varia à duobus Medicis adhibita fuerunt remedia tam externa quam interna, quæ alias in hoc dolore tollendo vel saltem mitigando salutaria sunt, sed incassum omnia. Commendatum tandem fuit decoctum nucleorum Coffe, quod agré admissum & ad libram dimidiam circiter tempore matutino calidè haustum in lecto paulò post copiosum totius corporis sudorem prolicuit,

&

& sic omnem capitis dolorem feliciter sustulit. Salutarem hujus potus usum in cephalæa commemoravit Celeberr. Lentilius in *Ëphem. Nat. Curios.* d. 2. a. 3. observ. 198. ubi vim illius anodynam sulphureo-salinis & volatilibus Coffe particulis non sine ratione adscribit, quibus etiam hujus potus efficaciam humores viscidos attenuandi & acres temperandi, irritatas inde constrictasque fibras nerveas atque membranas sensiles demulcendi, sudorem proliciendi, catarrhos doloresque à sero acri natos discutiendi attribuo. Prodest autem hoc potionis genus humidioribus magis & phlegmaticis, quam natura siccioribus & biliosis, quibus sæpe phlogoses vagas, vertigines, artuum tremores & ventris flatulentam distensionem infert.

OBSE RVATIO LXXXIX.

DN. D. WILHELMI BERNHARDI NEBELII.

Hemicrania vehemens & inveterata cortice Peruviano tandem discussa.

Vir Illustris quinquaginta quinque annorum & temperamenti phlegmatici jam per plures annos vehementem hemicraniam in sinistro capitis latere cum arteriarum temporalium varicosa distensione quandoque passus est, cui exquisitissima opposuit medicamenta sine ullo levamine, donec consulti Medici exteri Celebriores Corticis Peruviani pulverem cum sirupo papaveris erratici in electuarium redigendum suaserunt, quem cum sæpius de die partitis vicibus ad aliquot uncias assumsit, hemicraniam diminui, tandemque prorsus cessare sensit. Idem observavit Pater meus in civis cujusdam Heydelbergensis uxore, quæ atrocissimum capitis dolorem patiens quamplurima ab empiricis ac Medicis exhibita remedia frustraneo cum effectu in usum vocavit, tandemque suasu Parentis mei idem electuarium sat copiosè sumsit, atque ita à diro hoc capitis tortore liberata fuit. Valdè efficax sanè &

multoties usu probatus est cortex Peruvianus subtilissimè tritus & per se, vel cum aliis competentibus in sufficiente quantitate exhibitus, in omnibus morbis dolorificis per intervalla redeuntibus & febribus inter- ac remittentibus, nec non tabificis, modo convenienti tempore ac dosi debitaque circumspeditione exhibeatur. In passione hysterica salubrem observavit corticem nostrum exercitatissimus Sydenham in tr. peculiar. in hypochondriaca Celeb. de Muralto Miscell. Nat. Cur. d. 2. an. 8. observat. 11. & Excell. Behrens cent. 3. observat. 187. in rheumatismis, doloribus capitis & arthriticis artuum Cl. Grimm. l. c. obs. 63. in malo ischiadico periodico Illustris à Brunn. Misc. N. C. d. 3. a. 7. & 8. obs. 207. in podagra sagacissimus Heldius ab Hagelsheim cent. 3. & 4. observ. 170. in lumbricis exturbandis Celeb. Ramazinus in descript. morbi epidem. anni 1690. & in declinatione dysenteriae Reneaume Hist. de l' Acad. Roy. des sciences 1713. p. m. 47 ubi modus, quo cortex Peruvianus humores acres absorbendo & mitigando, crassosque resolvendo, nec non fibrarum tonum roborando, prædictos affectus tollit, satis accuratè describitur.

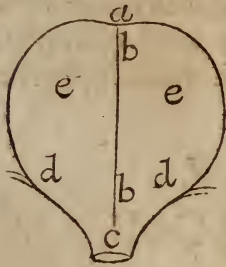
OBSERVATIO XC.

DN. D. WILHELMI BERNHARDI NEBELII.

*Obesitas foemina septuagenaria asthma lethale inferens
& vesica urinaria in eadem per intermediam membranam in duas cavitates divisa.*

Matrona septuagenaria valdè obesa per septem mensès asthma cum angustia pectoris, cordis palpitatione & magna inquietudine, pulsusque intermissione, subinde suffocationem minitans utcumque sustinuit & auctis his symptomatibus mortua tandem fuit. Defunctæ corpus cultro anatomico sectum exhibuit viscera thoracis & abdominis multa pinguedine velut obessa, cæteroquin sana & sine labe. Vesica autem

autem urinaria paulo contractior majoris pugni magnitudinem æquabat & dimidiam circiter libram urinæ continebat, interius membrana intermedia, quæ fibroso-nervea & vesicæ substantiæ persimilis, latitudine trium ferè digitorum transversorum, à fundo vesicæ ad ureterum usque insertionem haud procul à sphinctere descendebat, in duas cavitates distincta, ita tamen ut urina liberè ex ureterum ostiis ad collum vesicæ defluere potuerit, quemadmodum id ex addita figura patet. Organicum hoc vesicæ vitium ab ipsa nativitate in utero materno contractum fuisse puto, quod anno præterito Genevæ in prædicta matrona vidit mihi in suis literis descripsit Nobilissimus D. A. de Fort Poliatier Genevensis Celeberrimus, Fautor & Amicus meus honoratissimus, qui hanc observationem medico-Anatomicam Ephemeridibus N. C. inferendam transmisit.

- a. Fundus vesicæ.
- bb. Membrana intermedia.
- c. Collum vesicæ.
- dd. Ureterum ostia in vesicam.
- ee. Duæ cavitates vesicæ.

(Heidelberga August. Vind. d. 13.
Sept. A. 1723. missa.)

OBSERVATIO XCI.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Affectus hystericus urinæ potu fugatur.

FAmulam quandam in nosocomio S. Mariæ novellæ Ferrariensi curandam habui A. 1723. quæ hystericâ passione premebatur, cum capitis dolore, ructu, corporis contractione, stridore dentium &c multisque tentatis remediis, tandem sic

edocta à muliercula in eodem nosocomio decumbente , quotidie propriam urinam bibebat, sicque sanitati fuit restituta. Et fororis cujusdam calcearii recordor , quæ simili potu à suppressione mensium se liberavit.

OBSERVATIO XCII.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Sanguinis mictus ex nimio esu asparagorum.

PROPOLA quidam Ferrariensis , alioquin sanus , consistentis ætatis , Anno præsentis mense Majo , ex nimio esu asparagorum incidit in sanguinis mictionem non sine dolore ac pruritu mingendi. Aliquibus autem exhibitis remediis sanus evasit, verum quoties denuo asparagos comedit, etiam in modica quantitate, semper aliqua portio sanguinis cum urina mixta observatur ; imo mihi retulit ejus uxor , simile quid eum pati, quando in ædibus suis asparagi coquuntur, ita ut nunc prorsus ab ejus domo exulare debeant.

OBSERVATIO XCIII.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Admiranda metastasis.

IN nosocomio supradiçto uxorem cujusdam converritoris curandam habui hoc anno, annor. 31. cui propter febrem calor & dolor in dorso assidue aderant , cui malo ut occurrem, unguentum refrigerans Galeni apponi mandavi , à quo paulatim dolor & calor mitescebant ; verum paulo post oculorum inflammationi subjecta fuit ; ast remota unctione ophthalmia cessabat , redeunte dolore ac calore dorsi, applicito iterum unguento, rediit oculorum affectus, cessante prorsus dolore ; & ita per plures vices idem evenire observatum fuit.

OB-

OBSERVATIO XCIV.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Experimenta circa vermes humanos.

CUM adolescentula militis cujusdam Ferrariensis quinque vermes vivos excrevisset, hos jussu meo discipuli mei experimentis hisce subjecerunt: unum in vino generoso posuerunt, qui intra duas horas mortuus est; secundus in oleo communi statim vivere desit; alius in aceto intra horæ dimidium vitam amisit; quartus in aqua rutæ capraræ per decem horas vixit, quintus denique in aqua theriacali ad usque octavam horam vitam habuit. Pariter lumbricos tres, per vomitum à juvene febris continua detento evacuatos acceperunt, quorum primus in melle positus statim extinctus est, secundus in aceto destillato continuo mortuus est, & tertius in syrupo absinthii intra semihoram obiit: in anno præsentis quatuor vermes viventes per vomitum exierunt è corpore puelli quadrimi, quorum unus in oleo amygdalorum dulcium brevi mortuus est, alter in succo limonum ad duas horas vixit, tertius in aqua Tabuti octo horis & ultra vixit, quartus in lacte vaccino ad horas septem vitam protraxit.

OBSERVATIO XCV.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Dolor capitis quartanus.

COEnobiarcha admodum reverendus atque doctus, temperiei melancholicæ, ætatis annorum 59. post vehementem animi passionem incidit in capitis dolorem vehementem sine febre, qui dolor de quarto in quartum diem recurrebat more febris quartanæ, ita ut etiam statis horis, instante meridie re-

curreret. Multa fuère adhibita remedia, sed semper incassum; deventum est ad usum chinchinæ, sed frustra, imo dolor est auctus; donec meo suasu ad balneum aquæ dulcis æger confugit, sicque sanus evasit.

OBSERVATIO XCVI.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Icteria à morsu felis.

ARis coronarii opifex temperamenti biliosi, ætatis suæ annorum 33. quinto Id. Maji An. 1723. à fele domestico commorsus in manu dextra, præter insignem dolorem totius manus tumore corripitur; quo paulatim cessante, icteria flava successit, universum corpus tingens, quæ 40. dierum spatium perduravit. Et vertegarii recordor, qui morsum canis venatici in crure passus, ictero pariter flavo correptus fuit, qui affectus ad longum tempus protractus fuit, ita ut de hydrope timeretur.

OBSERVATIO XCVII.

DN. D. JOSEPHI LANZONI.

Ufus lactis coffeati in variis affectibus.

CAffe potum ex aqua simplici confectum & pulvere ejusdem Caffæ, cum modico Saccharo communes esse fere omnium Ferrariensium delicias sæculum præsens testatur; ego autem ad medicamentum transtuli præsertim vice aquæ lac substituendo: sic A. 1716. ab asthma contumaci liberavi ventilatorem usu lactis asinini coffeati per 35. dies: idem feliciter expertus fui in quodam Clerico semihectico, & in virgine vestali leucophlegmatica ann. æt. 27. Ab arthritide liberatum vidi Patritium quendam nostrum consistentis ætatis solo usu lactis

lactis asinini, in quo pulvis caffee bullierat, ad mensem assumpti. Alium Ferrariensem æt. ann. 45. post pleuriticidem acutissimam, tussi sicca laborantem restitui usu lactis asinini, in quo pulvis caffee bullierat, per mensem adhibiti. Sericarii Ferr. filia ann. 29. hysterica passione frequenter tentata, post varia remedia à pluribus medicis exhibita, tandem frequenti usu lactis caprini caffeeati sanata fuit. Veterinarius rheumatismo pertinaci laborans, assumpto lacte vaccino caffeeato per mensis spatium, convaluit; idem evenit in cujusdem Chiliarchæ famulo, dolore ventris sæpe correpto, nec non in cive honestissimo urinæ ardore correpto. Publicani uxor sterilis æt. ann. 27. alioquin sana, prolem optans, me in consilium vocat; cui post corporis purgationem propono lac capræ caffee mixtum, per 40. dies, & postea aquam Villensem potandam laudo, ac balneum nostri Eridani per dies decem adhibendam, quibus omnibus rite peractis, gravida facta, post consuetum tempus prægnationis, edidit masculum, & iterum gravida nunc partum expectat.

(*Ferraria August. Vind. mens. Sept.*
An. 1723. missæ.)

OBSERVATIO XCVIII.

DN. D. JOH. MAURICII HOFFMANNI.

Anatome Hydropici.

Generosus quidam Generalis excubiarum præfectus, quinquagenario major, à prima juventute militiæ addictus, habitus corporis procerioris, in victu cibus fumo induratis & sale conditis multum oblectatus, & uti in castris fieri solet, vino adusto sæpius usus, relictis castris per aliquot annos sedentariæ vitæ mancipatus, commode satis vixit, aliquoties acidulas Egranas cum *εὐωπία* potavit, paucis vero ante decubitum supremum mensibus crebriorem narium hæmorrhagiam

ex sanguinis ichoreſcentia proveniente cum notabili virium proſtratione paſſus eſt , inſecuta aliquali vultus intumeſcentia , quam exceperit tumor pedum, dehinc repente ſupervenit hydrops aſcites , breviffimo temporis ſpatio abdomen mirum in modum expandens , ita ut nec propter nimiam imi ventris extensionem decumbere , aëriſque per inſpirationem uſura libere perfrui potuerit; accedebat dolor ſub hypocondrio ſiniſtro gravis , urina inſtar lixivii ſaturatè cocti conſpicienda , quantitate potui minus reſpondente excernebatur , alvus copioſe ſecedebat , excrementis mucoſo-viſcidis pulraceis putridis graveolentibus multis ejectis. Adhibita pro cura ſub initium morbi a mulierculis balnea, fomenta, cataplaſmata ex radice bryoniae, naſturtio aquatico, beccabunga, chamæmelo &c. poſt in conſilium & auxilium advocata Medicorum triga , hydropi aſciti competentia præſcripſit purgantia hydragoga , diuretica , diaphoretica , non omiſſis tonicis corroborantibus ; nec minus pro atonia ventriculi reſtauranda , lymphæ viſcida attenuanda , ejuſdemque notabili acrimonia ſalino-muriatica temperanda , atque com meatu reciproco reſtituendo , omni ſtudio conquiſita remedia ſunt , ſed omnia incaſſum ; ingraveſcebant ſiquidem cum agrypnia continua & ſumma virium proſtratione ſymptomata pernicioſa , ac demum emergens in pede ſiniſtro ex vulnere antehac ibidem inſiſto ſclopetario circa malleolos ſphacelus cum extremorum artuum frigore funeſtam vitæ caſtrophæ accelerabat. Paucis poſt eventum hunc lethalem horis ſectio cadaveris à Vidua & Agnatis generoſis expetebatur , adſtantibus pluribus ob ſtupendam abdominis molem attonitis , & diluvium ſeri lymphatici in maxima copia profluxurum præſtolantibus. Sed ecce cruciata inſtituta ventris diſſectione lymphæ profluebat limpidiſſima pellucida , ſanæ æquiparanda , abſque ullo fœtore aut putrilaginis nota , minus vero , uti conjectura præſagiebat , in ea quantitate , quam tumor externus innuere videbatur , ſiquidem tum ea
quam

quæ emanaverat, tum quæ in cavo abdominis stagnabat vix quinque mensuras adimpleviffet. Ut hinc non immerito, in mentem mihi venerit fufpicio, tumorem defcriptum afciticum à peritonæi expansione plus ultra facta potiffimum refulaffe; hoc fi quidem aliquantum tumidum multoque fero perfufum notabatur, probabili indicio, vafa ejufdem lymphatica inter mufculos abdominis, fpeciaticim ex membranis mufculis iifdem propriis, nec non inter duplicaturam peritonæi emergentium, dilatata primum, dehinc rupta, ac erofa, fluidum contentum aliàs naturaliter in glandulas iliacas, & confequenter per lymphatica Venæ cavæ ad chyli cifternam revehere folita, hocce ob peridromum interceptum intra meatus & intercapedines peritonæi congefiffet, hincque aliquam ejufdem partem in cavum abdominis fenfim fenfimque exftillaffe. Notavimus interim Cl. Peyerum in methodo hiftoriæ anatomicæ in fcholio ad cap. VI. conjecturæ noftræ fuum addidiffe calculum, ἀριβῶς namque ibidem advertit, in hydropis certa fpecie aquam fi non omnem, magnam certe ejus partem à peritonæo deftillaffe, fi quidem hoc poroſum plurimisque fanguineis vafis diftentum fuerat; propofitæ autem noftræ conjecturæ adhærendi anfam præbuit tumor abdominis multo major, & ejus tam repentinum ac mirandum incrementum, quam ut à tam exigua feri lymphatici effufi in cavum imi ventris copia eundem productum eſſe probabile viſum fit. Confirmabamur poſtea in noſtra ſententia, quando omentum ac meſenterium in natu prorfus naturali, pinguedine multa flavefcente ſana obducta cernebamus, ventriculum inteſtinaque omnia illibata deprehendebamus, nec aliud morboſum in conſpectum venerat indicium, quam quod in concava epatis regione ſubalbidus ſcirrhus acinorumque glanduloſorum circumſcripta quaſi gypſea induratio, ſimiliter pancreatis ſcirrhoſum concrementum, atque in folliculo felleo bilis vitioſa, amurcæ ſimilis, lenta viſcidaque viſui ſeſe obtulerint. Adeoque proculdubio lethali huic morbo feri lymphatici

phatici uti dictum motus interceptus, simulque emergens acrimoina falso-muriatica, hincque ejusdem præcipue intra peritonæi meatus & intercapedines collectio, indeque mox infecuta effusio, atque similis ex lymphaticis, solutionem continui passis, extravasatio morbificas hæc suggererunt suppetias, sero septico circa malleolos olim vulneratos residuo sphacelum & mortem accelerante subitam.

OBSERVATIO XCIX.

DN. D. JOH. MAURICII HOFFMANNI.

*Doloris ischiadici gravissimi medela exoptata
repentina.*

ISchiadicus dolor lateris dextri acutissimus virum quadragenarium tam graviter afflixerat, atque ad levissimam corporis motionem ita exacerbabatur, ut ejulatu suo adstantes ad commiserationem perduxerit; causa erat serum acre salinum scorbuticum quò patiens abundabat, atque ideo pustulis serum acre plorantibus ejus vultus subinde conspurcatus visebatur diata vinosa superflua fontem malo subministrante. Sensatio autem dolorifica isthæc eo magis acuta erat, quod accusatum serum spiculis suis & cuspidibus fibrillas tendineas nervosas ac membranaceas musculosasque circumcirca articulationem expansas, lancinaverit, arroserit, atque eorum continuum solvere attentaverit, stricturis spasmodicis per intervalla accedentibus atque malum exacerbantibus. Noxis hisce ut medicam opem opponerem, acris seri attemperationem, fibrarumque mulcimentum omni ope studioque procurare allaboravi, eique fini infusum theiforme sequens subinde forbillandum propinavi. ℞. Rad. sarsap. chinæ, bardana, scob. ligni sassafr. ā ʒij. sem. badian cum cortice stellato, visci querni, santal. citrin. ā ʒij. fol. veronic. summit serpill. ā Mj. flor. paralyf. tiliæ ā Pij. passul. major. exac. ʒvj. inc & conf.

tuf. gr. modo Misc. Cum eodem infuso guttatim exhibebam mixturam ex Elix. antiscorbutico in Actis laborat. chemici Altdorfini à me descripti ʒij. Spiritus castorei compositi Londinensis, Essent. trifol. fibrin. ā ʒj. Tincturæ sassafr compositæ Bateanæ ʒiiij. Nocte ingruente dabatur sequ. Pulvis. ℞. pulv. Marchion. spec. de hyacinth. ā ʒʒ. ocul. ʒ. præpar. corall. rubr. præpar. ā ʒʒ. matr. perl. præpar. arcan. duplic. ā ʒj. ⊕ depurat. ʒij. gris nativ. gr. xxiiij. Pil. de cynogloss. gr. vj. M. F. Pulv. divisus in vj. partes æquales pro totidem dosibus, Frictiones femoris & tibię instituebantur cum suffumigio ex mastich. thur. ā ʒij. Styrac. calamit. succin. ā ʒj. fl. ros. rubr. Verbasci, Stœchad. arab. lavendul. ā Pj. grosso modo contusis & concisis. Levamen insigne præstabat Empl. tale, ℞. Empl. oxycroc. ʒvj. picis navalis Sulph. ā ʒij. succini, mastich. ā ʒj. M. cum balsamo Sulph. terebinth. addita Cer. & Tereb. ā ʒi. M. F. Magdal. Præ omnibus autem velut *Πεδὸς ἀπὸ τῆς μυχρῶν*is repentinam doloris relevationem efficiebat Venæ sectis in malleolo pedis afflicti instituta, qualem etiam in simili casu sæpius antehac salutarem expertus sum. Alias etiam seq. mixturam illitam superimpositis postmodum linteis calidis proficuum notavi.

℞. Aqu anhaltin ʒj. Spir Sal. Armon. vinosi ʒiʒ. Spir. matricalis, lumbric. terrestr. theriacal. camphorat. ℞æ lumbr. terr. Essent. succin. ā ʒij. misc. ad usum.

OBSERVATIO C.

DN. D. JOH. MAURICII HOFFMANNI.

Cachexia ad hydropem ascitem tendens bis terve curata.

Infauftam chylicationem sanguificationem excipere infelicem exemplo suo nobis confirmavit Illustri Stirpe prognata matrona quinquagesimum annum jamdum prætergressa

sa, à prima usque ad consistentem ætatem nunquam appetitu gavisâ integro ; indeque ob liquoris gastrici deficientem energiam liquamen mucoso-viscidum illa in ventriculo sæpius accumulaverat, à quo natura frequenter per vomitum sese liberare intenderat , pessimis nihilominus Marronæ illustris rebus , siquidem dispositionem induebat cachecticam , quam accelerabat crebrior sanguinis sub venæ sectione iterata profusio, ex alterius Medici consilio ad subsultus epilepticos arcendos, quibus antehac obnoxia erat, instituta, & vini usu interdito, cerevisiæ hordeacæ copiosa ingurgitatio. Transegit nihilominus in tali habitudine ævum, post cessantem autem menstruum fluxum bis terve erupit insignis tumor pedum œdematosus, cui similis in abdomine supervenit, cum vultu pallido tumido & notabili virium prostratione molestus, & quod pessimum erat, post cœnam, etsi parcam admodum, redeunte aurora vomitus semper excitabatur materiæ viscidæ glutinosæ ad spumosæ. Et vero sicuti ciborum fastidium ipsi solenne erat, ita medicamentorum aversatio consimilis prioris comes individuus accedebat, expetebat ideò patiens granulatim sanari & granula ἔχ ὄλω θυλάκιω, non toto horreo vel sacco. Recentebat igitur tantum pauca illa medicamenta, quibus usa bis terve per Dei gratia cum sanitate in gratiam rediit, ita ut rebus suis præesse, atque domo egredi & iter suscipere potuerit. Et primo quidem ipsi propinabam vinum medicatum, cui sacculus injectus erat talis. ℞. Rad. enul. Zedoariæ, bryoniæ, vincetox. ā ʒiij. herb. gentianæ cruciat. hyssopi trifol. fibrin. agrimon. summit. centaur. min. fl. genistæ ā Mʒ. Rhabarb. el. ʒvj. Limatur. chalyb. in pet. ligat. ʒʒ. cortic. Winteran. ʒij. caryoph. aromatic. cardam. min. ā ʒij. Sem. apii, fœnicul. ā ʒj. Inc. & contus. M. D. ad saccul. Post pastum meridianum assumebat seq. pulveris peptici cuspides cultri tres cum Pane tosto vino affuso generoso. ℞. Trag. aromat. usit. ʒj. pulv. cachectic. Quercet. incompl. ʒij. ꝯ martial. diaph. rad. ari. crud. ā ʒj. spec. imperator. diarrhod. abbat. lætif. Rhaf. cordi-

cordial. temperat. ā ℥ij. sacch. ℥℥. Ol. nucist. expr. ℥j. cinnam. dest. caryophyll. dest. āā grt. iiij. M. Epoto vino medic ipsi offerbatur mane cum jusculo vel infuso trifolii fibrini ad guttas quadraginta Tinctura antihydrica à Celeberrimo Königio in regno vegetabili quadripartito p. 1021. descripta. Postea per intervalla noctu ante ingressum in lectum pilularum sequentium decem deglutiebat, quarum effectum hydra- & phlegmagogum satis deprædicare noverat. ℞. Mass. pilul. hydropicarum Bontii ℥j. ℥ij. dulc. ℥℥. resin. jalapp. diagryd. ꝯat. ā gr. xij. Trochisc. albandal. gr. vj. M. cum Tinctura ꝯi. F. Pil. num. xc. inaurat. Colophona felicem curationi imposuit Decoctum mane ad ℥iiij. vel v., nonnunquam etiam vesperi haustum. ℞. Rasur. ligni guajac. ℥iiij. cortic ejusd. ℥j. passul. major. exacin. minor. mundat. ā ℥℥. bacc. juniperi lign. aloes ā ℥iiij. infunde in Aqu. fervidæ ℥vj. Stent per noctem in digestionem mane coque ad tertiæ partis consumptionem, addendo sub finem, ut per dimidiam horam adhuc simul coquantur; rasuræ l. sassaf. ℥vj. Sem. anisi fantal. citrin. ā ℥ij. Colatura detur ad usum.

(Onoldo August. Vind. d. 29. Sept.

An. 1723. missa.)

OBSERVATIO CI.

DN. D. PETRI ANTONII MICHELOTTI.

De magna ac pertinaci Distentione nervorum tertianam febrim continuam Peruviano cortice expugnata subsecuta.

ANnum agens Mulier familia illustri quadragesimum, non multo post autumnale æquinoctium An. 1720. in febrim incidit ex illarum specie, quas tertianas continuas à calore incipientes, Artis Medicæ Magistri vocare consueverunt. Querebatur de capite, & dorso, quorum rubore, ac insigni

dolore , frictione , sanguinisque detractione primum per cucurbitulas , inde ex venis brachii , & pedis levabatur : conflictabatur difficultate spirandi , longas vigiliis per omnes noctes experiebatur , arida siti , præcordiorumque inflatione tentabatur ; quibus remediis ventrem mollientibus , sanguinisque citatiorem motum cum ingenti calore conjunctum retardantibus , manna nimirum , purissimo nitro , hordeaceis jusculis , atque egelida aqua occurrebam . Febre autem continuante , eam contrito *peruviano* cortice , denariorum duorum pondere sexta quaque hora ex aqua cardui sancti porui dato depellere conabat : qua ratione medendi plures dies adhibita , febris intermittere quidem visa est , at nausea prementem , cruribusque lassitudinem sentientibus , octo dierum intervallo rediit , & ab horrore incepit . Hujus quoque febris iisdem ferè , quæ modo memorabam , medicamentis curationem sum molitus , quorum ope multum admodum quidem minuta fuit , sed quibusdam reliquiis remanentibus , post aliquot dies , valde tamen lenior , reversa est . Quoniam vero præcordia , & dextra præsertim parte , tum dura , atque intenta erant , alvusque adstricta ; lacte , butyro , ac Saccharo adjecto , protinus in alvum immisso dejectionem tentabam , ceti spermate , liliorum alborum oleo soluto , sub idem tempus præcordiis illico , seroque præterea asinino , in quo minoris centaureæ flores , conscissa gentianæ radix , nec non rhabarbari tantillum parumper decoctum fuerat , jejunæ mane quotidie pluribus diebus ad bibendum dato octo unciarum pondere : cibi erant ex illis , qui & facile concoquuntur & mactificandi vim habent ; potio vero siti urgente , aqua Nucarina . Quæ quum ejuscemodi febrem ex toto in remissione nunquam quidem desistentem , quin inter meridiem , & vesperam , tertio præcipue die , incrementem haud quaquam discerent , confugi ad pulverem *ipecacuannæ* radices , quo , vomitus causa , triginta granorum quantitate , semel sumpto , utebatur jejuna aliquandiu sale absinthii misto cum medicamento ,

cui

cui arcani duplicati nomen imponunt Chymiaë Doctores, sic, ut par utriusque modus esset: vespere autem ex gentianæ, & centaureæ minoris extracto (sic enim loquuntur) quod castaneæ magnitudinem haberet, devorabat. Verum quia ejusmodi medicamenta non proderant, *peruvianum* corticem in pulverem resolutum scorzonera aqua stillatitia dilutum experiri iterum ægra cogebatur, interposito temporibus vespertinis remedio salis ammoniaci in aqua Nucarina deliquati ad trigesima partis acetabuli quantitatem, idque longo tempore faciebat. Quo præsidii genere, & tempore istiusmodi febris, mense post brumale solstitium, sic decedere visa est, ut fere ex toto secuta fuerit integritas. Verum tamen illud præterire non decet, Nobilissimam, de qua refero, Mulierem, febre jam mollita, & penè omnino sublata, arteriarum in caput potissimum, ventriculum, hepar, atque lienem discurrentium agitatione protinus fuisse exceptam una cum musculorum ad superiores artus attinentium levi tremore, insolitisque oculorum motibus: quas res, frequentes, alternaque distentiones membrorum circa vernum æquinoctium subsequuta fuerunt. Nervi etenim eo tempore anni in omnes penè corporis partes pertinentes ex improvise alternis vicibus ea ratione distendebantur, ut tum hujus, tum illius partis musculis haud voluntariè se contrahentibus, modò caput, modò dorsum, modò brachia, modò crura immoderatè, & fortuito diversis motionibus agerentur, & ante, & pone, & ad lævam, & ad dextram, & sursum, & deorsum, modò huc, modò illuc. Ejusmodi verò vehementes, inordinataque convulsiones, animalibus spiritibus cerebro in musculos sine ulla lege præcipitatis, cum matutinis, tum vespertinis temporibus occupabant sic, ut tempus inter meridiem, & vesperam, majoremque noctis partem præstarent integram, plerumque autem ubi decesserant, arterias concitabant. Quæ quum animadverterem, purgare ca! æ uncia, cui pars quarta compositionis, hieræ simplicis Galeni nomine appellatæ, & paulum

lum pulveris ex citri feminibus adjectum esset, statui; quin recordatus Matronæ, de qua scribo, menstrua vix unquam provenisse, sanguinis selibram ex sinistro crure juxta talum mitti; frictiones lenes extremis partibus adhiberi, & galbanum plantis pedum, ac ventri pubetenus imponi jussi, ad alia, atque alia (deliberationi enim & mutationi remediorum tempus patebat) quæ istiusmodi morbum ex corpore evelle re creduntur, subindè decurrens; ad radices puta valerianæ sylvestris, & pœoniæ maris mense martio effossas, ad album succinum, alces, & equi ungulam, dentem hippopotami, cinnabarim, cum antimonii, cum nativam, sambuci, ac rutæ spissatum succum, aquam stillatitiam ceraforum, florum tiliæ, & matricariæ, nec non hirundinum Jos. Quercetani; ad castorei tincturam, stannum in calcem redactum, humanam calvariâ, secundas, atque horum similia. Sed chalybis quoque medicinam (quam sanguinem & animales Spiritus confirmare, fœminisque ex vulva laborantibus succurrere perhibet experientissimus Medicus Anglus Thom. Sydenhamius) tot, tantisque malis adhibui, & rationem victus talem, qualem supra dixi. Quum hæc Kalendas usque Majas cl. Io. CCXXI sine ullo profectu administrari, summamque menstruorum imminutionem continuare vidissem, lenem per id, quod paulo supra præposui, medicamentum repetii purgationem, coxas, & poplites perfricari, cucurbitulas in imo ventre, & in feminibus defigi, sanguinisque paululum ex hæmorrhoidibus per sanguifugas educi, præcepi; deinde succum ex silvestri cicorea, albo marrubio, agresti lactuca, herbaque, quam capillum veneris nominant, simul expressum dies circiter viginti sorbendum præbui; tum quod corpus magnopere sicari, ac emarcescere cernerem, ad asinæ lac, ut ipso epoto elueretur, atque aleretur transii. Dum hæc emolliendorum nervorum causa ordinatim geruntur, certos inordinatorum motuum musculorum interlunio quidem decrescensium, circa verò, in, & post plenilunium maximoperè increscensium

tium circuitus, certasque accessionum, & decessionum vices observo; ac propterea compositione, quæ præter album succinum, castoreum, crocum, ac myrrham habet opium, & ad N. *Le Febure* authorem gallum refertur, pugnare, mihi propono. Istiusmodi itaque medicamento in aqua ex succo florum pæoniæ maris elicita ad grana duo liquato, per aliquot dies præbito, morbum evincere, aut saltem aliquo pacto imminuere, conatus sum. At nihilominus distentionis nervorum accessus & decessus consuetis recurrebant temporibus, imo vero ejusmodi accessionibus occupata ægra stridebat dentibus, edebat ululatus, lectò se ejicere, proximumque murum conscendere magno conatu nitebatur. Quibus rebus commotus *peruvianum* corticem cum aqua modo memorata denariorum duorum pondere permistum experiebar, eumque neque nocere, neque ulli præsidio esse deprehendi; sed neque alienum putabam balneo ex tepida aqua, in qua vitis, salicis, ac matricariæ folia, conscissæque pæoniæ maris, & sylvestris valerianæ radices incoctæ fuerant, morbi curationem pertentare. Mane igitur priusquam convulsivi motus (ut vulgo Medici loquuntur) accederent, corpus in ejusmodi balneum demitti jubebam; neque id statim, quòd non statim prodesset, removi, profectum tempore expleri ab A. C. Celso edoctus; at vero procedente tempore, quum istiusmodi auxilii genus distentione nervorum infestatis alias opitulari solitum, & arterias commovere, & vehementes membrorum, præcipueque capitis jactationes excitare viderem, protinus desistebam, remque sæpius frustra tentatam aliquando dimittendam judicabam, ac de aliis præsiidiis cogitandum. Aliam ergo rationem medendi instituere constitui, quia calida balnea non proderant, aqua Nuceriæ frigida non ultra quinque libras potui data morbum expugnare conatus. Quæ quum nihil proficeret, ad spem conficiendi negotii maximè probabam, paululum sanguinis pertusa vena, tum in sinistro brachio, tum in sinistro pede mittere. Multæ res ad hoc con-

filium me hortabantur : extremæ imminutionis purgationis menstruæ continuatio : alternus musculorum , caput (ægra jacente supina) modò ad lævam , modò ad dextram trahentium ingens motus ei , quo corpora ex fune pendentia agitari consueverunt , omnino similis , Luna inter menstrua inopinatò obortus , & detentæ ægritudine valens corpus. Quo capto consilio res perficitur , ac triduo post potatio sulphuratæ aquæ ex Patavino fonte , in Euganeis montibus , qui B. Virginis dicitur , recens perlata confirmandis nervis , menstruisque evocandis opportuna præcipitur , & thermoposia ad Lunam plenam perducitur , quo quidem tempore alterna capitæ agitatione decedente , & in ejus locum artuum superiorum atque inferiorum lenioribus jactationibus subeuntibus , caput (dorso & cervice erectis in sublime , reliquis partibus lecto incumbentibus) per vices vehementer , multiformiterque jactabatur prorsum , retorsum , in latera , in orbem , circa idem tempus faciei , atque oculorum musculis sese plurifariam moritantibus per plures horas , interdiu , ante meridiem , & noctu statim post vesperam. Quibus immoderatis , omnigenisque motionibus Luna decrescente atque extrema desinentibus , ea , quam proxime dixi , capitæ alternis vicibus in latera euntis & redeuntis agitatio , motus oscillatorii nomine à celebrioribus Mechanicis Scriptoribus appellata , reversa est eo ordine , ut singulis diebus binæ essent accessiones , decessionesque , & tempora , quæ sunt inter meridiem & occasum Solis , inter mediam noctem & Solis ortum , integra. Porrò tempora accessuum istiusmodi capitæ motus , Luna crescente proferebantur sic , ut ab Sole orto durarent ferè in occasum , à prima nocte penè in diem. Peracto plenilunio , lunaque ad Solem redeunte , sæpe memorata capitæ agitatio ita minuebatur , ut in syzygia nulla planè esset , ejus tum vices implente motu quodam itus & reditus , cubitos ac manus ad pectus leniter atque vicissim adducente abducenteque. Postremus hic motus subsequenti elongatione Lunæ à Sole

(men-

(mensē Synodicum vocant astrorum Scientiæ Professores) ea ratione continuabat, ut & lenissimus foret, & noctu ex toto intermitteret. Quod ubi animadverti, dedi operam, ut morbi jam senescentis remissionem remedio aquæ acidulæ ex fonte Lælio Recobarii (sic enim ab eruditissimo Viro Jo. Gratiano in Patavino Archilyceo Philosophiæ Professore primario nuncupatur) importatæ promoverem. Ejusmodi aqua quotidie ad sex circiter libras, ad Kalendas usque Septembres epota, mensēque Synodico jam exacto, capitis motus tremulus minime rediit; quinimo illa quoque alterna brachiorum ad pectus adductione abductioneque sensim decrecente, ac demum prorsus sublata, morbus Sole in libram transeunte solvi ex toto visus fuit. Medio insequentis Octobris mensis Splendida ægra vix tum firma à gravi valetudine cessit Urberusticatum: rediens autem huc non multo ante Kalendas Decembris tristitia, nescio qua, ejus animo vehementer perturbato, in eundem, aliquanto tamen leniorem recidit morbum, à quo denuo ut liberaretur, nullam divinam humanamque opem non adhibuit, inquisito omnium remediorum genere. Diætæ lacteæ, qua etiam nunc utitur, aquæ portione, & temporis beneficio tandem eo valetudinis redacta est, ut in præsentia saltem, aut nisi subito terreatur, aut lumini oculos objiciat, neque ullis omnino involuntariis musculorum motibus peragitur, & noctu domo exire valeat deambulatum.

Lactis usu in fine autumnii An. clō Ibc xxii. adhibito, ægram hanc, quam a malis spiritibus agitatam nonnulli, alioqui graves, sacerdotes putaverant, adjuvante DEO immortali, ad sanitatem esse reversam, Nob. Dn. Author postea indicavit, addita Annotatione: Vaccinum lac nervorum distentionibus ab inanitione, aut continuis asperorum corpusculorum stimulis creatis, plurimum posse proficere, cum ex ratione, tum ex ea, quam cum medica republica modo communicabam de nervorum distentione observatione, præclare

constat. Et ad rationem quidem quod attinet, equis Medicorum lactis naturæ tam ignarus jam esse potest, ut mollissimis lævissimisque vaccini lactis particulis quotidie in sanguinis ductus sub forma cibi & potus longissimum tempus importatis, & universi corporis canaliculos inanitione concidentibus impleri, & asperos scabrosque sales pene ad nihilum redigi posse non intelligat?

Proposita istiusmodi morbi historia, facturum me operæ pretium existimo, si *peruvianæ* corticis culpa febrem convulsio subsecuta fuerit, pervestigarim? Qui cum Gedeone Harveo aliisque ignoratione potius pertinaci, atque inani Veterum Medicorum Sectæ, quam adamaverunt, studio, quàm ratione, aut experientia *peruvianum* corticem criminantibus falsò opinantur, ejusmodi corticis vim inesse ad morbos atrocissimos, cardiacam puta, distentiones atque imbecillitates nervorum, faciendos, ii proculdubio febrem, de qua primo loco retuli, convulsiones subsecutas fuisse, quòd pulvis ex commemorato cortice *fluores degeneres in reconditis latebris compegerit, & conglutinarit, integrumque canaliculorum à cerebro emanantium systema infirmarit, virus in nervorum succum vibrando*, arbitrabuntur. Verum enim verò qui Virorum jam olim in Medicina faciendâ præstantissimorum R. Mortoni, Thom. Sydenhamii accuratissimis de *peruviano* cortice observationibus, sæpiusque iteratis Talbotii, Helvetii atque Clariss. Franc. Torti experimentis aures advertere haud aspernati fuerint, qui illum ipsum amarum corticem divinum sane contra febres, sive à calore, sive à frigore, sive à rigore, aut horrore incipientes remedium, febres ipsas tollere intellexerint non cogendo, sed exsolvendo glutinosas certorum nostri corporis humorum massulas ex acidis corpusculis in sulphuratarum particularum interstitiis, areolisve tanquam in visco inhærescentibus constantes, atque glandularum, canaliculorumve ab iis descendendum exiguis caveis tenaciter adherentes; qui mecum animadverterint, Inclitam, de qua est sermo,
Mulie-

Mulierem (quæ & semper fuit sterilis, & cui semper menstrua parcissimè fluxerunt) epilepsiæ accessionibus jam ante annos quatuor & viginti frequenter occupari consuessè, quas mutatio ætatis, morbusque cutaneus Variolarum verbo ab Recentibus Rei Medicæ Scriptoribus nuncupatus postea sustulit: qui, inquam, ad hæc omnia mentem, animumque converterint scierintque præterea me ab eo tempore, quo nobilissimam medendi scientiam in hac florentissima Urbe exercere cœpi, cujusquemodi fortis, sexus, constitutionis, atque ætatis hominibus periodicis febribus cujuscunque generis correptis remedio corticis contra illas easdem febres omnifariam adhibito felicissimè semper subvenissè, nequaquam, quemadmodum spero, affirmare audebunt, præcipuum, de quo dico, adversus febres circuitus habentes medicamentum, distentiones nervorum revera creassè. Octiduo antequam hanc Observationem cum Medica Republica communicarem, accidit, ut binos senes ex duabus tertianis febribus nunquam ex toto desinentibus, cum vomitu, singultu, tendinum, qui ad carpum attinent, distentionibus inæqualibus, ac imbecillis pulsibus periculosissimè laborantes videre possem; quorum primus octogenarius ab eruditissimo, consummatissimoque Viro Faustino Gavinello, alius à Franc. Ludovicio Medico Experimentissimo, mihi que amicitia conjunctissimo rectè curabatur. Illorum autem ægrorum utrumque *peruvianus* cortex in pollinem redactus ex aqua succi Scorzonæræ denariorum duorum pondere Laudatorum Medentium, meoque consilio sexta quaque hora potui datus perfectè sanavit. Memoria teneo, me ante hos octo annos *peruvianum* corticem granis decem pulveris, quem specificum cephalium Joan. Michaelis vocant, contritæque valerianæ sylvestris radices granis quindecim, duorum circiter denariorum pondere junctum, & ex aqua florum pœoniæ maris dilutum sæpius interdium, ac noctu sorbendum præbuisse Illustissimo atque Excellentissimo Viro L. Theupolo Equiti, & D. Marci Procuratori maximis in Rempublicam meritis Am-

plissimo, qui febre continua obscurè periodica, vigiliis, summa imbecillitate virium, convulsionibus mentem turbantibus, mortemque denuntiantibus Patavii tum conflictabatur. Qui ipsum tum temporis purgationibus, repetitis sanguinis detractionibus, adurentibusque malagmatis super integram cutem injectis ad sanitatem perducere in cassum tentarant Medici Isac. Cantarinus, & Camil. Schola, quibus *peruvianum* corticem dare nisi in febribus aperto circuitu nulla accendente nervorum distentione revertentibus religio erat, de illius salute omnino desperarant. At biduo postquam rationem curandi à me proxime propositam meo hortatu subiit, profluentibus urinis meliusculus esse cœpit, pertinaciaque auxilii juvenis morbus post dies aliquot, & ex toto evictus, neque in posterum unquam reversus est. Ex quo apparet, tantum abesse, ut sapius memoratus cortex convulsiones inferat, quin potius illis nonnunquam rectè succurrat, uti in illo ipso contigit Viro Nobilissimo, quanquam is abhinc octo & viginti annos vehementissimis, perniciosissimisque nervorum distentionibus per multum tempus infestatus fuit. Verum priusquam dicendi finem faciam sciri volo, mihi sexennio antequam hæc perscriberem scrupulum subortum fuisse: num remedium *peruviani* corticis, quo febrem vix quicquam, aut nihil remittentem, & à calore protinus incipientem in quodam Paulo Petronio robustissimo juvene eo tempore sustuleram, maniam, quæ non multo post depulsionem febris incidit, attulerit? Ne id tam facile mihi persuaderem, præteream, de qua modo narrabam, Observationem, longissimus *peruviani* corticis in diversis hominum, febriumque generibus sine ulla notabili noxa usus, nedum ratio agendi ejusmodi corticis in nostri corporis Liquores, supra exposita suadebat; at verò ne illud ullo unquam pacto deinceps credam, cogit, quam mox sum allaturus, Observatio altera de maniaco morbo, in quem urente nuper sirio, juvenis, de quo paulo ante dicebam, relapsus est.

OBSERVATIO CII.

DN. D. PETRI ANTONII MICHELOTTI.

Mania per gelidæ balneum curationem complectens.

PAulus Petronius, quem abhinc sexennium post febrem *peruviano* cortice depulsam, in maniacum morbum incidisse, præcedenti Observatione retuli, quique ex illo morbo valentioribus purgationibus, compluribus sanguinis missionibus ex brachiorum pedumque renis, quin ex hæmorrhoidibus, nec non medicamentis, præter albi papaveris semina, opium recipientibus frustra tentatis, malagmatis adurentibus, exulcerantibusque occipiti, cubitis, feminibusque sine ullo profectu impositis, tandem sanguine ex arteria in dextrum tempus pertinente selibræ pondere educto, imbecillissimo victu, gelidæque potionibus adjuvantibus perfecte convaluerat. Is, inquam, qui valentissimo erat corpore juvenis, urente, ut dictum est, sirio, in eundem morbum relapsus est, propterea quod neque sanguinem vere proxime præterito, uti quotannis consueverat, sibi detrahi, neque aquam vini loco, quemadmodum ei præceperam, potare voluerit. Quoniam cordis, & musculorum ipsius vires erant ingentes, & sanguinis copia, calor, atque velocitas adaucta; ob hæc curationem moliebar detractio sanguinis per venas utriusque pedis, & brachii, abstinencia, gelidæ potione, liquoreque lacti persimili ex contusis melonum ac albi papaveris seminibus multa aqua præfrigida dilutis expresso, cui guttulas decem remedii, quod laudanum liquidum Joan. Bapt. Helmontii Medici appellant, temporibus vespertinis adjiciebam ad somnum accersendum. Quibus auxiliis morbo haud quaquam devicto, sanguinis uncias decem ex hæmorrhoidibus per sanguisugas emitti; caput insanientis ad cutem tonsuræ aqua frigidissima, succoque ex mandragora, & hyoscyamo recens expresso

presso sapius die, ac nocte perfundi; lac, adjecto recenti butyro ac saccharo in alvum infundi; malagmata erodentia, de quibus supra mentionem feci, super occipitium & femina imponi, atque agrum in tenebris haberi iussi. Post hæc alvum ducendam esse existimavi medicamento, quod haberet succi concreti nigri veratri scrupulos duos, pulveris, cui magisterii mechoacannæ nomen imponunt, grana duodecim, & alius pulveris, quem diagridium sulphuratum Chymici nominant, grana decem. Sed quum ejuscemodi remedia vix quicquam, aut nihil proficerent, mali depulsionem pertentare statui per missionem unciarum octo sanguinis (vires enim non deerant) ex arteria sinistri temporis. Per istiusmodi præsidii genus, quod desipienti alio tempore profuisse, supra tradidi, consecutus quidem sum, ut aliquantulum somni accesserit, non autem ut mens ex toto redieret. Quamobrem maxime urgente furore, per caput multam aquam frigidissimam infundi, in eamque semel quotidie corpus demitti, imperavi. Sub quo auxilio complures dies continuato quum mentem componi, agrumque sanescere cernerem, eo ut sanus aliquot adhuc dies uteretur ad defendendam bonam valetudinem præcepi. Hoc eodem præsidii genere, subitisque terroribus virginem humili genere ortam Augusto mense clo lo CCXXI. cum hilaritate insanientem sanavi, quæ neque venæ, neque arteriæ sectione, neque ullo alio medicamento à Jacobo Testa spectato hac in Celeberrima Urbe Medico ad sanitatem unquam perducipotuerat. Sed illud ipsum frigidi balnei remedium tolerabiliorum quoque fecit morbum hypochondriaci nomine à Medicis appellatum, quo Vir ex patricia Gente præstantissima totam hanc ætatem vehementius vexabatur.

Corporis in frigidam aquam demersiones, aut infusus intra eam, uti & frigidionis gelidave affusiones ad caput, quibus ad certa morborum genera expugnanda antiquiores quoque Medicos usos fuisse ex Celso, Plinio, atque Suetonio

acce-

accepimus, præterquam quod cutem, & vasa sanguinem reliquosque corporis humores ducentia frigore constipando, ipsummet cruorem, ac ei admistos liquores quadantenus cogunt, & in suis motibus retardant, atque idcirco desipientium calorem, motionesque immoderatas imminuunt, subito mutando motus tremulos perturbatos, aut inter se dissidentes fluidi subtilissimi lanuginis elasticæ speciem habentis (cujus impetum per cerebri fibras nervorumque filamenta in totum corpus diffundi alibi docui) & juvando vibrationes insensibiles in unam conspirantes, insanientium animum ab eo statu, in quo fuerat, interdum abducunt. Ceterum frigidæ perfusiones prodesse quoque in fluxionibus sanguinis ex quacunque corporis parte, rectissimè ex quodam Hippocratis aphorismo deduxit Joan. Floyerus Anglus, demonstravit insignis Bellinus ipsaque, quam mox subjiciam, Observatione confirmabo. Verùm priusquam ad eam Observationem deveniam, haud inutile est addere, bimestri circiter postquam hæc scripseram contigisse uti idem Paulus Petronius (qui medio Septembre sanus rus secesserat, ibidemque cujusquemodi generis cibus se impleverat, & Veneri sæpius quam par esset operam dederat) tertio insanierit. Ei sanguinis uncias decem ex pede protinus prima die mitti, cibique nihil dari, jussi. Qua sanguinis missione nihil proficiente multa aqua præfrigida repente caput perfundi, corpusque in frigidam semel quotidie deduci; quin exacto biduo, virium minuendarum causa, sanguinem libræ pondere ex hæmorrhoidibus educi, imperavi. Sed quum neque per hæc mentem redire animadverterem, frigidæ balneum, & ejusdem effusionem in caput quotidie repeti jussi; insanientemque præterea vinculis vexatum, & imbecillo ac exiguo cibo nutritum vehementer purgare constitui cathartico pulvere constante ex scammonææ radicis & castorei pollinis scrupulo, atque alius pollinis magisterii mechocannæ nomine appellati granis quindecim. Gelidæ balneo quatrimum continuato, copiosaque per id medicamen-

tum purgatione peracta, mens componi cœpit; nihilo tamen fecius maturandum mihi existimavi, ne quibusdam reliquiis remanentibus morbus denuo exasperaretur. Quocirca ex arteria dextri temporis sanguinem ad decem uncias detrahi mandavi: quem quidem sanguinem in vitreis vasculis semihoræ circiter spatio concretum, sero flavescente undique circumfusum, non minus se quam sanguinem ex venis eductum, tum in latitudinem, tum in longitudinem contraxisse; & superiori sui superficie multo rutilantioris quidem coloris, vix tamen duriozem quàm inferiori apparuisse, animadverti. Frigidæ quoque balneum, quod paulo post novilunium præscripseram, ad decreescentem Lunam perduci, imperavi. Quo tempore æger ex toto restitutus est.

OBSERVATIO CIII.

DN. D. PETRI ANTONII MICHELOTTI.

Profusiva Menstruorum linteolis frigida, atque aceto imbutis, naturalibus pubetenuis impositis suppressa.

ANnum implens Mulier generis inprimis claritate conspicua tertium & quadragesimum menstruis largissime profluentibus medio circiter Majo laborabat sic, ut tertio post morbi accessum die animo liqueretur, neque remedia ad istiusmodi morbum depellendum peridonea, uti nitrum rubri papaveris succo imbutum, rubra corallia in pollinem resoluta, contritam tormentillæ radicem, succum ex polygono, & consolida majori simul expressum, tincturam coralliorum anodynam, quæ fertur sub authore Helvetio, laudanum, quod Helmontii esse dicitur, tostum opium, atque jus, in quo pullorum gallinaceorum, vituli, bovisque pedes, herbæ, quæ bursa pastoris vulgo appellatur, folia, nec non rubri papaveris flores cocti erant: ut neque hæc, inquam, neque alia hujuscemodi medicamenta vomitu, qui tunc supervenerat, impe-

impediente retinere posset. Sanguinis libræ fere decem tribus diebus effluerant; qua propter ægra ad desperationem redacta, linteola aqua frigidiori, atque aceto madida imo ventri, & naturalibus ut superimponerentur, sæpiusque repeterentur præcepi, hac in re mihi assentiente Jacobo Dies Medico magno suo merito inprimis claro. Sub idem tempus egelidis jusculorum, in quibus contriti panis paululum, recensve ovum solutum fuerat, sorbitionibus, non multis quidem, sed sæpe tamen nocte, ac die datis, ut nutrent, neque onerarent; cibo, inquam, levissimo, minimeque solido, aut calido, portione aquæ Nucerinæ frigidæ, nec non uno alterove cyprii vini cochleari subveniebam. Post paucas horas quam linteola paulo ante commemorata essent superposita cruor extoto fluere desit; at sanguine postero die iterum effluente non tantum illa ipsa linteola rursus apponi, sed & alia madentia nigro vino austero cum aceto permisto, in quo quercus, & malorum granatorum cortices, conscissæ bistortæ & tormentillæ radices, prætereaque balauustiorum, rubearumque rosarum flores decocti fuerant, quæ am frigidissima utero sic affecto, inguinibusque circumdari, utilissimum duxi; quæ quanquam commodè respondebant, nihilo tamen secius capitis dolor repentè abortus, præcordiorum anxietas, ventriculi languor, præter vigiliis, sitim, maximam imbecillitatem virium, universarumque arteriarum, quæ sanguinis profluvium ferè confestim est subsecuta, concitationem maxime vexabant. Hæc ubi animadverti, ad id victus genus, quod supra dixi, omnem penè curam meam transtuli, nisi quod quiete, tenebris, silentio, liquoreque ex dulcibus amygdalis decorticatis & contusis, affusionis aquæ, atque expressionis ope elicito, noctu sorbendum præbito somnum quæsi: qui quum per hæc non accederet, & capitis dolor multum admodum urgeret, hunc una, alterave uncia sanguinis tum ex dextro brachio tum ex dextro pedeeducta, contusisque verbenis in aqua frigida intinctis fronti impositis le-

nire tentavi. Exacto mense, primum fero, inde pallidissimo sanguine pauca admodum quantitate ex utero manante capitis dolor valde imminutus est, somnusque paulo longior accessit. At vero quoniam stomachus, qui vix fluida alimenta parcissima quidem manu, sed sæpius exhibita valebat concoquere, continenter ciborum fastidio afficiebatur, calidisque remediis, absinthio puta, mentha, vino meraco, resinatove, aut intus sumptis, aut extrinsecus appositis offendebatur, ob id potui aquam frigidam præstabam, interposita portione liquoris illius pinguis, ac suavis saporis, quem nostri vocant *Ciocolatte*. Ejusmodi ferè resoluti ventriculi vitium modica purgatione insequenti mense reversa paulum remisit, & circa finem tertii mensis multum est imminutum. Verum ignorari non oportet, quadriduo circiter quo menstrualis purgatio secunda vice redierat, accidisse, ut non modo simile aquæ quiddam, in quo caro recens lota est, sed ruber quoque alternis diebus humor ex utero subinde fluxerit, meque adversus istiusmodi fluxionem sanguinis, præter acetum, & aquam præfrigidam, qua venter, naturaliaque sæpe fovebantur, medicamenta coërcentia præscripsisse, pulverem enim, in quo erant hæc: coralliorum rubrorum, alborum, terræ ex nucerrino fonte importatæ, singulorum denarii duo; feminum hyperici, & plantaginis, singulorum scrupuli quatuor; radicis consolidæ majoris bini scrupuli: ejusmodi, inquam, pollinem denarii pondere ex aqua stillatitia succi millefolii mane, & sub vesperam potui dedi, nec non idem jus, quod supra scriptum est, ad sanguinis motum retardandum, ipsumque sanguinem supprimendum opportunum. Ubi per hæc coercita fuit fluxio sanguinis, ne eadem rursus accederet, præcavendum existimavi, ideoque per aliquot dies eadem adhibui remedia, tum dedi operam, ut ad vires, atque ventriculum confirmandum infirma uteretur alimentis ex media materia, cujusmodi sunt oryza, ptisana, teneriores pulli, atque ficedulæ, assumeret verò potionem (siquidem firmiorem ex vino

nondum ferre poterat) ex aqua omnium imbecillissima, sumpto, temporibus quidem matutinis, liquore pingui, atque aromatico, de quo supra retuli; meridianis autem vini cyprii cochleari. Intra quam victus rationem constitit donec ex tota sanitas restituta fuit.

OBSERVATIO CIV.

DN. D. PETRI ANTONII MICHELOTTI.

Contumacissimos sistens capitis dolores per ea, quæ adurunt medicamenta, quæque vesicatoria vulgo appellantur, felicissime curatos.

Josephus Luchinus in Divæ Margaritæ templo meritissimus Sacerdos duodeseptuaginta annos natus, questus est non multo ante Kalendas Sextiles de dolore sinistram præcipue capitis partem occupante, à quo quum per missionem sanguinis tum ex sinistro brachio tum ex dextro pede haudquam levaretur, suasi, exulcerans malagma ex cantharidibus, sinapi, atque euphorbio, adjecta flammula Jovis, tonsæ cuti pone lævam auriculam ut admoveretur sic, ne plaga fanescere sineretur nisi dolore finito. Quod post viginti dies prosperè evenit. Hoc eodem auxilio Hominem patricii generis Odoardum Colaktum S. R. I. Comitum Præstantissimum, Mulierem honoratissima familia natam Lucretiam Marcobrunnam, Bartholomeum Cerchiallum, Sanctiumque Rampallum magno capitis dolore jam pridem sine febre vexatos fauste curavi. Quin imo quum hæc memoriæ traderem accidit, ut illud ipsum malagma iterum feliciter experirer in honesto Viro Francisco Solario hoc anni tempore inflammatione sinistri oculi correpto una cum vehementi lævæ capitis partis dolore. Subit recordatio, id ipsum me in patricio juvene ex Nobilissima Foscarorum Stirpe paternum genus trahente, ante

hos quindecim menses lippitudine cum dolore à fronte ac temporibus ad oculos perveniente, infestato haud infeliciter pertentasse. Verumtamen ejusmodi remedii genus non adeo feliciter cessit in quodam Splendidissimo Equite ex hemicrania à morbo Gallico ortum ducere credita abhinc triennium laborante. Multam enim illi salivam reddenti diaphoretisi mercurii, qui Helmontii est, vi, neque copiosa saliva, quæ alias in illo ipso capitis dolore multum admodum profuerat, emissione melius habenti, *vesicans* justæ magnitudinis cervici imponendum quum præscripsissem, contigit ut cantharidibus longiori quam oportebat tempore, ægri errore, cuti inhaerentibus, inque fluentum sanguinis uberius penetrantibus, & vehemens in collo dolor, & insignis urinæ ardor excitatus fuerit. Quibus rebus lactis, liquorumque ei assimilium ope protinus sedatis, hemicrania mitigata quidem fuit, non tamen ex toto sublata. Neque verò illiusmodi vitium, adversus quod, salivatione non respondente, non modo sudorem sicco calore elicatum, sed & decocta ejuscemodi generis lignorum ad morbum Gallicum, ac postremo aquam simplicem, atque capræ lac, leniendorum intus latentium acrium causa adhibueram, cute pone utramque auriculam haud absimilibus urentibus cataplasmatibus exulcerata, ulceribusque tractis conquievit. At tamen vetustate, quæ nonnunquam in longis morbis præsidio esse solet, mali causa subacta, ex toto finivit; non autem quòd sanguinis uncia tres, quatuorve ex manu dolenti capitis parti respondente, morbo jam inclinato detractæ fuerint, multoque minus propterea quod dilutionem *Sarsaparilla* decocturam, quam non multo post morbi initium complures dies infeliciter jam expertus fuerat, Nobilissimus æger sumpserit, quemadmodum politicus quidam Medicus, ceteroqui peregregius, apud quem medicamenta mercurium habentia venena sunt, ipsimet Præstantissimo ægro falso persuasit.

Quod reliquum est , adurentia cataplasmata vesicantium verbo , quòd vesiculas cuti admota excitent , à Medicis nominata , stimulado potissimum agere cum Bellino sentio ; ideoque commovendo , exsolvendo , Lymphaticosque humores evacuando , certis capitis doloribus , iis videlicet , qui à falsis particulis crassiori lymphâ in Glandulis , vasculisve secretoriis ad caput attinentibus stagnante , aut ex ipsis effusa implicatis procreantur , opitulari. Illud objici mihi posse ab Eruditissimo Joan. Freindio scio : *Si cantharides ideo proficerent , quòd serum evocarent , eadem sane feri copia per urinæ iter exclusa pariter prodesset. Atqui in omni fere morbo feri tantundem per meatus istos ejicere licet , quantum vesicatorio admoto educitur , sed in nullo fructum æqualem inde percipi posse , experimentis constat.* Adversus quem illud reponam : *vesicantia* percensicis capitis doloribus rectè succurrere , propterea quia affectio capitis parti propius admota humorem , qui dolorem facit , cantharidum virtute coagitatum , atque solutum derivando extra ducunt : quod innocentis feri evacuationes per Lotii ductus à capite longe distantes nequaquam præstare posse , ipse Experientissimus Freindius facilè intelliget , si ad vim derivationis attenderit , excretionisque non quantitate , sed peculiarium præcipue humorum educatione in morbis juvare cum uno Hippocrate meminerit. Ob eandem causam in apoplexia , Lethargo , aliisque morbis cerebri ipsamet *vesicantia* occipitio ad cutem tonso imposita , uti post Zacutum Lusitanum , & Celeberrimum Thom. Willisium sæpius expertus sum , salutaria existunt.

Felicissime etiam sum expertus Vesicatoria in duabus Patriciis mulieribus præstantissimis , Paulina Donata , & Vienna Justiniana , quarum secunda pertinacissimo capitis dolore plures menses excruciatâ erat ; sed eorundem vesicatoriorum usum nuper quoque prosperime respondere vidi in Marco Pedronio & Josepho Migy , Juveni nobilissimo Emanueli Comiti ab Arco à Secretis ; itemque in duabus nobilissimis Moniali-
bus

bus, Maria Regina Zenobia, Mariaque Fortunata Berlandis, & in quodam viro Germano, splendidissimo Comiti Schulenburgio, Venetorum Reipublicæ Marefchallo à Secretis, qui ægri omnes permolestis capitis doloribus, quo neque purgationes, neque vomitus, neque sanguinis detractiones sive per venas, sive per hirudines, sive per cucurbitulas discutere potuerant, conflabantur. (*Patav. d. 21. Sept. A. 1725.*)

OBSERVATIO CV.

DN. D. PETRI ANTONII MICHELOTTI.

*Acerbissimus Coxendicis dolor longo lactis usu
sublatus.*

Non omnibus ægris vel eodem omnino morbo correptis eadem omnino remedia semper feliciter cedere, edocet ratio, probat usus potentissimus rerum omnium magister. Et profecto *vesicantia*, quæ certi generis capitis doloribus affectis plerumque recte succurrere, in præcedenti Observatione dixi, quæque in ingentibus quoque coxarum doloribus præcipue pervetustis conferre, Clarissimus Joan. Freindius post Hollerium, aliosque literis prodidit: ejusmodi, inquam, exulcerantia malagmata lippitudini haud quaquam semper (quod ego quoque pluries observavi) utilia esse, recte animadvertit Medicus longe peritissimus Joan. Ad Reimannus in Ephemeridibus A. N. C. Centuria IX. & X., ipse in ischiadicis non semper respondere duabus, quas protinus exponam, Observationibus demonstrare pergo.

Virgo quædam progressæ ætatis septendecim abhinc mensibus sinistra coxæ dolore adeo vehementer cruciabatur, ut jacens in lecto neque sese erigere, neque in oppositum latus movere se ulla unquam ratione valeret. Ea tum manna, cum lacte copiosè epoto confestim purgata est; dolore autem ne tantillum quidem remittente sanguis ex sinistro brachio, ac pede

pede missus, frictiones super coxam dolentem adhibitæ, adurentia cataplasmata ex pice, Sulphure, piperitide, ficubusque coxendici sapè circumdata, prætereaque decoctum contra Podagram à Præclariss. Bartholdo Beherens in Ephemeridibus novis A. N. C. Centur. I. & II. pag. 152. descriptum quatruiduo propinatam. Quæ ubi vix quicquam proficere Vir clarissimus, qui illi ipsi ægrotanti Virgini tum medebatur, Antonius Dies animadvertit, vesicans sinistro popliti prius perfricato meo consilio imponi ad ulcus faciendum, hocque diu trahendum præcepit. Sed quum ne sic quidem levaretur dolor, ut asinino sero salsas particulas mucilagineo liquori (quem in omnibus omnium ossium commissuris ad eas lubricandas fecerni Dissertatione de separatione Fluidorum in Corpore Animalium cum celebrioribus Anatomæ Professoribus docui) copiosè intermixtas dilueret, tum vaccæ lacte mane, & vespere cibi loco uteretur, suasi. Quo diætæ genere diebus compluribus adhibito dolor, de quo verba facio, se multum remisit, eadem verò lactea curatione diutius continuata ex toto solutus est.

Cujusmodi generis lacti, præcipueque vaccino inesse facultatem adversus coxarum, & articularum dolores in manibus, genibus, pedibusque, Medicorum, qui cum inclytis Viris Wepfero, Jo. Jac. Hardero, Jo. Dolæo, aliisque, illius ejusdem lactis massulas habere vim evertendi, atque obtundendi salsos cuneolos in modo memorato humore mucilagineo implicatos intelligunt, præterit neminem. Ego me hercule collaudatorum scriptorum vestigia secutus Viro, cujus in prima Observatione memini, longe Nobilissimo, Sapientissimoque L. Theupolo podagricis, chiragricisque acutissimis doloribus hyeme, vere, atque autumnò quotannis torqueri solito ante hos decem menses persuasi, uti lactea diætâ pertinacissimum morbum evincere, aut saltem mitigare tentaret: quam rationem victus usque in hunc diem expertus prosperrima valetudine usus est, nisi quod lentò admodum sinistrae manus dolore paucis abhinc diebus brevi tempore infestatus est. Sed,

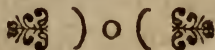
ut redeam unde sum digressus : interea dum Virginem supra commemoratam ad pristinam redigere valetudinem allaborabam, Matronæ, de qua Observatione tertia retuli, atrocissima Ischiade confictatæ, neque calidis fomentis ex aqua, lacteve, cui herba chamæpitys, sambuci, ac meliloti flores incocti fuerant; neque cucurbitulis defixis circa juncturam capitæ ossis femoris cum coxarum osse; neque malagmatis urentibus cuti affectæ coxæ impositis; neque valentiori crebraque alui ductione, quam pulvere hermodactylorum secundum Londinensium Pharmacopolarum præscripta composito, tepentique aqua, in qua præter mollientes herbas, colocynthidis, & castorei aliquantum decoctum erat, clysteribus infusa moliebar; neque satis larga, quæ tum sponte supervenerat, menstruorum fluxione melius habenti, integram poplitis dolenti coxendicæ respondentis cutem *vesicatorio* satis magno super eam injecto exulcerari, & non ut primum fieri posset ejusmodi ulcus sanari, sed aliquandiu trahi donec malum discuteretur, mandavi. At verò tantum abfuit, ut istiusmodi auxilii genus juvarit, ut potius dolorem, cui per id opitulari conabar, acerbiozem reddidit; qui demum dolor dilutis lignorum decoctis potui datis, sudoreque primum sicco calore, inde calidis fomentis ex aqua, in qua cyprium *vitriolum* cum herbis, quæ ischiadico morbo utiles esse consueverunt coctum fuerat, elicitio fere ex toto conquievit. Verum huc addere lubet, me honoratissimam Mulierem An. Mariam Tibonam ex ingenti coxendicis dolore sexagesimo & altero ætatis anno laborantem, decocto contra articulorum dolores, de quo paulo supra dictum est, superioribus annis perfanasse: cui Mulieri mensibus penè tribus, viperæ, ligni sancti, farsæparillæ (sic enim loquuntur Rei Pharmaceuticæ Magistri) atque cornuum cervi decoctura, nec non aqua, in qua rerum modo memoratarum, cujusque modicum coctum fuerat, potionem aliquid afferre auxilii inutiliter pertentaram. Ceterum silere non oportet, illiusmodi decoctum ad articulorum

rum dolores quadrivium ipsam ægram, interposito brevi tempore bis sumpsisse, alvum illius ope solutam fuisse, nedum urinam, & salivam ubertim profluxisse.

Annotatio.

Ex his quoque colligitur, non omnibus ægris vel eadem omnino vexatis ægritudine eadem auxilia convenire; ac propterea alia curatione opus esse, si vel humor mucilagineus tenuior, vel mucus crassior scabris refertus corpusculis, vel Lympha Sulphuratis particulis excalescens in mucilaginosi Glandulis circa sinus coxæ, in quos superiora capita feminum conjiciuntur, positis, aut in earum Glandularum vasculis subsistens, vel purus putus sanguis in arteriis, venisque ad tenuissimam membranam Ruyschianam acerabuli coxendicis attinentibus stagnans ischiadicum affectum creavit. Id ipsum ferme suo tempore annotavit magnus Hippocrates, qui de coxarum dolore, in libro de internis affectionibus, verba faciens scripsit: ischiadicos quidem à pituita purgandos *cnidio grano*, quin purgationibus, atque fomentis minimè respondentibus, multis, ac profundis crustis urendos etiam esse; iis, qui ob cruoris vitium in Coxendicum morbum inciderunt, cucurbitulas affigendas, sanguinemque esse mittendum; alvum verò esse solvendam nigro veratro, inde asinino Lacte cocto subpurgandum, quam bilis Ischiadem attulerit.

(*Venetis August. Vind. d. 30. Sept.*
An. 1723, missa.)

OBSERVATIO CVI.

DN. JOHANNIS HENRICI LINCKII.

Arbor Caffæ Lipsiæ florens.

EX eo , quod orientalibus ante hac Gentibus usitata potio Coffee nostris etiam Europæis assiduo illo & frequenti usu cœpit assuesieri , quo factum ut non solum vilioris fortunæ Cives in Urbibus , sed plebeji etiam agminis calones & squalor seculi , servæ & lotrices , ipsique demum ricolæ , quamlibet rariores , eam ipsam sorbere incipiant : Accidit , ut jam nulli fere homini tam nota sua domus sit , quam decocti illius indoles , & pro statu temporis , successuque segetis de surgente cadenteque fabarum valore , tantum non eodem more , ac de frumentis suis judicent , inque sinu gaudeant delicatuli , si quando prolixæ messis fama patriam percrebuit , annonæ contra caritatem misere deplorent , quasi quidem hoc nectare carere sine vitæ dispendio non possint , aut majores nostri non caruissent , quibus videlicet ne pictæ quidem , ut ajunt , fabarum imagines fuerunt cognitæ. In hanc morum vicissitudinem nostros abripuit decursus seculi. Antiquis temporibus sola Mecha , & quæ hanc sustinet , felix Arabia , de felici fabarum messe gloriari potuit , quibus nempe solis suos natales debere constat. Posteaquam vero Persis & confinibus innotescere cœpit hoc genus leguminum , illi quoque nulla sui parte iis inferendis defuere , & jam successu temporis , Alexandria , Smirnâ & Aleppo infinitas eorundem segetes arcessiverunt Europæi. Quinimo spe lucri pellecta Indorum ingenia , ubi viderunt aliis succedere negotium , paria tentare ingressa sunt , & hoc tam felici eventu , ut Javanensès præcipue ex agris suis , haud spernendas segetes collegerint , quæ , aliis mercibus associatæ , quotidie ad nos comitant , quarum priores Levanticas , posteriores autem orientales dicere , solenne est.

Quo

Quo major véro indies fabarum copia consumta fuit , tanto majorem cumularum illarum curam gesserunt Indi , & jam Ceyloniâ & Moccâ , Insulis , copiose progerminant , quibus nempe tractibus tres novas fabarum species in acceptis ferunt Europæi. Javanenses colore luteolo conspicuæ , aliis palmam cedunt facillimè , Ceylonienses paulo minores , luteolæ , his tamen præstantiores , Moccenses optimæ , & Levanticarum æmulæ , sed minores & viridiusculæ. Quâ præ Levanticis orientales gaudent , bonitas & præstantia , non ipsi terræ aut climati , sed providentiæ hominum assignanda est , quâ factum , ut Moccenses ipsis Ceylonensibus palmam præripiant , utpote quæ munditer habitæ , a pulvere & situ providè purgatæ , cautè & diligenter extersæ , sacculis ex arundine indica contextis in molem circiter 270. librarum , involutæ , sapore suo facile sese commendant ; cum ex adverso Javanenses & Ceylonienses hæc legumina non ita molliter tractent. Et , si verum est , quod vulgaris rumor hæctenus edocuit , has fabas a Batavis faburræ loco in naves conjici , explendisque mercium convafandarum rimulis destinari , quid quæso mirum , si vel quiete justo longiore torpeant , aut madefactæ , mucorem contrahant , aut aqua salsa conspersæ , computrescant , & corium Indicum , aut aliam quamcunque mercium sociarum speciem redoleant. Stupendam autem fabarum indies consumi copiam , testari possunt typis consignatæ Batavorum tabulæ , quibus illa , quæ in mercatoriis Amstelodamensium , Selandicorum , Delphicorum & Roterdamensium Cameris hoc mense venalia prostant , mercium recensentur genera , ubi nempe ex hac triplici fabarum specie in unum computata , numerantur pondo

Moccensium	Ceyloniensium,	Javanensium.
1123432.	100	152000
561716.		34500
<hr/>		34500
1685148.		<hr/>
		221000.

Quarum infinitam multitudinem ex Oriente, agro Levantico puta, viis Veneticis, per Germaniam, aliasque Europæorum provincias dispersiunt. Verum enim vero, quamquam incredibiles fabarum congeries quotannis ad nos permeant, valorem tamen solitum parum omnino aut nihil immutant, dum, quot fabarum myriades, tot bibonum copiæ pedetentim emergant. Cæterum soli Africæ Asiæque frugum istarum ex voto cessit plantatio. Ut ut enim Europæi nostri in hanc segetem intenderunt animum: tamen formidine frustranci successus iterum depulsi, a labore protinus destitit, persuasi, fabas aqua fervente de industria corruptas, ad nos perferri, atque ita plantationi nullo modo inservire posse. Itaque inter res seculi rarissimas relatum fuit, si quando in hortis Parisiensium Regiis, Ducali Stutgardicæ, Amstelodamensium Medico, aliis, arbusculæ ex hoc semine oriundæ, comparuerunt, ex quibus unam alteramve celebrioribus nostratium hortis inferre non pœnituit, quarum tamen hic plerumque fuit exitus, ut, cum toto anno, per omnes dies, magna noctium parte, benigniter sunt habitæ, aut climatis impatientes, aut ab hortulanis non satis provide curatæ, opinione citius, emarcuerint. Lipsia, quæ hortorum abundat amatoribus, & in acquirendis exoticis incredibile quantas impensas fecit, dum ex Batavis aliisque terrarum provinciis pretiosos arcessivit frutices, unius alteriusve possidendæ felicitate gavisa est, quæ tamen ad nullam certam, solidamque frugem pervenerunt, & in ipsa herba & flore præceptæ sunt. Quæ vero infertilitas hortulanorum animos non fregit, sed etexit. Currente enim hoc anno 1723. istiusmodi arbuscula duobus abhinc annis e Belgio huc delata, in horto Apeliano felici omine florere visa est a mense Majo usque ad mensis Julii finem duorum cubitorum altitudinem exhibet, folia similitudine iis proxime accedunt, quæ Centur. III. & IV. Ephemerid. Nat. Cur. Observatione 168. pag. 378. sub nomine Gelsamini Arabici, fructum Coffee ferentis, in fronde designata sunt. Saltem in eo differunt, quod

quod circa marginem paulo crispiora & obscure viridia conspiciantur. Bina in uno ramo resident folia, ex his & fronde flores emergunt, Jasmino albo vulgari persimillimi, eundemque odorem spirantes, staminulis utrinque prominentibus, descriptioni per omnia simillimis conspicui, quod ipsum citato loco prolixius est legere. Infima parte sui florescere primum cœpit arbuscula, succedebant postmodum flores alii, sed pedetentim, ita quidem, ut tandem infimi, qui primum floruerunt, fructus edere inciperent, & jam præstolandum sit, an hæc fruges ad maturitatem suam perventuræ sint. Simulac flos arboris nostræ curiosis animis ex relationibus publicis innotuit, plures novitate rei producti, & quod per famam audiverant, coram visuri, in hunc hortum, tanquam ad mercatum, convolabant, majori quam pro numero frequentia sed & lætitiæ non vulgaris specie, futurum arbitrati, ut, si hæc plantatio nostratibus succederet, pretium fabarum hætenus solitum, horrendum quantum imminuatur. Fieri autem posse, ut ex fabis recentibus ejus generis arbusculæ nostris his agris progerminent, id ipsum testantur nostri hortulani, qui non unam istiusmodi plantam ex hoc semine excitarunt. Eminent inter reliquos omnium dexterrimus Apellii, Weisii, qui arborem, è faba duobus ab hinc annis productam & educatam huic exoticæ sociam esse voluit, post decursum unius anni floribus ferendis aptam forte futuram.

Triumphant itaque aquæbubuli nostri delicatissimi, spe certa freti, nullam ipsis post hæc defuturam esse fabarum copiam, si recens & maturam semen nacti, sagacius indagaverint felicem plantandi methodum, quâ nimirum inventâ, agros avenis suis purgatos, his leguminibus conspergere, conspersos si seges successerit, demetere, demessos granariis suis acervatim imponere, & jam iis, quorum fuerunt infatigabiles, fatiari queant.

Quod si vero primo hoc decennio tam faustis avibus non succedat messis, ut salernum e frugibus patriis decoctum forbillare

billare possint, haud gravatim, penes noviter educatas, haftenus usitatis, palatum titillent gulam deliniant.

Curiosæ huic relationi solertissimus Dn. Linckius d. 5. Junii An. 1724. aliam superaddidit seq. Cum haud ita pridem Gelseminum Arabicum, arbuscula Europæis Caffè dicta, in horto Apeliano, inter alia hujus loci viridaria celebri, sui videnti copiam faceret, eximia florum segete spectantium oculos reficiens; rei novitate permoti, paulo sollicitius in ipsius natalis inquisivimus & formam statumque arboris graphice descriptionem dedimus.

Interveniente vero tempore, cum majora pedetentim incrementa cepisset arbuscula, adeo ut hoc ipso Mense Junio, spem, floribus oblatam, frugibus, i. e. triginta circiter baccis, explevisset, genio nostro temperare non potuimus, quin eadem illa, quam floribus dederamus, industria, perquireremus novi fructus indolem. Habe itaque Lector curiosè, novæ rei novam, sed genuinam descriptionem. Conditionem arbusculæ nuper designatæ denuo exponere, supervacaneum existimo, requirit potius instituti ratio, ut, quam ex semente collegimus, paulo sollicitius expendamus frugum messem.

Baccas itaque numero forte triginta maturas in arbuscula offendimus, in imis scilicet duobus ramis, iisdemque ex adverso positis conspicuas: E vicinis superioribus, baccæ quædam novæ sed adhuc virides, atque hinc nondum maturæ protuberaverant, in suprema vero arbusculæ parte gemmis turgebant ramuli, florum proxime expectandorum certis præconibus. Quod me & alios, quibus propior accessus patuit, in admirationem duxit, illud unum fuit, quod in eadem arbuscula & florum mire pullascentium copia, & crudæ virescentesque fruges & baccæ maturæ comparuerint, quæ singula aliis in arboribus raro junctim concurrere intelleges.

Fruges maturæ speciem præ se ferunt fructus Corni , sed paulo minores , color autem cordiformis cerasi nigricantis, nondum satis maturi & ex cruditate adhuc rubescentis , æmulus est.

Fructum ipsum describit Clusius in Historia Plantarum p. 236. sequentem in modum : „ Buna Fagaræ est magnitudi- „ ne aut paulo amplior , oblongior plerumque, colore ex ci- „ nereo nigricante, cortice tenui , & veluti sulcum quendam „ per longitudinem utrinque habente , per quem facile in „ duas æquales partes dividitur , quæ singula grana conti- „ nent, oblonga, altera parte plana, fulvescentia, gustu acido. Et Wormius p. 189. ubi præter ea , quæ ex Clusio repetit , & hoc addit. „ Bon vel Ban, Buncho Avicennæ , Bunca Rha- „ si , Elkario nonnullis. Bauhino , Evonymo similis , Æ- „ gyptiaca Planta , fructu Baccis Lauri simili , Buna Clusio, „ Bacca est Lauri magnitudine & figurâ , colore ex cinereo „ nigricante &c. Animum adverti ad singula & fructus hic noster magnitudine sua ad similitudinem baccae Lauri accedit , ceterum cortice tenui , eodemque simplici atque unico circumductus , sulcô supra memorato utrinque conspicuus. Solvi corticem & ecce ! carnem in fructu alias , aut ceraso obviam hic animadverti nullam , nisi quod ipse nucleus , vel sic dictum Bon statim succederet , nulla peculiari cute , sed modo quibusdam fibrillis , in morem Macis , Nucem Moschatam vestire solitæ , indutum , quæ eo ipso medio , quo bini nuclei junguntur , per longitudinem ductæ , ut hi nuclei facili negotio excludi & separari potuerint.

Fructus omni succo destitutus erat , & non nisi viscosâ humidâque substantiâ , mirè , imo ad nauseam dulci , non vero acidula , præditus. Quod itaque modo dictus Clusius acidum saporem fructibus attribuit , inde forsân est , quod illi haud maturi , justo citius decerpti , hi autem nostri plenariam maturitatem adepti fere nimium maturuerint.

Quæ Dn. le Roque de hoc fructu commentatus est, exquisitum saporem atque nutrimentum illi attribuens, mihi quidem in his nostris observare non proclive fuit. Neque illud quidem, quod de faba prædicat, quasi peculiari, tenellaque cuticula vestita fuerit, in his exemplaribus patuit, nisi forte modo dictas fibrillas cuticulam ejusmodi esse persuasus fuerit. Addit idem ille, fabam in arbusculâ extergefactam solidissimam esse & pallide viridem, crassioreque, fusco, atque amarulento detineri succo. Sed qui fiat, ut tam eximia dulcedo, quam in nostris animadvertimus, in succum adeo amarulentum mutari possit?

Cæterum fabæ ex albo flavescabant, & postquam earum aliquot terræ mandatæ fuerant, quatuordecim dierum spatio progerminabant.

Cum itaque tanta frugum quæ adhuc quotidie succrescit, ante pedes sit copia, conjectura non faller, qui lætam aliquando frugum istarum messem ex his agris sibi pollicetur.

OBSERVATIO CVII.

DN. JOHANNIS HENRICI LINCKII.

Lacerta aquatica per Vomitum reddita.

HOMINES non raro temporum ranas & lacertas per vomitum reddidisse, res est inter Observatores Naturæ curiosos dudum perorata, & hinc inde in observationibus medicis idipsum animadvertimus, nec ipsæ quidem Ephemerides Nat. Curios. exempla earum rerum nobis suppeditare desistunt, & perlustranti Dec. II. An. I. p. 108. rustici quodpiam occurrit, qui aquam spermate ranarum infectam largiore haustu imbibit, & postquam ovula succedente tempore fœtus ediderunt, non vulgarem ranarum copiam evomit, Dec. II. Ann. IV. p. 60. relatum legimus, puerum varii furfuris vermiculos stomacho exclusisse, & inter hos etiam quatuor ranas, unam

& viginti lacertas. Dec. I. Ann. III. p. 456. dicitur: Cerevisiam hausisse molitorem, aquis, implendo forte dolii vacuo, superinfusis mistam, neque ita multo post lacertam per vomitum rejecisse unam, per alvum alteram. Centur. V. & VI. p. 127. Paganus ruri dicatus non temnendam aquæ portionem imbibit, atque eo ipso femina animalculi scil. lacertæ deglutivit, & decursu temporis vivam magnam & robustam lacertam beneficio fracedinis putredinosæ maturatam prodidit. His Casum noviter auditum adjungemus, qui abhinc anno Roethaviæ, oppidulo, duobus a Lipsia milliaribus, distante, contigit.

Fabri cujusdam lignarii conjux varias subinde molestias ex morbo Epileptico sustinuit, & accitas stomacho vellicationes vehementer quæstæ est, esu ciborum acidorum graviter exasperatas, dulcium autem quodammodo mitigatas, lactis vero pressi copia, & coagulo caseis conficiendis accommodato, penitus sopitas. Accidit autem, ut, cum cerevisiam dulcem recens coctam potaret, lacerta quæpiam per œsophagum egredi molliens, post longas titillationes in lucem prodiret, quam post aliquot dies duæ aliæ sunt secutæ. Plures stomacho inesse hario-lata est mulier, quia nunquam non cibo acido irritatæ, per eodem colli parietes, ascenderunt, nec sine notabili sono præcipientes se dederunt in Stomachum. Tollendis vellicationum insultibus primùm varia Mithridatii copia intenta fuit, sed frustra neis jugiter successibus, donec primam lacertarum modo dictarum animadvertit, & quo morbi genere laboret. Aut me fallunt omnia, aut pauperis conditionis mulier plus aquæ quam cerevisiæ haurire solita, cum ipsis aquis ovulsa imbibit, quæ in corpore exclusit, est enim ordinaria lacertæ aquaticæ species, quemadmodum ex Fig. VI. Tab. I. subjuncta animadvertere est, juxta formam magnitudinemque suam accuratori penicillo designata.

(*Lipsia August. Vind. d. 25. Sept.*
An. 1723. missæ.)

OBSERVATIO CVIII.

DN. D. MICH. ERNESTI ETTMULLERI.

De Scroti, Penis, & Pedum Scirrho ex Erysipelate contracto.

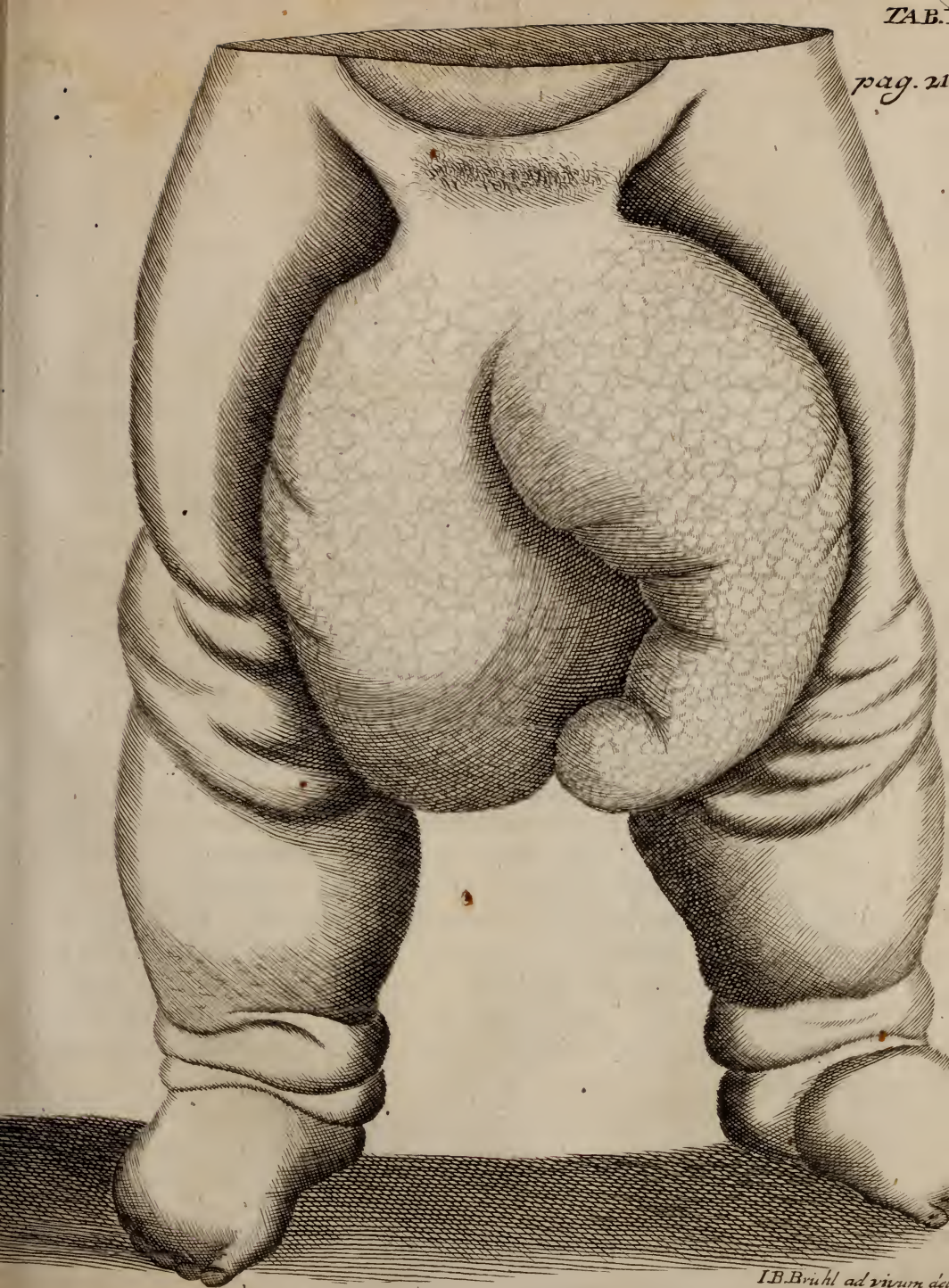
Christianus Kettwig, ætatis 49. annorum, mense Julio superioris anni in Nosocomio Lipsiensi recipiebatur, manuum opera panem hætenus lucratus, nunc ad quempiam sustinendum laborem ob pravam corporis dispositionem ineptus. Scrotum hic habet secundum omnes dimensiones magnum, ad genua usque propendens, coloris naturalis, ubi vero femoribus adjacet, glabrum atque rubicundum, indolens interim atque durum. Testiculi ad latera in superiori parte latent, qui contractati aut compressi doloris sensum excitant. Membrum virile ex medio loco scroti emergit, itidem elongatum, durum atque tumidum. Tota distantia ab inguine ad præputii extremitatem unius ulnæ est cum octava parte. Inguina naturaliter se habent, nullo tumore conspicua. Femora & pedes sunt tumida, dura, & circa genua & talos in rugas & sulcos complicata. Cæteroquin sanus degit, omnis doloris expers, optimo ciborum appetitu præditus, dum vero mingit, difficulter lotium profluit.

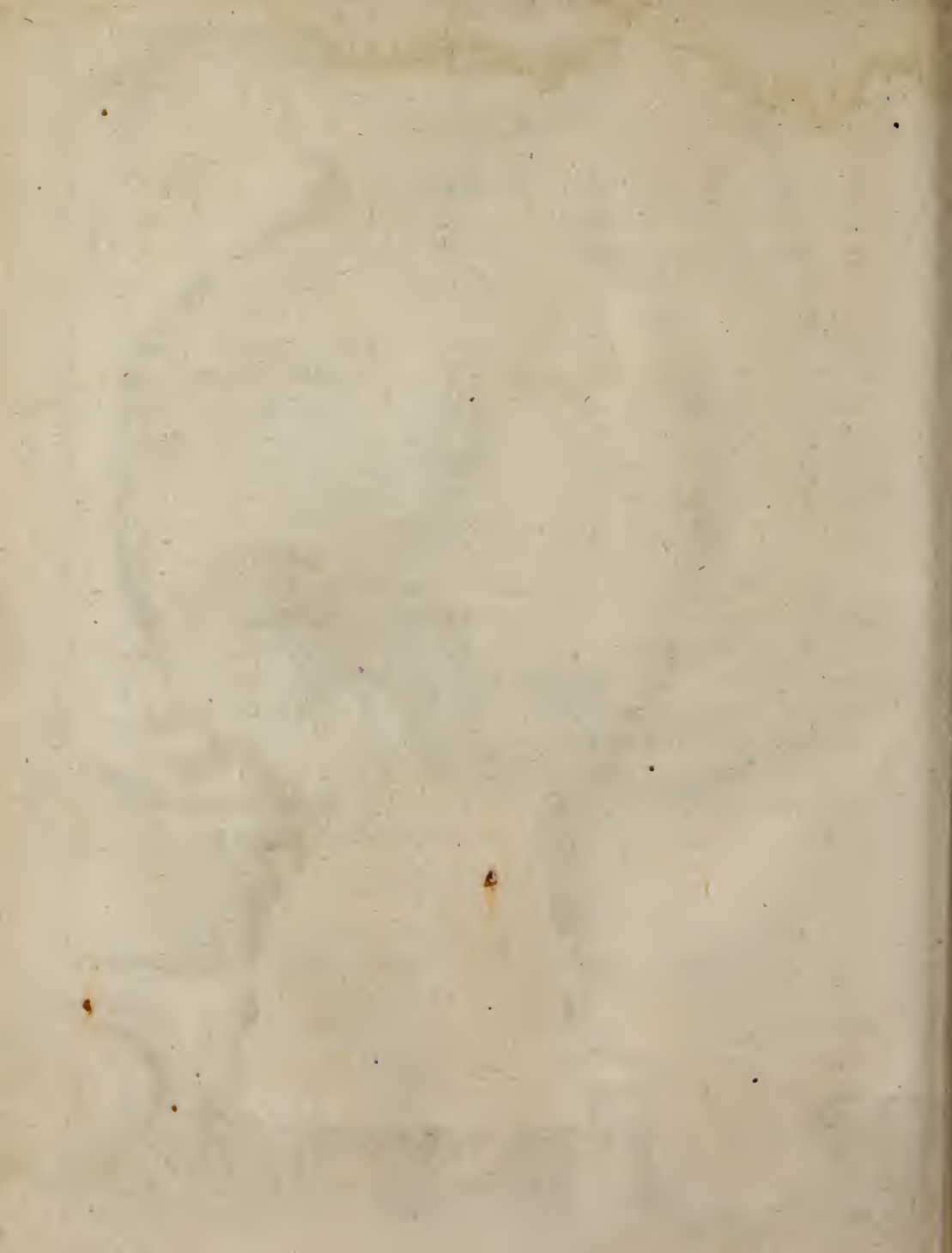
SCHOLIUM.

In dignoscendis tumorum speciebus, quæ scrotum occupant, facile falli posse Medicos, præter quotidianam experientiam testatur, variisque ex exemplis probat Salomon Reifelius. (a) Variæ enim sunt causæ, quæ ad extraordinariam illud magnitudinem elevant. Solent communiter scroti tumores herniæ salutari. Licet enim Galenus (b) triplices tantum statuac

a) Miscell. Nat. Cur. Dec. II. Ann. VII, Obs. II.

b) de Tumor. contr. nat. cap. 15.

statuat hernias, Enterocelen puta, Epiplocelen, & Entero-Epilocelen, prout scilicet vel intestina, vel omentum, vel utraque in scrotum descenderunt, hoc tamen nomine Medicis, improprie licet, veniunt etiam tumores scroti, à quacunque causa progeniti, sive aqua, sive flatus, sive carnosum quid in cavitate ejus lateat, sive vasa testiculorum sanguine, vel femine fuerint tensa; unde hydroceles, pnevmatoceles, sarcoceles, cirsoceles & spermatoceles notiones exurgunt. Arduum igitur negotium & difficile sæpe est, latentes has à se invicem distinguendi causas, & quæ tumoris species efflagitat, valida inveniendi præsidia. Docet id ipsum casus, præfens quem penitius excutere animus est. Scroti tumore laborare ægrotum istum, primus me docebat conspectus; ambiguum tamen in principio tenebant circumstantiæ, mox recensendæ, quo nomine ille sit insigniendus? Antequam singula Phænomena rimatus essem, pro enterocele habendus mihi videbatur, in recenti adhuc memoria observanti exemplum Notarii cujusdam Publici, curæ meæ ante aliquot annos concediti, in quo omnia intestina prolapsa ultra genua scrotum protruserant, abdomine interim vacuo existente, & si contrectabatur hoc, arteriarum pulsus & ossium duritiem percipere licebat, qualia exempla etiam Olaus Borrichius (c) Thomas Bartholinus (d) Theophilus Bonerus (e) & Felix Platerus, (f) referunt. Inspecto autem eodem extra lectum, pedibus insistente, omnibusque circumstantiis examinatis, observabam, nullam in inguinum loco intumescentiam esse, quæ de ruptis vel relaxatis peritonæi processibus, intestinisque transitum concedentibus, testari possit, nec imminui tumorem compressum, vel resupinato ægro, abdomen vero intestinis plenum turgere, nec unquam de cruciatibus aut

D d 3

mole-

c) Act. Med. Hafn. Vol. V. Obs. 59.

d) Cent. II. hist. 95. & Cent. III. epist. 10.

e) Medicin. Septentr. Lib. III. sect. 30. obs. 13.

f) Lib. III. obs. pag. 756.

molestia quapiam agrum conquestum esse , audiebam; his signis motus, enterocelen non esse , certus fiebam. A flatibus scrotum in maximam molem expandi posse, exemplum docet recentissimum Malabarici illius à Javeon Academiae Regiæ Parisiensi communicatum , (g) Pnevmatocelen vero quominus vocitem hunc tumorem , non tam renitentia ejus summa, qua ne digitis quidem cedit, & resilit, vel quod, si manibus comprimitur, nullus flatus deprehenditur, nec de loco in locum cum sono movetur, (hæc enim signa fallunt quandoque, siquidem nec scrotum, nec vesica, aëre si maxime distenduntur, resiliunt, vel sonum edunt) quam gravitas nimia obstat. Hydrocelen vocare hæreo; nulla enim adest fluctuatio aquarum, dum tumor premitur, nec lucidum comparet scrotum, quando ei solis vel candelæ lumen opponitur, ad tactum durissimum est. Cautos tamen decet esse Medicos in dignoscenda hydrocele, ne à duritie decipiantur cum Petro Foresto (h) qui Cornelium quendam testem unà cum scroto ultra 5. annos adeo durum habuisse refert, ut Chirurgus non solum, verum & ipse Sarcocelen esse judicaverit; impositis vero maturantibus molliorem evasisse tumorem, factoque abscessu magnam aquæ copiam profudisse cum insequente sanitate. Sarcocеле igitur dici posset, siquidem omnia signa à Practicis huic adscribi solita cadunt in hunc tumorem; durities, puta, color undique sibi similis, insensibilis augmentatio, molestia major quam dolor, intumescencia in inguine nulla. Colorem undique sibi similem ut asseram, non obstat rubedo, in scroti partibus lateralibus conspicua, siquidem hic color non à tumoris indole, sed attritu femorum contiguorum, levem excoriationem seu intertriginem excitante, dependet. Tumor equidem in alterutro testiculo percipitur nullus, (quod pariter phænomenon omnem latentis Cirsoceles vel Spermatocèles suspicionem tollit) unde dubium oritur,

g) Histoire de l'Acad. Royale des Sciences, 1711. pag. 30.

h) Lib. XXVII. obs. 15. Schol.

tur, an carnosus quid testiculo sit adnatum, quod in Sarcocoele fieri, communiter docetur, unde Galenus (i) testiculos vocat induratos; hernia tamen hæc carnosæ exillarum classe esse potest, quarum caro non testiculis, sed tunicarum scroti communium secundæ adnascitur, tradente Paulo Barbette (k) nec impossibile est, colluviem serosam simul conjunctam esse eum solido corpore, siquidem inveterata Hydrocele Sarcocelen mentitur, & sæpenumero, ut aliæ herniarum species, ita potissimum Hydrocele & Sarcocoele sibi invicem combinantur, unaque alterius existit causa, utriusque vero signis non æque patentibus. Contingere enim potest, ut in Sarcocoele factæ tumoris carnosus incremento vasa lymphatica rumpantur, suumque liquorem in scroti cavitatem effundant, quemadmodum alio tempore in Hydrocele humor serosus, aeris factus, vasa capillaria membranasque leviter erodit, ita ut sanguis exsudans in carnem substantiam excrescat. Sic Guilielmus Fabricius Hildanus, (l) Thomas Bartholinus, (m) & Johannes Christianus Wolff, (n) Hydro-Sarcocelen; Philippus Jacobus Hartmannus, (o) Oscheo-Didymo-Hydro-Sarcocelen; & Johannes Daniel Horstius (p) Hydro-Circo-Sarcocelen annotarunt. Et cum in nostro ægro utrumque scroti latus æqualiter sit expansum, ex loci differentia decidere haud licet, num carnosus, an serosus sit tumor, si verum est, Remberti Dodonæi, (q) Hildani, (r) Danielis Sennerti, (s) & Malachiæ Geigeri, (t) effatum, in dextro testiculo Sarcocelen, in sinistro Hydrocelen fieri, quod quidem Wolffius (u) eleganter refutavit. Interim non repugnabo, si quis

i) Loco cit. k) Chirurg. P. I. cap. 25.

l) Cent. IV. obs. Chir. 65. & 67. m) Cent. II. hist. 95.

n) Not. ad Ido Wolffii Lib. II obs. Chir. 15.

o) Miscell. Nat. Cur. Dec. II. Ann. X. obs. 156.

p) Obs. anat. 6. q) Obs. Med. cap. 39.

r) Loco cit. obs. 64.

s) Pract. Med. Lib. III. Part. IX. sect. I. cap. 7.

t) Kelegraph. cap. 2. pag. 17. & 21. u) loco cit. pag. 166.

quis hunc tumorem generali scirrhi nomine appellare velit, siquidem Galenus (w) Sarcocelen ejusdem generis esse cum scirrhis dicit, eique suffragatur Paulus Ammanus (x) Sarcocelen speciem scirrhi vocans, & Durantes Scacchius, (y) tophaceam herniam vocat. Non enim vera caro est, quæ in ejusmodi sarcomatibus luxuriat, sed medii generis inter fibras carneas & nerveas; & Johannes Vigo (z) docet, per affluxum alicujus humoris fieri herniam carnosam, nempe cum hujus materiæ subtilior pars propter calorem testiculorum in halitum resolvatur, quicquid vero crassum & viscosum est, remaneat, & in scirrhum tandem indurescat. Subjectum vero esse scrotum scirrhis, textura non solum ejus, qua gaudet, docet, sed plura etiam hac de re prostant historiarum monumenta. Sic Philippus Hoechsteterus (aa) refert de milite, qui in glande penis vulnus acceperat, quod neglectum fungosa contraxit labia, & fluxionem recepit, à quo tandem crescendo malum ad scrotum etiam devenit, scirrhosam inde duritiem nactum. Ab equitatione etiam in scirrhum induruisse scrotum, refert Vitus Riedlinus (bb) Hinc eo minus scirrhosum hoc scrotum vocare vereor, quo major cum eo tumoris in membro virili & pedibus est convenientia, non Sarcocelen sed scirrhi nomine nuncupandi; & ab eadem causa producti, ad quam nunc progredior. Pro hac æger erysipelas accusat, quod ante septem annos crura cum pedibus occupavit, & ad scrotum progressum fecit, sæpiusque rediit, à quo tempore sensim atque sensim tumorem tam in scroto quam pedibus auctum observavit. Id qua ratione contingere potuerit, nunc dispiciendum est. In erysipelate particulæ salino-sulphuræ carnosæ & membranaceis partibus apponuntur, per habitum proscribendæ, sed in itinere impeditæ, idque

w) Meth. Med. Lib. XIV. cap. 17.

x) Prax. vuln. leth. Dec. II. hist. 4.

y) Subsid. Medic. Lib. III. cap. 8.

z) Pract. Lib. II. N. V.

aa) Dec. VI. obs. Med. 8.

bb) Obs. Chirurg. XXIX.

idque in membris imbecillioribus. Imbecillitas hæc vel naturalis est, partium scilicet à fonte caloris remotiorum, quales sunt pedes & scrotum, vel à morbis contracta. Quod si igitur materia hæc inflammabilis ex voto vel naturæ viribus, vel medicamentis diapnoicis stimulata commode diffletur, intra diem vel biduum cessat morbus. Sin negligatur, & refrigerantibus ac repellentibus tractetur, ad interiora ruit, magisque principales partes occupat; quinimo si diuturniorem moram in loco quodam agit, musculosas simul aggreditur partes & ad suppurationem tendit, aut in scirrhum, vel, si materia maligna, scorbutica, simul fuerit juncta, ob partis corruptionem in gangrænam & sphacelum abit. Quod autem ex erysipelate durus ejusmodi tumor oriri possit, Galenus (cc) jam docuit, tum scirrhos potissimum nasci, docens, si quod viscus phlegmone laborat & crassis cibis succisque lentis quis utatur, & (dd) generationem ejus interdum ab initio esse, aliquando vero ex lapsu, aut inflammationis, aut erysipelatis, aut oedematis, cum immodestius refrigerata sint, exemploque probavit Cercilii pueri, (ee) qui ex intempestivo refrigerantium usu scirrhum in femore contraxerat. Egregie rem confirmant, & quæ modo diximus, illustrant ea, quæ Engelbertus Kæmpferus (ff) refert; morbum scilicet regioni Malabaricæ endemium esse, cujus tragœdiam scroti erysipelas singulis mensibus recidivans cum novilunio ordiatur, quo post unum alterumve diem cessante erosio lymphaticis sensim in scroti cavum liquor quidam serosus, subsalsus, augmentum indies, luna præsertim crescente, capiens, scrotumque ita distendens, ut immissa tandem acie educendus sit, confluat; & morbum nequaquam periculosum, nec assuetis valde molestum esse nisi forte inveteratus noxam, (quod sæpe

E e

acci-

cc) Meth. Med. Lib. XVI. cap. 6.

dd) de Tumor. contr. nat. cap. 9.

ee) L. II. Art. Curat. ad Glauco. cap. 4.

ff) Amœnit. Exot. fascic. III. obs. 7.

accidat,) testiculis inferat, atque adeo in Hydro-Sarcocelen degeneret. In nostro agro erysipelas ad interiora repulsum non fuit, siquidem, præter ipsius confessionem, ob rem angustam domi omnibus destitutus remediis, vel refrigerantibus, vel repellentibus, id efficere haud potuit, nec de aliis unquam symptomatibus, quæ hac occasione oriuntur, conquestus est, sed prima alterave forsan vice penitus naturæ robore vel etiam atmosphæræ benignitate materia tenuis fuit diffusa. Et quoniam de natura erysipelatis est, ut ad partes vicinas serpat, facili negotio fieri potuit, ut à pedibus & cruribus ad scrotum & membrum virile propter cutis continuitatem progressum fecerit. Simile exemplum refert Henricus à Mœnichen gg) de viro, qui post sudationem aërem ambientem improvide admittens, ut cruris sinistri erysipelas ad scrotum, ob enterocelen jam dum maxime expansum, non sine vitæ periculo se receperit, ansam dedit. Successu vero temporis postquam ob reiteratos erysipelatis reditus magis debilitatæ sunt partes, ac pori & canaliculi turbati, sanguis, qui per arterias sub novo paroxysmo copiosius affluxit, totus remeare non potuit, sed purpura ejus sola refluenta per venas, glutinosus post se atque crassius serum reliquit, atque scirrhum constituit. Est enim scirrhus tumor durus ac indolens cum sensu vel exiguo vel plane nullo, & ejus indolis, ut licet externas partes occupet, plerumque tamen interiora aliqua in consensum trahat, contagio in eodem corpore serpente, quod tale est, ut etiam lactantes mulieres alumnos suos inficiant, referente Hildano. (hh) Membrum virile in nostro agro excessiva pariter notatur magnitudine. Certa equidem huic mensura constitui haud potest, quæ omnibus atque singulis viris æque competat. Ut enim de ætate nihil dicam, quæ differentiam aliquam affert, homines *παχυσωματοειδεις* & obesi, quemadmodum quoad cæteras partes magis torosi sunt,

gg) Miscell. Nat. Cur.

hh) Cent. II. obs. 78.

sunt, atque viscera artusque obtinent insigni magnitudine conspicua, ita & penis eandem cum reliquo corpore servat proportionem. Talem describit Hildanus (ii) in generoso juvene robusto, & corporis proceritate multis aliis elatiore. Et ridiculam nobis reliquit historiam, dummodo vera esset, Nicolaus Neander: Rabbi Eleazar, inquam, & Rabbi Ismaël habuerunt ventres tam grossos, ut cum starent erecti conversis faciebus & ventribus contiguis, duo validi boves potuerint inter eos transire, neutrum contingendo. Ismaëlis membrum genitale simile erat magnitudine sacco cuidam novem modiorum, Eleazaris vero octo modiorum. Quemadmodum autem talis membri hujus vastitas præternaturalis dici haud potest, juxta Galenum, (kk) obesus, dicentem, aut tenuis non præter naturam est, sed tantum alter quidem est supra id, quod est secundum naturam, alter vero est infra, uterque vero non natura dispositus est; ita dantur, qui, etiamsi cæteroquin non adeo amplam partium constitutionem nacti fuerint, vel à nativitate liberalem nimis hac in parte naturam sunt experti, vel ex morbo excessivam ejus acquisiverunt magnitudinem. Sic Johannes Conradus Peyerus (ll) virum commemorat tanti mutonis, ut vel priapum longe superaverit, pavorique fuerit mulierum fortissimis; & Johannes Fredericus Blaw (mm) militem refert, qui ob membri virilis gravitatem vix incedere poterat. Plura ejusmodi exempla legere licet apud Christianum Franciscum Paulini, (nn) Bernhardum Albinum, (oo) Thomam Bartholinum, (pp) Philippum Hœchsteterum, (qq) & Johannem Benedictum Sinibaldum,

E c 2

(rr) At-

ii) Cent. VI. obs. 61. kk) de Tumor. contr. nat. cap. 2.

ll) Exercit. Anat. & Med. 30. pag. 166.

mm) Ephemer. Nat. Cur. Cent. II. obs. 166.

nn) Cent. IV. obs. 82.

oo) Disput. de Sterilitate 1683. Francof. ad Viadr. habit. §. 6.

pp) Cent. III. epist. 10.

qq) Loc. alleg.

(rr) Atque tales prælongo extensoque priapo imbuti Onobeli appellantur, quasi telum asini obtineant. (ss) Nostri agri mentula à morbo in tantam magnitudinem excrevit, erysipelas enim infecutus est scirrhus, haud secus ac in milite cachectico observavit Blaw (tt) in quo oppletis undique tubulis factæ obstructions ex humorum circulantium stagnatione tumor penis in scirrhum abiit; erat enim, ut refert, ultimò tactu tam durus, ut tangenti non carnem sed lignum tetigisse videretur. Scirrhus sic sensim ac sensim incrementum capiens tale produxit monstrum. Singulare est in nostro ægro, quod membrum virile non retractum sed elongatum, non coalitum cum scroto, sed ab eo separatum conspiciatur. Solet enim in aliis scroti tumoribus vel aqua vel flatu extensi vel intestina continentis ad interiora retrahi; quemadmodum Johannes Helwigius (uu) de se ipso, intumescenciam scroti flatulentam passò, scribit, quod penis, musculorum pari primo ab humore flatulento è peritonæo affluente laxato, in scrotum fuerit retractus, & urina sursum ac arcuatim plerumque in mingendo profilierit; & Thomas Bartholinus (ww) de mendico refert, cirsocele laborante, quod ejus scrotum cum pene in unum corpus informe quasi coaluerit, tam vastum, ut tres spithamas æquaverit longitudine, unam crassitie, & speciem maximæ cucurbitæ retulerit, ac ad latus foramen habuerit, per quod lotium emiserit, & quoties mingendi ei inceserit cupido, informe hoc peculium universum ex gremio suo prodire jusserit, ne se commingeret; alium quoque Venetiis vidit, enterocele laborantem (xx) cujus peni tantum in medio ingentis tumoris relictum erat vestigium, per quod lotium stillabat; & Johannes Georgius Josephus Schwallerus

rr) Geneantr. Lic. III. tr. 1. cap. 15,

ss) Lampridius in Heliogab. tt) Loc. cit.

uu) Obs. Med. 130. ww) Loc. alleg,

xx) Cent. V. hist. 95.

rus (yy) tumorem describit scroti à subsistentibus humoribus horrendum in modum inflatum cum penis disparentia. Verum quando hos casus cum nostro conferimus, videmus, scrotum horum ægrorum distensum undique fuisse, absque eo ut in mali consortium tracta fuerit cutis penis seu præputium, quod membrum virile tegit. In nostro vero ægro penis cutis cum scroto paria fata experta ad omnem dimensionem extendi se passa fuit. Eo ipso enim, dum ad debilitatam ab erysipelate penis cutem uberior semper humoris sive nutritii, sive excrementicii affluxus factus est, materia diffilari nescia, & per diuturniorem moram indurata, in longitudinem æque ac latitudinem eandem extendit. Cui curvaturæ pariter ac compressioni scirrhosæ cutis in acceptum referendum est, quod difficulter urinam reddat. Pedes denique quod attinet, ordinario si graciles fuerint, singulare afferunt non solum toti corpori decus, sed & de sanitate firma testantur, uti vicissim tumefacti hydropis vel alius cachexiæ signum probant. Hinc Chinensium mulieres summo studio nituntur, ut quam minimos nanciscantur pedes, continuo & horrendo cruciatu eos constringendo. (zz) Non tamen est, cur semper de hydrope metuant, qui tumorem eorum inconfuetum animadvertunt, siquidem talem à sola corporis gravitate oriri posse, binis exemplis probat Vitus Riedlinus. (aaa) Noster æger pedum suorum vastitatem à scirrho, erysipelas insecuto, obtinuit. Erysipelati obnoxios esse pedes, notius est, quam ut multis exemplis probare satagam. Solet enim natura ad partes corporis extremas lubentius, quam internas, quicquid noxium est, deponere, & habent integumenta usum emunctorium, ob quem corpora bibula vocantur à Theodoro Schenckio. (bbb) Ut paucos solum allegem Authores,

E e 3

memo-

yy) Miscell. Nat. Cur. Dec. III. Ann. V. obs. 56.

zz) P. Martinus Martinius Hist. Sinens. Dec. I.

aaa) Linear Medic. Ann. III. pag. 597.

bbb) Schola part. Sect. I. Part. IV. cap. 2.

memorant tumores ejusmodi erysipelatodes in femore, crure, genibus, tibiis, Petrus Forestus, (ccc) Wolffgangus Gabelchoverus, (ddd) Augustinus Thonerus, (eee) & Johannes Petrus Lotichius; (fff) recurrens vero erysipelas in crure Felix Platerus, (ggg) Josephus Lautenbachius, (hhh) & Isbrandus Diemerbroeck. (iii) Nec rarum est, scirrhosam duritiem contrahere pedes, quemadmodum Petrus Johannes Faber, (kkk) & Philippus Salmuth, (lll) scirrhi in crure, ac in femore & crure Petrus Forestus (mmm) mentionem fecerunt. Quod autem erysipelas ejusmodi scirrhus in pedibus insequi possit, non solum Galeni exemplum de puero Cercilio, supra allegatum, sed & illud Salmuthi (nnn) satis testantur. Pedes in nostro ægro non æqualiter sunt tumefacti, ut œdematosi, sed circa genua & talos in sulcos discissi. Tenue enim est serum, quod in œdemate fibrarum interstitiis subito interponitur, fibræque ipsæ molles & flexiles sunt, quæ æqualiter distendi se patiuntur. In scirrroso vero hoc tumore cutis semel indurata non adeo promptè cessit, & materia crassior sensim atque sensim accedens æqualiter cutem attollere nequivit, impedita potissimum à flexura genuum & pedum extremorum sub motu ambulatorio, quem æger pro pane lucrando quotidie, quamdiu licuit, sustinuit, factò. In regni Malabarici oppido D. Thomæ ad littus Coromandel certas familias, ob necem D. Thomæ, Apostolo, illatam velut divina ira devotas, pedem alterutrum obtinere crassum elephantis ad instar Johannes Linschotanus, (ooo) & ex eo Adam Olearius, (ppp)

ccc) Lib. IV. obs. Chir. 2.

ddd) Cent. III. obs. 12. & 86.

eee) Lib. IV. obs. 6. & 7.

fff) Lib. VI. cap. 6. obs. 1. 2. 3.

ggg) Obs. Lib. II. p. 517.

hhh) Consil. Medicin. 134.

iii) Obs. & Curat. Med. 82.

kkk) Cur. Insign. 6

lll) Cent. III. observ. Med. 72.

mmm) Loc. cit.

nnn) Loc. alleg.

ooo) Voyage naar Ost-Indien. p. 22.

(ppp) refert, ipsumque tumorem Kæmpferus (qqq) exacte describit. Mentionem etiam ejusdem facit, Andreas Kleyerus, (rrr) & pedem talem, quem strumosum vocat, exactius, ac Linschotanus fecit, æri incidi curavit. Similem etiam figuram exhibet Christianus Menzelius (sss) pedis elephantini in muliere ex erysipelate contracti, & fonte salutifero Frauenwaldensi curati. Ut taceam puellam Anglicam 16. annorum, cujus crus admodum tumefactum pedesque strumosos delineavit Caspar Bauhinus. (ttt) Non aberravero, si ægri nostri pedes cum his suppeditatis iconibus comparaverim, prout cuilibet figuram inspicienti patebit. Verum de Cura nunc scroti scirrholosi quædam dicenda forent. Sed ut ingenue fatear, nihil tentatum est. Præter summam enim ægri repugnantiam, qua facis suis cedere & molestam hanc farcinam patienter circumgestare, quam variis se cruciatibus & tormentis submittere maluit, autoritate pariter ac ratione, & experientia munitus abstinere lubentius ab omni præsidiorum genere, quam vitæ discrimini exponere miserum, volui. Galenus siquidem (uuu) exquisitum scirrhum, qui omnino insensibilis est, minime curationem admittere pronuntiat, quoniam medicamentis non cedit, & mitia nihil agunt, valentiora verò plus indurant. Cui Paulus Ammanus (www) assentitur, farcocelen & maturantibus, & cathartecis lædi, nec unquam in pus abire, more aliorum carcinomatum, perhibens; sectionem Chirurgicam tentare eo major erat religio, quo inveteratum magis erat malum, & metus gangrænæ & carnosæ dispositionis ingruerat, qua-

ppp) Comment. in Mandelsloh Itiner. orient. L. III. p. 196.

qqq) Loc. cit. fascic. III. v. 8.

rrr) Miscell. Nat. Cur. Dec. II. Ann. III. obs. 13.

sss) Ibid. obs. 14

ttt) de Hermaphrod. Lib. I. cap. 8.

uuu) Meth. cap. 14. & Lib. II. ad Glauc. it. Lib. VII. de Comp. Medicam. sec. genera.

www) Loc. citat.

qualem funestum eventum describunt Johannes Jacobus Wepferus (xxx) & Hildanus (yyy) Curatorum tamen exempla prostant; quamvis rariora, & quidem talium, quorum tumor recens fuit, nec in tam enormem magnitudinem excrevit. Marcus Antonius Montagnana (zzz) certe methodum, qua sarcocelen per cathartica absumsit, describit, sed mox addit, se laborem, (siquidem infra unius vel dimidii anni decursum cura absolvi haud possit) & præmii exilitatem fugientem ac ob multorum eorumque periculosorum symptomatum syndromen ægritudinis hujus curationem non amplius in se suscepturum esse. Quemadmodum igitur per unum lustrum cum dimidio tumorem hunc gestavit noster, absque insigni noxa vel molestia, quam qualem pondus ei inter ambulandum & mingendi difficultas creat; ita ad plures annos, imo ad mortem usque sarcinam hanc portare poterit, omni in diæta committendo errore in Nosocomio exemptus. Nec ei adeo sinistre ominari volo, ut militi fecit Blaw (aaaa) dum dicit: Quare conjectura alia fieri haud potuit, quam quod scirrhuso tumore ulterius aucto, tandem ex occlusionem meatus urinarii vel superveniente gangræna miser sit obiturus.

Vid. Tab. VIII.

(*Lipsia August. Vind. d. 8. Octobr.*

An. 1723. missæ.)

xxx) Cicut. Aquat. histor. p. 102.

yyy) Obs. Chir. Cent. IV. obs. 67.

zzz) Cons. 227. aaaa) Loc. cit.

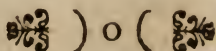

Fig. 1.

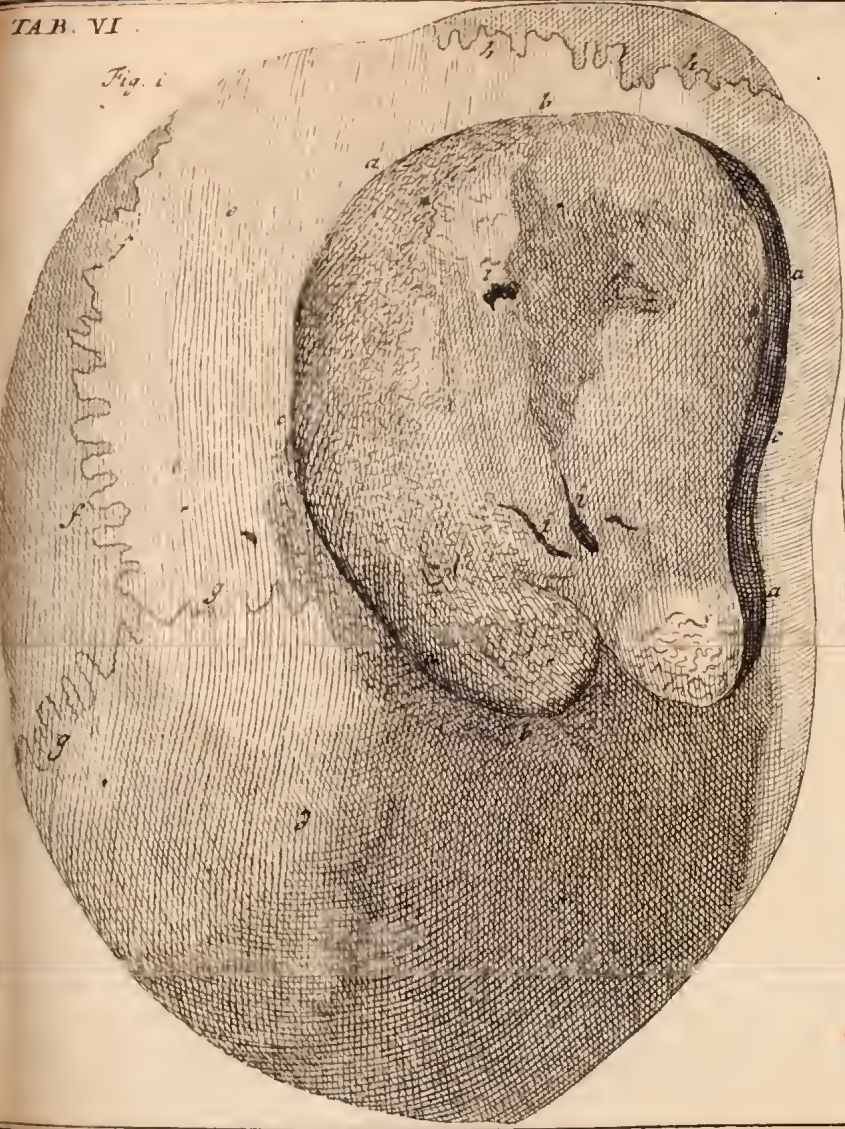

Fig. 2.

OBSERVATIO CIX.

DN. D. JOHANNIS CASPARI GRIMMII.

De Viro per ostiduum miſtu cruento laborante.

Mercator quidam Italus Lipsiæ degens sine omni cruciату sanguinem cum urina in majori copia, sine evidente causa, per ostiduum emisit, procul dubio ex venis emulgentibus promanantem. Hic ex Martialibus sanatus fuit.

OBSERVATIO CX.

DN. D. JOHANNIS CASPARI GRIMMII.

Ulcus Cancrosum in faucibus fœminæ XL. annorum.

Fœmina quædam per aliquot annos perpeſſa fuit insignem Cephalalgiam procul dubio ex sanguine acriore scorbutico, cessante hæc cephalalgia apparuit ulcus Cancrosum in faucibus sat enorme. Medelam hujus mali sequentem in modum institui; sæpiùs ipsam purgavi Pilul. laxantibus ꝑlibus, loco potus ordinarii ordinavi Decoctum ex Rad. sarsæparill. Rad. Pareyr. brav. Rad. Chin. & Rad. polypod. & tandem ptyalissimum per ꝑ nativ. Hung. fieri curavi. Externè adhibita fuit ▽ ꝑlis & sic intra spatium trium hebdomadarum plenariè curatum fuit ulcus hoc cancrosum,

OBSERVATIO CXI.

DN. D. JOHANNIS CASPARI GRIMMII.

De Viro LIII. annorum polypô cordis & exinde dependente plenariâ Cachexia laborante.

Vir quidam tum ratione inclytæ profapiæ, tum etiam ratione singularis eruditionis celeberrimus, per unius anni decursum

cursum & ultra palpitatione cordis fermè perpetua agitabatur, subsecuta fuit Cachexia plenaria, scilicet reperiebatur poly-
 pus hic in ventriculo cordis dextro duobus ramis donatus, alter prominebat ad auriculam cordis dextram, alter ad venam cavam. In sinistra parte thoracis circum circa erat adnascencia pulmonum inseparabilis, in dextra autem ejusdem aderant lſij aquæ extravasatæ; in ipsa verò substantia pulmonum erant Vomicae vix numerabiles. In abdominis cavitate reperiebantur Mens. jv. lymphæ extravasatæ, glandulæ mesenterii erant scirrhosæ, epas & lien scirrhis ejusmodi erant repleta, ast renes videbantur illæsi. Rebus sic stantibus in hoc morbi decursu incredibiles anxietates & dyspnœum perpetiebatur æger, & quia hæc lerna malorum erat incurabilis, hisce symptomatibus summè dolorificis beatè vita defunctus fuit.

OBSERVATIO CXII.

DN. D. JOHANNIS CASPARI GRIMMII.

De puella XIV. annorum post Variolas perpeſſas per VI. hebdomadas aponia laborante.

PUella quædam XIV. annorum Constitutionis debilioris corripiebatur variolis confluentibus cum punctulis nigricantibus, post harum deflorescentiam subsecuta fuit aponia per VI. hebdomadas cum prostratione virium, quæ procul dubio ortum suum traxit ex obstructione nervorum linguæ. Restituta fuit per decoctum vulnerarium appropriatum,
 Resolventia & Analeptica,

SS)O(SS

OBSERVATIO CXIII.

DN. D. JOHANNIS CASPARI GRIMMII.

*De agro mictu cruento cum subsequen-
tibus moleculis
s. frustulis tunicaceis consistente.*

Mercator quidam valetudinarius annorum XLIV. aliquoties per aliquot annos perpe-
sus est calculum renum, tandem subsequebatur mictus cruentus, ubi multoties excrevit
moleculas s. frustula tunicacea, quæ procul dubio generata in substantia renum & protrusa fuerunt ad vesicam uri-
nariam, exinde per urinam prodierunt. Ad pristinam valetudinem recuperandam inter alia multum contulit Mixtura ex
Spermate Ceti, Saccharo Canariensi & Oleo Amygd. dulc. recent. expr. sæpius assumpta.

OBSERVATIO CXIV.

DN. D. JOHANNIS CASPARI GRIMMII.

*De viro, qui excrevit per urinam substantiam glandulo-
sam membranaceam instar vermis renalis s. lumbrici
terrestris.*

Vir quidam honestus annorum L. sæpius laboravit tum cal-
culo renum, tum calculo vesicæ, hincque obnoxius retentioni Urinæ, postea cum etiam per aliquot dies lotium non
emittere poterat, cathetere opus fuit, sed non immitti potuit, adeoque mediante instrumento extrahebatur ejusmodi
vermiformis substantia glanduloso-membranacea, quæ procul dubio suam formam accepit in uretere.

(*Lipsiâ Augustam Vindel. d. 14.
Oct. A. 1723. missæ.*)

OBSERVATIO CXV.

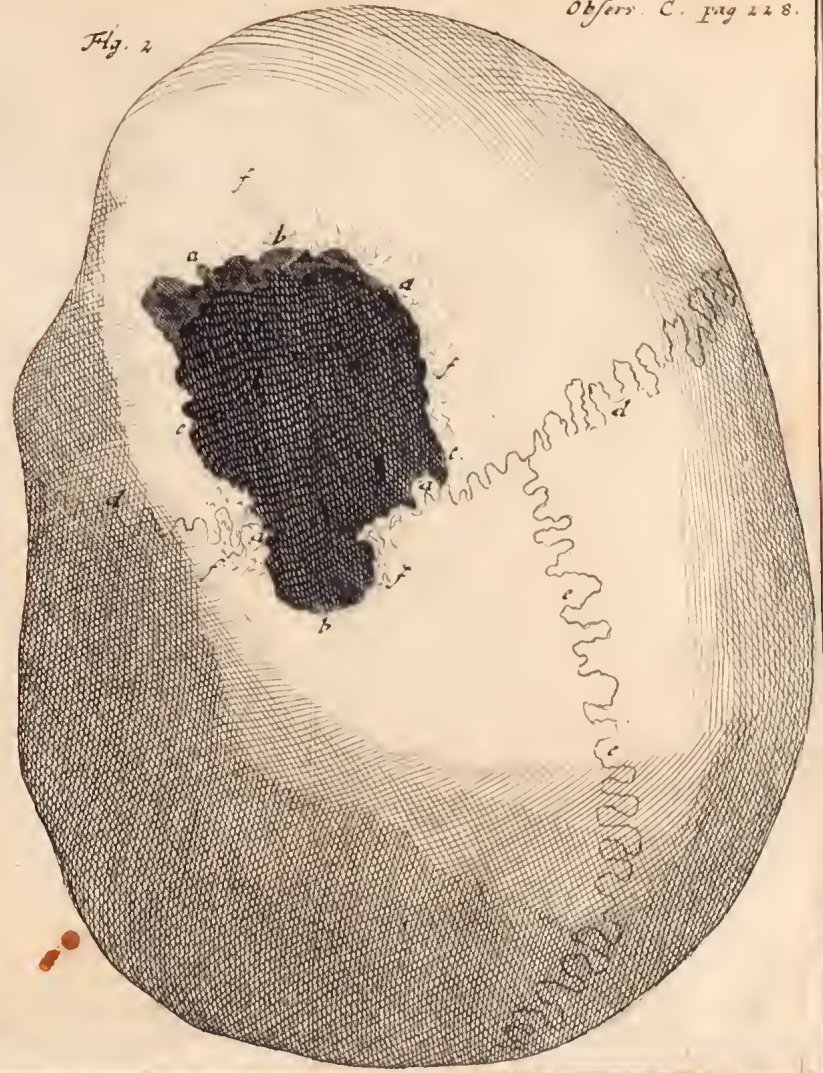
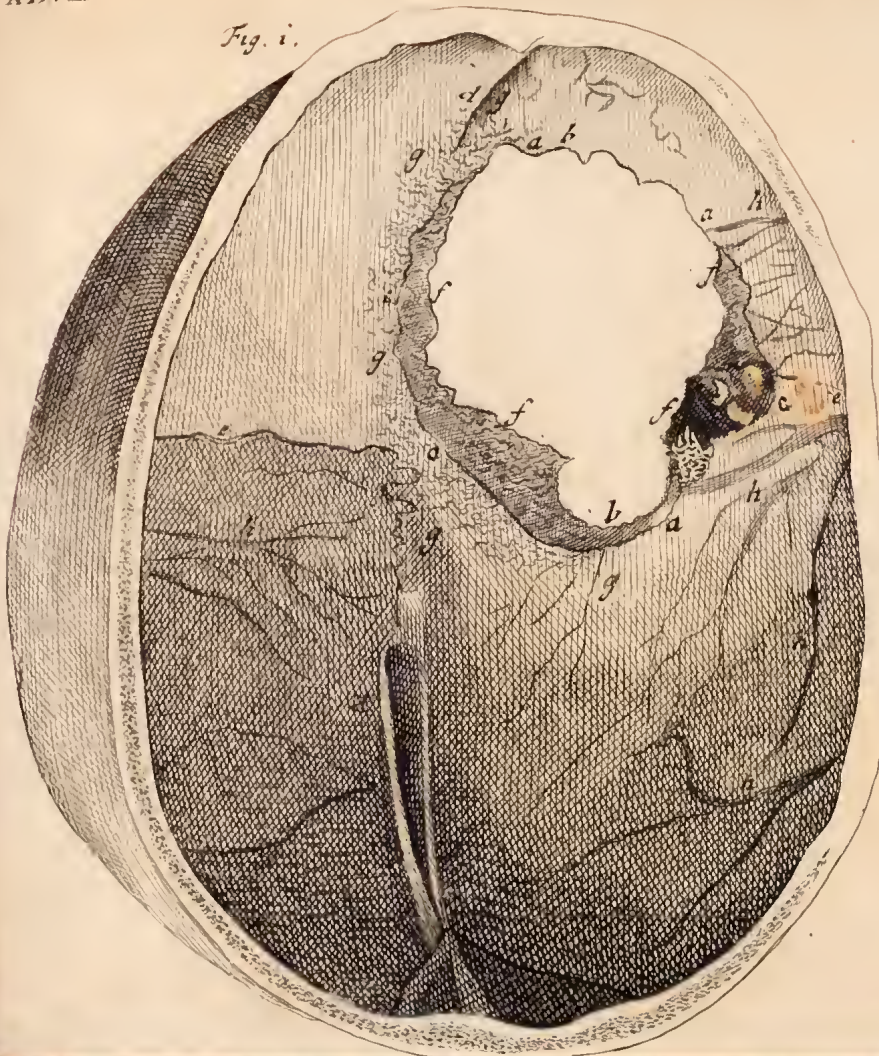
DN. LIC. ROSINI LENTILII.

*De Turfis , seu cespitibus foco Batavorum instruendo
servientibus.*

A Pud *Batavos* degens , occasionem nullam e manibus labi sum passus , quæcunque se , ad notitiam rerum naturalium curiosius vestigandam , obtulisset , ut , a Praxi Medica semotus , vel aliunde quid frugis decerperem , symboloque nostræ Academicæ , quod audit : *Nunquam otiosus* , facerem satis . Cum etiam *Turfis* intimius cognoscendis animum applicassem , in quibusdam librorum equidem venalium Catalogis obtulit se visui Schediasma *M. SCHOOKII* , viri sat curiosi , de *Turfis* , at nunquam mihi licuit esse tam felici , multa tamen cura adhibita , ut ipsius libelli particeps fieri potuissem . Hinc , qua terminatione latina veniret ille cespes , *Turfa* , *Turfus* , vel *Turfum* , adhuc juxta cum ignaris novi . Satis est , me intelligere *cespitem aridum , oblonge quadratum , instar laterum coctorum , fusco-nigram , qui accensus ignem facile concipit , servat , ac focus , præcipue Batavorum , alendis adhibetur . Batava lingua vocatur Turf , vel Turs , gallis les tourbes .* Cespes ille partim est naturalis , partim artificialis , constans e terra paludosa , remixta festucis arborum & ramorum sub terra putrefactis , stramineis culmis , aliisque particulis bituminosis , quæ terra effossa , aquaque permixta a certis hominibus , mercede certa constitutis , depulitur , in laterum coctorum faciem effigiatur , ad solem tosta exsiccat , hinc verum exponitur . Loca , ubi limus iste reperitur , Batavis nominatur *Veenland* , quæ nomenclatura indicat *een zwavelagtige Turfgrond , un terrain souffreux , d' où l' on tire les tourbes* , ager sulphureus , unde effodiuntur glebæ focariæ . Auctor libri , qui vocatur *delices d' Hollande Tom. I. p. 9.* sic de his glebis : „ Au lieu de bois la nature
a pour-

Fig. i.

Fig. 2

„ a'pouvû ce pais là d'une certaine terre , qu' on nomme
 „ *Veenes* , qui étant tirée des fossés , & exposée au soleil , se
 „ durcit ; & on la coupe par petits morceaux presque quarrés,
 „ qu' on apelle *des tourbes*. On les ferre en des lieux secs & le
 „ plus souvent dans les gréniers & elles deviennent tres - pro-
 „ pres à faire du feu. Medicus quidam *Hagiensis* , natione Au-
 „ striacus , eo jam tempore senex , vir eruditus , & rerum natu-
 „ raliu[m] curiosus , cujus humanitatem hic publicè laudo , no-
 „ mine *SCHMIDTBERGER* , mihi varia notatu digna de his ce-
 „ spitibus narravit , quæ nostris *Ephemeridibus* inferuisse non pi-
 „ gebit. Sic autem ille: sunt ruricolæ certi , qui in ericetis , ste-
 „ rilibusve & paludosis agris fodiunt , remotaque exteriore cru-
 „ sta , quum terram hanc bituminosam invenerunt , cavitatem ,
 „ loco remotæ illius crustæ , aqua ad summum replent , sic ut
 „ ille districtus 2. 3. vel 4. quoque jugerum , intuentibus lacum
 „ quendam sive piscinam referat. Elapsis aliquot septimanis ,
 „ operarii isti , lintribus eo vecti , reti piscatorio terram limosam
 „ extrahunt , aquam ad certam terræ consistentiam exstillare
 „ faciunt , ipsam vero terram in colles ac acervos congerunt ,
 „ quam pedibus dependo , a filamentis rudioribus , radicibus
 „ arborum , lignis , lapillis , aliisque quisquiliis , quantum possi-
 „ bile , repurgant , ferreis quibusdam instrumentis , in formam
 „ oblonge-quadratam compingunt , exsiccant , ac venum expo-
 „ nunt. Exhausto illo lacu , usque ad stratum illud arenarium ,
 „ *HELMONTIO* *quellem* dictum , piscatores e regionibus piscu-
 „ lentis , *Roterodami* v. gr. & confinibus coëmtos pisciculos , in
 „ eum projiciunt , qui ibidem adulti venduntur. Hoc in statu
 „ hi lacus per triennium relinquuntur , postea molarum haustu-
 „ riarum ope (*Watermoolens*) aquam omnem exhauriunt , va-
 „ riis limis , terris , aliunde , vel ex ipsa quoque *Germania* infe-
 „ riore , advectis , quin immo humano , aliorumque animalium
 „ fimo , arenis mixtis , lacum exhaustum redimplent , ut vel gra-
 „ mini germinando , vel frugibus ferendis idoneus fiat. Alii
 „ limum nigrum e Ducatibus *Clivensi* & *Juliacensi* , advectum ,

relieto adhuc in lacu spatio quodam vacuo, injiciunt, qui, successu temporis, ope caloris solaris albescit, (wird gleichsam gebleichet) e qua cum fistulæ pro fugendo nicotianæ fumo, cum vasa *Batavorum porcellana*, conflantur. Exhausta semel hæc terra bituminosa, *Turfa*, (liceat sic appellare à buon conto) non amplius alia succrescit in perpetuum. Propterea, ne aliquando hujus inopia sit laboratura *Hollandia*, non frustra sane metuitur. D. SCHMIDBERGER, jam a longo tempore, pace tunc adhuc florente, a provinciarum Statibus deliberatam fuisse ajebat, quo pacto metuendæ isti inopiæ succurri posset? ejusque rei causâ consultum quoque fuisse celeberrimum sui temporis *Batavorum* Mathematicum & Architectum, STEVINUM, sed consilii inopem, prout in libris suis mechanicis etiam super hoc argumento nonnulla scripserit. *Amstelodami* degit mercator quidam, cui nomen *Balthasar SCHAIDT*, vir integerrimus, amicus meus, qui mihi recensuit, prudentes quosdam inter *Hollandos* calculum non ita pridem inisse, quo subducto, *turfas* ultra 120. circiter annos non amplius repertum iri, fuerint edocti. Tunc autem adhuc superesse loca, unde advehi possint, *Frisiam* nempe *Orientelem* & *Bremensem* Ducatum. Plane igitur verisimile, quod & SCHMIDBERGER & SCHAIDTUS, & alii confirmant, glebam isthanc existere e lignis & arboribus variis, ut plurimum tamen pinis, abietibus, & si quæ plures in pinguium systema veniunt, & his quidem sub limo seu palude maximam partem putrefactis, quum compertum sit *Hollandiam* olim silvis horridis abundantissimam fuisse, cujus rei veteres Romanarum expeditionum scriptores adhuc mentionem injiciunt; per creberrimas autem marium vicinorum exundationes, silvas istas subrutas in limo usque ad barbarum HELMONTII *quellam* subsedisse, inibique tractu temporis, accedentibus aliis quoque variisque terræ portionibus, in cariem, sive putredinem vel quasi abisse, mixturamque hanc terræ, limi, putridorumque lignorum in hæc glebas arte ac industria hominum compactam, ac in *turfas*
 coagmen-

coagmentatam fuisse, unde ratio facile patet, cur istiusmodi terra semel exhausta non renascatur. Id sane verum est totam terram *Hollandicam* mihi visam porosam, limosam, paludosam minusque solidam, quod e vectura rhedarum in urbibus cognoscitur, per quam structuræ quoque maximæ contremiscunt; it. e fundo, cui *Amstelodamum* est superstructum, qui profunditate non admodum magna aquam expuit, sic ut ædibus superstruendis prius aliud fundamentum e palis infixis, impositisque e dentissimis trabibus, veluti cratibus, parandum sit. Forsan, nisi *quellem HELMONTIANUM* fundamenti loco terram isthanc paludosam sustineret, civitates illius regionis dudum in limo sepultæ fuissent. Cæterum *Turfa* est duum præcipue generam, alterum porosius, quod cito igni consumitur, alterum densius, pinguius tamen, tardiusque conflans, caloremque diutius fovens, sine dubio, pro conditione arborum plus minus densarum & pinguium. Fetorem etiam una *Turfa* præ altera spirat graviorem, subfetida tamen utraque. Porro *Turfa*, cujus est usus ad pinsendos panes coquendamque cerevisiam, instruendos denique furnos aliorum quorundam opificiorum fabrilium, ex *Frisia occidentali* allata forma effigiatur majore & longiore, non itidem æque solida ac densa, quam supra descripta, pauciores quoque carbones reliquens. Non cito consumuntur carbones e *Turfa* relictis, valdeque dubium est, utrum vel ligna, vel combustibiles aliæ quælibet materiæ, sint aptiora, pauperum quoque necessitati, quam excitatus per *Turfas* calor, valde commodus sexui sequiori, aliis ignibus perraro semet approximanti, puisqu' un seul de ces charbons (ait Auctor *Deliciarum Hollandicarum*) dans un chauffe-pié le peut garantir de froid une matineeé, où un apres-midy tout entier. Temporis quoque tædia fallunt per hos ignes opulentiores. Extruunt e *Turfis* turriculas quasi e lapidibus quadratis, e quorum rimis vel commissuris prorepit flammula jucunda e rutilo carulescens, quæ non admodum male olet, ad minimum melius *carbone fossili*

Anglo-

Anglorum vel *agri Leodiensis*. Gratiorem eo faciunt hanc flammam Camini ornatissimè structi, *porcellana Batava* decorati, etiam in casulis hominum vilissimæ conditionis, uti gens illa, præ pluribus aliis munditiei studere consuevit. *Cineres* largitur plurimos, plures tamen ea, quæ est porosior. Melior habetur, cujus favilla est grysea, præ ea, quæ ruffescit. *Cinis* tamen est fere fatuus, nec ad acriora lixivia valde idoneus. Largiri, inquit *SCHMIDTBERGERUS*, nonnihil salis, sed falsi potius, quam lixiviosi, idque in minimo quanto. Sal ille forsitan est proles aquæ marinæ, quamvis omnes aquæ Hollandiæ sint salidulæ. *Turfarum cinerem* injiciunt in capacissimas foveas, pluviis nivibusque imprægnandum, unde intra triennium tantam pinguedinem nitrositatemque indipiscitur, ut stercoreandis hortis, pratis & agris egregie serviat. Alibi *cinerem* hunc miscunt *homerde*, aliorumque animalium *excrementis*, & per aliquot temporis spatium in foveas recondunt, hinc instrumento quodam terreo longo, in altera sui extremitate in cochlearioli formam excavato, inque talem acervum quam profundissime intruso, certi quidam homines, qui propterea *mistproevers*, id est. *stercorum delibatores*, audiunt, fimum illum, num satis acrimoniæ contraxerit, labris admotis degustant, ac eum, qui examen sustinet, agrorum stercorationibus impendunt. Cum *Amstelodamo Naerdam*, navicula tractili vectus, proficiscerer, ad oppidum *Muyden* anchoris impeditas in Rheno vidi totas naves mercatorias *fimo humano* oneratas, quæ per insignem tractum fetorem intolerabilem spirabant, quod mercaturæ genus tamen lucri non minimam partem affert, illius districtus lacubus advectum, ut magis ibi pro stercoreandi usu fermentetur ac putrescat. Sed hæc obiter. Hominibus sane istis revera *lucri bonus est odor e re qualibet*, Cæterum *Turfarum cinis*, multa præcipue nive imprægnatus, salem impertitur superficiei aquæ innatantem, in crystallos plane nitriiformes abeuntem, quæ crystallos nitri quoque more amarescunt, paribusque cum hoc in medicina viribus pollent,

nisi quod nitro sint magis fixæ, nec inflammabiles, quamvis encheiresi certa tales fieri queant, superfundendo sc. Spiritum vini rectificatum, tunc enim particula Spiritus vini sulphureo-volatiles, cum sale hoc mirabili uniuntur, unde flammam, instar nitri, concipiunt. Sal autem supra dictus in aqua superficie collectus earundem cum *Sale amaro Anglico Epsomensi* virtutum esse perhibetur. Illud præterea peculiare habere dicitur e *Turfarum cineribus* facta muria, quod, cum sapone cocta, hunc coagulet, præter morem aliorum salium lixiviosorum. Per retortam pulsa *Turfa* præbet spiritum, oleum & sal volatile, omnia cervinis æmula, quamvis adhuc gratiora, virtutum eximiarum, quæ, si lege artis combinata quasi essentificentur & per cucurbitam rectificentur, spiritum exhibent sanguini contra rubicundissimum, variis in morbis effectum planè mirabili commendabilem, ad exemplum Spir. Corn. C. essentificati, quem parare docet in *Phaside sophico secundo TACKFUS*. Talem ipse *SCHMIDTBERGERUS* inclytus paravit, præparationisque suæ Tincturæ Bezoardicæ admovit, qui vir optimus denique adjecit, Chemicum quendam *Hafniensem Turfam* sibi apportari curasse, & ex ea quævisse Tincturam universalem, irritò quamvis labore; postremo spiritum vini cum *Sale Turfarum* combinatum adeo ab hoc imbibi cumque eo uniri, ut nil, nisi phlegma insipidum supernatet, vase quantumlibet accuratissime clauso. Si hoc verum, alicui mirum videri posset, spiritum istum essentificatum, quippe leviolem, non potius phlegmati supernataste, nisi concentratione sui majus sibi pondus adquisiverit, quo pondere ad naturam Tincturæ universalis quam proximum accessum faceret.

Quum hæc de *Turfis* ab egregio *SCHMIDTBERGERO* pleraque comperta, ad heu! mihi præmature beatum *Dn. OTTMANNUM* meum, *Pharmacopæum Stutgardiensem* vere eruditum, curiosum & *γνησιώτατον*, omnia perscripisssem, sequens ab eo responsum tuli: *Turfam Suecicam* ex illo regno huc mecum advectam, & prope *Saltlæsiam* effossam varie tentavi,

Ejus Hiß. largiebantur Spiritus volatilis \bar{z} ijj. & olei fetidi \bar{z} ß. falis autem volatilis omnino nihil, Oleum fetidum spirabat odorem radicum, e quibus *Turfa* constabat, Spiritus tartari æmulum, coloris rubicundi, ac ad reagentia sequenti se modo habentem: A spiritu vitrioli & solutione aluminis nulla mutatio. Solutio mercurii sublimati colorem dedit album & liquorem fecit crassum. A solutione lunæ sedimentum parvissimum; a solutione sacchari saturni color lacteus; a solutionibus martis & vitrioli martis nigredo & præcipitatum obscure nigrum; a solutione vitrioli veneris color gramineus turbidus; a solutione veneris idem color obscure viridis, & quasi granulata substantia; a solutione sulphuris cum sale tartari primo nihil, hinc flavedo turbida; a solutione scoriarum reguli antimonii & a spiritu falis armoniaci nulla mutatio; a solutione resinæ turbatio; ab infusione lacmi seu tornæ solis color rubeus exaltatior; a sirubo violarum viriditas, quæ omnia manifestant nihil propemodum acidi in *Turfarum* oleo, alcali vero multum, nitri non parum & vitrioli martis tantillum. Lixivium e *Turfa* cineribus paratum *OTTMANNUS* expertus est inodorum & nigrescens. Hoc ab instillatione solutionis sacchari saturni, vitrioli martis, martis ipsius, multum turbabatur, parum a solutione veneris & sulphuris cum calce viva, a solutione resinæ crassuit. Sirubus violarum & infusio lacmi ob lixivii nigredinem cognitu nihil præbebant, a reliquis reagentibus nulla plane mutatio. Hactenus *OTTMANNI* experimenta.

In quibusdam *Curlandia* locis *Turfas* quoque focis instruendis adhiberi recorder.

Turfarum fumum non omnes æqualiter bene ferunt. Hiemali tempore, duo circiter *Turfa* laterculi accensi cacabis terreis, hi thecis ligneis perforatis (Stoofjens Hollandi, galli *Chaussépé* vocant) imponuntur, & in templis durante cultu per omnia Auditorum volentium subsellia distribuuntur, quarum fumum e multis, *Serenissimus* quoque *PRINCEPS noster*
haredi-

hereditarius, ægre sustinuit, capite quasi hinc obnubilato, doloribusque vexato.

MONCONTSIUS *Itinerar. Tom. III. p. m. 252.* sine dubio sibi falso persuaderi passus est, ERASMUM ROTERODAMUM, *Turfs*, lignorum loco, uti, *Batavos* omnium primum docuisse.

OBSERVATIO CXVI.

DN. LIC. ROSINI LENTILII.

De Carbone fossili seu lithanthrace, alimento focorum Anglicorum, tum & aliorum.

NON ingratum, spero, lectori futurum, nobilissimisque Dominis Collegis, ubi, propter materiae affinitatem, pauca quoque de Carbone fossili seu lithanthrace dixero. Notum isto Carbone Londinensium focos communiter instrui. CAMDENUS *Hist. Britann. p. m. 599.* eum ita describit: *Bitumen aliqui volunt esse terrenum, nigrum, alii gagatem, alii Thracium lapidem; se autem, ait, credere, nil aliud esse, quam bitumen calore sub terra induratum & excoctum, bituminis enim odorem reddere &, si aqua adspargatur, acrius & luculentius ardere.*

Relicta paulisper natura carbonis fossilis, prius eum non esse solius Britanniae peculium, demonstratum ibimus. Sic apud *Scotos* quoque in *Tifa* lapidem nigrum nasci scribit OTELFUS, ad ignem non secus, ac lignum, aptum, referente MAJOLO *Dier. Canic. Tom. I. Coll. 18. p. m. 310.* qui ibid. quoque ex *PLIN. Hist. nat. lib. II. cap. 107.* recenset, apud eos, qui fere nobis sunt Antipodes, in *Cattaja* genus lapidis esse, in quo ipsa carbonum natura apparet; admoto enim carbone accenso ignescit lapis e parva scintilla, sensimque totus ignescit, ac quasi ingens carbo incensus noctem sua luce illustrat, ardore quoque calefacit adstantes. A *Talcaguana*, à l'*Irequin* & dans la ville même de *Conception* on trouve de tres-bonnes

mines de *Charbon de terre*, sans creuser plus d'un ou deux pieds, scribit *FREZIER* *relat. du Voyage de la mër du Sud, aux côtes de Chili* p. 146. Ubi insuper addit *Americanos* istos tali carbone uti nescire & valde miratos esse, cum *Europæos* vidissent, pabulum alendo igni e terra eruere. In *China* quoque regionibus *Xensi* & *Peking* carbo fossilis effoditur, teste *FRANCISCI* in *Ost: Indischen Lust: Garten* p. 1151. *Carbo*nes fossilis ubique passim reperiuntur, potissimum in Territorio *Leodiensi*, in *Bohemia*, *Saxonia*, *Italiae* variis locis, it. in *Elva* insula, in *Sicilia* ut refert *KIRCHERUS* *mund. subterr. Tom. II. lib. VIII. sect. II. p. 66. b.* Idem *Lib. X. Sect. III. p. 189.* integrum montem e solo *lithanthrace* constantem nobis describit inter *Neosolium* & *Cremnitium*, quibus tamen nemo utatur pro mineris liquandis, neque fabros ferrarios pro suis officinis, aut ullum alium. Causam quæsitos respondisse: nimis vehementem suscitare calorem, ita, ut ferrum consumat & omnem liquationem destruat. Plures quoque in quibusdam *Gallia* tractibus generantur, cum primis in *Avernia* (*Auvergne*) & in agro *Segusiano* (*Forez*) ut est apud *MISSON* *Voyage d'Italie Tom. II. p. 255.* In fodinis *Nivernensibus*, *Burgundicis*, *LEMERT* *Diction. des Drogues* p. m. 493. in montibus *Provinciae Gallicæ* (*Provence*) *Histoir. de l'Acad. Royale des Sciences An. 1710. p. 33.* In agro *Leodiensi* maximus est horum proventus, ibique ab Inventore, *Mareschallo PRUDHOMME* le *HOUILLEUX*, appellantur *Houilles*. Immo fama quoque fert, spectrum quoddam, seniculum nempe alba veste indutum, isti *Mareschallo* mineram hujus *Carbonis* primum ostendisse. Totus ager *Leodiensis*, quin vel ipsa urbs, teste *ANSELMO BOETIO DE BOODI*, causa lucri, quod ex hisce *lithanthracibus* captant, (non sine periculo, eam aliquando subrutum iri) quasi cuniculis suffossa est, eod. *KIRCHERO* teste *loc. cit.* Hic lapis, quem *MARCUS POLUS*, ap. *MAJOLUM* loco dicto, vocat, *Carbonum* vicem *Belgarum* domesticis necessitatibus præbet. Vehitur in urbes, venditur ligni modo, estque indigenis magno usui, perinde ac restincti carbones in

Italia esse solent, sed non adeo absumitur, durat ignitus & cum necesse est, restinguitur, servandus in aliud tempus, quo rursus accendatur. Quamvis hic *POLII* locus de ipsis quoque *Turfs* explicari possit. Apud *Aquisgranum* æque hæ glebæ nigrae lapideæ effodiuntur, scribit *GEORG BRUIN* in *Aquisgrana*; idem, ait, accidere apud *Namurcum*, quin & *Noviodunum*, *Franicheriam*, *Hannonas* &c. In *Germania* superiore adeo his non destituimur, ut potius in *Misnia*, *Saxonia* &c. eorum habeatur copia teste *VATERO physiol. experimental. sect. V. cap. V. §. 5.* Haut procul *Cassellas* ejusmodi *Carbonum* fodinas se conspexisse affirmat illud *Holmiæ Decus*, *Dn. URBANUS HIÆRNE*, Patronus noster, in *Parasceve act. Laborat. Holm. Append. de calore & ignibus Artic. III. p. m. 194.* Postremo gazophylacium illud *Naturæ*, *Ducatus* noster *Württembergicus* & ipse *lithanthracum* ferax est. Inventa hujus minera ante hos circiter 20. annos, subter vineta *Feuerbaci* hora una a metropoli *Stutgardia* distantis pagi. Monstrabat mihi tunc aliquot frustra *Præses* reddituum *Camerariorum Dn. de TESSIN*, vere elegantia, pinguis & carbonibus *Anglicis* bonitate nullo modo cedentia. Deliberatum de istius mineræ cultura, totis autem viribus incolæ *Feuerbacenses* reluctarunt, successu temporis vineta sua, cuniculis in terra per fossores tactis, fulcramento suo orbata, in ruinas abitura caussantes. Cum lignis abundet *Ducatus*, quieti suæ relictis carbones. Inde mihi tamen problema natum: *Cum passim circa hanc urbem vina colligantur, quæ saporem quodammodo piceum, non tamen propterea nauseosum, referunt, idiomate nostro pächsende Weine, dicta, annon talismodi sapor a CARBONE FOSSILI, sub istis vinetis latente sit arcessendus.* Satis autem de locis *lithanthracum* feracibus. Perigimus de earum diversitate pauca recensere. *VATERUS* loc. cit. ratione locorum variare dicit, ubi modo dura & lapidea, modo mollior, rarior, &, ipsius verbo, fabrilior, inveniatur, inter quos ille difficiliter flammam concipiat, sed diutius alat, hic vero, uti facile inflammetur, ita quoque citius deflagret.

Describuntur autem a *KIRCHERO* *loc. cit.* isti carbones, quod sint massæ quadam bituminosa, cum sulphure, quod olent, permiste, vel juxta *ETTMULL.* *Opp. Tom. II. p. m. 288. edit. FRANK.* quod sint terra quadam bituminosa, in meatibus subterraneis aliquantisper combusta & exinde in speciem carbonis transmutata. Omnium optime Illustris *HOFFMANNUS*, *Obsf. Physico-Chim. Lib. II. obs. 24* sunt, ait, hi carbones minerales, terra rara & spongiosa, succo bituminoso subterraneo copiosissime & intime imprægnata, quorum anima bitumen est, quo orbatî nec flammam concipiunt, nec fumum exhalant. Quod idem jam antea ceu memorabile quid, notaverat *not. in POTER. p. m. 485.* nempe omni abstracto per destillationem oleo nullam eos flammam ulterius concipere. A *gagate lithanthrax* facile distinguitur, vel sola duritie, secundum *CÆSIVM de mineral. Lib. III. cap. VII. sect. I. p. m. 355.* uti secundum *VATERVM*, terrestreitate & impuritate, *loc. cit.* Bitumen enim fossile terrenum, si fuerit ita durum, ut poliri possit, *gagates* illi vocatur, qualis in *Ducatu* quoque nostro non procul *Kirchhemio* subter *Tecciam*, effoditur, cujus tanta nonnunquam eruuntur frusta, ut politica torno obediant, ut inde fabricari queant tabacothecæ, pulveri ptarmico custodiendo servientes. Præter usum culinarium focus etiam fabricorum, aliorumque opificum metalla tractantium, prompte inservit, iis cumprimis, ubi effoditur, locis, melior omni carbonum vulgarium igne, non solum, quod calorem largiatur multo potentior, sed quod oleum quoque contineat, unde ferrum redditur malleabilius, prout ait *LEMERT Diction. de Drogu. p. 494.* Illud præterea curiosum de *lithanthrace* memorat *LANGIVS*, quod semel in usum vocatus ex Aëre nihilominus inflammabilitatem novam recipiat. *Opp. P. I. Colleg. Chim. p. 503.*

Fumus ex succensis hisce carbonibus productus pessimæ est apud complures, etiam *Angliæ* scriptores, famæ. Pectori noxius a longo tempore creditur. Hinc, ajunt, *Londini* phthisin quasi endemice grassari, qua liberentur, qui, mari trajecto,

Cale-

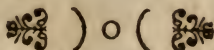
Caletensem Galliaë aërem spirent. Inter causas phthiseos aërem palustrem ac densum, carbonumque fumo oppletum expressè recenset celeberrimus Angliæ Medicus *MORTONUS phthi-siol. Lib. II cap. I. p. 80.* Pollicem huic premit *CAR. LEIGH phthi-siol. lancastr. cap. I.* phthisin scorbuticam derivans, inter alia, ab aëre fumo carbonaceo crassescente, quod probare conatur destillatione *carbonum fossilium*, unde nempe prodeat liquor vitriolaceus, qui cum sero sanguinis confusus, in viscosam coagulatum, ei, quod in phthisi scorbutica excernitur, simile transeat. Hæ, pergit, particula vitriolaceæ *carbonum* in aërem provectæ, atmosphæram inficiunt; hinc phthisin in ejusmodi aëre vocat *morbum stationarium*, & ibi terrarum particulas vitriolaceas massæ sanguinæ per inspirationem communicari credit, unde phthisis. Quantum *lithanthracum* vapor ab igne excitatus assidentibus noceat, *Leodienses*, aliique, qui hujusmodi fossilibus carbonibus ignem exstruunt, fatentur, agente *KIRCHERO loc. cit. Tom. II. Lib. IX. Sect. II. p. 126. a.* La vapeur de ce charbon noircit le linge, & cause à plusieurs les maladies de poitrine, ou de consommation, inquit *LEMERT loc. cit.* De celeberrimo Angliæ Medico, *Dn. LOCKE*, scriptis editis clarissimo, An. 1704. mortuo ita *JOH. CLERICUS dans l'Eloge Historique de Mr. LOCKE p. 37.* scribit: *Dn. LOCKE* se asthma correptum sentit, sic, ut diu *Londini*, ubi *carbo fossilis*, quali ad focum succendendum uruntur, ipsi multas molestias creabat, manere non potuerit. Hinc se coactum vidit, ut diversis temporibus aliquot hebdomadas extra urbem versaretur, ad spirandum aërem fumis horum *carbonum* non contaminatum. Sic & *KIRCHERUS loc. cit.* fumum *carbonum fossilium* capiti ob virulentos halitus multum incommodi ferre scribit. His testimoniis & ratiociniis non obstantibus, qui patrocinium horum suscipiant, non desunt viri graves. Unus instar omnium sic supra laudatus insignissimus *Fr. HOFFMANNUS*, qui *loc. cit.* postquam elementa horumce *carbonum* e varia chimici ignis tortura eruisset, liquido constat e

stare persuasus est, nullum in illis reperiri deleterium principium, nullum mixturæ sanguinis vel partibus tenuissimis nostri corporis infestum, nihilque arsenici nec aliquid minerale noxium in iis esse reconditum. Igni, ait, aperto commissos ac per retortam destillatos, fundere primo phlegma, postea Spiritum Sulphureum, parum acrem, hinc oleum primo subtile, post crassius, fundum petens, igne denique aucto, sal quoddam acidulum instar salis succini, relicta terra nigra, levi, quæ ignita non amplius inflammetur, nec fumum emittat, nedum flammam. Spiritum primo, dum prodit, album, postea fieri e bruno rubicundum more spiritus lignorum, Tartari, myrrhæ &c. Ab affuso Spir. Sal. acido bullulas, a Spiritu Nitri effervescentiam excitari, a calce viva volatilitatem nares afficere, cui mixturæ, si Spir. Nitri addatur, fumum ascendere. Oleum cum Sale Tartari impastatum identidem odorem Sal. volat. spirasse; mixturam hanc destillatam spiritum esse largitam alcalinum, volatilem, oleosum, qui sirubo violarum viridissimum conciliarit colorem, more omnium alcalinorum. Oleum crassum Sulphur olens argenteo cochleari, accedente leni calore, nigredinem affricasse, veri Sulphuris mineralis in carbone latentis *κοιτίσιον*, & quæ ibi plura valde curiosa adducuntur. Ex hisce phænomenis concludit nobiliss. Auctor *carbonem fossilem innocenter vapulare*, cum sulphur minerale non esse nocivum toto die comperiamus, quo insuper non tam copiosè hi carbones abundant. Hæc principia nimias potius humiditates exsiccando, sanguinem & corpus a putredine & corruptela defendere; porro bituminosa omnia aëris vitia emendare & humiditates nimias dissipare. Ejusmodi locis, quibus vapidus & iners aër incumbit, magnam, immo fere incomparabilem medicinam esse sulphuream *carbonum fossilium* vaporem, extra dubium ponit, & exemplo urbis *Hallensis Saxonum* confirmat, ubi a 20. circiter annis *carbones fossiles* cocturæ salis adhibeantur, magno urbis commodo ad sanitatem. Objectiones porro aliquæ ibi dilu-

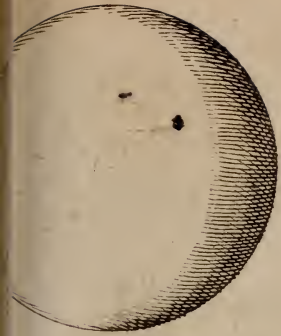
diluuntur. Facile conciliari posse puto sententias hæc utcumque diversas, cum ipse Illustris Auctor vaporem hunc nimia copia ac densitate nocere posse firmiter sibi persuadeat, ratiociniisque confirmet. Atqui *Londini* hoc fieri, id est, in tanta, tamque populosa urbe, ubi immensus focorum est numerus, hunc carbonum fumum nimia copia necessario inspirari debere certum est, quod sufficere videtur ad probandum, pulmoni eum nocere, saltem quantitate, tametsi qualitatem nocivam per supra deducta principia non possideat. Nimirum res ipsa *Londini* loqui videtur. De oleo e carbone fossili destillato, maxime fetido, quod metalla nitida colore nigro inficiat, *VATERUS* quoque testatur *cit. loco*. Ac *ETTMULLERUS*, quamvis isthunc carbonem in Medicina nondum esse usitatum asserat *loc. cit.*, nihilo tamen minus, non sine ratione se suspicari dicit, quod exinde destillari possit oleum conveniens in morbis externis Chirurgicis si permisceatur cum arena. Le charbon de terre, étant broyé avec de l'huile de lin en consistance de liniment, est propre pour ramollir, pour résoudre, pour faire digerer & suppurer les absces, ait *LEMERT loc. cit.* Et *KIRCHERUS* mentionem injicit unguenti e carbone fossili oleo mixto & frixo, quo oblitæ vites ab omni insectorum erosione immunes evadant. Notabile est, quod legitur in *Histoire de l'Acad. Royale des scienc. An. 1710. p. m. 33. edit. Holl.* ubi recensetur manuscriptus liber Comitum *MARSIGLI*, cui titulus: *Essay Physique sur l'Histoire de la mer.* Explicat ibi Illustris Auctor gustum aquæ marinæ, discernendamque vult esse falsedinem aquæ marinæ ab ejus amaritie. Illam enim adscribit dissolutioni stratorum salinorum in mari (*lits ou bancs de sel*) hanc autem dissolutioni stratorum bituminis. Ad hoc probandum cepit ℥xxiij. ℥ij. aquæ putealis, in qua dissolvit Sal. comm. ℥vj. & Spiritus lithanthracum (qui non sint aliæ res, quam bitumen) ℥ij. gr. iij. unde resultavit aqua marina artificialis, ejusdem cum naturali saporis. De phænomenis infusi pulveris lithanthracum in aqua

fontana, postea congelata, it. de phænomenis infusi *cinerum lithanthracum* cum Spir. Vini admixta limat. ꝯ. vid. *acad royale des scienc. An. 1713. p. 16.* Audiendus denique supra laudatus Dn. HIÆRNE, qui *loc. cit. p. 166.* in fodinis *carbonum fossilium* accidere scribit, fodinæ collapsu & aquæ admixtione *carbones* sponte accendi, idipsum quoque sæpius evenire, si *carbones* hi in navigiis vel ædibus adservati humectentur. Cujus rei singulare exemplum aliquando *Holmiæ* sic edictum, ubi *lithanthraces* humidi ex nave in granarium transportati & adservati sensim sua sponte ignem conceperint, ita, ut horum ejectione matura vix, ac ne vix quidem ipsum ædificium ab incendio liberum servari potuerit. *Terra* quoque *motus* in *Anglia* quandoque per incendium fodinarum *lithanthracinarum* ortos e Dn. PLOT *Natur. Hist. of Stafford Shire lib. III. p. 141.* allegat. Prope *Aquisgranum* & *Leodium* argilla vel limus *fossili carboni* admiscetur, ne cito nimis consumatur ignis, sed eo diutius duret. Sic & a viro fide digno *Cassella* sibi relatum memorat HIÆRNE *p. 194.* quamprimum *carbones* premantur a superincumbente argilla humo condita, diuturnaue decedente pluvia madefiant, contingere, ut illi humido delabente incendantur, nec nisi summa difficultate restinguantur. D. JORDANUS pro certo refert, ingentes *lithanthracum* acervos, lapide pyrite combinatos sua sponte incensos fuisse in *Pudlevvharf Londini* & pari modo in *Newcastle* contigisse. Sic & de his satis.

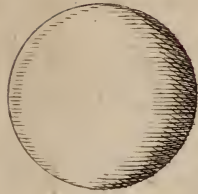
(*Stuttgardia August. Vind. d. 21. Oct.*
An. 1723. missa.)

1.

2.

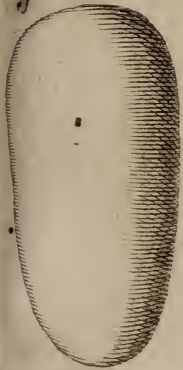
3.

4.

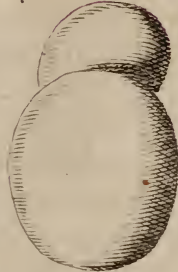
5.

6.

7.

8.

10.

9.

Fig. VII.
244.

Fig. I. p. 62.

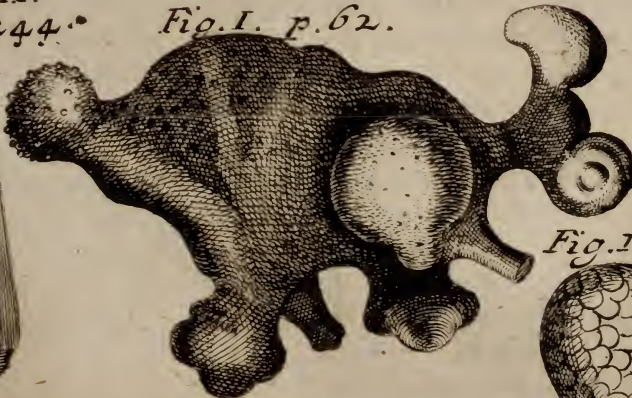
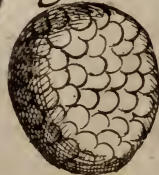
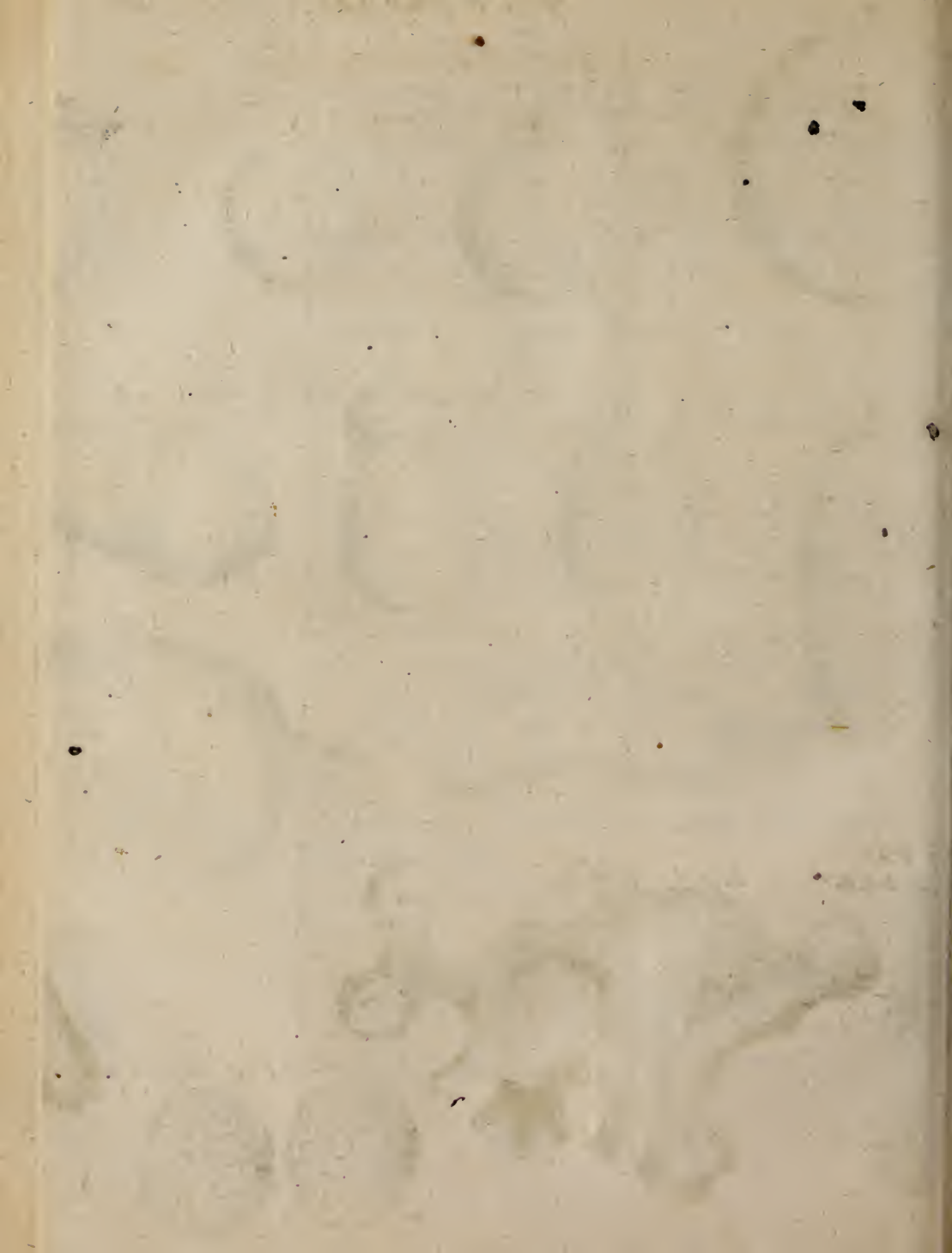

Fig. II. p. 62.

Fig. III. Fig. IV. p. 62.

OBSERVATIO CXVII.

DN. D. GEORGII FRIDERICI FRANCI
DE FRANKENAU.

Varius Naturæ in ovīs gallinaceis lusus.

TRitum in sermone proverbium est, nihil Natura sibi tam simile deprehendi, quàm ovum ovo; aut velut alii: quàm apes apum similes, non tam aqua similis aquæ, non tam lac lacti, non tam ovum ovo simile esse constans testatur Naturæ ordo; verùm quanta in his etiam sæpius præter Naturæ consuetum morem varietas occurrat ac dissimilitudo, sequentes ovorum gallinaceorum figuræ admodum dissimiles optimè probare poterunt, quas curiositati ac benevolæ communicationi debes Viri Nobilissimi atque Experientissimi, *D. D. Marci Herfordii*, Medici apud nos senioris, & Auliatrī Regii dignissimi; ubi in adjuncto schemate num. 1. 2. & 3. naturali magnitudine exhibet tria ova gallinæ, pilæ instar rotunda, & à debita ovali sua figura planè recedentia, ex vicina nobis Insula Moena nuper asportata; porro interdum quoque naturali quidem sua ovali excluduntur figura ova, sed multo minora, columbinorum instar ovorum magnitudine, uti hic *Fig. 4.* exprimit ut & *Fig. 6.* in Gallina Africana; vel etiam ovalem plane oblongam repræsentat figuram, uti *num. 5.* describitur, aut gemella interdum sibique cohærentia, minora tamen in lucem enituntur ova gallinæ, ut *num. 7*; vel plane à naturali aberrant sæpe cursu, & monstrosi quid habent Gallinarum ova, ut sint incurva, & in summo leviter inflexa, uti duo heic *num. 8. & 9.* penicillo adumbrata ova, *Plinio* Zephyria atque irrita, Germanis *Wind; Eyer* dicta audiunt. Vel interdum cum appendicula quadam altera in summitate prodeunt cornu instar acuminati adnexi, vid. *num. 10.* ex quibus singulis colligere licet figuris diversis, diversos quoque vel bene

vel male formatos pullorum incubatione produci posse fetus, si gallinis supponantur atque maturitatem acquirant debitam. (Vid. Tab. III. Fid. VI.)

OBSERVATIO CXVIII.

DN. D. GEORGII FRIDERICI FRANCI
DE FRANKENAU.

Crystallus Islandica in Amethystum mutata.

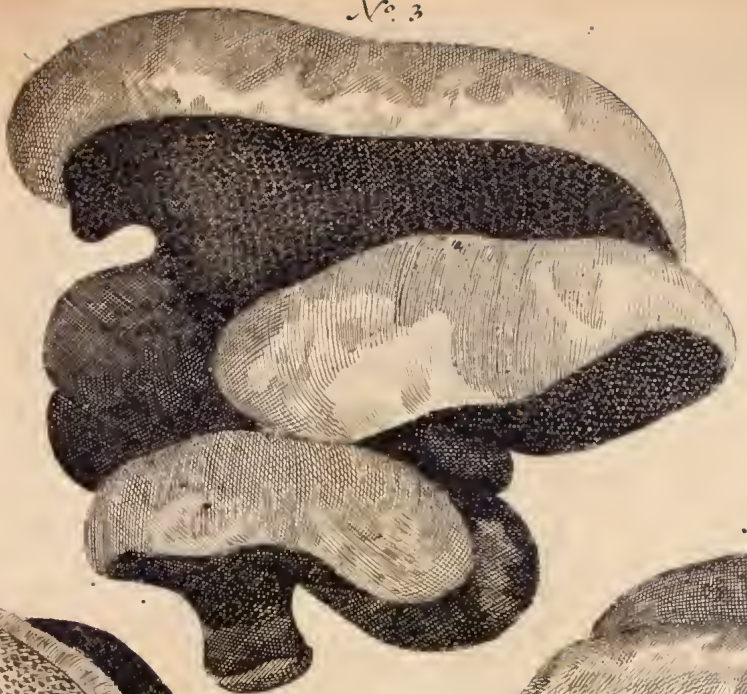
DIversum gemmarum, quæ è cryptis subterraneis magno eruuntur labore colorem provenire à vaporibus ac mineralibus sub terra sulphureis, vel particulis etiam fluidis metallicis ignis subterranei ope lapidescentibus hisce admixtis, unanimis probat tam Physicorum quam Chemicorum consensus, tum artificialium gemmarum confectio; ita ut certò concludere liceat sapphirum, smaragdum, amethystum, similibusque colorum gemmas, nil aliud esse quam crystallum montanam, cupri aut vitrioli vaporibus aut particulis in fluore commistis gravidam; hæc autem Crystallus Islandica, quam naturali sua magnitudine heic depictam sistimus, semper ab initio dum, clara ac instar aquæ pellucida permansit, donec forte fortuna in rarithecio prælaudati Viri curiosissimi, D. Marci Herfordii fuerit reposita ad latus mineræ Amethysti Norvegicæ, ubi sic ultra annum immobilis jacuit, antequam aliquid coloris violacei vestigium circa eum in summitate intuenti se manifestavit, incrementum indies magis sumens sola affrictione vel attritu, quod probe notandum. (Vide Tab. III.

Fig. VII.)

No. 1

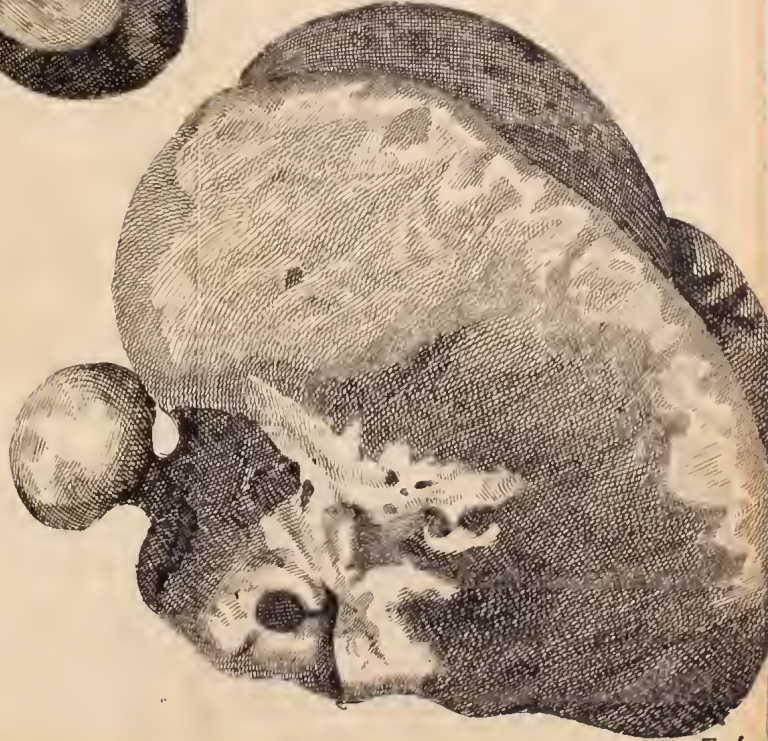
No. 3

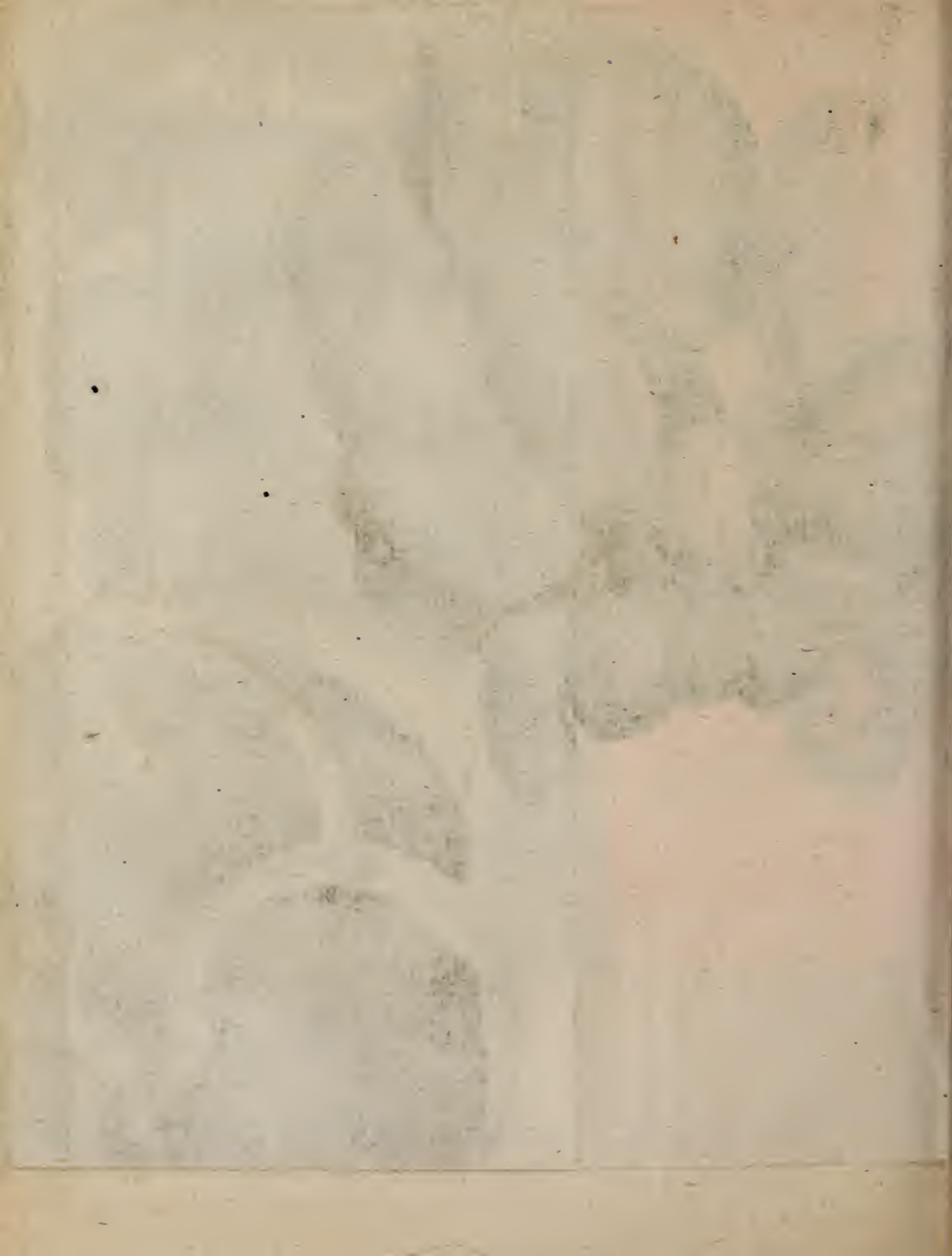

No. 2

No. 4

OBSERVATIO CXIX.

DN. D. GEORGII FRIDERICI FRANCI
DE FRANKENAU.

Fungus quernus Insulae Mœnae monstruosus.

Quemadmodum magnus in plantis quotidie naturæ occurrit lusus & varietas, ita nec minor in fucis ac fungis, qui communiter à Botanicis illis succenseri solent, & vel ex terra nascuntur interdum, vel ex annosarum arborum, præcipuè quercuum caudicibus subinde, eorumque ramis, (vix enim ulla senescens arbor, in qua non conspiciuntur) prodeunt, atque iisdem cohærent. Monstruosum ejusmodi fungum quernum ex Insula Mœna huc paucos ante annos secum asportavit curiosissimus supra à nobis jam laudatus auctor, atque accuratissime deinceps sic delineari jussit à pictore hujus urbis satis perito, cujus *figuram* heic quadruplici subschemate varioque situ sistimus, nempe prout vel ante vel retro, vel ad latera conspicitur, ita ut *Fig. num. 1.* signata faciem ejus anteriorem, cum suis lobis, fissuris atque eminentiis repræsentet, quemadmodum *num. 3.* idem fungus vice versa à postica parte se visendum exhibet; *num. 2.* vero & *4.* laterales conspectus à dextris vel sinistris intuenti offerat; ipse autem fungus in se spectatus duplo majorem habet magnitudinem, quam illam qua heic ad vivum delineatus cernitur; coloris est fusci & uliginosi inferius; supra autem pallidi & maculis fuscis aspersi cum suis tuberculis ac scissuris, & ad 19. speciem fungorum perniciosi generis

Clusii meritò referendus. (*Vide*
Tab. VIII.)

OBSERVATIO CXX.

DN. D. GEORGII FRIDERICI FRANCI
DE FRANKENAU.

*Excrescentia carnosâ in dorso infantis circa vertebrae
lumbares enata, & ichore seroso repleta.*

Circa finem anni proximè elapsi 1722. mense Decembri militis cujusdam praesidiarii uxor paupercula afferebat in aedibus meis visendam infantem, puellam nempe 5. duntaxat septimanarum natam, teneram, valdeque emaciatam, in cuius spina dorsi circa lumbares vertebrae statim à nativitate aderat excrescentia quaedam carnosâ, mollis ac mobilis ovi columbini magnitudine primum, humore seroso lymphatico referta & translucens, majus quotidie incrementum sumens, venisque discurrentibus distincta, & quidem talis, uti hic rudi penicillo adumbrata cernitur. Quasi statim scalpello apertionem pro evacuando humore contento, eamque ad urbis hujus Chirurgum seniore ablegavi, ut operationem institueret, ac tenellâ simul hujus infantis curam haberet, & quidem magna cum cautela, ne inter operandum exspiraret, fieretque nimia feri illius profusio, partiumque vicinarum debilitatio, quia forte connexionem habere posset cum ipsa spinali medulla ejusdemque involucris, radici hujus excrescentiâ valde expositis ac propinquis; verum matrem cum infante posthac videre amplius non licuit, eò quod ab operatione forsân sibi metueret, & vix salutis spem superesse crederet, quia tenella nimis viribusque exhausta; præterea ne quidem supina jacere aut dormire posset. Optandum sane fuisset, ut post mortem infantis sectione curiosiore origo mali clarius investigari potuisset, & annon saluberrimum Amplissimi Amstelodamensium Consulis & Practici dexterimi, *D. Nicol. Tulpii obs. medic. lib. 3. cap. 80.* monitum habere locum

Fig. 1. pag. 79.

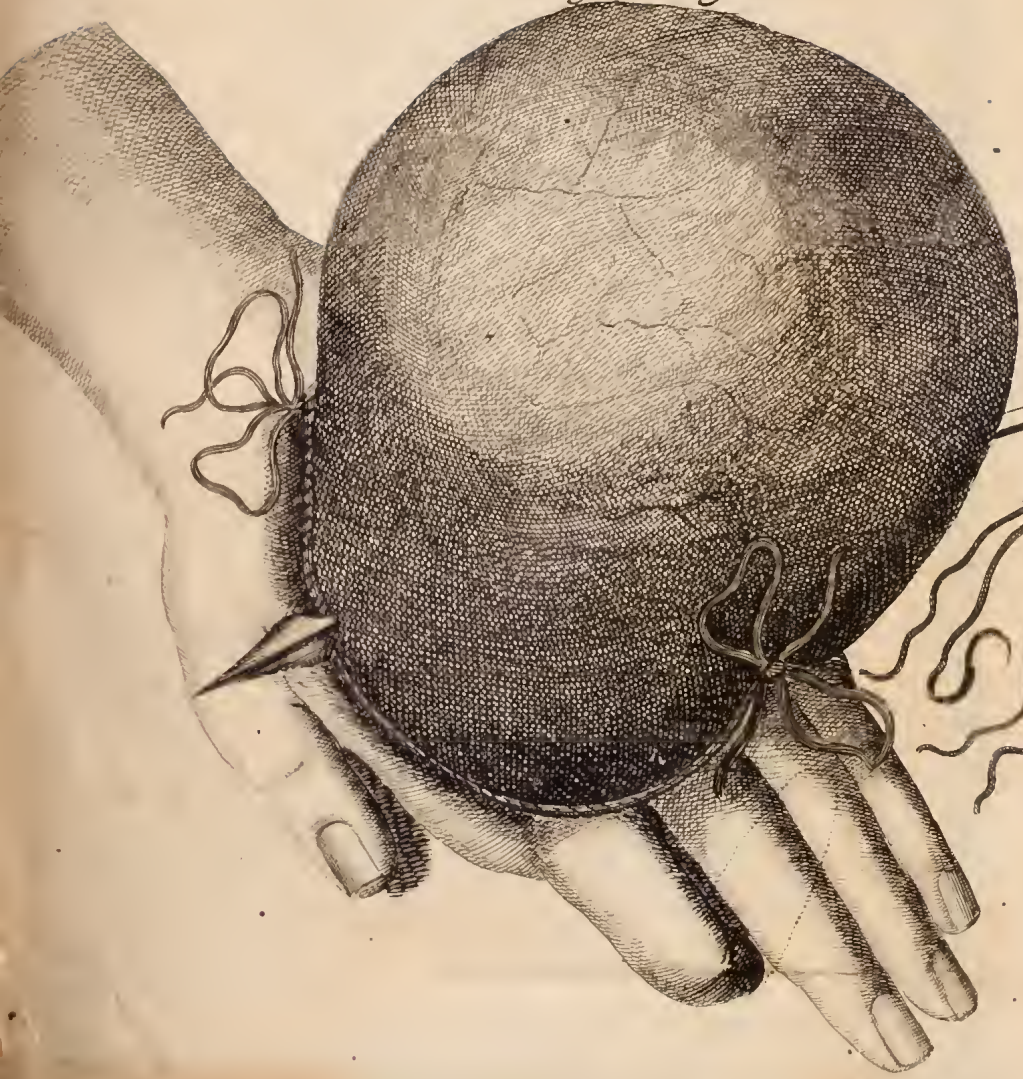
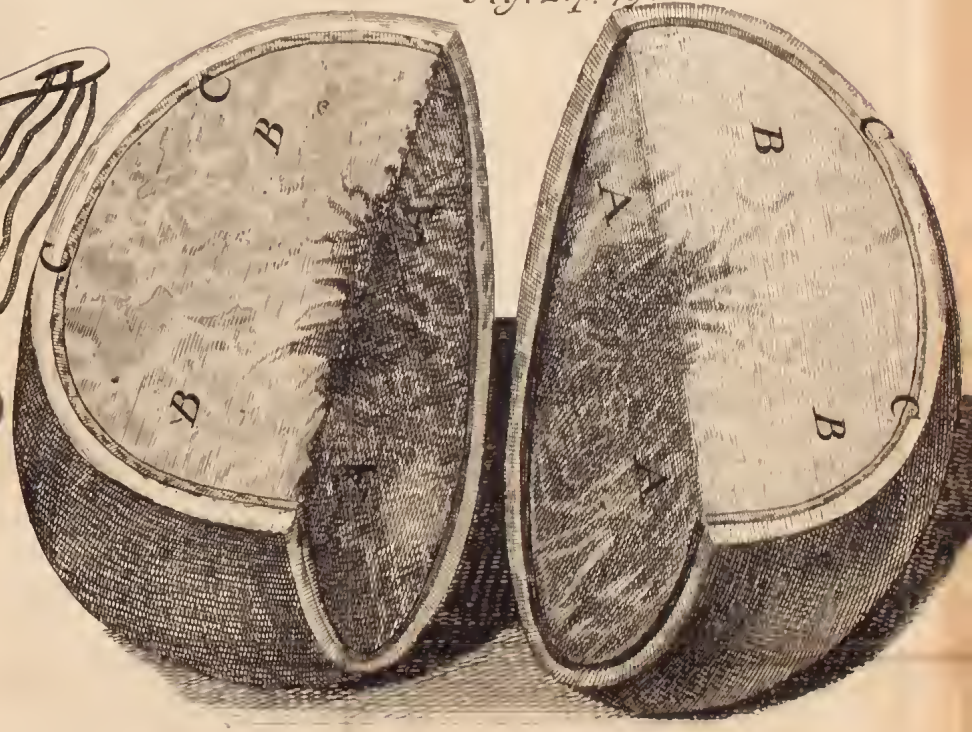
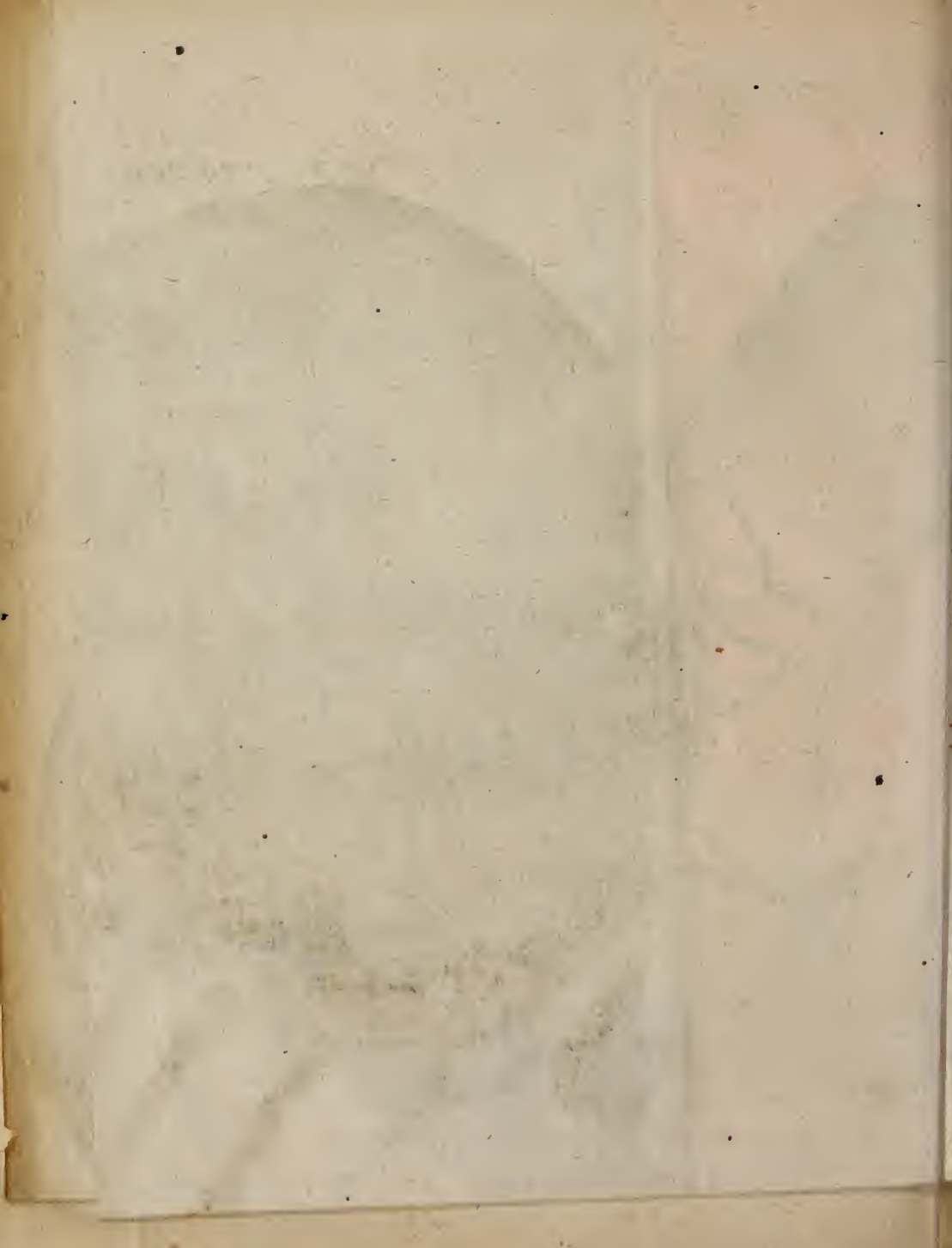

Fig. 3 p. 246.

Fig. 2. p. 79.

locum etiam heic posset , quando de alia sic pergit : non fuisse in manu medica , excrefcentiam hanc , de qua agit , quocunque modo demere , quin protinus demeretur & ægro vita , à qua sævitia propterea sedulo absterrendi erunt Chirurgi , quotiens se offeret simillimus tumor , jam sexies nobis visus ; ast prosperius multò cessit sanatio serosi illius tumoris Lymphatici , ad vertebrarum lumbarium secundam enati Illustris Dn. D. *Joh. Maur. Hoffmanni* , t. t. P. P. Altorfini Celeberimi , nunc vero Consil. & Archiatri Onoldini Splendidissimi , quem *obs. 208.* recenset *Ephemeridum German. Nat. Cur. Decur. 2. Ao. 5.* quæ pluribus legi meretur & cum hac nostra , si lubet , conferri. (*Vid Tab. IX. Fig. 3.*)

(*Augustæ Vindel. d. 19. Nov.*

An. 1723. exhibita.)

OBSERVATIO CXXI.

DN. D. ELIÆ CAMERARII.

De noxio Radicum esu.

Venenorum indoles nondum hætenus ea claritate atque evidentiâ radiat , ut acquiescere in acquisita eorundem cognitione sedulis abditorum scrutatoribus liceat , cum nec numerosa fatis , nec fatis perspicua suppetant in re intricatissima phænomena , nec rationes omnium reddere sufficientes in promptu sit Physicæ Medicæque rei assiduis promotoribus. Ut enim nihil dicamus de lentis occultisque venenis , quorum & natura & agendi ratio profundissimè hætenus lauit Eruditos , etsi proh dolor maleferiatis hominibus plus æquo innotuerit in perniciem mortalium ; ipsa etiam illa venena , quæ apertius innotuere , & quorum effectus funestos frequentius licuit observare , multum adhuc recondunt obscuro abstrusisque , non solum quâ agendi modum sed & quâ effectus suos funestissimos , atque in oculos incurrentes , qui non

non ideò eam scrutantibus certitudinem offerunt , ut cum certitudine semper plenâ de veneno exhibito liceat pronunciare, postquam tot exemplis evictum est, gigni haud raro in corpore nostro succos ea pravitate atque erodendi vi præditos , quæ cum venenorum atrocità certare queat. Quicquid vero horum sit, ipsa illa rei tam difficilis intricatio atque difficultas animum nobis merito addit ad scrutanda semper majori attentione atque contentionis ardore tam deleteria generis humani nocumenta. Existimamus hinc phænomenorum nunquam heic nimium fore , & ne ea quidem hic excludi ab animo veritatis avido , quæ etsi nulla sese raritate commendent , etsi similia frequentissimè etiam observata fuerint , aliquid tamen sensim sensimque ad majorem evidentiam valeant contribuere. Atque ipsa hæc ratio me movet , ut aliquem fore sequentibus observationibus hic locum sperare ausim, cum multitudo omnis generis phænomenorum majorem subinde claritatem in re tam incerta promittere queat. Vir anorum 64. frequentibus olim Erysipelatis insultibus ac podagræ dehinc tormentis obnoxius comedit in prandio bubulam carnem cum radicibus pastinacæ coctam , ejusque jusculum copia radicum abundans , quæ quidem radicum abundantia Patrifamilias honoris ergò plenè ex integro cessit , non exclusa tamen penitus familia ; vix absoluto prandio omnes de oris siccitate , faucium quasi coalescentia , nebula oculis obversante conquerebantur, turbati omnes, ancilla largiter evomebat assumta, uxor eadem ventriculi everfiones passâ est, marito filioque à vomitu liberis. Eo tamen major Viri turbatio fuit, quam ut discuteret, mox à prandio urbe egressus est, liberiori aëre campique deliciis nebulas istas atque strangulationes discussurus ; tantum verò abest , ut scopo suo sit potitus, ut potius ea malum vehementia increverit , quæ ipsum compulit domum se gressu titubante qua poterat celeritate conferre , ibi vacillatio spirituum atque objectorum , turbulentusque capitis status quovis momento cepit incrementa formidant-

remains of cup...

midan-

midanda, vox faucibus hæsit, aponia quasi ex linguæ immobilitate ac paralyfi succedit; reliqua familia luctatur cum molestiis suis, at mitius tolerabiliusque, utpote ferculo pravo non tam largiter pasta. Ipse verò semper gravius affligitur, mens incipit laborare, sui, sui que status vix amplius conscia, novit equidem adstantes, at delirat tamen, mira garric atque inepta, hinc in lectum à suis constringitur, multo inibi cum metu agitur, prospicit torvo vultu, inter deliria continua, fixis in certam plagam oculis meticulosis, tentat è lecto perpetuo fugam. Medicus post sextam vespertinam de turbis illis certior factus haud censet Emetico amplius esse locum, jubet in pede secare venam, præscribit mixturas binas alternatim frequentissimè exhibendas, unam bezoardicis refertam, alteram antispasmodicis ac volatilibus; negligunt adstantes Venæsectionem, remedia assiduè infundunt tremiscente ægro atque absurda continuo effutiente per totam noctem, vixque adstantium robore in lecto coercendo; perpetuo artubus conatu omni laborabat, ac si in altum per parietem repere jamjam pararet; semper matulam poscens urgente ac stimulante urina, nil tamen valuit excernere. Remediis sedulo exhibitis sensim sensimque aurora illucescente rationis sese recolligentis quosdam emicare radiolos videbantur sibi advertere adstantes penè sub istis terroribus atque angustiis exanimati, obrepit hinc somnus breviusculus, major dehinc emicat serenitas mentis, dissipantur nebulæ, horaque matutina sexta evanescit delirium, gestorum antea haud recordatur, nec eorum qui ipsi tota nocte precibus curisque adstiterant. Secatur tum demum Medico jubente vena, exhibentur porro nervina, analeptica, vires animumque sensim recipit æger, hætenus pristina sanitati plenè restitutus. Familia hæc tantis implicata turbis ac molestiis omnem mox indignationem suam convertit in pistorem, apud quem panem ea die emerant, at Medicus instituto examine panis innocentiam facilè agnovit, postquam pastinacæ comestæ copiam recensuerant. Petroselini radices

fuisse admixtas pernegabant, de quibus vel ideò sciscitabatur Medicus, quod recordaretur Viri alius, Ordinis Senatorii, qui in prandio cum bubula carne coctas petroselini, ut credit, radices comedit, ac post meridiem interfuit exequiis, ea tamen oris fauciumque siccitate sensim sensimque obrutus, ut omnimodam strangulationem imminere sibi pertimesceret, res eo usque plena faucium constrictione invaluit ut metu suffocationis, turbatique & obnubilati capitis pondere, ex templo se subito cogeretur proripere, domique humectantibus, faucesque demulcentibus viam illam liberiolem, lubricamque reddere, donec acceptis à Medico Bezoardicis ac nervinis mixturis molestiæ tantæ pedetentim cessarent. Difficile est in talibus casibus iudicium, etsi exempla cicutarix loco petroselini incautè coctæ ingestæque plurima passim prostent, nec annosæ nocumenta pastinacæ Medicorum scholis ignota sint. Cujus quidem rei exemplum inter nos obtulit opifex, qui cum conjugæ suæ radicibus pastinacæ largius in prandio pastus iis mox obruebatur symptomatibus, torminibus, inflatione abdominis enormi, spasmsisque, ut præsentem omnia viderentur intentare mortem, procurato tamen vomitu, datisque alexipharmacis quibusdam mali incrementa sistere haud adeò fuit difficile.

Aliæ radices aliam nobis aperiunt scenam. Uti solent non rarò pressi paupertate homines radicibus quibusdam sponte in agro provenientius securè vesci, ita contigit nuper, ut infantes bini ejusdem matris in campum egressi deprehendere in via plantam sibi incognitam, quam credebant esse ex genere esculentarum, puella natu paulo major non ipsa quidem ex iis comedit, at fratri tamen sex annorum puello eas & mundavit & scabendo præparavit ad esum, qui & nescio quid ibi deliciarum deprehendisse se putans, largiter satis iis pascebatur, revocabat infantes appropinquans vespera domum, cumque ad matrem accederet puellus tam benè pastus, subito ante ædes patrias in terram violenter prosternitur, accurrit perter-
rita

rita mater, puerumque videt convulsum alternis terram quassare pedibus, delatum in hypocaustum lectulo imponit, ibi demum major se veheni vis exserit, oriunturque iactationes corporis enormes, spasmus violenti, tendinum non modo, sed & ipsius corpusculi in altum sublevati projectique subsultus horribiles, spumante ore, torvis oculis tortisque cœrulescit livido luridoque pallore distorta facies, arctantur præcordia, respiratio reciprocis ægre trahitur rhonchis, instantemque minari mortem omnia videbantur. Suspicio mox matri infelicissimæ æteticulosæ oborta est de fascino veneficioque infanti illato, uti solent plebeji homines primas quasque cogitationes in eventibus funestis eò conjicere, sed exemptus menti pavida protinus error iste fuit. Jacebat, agitabaturque ore semper hiantè puellus, infunditur faucibus tantillum tepidi lactis, deglutit gratum liquorem puellus, vel saltem spasmus eum ad ventriculum urget, propellitque; affunditur ille largius, hinc majore præcordiorum labores, violentiores corpusculi laborantis anhelantisque conatus ac cruciatus, donec tandem suffuso largius haustoque lacte ingruerent vomitus ejicientes copiam haud exiguam radicum suspectarum; quaritur ex sorore adstante, an istæ ipsi cognitæ sint radices, promittit illa se mox allaturam abjecta comestæ radices folia, procurrensque extra oppidum reportat illicò funestarum cupediarum triste documentum, hyocyami folia; sic verò dato ulterius largiori manu lacte evomit feliciter infans reliquias edulii funesti; datur post vomitus & frequentes & atroces Diascordii bolus, quo sumpto quiescentibus, quæ tenellam Machinam misere hæctenus per horæ integræ intervallum quassaverant, convulsionibus, oppressus sopore gravi conquievit, data sunt adhuc mixturæ alexipharmacæ subinde cochlearia quædam, dieque insequente rediit ad sanitatem alacritatemque pristinam puer, cane pejus & angue radices nunc quasvis sibi obvias fugiens atque abhorrens.

OBSERVATIO CXXII.

DN. D. ELIÆ CAMERARII.

De Venenorum Applicatione Externa.

Non ore solum hausta venena minantur miseris mortalibus necem, sed & exterius corpori admota formidandos post se trahunt eventus. Non allegabimus eorum contradictiones speciosas, qui bufones siccatos, ipsumque arsenicum ad pestem avertendam amuleti loco cordis regioni jubent admove- re, & qui ex adverso amuleta illa cane pejus & angue detestan- tes, & rationum pondere, & experientia tristis documento omni conatu è remediorum classe ea procribunt. Quam ad- spersum bufonis lotium aliqui meruerunt? Nec latere potest quinquam Medicorum Cel. Kempferi testimonium de pericu- losa vernicis Indicae Collectione, perforatione arboris non nisi arundine longa à miserrimis homuncionibus periculoso operi des- tinatis perficienda, deque aliis istarum regionum venenis, queis tela inficiunt immedicabili toxico. Hac vice in Mercu- rialibus libet subsistere. Mercurius sublimatus primas fere in- ter venena, tum agendi celeritate, tum erosione violentia, jure suo tenet; cumque sub schemate dulcis mercurii fiat re- medium satis tutum, nemo tamen est qui ignoret noxas ex præparatione & mitigatione draconis insufficienti toties obor- tas, quas anxietates, quas faucium mox erosiones, quas in interioribus necroses subito, mortesque etiam celeres effecerit. Recordamur Matronæ, quæ febricitans loco bezoardicæ mix- turæ à ministrante ancilla cochleatim accepit solutionem sub- limati dilutiorem à Chirurgo subministratam Marito contra impetiginem; quantæ hinc percepto errore anxietates, timo- res & angustia? quam sedulae oris infami liquore graviter in- fecti elutiones, quam seriae medicae opis implorationes! quam & mox sensit, obtundentibus acrimoniam, ac Bezoardicis
mox

mox largiter ingestis ; sed nec illa nunc nos distinebunt ore hausti discrimina , exteriori illius applicationi potius intentos. Ubi equidem inficiari haud licet frequentissimè corrosivum hunc Mercurium Cosmetico scopo adhiberi , uti enim in facie polienda exornandaque ingeniosæ sunt fœminæ , ita latere illas diu haud potuit, acerrimum hoc concretum dilutum aquis congruis aptissimum esse ad minutissimas quasque sordium cutis nitorem obfuscantium moleculas penitus eluendas, absumendasque , quippe cujus tenerrimi gladioli inter ipsas quæ cuticulam efformant squamulas sese insinuantes acie sua penetrantissima quicquid hære inter subtilissimas earum commissuras queat peregrini celerrimè perfectissimeque excutiunt abraduntque. Nec parum in arcano hoc infausto sibi placent deceptæ pulchritudinis emendicatæ amasiæ, cum revera nitidissimam exhibeat cutem ; quam verò abominarentur execrabilem fucum splendentes tantisper mulierculæ, si omnem quam infidus Majæ filius infert noxam plenius perspicerent , non enim dentibus solùm , quod plurimæ earum incipiunt pertimescere, infestus est, sed ipsum cutis nitorem, aliquandiu eum exaltando, miserrime sensim sensimque deprimit destruitque. Manifestam magis gravioremque noxam sæpissimè intulit idem sublimatum, κατ' ἔξοχὴν dictum, ubi exulceratis passim corporis partibus incautè fuit adhibitum, mundificandi, absumendique superflua scopo. Non semel præsentissimas ejus noxas observavimus, cum ab incautis eum in finem adhiberetur, ubi quidem graviori malo subita ab ejus cessatione, congruisque remediis ire obviam licuit. Aliter res cecidit in infante, cui tinea capitis laboranti, eam imprudens Chirurgus aliquoties tetigerat aquâ sublimato imbuta, unde gravissimæ convulsiones obortæ ipsi tandem vitæ tristissimum imposuere finem. Retrahimus verò ab his nunc calamum, alii intenti historię, quæ præter opinionem formidinemque nostram faustio rem ejus applicationem exhibet. Fœmina annorum 32. ab aliquo jam tempore mensium suppressione laborans, con-

traxit sensim sensimque in summo femore ingentem tumorem, qui & versus inferiora ipsamque genu regionem descendit; totum occupans pervadensque quibusdam quasi cuniculis femur, etsi in summo ejus maximus tumor, capitis ferè æquans magnitudinem hæserit, adeò ut mole tandem sua malum omnem ipsi incedendi facilitatem adimeret; erat simul illa tertium jam in mensem prægnans, rogabatque enixè Chirurgum expertissimum ut suppetias sibi ferret suspiranti sub tanto onere. Ille cum fluctuantem in vasto sacco fluidi cujusdam massam digitis explorasset, in parte humiliore incisione facta exitum concluso liquori procuravit, erat ille ex eorum genere, quos frigidos solent vocare, viscidos, mucosos, glutineque suo vix fluens, ea quidem eductus diversis vicibus copia, quæ plures æquaret mensuras. Jam se malis ereptam omnibus credidit mulier, ac per integrum mensem non nisi Emplastra à Chirurgo petiit. Nullo verò fundamento nitebatur spes illa intempestiva; hinc Chirurgus ipsi declaravit, eam cum sanitate in gratiam redire haud posse, nisi & diutius largiusque utatur, forti lignorum decocto, & ulteriorem læsæ parti Chirurgi manum sinat admovere; annuente illa, Chirurgus sinuosa ulcera omnem femoris pervadere ac perfodere ambitum animadvertit, hinc in parte ejus exteriori plures, ultra novem etiam, incisiones, quasdam etiam longiores facere coactum se vidit, quarum fistularum omnium separati facculi in imo suo monstrabant viscidum stagma, concretam quasi ex muco gelatinam, non fœtentem, at tenacitate molestam; jungebatur lentori huic viscido flavescens alia tenuior sanies; hinc Chirurgus Tincturam primum ex Aloe, Myrrha, mastiche, aristoloch. &c. cum vini spiritu factam crebro injecit; cum vero haud proficeret ad votum, dimidiam unciam Mercurii sublimati solvit in libra aquæ rosarum, eaque solutione injecta callosas fistulas adortus est; dolor oritur intensus, itur ad Medicum, dissuadeo Chirurgo (nec enim diffiteor meticulositatem meam, nec unquam fidam Mercurio)

sua in arte valdè experto infidum mercurium ; ille allegat atque urget fistularum pertinaciam , miscetque acrem liquorem cum aqua calcis vivæ , ut miscela hæc mitigaretur ejus ferocia , vix per dies octo insistit injectioni , cum conspicit incipientem salivæ fluxum largissimum , decurrentem eadem ratione qua sub ordinaria solet salivatione mercuriali , sed quod memorabile atque attentione dignum existimo , non nisi ex latere oris sinistro , solæ hujus glandulæ intumuerant , solæ stillabant largum viscidumque phlegma , cum & sinuosum ulcus esset in sinistro femore . huncque morem suum constanter servavit fluxus salivalis tam diu , quam solet alias fieri in ordinaria salivatione data opera instituta ; dum interim assiduè injectionibus insistebat Chirurgus , tandem mali pertinacis victor evasit , restituta in integrum post decursum duodecim septimanarum speciosa fœmina , hætenus plena valetudine gaudente , cui subdolum venenum , quod necem aliis toties attulit minori longè admotum dosi , rebellia ulcera coercendo atque eradicando salutem procuravit exoptatam .

(*Tubinga Augustam Vind. An. 1723.*
d. 10. Dec. missæ.)

OBSERVATIO CXXIII.

DN. LIC. DANIELIS HOFFMANNI.

De Psychrolusia Variolis funesta.

PSychrolusiam , seu frigida balnea Celso jam commemorata , Angli cum primis , interque eos Floyerus novis commendarunt elogiis , morbis variis , iisque etiam à causis contrariis initia trahentibus opem ferre rati , cum pro eo ac usurpentur , vel refrigerent vel calefaciant . Quod quidem paradoxon explicare conatur in Pharmacop. Practica D. Eduardus Strother M. D. explicans id per varium fibrarum à frigida aqua affecta-

affectarum statum, quæ magis minusve tensæ motum augeant, caloremque in fluidis promoveant vel & imminuant ex adverso, hinc & Hæcticis, Melancholicis, juxta Tozzium pervigiliis, juxta Dolæum Maniæ & Hydrophobiæ, quin & Leprosis eruptionibus, stuporibus, epilepsiis, Colicis, plurimisque aliis morbis opem ferre contendit. Etsi languentibus, scirrho affectis, phthisicis, aliisque tono fibrarum destitutis noxiam dicat. Meum non est de istis ferre judicium, sequentia potius Viri Clar. verba attentione digna mihi visa sunt: Quando Variolæ per annos aliquot præteritos magis malignæ & lethiferæ, quam antehac, fuerunt, in mentem venit, psychrolusiam aliqua ex parte huic cædi ansam præbuisse; nam uti frequentius nunc quam ante immersioni consulunt Medici, ac uti cutis fibras passim aqua indurat, sic si quis mox ab immersione variolis corripetur, fieri vix poterit, ut iste non morte præmatura intercipiatur; Exemplum nobis prope instat, amici nempe cujusdam filioli natum ibant, eorum alter submersus est, alter variolis è vestigio correptus est, quibus ἀνομάλως erumpentibus, pustulæ maturationi nequaquam omninò pares erant, cæterum mictus sanguineus se in conspectum dedit, deliria infestabant, pulsus myurus & formicans erat, symptomatis variis ita premebatur ægrotulus, ut quasi præfocatus extremùm emiseric animam. Ex hinc inferre licet, variolas nunquam passos cautè immergendos esse. Hæc Viri Clariss. verba in mentem mihi revocarunt historiam analogam, quam hic libet subnectere: Puer octo annorum cum aliis pueris petulantibus se ad lavandum contulit, Nicroque mœnia nostra alluente se liberius immerisit, domum rediens conquerabatur de intenso lateris sinistri dolore, ea capiente incrementa, ut ejulatus pueri clamoresque omnem viciniam implerent, commoverentque ad commiserationem; anxia circa hunc filioli statum mater Medici implorat opem, accedens ille, corpusculumque inspiciens accuratius, sparsas per superficiem ejus passim nigricantes conspicit pustulas, pisa
 magni-

magnitudine æquantes; grassabantur tum inter nos frequentia ac vehementia insolita variolæ, agnoscebat ergò ille infaustas has obscuro suo colore pustulas, non vanè conjiciens, laborasse jam benigno hoc tot in pueris morbo lavantem puellum, frigore autem aquæ pessimum hunc morbi statum non potuisse non sibi arcescere. Parentes equidem suspitione de fascino illi illato toti se pascebant, torquebantque, Medicus verò tantam ex aquæ frigore humorum stasin, hos dolores & infelicem pustularum nigredinem potuisse cudere haud dubitavit. Exortæ mox sunt convulsiones miserè puerum cruciantes, inæqualis respiratio, ac subinde fere penitus oppressa, ac suspensa per spasmos præcordiorum. Data sunt, quantum licuit per spasmi ferociam, aliqua bezoardica, quæ expulere agmina variolarum; evaluit equidem ad hanc expulsionem naturæ virtus, ad perficendas pustulas haud sufficiens, auctæ enim semper convulsiones haud prius conquieverere, quam anima afflictam machinulam penitus deseruisset.

(*Tubinga August. Vind. An. 1723.*
d. 25. Decembr. missæ.)

OBSERVATIO CXXIV.

DN. D. JOHANNIS DANIELIS GOHLII.

*De Pseudoiscuria periodica, septimo die Urina hirci
pota semel, postmodum autem singulari Autocratia
Naturæ soluta.*

Faber ferrarius 45. annorum, Vir magnus & quadratus, hactenus per semestria temporum spatia periodicè acutè febricitans, ad calculum renum equidem non proclivis, Mense Februario anni 1722. ex tenuissima non ritè fermentata feculenta cerevisia (*Kuvent*) in dolores colicos incidere. Studebat illos delinire partim per reiteratam asserculorum quernorum ad

K k

ignem

ignem excalefactorum impositionem in abdomen , partim per internum *alii* usum , initiò minutim concisi crudi , postea quoque cum spiritu frumenti remixti. Hujus remèdii tertiam fortè dosin die 5. Februarii cubitum icurus patiens assumerat , ubi dolores multum ante jam tum remiserant , superfluam interim hanc dosin nocere non posse , ratus , securus noctem transigit , saltem Urinam , quam alias aliquot vicibus per noctem reddere consueverat , jam deficere , attonitus animadvertit. Pro fontico id capiens phænomeno , domestica per insequentem diem sibi parat remedia , speciatim aquam petroselini largiter hauserat. Cum autem suppressio Urinæ nihilominus stabilis permaneret , eaque sine ullo sensu pressionis aut aliquo dolore , meum sibi versus noctem expetit auxilium.

Ordinabam primò pulveres temperantes diureticos ex Nitro & Tart. Vitriol. largiter cinnabrisatos, aliàs admodum in tali casu proficuos , per singula bihoria iterandos , sed nihil præter rugitus & borborygmos in abdomine excitarunt , Urinæ progressum neutiquam. Descendebam hinc ad remedium potentiùs diureticum , (cujus mentionem injeci in Dec. I. Act. Med Bercl. Vol. 5. Sect. 3. p. 92.) præprimis cum nullum obstaret contraindicans , febris abesset , appetitus sibi adhuc constaret , patiens quoque orthostadius esset , nec de sensu alicubi molesto aut dolore suspecto lancinante quicquam queruleretur. Videbatur illud aliquem sensum quasi reducturæ Urinæ in regione supra pubem excitasse , ast sine successu. Alia interea quoque offerebantur evporista , quæ omnia in effectu erant inania & vacua. De Calculo Vesicæ , de sanguinis grumo aut pure meatum Urinarium obturante nulla ex collectis & pensitatis ægri circumstantiis dabatur præsumtio. Quod autem renes fortè magis laborarent infarctu calculorum , sabuli , grumorum sanguinis aut puris , aut ureteres utrinque iisdem obstructi essent , nec minus in suspicionem cadere volebat. Quod potius infarctus humorum congestorius , vel spasmodica constrictio in his partibus subesse posset , majore cum probabili-

tate

tate præsumendum erat. Adeoque ad explendam hanc intentionem patiens semicupio ex emollientibus reiterato committebatur, ejusque Lumbi Linimentis, saltem temperatis secundum ureterum tractum ad pubem versus utrinque diligenter ab uxore fricabantur, sed ne hilum quidem his omnibus proficiebatur, patiens potius Abdomen magis intendi animadvertibat, dum, constante adhuc appetitu, nihil quicquam excerneretur. Qui rerum status me movebat, ut ipsi Laxans ordinarem ex * resinæ præparatæ gr. viij. additô Tartari tartarifati scrupulo semis. Inde quindecies copiosa subviridia mucoso-aquosa per alvum ejecit & semel etiam per superius os eandem fermè aquosam materiam, Urinâ inde nihil simul commotâ.

Quintus nunc excefferat dies, quo, in vanum adhibitis omnibus hætenus remediis, Urina substiterat, quare, ut tantò magis de statu morbi certior fierem, Catheterem per Balneatorem loci applicari curavi; sed ne guttula quidem lortii prodiit. Urgebam nunc instanter magis venæsectionem in pede, qua Riverium aliquando similem patientem restituisse, ex Observationibus ejus constat, sed per dilaciones clandestinas secus sentientium, quasi vires hinc saltem magis dilapidarentur, negligebatur. Ut cor flaccidum potius refocilletur, *Vinum Hispanicum*, citra meum consilium ab officiosis adstantibus multis elogiis, patienti ad id prono, offerebatur, sed, proh dolor, cum summa dysphoria. Appetitus enim, qui hætenus benè constiterat, nunc penitus prosternebatur, & Ventriculus, qui hucusque nihil mali senserat, nunc magnis ardoribus vexabatur, & cum frequenter recurrentibus everfionibus multa acria eructabat inquinamenta, Hypochondrium etiam dextrum nunc magis dolebat. Interea paulò ante ordinatum remedium ex Terra fol. ꝑ. 3j. soluta in ꝑ. Tartari acris & Spir. Sal. dulc. ā 3ij. Misc. paratum, singulis bihoriis ad

Kk 2

40. gut-

* Intelligitur Resina Jalapp. cum tripla portione amygdalorum dulcium excorticorum detrita.

40. guttas fumendum, ob hoc inconueniens interjectum, reponeretur, & quod nunc Ventriculo nimis sensibile & acre esset, incusabatur. Mansit non saltem immutabilis universi morbi facies, sed novis his accessoriis symptomatibus ventriculi læsi, majora potius sumserat incrementa. Abdomen perstabat durum & tensum, vomitus materiæ acris continuabant, assumpta iterum rejiciebantur, intercurfabat Eructatio singultuosa, exterior habitus corporis ultra solitum erat frigidulus & tumor œdematosus descendebat in pedes. Ipse patiens de semetipso desperans & debilis omnem ulteriorem respuebat remediorum ordinationem. Dies autem instabat septimus nec ullum, ne levissimum quidem se manifestabat signum apparituri lotii. Unicum præsidium, quo se patiens adhuc conservabat, situm erat in spontanea per periodos eveniente alvi solutione, quam viam abhinc quo primum laxans dederam, natura sibi apertam servaverat. Ne itaque patientem omni consilio vel auxilio destitutum relinquerem, dari evporiston, dicebam, *Urinam sc. Hirci* quo nonnunquam quendam simili ratione ægrotantem restitutum fuisse, legerim. Vix discesseram & dictum factum Hircus aderat, cujus calentem Urinam patiens confidentiæ plenus, nausæâ omni sepositâ ad unciam fortè semis hauserat, sed hem! etiam vomitu statim reddiderat. Nihilominus tantum effecerat, ut tantillum Urinæ, post completam 6. dierum subsistentiam, sine ullo dolore excreverit. Talis parca Urinæ, sed limpida & clara, excretio vix per biduum perstabat, ubi nova subintrabat Urinæ plenaria subsistentia, cum iisdem, ut ante, symptomatibus vomitoriis, in eo saltem moderatioribus, quod pulstem farinaeam & juscula ex avena excorticata parata, nunc retinuerit. Undecimo morbi die cum præter spem, spontè, bono augurio, iterum rediret Urinæ profluxus cum aliquo ardore, & majore, quam nuper, tinctura, successu autem destitueretur, Patiens animum recapessens, novam expetebat ordinationem. Præscribebam ergo Decoctum Foresti in Nephriticis Casibus a

Lindano aliisque celebribus Practicis admodum commendatum nec præfenti casui difforme, ut singulo semihorio scutellam hauriret calentem. Quo factum, ut patiens citra consuetum hætenus morem, pressiones quasi ad Urinam mittendam fenserit, sed in eventu vacuas & vanas. Quare ut de novo status Vesicæ Cathetere exploraretur autor fui & suasor, sed iterum in vanum, Urina prodiit nulla. In vanum etiam urina hirci iterum potata fuit, quam patiens, prout nuper, vomitu rejecit. Accedebat nunc horridula magis corporis percussio cum calore interiorum stipata, singultus frequentior, præprimis post somnum, se exferebat, habitus etiam corporis leucophlegmaticum induebat, & sine dubio majora cepisset incrementa, si alvus retenta liquida excernere salutari tenore amplius non continuasset. Decoctum Foresti, quod hætenus patiens fatis benè sumserat, jam accusabat frigidum nimis esse, quale quid in emergente Viscerum antipraxia patientes præterendere solent. Demum die morbi universi 14. urina præter expectationem, & quidem sine ardore, processit iterum limpida & clara, sine ullis interiorum ardorem, (qui saltem latici erant,) caracteribus, sine ullo etiam sedimento. Interim recensita hætenus symptomata, febriles alterationes, Aspectus Leucophlegmaticus, Vomitiones & singultus sub ipsa Urinæ processione nondum quicquam remiserant. Hærebat adhuc inter spem & metum patiens, præprimis cum interno æstu & hinc siti magis affligi videretur, accedebat dextri hypochondrii obtusus dolor, quem ut palliaret, universum corpus in istud latus incurvare tenebatur, urina etiam inter emittendum majorem creabat ardorem. Cujus cum inspicerem consistentiam, limpida iterum erat tenerrimisque flocculis innatantibus referta, ut Catheteris immissionem, autorem ardentis Urinæ declarare, quam quicquam aliud, debuerim. Die morbi 20. nova & tertia superveniebat Urinæ suppressio, quæ facillè fatalem terminum rebus sic stantibus accelerare potuisset, præsertim dum alvus facta esset obstipatior & inter

missitantes dolores magis Iliacos , quàm colicos , Clisterum emollientium injectiones eluderet , nisi sedula & instans illorum applicatio tandem & hunc nodum dissolvisset. Ad dextrum hypochondrium dolens Emplastrum Miraculosum statim applicari jussëram , quod , cum post applicationem majores , prout quandoque solet , creasset dolores , impatiens illud à corpore avulsam rejecerat. Eventus interim comprobavit , id ipsum Emplastrum , si patientem patientia non deseruisset non leve symbolum ad salutarem effectum contribuisset. Per instantiam enim Clisterum id tandem effectum est ut multa sanguine & pure remixta materia exierit , cujus excretionem etiam morbi & ejus symptomatum remissio ad plenariam patientis Orthostadium infecuta est.

Epicripsis.

Spuriam hanc Urinæ suppressionem , quam *impropiè* dictam *Ischuriam* Autores vocant , vix condignè tractarunt Viri celebriores praxin clinicam docentes. Sine dubio detinuit illos ab hac tractatione , Morbi raritas. Quæ ex Vesicæ vitio evenit Urinæ suppressio , admodum familiariter secundum suas causas & signa ubique in practicis expenditur ; quæ autem ex dislitis locis , Vesica vacua & de cetero illæsa existente contingit Urinæ suppressio , nec in veterum nec recentiorum monumentis clinicis , nisi transitoriè , excussa habetur. Unicus *Petrus Salius Diversus* , in suis particularium morborum Curationibus , cap. 14. sibi sumsit materiam *de illa lotii suppressione agendi , in qua Urina non descendit in Vesicam*. Causa itaque hujus mali extra Vesicam indaganda est , vel in venarum emulgentium , vel ureterum vel renum diathesi præternaturali , in quo studio se satis exactum præbet jam dictus autor , ut lectorem eò ablegare cogar. In tam abstruso autem & fontico morbi statu , ubi ex antecedentibus ægri morbosis dispositionibus , nihil , in quod fundari queat animus , patescit ,
Meden-

Medentis meritò fluctuat iudicium ; etiam in Viro exercitissimo , ut quorsum suam dirigat intentionem , aut quibus mediis illam exequetur , cespitet. Ita & de eventu , quid discernere debeat , anceps hæret , cum unanimis Auctorum sententia eò tendat , ut , *nisi ante septimum diem patientes mingant , pereant , & quanquam postea mingant , ex febre moriantur.* Præfens casus , ob elusionem huius prognoseos , videtur mihi tantò magis memorabilis esse , cum omnibus signis instructus esset , qui ad lethalem exitum collineare solent , ubi & Hydrops & Febris infecuturæ texta stamina præstò erant , & nihilominus sanitatem recuperavit.

Necessum igitur est , ut pro modulo salubris huiusmodi eventus etiam conformis & superabilis causa in nostro patiente ejusque absconditis interiorum viscerum recessibus alicubi delituerit , quam an eruere queam , tentabo quidem , pro apodictica autem cuiquam obtrudere , nullatenus intendo.

Quodsi perpendo patientem nunquam calculosum manifestò fuisse , ad Colicam autem Hæmatiticam vel hæmorrhoidalem , admissa post potum feculentum corporis refrigeratione , ex Temperamenti Melancholici partim , partim ex neglectarum sanguinis artificialium evacuationum ratione , quandoque proclivem fuisse , mentem statim subit , Patientem malè & perversè egisse , quod per *Allium* , acre & nervinum stimulans , colicam compefcere intendens , eo ipso Naturam in transversum egerit , ut materiam excretioni destinatam intra viscera detinuerit. Quam ponderosum hæc unica ex non naturalibus res implicet momentum , vel centenis variorum schematum similibus exemplis , si locus concederet , corroborari posset. Indubium interim est , quod Natura in ejusmodi objectis circumstantiis admodum sensibilis sit , hinc tonicas suas actiones extra debitum moderamen latius per confinia partium tum diffundit , ut ex uno admissò absurdo innumera plura post insequantur. Indidem etiam in nostro Casu *renum in suis poris spastica constrictio* evenit ut nihil Urinæ per tanta temporum

rum spatia transcolari potuerit, fluctuarunt interea in intestinis assumpta potulenta, nec per vasa mesenterica suo ordine ad renes dispensari potuerunt, quin stagnando infarcta & à tergo pressa vasa, proximâ ad secessionem feri eventuri dispositione, Hydropem Ascitem ipso momento induxissent, nisi provida Natura post semel monstratam per laxans viam, sponte cumulata liquida tempestivè semper delevisset. Et hac ratione præservatus mansit patiens ab Hydrope ex pluribus indiciis alias sibi certò metuenda. Ut præfatam causam spasmoden in nostro casu sublatuisse credam, me porrò devinciunt periodica ejus recurrentia schemata, quæ magis motûs cujusdam proterviam eminenter subfuisse testantur, quàm causam quandam materialem vias præcludentem, qualis tandem una cum Urina in conspectum venisset. Ex hac etiam supposita causa, Venæsectio, si tempestive in pede adhibita fuisset, sine dubio salutariter cessisset; qua vero neglecta, non potuit non congestio sanguinis versus Venam portæ, instantibus colatoriorum stricturis, obfirmari, stasisque inde âlicubi enasci, ob quam dissolvendam, vel, ne invalescat, restringendam & defendendam, Natura febrilibus se opposuit motibus, & demum etiam salutarem invenit viam, abscedentem materiam extra viscera eliminandi, suumque habitaculum ita expurgandi, ut ferme per anni adhuc decursum in illo commorari, deinde autem à febre acuta, cui sæpius, ut dictum est, obnoxius fuit æger, emigrare, volente ita Divinâ providentiâ, jussâ sit.

Nonnullæ Cautelæ consèctariæ.

1.) Quantum damni domestica remedia in ægrotis si eadem omnium subjectorum esset sensibilitas, creare queant, ex hoc exemplo fit manifestum.

2.) Ex rebus non naturalibus, excreta & retenta, in singularem trahenda sunt considerationem, quorum levissima turbatio, fonticorum & sæpiùs lethalium eventuum, potest esse causa.

3.) Quan-

3.) Quando remedia directè motibus excretoriis opponuntur ex ignorantia ejus , quod Natura intendit , semper malè cedit.

4.) Nulla contingit excretio , pro morbida reputata , ab Hæmorrhagiis narium ad pedum sudores usque notata , ubi directæ remedium oppositio non sit nociva , aut potiùs , sublatâ hâc , graviolem non creet mox insequentem.

5.) Periculosæ valdè sunt Hypotheses , quæ Venæsectiones promiscuè impugnant , in quarum tempestitiva tamen ordinatione , summa , & præservationum , & curationum morborum momenta , magis , quam in ulla alia , sit licet Aurum portabile dicta , medicina , resident.

OBSERVATIO CXXV.

DN. D. JOHANNIS DANIELIS GOHLII.

De Ruptura interiorum , passionem Colico - Iliacam mentiente , Arnica , curata.

Juvenis miles ex servitiis Signiferi , Domini de D. Francofurti saccos avenâ fartos ex navibus ad communem frumentorum præsidii aream mense Januario anno 1723. transportaverat , ubi statim post de Cardialgia cum doloribus abdominis colicis & vomitibus conquestus est. Nihilominus iter equestre cum suo Domino per Wrizenam instituens , ibi in diversorio ipsum commorari , Dominumque deserere coegerunt dolores colici magis ingravescentes.

Curæ ibi committitur Balneatoris loci , qui illum primò pilulis fortiter purgantibus , sed in vanum , aggressus est , dein Clysteres injecit reiteratò , sed nihil proficiens , externis fotibus & unguentis abdomen delinivit , nihilque intentatum reliquit , quod pro suo modulo ordinare ipsi in promptu fuit.

Cum itaque pharetra ejus tota exhausta omnesque telæ

explosæ essent, Me ipse Balneator consulit, & ut si quid scirem, quò patiens, irritis hæctenus omnibus, ex faucibus lethi eripi posset, expromerem, humaniter in nomine Signiferi, speciatim certum aliquod laxans, cujus effectus noscebat, à me experit, nec petito ejus ullatenus deesse poteram.

Pependens, omnem mali originem pullulare ex gestatis oneribus, principio quidem condescendi in exhibitionem expectati laxantis, prædicendo, irritam fore ejus in tali statu, ubi fortiora purgantia restiterant, totque Clysteres incassum injecti erant, efficaciam, quæ cum se promissis meis conformaverat, satius duxi intentionem dirigere ad interiorum alicubi fortè factam rupturam. Præscripsi hinc *Herbam Arnica vera*, pro infuso calente cum Cerevisia reiteratò forbillandam. Quâ cum majores crearentur quàm antea dolores, ut Clysteres denudò injicerentur, ratum duxi. Quibus etiam effectum est, ut laxantia hæctenus restitancia apertam invenerint viam, sed sanguis etiam, qui extravasatus retinebatur, unâ cum Urina in larga copia, scindentibus ab umbilico ad pubem usque protensis doloribus stipata, ad triduum usque profluxerit.

Cujus extravasati sanguinis, ne quid intra Viscera residuum hæsitaret, continuatum arnicæ usum aliquandiu imperabam, Intestinatorum amurcam ꝑj. Salis Epsoniae data eluebam, omnemque metuendam stasin per ordinatos lapides cancrorum in Vino solutos, præoccupabam, ut ita brevi per Dei Gratiâ restitutus, Dominum suum reducem factum, iterum Francorturum ad Viadrum sequi potuerit.

Epicripsis.

Habuit hic Mòrbus, meo, uti opinor, judicio rationem *Colicæ Nephriticæ*. Quamquam enim Calculum non habuerit pro objecto expulsionis, arripuit sanguinem extravasatum pro isto. Id saltem attentionem meretur, quod tot Clisteres, alias in paroxysmis Colico-Nephriticis, tam salutares & efficaces, incassum injecti fuerint. Et si quis etiam conjectura allequi potu-

potuisset, sanguinem extravasatum hujus morbi causam esse, nonne idem Clysterum usus pro sacra anchora arripiendus esset? Cum autem tot Clisterum aliorumque remediorum præsidium fuit irritum & dolor immaniter furere continuavit, crederem fermè sine Arnica, patientem vix ac ne vix quidem evadere potuisse.

OBSERVATIO CXXVI.

DN. D. JOHANNIS DANIELIS GOHLII.

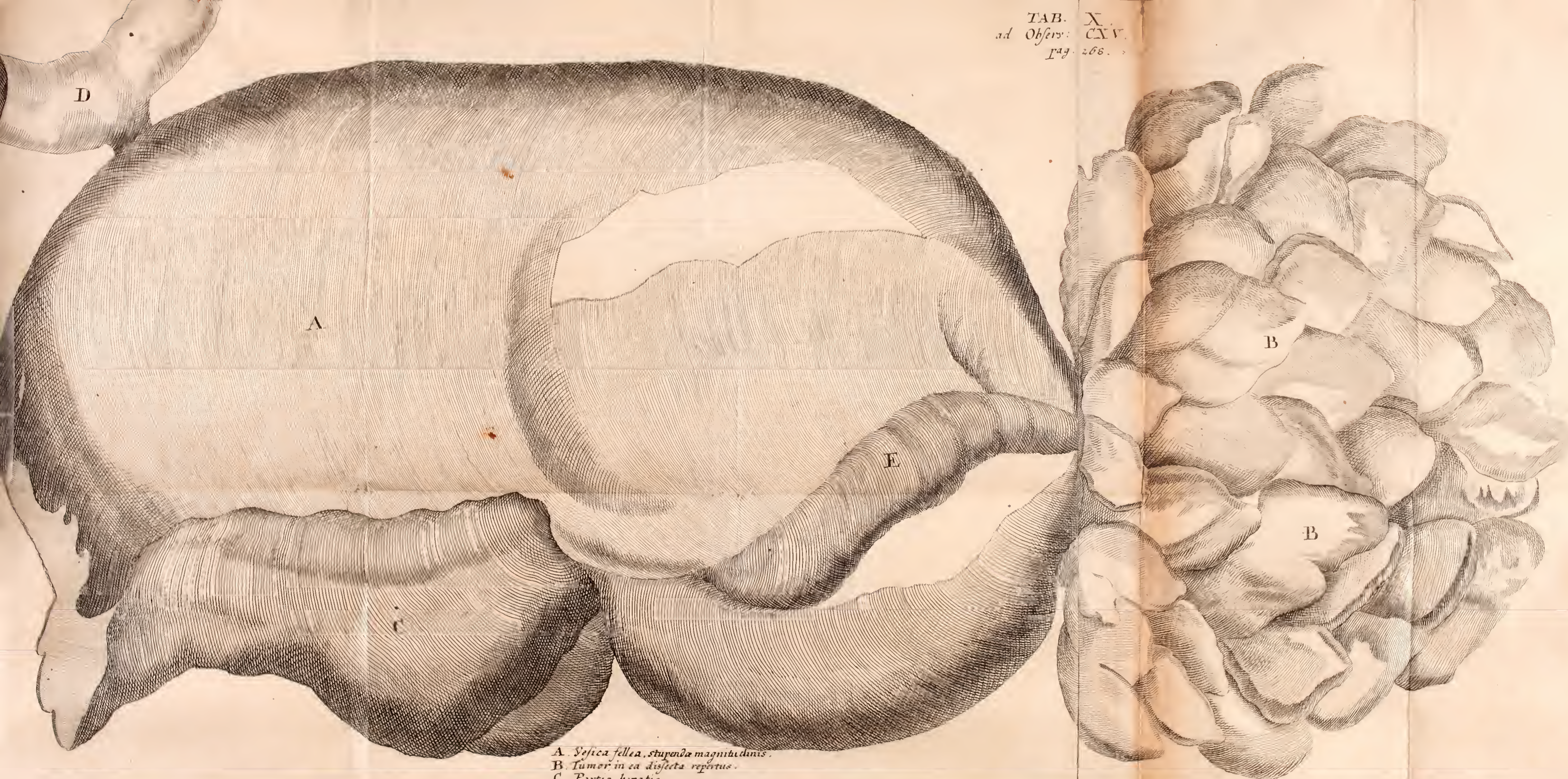
*De admiranda Essentiæ dulcis Hallensium efficacia
in Epilepsia Infantum mesenterica periodica.*

Puer nobilis duos ætatis annos nondum explens, corripitur mense Decembri anni C. 1723 (alias sanus & vegetus, saltem supra ætatem sapiens & corporis incrementa sumens,) primò languoribus & mussitantibus in abdomine torminibus, ut de puncturis intra abdomen se exferentibus frequentius querimonias duxerit. His nihil obstantibus, nihilominus bene ingerit, benè digerit, benè egerit, & benè dormit, nisi à doloribus excitatus fuerit. Parentes hinc securi facti, transiens fore malum reputabant, nec malum quendam eventum inde sibi promittebant. Pro peregrino saltem indicio capiebat nobilis mater, quod suum consortium & confabulationem amicam, in tali quiritante statu, puer agrè ferret, & solo cum Nutrice, uti appellabatur, commercio proximo delectaretur, hinc morositatem quandam subesse reputans, ipsum quandoque increpavit, sed nil mutatus semper mansit aversus. Tandem quodam die inopinatò puellum in sinu Nutricis cubantem rigida quædamprehendit tensio, qua etiam oculi aperti torvi tenebantur. Quo aspectu percussa nutrix magnâ vociferatione ad parentes accurrit, qui postmodum recurrentes ejusmodi paroxysmos admodum consternati ipsimet conspexerunt. Perferuntur ad me statim litteræ hujus

circiter tenoris. Puellus ut supra intra paucos dies indispositione laborat, non equidem calet nec friget, appetitus ipsi hæcenus consistit, alvi etiam habuit libertatem, saltem quod tormina ventris sentiat ex corporis volutatione & inquieta jactatione præsumimus. Specificum Cephalicum Michaelis exhibitum quidem est, quod nobis semper ad manus est, sed nihil præstitit, quare sine mora accersor, instructus remediis contra paralyfin vel Epilepsiam.

Ipse præsens accessiones paroxysmorum ita se habere observavi. Jacebat puer perpetuò soporosus, lenem saltem ducens spiritum, nec expavescens, uti alias in ejusmodi casibus solet, somnum tamen profundum non esse, ex eo patecebat, quod clausis adhuc oculis, Nutricem appellaret aut potum posceret aut de puncturis, rarò saltem venientibus, quiritaret. Expergefactus verè & apertis tum oculis, præmissò uno vel altero suspirio, confestim suo paroxysmo tetanode corripiebatur, qui speciatim in torvis & sinistrorsum versis rigidis oculis cognoscebatur. Respiratio tum erat quasi sufflaminata. Et prout illa fiebat liberior, tum profundo solvebatur suspirio singultuoso, & in intestinis strepitus & borborygmi audiebantur. Tragica talis scena communiter binis se invicem mox excipientibus vicibus in uno ludebatur paroxysmo, quo superato iterum in soporem propendebat patiens & ita induciarum tempus consumebat. Potus, quem interea per vices poscebat, difficulter & quasi restagnans per œsophagum descendebat in Ventriculum. Pulsus erat inæqualis in rythmo & admodum frequenter intermittens. Dextrum brachium, flagelli instar susque deque movebat gnæviter, sinistro quiescente, nec minus pedibus etiam frequenter calcitrabat, ac si regmina corporis impatienter ferret. De cetero calore febrili destitutus.

Dabam statim post meum accessum pulverem ex auro fulm. gr. iß. cum Magnesiæ gr. vj. cujus effectus, cum retardaret, injiciebatur Clyster. & vix inserta fistulâ, præsto erant faeces deturbatæ, sed strictò anò, retentæ. Recurrebant quidem

A. Vesica fellea, stupenda magnitudinis.
B. Tumor in ea dissecta repertus.
C. Portio hepatis.
D. Pars intestini duodeni.
E. Ligamentum rotundum, fundo vesicæ adnatum.

101
102

dem posthæc accessiones , sed longioribus horarum interval-
 lis , & potus nunc liberius descendebat in Ventriculum. Sub-
 jungebatur mox pulvis laxans ex Mercurio dulci, acuat^{us} cum
 resina præparata, sed iterum ultra terminum, quasi nihil actu-
 rus, restitabat, ut denuo Clysterem adhibere necessarium duxerim.
 Quô applicato, fæces erant præparatæ. Sequebatur
 post horum remediorum usum admodum tolerabilis patientis
 status, totaque nox insequens sine ullo intultu convulsivo tran-
 sigebatur. Et, sic magnam parentes ponebant spem in filii
 reconvalescentia, egoque meditabar abitum, commendans
Essentiam dulcem Hallensium, cujus usu, magnæ debilitates, in
 quibus puer à morbo projectus erat, ad sensum vinci possent,
 quam etiam per tabellarium statim accersi curarunt. Sed o
 caducam & fallacem spem! circa Meridiem eadem iterum &
 magis increbescens cum misero patiente ludebatur tragœdia,
 antedicta omnia fiebant per momenta pejora, & quæ hacten-
 us interius saltem Mesenterium versus Diaphragma rigidè
 stringebat convulsio, nunc se quoque ad extra vertebat, sini-
 strumque brachium hactenus liberum, immobile & rigidum
 ad pectus applicatum tenebat per intervalla, ut tum nulla vi
 avelli posset. Nunc etiam pollices in pugnum colligebantur,
 ambæque manus per vices extensæ tremulâ convulsione con-
 cutiebantur. Imò ipsa respiratio mox erat intercepta & quasi
 nulla, mox iterum sonora & ronchosa ut Mortis hunc esse
 apparatus omnes & singuli crederent. Interea non inter-
 mittebatur Remediorum, ubi dabatur exhibendi commodi-
 tas, usus, quô autem nihil amplius proficiebatur. In his con-
 clamatis circumstantiis Tabellarius redux affert *Essentiam dul-*
cem, cujus 8. guttas ipsemet in Vino opportuno tempore,
 ubi stertor remiserat, patienti dedi, quas etiam commode
 deglutiverat. Tempus tum erat serotinum nec apparebat ulla
 dictarum circumstantiarum mutatio. Præces ad DEUS funde-
 bantur sedulæ quibus impetrare sperabant ab Eo mitiorem
 moribundi filii exsolutionem, Nec quicquam aliud, quam

certa mortis hac ipsa nocte ingruens hora, ab omnibus & singulis expectabatur. Ast, quod mirum erat, misellus patiens supremam suam horam in elapsa nocte nondum attingerat, nihil interea nec in pejus nec in melius mutatus. Jacebat extremè debilis inter pedum & brachii dextri jactationes perpetuas in concatenatis sui mali accessionibus, ronchosus & moribundus; & cum nunc demum per diem, supremum fatum expectandum esse omnes confiderent, Ego condolens discessi, die Decembri nono, nec mihi aliud quid persuasi, quàm quod patientis fatalis hora non multum post meum discessum, acciderit. Sed hem! die ejusdem Decembris undecimo sequentis tenoris ad me perferuntur Litteræ, à Parente conscriptæ. *Teneor, Te, Domine Doctor, de nostro statu informare, ubi sine dubio pro Miraculo habebis, quod & nos pro illo habemus, quod puer noster non saltem adhuc vivat, sed etiam, post agonem per 24. horas & ultra durantem, in tantum immutatus sit, ut fermè novam de reconvalescentia futura spem conceperim. Isto, quo discesseras die, circa horam circiter primam observabamus in patiente aliquam mutationem, quare sex guttas Essentia dulcis ipsi exhibebamus. Horâ tertiâ major notabatur mutatio, hinc quartâ iterum dabantur guttule quinque. Horâ quintâ motus convulsivi remittebant, ronchi cessabant & in soporem devolvebatur, sub quo erumpebat sudor. Per insequentem noctem binas saltem mali expertus est accessiones, sed admodum debiles, sub ipsa soporis & sudoris continuatione. Interea Essentia dulcis, primò, per singulas, remittente autem malo, per binas ac trinas horas, exhibita fuit. Qua etiam, favente Divinâ benedictione, universa mali accessio in totum sublata est, ut ab hora quarta matutina diei Decembris decimi, non amplius apparuerit, ipsi etiam respirationi, abolito omni roncho, sua restituta sit libertas, adeoque ad hoc usque tempus, quo littera scripta, ultra 30. excefferint hora ab omni accessione vacuæ. Continùè potiùs dormit, luridumque illum ac emortualem faciei colorem iterum amisit, mucida nonnunquam satis vegete tussi expectorans. Hanc ob causam ipsi quandoque tantillum*

tillum Syrupi violarum dedimus assumpsit iterum etiam aliquid de jusculis cerevisiariis, jura carniū respuens. Cum igitur nunc magis de morbo pectorali metuamus presentiam Domini Doctoris iterum expetimus, Essentia dulcis usum interim continuantes de vinorumque decretorum cursum patiente reverentiâ placidè expectantes. Accedens circa septimam vespertinam, omnia in litteris consignata, vera esse, offendi. Appellabat iterum patiens suam nutricem, poscebat potum, assumebat Essentiam dulcem, alvus ipsi erat soluta, comedebat simillam syrupo violarum imprægnatam, ab omni spasmodorum accessione erat liber, sinistra saltem oculi palpebra simul cum dextra non levabatur, quoniam tonus illam magis quam alteram destituerat. Pulsus interea & in rythmo factus erat æqualis, & sine pausa continuus magis celer potius & frequens, imò verminofus. Caput hinc etiam magis calebat & manuum volæ. Præsumebam posse febriles motus continuos, convulsivos solvere & excipere, qualem casum in propriis meis liberis aliquando habueram, suasi hinc ut Clyster injiceretur, quod etiam factum erat. Parentes aliquâ spe melioris eventus lactati, cubitum ibant securius. Mane insequente die duodecimi Decembris inter sextam & septimam, iterum immutabatur universus hujus patientis status, omnesque, quibus intererat, ex plumis advolabant ubi demum verum, emortualem, stertentem puer ducebat Spiritum, eique reddebat inter fusas ad DEum preces, qui dederat.

Epicripsis.

In vero Capitis Clavo Hypochondriaco magnus symptomatum offenditur symbolismus cum tali infantum mesenterica tetanode convulsione. Utrinque conspirant Hypochondria cum Meningibus. Quò magis inferiora excretoria præcluduntur spasticè, eò major est regurgitatio ad superiora, qua partes tenduntur & extenduntur insensibilis. Quantum incarcerati flatus hanc tragœdiam augeant, ipsa morborum
histo-

historia benè observata loquitur. Quod in infantibus Natura ad convulsiones faciliùs devolvatur quàm in adultis, ipsius unicæ magis ad vitalia attentioni vigili & hinc valdè sensili, imputandum est. Quod ceterum Essentiam dulcem attinet, fateor, me diu ex quodam insuperabili præjudicio hæsitasse, antequam aliquam in ipsam fiduciam ponere potuerim. Demum vicit cupido tentandi monstrum illud horrendum præjudicii, quod totum fascinat mundum, illamque aliquoties in casibus deploratis, & ubi officinalium pretiosissima nos destituunt præparata, exhibui cum singulari efficacia. Prolixum foret Exempla hic allegare. Id saltem brevissimis dicam, dictam *Essentiam dulcem in affectibus, quæ destitutionem à Tono pro fundamento habent, mira præstare, ad quæ nunc accedit, quod etiam valeat Toni protervas exacerbationes compefcere.* Adeoque Remedium est, quod sanis exhibendum non est, qui ejus efficaciam eludunt, sed debilibus & verè ægrotis, nec promiscuè omnibus & singulis, sed illis, quos ordinaria remedia destituunt.

(*Wrizena Augustam Vindel. d. 12.
Dec. A. 1723. missæ.*)

OBSERVATIO CXXVII.

DN. JOHANNIS CONRADI BRÜNNERI
LIB. BARONIS à BRUNN.

Experimentum circa Podagram cum Nephritide.

LAc, natura omnibus destinatum alimentum, salutare promittit quoque medicamentum: partibus sanis alendis cum sit aptum, ægrotantibus quoque reficiendis erit idoneum. Succum præbet mitem, naturæ gratum, balsamicum, nulli non acceptum, nisi organum gustus viciarit lautitiis, saporibus, qui seculi mos est, multifariis & irritamentis pravam consuetudinem contraxerit.

Lactis

Experimentum circa Podagram cum Nephritide. 273

Lactis beneficium cùm in aliis , cum viris Celeberrimis , tum in meipso expertus sum proprio experimento , quod cum aliis communicare publici interessè putavi.

Medicus septuaginta annorum , natus parente podagrigo , matre nephritica , non multos , si vis , nullos commisi excessus , studiis addictus , à juventute integra usus sum valetudine ; itinera per Germaniam , Galliam , Angliam atque Bataviam studia secutus , bene tuli. Primordia nephritidis sensi anno ætatis vigesimo quarto Parisiis , ubi multum sabuli flavi minxi ac tenuis , postea crassioris , cùm aliàs , tum præsertim quando bibi meracius. Provectior ætate lapillos genui in renibus & excrevi majusculos cùm solitis doloribus , præsertim à potu vini albi , Rhenani , Mosellani , Nicrini , multiplici experientia edoctus.

Annum quinquagesimum supergressus podagræ quoque insultus sensi primùm ex pedis dextri radice pollicis ; abhinc sinistri ; postea genua incessit ; inde manus , cubitos humerosque ; collum denique & nullam non partem variè afflixit , per intervalla primò longiora , postea breviora , & me muneri obeundo tantùm non inhabilem reddidit ; quin interiora identidem affici , stomachum præsertim , timidè sensi. Paroxysmum podagricum plerumque excepit nephriticus , quo calculum exclusi , & fere nunquam non sabulum cùm urina reddidi , futuri paroxysmi nuntia. Varia tentavi , nec sine successu. Tandem verò metu graviorum cogitatio subiit de lacte , communi podagricorum , quos intemperies gulæ non subjugavit , solatio. Post multas difficultates nostro seculo insuperabiles vicit tandem amor sanitatis tam propriæ , quam proximi ; indignum ratus medico , nemini prodesse & pane vesci , ceu inutile terræ pondus.

Auspicatus sum curam lactis mense Aprili anni quem agimus MDCCXXIII. cum bono Deo & continuavi hucusque xxv. Octobr. quo hæc scribo eo cum successu , ut ab eo tempore neque podagræ , neque nephritidis dolores senserim ,

qui ante immunis nunquam penitus fui. Appeto ; digero citra molestiam ; non sitio ; egero debito : & quod mirum est, ne micam quidem sabuli ab omni tempore video ; nec hæmorrhoides , quas antehac habui ; dormio bene ; pulsum quem olim habui celerem, nunc tardum, plenum & fortem percipio ; habitus corporis augetur, & vires crescunt ; verbo : integra per Dei gratiam nunc fruor valetudine ; melius quoque ambulo, pedibus manibusque utor, nisi quod partes affectæ ad eam integritatem hætenus quidem non redierint atque robur, quod ante magnum habui, ad actiones peragendas. Quæ quidem bona, Deo benedicente, lacti debeo. Cujus vaccini recens mulcti mane ℥ij. circiter haurio ; loco prandii tantundem cum similia cocti comedo ; postea bibo lactis non calefacti ℥i℥. circiter ; hora octava loco cœnæ iterum lactis cum similia cocti ℥ij. plus minus comedo, & iturus cubitum ℥℥. bibo, cætera contentus nec comedo nec aliud quicquam à sex mensibus bibo, nec ulla me libido capit aliis accumbentem, dulci valetudinis fructu contentum. Natura certe paucis contenta, quæ ordinavit. Hæc observatio, ut & aliis prospere eveniat, votorum est alterum.

OBSE RVATIO CXXVIII.

DN. JOHANNIS CONRADI BRUNNERI
LIB. BAR. à BRUNN.

Experimentum de Virtute Corticis Peruviani adstringente.

POST innumera experimenta quibus Cortex Peruvianus se commendavit generi humano, ceu nobile & præstans remedium, disputatio tandem de modo operandi, adstringendo an resolvendo febres fuget, orta fuit inter doctos ; cum tamen virtus medicamentorum, ut & aliorum effectuum in natura non tam à priori (alias inermes essent a medicis) quam

quàm à posteriori & experientia discatur. Prior de virtute adstrictoria opinio tam alte insedit mentibus, ut plerosque sinistros eventus, (in febribus, uti olim, & nunc haut infrequentes,) huic Corticis tribuerint, ejusque usum dissuasent, unde ad nomen ejus horret vulgus ut perire, (tantà est hominum vecordia!) quàm hoc sanari malint ægrotantes. Unum, quod nuper obtigit, innumeris addere liceat experimentis, unde veritas fortè aut falsitas opinionum dilucescat.

Hebraea viginti quatuor annorum non inuenta, capillis flavis, facie rosea, statura pumila, à septem annis maritata, duos peperit infantes. Circa medium gestationis tempus plerumque intumuerant pedes oedemate ad genua usque. Gravida septimo mense, dum febres impense grassabantur Manheimii, ubi degit, & ipsa febre correpta fuit anno MDCCXXII. adeo ut duos consecutive dies paroxysmum habuerit, plerumque circa quartam aut quintam vespertinam cum frigore, subsequente calore. Urina rubra, pauca, crassa, frigore turbata cum sedimento simili, lateritio; abhinc sine febre diem unum fuit; quarto paroxysmus, duosque consecutive dies, uti ante rediit. Quod autem ægram cum propinquis angebat quam maximè, fuit tumor hydropicus ingens, qui crevit & lumbos jam superavit; noctu propter spirandi difficultatem, è lecto ad captandum aërem sese proripere coacta fuit. Varii varia, uti pilulas de ammoniaco, millepedum quoque usum suasere, citra profectum. Specifico autem antifebrili ex Cortice minus fidentes, ne incrassatio humorum major fieret, & hinc obstructions vasorum lymphaticorum frequentiores, cum hydropis incremento. In re ancipiti vocatus, suasi Corticem Peruvianum formâ pilularum, qua tegerem tam horrendum medicamentum, sequenti methodo.

℞. Cortic. Peruv. ℥℞.

Regul. Antimon. medicin. ʒj.

Myrrh. ℥℞.

Castor. gr. v.

Cinnab. Antimon. ℞.

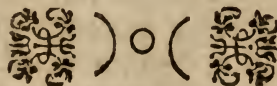
Extr. trifol. febr. ℥iij.

Misce c. solut. Tragac. fiant
pilulæ ex ʒj. xvij. de aurentur.

Dosis xiiij. ter in die super bibendo scutellam ca-
lidæ.

Hiscæ usâ, primis diebus citra profectum, convalescentiam tan-
tum non desperavit gravida. Tertia hinc aut quarta die pa-
roxysmus levior, postea continuato usu penitus emanxit. *Uri-
na*, quod notatu dignum, quodque in aliis mecum alii ab
usu Corticis observarunt Practici, *tenuior, fluidior, minusque
tincta, copiosior præsertim apparuit; adeo ut mediam partem uri-
nae plus reddiderit ægra, quàm fluidorum potulentorum assumpsit.*
Evidenti, ni fallor, indicio & experimento non incertiori, corpo-
ris fluida non spissiora, sed tenuiora atque fluidiora usu Corticis
reddi. Appetitus abhinc & somnus rediit cum virium incre-
mento, decremento autem tumoris hydropici manifesto,
adeo ut eo, quo hæc scripseram, die ad integram valetudinem re-
dierit ægra, appetat, digerat, egerat, dormiat, cum sensu mo-
ventis se in utero fœtus, quem justo posthac tempore enixa est
sanum, anno abhinc superstitem, ipsa autem integra utitur
gaudetque utriusque sanitate.

(A. 1723. d. 24. Dec. exhibita.)

OBSERVATIO CXXIX.

DN. D. JOHANNIS ADAMI LIMPRECTI.

Historia Graminis abscissi, radice in loco natali relicta, filo in fasciculum colligati, in hypocausto calido, inverso modo suspenso, omni aquâ & terrâ destituti, media hyeme augmentum capientis.

DEcennium abiit, ex quo Neo - Angermundæ in Marchiâ Uckeranâ, tempore hyemali, in hypocausto calido DN. Mülleri Senioris, Pharmacopæi & postea Consulis Oppidi in his oris quondam Celebris, ante sexennium circiter è viventium numero erepti, conspiciebam ex superiora speculi parte aliquid pendere ad figuram accedens plumarum quibus Nobiles & militiæ dediti Officiales pileos suos olim ornare consueverunt, de quo mihi referebatur: moris esse ibidem ut ex Freyenwaldensi fonte salutifero quatuor Milliaribus Neo-Angermündâ distante, tale quid reportarent. Hoc quotidie observabam magis magisque sese explicare, ita ut inverso etiam modo suspensum, nec loco suo remotum, absque ulla humiditate mediâ hyeme augmentaretur.

Res mihi videbatur ulteriore inquisitione digna, quare cum Academ. Nostræ Præsidi DN. LUCA SCHROEKIO eam communicabam, 1714. die 6. Dec. qui anno seq. die septimo Januarii mihi ita respondebat. De Gramine sine radice per dimidium anni spatium & ulterius suspenso, nihilominus tamen incrementum capiente nihil mihi innotuit. Cum is vero sequente anno die nono Julii occasionem commodam indicasset, ex Nundinis Francofurti ad Viadrum celebratis, mense Novembre, eodem adhuc anno, illud ipsi transmisi, sed non eodem anno à loco suo natali erat separatum, hinc in Epistola meâ addidi, de ejus incremento ulteriore me quodammodo dubitare, quare aliud ejusdem exemplar 1717. mense Julio

tempore Vernali anni jam memorati radice in terrâ relicta, abscissi, oculis ejus curiosis exposui.

Postmodum, nescio quo fato, commercium nostrum literarium aliquandiu fuit interruptum, usque dum litteræ ejus die 16. Maji 1720. Augustæ Vindelicorum scriptæ ad manus meas pervenerint, in quibus hæc verba continentur: Nescio an ultimas meas die 16. April 1717. exaratas acceperis, in quibus de Gramine illo plumoso mentem meam aperueram. Gramen illud tum noviter collectum examini à me studiosè expostum, germinationem & incrementum in hyeme & alio tempore oculis non exhibuit.

Respondi: Litteras ejus die 16. April 1717. ad me datas, me nondum vidisse, ligaturam graminis de novo missi paulo firmiorem, si non alio modo in itinere longiore læsam, in causa forsan fuisse, cur augmentum ejus percipi non potuerit. Ille vero in litteris die 19. Junii 1721. sequentia regerit: De Graminis Plumosi augmento nihil habeo quod judicem, cum experimentum in eo prorsus arefacto repetitum non successerit, & ita tuam vel aliorum, qui ex oculari accurata inspectione rem melius perquirens sententiam percipere malim. Quæ de Gramine hoc Anno 1717. mense April scripsi, cum litteras istas in via periisse ex tuis perspiciam, repetere hic juvat: In Theatri Botanici l. 1. sect. 16. à Bauhino Gramen sparteum pennatum appellatur, eleganter describitur ac delineatur, meliusque quàm à Car. Clusio in Histor. Plant. qui illud Spartum Austriacum pennatum vocat. Memini etiam circa Urbem Jenensem inveniri, loci tamen specialis non amplius recorder.

Dum hæc inter nos tractantur, aperitur mihi occasio perveniendi in Notitiam Inspectoris Regii Fontis Freyenwaldensis, Nobiliss. & Experientiss. Dn. Doct. Gohlii cum quo Berolini ortenus de hoc gramine multa prolixè confero, qui aliis intentus hucusque de eo non multum fuerat sollicitus, cum vero ulteriorem ejus investigationem in litteris die 22. Aug. 1721.

Freyen-

Freyenwaldam ad ipſum miſſis rem urgerem, & in ſpecie curioſitati ſuæ exponerem: Jam exactè inquirendum eſſe, an Ramuſculi graminis tantummodo expandantur, an vero villi ejus laterales in longum & latum creſcant, an utrumque fiat, & omnes ejus partes præcipuè apices longitudine ſua augeantur, me enim percepſiſſe de augmento graminis cum Balnearum Freyenwaldenſium Præparatore Regio & aliis illud fuiſſe confirmatum, ipſique retuliſſem Experimentum Auguſtæ Vindelicorum non ſucceſſiſſe: Momentum reſcribit die 17. Sept. ejusdem anni attendendum eſſe collectionis hujus graminis, ſi quis velit prætenſum augmentum & incrementum etiam evulſi aridi graminis ſuſpenſi obſervare, nempe tempus quo florere inchoat, ita enim perhibent, ſucceſſu temporis hyberni explicari ſua ſponte magis plumulas iſtas, quæ ſtatum floriditatis ejus conſtituunt. Tantum habeo (ſcribit ulterius de hac materia) quod de gramine plumoſo vel pennato de præſenti certificare poſſum, ſi DEus vitam concedat, non deero quin gramen illud accuratius attendam per ſingula ortus & occaſus ſui tempora & ſic certiores ſiemus de ejus vera natura.

Penultimo Septembr. 1721. prænominato Dno Doct. Gohlio ſequentia ſignificanda duxi neceſſaria: Ill. Academ. noſtræ Præſidi paucas quasdam graminis hujus miſi particulas, quæ ex convolutis foliis facile extrahi poterant, in ſubtile acumen aſſurgentes, inferius ubi foliis arctius circumdantur, plumula ornatas in qua ſemen contineri judicarem, niſi inverſo naturæ ordine in inferiore culmi parte illam ſeminis thecam obſervaviſſem. In ea tamen ſeminis quoddam analogum inveniri mihi videtur, quod verno tempore, ſi DEus vitam & vires conceſſerit terræ committi curabo, & ut Auguſtæ Vindelicorum hoc etiam fiat deſideravi, expectaturus ulteriora Nova Obſervationibus noſtris occurrentia.

Sequente anno die 10. Julii plura de hoc ſubjecto cum ipſo comūnico & primo quidem continuationem ſententiæ Magnif. noſtri Præſidis quam his expoſuit verbis: De Gramine Plumoſo
quæ

quæ Nobiliss. Dn. D. Gohlius scribit, (indicaveram enim Dno Præsidi, ea, quæ Dn. Gohlius de eo ad me scripserat) majorem nonnihil explicationem suppeditat atque momentum collectionis tam studiosè observandum conjecturam parit, remanentes aliquas succi particulas in gramine recenter, ante statum floriditatis collecto superesse, quæ deinde augmentum illud efficere queunt, quod sanè ulterior vestra inquisitio dubio procul ostendet, mihi ob arefactum planè quod misisti specimen nihil observare licuit. Cæterum accuratam hujus graminis descriptionem Joh. Scheuchzerus in sua Agrostographia 1719. Tiguri edita exhibuit, ex qua fortasse Phænomeni hujus explicatio haberi posset. Semen in missis glumulis nullum invenire potui. Hæc ille: Secundò subjungo quæ ego Berolini observavi in arido gramine à Te accepto, relicta in terra radice, post elapsum efflorescentiæ ejus statum abscisso. Hoc in fasciculum filo colligavi & speculo in hypocausto meo eo modo suspendi ut suprema ejus pars pavementum seu terram versus spectaret, sic foliaceum tegmen, à quo cauliculus undique tegebatur, imò firmissimè cum eo cohærebat, ita ut conjunctim stramen firmiter judicasses, qua figura, eo, quo hæc scribo, tempore subligatum adhuc conspicitur, sine ullo movente externo sensim sese aperuit, & tractu temporis Aristam tenuissimam, digiti longitudine, in apicem protulit. Tales aristas quasdam cum aliquali labore primùm extrahebam, postea foliaceo illo tegmine magis magisque sese explicante, faciliore subinde negotio plures acquirebam. Fasciculum earum ulterius examinandum præsentibus offero.

Observabis in altera parte aristæ, quæ inferior est, tuberculum quoddam oblongum, quod grani thecam tamdiu nominabo, usque dum experientia, aut propria, aut aliena semen in illo nullum contineri, licet sit tenuissimum, & vix ac ne vix quidem grani nomen mereatur, me docuerit. Extremitas tuberculi hujus instar flosculi Typhæ apparet, (wie

ein klein Maß: Kößlein,) taceo, quod in hujus extremitatis fine, si diligentius eam aspexeris, oculis tuis sese ostensurum sit quoddam quasi lanuginosum album in pappulos forsan cum tempore, si rectè hariolor, abiturum.

Nondum desino de hisce aristis modo dicto formatis singularia Tecum communicare observata. Has primò extraxi in lineam rectam sese extendentes, postquam autem in fasciculum qualem Tibi transmitto, colligatas clavo alicui ferreo mediante filo appendi, exacto paucorum dierum spatio, suapte natura in teneriore ejus parte, quæ suprema est, incurvatas conspexi & longitudine sua quodammodo auctas. Magis mirum de Aristis istis Tibi aperiam: Præterito mense Aprilis in medio fasciculi magni inverso modo speculo meo appensi innumeras ferè ejusmodi aristas, quas non sine labore aliquo prima vice extraxeram, rejecto velamine foliaceo quod superius tegmen vocabam, naturali quasi instinctu in publicum prodire avidas, in transversum jacentes inveni integras & prædictæ longitudinis rectilineares cum tempore circa partem suam tenuem, magis magisque crispandas.

Vix elapso menstruo spatio die sc. nono Augusti observationes suas ex loco graminis hujus natali Freyenwalda Berolinum mihi transmittit Nobil Dn. D. Gohlius quæ ita sonant: Quæ porro circa gramen plumosum notaverim hæc habes: Statim ac fontem (Freywaldensem sc.) sub finem Maji accessi, per Balneatricem vetulam manipulum graminis recenter abscissi, mihi asportari curavi, quem nunc florentem esse vetula asserebat. Per flores autem intelligebat seminium illud caudatum, nunc plumulis ornatum quod colligavi in minutum quendam fasciculum quem nunc accipe. Quod si oblongam illam portiunculam, ex qua cauda illa crinita procedit, masti-cando examinas, nucleum in meditullio reperies, adeoque veram indolem alicujus seminis. Adeoque non capio quomodo semen sit ante florem, aut illud plumosum non debeat vocari flos, Porro; Elapso anno sub finem Augusti idem

gramen plumosum ab eadem vetula mihi asportari curavi, & hærebat in folliculis gramineis idem illud semen caudatum, sed omni lanugine aut plumulis destitutum prout Tibi probam ejus hujus anni transmittito. Ubi oblongam illam basin pro femine reputatam, masticatum etiam tunc nucleum intus contentum distinctè comprehendebam. Quid hoc sibi vult in eodem gramine hæret sub æstatis tempus seminium plumosum, sub autumnii & hyemis tempus autem seminium idem glabrum? Nec observo qui illud caudatum seminium vertus hyemem suas plumulas cadere faciat ut sic fieret glabrum, nam quæ hic vides in fasciculum collecta per æstatem pependerit. Hoc saltem asserere possum, quod ista caudata semina quæ in manipulo isto hoc vere collecto nondum plumosa deprehendebantur, in ipso hypocausto, sic avulsa à terra, plumulas suas explicarent. Res mihi adhuc videtur intricata quæ accuratiore observatione indiget. Scheuchzerum non possideo, scire mallem ea, quæ de hoc gramine idem annotaverit.

(Berolino Augustam Vind. d. 26. Jan.

An. 1724. missæ.)

OBSERVATIO CXXX.

DN. D. MICH. BERNHARD. VALENTINI.

Felis post mortem rediviva.

Maximus anno superiori rumor spargebatur de puero quodam in vicino nobis Comitatu Niddano post mortem redivivo atque vaticinante, ad quem videndum undique plures, etiam longe distantes advolabant. In veritatem hujus rei inquirens forte fortuito incidi in Parentem pueri, nomine Gözium, peræquatorem Haslo-Darmstadinum, qui candidè fatebatur, negotium hoc maxima ex parte esse fictitium, nisi quod

quod filius, per aliquot dies quasi syncopiticus instar mortui jacuerit & paulò post ad se redierit. Interim bruta quædam è mortuis naturaliter quasi resuscitari posse, curiosa nuper observatio me docuit. Cùm enim felis quædam domestica à frigore hyemali congelata & quasi exanimata à pueris hinc inde pedibus conculcata & projecta fuisset, ancilla eandem in fimerum recondebat fimoque & stramine copioso obruebat. Quid fit? Paucis diebus effluxis tempore nocturno in pariete adjacente immanis strepitus quasi unguibus excitatus oboritur, qui ancillam permovebat ut spectrum aliquod subesse crederet. Ecce verò sole exoriente felis ante citata rursus comparebat & sic rediviva hinc inde discurrebat, ita tamen, ut omne hominum consortium respueret & quasi rabie correpta torvum videns blandis licet verbis compellata ocyus fugeret. Fidem relationi huic non tribuissem, nisi his oculis meis & mortuam & redivivam conspexissem. Nullus ergò dubito, quin humores circulantes à frigore quasi congelati spiritusque fixati à calore fimeri, rursus expansi & in motum acti fuerint; qua ratione felis hæc non aliter vitæ restituta fuit ac animalia & insecta tempore hyemali latitantia & vitam mediam, ut *Helmontius* loquitur, viventia, quæ à calore vernali & æstivali externo pedetentim resuscitantur & sic quasi vitæ pristinae restituuntur. Totum hoc negotium quodammodò illustrat alia historia de ovis gallinaceis à felibus junioribus exclusis, quam alibi communicavi.

OBSERVATIO CXXXI.

DN. D. MICH. BERNHARDI VALENTINI.

Anatome Ardeæ Stellaris.

HAud ita pridem adferebatur mihi Ardea Stellaris seu Botaurus (vulgo ein Kohrdummel) ut qualis avis esset dispicerem, in cujus anatome, verissima esse comperi, quæ *Jonsto-*

nus in Hist. nat. de avibus p. 104. de interaneis ejus habet.
 Cum primis admirabar in illa curiosissimam asperæ arteriæ
 structuram, de quâ laudatus modò scriptor seqq. refert :
 „ Aspera arteria in ea tota continua est, larynx nulla, nec
 „ quod huic analogia quadam respondeat. Damnum hoc
 „ compensare voluisse natura videtur *canalium duorum* hinc
 „ inde in pulmones utrosque abeuntium structura. Ita enim
 „ fabricati sunt, ut annuli cartilaginei minimè totum absolvant
 „ circulum, sed exteriori duntaxat parte medium : interiori,
 „ ubi aliis avibus hi circuli fissura quadam in longum tantùm
 „ dissecantur, membrana tenuissima, alteram canalis divaricati
 „ exactè medietatem absolvens, plana & æquabilis obtenditur :
 „ quin & hemicycli latus exterius componentes rari admodum
 „ interjectis subtilissimis membranis sive tunicis ad faciliorem
 „ & majorem distinctionem facti sunt, quo nempe longissi-
 „ mus & hoc facile tumescere meatu conceptus rostro in-
 „ aquam inserto aliquandiu retentus, tandem per apertum &
 „ extractum, quâ data porta, maximo impetu erumperet.
 Delineationem aliqualem è *Blasio* vid. in *Amphitheatro* nostro
Zootomico Tab. LIII, Fig. 7. & 14. Simili apparatu & structura
 asperæ arteriæ grus eundem ferè clangorem in aëre format
 ac clangula, cujus Anatomem in *præcedenti Centuriâ Ephem.* com-
 municavi. Ea ipsa Ardea Stellaris rostrum subito ex aqua ex-
 trahens boatum instar alicujus tauri edit, cujus intuitu quoque
Plinio taurus dicitur. Sonitus sanè talis ignorantibus sæpe hor-
 rorem & terrorem incutit, ita ut Ecclesiastes quidam Megalin-
 danus cum Ardea quædam Stellaris in pratis uliginosis prope
 oppidum se absconderet boatumque consuetum sæpe emitteret,
 Auditoribus suis monstro hoc (mit dem Thier in der Lückens-
 bach) minatus sit, nî respuerint & à peccatis abstinerint.

(*Gissâ d. 15. Apr. An. 1724.*

August. Vindel. missæ.)

OBSERVATIO CXXXII.

DN. LIC. CONRADI MICHAELIS
VALENTINI.*Cuculus à Rubecula enutritus.*

CURrucam subditum adulterato foetum nido cuculum enutrire, non tantum vulgus, sed & eruditi perhibent. Vid. *Jonston in Histor. Nat. de Avibus pag. 15.* Idem & ab aliis aviculis fieri, ipsa experientia & *avroçia* me nuper docuit. Cùm aliis enim in sylva Arzenhainensi obambulando vidi Rubeculam sæpius advolantem majori è nido eminenti avi cibum adferre, unde propius accedendo observabam esse Cuculum, hincque conclusi Cuculum nullo discrimine habito aliarum avium nidum adulterare, illarumque ovulis exhaustis propria supponere. An autem Cuculi illi à novercis quasi enutriti adolefcendo nutrices suas enecent & devorent, de eo adhuc sub judice lis est, neque certi quid compertum habeo. Probabile reddit rapacitas illorum, indeque natum est proverbium quod pristinorum beneficiorum immemores suisque Bonifaciis nocentes, ingratos vocemus Cuculos.

OBSERVATIO CXXXIII.

DN. LIC. CONRADI MICHAELIS
VALENTINI.*Petroselinum Antiphthiriasicum.*

PLurimas herbarum etiã vulgatissimarum Vires específicas in manibus plebejorum adhuc hære, commune nostratium experimentum adstruit, quò pediculos in capite puerorum semine petroselini pulverisato enecare norunt, de quo

Botanici & herbariorum scriptores inagis muti sunt quàm pisces. Hoc ipsum polychrestum longè tutius est quam semen staphisagriae aut Mercurius, simulque ad consolidationem ulcusculorum, tineæ & favi in capite *επιβαλλον μέρος* suum confert. Petroselinum hoc magna in copia ad Petronellam, Hungariae civitatem, inter Viennam & Posoniam succrescere, indeque nomen suum obtinere *Edvardus Broun* in *itinerar. pag. 103. αυτόπτης* testatur.

OBSERVATIO CXXXIV.

DN. LIC. CONRADI MICHAELIS
VALENTINI.

Narcisso - Levcoii radix vomitoria.

Pertinet huc radicis Narcisso - Levcoii vis emetica forte fortuito nuperrimè, Anno 1724. Gieslæ observata. Cùm enim puella rustica bulbulos ejus, recentes è terra erutos, pro cepis minoribus, quas barbaro nomine cipollas vocant, hinc inde divenderet, iisque Domini Secretarii Mogii Uxor cibos condiret, omnes è familia ejus quotquot easdem devorarent, ipso Paschatis festo crebris vomitibus corripiebantur, unde iisdem plebeji loco vomitorii uti possent.

OBSERVATIO CXXXV.

DN. LIC. CONRADI MICHAELIS
VALENTINI.

Carlina in Hassia Inventa.

Rarissimam his in oris herbam anno superiori 1723. in sylva Grünbergensi reperi, quam Comes & Amicus meus Dominus Heusserus, Redituum Principalium Præfectus, in
Italia

Italia olim observarat, & cum nonnisi unicum ejus stirpem invenire potuissimus, semen ab avibus peregrinis illuc delatum esse conjiciebat. Erat autem elegantissima *Carlinae* species, quæ *Casp. Bauhino in Pinac. & Turnefortio I. H. p. 500.* *Carlina* acaulos magno purpureo flore; *Columna P. I. 29. & Rajo H. P. 289.* *Acanthoides parva Apula, Barrelierio* autem *Acarna* attractylis folio amplo purpureo flore prolifero dicitur, qui ultimus nitidissimam ejus figuram exhibet in *Iconibus plantarum per Galliam, Italiam & Hispaniam observatarum, num. 483.* Semen ejus Hortulano Academiae Gissenæ transmissi, ut peregrinus hic hospes incola fiat Hassiæ.

(*Gissa, d. 15. Apr. An. 1724.*
August. Vind. missa.)

OBSERVATIO CXXXVI.

DN. D. GEORGII TOBIÆ WEISMANNI.

Mictus & Vomitus Magicus.

Virgo rustica, Christiana Baurin, Nicro-Tailfingensis, aetate jam 34. temperamentum sanguineum-melancholicum, mature est irregulariter in hoc usque tempore menstruata, ante 14. annos ex principio sibi suspecto motibus subito corripitur Epilepticis, una cum paralyti dextri lateris imperfecta, jungebatur nonnunquam, præter aphoniam sæpe diuturnam, tanta deglutendi difficultas, ut ne guttulam liquidi cujuscunque per fauces admittere valuerit, ita ut sub miserissimo tali statu sæpe per plurimos dies ab omni cibo potuque ferari fuerit coacta. Sæpe aliquoties in paroxysmo vena, nec non repetitus Ferinarum usus utrique malo modicas attulere suppetias. Anno 1719. grassantibus undiquaque per universam ferè patriam, febris, epidemiis intermittens, ipsa quoque per integrum annum laborabat hoc malo, neququam silentibus, sed intercurrentibus maxima cum molestia consuetis convulsionibus.

Bien-

Biennio abhinc, Altdorffi, pago priori vicino, apud fratrem degens, nocte sibi quadam persuadet vidisse foeminam lecto adrepentem, & mussitante voce, numne dormiat? quarentem audivisse, quæ tandem super ipsam devoluta tantopere presserit, ut præ animi angore vix respirare, multò minùs clamare potuerit, & terrificæ hæcce apparitio, non semel, sed omni nocte continuavit, quamdiu in adibus moraretur fraternis; accidit etiam, ut ingratum hoc phantasma femur agræ sinistrum tangendo, stigmata quasi impressorum digitorum in illo reliquerit, per trimestre conspicua. Post intumuit genu, primò sine dolore, aucto dein maximis cum cruciatibus, junctis simul Urinæ difficultate & ardore. Ad Sorores Nicro-Talsingam delata priores quidem apparitiones nocturnas non amplius experiebatur, ast genu occupabat prægrandis tumor livido-fuscus, striatus, nodosus, imò monstrosus cum atrocissimis doloribus. Chirurgus advocatus renuit aperire tumorem, suspicans, latere quid intus altiore indagine dignum, imponit tamen Emplastrum defensivum, post bidui moram, præsentem Medico, illum incisurus. Ast sequenti die advolat agræ soror, referens, excrevisse istam præterita nocte inter acerbissimos cruciatus per vices cum Urina turbida, cruenta, ea quæ afferat, scilicet frustilla vitri viridiusculi plurima, rotunda, multangula, majora & minora, clavos soleares, aciculas integras & horum instar recurvas, uncinulas, *Haffen*, ut vocant, mares & foeminas. Hæc tragœdia ludebatur, quotiescunque lotium exire volebat, quod tamen retinere studebat, dolores, quibus obnoxia, licet in cassum, vitatura, imò & porum formidabat, ne stimulet Urina renovatione prioris torturæ. Medicus cum Chirurgo sequenti die præsens tumorem genu cum admiratione videt quasi evanuisse, referebatque agræ, sensisse se per puncturas & stricturas, quomodo supranaturalia ista versus vesicam fuerint mota & promota; dissipata sensim fuerunt, tumoris reliquiæ & genu penitus restitutum, quæ autem antea cum Urina dolorificè ejiciebantur,

postea,

postea, mutato loco, prævia dolorosissima cardialgia egerebantur per vomitus cum paucis sanguine & junctâ aponia atque deglutitionis difficultate maxima plurium dierum. Re ad Magistratum superiorem delata, in urbem nostram, Nuringam, transportata fuit, ut sub inspectione & cura Medica eò attentius & diligentius posset observari, tractarique; adhibita medicamenta appropriata, roborantia, Nervina, specifica sic dicta, diu erant sine effectu, imò frequentius vehementiusque convellebatur, vomitus magici continuabant, cessantes tamen subsequente tempore, & succedentibus in illorum locum variis moliminibus febrilibus, per chinata post sublata; retinebamus apud nos ægram sic per DEI gratiam restitutam adhuc per bimestre, liberam ab omni ulteriori insultu, dein reddebat suis, incolumis, excepta paralyti dextri lateris. Sed quàm breve fuit gaudium! vix septimana effluerat post reditum in pagum Talsingam, ecce! febris redibat & vomitus priorum, nempe vitrorum, clavorum, acuum, acicularum, cum convulsionibus, aponia, viriumque languore summo; redeundum sic nobis erat ad priorem methodum, ast ruebant omnia in pejus, hinc secunda vice huc transportari jubebatur; institimus antimagicis, impr. Balsam. Magic. Pforzh. in larga admodum dosi, dedimus ℞ ♂. helleb. c. Liqu. C. C. S. haud pepercimus fumigationibus, appendimus amuleta, cremavimus excreta recentia sanguine & saliva madida aperto igne valido sub dio, sed augeri videbatur malum, placebat itaque feriari paulisper à sic dictis specificis, & parum & raro quicquam egerebatur, induciæ apparebant gratissimæ per tres septimanas. Sub rebus hisce gestis emanerunt motus convulsivi alias consueti, silente autem altero malo, redierunt tanta cum violentia, ut & partes paralyticæ per totam diem noctemque crudelissimè quaterentur, hanc miseriam iterum sequebatur aponia, tantaque faucium constrictio, ut in tertiam usque septimanam ne guttulam liquidi deglutire potuerit, fato hinc suo, tristi spectaculo, relicta. Verùm nondum erat satis

miseriarum. Præter omnem spem & expectationem, facto aliquo quasi fragore in collo, sensim redibant loquela, deglutitio, vires prostratæ, & vivere denuò incipiebat, quæ dudum ab omnibus tumulo erat destinata. Conquerebatur dein sapiusculè de ventriculi rosivo dolore, quasi vivi quid intus lateret, nec suspicio erat vana, peregrinus enim ibi alebatur hospes, vermis teres, crassiusculus, tres ferè ulnæ quadrantes longus; hic sui domicilii pertæsus tandem intra motus horridos & sanguinis rejectiones floridi è faucibus protrusus, vivus, rubicundus, & in extremitate sua acum transversim infixam gerens tristissimam hancce scenam denique clausit. Quæ dein in præsens usque tempus in hac ægra observavimus, huc redeunt: Convulsiones patitur menstruas, stato tempore, inter Novi D. sc. & primam quadraturam, sed mites, post sat tolerabiliter degens, lecto nihilominus constantè affixa. Anno abhinc ad Ferinas ablegavimus in paralyfi toties ipsi proficuas, nec hac vice caruerunt bono successu, alacris enim & vegeta ad nos rediit, ita ut magno cum gaudio jam extra lectum versari, & fulcris alaribus munita per ædes circumreperere potuerit, hoc verò notabile nobis fuit, quod balneis insidens, in sinistro pede horrendos perpeffa fuerit dolores, altero è contra illa bene ferente & multum inde roborato. Nec hoc admiratione indignum censemus, heroinam hancce clinicam, quamdiu duraverunt memorati insultus magici, noctes diesque ne per horulæ quadrantem dormivisse; tentavimus semel per Laudan. liquid. Sydenh. quietem procurare, sed tam sinistrum fuit nostrum tentamen, ut potiùs magis fuerit debilitata, nec in præsentiarum magis dormit, perpetuis vigiliis jamjam assueta, viribus nihilominus nihil fracta, & faciem semper floridam habitumque corporis turgidulum præ se ferens. Assuetæ quater per annum vena tunditur, sanguine effluente laudabili, sapiùs vesicatoria admittit, nec corporis lustratio per lenia Sennata hactenus fuit inutilis. Quem tandem eventum observare licuerit

in posterum , qualeque mortis- genus expectare , DEUS dies- que docebunt , quæ suo tempore in complementum historiæ fideliter communicabimus.

OBSERVATIO CXXXVII.

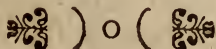
DN. D. GEORGII TOBIÆ WEISMANNI.

Ferculum Magicum.

FUER annorum quatuordecim per aliquot septimanarum spatium male habens , nec semper mente sibi benè constans , albos , breves latosque excernere incipiebat vermiculos , convellebantur & distorquebantur miserè artus , imo capiti insistens elatis in altum pedibus subitò obrigescebat instar ligni. Pater hujus ægroti Medicum adiens ex ipso informari cupiebat , anne hicce filii sui morbus naturalis curabilisque ipsi videatur , aut non , suspicari enim , à persona non adeo bonæ famæ datum quid fuisse in pastu , quod causa jam sic hujus tragœdiæ. Responsum accepit , affectum esse convulsivum , omniaque relata symptomata facili negotio à rebus planè naturalibus posse habere originem , difficulter admodum decidi , an suspecti quid lateat , insuper non omnem recuperandæ salutis spem deesse. Octiduo elapso redit pater afferens secum varias lacinias , acus , clavos , stupam , confractæ ollæ figulinæ testulas plures , indicans , omnes hæcce reculas per triduum eructâsse puerum , jam nec loqui , nec stare , nec ambulare , nec mingere posse , difficulter quoque audire , intelligere tamen quæ cum ipso loquantur præsentis. Accipit relator pro usu externo suffimigia , pro interno , Oleum hyperici compositum , æger autem ab ipso medico circa vesperam visitatus ad varias formatas quæstiones ne vuculam regerere valebat , omni quidem conatu tentabat responsum extorquere , sed ut plurimum frustra , interdum autem accidebat , ut post magnum nisum aliquot verbula pronunciaret , sed cor-

rupta & difficulter intelligibilia. Post brevem moram incipiebat aliquot vicibus retro caput ad fenestras flectere, os valdè diducere, & similiter agere, ac si ore aliquid acciperet & manducaret, longè tamen àliter, ac si revera ederet. Præsenti medicò adstantibusque quærentibus: Quid ederet? an bonum ferculum? quis illi daret? & ubinam esset illa persona? tandem hoc responsi balbutivit, *Knöpflein, Gut, Weib da*, digitis ad fenestram monstrans. Disuadebatur esus globulorum, perseveranter autem defendebat æger sapidam illorum bonitatem. Absoluta mirabili hac cœna denuò interrogabatur, ubinam esset ista fœmina, quæ nodulos asportâsset? & undiquaque circumspiciens per signa illius abitum significabat. Elapsa semihorulâ, cùm lecto se paululum dedisset, impatienter se jectigare valdeque malè habere cœpit, donec post crebras eructationes multum straminis semimanducati & saliva madidi violenter removeret. Denuò sub variis hortationibus serioque esus nodulorum interdicebatur, imò parentes instruebantur, ut ipsi vel vi os manibus comprimerent, & invito quoque doses aliquot supramemorati Ol. hyperic. comp. ingererent, haud neglectis vegetabilibus aliis externis, sine superstitionis macula alias usurpari solitis. Dum hæc agebantur, fastidire incipiebat suos globulos, imo alios quoque cibos, anxie & unice desiderans præsentiam fœmiæ, quæ ferculum ipsi primitus asportâsset. Molestum ægri petitum parentes tandem Decano & Præsecto Urbis vicinæ patefaciebant, qui nominatam à patiente, & alias quoque admodum suspectam mulierem statim in locum habitationis ægri deduci jubent, qua conspecta, puer inutilata voce gestibusque significavit, hanc esse suam coquam, quam adoriri quidem appetebat, ob impotentiam ambulandi autem nequibat, adductus verò propius, oculis scintillantibus oreque spumante aggrediebatur illam, unguibus faciem lacerabat, imò adstantis cujusdam gladium prehensens transfodere volebat; retracto autem ab hac violentia suggererebat quidam, ut ternis vicibus propter

pter DEum veneficæ hujus imploraret auxilium, id quod etiam pro viribus præstabat; hoc factò, dum illa tam vehementer instantem manibus quasi retentura, in collo & pectore contrectat, statim articulate & facile loqui incipit æger. Hæc intuens miles quidam Veteranus, sub vehementissimis comminationibus cogit vetulam, ut, licet maximè invita, & inter solennissimas protestationes singulos pueri artus tangeret & demulceret, tam mirabili cum eventu, ut pars una post alteram, uti ordine illas tangeret, cum omnium admiratione summa quasi in momento suo vigori pristino restitueretur, sic ut æger iterum loqui, audire, ambulare, stare & urinam reddere sine difficultate posset, imò statim cum aliis pueris in platea discurrebat, ut vix quisquam credidisset, in tam misero illum statu paulò antea degisse. Deductus sequenti die in urbem vicinam de levi conquerebatur lassitudine, visus aliquali defectu, & quod nonnunquam adhuc vermiculi ex ore proreperent, & quod antrorsum se inclinare nequeat. Hæc audiens supra dictus miles denuo puerum ad mulierem inimicam ducit illamque cogit, ut ægri quoque dorsum tangeret, oculos palparet, & digitis deliniret, unde & hæc penitus evanuerunt molestiæ, & misellus hic pristinæ suæ sanitati optime fuit restitutus. Cætera confitebatur postea puer, vetulam hanc solummodo per tres illos dies, in quibus varia illa rejecerit, ipsum adiiisse & prohibuisse, ut a nemine, nisi ab ipsa sola, quicquam cibi caperet, imò nec interna nec externa medicamenta, cujuscunque sint generis, admitteret, unde herbas quoque istas antimagicas lecto clam subditas quæsiverit, inventasque statim rejecerit. Hæc fuit scena ludicri hujus actus, de quo judicet curiosa cruditio, quicquid lubebit, nobis placeat
Manum de Tabula,

OBSERVATIO CXXXVIII.

DN. D. GEORGII TOBIÆ WEISMANNI.

Ferculum Cruentum.

FOEmina bonæ alias famæ sibi suisque parabat pulcem, quam fere totam in prandio consumebant, quod verò reliquum erat altera die marito denuò oblatum cum stupore videt maximam partem cruentum esuique ineptum, quò diutius quoque stabat, eò magis sanguine tingebatur; farina ad pulmentum hoc sumpta ex optima confecta erat Zea. Eidem foeminæ paucis ante diebus idem contrigit cum fermento, fermentatura enim panem, fermentum quoque in figulino vase probe opertum & in camera sua repositum observat attonita in superficie plus minus tenue & ita cruentum, ut digitos quoque rubro colore macularet. Farina autem hæc pro fermento destinata constabat ex mixtione Zeæ & fecalis,

(*Nürtinga Augustam Vindel. d. 21.,
April A. 1724. missæ.*)

OBSERVATIO CXXXIX.

DN. D. CONRADI GRAFFII.

Ex Colica hypochondriaca tumor inflammatorius inguinis sinistri cum intestinis incarceratis in abscessum abeuntes & post septem lumbricorum exitum feliciter curatus.

Vir quadraginta aliquot annorum, temperamenti melancholici, ex Colica cum vomitu enormi, tumorem durum inflammatorium inguinis sinistri experiebatur, ad quem sanandum Chirurgus accersitus in- & externa pro judicio adhibuit

hibuit varia , perseverantibus , vomitu , tumore & dolore , qua ex causa æger altero die meum efflagitabat consilium , quem accedens , tumore inflammatorio processus peritonei , atque ut prodere videbantur symptomata una cum intestinis in eodem inclusis & incarceratis , laborantem inveni , & quod antea nunquam hernia afflictus , ex ejusmodi motibus spasticis malum natum esse , judicatu facile erat. Malo primario & ex eo nato secundario pro posse ut medeatur sine ulla mora Clysteres & externa discutientia adplicari jubeo , quæ semper levamen quoddam insegurum , crescente tamen tumore nunc magis molli & suppurante , qui altero die sua sponte apertus , copiosum fundebat pus , remittentibus symptomatibus. Post aliquot dierum effluxum tres lumbrici , palmam longi , spatio octo dierum quatuor succedentibus , vulnere exhibant , etiam sapius alimentosum quid excrementis mixtum effluxit ; quo in statu alvo semper laxa & aperta servata , malum tandem per adhibita in- & externa remedia balsamica & vulneraria funditus sanari passum , ægro negotiis domesticis ut antea præsentem. Ex hisce adparet , naturam vi temperamenti ad spasticos & febriles motus minus propensam , arte convenienter adjutam atque tranquillitati restitutam , læsiones intestinorum etiam summe periculosas per sanare posse , quæ alias aliis in subjectis & temperamentis ad motus spasticos pronioribus vel ex sua natura vel accedente aliquo in methodo medendi errore præcipites in sphacelum & mortem abeunt.

(*Giessa August. Vind. d. 24. April.*

An. 1724. missa.)

SS)O(SS

OBSERVATIO CXL.

DN. D. DANIELIS NEBELII.

Paralysis palpebrae superioris post morbillos paulatim sublata.

Illustrissimæ profapiae Virgo quadragenaria major, tempore vernali, morbillos tunc epidemicos contraxit & ad oculorum inflammationem collyrium ex Aqua rosarum & croco frigidulum sæpius adhibuit, unde, disparentibus jam morbillis, utriusque oculi tensivum dolorem passa est cum relaxatione palpebrarum, quibus oculi velut clausi apparebant, nec attolli pro lubitu poterant. Multa huic incommodo fuerunt opposita medicamenta in- & externa, sacculi scilicet cephalici, litus spirituosi, vesicatoria, fonticuli, V. S. in brachio, salia volatilia oleosa & spiritus penetrantiores antiparalytici, nec non balsamum Peruvianum palpebris mane vesperique illitum, & postea Aqua traumatica Gallorum, quam eau d'arquebusade vocant, ablutum, cujus usu nonnunquam ablata fuit ad tempus palpebrarum relaxatio, brevi tamen rediit, donec fluentibus paulo largius fonticulis utriusque brachii, dexter oculus pristinae integritati restitutus, sinister autem subinde propendente palpebra adhucdum obtectus fuit, qui tamen sensim quoque ab hoc incommodo liberatus emplastro vesicatorio pone sinistram autem imposto & cucurbitulis cum scarificatione quovis mense cervici, dorso & scapulis admotis.

*(Heidelberga August. Vind. d. 25. Apr.**An. 1724. missæ.)*

OBSERVATIO CXLI.

DN. D. WILHELMI BERNHARDI NEBELII.

*Diabetes spuria in variolis & morbillis feliciter
sublata.*

PUer IV. annorum variolis confluentibus anno MDCCXXIII. mense Decembri laborans, circa diem morbi decimum, postquam in facie variolas pure turgidas scalpendo aperuit & unguibus digitorum abstulit, atque ita debitam suppurationem & exsiccationem pustularum impedivit, largius urinam limpida excernere coepit, ac plus quam potulentorum ac jusculorum quotidie assumerat, per vias urinarias emittere feri limpidi insipidi ac inodori, cum magna siti, inquietudine & æstu febrili, accedente tandem alvi fluxu ex potulentorum copia. Pulsus fuit celer, frequens & magnus, satisque æqualis. Datum pro potu emulsum amygdalarum dulcium, quod vehiculum quoque fuit pulveris pannonici rubri cum Bezoartico Sennerti & gummi Arabico mane atque vesperi cuspidatim exhibiti, quibus medicamentis alvi quidem fluxus paulatim diminutus, sed urina die morbi duodecimo, ad mensuram unam cum dimidia, licet vix tres libras emulsi & jusculorum per viginti quatuor horas assumserit, excreta fuit, die verò decimo tertio ad mensuram unam, die decimo quarto ad libras tres, die decimo quinto ad ℥ij. cessante tunc diarrhæa, & siti diminuta, appetitu verò ciborum sensim redeunte, pustulisque decidentibus; die morbi XVI. alvus obstructa fuit, Urina pauca & flavescens, pulsusque bonus. Consimilis diabetes in puero VI. circiter annorum ex morbillis decumbente, in statu morbi post potulentorum aquosorum abusum observata à me fuit & emulso amygdalarum dulcium cum pulveribus absorbentibus & diaphoreticis mitioribus sæpius exhibitio sublata.

OBSERVATIO CXLII.

DN. D. WILHELMI BERNHARDI NEBELII.

*Mors repentina ex subitanea profusione sanguinis in
cavum thoracis.*

INter varios eosque subitaneos ac sæpè lethales morbos qui præterito autumnò anni MDCCXXIII. & sequente hyeme in Palatinatu à Medicis observati fuerunt, notatu dignus mihi videtur ille, qui mense Novembri Heidelbergæ accidit: Miles 50. circiter annorum, plethoricus & athletici corporis habitus, post meridiem tabernam vinariam cum nubili puella, quam suam sponsam vocabat, adiit, ibique cum ea saltando vinumque bibendo ita incaluit, ut dum adstanti cuidam poculum amicitiaë propinavit subito mortuus in terram decidit, nec ullum amplius vitæ signum præbuerit. Sequentè die, dissecto cadavere, viscera abdominis apparebant sana, in utroque verò pectoris cavo plusquam una sanguinis extra sua vasa profusi libra comparuit, adeo ut toti diphragmati tres ferè libræ sanguinis coagulati incumbent. Aperto cranio vasa sanguifera ipsam calvariaë substantiam penetrantia solito magis distenta & varicosa videbantur, sinui quoque longitudinali inter duram matrem atque cranium inhærebant sanguinis conglumati duo ferè cochlearia, ex ipso verò cerebro dissecto profluebat parum aquæ sanguinolentæ, qualis etiam in ventriculis cerebri reperiebatur. Consimilem ferè casum militis subitanea morte defuncti ob repentinam sanguinis profusionem in pectoris cavum annotavit Experientiss. D. Zehnerus Med. Doct. Mannheimensis, quem seqq. verbis descripsit: Apparitor quadragenarius ex legione Pyrevtarum, Ser. Elect. Palatini Spiritus vini potu sæpius abutens, Mannhemii mense Januario MDCCXXIV. malè sibi esse sentiens assumpsit vomitorium pro primis viis expurgandis bono cum effectù. Elapsis

Elapsis autem quinque diebus pomeridiano tempore mensæ asfidens præter opinionem uxori suæ conquerebatur tam malè sese habere, ut verbis illud exprimere nequeat. Hæc ob metum imminentis forsan animi deliquit Chirurgum castrensem, ut venam secet, accersere voluit, sed à marito impediabatur respondente nondum eo perventum esse, ut extremum id remediï genus arripiatur. Vix autem hæc verbâ protulit cum subito toto corpore & collapsa facie impalluit, paucisque momentis post brachia versus uxorem extendendo vitam cum morte commutavit. Sequenti die prædictæ Legionis Dux causam repentinæ hujus obitus scire voluit & cadaver aperiri iussit, quo factò in thorace observatus pulmo haud parum infarctus & semicorruptus, dexterque ejus lobus in parte laterali pleuræ firmiter adhærens, inferius autem diaphragmati firmisimè connexus, ita ut sine vi inde separari non potuerit, præterea in sinistro thoracis cavo sanguis apparenter ex pulmone profusus & concretus sedecim ferè unciarum inventus. In cordis quoque dextro ventriculo, præter insignem sanguinis grumosi copiam, quatuor notabiles & distincti polypi lateralibus suis filamentis interioribus cordis columnis tenaciter adhærentes, extremisque ramulis in vicina vasa sanguifera majora cordis protensi fuerunt reperti. In sinistro autem ventriculo nihil horum deprehensum. Abdominis viscera erant sine labe, præter renes, qui ambo jam corrupti visi, ita quidem ut ad duriozem digitorum attactum quodammodo diffluxerint, cujus causam indicabat membrum virile pustulis venereis infectum.

(Heidelberga August. Vind. d. 25. Apr.

An. 1723. missa.)

OBSERVATIO CXLIII.
 DN. D. DANIELIS FISCHERI.

De Sanguine Menstruo Philtri loco propinato.

Vere non minus, quam sapienter, olim veteres, ad prolongandam vitam, & valetudinem corporis conservandam, moderatum alimentorum usum, corporis motum ac laborem, & parcum veneris exercitium, teste *PLUTARCHO*, de *Tuenda Sanitate* p. 129. juventuti potissimum, commendabant: Probe enim cognoscebant, quod ex post, memoriae, consignatum reliquerunt, Medici antiquissimi, ex quibus, vel *HIPPOCRATEM*, *GALENUM*, atque *CELSUM*, adducere, tanquam primarios, Artis salutaris antistites, (ut taceam Philosophos, morum praecipue Elementa tradentes;) sufficit, in his potissimum, consistere rationem sanitatis. Nam & experientia, rerum omnium optima Magistra, horum effata comprobat, ita ut vera eadem esse, jam omnis, sine fluctuatione, credat, quod vel exinde colligere licet, quia omnes, non tantum docti, sed & vulgus, probe notam, hanc sanitatis rationem, habent. At quamvis, apprime, ipsis cognita sint, fundamenta sanitatis, qua, ex usu & observatione eorum, quae profunt & nocent, hauriunt, tamen eadem, re ipsa, haud sequuntur, sed unice voluptati, quae exiguae est durationis, temporali, indulgent. Ut nil dicam, de voluptatis vitii, in abusu rerum salubrium, consistentibus, quae valetudini obfunt, eamque destruunt, atque longam vitam, procul à corporibus hominum arcent, cum eadem, instituti ratio, perstringere, haud permittit, atque à Medicis, Praecepta salubria tradentibus, satis superque, atro sint notata carbone. Ex his autem omnibus, eligemus, libidinem, Veneri famulantem, sive amorem hominum incastum, quippe quo, hodie nihil existit familiarius praeiosiusque; ita, ut semel Cupidinis

dinis telis vulnerati, atque Veneri servientium catalogo inserti, nullum esse dulcius atque pretiosius tempus, quam, ubi Veneri in ara pulchritudinis, initia juventutis, offerre possunt, hinc etiam est, quod præ deliciis, quas ex Veneris sinu, coeci veluti, decerpunt, ferè reddantur, insensibiles, ob voluptatem maximam, quam percipere se sentiant. Quapropter etiam, multas subeunt molestias, easque cum tædio conjunctas maximo, quæ tamen tantæ efficacix, esse haud possunt, ut à Venere, lenociniis suis, capti, avocare, à semel accepta intentione, vel plane refrenare, cupiditatem hanc illicite amandi, multorum periculorum, tam in corpus, quam etiam in vitam civilem, atque ipsam Animam, redundantium, promam condam, possent. Simulac enim à Cupidinis telis læduntur, illico etiam omnia rejiciunt media, quæcunque ipsos retinere, ab intentione, quam cupido impressit, valerent, ac pertinaciter, de re quadam amata, cogitant, de mediis solliciti, quibus potissimum, ad scopum pervenire, atque impressæ imaginationi, satisfacere possent. Atque hoc ut efficiant, omnem movent lapidem, nullique parcunt modo, quomodo amata Personæ, complacere possint, quales quidem modi, cum maximo damno, revelantur, in *Libris Romanis*, intitulatis. Qui cum non sufficiant, ad illicita etiam, media, atque nociva, qualia enarrat quam plurima *GEORGIUS FRANCUS de FRANKENAU, in Diss. de Philtris Cap. IV. & V. habita Heidelbergæ An. 1673. mens. Martio*, perveniunt, quibus seu mediis è tripode promulgatis, Personam adamatam, in sui amorem, conicere tentant, quamvis intentioni, rarissime effectus respondeat, singulari, partim ex Divina providentia, partim ex ignorantia modi conficiendi & propinandi, eadem media, utque adeo pro amore, furorem sapius, aut mortem ipsam, eo celerius, accersant. Quo quidem vitio, cum utrumque sexum humanum, observamus esse obnoxium, nihilominus tamen, pro diversitate naturarum, & consuetudinis, variè quoque eodem inflam-

mantur. Sequior attamen sexus, variis illecebris, & ficta venustate, formæque lenociniis, incautos fascinare studet, profligato sapissime, omni pudore, quibus, si scopum suum assequi haud valeat, ulterius intendit, mediis undiquaque conquisitis, etiam illicitis, in sui amoris vincula, protrahere, adductosque, velut incarcerare. Tam enim pertinax existit, & in amando, ut longas curas, anxias cogitationes, multasque molestias, etiam cum prostitutione famæ, conjunctas, haud æstimet, ut solummodo scopum suum, assequatur. Si enim fidem adhibere possumus testimonio C. PLINII SECUNDI Lib. X. Hist. Nat. Cap. LXIII. p. m. 155. qui sic inquit; *Messalina Claudii Caesaris Coniux, hoc regalem existimans palmam, elegit in certamen nobilissimam è prostitutis ancillam mercenariæ stipis, eamque die ac noctu superavit, quinto ac vicesimo concubitu;* facile colligere licet, inexplebilem sentire, sexum sequiorem, voluptatem, qui licet viris lassetur, nunquam tamen satiatur. Inexplebili itaque cupiditate cum feratur, necesse est, ut de mediis, etiam sic sollicitus, quibus mediantibus, masculos in vincula sua irretiat, atque sic ab iisdem satiatur. Adeoque non erramus, ubi sexum sequiorem, pertinacem admodum in amando esse, affirmamus, præsertim cum exempla, PLINII, relationi conformia, hodie admodum sint familiaria, atque nulli non nota, quæ, quo notiora sunt, sic etiam prædicta vera esse, neminem facile dubitaturum existimamus, præcipue, cum exempla, his præsertim temporibus, plane libidine intoxicatis, quam plurima, rem palam faciant, qualia etiam mihi, hæctenus in Praxi Medica, obvenere, quæ etiam hoc loco, enarrare haud inutilia, nec injucunda, Lectori futura, spero & confido.

Juvenis Rusticus, ex Pago Okolisna dicto, 23. circiter annorum, temperamenti cholericæ - sanguinei, captus amore ancillæ, quæ hic in oppido Sc. Miklos, apud Pellionem quendam, serviebat. Horum familiaritas, tam conjuncta fuerat, ut ambo, omni conatu, in id intenderent, quo tantum semet
semper

semper præ oculis habere possent, quæ etiam intentio eorum, felicem, ex persuasione, nata est eventum, dum ambo, in unam, pro servitio, domum, conducerentur, sequenti anno; at, cum ordinaria sit amantium calamitas, ut meticulosi existant, ne casu quo, alteruter, amore alieno captus, abduceretur, sic etiam, hic illud evenit, nam rusticus juvenis, cum successu temporis, amasiam suam averfaretur, odioque haberet, aliam adamando, quæ ipsi, pro genio suo, formosior videbatur, intendebat, quomodo sese, ex reti hoc venereo, extricare, evolvereque posset, nactus etiam modum, post decursum unius anni, non tantum servitio, sed & familiaritati antiquæ, quam fovebat, cum prædicta ancilla, valedixit, atque à consortio ejus, omni occasione, sibi cavebar. Ancilla autem, cum eundem, continuo amore, & lenociniis, pro more suo, prosequeretur, omnem movit lapidem, ut rursus ipsum, vinculis suis libidinosis, incarceratum videre posset, at cum mediis, apud rusticos suctis, id haud efficere posset, videretque, omnes suos conatus, irritos esse, cum se Rusticus juvenis, alius ancillæ amori devoverit, eique quam maxime faveret, imo pertinaciter, eandem adamaret, nam, licet tempestas existeret, vento, gelu, nivibus & pluviis, horrida, tamen amasiam suam novam, visitabat, minis etiam, amasiæ suæ hospitis, imo verberibus, quibus ancilla ab eo adamata, ab hospite vexabatur, nihil efficientibus. Cum itaque animadverteret, omnem, quemcunque etiam intenderet, conatum, Rusticum sibi rursus, in amorem conciliandi, esse irritum, ipsa tamen eundem, sibi devincire laboraret, illuc tandem, nescio cujus consilio, devenit, ut eidem, exhiberet, poculum gratiæ aliquibus, mihi vero, recepta voce usitata, Philtrum, dictum. Pro hoc itaque infundendo, utebatur vehiculo cremati, cui addidit, quantitatem sanguinis menstrui proprii, idque vetulæ tradidit, Rustico propinandum; atque hoc consilium, etiam quoad potionem, non vero quoad effectum expectatum, successit; vetula enim adportat rustico poculum,

infor-

infortunatus etiam ebibit, cum maximo sui detrimento. Nam vix horæ spatium transit, cardialgia angi cœpit, cum tali anxietate, ut vix ac ne vix quidem, aliquid vitæ superesse crederet; hanc insequabantur vomitus enormes, sæpeque inanes, aliquando vero, aliquid mucii velut biliosi, efferentes, cum summa virium debilitatione. Hæc symptomata, sequenti die, excepit delirium, veluti furiosum, ut laqueis coerceri, intoxicatus debuerit, cum universi corporis tumescencia. His itaque, cum per tres dies, miser colluctasset, tandem consilii causa, ad me venerunt, petentes, ut quocumque auxilio, misero ad essem. Relata igitur bene perpendens, statim judicavi, rem esse periculi plenam, hinc quid actu opus sit, non diu deliberandum esse existimavi, præcipue cum & insipiens æger, de cardialgia & dolore urente, in ventriculo, querelas, funderet, iussique ut bonam quantitatem, quantumque potuerit Olei olivarum, vel Lini, epotaret, quod etiam fecit, nullo tamen insequente vomitu, hinc sequenti die vomitorium, ex Rad. Ypecacoanha exhibui, quod aliquot vomitus causavit, patienti, non ita difficiles, cum aqua calida, in qua, Butyrum solutum erat, promovebantur. Post aliquot vomitiones, poculum exhibebatur vini generosioris, quo epoto, nausea, partim à vomitu, partim vero ab ipso sanguine menstruo hausto, causata, sensim remisit, ut & anxietas circa præcordia, admodum molesta. Circa meridiem, exhibui ipsi Sal. vol. oleos. Sylv., cum Spir. Nitr. carminat. commendavique ejus usum reiteratum, in vino. Caput, lixivio simplici lavabatur, & pileo imponebantur, Heræ Aromaticæ. Ab horum itaque usu, ita allevabatur, Philtro intoxicatus rusticus, ut sequenti die, symptomata ferè omnia, evanescerent, ipseque tumor universi corporis, remitteret; quod cum observassem, ulterius commendavi usum prædictorum medicamentorum, cum motu corporis modico assumendorum, unde factum, quod post quartam curationis diem, plenarie fuerit restitutus, nisi quod vires adhuc fuerint aliquantum attritæ, atque articulorum mem-

membrorumque gravitatem, sentiret, quæ tamen brevi, etiam ad pristinum vigorem pervenere.

Non decurrebat medius Annus, à quo hic casus fuerat notatus, rursus ejusdem farinae alter, observabatur, in juvene itidem rustico, ex Pago Vetrana-Poruba dicto, qui etiam ex hausto sanguine menstruo, cum cerevisia bene lupulata, pro more hujus Comitatus consueto, in pleraque hæc, incidit symptomata, graviora autem illa, uti & delirium, non ita erant intensa, nec ullus corporis tumor, apparebat. Causa autem, quod symptomata, non in eo affligerint miserculum gradu, celeriori medicationi adscribenda est. Nam primo ac cardialgia angi, atque vomere cœperit, illico etiam auxilium petebatur, quod etiam, prout priori casu enarratum est, confestim extradebatur, ne symptomata graviora, accederent, hominemque vitæ periculo, exponerent, aut usu rationis spoliarent, hinc etiam factum, quod non tam graviter, decumberet, sed ad tertiam morbi diem, ferè sanus, ex DEI, O.M. gratia, esset.

His plures alios, ejusdem indolis casus, adungere possem, nisi certo persuasus essem, hos haud in dubium vocari posse, ab æquis rerum æstimatoribus, cum his, similia exempla plura, Practicis Medicis occurrant, ac plurima quoque scriptis, jam sunt promulgata. Quo itaque certiores hi existant casus, hoc etiam evidentius colligere licet, SANGUINEM MENSTRUUM ESSE VENENOSUM. Quod quidem confectarium, multis paradoxum esse videbitur, cum hodie fere omnes Medicorum Dogmaticorum atque Physicorum, eundem excusent, & sincerum nullaque labe peregrina infectum defendant, quemadmodum videre est apud *Celeb. JOH. BOHNFUM. Circul. Anat. Physiolog. Progymn. XVI. p. m. 228.*

Verum, desinent mirari, quicumque paulo acuratus mecum perpenderit, liberi tamen, ab omni præjudicio, quod sanguis menstruus, nulla ratione, æquiparari possit, cum san-

guine, in motu circulari, sive progressivo, existente: hunc enim purum sincerumque esse, in statu secundum naturam, non nego, nullus tamen etiam negare potest, eundem, variis mixtis, nocivis etiam corpori sano, scaterere, dum in motu suo, intra canales adhuc volvitur propelliturque, quod quidem, nullus, credo, in dubium vocabit, quicumque paulo penitius, animo trutinaverit ægritudines, à vitio sanguinis exortas, quæ vitia, non illico sanguini infunduntur, sed lente, semina latentia morbifica, in eodem, accumulata, exagitantur, modo, Architecto summo cognito. Sanguis autem menstruus, jam est is liquor, qui in organis, sexui sequiori ob id unice & specificè quasi donatis, respectu videlicet, humani generis propagationis secernitur forasque excernitur. Jam sanguis excretus, motu orbatus, & aëris injuriis expositus, omnium Medicorum judicio, ab eo differt, qui in canalibus contentus, atque in motu continuo constitutus existit; adeoque etiam, sanguis excretus, non eodem modo, quo sanguis, in motu existens, considerari debet. Sanguis enim menstruus, excrementitia est soboles sanguinis, qui canalibus suis inclusus, in orbem agitur. Nam quotidiana & infinita ferè, comprobatum est experientia, quod fuscè satis explicuit, *Doctissimus ARCHIBALDUS PITCARNIUS in Observ. de Fluxu Menstruo, p. m. 145.* (in Opusculis ejus habetur) fluxum sanguinis menstrui, exoriri, in illis ordinariè (de extraordinariis casibus, quales Medici Clinici, proferunt, hic nihil dico, cum circumstantiæ, si in his etiam adnotatæ fuissent, antecedentes & consequentes, alia ratio, quoque dari posset, uti alia occasione, dicemus) subjectis, quæ crescendi finem sunt adepta; hocque non alia ex ratione, quam quod, per sumpta, continuo, alimenta corporis, necesse est, ut excernatur, cum diameter canalium sanguiferorum, minor sit quantitate sanguinis. Adeoque necesse est, aucta quantitate sanguinis, augeatur quoque & pressio ejus, per vasa inferiora, quippe quæ, minus prementi sanguini, resistunt. Sanguis autem, ad talem dela-

tus locum, qui minori vi pollet resistendi, vi prementi, ibidem accumulatur, tandemque quantitate & pondere auctus, qua data porta, erumpit.

Quæ, uti certa supponimus, sic quoque vix credo, aliquem in dubium vocare posse, subjecta crescendi finem adæpta, etiam magis animi motibus, jamjam exerceri. Quæ uti certa sunt, sic quoque patet, evidentè satis, quod, ex omnibus animi motibus, quam maxime, inclinent ad iram, mœrorem, atque præcipue venerem; quæ quidem pathemata animi, uti omnium Medicorum, cujuscunque demum sectæ addictorum, consensu, motus humorum, valde inturbare posse, partim eundem retardando, partim accelerando, varique partim exagitando, sic quoque facile, labem massæ sanguinæ, inferre possunt, prout id, millenæ Practicorum observationes, docent atque confirmant. His omnibus, si accedat observatio, ingeniosi *J. D. SANTORINI* in *Diff. de Catameniiis* (quæ exstat in *Operibus Medicis G. BAGLIVII*, edit. Antwerpiensis) quippe qua constat, (facile enim omnibus notare licet, sed parum æstimatur, adeoque negligitur) tunc solum menstrua erumpere, cum puellarum genitalia, illuc usque, ignoto stimulo, afficiuntur, ac tunc, in vetulis erumpere desinere, cum præ feminis inertia, hoc oestro, destituantur. Quod quidem effatum, *Doctissimi Viri*, non ut hypotheticum, sed tanquam, millena experientia confirmatum, considerandum venit. Præter enim observationes à *Celeberrimo Italo* allatas, adhuc & nos plurimas addere possemus, sed cum seculi mos magis delectetur, si supposita, comprobentur, aliena observatione, ut postulato, major concilietur veritas, nec eæ mihi defunt, ex quibus, indefinitas numero ferè, adducere possem, quod tamen chartarum angustia vetat, unica pro nunc contentus, quam inseruit *Cl. JOH. CHRISTOPH. HERTFUS* in *Ephemerid. Academ. nostræ Cent. X. Obs. XXIV. p. 291.* ex qua, quivis colligere, debito consecrario, poterit, reassumptam fuisse, concipiendi energiam, cum fluxu men-

struo. Menstruo enim fluxui, ubi mulieres & virgines, obnoxia sunt, libidinosiores existunt, ante, sub & post, eundem, prouti id, quotidiana confirmat experientia; unde facile patet veritas postulati, superius allati.

Ex quibus dictis, sufficientem satis deductionem, facere possem, de venenositate, sanguinis menstrui, at necesse est, ut adhuc in antecessum, concedendum mihi postulem, sanguinis menstrui excretionem, esse criticam. Videmus enim, à suppresso eodem, sequiorem sexum, admodum in sanitate lædi, atque variis symptomatibus, iisque gravissimis, & exitium minitantibus, imo accelerantibus, affligi, quemadmodum, præter HOLLERFUM, RIVERFUM, FORESTUM, PLATERUM, CRATONEM, TIMÆUM, ZVINGERUM, LOMMFUM, & alios, enarrant *Illustres Triumviri* GEORG WOLFG. WEDELFFUS, in *Diss. de Suppressione Mensium, Cap. V. p. 22. sequ.* JOH. GOTHOF. BERGERUS, in *Diss. de suppressione catameniorum §. V. sequ. p. 8. sequ.* GEORG ERNEST. STAHLFUS, in *Diss. de Mensium Muliebr. fluxu s. n. & suppress. p. n. §. XXX. sequ. p. 19. sequ.* aliique. Unde recte HIPPOCRATES, *Sect. V. Aph. 57.* inquit: *Si menstrua non fiant vel sistantur, ex utero morbi eveniunt.* Econtra, ubi secundum naturam, fluant excernanturque menstrua, nullis molestis symptomatibus, sexum sequiorem affligi, observamus, sed potius, vegetum & viribus constantem, eundem esse, cernimus. Unde, evidenter satis colligere possumus, criticum esse, sanguinis menstrui fluxum, adeoque ad criticas naturæ evacuationes, referendum, quod, adhuc magis confirmant, signa fluxum hunc, præcedentia, ex quibus certo, scire possumus, instare, hanc criticam excretionem, hæc enim, nihil aliud indicant, quam, molimina à natura provida, non tamen sapienti, quemadmodum hodiernorum Medicorum, quorundam, est sententia, suscepta, ad expellendum id, quod corpori, quantitate & qualitate sua, esset noxium. Signa autem omnia, illuc collimare nemo est, qui non animadverterit, pulsus

pulsus enim fit , celer atque magnus , item tensiones variæ , circa uterum , huncque proxime adjacentes & cingentes partes , etiam dolorosæ , cum conjuncto , capitis dolore , & lassitudine gravitateque membrorum , &c. non alia quidem ex ratione , nisi ut moles aucta sanguinis , evacuetur , & latens illud , sanitati inimicum , à sanguine , excernatur. Atque hoc nostrum postulatum , casus à Medicis Clinicis , de insolitis menstrui fluxus viis , notati , quales præter *SCHENKIVM* , *SENNERTVM* , *JOH. LANGIVM* , *G. W. WEDELIVM* , *G. E. STAHLIVM* , *JOH. NICOL PECHLINVS* , *Obs. Phys. Medicar. Lib. I. Obs. XXXVII. p. 86. Obs. XXXIIX. p. 88. Obs. XXXIIX. p. 91. & Obs. XLIII. p. 97.* *JOH. LAURENTI. FEHRIVS* , in *Misc. Nat. Curios. Dec. II. An. I. Obs. 166. p. 392.* *BALTH. TIMÆVS* à *GULDENKLEE* , *Casuum. Medicinal. Lib. IV. Casu. XII p. 189.* *J. C. ROST* , in *Annalib. Nat. Curios. Wratislaviensium* , *An. 1719. Class. IV. Artic. VI. §. 2. p. 493.* & alii plures , publico exposuerunt , magis adhuc confirmant , ex his enim , omnis æquus existimator , colligere , satis superque poterit , quod natura ; non modo per vias ordinarias , specificè huic excretioni dicatas , sed etiam extraordinarias , & insolitas , semet liberare , ab aucta succorum mole , intendat , sine ullo , in corpus redundante , vel minimo malo , quin potius , cum emolumento maximo. Unde haud video , quomodo postulatum præsens , in dubium vocaretur ?

Atque de his , cum nullus dubitet , hinc etiam evidentius , jam confectarium , deducere possumus , de sanguinis menstrui venenositate. Verum , antequam deductionem hanc , perficiamus , necesse nobis est , ut prius , fateamur , cum *Illustr. JOH. HENR. HEUCHERO* , in *Diss. inscripta* , *Mithridates sistens præservationem à veneno §. VIII.* quoniam , venena diversa admodum sunt , atque diversimode etiam operantur , pro subjectorum , in quæ agunt , varietate quod venena , haud generali conceptu , omnibusque univocè competente , exprimi possint , ob varietatem , venenorum , atque ipsorum

etiam subjectorum. Hæc, uti præfari volui, sic quoque certior esse possum, in deductionibus, jam jam resolvendis, nec objectiones, quæ alias objici possent, amplius locum habituras; sed propero jam ad deductionem, ejusque resolutionem:

Sanguis, in circulo suo existens, quotidie ex variis, iisque etiam pravis, alimentis, augetur, adeoque auctio molis sanguineæ, non tantum respicit, quantitatem, sed & qualitatem, secundum Canonem: *Qualis Cibus & Porus, talis Chylus, qualis Chylus, talis etiam sanguis, qualis sanguis, tales quoque humores, ab eodem scilicet excreti.* Atque hic sanguis, in vasis suis contentus ac circulatus, non modo afficitur, per alimenta, sed etiam labem contrahit, ex animi motibus, sequiori sexui, admodum familiaribus, præcipue vero, amore, cui pertinaciter, eundem inharere, superius indicavimus, prouti ostendit, *JACOB. JOSEPHUS JOEPSERTUS in Manneduct. ad Vitam longiorem Part. I. Cap. XII. p. 137. sequ.* Unde mirari haud debet, quod sanguis, non tantum quantitate peccans, sed & qualitate pravus, magis minusque pro subjectorum constitutione, excretus, non possit non varias alterationes, quemadmodum in Casibus, ante allatis, retulimus, symptomataque corpori inducere, qualia alias, ex sumptione venenorum, exoriri solent. Imo adhuc magis adjuvatur, hæc sanguinis menstrui venenositas, cum, ut supra demonstratum, proposuimus, tempore menstrui fluxus, sexus fœmininus, magis sit obnoxius, cogitationibus libidinosi, unde fit, quod, teste *Illustr. J. G. BERGERO, Præceptore meo, quondam optimo, Lib. II. de Nat. Human. Cap. I. p. 455. sequ.* ex interiore, vaginæ tunica, quæ multis rugis orbicularibus, inæqualis est, multasque hinc inde lacunas, & plures earum majores, juxta urethræ exitum collocatas, habet, liquor, exsudet serosus, ea copia, ut extra pudenda, profluat. Ut nihil dicam, de ovulis subventaneis, quæ, idem *Vir acutissimus, l. c. p. 460.* sine coitu & complexu venereo, per solam fricatricum salacitatem,

tem, vel per nocturnas pollutiones, ex ovariis in uterum, devolvi asserit. Qui quidem liquor, tempore fluxus menstrui, cum sanguine miscetur unitorque veluti, unde facile, adjuvantes manus, sanguini menstruo, jam excreto, in operatione sua, dare, quis non videt & animadvertit? præsertim; qui secum reputat, quantum alterationis, in corpore sexus sequioris, non excitet semen virile, in uterum immissum, prouti id, quotidiana unicuique confirmat, experientia, & vel unica Observatio, *laudati superius PECHLINI l. c. Obs. XLV. p. 104. sequi.* testatur. Quamvis, illud, affirmare non ausim, quod liquor hic, cum femine æquiparari possit, cum Neotericorum observatione constet, hunc liquorem, non esse semen muliebri, sed similem illi, qui in glandulis prostaticis, sexus masculini, excernitur. Quicquid autem sit, soboles tamen existit, cogitationum libidinosarum; cogitationum autem vim, in humores, & humorum, in cogitationes, nullus est, qui ignorat; Unde facile, & ex hac commixtione, de pravitate sanguinis menstrui, judicare licebit. His autem omnibus, præferri debet, quod sanguinis menstrui, excretio, critica sit, criticæ autem excretiones, cum nihil aliud sint, quam Expulsiones materiæ prævæ & nocivæ alias in corpore, per tempus aliquod collectæ, à natura provida factæ. Jam si sanguis menstruus, est ex genere eorum, qui critice excernuntur humores sive liquores, sequitur etiam, quod sit prævæ indolis. Nam toto die observant Medici Practici, per excretiones criticas, id ex corpore excerni, quod alias ægritudinis, existit & existeret causa, facta enim in morbis crisi perfecta, sanitas restituitur, in nunturque corpus liberatum esse ab eo, quod alias sanitati, vim, inferebat; procedentibus etiam rite excretionibus, in statu s. n. sanitas quoque protecta, consistit. Atque his deductionibus, tandem pondus addit, experientia, hæc enim optima rerum magistra, tantos, & tot, nobis proponit casus, ex quibus, ceu oraculis totidem, satis superque constabit, pravitas sanguinis menstrui, tales autem, hic colligere, necessarium haud esse, existi-

existimo, cum præmissi duo casus, sufficiens testimonium, de sanguinis menstrui venenositate, perhibere possunt, unum tantum addo, quem ex *CRINITO* refert *Cl. ANDR. CORVINUS* in *Font. Latinit. Part. II. sub voce Lucretius p. m. 232.* de Lucretio Caro, ex familia Lucretiorum, quæ Romæ insignis erat, oriundo, & Quiricium Poeta Physico primo, qui cum afflatu poetico excitatus, incaluisse, uxor ejus, amore alieno eum accensum esse, existimans, suum sanguinem menstruum, præbuit, unde in rabiem versus, sibi tandem manus intulit. Huic exemplo plura non addo, cum autoritas fidesque immaculata Doctissimorum Medicorum, huic & casibus superius allatis, etiam sua approbatione, pondus addant, ex horum autem classe, vel unicum *Illustr. G. E. STAHLIUM* in medium producā, hic enim *l. c. §. VIII. p. 6.* sequens profert de pravitate sanguinis menstrui judicium, inquit: *Quemadmodum vero minime negamus, & testatur idem praxis attentior, quod sanguis hic per uterum & partes spermaticas oberrans, in sæminis lascivie stimulo agitatæ, nescio qua orgastica inquinamenta concipiat; quorum ratione deinceps, humoribus animalis ingestus, aut affricus, non æquas, turbas, modo in crassi humorum, modo in motu eorundem aque ac solidarum partium, conciliet; Siquidem ab eodem, modo incontinentibus, aut improvidis, inflammationes genitalium virilium, subsequi; modo quibus malignè propinatus fuit, cardialgico-anxia, syncoptica convulsiva, consecutaria, & similem impetum spermatis orgasticum, concitare, subinde observatur. Ex quibus acutissimi viri verbis, clariora evadunt, de quibus hætenus, pro rei exigentia, copiosè disserui.*

Num vero hæc, sanguinis menstrui venenositas, sit universalis, vel accidentalis, sive aliunde profecta? ardua est quaestio. Qui accidentalem esse pronuntiant, provocant, ad subiecta libidinosa, Lue venerea, vel alio etiam morbo inquinata. At nullo modo video, quomodo illuc adduci possem, ut crederem, revera esse accidentalem tantum, sanguinis menstrui venenositatem, quum illi, qui nostræ sententiæ adversantur,

tur , ad experientiam in contrarium , provocare haud possunt , multo minus , affirmare audent , quod homo , sanguinem libere & tuto , sine omni symptomatum morbosorum sequela , menstruum , possit haurire , quin potius ipsi experientiam nostram admittunt , nosque praeterea confirmant , praeter argumenta superius allata , in opinione nostra , quoque odor sanguinis menstrui , quippe qui differt ab odore sanguinis , vena aut arteria incisa , missi , teste etiam *Doctissimo MARTINO LISTERO* , in *Diss. de Humoribus Cap. XLV. p. m. 416.* atque *MOISES* , immundum lege Divina esse dixit , sexum sequiorem , hoc fluxu praedictum , ac coitum , cum tali persona , lege vetuit . Imo , non tantum apud Israelitas , sed & alios Graeciae , Asiaeque populos , interdictae sunt tales personae , a religionibus , ne aliqua contaminatione quasi venenata , viri inficerentur . Quod cum certum existat , atque nullus de his , nec ex plebeis dubitet , evidenter colligere licet , sanguinem quoque menstruum differre a sanguine , in venis & arteriis circulato , adeoque esse venenosum .

Unde magnopere miror eosdem , qui cum sanguinis menstrui venenositatis rationem , dare satagunt , ad superstitiosa , fugiunt subterfugia , asseruntque , sanguinem hunc , in Philtris adhibitum , venenositatem quandam , exserere , & mortem ipsam , inferre , ob pactum implicitum , quod cum generis humani hoste , scelerati ejusmodi homines , ineunt , non vero ob venenatam naturam , ipsius sanguinis , quemadmodum statuisse etiam legimus *CL. JOH. ADOLPH. WEDELIUM* in *Diss. de Sangu. Menstr. Cap. I. p. 6. sequ.* quibus tamen hic , censoriam addere virgulam , institutum non permittit , sufficit eosdem , tantum admonuisse praecipiti *HIPPOCRATIS* , quod dedit , *Lib. de Decenti Habitu* , ne Medicus , superstitiosus sit , sed eandem aversetur . Nescio itaque , quomodo hi se excusabant , dum ad superstitiosas refugiunt rerum causas , cum naturales , prout superius exposuimus , ob-

viæ omnibus sint, ipsaque experientia, easdem confirmet atque comprobet.

Atque hæc ubi approbo, nullo modo tamen mihi est animus, defendendi hypothesin, veterum quorundam, & Philosophorum & Medicorum, utpote *HIPPOCRATIS Lib. I. de Morb. Mulier. Cap. XXI. AUTHORIS Problem. Aristot. p. m. 83. PLINII l. c. Libr. VII. Cap. XV. p. m. 94.* aliorumque, quam etiam recoxit, *J. B. HELMONTIUS*, at mitiorem, in ratiocinando se gessit, teste, *JOH. BOHNIO, l. c. Progymn. XVI. p. m. 229.* atque novissime amplexus est, *PHILIP. VERRHETEN. in supplem. Anatom. Tr. I. Cap. XX. p. m. 96.* videlicet, quod non tantum sanguis hic menstruus, venenositatem suam exerat intro assumptus, sed & halitibus suis, noceat, non tantum homini, sed etiam animantibus & vegetabilibus. Cum hætenus, nulla, ipse fecerim experimenta, ut certo scire possem, quid de horum opinione, sentiendum sit, experientiam autem aliorum, in dubium vocare, tam pro, quam contra, eandem, facientium, facile levitatis argui possem, & dignus essem, meo iudicio, hinc potius aliis ingeniis acutionibus, quibusque plus relinquitur temporis, ad indagandos effectus naturales, qui non tam ad Medicinam, quam Philosophiam, spectant, vel tempori opportuniore, atque magis, à Practicis negotiis libero, relinquo. Hæc interim sufficient, sperans de his, benignum, & ab omni acredine liberum, Lectoris iudicium.

(*Ex S. Nicolao August. Vind. d. 27. Apr. An. 1724. missæ.*)

✻) o (✻

OBSERVATIO CXLIV.

DN. D. GEORGII FRIDERICI FRANCI
DE FRANKENAU.

De Cancro marino rotundo majori variegato.

EJusmodi cancri marini rotundi majoris schema accuratè depictum superiori anno benevole mecum communicavit Archetypi possessor, Celeberr. D. D. *Marcus Herford*, medicorum hujus Urbis Senior, & Auliatè Regius meritissimus, qui talem cancrum marinum rotundum inter rariora sua asservat, asportatum ex Norvegia, in quo istud præcipuè considerationem aliquam meretur, quòd in superiori crusta s. tegmine, variis inscriptionibus exstantibus, quasi totidem cælaturis superbiat, extra sic agglutinatis & firmiter cohærentibus, uti interdum tam in hoc, quàm altero astacorum oblongorum genere, etiam maris incola sæpius videre est, minores conchas albicantes firmiter crustis adhærere, quando in profundo maris circa rupes luto se obruunt, vel inter saxa semet subducunt, adeoque sæpius unum animal aut insectum alteri rursus hospitium præbet se ipso longè minori. Huic deni sunt pedes cum forcipibus anterioribus, qui in obliquum feruntur, cum duabus antennis circa os. *Fig. A.* ipsum cancrum marinum naturali magnitudine exhibet, *Fig. b. b. b. b.* autem exstantes in eo eminentias seu inscriptiones designat. (*Vide Tab. X.*

Fig. 1.)

OBSERVATIO CXLV.

DN. D. GEORGII FRIDERICI FRANCI
DE FRANKENAU.

Pes Gazelle seu Capreoli Indici Orientalis minoris.

Figura hæc *Lit. C.* notata exhibet pedem caprioli seu Gazellæ Indicæ minoris tenellum, bifulcum, eadem magnitudine depictum ad vivum, unde totius animalis illius magnitudo ac tenerrimus corporis habitus faciliè colligi poterit. Usum in Medicina, quantum scio, nullum habet, & inservis solum curiosis pro dentiscalpio, si in fine argento decenter muniatur aut ornetur, ut pro utensili vario tecum in sacco portando inservire queat. (*Vide Tab. X. Fig. 2.*)

OBSERVATIO CXLVI.

DN. D. GEORGII FRIDERICI FRANCI
DE FRANKENAU.

*Festuca ossea musculosa femoris parti inhaerens
in bove.*

Accidit subinde, ut in annosioribus quibusdam animalibus tendines, cartilagine, ligamenta, immo ipsa vasa arteriosa osseam induant substantiam, uti hoc in cervis atque tauris ætate provectoribus sæpe videre licet; ast hæc festuca ossea *Lit. D.* expressa, 4. circiter pollices longa, carni musculosæ ossis femoris tam firmiter impacta deprehendebatur, secundum fibrarum longitudinem, ut non nisi cultelli separatione opus haberet, antequam plenariè educi posset. Credendum non est hanc aliunde accessisse, aut ab ipso femoris ossè secessum ante fecisse; cùm nulla hic labes aut corruptio

ruptio spectaretur; an vero portio tendinis cujusdam muscoli Tibiam extendentis, uti recti, cruralis, aut vasti interni vel externi fuerit sic induratus, aliis sagacioribus adjudicandum relinquo. (*Vid. Tab. X. Fig. 3.*)

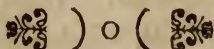
OBSERVATIO CXLVII.

DN. D. GEORGII FRIDERICI FRANCI
DE FRANKENAU.

De Pullo cornutô.

Non novum aut insolitum hodie est, gallinarum pullos, anatum vel etiam anserum ex ovis suis excludi comâ pennarum quodammodo fastigiata, aut in thyrsum quasi coacta; longè rarius autem est videre in volucrum genere pullos cornu in fronte gerentes, uti præsens *Fig. lit. E.* id clarè demonstrat, (licet sciamus arte quandoque inferi detruncatos caponum pollices, & glutine sanguinis sic firmiter uniri, ut cornu quasi referat); ejusmodi autem cornutum ante biennium suis in ædibus exclusum pullum jucundo spectaculo curiosorum oculis exhibet prælaudatus *D. D. Marcus Herford*, amicorum integerrimus, Vir antiqua virtute & fide; ipsum verò huncce pullum probè exsiccatum, inter curiosa mea asservandum reliquit optimus senex, cui vitam & vires ulterius toto corde apprecamur. (*Vid. Tab. X. Fig. 4.*)

(*An. 1724. d. 7. Junii Augustam
Hafnia allata.*)

OBSERVATIO CXLVIII.

DN. D. HIERONYMI LAUBII.

Spina ventosa femoris sinistri : Vomica pulmonum dura.

Tumorum abscessuumque indolem eorundemque causas abstrusas esse & reconditas sapius, præter innumeras Observatorum historias hæc, quam ante aliquot annos in Nosocomio Militari in cadavere militis institui, sectio anatomica docuit.

Juvenis nimirum quoad externum habitum satis vegetus & torosus, ab aliquot hebdomadibus sine prævia sibi nota causa tumorem duriusculum non admodum dolentem in parte femoris sinistri interiori magnitudine palmæ virilis observans, quem incessus difficultas excipiebat, sub finem mensis Januarii in Nosocomio medelam quærit. Applicantur statim, quæ tumorem istum in loco propter subjacentia vasa sanguinea majora periculoso resolvere vel dissipare valerent, sed in cassum, quin usque & usque tumor in longum & latum extenditur, tandemque femur fere totum in horrendam molem extollit ita ut ejus circumferentia sesquiulnam excederet: dolores indies augentur, tibiam ac pedem tumor œdematosus occupat, externa tamen facies femoris colorem naturalem conservat. Tandem in parte femoris exteriori infra cutem supra genu prominentia quædam quasi ossis fracti tactui se offert, genuque ac femore paululum commoto strepitus aliquis comminutorum ossium indies auditur. Priusquam vero hæc observari potuerant, Chirurgus locum tumoris præ cæteris molliorem incidit, sed loco puris latere crediti paucus saltem sanguis è vulnere prorumpit, nulla suppuratione subsequente: ægri interim vires indies minuuntur, accedit macies extremorum, tussis & asthma, donec, doloribus in femore paucis ante obitum

tum septimanis cessantibus, tumoreque flaccescente, d. 7. Maji mors optata miserrimam vitam finiret, ut per cadaveris examen prognostico de presentia Spinae ventosae incurabilis à me ante duos menses lato, ab aliis in arte peritis, inprimis Medico-Chirurgo hujus loci primario quodam in dubium vocato robur accederet, desideratam occasionem largiretur.

Incisione quippe femoris facta spectatores stupebant musculos omnes in putrilaginem converfos, sanguinis extravasati congrumati copiam, innumera ossis femoris corrofi frustra per totum tumorem dispersa, imo plusquam dimidiam ossis portionem penitus consumptam, reliquam ad coxam usque intus & extus carie exesam.

In perlustratione Thoracis Pulmones in utroque latere pleurae firmissime adnatos, lobum, dextrum totum purulentum, sinistrum plurimis vomicis, plerisque ossis duritiam, imo nonnullis lapideam substantiam referentibus scatentem, venam cavam ascendentem aequae ac descendentem polyposa concretionem firma infarctam observavimus. In abdomine Hepar in margine inferiori subatrum, vesicula bile vacua, lien putrilaginosus, renes valde pallidi conspiciebantur.

OBSERVATIO CXLIX.

DN. D. HIERONYMI LAUBLII.

Dolor lumbaris cum motu femoris abolito ex abscessu interno & carie vertebrarum.

Absconditam Abscessuum naturam tristesque eventus & haec, qua sequitur, observatio confirmat. Sub finem mensis Octobris Nosocomio conceditur Miles de dolore in lumbis ac motu femoris dextri impedito ab aliquo tempore conquestus, exterius nullo cauta signo apparente: applicantur tam interne quam externe varia, sed incallum, aegerque intra 14. dierum ab introitu in Nosodochium spatium, praevia biduana diar-

diarrhœa, ibidem moritur, causamque genuinam perpeffi in lumbis & femore dextro doloris atrocissimi in cadavere suo conspiciendam concedit. Dum scilicet abdominis cavitatem perlustramus, & vesicam urinariam distentam ab intestino recto, cum quo coaluisse videbatur, separare intendimus, non exigua saniei foedæ ac graveolentis quantitas in cavitate, quam os ischium interius cum osse sacro efformat, abscondita manus nostras conspurcat, musculusque iliacus & psoas dextri lateris gangrenati ad levem contactum inter digitos quasi diffiunt. Originem foetidissimi abscessus ulterius indagantibus in conspectum veniunt duæ infimæ Lumbares vertebræ nigricantes & cariosæ, dimidiumque os sacrum à carie in parva frustula exesum. An caries ista abscessus, an vero hic carici causa fuerit, determinare nequeo. Circa reliquas thoracis & abdominis partes internas nihil præternaturale occurrit, nisi quod Pulmo dextri lateris inflammatus & cum pleura arctissimè coalitus, renes valde magni & ureteres solito ampliores observati fuerint.

OBSERVATIO CL.

DN. D. HIERONYMI LAUBII.

Ulcus in dorso magnum ad pleuram penetrans cum carie costarum.

Scaturiginem abscessuum obscuram & difficulter ante inspectionem cadaverum determinandam sequens observatio æque ac priores testabitur. Decubuit in Nosodochio militari adolescens 20. circiter annorum per 5. menses ob ulcus in dorsi latere dextro ad 4. digitorum latitudinem infra scapulam distans, ex relatione ægri sponte ortum, copiosissimam materiam purulentam graveolentem quotidie fundens, inprimis quando tumor à latere scapulæ comprimebatur, nulla vel levi cussi vel respirationis difficultate molestum, decubitum in

utro-

utroque latere, facilem concedens, quod cum nulla arte ad consolationem perducī posset, prævia trium septimanarum diarrhœa extremorumque macie miserum è vita tandem sustulit. In examine hujus ulceris post mortem remotis musculis dorsalibus & scapula dextra in conspectum venerunt costæ à quinta ad nonam usque nigræ & carie exesæ, musculique intercostales à pure acriori perforati. Thorace aperto Pulmo utriusque lateris sic satis laudabilis apparebat nisi quod hinc inde tuberculis durioribus scateret, dextri lateris lobus cum pleura & diaphragmate connexus quidem, nullum tamen cum sacco purulento intra pleuram & costas supradictas contento & circumcirca gangranato communicationem habere videbatur, nisi quod ejus tunica exterior à vicina gangrana leviter infecta esset. Præter hepar marcidum & semiputridum, bileque destitutum cæteræ abdominis partes satis naturaliter constitutæ reperiabantur.

OBSERVATIO CLI.

DN. D. HIERONYMI LAUBII.

Asthma grave cum Hernia umbilicali.

JUvenis Suecus habitu corporis toroso præditus, sed hernia umbilicali affectus ob tussim siccam cum asthmate molestissimo, ultimis vitæ diebus stertoroso, & suffocationem minitante, per duos circiter menses in Nosocomio tractatus, vi morbi quævis remedia eludente, ibidem ultimum halitum efflavit. Altero à morte die cadaver illius examinatum foveam illam in umbilico, cui ægro decumbente duo digiti commode immitti potuerant, à peritoneo illic loci adeo extenso ac protuberante una cum annexo firmissime omento simul prolabente efformatum fuisse docuit. Asthmatis vero gravissimi causam demonstrarunt Pulmones in utraque cavitæte, inprimis dextra cum vicinia arctissime coaliti, duri, inflammati pureque

crasso infarcti: pericardium cum cordis substantia ubique conexum, digitis quidem ab eadem separabile, sed copiosissimis punctulis rubris conspersum, quin ipse cordis ventriculus sinister ex rubro fuscus apparebat. Polypi in utroque cordis ventriculo & auriculis aderant, inprimis in dextro crassi & ad semiulnæ longitudinem in cavam & arteriam pulmonalem protrusi. In abdomine Hepar molle quidem sed eximiæ molis diaphragma versus superiora adigebat. Bilis folliculus evacuatus, collapsus, pallidus. Lienis substantia ad putredinem vergens, ventriculus & intestina flatu distenta: vena portæ cum suis ramis sanguine atro turgida, omentum ad os pubis usque protensum conspiciebantur.

OBSERVATIO CLII.

DN. D. HIERONYMI LAUBII.

Vomica pulmonum & partium abdominis. Serum copiosum in capite.

Miles gregarius post febrem intermittentem superatam, vel, quod suspicari licuit, suppressam, dolores abdominis atroces, lancinantes & rodentes patiens, vermium præsentiam accusans, Nosodochium petit mense Junio, ibidemque variis pro circumstantiarum varietate & mutatione adhibitis mox convalescere visus, mox in pristinos dolores relapsus, aliquot ante obitum diebus dolorem aurium molestum cum auditus difficultate percipit, triduoque antequam expiraret, caro corripitur, sicque sequentis anni mense Januario miseram vitam finit. Causas variorum symptomatum in diuturno hoc morbo observatorum in cadavere examinaturi primo ad anatonem Capitis accedimus, in eoque Cerebrum copioso fero inundatum inprimis circa medullam oblongatam & cerebellum ac ventriculos anteriores invenimus, cum vasis venosis pone os petrosum, ubi ad jugulares internas abeunt sanguine,

guine, atro, crasso ad polyposas concretiones vergente valde distentis. In Thorace Pulmones undique adnati, pure crasso infarcti, exterius æque ac interius copiosis granis majoribus conspersi, pericardium cordi inseparabiliter coalitum reperiuntur. Abdomine tandem aperto in peritonæo & mesenterio plus quam centeni abscessus steatomatosi, quorum majores ovi gallinacei, minimi pisi magnitudinem æquabant, materia sebacea referti, lien extus ater, intus similibus abscessibus obfessus, hepar fuscum & marcidum, colon, ubi ventriculo subjacet, adeo distentum, ut robusti viri brachium recipere potuisset, in conspectum prodire.

(*Hafnia Augustam Vindel. d. 12.*

Aug. A. 1724. missæ.)

OBSERVATIO CLIII.

DN. D. JOHANNIS GEORGII BREBISII.

Unguentum ophthalmicum.

CUM ex eorum sim numero, qui indies libenter discunt, Galeni mandatum mihi numquam displicuit, quod scilicet ab omnis generis hominibus, & à rustico, & à paupere vetula medicinæ studiosus discere debeat; nam dum ea colliguntur quæ inter vulgus nota sunt vel domestica audiunt, impetrantur simul remedia probatissima, quæ sæpius alia sic dicta classica, vel intra pharmacopolia splendido titulo asservata composita, effectu felici longe superant. Ad probandam rei veritatem, placet nunc historiam de me ipso allegare, quæ sequens est: scilicet ante quatuor annos circa veris initium, meum dextrum oculum ex improvise invadebat obfcuratio, tam celeri cursu sumens augmentum, ut intratrium dierum spatium tota tunica cornea pellicula quadam albicante obduceretur, & amplius nil quidquam hocce oculo discer-

nere potuerim. Accidens istud non levem terrorem mihi concitavit, simulque invitavit absque ulteriori mora remedia convenientia, tam evacuantia, quam resolventia, adhibere, non neglectis venesectionibus, scarificationibus, vesicatoriis, aliisque à Dominis Collegis meis ordinatis pretiosissimis ophthalmicis, ast pessimo cum successu, quoniam oculus antea nondum dolens, postea dolens factus est, & quidem periodice, cum occasu solis incipiente, cum ortu solis iterum remittente dolore; quapropter cum somnus omnis deficeret, vires quoque exinde prostratae fuerunt, appetitus simul omnis dejectus, sitisque enormis excitata, cum sudore colliquativo, hecticorum more quamprimum oculi somnum capiebant. Tandem cum res conclamata, nullumque remedium conducibile videretur, venit vicini conjux, meum deplorans pessimum sanitatis statum, offerens suum unguentum ophthalmicum, externe tantum supra oculum applicandum, in semetipsa jam olim probatum, enarrans simul ingredientia. Deridebam quidem simplicitatem mulieris, quae sola crederet melius remedium scire, quam plures expertissimi Medici, nihilominus in ejus praesentia, benevolentiae gratia, patior sui remedii applicationem, quo peracto non longe post mihi somnus profundus obrepit, durans per tres integras horas, cum antea intra quinque septimanas nec integras quinque horae quadrantes in totum dormiverim, imò expergefactus ad miraculum meas me recollegisse vires experior, hinc pergebam cum applicatione dicti unguenti, & sic appetitus brevi rediit, somnus continuavit, dolor remisit, oculi albumen totum totum inflammatum & quasi sincero sanguine pollutum apparens, pristinum nitorem paucarum dierum spatio recuperavit, pellicula quoque successive evanuit, remanente solummodo levi visus obscuritate, sed magis imbecillitate, quae postea per quandam aquam ophthalmicam vilissimi pretii plenarie cessavit. Ambo haec remedia postmodò pluribus aliis exhibui, semper cum effectu desideratissimo, ut dicere non erubescam,

melio-

meliora remedia ophthalmica non inveniri posse. Sed quid fit? Post sex menses oritur quoque sub oculo sinistro, & quidem supra os jugale, furunculus, an ex metastasi, an ex alia causa, adhuc ignoro; hinc oculus non solum tumere, sed quoque furunculus ad magnitudinem ovi gallinacei, coloris nigricantis, prominere cepit, cum horrendis capitis doloribus, lancinationibus & spasmodicis contractionibus musculi temporalis, ut verbis satis exprimere non valeam. Nil intentatum reliqui pro sistendis hisce doloribus, sed omnia frustra; tandem incidit in mentem Balsamus ophthalmicus, applicatur, & intra quadrantis horæ spatium omnis dolor auferitur, obdormio per plures horas, expergefactus, punctulum album prodiisse video, nullum pus tenue effluebat, rupto tandem magis magisque tumore, indolente facto, frustra plurima magnitudine minimorum amygdalorum, consistentiæ crassæ, instar sevi putridi, extrahere poteram, itaque bis vel ter in die tantùm illitus furunculus feliciter ablatum fuit. Hujus unguenti causa publicavi schedam, ut postmodum alii mecum possint experiri virtutem ejusdem, & didici hætenus, quòd illud in contusionibus, femiluxationibus, prominentiis costarum & vertebrarum, adhibito simul externo munimento, nec non in pluribus aliis morbis externis, magnam efficaciam præstet, vel ubivis valeat, ubi dolor urget. Compositio Balsami vel unguenti sequens est: Rec. butyri caprini recentis libras tres officinales, herbæ Loti odorati recentis & florentis, Germanicè zahmer Stein-Klee, Siebengezeit, Wetter-Kraut, minutissime concisæ manipulos quatuor, Rutæ hortensis florentis concisæ manipulum unum & dimidium, fruentur in sartagine ferrea lento gradu ignis, usque omnis humiditas consumpta sit, cujus signum hoc est, quando non amplius stridet, quo facto transcolatur per pannum lineum, & sic impetratur unguentum grati coloris, viridis, sed ingrati paululum odoris. Examinando ingredientia, Lotus quidem non est officinalis, attamen D. D. Simon Pauli in suo

Quadripartito botanico , à Meliloto parum differre credit, adeo ut unum pro altero possit substitui; ast quod Lotus melilotum viribus longe superet , testatur & effectus & odor ingratus, Sulphuris narcotici index, hinc cum Meliloto quidem parem discutientem , sed insuper majorem anodynâ virtutem possidere nullus dubito. Ante viginti octo annos dum Physicus eram Cronachii & ibidem Consul regens hæmorrhoidibus cæcis laborabat, Chirurgus ejus furentem dolorem non poterat sedare, hinc jussi lotum cum butyro frigare, postmodum exprimere , cum vitello ovorum miscere , & excerptum linteo carpto dolenti loco applicare, quo modo dolor subito fuit ablatus. De Ruta dicitur in proverbio :

Nobilis est ruta, quia lumina reddit acuta;
Auxilio rutæ, vir lippe videbis acute.

Butyrum caprinum , sicut omnes animalium pinguedines, anodynâ virtutem possidere, cutim emollire , crispatas fibras relaxare, in simul , præ reliquis omnibus , refrigerare, in comperto est. Aliquando rustico contra gangrænâ imminens ab infelici venæsectione , sequens Unguentum excerptivum applicari jussi cum effectu felici: Rec. flor. lact. caprill. ꝑij. vitell. ovi cum album. No. ij. spir. vini camphor. ℥vj. agiteatur invicem ut fiat linimentum, cui intingantur linetamina & applicentur. Reperiuntur ergo in nostro Unguento pauca ingredientia , sed electa & probata , ut meliora vix potuissent invicem combinari. Herbipoli in Monasterio quodam dispensatur singulare Oleum sub titulo : der Gnaden Balsam , mirabilem effectum præstare dicunt in omnibus artuum doloribus & tumoribus , nec non contracturis & est simplex infusio florum loti odorati , sed mihi displicet ideo , quia brevi tempore rancescit , butyrum vero nostrum per aliquot annos in cella vel frigido loco conservari potest integrum & incorruptum. Aquam ophthalmicam quod concernit , elaboratur sequentem in modum: Rec. Aqu. rosar. ꝑxiix.

Vitrio-

Vitrioli albi ꝓv. falis culinar. ꝓj. coq. in vase figulino ad casum partis dimidiæ, tunc removeatur & adhuc calenti injiciatur Rutæ hortensis recentis minutissime concisæ manipulus semis, vas probe contextum seponatur in locum frigidum, tandem coletur, & admisceantur aqu. rosar. opt. ꝓxiv. camphoræ cum tantillo Spir. vini resolutæ ꝓß. vel ꝓij. reservetur sub titulo: Aqua ophthalmica universalis. Si tantum oculus confortandus vel clarificandus, cum aqua euphrasiæ temperavi, quemadmodum in violentis læsionibus cum aqua plantaginis commisceri potest, nec non cum alb. ovar. conquassata in maculis oculorum, pustulis & cicatricibus post variolas, vel instillari guttatim, vel linteolum quadruplicatum cum ea madefactum noctu potest imponi læso oculo, de die vero removeri, cavendo solum, ne per radios solares irriteretur oculus.

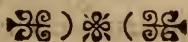
(Rotenburgo ad Tubarim August. Vindel.
d. 26. Aug. An. 1724. missa.)

OBSERVATIO CLIV.

DN. D. CHRISTOPHORI BERNHARDI
VALENTINI.

Vesicula fellis insolitæ magnitudinis.

CUM anno præcedente 1723. Halæ Suevorum degerem, die 29. Novembris Lanio quidam è bove juniore vesicam bilariam 2. libras pendentem extrahebat, quam à bile liberatam & exsiccatam inter rariora mea adhuc servo. Inflata in diametro diimidium fere pedem Rhinlandicum habet, quæ in aliis subjectis vix 2. pollices superat.

OBSERVATIO CLV.

DN. D. CHRISTOPHORI BERNHARDI
VALENTINI.*Rex Rosarum novus.*

Quandoquidem unica hirundo, quod dicitur, non faciat Ver & ad genuinam experientiam plures similesque requirantur observationes, non possum non hic referre, quod An. 1722. in horto nostro extra mœnia rosam triplicem proliferam (quam Regem rosarum in Meditationibus suis de Museis vocabat B. Dn. D. Major) inter alias invenerim, quæ figuræ intuitu illi à laudato modo Viro depictæ adeo similis erat, ut lac lacti & ovum ovo, nisi quod suprema magis imperfecta fuerit, quam inferiores perpendiculariter substratæ. Vid. *Appendix Musei Museorum Dn. Parentis, & Misc. Acad. Germ. Decur. I. A. IV. & V. p. 46.*

OBSERVATIO CLVI.

DN. D. CHRISTOPHORI BERNHARDI
VALENTINI.*Osteocolla figurata Giffena.*

Præter lapides figuratos perpetua & constanti forma gaudentes, conchas sc. petrefactas, glossopetras &c. plurimi adhuc figura inconstanti casuali & fortuita præditi reperiuntur, quibus non minus curiosi oculi in Museis pascuntur, quam prioribus. Ita ante sexennium & quod excurrit *Illustr. Dn. Comes Leiningio-Hartenburgicus*, *ὄν ἐν ἀγίοις*, silicem mihi gratiose offerebat, pedem cervinum exactissime referentem, simbria alba & quasi marmorea, instar ungulæ equi, circum-

cumdatum. Est mihi pariter silex glandiformis, glande à cupula colore distincta. Est amygdaloides, qui à plurimis pro naturali amygdala habitus ori insertus fuit. Quo & Osteocollam (quam Hassiæ quasi propriam facit *Pometus in Hist. simpl.* figuratam in colliculis petrosis Giffenis (auf der Haard) inveniendam, quæ miris sæpe figuris ludit, accensere possum. Adferuntur inde frusta virunculos referentia, à nostratibus *Heinzelmannger* dicta. Adferuntur cava, adferuntur solida, radicibus Zingiberis æqualia, quæ wilde Zingber-Rähen a vulgò dicuntur. Haud ita pridem Vir quidam Senatorius, Dn. Schneiderus, Pileo Giffensis, ex agro suo eruerat frustum, quod mulierem infantulum in brachio sinistro gestantem exactissime referebat. Vulgus illa frequenter utitur contra luxationes & fracturas ossium in brutis, cum primis suis. Copiose reperitur in viis profundioribus & excavatis (in den hohlen Wegen) Giffam inter & Francofurtum sitis. Cum id olim Medico cuidam juniore, simplicium ignaro, me Francofurtum comitanti, aperirem: Sic est, regerebat, hîc plures elegantes plantæ reperiuntur (es gibt hier viel schöne Kräuter) quasi verò & plantarum generi Osteocolla nostra accensenda sit.

(*Giessa August. Vind. d. 10. Sept.*
An. 1724. missa.)

OBSERVATIO CLVII.

DN. D. JOHANNIS ADAMI LIMPRECTI.

De Vespertilione mortuo.

PRimo omnium de Nomine Germanico hujus avis mediæ naturæ in gratiam Exterorum qui linguam Germanicam ignorant præfari placet.

Occasionem suppeditat Italus, Bononiæ Professor olim Celeberrimus, Ulysses Aldroyandus qui in Ornithol. libr. IX.

ubi de avibus partim quadrupedibus, partim avis naturam referentibus, Bonon. in fol. 1646. edit. de Ave nostra non Ave, ita à Platon. in Ænigmat. salutatur sequ. modo scribit,

„ Germanis vocatur *Flaedermaus*, quæ vox denotat murum, rem qui inter volandum tremulas alas concutiendo sonum excitat licet obtusum; hoc enim ipsis proprium verbum, *fladderen* significat, unde metaphorico sensu *flaedderen* sumimitur pro *garrere* & dicitur de his qui nimiam loquacitate importuni sunt. Simili vocabulo utuntur Belgæ & alii Germaniæ superioris populi. Nam *pladderen* dicunt de Anseribus, aut Anatibus aquam subinde alis verberantibus atque ita sonum edentibus.

Ad hunc Aldrovandi locum magis dilucidandum addo: Murem nostrum alatum, quem tamen, ut Poëta Patriâ Sulmonensis canit, pluma non levat, aptius dici *Fladdermaus* quam à multis Germaniæ superioris incolis *Fledermaus*.

Germanis enim *Maus* idem est ac Latinis *Mus*; *fladderen* vero sonum obscurum ex motu alarum sæpius repetito ortum significat, qui aliquando in compositione alarum ad volandum in aliis avibus, aliquando in volatu meticulofo, qui vesperilionibus, adscribitur, observatur. Solent enim dubiæ hæ aves volitatione incertâ, indirectâ & tortuosâ uti, contrario scilicet alarum motu aliarum rapacium volucrum, quæ alas suas vix ac ne vix quidem movent, cum instar teli ex sublimi æthere missæ prædæ in terra ipsis præpositæ recta ferè linea quasi injiciuntur. Hinc Casparus Schwenkfeldius, Medicus olim in Silesia Cervimontanus in Theriotrophio Silesiæ duo nomina muris nostri volitantis poni curavit, *Fladermaus* & *Fledermaus*, posterius, quia vulgariter ita vocatur, prius quia deberet ita vocari. *Fladern* enim & *fladderen* Germanis superioribus denotat non tantum verbis multis iisque aliquando ineptis, ut Aldrovandus vult, animi sensa proferre, sed et actibus inconstantiam suam ostentare, quadrata miscere rotundis, ita ut
finem

finem optatum, si non per varias ambages vix ac ne vix quidem obtineant, de quibus verè dici possit:

Pluribus intentus minor est ad singula sensus.

Hominem tali ingenio præditum Nationales mei Silesii *Faselhafftig* l. einen *Fladder-Geist* vocant, quasi dicas: spiritum sine prævio rationis ductu hinc inde sese moventem & ut ebriis accidit ferè titubantem gressuque firmo ac stabili rarissimè incedentem & res suas tractantem. Vox *pladderen* non Belgis tantum, sed & aliis Germaniam inferiorem inhabitantibus populis in usu est, quando de avibus aquatilibus præcipuè majoribus loquuntur, quæ alis suis aquam verberantibus sonum edunt, hunc Rustici in Silesia per verbum *Platscheren* exprimunt. Differentia vero inter voces *pladderen* & *fladderen* mihi esse videtur, quod Germani voce *priore* utantur quando aqua mediante instrumento qualicunque, & *posteriore*, quando aër, ut sonus edatur ille obscurus, ab avium alis agitur. Cæterum, quod si in voce *pladderen* loco quartæ litteræ *d.* ponatur littera *u*, legitur *plauderen* quod Germanis superioribus idem est ac *garrire*.

Jam ad Realia procedendum:

Anno post Christum natum 1714. die 10. Sept. vespertilionem marem mortuum sub arbore in horto meo inventum, cui cranium quodammodo læsum erat, filia mea natu minima offerebat, quem accuratius considerandum mihi tunc temporis proponebam.

Oculos animadvertēbam minimos nigerrimi instar punctuli, uti mihi olim in talpis apparuerant, in anteriore aurium radice parte positos, unde Lusitani vespertilionem jure non possunt nominare lingua sua *Morcego* vel *Murciegalo*, i. e. Murem cæcum.

Aures in unoquoque latere videbantur binæ, sed videbantur, exteriores quæ vulgo *Asininæ* dicuntur, de quibus in sequenti observatione prolixior ero & accuratior, quadruplo largiores & altiores interioribus.

Maxillæ dentibus minimis acutissimis & candidissimis repletæ ^{erant}, ex quibus præ cæteris eminebant canini dicti, inferior autem maxilla brevior superiore, ambæ in parte antica rostro suillo similes, nisi quod in superiore pili pauci longiores instar felis barbæ adessent.

Diducta utraque maxilla rictus apparebat amplus cui in exiguo hoc animalculo digitus minimus imponi, hinc lingua cum frenulo suo facilè conspici, imò Os hyoides ad radicem linguæ possum non difficulter tangi poterat.

Sutura Lambdoidalis hiabat, hinc occiput elatius singularis crassitie & duritie in conspectum veniebat.

Alarum substantia membranacea nos docet Italos Vespertiloni inconueniens dedisse nomen eum nominantes *Ratto penugo* vel *penago*, i. e. Murempennatum. Hic enim exceptionem patitur regula: Omne quod volat habet pennas. Has, loquor de alis una cum armis & pedibus curiosius examinatas vid. in Obs. 48. Decur. secundæ anni primi ab Excell. Collega nostro D. D. de Muralto, qui de Caudâ ejus nihil aliud memoriæ reliquit, quam eam rotundam in vespertilionem fœmella inter alæ duplicationem latere, eamque possidere nocturnam nostram avem citat figuram Sceleti ab Excell. Lachmundo Ephemeridibus ann. IV. obs. 152. inserti. In figura Gesneri nulla observatur cauda. In Jonstoni vero eò clarior ante oculos ponitur & quidem cuspidata Tab. XX. qualem in hoc meo subjecto ipse inveni & quidem ex articulationibus offeis septem compositam, duobus pollicibus longam in acutissimam cuspidem desinentem, qua sola excepta tarsis pedum videbatur annecti membrana ferè triangulari.

Penis oculo nostro sese sistebat longissimus, quodammodo exertus & in cadavere adhuc ferè rigidus.

De Interioribus semimuris visceribus in Gesnero & Jonstono nihil legitur. Aldrovandus æque ac Bellonius scribunt, eadem planè convenire cum muribus vulgaribus cum quibus & citatus de Muralto consentit, nisi quod ex suo subjecto an-

notet situm Hepatis in sinistro Hypochondrio, renis dextri in superiore, sinistri in inferiore loco, longitudinem intestinorum, quorum ductus æqualis fuit capacitatis, dimidiam ulnam æquasse & uterum bicornem cum duplici ovario adfuisse.

In meo subjecto corpusculum integrum in tabula anatomica expansum vix accedebat ad longitudinem dimidii digiti minimi exceptis capite & cauda.

Hepar sat magnum, pari modo ren dexter transversum in modum vertebris lumbaribus superimpositus, longè minor sinister qui circa regionem inguinalem inveniebatur.

Lienis magnitudo dimidia erat Parenchymatis hepatici, ventriculus contra exiguus & vacuus. Intestina septem vicibus tam longa quam totum vespertilionis corpusculum capite & cauda non mensuratis.

Cor quoque insigne, superabat ferè dimidiam hepatis magnitudinem ita ut propè integram thoracis cavitatem imple-ret & pulmones in posteriorem thoracis partem reprimeret quorum exigua portiuncula in sinistro ejus latere conspiciebatur.

Arteriæ asperæ pars posterior membranacea oculis egregiè sese objiciebat uti & muscoli pectorales carnosissimi.

Declinabat ad vesperum dies, cadaver igitur muris qui etiam à sero vespere nomen tenet seponendum erat, quod in armarium probè oclusum recondo. Verum enim vero cum sequenti die in illud inquiri ut observationes inceptas continuare possèm, spe mea frustratus, nil nisi alas ejus antecedente die tabulæ clavicularis infixas cum parte capitis postica cerebro & cerebello vacua reperio, nam mures vivi non alati, loco trepani dentibus usi crassum satis cranium perforaverunt ut contentis in eo appetitui inordinato suo satisfieri posset, postquam reliquas pectoris æque ac abdominis partes universas & singulas ita ut ne officulum quidem remanserit, Pica forsan laborantes devorassent.

(Berolino Augustam Vind. d. 28. Sept.

An. 1724. missa.)

OBSERVATIO CLVIII.

DN. D. ALEXANDRI CAMERARII.

Vulnus abdomen utrinque penetrans.

IN ultimo *Ephemeridum* tomo, Cent. sc. IX, Obs. LXX. descriptum legitur vulnus, abdomen utrinque penetrans, intra decem dies perfanatum. Mihi priori anno casus obtigit analogus, quem proin exponere, & potiores ejusdem circumstantias paucis recensere, B. L. non ingratum fore confido.

Studiofus juvenis, corpore robustus & sanus, d. 13. Maj. 1723. à meridie cum focis tibiā inflat, ad tres vini libras bibit, inde cœnatur, & abhinc hypocaustum petiturus suum vulneratur in abdomine supero, nec litigans cum adversario, nec causam ullam cum illo habens, imò ne gladio quidem cinctus suo. Nihilominus ab accepto ictu ambulat adhuc per ædes, adveniēti hospiti, quid secum interea actum fuerit, exponit & Chirurgum quietus expectat. Hic venit cito, videt *vulnuscūlum* modò parvum, *angustum*, & indusium satis quidem cruentum, hæmorrhagiam tamen facilè sistendam, nec propriè largam, multò minus enormem. Audit etiam vulneratum alacriter loquentem, nec animo linquentem, nec de molestiis vel doloribus conquerentem. Hinc vulnus deligat de simplici & plano. Ex adstantibus verò aliquis observat maculam indusii cruentam in dorso quoque, &, alterum ibi vulnus esse reputans; chirurgum ejus rei certiolem facit. Hic, remoto indusio, terretur statim cūm videret, secundum hoc vulnuscūlum *posticum* primo antico correspondere, ensēque abdomen totum perforasse. Deligat tamen & hoc eadem ratione, maximè quòd hoc nec sanguinem funderet adeò copiosum, nec magnitudine priori accederet, quippe vix *subduplum*.

Interim res Medico & Chirurgo videtur suspecta, qui proin curæ socios sibi eligunt me, cum chirurgo jurato *Simonio*, lithotomo & embryulco nostrate. Vocamur uterque cùm jamjam noctesceret, & accurrimus celeriter.

Deprehendi igitur vulneratum in lecto quidem jacentem, sed mirum quàm thraſonico & jactabundo modo traducentem ac vilipendentem vulnus suum, nihil istud importare, nullum undique esse periculum. Inquietus erat in lecto, brachia huc illuc, sursum deorsum jectigans, vultu rubens, pulsus in utroque carpo plenum magnum offerens. Et cùm quietem ac tranquillam in lecto continentiam ipsi commendarem, loquax regerebat statim, necdum omne vinum transpirasse. In medio autem hujus loquacitatis suæ & discursus nostri examinatorii, (in quo tamen nihil audivi, nisi unicam de ardoris sensu in loco vulneris, sed tolerabili, querelam) ex improvise sese erigens, vomere *cruenta* incipit, benè largiter, facile, cibus semicoctis vinoque permista, omnia tamen æqualiter rubentia, æstimata ferè ad libras duas. Factum hoc sine alteratione prævia notabili, absque deliquio, absque etiam singultu, qualem tamen modò unicum ante horulam audivisse voluit Medicus primùm vocatus. Et erigere statim postea in lecto sese potuit ad religationem & inspectionem vulneris ægrotus.

Vulnus *anticum* igitur vel tandem vidi esse in sinistro hypochondrio anteriori, distans tantum à papilla sinistra quantum ab umbilico, sed à linea recta ab utroque hoc extremo duci concipienda deflectens sinistrorsum unius pollicis latitudine, penetrans in cavum abdominis proximè sub cartilagine costæ decimæ. Angustum valdè, nec longum, nec latum, sed respondens gladio acuto tereti, einer Stoß, Klinge, uti etiam punctum inflictum est. Promanabat ex illo paucus sanguis fluxilis, & stylus ultra pollicis longitudinem adigi facile poterat. Attactum æger ibidem ægrè tulit, de prius dicto ardoris sensu querulus. Nec in loco vulneris, nec alibi per abdomen quidquam

quam tumoris erat. Nulla tussis aderat, respirandi difficultas nulla, nec inter respirationem concitatam, qualem ægrotum injunxerat. Medicus alter, candelam ceream interim vulneri admovens, ullum prodeuntis aëris indicium.

Vulnus *posticum*, antico minus, subduplum ut dixi, prodibat in sinistro dorsi inferioris latere, digitos quatuor latos à mediâ ejusdem spinâ, sub costa ultima duodecima. Etiam ex hoc proflebat parum sanguinis. Etiam hoc admittebat stylum facillè in profundum.

Incisionem & ampliacionem vulneris anterioris, quam priùm vocatus Medicus proposuerat, judicavi ego nec utilem nec necessariam, materiæ cuicunque exitum satis patulum esse & geminum, ad vomitum verò cruentum nihil ipsam penitus conferre, totus reputans. Unde utrumque vulnus, post geminam injectionem decocti traumatici (quod tum ad manus erat, ab altero Medico præscriptum) cum spiritu vini probè remixti, & intrusam turundam emplasticam, deligatum rursus fuit pro more.

Interea verò cum vix absoluta esset hæc deligatio, vulneratus *secundâ*, & paulo post *tertiâ vice vomit iterum cruenta*, benè multa, multis grumis sanguini fluido & florido remixtis. Iterum sine deliquio. Non autem sine *pulsu* insigniter mutato. Qui enim priùs ante horulam magnus fuerat atque plenus, ut venæsectionem in pede ipsi decreverim, post deligationem & vulneris inspectionem administrandam, à primo statim vomitu cœpit imminui, languere & usque remittere, ut tandem non superesset, nisi gracilis, *debilis*, obscurus. Cum *facie* non amplius turgidâ floridâ & rubicundâ, sed jam *pallidâ*, collapsa, tantum non emortuali. Æger etiam non ita loquax amplius, ut antea, sed taciturnus, sollicitus, dormire volens, imò somnum anxie desiderans.

Venerunt ita tres isti vomitus intra unius horulæ spatium, bihorio ferè ab accepto ictu, laudati quidem à vulnerato, quòd ephoriam ipsi tulerint & remissionem anxietatis atque oppres-

sionis in pectore, quæ magna prius fuerit, etiamsi ne verbulo quidem mentionem ejus antea fecerat; sed suspecti admodum mihi æquè ac adstantibus reliquis, qui, si per noctem ista quidem omnia continuaverint, ultima ægroto, fateor, imminere credidimus.

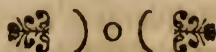
Nihilominus ex ancipiti hoc rerum statu divina Soteris Gratiâ servatus & liberatus mane d. 14. Maj. fertur noctem reliquam transegisse insomnem quidem & inquietam, absque tamen ulteriori vomitu; Urinam misisse citrinam naturalem, ad solvendam alvum surrexisse, sed frustra, quippe pedibus admodum infirmus atque genibus tremulus, proin ab Amico in lectum citò iterum deportandus. Certè pulsus mihi, hora septima matutina ad deligandum venienti, offert non amplius debilem, gracilem, parvum, sed magnum rursus atque plenum; sub ipsa deligatione etiam erectus in lecto, & ab Amico sustentatus, diu sedet, omniaque feliciter sustinet, semper quidem imminere vomitum, adeoque properandum esse inquiens, nec tamen actu vomens, nec singultiens, nec ullum vel deliquii vel spasmi signum exhibens.

Et quid multa? Abhinc *benè* omnia procedunt. Vulnus utrumque circumcirca leviter intumescere, & laudabile pus fundere incipit. Abdomen nihil quidquam intumescit, nec tenditur. Ventris borborygmi audiuntur, ructibus atque flatibus liberè succedentibus; urina manet citrina, cum nube ad fundum demissa; alvus ordinatè solvitur, nec quidquam cruenti unquam exhibet; cibus & potus sapit; somnus naturalis est; nec præter leve modò caloris incrementum vespertinum, utique febris vulnerariæ indicium, quidquam habet de quo conqueratur vulneratus, *intra 14. dies* restitutus & plenè *sanatus*, ut vale universitati dicere & domum proficisci potuerit.

Therapiam si quis desiderat, illam similiter dabo paucis. *Venæsectio*, pedi primùm destinata, fuit iterum intermissa, ob intervenientes vomitus cruentos, & dictam pulsus mutationem adeò insignem; altero mane *judicata abs me non amplius*

necessaria ; instituta nihilominus postea , me incio , demum à meridie in brachio. *Enemata* duo intra primum triduum salutariter applicata. Vulneri per siphonem injecta , ægro etiam aliquoties cochleatim propinata, *aqua sclopetaria*. *Diatæ* ordinata tenuis gelatinosa. Internè verò dati ægro *pulvisculi* ex nitro , gummi arabico , coralliis rubris , margaritis , ab initio non sine grano camphoræ ; per diem cochleatim *mixture* ex aquis leniter diapnoicis cum confect. alkermes & pulv. pannonico ; ad sorbillandum quoque *infusum theiforme* ex agrimonia , fanicula , hyperico , veronica , betonica &c. ad noctes denique alternas modo tres *pilula* theriacæ cœlestis , modò *emulsi* amygdal. dulc. cum sem. melon. &c. - Cæterùm *turundis* concessus utique locus fuit , secus ac in observ. annotatum est , ut apertum diutius servaretur utrumque vulnus , & procuraretur exitus non modò liquori per siphonem parcè injecto , sed & puri , aut collecto intus liquamini cuicumque.

Quid hic intus sauciatum vulneratumque fuerit , aut quam iste vomitus cruentus ratione venerit , disputari equidem prolixè posset. Dabitur forsàn occasio dicendi de hoc quædam alibi. Hic modo claudam verbis *Ill. Hoffmanni* , qui in suo de *Fato Phys. & Med.* schediastrate : „ Peculiarem planè , inquit , „ DEI providentiam atque directionem in graviter vulneratis „ frequentius observare & admirari licet ; dum in exemplis „ nobis aliquoties hic loci fuit , quosdam gladio perfoscos fuisse „ iis in locis , quæ partes vitali corporis conservationi imme- „ diatè servientes custodiunt , illæsis iisdem manentibus , adeò , „ ut exquisitissima partium earumque situs notitia instructus , „ vix destinata opera tam innoxie telum tra- „ jicere potuisset.

OBSERVATIO CLIX.

DN. D. ALEXANDRI CAMERARII.

Amavrosis.

Qualem in cit. *Ephemeridum* tomo ult. Cent. X. O. 28. *Illustris Dominus Director* recenset Amavrosin dextri oculi, à percussione ejusdem violenta natam, talem mihi nuper in sinistro oculo exhibuit Studiosus, sed absque nota causa vel prægressa violentia quacunque venientem. Licebit eam recensere paucis.

Juvenis, statura brevis, corporis habitu gracilis & macilentus, capillis niger, ante aliquot annos tertianâ nostra epidemia etiam prehensus, indè tamen hætenus benè valens atque diligens, quippe in multam sæpe noctem lucubrare solitus, observavit oculo suo sinistro (nunquam dextro) obversantes *musculas*, sed eas aliquandiu neglexit, quia pro veris animalculis per aërem volitantibus tamdiu habuit. Tandem verò manibus captaturus talem majusculam & prehensurus, oculis quoque illam persequens, simulque in vicino pariete quasi depingi videns, deceptum sese hætenus opinione sua agnovit, proin illas ne quidem amplius curavit, maximè quòd nec doleret inde vel ruberet oculus, nec ullum in legendo scribendove detrimentum caperet.

Cùm verò in septimanam modò quartam durarent ista, ex improvise inter legendum, circa ipsam meridiem, miratur musculam suam, quæ parva prius nihil ferè hætenus ipsi fascieserat molestiæ, *augeri* simul & semel, ad magnitudinem phaseoli, prorsus nigri, circumcirca tamen quasi nube quadam cincti clariore, quo ipso proin literas multas obvelavit, atque visum ferè omnem isti oculo interceptum.

Cùm & hæc molestia durasset per duas septimanas, neque tamen lumen omne, isti oculo ademisset, quin legere adhuc

isto potuerit utcunque , tandem , simili veloci modo , iterum quasi nihil cogitantem invasit & sinistrum ipsius oculum occupavit *nigredo* major atque *tenebricositas* tanta , ut legere amplius vel personam agnoscere , coloresve isto oculo discernere non potuerit , lucis modo atque tenebrarum vicissitudines valens distinguere.

Ita constitutus me demum consuluit , atque super varias circumstantias quasitus seqq. superaddidit : *Nullam* prorsus *causam* esse sibi cognitam ; Lucubrationes istas non æquè fuisse nimias , ad horam modò noctis decimam vel undecimam , rarò ultra , protractas ; Nihil constare sibi de siccata scabie , nihil de emanente vel suppressa narium hæmorrhagiâ , de catarthis nihil . Ebriositatem omni modò declinavit , & contra non excessus saltim sed actus omnes venereos & lascivos solenniter protestatus , victu autem semper usus est laudabili , cum reliquis sodalibus eodem , quibus tamen nulla unquam de visus hebetudine querela fuit . Nunquam quidquam in dextro oculo fuisse observatum , sed mansisse huic pristinam visus aciem ; nec ex sinistro lachrymas stillare , nec ullum cujuscunque morbi alterius indicium sibi notum esse .

Hisce ita perceptis , tandem oculos etiam inspexi ipsos , & deprehendi , nullum prorsus in affecto sinistro comparere vitium , nisi quòd *pupilla* ejusdem altera dextri oculi sit paulò *amplior* ; de reliquo utrumque eadem exhibere phænomena , dilatari in tenebris , stringi ad lucem , referre intuentis imaginem .

Ante omnia igitur diætam ordinavi , lueubrationibus omnibus interdixi , ad diem proximum pulveres digestivos dedi , ex cinab. nativ. præpar. cum nitro puriss. crystall. præpar. & ocul. cancr. præpar. non sine succino præpar. sem. fœniculi & rad. valerianæ . Deinde potiunculam laxantem scripsi ex rhabarbaro & fennæfoliis , in aqua coctis , cum manna . Abhinc curavi *vesicatoria* in utroque brachio poni , valerianæ radicem , eum fragmento succini , in dorso suspensam gestari , mane se-

men foeniculi masticari, ejusdemque decocti calentis vaporem oculis excipi ; internè verò usurpari *pulverem* ex rad. valerian. herb. euphras. sem. foenicul. succino præpar. crystall. præpar. matr. perl. præpar. non sine nitro puriss. cum *infuso theiformi* ex herb. euphras. c. flor. beton. meliss. acetosella, salvia, flor. consolid. regal. cichor. paralyf. cyani : & *pilulis*, sumendis noctibus alternis, extr. bezoard. chaquerill. helenii, pœoniæ, valerianæ, ligni aloes, castorei, rutæ, cum cinab. nativ. præpar. &c.

Post dies 14. lætus rediit & nuntiavit recuperatam oculo *videndi facultatem*. nondum quidem diurnam adedè & constantem, sed *matutinam* modò, dum evigilans per horam unam, alias plures, semel ad prandium usque videt iterum distinctè omnia, ita tamen, ut & sin. illi oculo obversetur adhuc desuper quasi suspensa nubis exigua, & ocluso dextro eidem tenuis videatur obversari nebula, vel araneæ tela. Reliquum diei nondum quidem de hac visus claritate participare, neque tamen pristinam caliginem superesse. Quandoquidem verò proficiscendum ipsi erat ad Avunculum, ut vicarias apud ipsum in ecclesia præstaret operas, hinc ante discessum ejus dedi modò unicum pilularum laxantium dosin ex aloe præpar. cum magist. jalapp. & extr. panchymag. non sine accessu extr. valerian. insuper vesicatorium jam nuchæ imponendum suasi, pulveris verò nuperi atque pilularum reiterationem, ac reliquorum evporistorum continuationem commendavi, dato simul naribus leni *errhino*, ex herb. majoran. flor. lil. conv. femin. nigell. & elæosacch. errhino; sub quorum usu tandem penitus convaluit, & pristinam *visus integritatem* recuperavit.

35)0(58

OBSERVATIO CLX.

DN. D. ALEXANDRI CAMERARII.

Hydrops Saccatus.

Quod in disputationum academicarum primâ , sub praesidio *Parentis Desideratissimi* quondam habita , pronuntiavi de hydropis specie saccata ; scil. illam , dum adhuc est *in fieri* , plerumque *difficiliter* admodum *agnosci* , quando autem *inveterata & radicata* est , adhuc *difficilius curari* , id experientia non simplici interea edoctus fui. Dabo utriusque specimen ex anatomia practica , quod hoc ipso demum labente anno mihi suppeditavit gemina foeminini cadaveris sectio.

Scil. Obstetrix in vicino pago , quadragenaria , paupercula , decem liberorum mater , gravidam sese reputaverat tamdiu , donec praeterlapso pariendi tempore immota maneret , quin indies incresceret , abdominis moles , tabescente interim & in statum merè sceletiformem redacto reliquo corpusculo. Hæc aliquoties me accesserat consultura , & sententiam exploratura meam super paracentesin , à Chirurgo tantoperè sibi commendatam , facilior ad sustinendam illam , quàm ego quidem ad instituendam , quia ex inæquali abdominis mole , & diverso diversarum regionum renisu credidi , casum hunc similem esse illi , quem *in Ephem. Cent. IV. O. 162.* descriptum legimus. Unde toties dimisi illam , cum adhortatione de patienti tolerantia , nec tamen sine instructione etiam de curâ palliativâ , & molestiarum ac symptomatum mitigatione possibili. Cùm verò ex instituto meo nuntiaretur mihi , illam diem tandem obiisse suum , operæ pretium fore existimavi , cum Auditoribus quibusdam meis excurrere , & abdomen aperire.

Deprehendimus igitur , *abdomen* ambitu suo æquare *duas ulnas* nostrates ; propendere quidem & inclinari magis in dextrum latus , protuberare tamen & *acuminari* in sinistro latere , infra umbilicum , versus pubem ; ubi etiam mollius ad tactum fuit , ut fovea digitis potuerit imprimi , cùm in reliquo tractu tensum , durum , digitis , ne quidquam cederet.

Incisa cutis illicò corrugari cœpit & contrahi ; sub illa perparum membranæ adiposæ superfuit. Ad utrumque verò hypochondrium , inter cutem & abdominis musculos , loco pinguedinis *vesicula* erant sero plenæ , turgidæ , quod proin copiosè fatis promanavit limpidum , flavum , membrana *emphysematis* instar quasi spumam vel congeriem vesicularum tenuissimarum inflatarum referente.

Inciso suspensa manu modicè peritonæo in lineâ albâ , protuberavit statim massa quædam mollis , tenax , alba , repræsentans intestinum flatu turgidum ; quæ tamen nec intestinum fuerat , nec omentum , nec alia pars abdominis ; sed ex post facto comparuit , esse *mucum tenacem viscidum*. Præter hunc nihil hic prodiit ; digitis autem & specillo deprehensæ fuerunt variæ cellulæ & cavitates.

Incisione igitur altera opus esse videbatur , ad sinistrum umbilici latus , ubi cultri acie vix leviter adacta profluxit statim , non aqua , nec serosum quidpiam tenue , sed *materia feculenta* , crassa , spissa , fusco-bruna , quandoque striis tincta cruentis , alias particulis variegata crassioribus candicantibus , quasi pultaceis vel adiposis.

Cùm effluxisset tenue (si quidem vocare ita licet portionem utcunque adhuc fluidam , utut benè viscidam & spissam) adhesit tamen parietibus internis undique adhuc multum viscidi & tenacis mucii , qui patellis figulinis abradi , & ægrè quidem ac difficulter præ glutinositate obtineri potuit.

Utre hoc ita evacuato *nihil* tamen in conspectum , prodiit de visceribus abdominis aut intestinis ; sed tangebatur modò

modò ad utrumque, inprimis verò dextrum, latus magna parietis illius incrassatio atque densitas. Unde cruciatim, à cartilagine xiphoide usque ad ossa pubis, & ab uno lumbo ad alterum facta incisio, & tota cavitas adstantium oculis abs me fuit exposita.

Ita comparuit hic *saccus* in *sin.* latere 2. circa umbilicum in *medio* 3. in *dextro* autem latere ultra 4. *pollices* latus vel *spissus*, multas ubique habens *cavernas*, majores, minoresque & in his concludens *gluten* illud albicans, quod supra dictum fuit prorupisse à primâ statim peritonæi puncturâ.

Hic ipse mucus, quomocunque nominari velit, biblioporum gluten benè crassum colore ad amussim exhibuit, spissior modo adhuc & tenacior, unde integra ejus frustra potuerunt modò manibus ex cavernis istiusmodi premendo protrudi, modò digitis etiam extrahi.

Reliqua *utris* substantia fuit in locis quidem illis incrassatis *fibroso-cellulosa*, in cæteris autem *membranosa*, ordinariam tamen membranarum crassitiem ubique excedens, planè juxta observ. B. Avi in *disp. c. t. Anat. Hydrop.*

Quia sectio longitudinalis, à cartilagine xiphoide usque ad pubem continuata, processit desuper & infra aliquantum ultra cavitatem hujus *utris*, hinc desuper quidem abdominis viscera cum intestinis, infra autem uterus cum vesica videri & tangi, digitis autem membrana subtus tota elevari potuit; manifesto indicio, illam jacuisse super intestina in abdominis cavitate, contiguam modò, non continuam nec coherentem.

Circumcirca autem quatuor istæ lacinie extorsum ad musculos abdominis per mutuas fibrarum insertiones ita quidem accreverunt, ut digitis tamen undique potuerint liberari & separari absque cultro.

Quo proinde facto seorsim elevari atque iterum reponi potuit triplex laciniarum quadriga: 1. cutis; 2. integumentorum abdominis, sed benè extenuatorum & emaciatorum; 3.
illius

illius utris, qui ubique ferè admodum spissus & crassus, præter parietem quasi suum internum vel posticum, quo dorsum & abdominis cavitatem respexerat, membranofus tenuis nullibi ferè fuit in anterioribus, nisi ad sinistram umbilici latus, inter hunc & pubem, ibi præcisè, ubi notabatur ab initio tumidi abdominis protuberantia.

Ita verò in conspectum venit demum primò quidem cavitas abdominis, cum ejusdem contentis, sursum omninò trusis ad thoracem, cætera tamen sanis, & satis benè se habentibus, nisi quòd omenti pinguedo omnis fuerit consumpta.

Deinde verò insignis hujus-molis atque utris *origo & connexio*: scil. infra, in pelvi, *ad dextrum latus uteri*, ubi principium sacci adhuc membranofum, cum ligamentis uteri & ejusdem lateris ovario obliteratedis connexum, facili negotio potuit rescari, atque hoc modo totum ex abdomine removeri.

Uterus ipse, cum altero suo sinistri lateris ovario, erat *in salvo*, sed contractus, parvus, exiguæ admodum intus cavitatis, & in collo ac orificio interno cartilaginis instar induratus; ovarium sinistram similiter; Oviductui verò seu tubæ adhæsit hydatis avellanam ferè æquans magnitudine.

Instans sepulturæ tempus plura non permisit; unde bilancem modò cum ponderibus afferri curavimus, & ponderavimus tam exemptum utrem, quàm collectam prius fæculentam istam materiam. Deprehendimus verò, saccum quidem istum s. utrem 12. & liquamen istud fæculentum 35. libras civiles pondere suo æquare.

Quemadmodum igitur in casu hætenus recensito & eo usque inveterato, therapia omnis fuisset frustranea, nec in confirmatò istiusmodi malo curæ locus, nisi palliativæ; sic etiam altera sectio, quam priori nunc subjungam, specimen dabit hydropis saccati fientis atque nascentis, proin adhuc parvuli, sed eò etiam difficilius agnoscendi, quia nec abdomine in

tumorem elevato, nec aliis quibusdam signis, imò ne mensium quidem anomaliis, sese priùs manifestavit.

Etenim *ancilla juvenis*, vix duos ultra 20. annos nata, alacris & sana, nec morbi ullius unquam sibi conscia, ab explosa sclopeto glande plumbea vulnerata, & post 46. horas mortua, erat mihi nuper inspicienda.

Hæc autem curioso admodum, certè non quotidiano, exemplo *ovarium* uteri sinistrum mihi exhibuit *hydropicum*. Intelligendo non hydatidem majusculam, ab ovario fortè pendulam, qualis phaseoli magnitudine conspiciebatur extus ad tubam hujus lateris sinistri, & in ovario alterius lateris, dextro; sed stricto sensu, ovarium ipsum liquore intus concluso turgidum & plenum, magnitudine adæquans ovum anserinum, unde ab adstantibus quibusdam, rerum non probè gnaris, diu pro vesica urinaria fuit habitum.

Ex hoc proin, incisione facta, profluxit *aqua limpida*, colore *flava*, sapore *subsalva*, quantitate ad uncias quatuor æstimata, in cochleari super candelæ flammula statim instar albuminis ovorum *albescens & concrescens*.

Quod autem membranofus hicce saccus, liquore antea turgidus, hoc modo jam evacuatus, genuinum fuerit ovarium, præter alia inprimis docuerunt & ad oculum demonstrarunt *ovula*, passim fibris ipsius interspersa, & distinctè adhuc per superficiem conspicienda.

Neque tamen in utero, ejusve partibus reliquis, præter hætenus dicta, quidquam deprehensum fuit, nisi quod à vulnere sclopetario provenit.

Scilicet glans ista plumbea in summo natis sinistrae & muscoli glutæi (inter quem & cutem pinguedo aderat sesqui pollicis crassitie) per ipsum ossis sacri foramen supremum in abdominis cavum penetrans, non modò nervum ex spinali medulla ibi prodeuntem avulsit, verùm etiam propè intestinum rectum transiens, mediam uteri substantiam, & abhinc vesicam urinariam pariter in medio, gemino vulnere facto, traje-

trajecit (unde etiam urina omnis in cavum abdominis effluxit) indè ad foramen ossis pubis dextrum pergens de superiori ossis ambitu festucam longiusculam pariter avulsit , ibi verò in inguine , sub principio musculi pectinæi , proximè ad ramum nervi cruralis antici , tandem substitit.

(*Tubinga Augustam Vindel. d. 29.*
Dec. A. 1724. missæ.)

OBSERVATIO CLXI.

DN. D. JOHANNIS HARTMANNI
 DEGNERI.

De dolore quodam perraro acerbissimoque maxillæ sinistrae partes occupante , & per paroxysmos recurrente.

VIr plurimum Reverendus, D^{nus}. Durand , Ecclesiæ gallicanæ , quæ hic est, Pastor , nunc ob ætatem rude donatus , 75. annos natus temperamenti sanguineo-cholericæ , & corporis structuræ valde robustæ , a puero exercitiis juvenilibus adfuetus , multis dein bellicorum laborum injuriis & exercitationibus strenue agitatus , stationem tandem fixam & tranquilliozem nactus , semper prospera usus est valetudine ; nec in hac provecta ætate quinquagenarii viribus inferior , solis Venæsectionibus , & his more gentis hujus iteratis , adfuetus , nullas vero hæmorrhagias spontaneas expertus , a quinque nunc annis inter venandum alvum deponens , excrementa inopinato adspicit cruore tincta , quorum adspectu perterritus , huic excretioni postmodum invigilare , & illam , forsan sibi , incio licet , jam a multis annis familiarem , singulis exacte mensibus periodice recurrentem , ac duos tresve diès perdurantem , satis constanter absque ullo incommodo insensibiliter plane observare cœpit. Ubi vero turbari periodicum

hunc fluxum vidit , dolores modo renales , modo hemicranicos aut podagricos , aut torporem omnium membrorum expertus est. Proprio hinc ductu & ausu Pilulas quasdam sibi familiares aloëtico - colocynthiacas , statim assūmfit, ex quorum usu & fluxus & prior corporis hilaritas identidem rediit. Factum inde , ut a quatuor circiter annis hæmorrhoidum fluxus paulo inordinatior succederet , & vir ille alio præterea malo , eoque molestissimo corripereetur , dolore nimirum maxillæ sinistræ valde acuto & adeo immani , ut omnem viri intrepidam patientiam vinceret , ac ille sibi temperare non posset , quin alta voce exclamando cruciatuum remissiones a Deo peteret. Doloris acerbicatem verbis exprimere haud quidem valet , ita tamen eum descripsit , quasi acu ignea se confodi senserit. Primum dolor se manifestabat immediate infra glandulæ lacrymalis situm , ex quo loco ceu unico ictu & fulminis instar per transversum quasi oculi , & musculum , qui palpebram deorsum trahit , ad temporalem pervadebat , & hinc admodum auctus quasi plurimis ac decem velut acuum ictibus iterum juxta oculum per musculum ad nasi alam & superius labrum excurrit , & in hoc ut & in radicē dentis canini subsistit , & in labro talem sensum excitat , quasi superiora versus trahatur. Deseruit tamen postea dolor partes superiores , & nunc in musculo superiori labro proprio , zygomatico , sedem maxime fixam tenet , ubi etiam externe tumorem mollem cum inflammatione levi advertere licet , qualem circa arthriticorum articulos observamus , magnitudinem nucis juglandis adæquantem , & dum dolores sentiuntur , valde conspicuum , iis vero remittentibus iterum decreascentem. Dolor hic non est continuus , sed transitorius , & per paroxysmos annuatim recurrit. Dum verò recurrit , haud adeo longæ est durationis , sed per intervalla 4 - 5 - aut sexies per horam , modo minus remissiusque , modo vero intensius pungit , & postquam patientem per mensem aut ultra excruciauit , sensum evanescit , denuo autem post aliquot menses recurrit.

Quan-

Quando dolor vehementius sentitur, patiens nec salivam exspuere, nec deglutire, nec cibos aut potum sumere, nec loqui, nec linguam inter dentem & labrum affectum interserere potest, imo ut uno verbo dicam, in memoratis paribus ne minimum quidem motum ciere audet, aliàs intensissimos sibi provocaret dolores. Appetitus tamen & somnus ut & reliqua corporis officia semper sibi satis bene constabant. Observatum porro fuit, adstrictiones alvi dolores fovere imo augere, ejusdem vero laxitatem illos paulo sublevare. Tempestas quoque calido-sicca dolores ferocios, humido-frigida autem leniores illos reddit. Cum meum æger super hoc affectu consilium expeteret, hæmorrhoidum successum legitimum omnibus viribus conservandum duxi. Et certe, excretio hæc dum instabat, aut rite succedebat, ab initio hujus affectus sensibiliter semper ægrotum levavit, multumque dolores mitigavit. Nunc tamen & in ultimo ejus accessu eundem effectum fluxus ille haud amplius præstitit, quamvis largior per 5, aut 6. dies absque ullo virium detrimento, quin evidenti potius reliquæ sanitatis emolumento duraret. Suasi præterea Venæsectiones universales, juxta ac particulares proxime circa locum affectum prope angulum oculi interiorum, præsertim malo pertinacissime existente, ex qua ultima Venæsectione valde minuebatur, ac per aliquot menses domitus plane dolor videbatur. Hirudinum quoque applicationem in loco affecto suasi, sed quæ, nescio quo casu, effectu suctionis caruit. Recrudescente ante duos circiter menses malo, Venæsectionem in loco affecto iterandam statui, & incisione haud superficialiter facta forte fortuna arteriam incisam multumque sanguinis effusum fuisse retulit Patiens. Dum vero semper gravius laborant ii, qui, cum levati morbo videntur, in eum de integro incidunt, ita & minuebatur quidem paululum inde dolor, sed tamen hæc ultima Venæsectio non æque ac prior expectationi nostræ satisfecit, ad tempus tantummodo levamen afferens. Omisso usu supradictarum Pilularum absor-

bentia, nitrosa, cinnabarina, æstum sanguinis temperantia, ac æqualem circuitum promoventia, largiter propinavi, interpositis lenioribus laxantibus, in specie mercurialibus, ut & parcius & extra fluxus periodum exhibitis helleboratis, clysteribus, aliisque stricturam lenientibus. Externe tinctura quædam alcalica cum camphora & croco tincta, ut & emplastrum quoddam mercuriale, itemque saponatum, per vias imposita, in initio mali multum profuerunt, & patiens ultra 6. menses ab hac tœtura plane immunis erat. Nunc vero & in ultimo morbi assultu tantum abest, ut ab eorum usu leveretur, ut potius immanius vexetur, ac proinde ab eorum applicatione abstinere oporteat. Spiritus volatiles urinosi, tincturæ & olea sic dicta nervina, e. gr. succini, terebinth. junip. eundem prorsus sinistram edunt effectum. Formulas, quas spiritus vini ingreditur, minime perferre potest, & ab aqua vulneraria, l'eau d'arquebusade dicta, quam ipsi suaserat amicus quidam, tantos cruciatus passus est, quantos antea fere nunquam expertus fuerat. Præterea alia, in specie e lumbricis terrestribus parata, at in cassum omnia, applicata fuere, pertinaciter perseverantibus, ac patientem valde excruciantibus doloribus. Ultimum remedium, quod commendavi, fuit applicatio aquæ frigidæ cum linteo, & dein, antiquorum more, guttatim parti affectæ instillata, ex quo, ut & si musculo temporali applicabatur, magnum levamen sensit æger, unde propria sua & commoda sane inventionem ductus pluvie tempore stillicidium e tecto majori vi, majorique levamine excepit, & ab hinc satis tolerabiliter vivit. Compressionem porro fortiolem partis affectæ paroxysmi tempore proposui, unde dolorem modo sisti, modo intercipi posse, non sine fructu sensit patiens. Caustici potentialis lenissimi usum ob loci nimiam extensionem suadere commode haud potui, quamvis æger ad ferenda quævis sit paratissimus. Opiata ob majora & funesta, vires frangendo, præprimis in hoc sene metuenda mala interne non admittenda censui, præprimis

mis cum externe applicata nil solatii afferrent, nec quidquam solidi ad curam conferre possent. Scorbuticam tandem malignitatem, magnum illud morbonæ idolum, nec accusandum nec oppugnandum censui. Cum enim quondam idem plane affectus Clariss. Academiae Nat. Cûriosorum Præsidentem Primum, D. D. Bauschium affligeret, scorbutum suspicatus, diu mascule hunc morbum impugnavit, non vero expugnavit. Cujusmodi historiam, nostræ simillimam, ni dixeris forsitan eandem, legisse me memini nullam, præter citatam, quæ extat in Miscellaneis Nat. Cur. Dec. I. Ann. II. in historia succincta ortus & progressus dictæ Academiae &c. Arthritico-spastici autem aliquid hic subesse, & in hanc, (aut data occasione in resolutorium affectum) tendere posse, cum Excell. Archiatro quondam Gothano, Dan. Ludovico, Miscell. Nat. Cur. Dec. I. Ann. III. obs. 252. statuere haud dubitavi. Hæc ita conscripta morbi historia die 8. Augusti 1724. ad Celeberrimum doctissimumque quendam Professorem data est, illam ut examinaret, intricatissimumque hunc affectum aliquo maturiori consilio curandum suaderet. Responsorix erant sequentes: „ Fecit exploratio historix morbi, ut censeam, locum, qui sedem dat malo, & qui, eo urgente, tumet, sub orbita oculi, „ esse ferro ignito inurendum ad profunditatem unius alteriusve lineæ geometricæ, id quippe extirpando radicitus „ malo profore puto. Ad hos Dⁿⁱ. Professoris literas ita respondi: Consilium hoc secutus fui, locumque, qui sedem dat malo, & qui eo urgente tumet, ferro ignito tam profunde inurendum curavi, quam licebat. Dolor quidem in loco usto cessat, sed exinde modo infra illum locum, modo supra, modo ad ejus latera immanissime vagari perseverat, adeo ut si totus locus, per quem dolor grassari sentitur, urendus sit, spatium unius pollicis in forma quadrata sumptum expleat. Quod etiamsi fiat, dolorem tamen hac via sisti posse, tantum abest ut credam, ut potius verear, ne is post latius serpat, rursusque idem remedium exposcat. Hæc fuit ratio, quæ

quæ me a caustico potentiali antea deterruerat, quamvis illud ob loci satis largam extensionem, dolorisque vagi variam mutationem, ferro longe commodius adhiberi posse videatur. Existimo tamen, nos non inepte facturos, si nervi propaginem eo ipso foramine, quo ex osse maxillari sub orbita oculi egreditur in genas, aduremus, quamvis ibi neque tumor neque dolor adsit de quo nec non de causa genioque morbi, ut supra laudatus vir sententiam & consilium mecum communicaret, denuo rogavi. Responsum ejus hoc fuit: „Malum videtur hæere in osse corrupto, cujus acer humor „nervos ea parte transmissos rodit. Quum locus, tumor & „doloris sedes pertinax solo ferro ita mutari queant, ut ex- „stirpetur, id præcipue suasi. Nec aliud vel jam remedii „cerno. Itaque cum spe læti eventus inuri posse locum, ubi „nervus ex osse maxillæ egreditur, & ipse censeo.

Interea dum id responsum expectabamus, affectus quotidie in deterius abiit, ac dolor adeo auctus fuit, ut patiens illius atrocitate plane mutus factus ne verbum amplius proferre valuerit, sed omnia litteris significare debuerit. Et singulare sane & maxime notabile hoc fuit symptoma, quod patiens tamdiu ab omnibus doloribus immunis manserit, quamdiu totus fuit mutus, ac ab omni cibo, potu, motuque abstinuit, hinc & totam semper noctem lateri utrique, imprimis tamen affecto accumbens absque ulla molestia tranquille dormiendo transegit, supinus vero cubans, & quamprimum edendo, loquendo, caput paululum fortius agitando, per solum inæquale ambulando, vel quocunque demum modo motum in parte affecta, vel tantum per consensum, concitabat, statim dolores illos revocabat, ut ipsi per jocum sapius dixerim, eum forsan tempore ministerii nimium loquendo & lautius vivendo ea corporis parte multum peccavisse, tantusque nunc pœnas debere luere. Veritus interea sapius est æger, ne maxime latrante stomacho fame tandem ob denegatam deglutationem sibi pereundum foret. Dolor erat

punctorius, lancinans, ruptorius, reißende Schmerzen. Dum hæc itaque per octiduum in summa *ακμή* durarent, patiens vero novam uestionem subire nunc recusaret, dolor tamen in musculosa illa parte ita hæreret, ut tota summis digitis apprehendi, tolli, & digiti quasi subtus subjici potuerint, ut commode excidi posse videretur, itaque decrevi, totum illum locum liquore quodam septico, ad extirpandos tumores cancroideos, aliasque excrescentias mihi familiari, auferre; quo liquore absque ullo sensibili aut molesto symptomate spatio duorum dierum, duas tertias musculosæ dolentis carnis absumsimus, tertiâ cum periostio intactâ manente; secuta est hæmorrhagia levis, effluentibus circiter centum sanguinis guttis, quo facto dolor omnis cessavit, & consolidato dein vulnere adhuc dum cessat, patiensque in integrum restitutus hæctenus optime valet.

(*Neomago Augustam Vind. d. 6. Dec.*

An. 1724. missa.)

OBSERVATIO CLXII.

DN. D. BENEDICTI GULLMANNI.

Tussis epidemia Augustana puerilis.

A Eris constitutionem plurimorum morborum esse causam, epidemicorum vero præcipuam, nemo hodie facile ibi inficias, qui rationem & experientiam pro cynosura & lapide lydio habet; illiusque naturam cum Physicis penitius est perscrutatus, Hippocrate hoc confirmante §. 7. de flatibus, hisce verbis: qualia sunt tempora, tales sunt morbi constitutiones, & §. 18, ubi aërem dominum vitæ, & fabrum morborum nuncupat. Vita enim nostra potius ab aëre, quam alimentis dependet, dum his ad aliquod tempus, juxta varias observationes, illo vero, ne ad momentum carere nos posse, extra du-

bium longe est positum, id quod infantes recens nati funesto suo exemplo tota die confirmant, qui certam debent obire mortem, si non à puncto exclusionis suæ aërem inspirant; quidni dicam, quod ipsa alimenta salubritatem vel insalubritatem suam, certo limite, ab ipso acquirere debeant. Non igitur mirandum, si ex varia mutatione & conditione aëris machina nostra sæpius alteretur, variisque morbis afficiatur. Hoc nobis sufficienter demonstravit status præteriti anni 1724. qui ob temperiei inconstantiam fœcunda mater existit morborum, quos breviter recensere, animus est.

Per totum Januarium, Februarium & Martium usque ad æquinoctium Vernale vix per septimanam temperatum aërem inspiravimus, ventis enim mox ab Oriente mox Occidente, nunc à Meridie nunc Septentrione flantibus, semper alternabat tempestas humida cum sicca, frigida cum calida, nix cum pluvia, quæ varia mutatio viam sternebat catarrhis, rheumatismis, affectibus hysterico-hypochondriacis, imo apoplecticis. Variolæ etiam ab initio anni epidemicè grassari incipiebant, pauciores vero cum malignitate, & confluentes, methodicè modo tractatæ, regimineque debito observato, omnes feliciter decurrebant, morbillis vix unus & alter laborabat. Mense Aprilis magis constans evasit, & per 14. dies frigus cum ventis Aquilonibus regnavit, quod successive in temperatum calorem, calique serenitatem se commutavit, quæ catarrhis obicem posuit. Mensis Majus inchoabat cum amœnitate suâ vernali, terramque circa finem Aprilis valde siccam, pluviis suis irrigavit, fluxumque scarabæorum Majalium, in magna copia è terra prodeuntium, cohibuit. Junium & Julium regebat: Syrius, usque ad solstitium æstivum, solisque æstum satis percepimus, & reliqua pars æstatis valde sicca existebat, quæ vitibus rubiginem uredinemque inducebant, qua uvarum magna pars hinc inde hortulanis nostris deperdebatur. Variolæ non minus hoc tempore usque in Autumnum continuabant; febribus biliosis, Cholericis,

cis, Tertianis irregularibus unus & alter sporadicè corripiebatur, sicuti etiam isterus nonnullos infestabat. Hæc tempestas æstuosa perseverabat ferè usque ad æquinoctium autumnale, paucis intermixtis pluviis. In fine hujus ætatis & in principio Autumni, Tussis Infantum singularis, ferina & convulsiva epidemicè sævire cœpit, quæ infantibus in cunis non pepercit, sed illorum aliquos è vita sustulit. Hujus causa primaria absque dubio (salvo aliorum judicio) erat præcedens siccitas ætatis, ferventisque Solis diurnitas, quâ fiebat, ut transpiratio corporis nimium intenderetur, spiritus animales maximoperè dissiparentur, omnes secretiones labefacterentur, imprimis vero tonus Ventriculi adeo destrueretur, ut ad laudabilem digestionem totus iners redditus fuerit, accedente porro, ad sitim extinguendam, nimia ingurgitatione vel aquæ vel cerevisiæ minus defecatæ, menstruum illius ita vitabatur, ut loco succi nobilis, blennam viscidam magnam in copia progeneret. Hæc materia infarctus & onustus ventriculus sæpius sese liberare tentabat, & per *ἀπορρατίαν* naturæ vomitum per vices instituebat, absque tamen levamine notabili, cum tenacitus materiæ misellos nunquam non obligaret, illam iterum deglutire, & sic illis periculum potius induceret suffocationis, ob interceptam aëris communicationem ex spasmodica contractione fibrarum pulmonalium, & impedito motu diaphragmatis explanatorio. Hæc tussis longè superabat illam, cujus mentionem faciunt Acta Berolinensia Vol. VI. 1720. p. 24. quæ per unius mensis spatium, nostra vero ad finem usque anni perdurabat. Rebelis & contumax hic affectus tandem cedebat exhibitis sæpius laxantibus levioribus, præmissis præparantibus, incidentibus, tonumque ventriculi roborantibus, intermixtis antispasmodicis, sique aliquid febrilis intercurreret, paucis nitratis. Optimè imprimis audiebant infusa theiformia pauxillum crocata. Elixir. Aperitiv. Clauder. Essent. Pimpinell. alb. Essent. Succin. Ess. Cort. Cascarill. ℞is. ☉. Autumni maxima pars erat serena,

sana, morbisque libera, exceptis paucis diarrhœis & febribus Cholericis. Mensis Novembris præcocem nobis hyemem præfagire voluit, dum Borea spirante frigus superveniret sat vehemens, & remittente illo, nix in magna quantitate terram tegeret, ut trahis vehi potuerit, quicumque volebat, rigor vero hic austerus vix per octo dies duravit, verum sese mutavit in tempestatem pluviosam, quæ fores pandebat iterum coryzis contumacibus, doloribus odontalgicis, febribus cattarrhalibus, affectibus apoplecticis atque suffocativis, variolæ verò à principio usque ad finem anni pueros molestare non desinebant.

(An. 1725. 10. Jan. exhibita.)

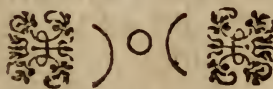
OBSERVATIO CLXIII.

DN. D. ANTONII VALLISNERII.

Difficultas urinandi à prostaticis tumefactis.

Serenissimus Magnus Dux Hetruriæ, Cosmus III. non tam à provecta ætate, quam indefesso in regendis Dominiis suis studio, summe emaciatus debilitatusque, mane d. 9. mens. Septembr. An. 1723. mensulæ pro more assidens, vehementissime per duas horas durante horrore fuit prehensus: præfens erat D. Josephus del Papa, meritissimus ejus Archiater, qui opportunis remediis occurrebat, à quibus aliquantum ad se rediens Serenissimis non de alio aliquo, quam urinæ suppressione querebatur, quamvis notabiles stimulos aut molestias inde non perciperet. Post viginti quatuor horas, postquam ne guttula urinæ comparuisset, advocatus fuit Chirurgus, Dn. Antonius Benevoli, ut mediante syringa urinæ educationem tentaret, quod etiam altero die feliciter præstitit, & 32. circiter uncias urinæ optime constitutæ prolicuit; quam operationem usque in duodecimum diem quandoque præfatus Chirurgus

rurgus iterare debuit, negotio semper feliciter, & cum beneplacito Serenissimi Ducis succedente; postea vero absque syringæ applicatione urina sponte excerni potuit. Nihilominus considerando qualitatem morbi & reliquas circumstantias, speciatim ætatem provec̃tam, & summam universalem debilitatem, infirmitas hæc incurabilis fuit iudicata; prout etiam ultimo mensis Octobris die optimus Princeps, in ætate 81. annor. 2. mens. & 17. dier. placide vitam finiit. Altero die cadaveris apertio & balsamatio fuit instituta. Ubi lobus pulmonis sinister nonnihil lividus fuit observatus, & stomachus chartæ instar extenuatus, nec non circa œsophagum adeo corruptus, ut ad primum contactum laceraretur. Ren sinister urina repletus erat, cujus ureterem calculus magnus instar nuclei dactyli obstruebat, & non tantum in hoc, sed altero etiam in rene magna arenularum & exiguorum calculorum copia latebat. Vesica colore livida, crassa & durior visa fuit; cujus prima & interior tunica prorsus abrafa, inque tota circumferentia illius exulcerata comparuit: id quod ab affectu aliquo erysipelatoso provenisse verisimiliter creditur, à quo etiam vehementissimus ille horror productus fuerit. Tandem prostatae supra modum crassi occurrerunt, à quibus difficultatem emittendi urinam ortam fuisse iudicatum fuit. Reliqua viscera, interque ea cerebrum etiam, optima qualitate & sine ulla alteratione inventa fuerunt.

OBSERVATIO CLXIV.

DN. D. ANTONII VALLISNERII.

Mors ex suppressione urinæ ob tumorem in prostatica glanduliformem.

EXcellentissimus Dn. Antonius Bosi, Medicus, ætatis annorum septuaginta duorum, vir staturæ proceræ, & qui optima valetudine ferme semper gavifus est, tumorem, abscessum & fistulam ad hæmorrhoides passus, sed feliciter curatus est. Postea febris periodica eum invasit, à qua, præmissis universalibus, corticis Peruviani usu brevi convaluit. Decimo abhinc die violentus egerendi conatus cum omnimoda urinæ suppressione, & aliquali dolore ad glandem eum aggressus est, cum febre, quæ secunda die post phlebotomiam adeo remittebat, ut vix febrim eum tenuisse dignosceretur. Sicuti tenesmus nulli obtemperabat remedio, ita & ischuria, nullum circa urinarias partes cruciatum sustinens æger; circa vero renes conquestus est primis diebus de aliquali dolore præcipue vero circa renem sinistram. Tenesmus ut plurimum irritus erat quamvis frequentissimus, excepto paucocruore, quem aliquoties effundebat. Tertia die paucissimæ faeces, quæ in innumeris ejusmodi conatibus visæ sunt, albæ apparere. Intumescere deprehensus est venter, & quarta die guttulæ aliquæ lotii pellucidi defluxere, nec proinde a cathetere quidquam ejus erupit, quamvis ter alias ad ejusdem auxilium confugerent Medici ad levamen Collegæ accersiti. Perdurante tenesmo & stillicidium perdurabat urinæ cum insigni urethræ cruciatu, & crassior aliquantulum secernebatur, adeo ut postremo viscosum aliquod in matulæ fundo observaretur. Aucta est quotidie abdominis moles, & vires paululum perfractæ sunt, ita ut decimo denique cruciosissimæ ægritudinis die, tenesmo intolerabili semper usque ad extremum

mum atrocissime & frequentissime (quinquies enim & sexies quolibet horæ quadrante) eum torquente, & de quo tantummodo æger conquerebatur, & qui unicus ejus morbus dici poterat, ad superos migravit. Quidquid medicina suppeditare potuit consultum est, at omnia incassum, adeo ut aptissimum in hoc morbo quisque fassus fuerit illud Cratonis oraculum: *Utinam esset tam facile morbos curare quam noscere!* Dissecto abdomine, in fellis cystide parva bilis quantitas, & hæc cinereo potius ditata colore observata est, & substantiæ glutinosæ: sex corpora variis æqualiter donata processibus ab eadem cystide extracta sunt, minime tophaceam naturam gerentia, friabilia, externe nigra, interne vero flava, levissimi ponderis & inæqualis magnitudinis, ita autem unum alterum referebat, ac parvus tribulus aquaticus majorem refert. In renibus vesiculæ repertæ sunt, aliæ in eorum superficie sparsim positæ, aliæ in eorum substantia delitescentes, in sinistro verò una præ cæteris tumidior. Ureteres versus pelvim ampliores erant, adeo ut minimi digiti diametrum superarent. Pinguedo copiosissime conspiciebatur, & ut renem quemlibet ferme obrueret, ita in eorum centro in lobulorum interstitiis reperiebatur, in rene autem sinistro atroflavescens conspicta est. Vesica urina distenta erat, & sex ejusdem libræ in ejus fundo reperiebantur. Tunica ejus interna tribus in locis erosa aliquantulum; in ejus collo quo catheter attingere compertus est, corpus vesicæ intimæ adhærens, & eam elevans, ita ut ossis pubis partem superiorem comprimens urinæ descensum omnino occluderet. Oriebatur corpus intra vesicam, & rectum intestinum inter & prostaticas positum erat, figura ejus ovalis, magnitudo nucem juglandem æquabat (simile forte erat illud à clarissimo Tulpio relatam, ut ex observatione decima de urinæ suppressione Theophili Boneti in suo sepulchreto patet) prostaticæ naturalem magnitudinem superabant, cum ovi gallinacei compressi figuram ex alterutra parte similem redderent. Apertum fuit tertium hoc corpus, & glandulosum

sum conspectum est, ejusdem omnino substantiæ ac illa pro-
statarum, adeo ut in tres lobulos distinctos prostatas in hoc
cadavere dicendum fuisset. Musculi autem tam sphineter ani,
quam levatores, & extrema recti intestini livida & nigrican-
tia omnia prodire; & hæc sedula investigatio cadaveris ocu-
lis adstantium subjecit, quas inter numerabantur Comes Fran-
ciscus Negrifoli Eques scientiarum amoris addictissimus, Anto-
nius Ottoni, Antonius Stolfini, Jacobus Manangoni, Johan-
nes Maria Antoldi, & Franciscus Bosignati Medicinæ Professo-
res, Franciscus Rinoldi, & Dominicus Gualazzi, Chirurghi.

OBSERVATIO CLXV.

DN. D. ANTONII VALLISNERII.

Polyporum narium rara species sanata.

I Nauditum casum, inaudita proinde, ut puto, aggressum
curandi ratione, Chirurgia obtulit. Scilicet: Polypi utrin-
que cavum nasi totum obsidentes, meatusque ad fauces dire-
ctos penitus occludentes, intercipientesque mucis descensum
aërisque transitum ac reciprocationem, ita ut respirationi, lo-
quelæ, deglutitionique graviter officerent. Labia similiter
tumidiora exulcerabantur; verbo: res eo redacta, ut suffo-
catio immineret. Maria Cypriana subjectum, Virgo 18. an-
norum, denatis patre matreque, Baptalæ, in sua patria com-
morans, auxiliis pene omnibus, Medicisque penitus destituta,
sæpius admoto igne actuali curatio frustra pertentata. Spe jam sic
decollata, inde sollicitius quæsitum ivit ope, mubicunque ratio
suaserat eam posse reperiri. Pulsavit laterorum nonnullorum fo-
res, audivit mœsta noemata illætabilia prudentum, consuluit
oracula Patavina, nihilque aliud retulit, præter judicium:
fore suam ægritudinem insanabilem, nec à quoquam attin-
gendam. Postremo & meo quoque sistitur obtutui, quo-
modocunque possem, eidem ut opitularer, enixe obsecrans.
Examinate morbi natura, cernensque nihil obstare, quo
minus

minus extirpatione tuto negotium absolvi queat ; iis quæ ad corpus disponendum requiri videbantur , præordinatis , ipsamet , observatis observandis , audacter aggressus sum. Anserino rostro igitur parte magis obvia unius polypi naris dextræ arrepta , firmiterque cochlea , qua , ut & rite , munitum est instrumentum , constricta , vertendo magnam ejusdem portionem , è narium tholo propendentem , extraxi , pauxillulo exeunte sanguine , quo fluere desinente , reliquisque opportune executis , complementum extirpaturus differebatur ad sequentem diem. In obscuro namque posita res , & illud sperare , nec aliud agere permittebat. Ideo luce adventantis diei vivide clarescente , cum expectatum repentinum juvamen agris jucundum , medentibusque gratum , in hujusmodi casibus oriri solitum , apertio videlicet itineris aëri transitum concedentis , cum pedissequa respirandi libertate , non contingeret , inquisitum exquisite in causam. Incusatus alter oculis objectus polypus , nasi septo connexus , quemque supradicta ratione , sed repetito aggressu , frustulatim evulseram. At nec idem adhuc expectatus effectus plane comparuit. Obstupesceram , transitu supposito objectaculis emundato , nondum de cætero aërem reciprocari , nam illa nasi pars omni visibili carnis tubere soluta conspiciebatur. Verum enim vero styli fortisque in- & exsufflationis actu repetito , detegi potuit , impedimentum residere in meatu ad fauces ducente ; quod remove cum relato rostro anserino nullo modo possibile esse , obstante figura ejusdemque magnitudine , clare novi. Consilio itaque in arena sumpto , cum aliud quoddam instrumentum in promptu haberem , forcipis instar constructum , longiusculis , exilibusque brachiis prædicitum , extremitatibus desinentibus in capita semicylindrica intus cava , ea parte qua concurrunt orbiculatim incidentia , quæ ubi apte fuerint juncta , vix magnitudine pineolum exsuperant , aptaque sunt præcidere quidquid carnis apprehenderit , extemplo conjeceram indigentia idem esse

aptum, ac subinde illud ipsum ad usum pertraxi. Mirum hac prima vice perquam optime inservientem, impulsæ blunco, fere ad extremitatem ductas nasalis introduci Patiens passa sit. Alternata hinc brachiorum capitumve apertione & conclusionem, intrusionem & retractionem, tandem forte fortuna apprehenditur, extrahiturque polypus distinctus, mole digiti minimi postremum æquans internodium, implantatusque erat prope fauces, ægra confestim respirante. Sic itaque magno labore, nec minore accuracione extricata hac nare à magis obviis polypodis extantiis, accessi ad alteram, eodem polyporum ordine, numeroque obsessam, easdemque repetitas enchireses indigentem. Optate pariter inserviit ultimum instrumentum ad reliquias molestia connotatas affabre, affatimque tollendas, quod oportuit exequi per intervalla, modo longiora, modo breviora, prout instabat necessitas; etenim inspiratus & expiratus actuosiori nisu sonitum edebant instar vexillorum exagitorum, ab ore siquidem hinc & inde urgebantur, cujus commearum implicabant. Infumti sunt plures menses in exigenda feliciter hac, inaudita fortasse, curatione, paucissimis remediis adhibitis ad ingentem adeo carnis luxuriam amoliendam, quam judicarem, si conjuncta conspici posset, mediocre ovum gallinaceum æquaturam. Ægra modo laudabili fruitur valetudine. *Ex communicatione Dn. D. Jacobi Antonii de Lupis, Medici Baptalex, d. 24. Julii An. 1723.*

OBSERVATIO CLXVI.

DN. D. ANTONII VALLISNERII.

Partus vesicularis.

Septimana elapsa Mulier mediæ ætatis, Luccæ, diu laboriosa graviditate afflictæ, tandem exclusit acervum vesicularum, sedecim librarum pondere, vesiculis rotundis, crassis, magnitudi-

tudine parvi ovi columbini , simul junctis instar acinorum uvæ , minime filamentoso pediculo , ex subtilissima pellicula combinato appensis , omnibus dein in crassum truncum conjunctis , quas non bene observare potui , vasa tamen esse mihi videbantur. Vesiculæ istæ liquorem aliquantum glutinosum continebant , & quælibet in liquore isto sanguineam maculam habebat , qualis in ovo gallinaceo fœcundato adparet. Simile quid doctissimus D. Vallisnerius (Vid. ejus *Raccolta di varii trattati* , edit. Venet. 1715. pag. 83.) descripsit & accuratissime examinavit. Id quod meam excitavit curiositatem , ut denuo considerarem & admirarer , quæ ille tam doctè circa similem partum vesicularem scripsit , neque secundum debile meum judicium , in omnibus , quæ is tam sapienter protulit , ullam inveni differentiam , nisi circa molem & pondus vesicularum , nec non maculam sanguineam in liquore cujuslibet vesiculæ contentam ; qualis si perspicacissimo Vallisneriano oculo occurrisset , multam de ea eruditissime philosophandi occasionem ipsi suppeditasset. Credere , tantam quantitatem & pondus vesicularum , instar acinorum uvæ alternatim appensarum , totidem esse ova , uti ex macula illa sanguinea in qualibet earum observata quis supponere posset , delirare esset , non cum fundamento circa raras naturæ operationes meditari ; & ego , quanquam non minus in hac , quam in omnia alia scientia inexpertus , vix atque vix quidem pro hydatidibus illas habere possum , cum macula illa sanguinea tam evidentè observata , non aliud quid esse queat , quam vas aliquod sanguiferum pro nutrimento dictarum vesicularum à natura concessum ; & sicut hæ fuerunt insignes & magnæ instar ovi columbini , ita eo facilius ab oculo dijudicari vasa illa potuerunt , quod in reliquis casibus , ob earum exilitatem fuit impossibile. *Ex relatione D. D. Joh. Baptistæ Dechiappæ , Medici Luccensis , à D. D. Petro Michaelè Gagna , Medico Taurinensi , d. 22. Jan. A. 1724. Clar. D. D. Anton. Vallisnerio communicata.*

Uxor Dominici Bigi, futoris Marinensis, annorum triginta, temperamenti calidi-humidi, vino dedita, spatio annorum decem sex edidit perfectos partus, quinque nempe marium, & unius foeminae. Mense Martio proxime elapso, cum facta esset gravida, periodice passa est fluxum menstrui sanguinis, cui, ob quandam suae salutis negligentiam, nullam medicam opem poposcit. Initio mensis Julii cum mensium profluvium iterum pateretur cum periculo Abortus, me accersivit, qui quamvis evidentiâ gravidationis signa animadverteterem, ratione tamen periodici fluxus, nunc florecentis, nunc aquosi, de uteri Mola haesitare coepi. Antequam igitur debitis praesidiis occurrerem, ad inhibendum Abortum, ventrem contrectavi, & de motu successivo & subsultorio foetus certior factus sum, idem Muliere confirmante. Inter caetera remedia sanguinis missionem è salvatella praescripti ad paucas uncias, cum debito victus regimine, quietoque per aliquot dies in lecto decubitu. Sed cum ob rem domi angustam, & Viri absentiam, ad motum faciendum cogereretur, die 14. supradicti mensis Julii, praecedentibus lipothymiis, iterum in sanguinis profluvium ex utero incidit. Post quatuor horas vocatus, inveni Mulierem partus doloribus laborantem, jam emisisse quinque molas vesiculares, quarum duae primae, obstetricis, & adstantium muliercularum incuria, projectae fuerunt. Cum vires essent attritae, & quaedam signa mortui foetus adessent, ab exhibitis vires restaurantibus partumque sollicitantibus, brevi enixa est puellam mortuam, coloris citrini, sed perfecte organizatam, & cum puella totas secundinas, quas diligenter tractavi. Nocte dieque sequenti, ut à fide dignis accepi, tres aut quatuor molas vesiculares, aut globos, totos aquosis bullis, instar ovorum piscium, ut asserabant, refertos, cum lochiis emisit. Puerpera interim foedo totius colore, nec levi macie, lente adhuc convalescit. Expositi tres vesicularum globi, quas potui observare, & qui prima fronte placentae partes videbantur, aqua pluries diluti, albi erant

erant coloris, sesquilibrium pendebant; singuli longitudine & latitudine digitos octo, crassitie vero duos digitos, in centro præsertim, superabant. Vesicularum numerus attingi vix poterat, quamvis permissum foret à tot in praxi occupationibus, quibus adhuc distineor, præcipue ab epidemica febrium ardentium, & tertianarum intermittentium mali moris, sed non perniciosarum, constitutione, quibus soli agrorum cultores, paucique ex urbanis detinentur. Millenas & millenas tamen dicere possem. Albi, ut dixi, erant coloris, nonnullæ vero flavescabant, rubescebant duæ tantum aut tres, quamvis lymphæ in ipsis contenta tota esset crystallina. Unitæ quamvis glandularum conglobatarum congeriem & acervum repræsentarent, ab aliarum tamen consortio separata, tot folliculi fellis videbantur. Singulæ vesiculæ proprio ligamento pediculoque donabantur, ut uvarum racemos perbelle æmularentur. Inæqualis erant magnitudinis, major tamen pars piscium ovulis, aut acinis granatorum simillimæ; minores granum milii, majores cerasorum fructum non superabant; in aquam projectæ innatabant; sed, ut paucis rem totam complectar, omnes duas elegantissimas Tabulas vesicularum, & præcipue secundam, quas Tu in Muliere Scandianensi observasti, & celeberrimo Marc. Malpighio misisti, ad amussim referabant; in hoc solum distabant, quod in harum molarum altera truncus vasorum non exiguus aderat, qui quaquaversum dimissis ramis appensas sustineret vesiculas, in alterius vero superiori parte appendebatur moles primo aspectu carnem & musculosa, quæ cultro anatomico dissecta integumentum potius membranosi, seu chorii vices gerebat; pars autem interior innumeris miliaribus vesiculis, seu acinis glandulosis, rubicundissimis, instar mali Punici, acervatim junctis, ditabatur.

*Ex communicatione D. D. Joh. Christophori Magnenii
Reip. Sancti Marini Medici, Non. Sextil.*

An. 1724.

OBSERVATIO CLXVII.

DN. D. ANTONII VALLISNERII.

De fonte quodam raro in regno Neapolitano.

Iuxta arcem quandam Comitatus Arpini, nunc Ducatus Sora, in provincia, quæ Terra di Lavoro dicitur, in regno Neapolitano, ad radicem montis, media via, quæ à dicta arce ad Alvitum, regionem vicinam ducit, ad dextram rivuli, quem incolæ Rio di Sciavi nominant, in quadam vallecula glareosa, duo fontes aquæ limpidæ & copiosæ, uno ab altero ad 25. palmos Neapolitanos distante, profluunt. Ille qui sub faxis satis magnis & inordinate fitis oritur, in aliquibus horis diurnis penitus siccatur, & hinc irregulariter jam subito, jam tarde, cum eadem aquæ abundantia, quam antea habebat, resurgit. Talis defectus & reditus multo sæpius in æstate, quam hyeme evenire observatur. Primo notabilis est observatio ibi facta, quod post aquæ exsiccationem, interdum post dimidiam horam, aliàs post unam, duas, tres, aut quatuor, irregulariter aquæ resurgant, nec unquam istæ mutationes motui Lunæ respondeant. Quandoque, inprimis temporibus calidis æstivis, siccatur, & à sex in sex horis resurgit; atque Sole oriente usque ad meridiem deficiens, inde redit, & usque ad solis occasum fluit; eundem modum usque ad mediam noctem, & hinc ad Solis ortum tenendo. Regularis tamen hic temporis in defectu & augmento modus varius est & inconstans, interdum per dies, quandoque per septimanas durans, verbo, non certam determinationem habens. Aqua gustata, quando post defectum resurgit, nauseosum habet saporem, similem quasi illi, in qua alumen depuratur; & qualitatem hanc intra octo vel decem minuta amittit, ad priorem gratiam rediens, & insipida redditur. Revertens videtur ex meatibus tortuosis provenire, ob fragorem aliquem, qui

qui auribus sentiatur , si attente per unum vel duo minuta ,
antequam resurgit , applicentur. Tempore , quo aqua defi-
cit , si intra meatus plurima aqua ex vicino rivo fuit infusa ,
vacuum impleri non potuit , necessumque fuit expectare , us-
que dum sponte sua revertatur aqua. Solidam consideratio-
nem meretur observatio , quod alter vicinus fons nullam di-
ctarum qualitatuum obtineat ; ex quo concludi potest , diver-
sam esse meatuum organisationem , eoque magis , quod supra
saxa inordinata , sub quibus prior oritur , tales non videantur ,
Ex relatione D. P. Roviglii d. 15. Sept. A. 1724.

OBSERVATIO CLXVIII.

DN. D. ANTONII VALLISNERII.

*De uteri inflammatione cum acuta febre, intestinorum
levitate & lochiorum suppressione , per diarrhœas
sanata.*

Honestissima Mulier , excellentissimo D. Angelo de Pigris
jam pridem nupta , ætate bis decimum vix annum super-
ante , temperamento , ut ajunt , lymphatico , habitu corpo-
ris mediocri , prægnans facta , nonum à conjugio mensem , &
tertium insuper emensa diem , continuo per id tempus vo-
mendi vexata stimulo , à pastu præcipue , postremis tantum-
modo gestationis mensibus aliquantulum remittente , alvo
vero semper sicca , & non nisi clysterum usu mollita. Præ-
gressis tandem brevi trium horarum spatio ventris torminibus ,
& crebris instante partu prægnantes vexare solitis egerendi co-
natibus , hora vespertina tertia , vitalem enixa est infantem ,
iis omnibus quæ facilem sequi solent partum , rite succeden-
tibus : ex quo , quæ à perita obstetrice peragi solent , peractis ,
moderate fluentibus lochiis , reliquum noctis & succedentium
dierum quietam transiit ; accurata interim victus ratione , &
ceterarum nonnaturalium rerum congruo usu adhibitis.

Vespe-

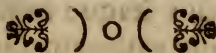
Vespere autem ineunte, & prægressi partus hora recurrente, dolores in imo ventre hinc inde paullatim excitari, sensim inde sensimque crescere, octava vero noctis hora ad summum evehi, & in medio hypogastrii regione subsistere. His itaque vexata infelix puerpera, openque exposcens, accurrens obstetrix, anodynum ac emollientem clysterem injecit, ex jure pingui cum sacchari aliquantulo, & oleo cheirino paratum; ventrem insuper manibus oleo prædicto madidis, levibus circa umbilicum præcipue tractat frictionibus, & calentibus lintheis. Ex his levari paululum ægra, & dolores ad meridiem usque remittere, à prandio vero iterum recrudescere; unde accersitus die à partu secunda, ab accedentibus symptomatibus, & ineunte morbo prima, hora vigesima quarta ægram invisens, jacentem in lecto reperio querulam, pallentem vultu, laxam, & aliquantulum sitibundam; pulsus frequens, sed æqualis & mollis, lingua nec arida, nec aspera, caput leviter dolens, respiratio facilis, calor corporis ad tactum temperatus, lochia quantitate non multa, qualitate tamen non prava, lochia qualia & quanta, utpote lochiis confusa, non licuit deprehendere, ventris dejectio & rejectio clysmate pauca; totus in abdomine strepitus & rumor erat; ibi namque musculorum aliquantulum tensio, molestus vel levi manu contrectata, dolor, internarum quasi partium dilanians distractio, ad lumbos præcipue & hypochondria extensa, scabra una & inæqualis spherici quasi corporis, quæ iliis, pube, sub umbilico circumscribitur, regione prominentia. Suspensus itaque, perpensis omnibus, ad symptoma melius, puerperarum tormina dici solitum, quam ad morbum ex immminente dictarum partium inflammatione, cujus adhuc præcipua deerant signa, referendum id esse, ut & temporis opportunitate, & remediorum usu certior de his fierem, ac in ancipiti casu desumptæ insuper à juvantibus & lædentibus suppeterent indicationes, ad paregorica mitiora, cum interna, tum externa confugi. Hora proinde 24, haustulum aquæ violarum tepidiusculæ ad octo-

octo unciarum pondo, cum superadditis guttulis decem laudani liquidi Sydenhamii, propinandum exhibui, Clysteren interim ex vaccino lacte cum conquassatis binis recentium ovorum vitellis & oleo cheirino parari, & paulo post injici moderate calidum jussi. Topica pariter externe adhibita, fomentum videlicet anodynum abdominis regioni cum spongiis calenti decocto ex herbis malvæ cum radicibus contusis, & violariæ cum floribus expresso, imbutis apponi curavi, & sapius, ne mox frigeret, iterari. Largas interim potiones ex jure junioris pulli vix salito paratas, & victum tenuissimum, non Hippocraticum tamen, ex sola ptisana, sed ex panatellis, & ovis forbilibus conflatum imperavi. Aromatica insuper qualiacunque, nedum vini usum, qualia in hisce præsertim casibus incautis & stultis mulierculis ad sedandos, ut ajunt ipsæ, vere ridiculos iratæ matris morsus mos est adhibere, acriter inhibui. Factum exinde est, ut symptomata paulo mitiori & aliqualis quies ad octavam usque noctis horam accesserit. Matutinis vero omnia reviviscunt, & ad meridiem exasperantur. Aucta febris, sitis, dolores tum supremi, tum imi ventris, imminuta lochia & pallide colorata. Inducto proinde in animum futuræ inflammationis metu, maritum mihi amicissimum monui, ut quam citissime doctissimum Virum consuleret, quem pro mea securitate in tanto periculo comitem jure expetebam; chirurgum insuper in hac temporis mora pariter accerseret, ne data & præceps occasio mittendi sanguinem, quam secunda morbi dies præstabat opportunissimam, turpiter elaberetur. Adventante interim viro experientissimo Thoma Puccino, & benigne pro sua, ut in omnes summa, in me certe singulari benevolentia, animique candore, recte, nec amethodic ad id usque tempus peracta probante, propositam sanguinis missionem è saphæna confirmavit. Detractus proinde sanguis è malleolo dextro ad uncias decem paucio sero, compacta fibra, colore coccineo; iteratus ad vesperam clyster è puro lacte tepenti,

fomenta interim supradicta repetita, vel eorum loco rete vervecinum oleo rosaceo calenti intinctum, vicissim adhibitum; potiones ex jure pulli jam exhibitæ, utpote quæ in hisce casibus aquis quibuslibet magis consentaneæ, itidem probatæ, usum solum seri caprini destillati, & aquæ violarum in posterum adjecto. Victus ratio eadem. Proxima nocte vigiliæ, jactationes, vaniloquia, sitis, suppressa quasi lochia. Die tertia febris ardens, pulsus durus, tensio abdominis, dolores punctorii & lancinantes, vomendi stimulus & singultum simulans, sicca tussis. Crebræ coxis & cruribus frictiones, manibus aqua rosarum calente madidis institutæ. Injectio clysteris uterini, & spongia emolliente decocta vaporosa vulvæ admota. Vesperi iteratur phlebotomia e dicta vena ad uncias sex; sanguis qualitate priori respondet. Noctē sudores symptomatīci, subdeliria, urinæ pauca & rubra, lochia nulla, diarrhœa copiosa, febris colliquativa. Mane quarta videlicet die lingua arida, mammae nullatenus duræ ac turgidæ, sed molles & cedentes. Pulsus frequens, celer & parvus. Tota die largis potionibus, frictionibus inferiorum, fomentis institimus, iterato ad vesperam enemate. In nocte iterum vigiliæ, linteorum projectiones, prædicta ad rissim & vomitum incitamenta, pertinax & mordax diarrhœa cum crebra quandoque & inani egerendi voluntate, tenesmo quasi comitata. Mane, quinta scilicet, iteratur clyster ex aqua hordei chalybeata, cum recenti ovo conquassato, inducto metu, ne ex lacte hucusque parata enemata, ob moram in læsis intestinis acorem contrahant, & symptoma tam exitiale adaugeant, noxium potius eorum usum ægra ipsa accusante. Quo facto paulum refici visa est, & tota die melius res cedere & præcipue quæ uterum spectant, oclusus licet penitus, & in sese, quoad externum tactum percipi posset, contractus. Noctē pejus multo, & sexta pariter die, in qua crebræ alvi dejectiones, chylosum quasi, vel lacteum concretum succum in graveolente, & instar fusi sulphuris flavo-luteo

luteo latice natantem, simulantes; ita ut qui primo loco uterum & adnexas partes obsedisse videbatur vitiosus humor, facta metastasi, sese ad colum & rectum intestina transtulisse videretur. Urinæ itidem prævæ & subjugales. Septima melius omnia, & octava ad meridiem usque, utero nihil evomente, nec ullatenus mammis turgentibus, patula solum per anum via, eaque solitis cruciatibus & inanibus quandoque ejusmodi conatibus obsepta. Hora proinde diei vigesima, quod præcedentibus remissum valde, & incertis horis vix apparuerat, extemplo extremorum frigus, corporis universi horripilatio, & artuum inde ac dentium concussio subsequuta. Hæc omnia unius horæ spatio, quibus calor, modum tamen non excedens, & per totam noctem sudor copiosus & sitis magna succedunt. Nona plura egerit alvo, suprædictis qualitate respondentia. Pulsus frequens, sed aliquantum remissus. Urgent vigiliæ, tenesmus; ineunte nocte clyster injicitur ex aqua hordei chalybeata cum expressa ejusdem pulpa, superadditis in ebullitione duobus papaveris albi capitibus. Quievit plurimum, & per horas octo alvo non egressit. Decima & undecima melius habuit, alvi dejectiones multæ, minus tamen molestæ, & odore graves. Decima secunda eodem feliciter usa est enemate, quievit plurimum. Decima tertia febris pauca, coctionis in urina manifesta signa, omnia leviora, alvus exerit liquida, sed pauciora. Decima quarta judicatus est morbus. Febris dimittitur. Usu tandem Hippecacoannæ radicis per clysteres non neglecto, durante in diem usque vigesimum salutari diarrhœa, in integrum, DEO dante, restituitur. D. D.

Gasto Josephus de Georgiis.

OBSERVATIO CLXIX.

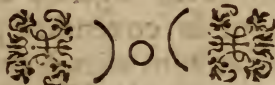
DN. D. JOHANNIS GEORGII BREBISH.

De mensium fluxu precoci putatitio.

Nobilis Fœmina per integrum gestationis tempus vario modo se male habens, tandem filiolum bene formatam & satis robustam parturit, absque tamen solenni vel aquarum eruptione, vel sanguinis profusione. Post aliquot dies vero infans plorare incipit toties, quoties umbilicus arctius ligatur, quamobrem deligatur flaccide, quo facto quidem se quietiorem præbet, domina mater autem, dum extra lectulum depromitur tenella filia, semper observat sincerum sanguinem ex genitalibus extillasse. Hinc rarissimum hoc phænomenon mihi per literas denuntiat, scilicet puellam recens natam habere menstrua. Advolo curiosus, & res ita se habebat, nam sanguis infra labia pudendi sincerus partim; partim congruatus paululum inveniebatur. Hoc non obstante nobilissimæ matri contradicebam, statuens non esse menstruum sanguinem, quoniam in tali subjecto tenello, vel adhuc imperfectæ magnitudinis, nondum inveniatur sanguinis spumescencia, uterusque indispositus sit pro admittendo vel transmutando sanguine. Interim dum perscrutabar, undenam tale profluvium sanguinis sit derivandum, ex improvise fascia decidit umbilicalis, simulque in conspectum venit umbilicus protuberans instar omphalocæles incipientis, tactu tamen longe durior, valde carnosus, sanguineus, turgidus. Hunc dum paululum comprimebam, ecce non solum infans incipit male se habere, alte vociferari, pedesque extollere, sed etiam sanguis per muliebria fluere. Accuratus itaque hunc umbilicum visitabam, simul inveniebam cutim extimam coaluisse quidem superficialiter, umbilicalia vasa sanguifera tamen subtus latentia adhuc aperta esse, hocce modo sanguinem retrogradum ad vesicam

ficam deferri, perque eandem excerni. Quæsitum consilium meum erat sequens; scilicet sacculos subtiles ex nervinis, discutientibus & traumaticis paratos, calido vino immersos, iterumque expressos imponere jussi supra umbilicum, fasciaque consueta firmare, hoc facto brevi stillicidium desit, umbilicus quoque detumuit, nec non infans belle se gessit. Post aliquot menses vero Domina Mater, animi pathematibus vexata, infanti tormina concitavit, sic per clamores nocturnos diurnos continuos umbilicus denuo tumere cœpit, instar vesicæ vitulinæ minoris, pellucidus, perfectumque omphalocelen constituit, siquidem apertura jam magnitudinis cruciarii se dabat in conspectum. Nihilominus sedatis doloribus per unguenta convenientia, nec non applicato globulo, ex frusto fungi paratà, & dimidia parte cum cera obducto, brevi temporis spatio iterum in totum disparuit. Ex hac observatione mihi nunc constat, sanguinis ex muliebribus exillationem in tenellis, & ad menstruationem nondum dispositis subjectis, *secundum quorundam observationem*, non statim pro præmaturo mensium fluxu haberi debere, sed potius vel ex umbilici vitio, vel ex renum & vesicæ vasculorum sanguiferum dilaceratione (de qua causa analogam observationem in posterum communicabo) per arenulas aut calculos minores transeuntes, quibus infantes tam tenerrimos, quàm etiam adultiores non raro infestantur, ortum ducere.

(Rotenburgo ad Tubarim August. Vindel.
d. 29. Jan. An. 1725. missa.)

OBSERVATIO CLXX.

DN. D. JOHANNIS ADAMI REIMANNI.

De dubia Hydropis Pectoris & Pericardii Diagnosi.

SI quidpiam est, quod antiquum illud Artis nostræ opprobrium, quod nempe sic σοχασικὴ & conjecturis multum laboret, fulciat, est sane si rem ex vero judicare liceat, defectus solidæ & genuinæ morborum diagnoses, unde non saltem succrescentes præcipites & acuti, sed consistentes quoque adulti tardique & chronici morbi sæpius nos latent, nec tam inexpertos, recenterque ab incude Academica profugos & ex opinione sua sublimi rei Medicæ notitia ferociter tumidos, sed exercitatos etiam & inter squallentes ægrorum lectulos austera quadam & intrepida observandi patientia consenescentes deludunt Medicos. Nascentes quidem & orientes herbæ non nisi a peritissimis rei herbariæ dignoscuntur, florentes tamen & adultas idiota etiam suo notare novit nomine: aliter cum morbis comparatum est, quos etiam cum in vigore & flore suo ut ita loqui liceat constituti sunt, non æque facile semper dignoscere licet. Candidus hac in re est Galenus dum quod in Arte conjecturale est, id maxime in affectuum dignotione consistere 2. de Comp. Med. profectus est: & jam ante hunc Medicorum Dictator Hippocrates inter ea quæ in Arte non recte fiunt, retulit id, si quis scilicet cum alius morbus existat alium apparere dixerit; de Morb. p. 448. imo non erubuit contra morem moderni sæculi ingenue confiteri, quod ignoraverit apud Eupoleum in coxendice pus latitare qui hinc ex tardiori sectione periit cum alias servari potuisset V. Epid. Hist. 7. p. 1143. Avenzoar antiquissimus Medicus filiam gravidam pro hydropica fortissimis purgantibus curabat & dolebat hinc acerbe, se contra Artis præcepta similem dedisse medicinam, deceptum tamen, id est ignorantem se id fecisse factetur.

retur. Gradus uxorem propriam mola gravidam qua vere imprægnatam respexit, confessionemque erroris sui memorabili hoc epiphonemate claudit: subjiciamus cervices nostras & superbiam nostram, nec nos omnia scire posse existimemus, nec tamen propterea a studiis desistamus. Successu temporis Artem hanc majorem certitudinem & nostra ætate perfectionis gradum obtinuisse, qui præsumere ausit, hospes sit in re Medica oportet: hallucinamur & nunc & utinam non majori sicut olim turpitudine: nolo ulcus hoc tangere, ne Medicorum prostituere velle videar famam, alias in proclivi foret demonstrare & hodie magnos decipi Viros, præsertim cum tot disceptationes & contentiones sæpius satis acerbæ Medicorum apud ægros sufficiens hujus rei præbeant testimonium. Carolus Patinus gloria sui sæculi & Medicus celeberrimus labore morbi sui laceffitus sæpius in Artis incertitudinem vel futilitatem ac Medicorum de morbi quo detinebatur natura consultantium inconstantiam excandescibat, angebaturque morbi obscuritate magis quam rigore & tædebat Medicum in Medico Emporio ignoto ære quo sibi mortem coëmeret & vivis discedere: quis dubitabit & hodie Medicorum aliquos parem experiri fortunam? Cum ergo ad Artis Medicæ ornamentum & a contemptu vulgi vindicationem (hæc enim cum sit Ars nobilissima propter eorum qui eam exercent ignorantiam judice Hippocrate omnibus jam artibus longe inferior habetur) nihil magis quam genuina morborum diagnosi contribuere valeat, morborum autem præcipue pectoralium rariorum & abstrusionem natura ob multiplicem quem pectus cum reliquis corporis humani partibus habet consensum ingenii nostri aciem frequenter effugiat, non inutilem ut confido navabimus operam, si hydropis pectoris & pericardii recepta signa pathognomica curatius examinabimus, quantumque his fidere debeamus & possimus aliorum & nostra experientia docuerimus.

Utque ab hydrope pectoris ordiamur, affectu frequentiori quam quidem vulgo creditur, quive sub nomine Asthmatis inveterati, scorbutici spasmodici multis olim imposuit, nec agnitus est, donec autopsia Anatomica in defunctis existentiam ejusdem evidenter detexisset: hunc ita depingit Præceptor. Si aquæ inquit copia in pulmone collecta fuerit, febris & tussis vexat, confertim respirat, pedes intumescunt unguis omnes contrahuntur velut suppuratus afficitur, verum remissius ac diutius: quod si infusum aut fomentum aut suffitum adhibeas pus non sequitur, indeque cognoscas non pus sed aquam intus esse. 2. de Morb. p. 483. Vesiculosam pulmonum compagem feri fluore inundari sicque congestione hujus lobos pulmonum in tumorem extendi posse, adeoque hydropem pulmonum constitui, non quidem negaverim sicut jam olim Forestus in quodam asthmatico Britio dicto pulmones tanquam spongiam pituita imbutos & turgentes apprehendit L. XVI. Observ. VII. Scholio; persuasissimus tamen sum Hippocratem hoc loco de hydrope pectoris agere: paracenthesin enim thoracis ceu primarium commendat auxilium cujus ope nonnisi in pectoris cavitate stagnantes educuntur humores: quod si infarctum pulmonum proprie dictum intelligeret adhibito fomento aut suffitu excretio restagnantium humorum liberius succedere deberet quam quidem fieri docuit. Idcirco autem pulmonum meminit, quod originem ferossæ diluviei & ascitis pectoralis exinde derivari velit: ubi enim æstatis tempore siti pressus copiosam aquam biberis & pulmo repletus rursus in pectus dimiserit tumque in pectore extiterit vehementem ardorem excitat, ita ut pinguedinem quæ in arteriis inest liquefaciat, ac si semel pinguedo liquefieri cœperit longe citius aquam inter cutem efficiet. Gignitur etiam ubi tubercula in pulmone exorta fuerint & aqua repleta in pectus eruperint. Aquam autem intercutem etiam ex tuberculis oriri argumento mihi sunt boves, sues, & oves; in his enim fere quadrupedibus pulmonis tubercula oriuntur,

quæ

quæ aquam continent : Sectione namque facta citissime cognoveris cum aqua effluet. Talia autem multo magis in homine quam pecoribus fieri videntur quanto morboſa magis etiam victus ratione utuntur de *Inter. Affect.* p. 545. qualia tubercula ſeu hydatides humore conſiſtente lento & pellucido albuminis ovi inſtar prægnantes cum hydropæ thoracis unius lateris actu in nobili Burgundo orthopnoea inveterata defuncto deprehendit Piſo de *Seroſa colluvie* S. 3. cap. VII. obſ. 53.

Febris hoc in affectu adest , qualis ſuppuratis familiaris eſt lenta ſcilicet & tabida rebus inprimis ad incitas redactis , quo tempore inflammatoria etiam accedere ſolet ſi ſcilicet pulmonum inflammatio fatalis accedat (quod ut plurimum fieri perſuadere volunt *Acta Berolinenſia* Vol. X. p. 27.) aut ſi labes alterius viſceris conjuncta ſit , ſicut Piſo in dicto ægro ob tumorem inflammatorium hepatis & in Canonico quodam ob hypochondrii utriuſque dextri præſertim tumorem , horrorem & febrim obſervavit : vel denique pulmonalium tuberculorum inflammatio ſuperveniat , ſicut hydropicis ex tuberculo pulmonum factis Hippocr. l. c. rigorem & febrim adſcribit , plerique enim exortis ut inquit tuberculis purulenti evadunt , nec hydatides tales citra abſceſſum uſpiam ſe obſervaffe teſtatur Piſo , non ſemper tamen adeſſe febrim pluribus obſervationibus evincunt *Wratiſlavienſes* in ſuo de *Hydropæ pectoris* Tractatu : nos in fœmina ex ſubito fluentibus menſtruis perpeſſo terrore gravi & panico ſuppreſſis muliebribus hydropæ pectoris correpta inordinatas æſtus febrilis ſub noctem inprimis exacerbationes animadverterimus licet , in aliis tamen fere nil febrile in principio præcipue detegere potuimus , niſi ſi nocturnas faucium & linguæ reſiccationes ſubinde recurrentes eo referre libeat.

Adeſt præterea tuſſis , idque juxta p. 544. de *Int. Affect.* ſicca , quæ etſi ſæpius frequens & valida evadat paucum & tantæ violentiæ improporcionatum eliditur : vidimus ſub hoc conatu ſanguinolenti quid ſed ſine ullo levamine ſucceſſiſſe :

quod si tamen ipsi pulmones etiam quoad vesiculosam suam substantiam ab inundatione feri immunes non sint, aut resorptionem feri in cavitate pectoris stagnantis in pulmones cum Berolinensibus inducti exemplo Dni. Bredo & du Walw admittere velimus, manifestum est sputa copiosiora tum processura esse.

Porro confertim inquit respirat, vel sicut loco proxime cit. refert erectæ cervicis respiratio contingit: hæcque difficultas spirandi in conscensu acclivium vel post corporis leviozem etiam motum increbescit: quibus demum pedum tumor & unguium contractio malo scilicet increcente, vigore vero corporis marcescente succedit. At vero cum omnia hæc recensita signo suppuratis etiam eveniant: si quis enim ex pulmonis inflammatione purulentus extiterit, febris vexat, tussis sicca & difficultas spirandi detinet, pedes intumescunt & ungues manuum ac pedum contrahuntur. 2. de Morb. p. 476. igitur hanc addit Præceptor differentiam, quod suppurati citius consumantur & exacerbationes symptomatum manifestiores habeant, hydropici vero tales ad aliquot annos sine insigni valetudinarii sui status mutatione durare valeant, nec sputatione puris interni notas exhibeant: adde etiam quod morbis ex quibus empyema succedere solet antecedenter nullis obnoxii vixerint.

Respiratio hæc orthopnoica cum multis aliis morbis familiaris sit, ex prædictis vero signis primum obtineat locum, quo pacto ab reliquis spirandi difficultatibus dignoscenda sit, determinare difficile est, nisi quod hæc crebritas & difficultas spirandi post 3. aut 4. horarum somnum desubito, cum tanto suffocationis periculo ingruat, ut ægri repente ex lecto se proripere liberiorisque auræ ergo fenestras aperire & erecta cervice spirare cogantur, procedente vero die sensim lentescat & remittat: quas nocturnas morbi hujus invasiones adeo quosdam pertimuisse constat ut perpetuis potius mallent consumi vigiliis quam decubitu supino somno indulgere, erecta enim

enim cervice sedendo quasi, reclinato saltem capite liberius aliquando his deliciis perfrui possunt : Hanc ita recidivantem respirandi difficultatem post Riverium , Pisonem , Willisium , Baglivium , Medicos Wratislavienses multi recentiorum Medicorum etiam in Ephemeridibus nostris speciatim Riedlinus, Wepferus, Vicarius & alii pro signo pathognomonico hujus affectus habent , quorum experientia fulti nos ipsi in duobus subjectis hoc morbi genus adesse prædiximus & instituta post mortem sectione actu deprehendimus : multum ergo licet huic signo tribuamus, tamen pro infallibili cum Baglivio id asserere necdum audemus. Diluvium enim feri in pectore absque simili orthopnoea dari etsi rarius ipsi Medici Wratislavienses concedunt , & Wepferus Ephem. D. 2. A. IX. obs. 229. exemplo Adolescentis ex grandinibus pulmonum aliarumque partium tabidi comprobat : licet enim in hujus dextra pectoris cavitate lib. iij. in pericardio autem lib. j. feri inventa fuerit tamen dextro insuper lobo indurato , sinistro vero inferiori sui parte diaphragmati accreto pulmoneque aqua spumida inundato existente , ad ultimum vitæ articulum semper humili situ decumbere valuit, acclivis sine impedimento scandeat , atque currendo magis quam lento gradu alta petiit. Riverius observ. a Ruffio comm. 3. meminit Virginis thoracem totum aqua virosa repletum habentis quæ sine difficultate spirandi ad mortem usque permansit. Prudenter hinc etiam Helwigius noster in recentissime edita Centur. Ephem. X. obs. 32. absente hoc signo negative concludere dissuadet , qui de reliquo affirmative rectissime ita colligi putat: huic aut illi iterato periculum suffocationis ingruens ex improvise somnum primum excutit , ergo in cavitate thoracis extravasatum serum aut lymphæ continetur , qua de re tamen ignoscet Vir optimus si dubitare ausim. Asthmaticus apud Sylvaticum Cent. 2. conf. 49. singulis noctibus suffocationis periculum incurrit , quod nonnisi facta assumptorum & materiæ pituitosæ rejectione per vomitum remittere solebat : an etiam hic hydrope

pectorali affectus fuerat ? an hac via suffocationis causa tolli potuerit ? ambigo : nisi forte evacuatio stomachi ex prægressa forte coena lautiori tumidi descensuique ita diaphragmatis obicem ponendo asthma vehementius concitantis per accidens quasi profuerit : constat enim ex observationibus Medicorum tales hydropicos parcissime cibandos esse si nolint paroxysmum concitare, quod cum ipse Wepferus hoc morbi genere conflictatus deprehendisset ad unciam coenam suam mensurare solebat referente Brunero in ejus Memoria : aut supponere velimus pituitam non tam vomitu quam tussi potius inter vomibundas ventriculi eversionses ex pectore excussam esse, adstantesque deceptos esse. Quid dices de Presbytero cujus meminit Gœkelius D. 2. A. 7. obs. 128. qui asthmate nocturno periodico laborans quoties in lecto cubantem cum membrorum lassitudine anxietate & tristitia paroxysmus corripere, toties confertim e lecto surgere ac aperta fenestra per accessum aëris externi liberam spirationem sibi procurare cogebatur, ut sic suffocationis effugeret periculum : an & hic sub specie & schemate asthmatis hydrops latitavit ? certe si verum est quod adhibitis ibidem recensitis mediis immunis ab hoc affectu reditus fuerit valde dubito, verus enim hydrops pectoris non tam facile cedit, nisi forte ætatis beneficio, Juvenis enim fuerat, aut singulari DEI providentia id contigerit. Quot morbi spasmodici nocturnas exacerbationes habent qualis is fuit quem D. Alberti sub specie catarrhi suffocativi peculiari Dissertatione proposuit & Sulphuris ℞i ʒii ope compe-scuit ; utque indubio plane argumento thesin meam evincam, provoco ad Centuriæ Ephem. 1. Observat. 3. Scholion. ubi de Viro quodam refert Vicarius, quod ab aliquo tempore in acclivium & scalarum ascensu aut paulo vehementiori corporis motu dyspnœam tantam sentire consueverit, ut anhelosus evadens quiete subsistendo sibi consulere cogere, post unam alteramque septimanam prægresso œdemate pedum ingenti, adeo aucta est hæc dyspnœa, ut post. 2. 3. raro 4. horas semni lectum

lectum deserere ac in sella reliquam noctis partem erectus transigere necessum habuerit, quod postmodum frequentius contigit ita ut hora somni metum eidem incusserit. Hic quamvis ab omnibus fere pro hydropico habitus fuerit, tamen aperto post mortem thorace ne quidem 3j. aquæ deprehensa est, adeoque hoc morbi genere ipsum periisse quo pacto demonstrabit dictæ observationis Author D. D. Vicarius ego non video. Provocat equidem ad authoritatem Cui, sed irrito plane conatu, etsi enim is pedum œdema acervatim factæ respirationi succedere doceat, quod quidem nullus in dubium vocabit, tamen nullallegitima consequentia demonstrabitur ipsum œdema hoc ex metastasi & transpositione feri in pectoris cavitate hætenus stagnantis ad pedes, derivare, sed potius mali ingravescentis indicia per hoc innuere velle: intumescunt in hoc morbo non solum pedes sed & corpus de Int. Affect. p. 544. quibusdam etiam venter & scrotum & facies: & nonnulli hinc istud ab inferiore alvo provenire existimant cum scilicet ventrem magnum & pedes intumescere videant 2. de Morb. p. 483. quis autem hoc non vi morbi & per propagationem mali fieri negabit? unde quæso strepitus in pectore œdemate præsentem proveniret, si omnis in cavo thoracis latitans serositas metastasi quadam ad pedes delata esset? cui bono etiam paracenthesin pectoris commendaret Præceptor? ex cujus tardiori administratione ventrem scrotum & faciem demum intumescere testatur locis jam supra notatis: si enim prodesse debeat eductio aquarum artificialis tempestive eam, priusquam scilicet viscera labem contraxerint irreparabilem, in usum trahere oportet juxta monitum Præceptoris; hydropicos cito secabis, quo pacto præter experientiam Avicennæ, Zacut. Lusitani, Willisij Guido Patinus memorabili Mercatoris cujusdam exemplo, qui accepto forte fortuna pectoris perensem ictu evacuataque ita feri in pectore stagnans copia convalluit, servari posse ægros comprobatur: & quantum ex retrocessione tumorum pedis hydropicorum vel arthriticorum

spontanea aut incongruis medicationibus coacta & violenta omnino ægros difficiliter spirare & angere, & vice versa experiamur, adeoque dari metastases & transpositiones humorum extra controversiam sit, nihil horum tamen in prædicto ægro contigisse evidentissimum est: debuisset enim profluente ex œdemate scarificato copiosa aqua levamen dyspnœæ ratione aliquod sentire, præcipue cum & in ventre vix z̄ij. Aquæ reperiæ fuerint: ita & tumore pedum succrescente difficultas spirandi aucta est, non ut remisisset, sicut quidem fieri debuisset si is per metastasin & non propagationem mali productus fuisset: sicut accidit cum in ventrem erumpit aqua, tum enim confestim sanus & morbo liberatus esse videtur, quamvis procedente tempore venter inundatur eademque illa majoraque pariat observante Hippocrate. Denique satis manifesta causa difficilioris respirii in exustatione arteriæ magnæ tartarea & pulmonibus corruptis sectione deprehensa est ut necessum haud sit hydropem pectoris supponere, aut ut verius dicam fingere.

Supereft porro adhuc unum primarium ascitis pectoralis signum, aquarum nempe fluctuatio: si enim diutius aure ad latera admota auscultaveris intrinsecus veluti acetum inquit olet, sive ebullit aceti instar: aut etiam si multa calida lotum humerisque comprehensum concutias ægrum, strepitum fluctuationemque faciet: de Intern. Affect. p. 544. Aquosus enim humor velut in utre semipleno inclusus ab una ad aliam partem agitato & fluctuans susurrum seu sonitum illum efficit: quo signo usus Zacut. Lusitan. Prax. Adm. L. 1. Obs. 102. ægrum non saltem dissentientibus reliquis Medicis, quorum unus adesse Asthma, alter Orthopnœam, tertius Cachexiam & quartus Tuberculum pulmonis defendebat, pro hydropico recognovit, sed & paracentesi mediante feliciter restituit. Hæc fluctuatio aquarum non ipsi tantum ægro sed adstantibus etiam perceptibilis est sicut Dn. de Walw in Act. Berol. Vol. X. talem ebullitionem in præcordiis post vehementem

præcipue corporis motum observavit p. 7. & hanc circumstantiam in descriptione sui morbi his verbis retulit: *Es foche ihm auf der Brust: adstantesque observabant; ein gequadere* p. 29. Adolescens apud Willisium a corporis motu inclinatione aut agitatione quavis, in latere sinistro aquæ intus aggestæ fluctuationem non saltem sensit, sed ab aliis etiam motus & sonitus evidentissime cum tractatu tum auditu percipiebatur. *Phar. Rat. Part. 2. cap. 13. Lanio in Ephem. Cent. 1. observ. 3. cum tussiret clangorem & murmur habuit: sed hoc non semper contingit, hinc fluctuationem talem pro inseparabili & maxime proprio signo cum Gohlio in dictis Act. Berolin. venditare non audemus. Ipse recte in Italo obscurius hoc fuisse signum fateatur & reliqui Authores notabilem talem circumstantiam silentio non præmitterent si eam adfuisse deprehendissent. In nostris ægris fateor me sibilum & fremitum præcipue paroxysmi asthmatici tempore animadvertisse quidem, nec tamen eam multum a spumida ebullitione asthmatis humido familiari diversam esse observasse. Certe si in empyicis qui minus puris habent, strepitus contingit, in pure autem repletis nullus juxta 432. Coac. fiat, quare etiam diversitas hæc in serosæ diluviei quantitate non succederet nil quicquam obstare video: minore copia serositatis præsentis accidere potest ut fluctuatio ejusdem ex loco in locum ægro ex latere uno in alterum se devolvente percipiatur dolorisque metastasis simul contingat, sicut Juvenis apud Willisium supinus supra lectum jacens caputque a margine ejus usque ad pavementum reclinari sinens, illico sentiebat aquæ versus claviculas decursum simulque illuc doloris metastasin: major autem ejusdem si adfuerit copia pectusque fere repletum, frustra has expectabis permutationes, sicut in asciticis fieri consuevit, qui ventre necdum satis aquis repleto pro varia conversione corporis in hanc vel illam partem ventris molem provolvi experiuntur, increfcente autem aqualiculi tumore non item,*

Possẽm equidem adhuc prædictis signis Hippocraticis palpitationem cordis juxta Sebizium addere, aut deliquia animi recurrentesque lipothymias cum Willisio, torporem item incipientemque brachii paralyfin cum Baglivio huc referre, verum cum hæc rarius & concurrentibus aliis extraordinariis circuitum humorum in præcordiis sufflaminantibus obstacula eveniant, missa pro nunc hæc facio.

Progredior ad Hydropem Pericardii, affectum rarissimum & qui fere semper effectus est & productum impediti ob polypos aut ossificationes vasorum, vel tumores & excrementas in & circa cor consistentes, circuli circa cor vitalis: superflua hinc inter Medicos viget disceptatio utrum hydrocardia hæc sine palpitatione cordis juxta Drelincurtium esse possit, corque facilius in multo quam paucò latice moveri valeat, vel potius polypum semper consequi debere hunc affectum, quod post Galenum Riolanus, Amat. Lusitan. Pifo, Tulpius, Bonetus Lowerus experientia sua defendunt siquidem seri hæc p. n. copia non causa sed productum potius palpitationis esse solet. Falluntur certe cum Galeno multi qui palpitationem ex impedita cordis ab exuberante pericardii humoris mole, dilatatione derivant, non enim cum cor dilatatur, sed cum constringitur fit palpitatio, quatenus scilicet supra suam basim assurgens cuspide sua ad costas pertingit pectusque ita ferit: hinc fit omnino, ut cum cor quoad molem suam in similibus affectibus insigniter auctum existat ita ut cavitatem pectoris fere repleat, sternoque hinc propius sit cuspide sua, quoties omni vi adhibita resistenciam polyporum de quorum existentia frustra Kerkringium dubitasse in confesso est, aut ossificatorum vasorum superare contendit, pectus magis feriat, ut plurimumque ita palpitationem producat, præsertim cum basis cordis cum vasorum radicibus ob sanguinem ibi aggestum aut repercussum ampliata ex tumescat: interim accidit etiam ut fracto ejus robore & tono fibrarum suarum enervato copiosa inundatum lymphæ existens non æque valide

lide se attollere & pectus contingere ac ferire valeat, unde aut nulla aut tremula saltem palpitatione sequatur necessum est: ita Artis Pyrobolaria officialis ex cujus pericardio ingens aquarum copia tanquam ex fonte profluxit cordis pulsus se sentire negabat Act. Berolin. Vol. X. p. 79. Sicut nec in Wepferi puero cujus supra ex D. 2. A. 9. obs. 229. mentionem fecimus palpitatione adfuit.

Absonum ergo erit palpitationem cordis pro signo essentiali hujus affectus venditare qui Lowero iudice nullo aliquo certo signo adventum suum indicat: sicut autem frequenter hydrops pectoris cum pericardii hydrope conjungitur, ita uterque affectus magnam habent in symptomatibus suis affinitatem: adest hic etiam respirationis difficultas praesertim a motu fortiori vel ascensu acclivium ea tamen cum differentia, ut oppressio respirationis magis sit anxiosa quam sonora, adsunt lipothymiae frequentes, tussicula sicca & magis fere quam in pectoris ascite, lentaque corporis sine causa manifesta contabescencia: pauci tam exquisiti sensus sunt ut cor suum veluti aquae innatare observare possent sicut Venetus hydrope pectoris & pericardii laborans de quo Hercules Saxonia l. 2. Med. Pract. c. 8. de se testabatur, aut Sexagenarius ille apud Raim. Fortem Cent. 2. conf. 46. qui postquam a duobus annis pondus in pectore, accedente post aliquod tempus motu quodam cordis tremulo & inordinato, sensum ac si cor aquae innataret, habuit. Zacut Lusitanus ter vidit hunc affectum, ubi aegri animi deliquio, cordis palpitatione, pulsu duro parvo, nulla praecedente causa Syncope oppressi vitam ducebant, & accedente febricula consumpti sunt: ob quam corporis consumptionem nonnullis affectum hunc Tabis pericardii nomine insignire placuit: quid nobis circa aegrum simili morbo denatum observare licuerit sequens historia docebit.

Juvenis 26. annorum macrioris corporis habitus, qui puer adhuc existens ex satis sublimi aedium tecto praecipuus factus tanta vi in scamnum foribus adstans impedit, ut illud quidem

diffregerit, ipse vero velut exanimis per triduum sine sensu jacuerit. Reconvalescens lente adultiori ætate castra sequutus sæpius equitans excussis habenis incautus adolescens humi prostratus est, & pro more similibus licentiosius vixit; spirituosorum liquorum fautor magnus fuit, frigidique potus post incalescentiam corporis ingurgitationibus subitis deditissimus erat: hic valetudinarius quidem semper fuit maxime tamen ante annos 6. de tussi sicca angustiaque præcordiorum conqueri cœpit, ita ut sub velociori paulo corporis motu anhelus evadat nec acclivia conscendere expedite valeat. An. 1717. cum ex officii sui ratione in Salisfodinis urbi nostræ vicinis lignorum devehendorum curam gerens totos dies in frigidiori aura consumere coactus fuisset, adeo ingravescere expertus est suum malum, ut ob tussim ferinam siccam insomnes ageret noctes & ex leviori etiam corporis motu non saltem multum anhelosior sicut olim evaderet, sed palpitationem cordis etiam validam, conspicuam & ab adstantibus auditu perceptibilem cum pallore faciei cadaveroso lipothymiaque instante experiretur. Aderat præterea arteriæ carotidis sinistræ palpitatione irregularis & valde conspicua, nec pulsui in carpo correspondens; præcipue autem palpitabat tempore dyspnoeæ exacerbata. Appetitus est dejectus & si forte quid edat aut bibat, statim cum difficiliore & anxio respirio inflatur venter: pulsus durus est & inæqualis, id est systole & diastole nullam habent continuam proportionem; urina rubra & pauca, alvi dejectiones rariores eaque viridescentes & gypsi instar tartareæ: tussis sicca vehementis, qua tamen nihil fere mucii viscidioris unquam excluditur, ipseque miratur æger per violentiam hujus nullum adhuc cruentum successisse sputum; calores febriles manifesti nulli, nisi quod lingua faucesque somni tempore arefcant, sudoresque colliquativi succedant: abdomen insuper totum distentum, præcipue autem hypochondrium dextrum durum fuerat, quod cum sibi naturale esse credebat æger hic, nullam ejus adhibuit curam, nec in præsens præternaturalem hanc conditiq-

ditionem esse credidisset, nisi ex non pridem ductæ uxoris qualitate & relatione contrarium didicisset : contabescens ita & marcescens indies pro phthifico non à vulgo tantum, sed Medicis etiam quibusdam, quorum consilio hæctenus, frustra licet usus fuerat, reputabatur : sub initium Julii pedes circa malleolos, dexter imprimis, tumere incipiunt, dyspnœa vero in tantum adaucta est, ut nonnisi erectus sedens pedibus dentifsis & pendentibus pauculam capere quietem valeat, extremaque semper frigida habeat : adhibitis equidem hydragogis eductaque ita feri copia successit malorum quædam remissio, sed non erant diuturna hæc halcyonia, nam non pedes saltem in dies œdematosi tumoris incrementa experiuntur sed abdomen ipsum jam hydropicum evadit ; sudores colliquativi cessarunt quidem, sed corporis debilitas incrementa notabilia accipit, anxietates & lipothymix increbescunt, suffocationesque noctu urgent, ubi etsi pulsus in carpo debilis sit, arteria carotis tamen una cum corde vehementer palpitat, eoque tempore cor sibi comprimi querulatur. / Sub initium Augusti in tantum œdema pedis dextri increvit, ut accedente spontanea in metatarsæ ruptura, effluente copioso sero pes idem ad genua usque intumesceret, post diem tamen quintum prægresso interiorum ardore externorum vero frigore & alvo, procedentibus semper dejectiones torminibus, liquidiori reddita successit nulla arte superabilis gangræna & sphacelus, quam paulo post placida excepit analysis.

Obtenta ægre satis pro more hujus loci secandi corpus licentia, ut dissentientes mathematica demonstratione convinceremus, ægrum non phthisi pulmonari, sed quæ nostra fuerat putatio ex impedimento circuli humorum circa cor vitalis polypofo denatum esse, pectus primum aggressi, nil feri in cavitate hujus utraque deprehendimus, pulmones etsi ob exuberantem cordis & pericardii aquoso humore distenti molem retrusi ad posteriora vix comparuerint sub initium, tamen fanissimos sine tuberculis, inflammatione, adhesionem ad pleuram

multo magis ulceratione aliqua esse comperimus. Ex pericardio dissecto profluxit aqua limpida fere ad ℥ij. cor erat amplum, sed flaccidum & in ventriculo hujus sinistro notabilis sanguinis grumosi continebatur quantitas, valvulæque venæ cavæ mitrales dictæ, una præcipue harum cum lacertulis suis & columnis carneis ad latera ventriculi exstantibus, asperæ & penitus ossificatæ, aut si mavis silicis instar induratæ fuerant quas etiam curiositatis gratia adhuc conservo. Polypi veri equidem nihil comparuit, sed loco hujus interna aortæ ascendentis superficies salebrosa & inæqualis cum interspersis in tunica interiori concretionibus lapidosis & siliceis, hincque dependente angustia canalıs, esse deprehensa est. Abdomen aqua foetente repletum fuit, omentum pro more hydropicorum putridum, ventriculus extenuatus, flaccidus, & stylo Wedeliano papyraceus, hepatis dexter lobus ventriculo contiguus ad ligamentum umbilicale dictum scirrhusus fuit.

Hydropem pericardii in hoc ægro fuisse nemo negabat, sed hunc causam & non effectum potius morbosum esse quis etiam asseret? ossificatio etenim valvularum & arteriæ incrustatio lapidosa sine dubio ex perpessis in priori ætate externis violentiis orta, fecit, ut non saltem ob difficilem & laboriosam sanguinis ex corde in arterias distributionem cor & arteria carotis palpitarent, sed etiam secessiones feri vitiosæ & præternaturales in pericardium contigerint. Notum quippe est ex Anatomicis valvularum venalium eum esse usum ut sanguinis in venas ex cordis ventriculo regressum impediunt: dum enim mucro cordis ejusdem basi in quavis Systole adducitur columnæ carneæ quibus valvularum tendines adherent, sursum moventur & ita filamenta dicta remittuntur, quo fit ut valvulæ iis adherentes relaxatæ etiam, non difficulter a sanguine in cordis systole expresso sursum propellantur ac proinde ostium venæ exacte claudant: recedentibus autem in diastole a venarum orificiis longius his columnis, extensisque ita fibris tendinosi cuspides valvularum diducuntur versus
cordis

cordis latera, sanguinique ita ad cor refluxo viam pandunt. Ossificatis autem adeoque tensioni & relaxationi non amplius obsequentibus his valvulis, filamentis & columnis existentibus necessario turbabitur circulus humorum, quatenus in systole quavis non in patentes unice arteriarum ductus, sed in venas non satis vitio valvularum munitas propellatur sanguis, unde plus cordi accedet quam quidem protrudere possit, angustiori praesertim arteriae, ut dictum, diametro existente & resistentia vi cordis propellentis ex denegata vasorum dilatatione aucta, praesente. Osseam autem talem vasa pati & membranas metamorphorsin docet abunde origo ossium de corde Cervi, quales ossificationes arteriae magnae in homine quoque contingere docent Harvæus, Platerus, Dodonæus, Bartholinus, Willisius, Mayow, Piso, Riolanus, Horstius & alii, & Wepferus suo comprobatur proprio exemplo: si de valvularum ossificatione forte quispiam dubitaret, evolvat D. 1. A. 3. observ. 282. ubi Raygerus noster refert se Parisiis in furore quodam inopina morte ex vivis sublato valvulas semilunares osseas reperiisse, & Acta Berolinens. Vol. IX. p. 57. referunt in 15. annos palpitatione cordis laborante, & sub paroxysmo hujus expirante valvulas cordis semilunares itidem ossificatas repertas fuisse. Si ergo in aorta hujus, quem supra hydrope pectoris defunctum esse disputavimus, plurimus tactu deprehendebatur tartarus, indeque sine dubio sat notabilis aqua pericardii congregata fuerit, non insolitum fuit ipsum dyspnœa & nocturnis suffocationibus correptum fuisse, hæc enim & nostro contigisse ægro jam notavimus.

Si denique causam scrutari libeat cur arteria carotis sinistra saltem & non etiam dextra palpitavit? repetendum est ex Anatomicis, hanc quidem ex subclavia dextra prodire, illam vero ex loco intermedio intra duas subclavias emergere; cum ergo arteriae ascendentes portio ob concretiones lapidasas angustior & dilatationi resistens evaserit, redundat omnis

sub quavis systole ex corde protrusa sanguinis moles in hanc, æqualisque ita præpeditur humorum distributio.

Judicet jam ex dictis B. L. jure ne, an injuria dubiam dixerim morborum horum diagnosin? monitosque esse velim Practicos juniores præcipue, ne statim de morbo rariori tanquam ex tripode uni inhærentes signo sententiam suam pronuncient, se ipsos ita vulgi & malevolorum censuræ, Artem vero saluberrimam contemptui & derisui exponant. Ubique prudentem adhibeant stochasnum, nec priusquam morbi principium, progressum & durationem accurate perspexerint, quicquam definiant, si enim semel præjudicata in Medico invaluerit opinio & ex hac consequatur pervicacia, fit ut apud ægros ea quæ volumus videamus, ad ea vero quæ revera adfunt, adesse vero nollemus, cœcutiamus adeoque impares prorsus nos ad inveniendam veritatem reddamus.

(Eperieffino August. Vind. d. 30. Jan.
An. 1725. missa.)

OBSERVATIO CLXXI.

DN. D. LAURENTII HEISTERI.

Settio juvenis amaurosi laborantis.

ANno 1718. mense Martio, Altorfii cadaver adolescentis, viginti annos nati, præsentibus Medicinæ Studiosis, dissecti, qui multis abhinc annis amaurosi sive gutta serena, post frequentes capitis dolores, qui ad mortem usque cōtinuaverunt, laboravit: unde tandem stupiditas sive fatuitas quædam accessit, cum summa totius corporis macie, ac denique insultus epileptici vitæ finem fecerunt. Apertum cadaver *in abdomine* omentum putredine consumptum manifestabat, & hepar quasi corrugatum, solitoque minus apparebat, macula nigra defœdatum. *In pectore* pulmones duris nigrisque grandini-

dinibus confitos, pleuræque adnatos invenimus. *Oculi* nulla labe affecti videbantur, nisi quod pupillæ, ut plerumque in gutta serena fieri solet, solito ampliores essent. Inciso autem *oculo* dextro humor vitreus fere omnino dissolutus, & crystallinus valde exiguus, iustoque mollior inveniebatur. Cum vero ad alterum quoque oculum, craniumque aperiendum progredi vellemus, mater ob stolidam quandam superstitionem, ne filius nimium dilaceraretur, ulteriorem sectionem concedere noluit.

OBSERVATIO CLXXII.

DN. D. LAURENTII HEISTERI.

De lumbricis in cavo abdominis repertis, intestinisque ab eis perforatis.

Eodem anno moriebatur puer, septem annos natus, ab aliquo tempore multis vexatus doloribus & lancinationibus infimi ventris: qui vero, licet fortissimo gauderet appetitu, sensim contabuit & mortuus est. Inciso abdomine primo offendimus aquam præter consuetudinem in abdomine fluctuantem, flavescentem, ad aliquot uncias. Qua ope spongiæ ablata, vidimus vermes sive lumbricos teretes, quales in hominibus vulgo esse solent, & inter hos unum adhuc vivum licet sectio die post mortem fieret, inter circumvolutiones intestinorum oberrantem, longitudine sex digitorum transversorum & crassitie calamus scriptorium mediocrem æquantem. Intestina tenuia aliquot foraminibus pertusa, & in eis varios adhuc lumbricos offendimus, imprimis vero in aliqua intestini tenuis parte tumor durus, rubens, aliquot foraminibus pervius se monstrabat, per quæ foramina, vermes sine dubio transierunt. *In thorace duæ glandule ad œsophagum, circa quintam thoracis vertebram sitæ, valde in hoc cada-*
vere

vere tumida erant, cum alias sæpe in adultis vix, aut saltem non nisi magna industria inveniri possint.

OBSERVATIO CLXXIII.

DN. D. LAURENTII HEISTERI.

Anatome juvenis phthistici ex hæmoptysi, in quo vasa lactea copiosa, foramen p. n. in œsophago, aliaque notatu digna reperiuntur.

STudiosus quidam Norimbergensis, annos septendecim natus & phthisi defunctus, aperiebatur Altorfii die XIII. Aprilis An. 1718. Tenerioris ab infantia erat constitutionis, debilis & gracilis, pectus habebat compressum, faciem coloris vividi, & ab aliquo tempore nunc cum, nunc sine tussi, notabilem sanguinis copiam per os rejecerat: quæ vero hæmoptysis tandem ita increvit, ut sæpe sanguinem ad libras duas una vice rejiceret, hocque aliquando sapius, ita ut mirati sint multi, ipsum tamdiu supervixisse. Successu temporis vero cum sanguine quoque pus excrevit. Tandem ejectiones sanguinis e pectore per bimestre quidem spatium cessaverant, sed tunc frequens sæpeque adeo *larga narium hæmorrhagia* supervenit, ut aliquoties actum esse de ægro existimaverint amici. Accesserat simul *insignis ardor supra sinistrum ventriculi orificium*, qui omnium remediorum vim eludebat. Respiratio erat semper difficilis, & non nisi in dextro latere decumbere aut quiescere poterat, donec tandem placide obiret. In sectione vasa sanguifera in omento, ventriculo & mesenterio, licet tantam sanguinis copiam amiserat, sanguine tamen valde erant turgida, & licet sectio viginti quatuor horis post mortem institueretur, tamen Studiosis præsentibus *copiosissima vasa lactea, chylo repletissima*, per totum intestinorum tenuium tractum atque per mesenterium, imo in ipso duodeno, jucundo vidimus spectaculo: quod inde ortum esse videtur, quia

ad

ad ultimum vitæ halitum amici emulsionibus cordialibus, aquis ac gelatinis roborantibus ipsum refocillare studuerant: quæ facile in vasa lactea intrabant, eaque tam pulchre replebant. In thorace pars dextra pulmonis pleuræ tantum in parte suprema pectoris; pars sinistra vero ei magna ex parte firmissime jungebatur, totusque pulmo multis intus tuberculis duris erat obsitus, & si totus lobus premeretur, pus per asperam arteriam ex variis intus ulceribus copiosum effluebat. Maxime vero mirabamur pulmonem sinistram inter & pleuram, ubi non adhærebat, colluviem quandam fuscam, librâ superantem, & odoris medicamentosi, haud ingrati, repertam fuisse. Cujus in originem cum inquirerem, vidimus tandem cum stupore *in œsophago duos pollices supra diaphragma foramen* pollicis laticudine, oris nigricantibus undique cinctum, per quod sine dubio tanta liquoris copia in pectus effluerat, qui assumptas ante obitum aquas cordiales redolebat. Hoc foramen & quæ forte prægressa est inflammatio, etiam *causa continui illius ardoris* circa hunc locum, de quo antea dixi, fuisse videtur. Ceterum *musculi pyramidales abdominis* in hoc cadavere deficiebant, & quia diu nulla alimenta solida assumerat, intestina crassa exiliora tenuibus apparebant, & non nisi paucissimas fæces continebant.

OBSERVATIO CLXXIV.

DN. D. LAURENTII HEISTERI.

Dissectio empyemate defuncti.

JUENIS, viginti quinque annos natus, temperamenti cholericæ, qui in bello ultimo Hungarico, ut Chirurgus, castra est secutus, in Hungaria, cum corpus vehementer incaluisset, abhinc à biennio, haustum frigida in se avidè ingurgitans, febris corripitur, appetitus destruitur, incipit delassari, tussire, mucosa sæpius excreare, alvi tandem profusio laborare, ac

sensim sensimque marcescere. Suo aliorumque commilitonum consilio varia, sed incassum, adhibuit. Et licet febris paullo minueretur, accessit tamen sensim dolor pectoris gravativus, præsertim in dextro latere, lassitudo & macies major, tussis crebrior, respiratio difficilior, quæ ad metum suffocationis tandem augebatur, sputumque pituitosum ac purulentum non nisi difficilime rejiciebatur. Tandem in hoc statu Altorfium, patriam suam, se transferri curavit. Erat ipsi tunc pulsus continuo celer, æstus præternaturalis, præsertim aliquot horis post pastum, genæ tunc rubebant, respiratio difficilissima, & circa vesperam horripilationes sentiebat, urina tamen fere semper naturalis. Denique sub levi corporis concussione fluctuantem in pectore colluviem & ipse & adstantes percipere poterat, atque in latere sinistro, ob suffocationis metum decumbere haud poterat. Cum vero *Empyema pectoris* his signis se manifestaret, & *paracentesis* ipsi a me proponeretur, eam semper respuit, atque empiricos, vetulasque quascunque in auxilium vocavit; quibus vero omnibus nihil proficientibus, post duos tresve menses vitam cum morte tandem commutavit.

Cadaver mense Augusto An. 1718. *apertum* demonstravit insignem materiæ purulentæ, fœtidissimæ, digitosque quasi rodentis copiam, in dextro pectoris latere delitescentem, pleura variis in locis erosa, costisque nigris & carie exesis, pulmone pluribus sacculis sive vomicis purulentis referto, & magnam partem consumto, hinc inde pleuræ fortiter juncto. Sinister pulmonis lobus sanus quidem erat, pleuræ tamen quoque adhærens, nullus vero liquor peregrinus in hac pectoris cavitate reperiebatur. Si hic æger justo tempore paracentesin admisisset, curari forte potuisset. Si vero diutius differtur, materiam purulentam pleuram & costas arrodere, hasque carie afficere, ac pulmones magis magisque destruere hoc ex cadavere conspicimus: hinc necessario mors sequi debet.

OBSERVATIO CLXXV.

DN. D. LAURENTII HEISTERI.

De Lege Regia, digestor. Lib. XI. Tit. VIII. quod pręgnantes mortuę, antequam fœtus sit excisus, non sint humana.

Verba in corpore Juris, loco modo citato, ita se habent: *Negat lex Regia, mulierem, quę pręgnans mortua sit, humani, antequam partus ei excidatur. Qui contra fecerit, spem animantis cum gravida peremisse videtur.* Lex hæc, licet ab antiquissimo, ut creditur, Rege Numa, gentili sive ethnico, ortum duxerit, tam sapiens tamen est, tam justa & tam pia, ut à Christianis hac in re nulla melior, quantum ego saltem novi, unquam fuerit condita aut promulgata; verum e contrario pia, imo divina hæc lex inter Christianos, quod dolendum, ubique fere negligitur, nec usquam adhuc audivi, quod à Magistratu quodam, vel à Theologis observetur, aut saltem de ea tantum in Republica cogitetur; sed potius ubique locorum pręgnantes mortuas, absque ulla hæsitacione aut conscientię scrupulo, promiscue una cum fœtu humani permittunt. Et licet hac de re peculiari dissertatione Anno 1720. egerim, (a) tamen quia pessimum, barbarum, impiumque illum morem inter Christianos nondum abrogatum video; verum ubique locorum singulis annis multas gravidas una cum partu aut fœtibus, contra hanc legem Regiam, vel rectius divinam humani experior, qui sæpe facili matris mortuę sectione vivi extrahi servarique possent: hinc quia forte dissertatio nostra ad paucos tantum pervenit, paucis præcipua ad hanc rem spectantia hic repetere & utile & necessarium esse existimavi. *Multis nimirum constat & exemplis & ra-*

Ddd 2

tioni-

a) Titulo: Fœtum ex utero matris mortuę mature excindendum esse.

tionibus, *fœtus in utero materno sua gaudere vita, eosque, gravida quamvis mortua, diu sæpe adhuc in utero superstites esse, usus docuit.* Imo constat plures tales fœtus, matre mortua, sectione mature instituta, vivos ex utero fuisse eductos, atque conservatos. (a) Quicumque vero fœtus in utero diutius relinquuntur, illis tandem necessario, modo citius modo tardius, est moriendum, aut miseri innocentes vivi, quod horrendum est dictu! cum matre mortua sepeliuntur. Quia vero hoc sane impium est, atque crimen, inter Christianos præfertim, quam maxime detestandum, imprimis cum meretrices aliæ similis farinae mulieres, quæ fœtus suos, neglecta funiculi umbilicalis ligatura, aut alia insigni negligentia, perdunt, gravissime sæpius puniantur; hinc cur non puniendi essent & hi, qui fœtus, præfertim maturos, matre mortua, negligunt, eoque ipsos necessario perdunt? qui facillimo sæpe negotio servari & ex orci faucibus eripi possent: cum non minus de vita hominis hoc agatur in casu, quam in illo; adeoque una eademque utriusque delicti ratio esset habenda. Qua propter quia Principes, Theologi, Jureconsulti, Philosophi, imo quilibet homo etiam ex solo lumine rationis intelligere potest, infantes tales iniquissime negligi imo perdi; per DEUM omniaque sacra rogatos esse volumus Principes & Magistratus quoscunque, Theologos & Sacerdotes, Jureconsultos & Medicos omnes, ut rem tanti momenti, ubi de vita hominis innocentissimi, quem temerè interficiunt, agitur, curæ cordique habere velint, & non solum ex amore christiano misereantur talium infantum, quorum ipsi etiam ethnici, ut ex laudata lege Regia apparet, ex solo rectæ rationis lumine serio miserti fuerunt; sed etiam ob quintum sacri decalogi præceptum, NON OCCIDES, omnem curam adhibeant, ne tales infantes, sicut hucusque sæpissime factum est, detestanda

a) *Meryus* in Hist. Acad. Reg. An. 1708, putat, fœtus vitam mox cum matris vita cessare: quod vero falsum esse in prædicta Dissertatione evici,

standa perdant negligentia ; verum à perito artifice matura eos cadaveris incisione servare , seque sic ab horrendo infanticidii crimine liberare studeant. Verissimum enim videtur dictum illud notissimum Patris cujusdam : *Quem servare potuisti & non servasti , illum occidisti.*

OBSERVATIO CLXXVI.

DN. D. LAURENTII HEISTERI.

De ruptura uteri in partu difficili.

Vir Clarissimus Maximilianus *Preussius* , Protophysicus Vra-
tislaviensis celeberrimus, in ultimis Academiae hujus Ephe-
meridibus , Centuria nempe nona pag. 21. notabilem retulit
casum , *de utero à fœtu in partu disrupto.* Quoniam vero
haud multum dissimilem casum paullo post observavi , operæ
pretium esse existimavi , eum ipsum quoque cum publico hic
communicare : quia sæpius mihi contingere videtur , quam
hactenus vulgo fuit creditum. Vocabar nimirum cum Al-
torfii adhuc essem , An. 1719. die quarto Maji , circa mediam
noctem in oppidum , *Engelthal* dictum , duobus milliaribus
ab Altorfii distans , ad dicographi uxorem , partu difficili la-
borantem , ut ei succurrerem , fœtumque una cum matre ,
si fieri posset , servarem. Elegeram mihi itineris nocturni co-
mitem , Medicinæ Studiosum , Jo. Petr. *Diefenbachium* , Mœ-
no-Francofurtensem : sed , cum adveniremus , tribus jam ante
adventum nostrum horis , infelicem parturientem , post ma-
ximos pariendi conatus , quos ab hora matutina quasi deci-
ma , ad undecimam vespertinam sustinuerat , subito tristisque
facto defunctam esse , ex marito & adstantibus audiebamus ,
fœtu tamen nondum edito , sed in utero adhuc existente.
Cum vero admitteremur ad mulierem mortuam videndam ,
reperiebamus manum fœtus sinistram ex vagina uteri pro-
pendentem , modiceque adhuc calentem : quopropter suasi

auctorque fui marito, ut cadaver mox incideretur; partim & potissimum ad foetum, si forte adhuc viveret, servandum; partim, ut causa tam subitaneae mortis investigaretur: quoniam alias, ut satis notum est, mulieres parturientes per tres quatuorve dies, imo adhuc diutius tali in statu vivere possint; sicuti testantur Auctores in arte obstetricandi versatissimi, & usus quotidianus. Postquam igitur maritus annueret, sectionem aggressus sum, apertoque prudenter abdomine, mox tanquam insolitum quid in talibus casibus, sanguinem in cavo abdominis, offendimus. Cum vero abdomen ulterius, ad uterum melius conspiciendum, aperiremus, invenimus primo intestina omnia ab utero sursum ad hypochondria protrusa, sicuti in gravidis ordinarie fieri solet; verum inferiorem uteri partem corpore peregrino membranaceo, vasculofo coopertam vidimus. Mirabamur hanc rerum faciem, & quid hoc rei esset ulterius inquisivi. At, accuratiori indagine facta, magno cum stupore reperimus, *latus sinistrum uteri omnino perruptum sive perforatum esse*, caputque infantis per inusitatam hanc uteri aperturam in cavum abdominis, usque ad oculos penetrasse; membranaceum vero & vasculosum illud corpus esse membranas foetus, per rupturam sive hiatum illum uteri in abdomen propulsas. Extraximus vero mox sine mora, & sine ulla uteri incisione, per hunc hiatum, summa cum adstantium admiratione, infantem masculum, mortuum quidem, sed egregie adhuc calentem, una cum secundinis; unde non sine ratione judicavi, infantem hunc a paucis forte demum momentis mortuum esse. Cum vero nullum amplius pulsus in funiculo umbilicali, nec vitam in reliquo foetu perciperem, attentius postea uterum & praecipue locum illum, ubi disruptus erat, consideravi; ubi eum circa oras rupturae nigricantem, tenuem & quasi putridum inveni; *pars vero uteri superior extraordinariam crassitiam, trium scilicet digitorum, habebat*; quae, ut & tota reliqua uteri pars, colorem & consistentiam naturalem obtinebat, nihilque praeterea

terea morboſi deprehendebatur. Percontanti mihi cauſam hujus corruptionis uteri, & quibusnam ſymptomatibus, durante graviditate, mulier hæc afflicta fuerit, maritus, obſtetric aliique domeſtici retulerunt, eam toto graviditatis tempore de nullo morbo vel ſingulari ſymptomate conqueſtam eſſe; verum ad ultimum uſque diem bene ſe habuiſſe, floridum faciei colorem oſtendiſſe, bonoque ſemper appetitu gaviſam eſſe; ſic, ut mirandum ſane ſit, undetalis uteri, eaque tam ſubita corruptio orta fuerit. Nam tempore matutino, hora circiter decima, doloribus partus naturalibus correpta erat, qui per aliquot horas ſatis vegeti & naturali modo continuarunt; verum fœtus non ſequebatur, ſed manus tandem ſiniſtra prodiſcit: quam quidem obſtetric loci illius, ſatis aliam perita, blande ſemper, ut aiebat, reponere, ſed fruſtra, tentabat. Tandem verſus veſperam ejus diei dolores partus ſubito remittebant, parturiens inſolita debilitate corripiebatur, & interea, dum me accerſi curabant, mortua erat. Annos ætatis habebat XXXVI. corporis ſtaturæ erat mediocris, & jam ter antea, licet ſemper difficulter, infantes robuſtos & vegetos, feliciter excluſerat. In ſecundinis nullum prorſus vitium apparebat & nihil quidquam mali in infante, qui magnus omnino & robuſtus erat, deprehendebatur; hinc vix dubitandum fœtum hunc vivum adhuc exſcindi potuiſſe, ſi modo ſectio illa matris mortuæ citius fuiſſet inſtituta. Quomodo vero uterus hic adeo corrumpi potuerit, & putredine ſive ſphacelo quaſi, idque unico tantum in loco, corripitur, reliqua uteri parte illæſa; & quidem ſic, ut mulier ſemper bene, toto geſtationis tempore, ſe habuerit, & ſimul fœtus tam magnus & robuſtus generari in utero tali morbido, ſicut ſaltem apparuerat, potuerit, res eſt, quæ, ut lubens fateor, meum ingenium ſuperat; quamque propterea doctioribus in-
veſtigandam relinquere, quam incertis conjecturis
lectores deſatigare malo.

OBSERVATIO CLXXVII.

DN. D. LAURENTII HEISTERI.

De Glandulis labri superioris.

IN utroque labro parvas existere glandulas, pro subjectorum diversitate varias, nunc minores, grani milii magnitudine; nunc majores lentis quandoque & quod excedit, magnitudine, etiam in vulgus hodie notum est, & non solum in cada-verum anatome, separata interna oris tunica videri; verum etiam in multis hominibus vivis, si alterutrum labrum altero digito intus in ore, altero extus prehenditur, manifeste sentiri percipique potest. Has glandulas labri inferioris eleganter delineavit celebris quondam Anglorum Anatomicus, Guil. Cowper, in Myotomia reform. Fig. IV. lit. H. H. & ex hoc *Mangetus* in theatro anatom. Tab. XXI. nisi quod multo majores & copiosiores ibi exhibeantur, quam à me unquam observatæ fuerint. Quoniam vero de iis glandulis, quæ in labro superiori reperiuntur, nusquam adhuc habemus figuram, quantum ego saltem novi, hinc eas hic, prout ad objectum a me delineatæ sunt, Tab. XI. Fig. 1. sistam, non ignorans, eas in aliis subjectis etiam alio modo se habere.

A. A. Palatum.

B. B. dentes maxillæ superioris.

C. C. C. labri superioris facies interna, ubi membrana oris ablata, glandulæ figuræ & magnitudinis variæ in eo conspiciuntur.

D. D. Labri hujus partes posteriores, seu potius pars genarum membrana oris adhuc tectæ; ubi vero tales glandulæ non amplius reperiuntur, & hinc male a quibusdam toti oris membranæ adscribuntur, quæ vix alibi in genis demonstrari poterunt.

OBSERVATIO CLXXVIII.

DN. D. LAURENTII HEISTERI.

De lingua humana & præsertim ejus glandulis in superficie ; ubi simul de ductibus linguæ salivalibus novis quadam differuntur.

Multas quidem jam habemus figuras de lingua ; verum tam multa in ea notanda occurrunt , præsertim ob diversitatem earum in diversis subjectis , ut tamen nondum omnia satis recte in illa demonstratæ sint. Constare hoc vel ex eo potest, quod adhuc nuper tres egregii viri *Vaterus* , *Vitebergensis* , *Coschvitzius* , *Hallensis* ; & *Waltherus* , *Lipsiensis* , quilibet peculiare & *novos in ea ductus salivales* quæsierint & descripserint. Primus eum indigitat *in foramine illo linguæ* in figura nostra 2. lit. A. ubi , si adest (nam non in omni lingua reperitur) haud dubito , glandulosum illud corpus , circa radicem linguæ , liquidum aliquod per hoc orificium in os effundere. Quem vero alter describit atque delineat , quantum ego saltem hucusque observare potui , *venas potius linguæ* , ex divisione illa a ductuum exteriorum natura diversa , atque ex mea qualicunque observatione , esse suspicor , donec forte usus melius quid me edoceat. Quos tertius descripsit , à *Verheyeno* & *Morgagno* quoque jam indicatos , postquam accuratius eorum examen instituerim , non nego. Attamen tam amplos & tam manifestos eos nondum hætenus reperi , ut setam immittere potuerim. In hac autem mea figura 2. Tab. XI. *glandulas potissimum illas* indicare volui , quæ inter A. B. C. D. id est , in radice linguæ , non quidem in omnibus , *attamen in variis subjectis tam insignes observari* , & ni fallor , sæpius in talibus , quæ vel laqueo suffocata fuerunt , vel aliqua faucium inflammatione laborarunt : in quibus ob impeditum

fanguinis per venas jugulares refluxum ad cor, tantopere distentæ sunt, ut hic in figura conspiciuntur.

- A. Indicat illud cœcum hætenus dictum foramen, quod *Collinus* Anatomicus Anglus, in sua Anatomia jam à quadraginta annis indicavit ac delineavit, credititque glandulis quibusdam circa radicem linguæ sitis inservire, ut per hoc liquidum quoddam in os excernant, quodque haud pridem doctissimus *Vaterus* tanquam *peculiarem ductum salivalem* & communem totius corporis glandulosi circa radicem linguæ proposuit. Spatium inter B. C. A. & D. ut jam antea monui, multas sat magnas glandulas indicat, cum insigni orificio in qualibet, sicut in hoc homine erant, quorum varia stylum satis crassum, facile admiserunt.
- D. Speciatim denotat ligamentum anterius Epiglottidis, cujus ope linguæ jungitur.
- E. Epiglottis, quomodo linguæ cohæreat.
- F. Ligamentum Epiglottidis laterale.
- G.G. Os hyoides sive linguale.
- H.H. Papillæ linguales. (*Vid. Tab. XI. fig. 2.*)

OBSERVATIO CLXXIX.

DN. D. LAURENTII HEISTERI.

De interiori Laryngis facie & præsertim ejus ventriculis.

Quia sinus illi in interiori laryngis facie, *ventriculi laryngis* dicti, ante novam *Celeb. Morgagni* descriptionem parum noti erant, atque aliæ delineationes, quam quas ipse in *Adversariis* suis doctissimis primis Tab. II. exhibuit, hætenus nondum prostant, interea tamen variationes eorum, sicut & totius faciei internæ laryngis, non minus quam in aliis partibus obser-

observentur , hinc & talem , qualem ego è cadavere humano delineandam curavi , hic Tab. XI. fig. 3. exhibebo.

A.A. Cartilago scutiformis.

B.B. Cartilago cricoides.

C. Cartilago Epiglottis a facie posteriori.

D. Arytænoides cartilagine cum incumbentibus glandulis arytænoidæis Morgagni.

E.E. Ligamenta lateralia Epiglottidis.

F.F. Sinus sive *ventriculi Laryngis* , aut potius eorum officia.

Circa E. E. & F. F. itemque in Epiglottide parva conspiciuntur foraminula , quæ excretorii sunt ductuli glandularum subjectarum , quibus liquidum pro laryngis humectatione excernitur. (*Vid. Tab. XI. fig. 3.*)

OBSERVATIO CLXXX.

DN. D. LAURENTII HEISTERI.

*De Calculo in glandula quadam bronchiali
reperito.*

IN plerisque , si non in omnibus , partibus corporis humani Anatomici hætenus calculos invenerunt. Nullum vero adhuc novi , qui calculum in glandula bronchiali hucusque invenerit. Mihi autem in sectione cadaveris adhuc Altorfii contigit , in maxima glandularum bronchialium , quæ primæ asperæ arteriæ divisioni accumbit , calculum magnitudine phascoli reperire , porosæ sive tophacæ substantiæ , quem adhuc asservo. Insimul vero hic monere volui , quod *in figura mea , quæ de his glandulis in Ephemeridibus* his Centur. VII. Tab. VI. Fig. 2. exhibetur , chalcographi vitio , multæ harum glandularum male sint repræsentatæ , quia , ut rami bronchiorum , perforatæ quasi , ab ipso sistuntur , cum eas , ut suspicor , in pictura à ramis bronchiorum non satis dis-

stinguere potuerit, quæ globosam figuram habere debuerant, ne hic error inihî imputetur.

OBSERVATIO CLXXXI.

DN. D. LAURENTII HEISTERI.

De Calculo in vesicula fellea nucis juglandis magnitudine nuper reperto, & enormi ductus choledochi amplitudine.

SÆpius jam minores calculos nigricantes in vesicula fellea reperi, & aliquando etiam unum parvæ nucis moschatae magnitudine, atque figura quoque tali rugosa; qui vero substantiam & colorem fere habet Gummi arabico paulo sordidiori, (ut subinde talia frustula reperiuntur) haud absimilem. Superiori vero anno in cadavere foemino publice dissecto aliquem iaveni, qui nucis juglandis satis insignis magnitudinem habebat. Postquam vero vesiculam felleam, in qua continebatur, quæque naturalem figuram valde mutaverat, & fere rotunda erat, aperui, eumque eximere vellem, massa ejus non fortiter cohærebat, verum leni compressione in multos quasi grumos, sive massulas argillaceas, majores & minores discedebat. Colorem habebat intense flavum, ad gummi guttæ accedentem, qualem etiam bilis circumfusa obtinebat. *Ductus bilarii* sive choledochi communis *orificium* in intestino duodeno, quod alias solet esse angustissimum, ut aperto duodeno non nisi accurata inspectione videri queat, *hic adeo amplum & dilatatum* erat, ut parvum digitum facile immittere in illud potuerim: quod à calculis talibus bilariis magnis, antea jam transgressis, ita dilatatum fuisse opinor.

⚔) o (⚔

OBSERVATIO CLXXXII.

DN. D. LAURENTII HEISTERI.

*De digito enormi cancroso seu carioso feliciter
resecto.*

Digitos etiam mirabiles morbos subinde pati, sequens docere potest exemplum. Anno 1720. cum non adeo diu Helmstadii essem, me accessit Chirurgus cum muliere paupere, quæ in minimi digiti manus sinistrae extremo articulo ingentem gerebat *tumorem fungosum, cancrosum, exulceratum*, valde dolentem saniemque continuo plorantem, pomi mediocris magnitudine, digitusque simul naturali duplo erat crassior, & ex Tab. XI. fig. 4. videri potest: quem quidem tumorem Chirurgus jam aliquoties integrum rescaverat; verum novum incrementum nulla arte impedire poterat, sed instar fungi, intra paucissimos dies, tres quatuorve scilicet, semper rursus æque magnus erat, ut antea. Quapropter explorata morbi natura atque origine, reperi per incisuram quandam tumoris os totum extremum cariosum esse atque destructum, hinc suasi extirpationem digiti hujus in altero osse vicino, ut sic corruptum simul & semel auferatur, ne cancrosa indoles reliquum corpus afficiat. Cui cum annueret ægra consilio, spem aliam curationis non prospiciens, digitum situ supino tabulæ imposui, cuneum acutum paulo supra tumorem admovi, ac uno mallei ictu totum carcinoma à sano rescavi. Vulnus essentia vulneraria brevi consolidatum est, & mulier adhuc hodie sana vivit.

A. Manus ægræ.

B. Digitus auricularis duplo crassior naturali.

C. C. C. Fungus ille cancroso, multis incisuris instructus, saniem plorantibus.

(Vid. Tab. XI. fig. 4.)

OBSERVATIO CLXXXIII.

DN. D. LAURENTII HEISTERI.

*De Crassitie uteri in gravidis; utrum in his fiat crassior
an tenuior?*

L Is est inter Anatomicos, utrum substantia uteri in gravidis sit tenuior, quam in non gravidis, an crassior? dum nonnulli eam tenuiorem, alii vero crassiorem graviditatis tempore fieri affirmant. Utraque pars tam ad rationes, quam potissimum ad usum sive experientiam provocat. *Mauriceau* (a) *Stalpartius von der Biel* (b) & *Dionis* (c) statuunt, uteri substantiam in gravidis semper fieri tenuiorem; quia uterus, quo magis extenderetur, eo magis, ut attenuetur, necessum esse. His vero inter alios, se opponunt *Grafius* (d) *Bohnius* (e) *Deventer* (f) & *Meryus* (g) qui sua experientia in dissectis gravidis, uterum crassiorem invenerunt, sed & ego sex minimum exemplis recentissimis id confirmare possum. Primo enim hoc vidi Amstelodami cum *Clariss. Ruyfchio*: deinde *Altorffii* in muliere, quæ brevi post enixos gemellos obiit. Postea in muliere illa, quæ cum ruptura uteri mortua est, de qua alias dixi. Porro hic *Helmstadii* in gravida, quæ glande plumbea exanimata erat Ann. 1722. Denique & in sutoris uxore primipara, partu difficili extincta, Ann. 1723; ac tandem in militis quoque primipara conjugæ, quæ gemellos gestaverat, unoque excluso, confestim, altero retento, decessit. Neque
nos

a) *Traité des Maladies des femmes grosses.*

b) *Centur. posterior Obs. XXX. p. 319.*

c) *In Chirurg. & tract. de art. obstetr. cap. de Sect. Cæsarea.*

d) *De part. Gener. mulier. ubi plures citat scriptores, idem sentientes.*

e) *Circul. anat. p. 41.*

f) *Operat. Chirurg. Cap. VIII.*

g) *Hist. Acad. Reg. Scientiar. Ann. 1706.*

nos moratur quod Dionis objiciat, eos, qui dicant, se uterum crassiozem in gravidis vidisse, deceptos fuisse à placenta utero adhuc cohærente, quam simul cum utero pro uteri substantia habuerint: nam uteri crassitiem, placenta jam exenta, accurate examinavi, ita ut hæc nobis non imposuerit. Interea tamen fatemur uteri crassitiem in gravidis non ubique esse eandem; verum quodammodo variare; & hunc ultimum uterum foeminae gemelliparæ fuisse omnium, quos vidi, in gravidis tenuissimum, forte quia magna hæmorrhagia uteri periit, unde parietes ejus magis collapsi erant; quamvis tamen digiti transversi adhuc crassitiem habuerit, quam uterum virgineum nunquam superare vidi.

OBSERVATIO CLXXXIV.

DN. D. LAURENTII HEISTERI.

De Circulo sanguinis mutuo inter fœtum & matrem in gravidis.

NON pauci sunt, iique adhuc è recentioribus nobilissimis Medicis, qui negant circulum sanguinis inter fœtum & matrem, licet Meryus in Hist. Acad. Reg. Parisiensis Ann. 1708. non solum multis argumentis id probaverit verum etiam exemplum gravidæ descripserit, quæ ex lapsu, indeque orta profusione nimia sanguinis in abdomine, mortua est, in cuius utero & fœtus venis nihil amplius sanguinis inventum est, licet placenta arcte cum utero adhuc cohæreret. Manifesto indicio, sanguinem fœtus ad matrem transiisse, & una cum hujus sanguine per lacerata vasa in abdomen effluxisse. Quorsum enim, quæso, abiisset? Ita & ego, ad sententiam Meryi confirmandam nuperrime in gravida illa gemellipara, de qua in præcedenti Observatione dixi, quæ uno, eodemque vivo & vegeto excluso fœtu, paullo post ob enormem supervenientem uteri hæmorrhagiam, altero retento, obiit; cum

Clariss.

Clariff. Collega nostro D. D. *Wagnero* variisque Medicinæ Studiosis, dum fœtum retentum, quoque robustum & magnum, ad foramen ovale aliaque his demonstranda aperirem, observavi, *nihil sanguinis neque in vâsis matris, neque in fœtus corde aut vâsis majoribus*, quæ alias eo abundant, fuisse, licet hic fœtus omnibus suis membranis & humoribus adhuc fuerit cinctus, placentaque ejus firmiter utero adhæserit. Fœtus vero nati sive egressi placenta aliquo modo ab utero, sponte an obstetricis culpa, ignoro, avulsa sive libera erat; unde ingens illa hæmorrhagia orta fuit, & sic simul per hanc viam sanguis matris hujusque fœtus effluxit: cui vero, antequam efflueret, ad uterum & vasa matris prius transeundum erat, quia nullam aliam habet viam. *Igitur datur circulus sanguinis a fœtu ad matrem*: quem etiam *Meryus*, loco citato, a matre ad fœtum probavit. Hoc solum vellem, ut *Meryus* adhuc vasa illa, quæ hoc in casu rupta sive læsa fuissent, indicasset, aut adhuc ab aliquo, qui sectioni interfuit, indicarentur.

OBSERVATIO CLXXXV.

DN. D. LAURENTII HEISTERI.

De Glandulis copiosissimis in ingluvie Coccothrausta observatis.

Illius avis, quæ *Gesnero*, libro de avibus, *Coccothraustes* vocatur, quamque vulgo *Steinbeisser*, *Kernbeisser* item *Kirschfinck* nostrates appellant, cum aliquando in pastu ventriculum & ingluviem ejus accuratius considerarem, nudo oculo innumeras parvas glandulas, capitulis minimarum acicularum, sive seminibus papaveris similes, in ingluvie deprehendi, quæ parvis talibus rotundis, distinctisque glandulis ubique erat refertissima, sicut ex Tab. XI. fig. 5. videri potest. Magna vero talium glandularum copia hic propterea videtur esse necessaria-

cessaria, quia hæc avis nucleis cerasorum & similibus duris corporibus vescitur; quæ ad digerendum forti liquido gastrico, eoque copioso, sine dubio indigebant

A. Ventriculus.

B. B. Ingluvies aperta innumeris minimis glandulis instructissima.

C. Finis Oesophagi.

D. Pars intestini ventriculo adhærens.

(*Vid. Tab. XI, fig. 5.*)

OBSERVATIO CLXXXVI.

DN. D. LAURENTII HEISTERI.

De Pediculis sive pulicibus muscarum.

CUM aliquando muscam vulgarem in fenestra quadam sedentem, propius aspicerem, observavi in posteriori parte dorsi ejus parva quædam animalcula, paullo tamen majora quam acari, qui in caseo sæpe conspiciuntur. Quare novitate rei impulsus, cum nunquam antea similia animalcula muscis adhærentia viderim, arripui illam muscam, atque animalcula hæc, quorum aliquot uni huic muscæ insidebant, microscopio lustravi, & inveni ea talem habere figuram, qualem Tab. XI. fig. 6. repræsentat, scarabæo quodammodo æmulam, sex pedibus instructa quibus progrediebantur & cursitabant in microscopio, itemque barbulis sive antennis, (ut *Redius* anteriora illa filamenta a. a. appellat) duabus majoribus & duabus minoribus instructa, coloris pallide fusci, nisi quod in parte posteriori b. pars ad lunæ cornutæ formam albicans esset. Quidam horum pulicum exiguis maculis quasi erant conspersæ, ut A, alii ut B, ipsi destituebantur. Hæc animalia sine dubio nutrimentum in musca quæsiiverunt: unde constat, nec muscas à vexa aliorum animalculorum esse liberas, sive ea pediculos, sive ob colorem, ad

pulices magis accedentem, pulices vocare, sive alio quodam nomine insignire quis velit, perinde erit. (Vid. Tab. XI. fig. 6.)

OBSERVATIO CLXXXVII.

DN. D. LAURENTII HEISTERI.

An circulus sanguinis veteribus fuerit cognitus, occasione loci veteris Scholiastæ Euripidis & Plutarchi.

Vetus atque notatu dignissima est parœmia, *Nihil hodie dici, quod non dictum sit prius.* (a) Quæ, sicuti multis in rebus longe est verissima, ita & eam de circuitu sanguinis in corpore animalium, ab HARVEO præcedenti seculo descripto, veram esse, multi variis eisque sat plausibilibus argumentis, ut alios nunc taceam, ex antiquissimo Medicorum parente, HIPPOCRATE scilicet, probare annisi sunt: in quo, cum locum unum alterumve invenissent, ubi *circuli & periodi sanguinis* vocabulis utitur, (τῆ κύκλῃ καὶ τῆς περιόδῃ τῆ αἵματι) mox ex solis vocibus, partim, ut opinor, ex invidia contra *Harveum*, inventionis gloriam ipsi invidentes, partim ex nimia & stolidam quadam erga veteres reverentia, ac si veteres omnia scivissent, & recentiores nihil novi invenire valuissent, concludere voluerunt, *Harveum* non esse inventorem circuli sanguinis, sed illum jam *Hippocrati* fuisse notum atque descriptum. Quod autem *Hippocrates* hac in re verba, prætereaque nihil contineat, unde certo intelligi, vel saltem verisimili conjectura induci possit, ipsum sanguinis periodum, uti ab *Harveo* describitur, scivisse; egregie inter alios vir magni judicii *Archibaldus Pitcairnius* edocuit, (b) quia ex variis locis *Hippocratis* ostendit, virum hunc innumera continere dicta contra veram sanguinis circulationem pugnancia, quæ profecto non scripsisset,

a) Terentius in Prologo Eunuchi.

b) in dissertat. de Inventoribus.

fer, si eam rite cognovisset; e contrario, abunde potius inde perspicere licet, Hippocrati hanc circulationem fuisse incognitam, præsertim cum ne mentionem quidem faciat de *transitu sanguinis ex arteriis in venas*; sic, ut potius concludendum: quicumque nusquam motum sanguinis circulatorium clare descripsit, & sepissime talia protulit, quæ veræ circulationi sunt contraria atque repugnant, eum hanc circulationem ignorasse. Atqui hæc vera sunt de Hippocrate. Ergo verum circulum sanguinis ignoravit.

Longe autem majori verisimilitudine demonstrari posse existimo, ex veteribus alios circulum sanguinis clarius Hippocrate indigitasse; quamvis, ut verum fateamur, non eadem accuratione ac Harveyum eum descripsit: tamen quilibet satis facile ex verbis eorum mox recensendis colligere poterit, id quod motum sanguinis circulatorium appellamus, ipsis non fuisse prorsus incognitum.

Sub circuli sanguinis nomine intelligunt Autores *motum, seu fluxum sanguinis ex corde in arterias, ex arteriis in venas, ex venis rursus ad cor*, & sic porro; quod omnes hodie concedunt, quia motus hic certissimis experimentis demonstratus & extra omnem dubitationem positus est. Igitur si hoc verum esse datur, concludi forte sine errore, ex verbis mox proponendis, poterit, veteri cuidam Scholiastæ Euripidis hunc sanguinis motum fuisse notum; atque simul inde probabiliter inferri licebit, si Scholiastæ, tanquam Philosopho, fuerit cognitus, ergo & Medicis, si non omnibus, tamen quibusdam, perspectum fuisse.

Verba autem, in quibus sententiam nostram contineri arbitror, leguntur in scholiis ad *Hecubam Euripidis*, ex editione Anglicana *Barnesii* p. 20. animadversione ad versum 567. & in editione quadam Basileæ 1544. impressa, in 8. pag. 47. atque ita se habent: Διαρροαὶ πνεύματος αἱ Φλέβες ἐν αἷς τὸ αἷμα διερχεται ἐκ τῶν ἀρτηριῶν. διαφέρει δὲ ἀρτηρία φλεβὸς τῷ τὴν μὲν ἀρτηρίαν ἔχειν πνεῦμα πολὺ, καὶ ὑποκάτω κείσθαι τῆς φλεβὸς.

αἷμα δὲ ὀλίγον, τὴν δὲ φλέβα αἷμα μὲν πολὺ, καὶ ἀνωκεῖσθαι τῆς ἀρτηρίας, πνεῦμα δὲ ὀλίγον. Quæ verba sic latine verto: *Canales spirituum Vena, (sunt) in quas sanguis transit ex arteriis. Differt autem arteria a vena: arteria enim multos habet spiritus, & subjacet vena, sanguinem vero paucum; at vena sanguinem quidem multum, & collocatur supra arteria, spiritum vero paucum (continet.)*

Ex quibus verbis non solum constare mihi videtur, Viro huic Philosopho motum sanguinis circulem ex arteriis in venas non ignotum fuisse, cum clarissime dicat, *sanguinem ex arteriis in venas transire*; sed etiam eum plura ex anatome scivisse: differit enim postea *de differentia ac diverso arteriarum venarumque situ, & de diversis earum contentis*, nimirum quod *arteria multos habeant spiritus*, id est, sanguinem floridum, subtilem, mobilem, quem spirituosum Medici appellare solent; *vena vero spiritum paucum*, quia in his sanguis crassus ac niger reperitur, quæ omnia sano & explicato sensu satis vera sunt; quorum tamen ulteriorem explicationem jam missam facimus, & potius ad rem ipsam properamus, ut scilicet probeamus, circulum sanguinis ex citatis nostri Scholiastæ verbis demonstrari posse.

Itaque cum circulus sanguinis potissimum in motu ejus, sive transitu ex arteriis in venas, consistat, atque hoc phænomenon indubitatum indicium & pathognomicum quasi circuli sanguinis signum sit, quo præsentem, circulus sanguinis contingit, quo absente circulus hic non peragitur; ideoque concludo: qui hoc præcipuum sanguinis periodi phænomenon scivit, ille etiam rem ipsam intellexit. Scholiastès enim hic non nudis circuli aut periodi sanguinis vocabulis usus est, ut Hippocrates; sed potius perspicuis verbis rem ipsam, *motum nimirum sanguinis ex arteriis in venas*, sicut ex citato loco constat, descripsit, & clare ob oculos posuit. Præterea, quia veteres sciverunt, originem arteriarum esse in corde, sicuti clarum est ex Hippocrate

& Galeno, (a) facile erat Philosopho ita ratiocinari : *Si sanguis ex arteriis transit in venas, ne arteriæ fiant vacuæ, ex corde novus sanguis in locum effluentis necessario debet succedere, quia nullæ aliæ in arterias dantur viæ.* Deinde, si sanguis perpetuo in venas influeret ex arteriis, & non in aliam partem evacuaretur, non posset omnis capi a venis. Quare, quia venæ desinunt in corde, ut veteribus quoque non fuit incognitum; hinc necesse est, ut in cor se rursus exonerent. PLUTARCHUS enim in *Timæo* inquit : *Cor est origo venarum, (b) fons sanguinis, a quo magna velocitate, seu impetu, per totum corpus circumpellitur* (περιπέτται.) (c) Igitur si Philosophi sciverunt, cor esse fontem sanguinis, a quo magno impetu per totum corpus pellitur, & deinde quoque sciverunt, sanguinem ex arteriis in venas transire, sicut hæc modo ex duobus antiquissimis scriptoribus probavimus; sequitur, motum circulatorium nonnullis veteribus non profus fuisse incognitum.

Interea tamen, ne existimetis, quæso, L. B., me vobis persuadere velle, veteres hos æque bene atque exacte circulatorium motum perspexisse, ac *Haræum*, & nos hodie; cum probe sciam, plura requiri, ut ejus exacta historia, ejus reditus ad cor, ejus motus per venas in auriculam dextram, inde in cordis ventriculum dextrum, hinc per arteriam pulmonalem in pulmones, ex his per venam pulmonalem in sinistram auriculam & sinistrum cordis ventriculum, atque ejus progressus ex hoc postea magno impetu & velocitate in arterias totius corporis, ac denique ex his rursus in venas & cor, sicque totus circuitus rite intelligatur. Nam sine horum accurata scientia, circuli sanguinis cognitio manca atque im-

Fff 3

per-

-
- a) *Hippocrates* Libr. de aliment. & Libr. de Venis, & *Galenus* de Usu partium Libr. VI. XVI. & aliis in locis.
b) Veteres sæpe venas in genere pro vasis, arteriis scilicet & venis, posuerunt.
c) Conf. quoque *Longinus* de Sublimi cap. XXXII. edit. Tollii, & *Boileau traité du Sublime* chap. XXVI.

perfecta est : a quo tamen vita , omnes actiones & functiones nostræ dependent , & sine quo nihil fit , nihilque de corporis nostri functionibus intelligi potest ; imo sine quo quid vita , quid mors sit , ignoratur.

OBSERVATIO CLXXXVIII.

DN. D. LAURENTII HEISTERI.

De incerto infanticidii signo ex pulmonis foetus innatatione vel submersione.

SI quid est , quod multas difficultates , disceptationes & lites inter Medicos æque ac in foro excitat , id profecto sunt casus , quos vocant , *Medico-legales* , & maxime inter hos iudicium *de infanticidio* , signaque , quibus cognoscatur , ac certe determinetur , utrum foetus sive infans , furtiva venere conceptus & clandestino partu enixus , si mortuus reperitur , ante partum , in utero sponte sit defunctus , an violentam mortem obierit : quia secundum hæc indicia Jureconsulti & iudices de matre , aliisve , qui adfuerunt , vel capite plectendis , vel a mortis pœna absolvendis , sententiam pronunciare solent. Scortula enim , illicita venere gravida facta , ut pro virginibus postea se venditare haberique queant , ne honoris detrimentum capiant , necibus sæpe misellorum infantum nefando detestandoque crimine facinora sua occultare atque expirare student : & , licet malitiose innocentes infantes obruncaverint , partus vero clandestinus singulari justoque Dei iudicio palam fiat , foetusque enixus etiam reperiatur , tamen , ut postea capitis pœnam , quam infanticidium sequi probe norunt , effugiant , negant atque pernegant , se foetui vim intulisse aut eum interfecisse ; verum vel in vel ante partum ipsum obiisse , mortuumve natum esse , constanter plerumque ac pertinacissime affirmant.

Verum,

Verum, quia his in casibus fides ipsis merito non habetur a iudice prudenti, legesque divinae juxta & humanae vindictam clamant, poenamque capitis, ob sanguinem innocenter profusum, exigunt, iudices Medicis demandant, ut in foetu sive corpore, ut vocant, delicti, inquirent, utrum ille foetus mortuus sit editus, an violentam manum expertus fuerit: ne matres innocentes damnent, nocentesve temere absolvant.

Hic vero gravissimus lapis offensionis objicitur Medicis, nodusque durissimus, imo plus quam Gordius resolvendus: dum signa illa, quae foetum vel sponte mortuum, vel violenter occisum certe demonstrent, adeo dubia & incerta sunt, ut nihil supra. Non jam dicam de signis in universum, quae ad hanc rem faciunt; verum de eo tantum, *quod ex pulmonis submersione & innatatione in aqua desumi*, & a non paucis, praesertim etiam recentioribus nonnullis, pro certissimo & infallibili haberi solet, paucis hic agam, & quid de eo sentiendum sit, ex nupera quadam eaque insigni observatione illustrabo, ut & Jcti & Medici cautius in similibus rebus agere mercarique discant, quam saepe hactenus factum est.

Notius vero est hodiernis Medicis quam notissimum, *foetum neque humanum, neque bestiarum, in utero respirare, aut respirare posse*: quia non solum uterus, in quo situs est foetus, in gravidis exactissime clausus & muco tenacissimo obturatus est, ut aer eum ingredi nequeat; verum etiam quia foetus adhuc duplici, praeter uterum, membrana eaque satis densa, quasi in duplici vesica, includitur, ut aer ad foetum nullo possit pervenire modo. Praeterea etiam liquidum sive aqua, cui ut piscis innatat, eum ambit, in qua nulla, ut notum est, fieri potest respiratio: & propterea, qui foetus, vel mortua matre mortui ex alvo excinduntur, vel qui mortui partu excluduntur, pulmones habere collapsos, nigricantes observamus: & si tales pulmones vel integri, vel in frustra dissecti in aquam conjiciuntur, ad lapidis instar aliusve corporis gravioris

mox fundum petunt. Illorum vero animalium foetumque pulmones, qui extra uterum plus minus vixerunt & respirarunt, vel etiam pulmones foetuum, qui non respirarunt, & in quorum pulmones aer flatu fuit vel semel ac leviter tantum injectus, mox aquæ, si ei immittantur, innatant: ita, ut aer immixtus in pulmones tantam habeat efficaciam, qua pulmones, alias fundum petentes, in superficie aquæ detineat, fundumque petere impediatur. Ex his igitur præcipue experimentis hæctenus plerique dijudicare, atque tanquam infallibiliter decidere voluerunt, *num foetus extra uterum vixerit & respiraverit nec ne.* (a)

Attamen non defuerunt nonnulli, qui horum signorum certitudinem in dubium vocarunt, atque imprimis ZELLERUS, Professor Tubingensis, peculiari dissertatione demonstravit, *pulmonum in aqua submersionem infanticidas non absolvere*, eandemque *pulmonum submersionem nullo modo certum signum esse animal, aut foetum non vixisse*: quia subinde durities vel scirrhus in pulmonibus, aliave causa, eos tam graves & ponderosos reddit, ut, licet animal vixerit, satisque diu respiraverit, pulmones tamen prædictam ob causam submergantur. Si quis igitur ex submersione pulmonum iudicaret, foetum talem non respirasse, adeoque extra uterum non vixisse, graviter profecto erraret: cum posset esse occisus, & pulmones propter vitium aliquod peterent fundum. Ita enim cadaver juvenis annos septendecim nati, & ex phthisi mortui, Altorfii quondam secui; cujus pulmones, ob duros tumores in eis deprehensos, aquæ injecti fundum petebant; licet juvenis sine dubio integros septendecim annos respiraverit. (b)

Igitur

-
- a) Vid. M. A. N. C. Dec. I. Ann. VI. obs. 202. p. 299. It. Schreyerus aliique.
- b) Exempla plura adducunt Zellerus, Valentinus in Pandect. Med. Legal. Bohmii in dissert. de Infanticidio, van Hoorn, Succus, in epist. hoc de argumento Holmiæ editis, aliique.

Igitur, si in fœtu similis pulmonum constitutio observaretur, alia vero indicia violentæ manus aut cædis deprehenderentur, ob pulmonis submersionem infanticida non esset abfolvenda.

Alterum vero & contrarium, si nimirum pulmones fœtus aqua innatant, tanquam certius hucusque, imo infallibile a quamplurimis habitum est signum, fœtum extra uterum vixisse & respirasse, feminamque talem, quæ similem fœtum enixa esset, infantem vel ex instituto, vel saltem gravi negligentia interfecisse. Fuerunt quidem nonnulli, sed pauci, qui, fœtus in utero jam mortui pulmones putrefactione aliave ratione ita posse rarefieri & mutari, ut postea aquæ innatent, eodem modo, ut corpora submersorum, licet fœtus aerem nunquam hauserit, statuerunt. Plerique vero his contradicunt, & præsertim Rivinus olim atque Langius, Lipsienses, & Collegium Medicum Francofurti ad Viadrum cum Schreyero (a) itemque haud pridem, cum quæstio hæc in Suecia agita- retur, Medicus eruditus Suecus, VAN HOORN, sicut Acta literaria Sueciæ & nova literaria germanice scripta, quæ Lipsiæ prodeunt, docuerunt, post illos evincere docto scripto al- laboravit, pulmonem putrefactione aut corruptione non ita mutari, posse ut aquæ innatet; verum illos pulmones, qui extra ute- rum non respirarunt, (si flatus non fuerit immixtus) fundum sem- per petere, idque experientia & observationibus suis, quas in illis epistolis descripsit, firmare stabilireque contendit. Verum quia nuper exemplum vidi, ubi contrarium obtinuit, ipsi hoc in argumento assentire non possum; ideoque publicæ uti- litatis causa meam placet observationem, notatu dignissimam, hic describere, ut eo evincam, signa hæc esse fallacissima.

Ggg

Dic

a) Vid. Schreyeri Dissertatio Germanice edita, de eo, an certum signum sit, quando pulmo infantis mortui in aqua fundum petat, fœtum in utero mortuum esse; & vice versa, an certum signum sit, fœtum, extra uterum vixisse & respirasse, si aqua innatit? CILZ 4. 1690.

Die XIV. mensis Julii hujus anni 1722. vocabar hic ad mulierem plebejam , quæ per quinque jam dies in partu erat verſata , foetus vero eniti non potuerat. Remedia ante , pro more mulierum , varia adhibita fuerunt partum promoventia , externa & interna , quia foetus in ſitu erat naturali , ſed omnia fruſtra. Quoniam vero interea parturiens ad ſummam erat redacta debilitatem , & mortem brevi timerent ipſa & adſtantes , præſertim quia jam a biduo motum foetus non amplius perceperat , dolores parturiendi ceſſaverant , & inde foetus mortuum , maxime quia etiam foetor cadaverofus ex utero proveniebat , judicabant; hinc ut manu ſuccurrerem , foetumque mortuum extraherem , rogabant , ne mater una cum foetu periret. Cum vero manus admoverem , capitis foetus inuſitatam magnitudinem , cauſſam partus hujus difficilis inveniebam ; nullum arteriarum pulſum in foetus capite , præſertim etiam in ita dicta *fontanella* , ſeu fonte pulſatili , percipiebam , epidermidem jam a capite recedentem , illudque adeo orificio uteri interno infixum & quaſi incuneatum deprehendebam , ut , poſtquam multos labores fruſtra ſolis manibus adhibueram , tandem caput aperire , cerebrumque educere & instrumento foetum extrahere cogerer ; quem etiam tandem , ſi capitis apertionem excipias , integrum protrahebam.

Fuerat hic foetus valde magnus , præſertim caput : ſexus erat virilis , in toto copore lividus , cuticula ubique recedebat a cute ſubjecta livida & virideſcente , inprimis vero ſcrotum jam totum fere putridum & nigrum obſervabatur : quæ ſigna ſatis demonſtrant , foetum jam per aliquod tempus in utero mortuum fuiſſe. Diſſecui vero eodem adhuc die cadaver , præſentibus aliquot Medicinæ Studioſis , & pulmonem quoque nigricantem & flaccidum inveni , ſicut in foetibus , qui in utero mortui ſunt , aut qui nunquam respirarunt , deprehendi ordinarie ſolet. Verum cum hunc pulmonem in magnam ollam aqua recenti repletam , injicerem , ea intentione,

tione, ut Auditoribus meis demonstrarem, quomodo pulmones horum foetuum fundum peterent, contra meam adstantiumque expectationem, innatabant; & licet lobos pulmonis etiam in frustra dissecarem, nullum tamen fundum petiit, sed omnia innatarunt, sicut in eis, qui extra uterum vixerunt & respirarunt. Hunc vero foetum in utero mortuum fuisse, ex signis modo recensitis, putredine scilicet, foetore, livore, epidermidis a cute discessu, aliisque circumstantiis satis certum est; neque flatus ullus in pulmones hos injectus est; neque dici facile potest, foetum hunc, qui orificio uteri interno, quasi incuneatus haesit, & tam arcte constrictus fuit, ut nil, nisi bregmatis regio, digitis tangi potuerit, respirare potuisse, aut respirasse: quia pulmones non adeo rubicundum, ut ii, qui respirarunt, sed magis nigricantem colorem habuerunt, uterique orificium arctissime constrictum, aeris ingressum impedivisse videtur. Imo si quis etiam contendere vellet, foetum in tali situ vel quod verisimilius, ruptis membranis & effusis humoribus, quia aeri tunc aditus conceditur in uterum, mox respirare, & postea adhuc in utero mori posse, sequitur etiam inde id, quod volumus: *Indicium scilicet ex pulmonis foetus innatatione non esse certum ad probandum vel decidendum foetum necessario vivum fuisse natum, sive extra uterum adhuc vixisse, respirasse, & interfectum fuisse: quia apud meretrices ibi quoque diu haerere, profusisque humoribus, utero aperto respirare & tamen tandem ante partum adhuc in utero sine ulla vi externa mori potest.* Ex his igitur constat, huic experimento soli in posterum minime fidem esse habendam: licet, praeter supra jam citatos, varii adhuc recentiores scriptores innatationem pulmonis, *pro signo infallibili foetum extra uterum vixisse, habeant.* Conf. Act. Medicor. Berolinens. Vol. IX. pag. 60. & seqq.

(Helmstadio August. Vind. d. 8. Febr.

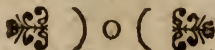
An. 1725. missa.)

OBSERVATIO CLXXXIX.

DN. D. GEORGII TOBLÆ WEISMANNI.

Nævi materni hæreditarii , expirante nomine masculino, expirantes.

NON adeo singulare aut rarum quid est, infantes recenter natos variis commaculatos nævis conspici, quorum causa in depravata gravidarum matrum fortiori imaginatione ut plurimum quæritur & fundatur: producemus vero hic istiusmodi casus, ubi vulgare hoc principium vix sufficiet. Novimus honestissimam familiam, quæ quartam jam usque in progeniem in liberis ex descendentibus masculis oriundis sexus utriusque nucham macula rutilante, certo tempore quasi flammea, fatisque lata pictam monstrat: filiarum autem sororumque liberi utriusque sexus, mutato nomine, signo hoc familiæ igneo omnes & constanter carent. Rationem negatæ imaginationis maternæ fundamus in hoc, quod bini in lucem editi fuerint foetus ab uxore unius filii flammeo hoc stigmate notati, antequam hæreditariam in marito maculam unquam conspexerit, secuti dein alii duo liberi cum eodem hoc signo in lucem prodierunt, sic ut jocosam Patri suspensionem forte movere posset mater vacillantis fidelitatis matrimonialis, si in posterum sequeretur partus tali macula carens. Solidam rarioris hujus phænomeni rationem obstrictissimè expetimus ac expectamus ab ingeniis sagacioribus, nobis enim talem, quæ gustui satisfacere potuerit, invenire hæcenus nondum licuit.

OBSERVATIO CXC.

DN. D. GEORGII TOBIÆ WEISMANNI.

*Vena sectio, Purgatio, Acidularum in- & externus usus
in gravida salutare.*

Matrona annorum supra 40. utero gerens ultra trimestre ab anorexia & frequentibus vomitionibus biliosis valdè molestabatur, quibus dein progressæ in graviditatis termino ad septimanam usque 22. jungebantur vehementissimi circa uteri regionem & inguina passim dolores, ut pedibus insistere amplius nequiret. Consulebatur Medicus Veteranus Practicus, qui, ut statim secaretur vena in pede, die Brand-Alder, suadet, tam felici cum eventu, ut ista vespera ambulare rursus potuerit, doloribus penitus evanescentibus: jubebatur præterea aliquot ante partum septimanas patrias adire acidulas bibitura per plures ibi dies ad Mens. ß. unde valdopere sese movit infans cum insigni matris terrore. Datum fuit le-
ne cholagogum, quod septies operabatur largiter cum levamine, continuatæ etiam fuerunt acidulæ in priori dosi, subjunctis simul indies per 5. horas in illis balneationibus, sicque ægra hæc nostra gravida undiquaque sana & vegeta suos repetiit lares, anorexia prius, vomitibus, lassitudine totius enormi penitus non confecta. Eadem hacce methodo plures alias feliciter fuisse restitutas gravidas adversa valetudine conflictantes elegantissima memorati Medici MSSta. frequenter testantur. Diversa occurrunt in hoc exemplo, quæ à multis fortè longissimè rejicientur, ast securum firmumque reddere poterunt in ejusmodi circumstantiis Medico-Practicum solida ratio & experientia: ubi nec temerè, nec timidè agitur, nihil periculi.

OBSERVATIO CXCI.

DN. D. GEORGII TOBIÆ WEISMANNI.

Usus Decocti Visci Querni Polychrestus.

Matrona ultra sexagenaria, arthritica, cachectica, per tempus benè longum lecto affixa medicorum animos & curas valdè defatigavit, usurpata enim fuerunt diversa & pretiosa medicamenta sine levamine aut spe reconvalescentiæ; sic misera & viribus penè fracta beatam expectabat analysin, cum tandem, dubio licet prognostico, proponebatur usus decocti Visci Querni. Annuit, etsi invita, ægra, sorbetque sic instar Thee, mane & vesperi decocti hujus calidi scutellas aliquot, jungitque ante pastum ℞. ʒ. cyd. cum Essent. balsam. Hoffm. gt. xxx. tam fausto cum successu, ut quæ tumbæ jam ab omnibus proxima habebatur, sensim recuperare vires incipiebat, appetitus & somnus redibant, dolores arthritici cessabant, & roborabatur taliter magna hæc clinica, ut per horas aliquot iterum extra lectum versari cumque suis mensæ assidere valuerit, nullumque fuisset dubium, quin meliùs longè & constantius potuisset restitui Matrona hæc, modò continuare diutius notati decocti potum sibi persuaderi passâ fuisset, quem tamen ob nauseam mox recusavit, relapsa dein in deploratum penitus statum, qui post mensium aliquot decursum viribus omnibus exhaustæ vitæ finem fecit.

Meliorem ab usu hujus decocti sortem expertus laudat Vir juvenis, annor. 32. Hic pro temperamento prædominante cholericò ad iram valde pronus, nec infrequenter colicæ spasmodicæ flatulentæ obnoxius fuerat. Nuper ob perpeffam injuriam vehementer excandescens in vini potu generosi solamen quasivit, sed malè, prodiderunt enim sese statim indicia consuetæ alias colicæ, quam verò neglexit in principio, conjecerunt vero in lectum atrocissimi dolores, quorum in-

jecti

jecti clysteres leves & breves inducias dabant, breves dico, violentius enim mox recrudescabant tormina & stricturæ spasticæ in animi usque deliquium, refecto tamen, alvus sponte & largiter soluta, admodum profuit, sic ut reiterata postmodum clysmata desideratum habuerint effectum. Acciderunt hæc saltem intra triduum, nihilominus vires corporis adeo prostraverunt, ut pro reducenda priori valetudine etiam optima pharmaca noluerint sufficere. Incidit denique ipse Pateriens in usum Decocti nostri sæpius laudati, cujus integram per mensem absolvit curam, indeque pristinam sanitatem maximo cum gaudio felicissimè obtinuit, rediit enim citò pristinus totius vigor roburque, insuper flatus alias adeo molesti tam valide fuerunt discussi & propulsi, ut per tempus valde longum penitus liber ab illis manserit. Repetiit jam aliquoties verno vel autumnali tempore prædictam curam, illiusque optatissimum effectum deprædicare satis nequit.

Similes huic nostro potui medicato laudes destinat alia Matrona, 38. circiter annorum, 14. liberorum mater, per crebra puerperia aliasque animi & corporis ægrotudines multum debilitata. Hæc per multos jam annos conquerebatur de nauseoso & exsiccante falso faucium acore, appetitu prostrato, nec non asthmate perquam molesto, quod in obeundis negotiis domesticis magno illi fuit impedimento. Assueta erat annuis Venæsectionibus, laxationibus, & acidularum usui, ingrato autem hospiti hæc omnia haud sufficienter resistebant. Consultus ab ægra Medicus ordinarius ad corrigendam M. S. acrimoniam biliosam, adque roborandum nervosi systematis tonum suadet Decoctum nostrum Visci Q. Paruit lubenter ægra dato consilio, ad alia medicamenta alias valde nauseabunda, hausitque more indicato per mensem liquorem hunc calidum, inde mitigabatur statim sensus ille molestus falsædinis urentis in ore & faucibus, redibat appetitus, & asthma inveteratum visum ita imminuebatur, atque respiratio fiebat tam levis & facilis, ut scalas ædium aliaque loca acclivia sine omni

omni difficultate iterum superare potuerit , & hoc hucusque constanter.

Modus parandi & bibendi Decoctum est sequens : ℞. Rasur. Visci Q. ʒij infund. cum Aqu. fontan. Mens. ij. in vase fictili tripedali, operculo benè lutato ; decoque lento ignis gradu ad consumt. 3. part. de colatura , quæ asservari potest & solet in vasis vitreis mundis , bibatur manè & vesperi $\frac{1}{2}$ quartar. calidè instar Infusi Theiformis , cum , vel , quod melius , sine saccharo , subsequo , ubi possibile , leni corporis motu. Si scopo præservativo in usum trahitur, præmittendæ Venæsectio & sufficiens corporis per lenia laxantia lustratio , quæ etiam tempore intermedio pro rei exigentia potest repeti.

OBSERVATIO CXCII.

DN. D. GEORGII TOBIÆ WEISMANNI.

Phthisis acidulis curata.

PHthisis , tristissimus affectus , optimo inter illos jure refertur , qui difficulter cognoscuntur , facilius tamen curantur , facile vero cogniti , difficiliùs & rarius curantur. Memorabiles tamen passim prostant observationes Phthisicorum etiam desperatorum quos benigna & omnipotens summi Numinis manus per adhibita remedia felicissimè restituit ; inter plura ejusmodi exempla attentionem atque admirationem excitavit illud , quod E. N. C. Decur. II. Ann. IV. Obs. XVII. p. 47. legitur Senis ultra sexagenarii Fonte Medicato Freienwaldensi optimè curati. Suspecta habentur alias Phthisicis acida , nec temperata talia semper tutò in usum vocantur , multò magis Acidulæ in hoc casu malè audient , habere tamen & hanc regulam suam exceptionem , casus modo memoratus , illeque , qui mox sequetur , luculenter evincunt. Obligit nobis in relictis B. Soceri schedis notatum invenire exemplum Viri cujusdam

dam senis pro Phthisico desperato habiti : hic tristi suo fato relictus acidulas Deinacenses adibat totus desperabundus vel citiorem mortem vel meliorem valetudinem ibi reperiturus. Potabat hic è fonte nostro soterio per aliquot septimanas dosin parcam , nec frigidam , sed tepidam tam bono cum effectu , ut qui certa Charontis præda habebatur , post benè restitutus & vegetus ad suos reverteretur. Sic quotidiana etiam docet experientia , plures ægros Phthisicos , non æque semper ad fontem , sed domi , in locis vicinis Deinacenses nostras , haud sine fructu bibisse. Magnum quidem communiter apud permultos paradoxum habetur Acidularum in Phthisi usus , nec deerunt forsan ex Medico ordine , quorum gustui adducta minus placebunt ; ast , hoc non obstante , vix audemus vulgarem eamque contrariam sententiam pro universali acceptare veritate , partim , quia plures alii Medici interque hos e. gr. celeberrimus Anglorum Medicus , Mortonus haud rarò acidulas Phthisicis proficuas observarunt , partim quia haud sufficiens suppetit ratio , quæ in hoc affectu omnem planè Acidularum usum tollere valeat. Quæ sunt autem istæ rationes singulis promiscue Phthisicis acidulas prohibentes ? annon huc redeunt : Per illas augeri tussim , impediri expectorationem , glandulas , vesiculas & vascula pulmonum ulcerata ab acidularum acrimonia minerali magis adhuc lædi , dilacerari , exulcerari , & tandem funestam diarrhœam excitare. Sed liceat paucula in contrarium excipere. Tussim quod attinet , vix illa augebitur ab acidulis qua talibus , aut à corrodeute illarum acrimonia , sed actuale frigus culpa est excitatæ hujus molestiæ , uti res ipsa loquitur , quod omnis tussis etiam ab alia vel simplici aqua frigida , ab aliis assumtis frigidis , ab aëre frigido acrior & pejor reddatur ; bibant vero ægri nostri acidulas calidas , aut saltem tepidas , nec in larga dosi , & nulla habebitur querela tussis exacerbata ; id quod alteri etiam opponimus rationi , dum liberam expectorationem non tam acrimonia , quàm frigiditas fontis medicati impedire solet. Tertia ratio speciem quan-

dam præ se ferre videtur & sanæ rationi planè contraria esse, exulceratis pulmonibus, imò affectui, qui plerumque totam M. S. infectam & intemperie calido-acri contaminatam habeat, acria adhuc opponere remedia, uti sint acidulæ: ast regerimus modestè, (a) Deinacenses nostras, (de quibus folis hic nobis sermo est) talem excedentem acrimoniã, quæ in aliis degustatur, planè non secum ferre, sic ut ab aliis fortioribus ad Deinacenses nostras mites nulla valeat consequentia; (b) adhæc nemo demonstrare poterit, acidulas unquam M. S. corrosiva quadam acrimonia tingere, potiùs (c) per acidulas talis intemperies corrigitur, quod scorbutici cum fructu istas potantes testantur; (d) fortè saccharata plus acoris in corpore excitarent, quàm acidulæ, & tamen copiose Phthificis præbentur ab illis, qui acidulas, ut summum venenum rejiciunt. (e) Quodsi itaque M. S. acidis particulis per acidulas non gravatur, vix videmus, quòmodo pulmonibus læsis major exulceratio & corrosio accrescere possit, imò (f) si externam acidularum operationem consideramus, & observamus, quomodo coctæ ad ulcera inveterata multum conducant, non adèò ineptè concludere possemus, illas exulcerationibus quoque internis profuturas; (g) insuper apud multos non æquè consummatos nondum adsunt ulcera, sed saltem tubercula cruda, ubi iterum non videmus, quid hisce nocere possint acidulæ, potiùs ab illis, utpote remedio resolvente, deobstruente, magis optatum eventum sperare liceret. Diarrhœa Phthisi superveniens meritò suspecta habetur, utpote signum M. S. ad fusionem colliquativam pronæ, propter quam particulæ M. S. & lymphæ non amplius decenter cohærent, fibræ partium solidarum tonum suum deperdunt & flaccidæ fiunt; in hoc gradu Phthificos omnino dissuadendæ sunt acidulæ, sed inde non sequetur, quod idèò omnibus promiscuè Phthificis sint prohibendæ; non enim nisi in extrema labe pulmonali metuenda est ab acidulis diarrhœa, & si quoque supervenerit, non idèò quasi fatalis sanguinis colliquatio considerandæ, cui resistere amplius sit impossibile.

Maximum pondus haberet Experientia, quippe plurimum ab usu acidularum secularum mortium testis, quaque semper, in specie circa aquas minerales præponderat optimè fundatæ visæ rationi. Ast dubitandum paululum, an antiqua hinc regula, qua Phthisicis in genere acidulæ prohibentur, primario fundata sit in frequenti & solida experientia, an vero non potius inveteratum & super prætensa acidularum corrosivitate fundatum sit præjudicium, quod ut fœcunda variorum errorum mater prædictam pepererit regulam. Cur enim tam multi olim Colicis interdixerunt acidulas? cur febre tabifica laborantibus? cur tam multæ mulierculæ, imò etiam Medici adhuc sibi persuadent, acidulas adversari insultibus hysteris, unde hæc omnia? sanè ab experientia non fluunt, utpote quæ contrarium testatur, sed ex mero præjudicio nimix acredinis & frigoris potentialis acidularum, per quod omnis ad crebriorem experientiam occasio fuit præclusa, dum omnes, qui vel minimum Phthiseos symptoma referebant, statim à Fontibus Soteriis relegabantur, imò tam magnum erat præjudicium, ut, si quis pro incipiente Phthisico habitus acidulas cum fructu aut saltem sine damno biberit, statim mutata fuerit de conditione ægri sententia & non amplius pro tali reputatus, quia probam per aquas minerales impunè sustinuerit. Quod si vero nonnunquam Phthisici ab acidulis læsi fuerunt, erant illi ut plures ægri consummati & desperati, de quibus hic propriè non sola est quæstio. Litem contraria dirimit quotidiana experientia, omnibus hisce exceptionibus longe major, quæ quidem non ordinario tales nobis præsentat Hospites, qui ob malum Phthisicum adiverint acidulas, interim nec raro inveniuntur, qui ob aliud morbi genus quidem aquarum curam prosequuntur Phthisici, & tamen levamen reportant optatissimum.

OBSERVATIO CXCIII.

DN. D. GEORGII TOBIÆ WEISMANNI.

*Continuatio Casus in antecedente Observatione
No. CXXXVI. recensiti.*

MAnsit infelix hæc ægra à prioribus magicis insultibus hucusque libera quidem, nihilominus tamen paroxysmis Epileptico-convulsivis statò tempore menstruo constanter miserè fuit afflicta. Menstruæ fuerunt hæctenus dictæ convulsiones, ast circa Solstitium æstivale anni præteriti tota hujus mali scena inopinato fuit inversa. Ingruebant tunc convulsiones totius horrendæ, non per horas aut diem, sed ultra septimanam diesque noctesque continuo durantes spectaculo planè miserrimo; sponte dein, sine ullo propinato pharmaco, sensim mitescebant, imò diurno tempore silere incipiebant, omni è contra vesperâ hora circiter sexta redeuntès & durantes per totam noctem in horam usque sextam matutinam alterius diei, per diem postmodum sic satis benè se habebat, nil nisi insignem lassitudinem persentiscens. Durante hac periodo diæta quoque hæctenus consueta fuit mutata: parcissimi prius fuit cibi, plusque nutrimenti aut refectionis invenit à pauxillo vini, jam verò illud horret valdissime, & optimè ingerit & digerit cibos etiam difficilioris concoctionis, pro potu aqua panata contenta. Accidit hoc temporis intervallo aliquid, quod recensione non indignum judicavimus. Ægra nostra præter morem inopinato in somnum cadebat, statimque per somnium offerebantur ipsi varia dicta biblica solatio plenissima, quæ dein evoluta animum ipsius prostratum maximopere erigebant; nec languidi corporis medela fuit omissa, imaginabatur sibi enim ingessisse ipsi quendam consilium, quodsi cruciatim tres venæ in capite, brachio & pede aperirentur, & ex singulis novem guttæ proprii sanguinis

nis emissi in triplici vehiculo , lacte nempe materno , aqua flor. acac. & tiliæ deglutiendæ propinarentur tristissimas emanfuras esse convulsiones. Hocce somnium & suggestum Venæsectionis remedium aded tenuit agræ nostræ animum , ut ejus executionem ad nauseam usque petierit & urserit : impidiverunt verò rationes & Theologicæ & Physico - medicæ impletionem desiderii , permisimus tamen in aliquale solamen Venæsectionem brachii largam cum hoc eventu , ut convulsiones statim serius & mitius invaserint , ab ulterioribus somniis autem postea non amplius fuit tentata. Otiduo ante Solstitium Hybernale repetita fuit Venæsectio itidem nec levamine , vix enim nunc per bhorium amplius convellitur , & quidem levissimè. Quid mutationis secuturum tempus laturum sit , dies docebit &c.

*(Nurtinga Augustam Vind. d. 4. Febr.
An. 1725. missa.)*

OBSERVATIO CXCIV.

DN. D. ERNESTI GOTTHOLDI STRUVII.

De corticum Ulmi in hydropè virtute singulari.

IN simplicibus egregias latere vires , præ compositis æstimandas , agnovit antiquitas , & Recentiorum experientia summo studio commendat. Pluribus id locis testantur Acta nostra curiosa , & publicæ utilitati obscuras antea virtutes exponunt ac illustant. Operæ hinc pretium me facturum putavi , si etiam quæ mihi ex aliquot experimentis , in corticibus Ulmi innotuerit virtus contra hydropem , ascitem præcipue , Curiosorum experientiæ & indagationi ulteriori commendarem. Scilicet solum decoctum horum corticum cum aqua factum , in memorato morbo , tum loco medicamenti horis medicis , tum loco potus ordinarii usurpatum , per quatuor

vel sex septimanas, in aliquot personis hydropem curasse observavi stagnantes in abdomine aquas, partim per urinam, & id quidem ut plurimum, partim per alvum educendo; sub initio quidem aggravari morbus videbatur, toto ambitu corporis intumescente, sed præterlapsis paucis diebus, urinæ fluxus adauctus morbo levamen afferebat, ut roborantibus stomachicis, admissio etiam vini generosi usu, subjunctis, hydrops scandalosus, DEI gratia, recederet. Pauca hujus virtutis apud Botanicos invenio vestigia; ejus inprimis Dioscorides his verbis meminit: *crasser ulmi cortex in vino aut aqua frigida unciatim potus pituitas trahit.* Cum vero decoctum horum corticum, plurima resinosa gummosa & gelatinosa substantia abundareprehendatur, facile crediderim, partim acrimonia ista, sub mucilaginosiis particulis latitante stimulari vias urinarias & alvum, partim gelatinosis istis disrupta vasa lymphatica consolidari, utpote vis traumatica his corticibus ab Auctoribus adscribitur. Lubentissime tamen hæc cogitata accuratiori Curiosorum indagini submitto.

OBSERVATIO CXC.V.

DN. D. ERNESTI GOTTHOLDI STRUVII.

De massa polyposa per alvum excreta.

Vir nobilis profapiæ, provectioris ætatis, à primis juventutis annis castra secutus, calculi doloribus subito corripitur, quos suppressio urinæ & alvi, nec non vomitus enormes subsequuntur. Adhibitis proprio consilio aquis carminativis spirituosis, & fotibus externis balsamicis, sed frustra, à Chirurgo castrensi applicatur clyσμα eo successu, ut dolores primo remiserint, mox vero recrudescentes, alvum solverint, & quidem fluxu ejus deinde non compescendo, cum intra duas vel tres horas ultra triginta sedes evenerint, vomitu etiam perseverante. Perterritus atrociam symptomatum Dominus

nus Patiens, per Chirurgum statum morbi mihi denunciari jubet. Ut itaque & vomitus enormes, & dolores atroces abdominis, simulque diarrhœam compescerem, præscripsi Essentiam millefolii cum Essent. pimpinellæ & theriacali permixtam, ad 40. guttas singulis horis sumendam, & ut exterius abdomen unguento carminativo balsamico inungeretur injunxi. Cessant inde vomitus, dolores quoque in ventre, sed in regione intestini recti dolores tenesmoidei cum continua alvi sollicitatione accrescunt; observantur in excrementis guttulæ aliquot sanguinis, & tandem fortissimo nisu exit membranoso-carnea quædam massa ad spirhamam longa & pollicem lata multa pinguedine intertexta. Extraordinario hoc phænomeno permotus æger & Chirurgus meam præsentiam desiderant; exhibetur mihi ad lustrandum quæ prodierat massa, eamque ut descripsi invenio. Primo intuitu hæsitans an sit portio intestinorum per alvum excreta, ut talis casus legitur in Miscell. nat. cur. dec. 3. obs. 129. an vero in ipso intestino recto saltem sedem suam habuerit, causam insoliti phænomeni accuratius inquirere cepi, de prægressis Patientis morbis & constitutione corporis interrogo, & ipsum præteritis annis hæmorrhoidarium, & ante aliquot annos circa os sacrum vulnere profundo vulneratum fuisse comperio. Sollicitus itaque de interiori inflammatione vel læsione intestinorum fotum vaporosum ex herbis emollientibus & discutientibus cum lacte commendo, & ut Essentia antea præscripta continuetur cum analeptica quadam Mixtura injungo; admisso fotu, pacata omnia; postero die eadem hora recurrunt dolores quidem cum tenesmo, sed statim fomento suppressi, & id per tres dies eadem hora continuabat, nullo vero amplius excreto insolito, vel symptomate alio subsequente, quod intestinorum statum vulneratum vel ullam eorundem læsionem indicasset, sedibus semper naturalibus, appetitu cum viribus redeunte, ut Dominus Patiens octavo die sanus & vicens in publicum rursus prodierit, nec etiam in hunc usque diem simile per Dei gratiam sensit.

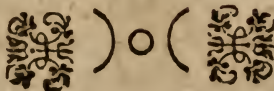
OBSERVATIO CXCVI.

DN. D. ERNESTI GOTTHOLDI STRUVII.

*De Massa carnosâ instar venâ cujusdam per tussim
excreta.*

PRior observatio revocat mihi in memoriam exemplum pueri cujusdam 12. annorum, piscatoris nostratis; hic ipse cæterum sanus, per quatuor succedentes hyemes corripiebatur tussi ferina, excretionibus sputi pituitosi visceridi & intercurrente febrî catarrhali; quæ symptomata conjuncta ipsum per quinque septimanas detinebant, optimis medicamentis bechicis, pectoralibus, febrilibus, anticatarrhalibus nequidquam interea proficientibus; transactis vero, uti retuli, aliquot septimanis, improvise per tussim ejicebat massam carnosam rubentem instar carnis recens mactatæ, sine ullo fœtore, ad articuli longitudinem & minimi digiti crassitiem, interius cavam adinstar vasis cujusdam venosi. Extemplo cessabat omnis tussiculofus & febrilis apparatus, ægro de die in diem vires resumente; & hæc ipsa scena & successus morbi per aliquot annos in hoc puero à me per hyemem fuit observatus, reliquo anni tempore puero sano sine incommodo vivente.

(*August. Vindel. d. 6. Martii*
An. 1725. exhibita.)

OBSERVATIO CXCVII.

DN. D. GEORGII DETHARDINGII.

Fascinatio.

Vocabar circa vesperam ad Virginem 24. circiter annorum, sanguineo - melancholicam, miris convulsionibus laborantem, & vociferationibus horrendis omnibus gravem. Offendebam ab insultibus epilepticis differre hunc affectum, quia non, ac in his solent, quatiebantur membra, sed prouti pedes agitabantur, ac solemus ad removenda obstacula illis uti, ita manibus insultabat caput, crinesque manipulatum sibi evelebat. Nec ad passionem hysteriicam referre paroxysmos hosce poteram, sub qua vox faucibus hæret, nec mens tam emota est. Quicquid de causa occasionali inquirerem, nemo adstantium me de illa informare poterat, nam subito erat hoc affectu correpta. Ordinabam ergo, quo frequenter uti soleo, Infusum foliorum Sennæ Nitro acuatum, ut hoc per intervalla ori infunderent, à quo etiam insultus remiserunt, somnus vero & mens circa diluculum redierunt. Narravit tunc quidem adstantibus, se fuisse fascinatam à Vetula sibi blandiente, cui, quod nosset esse veneficam, noluerit in desideriis prolatis assurgere; sponsum autem obtulerat. Rediens ego, hæcque percipiens, in indolem animi hujus afflictae inquiri, offendoque, esse animi sensibilioris æque ac impetuosi, imprimis à spectris pavidæ. Jubeo ergo bono illam animo esse, omnemque metum deponere, quod Fascinationis hujus Author esset propria Phantasia. Reiterari itidem jussi infusum memoratum, nec Paroxysmus rediit.

SCHOLIUM.

Versamur in seculo, quod morborum causas ad vivum rescare solet, nec tam facile viribus Diaboli tribuit, quod

Principium vitale in corpore patrare valet; ex quo etiam observationes medicæ de vere Obsessis, fascinatis, philtratis &c. longe hodie rariores sunt, ac quas ævum præteritum magno numero obtulit. Absit, ut nullas talismodi afflictiones verè dari affirmaverim; nec enim doctrina de Spirituum efficacia in corpus humanum ex abyſſo sua in tantam lucem protracta est, quin caligo mentes indagantium adhuc dum involvat, hinc ulteriorem indaginem de die in diem desideret ac exspectet. Nec tamen adstantium sive ægrotantium relationibus statim est dandum, quæ hunc, illum, istum morbum oriundum esse jubent à causis supra naturalibus, & miram symptomatum catervam pro argumento allegant. Detrahendum potius relationibus istiusmodi speciosis, quandoquidem phantasia morbis laborantium ultra nostrum captum corpus exercere potis est, & modo objecta obvenerint, quæ valde aut averfatur, aut deperit, pro damni vel gaudii inde expectandorum varietate, motus corporeos tam diversimode in subsidium vocat ac rapit. Quoad præsentem observationem dum propinavi pharmacum, nullam aliam habui indicationem, quam inducere circa intestina novum & ingratum sensum, ad quem Principium vitale seriò attendat, hinc remittat à motibus membrorum, phantasia jubente institutis; nec in hoc consilium coeptum me fefellit. Conferantur, quæ fusius in Dissertatione de obsessione spuria à me sunt allata.

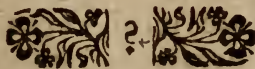
OBSERVATIO CXCVIII.

DN. D. GEORGII DETHARDINGII.

*Mira Affectuum animi inter se certantium
efficacia.*

Virgo nobilis, viginti circiter annorum, sanguineo-cho-
lerica, à teneris orphana, sed sub blanda educatione
Affinis

Affinis adolescens, ante annum ex mœrore incidit in convulsionibus per vices sibi infestas. Huic consilium meum imploranti obruli præviis universalioribus remedia antepileptica, qualia officinæ promere valent, sed citra singularem quandam aut sensibilem medelam, ut secutus fuerim consilia horum, qui salivationem mercurialem pro antidoto Convulsionum, imo inveteratæ Epilepsiæ remedio magnis halitibus commendant. Successit quoque in tantum curatio, etsi non omnino morbus cessaverit, ut paroxyismi essent rariores ac breviores, ægraque hinc ab usu continuato antispasmodicorum magis magisque resecta domum revertendi læta consilia ceperit. Ast, ad blandas suas literas reditum sollicitantes obtinendo responsorias sibi graves & duras visas, negabat quippe Affinis pristinum domicilium, suadebat vero, ut penes alios habitaculum & sustentationem quæreret; ac si fulgure mens tacta fuisset, illa commota, nunc in iram rapitur, nunc lachrymis se tradit, nunc vindictam minatur his, qui clandestinis suasis odium sui, quod suspicabatur concitaverant, nunc in hos gravis, qui sui curam omnino abjecerant, nunc pudore prosternitur, quod amici se repudiatam intelligerent, quibus multa de deliciis pristinæ suæ sedis narraverat. Hinc vigiliis agere, abhinc frequentius & longius convellit cepit, tandem spasmodicis universalioribus, Tetano, Opisthotono, Emprosthotono variè agitari, donec mente omnino emota, & citra intervalla una cum corporis membris agitata animam efflavit, me remediis ethicis & physicis frustra contra mortem certante.

OBSERVATIO CXCIX.

DN. D. GEORGII DETHARDINGII.

Lesio rami arteriosi in carpo manus dextra.

STudiosus sub conflictu cum alio in manu vulneratus statim se confert ad domum Chirurghi, qui obliget. Vulnus circa carpum inflictum visum fuit minoris momenti, nec intra undecim dies aliquid monstri alere. Tunc quidem gravis hæmorrhagia subito obveniens sueta styptica ex spiritu Vini, oleo Terebinthinae &c. spernens, omnium animos confundit, ut in consilium cum alio Chirurgo vocatus fuerim. Arteriæ rami fuisse læsum ex saltu sanguinis summa & facies adstantium petentis colligere erat. Obligabatur eadem variis stypticis, imprimis à Vitriolo sub forma Pulveris applicito induciæ per tres septimanas. Tentabantur ligaturæ vasis arteriosi, sed à Vitriolo jamdum tunicæ erant corrosæ, ut sine excideremus. Applicationem torcularis, quale Chirurghi pro comprimendo aneurismate in usum trahere solent, (vid. Heisteri Chirurgia) vulneratus ob dolores inde sibi natos ferre non poterat; nec adeo arctam ligaturam à vinculis linteis concedebat manus gangrænam minitans. Sub his angustiis varia variorum consilia, plura adhuc malevolorum & imperitorum judicia, Hic cauteria actualia, ille amputationem manus, iste sympathetica media suadebant. Conveneramus tandem brachium in loco à vulnere paululum remoto incidere, an arteriæ rami hic ligare integrum foret, sed profundior hujus situs & hoc consilium eludebat, modo quod hoc subsidii inde, ut ab arteria arctius in loco inciso compressa refrænaretur, ac longius intervallum concederetur, quam denuo sanguis profliret. Accidit tandem, ut sub fluxu iterum impetuoso, no-vaque hinc suscepta deligatione, quod Vitrioli pulvis non tam subito ad manus esset, Chirurgorum alter frustillum Vi-
trioli

trioli intrudendo vulneri , tam apte os arteriæ obtûraverit , ut à momento illo nulla porro infecuta hæmorrhagia , sed sub successiva lapidis istius colliquefactione succrescens caro omnino vulnus occluserit , ex quo manus iterum ad pristinos labores suscipiendos habilis evasit.

SCHOLIUM.

Fallaciam causæ non causæ toto die in scientia medica obvenire , vèl , ut termino juris utar sub- & obreptitie se insinuare in foro medico , non est , ut referam , quandoquidem qui hoc negaverit , ad medicastrof relegandus foret , quibus , ut decipiunt , decipi nimis quam familiare. Sit in numero exemplorum , vulneris , de quo observatio loquitur , consolidatio. Hanc unus medentium derivabat à virtute characterum , quos , me tamen inscio , fronti vulnerati digito atramento madido inscripserat , & quidem illo mane , à quo arteria fluit. Alius allegabat penuriam sanguinis , ab hujus profusionibus largioribus oriundam , ex qua arteriæ læsæ minus vividus impulsus. Imprimis Chirurgorum alter Sympathiæ viribus omne hoc negotium esse tribuendum acriter sustinebat , nam sympathetico , ut vocatur , pulvere linteamina sanguine vulnerati madida consperferat. Erat vero idem ille , qui frustillum Vitrioli jactu satis felici ostiolo arteriæ intruserat. Quod hujus mentem roborare videbatur , erant mutationes caloris ac frigoris , quas sustinuerat ægrotus , sicubi linteamina fœda nunc in frigidam nunc in calidam fuissent versa. Sed , quamvis suggestionibus totum hoc mysterium niti multis & apodicticis rationibus docerem , surdo narrabam fabulam , aut rectius hic fabulam pro veritate & nubem pro Junone malebat amplecti in hunc usque diem sibi sapiens. Quod si subevidentia causarum paralogismi tam familiares , quid mirum hos tam frequenter occurrere , si quando eadem absconditæ magis ? Qui cæteroquin luxuriam ingenii sub ætiologiis for-

mandis legere cupit, is legat historiam anserum subito submersorum in Ephemeridibus Wratislaviensibus (Sammlungen von Natur und Medicin-Geschichten) Anni 1718. M. Jul. Class. IV. Art. 10. & Ann. 1719. M. Febr. Cl. IV. Artic. 12. Ann. 1720. M. August. Class. IV. Art. 7. reperibilem.

(Rostochio Augustam Vindel. d. 3.
April. A. 1725. missa.)

OBSERVATIO CC.

DN. D. CONRADI GRAFII.

*Sistens historiam & curam aliquot subjektorum ex usu
Pastinacarum & intermixta radice Cicutæ (quantum ex
circumstantiis colligi potuit) gravissima sympto-
mata passorum.*

Matrona quædam nobilis 49. annorum Sanguineo-Melancholica, atque constitutione Plethorica, alias venæ sectioni & scarificationi assueta, quæ per aliquot vices mensium anomalias & cessationes erat passa, corripitur die 16. Martii An. 1724. post sumtum prandium paroxysmo quasi apoplectico adeo, ut facies appareret inflata, omnes turgerent venæ, extrema frigerent membra, anxietas summa cum vomitu conjuncta occuparet præcordia, caput afficeretur vertigine, mentis perturbarentur actiones, eademque ante dicta fœmina proferret minus coherentia verba valdeque tamen queratur de oculorum caligine, membrorumque stupore & impotentia, quæ tanta, ut neque manus movere, neque pedibus sine alterius adjumento stare aut progredi, imo ne legere quidem posset. Quam ob rem vocatus ego quum venirem, primoque aspectu gravia ejusmodi pathemata observarem, statim apoplexiæ oborituræ metu venam secari, clysterium applicari, partes exteriores panno calefacto fricari ac foveri, motumque per hypo-

hypocaustum auxilio Domesticorum institui curavi : quo facto adhibitis modo nonnullis aliis medicamentis intra octiduum in pristinam, adjuvante DEI gratia, restituta est valetudinem. Verum enim vero adhibitis vix antea enarratis medicamentis referunt filium illius matronæ juniorem nobilem puerum decem annorum pari modo de torpore & nausea questum esse nunc vero altum dormire somnum (qui tamen non ita multo post, somno videlicet peracto, excepto languore, sanus surrexit) prætereaque domesticum hujus Præceptorem, hominem viginti aliquot annorum, temperamenti Sanguineo-Cholerici, summis anxietatibus, nausea, vomitu, virium languore, vertigine & oculorum caligine confictari, atque adeo impotentem esse, ut pariter ac illa ne literas quidem majusculas distinguere aut dijudicare posset. Quæ quum mihi etiam relatæ essent circumstantiæ, accuratius ego rem examinans, suspicionem in alimenta conjeci, imprimis quoniam ad formatas quaestiones hoc expiscatus, se radices pastinacas pridie ejus diei effossas comedisse, quibus sumtis statim post prandium nausea aliisque supra jam dictis symptomatibus afflictos fuisse. Adhibui igitur huic Præceptori domestico, ad primas vias purgandas laxans quoddam, & reliquum curæ, adhibitis cordialibus atque diapnoicis DEO T. O. M. clementissime benedicente intra quatuor dierum spatium absolvi feliciter.

Ultimum quod ad tanti mali causas atque originem attinet, circumstantiæ credere jubent, radicem Cicutæ, cujus ille ager, in quo creverant pastinacæ, refertus erat, ex incuria pastinacis adhuc mole parvis & minus crassis intermixtam fuisse, atque gravibus ejusmodi pathematibus ratione temperamenti & assumptæ quantitatis parum differentibus fomitem quasi præbuisse. Ex quibus itaque admonemur, quantum curæ & diligentiae in colligendis & ad usum culinarem transferentibus radicibus adhibendum, ne propter incuriam ob intermixtas narcosi aut alia virtute nociva præditas radices
vere

vere mors in olla reperitur , totaque familia innocenter
pœnam luere cogatur.

OBSERVATIO CCI.

DN. D. CONRADI GRAFII.

*Observatio de fœmina febre hœtica defuncta ex renis
dextri exulceratione , cum tumore glanduloso Viri robusti pugni
magnitudinem excedente , urethræ adnato & per octo septima-
nas urethram comprimendo plenam lotii suppressio-
nem inducente.*

FŒmina honesta triginta aliquot annorum per dimidium ,
& quod excurrit anni , de dorsi dolore & ardore urinæ in-
ter mingendum cum alvo tardiore valde querens consilii ergo
me accedebat , cui prævia causæ cognitione (quod menses sc.
iusto parciores fluentes habuerit) præter venæ sectionem in
pedibus instituendam , remedia congestionem sanguinis circa
renes & proxime adjacentes partes discutientia , atque naturæ
motum per vias uteri ordinarias promoventia successu felici &
suadebam & ordinabam , ut etiam per triginta septimanas va-
letudine prospera negotia consueta domestica obiens , uti visa
fuerit . Cum vero hoc tempore circumacto hyemali præser-
tim levi horrore & frigore antecedente dolores dorsi æque ac
abdominis prioribus vehementia longe majores iterum infe-
starent eandem , quibus plena lotii obstructio se adjungebat
sociam , nullo cedens medicamento meum quoque efflagita-
bat consilium , urgens , ut loquuntur symptoma sine mora re-
moveatur , lotii sc. suppressio per triduum cum ventre valde
tumido durans , suasi Catheteris ad eliciendum lotium appli-
cationem , simul ut de calculo , si præsens esset , certior fieret
indagatio , quem tamen abesse & liberè antea lotii exitus &
quod nec unquam de dolore gravativo in regione pubis con-
questa , atque alia suadebant concurrentia , quibus accedebat
vana

vana illius per fistulam urinariam exploratio. Hisce permotus prædicebam ægram hanc foeminam ex loco adfecto renis inflammatione in abscessum jam abeunte cum carnea quadam excrescentia urethræ extrinsecus adnato, quod sine ullo impedimento per urinæ iter fistula urinaria immitti poterat, laborare nullo auxilio humano liberandam & heciticam fato cessuram. Qua in re magis firmatus animus, quod singulis fere minimum alternis diebus lotium cathetere educendum esset. Hoc turbidum ad album tamen colorem proxime accedens semper effluebat, ardore circa renis dextri regionem magis vel minus gravi (prout sc. pus in rene aut collectum aut emissum erat cum urina) alvo sui officii semper immemori, & tardiori Clysteris usu sollicitanda, quo utroque excretorum genere succedente multum levata. Hæc symptomata, cum per octo septimanas æquo paratoque animo tulisset, variaque a variis etiam fama celebrioribus medicis hac super re consultis; in usum vocata remedia, eorumque opem semper experiretur frustraneam, tandem morbo confecta, atque tota viribus exhausta summaque macie consumpta miseram hanc vitam cum morte placide & pie commutabat. Medicos inter, eadem adhuc viva, cum fuisset contentio, quænam hujus mali causa? atque maxima illorum cohors calculum vesicæ præsentem crederet, superius commemorata signa (longe aliud æqua iudicii lance rem expendentibus suadentia) mente haud agitans, Cadaver Illustrissimi nostri Comitum Solomeio-Laubicensis eheu justo maturius! piissime defuncti clementissimo jussu sectioni subiciebatur, in qua renem dexter, quod ad ejus substantiam carneam vel vasculoso-glandulosam attinet, totus consumptus reperiebatur. Ureter ex hoc rene ad vesicam pertendens intestini tenuis flatu distenti capacitatem præ se ferebat, quadrantem mensuræ puris albi coloris lactis ad instar fere continens. Urethræ adnatum erat corpus glandulosum viri robusti pugni magnitudinem excedens, quod per medium dissectum substantiam

cerebri & corticalem & medullarem referebat, excepto, quod ejus substantia paulo solidior. Hoc erat unicum illud lotii remorantis repagulum nulla arte removendum multisque ærumnis miseram hanc exponens. Ipsam enim renis inflammationem & hanc insequentem abscessum hoc & fotum & auctum fuisse, quilibet œconomix animalis peritus facili judicare poterit negotio. Omnibus autem hisce incommodis auxiliatrices commodasse manus parciolem mensium fluxum, congestionem sanguinis circa imi ventris partes causando, & feri impuri viscidioris copiam producendo inflammationem, quam citato gressu, nisi maturæ discussioni malum obsequatur, abscessus sequitur, & ipsius glandulosi corporis genesis excitasse & promovisse nullum est dubium.

(Gissa, August. Vind. d. 15. Apr.
An. 1725. missa.)

OBSERVATIO CCII.

DN. D. GOTTLIEB EPHRAIM BERNERI.

*Ambustio pedis, chartæ lusoriæ folio, sebo illito,
facta.*

PEdi sinistro juvenis octodecim annorum, cum ruri apud cauponam diverteretur, largoque cerevisiæ potu assumpto, ebrius somno opprimeretur; à caupona & convivis, fillum, interius atque exterius, sebo ex quo candelas conficiunt, probè illitum chartæ lusoriæ folium, accensum imponitur (germ. vocant ein Spanisch Pflaster) Pes calceo & duobus tibialibus hyemalibus indutus, atque sic à frigore fatis munitus, ignis tamen sævitiem declinare minus valuit; eâ enim vehementia, tantaque strage in pedem savierat, ut in tarso ac metatarso pedis combustio, trium ac quatuor digitorum, in longum ac latum sese extenderet, atque non solum

lum cutem penitus absumferat ; verum etiam venas pedis majores , quas anastomosis varia ibidem loci formare solet , ea ratione combusserat , ut sanguis in eadem congrumatus , una cum vena dimidii digiti longitudine , ex vulnere sine ulla hæmorrhagia extraheretur ; nisi quod , antequam combustio venæ innotesceret , cum crusta nondum penitus separata esset , circa communicationem anastomoseos , primâ pomeridianâ horâ à pastu per tres , quatuorque dies , insignis hæmorrhagia oriebatur , cujus tamen post venæ separationem & extractionem , nulla vestigia amplius comparebant , quia ostium venæ , unde effusio sanguinis ortum sumferat , nova carne accrescente , jam obturatum erat : separata vena , stylo tangebamus os majus metatarsi primum , cum quo pedis digitus major seu pollex unitur , sic ut fascia lata pedis combustione penitus ablata esset . In tibialibus notatu dignum erat , ut & in calcei corio , quod ne hilum quidem immutatum , multo minus ambustione aliquid ablatum esset , ac ne quidem corrugatio calcei animadverteretur . Nim. diversa solet esse actio ignis , pro compactiori situ & nexu & magnitudine corporum , ejus vim excipientium ; arctiori nexu & situ gaudent fibrillæ corii , quàm ut tenues sebi particulæ , vehementer licet moræ , situm & nexum illum amoliri queant , cum in præparatione ex calcis vivæ partibus & quercus corticis adstringentibus , omnis humiditas , laxiorem situm fibrarum efficiens exhausta sit ; sed & eadem fibræ cutis carneæ ab adstringentibus quercus & aluminis particulis adeo compactum situm obtinuerint , ut vix ab ignis vi in ordine & situ illo turbari queant . Laxius verò cohærent cutis fibræ in situ naturali constitutæ & sibi connexæ ; adeo ut tenues sulphureæ sebi partes vi motus flammæ poros corii quidem transierint , nullum verò combustionis vestigium , i. e. remotionem partium ex suo situ eidem inducere potuerint ; quod quidem eo promptius evenit in cute , eo quod fibræ carneæ laxius cohærendo , facili negotio separatæ fuerint , à suo situ & connexione cum aliis . Illud saltem hic elu-

est, quod flamma, dum superius in conum surgit, à premente atmosphæra, renitendo ad partes subjacentes prematur, æque quàm superius versus adigatur à circulari aëris motu.

OBSERVATIO CCIII.

DN. D. GOTTLIEB EPHRAIM BERNERI.

Hæmorrhoides, consolidato gingivarum ulcere, pristina relegentes vestigia.

JUvenis viginti quatuor circiter annorum, cum annuo ab hinc decursu valetudinarius esset, morbo in hæmorrhoidum eruptionem terminante, quæ ex limaturæ Martis crud. qua ad scrup. unum quotidie utebatur, insigniter promovebatur; circa tempus vernum in febrem incidit acutam, cum dolore & tumore genæ & gingivarum insigni. Curata febre per convenientia remedia, dolor cessat cum aliquali tumoris remissione; post aliquot hebdomadam decursum, sentit sub ossè jugali maxillæ superioris sinistræ tuberculum circa radicem dentis molaris tertii, quo aperto, effluerunt aliquot guttulæ sanguinis, cum paucula puris quantitate, revertente singulis mensibus eadem & puris & sanguinis quantitate & excretionem; durante eodem effluxu, immunis est ab omni morbo, tum hæmorrhoidum quoque fluxu; unus vel alter transit annus cum consolidatione ulceris gingivarum, quam ex injectione olei Tereb. lucidi, & immisione pilul. ex aloe, myrrha & mercur. præcipitato albo obtinebat; redeunt singulis noviluniis hæmorrhoides, cum aliquali circa vestigia ulceris gingivarum dolore, tum gravitate quoque & dolore lumborum & ossis sacri auctiori, in hunc usque diem revertentes; cavitas ulceris ejus erat profunditatis & amplitudinis, ut caput aciculæ majoris admitteret. Cum valetudinarius esset, excretionem sanguinis ex trachea sæpius notavit, eo quo-

quoque tempore pleuritide cum aliquali sanguinis & puris reiectione tentatus esset; ad trigessimum accedens annum, singulis anni decursibus hæmorrhoidum fluxu, quandoque cum puris excretionem copiosa vexatus; ad annum quadragesimum & ultra accedens per biennium & ultra continuo hæmorrhoidum fluxui, modico tamen, post sæcum excretionem obnoxius, cæterum appetitu constante, & viribus persistentibus, cessante posthac fluxu hæmorrhoidali, ultra quinquagesimum annum sanus & vegetus vivit.

OBSERVATIO CCIV.

DN. D. GOTTLIEB EPHRAIM BERNERI.

*Ingens fragor tempore partus cum fœtore, primiparæ,
mox insequente fœtu.*

IN Democriteo puteo, quod Veteribus absconditum latebat generationis negotium; à recentioribus ad clariorem & perfectiorem cognitionem perductum; tantum nihilominus quandoque tenebrarum & obscuritatis, splendentibus cognitionis radiis interspergere solet; ut quod stabile ac firmum decernendum relinquatur; ne polydædalus quidem cernat oculus. Ejulatum embryonis, utero ac membranis, liquoribusque immersis, plures adseverant Doctissimorum Medicorum antesignani; quinimo rationibus ad idem stabiliendum dogma, insistunt suis. Sed quæso, quis certum nobis misit è penestralibus geneseos humanæ nuncium? Orene embryonis? an Æoli potius faucibus, prægnantium intestina, vaporum ac flatuum forma, mirum quantum divexantis, ortus sit ejusmodi ejulatus; præprimis cum accrescente utero, intestina è situ suo naturali dislocata, multis gyris & anfractibus intorta, vapores, vel anfractibus concludere; vel si eosdem vi suæ constrictionis, vel rarefactionis, de loco in locum

propellant, propter angustius orificium ex quo in amplius transeunt spatium, lateribus ejusdem varie & fortiter allisi; modulantem hunc sapius simulent ejulatum; prægnantemque in errorem ejulantis sui fœtus, utpote ad cujus actiones notandas, labe quadam, dedita est, deducentem. Cum tamen infans, quam diu in utero hæret, ne tantillum quidem aëris, ad vocem formandam hauriat, eo quod membranis conclusus sit, liquoribusque innatet; sed præterea quoque liquor ejus nutritibilis, & is, quo immediate ambitur, os ejus & labia immediatè tangat & premat veluti; sic ut ad primam ejus aperturam, liquor nutritibilis, os & fauces subeundo ventriculum petat, in alimentum fœtui cedens. Quis ergo ejulatum vel loquelam embryonis hic concipiet? ubi aqua, os & fauces circumstando, tremulam aëris propulsionem per os & tracheam adeo impedit; ut eundem aërem nec ad-nec remittere per organa voci dicata, queat. Sed illud saltem admiratione dignum videtur: Frigor nim. ingens primiparæ, fœtu puellæ mox insequente, exauditur. Flatum ex utero erumpentem *Wedelius de Medicam. Facultat. p. 120.* Ignivomæ flammæ similem observavit *Bartholinus Obs. Anat. Cent. 1. Obs. 1.* mox post partum aditum. Nos ante partum, fœtu mox insequente, fragorem cum ingenti fœtore percepimus. Sed verò ex ruptura Chorii, ane hic fragor exortus? cum fœtus statim secutus sit, & tam arctè quandoque capite impingat in membranam dictam, ut accedente angustia orificii uterini, partus insigniter inde remoretur, fœtusque debilis inde periclitetur, nisi ruptura hujus membranæ, quandoque sat robustæ contingat, vel adjuvante obstetricæ, vel vi fœtus arietantis; chorion enim extra uterum prominens in vaginam, tumorem notabilem obstetrici objecerat; adeo ut à ruptura chorii aëre repleti hic fragor ortus videatur; at verò fœtus, vaporem, vel intra membranarum duplicaturas genitum; vel uteri cavitate cumulatum ostendit; eo quod membranæ non arctè satis fœtum ambierint, unde spatium

relictum intra membranam chorii & amnii colligendi vapores, & aqua conclusa, ope caloris, ansam dederit, constantis sulphureo-acribus partibus, olfactum graviter ferientibus; mater enim erat hypochondriaca, quæ talibus abundant humoribus, infans verò cachecticus, ob nutrimenti defectum pusillus, membranæ enim foetum cingentes, vel nutrimentum debita ambitus sui tensione & constrictione sufficiens eidem in os impellunt; vel laxitate sua, nutritionis negotium insigniter turbant.

OBSERVATIO CCV.

DN. D. GOTTLIEB EPHRAIM BERNERI.

*Scabies manuum, primo mensium erumpendi conatu;
singulis denuò mensibus contingens.*

SI ulla unquam corporis humani excretio duriora experta est fata; sanè sanguis est menstruus. Is namque venenosæ à Veteribus qualitatatis reus insimulatur; nutritionis attamen negotium eodem perfici; imò ipsum menstruum sanguinem tempore gestationis, foetui in alimentum cedere, asseverare, nulli dubitabant. Imò eo solo fine mulierem creatam cum menstruo fluxu, ut tempore gestationis & imprægnationis, à subsistente eorum fluxu, foetus nutrimentum inde caperet. Illud equidem quod attinet, cum circulatio sanguinis doceat, sanguinem reliquosque humores, perpetuo gaudere motu circulationis progressivo, hocque totum corpus, ac minimam ejus partem peragret, quo ipso humores in statu suo naturali conservantur, totique proinde Massæ debeat deciduus menstruus sanguis, quando ad uterina appellit vasa; quid quæso eveniet corpori humano, quippe cui sanguis in vasis genitalibus contentus, intimè est commixtus, & quibuscum perpetuo circulatur? Vel igitur venenosam qualitatem ab utero nancisceretur; sed quid fibrosæ solidæ cum fluidis?

dis? An partes hæ in se solidæ qualitatem imprimunt in corpus fluidum ratione suæ essentiæ? Vel igitur à subsistente eodem sanguine, orta que putrefactione, malignitatem contrahet menstruus sanguis; sed hic movetur ab impulsu fibrarum uteri solidarum. Præterquam enim quod à pressione sanguinis, menses potius moveantur, quo ipso omnis substantia humorum & putredo arceatur; quis unquam sanguinem menstruum, quamprimum à venis deciduum, putridum observavit; nisi postquam per aliquot tempus in plicis vaginæ stagnavit, quin potius floridus qualis è vena secta profilit, notatus fuerit. Qualis verò fœtui inde ex eorum hypothesi contingeret nutritio; si ex sanguine venenosa qualitate imbuto nutriretur? sed potius gelatinosa benigna & lenis chyli & lymphæ pars est, qua ipsa nutritur infans in utero; quin imò, sanguini qua tali, nutritionis lauream excussere experimenta Anatomicorum recentiorum exceptione tantum non majora. Licet enim sanguis peridrome hac menstrua gaudeat, subsistatque gestationis tempore; ideo non sequitur, quod fœtus hoc sanguine nutriatur, cujus effluxus sæpè ad ultimum gestationis tempus durat; sunt enim qui menses nunquam patiuntur, & tamen pariunt; sicuti quibusdam fluunt tempore gestationis; sed saltem excretio ista mensium ab alteratis & sufflaminatis, cæteris paribus excretionibus humorum M. S. oritur; quibus deficientibus vasa replentur corpusque redditur gravius, qua vasorum repletionem humores motu circulationis magis urgentur & premuntur, donec erumpant & perrumpant, ubi minorem resistantiam inveniunt. Accedente enim pressione Lunæ, in quadraturis versantis, quæ habitum corporis & poros cutis insigniter constipat & comprimit, plenitudine vasorum per mensis decursum collecta; sanguis per vaginæ vasa perrumpendo, vices excretionis, ob liberiores sanguinis circulum, hætenus cessantem, præstat. Massam enim sanguinis insignem collectionem humorum, & repletionem suscipere menstruo spatio, ob succellivam

cessivam vasorum repletionem, tam viri, quam mulieres experiuntur. Illi enim plus urinæ excernunt, & urina corpus copiosius evacuant novilunii vel eo tempore, quo vasa ultra debitam tensionem repleta sunt, quo ipso corpus levius evadit, quod mulieres excretionem sanguinis levius reddunt. Dubitandum quippe non est, transpiratione insensibili aucta, ad modum & pondus assumptorum, excretionem menstruas insigniter minui, si non sufflaminari, attendenti ad excretionem & retentionem humorum, evidens est; unde eruptio macularum in scorbuticis à Bartholino Obs. 15. Cent. 1. notatarum; uti & periodica manuum scabiei eruptio in casu nostro deducitur; eo quod ex plenitudine vasorum, majori impetu, à Corde adductus sanguis, imprimis fluxu menstruo tantum non sufflaminato, tumultuariè vasa transiens, ob rigiditatem salium & humorum crassitiem, non solum facile stagnet in glandulis subcutaneis; sed & in tumorem attollat partes, in quibus stabulatur; imprimis cum manus, aëris injuriis, præ reliquo corporis habitu, magis exponantur.

OBSERVATIO CCVI.

DN. D. GOTTLIEB EPHRAIM BERNERI.

Lachryma, passionem hystericam levantes & terminantes.

Convulsionum & spasmodorum maximas esse partes, inter morborum tragœdias, horumque causam sub eadem sæpe innotescere specie; haud ibit inficias, qui ad partium & viscerum structuras attenderit curatius. Cum quæque corporis humani pars, fibris suis nervosis & muscularibus, tanquam reliquorum vasorum basi innitatur & instructa sit; quibusque mediantibus per influxum succi nervei, vigoratur visceris ac partis munus vel secretorium vel excretorium: Quid quæso

fecus ex succi hujus eclipsi, visceri eveniet? quàm vel contractura vel convulsio? crassis enim existentibus humoribus, vel acribus corrosivis, multiplicium obstructionum præberi ansam, quis negat? unde fibrarum nervosarum compressio; spirituum verò seu succi nervei ejusque influxus obex: convulsionum denique nervosi generis affectuum, productrix causa, ortum sumit. Ea verò sese hic ingerit considerationi nostræ convulsionum species, quæ vulgò Passio Hysterica vocatur in mulieribus; In viris verò Hypochondricæ affectionis nomine venire solet; nim. eam dispositionis suæ laxitatem nanciscitur quandoque genus nervosum, qua in se veluti contortum, tonum naturalem, à succi nervei influxu oriundum, perdit, qui tonus maximè labefactatus ab acribus stimulantibus, viscidis & ponticis partibus, dum viscerum colatoria vasa subeundo, nervos iisdem inspersos, acedine sua stimulant; vel gravitate sua premunt: unde labefactatio toni partis & actionis visceris, dum ultra modum nervosum genus tendunt; quod in sese post humorum exclusionem & resolutionem resiliendo, minus affectat spatium, dum in crispaturas quasi cogitur.

Quando igitur ex pessima chyli diathesi & elaboratione, primarum viarum membranæ non solum merè nervosæ; sed plexus viscerum multiplices, materia ex chylo oriunda viscida & acri vellicantur, premuntur & oppleti sunt; vel uteri cavitas flatuum existat fœcundum receptaculum & genitrix; (uti etiam primæ viæ iisdem repleti sunt, & tunc malum audit hypochondriacum) ut corpus ejus nervosum valdè stimuletur & prematur, ob consensum nervorum, mesenterii quoque plexus, imò totum nervorum systema, cum cerebro, ob spirituum turbulentum motum, à nervorum concussionem & crispatura oriundum patitur; & ratione nec debite, nec in copia versus fibrarum nervosarum principia excurrunt, & sic ne minima erit generis nervosi fibra, quæ malum hoc non ferat, mille quippe symptomatibus ludit. Præ cæteris verò

verò illachrymatio larga, vel levat, vel pejus reddit malum. Quemadmodum enim totum abdomen, cum diaphragmate & pulmonibus convulsus est, ob convulsos nervorum plexus, vasa pulmonalia hac de causa insigniter constringuntur; unde segnior est regressus sanguinis ex venis carotidibus versus cor & pulmones; ex hoc tardiori motu copiosa in glandulis ex arteriis palpebrarum secedens lymphæ, imbrem lacrymarum causatur largam, graviores quandoque, eo quod ob subsistentem & tardiores sanguinis motum, symptomata augeantur; mitigentur verò, quando cessante spasmodica partim convulsione; per arterias sanguinis impulsus & motus denuo vigoratur, & fortior evadit. *Vid. Bartholini Cent. 11. Histor. 9.*

OBSERVATIO CCVII.

DN. D. GOTTLIEB EPHRAIM BERNERI.

Vasorum umbilicalium ruptura in partu.

Ipsum nutritionis negotium foetus in utero, tum per vasa umbilicalia; tum per os fieri, nemo fortè negaverit. Imò ipsummet embryonem in ovario latitantem, his ipsis vasibus nutrimentum pro sui augmentatione, dum ex iliæ ramificatione dispersa placentali, vasa umbilicalia non solum; sed placenta ipsa oritur, capere, advertentibus manifestum est. Cum enim hypothesis, qua ex utriusque sexus semine, coalitus est ortus foetus, cum placenta & umbilicalibus vasibus, rationi & experientia, contraria sit; merito ad præ-existentiam & delineationem omnium ad foetum pertinentium partium in ovario recurrere licebit, sedulis naturæ scrutatoribus: *vid. Graaff. de organis mulierum.* Quæ ad uterum una devolutæ, in lætam ibidem serantur & exsurgant messem & segetem. Quæ igitur perpetua lege connexionis, ali-

mentum subministrant foetui, umbilicalia vasa, ea nescio quo sydere intausto, in partu ab improvida obstetricis manu, in musculis abdominis rectis abrupta, morti proximum ferè per hæmorrhagiam exhibuere foetum. Obstetrix infelici adeo eventui medelam allatura, ceræ globulo adaptato, ulteriorem hæmorrhagiam sistens, felicem vasorum umbilicalium coalitum expectavit, & consecuta est. Scil. ea solet esse vasorum corporis humani lex, ut rupta vel scissa penitus, ob fibrarum crispaturam & resiliionem, orificium vasis angustando, effluxum humorum sistant, imprimis si penitus abscissa vel abrupta sint, constant enim arteriæ & venæ, fibris circularibus musculosis, quæ ruptæ in sese resiliunt & sese constringunt, ulterioremque præcavent humorum effluxum.

OBSERVATIO CCVIII.

DN. D. GOTTLIEB EPHRAIM BERNERI.

Trepanatio.

Miles 28. annorum, ab adversario juvene robusto, circa dextrum os bregmatis, fuste ingente, quadraginta & ultra pondo habente, percussus, statim concidit, aphonos factus, sensibus visu, auditu & loquela privatus; per dimidium horæ spatium, in loco, ubi percussus erat, jacens, antequam domum ad parentes deferebatur ubi lecto impositus, somno profundo, sensibus privatus opprimitur per duos dies & ultra. Queritur quandoque expergefactus, de dolore capitis, in dextro bregmatis osse; uti & obtenebratione & scotomia oculorum, vertigine, dolore totius habitus corporis, imprimis lateris brachii & cruris dextri; delirium patitur. Medicus & Chirurgi accersiti, locum affectum cataplasmate fovent, ex herbis aromaticis & resolventibus. Pulsus aderat durus cum febre, singulis vespertinis horis, quotidie cum horrore

rorè & calore subsequente , paroxysmum repetente. Medicus & Chirurgi de trepanatione cogitantes , in osse bregmatis dextro , crucialem incisionem parant , ubi cutis in insignem tumorem elevata erat , ob ingentem percussione; nulla verò læsione in cranio apparente , ne fissura quidem , vel depressione cranii , de trepanatione dubitant. Me arcessito in consilium , quid de trepanatione sentirem exquirebatur , symptomatis perpensis supra recensitis , eam necessariam esse judicabam. Accersitus præterea erat Vesalia Medicus & Chirurgus castrensis , quorum adventus cum moram longiorem traheret & periculum hic erat in mora ; Consilio habito cum Medico & Chirurgis , trepanatio decernebatur , licet nulla læsio in cranio appareret , quod licet sanguis extravasatus sub cranio non colligeretur , attamen perforatio cranii , nullum periculum secum ferret , quem tamen latere sub cranio , symptomata satis indicabant , trepano applicato in medio , ubi plaga & percussio facta fuerat. Exempto frusto cranii , trepano abscisso , arctè satis adhærente duræ matri , sanguis nihilominus per foramen trepanatione factum , assurgebat & replebat fere trepanum , paucus tamen erat , nec congruatus , qui per aliquot deligations fluebat ; trepano inæqualiter ducto , circa infimam cranii tabulam , prominentiæ quædam sentiebantur , quæ cum rescindi non poterant , complanabantur , ne pungerent duram matrem , quæ cranio satis arctè adhærebat. Sanguine licet paucio per trepanum educto , cessabat aliquatenus ab operatione , caligo oculorum , & vertigo remittebat. Chirurgus militiæ campestris , ut & Medicus , causabantur ; trepanationem , non fuisse necessariam , eo quod paucus sanguis per trepanationem evacuatus esset , nec fissura cranii adesset ; sed eventus curæ ostendebat evidenter , fissuram cranii ad duram matrem usque adfuisse ; quemadmodum separatio ingentis frusti , de cranii utraque partim lamella ; partim superiore saltem , monstrat ; ubi ex latere frusti versus suturam sagittalem , uti figura tertia ostendit , sito

& separato, ingentem & inæqualem fuisse fissuram, una cum sanguine extravasato, licet non adeo copioso. Quod si verò trepanatio omiſſa fuiſſet, eo quod non apparebat fiſſura, nec trepanum eam attigerat, ſanguis hic putreſcens, inflammationem duræ matris cauſaſſet, cum deliriis, quibus iſſis pa-tiens ad plures abiſſet. Fruſtulo per trepanum ſeparato à cranio exempto, lino carpto, ſpir. vin. rectiſſimo intin-cto, ut & baſamo Copaiba replebatur; Cataplaſmate ex blande reſolventibus herbis aromaticis, & vulnerariis conſtan-te, ſuperimpoſito, uti & emplaſtro de betonica. Internè antepilepticis, antapoplecticis, antifebrilibus, & reſolventibus, cum decocto vulnerario adhibitis; ſed poſt menſis decur-ſum, ſeparabatur fruſtum iſtud cranii, quod figuræ 2. & 3. oſtendunt; ubi pa-tiens tempore deligationis dicebat, daß ihm etwas im Kopff ſchlodderete, als wann etwas los wäre. Chirur-gus oſſiculum hoc tentans, ſentit trepani ſeparationem cum inſigni cranii ſubſtantia ſuperioris partim ſolius lamellæ, par-tim utriuſque ad duram matrem uſque. Quo exempto, vul-nere ulterius ex arte deligato, intra paucas hebdomadas con-valuit æger, ſanus degens & laboribus ſeſe applicans.

Fig. 1.

- a. Locus oſſis begmatis, in quo trepanatio facta, & ubi fru-ſtum cranii fuit ſeparatum.
- b. Sutura ſagittalis.
- c. Sutura coronalis,
- d. Sutura lamdoidea,
- e. Sutura ſquamofa temporum ſiniſtra.
- f. Sutura ſquamofa dextra.

Fig. 2.

- a. Foramen trepano factum.
- b. Prominentiæ poſt trepanationem relictæ,
- c. Fiſſura cranii inæqualis ſanguine tincta & perfuſa.
- d. Superioris lamellæ pars, ſimul ſeparata.

Fig. 2. pag. 254.

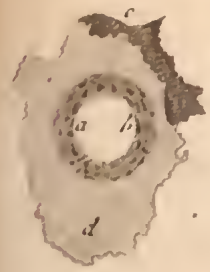

Fig. 3. p. 455.

Fig. 1. p. 454.

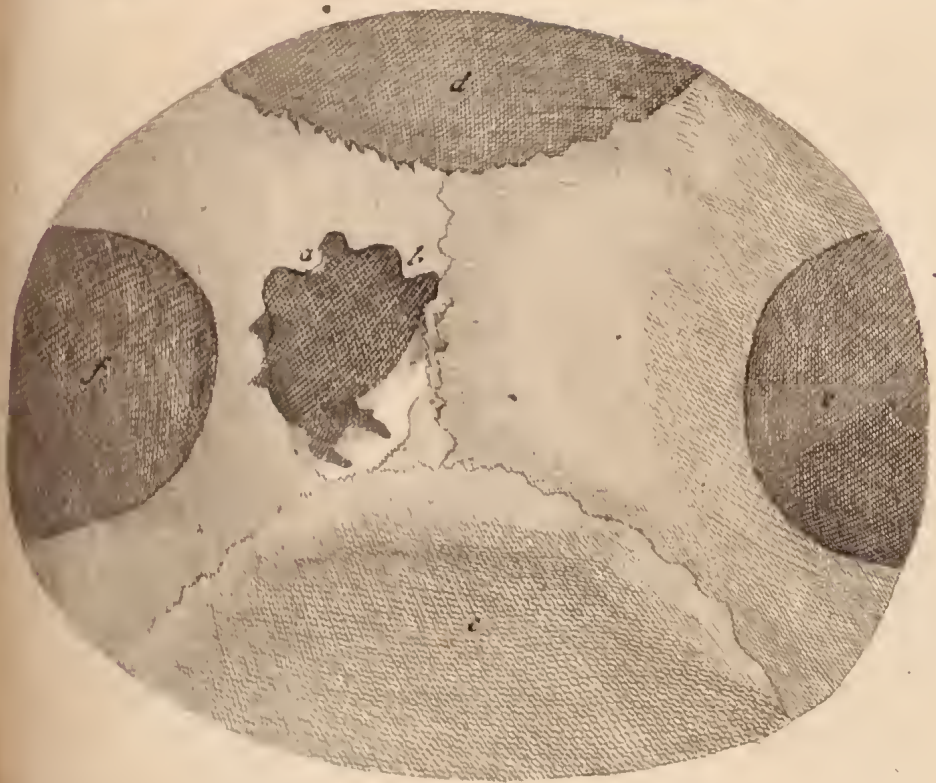

Fig. 4.

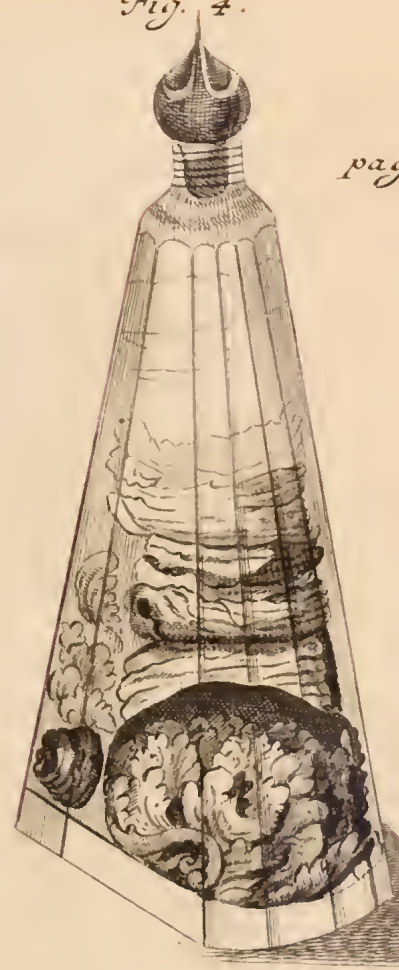

Fig. 5.

pag. 489.

Fig. 3.

- a. Idem frustum cranii inversum, quo fissura sanguinolenta exactè conspici possit.
- b. Puncta sanguinolenta, quæ sanguinem extravasatum, ostendunt.
- c. Pars superioris lamellæ cranii, cum trepano simul separata. (Vide Tab. XII.)

OBSERVATIO CCIX.

DN. D. GOTTLIEB EPHRAIM BERNRRI.

Ureteres utrique à calculis obturati, & arctissimè clausi, cum renum ingenti malo, in puero sex annorum.

IN puero sex annorum, cum aliquandiu anorexia, nausea, febre, & mictu cruento laborasset; mihi qui postliminio curæ advocabar, cum obiisset, sequentia apparebant circa intestina, renes & ureteres. Aperto abdomine, intestina liquori loturæ carniū simili innatabant. Remotis verò intestinis, quo ad renum situm perveniremus: primò magnitudinem ingentem utrorumque renum observavimus, in naturali tamen situ locatorum: ferè ad bovinam renum magnitudinem accedentium, renum substantia glandulosa, & globulorum forma, uti Figura prima ostendit, apparente. Ubi renem per medium, per gibbosam ejus substantiam dissecaveramus, & ad pelvim sectione perveneramus, papillas renum fatis auctas animadvertēbamus, sed quarum tubuli excretorii obsessi & obturati erant, & veluti ambiēbantur à concretione calculosa, uti fig. 2da ostendit. In pelvi, qui fatis dilatatus erat, calculi & sabulosa materia, ut & in tubulis renum excretoriis observabatur; ulterius inquirentes, progrediebamur ad ureteres, quos à pelvi ad vesicam usque discindebamus & reclinabamus, obstructos & obturatos inveniebamus lapillis longitudinalibus, dactyli formam obtinentibus, uti Fig. I. ostendit,

dit, flaccidis ureteribus ut & vesica, quæ vacua erat ab urina. Lapilli, qui ureteres obsederant, friabiles erant, siquidem remotis iisdem ex situ suo, conterebantur. Hepar præternaturale, ferè hominis adulti. Cum igitur tubuli renum excretorii, serum urinosum excernere, & in pelvim renalem deponere non poterant, ob calculosam materiam, ipsas obfidens & ambientem, ex regurgitante sero urinoso, renes in tantam molem distendebantur; imò planè rumpebantur circa extréma arteriarum; unde serum hoc, loturæ carniùm simile, in abdomen stillaverat & penetraverat. Calculi verò dactyliformes in pelvi generati, tandem ureterum ductus subierunt, eosque tam arctè clausurunt, ut ne gutta quidem feri urinosi ad latera calculorum, penetrare potuerit; unde vesica vacua urina, magna tamen satis inveniebatur. Hepar præternaturalis magnitudinis, indicat secretiones ibidem labefactatas fuisse ob crassum sanguinem, qua de causa ad cachecticum habitum, viscidum, salino-acidum & terrestrem dispositus puer, calculos prædictos generaverat.

Fig. 1.

- a. a. Renes in præternaturalem magnitudinem distenti.
- b. Arteria magna.
- c. Vena Cava.
- d. d. Arteriæ emulgentes.
- e. e. Venæ emulgentes.
- f. f. Venæ spermaticæ.
- g. g. Ureteres utriusque juxta longitudinem dissecti & reclinati.
- h. h. Lapilli ureteres obturantes.
- i. Vesica Urinaria.

Fig. 2.

- a. Ren dissectus.
- b. b. Tubuli excretorii renum, qui urinam ad pelvim deferunt.

d. d. d. d. d.

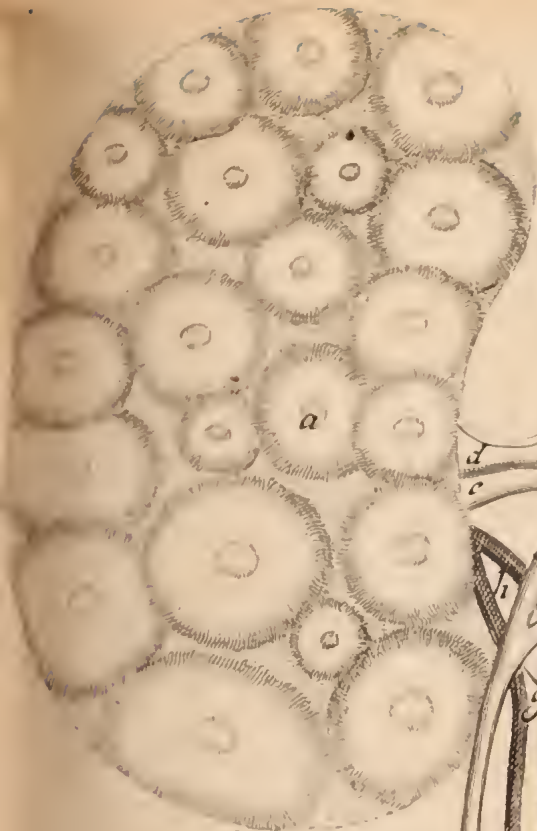

Fig. 1 pag. 456.

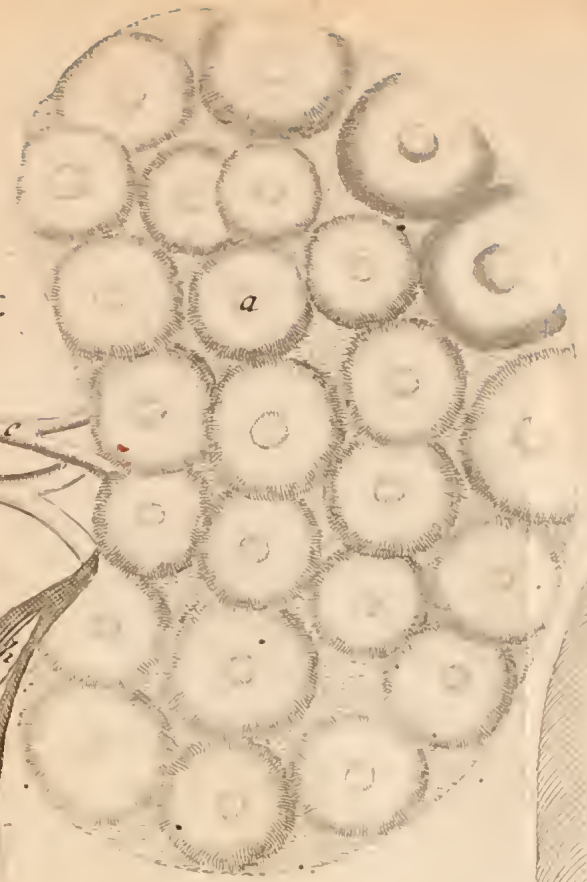

Fig. 2. p. 456.

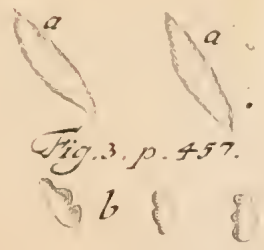
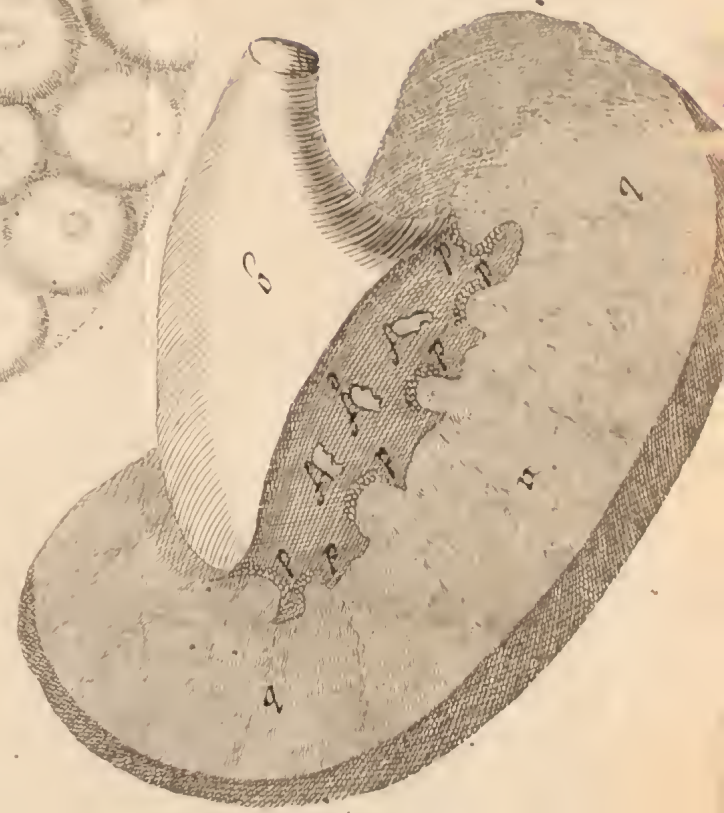
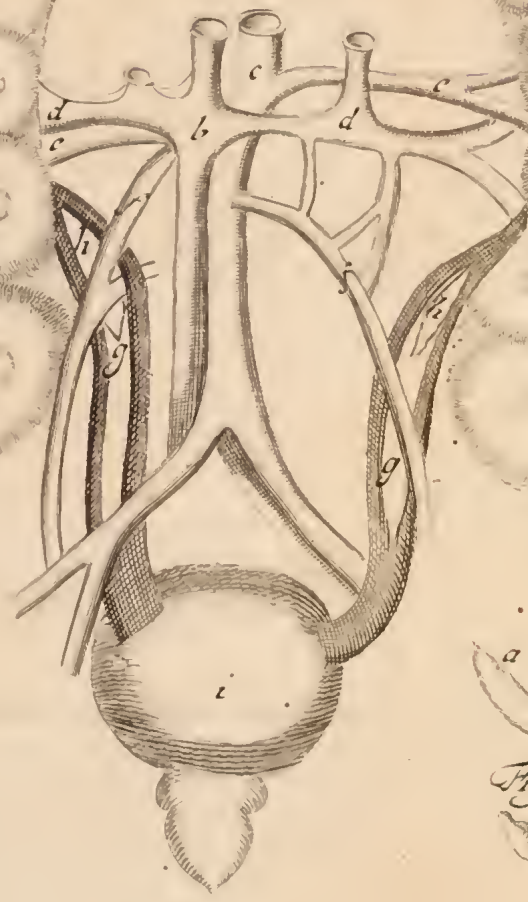

Fig. 3. p. 457.

1671116

d.d.d.d.d.

- d. d. d. d. d. Papillæ , concrecione calculorum tomentosa ob-
fessæ & circumcirca obductæ,
e. Pelvis Renalis.
f. f. f. Lapilli in pelvi reperti.
g. Præcipium Ureteris.

Fig. 3.

- a. a. Lapillorum forma, qui Ureteres utrinque obturabant.
b. Lapilli irregulares, in pelvi reperti.

(*Vide Tabul. XII.*)

(*Duisburgo August. Vind. d. 26. Apr.*
An. 1725. missa.)

OBSERVATIO CCX.

DN. D. JOHANNIS ADAMI LIMPRECT.

De Vespertilione Vivo.

CUM Berolini in ædibus Bingertianis vespertilio temerè ob-
errans circa meridiem circumvagaretur, scopis & aliis
quæ ad manus habebant instrumentis defatigabatur à dome-
sticis tam diu, usque dum lassus in terram dejiceretur. Hic
mihi offerebatur, quem absque cibo & potu in muscipulo in-
carceratum per biduum detinui & die 22. Januarii 1724. præ-
sente Dn. Johanne Matthia Bingerto Familiæ Regiæ Chirur-
go Operationibus suis in ditionibus Brandenburgicis sat cele-
bri vivum & viribus nondum penitus exhaustum filo disten-
tum claviculis tabulæ anatomicæ infixis alligavi manibus, ut ita
dicam, pedibusque, interea vocem edebat non latratui aut
gannitui canum, ut Autores quidam de eo scribunt, sed sibi-
lo murium similem. Diu hoc modo extensus in vivis ma-
nebat, donec tandem læsis cultro Anatomico vitalibus extre-
mitates alarum versus latera corporis sui contraheret & ita vi-
vere desineret.

Brevitatis gratia hic loci referre omitto ea , quæ tam exterioribus quam interioribus priori subjecto mortuo conformia fuerunt.

Primò omnium in hoc nostro considerabimus aures cum earum circumpositis in insignem altitudinem assurgentibus superadditamentis , de quibus singulare hoc annotandum , ea non tantum per diem illum quo laqueo collo circumducto spiritum vitalem amplius ducere ipsi interdictum fuit , sed & per aliquot hunc sequentes adhuc erecta remansisse.

De Aurium numero in vespertilionibus scribit Petrus Bellonius Cenomanensis qui in Insula Creta & in Ægypto peregrinatus multas vespertiones lactantes cultro subjecit Anatomico in Historia sua de avium natura libro 2. Dari ex Vespertilionibus quosdam qui quatuor haberent aures , cui consentit Aldrovandus , Gesnerus & Jonstonus , licet figura Gesneri non nisi duas oculis nostris representet ; in figuris Jonstoni autem quatuor exprimuntur etiam in lactante cum tamen à quibusdã dubitetur an ulla ex fœmellis quatuor possideat. Verum enim vero signum diagnosticum fœmellarum esse duabus tantummodo gaudere auribus conatur infringere Aldrovandus in Ornithologia sua Bononiæ 1646. in fol. edita, ubi pag. 575. expresse asserit : *Observati mihi sunt alii vespertiones fœmina & Mas vulgaris forma , quibus bina tantum auricula neque ita longa erant ut superioribus , eaque nigra.*

Ego non nisi duas in subjecto hoc meo Masculino inveni aures , & hoc quidem singulari casu , licet primo intuitu cum aliis quatuor earum adfuisse certo certius judicassem. Inquirendo enim in majoribus vulgò sed falso dictis auribus longitudinem totius corporis , capite caudaque exceptis , referentibus , ubi in eis inveniretur introitus in meatum auditorium , ne quidem ullum in ipsis patuit foramen , id quod mecum pariter observavit adstans Chirurgus Regius modo nominatus , qui vano etiam labore eundem introitum perquirebat. Quarant & alii nobis curiosiores an majora illa à tergo minorum

rum affurgentia aurium asininarum simulacra proprium obtineant meatum auditorium.

Cur vero adstent auribus magna illa eas à parte præsertim posteriore includentia tantæ altitudinis superadditamenta non immeritò quæritur? Respondetur à quibusdam: Ea esse loco tegminis ut aures in medio eorum positas ab injuriis aëris defendant. Sunt etiam qui dicunt, ipsos inter volandum præcipuè partes has super aures ascendentes aliquando demittere quodammodo ut vocem alterius vespertilionis eò accuratius percipiant, eodem ferè modo, ut quidam ex hominibus manu cava auri admota deficienti auditui succurrere tentant. Dn. de Muraltò credit ad aërem benè reverberandum partes has aures transcendentis adesse.

Dum vero Anatomici hujus in dissectione Vespertilionis & explicatione ejusdem ossiculorum & musculorum Curiosum Nomen occurrit fateri cogor me rationem ignorare, cur vox *Anthelici* communi Anatomicorum significationi contrario usu in ejus observatione 48. Ephemerid. nostr. Ann. 1. Decur. secunda inveniatur. Ita enim ibidem verba ejus sonant de vespertilione foemella: *Aures ampla, quarum anthelix oblongus ad aërem benè reverberandum.* Oblongitatem Helicis hic loci intelligendam esse Julius Casserius Placentinus in Histor. Anatomic. libr. 3. de Auditus organ. tabul. prim. docet ubi expresse scribit: *Ala seu pinna, auris circumferentia, vel etiam totius auricula circumductio ἑλιξ vocatur, inferior autem concham ambiens ἀρθελιξ.* Eodem modo mentem suam explicat Anatomicus Ultrajectinus Isbrandus de Diemberbroeck. Anatom. libr. 3. c. 18. & protuberantiam exteriorem ambitum constituentem à tortuositate *Helicem* & alteram ei oppositam *Anthelicem* appellat.

Godofredus Bidloo Anatomicus BELGA celebris in Tabul. Anatomic. XII. *Helicem* vocat auris marginem extimum & Johannes Gorraeus Medicus Gallus in definitionibus Medic. Lutetiæ Paris. in fol. 1622. edit. pag. 16. in voce ἀρθελιξ & in

voce *ἑλιξ* rem totam ex Ruffo magis dilucidat pag. 159. *Helicem* asserente illud esse quod complet circumferentiam aurium & *Anthelicem* oppositam Helici partem, quæ in medio esset, concham vocari.

Cæterum in Vespertilionis nostri superadditamentis illis aurium prolongatis & subtili cartilaginoso ambitu circumdatis observanda quoque veniebant vasa sanguifera longitudinem membranosa ejus substantiæ perreptantia in qua fibræ ab infima ad mediam usque partem semicirculares, à media usque ad supremam transversæ apparebant.

Pilos illos paucos longiores barbæ felinæ non absimiles in hoc subjecto non observavi, mentum vero & utraque maxilla inferior ad tempora usque cinereis pilis circumdata erant, simili ferè modo uti ex Iudæis quidam barbam suam alere solent.

Narium foramina ut in vitulo oblonga, de quibus Jonstonus meminit, aderant, super nasum etiam locus depressus & sub naso extremitate ferè maxillæ superioris duo monticuli. Integra facies una cum reliqua corporis anterioris parte fusca.

Musculi pectorales longi & carnosiores. In Diaphragmate etiam nihil membranosi, sed totum erat carnosum. Hepar magnum in medio abdominis situm tegebat intestina loco omenti, quod mihi liquidò non apparebat. Cistam suam magnitudine grani hordei non viridiusculo, sed incarnato quodam colore fel diluebat. Ventriculus vacuus vix amplior vicinis intestinis in hoc subjecto, quod per biduum inediam sustinuerat, in conspectum veniebat. Intestina quatuor ferè vicibus longiora reliquo corpore à clavicula ad ossa pubis usque mensurata, lien valdè parvus, testiculi satis magni, penis vero non ita rigidus ut in antecedente observatione annotatum fuit.

Ex iis quæ restant describenda in ave non ave nostra, quædam sunt talia, quibus genuinum nomen imponere me multo diligentiores in naturali historia jam dubii hæserunt. Quatuor enim videtur habere pedes, quibus tamen non incedit, hinc inter quadrupedes non refertur; pennis destituitur & tamen possidet alas, cauda gaudet qua volare creditur. Has modò enumeratas corporis partes, exceptis earum extremitatibus omnes & singulas membrana firmiter connectit quæ volando expanditur, & duplicaturas sacciformes continet, quas tam sub alis, quàm sub cauda foemellæ cujusdam exsiccatæ memoratis illis aurium superadditamentis longioribus carentis clario-ri lumini diurno expositæ in domicilio Curiosi nostri Frischii Membri Societatis Regiæ Berolinensis laboriosissimi quodammodo observare potuimus. Multiplex illud condendo furto aptatum receptaculum alius quidam amicus lardo impletum se observasse mihi retulit. Hinc bestia hæc cujus lardi-furacitas famosa, à Germanis quibusdam non ineptè nominatur *Speckmaus i. e. lardi Mus*. Modum autem replendi sacculos illos membranaceos Dn. Frischius credebat esse talem: Res furtivas in ore eos primò abscondere, postea mediantibus pedum digitis partim in sacculum sub barba illa Judaica latentem pedetentim promovere, partim cum ore suo in saccos reliquos majores, quorum orificia fures illi providi unguiculis suis, fati aperta tenere, tantaque prudentia seponere scirent, ne in uno latere pondus inæquale remaneret, quo volatus ipsis redderetur incommodus.

Extremitates, extra membranam superius indigitatam, consistentes numeravi quinque, anteriores duas, unam in unoquoque latere, unico ungue unco constantem acutissimo, quo parietibus sese inuncare valent, posteriores totidem, aliam vero figuram habentes, pedum scilicet, quorum unusquisque quinque digitis accuratè à se invicem distinctis, & ungue uncinato armatis sese ostendebat, quo extremitas quinta, cauda nimirum, instructa quoque erat, in

priore subjecto non inuncato curvamine sed cuspidatim desinens.

(Berolino Augustam Vindel. d. 16.

April. A. 1725. missa.)

OBSERVATIO CCXI.

D. JOHANNIS LEONHARDI FRISCHII.

De Vespertilionum latibulis majoribus in montium speluncis.

OMnibus constat Latibula Vespertilionum, tam æstiva quam hiberna, omnis generis foramina esse, majora, minorâ, quæ vel veteres muri, vel riparum præcipitia vel annosæ arbores habent. Item rimas quaslibet in templis, cellis, rupibus, aliisque locis solitariis vel inaccessis, ubicunque etiam asseres murum tegentes vel picturæ in atriiis suspensæ spatium dant. Causæ etiam in promptu sunt. Nam latibula amant, quia mures sunt. Obscuriora loca quærunt, quia in luce cœcutiunt. Sic ut quadrupedes mures sive currentes quadrupedem catum etiam noctu hostem habent, ita hi volantes volantem, i. e. noctuam sive ululam (quæ propterea à Gallis vocatur chat huant, catus ululans, & à Germanis genus quoddam earum Kautz, Käutzlein) propter quam receptacula talia quærere coguntur. Sed diverticula spatiosiora Vespertilionum in amplioribus speluncis montium vulgo minus nota sunt, quia in paucis regionibus ejusmodi cavernæ sunt, & ubi sunt pauci eas perrepunt, & qui perrepunt vespertilionum recessus non obvios habent, nec eos propter contemptum & tædium studiose quærunt. Ex iis ipsis qui in scriptis suis magnarum cavernarum quas viderunt, mentionem faciunt, de Vespertilionum tamen habitaculis aut nihil aut pauca addunt. Ut Tournefort in Acad. Scient. Paris. ad ann. 1702. egregiis obser-

observatis in Labyrintho Cretensi sive magno Insulæ Candiaæ antro, tantum adjicit, quod sit (une retraite des chauve-souris) diverticulum vespertilionum. Nolui in horum numero esse, sed hac occasione observationes meas qualescunque doctioribus communicare. In Palatinatu superiori inter Sultzbach, sedem Comit. Palatin. & oppidum Altdorf, Reip. Noribergensis Academiam, specus est admirandæ vastitatis propter multitudinem cavernarum & angulorum, ut tempore belli sæpe aliquot pagi vicini cum omni suppellectili, cum armentis & annona in eo refugium invenerint. Vocant illum vulgo Windloch, hoc est Ventosum foramen, quia sæpe ventus impetuosior in orificio ejus oritur. Introitus per quem descendendum, est in planitie campi elevatoris, tam angustus ut vix uni homini commode pateat, in cujus sinistro latere hiatus est exiguæ quidem latitudinis in superiori parte, qua introitum speluncæ attingit, ut hominis corpus vix delabi possit, horrendæ tamen profunditatis, id quod e lapsu injectorum lapidum in aquam, quæ in fundo ejus est, & e saltibus eorum in subjacentes rupes frequentioribus, facile conjici potest. Idem hiatus primaria etiam causa est venti, qui in orificio ejus interdum oritur. Saxorum immensa series, quæ hanc speluncam facit & sustinet, non horizontaliter, sed fere ubique oblique & inclinata jacet. Hodegus meus accensis facibus omnia mihi ostendit, quæ in hujusmodi antris esse solent, & tandem etiam Latibulum Vespertilionum, orificio latiori, ut irrepere potuerim. In hoc (1) pendeat horum animalculorum magnus numerus, ad minimum aliquot centuriæ, ea (2) fere distantia quam uniuscujusque expansæ alæ faciunt, ut scilicet quodlibet sine vicinorum incommodo abire & redire potuerit. Hærebant (3) acuta ungue unici digiti, quem in cubito utriusque alæ habent. Superior pars hujus latibuli (4) concava erat, sed inæqualiter, & tam aspero saxo camerata, ut in superficie ejus ala utraque sive alatus pes anterior *μονάθυχος* facile ubique invenerit quo figi poterat. Al-

titudo (5) hujus refugii ea erat, quæ illud ab utroque hoste tutum reddidit, à vulpe scilicet, & à noctuis. Vulpes enim (6) Vespertiliones in hoc antro persequitur, & singulos, si qui in parietibus extra hæc castra quiescentes hærent, saltu attingere & rapere tentat. Monstravit mihi Venator, qui hodiegus meus erat, vestigia multa unguium vulpeculæ, quæ eo ipso die Vespertilionem in pariete adhuc pendentem saltibus compluribus frustra petiit. In castris vero eorum non potest eos videre, & si odoratum sequitur (quem propter excrementa, quæ infra in hoc loco in magna copia jacent, facile habere potest) & eo usque penetrat, omnes tamen saltus ejus ibi debiliores sunt, quia tantum in linea perpendiculari fieri possunt, iidemque propter tenebras incerti, & non tam Vespertilionibus quam naso & capiti vulpis metuendi. Noctuæ, cujuscunque sint magnitudinis, quæ in hac spelunca conveniunt, mures hos sic pendentes in laqueari domus suæ, non possunt attingere, si quæ propter varios hujus antri anfractus eo penetrare possunt: Nam volando non possunt introire, & si pedibus ingrediuntur, neque avolantes & alia latibula angustiora quærentes Vespertiliones possunt persequi, neque manentes in alto & suspensos abripere, quia tum corpus noctuæ volando elevandum esset, quod spatium angustius ibi perhibet & in volatu invertendum, ut unguibus aut rostro eos apprehendere possit, ad quem motum neque ossiculorum in alis juncturæ, neque nervorum in eis tractus, neque ipse pennarum situs commodus est. Videmus quidem ardeam in venatione a falcone volatu superatam interdum dorsum ad terram vertere, ut hostem rostro excipiat vel stercore oculos ejus incrustet, sed corpore sic inverso statim in alto aëre delabi incipit, corpus enim in hoc situ nulla avis in eodem loco tenere, nedum altius levare potest. Rostra præterea noctuarum adunca non tam ad capiendam quam ad dilaniandam prædam idonea sunt. Propter adventum meum & propter lucem, facisque fumum (7) major numerus vespert-

spertilionum fremitum illum ediderunt quem alias e singulis audimus, qui vespertino tempore in æstate circumvolant, eumque continuarunt quamdiu face mea turbabantur. Nullus eorum aufugit, nullum etiam vi dejeci præter paucos quos abstraxi, ut eos extra speluncam accuratius considerare possem.

Hæ observationes explicarunt mihi versus Homeri difficiliore, qui sub initium Odysseæ ultimæ leguntur :

Ὡς δ' ὅτε νυκτερίδες μυχῶ ἀντρος Δίσπειοιο
τρίγυσα ποτέοντα, ἐπεὶ κέ τις ἀποπέσησιν
ὄραματ' ἐν πέτρῃς ἀνα τ' ἀλλήλησιν ἔχοντα.

Difficiliores voco eos, quia plerique commentatores idem fateri coguntur, quod Jacob. Duport in Prælect. ad Theophrasti Characteres Morum cap. VI. scribit : Ego certe fateor hunc morem atque ordinem τῶν νυκτερίδων, adeoque locum hunc Homeri de Vespertilionibus mihi plane vespertinum, hoc est, obscurum videri, nunquam enim vidi Vespertiliones hoc modo catervatim sedentes. Deinde quia hic locus varia quorundam interpretatione confusus est, ego hos Poetæ versus sic vertendos esse puto :

Sicut quando vespertiliones in spatia antri vasti
Stridentes volant, & quando quis eo delatus fuerit ;
Serie quodam superius e saxo hærentes, alius juxta alium, pendent.

Hoc est, ut de applicatione hujus similitudinis nil dicam, quando Vespertiliones soli sunt, & nec homo, nec hostis quidam eorum adest, circumvolant cum stridore in antri spatio majori, quamprimum vero aliquis eorum intrat, quem metuunt, recessus suos & latibula petunt, in quo sine stridore suspensi serie quadam in saxoso laqueari arcis suæ hærent.

(Berolino August. Vind. d. 16. April.

An. 1725. missæ.)

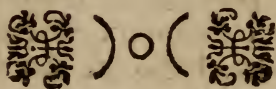
OBSERVATIO CCXII.

DN. D. JOH. MAURICII HOFFMANNI.

De sanguine seroque lacteo.

Sanguificationem, proprie loquendo, esse chyli albicantis in sanguinem rubicundum transmutationem, a principio vitali potissimum factam, coöperante motu sanguinis tam intestino, quam progressivo, viscerumque chylum sanguini exactius commiscentium, aut utrumque depurantium & exaltantium, fibrarumque morricium apparatu organico, olim in sciagraphia institutionum medicarum docuimus. Eandem autem variis lædi modis in statu præternaturali habitæ observationes loquuntur, quibus sequentem memorabilem subjungere lubet. Nempe enim aliquoties in cachectico-scorbuticis personis sanguini vena secta effuso in superficie mucaginem lactei prorsus coloris inhæsisse, sed & serum, facta separatione circumfluum, simili colore albicante conspicuum fuisse; præcipue autem me ad contemplationem atque indagationem curiosam allieuit bis terye sanguis in Illustri quodam Viro & crusta lactea tectus, & sero circumfluo lacteo inundatus, idque tunc potissimum evenit, ex quo inordinatæ vivendi rationi indulserat, multiplici ciborum varietate ventriculum oneraverat, plenoque se proluerat auro; hinc enim non poterant non sub dispositione cachectico-scorbutica jam dum præsentem, mucido-serosæ chyli lymphæque particulæ in sanguine copiosius confluere, hujusque confermentationem assimilatoriam præpedire, ac propter inductam simul spissitudinem ejusdem peridromum per viscera & vasa colatoria remorari, necessàrio hinc simul eveniente recrementorum turbata separationem, motusque tonici in visceribus & vasis deficiente energia, ut adeo recensita sanguinis crusta albicans, ferique lacteus color præternaturalis, deficientis sanguificationis ac depræ-

depravatæ luculentum signum merito censerî debeat , sicuti Joh. Jessenius à Jessen in judicio de sanguine vena secta dimisso erudite quoque asseruit , si sanguis pallorem quendam & albicantem colorem præ se tulerit , indigestionis suspicionem movere , eoque cruditatis majoris , quo ad lactis propius accesserit colorem ; & D. D. Bruno in notis p. 174. idem effatum confirmavit exemplo præcipue feminarum ad cachexiam dispositarum , quin imo jam olim Sennertus de scorbuto cap III. thes. 7. in scorbuticis sanguinem quasi glutine albo obductum deprehendit & Med. Practic. L. VI. P. V. C. III. p. 244. in Juris Doctore scorbutico serum instar lactis candidum annotavit. Ceteroquin equidem bene conscius sum , in nonnullis , qui ventriculum laudabili nutrimento repleverunt , & finita digestionem venam sibi secari jusserunt , serum vel potius chylum lacteum effluxisse , non absimili modo ac Beatus meus Pater in cive quopiam Altorfino bibulo cerevisiam hordeaceam , quam ante ingurgitaverat , cum sanguine emanasse viderat. Hinc etiam recordor ab Illustri summeque merito DN. PRÆSIDE nostro in Miscell. Nat. Curios. Dec. II. An. IX. Observ. 231. sanguinem album ob chyli admixti copiam & sanguinis tardiozem motum , annotatum ; similiter a Carolo Raygero p. m. in Miscell. Natur. Curios. Dec. I. Ann. VI. & VII. ex copiosiori alimento chylo superfluo sanguini non assimilato hunc lacteum colorem observatum fuisse.

OBSERVATIO CCXIII.

DN. D. JOH. MAURICII HOFFMANNI.

De pulmonum hydrope.

Per Illustres quidam Dominus, annos LXV. natus, dispositionem cachectico-scorbuticam diu in sinu quasi foverat, atque inter alia huic malo familiaria symptomata, utriusque cruris tumorem œdematosum sibi imprimis molestum accusabat. Hic autem post epotum diaphoretico-diureticum decoctum ex ingredientibus lympham mucido-viscosam solventibus & acrimoniam salinam attemperantibus concinnatum, pilulas purgantes ex hydropicis Bontii formatas, atque cum mercurio dulci, resinaque jalappæ paratas, & extracto trochisc. Alhandal stimulas assumtas, tum tincturam antihydropicam cum tinctura millepedum juniperina & spiritu cochleariæ permixtam, remedia alia anticachectica usu probata, & pulverem pepticum ex aromaticis, salinis, acris & martialibus, ordinatim exhibita melius se habere cœpit, simulque ab usu pediluvii cum foliis rorismarini, salviæ, betonicæ, chamæpityos, herba ruta, serpillo, floribus chamæmeli, sambuci, cum tantillo sulphuris ac nitri in aqua chalybeata decoctis confecti, tumor œdematosus notabiliter imminutus deprehensus est, sicque in statu tolerabili aliquot menses exegit Per Illustres Dn. Patiens. Appropinquante autem autumnno de respirandi difficultate conqueri cœpit, atque eapropter juxta suum desiderium ipsi præscripseram vinum medicatum ex radicibus enulæ, acori, cichorei, vincetoxici, trifolii fibrini, herba Gentiana cruciata, fumaria, scordio, centaureo minori, comis absinthii, foliis sennæ, agarico crudo, fibris ellebori nigri non preparatis, seminibus fœniculi, apii, cochleariæ, baccis juniperi, cortice Winterano, caryophyllis aromaticis, macere, cardamomo minore, limatura Martis purissima & tar-

taro solubili compositam. Post hujus usum tumor pedum œdematosus nocturno tempore quidem subsidebat, diurno autem rursus sese attollebat, lymphæ viscosa, sub perpendiculari inter standum vel ambulandum corporis situ, non adeo promte per vascula sua refluenta. Per - Illustrem autem Dn. Patientem anxie affligebat dyspnœa mox post ingressum in lectum, & primum somnum maxime ingravescens, post noctis vero meridiem sensim sensimque remittens, quod pathema cum paulo attentius expendissem, mox in memoriam mihi redibat, quod apud Riverium in Praxeos Medicæ L. VII. C. V. me legisse memineram, esse hoc pathognomonicum, & quo solo hydrops pectoris a cæteris difficultatis respirandi speciebus distinguatur, signum; quando nimirum spirandi difficultas primo quoque somni tempore invadit, eumque intercipit, ac per noctem magis urget, procedente vero die lentescit, sicuti jam dudum Carolus Piso de morbis thoracis internis a colluvie serosa enatis idem exemplo confirmavit nobilis viri, qui, cum primus somnus eum de more teneret, tum subito suffocatio somno interrupto eundem excitabat, ut invitus e lecto surgere, & subito ad fenestras cubiculi confugere, liberioris aeris, naribus apertis, captandi gratia cogeretur, nec minus hodie ex recentioribus Carolus Musitanus in trutina medicinæ L. IV. C. III. frequentem & imminentem suffocationem, quæ primo somni tempore aggreditur, & de nocte magis urget, adventante die pedetentim lentescit, pathognomonicum esse signum, quo solo pulmonis hydrops ab empyemate & asthma discriminetur, confirmat. Eo magis ideo alia quoque signa, nunc recensenda, pensanda esse autumavi, quoniam memorem mihi vellicaverat aurem Sylvius L. I. Prax. cap. 50. §. 26. hydropem pectoris cognitu admodum difficilem esse scribens, & Riverius l. c. affectum hunc plerumque non agnoscere, & ex historiis a Schenckio collectis patere docuerat eundem non nisi post dissecta cadavera hoc morbo defunctorum innotuisse. Recensebo igitur signa, quæ partim in sensus se

ingesserunt , partim conjecturæ artificiali se subjecerunt. Et primum quidem pulsus intermittens non erat , sed inæqualis , validior semper in dextro , imbecillior in sinistro carpo , sæpius vermicularis , digitum heic intente , illic remissè vibrans , nonnunquam undosus , cujus ictus sub primo digito majoris erat impetus , quam sub secundo ; palpitatione cordis tunc præcipue advertebatur , quando iræ furore brevi Da. Patiens exagitabatur , aut indignationem in adstantes convertebat (quod utrumque sæpe sæpius obtingebat) tuncque simul respiratio turbabatur , certissimo indicio moliminum spasticorum simul concurrentium , nam ceteroquin de die , animo & corpore ad quietem composito , respirationis negotium æquabile quoque succedebat , nisi citatior ingressus idem intenderet , aut vice versa thoracis versus genua inflexio interciperet , a qua aliquoties maximum repentinæ suffocationis periculum evenisse recordeor. Tussis ἀπτυσοι plerumque sicca audiebatur & si quid mediante illa explodebatur , instar glutinis tenax viscidumque , coloris subobscuri-cinerei conspiciebatur. Appetitus integer vigebat , ideoque vires etiam aliquandiu constabant , bis terve tamen ex improvise lipothymia Dominus Patiens deficiebat ; aliquando appropinquante vespertino tempore apoplexiæ non levia superveniebant signa , eo magis metuenda , quia hujus affectus leviozem invasionem æger jam dudum senserat , & viginti quinque abhinc annis torturam oris lateris dextri cum paralyssi sinistri perpeffus erat , integritati tamen per DEI Gratiam ope medicamentorum tunc a me festitutus , subsidiariam demum operam contribuente Thermarum Carolinarum usu. Urina plerumque lixiviosa conspiciebatur , spiculis tartareis sæculentis non solum foeta , sed & arenulis sabulosis ad fundum matraccii subsidentibus , & in globum quasi coëuntibus onusta. Hasce namque per longum tempus cum urina excernebat , & quandoque propter easdem in renum pelvi tubulisque excretoriis collectas , nephriticis passionibus quoque obnoxius fuerat. **Tumor**
rum

rum œdematosus ulterius versus femur protendebatur, infimulque scrotum in amplitudinem insignem protuberabat cum membri virilis retractione & abbreviatione, nec minus etiam ilia cum hypogastrio protuberabant; brachia contra atrophiam flaccescebant, manusque arescebant. Nec vero tunc malorum finis erat; quin alvus etiam officium, nisi per interna purgantia lacescens, negligebat. Clysterum enim injectionem & æger fastidiebat & natura quasi abhorrebat. Vigilata per aliquot septimanas noctes & nutrimentum absumebant, & vires attenuabant. Accedebat ulterius febris lenta, nocturno calore sicim pariens, membraque plus æquo depascens, & quod dolendum maxime erat, anxietates præcordiales Per-Illustrem Dn. Patientem tantum non perpetuo excruciant. Interea cum per totius morbi decursum Idem Dominus sub anhelitus difficultate solum de ponderis angustia pressoria & gravitatis sensu, a jugulo per mediam thoracem deorsum exporrecto querelas habuerit, neutiquam autem inclinato corpore fluctuationem aquæ intus persenserit, nec juxta Hippocratem L. II. de morbis, aure ad latera admota ebullitio intrinseca, veluti acetii ebullientis, percipi potuerit, opinio mea de pulmonum hydropē concepta ab adstantibus & advenientibus in dubium vocari cœpit; quibus autem reposui, ejusmodi fluctuationem & sonum tunc quidem perceptibilem esse, si colluvies serosa vel lymphatica in thoracis cavitate fluctuaverit, aliter autem rem sese habere, si juxta observationem celeberrimi quandam Archiatri Romani Pontificii Lucae Tozzi hydrops pulmonum obtigerit citra lymphæ ex suis ductibus effusionem, nam tunc alium excogitandum modum esse, quo pulmo sese ex his arumnis expedire conetur, idque sibi aliquando obtigisse experiri in quodam hoc genere morbi interempto, cui pulmo inerat tam sero glutinoso distentus tumidusque, ut universam thoracis capacitatem occuparet. Adeoque omnino in ea perstiti animi sententia, dyscrasiam cachectico-scorbuticam, serum lymphaticum salino-

lino-mucidum ac viscosum tenaxque, prædicto per ductus lymphaticos reciproco comæatu, intra pulmonales vèsiculas tubulosque bronchiales sensim sensimque collectum & coagulatum, præcipuam affectus propositi causam fuisse; num autem præterea forte etiam hydatides aut tubercula pulmonum superficiem compresserint, aut concretiones polyposæ intra cordis thalamos simul sanguinis peridromum interceperint, aut intra mediastini cellulosum interstitium glutinosa colluvies simul collecta fuerit, in sectione cadaveris indagare libuisset, si licuisset. Atque ita hucusque morbi sat gravis ortum & progressum calamo, sermonis interprete, designavi; ne autem inanis saltem spectator adfuisse, aut operam nullam præstitisse videri possim, edisseram quæ primo ego solus præscripserim, dein in consilii partes advocati Medici duo Excellentissimi ad reparandam sanitatis jacturam peragenda esse reputaverint. Scopus singulis præfixus erat respirationi suam libertatem reddere, symptomatumque remotionem aut mitigationem moliri per causarum jamdum designatarum remotionem & correctionem. Et respirationi difficili relevandæ quidem præ cæteris opem ferebat mixtura ex gummi Ammoniaco in vino soluto, cum aquis hyssopi, veronicæ vinosa, oxymelite scyllitico, essentia croci & spiritu cochleariæ confecta ante decubitum nocturnum propinata, circa mediam noctem repetita, cui deinde alia incidentia & resolventia subornabantur, e. g. Elixir antasthmaticum Fürstii, spiritus bezoardicus Bussii, extractum incidens Stahlî, sal volatile oleosum pectorale singulare, liquor cornu cervi succinatus. Porro ad imitationem Willisii pilulæ ex millepedibus, floribus sulphuris & benjoini, itemque sale volatili succini cum terebinthina Veneta formatæ offerebantur, quibus pulvis Pompeji Sacci diureticus ab Excellentissimis Medicis Vratislaviensibus in eruditissimis suis observationibus de hydrope pectoris p. 52. propositus surrogabatur. Silentio prætereo martialia aliaque anticachectica usu probata singulari studio ordinata; nec immorabor

rabor pectoralibus congruis adhibitis recensendis , ne pretium temporis inutiliter deperdam. Sufficiat memorasse , nec pediluvia , nec fomenta humida tumori pedum œdematoso discutiendo paria fuisse , suffitus siccos cum gummi Anime tacamahaca mastiche , gummi Juniperi , succino citrino , ut & sparadrapum ad exemplum Hartmanni ex ceræ ꝑiij. sevi hircini ꝑij. olei rosacei ꝑj. confectum , palliativam medelam præstitisse. Tumoris scroti incrementum prohibuit cataplasma ex cochleis cum testis suis contusis , herba agrimonia , nasturtio aquatico , floribus chamæmeli , semine anisi & farina fabarum cum aqua calcis vivæ compositum , cui postmodum substitutum est fermentum cum testis saltim cochlearum contusis , scordio , nasturtio aquatico , alchimilla , floribus chamæmeli , meliloti , anethi , rosarum , mastiche , myrrha , olibano , alumine crudo & farina fabarum in aqua calcis vivæ cum aqua sambuci parata confectum , affuso sub applicatione spiritu vini camphorato. Alvi segnities tollebatur electuario purgante , cujus electuarium lenitivum Florenzolæ , palpa cassiæ recenter extracta & passularum minorum in aqua fumaris decoctarum , cum stimulo radice Jalappæ & dacrydii rosati ingredientia erant. Purgatio & catharsis per alvum , quoties nec litas eam postulabat , nunquam ex usu pilularum succedebat , sed tormina cum abdominis inflatione inde eveniebant ; potiuncula saltem ex resina Jalappæ cum vitello ovi reclusa , & in aqua veronicæ ac melissæ diluta nostram agrique spem adæquabat. Vigiliis nec pulveres cinnabariini & nitrosi absorbentibus maritati , nec pulvis anodynus Ludovici , nec theriacæ cœlestis , nec de cynoglossa pilulæ , nec laudanum opiatum , nec externa hypnotica sedare valebant. Anxietatibus nocturnis demulcendis , viribusque dejectis restaurandis pulveres cordiales & solares , analeptici , antispasmodici , gelatina cornu cervi citrata , confectio Alkermes , confectio diaturnicæ , cum aquis spirituosis , consimilibusque essentiis salutare suppetias ferre haud poterant. Aestum febrilem nonnihil

attemperabant emulsiones ex seminibus frigidis cum pulveribus antifebrilibus, absorbentibus & salinis propinatae. Sitim optime levabat decoctum ex radice sarsaparillae, chinae, graminis, cornu cervi raspati, santalo citrino atque corticibus extimis malorum citriorum in aqua decoctis parata. Atque ita aliquot transactae sunt septimanae, donec fatalis immineret catastrophe, quae obtingebat die XXVII. Aprilis, siquidem hora nona antem meridiana, in puncto plenilunii, horrore febrili totum corpus concutiebatur, sensuumque tum internorum, tum externorum paulatim deficiebat usus, sole circa vesperam recedente sphacelosa putredo circa malleolos utriusque pedis sese manifestabant cum ichoris foetidi profluvio; insequente vero die circa meridiem post varios hosce morbosos casus totque rerum discrimina Per-Illustris Dominus, Patronus per plures annos meus Gratosus corporis exuvias terrae, animam autem Salvatori suo quam seriis precibus semper commendaverat, reddebat.

OBSERVATIO CCXIV.

DN. D. JOH. MAURICII HOFFMANNI.

De variolarum in facie deformitate praecavenda.

PLura equidem ab autoribus recensentur topica ad variolarum cicatrices delendas, ac foveolarum vestigia opplenda, profutura; ego duo saltem non adeo vulgata recensebo. Primum est variolarum inauratura die X. XI. XII. quando arefcere incipiunt, instituenda, facie prius oleo amygdalarum dulcium moderate illita, auri purissimi foliis vel lamellis impositis, atque donec sensim decidant, intactis relictis, sic namque aëris ambientis contactu immediato praepedito rubor cum areolis sive foveolis complanatis mox disparebit. Alterum est Linimentum, quod ex lithargyrii candefacti, dein post

post refrigerationem in pulverem contriti ac in olla cum aceti rosacei iusta quantitate cocti uncia una & dimidia conficitur, & cum oleo rosaceo admixto ad desideratam consistentiam redigitur, cum pluma perdicis aut gallinæ aut columbæ dein tenuiter inungendum. Heic vero non possum non ingenue fateri, spem Medici utrumque hoc remedium aliquando eludere, in illis personis, ubi acrior salina vel acida dyscrasia fluidorum catholicorum obstat aut cutis textura tenuior obvenit, ut ob hanc causam cum tres Principes virgines variolis decumbentes simul curandas habuerim, duas a deformitate variolarum prorsus immunes, tertiam autem foveolarum impressiones aliquandiu retenturam prædixerim, quales tamen haud profunde excavatæ pulchritudinem non adeo sensibiliter læserunt.

OBSERVATIO CCXV.

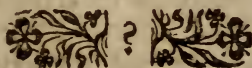
DN. D. MICHAELIS ALBERTI.

Transformatio Februm una serie facta.

Morborum Metaschematismus in Praxi Medica haud infrequens est, dum modo acuti in peracutos, modo acuti in chronicos & hi in illos interdum convertuntur, adeo ut a priscis temporibus seduli observatores hanc transfigurationem attento annotaverint studio, quæ ipsa varietas solertiori animi applicatione omnino excipienda est, quo magis inconstantes tales affectus sua indole perquam sunt intricati, insuperque providam promerentur curationem: haud enim difficile, neque perinde probatis observationum sectatoribus ignotum est, quod & quomodo ulla, quandoque etiam levi *ἀπεπαύσει* hæc immutatio morborum contingere queat: interim etiam aliquoties evenit, ut ob diversas causas talis palindrome sua procedat sponte, e qua diversa causarum serie illam hac occasione eminentem qualitatem exemplo aut spe-

cimine quodam Practico illustrare & confirmare placuit, quia
 insuetudo ægrotandi ad mira & singularia ut plurimum mor-
 borum specimina ansam præbet, adeo ut modo indicata qua-
 litas sub peculiarem scrutinii laborem vocanda sit, quo suffi-
 cienter innotescat, quam diversæ mutationes in Oeconomia,
 vitam & sanitatem humanam concernente, exinde oborian-
 tur: hanc præviam meditationem clariorem reddet sequens
 Casus. Vir honestus quadragenarius Phlegmatico-Sanguineus
 à teneris ferme annis bona valetudine præditus, nunc etiam
 firmiori corpore instructus, ab aliquo tempore variis curis &
 turbis animi affictus, insuperque diætæ non æquè ordinatæ
 ob diversas rerum œconomicarum vicissitudines & sollicitudi-
 nes addictus, corripiebatur præterito anno 1724. media cir-
 citer æstate potentiori insultu febrili cum eximio animi ango-
 re & incidente corporis simultaneo languore, ita ut magnus
 æstus, capitis dolor & angustia Hypochondriorum inter reli-
 qua febrilia signa & symptomata primatum tenuerint: erat
 vero hoc febris specimen tota sua indole acuti typi, adeo ut
 rationis aberrationes per primum decursum continuaverint:
 duravit vero talis febris per septem completos dies sine ulla
 excretionem, acutis febribus cõpetente, siquidem Urina
 flammaea, sed limpida per hunc terminum evacuata spem co-
 ctionis, imo restitutionis elusit: interim accidit, ut septimo
 die mediocris sudor comparuerit, quo factò simul calor febrili-
 lis, qui huc usque nunquam cessavit, nunc deseruit & in-
 termisit, ita ut per duodecim horas à febre velut liberatus
 comparuerit patiens, proinde vero contigit, ut hic affectus
 in intermittentem quotidianam mutatus fuerit, quæ sub re-
 petito spontanei, sed anxii vomitus, & difficilioris sudoris
 successu duas perduravit hebdomadas; abhinc affectus in ex-
 quisitam transit Tertianam, quæ cum iteratis evomitionibus
 & sudationibus ante dictarum qualitatum per tres persevera-
 verat septimanas, deinceps in intermittentem Quartanam, de-
 nique etiam in intermittentem Octanam præsens immutatus
 fuit

fuit affectus, sub quo confuso processu circumactus fuit terminus octo circiter hebdomadarum: præterea vero consequebatur molesta Purpura Urticata, quam vulgo vocant die *Nessel-Sucht*, quæ iterum per bigam hebdomadum afflictum tenuit patientem, tandem per tres septimanas consecuta erat mitior Febris Lenta cum liberali & satis largo sudore, donec peracto hoc temporis tractu per DEI bonitatem hic patients integræ sanitati restitutus fuit, adeo ut in omnibus functionibus, vitæ humanæ quadrantibus, nihil alieni expertus fuerit, neque ullis ominosis morborum reliquiis laboraverit: illud interim sub prædicti morbi exitu contigit, ut, (prout alias diuturnis & cum distincto gradu affligentibus, nec non vires valde destruentibus morbis familiare est,) pedes admodum intumescere & in superficie latiores atque ominosas sanguinis stagnationes & vibices tanquam ingruentis sphaceli prodromi subire ceperint, qualis tamen status post brevem temporis moram iterum sine ullo damno evanuit. E reliquo necesse habeo, quo significem quanta circumspectione intricatus hic affectus debuêrit tractari, quemadmodum pro singulari sensibilitate & debilitate ægrotantis lenissima medicamina adhibita fuêre, unde ipse eventus luculento probavit testimonio, quod omnino sub Divina benedictione funditus confusus hic morbus fuerit extirpatus, sicut peritis arbitris abunde cognitum est, quam exquisito moderamine illi in morbis tractari debeant, in quibus conspicua adest insuetudo ægrotandi.

OBSERVATIO CCXVI.

DN. D. MICHAELIS ALBERTI.

*Scirrhus Uteri sanguineus stupendâ & fœtidâ Uteri
Hæmorrhagiâ solutus.*

Tumorum morbosorum multitudo perquam notoria est, quos inter alios *Arantius*, *Fallopianus* & *Ingrassias* ita exposuerunt, ut simul indolem illorum tumorum illustrare laudabili industria fuerint annisi: inter alios ejusmodi tumores illi etiam admodum sunt ominosi, qui ex sanguine generantur, sive in epigenesi, cum multo sanguinis affluxu stipata, sive in eximia & evidenti sanguinis stagnatione, sive in plenaria extravasatione sanguinis consistant: quare etiam nonnulli horum sanguineorum tumorum illâ præditi sunt qualitate, ut tamdiu sine vitæ dispendio continuent, quamdiu occlesi manent, quales vero minus perita manu aperti acceleratam inferunt mortem: vicissim vero quidam talium tumorum sponte perrumpentes & detentum cruorem eructantes afflictum ægrotum pristinae restituunt sanitati. Hæc practica consideratio sequenti observatione Medica clarior evadet. Fœmina triginta quatuor annorum, in fœcundo matrimonio vivens nono puerperio ob varias animi ærumnas præmaturam Lochiorum cessationem experta erat, à quo tempore insolitum, magis magisque vero increbescentem dolorem in Hypogastrica regione & quidem inter umbilicum & inguen dextri lateris ita sensit, ut intrinsecus hærentem affectum denotare potuerit: accessit etiam ut in affecta regione in abdomine latitans quidem tumor cum molliori renitentia, ad contactum vero dolorosus, percipi potuerit, qui cum tempore & majori mole & graviori dolore accrevit: interea vero, posteaquam infans per annum spatium lactatus, nunc ablatatus fuit, menstruus fluxus jam subsistebat, prædicta vero afflictio majoribus increbescere gradibus, ita ut molesti sanguinis

nis orgasmis, appetitus & virium prostrationes, contabescencia corporis, intumescencia pedum, impalescencia corporis, Hæticodæa dispositio, Hypochondriaca angustatio & suspecta ponderositas in Hypogastrio consequerentur: eructaverant vero post peractam aliquam commotionem corporis Hæmorrhoides profluvio sanguinis satis conspicuo, unde prædictus tumor cum reliquis indicatis symptomatibus minuebatur, qui tamen brevi post in pristinum & semper majorem degeneraverat statum, licet per dimidium annum Menstruus Hæmorrhoidum fluxus recurreret: contigit tandem ut nominata fœmina ob gravem iracundiam, simultaneam & enormem sanguinis eructationem ex utero fuerit experta, quæ adeo stupenda fuit, ut in spatio octo dierum ferme viginti modii sanguinis & extremè foetidæ adusti coloris materiæ evacuati fuerint: hoc ipso enormi profluvio ad extremum ferme patiens fœmina fuit exhausta, cum summa virium prostratione, corporis contabescencia, emortuali quasi frigore & rigore, pulsu debili, perturbato & intermittente, nec non Hippocratica facie: interea dum obitus hujus personæ ad extremum afflictæ expectabatur, præter omnium spem ex peculiari alma Divina providentia & bonitate sub usu Mixturarum & Decoctorum roborantium, mitius travmaticorum, resolventium, uterinorum & balsamicorum successivè in meliorem transit statum, ut de sanitate impetranda major spes denuo concipi potuerit: & hæc bona valetudo ita etiam post paucarum septimanarum spatium impetrata fuit, ut singulis negotiis suis domesticis operam dare valuerit: abhinc etiam pristinus suspectus tumor & dolor in abdomine evanuit, & Menses iterum ita effluere cœperunt, ut una ordinaria Menstrua periodo ipsi quidem successerint, altera vero Hæmorrhoides satis promptè satisque largiter emanaverint: imò contigit, ut hæc fœmina brevi post imprægnata fuerit, quamvis tribus prioribus factæ ingravitationis Mensibus Hæmorrhoides erumpere & fluere continuaverint, nihilominus hæc fœmina sub multis odiosis animi

turbis & variis domesticis adversis & perversis vicissitudinibus legitimo partu vivum & vegetum enixa est infantem, qui cum sua Matre naturali adhuc fruitur vita, adeo ut ex congrua hætenus commemoratarum circumstantiarum collatione, facile inclarescat, prædictum intricatum affectum non modo nominatæ indolis, sed etiam per bonitatem DEI & naturæ robur funditus eradicatum fuisse.

OBSERVATIO CCXVII.

DN. D. MICHAELIS ALBERTI.

Hæmorrhoides Menstruæ in puero decenni.

EAdem foemina, cujus in antecedente observatione mentio facta fuit, inter plures liberos adhuc vivos, etiam puerum indulgentius educatum & multo victu saginatum, sanum & integrum asservat, qui tamen paulo quietioris est indolis; hic jam ferme à duobus annis sua quidem sponte verno & æstivo maximè tempore Menstrua plane periodo, prævio Colico dolore conspicuum Hæmorrhoidalem fluxum, per triduum durantem, expertus erat, quo peracto nihil inde adversi senserat, sed adhuc bona valetudine gaudet: interea in hoc puerulo notandum est, quod ipse à teneris multo oppletus fuerit victu & adhuc voraci distinctus sit appetitu, deinde quod mediocri afflictione verminosa laboraverit, quæ tamen parum molestiæ ipsi unquam facessit, ita ut ex Vermibus Menstruum hunc sanguinis fluxum deducere velle, non quidem rationi & veritati quadrare mihi videatur; porro hic puer quoad extetnum conspectum paulo pallidior & turgidior comparet, interim ipsius Parens integra gaudet sanitate, neque ulla eminent qualitate, ex qua per hæreditatem Hæmorrhoidales motus ex Patre in hunc natum propagari potuerint, neque Mater illo tempore, quo hic puer genitus fuerat, Hæmorrhoidales senserat conatus: at enim vero hujus Matris
Parens

Parens & Mater, adeoque hujus pueri Avus Maternus & Avia Materna Hæmorrhoidali laboraverant profluvio, ut nihilo minus hujus incongrui fluxus in hoc puero ratio in hæreditaria dispositione satis conspicue hæreat, quamvis longe adulescens ætas Hæmorrhoidali quædam negotio, id quod fufius præeunte Hippocrate & Stahlio in meo tractatu de Hæmorrhoidibus, consentientibus *Frommanno* tract. de Hæmorrhoid. & *Franckenau* dissert. de Hæmorrhoid. demonstravi: & quamvis in hisce *Ephemerid. A. N. C. dec. I. ann. 8. obs. 22. & dec. II. an. 9. obs. 124.* ejusmodi exempla de pueris Hæmorrhoidariis prostant, tamen etiam hanc observationem addere placuit: illud interim hoc loco adhuc reticere nolui, quod præmonente *Hollerio* & testante ipsa experientia Hæmorrhoides, in tenellula ætate perrumpentes, haud provectiorem promittant ætatem, siquidem mihi adhuc biga exemplorum constat, ubi puella, quæ unâ Rachitide laboravit, perpusillâ & quinque annorum nata, deinde etiam puerulus ex hoc præmaturo Hæmorrhoidum fluxu in Atrophiam, miserandam contracturam & Hæticam inciderant, quo arduo & morbofo schemate etiam brevi occubuerunt: quales Historiæ Medicæ luculento confirmant testimonio, quod docente *Hippocrate* & illustrante *Stahlio* Hæmorrhoidalis fluxus certa ætate contingere debeat.

OBSERVATIO CCXVIII.

DN. D. MICHAEL ALBERTI.

De Hippolitho.

Lapidum genesis in diversis partibus animalium vivorum multis jam comprobata prostat Eruditorum suffragiis atque Exemplis, adeo ut præsentis observatione tantum veritatem lapidis in equo nati testari voluerim, sicut satis diserte & erudite de Hippolitho in *Miscell. A. N. C. dec. I. ann. 5. obs. 167.*

actum est ; & quamvis præterito anno honestus quidam Mercator hujus urbis , qui postea Hydropico obiit affectu plures calculos puniceæ coloris magnitudine differentes , quorum maximus minoris fabæ molem æquavit , per secessum evacaverit , qui quadantenus colore & duritiæ imo facultate tingendi cum lapide Bezoardico convenerant , quales lapides equidem non in fellea vesicula sed in ventriculo genitos fuisse ob tres hæc præcipuas affirmo rationes : 1.) quia calculi à nudâ bile nati ut plurimum colore viridescentes & consistentia friabiles atque tophacei existunt : 2.) quia tantæ magnitudinis calculi per Cysticum & Choledochum ductum , ni disruptionem ipsis inferant , haud transire possunt , præcipue cum motus , quo mediante tales calculi per hosce ductus transvehi & in intestinorum canalem promoveri deberent , neque in hisce ductibus proportionatus , neque alibi sufficiens , occurrat : 3.) quia nulla argumenta contrariantur , quin à priori & posteriori , ex ratione & observatione , sufficienter demonstrari possit , quod & quomodo calculi in ventriculo etiam generentur ; tamen hoc loco nonnullas observationes à Dn. D. Neumanno , auditore quondam meo perassiduo , nunc Medicinæ Practico Freybergensi Clarissimo ad me transmissas communicare volui , ita enim ipse suam recenset Historiam. Ante aliquot annos hic loci in ventriculo equi octo annorum , adustioris coloris , sub incessu faciliè sudantis , & quamprimum in stabulum deductus fuerat , mox decumbentis , tres calculi reperti fuerant , quorum maximus quinque libras cum quadrante ponderaverat & formam minoris capitis infantilis æquaverat , qui etiam in superficie plurimum lævis , in illo vero latere , quo ventriculi tunicæ adhæserat , paululum asperior fuerat : colore eminebant hi lapides puniceo : reliqui duo plurimum rotundam monstrabant figuram , sicut icon picturâ exceptus & hac vice transmissus clarius demonstrat : duo minores haud ponderati fuerant , quoniam unus illorum deliberato studio diffractus est , quo illorum ge-

nesis

nefis quadantenus compareat : inde etiam repertum fuit, quod una crusta sive lamella alteri adnata & circumducta fuerit, tandem in Meditullio delituit nucleus, ad avellanæ nucleus magnitudinem veniens : reliqua in Germanica addit lingua, quæ etiam huic observationi inserere volui. Der 3te und kleinste von diesen Steinen ist damahls weggeschendet worden : der größte aber wird annoch bey mir asserviret, worzu sich, weil er extrem groß ist, verschiedene Liebhaber gefunden, sintemahl, soviel uns wissend ist, dergleichen in keiner hohen Kunst-Kammer befindlich. Wie denn Valencini in seiner Natur- und Materialien-Kammer Libr. III. cap. 9. p. 437. zweyer Steine, so in der Strassburgischen Kunst-Kammer asserviret werden, Meldung thut, davon der größte 90. Loth wiegen soll. Vermuthlich mag sich dieser Stein in Pferden generiren, wenn sie von steinigten Wassern trincken, die eine Ochram bey sich führen, so die Digestion und resolution der Speisen verhindern, und dieselben per calorem præternaturalem, welches das stete Schwitzen des Pferdes anzeigt, impaktiren, coaguliren, und zu einer solchen dicken Massa machen, so nach und nach lamellatim sich übereinander laget, und endlich lapidesciret, dergleichen Massa mir zu Handen gekommen, so ebenfalls aus einem Pferde-Magen genommen worden, sie siehet aus wie Bimsstein, ist ganz leichte und porös, man kan auch drinnen noch etwas von dem verdauten Futter observiren.

Es ist mir auch ein Stein von einer andern Art zugeschicket worden, als ich nun selbigen exploriret, so habe ich die äussere crustam als eine harte rauhe Haut eines Messerrücken dicke befunden, die sich schneiden ließ, und den Stein in sich schloß, den man hingegen nicht schneiden konnte.

Anno 1723. wurde mir auch ein anderer Hippolithus eingehändiget, welcher Menste Novembr. bey einem schwarzen Pferde in intestino Colo gefunden worden. Es ist dieses Pferd einem Pacht-Mann, auf einem der Stadt nahe gelegenen sogenannten Hornischen Vor-Werck, zuständig gewesen. Er hat dieses Pferd

von einem Officier erfauffet, welcher solches mit aus der Polnischen Campagne gebracht. Es hat dieses Pferd starck geschwitzet, und weil es obstructionem alvi pertinacissimam lezlich bekommen, ist es auch davon crepirt. Es ist dieser Hippolithus ganz rund, so groß wie eine Schieb-Kugel, sehr spongiös und hat viel Gruben äußerlich, in welchen noch Futter zu sehen ist. An der Couleur ist er Leber-Farbe und nicht völlig lapidescirt; denn man kan noch als in einen Schwamm, wie an Bäumen wächst, hinein schneiden. Nun weiß ich nicht, ob er innwendig zum würcklichen Stein generiret ist, weil, wie bekant, à nucleo dergleichen exsiccirt und zum Stein worden. Er wieget 4. Pf. und 12. Loth.

Es wurde mir auch neulich ein Stein überbracht, welcher in der vesica urinaria einer Ruhe gelegen, wieget 6. Loth und ein Quintlein, an der Couleur ganz weiß, in der Form zwey Finger breit und sieben Finger lang, ist sehr porös und mürbe, bröckelt sich abe, wie ein calculus vesicæ bey einem Menschen.

Aus einem Schwein ist mir auch neulich ein Stein übersendet worden, welcher eine Oval-Figur, in der Größe eines Taubens-Eyes, zwey quer Finger lang und Finger breit dicke, an der Couleur bräunlich, wieget 2. Quintlein und 6. Gran, hat in der vesica Urinaria gelegen.

OBSERVATIO CCXIX.

DN. D. JOH. FRIDER. BAUERI.

Regeneratio rosarum rubrarum spontanea in aceto rosarum.

A Deo abscondita sunt naturæ penetralia, ut sapius vera existentia, ob summam eadem inveniendi difficultatem in dubium vocentur & a sagacissimis Naturæ scrutatoribus pro
non

non entibus habeantur. Simile fatum sensit miraculosum illud mysterium, quo solertissimorum quorundam Physicorum indefesso labore eo res devenit, ut plantas ex suis cineribus iterum educere, vel ex cujuscunque plantæ semine ἐγχειρήσει quadam ipsam plantam restituere potuerint. Quam plantarum restaurationem non unus celeberrimorum Physicorum ob eam causam dubiam reddere ausus est, quod hoc labore permultum tempus consumserit & nihilominus oleum & operam perdiderit. Sic Nicolaus Eglinger Disput. Basil. Thef. Physic. aperte fatetur, omnia hujus generis argumenta speciosa fallibilia esse & quod si intentioni respondeant, casu saltim hoc fieri. Alii, inter quos Riolanus, Rolfinc. Chim. L. VI. C. III. Billichius in Thessalo in Chymicis redivivo, Freytagius Noct. Med. C. 64. & plures sunt referendi, fabulishanc de Palingenesia relationem & nonentibus chymicis annumerandam esse, unanimi fassi sunt ore. Sed ipsa natura & tot Celeberrimorum Autorum autoritas pro re loquitur, dum sæpius citra omnem nostram spem & intentionem, absque omnimodo manuali labore, sedula Natura ejusmodi egregium spectaculum oculis nostris subjicit, prout de hac re citra jactantiam gloriari possum. Nec minus multi fide digni Auctores Palingenesiæ veram existentiam testimoniis corroborarunt. Sic Horstius Physic. Hippocrat. Diff. VI. Ath. Kircherus Mund. subterr. L. XII. Sect. IV. C. 5. Thom. Bartholin. de Nivis usu, Thom. Browne de Religione Medici Sect. 47. Petr. Borellus Observat. Med. C. II. Observ. 21. & alii in eo consentiunt, quod plantarum resuscitatio non vana sit speculatio. Imo, non solum artificialis regeneratio de plantis approbatur, sed etiam de hominibus & animalibus simile quid refertur, quemadmodum citatus Borellus Cent. IV. Obs. 62. justo fere liberalior ita sentit. „ Sed quod omnem admirationem superare debet, id de hominibus fieri poterit, & „ in phialis licita necromantia, patrem, avum, atavum, totamque prosapiam, imò antiquos Romanos, Hæbreos &

„ quemcunque volueris absque Pythonissa ad libitum accer-
 „ seris cum propriis figuris , modo eorum cineres & ossa ser-
 „ vaveris , aliaque majora quæ non adhuc revelanda esse exi-
 „ stimo.

Hæc porro confirmat Nicolaus Franchimontius Proto-Me-
 dicus Pragensis quodam experimento prodigioso , qui in de-
 stillando oleo vitrioli & spiritu vini tartarifato , in recipiente
 fumum observavit oberrantem , qui postea figuram colubri
 viventis representavit , & per duas horas in vitro permansit ,
 usque dum in spiritum urentissimum resolutus est. Kircherus
 l. f. c. causam hujus prodigiosi phænomeni nec in oleo
 vitrioli nec in spiritu vini , sed unice in semine serpentino vel
 huic vel illi ingredienti admixto quærendam esse perhibet ,
 ita ut ovulum colubrinum ignis calore excitari cujusdam vir-
 tutis plasticæ beneficio posteaque in serpentis formam redigi po-
 tuerit. Hinc ulterius prædictus Autor argumentatur , quod si
 qui hujus rei experimentum juxta enchiresin præscriptam rur-
 sus tentaret , frustra laboraret , cum non omni tempore tale
 feminium inveniretur ingredientibus insitum. Sed redeamus
 iterum ad Palingenesiam plantarum. Ita refert citatus Kir-
 cherus T. II. p. m. 435. se tandem invenisse modum , quo
 plantam in vitro hermetice sigillato ex suis cineribus excitave-
 rit , & ad decennium spectandam exhibuerit , donec hyber-
 no tempore vis vehementioris frigoris , phiala rupta finem
 spectaculi fecerit. Nec minorem meretur attentionem relatio
 Quercetani Hermet. discip. defens. contr. Anonym. Tr. I. C.
 23. de Medico Cracoviensi , qui ex omnibus herbis spagirice
 cineres præparare potuit & solo vasi admoto calore plantam ,
 tam colorem quam figura , viridi flori similem resuscitavit.
 Equidem Freytagius l. a. hanc Quercetani observationem om-
 ni fide censet indignam & fabulis ac præstigiis annumeran-
 dam esse putat , sed experientia , utpote omnium relationum
 optimus interpres , Quercetanum ab hac acerba inculpatione
 optime liberat. Quærat aliquis quomodo plantarum rege-
 neratio

neratio sit fundata? Paracelsus, qui hoc artificium magnum appellat naturæ mysterium, in L. VI. de rerum natura, ad tria sua principia, nimirum Sal, Sulphur & Mercurium provocat. Quod si itaque ligni carbones cum liquore & resina hujus arboris, adhibito leni calore in mucilaginosam massam redigantur, putat tria hæc principia, videlicet Sal in carbonibus, Sulphur in resina & Mercurium in liquore, quasi concentrata massam efformare, qua nova arbor iterum prodire possit. Hanc Paracelsiticam procedendi methodum descriptam invenies apud Tackium Myster. resurrect. rerum p. m. 49. Juxta assertum plurimorum Palingenesiæ defensorum sufficit ad unum saltim principium provocare, nimirum ad Sal omnibus vegetabilibus insitum. In sale, arte non omnibus nota, ex planta extracto, virtutem plasticam latere, quæ leni calore excitari & formam plantæ, ex qua sal fuit extractum, iterum restituere valeat, sæpius citatus Kircherus pluribus demonstravit. Hoc Sal plantæ essentialia Beguinus in Tyrocinio Chymico p. m. 18. seqq. vitam & essentialiam plantarum nuncupat, & ut hujus verba hic apponam, cit. loc. ita pergit. „Sales herbarum, præsertim calidarum, si certo, quodam modo & nobis cognito seminentur, alias producunt suæ speciei herbas. „ Huic adstipulatur Unzerus in Oper. Chymic. Tr. de Sale p. m. 131. qui demonstrat calcinationem & unctionem plantæ essentialiam non destruere sed Sal, utpote vim & potentiam remanere, qua nova similis planta produci queat. Quod si itaque his Chymicæ Magistris fidem attribuere non dubites, Sal cujuscunque plantæ & fruticis fundamentum est, quo ex rudi chao plantam naturali similem iterum restaurare valemus. Verum enim vero, licet ad oculos demonstrare possimus, Sal cujuscunque artificialis plantæ esse matrem, multum tamen abest, ut voto nostro respondeat Sal spagirice præparatum, ut potius multo plura requirantur adminicula, ante quam finem laborum nostrorum acquiramus. Modum procedendi cum sale plantæ essentiali,

ali, multifarium Autores recensent quemadmodum Harsdörffer in recreat. Mathemat. T. II. P. IX. ita procedere jubet, ut sal cum spiritu & phlegmate alicujus plantæ solvatur & iterum coaguletur, postea massæ rosis majalis certa infundatur quantitas & vase probe clauso asservetur, quo factò, admoto lenissimo calore, planta juxta omnes suas qualitates in conspectum prodiret. Alium modum Tackius in Tr. Tumul. paupertat. describit, scilicet ut ros majalis ex B. M. destilletur ad siccitatem, aqua destillata in phiala cum duodecim generis seminibus mixta, per duos menses radiis lunæ exponatur, postea mixtura cucurbitæ immittatur & apposito diaphano recipiente, radiis solis exponatur, quo peracto, fore, ut varii generis flores resurgant. Digby in Tr. de plantarum vegetatione simplicissimum enarrat modum, quo nimirum certam urticarum quantitatem ussit & ex hujus cineribus affusa aqua lixivium præparavit, quod, frigori hyberno tempore expositum & congelatum, figuram urticarum, excepto colore exhibuit. Plura experimenta Palingenesiæ artificialis collecta invenies in Georg Franci de Franckenau Tr. de Palingenesia. Sed ne in campum alienum divagari videar, dum rem crassis tenebris involutam perspicuam reddere studeo, aliam plane palingenesiæ speciem, ante oculos ponam, quam nec ars nec industria humana sed sola natura sua sponte produxit.

Paravi ante aliquot annos acetum rosarum rubrarum & post præparationem in nonnullis vitris asservavi, quorum unum, cum in locum obscurum fuerit positum, à me plane fuit neglectum, donec præterlapso anno præter spem ac opinionem in manus iterum incidebat. Vitrum cum a me adspiceretur, en! in fundo duæ vel tres rosæ rubræ in conspectum veniebant, quæ tam forma quam colore naturalibus rosis respondebant. Quod mirum, nec in eo sedula natura quicquam omisit, dum rosarum species, nimirum simplices & plenas, quæ tunc temporis aceti præparationi inser-

vierant,

viebant , quoad omnia sua folia efformavit , eo saltim excepto , quod calycem cum petiolo , imò etiam stamina formare ex merito intermiserit , cum sola rosarum folia acetum fuerint ingressa , stamina vero una cum calyce & petiolo fuerint seposita . Egregium hoc naturæ phænomenon omni attentione asservavi , eoque iterum per semestre spatium in scrinio servato præter jam recensitas rosas iterum duæ novæ conspiciebantur , quæ superioribus in omnibus respondebant . Insuper observavi cuticulam circa vitri orificium acetum contentum occludentem , sed hujus non alia fuit facies , quam vulgarium illarum pellicularum , quæ haud raro in doliis vinum involvere solent . Minus consultum mihi videbatur , hanc pellem , quæ parum ornamenti vitro conciliabat , e sede sua remove , cum verendum esset , ne rosæ vel turbarentur vel plane auferentur . Soli naturæ commisi & intra duos menses , id quod inutile velum mihi videbatur , sponte locum suum mutavit & duas iterum rosas regeneravit , ita ut jam acetum diaphanum non sine admiratione à me conspiceretur . Sic octo rosæ tam simplices , quam plenæ intra duos annos in hoc aceto rosarum comparuerunt , quarum priores tres non solum figura sed etiam colore cum floridis rosis conveniebant , posteriores vero in eo saltim ab iis differre videntur , quod tanta rubedine non sint exornatæ sed pallidæ magis conspiciantur . Quod si in rationem hujus mysterii inquiramus , jactator futurus essem , si hanc rosarum restaurationem meo labori adscribere vellem , nec enim quicquam me contribuissè lubens fateor , præterquam , quod ab initio acetum foliis rosarum infusum , radiis solis , diebus canicularibus exposuerim , postea vero in loco temperato i. e. neque calido neque frigido vitrum asservaverim , sedulo cavens ne ab importuna manu vel quocunque modo moveatur vel turbetur . Cum autem de hisce regeneratis rosis vix aliquis exactam ideam sibi formare nec etiam ab aceti rosarum præparatione simile quid sperare queat , operæ pretium erit , ut in eo ad minimum curioso Lectori satisfaciam

faciam & vitrum has rosas continens, in æs incisum ante oculos ponam. Vitri utrumque latus pictor oblique delineavit, ut omnia eo melius in conspectum veniant.

(Vid. Tab. XII. fig. 4. 5.)

OBSERVATIO CCXX.

DN. D. JOH. HENRICI SCHULZE.

Polypus ἀσπυς œdematis & exulcerationis cum copioso succi lymphatici effluvio causa.

Circa initium anni cæs. 1688. Halæ Magdeburgicæ in nosodochio orphanotropei Glauchensis decumbebat adolescens vigesimum annum, quantum memini, nondum emensus, cui præter reliqua incommoda pedes & nates valde intumuerant, & in superficie pustulas magnas limpida gelatinosa aqua repletas, contraxerant. Hæ quum indies augerentur a chirurgo tandem apertæ fuerunt, ut humiditas efflueret: medico, viro experientissimo mihiq; a multis annis amicissimo D. D. Joanne Junckero omnia artis præsidia ad hominem restituendum interea diligenter adferente, sed nihil proficiente. Continuo enim manebat tumor, tantamque humiditatis copiam per loca a cuticula jam destituta effundebar, ut plurima lintea quotidie imbueret. Adeo autem nihil purulenti aut graveolentis habebat emanans humor, ut a purissima lymphâ nihil illum differre, quum vivum inviserem, agnoverim: ipse etiam chirurgus, qui pustulas illas aperuerat, pro certo affirmabat, nihil præter limpidadam puramque lympham a se umquam fuisse extersum. Quum igitur morte auferretur miser homo, ante laudatus medicus me benevole invitabat ut cultro viam ad indagandas morbi causas patefacerem. Dissecui itaque, præsentem etiam D. D. Cramero, nunc practi-

practico Swinfürtenſi & multis medicinæ chirurgiæque ſtudioſiſ ſpectantibus, exanime corpus, in quo præter abſceſſum, multa uniformi cocta, ſed, quod mirabar, non foetente, alba materia repletum, ad poſtremam pulmonum regionem ubi vertebris adhærent, latitantem, ſinuofos cuniculos inter membranam thoracis interna ſuccingentem, cum qua dexter lobus firmiter coaluerat, extendentem, nihil omnino quod notabilem labem viſcerum teſtaretur, deprehendebamus, donec cor ipſum attingebatur.

Hoc vero nimis flaccidum externa facie, auriculas, dextram præcipue, valde turgentes oſtendebat. Mirabamur ubi interiora cordis patefacta erant, ſtupendos polypos radices ſuas circa cordis atque auricularum lacertulos agentes, indeque per omnia tam arterioſa quam venoſa vaſa cordi implantata ramos emittentes. Ut integrum extraheremus unum venæ ab inferioribus ſanguinem cordi advehenti innatum & præ ceteris inſignem, totum ejus canalem per longam incisionem aperuimus, finemque tandem deprehendimus vix duorum digitorum intervallo ab eo loco ubi in ramos iliacoſ finditur. Nolo multis commemorare eundem polypum ramificationes ſuas dimiſiſſe per omnia illa majora vaſa, quæ ſanguinem ſuum ex jecinore collectum venæ huic cavæ infundunt: ſed feſtino potius ad exponendum monſtrum, quod ſe circa ipſam diſiſionem venæ hujus offerebat. Nimirum hærebat hic concretum aliquod polypoſis per omnia ſimile, niſi quod *ἀσπυς* erat, admodum craſſum, &, ubi maximum erat, diametro cavæ fere reſpondens, ita ut cavitatem hujus canalis tantum non penitus expleret. Figura accedebat ad oſſiculum illud capitis carpionum, quod vulgo lapidem carpionum vocitamus, ſed magis, quam illud oſſiculum rotundum & plenum erat, cordisque ut pingi ſolet ſimilitudinem aliquo etiam modo referebat. Nam ubi angulo iſti, in quo iliacæ venæ coeunt, inſidebat, levem quandam incisionem, tamquam crenam, habebat. Lateribus venæ cavæ a parte poſteriore,

qua nempe dorsum respicit, sese applicabat, sine tamen coalitu, eoque loco habebat maximam tam latitudinem quam profunditatem suam: antè non attingebat omnino canalis hujus latera, ita ut sanguis adscensurus exiguo & vix quartam partem totius venæ capacitatis æquante spacio fursum evadendi locum hic haberet,

SCHOLIUM.

Quid bonum adolescentem in tam miserum & immedicabilem statum præcipitem dederit, equidem me non habere satis compertum fateor. Tantum accepi ipsum pueritiam & ineuntem adolescentiam non solum alacriter transigisse, sed moribus etiam nimis solutis, ut ab omni cultura abhorreret. Ad meliorem mentem rediens abjecta pristina feritate non solum compositissimis moribus fuit, sed ad litterarum studia ut fero, sic serio impetu delatus sedentiæ vitæ totum se simul ac semel mancipavit. Relatum mihi est ipsum, quum ante annum iter aliquot dierum Halam faceret, idque valde frigida jam tempestate suscepisset, offensum dicacitate & improbitate eorum, quos itineris socios sortitus fuerat, vix ausum fuisse e rheda, qua vehebatur, meritoria descendere & diversorium subire: ut autem frigoris vehementiæ resisteret vinum adustum, copiosius forte quam par erat, bibisse. Utrum vero hoc diætæ vitio, utpote frigore sanguinem ad interiora majoraque vasa compellentè & in iis cohibente, vini autem spiritu inspissante & coagulante, mali sui fundamenta jecerit, an aliæ causæ simul fuerint, id est in quo mihi nondum satisfacio. Illud certum est hominem ab eo tempore valetudinariam duxisse vitam, inque singulos fere dies omnia pejora facta esse.

Hoc autem extra omne dubium positum esse existimo illum tumorem, qui nates prius deinde etiam pedes obsedit, tandemque magnas pustulas aqua limpida plenas in superfici-

cie attulit; ex quibus apertis longo post tempore purissima lympha continuo emanavit; nullam aliam causam agnovisse præter hoc ipsum concretum polyposum, quod viam sanguini ab inferioribus adscensuro interclusit. Scilicet jam diu notum est experimentum in tumorem œdematosum attolli partem sanguine per arteriam libere influente, per venam autem aliquamdiu constrictam aut arctius compressam reditum non inveniende: cui similia præstabat impedimentum in ipsa vena hoc loco observatum, quod quidem non penitus obstruebat iter, sed ita arctum reddebat ut quarta tantum pars totius canalıs libera existeret.

Putavi autem hanc observationem non indignam quæ publice extaret, non solum quia œdematis pertinacis, subsequutæque exulcerationis causam haud certe vulgarem exhibet, verum etiam quia mihi inter tot observationes de polyposis concretionibus passim inventis nullam videret licuit, qui polypum tam crassum, eumque ἀπρόδα, a quopiam in vase quodam visum commemoraret. Peculiariter autem me eo perduxit, quod vidi multos doctissimos viros dubitare utrum polypi in mortuorum cadaveribus inventi, in vivis & decumbentibus jam fuerint, causaque morbi mortisque insequeutæ extiterint: an vero iidem demum in anxie mortis articulo, subsistente jam & feriente sanguine, enati fuerint & coierint. In hoc enim homine puto manifestissime elucere nexum illum inter venosi sanguinis impeditum progressum, subsequutumque ejusdem in extremis stagnationem lymphæque secesum: quæ quidem quamdiu adfuit (adfuit autem ante mortem mensibus aliquot) eandem adfuisse causam arguit.

Tandem quoque Viro experientissimo data fides me admonuit ut promissum servarem, tandemque cum ipso communicarem quam publice pollicitus sum * notabilem historiam

ex pedibus stillicidii, quo succus nutritius, laudabilis ad satis longum tempus e pedibus prorupit, donec morte auferretur ægrotus ille; in cujus cadaverè licuit causam admodum mechanicam hujus stillicidii cultro anatomico detegere manuque contrectare, quantum memini à nemine umquam observatam aut litterarum monumentis traditam.

OBSERVATIO CCXVI.

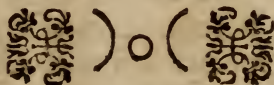
DN. D. JOH. HENRICI SCHULZE.

De Spiritu vini tartarifato tinduram antimonii non extrahente.

Quum magnam commendationem sulphuris antimonii aurati, tam illius quod primum cadit quam alterius, quod secundæ præcipitationis dicitur, legissem; idque ultimum, quum experiendi occasio esset, in officina nostra pharmaceutica, alias instructissima, desideraretur: auctor fui pharmacopœo, diligentissimo suarumque rerum peritissimo viro, ut illius præparationem fusciperet, cui labori ipse etiam, dum materia debito modo fundebatur & ad extrahendum spiritui vini immergebatur, per otium adstiteri. Quum materia per integram noctem convenienti calore in arenæ balneo commissa fuisset, nihil tamen coloris contraxit infusus spiritus, sed perinde albus, ac adfusus fuerat, permansit. Mane igitur sequentis diei ad me mittebatur portio illius, quæ gustui explorata satis & plus etiam acris erat quam quæ in officinis existat, tinctura. Quumque guttulam unam vel alteram super planum effunderem, promte aufugiente & per auram dissipato spiritu, remanebant crystalli micantes salini, aperteque testabantur tam saturatum spiritum esse salibus quam potest esse saturatissima, quæ dicitur, tinctura. Ipsemet pharmacopœus quum toties tinduram fecisset, mirabarur esse-

effectum, causam vero scite admotum conjiciebat in spiritum vini super sal tartari rectificatum, quem superfuderat, quum forte alter per se rectificatus tunc non esset ad manus: me vero plane sibi consentientem habebat, quippe jam pridem persuasum colorem istum rubicundum, quem spiritus vini extrahit antimonio cum salibus calcinato affusus non deberi sulphuri cuidam metallico, sed potius oleosis spiritus vini partibus cum sale combinatis. Plura non addo quum videam Exc. Dom. Lic. Carl id solide docere Ephemerid. nostrarum Cent. II. observ. CXC. ad cujus confirmationem nostram hanc experientiam nude subungere visum fuit.

Videant autem alii quam juste prudenterque hodie quibusdam locis pro tinctura myrrhæ vel succini extrahenda, jubentibus passim & efflagitantibus medicis, adhibeatur idem spiritus vini tartarificatus: aut saltem myrrha ante extractionem aliquoties liquore nitri fixi aut oleo tartari p. d. irroretur, tumque demum extrahatur. Essentia, seu tinctura, quantum ego experiendo didici, nequiquam saturatior hoc pacto impetratur: bene vero & omnino talis, quæ usui externo balsamico in ulceribus tractandis omnino inepta sit & noxia. Fateor rubicundiozem conspici tincturam myrrhæ cum alcalifato spiritu factam: unde aliqui eam saturatiorẽ esse sibi aliisque persuadent: sed si quis alteri per purissimum spiritum factæ pauculas guttas tinctura antimonii aut metallorum instillet, quasi momento exaltatur color & ex flavedine in rubedinem tendit, quum interim myrrhæ particulis nihilo saturatior facta sit.

OBSERVATIO CCXXII.

DN. D. JOH. HENRICI SCHULZE.

*De efficacia ethiopis mineralis in glandularum colli,
maxillarum parotidumque tumore inveterato & fistula
pone aurem sananda.*

ANno clō 16cc XV. ad finem labente Hala mihi proficiscendum erat in patriam, ubi per plusculos dies fruebar hospitio viri admodum Reverendi, quem ut alterum parentem semper colui, nunc ut focerum dilectissimum veneror. Ejus filia natu minima tunc duodecimum annum agens, variis catarrhilibus molestiis a multis annis divexata tunc & lucem solis & hominum conspectum effugiebat, alteram sibi intolerabilem, alterum ne molestiam crearet ingrato odore saniei flavæ, quæ ex ejus dextra aure continuo emanabat, non solum per meatum auditorium, sed & per foramen pone aurem, ex quo in meatum poterat stilus intrudi. Glandulæ colli, maxillæ inferioris & parotides utrinque enormi tumore erant distentæ videbanturque omnino obduruisse. Nihil omissum erat, ut in filia senibus parentibus dilectissima, quod vel a medicis vel chirurgis proficisci posse crederent: sed exiguum consequi licuerat operæ pretium.

Hoc rerum statu in memoriam mihi veniebat æthiops mineralis, cujus multas laudes ab amico quodam in ædibus Hoffmannianis tunc familiari convictore, medicinæ candidato acceperam, nondum ipse tamen experientia cognoveram. Ratus igitur idoneum huic inveterato malo fore istud remedium, missurum me medicinam pollicebar, sed non ante sumendam, quam pluvia tunc & inconstans tempestas cum sereniore & constantiore permutaretur. Halam redux circa novi anni initium transmisi æthiopem ita præscriptum, *R. Æthiop. min.*

min. ʒʒ. pulveris cinnam. acut. Sacch. Canar. ā ʒj. Ol. Cinnamom. gt.
 IV. M. div. in 16. p. eq.

Conditiones sumendæ medicinæ has porro præscribebam. Sumeret puella, ante usum æthiopsis laxantes pillulas omnino lenissimas ad normam Beccherianarum factas. Sequentis diei mane adsumat dosin pulveris prædicti, idemque duobus sequentibus diebus faciat. Post tres doses successive sic sumtas easdem pillulas sumat, sequenti autem die prorsus nihil medicinæ capiat. Tum ad usum pulveris per triduum redeat, iterum laxet, unum diem quiescat, sicque deinceps pergat donec medicina sit consumpta. Interea adjuvetur mercurialis medicinæ operatio regimine diapnoico & sufficienti humectatione, in quem finem adjeci species pro potu conveniente ex sarsaparilla, r. chinæ, bardanæ, scrophulariæ, polypodii, glycyrrhizæ, cort. aurant. culilabani, semine anisi, cet. quem mane instar infusi theiformis bibit, deinde, ulterius decoctis speciebus, potum non ingratum adepta est pro ordinario sumendum.

Tres menses transigebantur inter spem ac metum: tandem vero significabant læti parentes exoptatissimum medicinæ effectum, nec poterant satis demirari, qui potuerit medicinæ quantitas ad plenariam mali extinctionem adeo exacte determinari: brevi enim animadversum esse, quantum glandularum tumor minueretur: sed quum ad finem tenderet curatio etiam aurium fluxum omnino disparuisse & fistulam pone aures coïisse. Nihil molesti passam esse virginem, omninoque degisse, tamquam sine usu medicinæ fuisset, nisi sensibilis emendatio valetudinis vires remedii prodidisset.

SCHOLIŌN.

Plures de efficacia æthiopsis mineralis, observationes ab illo tempore collegi. Sed quod eas nuper Candidato medicinæ permisi, dissertationi inaugurali de *Æthiophe minerali*,

Rrr

medio

medio Octobris 1725. habitæ, inferendas, merito abstinemus a tædiosa repetitione.

OBSERVATIO CCXXIII.

DN. D. JOH. HENRICI SCHULZE.

De auris constitutione interna in ove surda.

QUUM lanio Halensis ovem, quæ sæpe a grege aberraverat, quoniam vocem pastoris non audiebat, mactasset, mihi que tunc crebro pro sectionibus in collegio anatomico partes animalium ab ipso ementi obtulisset caput cultro rimandum, in eo sequentia observavi. Meatus aurium repletus erat materia ceruminosa valde diluta, eodemque modo, quem in hominibus aures manantes habentibus observamus, foetente. Hanc cum eluissẽm, quantum poteram, integrumque auditus organon, una cum tuba Eustachiana, a reliquis capitis partibus separassem, ad interiorum progressũ sum scrutinium. Vidi itaque, quod me in maximam admirationem abripuit, membranam tympani utraque sui superficie, illa scilicet qua ad meatum auditorium spectat, & altera, qua cavitatem tympani obducit, obsessam quasi verrucis capitula acicularum minimarum æquantibus, manifeste vasorum quorundam implicationes & conglomerationes præ se ferentibus. Similes quasi verrucosæ conglomerationes totum ambitum tympani cavitatis, quæ in ovibus satis magna est, investiebant & per integram tubam Eustachianam usque ad ejus orificium sese offerebant. Interior hæc cavitas eandem sordidam foetentemque materiam, quæ in meatu fuerat, continebat, totaque ab ea repleta erat.

SCHOLIUM.

Verrucas primò intuitu mentientia hæc corpora veras fuisse vasorum productiones & conglomerationes præternaturales

rales manifestum erat accuratius intuenti, sed manifestius reddebatur, quia facili labore diduci poterant & explicari. Puto ejusdem indolis fuisse corpuscula illa, quæ in membranæ hydropicorum corporum, ut peritonæo, pericardio & pleura a quibusdam visa & pro glandulis descripta sunt. Equidem non valde repugnæro si quis conglomerationes hujusmodi vasorum glandularum præter naturam factarum nomine & loco censendas putet, quum saltem effectum glandularum, nempe secretionem materiæ cujusdam, præstiterint in hoc subjecto ovis. Nullum enim mihi dubium est proventum materiæ illius ab his quasi verrucosis conglomerationibus dependisse, quum si omnino vellem eam a glandulis ceruminosis dictis derivare, obstat insignis ejus copia in cavitate interna a me reperta. Ipse quidem primo inspecta illa suspicabar forte tympani membranam fuisse perruptam, ut per foramen quoddam influere illa potuisset: sed accuratiori examine omnino vidi illam non solum integram, sed vel quadruplo naturali crassiorē esse, nec aquam meatui infusam & in eo ad multas horas relictam vel minimum penetrare posse: unde nihil reliquum fuit unde scaturigo illius deduci posset, quam ex his ipsis vasorum conglomeratis ductibus & extremitatibus.

Nullus dubito quin etiam in hominibus enatæ ejusmodi vasorum extremorum prolongationes & conglomerationes causa surditatis vel obtusioris auditus existant. Intime novi virum quendam cui admodum puero accidit, ut pila ex nive duriorē ad sinistram aurem fortiter illisa, tunc quidem sanguis copiose efflueret & deinde profluvium materiæ fœtidæ aliquandiu duraret. Illi ab eo tempore usque ad vicesimum ætatis annum læsa auris ab auctumni fine usque ad veris jam adultioris tempora manavit ichore fœtido colore vitellum ovi referente, sed consistentia dilutiore, totoque illo tempore vel nihil, vel admodum obtuse, illa aure audire potuit. Neque raro ipsi accidit ut molestum in summis faucibus gustu

odoratuque sensum perciperet, cum pruritu & titillatione, eoque tempore mucum & salivam notabiliter flavescentem projiceret, sine dubio ex interiori aure per tubam Eustachii exoneratam.

Quid me nuper in hac sententia confirmaverit, brevibus referam. Puer erat decem annorum qui quoniam audire non poterat, nec loquendi usum habebat. Adhibitus in consilium, aures explorare adgredior, idque ut sine dolore & læsione facerem chartam mollem, in formam specilli convolutam, adhibebam. Hanc cum extraherem non solum colore sed & odore simillimam, paulo tamen tenaciorem superius descriptis materiam ipsi adhærere sensi: quare sollicitis parentibus spem feci fieri posse ut huic ægroto convenientium remedium continuato usu succurratur. Dedi ipsi in hunc finem mercurialem medicinam blandissimam aperitivo - diapnoicam, per plures dies cum infuso quodam continuo assumendam, cum prognosi illa, sæpius, post intervalla quædam, repetendam esse eandem curationem. Effectus primi tentaminis, DEO annuente, is fuit ut intensiores sonos & clamores nunc audiat, jamque voces quasdam & sonos imitetur: speroque fore ut divini numinis auxilio plene convalescat, quod si ex voto successerit integram curationem suo tempore exponam.

OBSERVATIO CCXXIV.

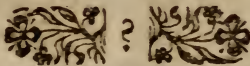
DN. D. JOH. HENRICI SCHULZE.

De ductu thoracico nova faciliq̃ue enchiresi inveniendõ.

Quum superiore æstate in theatro nostro dissecares & demonstrares cadaver viri decollati, apertoque abdomine vasa lactea per mesenterium pulcre conspiceremus, ludo

bido incessit ductum etiam thoracicum in eodem subjecto demonstrandi. Sed quoniam tunc quidem prandii tempus avocabat, laborem hunc aliquantisper differre cogebar. Reversus chyli quidem vasa frustra inquirebam, omnia enim disparuerant, sicque simul omnis spes ablata erat secundum D. D. Henningeri descriptionem inveniendi, quod quærebamus. Sed nec D. D. Salzmanni consilium, quo jubet vas lymphaticum magnum per venam emulgentem sinistram decurrens inquirere, nunc exsequi licebat: non enim apparebat nobis illud vas quantumvis accurate quærentibus. Rem igitur alia via aggressus sum. Intestina tenuia pleraque a nexu mesenterii liberata extra abdomen protraxi, & hoc facto cœpi mesenterium, qua parte colon in dextro latere adhæret, levi prius incisione facta, digitis deinde caute separare sursumque protrahere: sic subito & cum aliquali impetu profiliit qui antea ab arteria magna & vena cava suppressus delituerat ductus lymphæ albente mediocriter adhuc repletus, etsi tricesima a morte hora jam effluerat. Conspiciendum autem se præbebat inter aortam & venam cavam, accurate in illo loco, cui e regione vena emulgens sinistra cavæ trunco jungitur. Cera deinde rubra repletum per thoracem ulterius eundem prosequi facillimum fuit.

Videtur sane hæc enchiresis longe facillima, & non parum certior illis, quæ jam sunt cognitæ & proposiæ: neque despero fore ut sapius experiendo certissima reddi possit.

OBSERVATIO CCXXV.

DN. D. JOH. HENRICI SCHULZE.

De pinguedine bubonocelen mentiente.

IN eodem cadavere quum peritonæi processus accuratius, & annuli simul rationes, ad doctrinam herniarum intelligendam, explicare conarer, tanta se offerebat in dextro latere crassities & tumor processus, molle corpus digitis pre-mendum præbens, ut mecum omnes adstantens crederent nos intestinum vel omentum intus deprehensuros esse. Sed cum aperirem illico apparuit quantitas magna pinguedinis vasibus spermaticis arcte intertexta & internata, ut non sine magno labore separari inde posset: peritonæi interiori lamina prorsus naturaliter constituta, nihilque relaxata. Hoc a dextris viso etiam sinistri lateris processum aperui, ibique pariter pinguedinem, sed longe pauciozem, vasibus intertextam reperi. De cetero vir hic adeo non erat pinguis ut potius strigosus macilentisque mereretur accenseri: quo magis illam pinguedinis in hoc loco collectionem adnotandam putavi, quum fieri possit ut illa non attentissimo imponat, herniamque suspicari, ubi nulla est, inducat.

OBSERVATIO CCXXVI.

DN. D. JOH. HENRICI SCHULZE.

*Observatio anatomica exhibens sectionem puellæ cum
hernia umbilicali nata & statim post partum
mortuæ.*

Mense Januario clō lōcc XXIII. in vicino pago nascebatur puella, quæ magnum tumorem in abdomine habebat tunica tenui diaphana vestitum. Quum ad sepulturam huc
defer-

deferretur, a parentibus venia impetrata est corpusculum illud dissecandi, quod præsente Exc. D. D. Bajero, Collega & fautore honoratissimo, multisque spectantibus philiatris feci.

Exterius tumorem magnitudinem pugni mediocris æquantem & circa basin suam aliquantulum angustiolem deprehendimus, circa cujus basin cutis & cuticula, ut reliquum univcrsum corpus hæc partes habebat, deprehendebatur. Sed ubi se attollebat hic tumor incipiebat membrana diaphana, non valde crassa, firma tamen, quam peritonæum fuisse deinde, ubi tumor dissectus & cutis separata fuit, manifeste cognoscebatur. Ad infimam oram hujus tumoris, qua regionem pubis spectabat, adnatus erat funiculus umbilicalis. Quum decussatim incidere membranam, quæ tumorem cingebat, effluebat aquæ flavescens & subsalsæ, quantum quatuor uncias æquabat. Jam ubi laciniâ discissæ membranæ diducere volebam, plerisque locis omentum ipsi adnatum videbam, in quo duo maxime notavi, quæ delectarent. Primum erat vasorum sanguineorum subtilissimorum copia & ornatus, alterum, quod prius spectaculum adjuvabat, aqua inter omenti duas lamellas inclusa, quæque efficiebat ut vasa sanguinea majora apparerent, meliusque cognoscerentur; simulque Ruyschii adsertionem, qua is contendit omento humano nulla foraminula inesse, egregie confirmabat. Præter omenti maximam partem, supra hepar præter naturam revolutam, integrum hepar tumori huic inerat, sed a figura sua naturali multum recesserat globosumque factum erat, pro ratione loci quem hic præter naturæ ordinem occupaverat. De reliquo nihil erat quod animadverterem in quo à statu sano recesserat, nisi hoc quod folliculum fellis omnino vacuum & contractum inveni. Exigua etiam portio intestini jejuni in tumorem hunc illapsa erat. In ventriculo & liene, præter id quod ex situ aliquantum retracti erant, nihil singulare inveni: nec etiam in intestinis, nisi hoc unum quod intestinum ileon illo loco qui quatuor latos pollices distabat a cæco, appendi-

pendicem præternaturalem habebat digiti auricularis extremum articulum longitudine sua æquantem, in basi sua intestinuli ipsius latitudinem bis superantem, sed continuo in acutum abeuntem, cujus apicem glandulosa papilla quadam quasi coronabat.

Hepatis situs præternaturalis diaphragma mirum in modum detraxerat, ut sub eo retracto renes tamquam thecæ inclusi, toto fere corpore suo delitescerent. De reliquo nihil præter naturam renum infantilium aderat: sed ureterum amplitudinem, quæ omnino æquabat ordinariam in adultis, admirabar, & quod ren dexter binos ureteres, alterum ex parte superiori, alterum ex medio sui corporis, dimittebat, sibi invicem proxime junctos, & ad vesicam coalescentes, simplicique foramine lotium immittentes. Thoracem ob festinationem necessariam, quia sepulturæ hora aderat, non nisi perfunctorie licebat lustrare. Cavitas ejus multam continebat aquam, quæ pericardium etiam valde extendebat. Cor, pulmones & thymus nihil, quod præter ordinem esset, offerebant.

SCHOLIUM.

Erat puella hæc ordinariam magnitudinem in utero consecuta, partuque non difficili exclusa. Obstetrix & pater, præsentibus sectioni, affirmabant vivam fuisse in lucem editam, sed momento statim exspirasse. Vero mihi simillimum videtur ideo eam communi aere non potuisse uti, quia diaphragma tantopere retractum ad respirationem peragenda non valuit officio suo defungi.

Ceterum veniam me facile consequuturum spero, qui prolapsum hunc omenti & hepatis cum intestino herniæ umbilicalis nomine designavi, quum satis diversa sit herniarum, quæ adultis hoc loco accidunt, conditio; quam quidem hic indicare aut repetere non est necessarium. Retinui autem notum nomen, quia aliud non occurrebat commodius.

An forte, si puella vixisset, illa appendicula intestini ilei evasura erat diverticulum ejusmodi, quale *Ruyfchius thesaur. anat. VII. tab. I. fig. II. & III.* ex hominum corporibus exhibet, & cujus simile mihi ante paucos dies demonstratum est, quod Ianio quidam ex sue mactata extraxerat, indeque, ut intestina replere moris est, botulum effecerat, quem viro honoratissimo tamquam singulare & præcipuo viro dignum donum obtulerat. Adferebat autem Ianio hic id quidem in suis barbarum, sed a se sæpius visum esse, artisque termino vernaculo vocari ein *Dreyack*, scilicet a tribus extremitatibus quas farci-
men inde confectum habet.

OBSERVATIO CCXXVII.

DN. D. JOH. HENRICI SCHULZE.

De femina stillicidio urine perpetuo laborante.

Rustica mulier triginta duorum annorum ante biennium primum partum cum maxima difficultate in lucem ediderat, ex quo tempore urinam continere nequit. Ad me hac ætate venit, quoniam audiverat ex alia rustica, quæ eodem malo laboraverat, illam meo consilio, (dederam autem bu-
fonem crematum ex collo gestandum) feliciter convaluisse. Dedi ipsi idem remedium, sed post duos menses rediit, id-
que sibi nihil profuisse retulit. Miratus ego effectum impar-
rem, suasi ut se inspiciendam præberet, præsertim quum alium
nævum indicaret, qui id efflagitabat. Exploraturus igitur
meatum urinarium vidi ipsum penitus coaluisse, ut nec mi-
nimum specillum intrudi posset. Cœpi igitur ulterius explo-
rare vaginam, quum oculis meis viderem urinam inde efflue-
re. Digito igitur intruso cum os pubis superassem deprehen-
di foramen tantum, cui anterior indicis articulus facile pote-
rat immitti: cumque in illud foramen catheterem inducerem,
paucisque momentis relinquerem, urina guttatim per illum ef-

fluxus, nullum ut dubium superesset de læsione continui quæ vesicæ in superiori colli ejus parte acciderat.

SCHOLIUM.

Multis auctoribus, recentioribus tamen magis quam vetustis, innotuit vesicæ post partum difficilem in vaginam perforatio. Primus eorum, qui mihi ad manus sunt, est *Felix Platerus observ. libr. III p. m. 787*. Post hunc *Henricus ab Heer. Obs. 1, 14*, notabilem historiam & notatu digniorem curationem exhibuit. Vidit eundem affectum *Timans a Guldenklee & Mauriceau*. Copiosius de hoc argumento disseruit *Christophorus Væterus*, in libro vernaculo quem *scholam obstetricum* inscripsit, parte III. c. 8. Exc. D. D. *Hilscherus* peculiarem Jenæ edidit dissertationem de *urina incontinentia ex partu globulis ligneis curanda*, inque ea casum feminae rusticæ retulit, quæ cum hoc malo, & insuper intestini recti in vaginam perforatione decem jam annis vixerat, quum opem ejus imploraret. Sed nullam videre adhuc mihi licuit observationem, ubi simul oclusio meatus urinarii fuit, ut in mea ægrota, quam dimisi cum consilio ut sibi pateretur aperiri meatum, quoniam hoc prius non factum nullus aliis remediis superesset locus: quod quidem se facturam promisit si prius mariti & amicorum consilia audivisset.

Equidem illa abhinc non potuit adduci ut sineret aliquid tentari pro orificio meatus urinarii recludendo. Pro certo tamen accepi illam hac ætate uterum gestasse & prolem feliciter esse enixam.

Hoc ipso anno 1725. alia mihi femina obtigit eodem morbo laborans in qua manifestum fuit exploranti, vaginam in vesicam patere, sed foramen illud altius, quam in præcedenti femina, inveni: meatum autem urinarium bene patulum. Huic globuli Hilscheriani, quos ante duos menses gestare cœpit, in tantum quidem profunt, ut per vaginam nihil effluat. Sed oportet sphincterem vesicæ enormem in modum fuisse læsum, quo-

quoniam ex meatu urinario continuo effluit lotium. Futuro vere, si DEUS vitam dederit, experiar quid in hac præstiturus sit bufo.

OBSERVATIO CCXXVIII.

DN. D. JOH. HENRICI SCHULZE.

De Cavitatibus sive sinibus ossium capitis.

QUUM superiori anno medicinæ quidam candidatus ad me deferret cranium nescio unde allatum, magnitudinis conspicuæ, illudque accuratius consideraturus ferra divisissem, id in admirationem me abripuit insignis magnitudo cavitatum s. sinuum ossis frontis, simulque invitavit ut mihi ad ceterarum, quæ in capitis ossibus reperiuntur, cavitatum contemplationem viam pararem. Paucis interjectis diebus commode accidit ut Per-Illustris S. R. J. liberæ Reip. Norimbergensis Sapientissimi Senatus insigni beneficio impetrarem cadaver virile in academiæ theatro anatomico publice dissecandum: qua occasione usus omnia, quæ ad dictas cavitates pertinent, studiose tam in hoc recenti, quam in pluribus quæ ipse ad manum habebam, & quæ *Excell. D. D. Trevv*, Physicus Norimbergensis, benevole mecum communicavit perquisivi. Quid tunc invenerim brevi post dissectionem publicæ luci exposuit D. D. *Sebastianus Reiningger*, in dissertatione sua inaugurali *de cavitatibus ossium capitis, earum vera constitutione, usu & morbis*, edita 1722. mense Junio. Ex qua jam quæ anatomem illustrare possunt excerpta dabo. Non inutilem hanc operam existimo, quoniam satis certo scio plerosque paulo vetustiores anatomicos illas ita descripsisse ut in craniis e terra erutis aut coctione præparatis invenerunt, unde non pauca vel falsa vel obscura de iis tradiderunt.

Ipse ad præparationem omnium, quæ huc pertinent, sequenti ratione me accinxi. Exempto cerebro & dura matre omnes deinceps partes externas capitis ossa cingentes, quantum fieri poterat, removi. Ad cavitates aperiendas commodissime inservivit instrumentum quo utuntur Chalcographi ad litteras in ænea tabula scribendas, cælum, ni fallor, Latini vocant: quo etiam utor ad auris interiora, præsertim canales semicirculares & cochleam, in duro ossè petroso detegenda. Ad foramina seu exitus singularum cavitatum seta suffecit. Postquam omnia in recenti præparato satis consideraveram, ferventibus solis radiis exposui, quorum ope cito exsiccatum fuit, unde postea pleraque foramina melius clariusque apparuerunt, ipsumque præparatum ad hunc diem bene durat, quantum conjicere licet diutius duraturum.

Os frontis, qua parte ad oculorum orbitam formandam interius reflectitur, atque nasi radicibus sese accommodat, in plerique hominibus cavitates binas format, septo tenui ossè in medio distinctas, quæ, ubi mediocres sunt, vix ulterius versus tempora, quam medium oculi spacium, ubi orbitæ summus locus est, excurrunt. Altitudinem ab eo loco, ubi nasi ossa apponuntur, metitus, pollicem æquare illam intelliges. In illo orbitæ angulo, qui ad nares est, cavitatis fundus est, & hoc loco fere ossium laminæ a se invicem maxime distant: hincque angustior facta in canalem osseum definit, qui, ad medium ossis spongiosi superioris delatus, ibidem foramine, quod inter reliquas cavitates adhuc enarrandas amplissimum est, in narium meatum, non rotundo, sed oblongo & rictum quendam referente, finitur.

Ea est conditio hujus cavitatis, ubi mediocris illa est. Dari autem longe majores in hoc ossè, docuit me alius cranii inspectio. Nam in illo a dextris quidem non excedit medium orbitæ spatium, sed in sinistro latere tam longe excurrit, ut supra orbitæ angulum externum demum terminetur, quod cavum duorum pollicum latusitudinem plane æquat. Amplitudo

do tanta est , ut medii digiti articulum extremum facile capiat. Altitudo , inde a radice narium computando , a sinistris quidem in summo excedit duos pollices , a dextris paulo minor est , sic ut sinisterior omni intuitu angustior sit dexteriori. Quo loco liceat notare , quod diligentissimus anatomicus *Raymundus Vieussens Neurograph. universal. lib. I. cap. 16. p. 103.* confidenter asserit , sinum frontalem dextrum sinistro semper ampliorem esse ; id mirifice falsum deprehendi. Ex decem enim craniis , quæ hæc scribentes ad manum habuimus , duo tantum fuerunt quæ hujus viri adserto convenerunt.

Sed non sola hæc aderat in hoc cranio tam insignis cavitas , verum alia pone istam , amplissima sane , occurrebat , quam diligenter conabor adscribere. A sinistris terminatam fuisse prius descriptam cavitatem supra angulum orbitæ externum , modo indicavi. Ex hoc loco excurrens paries osseus medium cristæ galli petebat , sicque a cavitate anteriori hanc posteriorem disjungebat. Ad tempora tam longe protenditur , ut attingat illum locum quo os frontis sincipitis ossa & sphenoidi processus , inter frontis & temporum ossa ascendentis , summum concurrunt. Decurrit autem supra totum orbitæ superius tabulatum , ut omnia hic , usque ad cibiformium ossiculorum finem interius conspiciendum , cava sint. A dextris hoc longior , quo brevior est in hoc latere prius descripta cavitas , apparet , & ad medium usque imperfecto pariete osseo divisa. Ex utroque latere finitur in canalem magis magisque angustum , qui pone foramen prioris sese exonerat in meatum narium , ita ut proxime adjacentis exiguæ cavitatis ethmoidea exitus eodem foramine observeretur. Duplicem talem ossis frontis cavitatem se vidisse etiam testatur *Exc. D. D. Morgagnus Adversar. anatom. I. p. 38.* Sed & hic ludic naturæ varietas. Ex craniis , quæ præsto fuere , unum a sinistris illam exhibet , in anteriorem instar duarum mamillarum osseo

suo pariete prominentem : alterum a dextris, pariete tamen non integro ab interiore divisum.

Parietem intermedium, qui cavitates frontales in dextram sinistramque dirimit, raro invenies medium tam accurate tenere, quin in aliquam partem valde inclinatus sit, raro etiam sine notabilibus curvaturis conspicias. Cranium in quo tantum unica cavitas, sine intermedio septo, fuerit, nullum equidem vidi. Sed septum illud in medio perforatum, foramine quod pisum transmitteret, vidi in cranio ab *Exc. D. D. Trevu* mecum communicato. Id vero an patulo in vivo corpore, an membranoso pariete, quod omnino suspicor, clausum fuerit, determinare nolim. Sunt etiam qui prodiderunt in unico tantum latere fuisse in altero nullam cavitationem : quod numquam videre mihi licuit. Equidem nolo fidem aliorum auctorum adsertis derogare: magnopere tamen vereor ut satis accurate omnes in hanc rem inquisiverint. Dum enim cranii superior pars, ut dissectores solent, ferra discinditur, sæpe fit ut alterutra tantum cavitas in oculos incurrat, altero profundius latitante, quam ulteriori cura adhibita demum in conspectum producere licet. Etiam illud non præter rem moneri posse existimo, cum *Gabriele Fallopiæ* quosdam asseruisse nullas inveniri cavitates ubicunque in adulto homine se offert frons divisa per futuram sagittalem ad nares excurrentem. Hunc quidem laudatissimum virum hic errare jam monuit *Jo. Riolanus* : in cujus admonitionis confirmationem addere liceat in uno ex nostris craniis, quod de feminae propecta in ætate extinctæ cadavere est, illam futuram pulcre extare usque ad narium radicem conspicuam, tamque laxam ut nullo negotio distrahi possit : sed & cavitates frontales satis ibi esse magnas.

Unicum nobis videre & possidere contigit cranium, in quo frontaliæ æque ac sphenoidæarum cavitationum nec vola est nec vestigium. In hoc ossa dictorum cavorum sedes præbentia & crassiora solito & magis cavernosa sunt. Et in osse
qui-

quidem frontis id quod diploen vocamus inter utramque cranii tabulam fere unice heic apparet : in reliquo cranii ambitu parum conspicitur. Locus sphenoidearum cavitatum tenuissima lamella ossea tectus est, qua derasa omnia apparent intrus cavernosa: & in has tamen cavernulas eodem loco, quo in legitimas cavitates solet, foramen manifestum ingreditur, stilum tamen non profunde admittens.

Progredior ad cavitates ethmoidei ossis, quæ profecto omnium maxime variant, ut vix duo capita reperturus sis sibi exacte hic similia. Quo minus mirari oportet, si quosdam auctores, præsertim vetustiores, nihil de illis commemorare, ceteros illas, ut opinor, calvarias, quas examinarunt, sequutos nihil vel reliquis, vel autopsiæ, perpetuo respondens tradidisse videas. Hanc naturæ inconstantiam optime jam notavit celeberrimus ille Patavinorum Doctor *Jo. Bapt. Morgagnus advers. anatom. I. pag. 38.* qui, ut pluribus locis, *Vieussenium* tacite corrigit quod earum numerum ad sex, tres scilicet in utroque latere cavitates, adstrinxit.

Sed difficultatis non ultima res est in singulis quæ obveniunt craniis certo determinare ad quodnam os cavitates hujus regionis justissime referri debeant. Nam etsi illud satis firmum est in osteologia frontale os totam supremam orbitæ regionem constituere: hique termini futura, satis in quibusdam conspicua, indicentur: ejusque faciem internam, cui anterior cerebri portio incumbit, demta parte exigua, crista nempe galli & cribro, usque in occursum sphenoidi ossis protendi: haud tamen raro obveniunt crania, in quibus ita cavitates cavitatibus intermixtas & conjunctas videas, ut dubites omnino cui ossi hanc vel illam potiori jure tribuas. Nos in describendis illis sequemur crania quæ clarissimam earum faciem præ se ferunt.

Illud igitur caput, quod in publica anatome ostendi, ethmoideas sequentem in modum sistit. Ablata ossis frontis interna tabula, loco qui inter cribrum & os sphenoides medius

dius est, a sinistris erat cavitas insignis duplex, nimirum osseo sepimento per medium decurrente divisa. Harum anterioris, quæ figuram irregularem, sed ad triangularem, ratione basæ latae & fundi angustioris, accedentem, habebat, parietem superiorem adscribo ossi frontis: lateralem sinistram partim ossibus papyraceis orbitæ, partim aliis minoribus cavitatibus s. cavernis antè sitis: lateralem dextram septi narium superiori parti. Exitus patebat satis amplus & oblongus circa ossis turbinati superioris medium illa facie quæ ad septum narium spectat, adeoque foramini ossis (quod in facie ossis turbinati orbitæ oculi opposita hiat) correspondenti spacio, nec multum impari rictu. Sed posterioris figura pariter irregularis, ad quadratum vero magis accedens erat. Postremus paries huic erat osseum sepimentum, quo a cavitate sphenoidæ separabatur, eique oppositus alter, quo a socia cavitate, modo descripta, sejungitur: ad orbitæ extremum finem quasi saccum quendam dimittit, qui tam profunde descendit, ut a cavitate maxillæ superioris non nisi tenui osseo sepimento disjungatur. Hujus cavitatis foramen ad finem ossis turbinati superioris in meatum narium, ad fauces progredientem, rotundo ore hiat, quod facillime in oculos incurrit.

Hiscæ duabus cavitatibus in eodem spatio a dextris tres respondent, quarum postrema sinistra per omnia similis, ambæ anteriores dissimiles sunt. Media enim exigua peculiari foramine hiat in ossis turbinati superioris facie orbitæ obversa. Altera rictu simili, quem in sinistra cavitate huic respondenti descripsi, similique loco se aperit.

Descripsi, ut potui, has cavitates, in quarum consideratione forte mecum consentiet B. L. dubium videri ad quodnam os majori jure pertineant. Mihi non injustum visum fuit has ethmoideis relinquere, attamen vel admonitione hac separare ab illis, quæ nomen hoc sine dubio merentur. Sed inter has & cavitatem ossis frontis superest in eodem capite alia non adeo magna, cujus foramen recta descendit, eademque, quo
 major

major frontalis, in ossis turbinati superioris media facie orbitæ obversa, exitum invenit: quam sine hæsitacione fronti adjudico, quoniam ipsissima est illa cavitas quam supra tamquam ossis frontis posteriorem ex cranio, in quo amplissima & longissima erat, descripsi.

Pergo nunc ad exponendas ceteras inter orbitam oculi & septum narium obvias cavitates, aut si mavis cavernas, quas ossi ethmoidi sine hæsitacione adscribo, quoniam ossibus orbitæ tenuissimis, quæ partibus a fronte & maxilla superiori ad oculi hanc sedem formandam concurrentibus interiacent, unice insculptæ sunt. In capite publice a me demonstrato undecim erant a sinistro latere, dextrum enim latus alius demonstrationis causa non examinabatur. Ex his quinque una serie, instar loculamentorum, quæ reponendis mellibus apes strunt, nisi quod quadrangulares erant, locatæ visebantur: subque his sextum aliquanto longius sed figuræ quasi semiovalis erat. Hæ omnes singulæque foramina sibi propria habebant, nec unicam cum altera communicantem observare licuit. Patent autem parum a se invicem remota in ossis turbinati superioris parte ad fauces mox finitura, facie vomeri obversa, duæ posteriores & omnium infima solitaria: tertia, quarta & quinta (ab orbitæ imo ad faciem progrediendo) hiant in summo recessu ossis turbinati superioris, qua parte illud orbitam spectat. Ceterarum quinque cavernarum recensebo etiam foramina. Supra modo enarratas tres una satis magna est membranæ interventu penitus dvisa, sic ut separata hæc caverna foramine suo directe incumbat foramini alterius: has sextam & septimam computo. Juxta hanc, magis anterius ad oculi internum angulum, octava erat, quæ granum tritici oblongo suo cavo includere posset. Nona & decima satis magnæ non nisi exiguo sepimento osseo & obducta membrana divisæ sunt, & immediate subjacent ipsi loco, quem caruncula lacrimalis post se habet. His demum undecimam an-
numeramus, quæ non conspicitur nisi in fundo cavitatis ossis

frontis , narium summo septo adhærens. Harum singula foramina hiant vel in canalem, quo frontales sinus ad ossis turbinati superioris circiter medium, ut sæpe monuimus, ad orbitam obversa, se aperiunt, vel proxime ad latera ejus rictus.

Nimis longum foret, forte etiam nimis tædiosum, si omnium, quæ ad manus sunt capitum recessus pari cura exhibere & describere vellemus: quare unius, præ ceteris nobis commodi, quoniam nulla vel coctione vel in terra corruptione vel minimum corruptum est (qualia fere crania ob rationes infra dicendas huic examini inepta sunt) sed simplici exsiccatione prævia ad durationem præparatum est. Id quum ceteras cavitates, præter maxillares, minimas, & has facis parvas exhibeat, etiam ethmoidearum nostrarum unicum vestigium exhibet, idque cum maxillari apertè conjunctum. *Verheyenus Tractat. IV. cap. XVI. p. 259.* numerum nullum determinat: quod vero scribit: omnes istas cavitates habere communicationem inter se, & cum cavitate ossis basilaris seu cuneiformis, id omnino falsum est si intelligatur de cavitatum unius cum altera, per foramina quædam, conjunctione: id vero de communicatione cum cavitate sphenoidæ nullo modo excusari potest. *Viussenium* in eo peccasse, quod ethmoideas cavitates certo numero inclusit, superius monitum est: nunc aliud ipsius adsertum *Neurograph. universal. lib. I. cap. 16.* veritatis causa examinare jubet. Nimirum perhibet anteriorem utriusque lateris cavitatem quamvis bina foramina, seu ut ipse loquitur, canales, habere, quorum uno cum maxillari cavitate, altero interiori cum superna narium parte communicet. At vero nos singularum undecim foramina rimati invenimus, in nulla duplex vidimus. Communicationem maxillarium cavitatum cum ethmoideis anterioribus proinde tamen non negamus: nam locus, ubi frontalibus cavitatis exitus est, verticaliter imminet illi, quo se maxillaris in cava narium aperit: de quo mox dicendi locus justior erit. Forte *Viens-*

Vieussenius examinavit calvarias in quibus membrana narium omniumq; cavitatum interna obducens ablata fuit, ubi foramina multa in superstiticibus ossibus apparent, quæ antea membranis occlusa fuerunt.

His subjungimus cavitatum ossis sphenoidi descriptionem. Ossis frontis tabulam internam eo excurrere, donec sphenoido, prope illum locum, quo nervi optici perforant, per futuram dentatam conjungitur, autopsia docet. Ille itaque locus, qui inter sellæ sic dictæ turcicæ processum posteriorem & hanc futuram est, præterquamque cavus reperitur. Id quo se modo in capite nuper publice dissecto habuerit, primo exponam, deinde quid in aliis observaverim, subjungam. Ablata tabula ossis sphenoidi inde a futura ad usque processum, qui ephippium finit, ampla & profunda cavitas in oculos incurrebat, cujus longitudo ab ultimo recessu versus occiput, ad foramen usque in nares hians, unum pollicem geometricum duasque lineas perfecte æquat: profunditas erat octo linearum. Latitudo non eadem ubique. Namque in posteriori parte, plus quam ad dimidium indicatæ longitudinis, unica tantum est cavitas, pollicem accurate æquans. A sinistro autem latere protuberat cavitas alia, quæ osseo suo pariete sphenoidi ossis tabulam supremam non penitus attingit. Hæc si abesset tota cavitas quarta parte auctior foret. Indicata jam cavitas nihil aliud videtur esse quam quædam ethmoidea, quæ nimis longe ad posteriora extenditur. Nam, ut dictum est, non tota adsurgit ad os supremum ephippii, sed parvo quidem, ac notabili interstitio hinc distat. Quod vero maxime admirationem meretur nullum omnino habet excretorium ductum. Nam cum aquam infudissemus, illaque per multas horas stetisset, ne guttula quidem unica effluxit. Membrana tamen pituitaria, velut aliæ cavitates, obducitur, inque membrana ista notabilis arteriæ truncus, cera rubra repletus, cum suis ramificationibus cernitur: qui aperte communicat cum arteria quæ tunicam narium pituitariam

in summo faucium intrat. At vero hæc unica cavitas præternaturaliter formata fuisse omnino videbatur.

Re igitur vera tantum unica est in hoc capite sphenoidea cavitas: quod sæpius observavit *Excell. D. D. Heisterus*, nostræ olim, nunc Juliæ Academiae Doctor celeberrimus, quoniam de hac cavitate sic scribit *Compend. anat. pag. 18.* quandoque duplex est. Idem suo testimonio confirmat laudatissimus *D. D. Morgagnus Adversar. anat. l. p. 38.* Habet autem hæc cavitas foramen suum in dextrum narium meatum, ejusque summum locum hians. Esse nobis cranium, in quo nulla adest cavitas, quum tamen foramina conspici possint, data occasione supra diximus. Aliud ad manus fuit, quod sub sella profus nullas, sub loco, quo nervi optici penetrant, admodum exiguas habebat, vix pisi capaces, quarum foramen a dextris aderat ordinario loco, nullum a sinistris. In multis aliis quæ adhibuimus, nullam videre licuit in duas partes accurate divisam. Dextra fere in omnibus major sinistra deprehenditur. *Verheyenus* videtur credere minores esse cavitates sphenoidicas ubi frontales fuere magnæ: sed in illo cranio, ex quo frontales maximas descripsimus, has sphenoidicas satis magnas vidimus.

Verheyenus Tractat. IV. Cap. XVI. p. 259. adnotat se vidisse dextram cavitationem sphenoidicam subdivisam per aliquod parvum septum transversum, e lamella ossis inferiori emergens, at superiorem non attingens: cui simile in nostro quodam cranio reperimus: sed hoc forte curiosius est, quod in aliquo deprehendimus septum tenuissimum osseum, e lateralis exterioris lamellæ medio exurgens & totam cavitationem dextram; si exiguam aperturam excipimus, horizontaliter secans atque dividens. Addendæ nunc supersunt cavitates maxillæ superioris, quæ a nonnullis auctoribus *antra Highmori* vocantur, non quod *Nathanael Highmorus* illa primus observavit, aut quod antrorum nomine illa primus insignivit: utrumque enim

enim a magno *Vesalio de fabrica H. C. p. 49.* jam factum est : sed forte quod aliquanto majori industria , quam priores , descripta pictaque *Corp. hum. disquis. anat. p. 226.* illa dedisse visus fuit : etsi satis imperfecta est illa descriptio , quippe ne quidem meminit foraminis , quo in narium meatum hiat : solumque levitatis ossium causa antra hæc facta fuisse arbitrantur.

Maxillam superiorem ex XIII. ossibus componi res est satis nota : hoc tantum loco notamus , quoniam anatomici in numerandis illis non admodum conveniunt , nos illud par , in quo sunt hæc cavitates , quartum vocare cum *Excell. D. D. Heistero Comp. anat. p. 20. §. 85.* Duo scilicet sunt ossa illa , quæ totam maxillam superiorem constituunt , dentibusque omnibus superioribus sedes , quibus infixæ sunt , præbent. Cavitationis parietes faciunt tabula ossis hujus externa , quæ partibus mollibus variis buccam constituentibus locum , cui affigantur , fixum præbent. Quumque os hoc versus tempora pari tertio , Zygomatico , jungatur , cavitas etiam usque ad locum conjunctionis hujus extenditur. Alterum parietem superiorem dat ossis hujus ad orbitæ inferiorem locum constituendum concurrens lamina , quæ cum ossa ejusdem orbitæ , papyracea dicta ; in quibus sunt ethmoideæ cavitates , attingat , facile est ad intelligendum , quod supra monuimus , maxillarem & ethmoideas exiguis tantum septis a se invicem separari. Parietem tertium habent cava hæc laminam illam osseam , quæ meatum narium facit , cuique os turbinatum inferius adhæret. Hanc laminam non totam esse osseam , sed parte haud modica , quæ ad ossis ethmoidis confinia spectat , membrana tantum tegi , docet autopsia. Fundum cavitationis dat satis tenera lamella ossea , dentium , quorum radices illam attingunt , præsepiola quasi finiens. Haud modicam , sed satis considerabilem hanc esse cavitationem ex indicatis terminis quilibet intelligit : pollicis extremum articulum facile abdi in illa posset certum est. Id tantum addimus , locum , quo illa incipit ,

esse supra dentem caninum secundum, indeque eam usque ad maxillæ superioris finem postremum late pandi.

Foramen hujus cavitatis, cujus beneficio cum meatu narium communicat, est in summa ejus regione, ubi os turbinatum inferius uni maxillaris ossis parieti, quem antea tertium diximus, adnascitur & ad radices ossis turbinati superioris, in medio spacio longitudinis, quam hæc ossa habent, exit. Ipsius figura ovalis, capacitas tanta est, ut pennam anserinam, qua ad scribendum utimur, mediocrem, si illa ovaliter compressa sit, transmittere posset. Id foramen illam consideratu dignam circumstantiam offert, quod nimirum sub se habet ossis turbinati oblique ab anterioribus descendentem quandam processulum, qui immediate ad finem ovalis ostioli desinit. Hæc loci conditio facit, ut stilus vel seta a frontalibus sinibus demissa facile immittatur maxillaribus: & vicissim e maxillaribus sursum protrusa seta facile subeat foramen directe superpositum frontale. Quumque, ut studiose supra notavimus, ethmoidearum quædam cavitates anteriores foramine suo vel in ipsum frontalem canalem, vel prope ipsius exitum, pateant, visum illud mihi fuit occasionem errandi *Vieußenio*, cetera laudatissimo scriptori, dedisse, ut perhiberet, anteriorem ethmoideam duplici foramine, altero in nares summas, altero in maxillares sinus patente, præditas esse.

Qui capita ex terra eruta, vel coctione & membranarum separatione præparata, examinant, non possunt hujus foraminis vel verum exitum vel justam magnitudinem, observare: quoniam parietis, qui meatum narium ab his cavitatibus sejungit, pars magna membranacea est, quæ tunc secessisse debuit, ut magnum hic & inæquale foramen inter utrumque os spongiosum seu turbinatum, in medio parietis, adsit: quod tamen in illis, ubi omnia integra relicta sunt, supremam totius cavitatis regionem occupat. Hæc est descriptio cavitatis maxillaris, qualem capit in theatro nostræ Academiæ publice præfecti & demonstrati consideratio suppeditavit. Non adeo mul-

multum, quod annotari opus sit, aliorum craniorum consideratio suggessit. Celeberrimus D. D. Morgagnus *Adversar. anat. I. p. 38. VI. p. 116.* testatur, se in muliere quadam nullos omnino sinus maxillares deprehendisse, quod rarius accidere ipse agnoscit.

OBSERVATIO CCXXIX.

DN. D. JOH. HENRICI SCHULZE.

De anevrysmate verminoso in arteria mesocolica equæ.

Quum ineunte anno 1725. equam ad labores ob senectutem jam ineptam levi pretio comparare liceret, rogantibus philiatris nostris in theatrum anatomicum adductam sclopeti ictu enecavimus, plusculosque dies accuratori ejus dissectioni dedimus. Cujus quidem laboris ne pœniteret inter alia effecit illud anevryσμα, de quo titulus loquitur. Nam quum ex crassis intestinis amplissimam & crassissimam ejus partem, quæ intestino colo humano respondere videtur, ad examen accuratius revocarem, secundum ejus longitudinem excurrentem arteriam satis crassam animadvertere licebat: quam quum curiosius spectarem, in oculos incurrit aliqua notabilis ipsius dilatatio nucem juglandem cum viridi ipsius tegmine æquans, figuræ ovalis potius quam rotundæ. Hæc tactu explorata satis erat dura: quumque mirum videretur phænomenon arteriam intervallo trium digitorum supra & infra illam dilatationem abscondi, totumque hoc frustum examini. Flatus immissus per unum foramen cum sibilo per alterum exibat: stilum transadigere sine magno obstaculo licebat, ita tamen ut mihi viderer quasi per glomum capillorum vel lanæ illum ducere.

Ut itaque viderem quid rei esset, secundum arteriæ tractum & illud aneurysma & ipsam arteriam aperui, vidique tunicam arteriæ in illo loco, ubi maxime erat dilatata, crassitiem sanæ partis ad minimum triplo excedere. Ubi omnino culter usque ad cavitatem penetraverat, oculis conspicendi sese præbebant innumerabiles vermiculi quasi capillares, aut pilo caudæ equinæ non crassiores, mire inter se convoluti, digiti indicis articuli anterioris longitudinem æquantes, vitam motu reptatuque suo satis indicantes. Color ipsis erat rubens, microscopioque visi toti pellucebant, in altera extremitate aliqua nigredo conspicua videbatur: hacque parte caput fuisse existimabam. Curiosum erat spectaculam, quum considerarem mutuum tot animalculorum implexum: qua delectatione ut liberius fruerer, volebam integrum glomum eximere: quod ut facere aggrediebar novam admirandi materiam nanciscebar, quum singulos quidem extrahere facile esset, universos loco movere non liceret. Causum hanc inveni subesse, quod illius dilatatæ portionis interior superficies, non secus quam cordis ventriculi, lacertulis quibusdam erat instructa, quos vermiculi hi subierant, ipsisque sic inhærebant, ut lateribus proximi, dum his quasi fulcris sustinebantur implexique erant, reliquis omnibus firmamento essent, ne possent ab impetu irruentis arteriosi sanguinis loco moveri.

In ejusdem equæ ventriculo antea observatum ferat tuberculum aliquod, quod tantillum mobile sub tunica rugosa interiori jacebat, quumque aperiretur ejusdem generis vermiculis, pariter convolutis, repletum inveniebatur, prorsus intercedente nulla diversitate, nisi hac una, quod non æque, ut illi ex arteria, rubebant. Ex hoc tuberculo, quod nucis moschatae ambitum æquabat, foraminula duo vel tria in ventriculum hiantia videre mihi visus sum.

Hæc intuitus evolvere cœpi auctores hippiatros, quotquot ad manus erant: sed in nullum incidi, qui se simile quid obser-

observasse testaretur. Tandem incidi in celeberrimi viri *Frid. Ruyschii* observationes anatomico-chirurgicas, qui *Obs. LXIV.* vermium in arteriis equorum viventium paucissimis verbis meminit, eosdemque ad pag. 61. adjecta tabula delineat nostris omnino similes, nisi quod sculptor in crassitie denotanda aliquantulum excessisse videtur. Forte etiam Ruyschius nostris crassiores observavit. Valde male me nunc habet, quod non ante separationem anevrysmatis curiosius inquisivi num qua darentur foraminula, ex quibus hi vermes in intestina exspatiari, æque ut ex illo ventriculi tuberculo, possent: quod fere suspicor, quoniam bis vel ter in canibus etiam observare licuit ad ventriculum ejusdem generis tubercula, quæ vermibus singularis, in canibus quidem longior & crassior, inhabitabat, foramine in ventriculum mira arte perforato, sic ut admodum obliquo itinere posset in ventriculum irrepere. Dabimus autem operam, ut sumtis pluribus experimentis de hac re certiores reddamur.

OBSERVATIO CCXXX.

DN. D. JOH. HENRICI SCHULZE.

Equisetum, abortuum in integro grege crebrorum causa.

QUUM ante non multos annos in quadam non ignobili Marchiæ urbe districtus notabilis ad Havelam, virgultis fere tantum sponte subnatis confitus in pratorum legitimam formam redigeretur, lætissimus proventus equiseti primo anno insequuto succrevit, paucis graminibus aliis intermixtis. Fœnum inde confectum horreis invehitur, inveniturque per hiemem pecori gratissimum pabulum. Enimvero grave damnnum mox insequutum est, quum ex gravidis, tam vaccis quam ovibus, paucissimæ evaderent, quæ non abortum paterentur. Ex

reliquo pecore nullum fuit, in quo animadverti ulla noxa, ab hoc pabulo illata, potuisset.

Verosimile hinc fit equisetis isti copiosius sumto illum effectum tribuendum esse. Illi saltem, quibus hæc experientia magno constitit, hinc didicerunt gravidos greges alio fœno pascere: hoc autem, equisetis permixtum, illis tantum suppeditare animalibus, quæ nulla fœtura imprægnata sunt.

Posset aliquis hunc abortum pro epidemio habere, ejusque causas aliunde arcessere: & sane, fateor, idem ipse putabam, cum mihi illa res primo exponeretur: sed postquam multorum affirmatione intellexi nec aliis gregibus in illo tractu id accidisse malum, nec aliarum domuum pecoribus, quam quibus id fœnum, equisetis multo abundans, pro pabulo fuerat: in equisetum non rejicere hunc effectum non possum.

OBSERVATIO CCXXXI.

DN. D. JOH. HENRICI SCHULZE.

Scabiei retropulsæ effectus, cultro anatomico detecti.

PRidie Kal. Augusti M DCC XVII. juvenis XXII. annorum, Studiosi quondam Theologiæ, præsentibus medicinæ aliquot Doctoribus & studiosis, dissecui cadaver, in quo notatu digna sese obtulerunt sequentia.

Incisis cum cute musculis, ut abdominis pateret cavitas, statim membranaceum quid, fœdis atro-cœruleis & lividis striis totum repletum, offendebam, teterrimum odorem de se spargens, eratque quasi flatu distenta essent membranarum intersticia. Peritonæum senseram me discindere satis crassum: mirabar itaque quid rei novæ esset. Inquirendo vidi hoc esse omentum, peritonæo totum ex utroque latere agglutinatum, nec nisi vi inde abstrahendum: ceteroquin vero penitus putridum.

Altius

Altius progressus intestina flatibus multisque liquidis distensa deprehendebam. Ipsa vero nihil admodum sanum ostendebant, sed crebris quasi exanthematibus caruleo-lividis per totum tractum suum erant in superficie distincta.

Distincte singula visurus obstupui, ventriculum, hepar, lienem, intestinum colon & duodenum cernens adeo coaluisse & in una quasi massa harere, ut nullam eorum partem potuerim sine cultro aut dilaceratione invicem distrahere vel separare. Lien magna crassitie & duritie erat, folliculus felleus crasso & viscido liquore repletus, instar solutionis gummi guttæ saturatoris: pancreas sanissimum & quasi unicum in toto corpore illibatum apparebat: renes flaccidi multoque ferro perfusi.

Fœdissimus odor, utpote die fervidissimo & ex cadaveroso corpore, impediēbat plura scrutari diligentius, quare ad pectus festinabamus. Pulmones erant admodum inflati, externaque superficies nihil mali jubebat de eis ominari. Liberi etiam jacebant, nisi quod dexter lobus pleuræ, per medium aliquod ligamentum membranaceum, laxè coharebat. In cordis dextra auricula, ejusdemque ventriculo dextro, polypos tres non admodum crassos inveniebam. Auricula vero sinistra tam erat corrugata tamque exigua, ut jurasses eam numquam, aut a longo saltem tempore non fuisse expansam ut officium faceret. Videbatur quasi appendicem habere exiguo canali tamquam isthmo patentem suoque corpori annexam.

Hinc ad pulmones redibatur, quoniam insignis acervus magnorum tuberum, circa bronchiorum principia, tactu sentiebatur. Hæc penitus visuri tracheam, quam altissime fieri poterat, præscidimus, & totum viscus exemimus. Erant autem illa tubera diversæ magnitudinis, & tunicis membranaceis inclusa, quibus leviter remotis in quibusdam majoribus obviam prorumpēbat materia copiosa alba, uniformis, instar gypsi aqua humectati, quæ in omnibus, quotquot aperui-

mus, ferme dimidiam partem constituebat: reliqui corporis substantia erat glanduliformis, quippe vasa in iis conspicua perreptabant aliqua. Aliqua horum tuberum continebant materiam magis crassam, non effluentem, instar gypsi magis jam consistentis. Magnitudo diversa erat, & quum maximum eorum juglandem æquaret, longitudine etiam excederet; reliqua sensim minora cernebantur, donec ad avellanæ aut fabæ magnitudinem accederent. In pulmonum illa parte, quæ superficiem constituit, talia nulla vidimus; sed qua parte ad spinam incumbit bene multa aderant.

His visis caput quoque lustrandum supererat, quod admōdum volebam, nisi mecum omnes ob intolerabilem fœtorem, rei hujus pertæsi fuisset.

Hic homo vitam sedentariam a multis annis egerat, scabie etiam humida diu & graviter vexatus fuerat. Hac simul ac semel externi remedii, proprio consilio adhibiti, usu liberatus circa veris ingressum, brevi post deprehensus est male sibi constantia verba proferens, ex quibus de mentis vacillatione indicium capiebant. Julio mense, cum mensæ adsideret aliquid scripturus, subito percepit sensum quasi igneum ex manus dextræ digitis ad caput excurrentem, toti brachio stupore inducto. Eundem sensum, a pollice pedis dextri ad caput evagantem, brevi post expertus est, ex quo linguæ ac mentis usum amisit, medicinarum usu subinde restitutum quidem, paroxysmis tamen hemiplectodeis crebro recurrentibus, quum scabies nullo studio revocari ad externas partes posset; tandem convulsivi accesserunt motus & sopor, per dies aliquot continuos durans. Appetitus inter hæc viguit, crebri tamen vomitus ac diarrhœæ fuerunt. Finem vitæ imposuerunt vehementissimæ convulsiones in spasmus cynicum abeuntes.

OBSERVATIO CCXXXII.

DN. D. JOH. HENRICI SCHULZE.

Observata in cadavere trimuli, variis incommodis tota fere vita sua vexati.

A. d. VII. Septembris MDCC XVII. præsentibus medicinæ & chirurgiæ aliquot cultoribus, dissecuri salinatoris cujusdam filium, qui, vix semestri vitæ suæ spatio incolumi transacto, per duos & quod excurrebat, annos, continuo morbo decubuerat, tam variis symptomatibus stipatus, ut qui ad medicinam ipsi faciendam adhibebantur, empirici & e plebe hominum medicastri, morbum alii fascino tribuerent, alii dislocationem vertebrarum interpretarentur. Abdomen semper visum fuit præter modum turgidum & tensum, nates acutæ pendulæ, artus flaccidi & macie consumti. Voracitas in eo notabilis semper erat, sitis etiam perpetua, diarrhœæ frequentissimæ, nec rari vomitus. Fæces, quæ rejiciebantur, intolerabili fœtore, multoque muco permixtæ fecedebant, flatus nulli sponte erumpere observati. Tussis continua infestabat, sed quæ nihil fere ejecit; somno præter naturam, sæpe per integrum diem, deditus fuerat. Ante obitum epilepticæ convulsiones diu graviterque misellum agitabant. Plura de morbo ex parentibus percipere non poteram, nec de medicinis adhibitis certum rescire, nisi quod chirurgus, nescio quis, vertebrarum dislocationi mederi magno mœlimine conatus fuerit, inductus, ni fallor, ad hæc suspicandum, quoniam abdominis immodica inflatio antè incurvatum paulisper infantem reddiderat.

Ad sectionem vocabatur, quia parentes certiores reddi cupiebant, utrum vere a vertebris luxatis morbus existerit, quod omnino præter rem creditum fuisse conspiciebatur.

Juvabit tamen recensere, quæ singularia in hoc cadavere nobis obtigerunt. Externus abdominis color lividus apparebat, & ad cœruleum vergens, quem a transparentibus per cutem, valde extenuatam, abdominis musculis fuisse, sectione ipsa & cutis separatione clare adparebat. Sic dissectis cum tendinibus musculorum abdominis integumentis, magna vi erumpabant intestina flatu turgida. Omentum requirentes exigua reperiebamus vestigia ejus, nempe convolutam tunicam ex sanguinem, supra colon reflexam. Mirabamur intestinorum distensionem, quippe colon, ubi manu flatus represseram, & ad digitos meos metiebar, latus superabat tres latos digitos. Jejuni etiam portionem, quæ maxime videbatur extensa, similiter dimetiens, latitudinem duorum digitorum, indicis nempe & medii, æquare deprehendi. Erant vero ab hac extensione juga interna hujus intestini adeo extensa, & in cavum intestini spacium alte exstantia, ut valvularum, contentorum progressum morantium, ideam facile animo valerent sistere. In mesenterio mirabar non adesse valde induratas aut mole auctas glandulas. In pelvi abdominis erat colluvies quædam serosa, consistentiam fere purulentam ad spectui præbens, sed spongiam prompte subibat. Hepar satis sanum, sed mole videbatur naturali majus, in parte ima suffusum nigrescente colore. Lien induratus crassusque videbatur. Colon facie sua posteriore cum duodeno ad notabile spacium coaluerat. Folliculus fellis, renes & vesica urinaria nihil incommodi offerebant.

Ad thoracem progressi offendimus pulmonem dextro lateri firmiter adhærere, & in angulo illo, ubi ad latus dextrum diaphragma pleuræ connectitur, medio illius spatii effluebat materia purulenta, sed quo loco, nisi inter illas membranas concurrentes & fuërit contenta, nullo examine deprehendi poterat. Illud singulare hunc totum lobum obrectum fuisse vera pinguedine, ad crassitudinem ferme calami scriptorii anserini; quibus autem locis pleuræ adhærebat lobus, erat hoc medium

dium cohesionis. Sinister lobus liber erat, circumfusus multa aqua, qua spongiam mediocrem quater saturare poterat. Æstimari facile poterat unciarum decem vel duodecim. Illi humori innatabat, & partim pleuram, partim pulmonum superficiem hinc & inde tegebat, pellicula crassior visa, sed quæ inter digitos diffuebat, ut suspicari liceret, esse prorsus idem pinguedinosum concretum, quod in dextro lobo offende-
batur. Pericardium aqua turbida erat expansum. Cor exemptum auriculam dextram offerebat coagulato crasso sanguine plenam, intermixto polyposo concreto, quod in ipsam cavitatem dextram sese insinuabat. In sinistro ventriculo, ad columnam illam, quæ in pariete intermedio valvularum funiculos alligatos tenet, arcte adhærebat polypi fatis crassi corpus, cujus rami inter rugas & sulcos cordis mire implexi erant. Pulmonum sinister lobus in bronchiorum ramis materiam crassam albam continebat, quæ hinc usque in arteriæ asperæ truncum ascenderat. Glandulæ bronchiales in fatis magnum tumorem elatæ videbantur. In thymo tres particulas globosas instar ovi columbini reperi, quarum una suprema materiam quasi sebaceam continebat, reliquæ a statu hujus visceris naturali minus videbantur recessisse.

Hæc sunt, quæ ex illa sectione observavi, ex quibus ad morbi ipsius indolem detegendam nihil laborabo, cum ex defuncti pueruli parentibus, ad historiam morbi pertinentia plura sciscitatus nihil compererim, forte quod illa est viræ illorum generis ratio, ut parum temporis domi sint, ut plurimum in officinis salinatoriis occupati. Sed de illa tunica pinguedinosa, quæ pulmones vestiebat, quoniam pluribus sectionibus & exemplis nobis obtigit illam videre & examinare, alio tempore plenius dicemus.

SS)o(SS

OBSERVATIO CCXXXIII.

DN. D. JOH. HENRICI SCHULZE.

Scotophorus pro phosphoro inventus : seu experimentum curiosum de effectu radiorum solarium.

SÆpe casu discimus, quod consilio & destinata opera vix invenissemus. Idem mihi accidit aliud quarenti & molienti, ut invenirem quod non sperassem. Operæ pretium facturumne sim, si cum curiosis rem omnem communicavero, ipsorumque ulteriori disquisitioni eam permisero, benevolus lector ipsemet per se judicabit. Tituli vero insolentiam condonabunt æqui judices. Non enim aliam ob rationem scotophorum experimentum hoc vocavi, quam ut effectum obscurationis, quem in hoc vidi, innuerem. Quum lapis Bononiensis a solis radiis lucem accipiat: nostra hæc mixtura a sole obscuratur & fuscum colorem adipiscitur. Puto autem non minus indagatu dignam esse philosopho naturali hujus obscurationis veram causam, quam illius a quovis phosphorum genere sparsæ lucis.

Biennium fere excurrit quum mihi de phosphoris varia perlegenti animum subiit examinare processum Balduini. Erat tunc forte ad manus aquæ fortis portio, admodum mediocri quantitate particularum argenti imbuta, scilicet quantulo opus est ad præparandam illam, ut separationi auri ab argento fiat idonea. Talem aquam fortem adhibui, ut, quod in experimento Balduiniano requiritur, cretam illa imbuerem. Suscepi hunc laborem ad fenestram patentem, sole tunc lucidissimos radios immittente. Admirabar coloris in superficie mutationem in obscure rubentem ad violaceum inclinantem. Magis autem mirabar, quum viderem illam patellæ partem, quam solares radii non contingebant, illum colorem minime exhibere,

Experimentum curiosum de effectu radiorum solarium. 529

Hoc viso & ulteriori examine digno habito destiti a phosphoro Balduiniano, & huic quasi scotophoro experimento inhærebam, ut mutati coloris causas explicarem. Dubius vero & anceps consilii saturatam illam cretæ portionem in duas partes divisi, quarum alteram vitro rotundo & oblongo, qualibus vulgo utimur in medicinis liquidis distribuendis, indidi. Utque commodius spissum illud magma intruderetur, cœpi plus de aqua forti affundere. Cum autem nimiam illa ederet ebullitionem, & dissolvere cretam inciperet: ad reprimendum hunc impetum aquæ portionem superfudi. Illico de manibus vitrum illud repono, in talem locum, ubi radiis solaribus pateret. Vix aliquot minuta effluxerant, quum viderem illud vitrum, qua parte solem exceperat, colorem exhibere similem, nempe atro-rubentem & in cœruleum vergentem. Reliquam in patella portionem radiis & luci expositam donec siccesceret, reliqui, & in ea observare potui superficiem coloratam, per aliquot dies permanentem, donec ulterioribus experimentis consumeretur.

Rem novam amicis ad me venientibus proposui, ut eorum judicia cognoscerem, quorum aliqui videbantur effectum hunc obfuscati coloris calori tribuere. Ut igitur certo cognoscerem, utrum a calore effectus hic provenerit, varia experiri fumus aggressi. Primo itaque idem vitrum ad lucentem foci ignem tam prope collocavimus, ut incalesceret plus satis. Ita autem positum erat, ut illa pars, quam radii solares antea non attigerant, adeoque nihil coloris illius habebat, ad ignem spectaret. Nihil mutabatur inde color, etsi calorem tantum ad hunc ignem conceperat vitrum, ut vix manus illum tolerare posset.

Satis ex hoc apparet calori nihil hic esse tribuendum; quare reliqua in hunc finem tentata prætermitto. Ut vero clarius viderem, & aliis demonstrarem non calorem, sed lucem solis obscurum hunc colorem inducere: contentum in vitro sedimentum cretaceum & humorem supernatantem agitando

permiscui, ut omne discrimen coloris tolleretur. Ita diviso liquore (liceat mihi mixturam hanc ita vocare) alterum vitrum eo repletum in locum obscurum, nullisque solaribus radiis patentem reponendum statui, alterum novis experimentis capiendis destinavi. Reposui itaque ad solem, tenui filo perpendiculariter inde ab orificio ad fundum ducto, quod illam partem, quam sol adspiciebat, quasi mediam dividebat. Jam per aliquot horas ad calidissimum solem relinquebatur vitrum a nemine turbandum vel contingendum. Ubi ad considerationem ejus rediimus, notabili illud colore deprehendimus imbutum. Quum admodum tenue filum removeretur, jucundo spectaculo cognovimus hanc partem, quam filum tetigerat, eundem præferre colorem, quam dorsum vitri, quo radius solaris nullus pervenerat. Idem postea pilo equino, capillo humano, filoque argenteo subtilissimo experti sumus eodem successu; nullum ut dubium pendere hanc coloris mutationem unice a luce solari, nec quicquam calorem, etiam solarem, effecisse.

Jam ulterius experimenta in contrarium modum institui, nempe ut, quoties novum tentare animus erat, commiscendo & confundendo liquorem, unius coloris iterum redderem, & vitrum pro maxima sui parte opacis corporibus obtegerem; relicta exigua portione, quæ liberum luci accessum permetteret. Sic non raro nomina vel integras sententias chartæ inscripsi & atramento notatas partes scalpello acuto caute excidi, & sic chartam hoc modo perforatam vitro, mediante cera, affixi. Nec longa mora fuit, quum radii solares, qua parte per apertam chartam vitrum tetigerant, illa verba illasve sententias sedimento cretaceo tam accurate & distincte inseriberent, ut multis curiosis, experimenti autem nesciis, ad nescio quod artificium rem hanc referendi occasionem subinde dederim.

Dixi superius cretæ saturatæ portionem exsiccatam me asservasse. Hanc etiam, quotiescunque ad liberum solem ponere-

neretur, promte colorem mutare expertus sum, & ita quidem, ut nihil calori tribui posset, omnis vero mutatio apertæ luci unice tribuenda esset. Dixi etiam me vitrum aliud eadem materia repletum in locum umbrosum reposuisse. Illud, quoties revisi, eundem colorem albertem retinuit, nec ulla sui parti vel vestigium aliquod cujusquam mutationis ostendit. Sicut etiam, quod sæpe expertus sum, solutio argenti cum aqua forti facta in loco penitus umbroso nihil obscuratur: simul vero ac soli exponitur, colorem atro-rubentem, in coeruleum deinde vergentem, inducit.

Superesse videbam ut scrutarer causas enarratorum effectuum. Eram autem in illa persuasione ab aqua forti & creta invicem commixtis hæc omnia pendere, & nescio quid philosophabar de effectu lucis in hæc corpora operantis: nam penitus exciderat aquam illam fortem, quam adhibueram, fuisse argenti quantumvis pauculis particulis alteratam, seu, ut loqui solemus præcipitatam (gefället.) Accidit igitur bono fato, ut in mentem veniret eadem experimenta repetere de integro. Erat tunc ad manus spiritus nitri penetrantissimus fumans, qualis ope olei vitrioli paratur. Hunc, ne cretam prorsus solveret, affusa aqua multa temperavi, & sic imbibe- re cretam cœpi. Etsi vero ad solis clarissimam lucem negotium susciperem: illam tamen notabilem coloris mutationem minime licuit observare. Rem itaque tento cum aqua forti, qualis in officinis pharmaceuticis venditur. Idem successus erat, qualem a nitri spiritu observaveram, non qualem expectaveram. Quare animum subiit recordari illam, quam primo adhibueram aquam fortem, ratione particularum argenti hæc phænomena edidisse.

Jam igitur rem propius assequutus argenti portionem aqua forti dissolvo, dissolutum aqua tempero, & cretam, sicut antea, imbuo. Eadem nunc emergunt phænomena, sed color ille longe nunc manifestius se prodebat, quum particularum argenti major copia liquori ad imbibendum adhibito in-

nataret. Immo memini, cum iterum experimentum instituerem cum aqua forti tanta argenti copia imbuto quantum solvere valet, factum esse, ut vitri etiam illa loca, ad quæ solis radii directi non pervenerant, non obscuram nigredinem a radiis reflexis promte induerent. Exposui eandem solutionem, sed aqua dilutam, nullaque creta permixtam in vitro aperto radiis solaribus, & deprehendi pariter illum colorem nigricantem liquori innasce.

Quo vero certior redderet solis lucem edere illum effectum, quem dixi, vitrum ista mixtura plenum ita collocavi ut solis radii ex speculo plano in illud reflecterentur: & brevi expertus sum omnia æque recte succedere hac ratione, quam si ad liberum solem immediate suscipiendum posuissem. Simul etiam didici opus esse, si quis experimentum caute instituere velit, ita collocare mixturam vitro contentam, ne a tergo sit corpus, quod radios solares reflectat. Memini me per noctem vitrum ad fenestram posuisse, quæ solem non nisi post meridiem immittebat. Erat autem e regione opposita domus tectorio calcis recenti admodum albente incrustata, ex quo lumen matutinum vivide refringebatur in meum cubiculum. Adspiciebam mane vitrum & colorem solitum deprehendebam. Post hæc sæpius idem sic collocavi, ut solem in parietem albertem clare lucentem adspiceret, nulla autem sui parte a radio quodam immediate tangeretur. Ita inveni, etsi tardius quam a speculo, colorem illud exhibere consuetum.

Cretæ pulverem ut adhiberem, id casu factum est, quoniam ut dixi, animus erat parare phosphorum Balduinianum. Puto autem parum interesse si quis malit cretæ loco substituere aliud corpus album e. gr. cornu cervi ustum, magnesiæ albam & id genus alia. Ipse cerussam loco cretæ iisdem experimentis adhibui eodem fere successu. Sed incommodum hoc videbatur, quod cerussa & lateribus vitri firmiter adhærescit, & fundum gravitate sua nimis petit, & post longiorem quietem diffi-

difficilius cum humido commiscetur, quod tamen fieri debet, ut color, quo semel imbutus est, removeatur, novoque experimento locus fiat.

Si quis momentaneum effectum videre gestit, radios solares per vitrum convexum ustorium colligat, ut in vitrum mixtura illa repletum incidant: observata tantum cautela, ne focum vitri accurate quærat, sed aliquantulum deficiat. Sic videbit vel momento insigniter obscurari colorem contentæ in vitro mixturæ.

Hæc est summa experimenti sæpius instituti. Ætiologiam effectus hujus adderem, si ipse mihi in eo satisfacerem. Puta autem illud saltem inde clarum fieri effectum lucis & caloris solaris alium esse, quam qui expectari ab igne culinari idem possit. Deinde existimavi usum etiam hunc habere experimentum nostrum, ut minerarum aut metallorum examini servire possit, si quis scire cupit, utrum argenti quippiam in se recondant, nondum enim ab alio metallo aut minerali, simili ratione tractato, hæc phænomena observare licuit. Nec despero alias utilitates experimentum hoc curiosis naturæ scrutatoribus ostendere posse: quare minime dubitavi illud ulteriori doctiorum examini publice exponere.

OBSERVATIO CCXXXIV.

DN. D. JOH. HENRICI SCHULZE.

De morbo rarissimo exanthematico, chronico, una cum curationis successu ac methodo.

Virgo annorum circiter XXIII. corporis tenerioris, temperamenti sanguineo-cholerici, ad iracundiam pronior, parentibus etiam tenerioris habitus prognata, variolarum & morbillorum jam perfuncta morbis, cum cetera rectissime valeret, nulloque ab aliquot annis premeretur valetudinis incommodo, domi etiam haberet, quæ ab otio & inertia satis

prohibebant, ad invisendos necessarios amicos in Misniam iter anno MDCCXV. adultiori jam vere cum parentibus suscepit. Inveniunt eos ex purpuræ morbo, qui totas ibi familias pervagatus erat, vix dum sibi restitutos: & virgo necesse habuit in iisdem cubiculis requiem aliquot noctibus capere, ubi purpura laborantes agroti decubuerant. Domum redux cum aliqua familiarium leviter rixata & ad iracundiam, dissimulandam tamen, incitata, superbibit, sicque somnum cepit. Illa nocte in externa cuti aliqualem cum pruritu calorem sensit. Expergefacta rubentes & aliquantulum turgidulas in superficie corporis, ejusque superioribus præcipue partibus, maculas & moleculas sensit, iis non dissimiles, quæ excitari solent, quando urtica corpus tactum fuerit, quod genus mali vernaculo termino appellare solent, *die Nessel-Sucht*. Nihil de reliquo mali eam corripuit, nisi quod permanentes illæ maculæ cogebant remedia circumspicere. Adhibebantur euporista; maxime autem ab vicina quadam commendabantur helenii radices decoquendæ & potandæ.

Paruit ægrota consilio, & per plures dies multum ejus decocti non sine molestia ingurgitavit, maculis inde magis magisque erumpentibus & augefcentibus, ut variolarum speciem induerent. Habuerunt illam excretionem pro salutari, quare non intermittitur decocti abusus. Incepit hæc rerum facies ipsis pentecostes feriis: & privatis ausibus in tertiam hebdomadem sic tractata est. Tandem inconsultum videbatur diutius absque medici consilio agere, quum suspecti tam extraordinariæ excretionis progressus viderentur, quoniam in singulos dies & plura emicabant, & augebantur mole exanthemata. Permittitur itaque curatio medico, viro multa praxi exercitato, qui malum mora jam contumax factum evacuantibus, alterantibus & aliis, quæ necessaria ipsi visa erant, aggressus est, hoc successu, ut aliorsum revocata illa materia, quæ ad externum habitum incitata erat, incrementa excretionis cutaneæ nulla amplius caperent. At vero manebant illa

in cute exanthemata , & faciem obiter inspicienti ostendebant variolarum jam suppuratione facta ad desiccationem prope- rantium speciem : intus vero non humidum serum videbatur, sed tota cutis , quantum in exanthemata abierat, verrucis ob- sita videbatur , exterius contactis albente furfuracea cuticula, fissuris passim hiantibus , & singula exanthemata terminanti- bus. Nullum autem plane sensum doloris inferebant , etiam quando rudiori tactu tentabantur. Maxime vero hoc malum faciem totam , nasum præcipue , frontem, aures , & sinciput occuparat: in collo autem, pectore, brachiis & manibus pluri- ma quidem emicuerant, sed pleraque statim ab initio recesserant, tota vi excretionis ad caput maxime vergente.

Is erat rerum status mense Augusto exeunte , cum ad opem imploratus ferendam accederet vir Amplissimus , me- dicus hujus ævi celeberrimus Fridericus Hoffmannus, qui me secum ad hanc ægotam visendam benevolus adduxit , & vo- luit ut illius curationem , se moderante & consilii juvante, ad- grederer. Exhorruï , fateor, ad primum ægotantis adspe- ctum , & parum sane spei ad recuperandam valetudinem su- peresse videbatur. Erat jam crebris evacuationibus aliquantulu- lum fracta, & glandularum pone aures tumor ab aliquot die- bus accesserat, cum lacrymarum ad oculos promte confluen- tium facili profusione , quoties aliquid accuratius intueretur. Capilli in anteriori capitis parte , quam efflorescentiæ obside- bant , defluere videbantur. Originem & statum morbi per- cunctatus celeberrimus vir, nullum, quod sinistram suspicio- nem faceret, signum animadvertibat, & , quantum privatis illis curationum ausibus aberratum esset , demonstravit : de reliquo regimen ante omnia præscripsit, & in victu observan- das leges. Post aliquot dierum , ad recuperandas vires per- missarum , otium rem ex præscripto & consilio Excell. Viri aggressus sum decocto ex radicibus Sarsaparillæ, chinæ, scro- phulariæ, liquiritiæ, h rbis agrimonîæ, hepaticæ , betonicæ aliis præscripto quo per totum curationis decursum perpetuo
usa

usa est, ita ut mane aliquot cyathos levius decocti calidos hauriret, frigidum autem ex secundaria sed vehementiori decoctione, loco ordinarii potus adsumeret. Suadebatur autem ut frequentius, etiam non urgente siti, potum hauriret, quoniam erat consilium attenuare humores viscidos & per omnia excretoria eliminare. Pilulæ quoque dabantur ex mercurii dulcis & extracti panch. Crol. æquali pondere, quarum dosin singulis hebdomadibus sumebat. Reliquis diebus tinctura antimonii acris ad guttas LX. ter quotidie præbebatur, quam primis hujus curationis diebus modico camphoræ miscebam, ut glandularum tumori cito obviam iretur, cum alias viderim certam opem ab hoc remedio tempestive adhibito profectam: quæ me spes nec in hac ægrota decepit.

Hac methodo usque ad Septembris medium tractata virgo animadvertit nonnulla exanthematum verrucosorum sensim decedere, & in plerisque apertum erat circa radices suas illa magis magisque sicari & contrahi. Quo intellecto cœpi efflagitare ab celeberrimo Hoffmanno aliquam mercurii sui diaphoretici portionem, quem aliis in vitiis externi habitus & quibuscumque impuritatibus singularia præstitisse expertus eram, ut cedens jam malum eo citius profligaretur. Impertravi quantum quatuor dosibus sufficeret, & pilulis balsamicis commixtum exhibui, quas post tertium quemque diem ægrota adsumebat. Observabam, quod etiam in aliis vidi, primam exhibitionem subsequi ventris aliqua tormina, cum aliquot dejectionibus, tamquam mercurium dulcem laxantem propinasset.

Sed brevi se exerebat effectus diaphoreticus, tam manifestus, ut, quæ alias vix calidissimis diaphoreticis assumtis sudaret, nunc facile, etiam secundo & tertio die ab assumta medicina, sudaret, si modo leviter decumberet, aut quietem caperet. Jam non obscurum erat brevi fore ut pristinam sanitatem recuperaret ægrota, nec lento enim gradu amplius ad se redibat, sed fœdæ deformitates certatim defluere pro-

perabant. Quia vero circa centrum firmitus cuti impactæ hærebant radices, quam ut promte & sine dolore discederent: venit in animum mucilage feminis cydoniorum superficiem illarum partium, quæ maxime erant obsessæ, totam illinere, idque sæpius repetere, ut exsiccata & in angustius spacium contracta mucilago continuo tractu velleret illas, quibus hærebant, fibras. Ex quo factum est ut quæ totum nasum contexerant exanthematum crustæ simul ac semel deciderent.

Nihil externarum medicinarum in usum fuit vocatum, præter unguentum magnis encomiis commendatum, cujus compositionem, quia aliunde huc missum erat, indicare nequeo. Illius experimentum in uno exiguo spacio circa tempora fieri permittebatur: sed eventus docuit illam partem, quæ inuncta erat, tardius esse liberatam. Ceterum omnia illa exanthemata tam feliciter sunt remota, ut vix vestigium aut cicatricula nunc superfit.

Quum jam omnibus mihi viderer defunctus tam difficilis curationis partibus, cœpit oculorum alter rubore & affluxu feri acris gravius vexari, quod copiose, quoties legere aliquid aut accuratius intueri vellet, multis lacrymis profluebat. Ut huic tandem malo succurrerem & colophonem operi imponerem, laxantibus medicinis ad inferiora deducere affluxum continuum studui, &, cum imminutum illum jam cernebam, modice adstringente remedio, ex vitriolo albo & butyro non salito, quod Binningerus in observatione ultima tantopere commendat, impetravi unica inunctione ut oculus restissime valeret. Videbatur autem defluxio locum mutasse tantum, quum post paucos dies in eodem latere dens cariosus vehementes turbas excitaret: verum post repetitum laxantium pilularum usum penitus cessit ille dolor. Et sic, juvante DEO, perfecte restituta est & satis commode valet, de cujus salute tantum non omnes desperaverant.

Quod jam ad pathologicam hujus morbi tam singularis considerationem attinet, brevibus liceat aperire quid sentiam. Non negligenda mihi videtur illa circumstantia, quod in lectulis illis aliquot noctibus requievit, quibus purpura affecti decubuerant. Notum est quam facili contagio ille morbus propagetur: notum etiam quam arctum sit inter efflorescentias illas urticatas & purpureas affinitatis vinculum. Febris nulla adesse symptomata observabantur: sed excandescencia illa ab iracundia humorum commotionem febris analogam induxit, & excretionem promovit.

Non possum quin hac occasione referam quid mihi acciderit ante hos fere decem annos febris tertiana correpto. Incidebat febris minus legitimo typo, sed mox ab sui initio usque ad finem sex horis anticipabat cujusvis paroxysmi ordinarium tempus. Persuasum primis diebus habebam morbum meum non esse febrim tertianam, sed me diætæ vitia, maxime vero lucubrationibus, debilitasse ventriculum: quare huic mederi cupiens proprio consilio vinum absynthio & agrimonia medicatum in usum voco & quotidie aliquot cyathos haurio. Altero statim die per totum corpus emicabant efflorentiæ urticatæ, miro & intolerabili pruritu molestæ, quibus cito abolendis feliciter adhibebatur scarificatio: & febris decursus, legitime ex hoc tempore tractatæ, de reliquo satis tolerabilis & absque hac molestia fuit.

In nostra ægrota malo consilio accidit ut leve hoc symptoma, cui ab initio facile fuisset mederi, empiricis curationibus in pejorem statum deduceretur. Illud enim decoctum radicum helenii cum cerevisia paratum & nimis diligenter potatum humorum massam magis commovit & ad excretionem cutaneam stimulo fuit. Notum certe est medicis, & jam a longe tempore observatum, quantum incommodi decocta calidiorum simplicium, præsertim resinosorum, possint inducere, si incongrue dentur & diutius continentur. Audiamus practicum solertem Henricum ab Heer Obs. medic.

XXII. p. m. 201. Sæpe, inquit, observavi melancholicos, quibus hepar æstuabat, nimio guajaci usu elephanticos factos, alios, qui calidiori essent hepate, nisi dilutissimum potum sument, eumque ex ligno longe a cortice remoto concinnatum, iterum, aliaque mala sævissima sibi peperisse. De helenio autem notum est, esse radicem ejus, si qua alia, resinofam: quare facile animadvertitur quantum ad exagitandos humores, jam ad excretionem in superficie corporis vergentes, decoctum largius potum valuerit, usu præsertim ejus in tertiam hebdomadem continuato, & natura ad visciditatem lymphæ in cute deponendam inclinata.

Quare hunc affectum pro maximo exemplo habeo, quantum opere morbi benigni in molestissimos & satis contumaces mutari possint, si incongruis remediis illi tractentur.

OBSERVATIO CCXXXV.

DN. D. JOH. HENRICI SCHULZE.

Pedarthrocace pro luxatione falso habita & frustra curata.

Mense Julio MDCCXX. anni ineunte sæculi puerulum, qui nuper annum quartum ingressus erat, & febre continua decesserat. Erat autem viri honorati filius, qui mihi aperiendum illius corpusculum permittebat, quoniam ille superiori ætate subito claudicare cœperat, &, quod maximum est, nullo sensibili dolore vel lapsu vel violentia, quod quisquam meminisset, prægressis. Nam quum antea, quantum ferebat illa ætas, gressus satis firmos & promptos faceret, imo deambulare continuo vellet: numquam animadversum est vel minimum pedis vitium. Aliquo die ad invisendos amicos in proxime ad hanc urbem situm & vix mille passibus distantem pagum una cum domesticis aliis dimittitur: ubi

latus & alacris degit, obambulat & in conspectu amicorum ludens discurret. Vesperi simul domum redeunt, & ancilla, quæ humeris portare illum volebat, impetrare ab eo non poterat, ut se gestandum ipsi permitteret. Adeoque maximam viæ partem pedibus suis perfecit: per illud tantum spatium, quo per suburbana & urbis loca, usque ad parentis ædes, eundem erat, gestatus fuit.

Quum domum attingissent, & ancilla ipsum ad portam deposuisset, usque ad fores cubiculi, ubi avia ipsius erat ipsumque excipere volebat, progressus est. Cum autem fores ingressuro per unum gradum lapide stratum adscendendum sit: isque puerulus alias, nemine adjuvante vel sustentante, facile illuc adscendisset; nunc se excusabat his verbis: mea avia scandere non possum. Nemo sinistri quicquam suspicabatur, sed omnes interpretabantur lassitudinem motione corporis diuturniore prægressa contractam: neque puer de ullo dolore conquerebatur. Sequenti die animadvertitur claudicatio, pesque sinister dextro apparebat aliquanto longior, absque tamen distorsione aut in alterutrum latus propenduntia notabili. Inquiritur accurato studio, omnesque, quibuscum altero die fuerat, examinantur, si quid forte rescire posset, quod puerulo accidisset: sed nihil de aliqua vel minima violenta causa explorari potuit.

Committitur pueri curatio chirurgo cuidam, qui luxationem nullam ullibi potuit deprehendere. Ipse, quoniam in iisdem eram ædibus, sæpius adfui & accurate tunc consideravi locum, ubi luxatum pedem suspicabantur aliqui: sed luxationis certum signum nullum cognovi. Dolorem autem sentiebat puer quoties digitis fortius explorabamus locum, quo os femoris ossi ischii inarticulatum est: illumque sensum ejulatu significabat. Nihil autem tumoris, nulla rubedo partis, nulla exstantia sentiebatur, & poterat os femoris ad omnem motum ipsi naturalem æque bene & facile flecti, quam in altero pede sano.

Quoniam igitur nulla deprehendebatur luxatio; pes tamen ille tam subito longior socio pede factus erat: nihil suspicari aliud poteramus, quam decubuisse ad hanc articulationem aliquam materiam, quæ caput ossis femoris in suo receptaculo, quod acetabulum dicunt, commode abdi & contineri non sineret. Hoc sine adhibebantur externe, quæ discutere illud, quod ibi decumberet, possent: sed parum proficiebatur pesque ille notabiliter macilentior evadebat. Puer deambulare inter hæc, ut claudicantes possunt, valebat: imo per scalas etiam in alteram domus contignationem sæpe solus adscendebat, ut dolorem a motu deambulatorio excitari nemo cognosceret: de reliquo etiam satis bene & naturaliter omnia se habebant, edebat, concoquebat, dormiebat, & quæ peculiaris in illo erat gratia, libentissime & festivo confabulabatur: sic ut nullum morbum, si pedis vitium demas, in illo cognoscere liceret.

Hic erat rerum pueruli hujus status usque ad auctumnum superioris anni, quo pes adfectus magis magisque elongari cœpit, & incessus difficilior videbatur, ut puer ipse segnior ad deambulandum fieret, gestarique mallet. Erat vero homo in arte medicina plane empiricus, qui asseverabat luxationem factam, & caput ossis femoris ex sede sua remotum esse, seque puerulum brevi restitutum pollicebatur. Curationi igitur illius traditur, qui emplastris, inunctionibus, tractione & quæ alia sunt, miserum puerum nescio an magis excruciauerit, an curasse illum dicere debeam. Effectus is fere fuit primus, ut puer, qui antea sine dolore claudicabat, nunc vix pedem, nisi adhortationibus & omnis generis persuasionibus compulsus, movere vellet, nec facile ad gressum tentandum sine lacrimis veniret.

Jusserat enim ille vir pedem sæpe movere & gressum tentare, idque puero ad restitutionem salutis fore prædixerat. Totam autem rem brevi confectum iri pollicebatur, eo potissimum argumento ductus, quod nunc femoris articulatio re-

statura videbatur, postquam pes, qui antea longior revera erat, eandem longitudinem cum socio pede habere cœpit. Quominus autem promte ambularet puer, in causa esse putabat pedis debilitatem atque macilentiam, quam cessuram remediis & tempori spes erat. Et sane etiam cessit, nam ante ultimum morbum parum inter sanum pedem intercedat discriminis, si filo mensuram ambitus institueremus, & dissecantes satis magnam pinguedinis copiam offendimus.

Interea festivus antea puer nun plane tristis & taciturnus evadebat, nihilque magis extimescebat quam illud tempus, quo ad suum Podalirium mittendus erat. Quumque inter hæc hyems ac ver transactum esset, supervenit illa febris continua satis acuta, quæ ipsum miseriis suis ereptum vitæ meliori tradidit, mihiq; occasionem dedit cultro viam ad scrutinium accuratius male affecti femoris pandendi. Socium se mihi in hoc labore præstitit D. D. BASS, Medicinæ Professor Extraordinarius, quem propterea advocabam, quod ipsum chirurgicis atque anatomicis rebus præcipue occupari noveram, atque a multis annis mihi se amicum ac socium sæpe in hujusmodi exercitationibus tribuerat. Primo autem manifestum erat pedem sinistram, qui male affectus & socio longior antea fuerat, nunc ad digiti fere latitudinem dextro esse brevior. Quum removissemus integumenta femoris communia & musculos etiam dissecuissimus, ut jam via promta esset ad ipsam ossis femoris articulationem considerandam, invenimus ligamenta illa, quibus caput ossis femoris coxendicis ossis acetabulo conjungitur, integra & illæsa, tactu autem sentiebamus materiam mollem, ferme ad juglandis magnitudinem ibi subtus delitescere. Cultro igitur quam cautissime separamus in loco superiori illa ligamenta, ubi statim prorumpibat materia cerumini aurium consistentia & colore simillima, fibris quibusdam intermixta; præter quam etiam effluebat humiditas fusci coloris, cujus quantitatem duarum fere unciarum æstimabam. Proxime itaque considerabamus reliqua,

ut originem ac fontem hujus extravasati humoris inveniremus.

Hac intentione os femoris ab illis ligamentis totum rescamur, quo facto sponte sua ex acetabulo exibat, nobisque copiam faciebat tum se, tum vero etiam illam cavitatem penitus considerandi. Et quidem in ossis femoris capitulo nihil supererat cartilaginis ejus, qua naturaliter contegitur, & ad facilem motum aptatur. Totum autem erat asperum & inæquale, rotunditateque sua ad notabilem partem privatum. Nullum vestigium teretis illius ligamenti, quo ossi coxendicis implantatur, supererat. Eadem erat facies ipsius illius loci, cui caput illud inseritur: neque enim ibi vestigium ligamenti teretis neque cartilagineum observare licebat, nisi in superiori ejus parte admodum paucillum. Reliquam omnem corruptio illa abstulerat, totamque superficiem inæqualem reddiderat. Dum extergenda sanie occupamur, observabamus aliquem e loco superiori affluxum, atque inveniebamus finem supra os coxendicis ab acetabulo excurrentem, unde porro descendentem illum ad pelvim prosequuti sumus, ejusque cavitatem tantam deprehendimus, cui digitus posset inferi.

Ut vero hanc etiam cavitatem ulterius exploraremus abdomen aperuimus; peritonæum vero nondum peresum, sed sub illo cavitatem hanc prorepisse, intusque tam latam vidimus, quanta fere est duorum pollicum latitudo. Reliqua abdominis viscera fugitivo oculo lustrantes nihil læsum aut singulariter corruptum invenimus; nihilque porro observavimus, quod ad illam, quam indagabamus, corruptionem intelligendam facere posset.

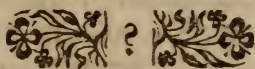
Ex hac sectione clare cognoscebam puerum hunc laborasse illo affectu, quem M. Aur. Severinus sub nomine pædarthrocaces peculiari libello descripsit, qui pars est operis de recondit. abscess. natura. Alii spinam ventosam dicunt, est ipse

ipse Severinus aliquam distinctionem hic statuit, & pro diversis affectibus habet. Vere hic accidit, quod laudatissimus Autor Cap. XVI. scribit: articulis infestum est vitium, adeo, ut ignaris hominibus ossis luxati speciem præbeat, qua propter ad repositum capituli contrectata pars exasperatur. Quare pes affectus initio prominuerit, seu longior altero fuerit, causam esse puto ipsum capituli ossis femoris tumorem, qui mali principium fuit: brevior autem redditus fuit illius hominis industria, qui, quum os luxatum se reponere velle profiteretur atque conaretur, atterendo ad vicinas partes effecit, ut, quæ cariosa valde erant comminuerentur.

Accessit illa ad deambulandum crebrior compulsio, ex qua factum est, ut partes asperæ exulcerati capitis ossis hujus fricando etiam male afficerent ipsa ossa, quæ ad acetabulum sic dictum concurrunt. Sanies, quæ effluxit ex illo osse primario læso, etiam porro sua acrimonia egit in partes vicinas sibi que illum sinum, de quo dictum est, efformavit, ossaque, quæ contigit, cariosa reddidit. Quod vero ille sinus sub periosteo ascendit, & dorso ossis coxendicis superato, cavitatem sibi sub ipsam pelvim penetrantem formavit, id sine dubia factum est dum puer supinus noctu & per plures dies, quibus febris affligebatur, decubuit.

Illud in hoc casu singulare est & admirandum videtur, quod in puerulo antea sanissimo illa ægritudo pedis simul ac semel cœpit, & cum elongatione ejus notabili conjuncta fuit. Multum disputat laudatus Severinus utrum hoc mali genus per influxum, an vero per congestionem fiat, id est, an subito & cum aliquo impetuoso affluxu, an vero successive, tarde ac citra impetum generetur: tandemque concludit per congestionem magis fieri hos abscessus, quam per influxum. At vero hic casus credere nos jubet, posse etiam subito oriri hoc vitium. Causas ejus explicare non audeo. Severinus observat quod pædarthrocace post recurrentes (retropul-

tropulfas vel retrocedentes) variolarum, morbillorum, ce-
riorum & achorum, lactuminis, ut dicunt, ac tineæ nega-
tas imperfectasque repurgationes succedere solita sit. De his
causis follicite inquisivi, nec ullam earum prægressam esse
comperi. Quum de variolis & morbillis quærerem, illud
singulare mihi pro certo affirmatum est, hujus pueri neque
matrem, neque matris sororem, utramque jam adulta æta-
te defunctam, neque aviam, neque aviæ plures sorores,
quæ viridi senectute adhuc vigent, his morbis umquam cor-
reptas, hancque familiam jam ex longo tempore habitam
esse ab hoc tantum non omnibus extimescendo in nostris re-
gionibus morbo immunem. Aliquid ad provocandum ma-
lum fecisse diuturniorem & longius continuatum motum ve-
ro videtur simile: qua vero ratione solus suffecerit, quum
alias hic morbus revera sit in nostris terris rarissimus, & mul-
ti tamen pueri in motu excedant, id me non consequi fa-
teor. Forte recurrendum est ad teneritudinem ossium in hac
ætate, & suspicandum tam crebram agitationem capitis ossis
hujus effecisse, ut copiosior hic esset humorum affluxus: hunc
autem affluxum fuisse subito sedatum, quum ancilla illum hu-
meris suis imponeret, ibique quiescentem per suburbana &
urbis partem ad parentis ædes, sera jam vespera & frigidiori red-
dita aura, reportaret. Sed ut initium subitum fuit: proinde
tamen non nego per congestionem deinceps incrementa sum-
fisse malum illud, tumoremque adauctum fuisse: quod clare
licuit cognoscere quoniam auctumni initio sinistri pedis
elongatio multo magis conspicua fuit, quam
initio fuerat.

OBSERVATIO CCXXXVI.

DN. D. CHRISTIANI MICHAELIS ADOLPHI.

De ascitica puella ex improvise sanata.

Mercatoris cujusdam Lipsiensis filia, sex annorum hydrope ascite per 3. & ultra annos laboravit, nec unquam ab ullo remedio levamen, multo minus curationem obtinere potuit, quare malum per annum fere pro deplorato habitum est, & nulla amplius remedia exhibita sunt, contigit autem, quod sub somno tandem ex improvise, sine ulla causa apparente, magna aquæ vel feri extravasati in cavo abdominis copia excreta, puella mane perfecte sanata sine ullo remedio exhibito surrexit, & per 6. jam annos pancreaticæ vixit.

OBSERVATIO CCXXXVII.

DN. D. CHRISTIANI MICHAELIS ADOLPHI.

De felici melancholiæ hypochondriacæ sine ullo remedio solutione.

FOEmina quædam 64. annorum melancholico-cholerici temperamenti per 18. annos melancholia hypochondriaca obsessa, per quod annorum spatium multis, variorumque Medicorum, auxiliis usa, sine exoptato tamen successu, quare per 5. annos ab omnibus, desperata quasi salute, remediis penitus abstinuit, quod pertinacissimum ac molestissimum malum sponte sua hanc bonam fœminam deseruit, nam de nocte aliquando contra consuetudinem adeo diuturnam bene quiescens & dormiens per somnum quasi circa præcordia levamen sensit, ex quo mane integra, sana, contenta, ac hilaris e lecto surrexit, & per 3. jam annos integerrime per

DEI gratiam vixit; atque nullam evidentem causam hujus felicitis successus ac improvise neque ea, neque ii, qui curam ejus gesserunt indicare possunt.

OBSERVATIO CCXXXVIII.

DN. D. CHRISTIANI MICHAELIS ADOLPHI.

De singulari melancholiae hypochondriacae solutione.

IN alia foemina 50. circiter annorum, & sanguineo-phlegmatici temperamenti, alia hujus mali solutio, minus tamen felix, observata est; nimirum haec per multos annos melancholica, hypochondriaca, molestissimam & anxiam vitam egit, omniaque auxilia tentavit, sed licet cum levamine quodam, quandoque, sine tamen plenaria in integrum restitutione. Posteaquam aliquoties ira, quamvis leviter saltem commota esset, de nocte derepente sineque evidenti causa paralyti manum pedumque correpta, ex quo a pristino malo, hypochondriaco nempe, libera penitus per duos jam annos mansit, manibus pedibusque tamen adhuc capta.

OBSERVATIO CCXXXIX.

DN. D. CHRISTIANI MICHAELIS ADOLPHI.

De Calculo, in urethra nato, & in vesicam recurvato.

VEtula 76. circiter annorum per plures annos obstructione urinæ laborans, quæ subinde debitis remediis cessavit, sed ultima vice per 7. dies duravit, & nullis remediis solvi potuit, & sic mortua est. In cujus cadavere aperto calculus oblongus in urethra natus firmiterque ipsi accretus & vesicam usque recurvatus inveniebatur.

OBSERVATIO CCXL.

DN. D. CHRISTIANI MICHAELIS ADOLPHI.

De Paralyfi palpebrarum.

Variæ particulares paralyfes in foro medico notæ funt, quæ hanc & illam corporis partem & nervos, qui ad eos per-tingunt, occupant. Inter quas non ubique obvia est ea, quæ palpebras afficit, quæ in rustica annosa, in pago, ad quem duarum horarum itinere Lipsia itur, videre est. Multum enim laxatæ propendunt palpebræ & adlevari nequeunt, & oculi rubent, continuoque illaci, mantur. Passa est hanc paralyfin ante 4. annos ira præter modum concitata. Qua occasione reor, sicuti variæ dantur paralyfes quæ externas & oculis ipsis patentes partes lædunt, ita & dari posse varias internas partes, has & illas sic corrumpentes.

OBSERVATIO CCXLI.

DN. D. CHRISTIANIS MICHAELI ADOLPHI.

De mira cerebri in angustum compressione.

PArturiens 39. annorum succi plena, sanguineo-cholerica, passionibus hysteriis subinde præsertim tempore ingravidationis obnoxia inter partus labores, ex nisu fortiori & intempestivo apoplexiam lethalem sibi conciliavit. Aperta post mortem calvaria conspectoque cerebro plexus choroideus ruptus, extravasatus sanguis cerebrumque in angustum notabile spatium compressum conspiciebantur.

OBSERVATIO CCXLII.

DN. D. CHRISTIANI MICHAELIS ADOLPHI.

Vermes ordinario luem veneream comitantur.

Quotquot lue venerea affectos hinc inde vidi simul eos vermibus in Ventriculo & Intestinis lumbricis scaterere deprehendi, sine dubio ex illo quod sanguinis circulus lentior sit & balsamo omni is destituatur illorum, & adeo corrumpatur, ut in vappam quasi abeat, unde & lymphæ & bilis fiunt viscidiores & totus habitus cachecticus mox eam comitatur, unde etiam in aliis cachexiæ speciebus putredines non raræ & verminosa propago familiaris. Inno secundum alias bene multos luem veneream totam quantam vermibus scaterere habetur.

OBSERVATIO CCXLIII.

DN. D. CHRISTIANI MICHAELIS ADOLPHI.

*Salia Volatilia Oleosa in hemorrhagiis compescendis
admodum proficua.*

Contra vulgarem Practicorum opinionem occasione casus cujusdam & discursus quondam super eundem cum alio Medico habiti hic etiam omni asseveratione affirmo salia volatilia oleosa, qualia optime ex Tinctura Tartari, Spir. Salis Ammoniaci & similibus Ol. macis, menthæ, melissæ, anisi, de cedro &c. parantur in cohibendo sanguinis impetu & subortis hemorrhagiis symptomaticis sistendis fida & tuta satis esse & optima remedia, quoniam ea egregia donata sunt virtute tonica & spasmos sedante, obstructionsque internas simul solvente; hi enim, causæ præcipuæ sunt circulationis turbatæ, & inæqualis, atque sanguinis congestionum ac tandem

eruptionum. Ast circumspectus quoque sit eorum usus. Etenim hic modus circa eorum exhibitionem est tenendus ut pariori dosi, sed crebriori propinentur, & dempta prius plethora, & febris forte magnæ orgasmo composito. Hoc modo exhibita minime existimandum est ea sanguinem nimis commovere, ipsique orgasmum & turgescentiam verendam inducere, quod non est universale, sed tantum, ut modo est indicatum de plethoricis valet, & ubi in magna quantitate ingeruntur vel febris magna corpus occupat.

OBSERVATIO CCXLIV.

DN. D. CHRISTIANI MICHAELIS ADOLPHI.

De Inflatione tympanitica pertinaci V. Sæc. in pede curata.

FŒmina, Vidua 56. annorum, sanguineo-phlegmatici temperamenti, vitam sedentariam agens & laute sat vivens, a cessante per ætatem mensium fluxu subinde angustias præcordiorum, phlogoses & hæmorrhoidum molimina experta, atque præsertim inflatione abdominis tympanitica molesta cum ructibus frequentibus & alvi segnitie vexata, per 8. decursum annorum, a variis Medicis, etiam multis empiricis & mulierculis præscripta resolventia, carminativa multa in copia hausit, sæpius purgationes easque sat fortes sæpiusque clysteres pro alvi segnitie admisit, quæ vero omnia molestam hanc abdominis inflationem auferre minime potuerunt, saltem reliqua symptomata ad tempus lenire valuerunt. Tandem circumstantiis & præsertim diætæ regimine rite pensitatis largam satis in pede venæsect. instituendam curavi, ex quo inflatio hæc abdominis penitus sine aliis remediis internis carminativis sic dictis, penitus cessavit, ac per 4. annos usque ad vitæ finem libera ab ea mansit. Unde concludendum nec omnem
semper

semper ejusmodi inflationem, uti vulgo fertur a flatibus esse, nec omnem per carminativa curari.

OBSERVATIO CCXLV.

DN. D. CHRISTIANI MICHAELIS ADOLPHI.

De Venæsectionis utilitate in suppressione urinae.

EAndem utilitatem, quam Venæsectio præstat in urinae suppressione vidi in Viro Juvene 24. annorum eufarco, succi pleno & sanguineo-cholerico, qui quandoque urinae suppressionem expertus & aliquando præsertim ægerrime hac detentus se habens, adeo ut ad 7. usque diem urinae suppressione periculosissime decumberet ac ab omnibus remediis internis pariter ac externis nullam solutionem aut evacuationem urinae consequi potuerit. Tandem meo suasu Venæsectionem die nimirum septimo in pede adhibuit, ex quo elapsis duabus horis copiosissime profluxit.

OBSERVATIO CCXLVI.

DN. D. CHRISTIANI MICHAELIS ADOLPHI.

De Gustu abolito ex casu ab alto & exinde syncipite læso.

FAber lignarius 36. annorum robustus satis ac vegetus trabes in ædificio quodam configens ex alto in syncipite cecidit atque in eo periculosam læsionem passus, quæ feliciter curata est, adeo ut per 4. annos integra fruatur sanitate, sed gustus ex casu (læsis sine dubio singulariter nervis) plane abolitus est. Mirum hinc videtur, quod gustus organon in lingua, & in ea papillæ nervæ constitutæ sunt.

OBSERVATIO CCXLVII.

DN. D. LUCÆ SCHROECKII.

Urina chylosa.

Vir stemmate meritisque in patria nobilissimus, temperamento sanguineo-phlegmatico ceterum corpore robusto præditus, in juventute abstemius, aquæ potu contentus, largiori autem ciborum esui indulgens, progressu temporis vinorum generosorum quandoque liberaliori potui adsuëfactus, satis prospera tamen valetudine aliquandiu gaudebat; sensim dein obesior factus, sedentariam vitam amabat; & variis morboris, interque eos nephriticis ac hypochondriacis insultibus ansam suppeditabat, urina alba & chylosa semper adparente. Quibus licet conveniens medela, non sine exoptato, ast inconstanti successu, fieret, tandem accedente anorexia, vomitu, & omnimoda virium prostratione, placide, anno ætatis quadragésimo tertio, animam Creatori suo reddidit. Cadaver cultro anatomico apertum, pingue admodum, ast exsanguie comparuit; ventriculus laxus, sine plicis, & intus lividus erat; qualis etiam facies in intestinis occurrebat; ren sinister itidem flaccidus; cujus ureterem prope ejus ingressum in vesicam, occupabat calculus amygdaliformis, pondere grana LIV. æquans, albicans, tam arcte ureteri infixus, ut ope cultri excindi debuërit; ren dexter erat maximus, fere totus membranofus, tubuli ejus ampli & valde crassi; in quibus, ut & in pelvi, præter albicantem viscosam materiam, & sabulum, calculi ejusdem coloris, ultra quadraginta, viginti sex &c. granorum pondere, & unus magnus, quasi rotundus, pilæ lusoriæ magnitudine, cum appendice scyphiformi, pondere unciam unam, drachmas quinque, cum granis quindecim latebant, omnes albidii, tophacei, asperi, angulares, partim plani; vesica itidem humore simili, qualis cum urina excerni consueverat, scate-

scatebat. Hepar mediocri magnitudine gaudens, externe rubrum & sano simile, intus autem in superiori parte nonnihil scirrhum, reliqua vero substantia flaccescebat, atque ad dissolutionem pronum erat, vesicula fellea humore viscido & amurcam referente repleta; splen magnus, quadrata figura, externe quidem bene constitutus, interne ad dissolutionem itidem dispositus videbatur. Pulmones nonnihil lividi, in dextro latere costis arcte adnati, in parte inferiori succum crassum puriformem plorabant, cor respectu corporis reliqui, utpote proceri & torosi, parvum ac flacidum adparebat. Verisimile est, ob largum ciborum, in primis non adeo semper salubrium, esum, & ventriculi infecutam debilitatem, crudiolem chylum fuisse generatum, qui cum sanguine ad renes itidem debiliores delatus, ibidem partim cum sero urinario prodierit, partim in renibus subsistens in calculosum concrementum abierit.

OBSERVATIO CCXLVIII.

DN. D. JOHANNIS KANOLDI.

Biographie medica specimen.

Biographiam esse Sermonem de vitæ alicujus gestis atque eventibus, notum est cuilibet. Hanc, quæ moralibus alias clauditur terminis, medico hac vice vindico foro, ideo quod ea complectatur vitæ descriptionem juxta motuum morbosorum eventus atque successus, a vitæ primordiis, in senectutem & finem vitæ usque, adeoque medicæ omnino considerationis existat. Utilitatem studii hujus res ipsa proficitur; siquidem qui Naturam ægri exquisitè nosse præsumit, (dicunt, er fennet seine Natur von Grund aus,) non aliunde revera, quam hisce ex fontibus, neutiquam ex urinæ sorditie, (ut vulgus fallitur,) nec ex solis medicamentorum effectibus, de-

promeré tenetur rei cognitionem & scientiam, ex motuum nempe morboforum longinquis æquè atque multiplicibus, sed sub maxima sapius varietate tandem simplicibus, successibus. Necessaria sane ea est, si ulla alia, scientium in medicina rerum cognitio, tum formandi veri pathologico-ætiologici conceptus, tum sane practicæ operationis scopo: morborum enim plurimorum, sponte suborientium, successus, internam sequuntur dispositionem, neutiquam tumultuarios, fortuitos & extraneos insultus, & qui sapius, ex diversis etiam morborum schematibus, ægrotant, non vagam certè & peregrinam, sed dependentem ut plurimum atque consobrinam patiuntur afflictionem; quæ præcedaneum alium magis vel minus remotum jure successionis agnoscit atque respicit laborem. Uno eloquar verbo: morbi plurimi succedunt ex dispositione aliqua morbosa, domestica, cujus fundamentum est toleratus olim morbi, & specialiter Excretionis, alicujus eventus, ex quo posthac in feros usque annos descendunt atque conspirant schemata reliqua, quorum medicationem non nisi habito ad antiquos fontes respectu efficaciter agites atque peragas.

Exemplar hac vice sistere placet in viro, pluribus & multiplicibus per ætatem afflictionibus tum eructatoriis, crustæ lactææ, achoribus, Fluxionibus aurium, oculorum, Scabiei, Febribus, urinariis, &c. tum eluctatoriis, congestoriis & restagnatoriis, motoriiis, Anasarçæ, Cephalalgia, Erysipelati, vertigini, angustationibus præcordiorum, Flatulentiiis, &c. exposito; quas si tumultuario conspectes oculo, inconditum & infide coherentem nanciscaris conceptum theoreticum; si verò retro ad disponentes invicem descendas naturæ motus, aliam sanè, veram, connexam, acquiras & cognoscendi & agendi certitudinem atque scientiam, qua varios quidem ægrum affectus, sed unam intentionis Naturæ normam & scopum, Affectum generatim unum atque simplicem tolerasse atque exhibuisse palam fit.

Vir scil. 49. 50. ann. (ex quo quorsum posthac evaserit, ignotum,) natione Alsatius, opificii sutorii, temperamenti cholericò-sanguinei, habitus satis pleni, vitæ ab infantia activissimæ, agilissimæ,

I. In *Infantia*, ad *pueritiã* annum 14. cum crusta lactea & Achoribus graveolentibus fere perpetim conflictatur; Hæmorrhagias vero nunquam, nec ea ætate cephalalgias, vertiginem, nec quicquam morbidi passus. Cessantem experitur an. 15. achoraceam seri excretionem.

Abhinc II. per *Adolescentiam* & in *juvenili ætate* graviter vertiginosus evadit, ita ut alta scandere, citra præsentaneum lapsus metum non valeat: in patria etiam aliquando urinæ incontinentia, cum scissionibus corripitur, cum sensu in lumbis fluctuatorio, als wenn etwas mit Wasser angefüllt darinnen schwudeferte, woben er das Wasser gar nicht halten fonte, sine tamen calculi excretionem, sed cum sabulo ita dicto rubro, in vitro adhærescente, quod posthac extra patriam copiose secessit. Accedente hinc, dum opificii ergo Alsatia vinosa relicta, Germaniam cerevisiariam viseret, spissiore potu & crassiore cibo, ex cibis maximè dyspeptis, præc. Francofurti, (besonders von dem vielen harten geräucherten Rind-Fleisch, Salate, u. d. gl.) usu, perpetuo fere abhinc valetudine adversa premitur, emaciatur, debilitatur, appetitus cadit, affligitur fere indies angustia & pressioibus mox colli, mox præcordiorum, mox & præcipuè ventriculi, maximè post sumtos cibos; incedunt leves interdum astus & horripilationes, cum tussiculatione, ejectione mucii non pauci, ita ut Phthisicum se esse persuadeatur. Francofurti simul, ut & in Ducatu Wirtenbergico, & præcipue. Lipsiæ pluries scabiem gravissimam patitur; item flatulentias, aliquando gravissimam obstructionem alvi, item dorsi dolores, angustias & anxietates præcordiorum. Febribus in Germania multis & multiplicibus tentatur, aliquando Quartana per dimidium fere annum, nec minus Anasarca, Cephalalgia

simul frequentissimis : post prandium nihil quicquam potulentorum aut jusculentorum , circa languorem , marcescentiam , & incalescentias manuum , pressiones ventriculi , & Flatulentias , nisi demum alta vespera assumere valet.

III. In *juvenili præcipuè atate* circa ann. 26. mensæ aliquando assidens , dolore aurium corripitur , succedit tinnitus , privatur usu auris , surdescit : videbatur quasi lamella auribus apposita , als wäre ein Blättlein vor den Ohren ; vagatur affectus mox in hanc , mox in alteram aurem ; tandem succedit fluxio ex aure materiæ copiosæ , primo prunæ quasi saniosæ , tandem albescentis , foetentis bis sæpe per diem effluxit copia , extergenda lintheaminibus : Ante effluxus hujus eventum laborabat semper Cephalalgia gravativa , oppletiva , dolorifica ; post effluxum verò factum levabatur caput , auris verò pruriebat , imo dolebat , & scalptra ichorem fundebat ; audiebat tamen. Quamdiu fluxio hæc sibi constabat , bene habebat ; quodocunque verò morbo aliquo detinebatur , nihil fluebat , aut fortè rectius , quando fluxio supprimebatur , morbo aliquo laborabat. Invaluit verò hæc fluxio præcedens ex esu inconvenientium , maxime suillæ , non verò bovinæ , unde pruritus auris , scalptra , fluxio. Post duos circiter abhinc annos hæmorrhoidum turgescentiam incurrit ; gravis nempe adest ardor in intestino recto , ita ut sedere vix potuerit , frequens alvi excretio , exturgescunt hæmorrhoides , sie hängen ihm weit heraus , daß er sie gar hat wollen wegreissen ; mitigantur tandem unguento quodam luteo applicato. Interim continuat aurium affectus post-hac per 13. 14. annos.

IV. In *virili atate* , annorum forte 38. 39. cum desineret ista aurium fluxio , corripitur , & hucusque sæpissime detinetur , Cephalalgia gravativa , pressoria , oppletiva , ut apoplexiam metuat. Auditus abhinc hebetatur ; imo sæpius oculis inflammatio , ardor , rubor , dolor , effluxio aquei humoris obtingunt. Incedit etiam aliquando in dex-

tro capitis latere erysipelas, cum sensu ardoris, sed levioris. Imo Febres frequentiores abhinc incurrit, curatus interdum larga Venæsectione, more Gallorum. Nec Venæsectiones solum frequentiores, sed etiam purgationes adhibuit; quibus ultimis aliquantisper alleviatus fuit. Intermisit vero posthac evacuationes istas. Ad sudationes copiosas olentes, simul urinæ sordidæ ejectiones proclivis: interdum Diarrhæis obnoxius; nec minus tussibus mucidis. Circa annum ætatis 43. 44. susurrus capitis incedit; diffunditur hic sensus in capite molestus deorsum, & nucha rheumatico sensu detinetur, qui magis ad humeros tendit; durat hæc molestia, sub languescencia virium ad annum ætat. 46. quo succedit Rheumatismus Axillæ & Colli. Levato hoc post dimidium anni, incedit vertigo, vesperi semper affligens, post sumtos 2. 3. potus; affligit in lecto decumbentem, somno tamen obrepente evanescit: succedunt posthac Quartanam Febrem; & sopita vel supressa ea, quotidianam, post esum raphani cum butyro. Accepto purgante graviter ἀνω καὶ κάτω evacuatur, unde Febris cessat, raphani esu tamen abstinere cogitur. Annorum circiter 47. 48. circa Nativitatis Festum incedit ipsum vehemens pruritus scroti, qui ultra 2. annos (ad ann. ætat. 50.) continuat, & aliquando fere intolerabilis, daß er krähen muß, bis das wilde Blut weggehet: tandem post 2. annos, mense Febr. remittit hic pruritus, exorta in Femore pustula grandi, ein grosser Blut; Schwer, daß er fast dafür nicht gehen kan. Devorato halece, gravi corripitur tussis sicca cum asperitate faucium. Antehac, anno abhinc citius, iterum ardor in hamorrhoidibus molestissimus, qui tamen à supra illo citato tempore non redierat hætenus; evanescit tamen ex usu pulverum nitroso-cinabarinorum. Succedit iterum strepitus in aure sinistra, quasi sonitus pft, pft, pft; & cum hyeme refrigeraretur dolore dorsi versus hypochondrium sinistrum affligitur, ita ut respirare liberè non valeat; mox dolor hu-

meros, mox coxendicem occupat: jungitur tussis; urina mox viridescens, mox nigrescens, mox lutosa, plerumque sordidissima: vertigo intercurrit: dolor interdum cor apprehendere videtur: copioso sudore levatur. Allegato anno circiter ætatis 47. 48. autumno Febre tertiana tentatur, cum largissimo sudore, foetidissimo, & urinæ frequenti conatu, paucis tamen semper secedentibus guttis, rubicundissimis; leviter mitescente Febre, sequitur post sternutationem frequentem Tussis, ejecto multo mucro tetri coloris; exulcerantur labia: ad lene laxans vehementer evacuatur, ad tertium usque diem; evanescit tandem Febris bene evacuato corpore & Venæsectione ultimo admissa. Posthac cum isto viro quid rerum gestum sit, non experiri licuit, curam ingratiſſimo effugiente, unde biographiam nostram ulterius, & forte ad finem vitæ, si mihi ipsi illum attingere contigerit, producere non vacat. Satis tamen illius esse autumo, pro schemate, quo motuum serosorum multiplices valde & proteiformes successus alternationesque à prima infantia in quinquagesimum ætatis annum usque satis patescere confido.

Rumpe, quæso, nexum, negligè incipia, agita solitarium hunc vel illum insultum; quid tunc nisi incerti, vagi, precarii mox de scorbuto, mox de acrimonia, mox de tumultibus spirituum sylvestrium, mox de abstrusioribus quilibuscunque aliis causis conceptus suppetant atque cogitationes? Cum qui attentiore universas motuum istorum, à prima ad ultimam, scenas, juxta seriem successuum, contemplatur oculo, exquisitissimam omnino, certam, & speculationibus fatuis vacuam elicere ætiologiam, & methodum medendi veram, constantem, & efficacem condere atque sequi sufficientissime valeat. Nempe, ut rem conceptui in compendio offeram: Vir hic sanguine subtili, florido, mobili præditus, excretionem copiosissimam humorum mucido-ulcerosorum in capite, diurnamque ejusdem assuefactionem expertus fuerat in prima infantia. Hac excretionem succedente

& continuante, sanitate de reliquo illibata fruitur. Hac verò eadem cessante, non solum vertiginosus statim evadit, sed & accedente aeris crassioris, potus spissioris, & ciborum maximè dyspeptorum usu, scabiem incurrit, excretionem nimirum primavæ illi achoracæ parem. Imo hac etiam sublata, nihilominus sub continuato aeris & diætæ usu incongruo, & vicariis evacuationibus serosis non adeo susceptis, valetudinarius evasit atque mansit, variis posthac feri translatoriis, congestoriis, restagnatoriis, resolutoriis, excretoriis, & succedaneis commotionibus agitatus, natura simul sub humorum serosorum, excerni consuetorum & postulantium, per diætæ verò depravationem partim magis mucescentium, partim indies accrescentium, statu atque conditione, quasi averfàbunda, tædiofa, hincque ipsorum vel accumulationi contranite, vel excretioni & moliminibus eo tendentibus invigilante. Donec tandem iisdem nimis onerata, antiquas quodammodo vias repetens ea, eosdem per aures evacuare susceperit, post varias prægressas capitis oppletiones & cephalalgias gravativas, quæ cessant sub actuali excretionem, revertuntur sub excretionis cessatione. Unde ingravescente ætate eadem excretio tentatur tum per languidiores translationes ad oculos, aures, per erysipelas, ad pectus, ad anum & loca hæmorrhoidalia vicinaque, ad pedes; per resolutiones febriles, tum longinque per affectus rheumaticos, spasticos. Interim nullam sinceram excretionem sanguinis Natura instituit, partim per temperamenti conditionem, partim per humorum constitutionem (quia non strictè sanguis peccat, sed serosa colluvies,) partim per motuum excretoriorum assuetudinem, non sanguinis, sed feri peccantis exoneratio hic instituenda atque necessaria existit.

Ultimo adhuc notari meretur, quod Patiens hic insanorum & valetudinariorum, imo minus vivacium liberorum parens fuerit; siquidem tres jam infantes mortui; ex reliquis duobus alter tunc quinquennis à prima ætate hucusque per
totum

totum corpus excretionē pustulosa laborat, et schlägt jederzeit aus; alter verò bimulus, à prima ætate catarrhali, asthmatica pectoris labe hucusque detinetur. Imo tertius infans, nuper natus, puella, consimilem catarrhalem oppletionem à nativitate sustinet, sie hat den Fluß mit auf die Welt gebracht; imo etiam post 2. 3. septimanas à nativitate corripitur aphthis & copiosa salivatione acerrima, nihil quidem gingivas & os, at verò collum extus valde arrodente; sub qua tamen excretionē de reliquo sanus est infans.

OBSERVATIO CCXLIX.

D. FRANCISCI BUTTNERI.

*Variolarum malignarum Francofurti ad Mœnam An.
1723. cum magna infantium strage grassantium descriptio,
earumque tractandi & curandi observa-
ta Methodus.*

PASSIM per Germaniam, inprimis verò Francofurti ad Mœnum An. 1723. variolæ infantibus æque ac adultis admodum fatales fuere, quippe epidemicè grassantes febrem malignam ut plerumque tunc fieri solet, conjunctam habuere.

Necessarium hinc ut singulari cura judicio ac circumspectione hisce afflicti tractentur; ubi indefessum omnino & non satis laudandam operam cum multorum salute præstitit frater meus dilectissimus, Medicus apud Francofurtenses celeberrimus; cujus ideo in sævissimum hunc morbum epicrisin observationes & medendi modum cum ipsius venia Lectori Medico communicari non ingratum fore existimo. Sunt autem excerpta ex ejus ad me in vernacula datis litteris, sequentia.

Variolas hujus loci quod concernit, initium sumsero cum

cum primordio anni, & per hunc totum fere indefinenter cum maxima infantium internecone sævivere. Ut plurimum sunt malignæ notæ, vel depressæ cum foveis, vel acuminatæ & ardentes; quarum istæ uti solent, decursum suum tardius, hæ vero celerius profecutæ, utræque autem plerumque confluentes factæ sunt. Sæpius petechiæ, imò magnæ ecchymoses concurrunt, ac si iisdem laborantes læsi & violenter vellati fuissent.

Quod si acrimonia humorum ingens, variolæ raro ad suppurationem perveniunt, sed decidunt, vel mox in vesiculas sanguine aut humore acerrimo seu corrosivo repletas abeunt, vel ab infantibus statim ab eruptione ita perfricantur & comminuuntur, ut facile in inflammationem lethalem dein abeant ac convertantur. Ubi salivatio inprimis in depressis mox ab initio se ostendit & manet, ibi ut plurimum morbus bene procedit; si vero a morbi statu recedit, tunc suffocatio vel diarrhœa insequitur communiter lethalis, & tunc omnis intumescencia subito evanescit. In subjectis debilioribus & ubi humores viscosi adsunt, vomitoria mox in initio cum singulari euphoria dantur, & quamvis purgantia *naturæ* non tute præscribi possint, natura tamen quandoque etiam sponte per diarrhœam sibi succurrit: qua namque interveniente variolæ satis bene procedunt, & plerumque benignæ indolis sine petechiis tum esse solent. Si motus nimis enormis, primo quidem die apud infantes hirudines optimo cum successu applicantur, & apud adultos Venæsectio instituitur, atque sic eruptio variolarum valde promovetur; verum cum jam variolæ malignæ vel etiam petechiæ se exserunt, tunc inprimis ea propter ab istarum applicatione & Venæsectione desistendum, quia ob metuendam sanguinis acrimoniam ejus effluvium per nulla prorsus remedia tunc cohiberi potest; & sæpius usque ad mortem ægrotos infestat. In ejusmodi variolis petechialibus hæmorrhagias varias funestas ex oculis, auribus, naribus, ore, ano, vasis urinariis, imò aliis etiam partibus, observavi, e. gr. ad glandulam parotidem, ubi è tuberculi cujusdam lividi, avellanæ nucis magnitudinis,

107

Bbb b alio

alio tempore odiosum dictu, spontanea ruptura sanguis tam copiosè effluxit, ut nullo plane remedio sisti potuerit; ejusmodi hæmorrhagiæ etiam post mortem demum fiunt.

Hiscæ nunc circumstantiis & indicationibus omnia volatiliora in cura exulare debent, fixioribus autem temperantibus, motum sanguinis nimium refrænantibus, rupturam vasorum minorum sphacelosam impediendibus inhærendum, ubi absorbentia & nitrosa, in subjectis autem cachecticis cum his amicabili unione Cinnabarina maximam utilitatem præstant. A spirituum mineralium & ex iisdem paratis remediis usu præsertim in hoc morbo abhorreo, quicquid etiam alii de iis jactitent. Si hæmorrhagia suspecta exoritur, electuarium diascordii Fracastorii cum conf. Alkermes & pulvere bezoard. anglic. vel in mixturis aquam theriacalem è succis Mindereri præscribo; in nimia autem acrimonia oleum amygdalarum dulc. frig. expr. cum sirupo violarum, & in torminibus ventris gravissimis vel tenesmo, quo ferè omnes laborant, (& quandoque cum remissione torminum hæmorrhoides fluentes succedunt,) enema demulcens ex cremore hordei cum sevo cervino paratum, ordino. Hic ne utquam reticendum mucilaginosi & oleosis, v. gr. decocto C.C. & oleo amygd. d. &c. quod interdum ad aliquot guttulas in infuso Theé, vel ptisana vel jusculo quodam præbui, ac hirudinibus in infantibus, in adultis vero Venæsectione Deo benedicente me plus effecisse, quam omnibus alexipharmacis. Liquor myrrhæ per deliquium paratus in variolis corrosivis, quibus vel in gula vel in intestinis evidens damnum provenit, quod ex singultu, vomitu &c. (& in ipsa aspera arteria ex raucedine & abolita penè omni voce) apparuit, magno fuit auxilio & ab interitu apparenter multos liberavit.

Ratione diætæ non facilè suaderem juscula carniùm ut alii solent, verum vegetabilia glutinantia & refrigerantia, cremorem hordei, spinachiam &c. cum butyro non salito cocta, & ad summum vitellum ovi. Vinum ac cerevisiam rejicenda existimo è contra aquam hordei, vel infusum Theé, vel etiam aquam simplicem pani similagineo calido infusam addito pauxillo saccharo
vel

vel ext. cort. citr. pro potu ordinario commendo. Quodsi verò motus non adeò vehemens, concedo interdum aliquid panis biscocti vino rubro imbuti. Veruntamen licet omnis diligentia hoc modo in curatione fuerit adhibita, nihilominus variolæ ejusmodi sæpissimè in internis visceribus, faucibus, œsophago &c. foramina relinquunt, quæ naturæ committenda, & ut plurimum morte finiuntur, post aliquod demum tempus. Denique ad prognosin hujus morbi notandum, quod suspiria signum latentium petechiarum, & si post applicationem hirudinum aut Venæsectionem fluxus sanguinis sisti non potuerit, vel etiam spontaneæ hæmorrhagiæ exortæ fuerint, signum lethale semper extiterint; cum contra diarrhœa in principio morbi ut plurimum salutaris evaserit.

OBSERVATIO CCL.

DN. D. CONRADI BERTHOLDI BEHRENS.

De Ecstasi Disquisitio.

Singularis observatio est de Ecstasi *Hansii Engelbrechti*, civis Brunsvicensis in *Plurimum Reverendi Dn. Rethmeyeris Antiquit. Ecclesiast. Tom. IV. pag. 421.* recensita, & stupenda sunt, quod homo hic per 12. horas instar mortui jacuerit, ac interea varias visiones habuerit, quæ dein sibi restitutus propalavit. Et certe si rem ejusmodi cum vulgo superficietenus quispiam consideret, facile ad supernaturales causas declinaverit, quas ipsas tamen Medicus rationalibus insistens principiis hoc in exemplo non admiserit, cum phænomena omnia ad naturales causas referri, ab iisque omnino deduci queant.

II. Ac primo omnimoda sensus & motus ad tempus ablatio, à spirituum animalium interceptione causata, inque *Engelbrechto* Ecstasin producens, constitutionem ejusdem hypochondriacam ac convulsivam recte arguit. In hypochondriacis enim pleraque symptomata spasmodica existere, jam in *Selectis meis practicis Sect. IV.* pluribus asserui, & à nullo Medicorum praxin attente exercente in dubium vocabitur. Quo pacto autem hypo-

chondriacus ejusmodi ad tot horas, imo dies instar mortui decumbere queat, exemplis catalepticorum ac mulierum hysteriarum illustratur. Cataleptici ad 19. horas ita persistentis exemplum recenset *Paullinius Cent. IV. observ. 38.* per integrum diem *Tulpius l. 1. obs. 22.* in alterum atque tertium diem *Heerius obs. 3. p. 62.* Hysterica vero elapso demum triduo quasi ex alto somno se colligentis, oculosque aperientis meminit *Hagedornius cent. 2. obs. 89.* Aliam ad novem dies sine sensu, motu, ac alimento omni superstitem adducit *Lanzonus, Ephemer. Nat. Curios. Dec. 2. An. 9. Obs. 51.* adeo ut pro mortuis habitæ feretro includantur, qualis exempli meminit *Piso l. de Morb. à colluv. serosa. obs. 26. p. 107.* ac aperturæ corporis subjiciantur, quod insigni Anatomico *Vesalio* non absq; honoris jactura contigit apud *Paræum l. 23. c. 46.*

III. Scilicet uti catalepsis ac ecstasis tantum invadendi modo differunt, qui in catalepsi subitaneus est, ita quoque ecstasis ab affecto communi sensorio oritur, ut spiritus animales quasi concentrati ad partes suas determinatas pro sensu & motu irradiare nequeant. Sensorium illud commune non equidem cum *Cartesiani* glandulam pinealem statuerim, ob plures rationes à me in *Selectis meis physiologicis Sect. II. n. 49.* adductus; sed meditullium cerebri, aut si mavis principium exortumque nervorum, quod ipsum commune sensorium à lymphâ quapiam austera in vicinia stagnante, spasmodice affici, pororumque cerebri conniventiam quandam causare, phænomena circa ecstasin omnia probant. Certe rusticum illum Batavum, qui ante non multos annos *Stolvi* per sex menses dormiverat, cujusque historia plenior in *Actis Erud. Lipsan. 1707. p. 278.* recensetur, ab affectu convulsivo in somnum ejusmodi præternaturalem incidisse, post mortem deprehensum, ceu in quo teste *Excell. Heistero in Ephem. Nat. Curios. Cent. 2. obs. 98.* abdomen ita introrsum tractum fuit, ut aortæ pulsus prope Umbilicum deprehensus sit, quale quid etiam in pueris Epilepticis interdum contingere *Pechlinus Obs. p. 286.* testis est.

IV. Non autem ut quidam juxta cum *Engelbrechto* ipso voluere, veritati conforme est, animas in ecstasi ejusmodi extra corpus

pus alio ac etiam ad cœlum secedere, ac dein ad corpus reverti, & meminisse quæ vidit. Uti anno 1638. quidam *Johannes Werner* infimæ fortis homo descriptionem visionum suarum in lucem edidit in qua *p. 40.* refert, se an. 1637. Torgaviæ degentem ecstasi correptum, ac Viennam usque abductum; in ipso Imperiali conclavi secretissimis negotiis interfuisse. Sed secundum naturam hæc siquidem phantastica non fuerint, non fiunt, talemque ecstasin divinam pariter ac diabolicam agnoscit *summe Rever. Buddeus, Instit. Theol. Dogmat. l. 1. p. 86.* Anima enim nostra, utpote spirituum animalium parte subtilissima, auraque illa divina, primo homini in creatione inspirata constans, ut jam pluribus in *Ephemer. Nat. Curios. Cent. IV. Obs. 87.* asserui, nulla naturali ratione, à vivo corpore ceu organo suo citra destructionem ejusdem separari, aut ab eodem separata ad idem remeare potest. Quod enim *Bodinus* ejusmodi quippiam exemplis magorum præcipue probare nititur, qui per hebdomadas aliquot aut menses ecstasin patiantur, in eo recte à *Merico Casaubono l. de enthusiasmo cap. 3. p. 74.* refutatur, ex ea ratione, quod Diabolo facile sit, illorum phantasiæ res ejusmodi repræsentare, ac persuadere, quod hæc vel ista, hoc illove loco reapse viderint aut egerint. Nec bis mortuorum exempla in Sacris Literis occurentia illis favent, cum miraculosa, adeoque nobis imperscrutabilia existant, ut recte *Suelingius* argumentatur *Dissert. de Bismortuis.* Quin quod anima humana ne quidem extra corpus & in distans operari queat, ut nullo firmo exemplo probabitur, multo minus igitur eandem extrâ corpus alio secessuram; quispiam concedere poterit.

V. Et secessum animæ à corpore refutant exempla eorum, qui forti sua phantasia ecstasin in semet ipsis voluntariam producerunt, quotiescunque voluerunt. Ita apud *Augustinum l. 14. de Civit. Dei. c. 23.* quidam ita se auferebat a sensibus, & jacebat simillimus mortuo, ut non solum vellicantes atque pungentes minime sentiret, sed aliquando etiam igne ureretur admoto sine ullo doloris sensu, nisi postmodum ex vulnere. Similia exempla quorundam sponte, quoties vellent, ecstasi correptorum re-

cenſet *Cafaubonus c. 3. p. 68.* qui etiam non confueverunt ad ſerere, niſi vis quædam eos revocandi aut ſuſcitandi adhiberetur. Novit etiam viditque mulierem *P. Zacchias*, ut teſtatur *l. 3. Quæſt. Med. Leg. Tit. 2. quæſt. 6.* quæ ſe, ubi frequens hominum coetus in templis ſacrisque locis conveniſſet, raptam in ecſtaſin conſingebat, & admiratione non parum dignum erat, quam apte ſimularet. Meminit idem quoque hypocritarum quorundam ad homines decipiendos & ſanctitatis nomen ſibi conciliandum ecſtaſin ſimulantium, quos vulgus fraudum neſcius, tanquam rem ſupernaturalem & miraculoſam admiraretur & veneraretur.

VI. Nec etiam quæ ecſtatici ad ſe redeuntes de translationibus ac viſionibus ſuis, locutionibus cum angelis ipſoque Deo, ac neſcio quibus aliis myſteriis narrant ſtatim evincunt, animam extra corpus raptam inque iisdem locis exſtitiſſe, de quibus illi recenſent. Notum enim eſt, quali phantaſia polleant hypocondriaci adeo ut nunquam ea præſtent, quæ rationi vitæ generis ineruditi nunquam ab ipſis exſpectari poſſent, & alias eruditionem & artem præſupponunt. Ita eruditi cujuſdam Sileſii meminit *Paullinius Cent. 1. Obſ. 96.* qui poſt mediam noctem in ſomno ſurgens aliquando concionem vel nuper lectam vel auditam ſine multa hæſitatione repetebat, & demum in lectum iterum ſe conjiciebat. Imo verſus fundebat ab Autore dicto adductos. Recenſet etiam *Hannemannus in Ephemer. Nat. Curioſ. Dec. 3. Ann. 3. Obſ. 61. de Zanardo*, quod in componendis carminibus non multum peritus fuerit, nec quoque in Græca Hebræaque lingua, & tamen in ſomno currente diſcurſu carmina pulcherrima Latina & Germanica formaverit, & terminos antedictarum linguarum cognoverit, conciones quoque magis ordinatas & elegantiores in ſomno confecerit, quam in vigilia. Quæque vigil cum multo labore non penetraverit, in ſomno in promptu habuerit, & hæc pluries ipſi accidiffe. Quam gravem concionatorem poenitentialem ſe præſtiterit agricola & adoleſcens *Johann Müller Lindhorſtii* pago Ducatus Magdeburgici ante quindecim annos, pagellæ typis impreſſæ referunt. Qui caſus quamvis ab Editore Paſtore Rurali ad tentationes Dæmoniacaſ referretur

non tamen nisi paroxysmus hypochondriacus convulsivus fuit, demum cum morte ex jactura spirituum naturaliter superveniente. Famuli cujusdam mercatorii in paroxysmo Epileptico accurate & per integram horam concionantis exemplum suppeditat *Rommelius in Ephemer. Nat. Curios. Dec. 2. Ann. 6. Obs. 229.* Eique parallela *Illustris Lentilius Ibid. obs. 201. & Heintzius Dec. 2. Ann. 7. obs. 144.* Stupenda sunt quæ de Virgine Hysterico Epileptica recensent *Excell. Schoberus Ephemer. Nat. Cur. Cent. 1. obs. 23. & Anhornius Cent. 9. obs. 24. Gohlius in Act. Medic. Berolin, Dec. 1. Vol. 2. p. 62.* Qualia etiam non proferunt Energumeni vulgo sic dicti de Dæmonibus ipsis visis, fermocinantibus, atque vim inferentibus, cum tamen omnia non nisi falsa & mendaces depravati animi ideas exstitisse, ac ab affectibus convulsivis dependisse, eventus postea docuit. Lectu omnino digna est, & ad ecstasin applicata eandem egregie illustrans est observatio *Excell. Anhornii in Ephemer. Nat. Cur. Cent. 9. Obs. 23.* Ubi energumenus, qualis à plerisque habitus fuit, inter alia mane questus est, quod Dæmon illum prægressa nocte arreptis capillis e lecto extraxerit, ac verberibus gravissimis exceperit, cum tamen excubitores ipsi in faciem constituti, hæc omnia negarent, ac tantum somnum ejus interruptum, capitisque in varium situm jactitationem, anxia suspiria cum motibus quibusdam convulsivis observassent.

VII. Nec obstat secessumque animæ in Ecstasi probat *Divi Pauli Apostoli* raptus in tertium cœlum, quem ipse de se testatur *II. Corinth. XII. 2. 3. 4.* & plenarie describitur in *Act. Apostol. c. IX.* Hæc enim Ecstasis erat à Deo modo extraordinario ac captum humanum superante procurata, unde quoque nulla ratione ad *Engelbrechti* ecstasin applicari potest. Neque enim ad constituendam religionem Christianam uti *Pauli Apostoli* ac gentium Doctoris, ita quoque *Engelbrechti* visionibus opus erat, cum *Johannes Evangelista* in *Apocalypsi sua c. XXII. 18. 19.* omnibus ejusmodi finem imposuerit, idque cum contestatione, si quis apposuerit quæpiam ad ista, DEum quoque super illum plagas in libro scriptas cumulaturum. Et *Paulus* ipse *I. Cor. XIII. 8.* prophetiarum cessationem asserit, ceu quoque aliter se habere nequit.

stentibus enim ejusmodi ecstatis visionibus, ex necessitate sequitur, *Christum ac Apostolos* Ecclesiæ suæ doctrinam imperfectam, ac ad salutem æternam consequendam insufficientem tradidisse, quod assertu impium.

VIII. Nec quicquam autem hic *Doctissimus Schoberus Ephem. Nat. Cur. cent. 1. obs. 23.* animam rationalem ab omni corporis commercio vi constrictionum convulsivarum exclusam, in se reductam, tumque operationes suas divinis analogas manifestius exerentem asserit. Hoc enim si ita esset, quotidie exemplis ejusmodi abundaremus, & in infantibus plenius operationes ejusmodi se manifestarent, cum illi convulsionibus sæpius laborent.

IX. Concludo igitur *Engelbrechti* ecstasin morbum fuisse & quidem syncopem convulsivam, nec quicquam supernaturale simul adfuisse. Visiones autem ejusdem nonnisi somnia existisse. Quamvis enim ecstatici ob commune sensorium spasmodice affectum immobiles decumbant instar mortuorum, phantasia tamen in iisdem non cessat, ut *Stolterfothus in Idea errante c. 1. p. 14.* recte probat, idque propter sanguinis circulum in cerebri interiori seu medullari substantia adhuc continuatum, spirituumque in viciniis existentium motum undulatorium foventem. Haut secus in Citharædo quiescente ac aliud quippiam meditante digiti nihilominus ejus modulaminis numeros dudum edocti, fides miro discrimine & agilitate exacte pulsant, quod elegans *Willisii* simile est *l. de Anim. brut. part. 1. c. 16.* insomnia egregie illustrans. Unde quoque non absque insomniis sunt ecstatici, quæ hic eo magis res divinas cœlestesque repræsentant, quo magis homines ejusmodi attentiori & frequentiori Sacrorum Bibliorum lectione, ac concionum in templis auditarum discursuumque piorum subinde ruminacione se exercuerunt, ac quod ejusmodi hominum forti familiare esse solet, scripta prophetica & Apocalyptica in succum quasi & sanguinem verterunt; Plerumque etiam philautia quadam simul laborant, quasi præ aliis pietate sua ac justitiæ amore apud DEUM
in gratia essent,

APPENDIX

AD

ACTORUM PHYSICO-
MEDICORUM ACADEMIAE
CAESARAE LEOPOLDINO-CARO-
LINAE NATURAE CURIOSORUM
IN GERMANIA.

VOLUMEN PRIMUM.

APPENDIX

AD

ALYONIA PHYSIC
MEDICAL AND
CAREER LEONARD
LAWSON
IN THE
WOLFE'S PRIMER

CANELLAE

sive

CINNAMOMI

cujuscunque generis,

ARBORUMQUE

hoc cortice obductarum

HISTORIA,

variā illius nomenclaturam, locos natales,
ac propagandi rationem complectens:

*curate scripta, apertiusque, quam antehac a ne-
mine unquam explanata,*

a

PROCURATORE id genus mercium primario
operisque ad hujus Aromatis selectionem con-
ductis PRAEFECTO;

Ex Germanico sermone Latine
reddita,

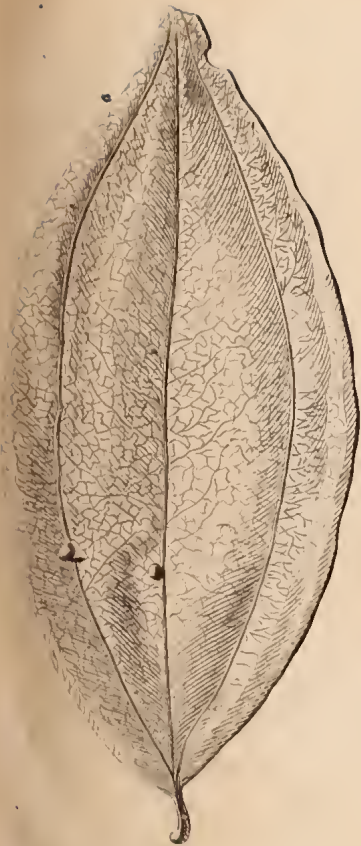
A. O. R. cl^o l^o CCXXV.

apud incolas est tantum in usu medico. Si flammis torretur, exstillat aquam & oleum, quibus cutem inungunt, sicque omnis generis halitus noxios aërisque contagia arceri putant. Foliis quoque exprimunt succum; eumque capiti illitum refrigerare ajunt cerebrum insimulque roborare. Cortex & folia Num. 6. oculis subiciuntur.

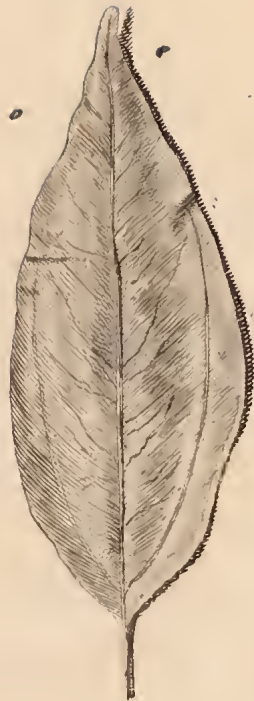
Septimi generis cognomen est *Davvel Coronde*, sive Tympani Cinnanomum, Belgice *Trommel-Caneel*; lignum enim hujus arboris justam soliditatem adeptum leve est atque tenax, cumque ab incolis ad vasa & tympana, quæ *Davvel* vocant, conficienda adhibeatur, hinc istud quoque Cinnanomum *Dawel Coronde* appellant. Arboris truncus, dum adhuc adolescit, spoliatur cortice, qui pallidus est, generique sexto loco recensito similem proximumque usum habet. Corticem & folia Num. 7. ostendit.

Octavum genus insignitur nomine *Catte Coronde*; *Catte* vero Ceilanensibus idem significat quod *Spina* Latinis: & quia truncus hujus arboris multis spinis horret, ultro patet, cur spinosum denominaverint istud Cinnanomum. Equidem Cortex refert Cinnamomi similitudinem, folia non item; tum vero neque Cinnanomum olet, neque sapit; radix autem æque ac cortex & folia in usum medicum incolis cedunt, qui tumores ex spissitudine & impuritate sanguinis oriundos id genus remedio in forma Cataplasmatum calide imposito brevi tempore tolli atque sanari perhibent, Folia & cortex Num. 8. reperiuntur.

Nonum genus dicitur *Mael Coronde*, sive Floridum Cinnanomum, quia isthæc arbor perpetua florum amœnitate ridet, & hi quidem proximi accedunt illis primi optimique generis, *Rasse Coronde* dicti; sed nulli inde fructus proveniunt, contra atque in laudato primo genere fieri solet. Materies istius ligni nunquam ita ponderosa solidaque redditur, ut in reliquis generibus supra enumeratis, octo, novem vel decem quandoque pedes in ambitu continentibus. Ex hac arbore perpetuo florente, si incisione vel terebratione vulneratur, aqua limpida, uti ex betulis in Europa nascentibus, stillat, at neglecta & nullius usus, quemadmodum & cortex ac folia quæ N. 9. comparent.

N° 5.

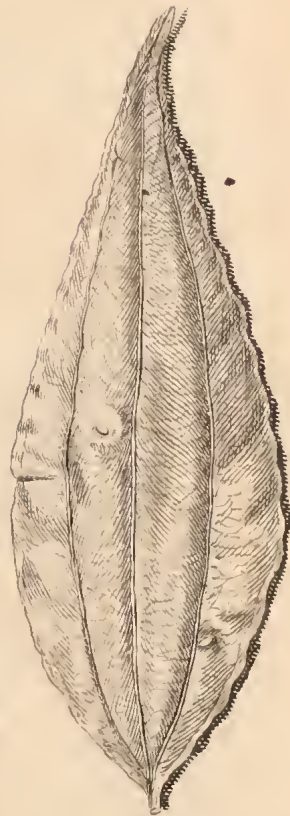
N° 6.

N° 7.

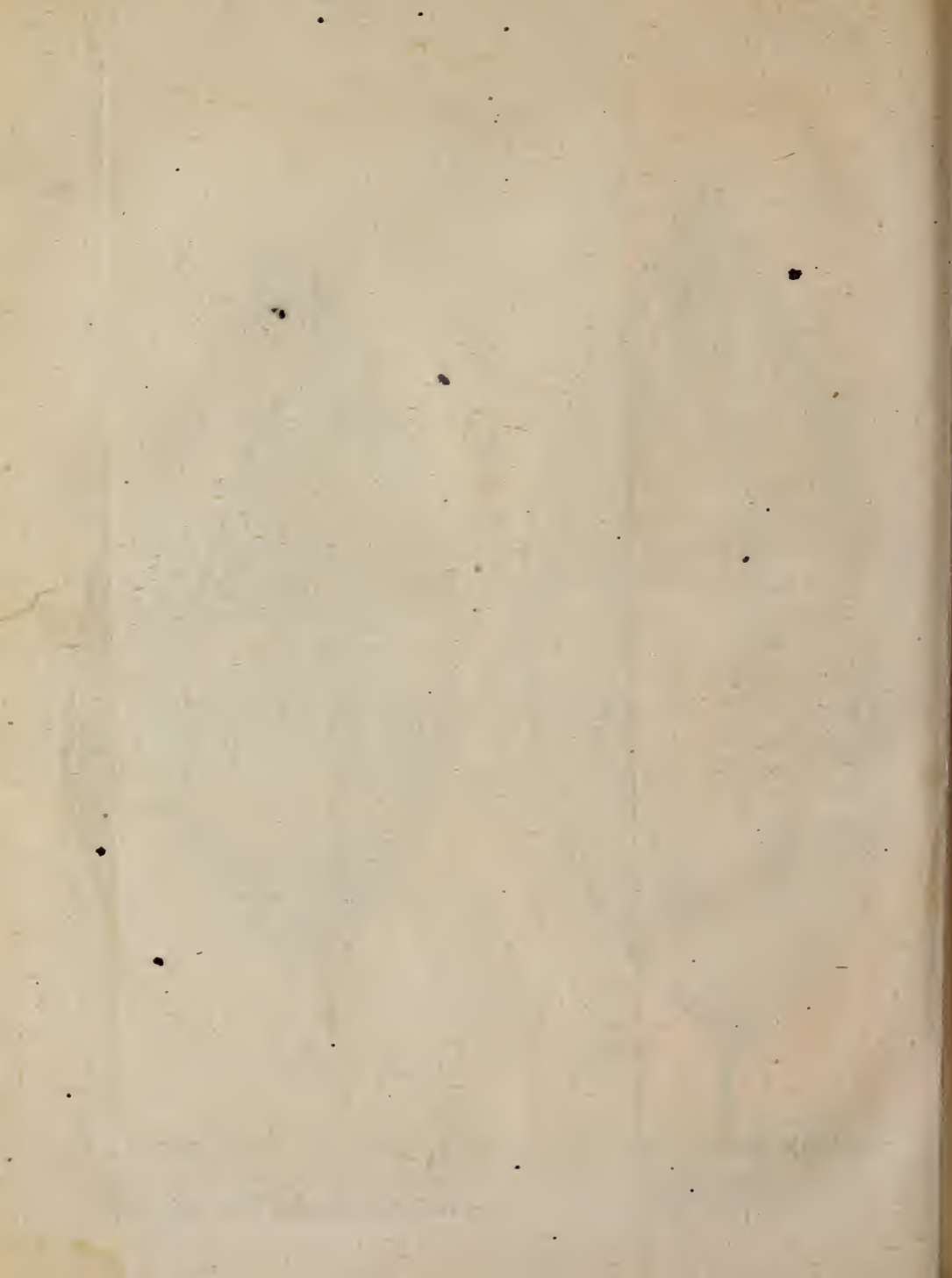

N° 8.

N° 9.

*Ceterae, quae in hystoria memorantur figurae, usque num. 21.
cum ad hoc argumentum nihil attineant, usque transmissae
sunt, emittendae hic fuerunt.*

Qui Ceilan insulam incolunt, aliud adhuc Cinnamomi genus dari ajunt, *Toupat Coronde*, sive Trifolium Cinnamomum ipsis dictum; quod quidem non in eo tractu, quem Nob. Societas possidet, sed in regionibus superioribus versus Candia sitis nascitur. Quandoquidem vero id genus Canellæ nunquam meis oculis vidi, hinc autopfia destitutus ex aliorum tantummodo relatu de ea quicquam, in veritatis præjudicium, pronuntiare non ausim.

Atque sic Tibi, V. N. brevi hac Cinnamomiferarum, quas appellant, arborum cujuscunque generis descriptione satisfactum iri confido, pro certo affirmans, Te omnium primum esse, cui tam enodate illam obtinere contigit; siquidem annos prope quindecim continuos heic locorum primarius Inspector atque Dispensator operis ad Cinnamomum delibrandum constitutus præfui, diligenterque in hanc rem inquirendo omnia ac singula ignobilia atque improba genera, optimo sæpius antehac admista detexi, eorumque cortices, radices & folia summis Gubernatoribus exhibui, qui cum affecti admiratione, quod pertinaci studio ac diuturna observatione jam tandem explorata hæc res sit atque provisã; tum vero eam scitu necessariam judicantes annum hujus administrationis salarium insigni additamento locupletarunt.

Restat ut sciamus, quot cursibus annorum definiatur tempus, quo est maturitas arbores Cinnamomum præbentes decorticandi. Atque hic quidem de primo præcipuoque solum genere, quod pro Nobil. Societate in singulos annos delibratur, exponam, cunctas quæstiones de reliquis quoque generibus eadem opera satis persolutas existimaturus.

Nempe enim primo æque ac ceteris arborum, in quibus Canella nascitur, generibus sua certa annorum series, suum cuique tempus est, intra quod idoneæ fiunt ad corticis detractionem, hæc tamen cum differentia, (de primo genere nunc loquor,) quod ejusmodi arborum alia aliam duobus vel tribus annis maturitate antecedit: etenim illa quæ in valle sabulo exalbido, puro minutoque bene constrata, (vallium autem hujus generis magna est frequentia in Ceilan,) nascuntur, intra quinquennium ita adolescunt,

lescunt, ut satis aptæ sint decorticationi: cum ex adverso in uliginoso limosoque solo provenientes septimo aut octavo demum anno plenam maturitatem assequantur. Quin & illæ tardius maturescunt ad delibrandum, quibus proceritas aliarum arborum frondosarum umbras inducit earum radicibus solem arcentes. Inde quoque est, quod ejusmodi cortex non eandem gustus suavitatem habere deprehenditur, quam iste arboribus, quæ loco, uti supra dictum, arenoso, albido, humidulo atque solibus exposito prognascuntur, detractus, sed subamarus est, cum nonnulla adstrictione, Caphuramque sapit.

Enimvero, radiorum solis viribus Caphura summe tenuis volatilisque efficitur, ita ut in succos arboris penetret, cum quibus fermentescere quadantenus incipit; porroque inter materiem ligni teneramque interiorem corticis membranam sursum tendens in ramos foliaque adeo diffunditur, ut ne Caphuræ vestigium quidem ullum sit reliquum. Tum vero interior illa mollis adhuc glutinosaque inter lignum & corticem hærens membranula imbibit & fugit quasi puras suavesque istius succi particulas, relictis crassioribus portionibus, quæ sursum versus serpentes aut propulsæ in folia, flores & fructus absumentur.

Quæ hic scribo, ex observatione mea propria depromsi, factoque eorum certissimo experimento, curiosis quibusdam harum rerum investigatoribus plus simplici vice in re ipsa comprobata dedi. Si nimirum corticis arbori recens detracti humor vel succus in ligno etiam tum residuus gustu exploratur, subamarus est, Caryophyllosque aromaticos sapit: quodsi contra ejusdem recentissime decerpi corticis interior membranula, quæ trunci ligno adhæsit, gustatur, dulcedinem omnium maxime gratissimam suavissimamque offert percipiendam; exterior autem corticis pars degustata sapore ab illo vulgarium arborum nihil prorsus differt, ex quo palam est, omnem illam suavitatis vim soli teneræ membranæ inhærere. Quando autem cortex radiis solaribus ad siccescendum expositus in se convolvitur, hæc oleosa suavisque membranulæ dulcedo in ejus tegmen sive tutamen, crassum videlicet

delicet corticem (cui truncum vestienti primum suum virideque velamen jam tum ademptum est) sese insinuat, qui ea tam large imbuitur, ut ob odoris fragrantiam saporisque suavitate per universum terrarum orbem, uti Teipsum, V. N. id minimelallet, sit desideratissimus.

Dereliquo juvabit hic nosse, ad quot annos usque vigeat duretque illa maturitas ætatis, ita quidem, ut arbores, quæ Cinnamonum ferunt, idoneæ sint ad delibrandum, integra nempe atque salva adhuc corticis virtute ac suavitate.

Satis autem constat, id genus arbores, si annos quatuor, quinque vel sex supra decem adoleverunt, adhuc a trunco denudari posse, pro soli, uti jam diximus, qualitate; verum auctiores annis & crassitie, amittunt suum saporem, peritque grata illa dulcedo, gustuque cortex caphuram refert: quin & iste justo crassior redditus calore solis non amplius convolvitur, sed planam formæ figuram retinet.

Hic vero non sine causâ quis cogitaverit, aut quæsierit etiam, quomodo fieri potuerit, ut cum annorum vix bis centum spatio a Lusitanis non modo, sed ab indigenis quoque, tum vero Europæis Ceilan insulam (annis ante aliquot centenis jam detectam cognitamque) incolentibus tam immensam Canellæ copiam hoc intervallo delibratam atque in varias orbis terrarum partes exportatam esse haud incompertum habeatur, tantus tamen vegetarum arborum annuis decorticationibus sufficientium numerus provenerit, & adhuc provenire queat? Et in enodatione quidem hujus quæstionis nonnulli auctores, Ceilan insulam describentes, ex ignorantia se non parum turpiter dederunt, dum tradunt, aromatico libro detracto quatuor vel quinque annis arborem decorticationi denuo idoneam fieri, id quod tamen naturæ omnino adversatur; quia nusquam gentium arborem reperias, quæ cortice truncum obducente penitus denudata vivere ultra ac perennare queat, imo vero eam paullatim exarescendo interire necesse est, ex parte puta trunci involucro suo spoliati; ast ipsa radix viva vegetaque permanet, atque id ipsum rationem ostendit, quæ tanta arborum ad delibrandum idonearum copia

singulis annis suppetere possit: etiamsi enim arbor, cui cortex Cinnamomi ademptus est, ad imam stirpem usque, uti in Europa quercus, betulæ, alni, salices &c. cædatur, tamen ab ejus radiæ pullulant tenella germina, brevique tempore, quatuor nempe, quinque, sex, septem vel octo annorum spatio, citius alia, alia tardius, maturefcunt aptaque fiunt decorticationi, ita ut ex vetula radice pariter uti ex fructibus decidentibus arbore, semper virgulta proveniant. Præterea, ut hæc ipsa copiosissime heic locorum nascantur, facit quoddam genus columbarum silvestrium, quas ideo quod Cinnamomi fructibus aluntur, Cinnamomivoras appellant; ab istis etenim, quando escas pro pullis suis quærunt, huc & illuc volitando raptorum fructuum, qui decedendo ipsis elabuntur, magnus numerus varie per agros dispergitur, unde quotannis etiam multa millia arbuscularum surgunt, (cujus generis arbuscularum annum unum cum dimidio habentium quatuor exempla heic adjuncta Num. 10. notantur,) ita ut passim earum veluti densæ silvulæ aut fruticeta vias omnes sepientia occurrant: usque adeo copiose & abundanter id præstantissimum genus arborum provenit; præstantissimas eas appello, quoniam non novi præstantius ullum usquam gentium plantarum stirpiumve genus reperiri. (Summum tamen Numen cuncta mirabilem in modum, in suo quodque genere, construxisse, res ipsa loquitur.)

At vero, si quidquam, certe probum legitimumque Cinnamomum omnibus in universum populis gratum atque acceptum est. Ejus oleum vi ignis elicatum medicina cardiaca omnium præstantissima habetur; Caphura quoque ex ejus radice mire prodest in quamplurimis affectibus, quemadmodum & pretiosum illud oleum Caphuræ, itemque folia & ex iis arte chymica distillatum oleum, nec non fructus & oleum inde expressum. Ut summatim dicam, quidquid ex arbore Cinnamomum largiente provenit, suam habet vim medicaminis, usumque singularem; ut de insigni oppidoque lucrativo quæstu ac emolumento quod ad Dominos & Consortes Nob. Soc. redundat, hic taceam. Hisce igitur finem faciens Te &c.

Hucusque historia Canellæ omnis generis, quam una cum singulorum exemplis Procurator ejusmodi mercis in Ceilan, operisque ad eam seligendam conductis Præfectus ex Orientali India novissime Amstelodamum ad *Dn. Albertum Seba*, Pharmacopœum heic loci peritissimum, omnisque rei herbariæ exoticæ pariter ac indigenæ studiosissimum, misit. Istam ipsam vero atque eidem adjuncta quædam Cinnamomi cujuscunque generis, aliainsuper plura curiosa rerum exoticarum exempla modo laudatus *Dn. Seba*, pro singulari ejus humanitate, non solum benignissime nobiscum communicavit, sed ut ea quoque paullo magis explanarentur, non gravatus est memoratæ historiæ porro ea, quæ hic sequuntur, amica mente ac manu subnectere.

Explicita hucusque Cinnamomi cujuscunque generis descriptione, non erit alienum institutis meis, si hic paucis referam, me proximis superioribus annis heic Amstelodami a Nob. Orient. Ind. Societate pacto pretio mercatum esse, quæ arcis vastis tunc inclusa convasataque erant Cinnamomi sive Malabathri folia, interque ea reperisse flores Cinnamomi, magnitudine Fabæ Italicæ floribus pares, coloris subcærulei; tum etiam fructus, (quorum exemplum hic Num. 11. signatur); at nihil ejusmodi quidpiam occurrebat in aliis arcis, ex quibus deprompta exempla hic adjunguntur. Annis 1722. & 1723. a laudata Soc. emtionem factam comparavi oleum fructibus arboris Cinnamomi expressum, pariterque excoctum, quod durum satis atque candidum est, sicut adjectum exemplum Num. 12. ostendit; idque apud Or. Ind. Societatem appellatur Cera Cinnamomi, ideo quod rex in Candia candelas cereosque suos ex ea parari curat, atque ob odoris suavitatem istorum usum sibi tantum aulæque suæ reservat. Patitur tamen & concedit hujus regionis incolis, ut ex alio haud absimili fructibus Cinnamomi genere succum exprimant, sicut oleum ex olivis, pinguem fluidumque, ad apparandas lampades adhibendum luminique instillandum.

Apud Indos hujus Ceræ Cinnamomi est usus quoque in medicina, eamque intro sumendam illis, qui membris luxatis, casu ab alto, contusionibus & percussionibus sunt afflicti, ideo propi-

nant, ut intestinæ partes vim perpeſſæ & corruptæ ejus medicinali balsamique æmula virtute in integrum reſtituantur; itemque datur hæc cera in dyſenteriis a ʒj. ad ʒiſſ. foris adhibita cutem longe nitidiorẽ mollioremque reddit, quam pomatorum, quæ appellant, unguentorum omne genus.

Suppetit inſuper Oleum ex foliis arboris Cinnam. , guſtu ſubamaro oleum Caryophyllor. ver. cui aliquantulum olei Cinnamomi additum eſt, referens, & Oleum Malabathri vocatur. Hoc oleum aromaticum ad capitis ſtomachique dolores, itemque ad plures alios caſus efficax & præſentaneum remedium celebratur.

Oleum ex radice Cinnamomi proprie eſt oleum Caphuræ ex iſtis radicibus, cujus plenum aliquod vitrum mediocre Num. 13. hic mitto, annis ante duobus proximis a ſæpe laudata Societ. meo pretio emtum. Erant vero hæc vitra arcæ incluſa, cui majusculis litteris lingua Belgica inſcriptum legebatur: *Deſe Oliteiten ſyn tot een Geſchenck uyt Candia geſchickt*, i. e. hæc olea muneri mittuntur ex Candia; adeoque vera nec adulterata ſunt, magnique æſtimantur. Si iſtud oleum ſuppoſito igne coactum in vitrea vaſa diſtillat, una cum eo tranſcendit Caphura Baros ab Indis nuncupata, quæ tenues lucidasque cryſtallos format inſtar floſculorum aut glacieularum frigore mediocri concretarum parietibus vaſis adhaerentes. Hæc Caphura in medicina longe multumque præſtat & pro rege in Candia tantummodo conquiritur & aſſervatur, qui eam nobilis ſingularisque medicamenti cardiaci loco habet. Neque vero Caphura Baros ſolum, ſed oleum quoque Caphuræ ex radic. Cinnamomi in corpus aſſumtum remedii vires reſcientis numeros implet; cum primis ſtomachum corroborat, corporis flatus diſcutit, contra arthritidem podagramque inſigniter opitulatur, inſuper ad urinas ciendas pollet; ſumitur autem a guttis x. ad xij. ſaccharo albo exceptum, aut idoneo liquori inſtillatum. Foris adhibetur in omnibus articulorum doloribus, a frigore aut obſtructione orris, atque illitum calida manu affectis partibus probe inſtritur, ſicque malum brevi paulatimque extenuatum evaneſcit. Anni jam ſunt ſex ſupra triginta, cum hic Amſtelodami Dn. Nicolaus Dumbſtdorſius in Officina

cina sua pharmaceutica me habuit in servitiis, tuncque temporis id contigit, ut iste ipse bonus vir arthritidis vagæ cruciatibus diu noctuque continuis infestaretur, adeo ut quandoque clamorem edere coactus fuerit. Quamvis autem ad medicorum uno plurium opem confugeret æger, multisque remediis uteretur, medicinam tamen non sentiebat, usque dum ipsi afferretur consilium, quo jubebatur curare, ut oleo ex radic. Cinnamomi, cujus ipsi copia tunc suppetebat, illineretur; tum vero hæc eum illinendi cura mihi demandabatur, quam libenti quoque animo suscepi. Initium igitur hujus curæ faciens illinebam istud oleum artubus singulis dolore oppressis, inque hypocausto manu calida infricabam, & quidem bis de die ac qualibet vice ad horam unam. Etsi vero ex spasmo & intolerabilium dolorum atrocitate tanta aderat nervorum contractio, ut membra externa, manus puta & pedes, omnino incurvata nodosaque deprehenderentur, spatium tamen dierum quatuordecim adeo immutata cernebatur mali facies, ut noctu æger neque dolores neque spasmos sentiret amplius, sed somno placido frueretur. Atque hic illitus adeo prospere succedebat, ut intra sex hebdomadas hypocaustum pedibus obire valeret, cum antea manuum pedumque usu omnino esset privatus. Itaque tribus mensibus continuata fuit hæc illinendi opera, sicque demum æger ad sanitatem rediens ab omni ejusmodi invaletudinis accessu liber deinceps, annosque in super quindecim salvus incolumisque vixit. Re autem vera non hoc tantum ita evenisse testari possum sed illud etiam, quod iterum & sæpius aliis idem dederim consilium, pari ubique successu. Porro, quam salutarem præstet operam vulgaris quoque Caphura, ex libris scriptisque passim editis abunde constat; in ea ipsa tamen latent adhuc non pauca quæ magno nobis sint usui. Qua occasione non possum quin eorum in gratiam & usum, qui forte hoc opus habuerint, heic subjungam, me contra ardores partium igne vel alia materia ambustarum, sive manus sive pedes sive alia fuerint humani corporis membra, nullum adhuc remedium magis proficiens & præsentaneum expertum esse, quam istud quod sequitur. Nimirum recipiantur \curvearrowright Lumbric, terr. c. $\text{\textcircled{V}}$ i re-

ctificat. ℥xij. Camphor. ℥ij. Misc. Ut primum madefacta hac mixtura linteola parti læsæ & ab ambuſtione graviter dolenti imponuntur, lenimen ſentitur, inflammatio ſe remittit magisque extrahitur, ita ut latius atque altius ſerpere nequeat. Horum vero linteolorum madefactorum applicatio continuetur neceſſe eſt, uſque dum dolor penitus ceſſet, & abſque ullius mali ſuperventu ulcus ſicceſcat. Quodſi ambuſtio altius penetraverit, ut ad apertum ſit vulnus, tunc ad vulgaris unguenti Ceruſſæ libram unam recipiuntur uncia duæ Caraphoræ hyperici oleo ſolvendæ, linteolaque eo illita ulceri imponuntur; ſic enim abſque ullo alio additamento ulcus brevi ſanabitur, id quod frequentibus experimentis deprehendi comprobatum.

N. 14. *Caryophylli Plinii ſive Americani*; ſunt fructus quos arbor fert in Americæ inſula S. Thomæ naſcens: videntur autem genus eſſe Piperis Jamaici, niſi quod illi parvulam coronam habeant atque oblongiores ſint, tum guſtu ſuaviores & aciores: eorum folia (N. 15.) deguſtata ſaporem quoque habent ſuavi acrimonia Cinnamomo Caryophyllisque æmulam. Ex hiſce foliis æque ac e fructibus paratur egregium aromatici ſaporis oleum, quod in remediis roborantibus pollet.

N. 16. Radices *Salab*; in Perſide Sinarumque confiniiſ naſcuntur, ſpeciemque Satyrii præſentant; ex iis vero majores pellucidæ flore ſunt candido, minores fuſcæ fl. purpureo: humi repunt, adulto autumno evellendæ. Sinenſibus pariter atque Perſis id genus radices ſunt maximo pretio, qui plerumque, cum primis vero longum iter agentes, eas ſecum portant, atque in medicinæ ad roborandam naturam iſiſ uſitatæ omnium præſtantiffimæ numero & loco habent. Speciatiim contra pthiſin, arthritidem, epilepſiam &c. tam infantibus quam proveſta ætate hominibus exhibent radices Salab in pulverem tritas, itemque eas aqua decoquunt, cui decoctioni ſpiſſiori quodammodo & mucilaginoſæ ſaccharum album addunt ſaporis gratia. Hujus liquoris cochlear unum morbo fractis & debilitatis iterum iterumque propinant, quo remedii genere vires languentes admodum reſciuntur, calorque intus depaſcens reprimitur, cujus rei
ego-

egomet ipse experimentum feci plus simplice vice. Præterea opulentiores Persæ, quando cum amicorum suorum primis præcipuisque saliarem in modum epulari instituunt, istam quoque radicem (prius tamen per noctem in aqua calida maceratam) in opsoniis suis miscellaneis confusaneisque (olla putrida vulgo dictis) apponi curant, hoc ipso ostensuri, epulis suis ad laucitiam viriumque recreationem nihil omnino deesse.

N. 17. Est cortex, *Costus Peruvian. ver.* vel *Cortex Jubaba* dictus: defertur ex Brasilia, gratoque sapore & roborandi virtute mirificum usum præstat in phthisi pariterque in omni spirandi difficultate; odore refert siliquas illas aromaticas quæ Vaniglies nuncupantur: Spiritu vini tinctura ex hoc cortice extrahitur, rum & in pulverem redactus usurpatur, & Chocoladæ additur. Is etiam affusa aqua calida, sicut Thea, extractus forbillatur; viribus autem radici Salab prope accedit.

N. 18. Sunt Trochisci sive Placentæ, quas *Catagamber* appellant; advehuntur ex Japonia, constantque e purissimo magisterio ex terra Catechu parato. Id vero contra Anginas aliasque faucium inflammationes efficacissime pollet, ac statim largeque humorem subministrat, pulmonis canaliculos aperit, ægrumque anhelitum levat. Utuntur eo instar Theæ de Boy, vel viridis Theæ, dum ejus frustulum aliquod una cum Thea infusum extractumque pitissando hauriunt; ita namque insidens in venis & medullis fervor temperatur sicisque depellicur.

N. 19. Sunt flores *Thea de Boy* e Sinarum regno; extrahuntur aqua, hocque infusum ab opulentioribus sicut Thea ex more calide bibitur. Isti vero flores magis efficaciter leniterque urinas cient quam ipsa Thea; corroborandi quoque viribus eminent, suntque magno usui in pectoris affectibus.

N. 20. *Areca*, sive fructus *Pynang* vel *Fausel*. Nascuntur in arbore procera, quæ nucis juglandis arborei haud absimilis est, passimque descripta habetur. *Areca* vel *Pynang* sunt interiores nucs sive nuclei magnitudine nucis moschatæ, extrinsecus sæves, & *Fausel* nuncupantur; interiori *Areca* sive nucleo, qui durus & lignosus est, utuntur in dysenteris & diarrhœis a ʒj, ad ʒß, exido-

neo liquore sumendo. Istorum fructuum *Pynang* una cum fructibus *Betre* (sive *Betle*, *Betele*, *Betel*) calce viva ex aqua subacta in unam massam redactorum atque in vitro parvo uniusmodi ab orificio ad fundum usque capacitatis (*Zuckergläßl.*) asservatorum plurimus est usus apud Indos & Sinenses, tum & Europæos, maximam vero partem apud feminas sese mutuo invisentes; ad eundem namque modum quo herba *Nicotiana* viris, isti fructus feminis apponuntur, & quidem in arcula affabre facta, una cum vasculis murrhinis sive porcellanis (*Quispedors* vocant) proritatæ in ore lymphæ ejectioni destinatis, quorum numerum cum personis congregatis æquant. De dictis fructibus quidam integri, de nonnullis vero aliquot tantum frustula arculæ indita præsto sunt cum cultello forficulaque in hunc usum peculiarem fabrefactis, quibus istos fructus vel eorum frustula in minores majoresve partes feminæ, ad suum quæque arbitrium, secando dividunt, tum vero de singulis illis speciebus tantum quantum cuique liber, capiunt, orique injectum mandunt, usque dum materia humescat, humorque in ore proritatus incipiat pulcherrimo rubro proximoque ardenti purpuræ (vulgo *Carmin* dicto) colore infici, ad quem laticem dein per dentium interstitia tanquam per syringam aut fistulam in ollulas salivarias (*Quispedors*) scite commodeque ejaculandum istæ feminæ perquam agiles sunt atque exercitatæ, quin & ex iis illa quæ in hoc laticem pulcherrimo colore infectum copiose ejaculandi sive ludo sive artificio maxime valet, conventus magistra tunc ac princeps habetur. Coloris autem pulcherrimi extrahendi ratio hæc est, ut quævis harum feminarum exacte sciat habeatque comperitum, quantum cuiusque speciei in ore simul mandendum sit.

Atque sic de rebus vanis & otiosis inter se colloquentes plurimum pretiosi temporis absumunt maleque perdunt. Fructus, quem hæc præbet, utilitatis in eo consistit, quod ora recenti saliva rore vegeta ac refecta, dentes vero a putredine ac doloribus immunes (hujusmodi certe cruciatibus nunquam afficiuntur) eosque etiam urgente ac adventante senectute integros conservant.

N. 21. Est fructus *Betel*, itidem in arbore nascens, quæ magnitudine pariter ac foliorum structura vastæ arbori canelliferæ æmula est. Fructus sunt, uti *Fabæ Turcicæ*, oblongi & angusti, inque longitudinem ulnæ quadrantis excrescunt: ubi primum maturuere, tum incipiunt hiscere mediique crepantes reconditi seminis minuti magnum numerum sistunt,

HISTORIA EPIDEMICA HUNGARIÆ,

in qua

plane singularia cum de aliis, tum de morbis acutis, in
primis vero de febre petechiali, morbillis, variolis,
dysenteria &c. recensentur,

conscripta

ab

ANDREA LOEW,

Nobil. Sempron. Hung.

Phil. & Med. D. Phys. Sempr. Ord. Acad. Cæs.

Leopold. Natur. Curios. Collega.

nunc vero

fidelissime communicata

a Filio

CAROLO FRIDERICO LOEW,

Regiæ Legationis Suevicæ Medico

Ordinario.

THE HISTORY

OF THE

AMERICAN

REPUBLIC

BY

W. B. E. DUNN

Author of

THE HISTORY OF THE

AMERICAN

Illustrissimæ Societatis Natur. Curios. ad pro-
vehenda artis salutaris, & naturalis scien-
tiæ incrementa

Cæsareis auspiciis in Germania
conditæ

Præsidi

Perillustri, atque Excellentissimo

LUCÆ SCHROECKIO,

Phil. & Med. D. Acad. Leopold.

Imper. N. C. Præsidi, S. C. Maj. Archiatro,

Comit. Palat. S. R. I. Nobili, Reip. Patr.

Phys. primario,

Atque

Ceteris Amplissimi Ordinis Sociis, Munerum
splendore, meritorumque in rempublicam & litera-
riam amplitudine Eminentissimis, Dominis, ac Patronis
summopere observandis, obsequii, honoris &
gratæ mentis declarandæ

causa

Hanc Historiam Epidemicam Hungarie

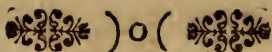
D. D. D.

C. F. L.

Xpendenti mihi illum , in quo collocati estis , dignitatis gradum , qui literarum , & artis præcipue salutaris decori , ornametoque datus est , subit animum vereri , ne intempestiva interpellatione , pro favore Vestro , quem ambio , offensionem concitem. Quid enim magis metuendum homini , suæ sibi tenuitatis conscio , & illis Viris obstrepenti , in quibus tantum gravitatis , altissimæque in omni divini , humanique cognitione decoris , scientiæ , quantum prudentiæ , omnium casibus temporum paratissimæ lumen elucet ? Hæc autem tanta , tamque exquisitæ scientiæ , prudentiæque laus , quam insigni accessione cumulat singularis comitas , illud efficit , ut in ea , in qua pro commodis publicis excubatis specula , tot meritorum , humano generi utilissimorum , luce collustrati , & explendescentes , cunctorum recte sentientium animos in Vos convertatis , ut observent Vos eruditi , & revereantur. Horum quidem ego cunctis quamquam ingenio , & scientia facile , nemini tamen unquam nec cessi , nec cedam ulla in Vos observantia , quam Vobis non minus debeo , quam profiteor , quippe Amplissimi Ordinis Vestri judicio perbenigne ornatus , & dignus æstimatus , quem in numerum sociorum Acad. Nat. Cur. cooptaretis. Longum esset , atque ab hoc alienum loco , cetera referre benevolentia genera , quibus a Te , Excellentissime Præses , aliisque Amplissimi Ordinis Vestri membris sum ornatus : talibus certe , ac tantis , ut nullum gratiæ pro iis referendæ dignum locum

cum reperire possim. Invitat etiam me, &, nisi me tanto honore indignum præbere velim, ad sui venerationem festinare cogit proluxa humanitas, qua me estis profecuti, sive Vos coram, præstita clientis obsequentia, salutarem, sive absens colerem epistolis, meisque subdiffusus rebus, consilio uterer Vestro, aut opem simul peterem, & sine recusatione impetrarem. Igitur tantis meritis adductus dudum intellexi ad me pertinere, sollicitè contendere, & eniti, ut aliquod grati animi pignus, non sine debita submissione Vobis consecratum aliquando extaret. Diu cogitanti de digna tantis Viris probanda gratæ mentis significatione, beati parentis scriinia excutienti oblata videbatur materia, luce publica non indigna. Huic vero ut sese magis probaret, non alia ratione felicius me consecuturum existimavi, quam si Vestris Amplissimis Nominibus inscriptum opusculum prodiret. Sed tamen vicissim subvereri veniebat in mentem, ne eminentis cujusdam insimulè audaciæ, qui Vestris Nominibus, in tam alto, splendidoque positis loco, opusculum tam humile, tam nullo expoliturum cultu, insignire coner. Nam cum Vos ii sitis, qui acerrimo judicio singula pensitant, & non nisi exquisita arte elaborata suo aspectu dignantur, metuebam, ne apud Vos longe, quam optaverim, minus gratiæ hoc ineam tempore, quo mihi totus ipse displiceo: quid agendum fuerit, serius cognosco: quid actum sit, video, ac, perturbato decoris ordine, post rem affero consilium: tantum abest, ut expectationem Vestram ulla ratione sustinere possim. Jam demum agnosco, habendam fuisse rationem mentis, cum compositæ, cujus est, secum consistere, ac morari: tum circumspectæ, pro qua non decet efferrî præcipitis imperu consilii, sed rationem, instruendæ actionis ducem sequi; denique & verecundæ, ut, quorum reverere dignitatem, horum præstantiæ quid conveniat, existimes, horum oculis, quæ sint indigna, sollicitè devites: cum omne judicii, gravitatisque pondus, omniaque ingenii ornamenta postulare sibi videatur ea res, quæ tantis, tamque

intelligentibus rerum arbitris, existimatoribusque probari vellet. Sed vicit tandem omnem dubitationem, quæ ab hoc officii cursu me revocare poterat, par fastigio Vestro humanitas, & comitas, qua bonas mentes permulcetis, & erigitis. Igitur sicut viribus diffido meis, ita religionis conscientia me sustento, hacque confisus, a Vestra benignitate consilii mei veniam demissè, observanterque peto, sine ulla etiam dubitatione expecto, & quantæ venerationis, tantæ fiduciæ plenus Vobis, Viri Amplissimi &c. &c. præsens opusculum sic offero, ut omnem obsequii cultum Vobis in perpetuum simul obstringam, & plura propriæ diligentia documenta, in ceterorum annorum constitutionibus, tanto sollicitius observandis promittam, quocitius, & clarius intellexero, non displicere Vobis institutum meum. Reliquum est, ut Vobis spes, fortunasque meas commendem, Vos artis salutaris cultorum præsidio, rebus familiaræ Vestræ constanter florentibus salvos semper, & incolumes servari discupiam, idque a DEO immortali omni votorum pietate precandum Vobis ducam, & continenter exorandum,

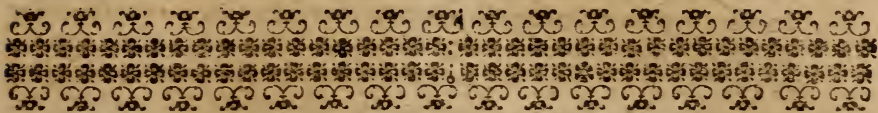
Vestrorum

Perillustri, Excellentissimique,
Amplissimorum, Nobilissimorumque Nominum

obsequentissimus, observantissimusque

C. F. L.

Con-

Constitutio Epidemica Posoniensis Anno 1688.

Nni tempora, prout variant, suos habere morbos certos jam pridem *libr. 3. Aphor. 21.* recte annotasse *Hippocratem* præsentè anno abunde confirmavit experientia. Scilicet *mense Julii & Augusti* cum cælum quasi flammasset caloribus, & pluviarum ferme toto illo tempore exers fuisset, quibus alias intemperies aëris sicca temperanda & corrigenda, *Febres* solito magis in hac urbe grassari ceperunt. Quorum principia cum horrore, vomitu, nausea ægrum occuparunt, subsequentibus statim caloribus, siti, dolore capitis, virium prostratione summa, cardialgia, ut plurimum dies noctesque durantibus, aut biduo post, adhibitis sudoriferis, in *intermittentes* ut plurimum febres, modo *tertianas*, modo *quotidianas*, imo *quartanas*, per intervalla secundum suum typum repetentes, terminantibus. Tantam autem hæc febres benignitatem in se fovebant, ut raro administratis legitimo modo remediis, h. e. *V. S. Anti-febrilibus ex ⊖ card. ben. absinth. centaur. min. lap. cancr. chinchin. arcan. dupl. flor. nitr.* aliisque, ultra octiduum sese extenderint, quin penitus remiserint. Non senserunt has febres tantum provectioris ætatis homines, verum etiam infantes lactentes & ab lactati, sine ullo ætatis discrimine. In nonnullis deprehendebantur *continua*, dies noctesque ægrotos affligentes, & *V. S. sudoriferis ordinariis, nempe spec. de hyacinth. autim. diaph. spec. de gemm. frig. mixtura mea ordinaria &c. cum confortantibus* junctis, tractatæ, omnes terminum suum elapso 15. dierum spatio benignissime absolventes. Hisce continuis annumeranda quoque fuit *Pemphinx*, vulgo *Nessel-Krankheit* dicta, tunc temporis grassata, quæ ægrotos, (qui quasi urticæ urentis vim essent experti,) ex cruciavit pruritu, tumore permagno variæ magnitudinis in toto corpore, modo imperialis, modo floreni, modo grossi, modo totius cubiti, superficiem cutis occupante, eamque in vesicas non adeo rubras, sed magis albas attollente, mox recedente, mox redeunte, aliisque symptomatibus febres continuas malignas alias concomitantibus. Quæ febris licet aliis temporibus *benignissima* adhibito sudorifero intra biduum remittere soleat; nunc tamen admodum *maligna* more continuarum sua decurrit tempo-

tempora, propinatis autem *medicamentis diaphoreticis, expellentibus temperatis &c.* DEO benedicente apud omnes felicissime XV. die superata. Observavimus etiam, quod notatu dignum & perrarum, tunc temporis certam febrium speciem, quæ fuit *complicata ex febre quotidiana continua & tertiana*, una die binas habens exacerbationes, altera unicam, quam *Hemitritæum* appellare placuit. Fuit absque horrore, cum continuo calore, ingenti præcordiorum compressione, ut de continuis constrictionibus pectoris conquesti fuerint, siti inexplebili, intensioribus tamen hisce tempore exacerbationis, cum vigiliis, deliriis, diarrhœis, in primis virium prostratione summa, ut semper animi deliquia metuenda fuerint. Febris hæc admodum periculosa continua ingentem reconditam habuit malignitatem; quapropter more aliarum febrium malignarum, v. gr. *V. S. sudoriferis, expellentibus, confortantibus mixtis, ordinariis*, ratione tamen habita symptomatum urgentium, tractata felicissime intra XXI. dies fuit subacta atque ejecta, superstite quidem adhuc aliquali pectoris compressione, *Laxativo* tamen medicamento sub finem exhibitio, penitus sublata.

Constitutio Epidemica Semproniensis Anni 1697.

NON quivis annus quosvis fovet morbos, multo minus una eademque symptomata. Prouti anni variant tempora, aërisque tempestates, sic quoque morbi, qui nunc benigniores, nunc pejores, multorumque funerum nonnunquam causæ existunt. Hoc jam dudum observavit, ac *toto libro III. Aphorismorum* nobis demonstravit maximus Græciæ Doctor, *Hippocrates*. Et quis non videt, diversum aëris statum humores modificare morbificos, eosque disponere, pro diversitate locorum aliarumque circumstantiarum, ad producenda symptomata, quandoque graviora, aliquando mitiora. Id videre licuit *anno 1697.* quo *hyemem rigidissimam* experti sumus. Produxit intensissimum illud frigus non solum *varios pectoris morbos, catarrhos, coryzas, gravedines, tussesque vehementiores*, sed & transpiratione impedita, lympham disposuit in coagulum pronam; adventante *vere*, liquatisque macrocosmi humoribus, lymphæ hactenus torpida apud plurimos varias subit mutationes; inde in quibusdam *febres tertiana subortæ*, in plerisque *febres continue, pleuritides spuria, malignitatis expertes*; in plurimis, in primis *sub finem Aprilis, Maji, Junii, Julii*, quo tempore magis efferationes biliosæ ob excessivum calorem ambientem notabantur, *febres petechiales Epidemica*. Referam ex morbis, quos hoc anno perlustravi, solum præcipuos. Inceperunt *petechiales* more solito cum rigore,

rigore, caloribus p. n. siti, anxietate præcordiorum, quandoque vomitu, doloribus capitis, infueto artuum languore, sine causa manifesta, cum insigni extremorum lassitudine, ut plurimum quarta, aliquando septima demum die maculæ effloruerunt petechiales, in quibusdam copiosiores majoresque, in quibusdam minores ac parciores. Deliria sexto jam, septimo, octavo morbi die supervenientia, boni fuere ominis. In illis enim decima quarta vehemens notabatur obsurdescencia, & decima quinta calor, adeoque morbi solutio. Si serius, v. gr. 10. 11. 12. contigerunt deliria, atrociora symptomata, nec non malignitatem prænuntiarent summam, nullusque expectandus fuit motus criticus, sed paulatina solutio. Observavi hoc in quamplurimis, in primis in Cive hujus loci primario, ex itinere sexta morbi die reduce. Septima, adhibito uno vel altero medicamento expellente, bezoardico, vidi corpus petechiis copiosissimis rubris conspersum; eodem die notavi summam in somnum propensionem, vix non dispositionem lethargicam. Vesicatoria quippe aliquot applicata ægrum a somno abstrahere non valuerunt, & excitatus licet quandoque comederit, medicamenta expellentia, sudorifera, epileptica, confortantia sedulo assumerit, subito nihilominus in somnum recidit, salva manente respiratione; accesserunt 10. die deliria: excitatus enim ex suo profundo somno, & interrogatus minus apposite, minus ordinate respondit, desubito in somnum relabens. Die undecima & sequentibus supervenerunt motus convulsivi, diarrhœæ, involuntarius urinae fluxus, summatim, symptomata exitiosa. Decima quinta calores p. n. observavi longe remissiores, pulsum naturali similem, somnum autem adhuc profundum. Si exsuscitatus fuit patiens, neminem agnovit, torvis oculis vidit, ad interrogata musitando, minus intelligenter respondit, floccos frequenter legere continuavit. Morbum igitur hunc in pessimis signis constitutum ex Hippocr. Coac. nec non 2. Aphor. 27. difficillimum ac periculi plenissimum pronunciaui. Decima septima demum die, suborta obauditione, ad se rediit, stupidus quidem & obliuifus, præteritorum immemor, vires tamen brevi resumfit. Vidi in alio subjecto, eundem morbum in optimis signis constitutum, duodecima, rarioribus tunc temporis existentibus jam maculis petechialibus, produxisse pustulas miliares, parvas, albas, acuminatas, innumeras, excessivam sanguinis ebullitionem, nec non malignitatem latentem prodentes, & 15. die, prægressis vix momentaneis convulsionibus, funestas. Observavi, malum hoc fuisse epidemium, nullumque ætatis habuisse discrimen, juvenes vero puerosque frequentius invasisse, ac contagium in domo delituisse, aut substituisse, donec in reliquos fere omnes sæviit. Qui valetudinis salutis-

que suæ solliciti fuerunt, ac in tempore, spretis præposteris medicationibus, meam postularunt curam, ad unum omnes convaluerunt. Incepi, prævio unico *sudorifero*, pro ætatis diversitate, prima & secunda jam die a *V. S. in brachio*, quam sequenti die pro rei exigentia in *pede*, ante *exanthematum eruptionem*, repetii. *Alexipharmaca*, (malignitatis enim hic summa est habenda ratio,) *sudorifera ex spec. de hyacinth. Liberant. & diaphor. C. C. philos. præpar. lap. bez. orient. mithridat. &c.* mutatis mutandis, singulo octidhorio exhibui cum sudoris imperio. Quamprimum mentem adverti vacillantem, imminentis delirii prodromum, *Vesicatoria* nuchæ pedibusque imponi iussi, addidique *pulveribus sudoriferis confortantia*, nec non *epileptica*, v. gr. *pulv. epilept. March. unicorn. mar. specif. cephal. Mich. mag. ungu. alc. perl. &c.* Nimiis vigiliis ac deliriis summis *mistura mea ex mithridatio cum conf. alkerim. pulv. epilept. de gemm. frig. aut analept. &c. Sir. papav. in aqu. solut.* ut plurimum vesperi, & quidem cum fructu obviam veni. *Alvi fluxum stypticis* quandoque singulo trihorio aut quatrihorio exhibitis compescui: obstructionem *enematibus* sustuli. Cum calores p. n. decrescere inceperunt, quod sæpissime sub initium decimi quinti diei contigit, contentus fui solis *pulveribus precipitantibus*, v. gr. *spec. de gemm. frig. & analept. C. C. philos. fl. nitr.* quotidie semel aut bis in usum vocatis. Vinum ac cerevisiam prohibui, concessique solum *aquam ex ras. C. C. ebor. sem fenicul. rad. scorzon. coctam.* Reliquis symptomatibus ex suis fontibus prospexi. Sub initium quartæ septimanæ, appetitu jam redeunte, ne in priorem morbum reciderent, dedi *Laxativum*. Et hac methodo, DEO sint laudes, omnes petechiis etiam pessime decumbentes, excepta unica persona, servati sunt. *Morbilli* mense *Junio, Julio*, omnes fere pervaserunt domos, & observavi illos *epidemicè* grassatos, primis quatuor diebus ut plurimum gravissimos, apparente efflorescentia, quæ elapso quatrinduo evanuit, levissimos. Quibus legitima adhibita fuerunt remedia, *expellentia* nempe, *sudorifera*, v. gr. *pulv. alexit. lap. bez. C. C. philos. unicorn. mar.* omnes stando quasi ac deambulando morbum evaserunt. Qui in cura sunt neglecti, aut male tractati, etiamsi convaluerunt, elapsis aliquot septimanis, aut in *febrem* inciderunt *exanthematicam*, (quam *Rossaliam* nominare solemus, & consistit in maculis rubris, latissimis, in toto corpore densissimis, erysipelas quasi universale referentibus, post quartum diem evanescentibus, & squammularum instar decidentibus, cum ægri alleviatione,) cum caloribus continuis, siti magna, aliquando deliriis, nemini exitiosam; aut reportarunt *tumorem flammulæ*

ulentum totius corporis, permultis funestum. Notavi simul, quando unus aut duo in domo morbillos superarunt, decimo demum quarto aut quinto alios ejusdem domus in ægrotantium locum successisse, adeoque morbillosum contagium serpiens a 14. in 14. delituisse ac substicisse. *Mense Junio, Julio*, frequens fuit *læterus*, cum aliquali alteratione, appetitu dejecto, nausea, siti, oris amaritudine, deturpato cutis, inprimis oculorum, colore, pruritu, urinis croceis, cerevisiæ brunacæ similibus, turbidis, excrementis quandoque flavis, copiosis, sapissime albis, cinericiis. Obstructionem ductus choledochi referavi, bilemque in massam sanguineam, ac in habitum corporis jam derivatam reduxi, ejusque acrimoniam salino-sulphuream excessivam correxi *aperientibus salibus ex pulv. hepat. Tartar. Vitriolato, sale cichor. acetosell.* additis *granis aliquot diagrydii*. Instar omnium fuerunt *acidula Croatica*, quibus bilem sufficienter dilui, atque felicissime spatio 2. aut 3. hebdomadarum ictericos restitui. Præter *hydropes, calculos, podagram, arthritides &c.* tempore autumnali more solito, *Quartana* prodiit *contumacissima*, quam, si *Venæsectione, purgatione*, diebus paroxysmorum instituta, nec non *medicamentis Antifebrilibus chinatis* ter aut quater exhibitis infringere nequivi, reliqui intactam, optime gnarus, multitudinæ atque frequentia medicamentorum facile ad *Cachexiam ac hydropem* disponi, adeoque magis destrui. *Natura* igitur opus hoc commisi, atque expectavi *æquinoctium vernale*, quo tempore natura, uno vel altero medicamento adjuncta, quandoque per se febrem hanc felicissime subigere solet.

Constitutio Epidemica Sempronensis Anni 1699.

DE Japonibus scribit *Wilhelmus ten Rhyne, Dissert. de Arthrit. in suis notis, p. m. 92.* quod quidem *pestem* ignorent, *variolas* tamen timeant, cum ipsis maxime sint contagiosæ, atque sæva & multiplici hominum strage illorum terras depopulentur, ut major etiam mortalium pars his in Japonia aliquando succumbat, quam peste alibi, atque ideo pro præ labis illius metu, parentes liberos, mariti uxores, & quæcunque dulcia sunt vel sanguinis vel thori pignora, relinquunt. Unde Japones & Sinæ liberis dotati, ubi interrogantur, quot soboles alant? rege- runt, totidem, quot variolis jam laborarunt; reliquorum enim vitam in ancipiti locant, adeoque inter permanentes proles non numerant. Idem responsum fere a nobis hoc anno *nonagesimo nono* tulissent Curiosi, si ex uno alterove quæsisissent, quot filios aut filias habeat? Tot nempe, quot jam *variolarum* virulentiam superarunt. Etsi enim apud nos *Variola*

non adeo aliquando observantur funestæ, hac tamen *hyeme australi, tepidiori ac humidiori* plus minus existente, illæ, pestis instar, in infantes & adultiores furere cœperunt; eosque pro diversitate tempestatum, magisve vel minus maligni ætheris, nec non humorum in corpore existentium, varie affecerunt. Inceperunt modico cum horrore, quem exceptit calor intensus, pulsus fortis, oculi turbidi, sitis intensa, aliquando jactatio inquieta, sternutatio frequens; nonnunquam jam primo aut secundo ebullitionis die apparuit una vel altera pustula in facie, dorso, ut plurimum vero sub finem tertii aut initium quarti diei eruperunt *variola*, primum rubræ, exiles, rotundæ, figura nempe, colore & magnitudine regulari, cum febris symptomatumque, etiamsi hæctenus fuerint gravissima, atque nervoso generi periculosissima, remissione, aut notabili diminutione. Hæ turgidæ maturuerunt brevi, justoque tempore exaruerunt jam incrustatæ. In quibusdam subjectis pustulæ fuerunt admodum raræ, solito tamen majores, hinc inde sparsæ, valde discretæ, ita quidem, ut iisdem affecti in lecto vix contineri potuerint, quin deambulare voluerint, si ipsis concessum fuisset, quæ variolæ mitissimæ ac benignissimæ fuerunt. *Diarrhœa* nec non *hamorrhagia narium*, diebus ebullitionis suborta, omnibus saluti fuit, detracta nempe nimium quantum ebullientis ac æstuantis sanguinis, nec non seminii variolosi parte, quod reliquum fuit variolosum fermentum facilius, inprimis jam laxatis venarum spatiis, evolvi, digeri, expellique potuit; & in his *variolas* observavimus discretas, raras, *benignissimas*, saltim hinc inde sparsas. Qualis enim status humorum ebullientium in corpore, in primis in centro, talis quoque se exseruit & effloruit in extremis, habitu corporis: unde quo peior materia ebulliens, eo periculosiores & deteriores variolæ. Sic spiritus quandoque a miasmate varioloso irritatos magis, quam oppressos observavimus, qui magno sæpe conamine quisquilias suas ad cutem amandarunt, serumque virulentum repurgarunt felici eventu, tuberculis tam magnitudine, quam colore & figura regularibus enatis. Notavimus è contra spiritus a miasmate hoc varioloso diebus jam ebullitionis obrutos ac fere oppressos, ut amplius sese sufficienter expandere nequiverint, multo minus inquinamenta variolosa excutere potuerint. Remansit ergo miasma virulentum in massa sanguinea, quam ad coagulum disposuit. Tingebatur quidem cuticula rubedine quasi erysipelacea, ac tumore afficiebatur, nulla tamen aut fere perpauca apparere variolarum vestigia, potius loco harum tertia jam die maculæ in facie, dorso, natibus, pedibus, manibus, effloruerunt purpureæ, quæ exacte morsus pulicum aliquo modo obsoletos repræsentarunt, co-

piosæ,

pioſæ, aut diebus ebullitionis, quarta nempe, antequam ulla adhuc comparuit puſtula, aut ante plenam & ſufficientem variolarum eruptionem, quæ ſemper manſerunt parvæ, ſeſſiles, depreſſæ, confluentes, duræ, ſeptima die lethales. Obſervabatur in his pulſus debilis, catarrhus ſuffocativus, ob nervos affectos, inſultus epileptici, ſubſultus tendinum, deliria, maculæ purpureæ, latiffimæ, ad nigredinem ſpatio aliquot horarum tendentes, ante, aut poſt mortem largiſſimum ſanguinis per alvum profluvium. Certiſſima ſane ſummæ inflammationis in maſſa ſanguinea latentis, nec non inſtantis ſphaceli, adeoque indubiæ mortis indicia. Unam habui virginem octennem, in qua maculæ hæ purpureæ jam diſparuerunt, ut aliqualem reconvaſcentiæ ſpem nobis fecerint, aſt tempore maturatiſſimæ variolæ confluentes, inprimis in facie, manſerunt ſeſſiles, depreſſæ, duræ, cartilaginofæ quaſi, cutis ipſa eryſipelate fuit affecta, & intensa rubedine tinctæ, tumida, ſymptomata novis acceſſionibus febrilibus fuerunt exacerbata, quæ tandem XV. die funeſto terminarunt eventum. Unicum habui puerulum 7. annorum, ejuſmodi maculis purpureis una cum variolis correptum, qui hæmorrhagia narium copioſa IVta die ſuborta a periculoſiſſimo atque exitiali hoc malo liberatus fuit. Reliqui omnes his *petechiis purpureis* laborantes, etiamſi ex methodo medendi ordinaria & optima, *expellentibus* nempe, *ſudoriferis*, *alexipharmacis*, *bezoardicis*, *confortantibus*, *nervinis*, *antepilepticis*, v. gr. *ſpec. liberant. de hyacinth. pulv. pannon. lap. bez. orient. pulv. epilept. C. C. philoſ. unicorn. mar. diaſcord. Frac. mithridat. conf. alker. &c.* tractati fuerint, mortui ſunt. Sine dubio a veneno varioloſo peſtifero ſanguinis compages nimis fuit ſoluta & jam in fluorem converſa, in primis ſerum acre, virulentum redditum, atque diſpoſitum non ſolum viſceribus, ſed & partibus externis, mediante effloſcentia, necroſin induxit funeſtam. Neque *gravidæ*, licet alias naturæ conſilio a morbis epidemiis immuniores ſint, quam alii, ab hoc variolarum contagio fuere immunes, imo decubuerunt peſſime; hæ ſemper ſexta aut ſeptimana die *abortum* paſſæ ſunt cum *magna Uteri hæmorrhagia*. *Variola malignæ* ut plurimum inceperunt cum *lumborum & abdominis doloribus*, qui ſi cum eruptiventibus jam puſtularum notis remiſerunt, *boni*, ſi minus, *mali* fuerunt ominis; ut plurimum enim in his variolæ aut non ſufficienter eruperunt, aut, ſi prodierunt, confluxerunt, & tempore maturatiſſimæ depreſſæ manſerunt, sæpe refugerunt & in fauces gulamque copioſæ incubuerunt, *catarrhumque lethalem*, inprimis circa morbi ſtatum, induxerunt. In permultis ſalivationem in eruptione, & poſt eruptionem, obſervavimus copioſam, qualis a mercurio aſſumpto oriri ſolet. *Diarrhæa* diebus

maturationis oborta, *peffima* fuit, natura enim jam debilitata, & in negotio maturationis impedita, deducendo alioſum materiam varioloſam ſuccumbere debuit, variolis nempe non bene maturatis, quia potius collapſis, aut *catarrhus*, aut *convulſiones* ſupervenerunt funeſtæ. Respiratio anxia, interrupta, vel ſublumis, inprimis in morbi ſtatu ſemper fuit convulſiva, & indubitatum ſignum malignitatis, quæ nullis medicamentis expelli potuit, quin potius humores in ſuo motu impedit, atque ſic lethaliſſimam intulit. Obſervavi in filiolo trium annorum, tempore eruptionis, die tertia & quarta morbi ſummam extremorum, pedum nempe, manuum ad carpum uſque, naſi refrigerationem, ſine ullo ſudore, cum pulſu debili, calorem vero in reliquo corpore ſufficientem ac præternaturalem. Metui ſanguinis recurſum, caloris languorem, & necroſin imminentem, adeoque frigus hoc brevi fore morticinum, in primis materia varioloſa in centro retenta minusque expulſa, exhibitis tandem *expellentibus* variis, *bezoardicis*, nec non *linteis calide applicatis*, ſpatio bidui rediit ad extrema calor, variolæque prodierunt copioſiſſimæ cum ſumma ſymptomatum alleviatione, & maturatis tandem variolis, vitæ conſervatione. *Menſe Aprili, Majo* notabantur *morbilli*, qui, ſi ex methodo tractati fuerunt, ſudorque ſucceſſit ex voto, in omnibus *benigni*, neque effloſcentia inflammatoria diutius manſit, quam per quatrimum; quo tempore una cum maculis ſquammarum ad inſtar deciduis, calor ceſſavit penitus. Obſervavi autem in quibusdam morbilloſam hanc inflammationem effloruiſſe in dorſo & facie ad inſtar herpetis, cum puſtulis ſplendentibus, mox in rubedinem morbilloſam ordinariam variæ figuræ abeuntibus. Fuerunt exanthemata hæc morbilloſa mali moris, adeoque in cura probe attendenda, & *expellentibus, ſudoriferis, alexipharmacis* ſedulo tractanda. *Menſe Aprili, Majo, Junio* frequentes fuerunt *febres petechiales malignæ*, quæ invalerunt cum horrore levi, nec manifeſta ſanguinis æltuatione, ſed calore mitiori, quem aëris injuriis adſcripſerunt ægroti, neque crediderunt ſe ægrotare, donec calor, hætenus effectum ſuum occultans, ingraveſcere viresque vacillare cœperint, ut jam ægroti decumbere coacti fuerint, magno cum damno ſuo tamdiu contranitentes. Accessit anxietas præcordiorum, ſitis immanis, capitis dolor, *vigiliæ*, linguæ ſcabrities, deliria aliaque ſymptomata. Qui ab initio *Venaſectiones* admiferunt, medentumque opem implorarunt, atque dicto præſcripto audientes fuerunt, evaſerunt omnes; qui vero neglexerunt curam, eamque demum die VI. aut VII. inchoare voluerunt, ii plerumque die XIII. XIV. XV. XVIII. XIX. mortui ſunt. Quicumque a *Purgantibus*, credentes, vitium hærec in Ventriculo, curam inceperunt, ad unum

omnes decesserunt, & in illis maculæ observatæ sunt longe majores ac latiores. Qui sudare ad varie assumpta *alexipharmaca*, *diaphoretica*, *expellentia* in incremento & progressu morbi non potuerunt, etiamsi bene ac perite alias tractati fuerint, mortui sunt, mortem vero uno vel altero die præcesserunt *sudores spontanei*, copiosissimi, resolutivi. *Subsultus tendinum* in tangendo pulsu in statu morbi notatus semper *exitialis* fuit. *Convulsiones epileptica*, in primis distorsiones in ore & fronte variæ, *funestissima*. *Sensus hebetior*, si nempe ægroti se non laborare, sed optime valere dixerunt, *manus tremula*, *respiratio difficilis ac frequens*, *difficillima citra faucium tumorem deglutitio*, *inevitabilem prænuntiarunt mortem*. *Macula quo tardiores in efflorescentia*, eo *pejores*, unde apud quos die demum septima, aut nona, prodierunt, ut plurimum observabantur *funestæ*, *secus*, si jam quarta eruperunt. Eadem *ex rubro colore tendentes in lividum*, *nigrum*, extremam sanguinis corruptionem indicarunt. Circa *Solstitium*, *mensè Junio*, morbus hic fuit *pejorissimus multisque exitialis*. Causa hujus febris petechialis malignæ, cum calor sæpe, in primis in initio, non adeo savus fuerit in prava & maligna indole quærenda fuit, quæ citra insignem calorem vi sua corrodebat partes corporis fluidas & solidas corrumpit, dissolvit, destruxit, ac violentia sæpe materiam expulit, modo *per abuvum*, crisi imperfecta ac funesta, modo *per insensilem transpirationem*, ubi ægroti, in primis sub finem, sudoribus fere diffluxerunt, qui fuerunt resolutivi, *pejorissimi*. Sanguinem igitur ac serum in hoc morbo coagulari ac incrassari, sæpissime ex sale corrodebat maligno summam contrahere acrimoniam, ex symptomatibus abunde claret.

Constitutio Epidemica Sempronienſis Anni 1700.

HOc anno insueta fere fuit aëris intemperies. *Mensè Januario*, *Februario* temperatum frigus extitit, *mensè Martio*, nec non *Aprili* fere toto tempestas nivibus & gelu sævit, quo tempore grassari cœperunt *febres continuæ exanthematicæ*, solis *confortantibus*, *blandissimis diaphoreticis remixtis*, tractandæ. Etenim, qui more solito assumerunt & continuarunt *sudorifera*, *ex spec. de hyacinth. Liberant. ꝯ. diaph. ꝯ. volat. C. C. mithridat.* illi omnes, viribus exinde exhaustis, & convulsionibus subortis migrarunt ad superos; qui vero in principio tractati sunt *Venaſectiõne*, deinde *blandioribus diaphoreticis*, ut plurimum tamen *confortantibus* & *epilepticis*, *v. gr. pulv. epilept. M. specif. cephal. pulv. analept. mag. gran. kerm. perlar. C. C. unicorn. mar.*

convaluere omnes. Calores non adeo intensi fuerunt, debilitates vero summæ cum vigiliis, sudoribus spontaneis, pulsu celeri, frequenti, tremoribus nec non motibus convulsivis. *Mense Junio, Julio* plures pluviosæ notabantur dies, quam serenæ; *mensis Augustus & medius September* fuere serenissimi, calidissimi. *Reliquo medio Septembri & toto mense Octobri* tanta pluviarum fuit frequentia, ut post hominum memoriam his mensibus visæ non fuerint crebriores. Si enim de die non pluit, certe de nocte pluit, imo post 14. dies pluviosos vix duo sereni apparuerunt, quos statim pluvix exceperunt continuæ. Per has igitur insuetas anni constitutiones sævierunt *Tusses, rheumatismi, febres*, in primis *quartanae*, quæ in vicinis nostris locis fuerunt *epidemica, apoplexia ipsa*; apud infantes frequentes fuerunt *varicla erratica*. Senes experti sunt *debilitates summas instar febrium continuarum*, sed *benignarum, recurrentes*, quæ *solis confortantibus medicatis* cesserunt.

Constitutio Epidemica Semproniensis Anni 1701.

ANnus incuntis hujus seculi incepit eadem inconstantia, qua ultimus annus seculum finivit. *Januario* quippe & *Februario* frigora uno vel altero die notabantur intensa, tertio vel quarto valde remissa, unde ex insuetis his anni mutationibus ortæ sunt *defluxiones biliosa in brachiis, ossibus, pedibus*, summe dolorificæ, utriusque sexui infestæ. *Rheumatismi hi biliosi sudoriferis* neutiquam tractari debuerunt, utpote quorum usu dolores semper exacerbati sunt, meliori vero successu *digestivis ex salibus, v. gr. pulv. hepat. rubr. cichor. acetosell. vitriolat. digryd. sulphurat.* quotidie adhibitis obtemperarunt, & intra XXIV. dies evanuerunt. *Martius* fuit valde benignus, *Aprilis* vero & *medius mensis Maji* ob frigora infantibus funestus, hi nempe valde infestabantur *Vomitibus, catarrho suffocativo, colicis convulsivis, epilepticis*. In *Junio* nil occurrebat notatu dignum, nisi quod mane hoc & præterito mense rorem in foliis arborum, in primis prunorum, instar mellis, nostrates vocant *Hönigthau*, eumque fructiferum indicare annum credunt, copiosum observaverimus. *Julius* totus exæstuavit, nil tamen mali, quod mirum, produxit, nisi *febres tertianas*, (quæ sexto paroxysmo abierunt,) & in senibus, adultis ac infantibus *pustulas, sive exanthemata miliaria*, quæ occuparunt totum corpus cum molestissimo pruritu. Causa sine dubio quærenda in efferationibus biliosis, in primis *lympha ab externo calore valde intenso evocata*, sed facile *refrigerationibus, v. gr. spec. de gemm. frig. fl. nitr. lap. cancr. &c. & balneis hordeaceis*

ceis repressa ac contemperata. Toto mense *Augusto* calores fuere intensissimi, pluvix paucissima, fere nullæ, noctes simul calidæ. Jam valde grassari cœperunt *febres* cum frigore duarum, aliquando trium horarum, infecutus est statim calor ultra 40. horas durans cum capitis dolore, siti, virium prostratione, linguæ ac faucium ariditate, vigiliis, quandoque deliriis, ut jurasses *febrem* imminere *continuum*, sed post adhibita *sudorifera*, *Venasectionem*, remisit calor, atque in *intermittentem febrem*, ita tamen, ut vix aliquot horæ inter paroxysmum & apyrexiam interjectæ fuerint; & sic una febris excepit alteram, afflixitque diu infirmos; rarissime enim ante nonum paroxysmum terminavit. Si *Venasectione*, *diaphoreticis* & *precipitantibus*, cum malignitate non caruerit, rite tractabatur, nulli fuit funesta. Febres hæ maxime sævierunt *mense Septembri*, quem observavimus calidissimum, siccissimum, sine ullis pluviis. *Mensis Octobris* incepit cum pluviis, quæ per aliquot durarunt dies, insequentibus mox caloribus insuetis, ac vix post hominum memoriam notatis. Continuaverunt ætuosissimi dies per *Novembrem* fere totum, ita, ut nullus senum tantæ ætatis & autumnii calidi & constantis recordari potuerit, unde optimum & generosissimum crevit vinum, quod tamen successu temporis minus generosum evasit. *Morbi* fuere *pauci*, iique ut plurimum *ordinarii*. *Sub finem Decembris* exasperatum fuit cælum, & terra frigore obrigit.

Constitutio Epidemica Sempronensis Anno 1702.

HAc hyeme permutata quasi videbantur tempora. Frigora intensa solum durarunt ad sextum *Januarii* diem, septimo supervenerunt pluvix, subsequenter diebus nebulæ, cælum turbidum, mox serena, calida tempora. Toto *Februario*, exceptis vehementissimis ventis, eadem fuit cæli facies, nullum frigus, nullæ nives, ut plurimum siccitas, serenitas, ut credidisses, imminere ætatem; nocturno quidem & matutino tempore quandoque aura observabatur frigidiuscula, sole tamen oriente statim fuit temperata, unde jam *medio Februarii* habuimus flores violarum, nec non flores cerasorum acidorum. *Morbi* his mensibus, præter *catarrhos frequentes* vix notabantur alii. *Martius*, qui infecutus est, fuit siccus, quandoque ventosus, pluvix, quæ oboriebantur, fuerunt temperatæ, fertiles. Hujus initium *phthificis*, *hecticis*, *hydropticis* valde fuit funestum. Circa *æquinoctium vernale* inceperunt copiosæ inter pueros grassari *febres continue*, ut plurimum *maligna*, *petechiales*. Invaserunt illos levissimo rigore, lassitudine spontanea, succedente

dente calore non adeo magno, subinde remittente, sed tertio aut quarto die vehementius recurrente, quo ut plurimum in conspectum venerunt exanthemata, deliria brevi post comparuerunt, in quibusdam vehementia, & quidem cum vigiliis, in quibusdam breviora, maculæ erant parvæ instar morfus pulicum. *Febres hæc epidemica diaphoreticis, præcipitantibus & confortantibus temperatis, non sudoriferis fortioribus, tractatæ, nulli fuerunt funestæ, sed valde contagiosæ.* In adultioribus, utpote viris, maculas ut plurimum observavimus latas, successerunt statim deliria, convulsiones, epilepsiæ, & his fere omnibus decima tertia dies fuit exitialis. Duravit epidemica hæc lues in Junium usque, quæ sine dubio magnis siccitatibus cum Hippocr. 3. Aphor. 7. adscribenda. Aprilis plerumque fuit serenus, calidus, subinde ventosus, frigidus. Hunc excepit Majus frigore quidem moderato, sæpe tamen, præsertim Borea interspirante, rigidiusculo: fuit variabilis, nunc calidus, nunc turbidus, pluviosus, mox frigidus, ventosus, unde vitis justo tardius & inæqualiter gemmas suas protrulit. Frequentes hoc mense fuerunt arthritides vage, quæ solo reiterato Laxantium, minus sudoriferorum, usu tractari voluerunt. Julius fuit valde temperatus, calidus, ut & Augustus, si exceperis imbres & tonitrua horrendo fragore & fulguribus, in primis noctu, mense Augusto frequentia, & grandinibus insolitis, quæ aliquoties, præsertim die 12. 13. 18. promontoria nostra fere omnia, & quidem optima, valde destruxerunt, remixta. Fructus omnes horæi valde fuere insipidi, humidi, & ad putredinem proclives. Unde frequentes habuimus febres, primo intuitu continuas mentientes, adhibita tamen Venæsectione & sudoriferis, tertio & quarto die in intermittentes tertianas degenerantes, tandem præcipitantibus & Laxativo brevi confopitas. September comparuit uno alterove die serenus & amœnus, tertius & quartus serenum diei cælum noctu tempestuoso tonitru & fulguribus terribilibus fœdarunt. Sequentes dies mox sereni, mox turbidi, pluviosi, aliquando frigidi, in primis noctu, & notavimus circa festum Matthæi bis pruinas, sed plane innocuas. Hoc mense habuimus Diarrhæas, dysenterias, quibus, adhibitis rhabarbaro tosto cum myrobalanis, & dein adstringentibus ex corall. fl. ferr. cum mithridat. cito medebamur. Octobris quatuor dies initiales fuerunt sereni, amœni, calidi, his quadri-duum successit frigidum, ventosum, imbridum, nivosum, autumnii præludium, octava mane gelu & pruina nocentissima folia ac uvas nondum maturas in omnibus fere promontoriis decoxerunt, & millena damna fecerunt. Jam remittere cœpit frigus, & cælum ad aliquot dies inclaruit. Circa medium mensis fere octo turbidi, nebulosi, solis expertes, nota-

bantur dies. Tandem circa 20. exortis ventis, nebulisque discussis cœli facies mutari cœpit, æstasque in autumno constans comparuit. Fuit enim ab hoc tempore usque ad sextum *Novembrem* serenitas, cum frigida tamen aura matutina. Septima tota die pluit, octava nix cecidit ingens; successit horridum gelu octiduum fere durans, quod & botros in copia adhuc in promotoriis exsistentes vix non in lapides convertit. *Medio Novembris* amœnior aura comparuit, caloreque fortiori nives uvasque glacie adstrictas solvit. Hoc tempore frequentes fuerunt *febres*, quæ nullum servarunt typum, quin potius *febres malignas* mentitæ sunt. Invaserunt cum horrore, caloribus primis diebus fere continuis, summo virium languore, capitis dolore, siti, oris amarore, siccitate linguæ. Adhibitis *Venaesectione & sudoriferis blandis*, tertia vel quarta jam die terminarunt in *intermittentes*, quarum paroxysmos *arcana duplicato, sale Card. Ben. cort. chin. de chin.* ac tandem *tevi laxativo* suppressimus. In his notatu dignum fuit, quod, etiamsi valde post febres comederunt, vires tamen per longum temporis spatium recuperare nequiverint. His mensibus copiose grassari cœperunt inter pueros & puellas *variola*, quæ observabantur modo *benigna*, modo *malignæ*, confluentes, depressæ, adhibitis *blandis diaphoreticis*, sanguinem contemperantibus, v. gr. *pulv. alexit. C.C. philos. pulv. epilept. spec. de hyacinth. unicorn. mar.* aliquando, si exire noluerunt, addito *sale volat. C.C.* nec non *lap. bezoar*, nulli funestæ. Accuratam insuper symptomatum rationem habere debuimus. Sic accidit, ut puerulus V. annorum ex variolis malignis convalescens in *gingivis superioribus* reportaverit *ulcuscula*, quæ primo intuitu ab adstantibus pro *aphthis*, *Mundfäule*, judicata & tractata sunt, elapso 24. horarum spatio corrosivitate sua magnam jam maxillæ superioris & inferioris occuparunt partem cum summo fœtore & nigredine, maximoque imminentis *sphaceli* periculo. Adhibuimus frequentiores *injectiones ex decoct. rad. aristoloch. iridis flor. mastiche, thure, mundificantia, balsamica, v. gr. elix. Propr. sine acido, bals. peruv.* quibus tandem corrosivitas, fœtor, nigredo recessit, & puerulus pristinae sanitati restitutus est. Taceo *catarrhos, rheumatismos mense Novembri & Decembri* frequentes. Sine dubio morbi hi ut plurimum ex lymphæ a varia aëris anomalia, nec non erroribus diætæ, v. gr. fructibus horæis hoc anno valde putridis, ad viscedinem & spissitatem disposita, quæ in sanguine concervata eundem in tumultuarios motus concitavit, deducendi.

Constitutio Epidemica Semproniensis Anni 1703.

Anni hujus principium aura temperatiori, nivibus stipata illuxit, paulo post successit frigus intensum, quod brevi remisit, & in pluvias abiit. *Februario* gelu sævit ingens, nivesque ceciderunt sapissime, mox tamen accedente aura calidiuscula in liquorem solutæ. *Martius* comparuit caloribus amœnissimus, siccissimus, quandoque tamen interveniente Euro, rigidus. *Aprilis* simul præter morem siccus fuit. Habuimus his mensibus ventos vehementes, nives copiosas, quæ terram liquore balsamico sufficienter irrigare potuerunt. *Majus* & *Junius* fuere æstuosissimi cum paucissimis pluvius; unde uvæ circa festum Viti jam fere defloruerunt omnes. Hoc semestri notavimus *febres continuas*, non adeo frequentes, nec malignas, sine dubio, ob vinum nimis leve ac tartareum, quod præterito crevit anno, diureticum, minus sanguinem accendens. *Variolas* habuimus in copia, modo *benignas*, plerumque *malignas*, sessiles, depressas, quæ tamen si rite *bezoardicis temperatis, expellentibus, confortantibus, v. gr. pulv. alexit. spec. de hyacinth. antimon. diaph. C. C. philos. præp. pulv. epilept. lap. bez. orient. unicorn. mar. mithridat. &c.* tractatæ sunt, paucissimis, imo fere nullis funestæ. Et licet plurima tunc temporis conspicerentur puerilia funera, causa tamen mortis magis adstantium incuriæ & negligentia, aut medicastorum præposteræ ac perversæ curæ & imperitiæ, quam malignitati adscribenda. Notatu dignum fuit, me his temporibus inter alios habuisse Comitissam valde sanguineam, corpulentam, jam fere quadragenariam, variolis correptam. Huic sub prima morbi invasione, quæ erat cum rigore, caloribus, cordis compressione, virium languore &c. curavi aperiri *medianam*, præscripsi *bezoardicos expellentes pulveres* more solito, *pulv. alexit. C. C. philos. lap. bez. orient. unicorn. mar. &c.* & ecce præter omnium expectationem tertia & quarta die erupere per totum corpus *variola* copiosissimæ, sexta accessit *immodicus mensum fluxus* ad instar puerperæ, retrocesserunt ilico variolæ; quæ absque hoc fuere depressæ, sessiles, confluentes, verbo, pessimi moris. Mutavi medicamenta, dedi frequenter *spec. de hyacinth. corall. rubr. terr. sigill. mithridat. mag. smaragd. pulv. epilept. M.* non omissis *confortantibus*. Fluxus hic immoderatus continuavit octiduum, nec *stypticis* sisti potuit: durante fluxu variolæ non creverunt, nec ad maturitatem tendere voluerunt, sed confluerunt, majoraque conciliarunt symptomata, etiamsi *expellentia, bezoardica, antepileptica stypticis* semper consideratis-

sime miscuerimus; octiduo elapso fluxuque cohibito tandem parvulæ hæ variolæ, non fastigiatæ, maturitatem receperunt, symptomata remiserunt, & Illustrissima Comitissa a varioloso hoc affectu, periculi pleno, præter omnium opinionem ac spem, liberata est. Variolæ hæ permultorum oculis valde fuerunt infestæ, & modo *inflammationem* reliquerunt pertinacem, modo *humorem deposuerunt contumacem*, ac coagulationi vel condensationi aptum. Priori feliciter medebamur *aquis ophthalmicis ex aqu. plantag. rosar. chelid. tut. præp. sach. saturn.* posteriori inflatione *pulveris subtilissimi ex sach. canariens. antim. crud. lap. scissil. præp. perl. præp.* & si opus fuit, *Vesicatoriis*. His mensibus varios atque diversos notavimus *hamoptoicos*, tam senes, quam juvenes; in quibusdam enim sanguis *αδρῶς καὶ βίβλος* ad aliquot libras *sine ulla prægressa tussi* excretus est, & in his fere nulla adfuit irritatio, sed sanguis floridus lubricavit sibi ipsi viam, & unica irruptione extravasatus per os affectavit exitum; in quibusdam *quasi extussiendo* sanguis pedetentim rejectus est, in his sine dubio vasa pulmonum fuerunt erosa, & salinæ particulæ massæ sanguineæ inexistentes teneras pulmonum vesiculas stimularunt, inde irritatione facta tussis producta fuit cruenta. His feliciter subvenimus *Venesectione & medicamentis adstringentibus ex compos. sperniol. Cr. lap. hematit. ocul. cancr. trochisc. de spod. de carabe*, addito *laudano de tribus* in refracta dosi. Si sanguis fuit sedatus, ordinavi *pectoralia traumatica cum solventibus mixta, v. g. elix. pectorale cum ess. traumatica*, nec non *decocta pectoralia ex fl. & fruct. pectoral. usitat.* item *gelatinam pectoralem ex rasur. C. C. ebor. cum herbis pectoralibus* factam, it. *decocta ex herb. alchymill. scabios. pyrol. sanicul. millefol. tussilag. pulmonar. heder. terrestr. rad. tormentill. sem. anis. fenic. rad. chin. &c.* Mense *Junio* ex caloribus insolitis, nec non ingurgitatione aquæ frequentiori adultiore æque ac juvenes reportarunt *febres tertianas* frequentes, sed sumtis *salibus absinth. centaur. min. card. ben. cort. peruv.* ac tandem *purgante* brevi curatas. *Julius* non tam amœnus & serenus fuit, quam pluviolus, nocte dieque frigidus, ventis summe molestus, qui in primis a die quarto ad octavum valde sævierunt, & frumento, quod violentia sua excusserunt, quam maximum intulerunt damnum; circa 24. ad finem usque calidissimi notabantur dies. *Augustus* incepit cum frigore, pluviis, quæ hoc mense fuerunt copiosæ, flante tamen austro suos alternavit dies, fuitque variabilis & inconstans. *September* extitit serenissimus, amœnissimus cum insolito aëris fervore, quandoque pluviis intemperiam solis contemperantibus atque terram irrigantibus. *Octobris* primi octo dies fuerunt pluvioli, frigidi simul, hoc tamen non obstante, tertia & sexta die

die observavimus tonitrua & fulgura, elapso octiduo cessarunt pluviae, & subolanus superveniens radiis solaribus non solum terram madidam siccavit, sed & botros a nimis pluviis jam putrefactos valde exsiccavit, illosque in pulveres fere redegit. Toto *Novembris*, nec non *Decembris* mense cœli temperies notabatur placidissima, ut credidisses verum adesse tempus. Circa natalitia intensum frigus ingruit, terraque congelavit. Frequentes hoc semestre *biliosas* notavimus *febres*, quæ cum rigore, mox caloribus, vomitibus, præcordiorum angustiiis pueros æque ac adultos invaserunt, primoque intuitu *continuas* mentiri sunt. Duravit calor ut plurimum 40. horas cum dolore capitis, siti vehementi, ariditate linguæ ac faucium, adhibitis vero *Venasæctione*, *diaphoreticis*, remisit, & in *ordinariam tertianam* cum apyrexia degeneravit, atque *antifebrilibus salibus*, nec non *chinatis* rite tractata sexto paroxysmo cessavit. Memini, me plurimos habuisse, qui octavum sustinuerunt paroxysmum, & hi ex febre reportarunt *icterum*. Color hic non adeo flavus, sed saturator & fuscus fuit, sine dubio a particulis acris, biliosis, sulphureis, quæ copiosius in sanguine collectæ tandem in habitum corporis sese diffuderunt, cutemque deturpato imbuerunt colore. Alvus in his omnibus sufficienter suo fungebatur officio, indicio, porum choledochum in duodemi & jejuni confinio non fuisse obstructum. His feliciter, & quidem intra paucos dies medebamur *pulveribus ex sale cichor. arcan. dupl. aut tartar. Vitriolat. spir. salis coagulat. pulv. hepat. additis nonnunquam aliquot granis diagryd. sulphurati*. Verissimum itaque est *Dioclis* monitum, notante *Celfo*, prodesse nempe *icterum*, si post *febrem* oritur. His temporibus aliquos notavi *cachecticos*, nec non *hydropicos*, qui in *icterum flavum* inciderunt, quorum superiora corporis marcescebant, & mirum in modum flavescabant, tumentibus interim inferioribus & abdomine. Vesiculæ in horum pedibus obortæ stillabant liquorem summe crœcum. Causa sine dubio salibus lixiviosis sulphur sanguinis ita modificantibus adscribenda. Cura ad tenacissimas obstructions tartareas, & dyscrasiam viscerum dirigi debuit, & profuerunt in specie *martialia*, *pulvis cachecticus*, *Tinctura mart. aperit. Myns. spir. aperit. Penot. Purgantia* singulo octiduo semel exhiberi debuerunt, v. gr. *Recipe pulv. rhabarb. ℞. gialap. ℞. ♂ absinth. gr. vij. g. g. grij. ol. mac. gttj. M.* Quodsi venter a *laxantibus* observabatur detumescere, bis cum successu singula hebdomada pro exigentia symptomatum & ratione virium propinari potuerunt; sin tumor post purgantium usum in eodem statu mansit, aut infirmus naturæ ductu frequentes dejectiones sine alleviatione habuit, abstinendum fuit a purgantibus. *Diuretica* in his casibus

bus alias omnem absolvere videntur paginam, hic tamen cum summo iudicio & discrimine adhiberi debuerunt, & si unquam, certe hic, urinæ status probe considerandus fuit. *Urina enim cruda, alba, tenuis* testabatur de sanguinis textura valde laxa, & hæc pro medela requirebat *salia lixiviosa*, utpote *sal stipit. fabar. ononid. junip. ebul. absinth. tart. vitriolat. spir. sal. coagul. &c.* *Urina rubra* docuit sanguinis texturam esse valde strictam, atque abundare salibus lixiviosis, unde præscribi debuerunt *salia volatilia*, v gr. *succin. volat. tartar. buson. lumbric. terrestr.* in primis *amara, decoctum ex herbis, absinth. mij. eupator. marrub. à ʒʒ. bacc. junip. mij. rhapont. ver. ʒʒ. m. pro infuso &c.* *Scroto tumentis* maxime profuit *decoctum ex fol. rut. absinth. menth. mil. cumin. cum vino factum*, & cum spongia calide applicatum. *Febres petechiales*, quæ observabantur, fuerunt valde *benigne*. Alias, præter morbos ordinarios, *catarrhos* nempe, *tusses, raucesdines &c.* nil memoratu dignum occurrit.

Constitutio Epidemica Semproniensis Anni 1704.

Januarius ineuntis hujus anni totus fuit valde frigidus, nivofus; **F**ebruarius e diverso præter morem temperatus, ut plurimum serenus, aliquando pluviosus, aliquando ventosus, quandoque nivofus. **M**artius incepit cum intenso frigore, solis tamen splendore atque serenitate temperato, quinta nix cecidit copiosa, quæ sexta jam in liquorem abiit, septima supervenit tempestas tumultuaria, valde nivosa, octava dies fugatis nubibus purgatoque aëre mira illuxit serenitate, quæ tempestas pulcherrima, ventis mitioribus remixta, sicca, non solum ad *aquinoctium vernale* duravit, sed & uno quasi tenore in *Aprilem* usque continuavit. Imo **A**prilis sua natura alias variabilis, hoc anno fuit amœnissimus, serenus, siccus, absque pluviis fere, cum caloribus ad finem usque prope æstivis: die 27. tonitrua & fulgura ingentia cum pluviis habuimus, sol tamen nebula mox serenavit, unde arbores justo citius folia & flores emisere suos. **T**ertia *mensis Maji* dies incepit cum pluviis, quas secuta sunt frigora, & quinta pruina matutina, quæ vineis nostris maximum damnum intulit, alias totus mensis fuit serenus, calidus, siccus, ventosus. Successit **J**unius serenissimus, siccissimus, pluviarum expers, ventis tamen mixtus. His mensibus, in primis superioribus, Morbona æque ac Bellona apud nos valde sæviit. Hungari quippe a Nostris deditioem civitatis sollicitantes, sed repulsam reportantes rabiè velut accensi hinc inde discurrerunt, nobisque excidium minati sunt. Civitatem d. 18. Febr. e longinquo obsidione cin-

xerunt.

xerunt, eam tamen supervenientibus adversis cœli tempestatibus, nivibus
 nempe & ventis insolitis, intra biduum solvere coacti sunt, interim IX.
 septimanis nos undique tenuerunt conclusos, ut nullus exire ausus fuerit.
 Milites Cæsarei frigoribus & militaribus laboribus, inprimis trilli esuritione
 & aquæ potu valde hæctenus debilitati, huc tandem in defensionem civita-
 tis dispositi ad novi desuetique cibi ac vini copiam, quæ miseris nostri large
 obtulerunt, gravati in periculosos inciderunt *morbos, castrensibus non
 absimiles*. Conquesti sunt de *languore totius corporis, nausea, sto-
 machi grabedine, caloribus, siti, dolore capitis, vigiliis*, accesserunt
deliria, aliquando *alvi fluxus*, nonnunquam *petechia*. *Venese-
 ctio* prima aut altera die instituta, nec non *sudorifera ex spec. de hya-
 cinth. C. C. philos. lap. cancr. antim. diaph. &c.* sæpe in herba suppres-
 serunt malum, unde ægri intra quatrimum convaluerunt. *Purgantia
 & Vomitoria*, etiam in principio adhibita, non conduxerunt, morbum
 potius exasperarunt, & malignitatem latentem evocarunt, quam tandem
expellentia, inprimis *mithridatium cum confect. alkerm.* & *confort-
 antia* diu continuata sustulerunt. Qui methodo ordinaria fuerunt tra-
 ctati, evaserunt omnes periculum; qui autem citius iusto nosocomiis va-
 ledixerunt, etiam si fere nullos in diætâ errores commiserunt, ut plurimum
 in priorem morbum reciderunt. Inter hos unus *febre maligna* laborans
 ex delirio furibundus profiliit e lecto, & per fenestram secundæ contigna-
 tionis sat altæ in fluentum præcipitem sese dedit, in aqua hinc inde discur-
 rit, defatigatus tandem, & exanimis fere in lectum deportatus, adhibitis
alexipharmacis, sudoriferis, confortantibus convaluit. *Morbushic
 epidemius* a victu profectus primo mensè militibus gregariis inhæsit, bre-
 vi post cives, qui curis, laboribus, frigoribus, excubiis diurnis & noctur-
 nis insuetis defatigati vino hurno generosissimo, dulci, etiam nocturno
 tempore præter morem indulserunt, invasit, atque in *febres malignas
 petechiales* degeneravit. Sanguis quippe una cum reliquis humoribus ex
 erratis vitiosam diathesin nactus facillime malignitatem concipere potuit.
 Inceperunt *mensè Februario* cum languore summo, calore moderato,
 qui in dies crevit, vigiliis, siti intensa, aliisque febrium comitibus sym-
 ptomatibus. In his si exanthemata prodierunt die quarta, evaserunt o-
 mnes rite tractati periculum die XV. secus si maculæ in conspectum ve-
 nerunt die septima: infirmi enim periculosissime tunc temporis debuerunt,
 & 21. demum die mortis periculo liberati sunt. *Mensè Februario* valde
benigna fuerunt *petechie*, *Martio* peiores, *Aprili* pessimæ. Obser-
 vavi in quodam juvene sat robusto petechiis laborante, *pustulas* XIV.
 morbi die exeuntes *pellucidus*, ceu *crystallinas*, partim *militi seminiis*,
 partim

partim *lentis*, imo multas *pisti* magnitudine hinc inde per totum corpus disseminatas, in dorso vero numerosissimas, *agua plenas*, summe *malignas*; intendebatur enim febris cum anxietatibus, cordis compressionibus, convulsionibus; albescere tandem hæ vesiculæ & suppurare ceperunt, hinc exiccatae jam exaruerunt, & squamatim circa 21. diem deciderunt, quo tempore pauperculus morti jam vicinus, præter omnem spem feliciter enavigavit periculosissimam banc charybdim. In *feminis* semper notavi *mensium fluxum*, aliquando *diarrhæam* simul, quæ omnibus fuit *funesta*. *Deliria præmatura* fuerunt *exitiosa*. Sic robustus quidam Vir 45. annorum, quinta morbi die incepit delirare, sexta est mortuus; & scœmina triginta annorum similiter robusta tertia die delirans, quarta est mortua. Horum sanguis prima & secunda morbi die *Venasectiõne* extractus exhibuit in superficie pituitam densissimam instar crustæ vix separabilem, & croco quasi tinctam; brevi ante mortem bilis utrinque sese diffudit in totum corporis habitum; singula mortis prænuntia. In *febris* hisce *malignis* frequens fuit *attritio* aut *excoriatio in natibus*, non solum a longiori decubitu, quin potius a sanguine suo modo malignitate corrupto deducenda, qui qua data porta, sarcinam suam deponendam & excernendam quæsivit. Latuit autem ut plurimum *gangrana* & *sphacellus*, caroque tandem adhibitis adhibendis, v. gr. *unguent. ægyptiac.* ad os usque excidit cum ægrorum levamine. *Mense Februario* morbilli epidemice grassari cœperunt, qui tamen ex methodo tractati *benigni* fuerunt, *instante æquinoctio verno* indies magis invaluerunt, & invaserunt infantes æque ac adultos, & puerperas, cum horrore, caloribus summis, stillicidio lachrymarum copioso, mordaci, oculorum rubore ac tumore, cum tussi ferina, gravitate & compressione pectoris, maculæ effloruerunt ut plurimum secunda morbi die, aliquando quarta, quandoque septima, & perstiterunt quatuor aut quinque dies. Observavi hoc tempore *morbillo- rum tres species*, *maculas* nempe *latas*, *rubras*, sine pustulis, adeoque *non elevatas*, *neque superficiem cutis superantes*; altera species *cutim solum transparuit*, & hæ duæ species inadvertenter evanuerunt, quas vulgus retrocessisse putabat; tertia prodiit cum *maculis parvis*, *rubris*, quæ in dies auctæ, & *supra cutis superficiem modicum elevatae* racematim coaluerunt, quarumque protuberantia, digito leviter admoto, tactu percipi potuit; post quinque dies, morbo jam remittente, maculæ per totum corpus latissimæ & maxime rubentes evanuerunt, atque squamularum forma deciderunt, cute farina quasi conspersa relicta. *Morbilli* quo citius prodierunt, eo benigniores, quo tardius, eo pejores fuerunt. Incessit sæpe hic morbus sub vario schemate, vario stipatus satellitio. Sic

menſe Aprili ad puerperam vocatus deprehendi *morbillos* copioſiſſimos, protuberantes, quibus interſperſæ fuerunt *macule petechiales*, deliravit valde, imo tubarum in vicinia inflatarum cantus & puſſati tympani ſonos, inter difficultates ſomni per phantaſiam oblatos articulate imitata fuit, frequenter riſit, convulſa & aphona tandem jacuit, neminem novit, 15. tamen morbi die, adhibitis *expellentibus alexipharmacis temperatis, cordialibus*, ad ſe rediit, atque debellatis ſymptomatibus graviſſimis convaluit. Eodem tempore gratioſam habui puellam 6. annorum, *variolis* veris laborantem, ſupervenerunt nona morbi die, variolis necdum in ſtatu conſtitutis, *morbilli* copioſi, graviſſime inde decubuit, ſed ex duplici hoc morbo feliciter emerſit. Veriſſimum igitur eſt Axioma medicum: Qualis humor efferveſcit in corpore, talis effloreſcit in cute. *Morbilli* hi, ſi perite *expellentibus, v. gr. pulv. alexit. de hyacinth. lap. bez. orient. pulv. epilept. C. C. philoſ. antim. diaph. unicorn. mar. cum pectoralibus & confortantibus* mixtis, nec non ſervato ſimul idoneo diætæ calorisque temperamento, tractati ſunt, omni vacarunt periculo, neminique fuerunt funeſti; neglecta autem, aut præpoſtera vel perverſa morbillorum cura, aut præmatura, ſuperatis jam morbillis, aëris mutatio, vel inordinata rerum non naturalium diætæ, præcipitavit quam plurimos in *tuſſim ferinam, febrem continuam, reſpirationem difficilem, pectoris compreſſionem, catarrhum* ita dictum *ſuffocativum, lethalem*. Menſe *Majo & Junio* continuarunt adhuc *morbilli, febres continua, tertiana intermittentes, variola*, quæ *ſporadice* hinc inde vagatæ ſunt, ſed fuerunt ſine malignitate, adeoque convenienter tractatæ, facile curabiles. *Julius* fuit amœniſſimus, ſed cum ſummis caloribus, quarta coorta eſt graviſſima tempeſtas cum frequentiſſimis tonitribus, flammæque fulgoribus, nec non grandinibus inſolitæ, quæ in civitate ut plurimum magnitudine juglandis, imo ovi gallinacæ, prægreſſo imbre, ceciderunt, ad vineas tamen ſparſim venerunt, adeoque illis exiguum intulerunt damnum: Sub initium *Auguſti* remiſerunt calores, ſed ſexta audiebantur tonitrua terribilia, grandines cadebant inſolitæ, copioſiſſimæ, quæ in optimis noſtris promontoriis & vites & uvas proſus deſtruxerunt. Jam ſucceſſerunt æſtuoſiſſima tempora, quæ vix ſuſtinere potuimus, neque ſpirarunt eteſiæ, nullæ fuerunt pluvix, quæ fervorem ſolis contemperaffent, imo eadem aëris conſtitutio erat in *Septembri, Octobri* nec non *Novembri*, ut credidiſſes, autumnum in æſtatem fuiſſe converſum; habuimus quoque d. 25. *Septembris* vesp̄eri tonitrua & fulgura ſufficientia, unde in reſiduis promontoriis, quæ a grandine intacta manſerunt, generoſum crevit vinum, imo

imo generosius crevisset, si nobis ob metum tumultuantium Hungarorum serius vindemiare licuisset. Finitis enim jam vindemiis æstuosa & sicca adhuc continuarunt tempora, sine ullis fere pluviis. Sub finem *Novembris* & initium *Decembris* nives deciderunt paucæ, & moderata subsecuta sunt frigora. Mensibus æstivis, *Julio* nempe & *Augusto*, exiistente cælo maxime æstuoso, *diarrhæa* & *dysenteria* satis fuerunt frequentes, & magis pueros adultiores, senes, minus infantes sporadice affligerunt. Præcessit diarrhæa cum ciborum fastidio, languore totius corporis, siti, dejectionibus copiosissimis, serosis, ut plurimum biliosis, viscosis nec non pituitosis, valde fœtidis, mox insecuta est dysenteria cum dejectionibus cruentis & purulentis, numerosis ad 70. 80. intra diem & noctem, aliquando velut momentaneis, ut miseri vix fellam foricariam deferere potuerint, & circa noctem cum majori exacerbatione, ut plurimum caloribus, quamvis non adeo urentibus, pulsu celeri, siti, inquietudine, acuto intestinorum & ani dolore, inani, licet frequenti, desidendi cupiditate, præcordiorum anxietate, vigiliis; in progressu morbi blanda accesserunt deliria, non sine malignitatis nota. Quamdiu sanguis cum materia biliosa, mucosa, purulenta & saniosa, aliquando cum strigmentis & ramentis exivit, tamdiu de vehementibus torminibus & doloribus conquesti sunt. *Dejectiones nigra, fœtida* in morbi statu, majoris corruptionis denotarunt gradum, indicio manifesto, imminere jam *gangranam* & brevi *sphacelum*, unde in illis dysenteria antea cruenta & torminosa jam observabatur fere indolens, pulsus quasi nullus, extrema frigidissima, sudore copiosissimo resolutivo frigido perfusa. Refrigerationem hanc infirmi non percipiebant, quin potius de calore interno & siti conquesti sunt, imo manibus glaciei instar frigidissimis res aut loca frigida capessere desiderarunt; & hi omnes, salvis tamen sensibus motuque membrorum illæso, elapsis ut plurimum 48. horis, mortui sunt. Causa hujus affectus adscribenda fuit partim copiosis fructibus horæis, acido-aqueo acri fermentifico fœtis, partim caloribus ferventissimis, bile inde acriori lymphaque acidiori & quasi corrosiva reddita. Succus nempe eminenter acres, mordaces nestendo in intestinis diutius, quam par est, moram, primo absterferunt intestinorum mucum, deinde illorum crustam villosam, sive velamentum bombycinum simul abraferunt, & altius penetrando ipsas glandulas eroserunt, atque ulcus, vel quasi tale, instar vesificantium, induxerunt; inde membranis intestinorum sensim sensimque a sale corrosivo erosio vasorumque osculis referatis, non solum sanguis frequenter stillavit, sed & tristissimus doloris sensus accessit, imo spasmo-

dica vellicatio, qua intestina spasmō quodam irritata motu quasi vermiculari dolorifice sese torserunt, unde non mirum, successisse tandem *inflammationem, gangranam* ipsam, nec non *lethalem sphacelum*. Quo enim major acrimonia, eo major spasinodica fibrarum nervearum irritatio, major fermentifica humorum fusio, glandularum, ductuum & vasorum intestinalium eliquatio, nec non cruoris simul cum plexibus glandulosis ac reliquis intestinorum contentis excretio. Profuerunt sub initium morbi, non obstantibus torminibus & supervacaneis excretionibus, humores acres *diluentia*, & *leviter Evacuantia*, utpote *aqua Laxativa cum aqua cinamomi*, in primis *rhabarbarum tostam*, quod blande laxando simul ob partes terreas admixtas adstringere, & leniter roborare solet, cum *myrobalanis & eleosacch. cinnamomi* propinata, nec non *clysteres abstersivi ex spec. emoll. hord. vitello ovi, cons. rosar. lacte*, aliquoties adhibiti. His præmissis statim deveniendum fuit ad *incrassantia, demulcentia, adstringentia cum anodynis* mixta, unde singulis quatuor aut quinque horis exhibui pulverem sequentem: *Rec. corall. rubr. præp. Ꝟß. lap. hamatit. terr. japon. ā gr. viij. theriac. cæl. gr. iij. laud. de trib. grß. M. mutatis tamen mutandis, addidi sæpe terr. sigillat. fl. ferr. bol. armen. pulv. stypt. Cr. smaragd. præpar. crystall. mont. pulv. dysenter. Crat. ex tragacanth. gumm. arab. & corall. constantem, nuc. mosch. &c. inprimis, ubi calores fuerunt ingentes, compos. sperniol. Cr. spec. de gemm. frig. unicorn. mar. spec. de hyacinth. &c.* imo moderanda fuerunt medicamenta ad ipsius excretionis, malignitatis & virium modulum: Sæpe videbatur jam alvus adstricta, morbusque sublatus, brevi tamen malum recrudit, & exivit iterum aliquando cum, aliquando sine cruore materia mucosa in minima quantitate cum summis torminibus alvum ad excretionem stimulans; adhibitis autem frequentioribus *clysteris ex decoct. hord. cum capit. vervecin.* nec non continuatis *pulveribus adstringentibus*, ex toto cessavit. Tandem, ne propter derasos plexus ilei glandulosos fluxus alvi coeliaco non absimilis remaneat, ordinavi summo cum effectu *balsamica, stomachica, bals. peruv. opobals. Tinct. corall. elix. Vitriol. M. pulv. stomach. elect. diacinam. Reg. nuc. in Ind. condit.* Et sic dysenterici intra tres septimanas ex integro restituti sunt, quousque etiam a vino abstinere debuerunt, contenti *aqua cocta ex rad. tormentill. ras. C. C. ebor. mastich. &c.* Quos invasit cum vomitu, hi pessime decubuerunt, & vix servati sunt, optime autem ipsis profuit *balsamum peruvian.* nec non *opobalsamum cum corall. rubr. exhibitum.* Ad-

stin-

stringentia, sine præviis *blandis Laxantibus*, in initio & progressu morbi adhibita protraxerunt morbum, tormina exacerbarunt, & post se ut plurimum *febres*, *arthritides*, *pedum tumores*, *lienterias* reliquerunt. *Opiata* hic fere omnem abolverunt paginam, imo fateri debeo, me fere nullum dysentericum sine frequentiori exhibitione *laud. de trib.* commode restituere potuisse; exhiberi autem debuit, antequam dysenteria fuit consummata & plane ulcerosa; aut vasa majuscula exesa, aut sensus doloris jam periit. *Mense Augusto* frequentes habuimus *rheumatismos ad brachia, scapulas, femora, lumbos, coxas* productos, sine ulla rubedine; multo minus tumore, non tam articulis, quam musculorum intersticiis firmissime & diutissime inhaerentes, cum motus impotentia, doloribus lancinantibus, profundis, fixis, qui noctu exacerbati somnum impediverunt: infirmi enim loco moveri nequiverunt, & quo statu fere primo jacuerunt ac decubuerunt, in eodem manere debuerunt, & sine cruciatu ac vehementi dolore vix moveri aut attingi poterunt; adfuit simul tensio & caloris acriusculi sensatio cum pulsu frequenti. Vulgus hunc affectum nominare solet *delapsum catarrhorum a capite*, es ist ein Fluß im Arm oder Fuß gefallen. Statuendum potius rheumatismum provenire a sero aut lymphâ acriori, flatulenta, retrogrado motu impedito, in specialem aliquam membranofam, tendinosam, nerveam & musculofam partem delabente, ibique stasin patiente, & partes fibrosas, nerveas tendente, easque tristi sensu vellicante. *Arthritidis Vaga* hoc anno frequens fuit. Invasit homines prævio horrore instar febris, membranofas ac musculofas articulorum partes dolore, rubore, tumore & movendi impotentia corripuit, vagabunda fuit & ambulatoria, modo hanc, modo illam invasit partem, nulla tamen loco ultra 48. horas fixa mansit, remissionem sæpe, relicto solum tumore, simulavit, at opinione citius, imo vehementius rediit, & priorem locum occupavit, imo memoratu digna in plerisque fuit paroxysmorum invasio dolorumque motus, dum quo tempore humerum, carpum aut digitos dextræ manus, eodem tempore & genua sinistri pedis; & quo tempore sinistri brachii, eodem dextri pedis partes singulari alternatione & saltu dolorifico infestavit. Similiter hic peccavit serum, sive lymphâ acido acris, sed sale volatili intimius foeta, quæ ad periosteum, sive sensibilibissimas articulorum mobilium membranas detrusa, eas distendit, vellicavit, ibique sicuti spina infixæ sæviit. *Cura arthritidis Vagæ & rheumatismi* una eademque fuit. *Venasectio*, nisi adfuit magna febrilis alteratio, intensior arteriarum pulsus, nec non præcordiorum compressio,

pressio, nil profuit, vires potius abstulit. *Purgationes*, utpote turbationes & colliquationes liquorum naturalium exasperarunt magis malum; reiteratus autem *enematum*, in primis *laxantium*, usus, v. gr. *Rec. pulv. hepat.* ℞. *sal. cichor. acetosell.* ā. gr. v. *diagryd. sulphurat.* gr. vj. *fecul. ari* gr. iv. *M.* aut *decoctum ex fol. sen. S. S.* Ziß. *rhabarb.* ʒj. *crem. tartar. in aqu. cichor. infus.* addita *manna & aqua cinnam.* summopere profuit, in primis si vespertino tempore *pulvis confortans* sequens exhibitus fuit: *Recip. pulv. analept.* ℞. *epilept.* gr. viij. *lap. cancr. præp.* gr. vij. *laud. de trib.* gr. ʒ. *M. opiatorum* enim vires hic summe deprædicandæ sunt, morbi quidem causam non tollunt, somnum tamen conciliant & dolores mitigant: non autem necessum fuit singulis diebus *opiatibus* & *laxantibus* uti, dirigi & moderari potius pro re nata morbique indole debuit cura. Ab usu *sudoriferorum* nunquam felicem vidi successum. Post inunctionem *spirituosorum*, v. gr. *spir. vin. camph. formic. sal. armoniac. junip. lumbric. &c.* semper notavi dolores osteocopos, adeoque abstinendum fuit a *spirituosis*, nec non *unguinosis*, *emplasticis*. Optime autem, in primis sub finem morbi, profuerunt *Therma Badenses*, aut *balnea acidularum*, imo in ipso morbo *balnea ex aqua dulci cum hordeo* parata. Atque hac methodo tractati felicissime intra 20. aut ad summum, si copia peccavit materia, 40. dies restituti sunt. *Febres* his temporibus habuimus frequentes, quæ utut prima die tragædiam a pandiculatione, oscitatione, languore, frigore, mox calore satis intenso auspicate sunt, cum subsequente secunda die apyrexia, speciem *intermittentis* simulant; supervenientes tamen paroxysmi, qui fuerunt cum languore, pulsu magno, exacerbatione caloris aliorumque symptomatum, confirmarunt intermissionem illam fuisse dolosam, & latuisse sub hoc cinere ignem *continuarum febrium*, nec non *malignitatem* ipsam. Expost enim videbantur quandoque, in primis mane, remittere calores, nunquam autem intermiserunt. Crescente morbo, creverunt symptomata, imo convulsiones in statu morbi notavi frequentes. *Deliria serotina*, v. gr. die 11. 12. supervenientia semper fuerunt *exitiosa*. *Febres* hæc more *continuarum Venæsectione* in principio, *diaphoreticis*, *bezoardicis*, *confortantibus* tractari debuerunt. Ultimis tribus mensibus, præter *febres tertianas*, *quartanas*, *catarrhos*, vix alii notabiles occurrerunt morbi.

Constitutio Epidemica Sempronienſis Anni 1705.

Quo clementior anno præterito fuit aëris constitutio, eo rigidior sub ingressum anni 1705. comparuit cœli temperies. *Januarius* quippe incepit gelu congelare aquas, imo continuavit frigus toto hoc mense sine remissione; nives ceciderunt pauca; & spirans Euronotus induxit siccitatem. Nec mitior fuit *Februarius*; quin frigore & gelu longe rigidior; sine ullis nivibus. *Martius* illuxit gratiosa serenitate, & exoptato calore, sed quinta nives ceciderunt magna; sexta frigus, quod ad 12. usque duravit diem; circa *aquinoctium vernale*, spirante aëre meridionali, frequentiores habuimus pluvias, fructiferas, quas serena, calida mox insecuta sunt tempora; adeoque *Martius* ut plurimum siccus extitit. *Aprilis* varias sustinuit ventorum mutationes, & frequentiores, vix non quotidianas; in primis circa finem; pluvias, oblectamenta vernalia inhibentes; imo & *Majus* fuit valde inamœnus, frigidus totus, excepto uno aut altero die, pluviosus. Continuavit pluviosa & frigida hæc aëris constitutio ultra *medium Junii*: unde non mirum, uvas circa festum Viti necdum florere incepisse. Circa *solstitium æstivum* temperatior aura & calores desiderati demum redierunt. Morbi, qui in hoc semestre inciderunt, erant varii. In *Januario* & *Februario* continuarunt *febres quartane*, quæ tamen, uno vel altero *Laxativo* adhibito, nec non *chinatis medicamentis cum arcano duplicato*, præter morem ut plurimum superari potuerunt, neque ullam laborem post se reliquerunt. Frequentes erant *rheumatismi in pedibus, manibus, scapulis, lumbis*, cum dolore acerbo, sine inflammatione, sine tumore; hi *diaphoretica* sustinere non potuerunt, sed solis *temperatioribus cholagogis*, v. gr. *infusis ex manna, fol. senæ tartaro, cum aqu. cichor. &c. clysteribus, præcipitantibus*, nec non *balneis hordeaceis*; & pro re nata, in summa dolorum exacerbatione, *grano dimidio laudani de tribus*, tractari voluerunt. *Catarros* habuimus copiosos, qui in *febres* degenerarunt *continuas*, non adeo funestas. Servati enim omnes sunt, qui statim ab initio adhibuerunt *Alexipharmaca*; eaque continuarunt. Mense *Februario* jam inceperunt *febres petechiales*, quæ *pléuritides* ab initio mentitæ sunt, inceperunt cum horrore levi; febre lenta, tussi sicca, dolore in pectoris regione, ad scapulas, claviculas ascendente, cum molestia ægri, si in partem sanam decumbere voluit; assumtis autem *sudoriferis* evanescunt

tunt dolores, & quarta, imo in plerisque septima demum eruperunt maculæ. In aliis simularunt *febres intermittentes*. Sic in Virgine quadam XVI. annorum, sanguineo-phlegmatica, tunc temporis ordinario mensium fluxu laborante, notavi tres paroxysmos, more *febris quotidiana intermittentis*, mane cum horripilatione, subsequo calore, circa vesperum intermittente, dolore capitis gravativo, siti, lassitudine &c. quotidie recurrentes, quarto *calores continuos*, prioribus longe intensiores, nec non eruptionem macularum, septima hæmorrhagiam-narium sat largam, decima deliria blanda, manuum tremores, linguæ ac faucium ariditatem molestam, 12. 13. novam copiosorum exanthematum, prioribus jam evanescentibus, eruptionem; & ecce 16. morbi die, non obstante hæmorrhagia, quæ ex alleviatione morbi judicabatur critica, septimâ oborta, obiit. Maximam *malignitatem* exanthematica hæc febris in recessu gessit mense *Martio, Aprili*. Incepit cum horripilatione, calor in sanguineo-phlegmaticis, quorum sanguis sero viscido abundat, mitis, sed subdolos; in sanguineis intensior, adfuit languor totius corporis, mox subita virium prostratio, membris quasi lassitudine fractis, aut contusis, sitis non adeo magna, nausea, vomitus, pulsus naturali fere similis, unde magis de languore, quam calore, conquesti sunt; sexta aut septima æstus invaluit, atque malignitatem suam sequentibus diebus prodidit, supervenientibus gravioribus symptomatibus, utpote exanthematum eruptione, cardialgia, pulsu celeri, frequenti, vigiliis, vehementissimis capitis doloribus, deliriis, motibus convulsivis, linguæ ariditate & fissuris &c. *Venæsectiones* prima aut altera die institutæ, nec non repetitæ, valde profuerunt, serotinæ omnes nocuerunt. *Laxativa*, etiam sub initium morbi exhibitæ, rejicienda fuerunt, & memini in his *exanthemata longe latiora* prodiisse, quam in aliis, eosque gravissimis symptomatibus, *tremoribus nempe totius corporis, deliriis furiosis, tandem aphonia, convulsionibus epilepticis*, tentatos fuisse, omnesque fatis occubuisse: *clysteriis ex humectantibus & emollientibus* confectis, nec non *suppositoriis* alvum adstrictam commodissime referare potuimus. Curâ methodica maxime dirigi debuit ad vires, quæ conservari, ad humorum fervorem, qui contemperari, ad malignitatem, quæ corrigi debuerunt. Præstitimus hoc *blandis diaphoreticis, bezoardicis, cardialibus, v. gr. pulv. alexit. spec. de hyacinth. C. C. philos. pulv. analept. epilept. lap. bezoard. orient. antimon. diaphor. unicorn. mar. conf. alkerim. mag. perlar. orient. &c.* exhibitio singulo octi-

horio pulvere uno, aut potiuncula. Sic corpus mansit perspirabile, sanguini sua constitit systasis & crasis, atque malignitas exuperata fuit. *A medicamentis spirituosis, volatilibus, bezoardicis fortioribus, calidis*, quæ in hoc casu magis obfuisse, quam profuisse, jam a longo tempore in his calidis oris expertus sum, studio abstinui. Vinum omnibus interdixi, *aquam solam ex rad. scorz. ras. C. C. ebor. sem. anis. &c.* concedens. Acutissimos capitis dolores *Vesicatoria* nuchæ apposita sustulerunt. Sæviit vehementer hic morbus æque in adultos, atque gravidas. Sic binas habui, harum una, tertia morbi die, gemellos vivos, nondum maturos, octimestres, qui intra aliquot dies mortui sunt, peperit; altera sexta morbi die filium æque octimestrem, qui sex diebus vixit, enixa est. Fortior hic sine dubio sanguinis motio & rarefactio, qua aperta & laxata sunt viæ, partus hos acceleravit, inde puerperæ valde debilitatæ, sed solis *confortantibus, analepticis, bezoardicis blandissimis*, aliisque pro morbi & symptomatum exigentia remixtis, tractatæ, binæ die XV. evaserunt ex morbo hoc gravissimo. Legitima enim & matura medicamentorum applicatio omnibus salutaris fuit, secus, qui a principio neglexerunt remedia. Sic inter alios novi mercatorem, Silesitam, eadem febre detentum, qui fere omnia respuit medicamenta, tandem delirio phrenetico correptus in lecto vix detineri potuit, die 12. demum prodierunt exanthemata, indubia mortis die 14. morbi subsecutæ indicia. In alio pauperulo *petechiali febre* extreme laborante notavi in dorso, brachiis, pedibus, natibus quamplurima *ulcuscula*, elevata, dura, cum intenso dolore, inflammatione, ad instar furunculorum, ichore plena, sed tubercula illa ulcerosa valde fuerunt maligna, naturam *anthracum* æmulantia; caro enim in circuitu inflammata, tandem sphacelata & corrosa, ubique tota excidit, adhibitis tamen *expellentibus, Alexipharmacis & mundificantibus externis* præter omnium spem sanitati pristina restitutus est. Ceterum multiplici experientia edoctus ingenue fateor, etiamsi omnia signa fefellerunt, me tamen sequentia in prognosi nunquam decepisse: deprehendens nempe in tangendo pulsu *contractionem aut subsultum tendinum*, pro certo mortem prædicere potui. Sic ex *lingua ariditate, fissuris, asperitate, scabritie, siccitate*, quasi lignum attingeres, *nigredine*, in primis, si retorrido calore cum vicinis faucibus aruit, aut *crusta quadam nigra obducta*, quæ licet *sæpius os fricando & colluendo deterfa, statim tamen nova repulavit*, infallibile summæ interiorum partium inflammationis & siderationis,

nis, nec non mortis augurium habuimus. Lingua enim etiam in minima inflammationis suspitione statim reficcare incipit, & crescente inflammatione crescit pariter & siccitas linguæ. Hoc morbi stadium sæpe ultra XV. morbi diem fuit protensum, aliquando felici, aliquando funesto eventu. Sic memini quosdam 16. alios 18. imo 22. demum morbi die fuisse extinctos, alios jam integre restitutos ex levissima causa & errore diætæ *recidivam* reportasse, quæ tandem, inflammatis glandulis, in pectore, imprimis pulmonibus sitis & exulceratis, in *hæcticos* degeneravit *calores*, longo tamen *medicamentorum pectoralium* usu superabiles. Mense *Majo febres petechiales* defævierunt, & evaserunt ex his omnes, qui ex methodo tractati sunt. Eodem tempore *Icterus* frequens fuit, qui flavo suo colore deturpavit totum corporis habitum, speciatim vero oculorum politum ebur, nec non tempora. Conquesti sunt de pruritu in cute, maxime dorso, de caloribus transitoriis, lassitudine ulcerosa, doloribus capitis, somniis turbulentis, intensissima siti, inappetentia, oris amaritudine. Alvus plus solito adstrictior, & quæ exierunt excrementa, penitus albescencia, pauca, viscida, urina crassa, turbida, subnigra, in superficie oleaginosa, crocea fuerunt. Utique hic fuit obstructio tubulorum biliferorum, a viscida lymphâ hepatis & acinorum glandulosoꝝ, nec non saburra tartarea proveniens: inde bilis ab acido fixiori plus minus austero, torpidior & spissior redita, in motu suo impedita, neque per destinatos canales, tum ad vesiculam, tum per ductum cysticum in ductum choledochum ad intestina delapsa, potius restitans, in venæ cavæ propagines, tanquam fontes suos recessisse, ibique serum cum sanguine, & exinde productos humores, nutritioni & excretioni dicatos, citrino suo colore infecisse necessum fuit. *Martialia, rhabarbarina, aperientia* non solum ductus illos obstructos feliciter referarunt, sed & bilem peccantem, atque jam ad habitum corporis delatam eduxerunt per epicrasin, v. gr. *pulv. hepat. cachect. croc. mart. aperit. cum salibus, rhabarb. Alex spir. sal. coagul. sal acetosell. absinth. cicher. tartar. vitriolat. arcan. dupl. rad. curcum. &c.* additis pro re nata, & quidem optimo cum successu, aliquando *granis aliquot diagrydii*. Mense *Junio* continuarunt adhuc *febres continuæ*, sed fuerunt valde *benignæ*. Jam inceperunt *tertiana, quartana*, curatu tamen faciles. *Julius* incepit cum caloribus, subinde tamen nubibus exasperatum cælum, in primis die 19. & sequentibus aliquot diebus, flante Borea, frigidam effudit pluviam. Cum Sirii ortu etiam exorti sunt calores, qui cum insolito

solito & vix tolerabili aëris fervore usque post ejus occasum, imo toto mense *Augusto*, sine ulla alternatione, continuarunt, excepto XIX. Augusti, quo cum imbribus, tonitribus & fulgure grandines per mediam horam deciderunt copiosissimi, quæ promontoria nostra fere omnia destruxerunt. Totus *September* aut ventosus, aut frigidus, aut pluviosus fuit, adeo, ut vix quatuor dies sereni toto mense numerari potuissent. *October* exitit amœnus, calidus, siccus, & quamplurimum contulit ad maturitatem uvarum, quæ alioquin immaturæ mansissent. Hinc vinum nec quantitate, nec qualitate laudabile crevit. *Novembris* initium ventosum, utcunque siccum fuit, progressus ad finem usque pulcherrimus, serenus, calidus. Sub initium *Decembris* apparuerunt hyemis indicia, nubibus & nebulis aër turbidus, frigidus, mox infecuta est amœna, serena sine nivibus tempestas, ad finem mensis durans, nobis quidem grata, sed ob hostium furorem valde infauusta, ferrea & ignea. Tumultuantes enim Hungari die 24. *Decembris* civitatem nostram arctiori obsidione cinxerunt, eamque circa prandium ex monte Leonhardi globis ignitis continuo ex machinis bellicis majoribus explosis invaserunt. Primam stragem sustinuerunt suburbia. (non exclusis V. domibus in civitate interiori existentibus,) quibus flammea hæc procella, aut diversa incendia sacram Christo nascenti noctem in funestam cinerum diem verterunt. Die Nativitatis CHRISTI ignitis suis globis nova incendia facere, atque residuum in cineres redigere, sed frustra, tentarunt; pilis autem suis majoribus igniariis, Bomben, ingens damnum ædificiis intulerunt; tandem biduo post, re infecta, discesserunt. His temporibus, mense nempe *Julio*, *Augusto*, *Septembri*, *Decembri*, adhuc continuarunt *febres continua*, *petechiales*, & notavi inter alia honestas duas fœminas, sorores; quarum una mense *Augusto* *febre exanthematica* laborans, die X. morbi acquisivit frequentem *diarrhœam* cum torminibus & doloribus inflammatoriis, vigiliis continuis, caloribus intensissimis, die XII. extrema, sudore resolutivo perfusa, etiamsi de æstu gravissimo, potius anxietatibus, conquesta fuit, frixerunt, 13. mortua. Latuit hic sine dubio *intestinorum sphacelus*. Altera soror mense *Septembri* eadem *febre petechiali* correpta, sumisit sub initium morbi, nil mali suspicans, ante macularum eruptionem, nescio cujus suasu, *Laxativum*, die 10. incepit delirare, adhibitis tamen adhibendis, die 17. calores remiserunt, & mens rediit, imo jam periculum evasisse ab omnibus judicata fuit; die 19. morbi in *femore pedis sinistri* ex insperato prorupit *macula nigerrima*, *crustacea*,

cea, instar anthracis, magnitudine duplicis grossi, quæ igneo suo fervore latius sese diffudit, carnem subditam exussit, atque die 21. pauperulam e medio viventium sustulit. Mense *Decembri* in alia foemina 46. annorum observavi easdem *masulas petechiales* tertia jam die prodeuntes, valde *latas*, non obstante *Venesectione* secunda morbi die administrata, tertia incepit delirare, quarta obiit. In his casibus utique peculiaris sanguinis corruptio, & singularis malignitas supponi debuit. Mense *Augusto* ex flagrantissimo sole aërisque siccitate ortæ sunt *diarrhææ*, *dysenteria* cum tenesmo, vomitibus, siti, doloribus abdominis; ut plurimum conjuncti fuerunt *calores*, inde methodo ordinaria tractari non potuerunt, quin potius *alexipharmacis*, v. gr. *terr. sigillat. Japon. bol. arm. theriac. cæl. spec. de gemm. frig.* curam agredi debuimus. Ubi nullus adfuit calor, ibi optime profuerunt *blande educentia*, in primis *rhabarb. tostum cum myrobalan. citr.* aut *aqua laxativa* ipsa cum *aqua cinnam.* sub initium exhibita, aut *clysteres abstergentes ex hord. cap. vervec. lacte &c.* frequenter applicati. Materiam adhuc resistentem acrem, austeram, acidam, urentem feliciter deinceps *absorbentibus*, *adstringentibus*, ac *incrassantibus*, v. gr. *corall. rubr. alabastr. terr. jap. sigillat. crystal. mont. &c.* correximus. Sic multum præstitit *opobalsamum*, nec non *oleum nucisæ* interne exhibitum; non minorem utilitatem attulit *Cataplasma* toti abdomini applicatum: *Recip. pulv. centinod. hursi. pastor. ā. mß. fol. rosar. rubr. balaustr. ana ziiij. diacydoniat. cum spec. zß. nuc. mosch. n. ij. mastick zj. caryoph. zj. F. Cataplasma*, adde *ol. myrtin. tydon. mastick. ā. zj. M.* Hoc mense *erysipelata* frequentissima fuerunt, sed uno vel altero *sudorifero* exhibitio extincta. Nec his mensibus contigerunt *febres quotidiana, tertiana, quartana*, quæ circa finem mensis *Octobris* valde *contumaces* extiterunt, senibusque funestæ. Præter alios affectus, *rheumatismos* nempe, *catarrhos*, *podagricos dolores*, *odontalgias &c.* sequentem notavi casum. Honesta matrona, annorum 45. multarum prolium mater, circa finem mensis *Novembris*, prægersis jam a longo tempore spasimis digitorum manus sinistrae, agonizantem puellam in vicinia visitans, eamque morientem conspiciens, valde perterrita concidit *epileptica*, deportata domum, & in lectum illata tandem ad se rediit præteritorum fere incia. Ad ipsam vocatus nil intentatum reliqui, aperui *venam in brachio dextro*, ordinavi *clysteres*, dedi *antepileptica*, v. g. *pulv. epilept. spec. cephal. M. castoreum, unicorn. mar. ungu. alc. cran. human. aqu. hirund. c. castor.*

castor. epilept. L. &c. affectum tamen curatius perpendens deprehendi spasmus, vel potius pulsus & subsultus magnum in medio, annulari & auriculari digito sinistræ manus, ubi frequenter & fere indefinenter illorum extremitates ad volam manus retractæ sunt; bihorio elapso, majorem persensit in prædictis digitis subsultus, mox paroxysmum epilepticum; adeoque celer motus tendinum veluti subsultorius, instar pulsus ordinarii, indubitatum instantis paroxysmi fuit prælagium. Sensit autem infecutas exacerbationes omnes manifestam originem traxisse ex extremitatibus trium digitorum sinistræ manus, indeque in momento, quasi volando, auram quandam ascendisse per brachium ad caput, affectoque cerebro, pars corporis sinistri variis motibus valde agitata & concussa fuit, pes tremuit, oculos contorsit, spumeum quiddam circa os apparuit, reflexo capite versus dorsum, adfuit simul omnium sensuum perturbatio. Dira hæc symptomata, si remiserunt, durarunt autem quandoque uno horæ quadrante, quandoque brevius, ægra tandem sopore quasi oppressa jacuit, mox gravi suspirio ad se rediit horum omnium inscia, atque solum de gravitate capitis ac lassitudine membrorum conquesta est, ut plurimum, finito paroxysmo, modicum sanguinis ex nimio motu convulsivo in pulmonibus extravasati, ore rejecit. Sæpe velut ab utero suffocata rubebat insigniter, cum lassitudine quadam ac sensim oborientis febriculæ rudimento. Non quidem continenter horrendo hoc symptomate, sed interpolatis vicibus, modo serius, modo ocius, aliquando quotidie, aliquando tota septimana semel, commiseratione digna exagitata fuit, prout venenata hæc materia vel citius, vel tardius, auram suam subtilem, vel spiritus suos volatiles emisit, qui in cerebrum delati irritando sensiles ac nerveas fibrillas celerem illam, inordinatam & in voluntariam concussionem membrorum, cum conspicua mentis labe, ac terribili nervorum contractione illius potissimum corporis partitis, ex qua malignus vapor speciatim in cerebrum fuit amandatus, conciliarunt, miseram nostram, si extra lectum fuit, cadere fecerunt. Malum hoc necdum radicatum quo ex toto tolleretur, nihil non tentatum fuit, cum per *cathartica. v. g. pil. coch. de succin. Cr. extr. castor. cum sir. de cichor. c. rhab. &c.* tum per *Vesicatorium*, ad eliciendam materiam peccantem, regioni carpi impositum. Carpum deinde arctiori vinculo circumligari curavimus. Interne quotidie mane sumit *pulveres epilepticos ex pulv. epilept. M. gr. viij. mag. cran. hum. gr. v. ungu. alc. præp. gr. vij. unicorn. mar. gr. jv. pulv. castor. gr. v.* vesperi vero mixturæ sequentis guttas 30. *Rec. Elix. uterin. Cr. ess. succin,*

cin, sal. volat. oleof. ā. ʒj. M. his continuatis remis(er)unt symptomata, non tamen ex toto cessarunt. Unde sanguinem *cruciatim* ex brachio nempe dextro, & pede sinistro simul & semel detrahi curavi, tandemque *mistur. simpl. cum elix. uterin. Cr. & ess. anod.* exhibui, quorum beneficio malum hoc potissimum, una cum motu tendinum subsultorio in digitis intra tres menses devictum fuit. Pro roboratione membrorum & nervosarum partium, nec non avertendo recidivæ metu, ablegavi ipsam mense *Majo* sequentis anni ad *Thermas Badavino-Austriacas*, & quidem optimo successu. Pristinam enim recuperavit sanitatem, Thermas autem quotannis visitare debet, quod licet deinceps non observaverit, nullum tamen similis morbi indicium per multos annos amplius in conspectum prodiit. Et hæc dicta sunt de morbis, qui hoc anno apud nos observati sunt.

Constitutio Epidemica Semproniensis Anni 1706.

Credidisses præteriti anni exitu & ferocientium hostium abitu, nos jam calamitatibus, molestis, periculis vacuos, furoremque hostium erga nos in lenitatem esse conversum. Sed ecce illorum furor mox abiit in rabiem. Cogitantes enim de nostro interitu & civitatis exitio, d. 2. *Januarii* ad pristinam stationem redierunt majoribus machinis, mortariis pluribus & requisitis bellicis probe instructi; 3. die *Januar.* summo mane, continuis tormentorum & pilarum jactibus tam ardentè ædificia pulsarunt, ut fulmina & fulgura de cælo descendisse putasses, imo sparso missilium flammarum imbre nova incendia excitarunt, & quamplurima civium ædificia immani grandine quassata deltruxerunt. Sed cum hostes vidissent, se continuo machinarum bellicarum boatu & fragore inconcusam civium fidem & constantiam neutiquam evertere posse, sexto *Januarii*, summo mane, trino agmine & magno impetu mœnia invaserunt, admotisque quamplurimis scalis, nec non globulis quamplurimis manu injectis, mœnium fastigia, quæ jam attigerunt, transcendissent, nisi nostrorum Civium & inhabitatorum pectora pro muro fuissent, atque continuis scloporum explosionibus, nec non clavis præferratis permultos de muro in subjectas fossas præcipitassent, hostesque pedem, relictis centenis & ultra mortuis, in pristinam suam stationem referre coëgissent. Hostis itaque invictam civium constantiam jam expertus, adversis tempestatibus cœli quotidie magis magisque invalescentibus, die 10. *Januarii* obsidionem solvit, recessit, sed a longinquo nos cinxit. Cives interea insug-

infuetas in excubiis sub Jove frigido & humido per aliquot menses constanter continuarunt suas stationes, atque intrepide defenderunt sua mœnia. Alias hic *mensis* valde horridus fuit, frigore tamen quandoque remittente, placidior. Mollior aër sub initium *Februarii* observabatur, in progressu remissum aliquod frigus, sub finem nives, subsequo frigore congelatæ. *Martii* ingressus rigidissimus subito cum sereniori ac blandiori aère commutabatur, circa *æquinotium* frequentes fuerunt pluvix, mox nives, mox varii ventorum tumultus, adeoque *Martius* non siccus, sed humidus exitit. *Aprilis* comparuit nivofus, mox tamen serenior & amœnior factus calore suo veris delicias produxit, languentes animos excitavit, & ad finem usque siccus ac calidus permansit; die 30. ingens tempestas cum fulguribus & tonitribus oborta est, quam præcessit magna papilionum cohors occidentem versus volitans. *Majus* fere totus mane subfrigidus fuit, siccus, circa meridiem calidus, cum paucissimis pluviis. Toto *Junio* grata & exoptata habuimus tempora, calores intensos sæpe venti, quandoque pluvix nocturnæ contemperarunt amœnissimæ. *Meddardi* dies fuit serenissimus, & die S. Viti uvas in omnibus promontoriis jam defloruisse notavimus, inde nostrates præcocem vindemiam augurari solent. Toto *Januario* morbi, præter *catarrhos*, hyemali tempore non infrequentes, nec non *quartanas*, nostris desideratas dederunt inducias. Sub initium *Februarii* *febres* notavimus *continuas*, malignitatis tamen expertes, *rheumatismos frequentes biliosos*, *defluxiones seroso-biliosas in capite*, maxime *pone aures*, aliquando cum, aliquando sine tumore, cum modica febrili alteratione, summe dolorificas, *suffumigiis ex olibano & cataplasmatibus emollientibus* curatas. Continuarunt illæ in primis mense *Martio*, & invaserunt articulos maximo cum dolore, inflammatione, tumore, senibus, in primis podagricis, exitiosæ: in his rediit *podagra*, sed sine doloribus, quæ retrocedens materiam peccantem ad pectus transtulit, ibique *catarrhos lethales* excitavit. Sed miratu dignum fuit, quod præter hujus mensis indolem nullæ *febres continua*, exceptis paucis *catarrhalibus*, quæ senibus fuerunt funestæ, obortæ sint, cum tamen fœminæ cum prolibus suis, superioribus mensibus, maximum metum & terrorem ex turbis bellicis conceperint, & pro majori securitate diu noctuque squalida cellaria inhabitare debuerint, cives autem & incolæ omnes in excubiis quam maximos excessus sub Jove frigido & humido in vino commiserint, adeoque humores ad morbos generandos, aut suscipiendos disposuerint, in primis, cum absque hoc *Martius* sit humorum genitor, motorque dolorum. Beneficium hoc adscripsimus vino

NOVO,

novo, quod præterito crevit anno, levissimo, claro, acido, tartaro crudo abundantanti, diuretico: hoc potenter viscidam bilem diluit, solvit eamque per alvum & urinam eduxit, adeoque sanitati nostræ valde proficuum fuit. Aliis annis vina hujus loci nova, ubi calore solis & cæli benignitate ad summam maturitatem pervenerunt, generosa ac potentia tartaro subtili scatent, oleosa sunt, & necdum defœcata, largius hausta bilem a naturali sua crasi dejiciunt, alcalicis suis particulis quam maxime sanguinem accendunt, visciditate autem sua hujus circulum retardant, toti corpori torporem inducunt, caput gravant, constipant, imo particulis suis hamosis salino volatiles maxime activas reprimunt, actiones animales simul lædunt, & varios morbos, in primis *febres continuas, malignas, petechiales* conciliare solent. Mense *Aprili, Majo, Junio*, repullularunt *febres continua, petechiales*, quandoque cum, quandoque sine malignitate, methodo tamen ordinaria feliciter eradicatæ. Inter alia notavi gratiosam filiolam, quinquennem, *febre continua* correptam, cum maximis abdominis doloribus, torminibus, vix non convulsivis, & imminentis *epilepsia* metu; loqui nil potuit, dolorem autem ejulatu expressit, continuarunt calores sine ulla intermissione ad 21. diem. In horrendo illo ejulatu obmetum gravioris mali 11. & 12. morbi die dedi *laudan. de trib. gr̄ss.* cum *pulv. epilept. M. castor. unicorn. mar. ∇ hirund. c. castor. &c* laudabili cum successu & subsecuta quiete. Durante morbo, & 6. septimanis post morbum, ne verbum eloqui potuit, licet omnia bene intellexerit, & linguam quaquaversum movere ac volutare, bibere, comedere, deglutire potuerit. Topica præscripsi varia, v. gr. *unguentum ex conf. anacardin. ʒij. alkerms. ʒj. extr. castor. gr. viij. ol. succin. gutt. iij.* pro illinitione, & frictione faucium, linguæ & palati. Fomenta ex *infus. majoran. salu. chamomill. hyssop.* collo, in primis laryngi frequenter applicuimus, donec interior laryngis rima a siccitate coarctata ac constricta, aliquantum iterum humectata officio suo fungi potuit, atque sensim & sensim, licet sub initium difficulter, verba articulata expressit. Humores biliosos ex abdomine ad musculos laryngis, inque nervos vocales, metastasi facta, delatos, præter calorem febrilem, anteriorem laryngis rimam arefacientem, eosdem affectisse, conjiciendum ex prægressis vehementissimis, vix non convulsivis, abdominis doloribus, in tempore consopitis. Iisdem temporibus observavi in filiole sexenni *calores continuos* sine ulla intermissione, vix remissione, ad 30. diem & ultra, non obstante legitima medicamentorum administratione, extensos, adeoque non sine malignitate, tandem tamen feliciter superatos. His mensibus *rheumatismos & arthritides vagas* notavimus frequen-

tes, methodo autem nostra superius tradita mox profligatas. Mensis *Julius* fuit æstuosissimus, noctes præter morem calidæ, sine ullis fere pluviis: die 16. cælum opacis & atris nubibus desubito exasperatum effudit imbrem largissimum cum tonitribus, in vicinia cum grandinibus insolitis, maximo *Rustensium vinearum* damno. Sub ingressum solis in leonem, nisi quandoque grati spirassent etesiæ, calores vix fuissent tolerabiles; tandem ultima hujus, prægressis noctu crebris tonitribus nec non fulguribus, gratiosa ac tepida superveniens pluvia cum amœnissimis & subfrigidis ventis ingentissimum auræ calorem contemperavit, terram refocillavit, & omnia recreavit. In *Augusto* terra per totum mensis cursum fervido solis calore fovebatur, subinde tamen nocturno tempore tepidis pluviis animabatur, inde jam sub initium hujus mensis maturas habuimus uvas. *Ægidii dies* mira & exoptata illuxit serenitate, & serenavit totum mensem, exceptis 17. 18. diebus, qui fuerunt frigidi, ventosi, pluviosi. Per *Octobrem* totum eadem gratiosa serenitas, siccitas & æstus amœnus duravit, cum nebulis matutinis, solis splendore discussis, exceptis 6. 7. & 8. diebus, qui sparserunt pluvias. Hinc vinum crevit generosissimum. Secunda *Novembris* primam demum notavimus pruina, & continuarunt amœnissima, calida illa tempora, præter ætatis anni morem, toto mense, nisi quod 14. 15. intervenerint pluvix, & 24. nives ceciderint ingentes, sequenti tamen die liquefactæ. Eadem cœli tempestas continua, serena nempe, calida, aliquando nebulosa fuit usque ad 17. diem *Decembris*, 18. vero, 19. pluviosa, nec non nivosa; die 20. ingruit gelu, quod post biduum remisit, reliquis diebus pluvix, nebulæ, venti ac calores alternarunt, quæ tempestas, prædominante calore circa Natalitia, *pyrorum flores & turiones sambucinos* elicit. Mensibus æstivis omnis generis *febres* grassatæ sunt, frequenter autem hinc inde in civitate comparuerunt *febres*, quæ *continuas* mentix sunt, nobisque ab initio imposuerunt. Invaserunt hæ cum horripilatione vix sensibili, insequente calore, ultra 30. horas durante, cum vehementi siti, capitis dolore, vigiliis, vomitibus, præcordiorum angustia, anxietatibus, virium prostratione, linguæ ac faucium squalore, ita ut *febrem continuam* fore metuerim; adhibita tamen *Venaesectione* in brachio, & repetita in pede, exhibitoque uno vel altero *sudorifero*, remisit calor, & tertio aut quarto die ut plurimum in *intermittentem tertianam duplicem* terminavit; ast inter apyrexiam & paroxysmum brevissimum fuit intervallum, imo, saltem aliquot interjectis horis, nova *febris*, sine ullo frigore, accessio, quæ observabatur una die intensior, & quasi composita ex *tertiana & quotidiana*, altera autem *levior* typum *quotidiana* referens. Ante

paroxysmum dedi *antifebrilia ex salibus*, *arcan. dupl. cort. chin. lap. cancr. &c.* in caloribus vero diuturnis, ob metum latentis malignitatis, nec non ingentem debilitatem, *blanda diaphoretica*, utpote *lap. bez. orient. pulv. analept. M. C. C. philos. magist. perlar. conf. alterm. &c.* aliquando, in primis ubi *capitis dolores* fuerunt intensi, loco *antifebrilium* præscripsi *spirit. sudoris. ℞. cum spirit. anod. ℞.* & quidem laudabili successu: non enim tantum dolores remiserunt, sed & paroxysmi febriles brevi cessarunt, & ut plurimum soluti sunt spatio 15. aut 21. dierum. Febres *tertiana* circa hæc tempora fuerunt frequentes, sed adeo mites, ut post quintum aut sextum paroxysmum, adhibito *Laxativo*; nec non *antifebrilibus salibus* recesserint. Febris *continuis* corripiebantur permulti, sed sine gravioribus symptomatibus, & absolverunt jam die 15. suum cursum feliciter; hinc omnes servati, qui non incuria neglecti, sed methodo ordinaria tractati fuerunt. Mense *Julio*, *Augusto*, *Septembri*, *diarrhææ*, *dysenteria* ex radiorum solarium æstu invaserunt quamplurimos, sine ætatis discrimine, cum maximis torminibus, tenesmo, dejectionibus copiosissimis, purulentis, cruentis. Principium curæ sumimus a *rhabarb. tost. myrobal. citrin.* aliquando ab *aqua laxativa*, in primis si ventriculus cruditatibus labefactus aut gravatus fuit; acrimoniam humorum temperavimus *absorbentibus*, v. gr. *coralliis rubris*, *terr. sigill. fl. ferr. crystall. mont. &c.* continuas dejectiones & dolores correximus *clysteriis ex decoct. hord. aut oryz. capit. vervec. vitell. sæpe injectis*, nec non *adstringentibus*, *incrassantibus*, *demulcentibus* sapius exhibitis, v. gr. *pulv. dysent. Cr. terr. catechu &c. mithridat. theriac. cæl. laudan. de trib.* imo fateri debeo, etiamsi singulis 5. aut 6. horis medicamenta *adstringentia* exhibuerim, me tamen sine *opiatis* nihil profecisse, adeoque *Laudanum de trib.* in accisa (refracta) dosi aliis additum & sæpe repetitum hic optimam tulisse opem. In quibusdam observavi neque hæc quicquam profuisse, quin potius infirmos aliquando evomuisse biliosa, indicio, ventriculum una cum primis viis, cruditatibus acribus, biliosis, adeoque causâ morbifica adhuc esse repletum, iis bis dedi *rad. Ipecacuanh.* & quidem pro dosi ℞ij. inde frequentiores habuerunt vomitus, pauciores dejectiones, quo facto, reliquum curæ *adstringentibus*, *incrassantibus*, *anodynis*, v. gr. sequenti *pulvere* aliquoties exhibitio, & singulis 6. horis repetito, Recipe *crystall. mont. corall. rubr. præp. terr. japon. ana gr. viij. theriac. cæl. gr. iij. jv. laudan. de trib. gr. ℞. aliquando gr. j. M.* feliciter peractum fuit.

Tres personas notavi, quæ, absumptis jam roscidis & balsamicis lymphæ particulis, spiculis autem acribus, adeoque doloribus, auctis, tandem, supervenientibus dejectionibus atris, cadaverosum odorem spirantibus, indolentibus, artuum refrigerationibus, mente ac sensu privata *gangrana & sphacelo intestinorum* obierunt. In alia matrona 5. diebus ante mortem præcessit *singultus*, omnem *castorinorum & opiatorum* efficaciam eludens, inflammationum & convulsionum internarum, nec non mortis imminentis prænuntius. Mense *Octobri* in scenam prædierunt morbi, vitio *renum & vesicæ* orti. Sic in Perillustri quodam Domino, septuagenario, alias robusto, notavi *Ischyriam*, sive totalem urinæ suppressionem, ex *calculi renum* tubulos obstruente, natam. Adfuerunt maximi dolores circa lumbos, vomitus frequentes, angustia & anxietates præcordiorum, obstinata alvi obstructio, nullus vesicæ tumor, nullus in pube dolor, nulla perinæ gravitas, nulli calores, imo pulsus naturali fere similis. Cathetere flexili sæpe immisso, ne gutta urinæ extrahi, aut *calculus* in vesicâ latens deprehendi potuit. Adhibuimus sæpissime *clysteres emollientes*, *balnea aqua dulcis una cum herb. petrosel. malv. parietar. chamomill. melilot. verbasc. stram. aven. &c.* unguenta pro inunctione lumborum, ex *unguent. rosac. ol. scorp. Matth. succ. citr. nitr. prap. &c.* Interne fere quotidie dedi *decoctum ex spec. dialth. Fern. & aperitiv. For. cum fol. senn. mechoacann.* quibus magnam ferrosorum humorum, alias ad renes tendentium, copiam per alvum eduximus, ne guttam vero urinæ elicere potuimus. Potus ordinarius constabat ex *spec. dialth. Fern. & aperit. For. cum ras. C. C. sem. anis.* Ex *diureticis, lithonripticis, pellentibus*, sumsit *tinct. sal. tartar. spir. salis dulc. bals. sulphuris terebinth. succinat. sal. genist. ononid. fabar. spir. salis coagul. tartar. Vitriolat.* aliaque; imo pro exigentia symptomatum, utpote vigiliarum, dolorum, etiam *laudan. de trib.* in refracta dosi, alvoque libera existente; pro corroboratione virium *comfortantia*. Sic tandem septima morbi die robore naturæ moti sunt *calculi* ex renibus in ureteres, cum vehementi, lancinante, pungente dolore; ex his brevi delapsi in vesicam urinariam: patente jam exitu parum urinæ, non quidem sine dolore, emisit, mox una cum tribus lapillis, magnitudine fabarum, urinam subcruentam sine dubio ex lacertatis vasculis a calculorum asperitate, excrevit, & post subnigram, tandem, & quidem abunde, pallidam, copiosa materia viscida, sabulosa refertam. Dolores statim post excretionem urinæ evanuerunt omnes, remanente solum lassitudine ulcerosa sensuumque torpore, donec vires suas de-

perditas recollegit, atque ex integro convaluit. In aliis eodem tempore observavi summum *urinae ardorem*, ubi quidem fere nullus urinæ fuit defectus, maximus tamen dolor, & in urethra ignea quasi rosio. In aliis *Stranguriam* animadverti, ubi continuus fuit ad mingendum stimulus, nihil tamen, nisi una vel altera gutta effluxit. His omnibus feliciter medebamur *decocto aperit. For. dialth. Fern. cum sol. sem. clysteriis*, nec non *topicis, balneis*, aliisque superius allegatis. Inter morbos illius temporis etiam occurrit *Passio Iliaca*. Hac corripiebatur quidam Vir-Juvenis, *hernia serotali* jam ab aliquo tempore laborans, alvi nempe contumacissima obstructione, vomitibus frequentissimis, doloribus circa umbilicum summis, instituta autem repositione, nec non adhibitis crebrioribus *enematibus, aquis laxativis, cataplasmatibus ex decoctis emollientibus*, alvus stimulata sui officii memor copiose excrementa reddidit, evanuerunt dolores, nec non Vomitus, imo jam periculum evasisse ab omnibus judicatus fuit. Sed ecce, diebus aliquot elapsis, nescio quo errore commisso, in eundem morbum recidens, accedente febre, vomitibus stercoreis, obstinata alvi constipatione, sudore frigido in extremis, doloribus atrocissimis, delirio, singultu, virium languore, & ultima die dejectionibus spontaneis, septima recidivæ die, remediis prioribus nunc nihil proficientibus, extinctus est. Jam addam, quæ de *immodico hæmorrhoidum fluxu* notavi. Fuit Vir quinquagenarius, artis pharmaceuticæ peritissimus, ex familia, cujus indigenis masculis hic affectus quasi proprius, ortus. Is jam in ætate sua juvenili fluxum hunc sanguineum expertus est, qui si statis & definitis temporibus, singulis nempe mensibus, moderate rediit, sanitati quam maxime profuit; si vero ex voto non successit, statim toti corpori languorem induxit, intestinis tormina, gravitatem circa os sacrum, calores febriles quasi continuos, biliosas capitis defluxiones, oculorum inflammationes &c. conciliavit. In ætate virili sanguis non amplius moderate ad uncias, sicuti ante, & menstruatim, nescio qua sanguinis acrimonia aut viarum laxitate, non periodice, sed singulis fere septimanis, ad libras manavit cum notabili virium dejectione, faciei colore ad viriditatem inclinante, gravitate in coxis, in cruribus magna debilitate, ut vix incedere potuerit. Sisti cito hic fluxus non debuit; sanguis enim statim regurgitavit ad pectus, & *anxietates precordiorum, respirationem difficilem, palpitationes cordis* induxit. Cum vero immodicus hic fluxus latentem hæcenus *cacoehymiam*, nec non acridinem & salsedinem sanguinis insignem prodiderit, imo aut *hydrops*, aut *phthisis*, aut *apoplexia* exinde metuenda, & vires jam

labantes medelam urferint; suasi omnino in brachio. *Vena-sectionem, roborantia & temperantia, acidula,* bilem acrem, lentam, rosivam. corrigentia, & per epicrasin educentia, v. gr. *Tinct. rosar. corall. mart. aperit. c. succ. oxalid. M. Tinct. seri lact. caprin. cum tamarind & rhabarb. fact. pulv. hepat. sal. cichor. grana granatorum acidorum succulenta,* quæ masticavit, ejusque succum deglutivit, *pulv. cachect. Qu. lap. cancer. crud. smaragd. prap. corall. mag. perlar. emulsiones ex sem. frig. cum decoct. hord. & julep. rosac. fact. nitrosa ipsa, compos. Sperniol. Cr. quibus ebullitionem in sanguine nimiam compescuimus; fluxum vero immodicum blandis adstringentibus cohibuimus, v. gr. Tinct. mart. adstring. lap. hematit. ess. traumat. sir. de ros. siccis, myrtill. trochisc. de spod. carab. croc. mart. adstring. dent. eq. mar. s. hippopotam. succo urtica express. & depur. infuso millefol. sanguisorbe, vino rubro ex infus. carn. cotoneorum,* aliisque in primis topicis, v. gr. *unguento Comitissa,* quo inungi debuerunt hæmorrhoides, & dorsum, aut aliis fomentis, linimentis & fotibus ex *succ. plantag. burs. pastor. verbas. sangu. dracon. thur. terr. sigill. rad. bistort. tormentill. & c. it. vernice,* in qua intinctus fuit pannus lineus & cum *ol. rosat. admotus. Polygonum,* utpote singulare & decantatum euporiston, sub axillis frequenter gestavit. Observari autem diligenter debuit, ne alvus plus solito adstricta fuerit. Hac igitur methodo symptomaticas excretiones temperavimus, atque Pharmacopœum nostrum ad multos annos conservavimus, donec tandem mœrore animi confectus, & viribus jam exhaustus placidissime obiit. Mense *Decembri* luctuosa *epilepsia* notavi phænomena. Puer octennis noctu hora XII. in aream mictum exiens spectrum ibi perspicit, horrore ac terrore plenus summo cum angore. & clamore in hypocaustum & lectum veluti furia-tus rediit. Vix sese ad quietem componens tentabatur horrore, sudore frigido, affectibus convulsivis. Mane accersitus deprehendi inordinatam ac involuntariam membrorum concussionem, modo cessantem, modo redeuntem. Affectus hic indies invaluit, & secutæ sunt brevi gravissimæ convulsiones nervosi generis, genarum laborumque terribiles spasmi, adfuit continuus digitorum, velut aliquid comprehendentium, lusus, contumacissima alvi adstrictio, nulla spuma circa os, oculi manserunt aperti & irretorti, respiratio libera, oris autem distortio enormis, largo risu mox superveniente; dentes valide coierunt, ut pro infundendis cibis liquidis & medicamentis, instrumento aperiri debuerint, articulata vox periit, & nil, nisi clamor remansit, mentis operatio defecit,

nec sensus nec memoria alicujus rei extitit, sedere, stare, ambulare nequivit, & quando mater ipsum elevare voluit, mox instar globi sese incurvavit, mox in alios incredibiles flexus instar arcus sese præcipitavit; nec paroxysmus inducias concessit, sed duos menses indefinenter fere diu noctuque continuavit. Terrorem morbum hunc convulsivum produxisse, extra omne dubium est, licet non excluderem *vermes*, quorum aliquot ante & in morbo excrevit. In hoc tumultu morbique vehementia pro demulcendis partibus convulsis, vellicatis ac distortis, *antepileptica specifica* sapissime exhibita, v. gr. *pulv. epilept. M. spec. cephal. Mich. mag. cran. hum. ungu. alc. præp. unicorn. mar. cinnab. nat. castor. aqua epilept. Lang. hirund. c. castor. &c.* nullum præstiterunt emolumentum. Vomitoria cum Laxantibus mixta, v. gr. *Recipe: Aqua laxat. ℥ij. sir. Emet. A. S. ℥℞. M.* pro una vice, quæ pro educendis humoribus biliosis, cum acido confermentatis, fixis, binis vicibus exhibui, observavi hic felicissime profuisse. Jam optimo cum successu reiteravi specifica, v. gr. *Recip. specif. cephal. M. gr. vij. pulv. epilept. ℞. castor. gr. vij. ungu. alc. præp. aut unicorn. mar. gr. v. M.* eaque quotidie bis aut in forma pulveris, aut potionis, additis aquis appropriatis & sirupis, præscripsi, quibus aliquando granum β . aut ad summum gr. j. *laudan. de tribus* addidi. *Enemata* multum profuerunt. Atque sic post duorum mensium tædia expugnatus fuit morbus, ut jam puer sui compos stare, ambulare, sedere, cibum ac potum capessere, articulate loqui potuerit. Subsecuto mense *Majo*, ne in posterum recidivaret, misi illum ad *Thermas Badavino - Austriacas*, ex quibus redux immunis jam ab hoc execrando morbo vivit, & quod mirandum, sine ulla mentis aut memoriæ labe. Hoc mense duos notavi *apoplecticos*. Unus octogenarius ex ordine senatorio, prævia vertigine, lassitudine membrorum, desubito *apoplexia* correptus cum sensus ac motus abolitione, pulsu magno, in debilem tandem & frequentem mutato, omnibus in cassum adhibitis, secunda morbi die placidissime obiit. Alter fuit Reverendissimus hujus loci Plebanus, 66. annorum, atque habitus corporis obesioris. Hic, dum nocte Natalitii Domini hora secunda matutina sacris peragendis intentus, præ verecundia, justo diutius retinisset urinam, ab altari reversus de torpore, vertigine, anxietatibus conquestus est, mox domum vectus & in lectum delatus ex regurgitatione seri urinofsi ad superiora, *apoplexia* fortissima cum stertore, spuma ante os, tactus, spatio semiquadrantis, adeoque eadem hora, qua sanus fuit, repente interiit.

Constitutio Epidemica Semproniensis An-
ni 1707.

Janus bifrons eadem serena fronte, qua veterem annum denis serenissimis diebus clausit, auspiciatus est novum totidem serenis, calidis, siccis diebus, unde statim X. die ingruerunt frigora, mox subsequuta sunt nives copiosæ, quæ congelatæ ad festum purificationis usque jacuerunt durabiles. Secundus *Februarii* dies totus fuit turbidus, & regula rusticorum hoc anno verissima: Sole nempe micante, die purificante, nix aut frigus erit majus, quam ante. Eo ipso enim die remisit frigus, nives liquatæ omnes, ingruerunt pluvia, nebulæ, quæ ultra septimanam institerunt, densissimæ, foetidæ, corporibus nostris valde infestæ; die 17. 18. rigidos habuimus ventos, boræos, qui siccarunt terram. Jam ad aliquot dies frigoris vis soluta, sed die 24. Festo Matthæi intensior facta in medium *Martii* continuavit; adeoque *Februarius* fere totus siccus fuit; Bacchanalia amœnissima, serena, calida, dies Cinerum valde frigidus, ventosus; medio *Martii* ceciderunt nives, mox sequuta sunt pluvia. Æquinoctiale tempus notabatur valde turbidum, pluviosum, nivosum, lutosum, imo ad finem mensis usque tumultuaria tempestas, mox ventis, mox nivibus, aut pluviis, molesta, raro serena; adeoque *Martius* valde humidus atque ingratus. *Aprilis* incepit cum nivibus, pluviis, mox inscuta sunt frigora, quæ tempestas tumultuaria X. continuavit diebus, imo totus mensis magis fuit frigidus, ventosus, quam calidus. Ipso quoque *Majo* cælum, si paucos amœnos dies exceperis, ut plurimum atris inhorruit nubibus, & dies turbido aëre frigidisque ac frequentibus pluviis reddidit minus vernalis, minus majales, rigidi præter morem extiterunt. Mense *Junio* longe amœnior ac placidior aura comparuit. Medardi dies valde serenus sine ullis pluviis, & rediit nunc calor intensissimus, imo, quod ex totæ æris vicissitudinibus & cæli inclementia, superioribus mensibus prægressa, nullus præsumsisset, multo minus credidisset, jam ante diem Viti copiose uvas in flore deprehendimus: die XVI. supervenerunt pluvia gratiosissimæ, fructifera, mox æstus increvit, & fere tribus septimanis indefinenter, nulla intercedente pluvia, continuavit, cujus ardore terra valde exiccata dehiscere, homines autem ob largiores sudorum effusiones defatigari debuerunt. Febres *continua* modo cum, modo sine exanthematibus, modo benignæ, modo malignæ, prouti apud nos
quo-

quotannis, observantur epidemicae, ita & hoc semestri fuerunt frequentes, in quam plurimis malignitatis expertes, & methodo ordinaria, superioribus annis jam tradita, tractatae, plerumque die XV. in alio nono, in uno septimo, praegressa eodem die haemorrhagia critica, ex voto soluta. Alios invasit cum maxima malignitate. Sic honesta quaedam foemina, quadragenaria, ex eadem febre die morbi demum XI. incepit delirare, quod alias pro pessimo & fatali signo habeo, XV. recesserunt calores, sed quinque diebus & noctibus insomnibus continuis transactis, valde delira ab assumpto *pulvere epilept. M. mag. marg. perlar. pulv. analept. castor.* nec non grano uno *laudani de tribus*, somno quidem jucundissimo quievit, sed expergefacta in gravissimas incidit convulsiones, cum continuo tendinum insultu variisque labiorum spasmis: tandem XVIII. die, adhibitis frequentioribus *antepilepticis, confortantibus.* nec non *enematibus*, alleviata praeter omnium spem convaluit. Et sicuti serotina deliria latentem produnt malignitatem, si non exitium ipsum, ita praematura funestum semper praesagiunt exitum. Observavi hoc iisdem mensibus in filio sex, in juvene XVII. in Viro L. annorum, qui omnes ex *febre maligna* tertia die inciderunt in continua deliria, sexta convulsi mortui sunt. Alia foemina melancholica, & simul gravida, cujus maritus cum quatuor prolibus simul & semel mense *Martio* in uno cubiculo, epidemiali hoc morbo decubuerunt, (qui tamen convaluerunt omnes,) eadem *febre maligna* detenta cum *uvula ac tonsillarum inflammatione* summa, octava recentem enixa est puerum, inde valde debilitata nona delirare incepit, & ex caloribus, viribus exhaustis, emaciato corpore, vigiliis continuis, credebatur certo certius peritura. Sed ea fuit fortitudine, ut *sudoriferis, confortantibus, epilepticis*, rite tractata calores illos intensos ultra XXX. dies sustinuerit, & periculum evaserit, remanente aliquali mentis labe. Mense *Januario* singularis contigit casus. Puella XV. annorum ob leves errores commissos matris castigacionem verita sibi ipsi mortem consciscere voluit, sumptisque aliquot granis *mercurii sublimati* incidit de subito in continuos *vomitus, alvi fluxus* cum gravissimis intestinorum torminibus, siti magna, linguae ac faucium ariditate; sed causa horum symptomatum mox patefacta, accersitus exhibui *theriacalia*, in primis *crystall. mont. 3℥. cum ol. amygd. dulc. it. juscula pinguis*, & loco potus ordinarii *lac bubulum* suasi; his acidum venenosum absorptum, acrimonia obtusa, & puella ab interitu vindicata fuit. Venena enim mineralia sola corrosivitate agunt,

ex qua, si non statim ab initio idoneis medicamentis succurratur, *necrosis*, & ex hac sanguinis & feri destructio. Hoc videre licuit in fœmina mediæ ætatis, nutrice, cui ab alia *arsenicum citrinum* malitiose in jusculo propinatum fuit, intra paucas horas extincta. Hæc cardialgia, lipothymiis, intensissimis torminibus, vomitibus, alvi dejectionibus cum irritatione acerrima valde agitata, post mortem exhibuit stomachum & intestina partim *gangrenata*, partim *sphacelata*, erosa, sanguinem nigerrimum. Eodem tempore Vir quinquagenario major, sanguineus, diu noctuque per triduum somno profundo, *lethargo* vix absimili, quasi sepultus jacuit, sine ulla alteratione febrili, aut pulsus mutatione, quarta, *Potione Laxativa mannata* sumpta, expergefactus, sibi optime præsens, atque ad interrogata apposite respondens, de *prostratione virium*, & sequenti die in brachio dextro de *tumore*, aliquali *rubore*, sed *dolore* summo valde conquestus, sexta obortis *caloribus* & supervenientibus *deliriis*, atque omnibus incassum adhibitis, *suffocatus* obiit. Hac hyeme *articulorum dolores* sine inflammatione, sine tumoribus, valde grassati sunt, ubi *laxativa*, *aperientia*, *precipitantia*, *decoct.* nempe *aperitivum cum fol. senn. S. S. rhabarb. mann. tartar. lap. cancr. præp. sal acetosell. cichor. diagryd. sulphurat. pulv. hepat. flor. nitr. tartar. Vitriolat. &c.* sæpius adhibita omne absolverunt punctum, & intra quadragesimam medicam morbi vehementiam infregerunt. In honesta quadam fœmina iisdem *doloribus* detenta, sed *alvi fluxu* simul laborante, septima die morbum notavi jam solutum. Præstat igitur in his affectibus *alvum* habere magis *laxam*, quam adstrictam. Mense *Februario* in ablactatis & lactentibus copiosas observavi *febres catarrhales*, quæ invaserunt tenellos cum tussi vehementi, caloribus continuis, ariditate faucium, facie floridiori & rubente, siti, sternutationibus, respiratione frequentiori, in aliquibus inter respirandum cum stertore & sonitu, ut plurimum cum *dentitione*. Profuerunt hic *enemata* sæpe adhibita, *expellentia temperatiora*, aciditatem lymphæ corrigentia, cum *pectoralibus* mixta, v. gr. *pulv. alexit. epilept. spec. diarr. antihæct. Pot. lap. cancr. C. C. philos. sir. pectorales*, inunctiones ex ungu *pectoral. rubr. potab. cum ol. irin. anis. dest. &c.* ratione simul habita virium. Atque hac methodo omnes ante nonum diem feliciter ad sanitatem perducti sunt; *convulsionibus* autem *epilepticis* simul tentati perierunt fere omnes. Vernale tempus *phthisicis* & *hæcticis* valde grave, quam plurimis funestum fuit. Sic inter alios officialis, necdum tricenarius

narius, ex castris sub finem *Novembris* præteriti anni redux, & jam ab aliquo tempore *hectica pulmonari* laborans de tussi vehemente, gravitate pectoris, copiosa materiæ purulentæ expuitione valde conquestus est. Affectum hunc curatius examinans ex rorida partium nutriendarum substantia jam fere consumpta, ex calore non amplius latente, sed jam manifesto, ex pulsu frequentiori & celeri, in primis post pastum, ex urina oleaginosa, ex difficili respiratione ad motum quemvis atque aëris alterationes, ex frequentiori tussi, quandoque sicca, quandoque cum sputo purulento, quam ut plurimum, sumptis cibus, secuta est vomitio, *secundum hectica febris gradum* jam imminere, atque humorem nutritivum in gelatinosam magis substantiam conversum quasi deliquari, sive pulpas carniū hinc inde in corpore manifeste quasi depasci, quæ *species febris Marasmodis* dicitur, judicare debui. Externe pariter & interne adhiberi curavi remedia, quæ alias huic affectui habentur appropriata, *expectorantia, abstersiva, analeptica, refrigerantia, traumatica, obtundentia*, v. gr. *pulver. anonym. spec. diair. lac sulphur. pulv. Haly, lap. cancr. spec. de gemm. frig. pulv. analept. antihæct. Pot. spec. pro decoct. flor. & fruct. spec. pectoral.* (quibus quandoque beneficio alvi non succedente, addidi *mannam electam*,) *Sir de jujub. flor. papav. loch. san. & expert. de pulmon. vulp. conserv. rosar. bellid. tussilag. emulsiones ex seminibus cum decocto hordei, julepo rosaceo & nitro perlato paratas, gelatinas ex herbis pectoralibus &c. lac caprillum cum saccharo mane potum, aliaque; externe unguent. rubr. potab. pectoral. cum ol. irin. nec non emplastra pectoralia usitata & cataplasmata.* Cura hæc hyemalis videbatur succedere ex voto, rediit appetitus, redierunt vires, remiserunt calores, non nisi post pastum revertentes. Ast induciæ solum ad breve tempus fuerunt, nulla pax. Insinuavit enim se malum, nobis id minus opinantibus, increverunt calores, sæpe velut paroxysmos febrium æmulantes, supervenerunt sudores nocturni, vel matutini colliquativi, virium prostrationes, respiratio anhelosa, indicio manifesto, miasmata pulmonum ulcerativa in massam sanguineam copiose delata ibique con fermentata, ignem peregrinum internum non solum hæctenus fovisse, imo erosione ad glottidem producta, vocem raucam conciliaſſe, verum etiam alimentarium ac roridum lymphæ nectar acrimonia sua volatili, aut fermento suo putrido penitus inquinasse & destruxisse, ut jam corpus marasmo incurabili consumptum, pedes vero tumidi, & cutis vix ossibus hærens, tanquam funeri suo prope-

modum

modum superfuerit, donec tandem lenta morte tabescens mense *Majo* placidissime obiisset. *Hecticam ex scorbuto calido* natam observavi in juvene XVII. annorum. Is alias melancholicus, vitæ sedentariæ amans, sæpe sensit tumorem in sinistro hypochondrio, aliquando febriles alterationes, brevi transeuntes, palpitationes cordis, frequentes phlegmatis moleste falsi e tonsillis aliisque oris glandulis rejecti, in primis matutino tempore, excreationes. Facies fuit lurida, pallens, subtumida, maculis copiosis, lividis, granulatis referta, quasi pulvere pyrio affata, indicio certissimo, liquores vitales a salibus acido-biliofis, acribus, valde jam esse deturpatos, unde particulis sulphureis rarefactis facillime *febris lenta, hectica*, sese insinuare potuit. Calor fuit primo occurfu mitis, paulo post acer & mordax, qui semper circa vesperum sub schemate *febrilis paroxysmi* rediit, sed in inflammatorios calores terminavit; observabatur jam urina oleoginosa, respiratio difficilis, sitis magna, appetitus prostratus, emaciatus corporis habitus, continua pulmonum oppressio, virium languor, decubitus in dextrum latus valde molestus, tussis cum sputo purulento, spisso, foetido; corpus sudore tota nocte quasi diffluit cum pulsu frequenti & marasmo, atque contabescens torpidus fuit, morosus, profundis cogitationibus defixus vix ad interrogata respondit, neque claram, sed non nisi submissam & raucam vocem edere potuit, quod vitio pulmonum sanie repletorum, qui aëris copiam, quo vox formatur, imminuunt, natum. Hoc tamen notandum, quoties alvus fuit concitator, & ad *diarrhæam* proclivior, toties alleviationem symptomatum sensit patiens. Accessit tandem facies Hippocratica, nares scilicet acutæ, oculi concavi, tempora collapsa, genæ exsæ, malæ protuberantes, scapulæ, claviculæ, costæ prominentes, artus cum reliquis musculosis partibus excarnes, verbo: ossa tegit macies, nec juvat ora cibus, & fuit sceleto similis. Adhibuimus ex speciosissimo medicaminum *thoracitorum & scorbuticorum* apparatu satis mature remedia, v. gr. *pulveres pectorales* superius notatos, cum pulv. *hepat. rad. ari, tartar. vitriolat. &c.* remixtos, linctus, gelatinas, emulsiones, electuaria, infusa, decocta ex *spec. pro decoct. pectoral. flor. & fruct.* nec non *herb. fumar. beccabung. trifol. fibrin. cichor. acetos. hepat. nob. flor. bellid.* aliisque cum *sero lactis*, aliquando cum *aqua* ad formam potus Theæ parata, imo mense *Majo*, cum animadvertissem, hecticos calores aliquantum deferuisse, *lac caprillum recens* cum modico *sachari*, a quo tamen ob acidum vel salsum ventriculi fermentum, anxietates

tes præcordiorum, hypochondriorum tensiones, adauctam inde febrim, mox abstinere debuit. Nil vero magis profuit in *sudoribus nocturnis*, quam *unguent. resumptiv. infrigid. Gal. cum saccharo saturni* paratum. Ast vehementia & diuturnitas morbi elusit opem & operam omnem, donec tandem medicamentorum pertæsus, accedente extrema virium prostratione, fari necessitatem longiori vita dignus, magno cum parentum luctu perfolvisset. Eodem tempore Franciscanus XXX. annorum laboravit *phthisi vera*, sive consumptione partium corporis musculosarum a colliquatione & pulmonum vitio orta, quæ fuit cum compressione pectoris, difficili respirio, sed fere sine febre; huic præmissis *pectoralibus* in primis *antihectico Pot.* aliquando cum *pilulis de cynoglossa* remixtis, exhibitisque subinde *laxantibus mannatis*, decoctis quoque aut jusculis ex *herbis pectoralibus, resolventibus, expectorantibus &c. lactis caprilli* usus optime cessit. Acrimonia enim humorum salina inde fuit temperata, serum dilutum, corpus humectatum, & ad nutritionem dispositum. In aliquibus observavi *febrem hecticam ex Quartana*, ut plurimum autem ex *febris continuis* male judicatis subortam. Harum enim fermentatio & calor p. n. continuatus alimentarium lymphæ rorem absumpsit, inde virium habitusque corporis coincidentia; acredo vero, quæ alias per vices accessit, & tumultus edidit fermentatione continuata, aucta & quasi domestica facta *febrem hecticam Marasmoden* in uno & altero induxit lethalem. In pueris & puellis III. IV. V. VI. annorum, notavi eodem tempore apud nos alias valde frequentem *Tabis speciem*, quæ fuit cum *abdominis tensione* & intumescencia, calore intrinsecus aucto, pulsu circa vesperum celeriore, inquietudine nocturna, carne flaccida, totius corporis extenuatione, etiam in iis, qui avidissime comederunt, ita quidem, ut carne jam absumpta, ossa omnia prominuerint, sola cute contexta. Faciei color fuit pallidus, subniger & lividus, nulla fere adfuit tussis, nullum sputum, respiratio libera, indicio evidentissimo, hos sine pulmonum corruptione, marcere confectos, causam autem fuisse querendam in *mesenterii*, ductuum nempe lacteorum, *glandularum* obstructione; nec non humorum corruptorum in abdomine abundantia; utut non negem, *lumbricos* tunc simul in intestinis nasci potuisse, qui quandoque in conspectum venerunt. Unde non mirum, cum universi sanguinis systema sale acri-acido jam scaturierit, corpora debito alimento privata, in tantam incidisse maciem. Huic malo quamplurima opposuimus remedia, in primis *aperientia, martialis,*

sialia, v. gr. *croc. mart. aperit. cum salibus*, arcan. *dupl. nitrosa*, *pubv. hepat. sal. C. B. tartar. vitriolat antihæct.* Pot. *lap. cancr. rad. ari &c.* aliquando *anthelmintica*, v. gr. *aquam contra verm. cum sir. flor. persic.* aliaque *Topica*, *unguent. contra verm. deoppilat. martiat. ol. cappar. tamarisc. colocynth. spirit. sal. ammon. &c.* sed irrito conatu omnia, donec tandem lenta tabe consumpti supremum diem clausissent. *Octimestres* aliquot *partus* his mensibus habuimus, quos tamen omnes spatio V. VI. vel VII. dierum mortuos observavimus. *Julius* incepit cum caloribus, quos tamen quandoque contemperarunt pluviae lenioresque venti, has die X. habuimus copiosas, quas sequentibus XIV. diebus calores exceperunt intensissimi, die XXI. XXII. XXIII. tonitrua horrenda cum fulguribus, quandoque cum, quandoque sine imbris; a die XXV. ad finem usque variae aëris vicissitudines, mox diversi ventorum tumultus, mox frigora, mox pluviae, rarissime solis splendor. Integer *Augustus*, si sex aut septem dies amœnos per intervalla calidos, exceperis, pluviis & ventis præter ætatis aëni indolem, valde rigidus fuit. Pluviae continuarunt ipso *Aegyptii die*, sequenti autem, discussis jam nubibus nebulosis, cœlum serenatum gratiora nobis promisit tempora, & secuti sunt XIV. fere dies calidi, sereni, noctes tepidae, viniculturae exoptatae. Medio *Septembris* rursus varias subiit mutationes tempestas, maximæ exortæ nebulae, solis demum meridiani splendore dissipatae, sed brevi in pluvias fere continuas, aut de die, aut de nocte, in primis *aquinoctiali die* abeuntes, quæ cœli inclementia ventosa ac pluviosa in *Octobrem* usque duravit, unde botri nec dum bene maturi aut digesti iustocius ob excessivum humidum computruerunt, & deciderunt copiose in terram. Quinta *Octobris* spem fecit haud exiguam serenorum temporum, sed octava valde pluit, a qua ad ultimam lunæ quadram, i. e. XVIII. grato solis splendore corpora nostra in caluerunt, quo ipso ingruerunt pluviae, XIX. gelu, XX. nives, quorum casus die XXII. cum procellosis aëris agitationibus ac frigore ingens fuit, earum tamen præceps solutio. Jam imminuerunt *vindemia*, & vinum, quod collectum fuit ante pluvias aut nives, in *Julium* usque, salibus heterogeneis a mucilagine terrestri & sulphurea quasi ligatis, & in fermentationis negotio sufficienti impeditis, permansit turbidum, mucilaginosum, sed sine fœtore; post pluvias autem contraxit fœtorem putridum, quem retinuit usque ad depurationem, quæ tandem post annum subsequuta est cum grato colore & sapore. Circa finem *Octobris* autumnalis

mnalis amœnitas nobis iterum affulfit, quæ toto fere *Novembri*, qui
 siccus extitit, continuavit. *December* varius & inconstans fuit, mox
 frigidus, mox nebulosus, mox pluviosus, unde nives, quæ die Sancti
 Andrea ceciderunt, brevi tabuerunt. Hoc semestri-frequentes habui-
 mus *febres Tertianas*, quæ ut plurimum sine prævio horrore, potius
 cum corporis gravitate, præcordiorum angustia, vomitibus, siti, ca-
 pitis dolore, vigiliis, in primis caloribus intensis inceperunt, & pri-
 mis IV. diebus magis *continuarum*, quam *intermittentium* ge-
 nium redoluerunt, donec tandem ad perfectam apyrexiam devenerunt.
 Initium curæ a *Venesectione* sumsi, atque præscripti *precipitantia*,
antifebrilia ex lap. cancr. sal. absinth. C. B. centaur. min. ar-
can. dupl. antimon. diaphor. tandem die intermissionis *Laxativum*;
 quibus feliciter sexto, aut ad summum septimo-paroxyfmo sublata fu-
 erunt. Nec defuerunt *quotidiana*, *quartana*, facili tamen nego-
 tio levata. Eodem tempore viguerunt *febres continua*, acuta, quæ
 sub initium videbantur benignæ, tercio tamen & quarto die latentem
 suam prodiderunt malignitatem; calores enim hæctenus vix consideran-
 di, jam intensiores facti, immanes prodixerunt cephalalgias, vehe-
 mentissimas virium prostrationes, deliria, vigilias, sitim, linguam
 scabram, fissam, tendinum contractiones, motus convulsivos varios
 ac inordinatos, quos una cum tremore laborum in chirurgi hujatis fa-
 cie observavi frequentes, non tamen, quod mirandum, lethales. R. P.
 Franciscanis lues hæc fuit popularis, eosque fere omnes hic existentes
 invasit. Illi enim mustum mendicatum & collectum emissi vino novo
 turbido ac multo se obruerunt, ac corpus prava victus ratione ad *ca-*
cochymiam disposuerunt. Jam reduces cibus luridis esurialibus, pro-
 more & exigentia temporis, stomachum onerarunt, indeque has *fe-*
bres continuas sibi conciliarunt. *Venesectiones* sub initium admini-
 strata optime profuerunt, *diaphoretica expellentia*, v. gr. *antim.*
diaphor. mithridat. diascord. Frac. spec. de hyacinth. C. C. cum
confortantibus & antepilepticis mixta omne tulerunt punctum, mor-
 bumque hunc præcipitem, qui ex symptomatibus gravissimis judicaba-
 tur pernicialis, ubique septima die, nulla interveniente notabili crisi,
 represserunt, atque omnes, (fuerunt illorum undecim,) ex hoc mor-
 bo convaluerunt. Fœminas notavi aliquas ætatis provectoris, non
 gravidas, *fluxu mensium immodica* laborantes, qui ut plurimum, in
 primis in plethoricis, ad XIV. dies duravit, & intra octiduum rediit
 cum languore, lassitudine totius corporis, facie pallida, quasi exsangui,
 inap-

inappetentia, siti, caloribus, dolore capitis, lumborum, hypochondriorum inflationibus, lipothymiis. Causa immodici hujus fluxus eadem omnino, quæ mensium ordinate fluentium; & sicuti in hoc sanguis turgescens venulas interiorum vaginæ superficiem adeuntes divellit, ac per harum extremitates ruptas nomine menstruorum nigricans lente promanat, donec subsideat aliquantum ac imminuatur ejus turgescencia, de quo legi meretur *Bobnius æconom. animal. progymnas. 16. pag. 254.* ita in immodico fluxu eadem vasorum vaginalium oscula rupta, necdum oclusa, sed magis hiantia continuo quasi fundunt sanguinem, modo grumofum, modo serofum, pro habitudine sanguinis & feri hic aut in quantitate, aut qualitate, & motu peccantis atque exitum affectantis. Laxior enim & mollior vaginæ compages admittendis & emittendis sanguinis menstrui ordinarii æque, ac extraordinarii, copiis magis accommodatur, quam solidior ac durior uteri substantia. Cum vero affectus hic, si negligitur, ut plurimum *cachexiam, hydropem, atrophiam* minari soleat, maturavi curam, atque in plethoricis quantitatem sanguinis, indeque natam ferocientem turgescenciam deplevi *Venesectione in brachio* feliciter instituta, excedentem ebullitionem & fermentationem ab humoribus biliosis, acribus, salinis volatilibus, sanguini inductam *uterinis leniter incrassantibus, & adstringentibus*, v. gr. *corall. rubr. lap. hematit. trochisc. de carab. de spod. pulv. Heurn. croc. mart. adstring. terr. sigill. imo terreis* omnis generis, *Tinct. antiphthif. Gr. corall. succ. urtica &c.* in malo contumaciori & refractario cum his *adstringentibus sigentia*, i. e. *laudanum de tribus* accisa dosi maritavi. In *hypochondriacis, scorbuticis*, ubi sanguinis impetus ex obstructione viscerum, in primis mesenterii, non spontaneus fuit, sed, qua data porta, ruens coactus, ab *Adstringentium* usu *præcordiorum anxietates, capitis dolores*, aliaque symptomata hysterica notavi. Hic omnino locum invenerunt *Laxantia*, sed lenissima, extra paroxysmum propinata, v. gr. *decoct. fol. senn. tamarind.* & quod specificum fuit, *rhabarb.* ipsum in substantia deglutitum. Profuerunt quoque, licet per Accidens, cum *confortantibus* mixta, v. gr. *Tinct. tartar. corall. compos. sperniol. Cr.* aliaque *martialia temperata*, acorem simul absorbentia. Pro meliori tandem viscerum & vasorum firmitudine, nec non fibrarum ac pororum coarctatione, optimo cum successu ablegavi illas ad thermas *Badavino - Austriacas*, ex quibus reduces ordinarium, & naturæ convenientem menstruum fluxum expecta-

pertæ sunt. In Perillustri quadam matrona notavi *Tumorem exiguum in pudendis*, qui tamen non extra pudoris sinum propendebat, sed, mensibus non fluentibus, quotidie crescebat & intumescerebat valde, mensibus autem fluentibus, qui sæpe intempestivo, aliquando immoderato & continuato ad aliquot septimanas fluxu urgebant, detumescerebat. Adnatus fuit *uteri orificio*, cujus substantia cum vagina & pudendis absque hoc spongiosa, rugosa & glandulosa est, in qua varii generis humores stagnare & subsistere possunt, inde tumoris incrementum & decrementum. Tentavimus *injectiones cum aqua calcis viva, decocta lignorum* aliaque, irrito tamen conatu; suasi tandem *incisionem*, quam reformidarunt *Chirurgi Viennenses*, atque potius naturæ hoc opus committi, quam crudele & anceps sectionis remedium experiri decreverunt. Ejusmodi tumorem utero extrinsecus adnatum, tres libras ponderantem, in virgine XXIV. annorum, felicissime secuit *Chirurgus Halberstadiensis*, cujus mentionem facit *Frider. Hoffmannus in annotat. super Poterii opera, cent. III. cap. 47. pag. m. 332.* & ipse *Poterius eodem loco*, nec non *Blancardus in Collect. Medic. centur. 3. observ. 51. pag. 421.* Sarcoma autem totam uteri vaginam occupans, forasque propendens, atque interno ejus orificio adnatum observavit *Kerkringius Spicileg. Anatom. Observ. 53. pag. 114.* ex uteri orificio interiori varias excrescentias membranaceo-carnosas propendentes *Ruysschius, Centur. Observ. Anatom. chirurg. 6. pag. 12.* nec non *Bartholinus Centur. I. histor. 94. pag. 139. Centur. II. histor. 6. pag. 161. Centur. II. histor. 58. pag. 248. Segerus in M. A. C. decen. I. ann. 2. pag. 199.* aliaque. Laboravit simul *fluore albo*, effluxitque fere indefinenter e pudendis materia purulenta, fœtida, sed sine dolore, indicio certissimo, serum seu lympham hic sola peccare copia, deponique in glandulis per uterum illiusque vaginam disseminatis, quæ nimium laxantur, ductus autem excretorii inde valde dilatantur, & sphincteruli, quibus hi ductus claudi recludique solent, a peccantium humorum, qui in vasis sunt fluxiles, jam extra vasa lentescentes & ichorescentes, mucosi, copia magis vel minus resolvuntur. Pro depletione seri excrementitii & viscosi, cum sit plethorica, ordinavi *Venasectionem in brachio, fonticulos, laxantia ex manna, rhabarb. fol. senn. diuretica, terebinthinata nempe & succinata, mag. lap. cancr. decoctum dauci, aperitivum For. &c.* non omissis quandoque *martialibus & tartareis*. Serum corrigere, ejusque qualitatem cum sanguine contempe-

rare, nec non uterum glandulasque flaccidas roborare volumus *in-
fuso ror. mar. cum vino, pulv. absorbentē Wedel. pulv. ex ebor.
unicorn. fossil. off. sep. corall. osteocoll. test. ovorum calcinatis, per-
lis, alum. plum. sacchar. saturn. tinctur. corall. essent. lign. in pri-
mis elix. Propriet. rhabarbarinò mane ad 40. guttas, vesperi vero
sequenti pulvere: Recipe magist. osteocoll. carniol. āā. ʒijʒ. corall.
rubr. prepar. margar. prepar. mastich. gumm. arab. off. sep. uni-
corn. foss. ebor. āā. gr. XV. ol. lign. sassafr. gttij. M. & dividatur
in V. dof. it. Recipe rad. chin. sarsaparill. ā. ʒj. passul. min. ʒiʒ.
mastich. ʒij. alum. plumos. ʒj. semin. anis. ʒj. concis. D. ad nodul.
Spec. Säckel zum Wasser sieden, pro potu ordinario; nec omisimus
Topica, inunctiones, suffitus ex *salvia, mastiche, succino, thure,*
imo nil intentatum reliquimus, eradicare tamen penitus affectum hunc
contumacem non potuimus. Cum autem ex longa praxi constet, *flu-
orem* hunc *album* quandoque, in primis valde obelis, prout nostra fuit,
& jam a lunari tributo fere absoluta, nec adeo enervata, in quibus humo-
res turgent, si non est immodicus, proficuum esse, & pro *fonticulo* mi-
crocosmi habendum, qui impedit, ne corpus in majorem excreseat mo-
lem, abstinendum jam a medicamentorum usu, & curam ad *thermas*
majales differendam duxi. *Hypochondriaci* variis & gravibus symptoma-
tibus his temporibus tentati sunt; in quibusdam *ventris inferioris visce-
ra*, in aliis *præcordia*, in aliis *cerebri confinia* maxime affici videbantur.
Ex multis unicum saltem *hypochondriaci* enarrabo exemplum, in quo
syndrome gravissimorum symptomatum apparuit. Vir, ætatis mediæ,
temperamenti cholericus, habitus corporis tenerioris, ipso *æquinoclii au-
tumnalis die* incidit in *ventriculi dolorem*, quem presso pede secuti sunt
æstus vagi, atrocissimi capitis dolores, cordis palpitationes, anxietates
præcordiales, dolor & contractio in pectore sive gulæ strangulatio, quæ
suffocationem minabatur, præcordiis enim contractis, non solum respi-
ratio difficilis, & ad motum quævis laboriosa fuit, sed & non raro super-
venerunt animi deliquia, ex quibus laboribus & angustiis sudor erupit fri-
gidus; in partibus extremis notabantur spasmi & stupores cum formicatio-
nis sensu & tremore undulante, in somno pavores, terrificis insomniis in-
terturbati, continua intestinorum murmura, in ore sapor biliosus, alvus ut-
plurimum obstructa. Observavi autem ex symptomatum horum confluxu
suffocationes has hypochondriacas plerumque fuisse *spasmos* & contractio-
nes partium nervosarum, ortasque a ventosa & humorosa hypochondrio-
rum sentina. Sæpe ex molestia nimia, atque diutius continuata, nec non*

excessiva lætitia, in has incidit ægritudines. In paroxysmo, præmissis *clysteribus*, eximie profuerunt, & omnibus palmam præripuerunt *castorina* cum *anodynis* mixta, v. gr. *pulv. castor. gr. viij. epilept. M. Dß. specif. cephal. g. v. laudan. de trib. g. j. M. it. mist. simpl. cum ess. castor. anodyna* maritata. Extra paroxysmum in eam maxime incubuimus curam, ut humores viscidos, acidos, obstructionum autores, attenuaremus. Multi in hoc passu multa laudant, atque pro specificis venditant. Nos in tanto medicamentorum apparatu in *martialibus* & *blandis laxativis*, v. gr. *Rec. Vitriol. mart. g. j. diagryd. sulphurat. g. iij. pulv. hepat. g. vij. ol. carminat. M. gutt. j. M.* pro j. vice, indubitatam semper medelam invenimus, imo hoc pulvere exhibito immiaentem sæpe paroxysmum declinavimus; levi enim eguit purgante, quantum vel infans vj. septimanarum, vel minor adhuc ferre posset, sed singulo mense bis eundem *pulverem* in usum vocare debuit, inde alvus octies soluta, & molestissimus affectus sublatus fuit. Non minori voto successerunt *acidula Roitschenses*, quarum usu maximam alleviationem sensit. Jam addam, quæ in Viro ecclesiastica dignitate conspicuo de *Anaudia* notavi. Is LIV. annorum, plethoricus, atque alias *hypochondriaco affectui* obnoxius, jam mense *Julio balbutie lingue* laborare cæpit; non enim tantum in concionibus, sed etiam prælectionibus precum publicarum, quin & in communi conversatione quasdam syllabas & vocès inter pronunciandum absorpsit, vel quasi suppressit, ut vix intelligi potuerit, & sumsit hic affectus sensim atque sensim sua incrementa, donec sub finem *Septembris* mane derepente incidit in *Anaudiam*, sive *impedimentum sermonis*, ut articulate nec duo verba proferre quiverit, cum *stupore digitorum manus dextra*, memoria factorum & gestorum, imo reminiscèntia reflexiva læsa; neque enim scribendo mentem suam exprimere potuit. Linguam quaquaversum movit, volutavit, exporrexit, lapidissime comedit. Graviora metuens *Vena-sectionem in brachio* ordinavi sine mora, nec non medicamenta *nervina, cephalica*, v. gr. *spec. diamosch. dulc. diamb. contr. apoplex. specif. cephal. M. extr. castor. sal. volat. succin. C. C. spir. sal. ammon. cum aqua lil. conv. ess. ambr. lign. aloës, sal. volatile oleosum*, aliaque. Linguam, in primis frenulum, inungi iussi linimento ex *conf. anacardina, alkerim. compl. ol. rut. lavend. cinam. extr. castor.* His frequenter adhibitis adhuc eodem die sese recollegit, atque intelligibilius loqui cæpit, redeunte simul memoria. Sensus motusque linguæ usus semper persistit integer; loquelam nunquam amisit, quin potius sermonem exteriorem per motum linguæ exprimere, ob aërem tamen minus sufficienter inter

inter fluctuantes gutturis sinus impulsum & reflexum, non satis intelligibiliter proferre potuit; natum hoc utique vitio *laryngis*, nervorumque sexti paris, qui sunt vocales. Sermo enim impeditus fuit a resolutis aut relaxatis nimium musculorum angustæ laryngis rimæ constringendæ aut angustandæ dicatorum, ligamenti, quorum fibræ sine dubio a sero nimis copiose, vel per arterias, vel per vasa lymphatica ex toto corpore plethorico affluente, flaccidæ redditæ rimulam haud sufficienter pro allisione & extrusione violenta aëris angustare ac disponere valuerunt. Accessit & aliud malum valde suspectum, *faucium contractio*, suffocationem, sive strangulationem mentiens. Hæc aliquoties, sed derepente venit, ipsiusque fauces quasi laqueo constrinxit, liberamque respirationem inhibuit, brevi tamen remisit. Putabant vitium hæere in *pulmonibus*, aut *abscessum* inibi latitare, sed falso; potius a particulis acidis & austeris hypochondriacis, mediantibus nervis recurrentibus, musculos faucium in spasmos cogendo, viam idcirco aëri præcludentibus, né a musculis respirationi inservientibus præ angustia loci facta ex- & impelli queat, deducendum. Cum vero vidisset, se quidem voces & verba, nondum tamen expedite, neque semper integro sensu & phrasi proferre posse, urfit ulteriorem curam, quam ob anni ætatem, *autumno præcipiti*, ipsi denegavi, eamque ad incrementa dierum differre volui. Moræ igitur pertæsus incidit in aliquem, qui perfectam mali curam etiam hoc tempore promisit, deditque inter alia *Vomitorium*, ipso sollicitio hyberno imminente, quo id assecutus est, ut quidem magnam humorum saburram, fœditium nempe, aut potius *imaginarium pectoris apostema* Vomitu rejecerit, inde alleviationem ad biduum senserit, paulo post tamen in majorem debilitatem, mentis vacillationem ac torporem, propensionem in somnum, loquelam difficiliorem incidèrit. Nec his acquiescere voluit, sed ordinavit *fumisuctionem nicotiana*, ipsi alias insuetam, nervis infestam imo *nervinis morbis exitiosam*; experientia enim constat, *Apoplexiam* inter *nicotiana* usum sæpe invaluisse, teste *Deckero exercit. Pract. p. m. 19.* & *Richardo Carr, epist. Med. 2, p. 21.* Inde valde obliviosus factus, & sub *initium Februarii* sequentis anni gravissima *apoplexia* tactus, subito interiit.

*Constitutio Epidemica Sempronienſis An-
ni 1708.*

CRedidiſſes hac *hyeme* denuo permutata fuiſſe tempora, atque ad eſſe aſta-
tem etiam in frigidiffimis alias menſibus. *Januarius* quippe nul-
lum fovit gelu, nullas nives, fuit ut plurimum pluvioſus, nebulofus, hu-
midus, nubilis, calidus. *Februarius* quaſi totus calidus, amœnus, ut-
plurimum ſerenus, quandoque pluvioſus, ventofus, & circa finem cum
modico frigore & nive, quæ tamen altera die evanuit, unde jam medio
menſe obſervavimus diverſos flores. Huic ad æquinoctium fere uſque
plane ſimilis *Martius*, amœnus nempe, calidus, qui in copia flores eli-
cuit. Circa æquinoctium die XVIII. XIX. XX ſuborti ſunt venti valde
frigidi, rigidi, qui congelarunt terram, ſed ſub finem menſis aura iterum
comparuit turbida, pluvioſa. *Aprilis* præter morem illuxit ſerenus, ca-
lidus, plane æſtivalis, raro pluvioſus, ſiccior magis. *Majus* variabilis,
ad medium uſque frigidus, pluvioſus, a medio ad finem calidus, amœ-
nus: II. autem, III. & IV fuerunt pruina, quæ hinc in vineis damna fe-
cerunt. Totus *Junius* pluvioſus, *Medardus* quoque & *Joh. Baptiſta*
effuderunt pluvias, imo nulla dies hujus menſis fuit ſine pluviis. Toto
Januario præter otalgiam in Viro, miſtum cruentum in filiolo quod-
dam poſt partum, pleuritidem cum diarrhœa, nullos fere vidi morbos.
Variolis tamen laborantes habui, quorum unus erat VI. annorum, qui
eruptis prius tertia morbi die una cum variolis petechiis purpureis, qua-
ra die antea correptus hæmorrhagia narium mortuus eſt. Menſe *Februa-*
rio obſervavi Apoplexias fortiffimas, uti quoque febres continuas VII.
die ſolutas. Hoc menſe fœmina quædam enixa eſt fœtum mortuum, ſe-
cundinæ remanferunt, altera die mortua. *Martio* filiolum quendam Ru-
ſtenſem clauſura ani laborantem habui ſub cura, de quo *Sculteti Arma-*
mentarium videri poteſt: ſuccurri etiam fœminæ otalgia laboranti miſt.
ſimpl. mixta cum eſſ. caſtor. De doloribus capitis, Vertigine, diar-
rhœis cum maximis caloribus, febribus tertianis, continuis, variolis
tunc temporis graſſantibus nil adducam. *Aprili*, *Majo*, *Junio* continua-
runt variolæ, quas tamen modo in filiolo quodam prægreſſa eſt epilepſia,
modo in puella die III. IV. V. ſecuta eſt hæmorrhagia narium, jam in alia
die XII. herpes miliaris. Quædam variolæ conſluebant, quibusdam
jungebatur ſub initium diarrhœa, quibusdam epilepſia. Febres continua
catarrhales, diarrhœa quoque his temporibus in conſpectum prodibant.

Menſe

Mense tamen *Junio Variola* epidemice grassantes maxime erant malignæ. Sic eas observavi in aliis cum *maculis purpureis*, in alio cum *vibicibus*, in alio suborti sunt XII. die *furuncululi* instar *anthracum*, in aliis *tumores & parotides* instar *bubonum*; aliis *palatum, gingiva, fauces* fuerunt *exesa*: alios consumpsit *calor hecticus*, inflammatorius, & fuerunt hæ *variolæ funestæ* die X. XXIII. XXVII. Sic malum, sive venenum variolosum in Gratiofo parvulo Ebergényi fuit insanabile, adeoque plus docta valuit arte. Incepit morbus cum *horrore*, quem ingentes exceperunt *calores*, quandoque *deliria, sitis magna, pulsus celer, languores* totius corporis, tertia die eruperunt *variola*, quarta *macule petechiales coloris purpurei*, guttarum instar copiose per cutem dispersæ, inde variolarum excretio retardata fuit, quæ tandem omnes coierunt in *unam*, totamque faciem *crusta*, sanie fætidissima referta, contexerunt. Undecima die supervenit *diarrhœa*, brevi tamen consopita, die XII. aliæ effloruerunt *vesica, aqua limpida flava*, quandoque *sanguine remixto*, plenæ; quæ ordinarias contexerunt *variolas*, magnitudine *ovi columbini*, imo *ovi gallinæci*. Sic habentur ausgesehen wie die ordinairen Zangen=Blattern, so durch ein *Vesicatorium* aufgezoogen werden, oder als wenn man sich in heis=siedend Wasser verbrennt hätte, & steterunt per biduum: die XIV. notavimus in dorso lateris dexteri *tumorem*, qui nullo modo maturari potuit, sed resolutus tandem collum occupavit, omnemque maturationem respuit, imo sese resolvit: interea *calores* continuarunt intensi, accessit *tussis* cum expuitione *materiae purulenta*, quandoque *sanguinis, fetor oris* fuit cadaverosus, indicio certissimo, pulmones variolis refertos, valde esse inflammatos, exulceratos, ut plurimum consumptos, si non *sphacelatos* XXIII. demum die pauperculus viribus jam exhaustus obiit. Post mortem observata tota *facies & abdomen nigerrimum*, ex quo colligendum, non solum totam massam sanguineam, verum etiam omnia viscera corrosivo hoc veneno varioloso fuisse infecta, & tandem *sphacelata*. *Julius* magis pluviosus fuit, quam *serenus*. *Augusti* initium æque pluviosum, quinta inceperunt *calores*, qui toto mense continuarunt. *Egidii dies* sine pluviis, & per totum *Septembrem* mira aeris siccitas, *calores præservidi*, intensissimi, etiam nocturno tempore, qui durarunt usque *æquinoctium*, mane ros cecidit, & supervenerunt *nebula fructiferæ*. Flavuit ut plurimum hoc tempore auster, bonum alias constantis tempestatis signum. *October* ultra medium serenissimus, pulcherrimus, calidus, d. XIX. XX. noctes frigidæ, inde in aliquibus promontoriis botri congelati, superveniente tamen solis splendore statim regelati; d. XXVII. ante festum *Simonis & Judæ* ingentes ceciderunt

nives, dies festivus, nempe XXVIII. valde serenus, sed frigidus borealis, XXX. nec non XXXI. iterum nixit, sed tertia nix absumpsit priores, ut jam sine damno vindemias nostras uberiores, præter expectationem, colligere potuerimus, neque nocuerunt nives, potius conservarunt botros a frigore, vinum autem, quod crevit in abundantia, fuit generosissimum, suavissimum, dulce. In *Novembri* aëris temperies longe benignior, & quidem calidior affulsit. *Decembri* aëre mutato ceciderunt d. VII. VIII. X. nives copiosæ, profundæ, mox secuta frigora, & circa finem denuo nives. Mense *Julio* continuarunt *Variolæ malignæ*, neminem tamen, qui X. annum excessit, hoc tempore invaserunt. Accedebant semper cum *somno*, ita ut nocte dieque dormiverint III. aut IV. diebus. *Augusto* nulli fere morbi visabantur præter *diarrhæas* & *dysenterias*. Circa finem ob continuas aëris siccitates, calores præfervidos, Sirio insigniter urente, inceperunt *febres erraticæ*, quæ nullum typum servarunt, invaserunt cum aliquali frigore, insequente calore, aliquando ultra XX. aliquando ultra 40. horas durante, post apyrexiam aliquot saltem interjectis horis novus paroxysmus accessit, cum *capitis dolore*, *siti*, *linguæ & faucium squalore*, *virium debilitate*, ita ut *febrem continuam* fore judicasses, donec tandem transactis aliquot paroxysmis in *tertianam ordinariam* degeneravit, quod ut plurimum circa septimum diem contigit. Adhibui *V. S. diaphoretica*, *precipitantia*, quamprimum vero notavi *tertianas*, aut *tertianas duplices*, exhibui statim *chinnata cum arcan. dupl.* optimo cum successu. *Septembri* continuarunt *febres tertianæ*, sexto paroxysmo solutæ, ubi optime profuerunt *chinnata &c.* De his febribus erraticis vid. M. N. C. *Dec. III. ann. VI. p. m. 177. app. nec non H. M. V. p. 300.* Inter alia notavi, *animi affectus* quid possint. Officialis quidam incidit in ejusmodi *febres*, præcessit horror, secuti sunt calores, qui in IV. durarunt diem continui cum anxietatibus præcordiorum, aut pectoris compressione, ut sæpe in lecto erectus sedere debuerit. cum capitis dolore, siti, deliriis &c. Adhibita *Venesectio in brachio & pede* quinta die remisit calor, qui tandem undecima intermisit, ut jam extra periculum judicatus fuerit. Quid sit, accepto tristi & ingrato nuncio derepente incidit in *somnum profundum*, & quasi in ecstasi, ut exinde expergeferi non potuerit, tandem applicatis *clysteriis*, nec non *Vesicatoriis* intra XV. horas ad se rediit, omnium rerum infcius, vix loqui valens præ nimis debilitatibus, ast eodem die relabatur in priorem *somnum profundum*, sicque elapsis vix XII. horis, accedentibus *convulsionibus*, sine febre *comatosus* fatis cessit. Pari ratione nobilis matrona, quinquagenaria, temperamenti seroso-biliosi, habitus carno-

carnosioris, in sterili matrimonio semper existens, tributum tamen lunare suum accurate, sed largissime persolvens, *hypochondriacis* nec non *hystericis passionibus* valde obnoxia, jam a longo tempore valetudinaria, incidit sub finem *mensis Septembris* in *febrem continua sub similem*, quæ rite tractata degeneravit in *tertianam exquisitam* septimo paroxysmo judicatam. Reliquit aurem post se *summam virium prostrationem, anorexiam, capitis gravitatem, anxietates, cachexiam* ipsam. Urina, quam hætenus reddidit, fuit turbida, cum sedimento copiosissimo, mucoso, coloris rosei, non tamen fæcens. Materiam hanc hypochondriacam, quam natura, optima morborum medicatrix, per ductus urinarios excreta-
 tam voluit, jam motam, promovimus *digestivis, aperientibus*, v. gr. *pulv. hepat. tartar. vitriolat. arcan. dupl. sal. cichor. lap. cancr. tinct. sal. tartar. tandem decoct. aperit. For. cum fol. senn. & manna* acuato. Quinquies inde dejecit, relicta tamen aliquali, sed torminosa in intestinis *hypercatharsi* ad biduum; qua sedata melius sese habuit, atque *ordinarius mensium fluxus* institit. Octiduo post, i. e. quarta *Februarii* observavi pulsum alteratum, iusto celeriore, sexta vespere *affectum soporosum*, propensionem nempe gravem & invincibilem in somnum, re ipsa dormivit, & excitata oculos aperuit, ad interrogata paucis, sed apposite respondit, de nullis doloribus conquesta, mox relapsa in somnum; si adstantes devotas ac pias cantilenas canere inceperunt, ipsa simul expergefata statim cecinit, neque ante cantare destitit, quam inchoatam absolvit stropham, adeoque semper sibi fuit præsens, omnes cognovit, nunquam sensibus neque internis, neque externis, neque motu destituta, sed valde debilitata, & ad actiones more solito obeundas languida, respiratio fuit integra. Calor febrilis notabatur p. n. lentus, acris & mordax, qui vespertino tamen & nocturno tempore intensior, pulsus celer, mollis, facies pallida, subtumida, quasi *leucophlegmatica*, oculi ultimis diebus quasi turbidi, lachrymabundi. Opposui huic *Comati soporoso* varia, v. gr. *castorina, cinabarina, jovialia, sal. volatilia, succin. C. C.* cum pulveribus *epilepticis & confortantibus* remixta, nec non *Vesicatorium* nuchæ applicatum, sed sine operatione, imo irritò successu omnia, donec tandem somnus hic p. n. septima die corpus fratri suo morti tradidit. Paulo post mortem e naribus copiose stillavit *ichor serosus*. Verissima igitur manet *observatio Wedelii opiologia* inserta, p. m. 46. qua fatetur, se nunquam vidisse *affectum soporosum* vere talem, ubi non adfuisset calor p. n. simul, quod & ipse aliquoties jam in praxi observavi. Eodem mense *Illustrissima Comitissa* gratiosam enixa est
 filiam

filiam, quæ lac sugere ex papilla non potuit, sed id per nares summa cum molestia & anxietate reddere debuit. Examinatis faucibus, *columella & tonsilla cum postica parte palati* abfuerunt, unde lac, quod deglutire non potuit, per nares resultavit. Non diu superstes fuit, tertio enim a nativitate die, accedentibus *motibus convulsivis* fatis cessit. In causas inquisituri, quare natura in formando corpore a recta formatione & scopo deflexit, harumque partium deficientium oblita fuit, sciant, *Illustrissimam matrem libenter & quidem attente ac considerate saepe in distractos canum & felium rictus ludendo inspexisse*, adeoque horum structuram fortiter sibi impressisse. Interim *Wedelianum porisma*, uvulam nempe ad deglutitionem eximie facere, manet verissimum. Parallela aliquo modo hisce exempla, si cui volupe fuerit legere, adeat *Observationes Wedelii recensitas in M. A. N. C. legat Dec. II. Observ. 5. ann. 5. M. A. N. C. p. 12.* nec non *Sal-muth. observ. med. 6. cent. 3. pag. 115.* ubi similes reperiuntur casus. *Febres erratica* adhucdum *Öctobri* continuarunt, calores autem non adeo fuere intensi, interim observavi *hemitriticos*, ubi *febris una die bis venit, & altera semel*. ViceColonellus quidam ex *febre colica biliosa* cum vomitu correptus incidit in *deliria*, ex his in *convulsiones epilepticas*, qui tamen evasit. Sic alius quidam Vir laboravit *febre continua* cum *maximis debilitatibus*, *capitis dolore*, *corrosione & torminibus ventis*, sexta supervenit *fluxus alvi*, septima *icterus*, qui occupavit totum habitum corporis, cum *dejectionibus albis*, *urina saturatori*, *nigricante*, *oleaginosa*, *proclivitate in somnum*, & solvit calores. Ab initio dedi *diaphoretica* cum *confortantibus* mixta, caloribus vero jam abactis *spec. diacurcum. cum pulv. rhabarb. tartar. vitriolat. sal. cichor. trochisc. de eupator &c.* *Novembri* inceperunt grassari *morbilli* ut plurimum *benigni*. *Tusses ferine* atque *catarrhi* fuerunt frequentissimi. Mense *Decembri* continuarunt adhuc *morbilli*, qui tamen sub finem anni maximam induerunt *malignitatem*, fuerunt valde *parvi cum maximis catarrhis*, fuerint &c. Quidam correptus ex *febre maligna cum diarrhæa*, *vomitibus*, *singultu continuo*, tandem adhibitis *V. S. stypticis, castorinis*, nec non *opiatibus*, quæ pro dosi ad *gr. iß.* præscripti, nona die convaleuit præter omnium expectationem.

*Constitutio Epidemica Semproniensis An-
ni 1709.*

Januarium incepit cum frigore, quod a die V. ad XII. valde exasperatum, imo post hominum memoriam acerbissimum fuit, remisit tamen ad aliquot dies, d. XVIII. vero iterum intendebatur, verbo, nives ceciderunt supra nives, gelu supra gelu, & continuavit per totum mensem. Mense *Februario* continuarunt frigora, imo III. & IV. ceciderunt nives copiosissimæ cum horrendo gelu & ventis, ut homo in plateis vix ire potuerit, quam tempestatem nemo unquam observavit, adeoque vera fuit rusticorum observatio: Sole micante, die purificante, nix major erit, quam ante. Sol enim hoc die splendebat. Post *novilunium* remisit gelu, sed rediit die XVIII. XIX. ingens cum nivibus, quod continuavit: die XXV. & XXVI. longe majores ceciderunt nives cum omni tempestatum insolitarum, frigorum & ventorum genere, quæ præcluserunt ubique vias, arbores frigoribus obnoxias deusserunt cunctas. Duravit hoc in *Martium* usque. Continuavit enim & hoc mense gelu una cum nivibus, quæ copiose ceciderunt, ad *æquinotium* usque, adeoque *hyems hujus anni fuit summa*, tempestas sævissima, *nivis altitudo maxima*, cujus nulla hominum ante nos recordatur memoria. Jam mitescente hyeme jucundiora & calidiora affulserunt tempora. *Aprilis* enim fuit valde amœnus, serenus, calidus. *Majus* tamen erat frigidus, pluviosus. XVII. die ninxit. *Junio* denuo calida, sicca tempestas observabatur. Mense *Januario* continuarunt adhuc *morbilli cum tussibus vehementissimis, catarrhi; febres continua* septima die solutæ, quæ tamen levissima occasione redierunt. Hoc mense in *puella octenni* observavi *menses ordinarios*. *Februario* grassabantur *petechia, febres continua*, & matrona quædam mortua est *comate somnolento* septima morbi die. *Martio* viscebantur *morbilli, herpes miliaris ex puerperio*. *Catarrhi* fuerunt frequentissimi, & apud infantes *cum febre continua*. *Febres continua, petechiales* adultos quoque invadebant, quæ posteriores per totum *Aprilem* observabantur. Mense *Majo* morbi præter *catarrhos, febres intermittentes* fere nulli. Virgo tamen quædam nobilis hoc mense *spbacelo ex colica biliosa* duarum dierum fuit mortua: Erat hæc ipsa virgo XXXII. annorum, atrabilaria, quæ d. IX. *Maji* derepente vesperi incidit in sævissimos & acutissimos *ventris dolores*, qui *dextra*

magis

magis parte cruciarunt, atque modo sursum, modo deorsum iverunt, in primis vero regionem umbilici usque ad scrobiculum cordis occuparunt, tanta savitie, ut existimaverit se veru ignito perfodi, urserunt vomitus, anxietates summa, adfuit omnimoda excrementorum & flatuum retentio; ordinavimus frequentes enematum injectiones, nec non aquam laxativam, quam prima vice rejecit, altera vero retinuit, irrito tamen conatu omnia. Secunda enim die fluxerunt menses coloris nigerrimi, accessit paulo post singultus, mox totalis fere tum pulsus, tum caloris extinctio, salvis sensibus motuque membrorum illaso, quam refrigerationem non percepit, quin potius de intensissimis caloribus internis, quasi candenti ferro intus adusta fuisset, conquesta, manibus glaciei instar rigidissimis subinde loca petiit frigidiora, eademque die, i. e. secunda Martii vesperi mentis tamen compos, velociter, sed feliciter humanis rebus erepta est. Succi hic intestinales, in primis biliosi, acres inter plexus nerveos mesentericos, nec non fibras intestinales hærentes, atque in illarum anfractibus conclusi, acrimonia sua tormina & cruciatus excitarunt terribiles, atque in fundum Ventriculi penetrantes Ventriculum ad vomitus & singultum stimularunt, arsenicalem autem naturam mox induentes intestina instar mineralis veneni assumti corroserunt, dilacerarunt, atque in ea more perforantis terebellæ, aut spinæ infixæ, se infixerunt, inflammationem conciliarunt, & stagnante in capillaribus sanguine, acrimonia sua corrosiva in momento fere intestina sphacelarunt, quasi in ferventissimam aquam immersa fuissent. Similes casus vid. apud Joh. Sophron. Kozack de sale, cap. 6. sect. 15. pag. 260. Dominic. Panarolum Observ. Med. 50. Pentecost. 4. p. m. 139. Segerum observ. 82. dec. I. ann. III. M. A. N. C. Mense Junio morbos nullos observavi, exceptis febris tertianis, nec non casu infelici cujusdam Domini, febre continua laborantis, quam die IX. exceperunt terribiles convulsiones epileptica, inde secuta deliria &c. Calores intermiserunt, deliria vera remanserunt. Sub initium quartæ septimanæ observavi novos calores ex scorbuto ortos, cum maculis scorbuticis purpureis, vigiliis continuis, deliriis, nec non copiosa sanguinis per inferiora partim grumosi, partim floridi ad tres medias ejectione, inde summa virium prostratio, & cum fine quintæ septimanæ mors. Julius hujus anni fuit valde ventosus, quandoque præter morem austerus, frigidus, sine pluviis fere. Totus Augustus erat valde calidus, exceptis sub finem aliquot diebus, qui fuerunt ventosi, frigidi. Frigus quoque observabatur per totum Septembrem, qui

qui ut plurimum pluviosus fuit. Ægidii die usque ad prandium pluebat, in Felto Matthæi circa vesperam habuimus ingentia fulgura, tonitrua, pluvias, sed sine grandinibus. Mense *Julio, Augusto, Septembri, Octobri insolita* sine ætatis discrimine sævierunt febres, peculiarem enim habuerunt naturam, invaserunt cum modico horrore, mox *caloribus continuis*, ut etiam peritissimi credidissent, adesse febres *continuas malignas, vomitibus, alvi fluxu, siti, doloribus capitis, vigiliis*, V. demum die remittente calore degenerarunt in *intermittentes exquisitas*, quæ pro subjectorum temperamentis, sanguinisque ac humorum constitutione modo contumaciores, modo benigniores fuerunt. Paroxysmum imminentem ut plurimum comitabantur frequentes *dejectiones biliosa*, nec non *Vomitibus* terribiles *cholera* instar. Evomuerunt quippe modo frustra *pituita* coagulata, viscida, modo *bilem flavam*, modo *viridem*, modo *vermes* αἰω & κάρω copiosos, diebus intercalaribus cessarunt vomitus, alvi que fluxus. Versipellis hæc *febris epidemica* quosdam invasit cum *exanthematibus urtica puncturis* similibus, quæ calore retrocedente recesserunt, & calore redeunte redierunt. In duabus personis, una XVII. altera XXX. annorum, observavi his *febribus* supervenisse *apoplexias fortissimas lethales*. Raro servarunt stata sua tempora, sed quandoque X XII. horas præponendo & anticipando virulentiam suam ad XXX. aliquot, imo 40. horas exercuerunt, quandoque unus paroxysmus excepit alterum, donec tandem peregrino materiæ miasmate sufficienter dissipato & extincto, septimo, aut ad summum octavo paroxysmo terminatae sunt, relictis post se *pustulis & fissuris in lingua, inflammatione faucium, abscessibus*, semper autem *virium prostratione* summa. *Venesectio* etiam in principio adhibita nil profuit, quin potius *febrilis paroxysmus* post ejus administrationem incrementum sumsit, sanguis autem extractus floridissimus apparuit, & natura magis debilitata fuit. Conduxerunt *blanda diaphoretica*, quæ paroxysmos in ordinem redegerunt, & post tertium paroxysmum *laxantia* die a febre vacuo exhibitâ. Tandem devenimus ad *antifebrilia*, uti sunt *salia amariuscula*, quæ incidunt, serumque attenuant, v. gr. *sal. absinth. C. B. centaur. min. arcan. dupl.* nec non *alcalica fixa, pulveres* nempe *inspidos ac terreos*, quales sunt *lap. cancr. specif. febril. Cr.* Omne autem fere punctum absolvit decantatissimus *cort. peruv. cum salibus* mixtus, & *evacuato jam corpore*, i. e. ante accessum V. VI. & paroxysmi propinatus, septimum vel ad summum octavum paroxysmum subegit, atque hac ratione *febrem*

hanc jugulavit. Rimatus causas procatarticas epidemialis hujus febris, aëris anomalix & intemperiei, nec non largiori potui propter calorem externum vix tolerandum eam adscribendam duxi. *Augustus* enim, qui fuit calidissimus, poris nimium apertis corpora sudore copioso manare fecit, inde serum absumptum, aut subtractis partibus tenuioribus biliosæ particulæ auctæ, atque hoc modo acrimonia biliosa, fermentifica, irritativa enata, quæ licet a largiori potu dilui, & serum refundi videretur. Ventriculi tamen & intestinorum tonum labefactavit, & ad excernendum *divo xxi z'ru* plus justo contenta citavit. Utut non negandum, *febres has epidemicas* ex miasmate, aëris sobole, simul aliquid participasse. Non fuerunt *contagiosæ*, imo si rite tractabantur, nulli funestæ, ex incuria tamen & negligentia, aut medicastrosum præpostera & perversa cura ac imperitia accedente *cachexia & hydrope*, multis exitiosæ. Et hæc ratio est, quod in aliquibus locis Hungariæ ex defectu medicorum & medicamentorum, aut perversa, aut neglecta cura hæc febres *malignitatem pestiferam* assumserint, in primis si ex miasmate, aëris sobole, aliquid participarunt. *Febres petechiales*, quæ tamen autumnis præcipiti quotannis sunt frequentissimæ, hoc anno vix observavi, & si vidi, fuerunt *benigna*. *Diarrhæa atque dysenteria* eodem tempore frequentes quoque fuerunt. Infantes, quos corripiebant, si superarunt *nonum diem*, evaserunt.

Biga Disquisitionum Physiologi-
carum

DE HUMANITATE

sen

CUR HOMO SIT,

Qualisque sit Humanæ Naturæ destinatio & in-
doles

in genere.

AUTORE

Joanne Kanold, M. D. Pr. Vrat. Nat. Curios.
Dexippo.

Perillustri atq; Magnifico

DN. PRÆSIDI.

Magnificis atq; Excellentissimis

DN. DN. ADJUNCTIS:

Reliquisq; Excellentissimis

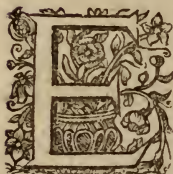
DN. DN. COLLEGIS

Acad. Leopold. Carolin. Nat. Curiosorum,
Viris Dignitatum, Meritorum, Famæ gravitate
undique celeberrimis,

Patronis, Fautoribus & Collegis

Qualicunque officiorum promptitudine devene-
randis.

*Perillustris atq; Magnifice Domine Præses,
Magnifici atq; Excellentissimi Domini,
Domini Adjuncti & Collegæ!*

X quo benevolo Magnif. atque Excellentiss. D. D. A. N. C. Adjuncti & Collegarum, qui sunt Vratislaviæ, juxta certum numerum speciali Cæsarea gratia beatorum, consensu inopitatus Collegio Perillustri adscitus, & solenni Perillustris Dn. Præsidis Diplomate confirmatus fui, nil antiquius habui, quam hunc, quem me hactenus neququam satis promeruisse credidi, Honorem qualibuscunque meis conaminibus, ut mereri videar, studere. Licet enim distrahar non parum Collectionis Eventuum Physico-medicorum (*Sammlung von Natur- und Kunst-Geschichten*, quorum jam octavus sub prelo sudat Tomus,) à me cæptæ, & hucusque continuatæ, continuandæque cum Deo, & si Fata alia non impediunt, Labore: Tamen hunc, si modo fragilis mea valetudo patiat, non satis fore profiteor, qui symbolum Perillustri Collegio, Cæsarea gratia fotò, Principum clementia beatò, toto orbe celebratissimo, utilitate incomparabili, spe perennitatis desideratissimo, deditissime conferendum impediatur. Primitias autem dum offero, VIRI PERILLUSTRIS, MAGNIFICI, EXCELLENTISSIMI, has non alias, quam, quia non tantum cujusvis, sed præc. Medici interesse puto, quid sit proprie & genericè illud, circa quòd quotidie versatur, de homine, ejusque destinatione esse. simulque vobis, limatissimi Judicii viris, ut quam bene vel male arduum hoc, sed necessarium tractaverim negotium, judicetis, adscribere sustinui. Cujus, si est, proterviæ me ex affectus, quo in vos, PATRONI & FAUTORES æstumatissimi, teneor, calcare excusatum haberi, facile ex Vestra, in disquirendis rebus Medico-Physicis quibuscunque Studiofissimorum, Benignitate & Intentione præsumo. Si quid est, quo lapsu me gravi ruisse observetis, monere, aut si quid est, quod a perveris perverti notetis, tueri me ut gratiosè velitis, obnixissime contendo. Interim non minus gratulandum me de vestra celebratissima societate, quam ad officiorum genera qualiacunque, quorum potis sum, paratissimum credatis, utpote qui pro honore mihi duco insigni, quod dignus habear, qualitercunque Vestrum

*Perillustris atq; Magnifice Domine Præses,
Magnifici atq; Excellentissimi Domini
Domini Adjuncti & Collegæ*

Dab. Vratislaviæ d. 17.
Apr. 1720.

Cultor devotissimus

Joh. Kanold. Dr.

Disquisitio I.

Cur Homo sit ?

i. e.

De Fine s. Destinatione Hominis in genere.

§. 1.

Quot sint in omni hac Rerum Universitate Creatorum summa genera, non difficile hactenus visum fuit determinare, siquidem præter *Spiritus & Corpora*, nihil esse, quod tertii generis classem commodè constituat, Philosophorum semper solennissima fuit sententia.

§. 2.

Non vacat, vel in Distinctionis hujus, vel in Distinctorum prolixius inquirere, *Veritatem & Naturam*. Licet, quæ afficere quodammodo possint communem opinionem, non planè desint, si non crudæ negationis, tamen modesti Examinis Argumenta.

§. 3.

Id solum in meam rem, præfationis loco, edisserere concessum erit, Hominem Creatorum mundanorum nobilissimum, si ullibi, hic sane *Macrocosmi* sistere Imaginem & simulacrum; cum adesse in eo *Spiritum*, h. e. Principium per se Agens s. Movens; & adesse *Corpus*, h. e. Subjectum simplicissimè patiens; adesse verò etiam aliud quiddam *Medium*, quod nec est Principium movens primum, nec est subjectum crudè patiens, sed tamen natura Activum, utriquè, Spiritui & Corpori, perfecte par, *Motum* scilicet, nemo facile negaverit.

§. 4.

Homini visibili inesse *Aliquid*, quod non est Corpus, & quod etiam a corpore abesse potest, sed dum abest, efficiat, ut corpus, quod antea fuit, posthac esse funditus desinat; vice versa dum in corpore est, huic id præstet, quod nec habet per se, nec vi propria efficere potest, Corpus; i. e. quod in corpore & per illud, *ex se, libere* secundum normam quandam mentalem, in ordine, gradu, Duratione *convenienter*, juxta organorum aptitudinem *proportionatè*, ad certum finem, longissime sæpe absentem, *efficaciter*, citra etiam Causæ materialis cogentem impulsu physicum, vel ullum vel sufficientem, undique *rationaliter*, si non absolutè, tamen *humano labili more, agat*, Corpusque juxta ipsius dispositionem organicam actuet, simulque, ut existere possit, *conservet*, in propatulo est.

§. 5. Ad-

§. 5.

Adesse verò etiam *Corpus*, crassissime materiale, artificiosissime quidem tum in sui ipsius domesticos, tum præc. alterius cujusdam Agentis externos usus *fabrefactum*, ita quidem, ut tractandis qualicumque modo rebus accessibilibus omnibus varie *appropriatum* sit, *erecto* sui & perpendiculari præcipue usui aptatum; Interim *per se* tum in hanc sui structuram *coalescere* nequaquam valens, tum posthac in hac etiam structura quantumcunque perfecta *plane iners*, & *Motuum* organicorum sponte sua excitandorum, *impos*: ex sui quaquaversum materiali mixtione & constitutione *absolute & citissime corruptibile*, funditusque colliquabile, adeoque sui ipsius *durabilitati* tantæ, quanta ordinarie observatur, *ex se neutiquam par*, sed Existentiæ & Integritatis suæ Conservationem *ab alio* simpliciter expectans *actu & Agente, quo absente*, corpus ita sibi soli relictum, juxta istam propriam materialem sui Dispositionem, statim funditus *collabi*, & in mixtione æque ac structura *destrui*, inevitabiliter opus habeat, æquali certitudine puto esse in aprico.

§. 6.

Hominis ergo non a *Corpore*, tanquam Instrumento, & per se ignavissimo Ente, sed certè *ab Agente*, quod solum dat esse, dat operari, dat durare Corpori, petenda est primario Definitio, quod nempe, *Homo sit Anima rationalis, non ex essentiali sui necessitate, sed vi solius Destinationis divine in hoc mundo sola corpori organico imposita, ut per illud Rerum externarum successivarum, apprehensibilium quarumcunque multiplices Incursus, & tum absolutas, tum ad suum corpus habitudines, juxta Temporis successus, percipiat, comparet, dijudicet, corpusque suum juxta Rationis & Ratiocinationis Excellentiam, inter res creatas corporeas diversimode actuet, illudque tanquam Instrumentum suum, conservet simul & per hoc sui simile producat; ad agnoscendum & acquirendum Numinis Creatoris Amorem ineffabilem.* Cui Definitioni *scriptura ipsa* velificari videtur, dum post formatum ex Gleba Terræ humanum Corpus, simulac Anima actuans inerti huic insufflata esset Structo, factum esse dicit Hominem *Animam viventem* s. vivificantem, Agentem, verbo Rationalem. In quem sensum Germanicum *Mensch*, à τὸ *Mens* Latino, quod evidendi sensu Animam rationalem & ratiocinantem denotat, dictum & productum esse Nonnullis non absurde videtur.

§. 7.

Datur itaque *aliquid*, quod per se quidem est Ens, sed nondum Ho-
mo;

mo ; corpori vero organico inditum, efficit tandem id , quod dicitur *Homo*. Datur etiam *aliud quid*, quod undiquaque, etiam in singulis structi particulis, nil nisi est *Instrumentum*, Actorem, cujus est Instrumentum, indispensabiliter præsupponens, quo actuante, *Corpus* existit *vivum*, cum alias esset non nisi absolute mortuum. Sed hæc dum in mundo hoc saltem primo & primario vigere debeat unio Animæ cum corpore, si audacter aliquid quærere licitum sit, Ingenium exercere posset quæstio : *Qua Necessitate, quo respectu & Fine, post Entia Intelligentia Extramundana alia, Homo ita & non aliter creatus, i. e. Anima humana, tanquam spiritus, corporeo huic Domicilio inclusasit?* Et quidni liceat? cum in DEI, Creatoris sapientissimi, Scopos, Humanitatisque nostræ causas, intra Religiositatis cancellos, inquirere, crimen haud esse possit. In hac itaque rimanda Quæstione, si a corpore rem primario determinare fas esset, in proclivi foret respondere, Corpus, tanquam Ens plane iners, & ad spontaneos motus inhabile, necessario exegisse, in sui subsistentiam & usum, Principium Agens, i. e. Animam, qua actuante possit esse, quod est, i. e. vivere & actuari. At vero nova hinc statim Curiositatem provocaret quæstio : *Qua necessitate & quo fine Corpus ita, & non aliter efformari, Animæque dari debuerit?* Ibi, si responsio præcipitetur, statim forte ea per circulum rediret ad Animam, quod ita scilicet factum sit propter Animam, & quod Anima in hac vita absolutissime indigeat corpore. Licet enim in specie vix dici possit, Animæ Essentiam, ex formali quadam sui necessitate, tale requisivisse corpus, & non aliud; redeatque ejus, (Essentiæ) respectu, in genere facti ratio unice ad absolutissimam & liberrimam Dei voluntatem, qui pro spiritu, qualis est anima, aliud quodcunque Corpus constituere potuerit, eodem jure, quo constituit humanum : nihilominus tamen, in genere, dici omnino potest, Corporis quaquaversum Existentiam & structuram nulli alii, nisi soli Animæ servitio dicatam esse atque traditam ; & vice versa, Animam, dum in hoc mundo corporeo existere debet, Corpore in genere tali, quale jam est, simpliciter indiguisset, quippe sine hoc aliquid efficere in hac vita physice posse Animam, probari non potest. Interim cum generalius hæc ita respondeantur, statim subdit Curiositas Quæstionem : *Cur ita? Cur, & quo necessitatis respectu Homo talis, ut in hac vita est, ex Corpore & Anima constare & proflare debuit, & non aliter? in quem finem creasse putandus est DEus spiritus quosdam, quos corpori alicui & tali, ut est humanum, alligavit, quique in hoc mundo nil nisi in & ex corpore possint?*

§. 8.

Hic (si specialius balbutire liceat,) non minimum rationis dandæ pondus recidere videtur *in ipsum Corpus*. Cum si DEus, propter se ipsum, Entia Intelligentia quæcunque creasse statuendus sit, ibi sive spiritus extramundani soli, sive simul Animæ mundanæ, etiam sine Corpore (uti post mortem,) sufficere Ipsi facile potuisse videntur, etiam citra corporis necessarium accessum; eo quidem modo, quo satis fuerit DEO pro se, etiam si plane nihil creare susceperit, nihil præter se esse. Dum ergo, præter spiritus supra mundanos, ipsi placuerit Corpus addere certæ spirituum classi, non absona plane videtur Conjectura, Hominem ita, uti jam est, *in respectu ad Corpus* conditum & combinatum fuisse. Et quidni hoc conjicere par sit, cum aliquod Assertioni huic Argumentum ipse suppeditare videatur Creationis ordo; dum *primo loco* humanum fuisse efformatum Corpus, cui perfecto, secundo loco, inspiratum fuit Principium activum, vivificando corpori perfectissime par, in sacris asseritur. Cui accedit, quod, vi communis opinandi moris, *Fætui primis fiendi mensibus mortuo*, neque per Jus scriptum, neque per Theologiam Humanitas perfecta aut Resurrectio tribui & adscribi hæctenus solita fuerit, licet anima essentia ipsi talis insit, qualis eâ etiam post centesimum vitæ annum exit è corpore.

§. 9.

Hoc ipso tamen, uti fortasse videri possit, *evincendum haud est*, Animam, ut ipsa queat existere, *absolute & unice indignisse* Corpore, quo sine existere non potuerit, eadem sui perfectione, qua existit, simulac infusa ea fuit Corpori perfecte formato. Si enim hoc statuatur, frustra esset sperare Existentiam Animæ perfectam *post mortem corporis*. At vero Animæ in se eadem jure credenda est perfectio essentialis post Corpus, qualis fuit ea in Corpore. Siquidem Corporis usus Animæ nullam *essentialem* largiri palam est Conditionem, nisi saltem *moralem & Theologicam*, i. e. nude respectivam aut imputativam. Quodsi vero præter Humanitatis corporeæ illam connexionem & Respectum in genere, alia *specialior præcedanea*, ante Animam, *Corporis efformationis* primæ quærenda sit ratio, eam forte (si amplius conjecturare liceat,) in Exhibitione *Normæ atque regulæ*, à Deo præcedenter datæ, quærere & invenire pronum sit, juxta quam nempe, Animæ Activitatem suam spiritualem, & non aliter, exercere, licitum esse debeat. Anima enim, tanquam Spiritus divinus, ex propria hac sui indole *plus certè agendi compos*, quam in corpore agit, cum in mundum corporeum dari debuit opus habuisse videtur, ut, *præter* inditam sibi ipsi *mentalem*, divinæ destinationis, *legem*,

legem, præparatum prius inveniatur suum *Instrumentum*, quo tanquam apertissima Norma, edoceri & intelligi, *primo actus influxu* potuit, quousque sibi potentiam suam spiritualement exercere, nec plus, quam Corporis aptitudo & destinatio ferat, intendere & tentare, licitum sit. Siquidem rerum corporearum quarumcunque nosse habitudinem, naturam & Destinationes cum in genere sit officium Animæ humanæ, naturalis hoc activitatis suæ Exercitium Eam *primo omnium loco ad Corpus suum* proprium applicare debuisset, in statu etiam Integritatis, verisimillimum apparet, i. e. dum intelligendi & movendi actus in mundum reliquum, qui prius adesse debuit, quam cognosceretur, exercere debuit Anima, illos, ante omnem activitatis hujus ad externa effluxum, prius in proprium corpus, quod æquali jure præsto etiam esse prius debuit, quam actuaretur, intendere debuisset, probabile existit. Imò verò non absurdum esse puto, hanc prægressam Corporis Formationem, altero loco & *in specie*, statuere *in futura Generationis aliqua efficacia*; hoc quidem sensu, ut, cum Anima appareat in hoc mundo circa res corporeas nil nisi ex sensu, Idea & comparatione instituta agere posse, illa, Corpori, tanquam *Idea*, divinitus primum paratæ & perfectæ, immissa, huic ipsi ita efficacissime *assuescere* debuerit, ut posthac seipsam cum corpore, per longissimos Generationum successus, *intrinseca & solitaria* posthac quasi virtute propagatura, primum huncce, habendi & extruendi simile Corpus, habitum & activitatem, impressione hac efficacissima & completa, nacta fuerit, magis, quam alterius alicujus cujuscunque actus, ex corpore formato demum posthac sensim addiscendam aut acquirendam Ideam.

§. 10.

An vero (ut hoc inseram,) *Anima*, tanquam *Spiritus, Essentia*, qua talis, *inferior* multum habenda sit *Essentia reliquorum spirituum incorporeorum*, ideo quod corpori in mundo alligata sit, dubitari forte possit. Licet autem in re tam sublimi nostræ animali Rationi in hac vita parum certi scire datum sit, Deique opera quam maxime ex sensu & Fide dijudicari debeant: tamen cum nec scripturæ, Animæ humanæ in hoc corporis ergastulo *spiritualitatem*, perfectamque, sui spiritualement Existentiam, extra corpus, post mortem, non deneganti, imò verò aliquando eidem in futura Felicitate *ισαγγελίας*, i. e. similitudinem aut Identitatem Angelorum adscribenti, contrarium videatur, comparare mente Animæ etiam in hac vita Conditionem essentialem, cum eadem reliquorum quorumcunque spirituum; proinde Religionis violatæ vix reus putandus ero, si nec in hac vita Animæ humanæ deterioerem multo s. vilio-

rem esse *in se Essentiam*, quam spirituum creatorum aliorum, corporis expertium vel impotentium, conjiciam: siquidem nec Corpus ipsum, nec quodcunque, vi corporis, in animam redundare potest, ejusdem aliquid infert Essentiæ vel detrahit; adeoque *extra voluntatis Destinationisque Divinae* normam atque ordinem, vix dari posse puto causam, quæ in utroque spiritu magnam Essentiæ diversitatem sufficienter demonstraret. Sed hæc obiter.

§. II.

Dixi paulo ante, *causam hominis*, ita, uti est, creati, respicere non minima sui parte *Corpus ipsum*: non quasi hinc Corpus primaria & nobilissima hominis pars haberi mereatur, qua dignitate omnino, præ Corpore gaudet Anima, jure tum *operationis essentialis*, tum *æstimationis & promissionis divinae*, nobilitatem Corporis longissime post se relinquens. Sed dum Anima per se, etiam sine corpore, existere, Deique amore, summaque sui felicitate perfecte frui posse, Christiana fide rectè credatur; simul verò eadem in hoc mundo, ad certum aliquem Finem, corpori alligata statuenda sit; proinde hujus suæ combinationis necessitatem & causam, *non ex se*, dum per se subsistere potest, sed sane *ex ipso Corpore*, quod adesse sane conveniens erat, ubi Homo creari debebat, habere probabile existit. Et ut clarius eloquar, quod sentio, nil frivole ad quæstionem illam respondisse me persuadeor, si dixerò, *factum ita esse Hominem, quia creatus fuit universus hic mundus corporeus*. Quid ita, dicis? sic habe:

§. 12.

Mundi hujus quaquaversum visibilis s. sensibilis, eminentissima videtur esse conditio, *mutare & mutari*, h. e. per innumerabilia indefinenter Fientia, & per varias, sed concinnas, fientium rerum vicissitudines, adeoque *Temporis* successus longissimos, DEÏ actuantis principalissimi exhibere Actiones & Directiones, Potentiam & Amorem. Quatenus enim de DEÏ Creatoris, in mundi intelligibilis cujuscunque productione, *scopo* (citra profanæ opinionis crimen,) præsumere liberum est, fuisse illum *Bonitate & Amore* præcipuè *innotescere*, verisimillimum apparet. Is itaque, DEUS, ante rerum initia, cum esset non nisi solus, Ens unum & unicum, *cognosci*, a nemine poterat. Cum ergo liberè vellet ut cognoscatur, necesse erat, ut *crearet*, quibus innotescere possit. Cognosci verò non nisi ab *Intelligentibus* poterat; unde creare suscepit. Dum porro innotescere *Bonitatis & Amoris Effluxu* voluit DEUS, cognoscendum se exhibere sine dubio voluit, tum *quatenus in se est bonus & amans*, semper idem, tum *quatenus perenniter agit bene*,

per Facta innumera diversimode, sed *successivè* cumulanda. Creavit ergo *Entia Intelligentia*, *duplicis*, ut apparet, *ordinis & status*, *Alia*, quæ *intuitivè*, DEum, ut in se est; *Alia*, quæ *contemplativè & comparativè*, eundem per Acta, perenniter & *successive* scientia, bonum & amabilem cognoscerent. *Illorum*, cum tempore nullo egeat, cognitio est *simultanea*, perfecta, qualis fere est, proximè Intuentis rem perspectiva cognitio: *Horum* vero cum collectiva, comparativa, conclusiva, adeoque *successiva* debeat esse, *Tempore* opus habuit, Cognitio, qualis fere est *Quærentis* ambulando de loco in locum, de parte ad partem, de re ad rem. *Tempus* porro cum est mensura *successus & durationis* *Motus* de Terminò ad terminum, s. potius de puncto ad punctum; *Motus* autem inevitabiliter præsupponat *res fientes*, i. e. *successive notas & mobiles*; quod ipsum de nulla alia re, quam de *materia & corpore* prædicari potest; siquidem *Motus*, esse sine Recipiente, aut corpore, concipi vel credi non potest: sequitur hinc in Cognituro requiri *Essentiæ & consistentiæ suæ talem Aptitudinem*, quæ *affici* possit *Materiis*, *successive* s. in tempore motis, i. e. ut habeat pariter *Corpus*. *Aptitudinis* hujus corporeæ, in respectu & connexione ad subsequam cognitionem, prima debet esse conditio, *apprehendere materia mota indolem*, quod fit *sensu*: *Sensus* requirit *Dijudicationem*, quæ fit *Ratione & Ratiocinatione*; quibus ipsis tandem absolvitur *Intellectus animalis*. Hunc ultimato sequitur *Affectus*, *Voluntas*, & *Motus animales*: ita dicti voluntarii: quibus ipsis tandem Homo s. Anima ex corpore rationalis & intelligens, post corporearum conditionum, undiquaque concinnissimarum, & *Dei Bonitatem & amorem* undique loquentium, temporariam & *successivam* considerationem & usum, redire potest eo, quo exiit, nempe ad *Amorem DEI Creatoris recipiendum*.

§. 13.

Hac quidem ratione palam esse puto, hominem naturaliter consideratum, ut possit esse & conversari inter res corporeas, succedentes & concinnè mutabiles, post partem sui rationalem s. spiritualementem, i. e. *Animam*, opus habuisse *Constitutione & Aptitudine* congenere, *corporea*; i. e. ut spiritus, vi divinæ *Voluntatis*, mundo huic corporeo dicati, habeant *Corpora propria*, quæ affici possint *Conditionibus* rerum corporeis. Adeo ut manifestum hac connexionem evadat, in hos fines *soli spiritui animali concessum esse, esse & agere in corpore*. De aliis autem *spiritibus* vix evidenter satis probabile existit, eos tali propria & libera virtute, cum corporibus congregari, esse præditos; cum solum hæc

domestica sit spiritus humani, eique *soli*, vi divini ordinis & voluntatis absoluta, propria *Energia*, ab aliis spiritibus omnibus aliena.

Disquisitio II.

Cur Homo sit ?

sive

De Fine & Destinatione Corporis, in specie.

§. 1.

COrpus ergo, ut præcedente Disquisitione declarare allaboravi, cum habere debuit Humanus spiritus s. Anima, citra quod mundanis corporeis Rebus inesse efficaciter vix potuerit; prono hinc subit pede *Quæstio*: *In quonam in specie consistat isthac Aptitudo Corporis; Mundo huic sensibili subordinata, & quanam sint & quot Aptitudinum harum Corporearum eminentissima Classes & species, juxta quarum curam Anima rebus corporeis externis uti convenienter possit?*

§. 2.

Ad formandum in hac re distinctum Conceptum, disquirendum ante omnia venit, *quot & quibusnam præcipue activitatum corporalium speciebus Anima in hac vita actu polleat & pollere debeat?* Ubi tres horum actuum summarie constituendæ sunt Classes, 1.) *Activitas circa Externa* qualiacunque, per actus rationales & voluntarios: 2.) *Activitas circa proprium corpus*, per motus vitales: 3.) *Activitas circa speciem conservandam*, per Actum generationis. Et ecce! fundantur hæ ipsæ in explicita Divina Destinatione, tanquam Lege, sub ipsa Creatione, etiam in statu Paradisiaco Humanitati promulgata. Ita enim cum creasset DEUS Hominem, *Primò* omnium apparet non solum *intendisse*, Genes. 1. v. 26. Sed *actu indixisse Corporis actuationem* ad & juxta res externas qualescunque, tum per *Sensus, rationem & ratiocinationem*, tum per *Loquelam*, tum per *Actiones Membrorum voluntarias* quascunque, Genes. 1. v. 28. 29. 30. c. 2. v. 15, 19. 20. 2.) *Curam & Conservationem Corporis proprii*, Genes. 1. v. 29. c. 2. v. 16. 3.) *Propagationem speciei*, Genes. 2. v. 15. Et his iisdem singulis Destinationibus, DEUM etiam *maledixisse* post Lapsum, pariter ex sacris manifestum est, & 1.) quidem *Rationalibus voluntariisque actibus*, Genes. 3. v. 17. 19. 2.) *Vitalibus*, Genes. 3. v. 18. 19. 3.) *Propagativis*, Genes. 3. v. 16. His itaque summis Activitatis humanæ generibus

bus univerſa Humanitatis, ut in hoc mundo, & erga hunc Mundum eſt, abſolvitur & abſolvi debet Conſtitutio.

§. 3.

Pro hiſce vero explendis Activitatis humanæ Intentionibus quid, quæſo, involvitur aliud, quam requiri & præditum eſſe *Aptitudinibus corporeis*, quæ perficiendis iſtis actibus adæquate ſufficiant. At vero requiruntur indiſpenſabiliter *in priores ſcopos* partim *ſenſoria*, partim *membra*; ſimul vero etiam, pro *Conſervatione* ipſius corporis Organa ſpecialia, mechanicæ præc. ſtructuræ & diſpoſitionis, i. e. *viſcera*: Pro *generandi* tandem potentia, cum quodlibet Corpus progenerandum pariter habere corpus, habere Animam debeat, opus eſt pollere Progengerantes, *ſuppeditandi Animam* æque ac *materiam pro Corpore*, ab Anima formando per organa certa, *Virtute propria*.

§. 4.

In PRIMA *Activitatis corporeæ claſſe*, cum Reactionem quandam perpetuam inter res corporeas externas, & inter corpus humanum intercedere opus ſit, quæ neceſſario fieri debet mediante *Motu*, ibi primo loco inquirere non ſupervacaneum foret: *quot motuum modis externa res ſ. corpora incurvere ſoleant in Corpus animale humanum? & an hoc etiam appropriatum ſit hiſce Incurſibus ſingulis? Ad prius* non ita difficile eſt reſpondere, id fieri præc. per ſumma illa univerſalium, qui in mundo corporeo quaquaverſum vigent, *Motuum genera, Motum ſcil. Caloris, Elateris, Ponderis, & Luminis*; quibus ipſis reliquæ omnes motuum ſubdiviſorum ſpecies recte ſubordinandæ ſunt. Sed cum non placeat, hos ipſos Motus ſpecialius proſequi, ſiquidem Phyſicas ſpecialiter iſti ſpectent Conſiderationes; ſolum hoc in rem noſtram, & ad ultimum quæſtionis momentum addere conveniens erit, *congenerem illis & proportionatam* eſſe debere Diſpoſitionem Corporis humani, ad illos ſufficienter apprehendendos & tractandos. Sed ecce! quam concinne efformata & diſpoſita ſunt *ſenſoria*, comprehendendis Corporum motibus ſingulis exquisite ſufficiantia, pro *Luminofis, Viſus*; pro *calidis, frigidis, mollibus, gravibus, levibus, denſis, glabris, &c. Tactus ille craſſior*; cui reliquæ ſenſuum ſpecies, tanquam tactibilibus corporearum. Qualitatum per minima Perceptiones, *Olfactus, Guſtus & Auditus* convenientiſſime, & ſufficienter ſubordinatæ, ea fini, *tum* ut minutiffimorum Corpusculorum Actus, quæ ſingulatim craſſa luminofa & tactibili qualitate non pollent, præcipue propter efficaciam eorum ad corpus humanum, obſervari poſſint; *tum* ut congregientium ſ. colliforum ſolidorum, aut aliorum, fluidorum etiam, vehementer commotorum, Corporum

porum Motus, si quam maxime etiam nec videri, nec palpari possint, *eminus* deprehendi & dijudicari possint. Quam concinne porro *Membra s. Artus*, Artuumque agilitates sufficiant tractandis, admovendis, removendis, rebus corporeis, modo tractabilibus, quibuscunque, cuilibet credo esse manifestum.

§. 5.

Interim Corpus hoc, ut sit ita convenienter *sensibile & agile*, varias exposcit *conditiones*, & materiales proprietates; & quidem 1.) dum quaquaversum corporeis Incurribus patere debet, *undiquaque sensibile*, i. e. Motibus etiam subtilissimis *per totum* alterabile sit necesse est: 2.) Huic effectui subeundo, nulla melius quadrat Structura, quam *subtiliter sexta*: 3.) Cum juxta sensum & rationem diversimode, & sæpissime quantopere agiliter moveri debeat, *mobile undiquaque* sit oportet: 4.) Mobilitas hæc propter hanc Texturæ & Mobilitatis necessitatem, *mollitiem & Flexilitatem, tenacem*, tamen, requirit: Sed simul 5.) *Fundamento hinc inde firmo & duro* suffultam, partim ne ob mollitiem cito collabascet, partim ut ponderosis tractandis sufficiat. 6.) Mollities hæc & Flexilitas, cum sit requisitum corporis talis, quod ex minutissimo puncto in grande Structum sensim excrefcere debet, pro hoc sui accremento *Humiditatis multa & diversæ* partim materia, partim vehiculo indiget: 7.) Interim his respectibus *Mixtionem* sui neutiquam firmam, metallicam, aut vegetabilem, sed *laxam* undique requirens: 8.) Humiditas hæc cum in struendo & structo corpore *non physice imbibitoria*, sed *mechanice ad- & trans-notoria* esse debeat, requirit partim *organa mechanice impulsoria*, partim *consistentiam* corporis undique *porosam*, transmissoriam: 9.) Organa hæc non minus ac artus externi, pro vario & subordinato sui scopo, *diversimode configurata, subordinata* esse debent: 10.) Omnia hæc, cum juxta temporis longos successus actuari debeant, hujus suæ Integritatis *durabilitate diuturna* opus habent imo fruuntur. Sic adest Corpus structum, sensibile, agile, loco-mobile, molle, flexile, fundamento tamen duro innixum, sed undique humectum, prorsum, laxe-mixtum, organisque subsidialibus undique concinne distinctum, durabilitatis simul egens diuturnæ & ordinariæ compos. Quibus ipsi conditionibus satis esse potest corpori, pro actibus Animæ sentientis, ratiocinantis, moventis temporariis, juxta primam suæ in hoc mundo necessariæ Activitatis classem, sustinendis.

§. 6.

At vero (quod ALTERAM *activitatis humanae*, corporis domesticæ oeconomiæ debitæ, *Classem* attinet,) dum est in Orbe universaliter

MOTUS,

motus, quaquaversum perpetuus, non solum in maximis, *integralibus* dictis, partibus, sed in minutissimis etiam atomis, *integrantibus*, per singulas individualiter, ita quidem, ut singula hæc Corpuscula, si vel libere vagentur, vel laxius alicubi cohæreant, motu vario facillime *afficiantur*, nexuque leviore *dejiciantur*; hoc ipsum tanto facilius procedet, non solum ubi *minus firma* est æqualiter in grandi aliquo humido - molli corpore *Cohæsiō & coadunatio* harum particularum, sed ubi *intrinsecæ mobilissima particula*, tanquam diffundendæ reliquæ dissolutionis efficacissimum Instrumentum, jamdum undique in magna copia *interjectæ* præsto sunt. Est vero Massa talis, infide cohærens, quam maxime illa, cujus *mixtioni terreo - mucido - pinguedinosa, multa aquositas* interseritur, cujus interactione perpetua, si nihil aliud, illa velocissime & funditus dissolvitur, i. e. in *putredinem abit*. Tali cum undiquaque *Corpus humanum* præditum sit, & esse debeat *mixtione*; vi hujus *prose & ex sua materiali dispositione* illud præcipiti expositum est *exitio*. At vero dum hoc pro Animæ actuantis usibus per longos temporis successus *integrum & incolume* existere, i. e. vivere & sanum esse *debeat*, dum *per se & ex se* hoc præstare neutiquam valet, *aliunde* expectet necesse est *sui Conservationem*. Cui vero, amabo, secundum omnem judicandi & dijudicandi *ἀξιόβειον*, hæc eadem melius, verius, & proximius tribuenda est, quam *Agenti illi*, cujus solius gratia *Corpus existit*, & cui soli, & unice etiam illud *insevit*; quodque reciproce quin conservatrice scientia & potentia perfectissime, aut minus quam corporis & quarumcunque corporis partium multipliciter actuatrice polleat, nullo unquam Rationis aut Experientiæ argumento evinci poterit.

§. 7.

Conservet ergo Anima vi propria suum corpus, tanquam Instrumentum suum in hoc mundo indispensabile. Sed *quomodo conservet*? an ignoto & incomprehensibili aliquo *Spirituale*, aut *balsamico* modo, *ὡς Θεὸς τὸ πῶν ψυχῶν*? nequaquam, sed apertissima, planissima, simplicissima tamen recta, constanti, ordinata & successiva *materiali methodo*, per machinas nempe corporeas, aptissime in *organicam directionem*, & ad obtinendum scopum præfixum dispositas, & appropriatas licet *per se* plane segnes & organice - immobiles, simul vero motibus universalibus quibuscunque, ratione specialis directionis contranitentes, sine ullo intercurrente alio medio nisi solum & unice *motu*, Animæ, tanquam Agenti, & Corpori tanquam Recipienti, *Essentia & Indole* perfectissime pari.

§. 8.

Cum ergo Conservatio hæc mechanico - organica genericè perficienda sit

da sit *motu*, *mobiles* sint & hic partes instrumentales quæcunque necesse est. Cum Motus hic conservatorius vigere debeat in Corpore *humido-molli*, *Mechanismi* certè Indoles recidet quammaximè ad *Motum Fluidorum, æqualiter Corpus humectatorium*. Quo ipso simul cum ex universa illa Corporis massa aliqua semper ex mixtione *secedant*, imo secedere debeant, quæ partim specialibus *usibus* debentur, partim *contagii instar* labem aliquam, præc. dissolutoriam nocivam, repente in corpore protrahant & diffundant, tum *separanda*, tum *colligenda*, tum *educenda* hæc miasmata erunt.

§. 9.

Opus ergo est I. *Motu Fluidorum, ordinatè & convenienter progressivo*. Pro hoc perficiendo 1.) opus est *organo* quodam (s. machina, motum hunc Fluidorum mechanica quadam proportione primo & efficaciter *impellente*; quale est *Cor*: 2.) Sed *Motus ipse* qualis quæso accommodatior in hos fines excogitari posset alius, quam *ejaculatorius*; qualis sit *actu cordis pulsorio*: 3.) Ejaculatio Fluidorum, ex uno aliquo puncto, per medium densum, in diffitas partes, singulis injectionibus æqualiter nunquam peragi potest, nisi per *intermedios tubulos*, quaquaversum distributos, hinc adsunt *Arteriæ*, ex una in plures, de majoribus in minores sensim terminantes: 4.) Ejaculatos ita ex Corde in arterias humores, *effundi* necesse est in ipsas partes, quæ hinc ubique *porosa* esse debent, ut undique sunt in corpore: 5.) Sed abhinc unde *redeant* in cor? *reprimantur*; quod fit *Motu Tonico*: 6.) Ast quomodo? per alia confimilia *Vasa & Tubulos*; quod fit in *venis*, per quas Humores, post officium humectationis, separationisque exsolutum, ordinate & sensim revehantur ad primum illum sui motorem, Cor. Sic prostat, sic viget indefinenter in corpore vivo *Motus humorum progressivus s. circulatorius*.

§. 10.

Cum porro necessarium sit, ut partim ex ista Humorum, imo interdum ipsius corporis, massa, quædam *activè* separari & eligi debeant, partim quædam indefinenter *passivè* secedant, & elabantur, opus certè est II. *Separatione, Asservatione, Ejectione*. Dum ergo primario separatio requiritur, 1.) quæ, quæso, aptior in corpore molliter texta excogitari possit separationis *methodus*, quam *cribratoria, colatoria, filtratoria*, qua ipsa subtiliores, nexu suo jam solutæ, & hinc inde noxiæ portiones, à crassioribus, utilibus, aut segnibus secernantur, transcolentur & secludantur: sed 2.) adsunt *Secernicula, Filtra, Colatoria*? adsunt certe, *viscera secretoria*: 3.) Cumque diversi sint & esse debeant in corpore humores, *diversa* etiam sint necesse est hæc Colatoria; quod apparet

paret ex *Hepate*, *Renibus*, *Intestinis*, *glandulis* aliis, &c. quam maximè etiam *Cute*. 4.) Segregata ita indigent, vel *immediata perpetua Excretionè*, vel sui *ad Tempus Asservatione* & collectione, posthac *simultanea Evacuatione*, ita quidem ut quam maximè nocivæ portiones indefinenter, segiores verò collective excludantur; aliquando vero opus etiam est *nudâ asservatione humorum separatorum utilium*, promptuarii instar, quale quid præc. fit in *Lympha* œconomia; pro quibus singulis scopis, singula adsunt organa necesse est; & adsunt certè, *Cutis*, *Intestina*, *Vesica*, *Folliculus Fellis*, *Vasa Lymphatica*, *Testiculi*, &c.

§. II.

Humores ita movendi, *natura spissiusculi*, magna hoc modo humiditatis portione privati, spissiores redditi, & ad transpressorium & colatorium illum ulterius motum posthac ineptiores facti, antequam Fluidi restitutione voluntaria beentur, & antequam, novo impulsui progressivo applicentur, pro mobilitatis suæ necessaria promotione III. *Intermedia, Subsidiari Conquassatione, Concussione, Disgregatione* egent; quale quid fit in *Pulmonibus*; ex parte etiam in *Liene*, qui tamen simul facillimam in abdomine remoram subeunti sanguini copiosissimo, receptaculum & diverticulum, quidni etiam Fomentum Ventriculo? præstare videtur.

§. 12.

At vero cum partim in Corporis perficiendum Incrementum plus, quam pro corporis præsentis mensura necessum sit, humorum, partim motu illo progressivo-secretorio magna indefinenter detrahatur corpori, & præc. humoribus pars, ne plane hi ista detritione sensim consumantur, IV. *Restitutione amissi* identidem opus habent; quæ fit *Actu Nutritionis*, & succenturiantibus, subsidialibus. Pro hac autem perficienda opus est, 1.) *Sensu Amissi*, qui adest in *Fame* & *Siti*: 2.) Cui statim & inevitabiliter complicatur *Concupiscentia*, quæ est *Appetitus*: 3.) Opus est *Assumptione*, quæ est *Cibatio* & *Potatio*; 4.) Opus est diversissimorum autcibulum s. nutrimentorum *Examine*, quod peragitur *sensibus*, præc. *Gustu*: 5.) Opus est prævia crassiore *preparatione discerptoria* s. *comminutione densorum*, & *subactione fermentatoria*, quæ fit sub *masticatione* & *immixtione salivæ*: 6.) Opus est *Immissione* crassæ hujus massæ in resolutionis chylolæ *officinam*, quæ peragitur *Deglutitione*: 7.) Opus est sensu & *Judicio sufficientiæ* in cibando, quæ est *Satietas*: 8.) Opus est *resolutione fermentatoria* in chylum, quæ fit in *Ventriculo* præcipuè: 9.) Opus est *separatione chylosæ* utilis materiæ à *Fecibus*, quæ fit in *Intestinis* mediante motu *peristaltico*, pro- & expressorio: 10.) Opus est *Receptione* & *Distributione* chylosæ massæ in ipsum sanguinem, quæ perficitur

vasis chyliiferis: 11.) Opus porro est *Sanguificatione*, quæ præcipuè dependet à *sanguinis motu circulatorio*, & connexa quasi confectione: 12.) Opus tandem est *scientia struendi corpus* in solidum, *notitia loci indigentis*, *cognitione eligendi materias congruas*, opus est *voluntate*, actum hunc nutritorium exercendi & perficiendi, opus est *sensu sufficientia*, ex quo cessare debet Agens.

§. 13.

Omnia hæc, dum sub multiplicibus illis diversissimorum actuum respectibus *alternatim* & *subordinate* succedere debeant, hac ipsa vero via varias subinde & *multiplices mutationes ac noxas* sustinere & possint & soleant, opus est 1.) *Observatione & Excubiis*, quas præstant *sensus*: Opus est 2.) *Læisionum vel factarum, vel imminentium Evitatione & Excussione*, quæ peraguntur partim *Affectibus*, partim *Motibus ita dictis morbosis*, nihil aliud, quam motuum vitalium ordinariorum Augmentâ & speciales horum ad eundem progressus, Secretionis, Excretionis, & Nutritionis finem Directiones, juxta Læisionum æstimationem, pro Fundamento habentibus, per organa vitalia, his usibus & Intentionibus conformia, & ut plurimum per se, ni impediatur, sufficientia.

§. 14.

De TERTIA illa *activitatis corporeo-animalis classe*, Progeneratione nempe, non est, ut multa hic adjiciam, cum de ea nil nisi *nudum factum* intelligere nobis datum sit, quod scilicet DEUS, qua Creator hominis, *sui etiam Imaginem* existere voluerit in eo, ut homo hominem legitime efficeret, simulque in Operante utroque, *indispensabiliter* in hunc finem simul *necessario*, Mare & Fœmina, præter *animalem* quandam *absconditam efficaciam*, Actum hunc *organicæ corporali aptitudini* & dispositioni alligaverit. Quis enim, qui (citra naturalem illam *Propensionem*,) tale quid nunquam viderit aut audiverit, tum ex illa activissima *Anima* maris, cum *Anima Fœminæ unione & mutua reactione*, tum ex *organicis* utriusque quantumcunque accurate perspectis, *aptitudinibus*, potuisset *vel à priori præsumere*, quod, si effici debeat homo, tali opus sit *methodo*, talibusque organis, & non aliter; *vel à posteriori concludere*, si adsunt talia Instrumenta, indispensabiliter per ea effici debeat homo, & non aliud. Proinde cum parum exquisitius circa hanc rem nobis nosse datum sit, supervacaneum esse duco verbis inhærere: sufficiens esse credo, Activitatem hanc humanam, inter reliquas, allegasse, cujus saltem veritatem & destinationem divinam, simul ac organicam physicam constitutionem & structuram scire unice nobis licitum existit.

§. 15.

Datur ita jam *Corpus s. Structum*, affabre, tum ex sensoriiis & Artubus, pro Rerum externarum apprehensibilium omnium, cunctiplici subeundo incurſu & tractatione; tum ex visceribus, pro sui ipsius conſervatione perficienda; tum ex certis organicis aptitudinibus, pro ſpecie propaganda, ſuper fundamenta firma, & terreo-mucoſo-pinguedinoſis materiis, cum multa aqueo-humida, laxa, mollitie & flexilitate tenaci, in ſpem tamen longa durationis, & Conſervationis, non ex propria ſui effectrice aptitudine, ſed aliunde juxta hanc exſpectanda, conformatum, ordinatumque, Anima actuantis uſui unice dicatum appropriatumque.

§. 16.

Hoc modo (ut vela tandem contraham) quid apertius quaſo, conſicitur, quam in genere quidem, Exiſtentiam & Durationem *Hominiſ* eſſe, propter *DEI Amorem*, comparatione, per Tempus inſtituta, cognoscendum & conciliandum: Exiſtentiam verò & Durationem *Corporis* in hoc mundo unice eſſe propter res mundanas corporeas quascunque: In ſpecie vero *Corporis* ſpecialiter ſtructi uſum & uſurpationem eſſe propter *Activitatem alterius cujuſdam* in hoc orbe *Agentis*, mundanas corporeas res, congeneri mundano corporeo actu cognituri & tractaturi, adcoque per ſe, tanquam ſpiritus, divina deſtinatione ſpeciali, motus in corpore eiendi & rationis, capacis; quod eſt *Anima*: Quippe qua 1.) per corpus hoc, & non aliter, ſimulque ſola, rebus mundanis corporeis, active intereſſe, illud actuare, ex ipſo ſentire, in ipſo ratiocinari, & per illud ipſum rationaliter & voluntarie agere poteſt, in *Amoris Divini* acquisitionem: 2.) qua hoc, ſibi ita neceſſarium Corpus, ſed fragile, in ſui domeſticos uſus, perenniter conſervet, juxta intrinſecam corporis ipſius ſtructi & ordinati aptitudinem, à reliquis *Corporis*, ad uſus externos ſtructi, & ordinati, Deſtinationibus neutiquam alienam aut iis contrariam, ſed concinne ſubordinatam & correſpondentem: 3.) qua in & ex corpore ſui ſimile, i. e. *Animam corpori organico impoſitam*, producat. Verbo: Corpus humanum tali, quali conſpicuum eſt ſtructura, & exiſtit unice in *Anima Agentis neceſſitates*, ob rerum mundanarum corporearum uſum; & inſervit etiam ſibi ipſi in integritatis, animæ neceſſariæ, conſervationem, ab illa ipſa exſpectandam, qua eſt *vita*; & inſervit univerſe humanae ſpeciei, quam hoc modo eſſe & conſervari, quouſque mundus & tempus duraverit, Creatoris ſtatuit ineffabilis AMOR.

Ad

Academiae Cæsareæ Leopoldino - Carolinae
Naturæ Curiosorum

Per Illustrem Dominum Præsidentem, Magnificum Domi-
 minum Directorem, Cæteraque incluta Societatis
 Membra,

πρὸς Ὁμόνοιας

L. Immanuelis Heinrici Garmanni,
Consulis & Medici Schneebergensis.

SI fides istis habenda sermonibus esset, qui per traducem incertis passim divulgati Auctoribus avitæ fabulam inscitæ, non sine ingenti gentis nostræ dedecore, jactitarunt; certe Germania nostra tantis ignorantæ tenebris immersa jacuisset, ut vix inde eluctari, istasque, summo - quantumvis studio, discutere & propulsare licuerit. Sed facile quidem nos Germani patimur, homines, sub alio cælo natos, ita nostris de rebus existimasse, prout sua quemque animi voluptas aut potius libido traxisse videtur. Nolumus jam priora illa post Christum natum secula in probandi castra arcessere, ubi Majores nostri, armis alias assueti, non minus in literarum elegantiorum studio ingenii nervos explicuerant, licet non sine magna Republicæ literariæ jactura multa generis istius monumenta, uti in rebus humanis solet contingere, temporum iniquitate sint intercepta. Ex quo enim profligata subinde barbarie, quæ in Monachorum claustris latitabat, elegantioribus literis antiquus suus honos iterum cœpit constare, & Augustissimorum Imperatorum singularis in litteras propensio & munificencia largis stipendiis omnium artium Magistros alere hinc inde consuevit, Germanorum etiam indefessum in amplificandis scientiis artibusque studium fructus sane præclaros non absque Gentium exterarum stupore & invidia ostendit, cujus solertiæ complures eosque eximios futura tempora seris nepotibus pollicentur. Prædeant modo in Scenam tot Eruditorum Illustres Societates, quas non in Academiis solum, in cæntro quasi collectas, sed etiam per distitas longe provincias adhuc florere, & suos undiquaque radios spargere videmus. Inprimis autem præclarissime de Sodalitate quæ a literis nomen habet, meretur inclusus Vester Naturæ Curiosorum cœtus, qui sub auspiciis Divi Imperatoris LEOPOLDI, semper Augusti, obstetricantibus magnis Viris, suasque operas certatim veluti ad promovendum laudabile institutum conferentibus, feliciter coactus, Deique præpotentis singulari cura ad hunc usque diem conservatus, novisque semper incremen-

tis, largiſſima profecto penu, locupletatus fuit. Certe eouſque eximium hocce Inſtitutum Magno Imperatori, Glorioſiſſimo literarum Nutritori, gratum acceptumque fuiſſe conſtat, ut nec medias inter orbis bello commoti turbas & ſub graviſſimo pro Imperii regnorumque incolumitate occupationum pondere Veſtræ Academiae curam depoſuerit, quandoquidem opulentiffimum illud, quod rarioribus naturæ & artis monumentis ſuperbit, Cimeliophylacium Vindobonenſe Vobis recludi juſſit, imo ipſam quoque Societatem privilegiis & immunitatibus vere Auguſtis liberaliter inſtrictam ſua tutela quam clementiſſime dignari voluit. Quid? quod ſequentium etiam Imperatorum, Inviſtiſſimi JOSEPHI pariter ac Auguſtiſſimi noſtri CAROLI VI. gratia veſtro non defuit ordini, quam etiamnum longe indulgentiſſimam experiri Illuſtri licet Collegio, quod pro gratioſiſſima propenſione Summo Monarchæ cunctam felicitatem, Victoriarum agmina, lætosque triumphos, Barbaris contremiſcentibus religioſe apprecatur. Accedit quod Sacraſſimum ELECTORUM Collegium, cæterorumque Principum Purpura non exigua ſane attulerint adjumenta, quorum quippe in tuendo exornandoque Veſtro ordine ſtudium ſemper fuit ampliſſimum. Sub tantorum igitur Nominum auſpiciis cœtus veſtri famam eouſque creviſſe quid mirum, ut nulla jam recensendis laudibus, veſtrisque meritis pro dignitate excolendis par queat inveniri Oratio. Et ſi vel ex invidio poſteriorum, quod tamen ſuſpicari non facile licet, livore veſtra taceantur merita perſtabunt tamen ea, & ab oblivione hominum graviter vindicabuntur per æterna illa Ephemeridum, a Vobis editarum, Volumina, in quibus quicquid vel Natura ſuo in ſinu ſervavit reconditum vel ſuperiorum ſeculorum incuria denſiſſimis immerſum jacuit tenebris, vel quicquid etiam longiſſimi temporis experientia a Vobis fuit obſervatum, ſtupenda proſus ſolertia cœgiſtiſ in unum & publico mundi Theatro ſolemniſter exhibuiſtiſ. Cum primis animo meo obverſantur Illuſtres, & Excellentiſſimi Academiae Veſtræ Præſides, Viri profecto jam dudum immortalitati conſecrati & ſempiterna meritorum amplitudine conſpicui, *Bauſchius, Februius, Volckamerus*, qui arti ſalutari ad vitam mortalium, quantum licet, conſervandam auſpicatiſſimo cum ſucceſſu operati ſunt, & per ſucceſſores adhuc operantur, qui ſupra Vulgus, quod nihil eſſe judicat tam proletarium, quam medicandi facultatem, ſapientes, omnem eo dirigunt vim ingenii, ut conjecturarum ac relationum mire ſæpe numero detortarum fallaciis remotis veritati, tanquam exploratæ fidei Matri litetur. Quod dum faciunt, ſolicite cavent, ne fiat in re omnium maxime ſeria luſus, ne ve vaga luxuriantis ingenii commenta pro principiis habeantur rerum agendarum, ſed ut rationi maxime inſtitatur, lucidæ omnino ac perſpicaci, quæ ſi experientiæ, optimæ illius Magiſtra,

gistræ, dictatis est stabilita, non facile poterit errare, aut parum cautos in præcipitia abducere. Tantæ scilicet molis est excellere in artium nobilissima, ut mirum debeat haberi neutiquam, quod rari inveniantur, quibus ea obtigit felicitas, ut ex immensis, quibus illa jacet immersa, difficultatibus eluctati in plano consistant, & optime de omnibus meriti officioso studio rem agant humano generi maxime proficuum, & præ cæteris summo jure expetendam. Fuit ista felicitas Vestris Præsibus semper propria, & vel ad malevolorum invidiam cœlesti munere liberaliter concessa. Ut enim ad *Bauschium Vestrum* recurram, qui cum Auctor & Præses primus Splendissimi Vestri Collegii atque Fundator A. R. S. MDCLI. cognomine Jason salutatus fuerit; quid aliud egit, quam ut posthabitis ac superatis quibuscunque laboribus eo tantum pedem promoveret, quo consilio ac industria sua in restituenda hominum sanitate, & eruenda totius Naturæ cognitione, perennem gloriam, aureum quasi vellus, peracto itineris sui cursu, reportaret? Quid dicam de *Fehrio Vestro*, Vero Argonauta, ab Augustissimo Christiani orbis Navarcha LEOPOLDO torque aureo condecorato? quem remis velisque eo dedisse operam constat, ut Argo in cursu suo magis magisque proveheretur in dies, & tota, cui summa cum laude præ erat, Expeditio, ad optatum aliquando portum perveniret. Antecessorum suorum Gloriam si non superavit, tamen adæquavit magnum illud Noricorum sidus & flos inter Eruditos jucundissimus, *Joh. Georgius Volckamerus*, cognomine Helianthus, sub cujus tutamine eo usque surrexit illustris Societas, ut per Augustam clementiam novis non solum insignibus exornata, sed præter ea Præsides ejus & Directores cum eorum successoribus in ordinem S. R. I. Nobilium quoad omnes honorum accessiones, haud omissa Comitis Palatini dignitate ipsoque Cæsareæque Majestatis Archiatri & Personæ ejus Sacratissimæ Medici titulo, recepti & solenniter fuerint cooptati. Qui modo tuetur summum Præsidis locum Per-Illustris *Lucas Schroeckius* alter profecto est seculi nostri Celsus, Archiater apud Augustanos sancta sua canitie Venerabilis, Mæcenas Artium & Scientiarum propensissimus, cui Deus arbiter temporum & rerum humanarum diuturnam largiatur vitam & sanitatem, quam vovent incluta Societatis Membra, quæ radios famæ & gloriæ per literas quæsitæ ultra Tagum longe ipsumque Borysthenem, dudum projecerunt. Profecto enim Academia Vestra tam arctis non potuit limitibus constringi, & uno quasi loco semper includi, sed quo splendor ejus novis subinde luminibus auctus magis magisque effulgeret, non in Germania solum, sed in exteris etiam regnis Celeberrimos ac præstantissimos quosvis in omni artis salutaris & naturalis scientiæ genere Viros undique conquirit, qui sua ope ac laboribus mutuo collatis in

subsidium venirent, & partam Academiæ famam sartam testamque conservarent. Hinc in nostros etiam Sudetes excurrere vobis placuit, indeque *Joh. Christianum Mackium*, Consulem & Physicum Schneebergensem, *Johannem Christianum Schumannum*, Consulem & Physicum Annæmontanum, *Joh. Fr. Henckelium*, Physicum apud Freibergenses in Hermunduris arcessere, ordinique Vestro associare. Quin etiam Vester, qui summus semper fuit, favor, & benevolentia prorsus singularis sollicitavit olim B Parentem meum, *Christianum Fridericum Garmannum*, Physicum Chemnicensem, cujus ego memoriam atque cineres pius colo, suavique semper gaudio obruor, quoties ejus sub Pollucis, astri benigni & bona fata pollicentis, nomine in Aëtis vestris oculis meis subjiciuntur meditationes. Jam vero, cum eximium illum favorem in me quoque renasci & conservari per litteras ad me datas significastis, totus ego rubore perfusus trepido, quando Vestra in arte Salutari & Scientia Naturali consummatissima eruditio in mentem mihi venit, cujus fastigium ad has pauperissimi ingenii mei vires vix ac ne vix quidem se inclinare credideram. Absterfa tamen verecundia accedo ad Vos, Illustria Nomina, Mæcenates optimi, gratiasque maximas pro singulari novoque Vestræ benevolentia documento, quo me immerentem in Amplissimum Academiæ Naturæ Curiosorum Ordinem sub Pollucis II. cognomine recipere dignati fuistis, decerno, simulque tacitum illum cultum, quo Vos Vestraque merita nunquam non prosecutus sum, hanc occasionem causamque idoneam nactus publice expono. Non possum quidem non dolere vehementer, quod Fasti æque Consulares, ac itinera & alia non adeo levia negotia, quibus post horrida infausti incendii Schneebergensis rudera Indies premor & fere opprimor, omne propemodum otium mihi surripiant & totum quasi me sibi habeant mancipatum. Interim ne ad Insignium Vestri ordinis ductum unquam otiosus inveniar, quantum in me virium erit, prætermittam nihil, quod ad amplificandum exornandumque Gravissimum Ordinem Vestrum pertinere arbitrabor, Symbolasque meas, si Deus vitam & Sanitatem largietur, qualescunque transmittam, quas non ex earum pretio, sed pro cujuscunque modulo & affectu jam dudum didicistis æstimare. Quod restat, devota precum formula concludo, Deum ter optimum terque maximum enixe flagitans, ut floreat ad posteritatis memoriam & seculorum ordinem Illustris Naturæ Curiosorum Societas, cujus conatus non turbet tonitru ex Septentrione eminus profiliens, quod Deus sua potentia ac per æquas pacis condiciones exultante ipsa Religione & Sanctuario, discutere, divinoque suo robore dissipare velit! Valete & agite feliciter! Dabam

Schneebergæ Sudetum, Mense Majo A.R.S, MDCCXXV.

M. JOH. ERNESTI GRVNDLERI,
Medicus Malabaricus, seu brevis relatio de statu artis
Medicæ inter gentes Malabaricas : ex ejusdem manu-
scripto in compendiolum redacta.

Quum vir plurimum reverendus, & meus olim in Pædagogio Regio collega Anno MDCCII. ad missionem inter gentes Malabaricas proficisceretur, erant qui ipsum rogarent, ut medicinæ, (cujus partes anatomicam & materiam medicam probe callebat, ceterarumque non profusus expers erat, ut testari de ipso possum,) conditionem inter has gentes expiscaretur, & si per otium liceret, de eo Europæos redderet certiores. Hujus desiderii memor noster Auctor, quum Malabaricæ linguæ addiscendæ causâ multos evolvere libros deberet, maluit ex tanta illorum multitudine illos potius legere, ex quibus medicinæ statum addisceret, quam quoscunque alios. Quum jam se probe in hoc scriptorum genere exercuisset, accessit Anno MDCCXII. ad scribendum hoc opusculum, quod Germanica Lingua exaratum, in Europam misit, hoc titulo præfixo: *Medicus Malabaricus*, qui brevibus edocet, quibus in Medicina principiis hæ gentes innitantur, & qua ratione quibusve medicamentis morborum curationes adgrediantur. In Europæorum medicorum gratiam, & ut suo examini hæc subjicerent, ex medicis Malabarum libris congeffit, & ex parte transtulit *Jo. Ern. Grundler*, qui præfationi inseruit totius medicinæ aliquam sciographiam secum à Brahmanno quodam communicatam, ex qua apparet, quo ordine tota ars in scholis harum gentium medicis tradatur. Perlegi hanc totam commentationem non sine jucunditate: & putavi me rem non ingratham curiosis medicis facturum esse, si summam aliquam ipsis præmonstrem, donec integer liber, quod fore speramus, lucem adspiciat publicam.

Præmittitur tabula præfigurationem templi medicinalis habens, cui explicatio quædam subjungitur. Sequitur præfatio occasionem scribendi libri enarrans, & exponens, quam difficile fuerit theoriam medicam consequi. Ex tot enim libris poëtice scriptis, vix unum tandem invenit, qui partem theoreticam tradiderit: reliquas formulas tantum remediorum exhibuisse. Sed in hoc etiam ordinem desideravit, & non raro illum ab aliis dissentire deprehendit. §. 6. Afferitur, ex omnibus inter has gentes excultis disciplinis medicinam plurimum boni continere, quum theologia eorum sit vana & impia, philosophia admodum mediocris, jurisprudentia nulla. §. 8. Missionarii abeuntes ex officina pharmaceutica orphanotrophi Glau-chensis.

chenſis inſtructi fuere multis medicamentis. Sed Malabares libentius ſuis inhærent, (*) nec id ſine fructu, §. 9. Narrat, quomodo tandem cum doctore Bramane medico collocutus fuerit, ex quo ſummam medicinæ in connexione audiverit & ſcripto conſignatam acceperit. Hanc ad verbum exhibet, tanquam ſummam Wagadaſaltirum ſeu inſtitutionum medicarum libris ſex omnem medicinam complexarum §. 10. & ſeqq. Nimirum quod origo medicinæ a DEO ſit, & aliqua per manus quaſi traditione inter Deos verſata fuerit, donec per prophetas ad homines perveniret, §. 11. exponitur. Ex §. 13. apparet, eſſe ex illis libros, qui de adjurandis dæmonibus & curationibus magicis præcipiunt. Conf. §. 19. Medicamentorum genera in VI. claſſes, ſecundum totidem ſapores, acidum, dulcem, ſalfum, amarum, acrem, & denique adſtringentem diſpeſcunt. §. 14. De medici & eorum, qui medico ſubſerviunt, conditione, de accuratò ægrotantium regimine, quamdiu hoc vel illo morbo vigilandum ipſi vel dormiendum ſit : quoties dentes & lingua repurgari debeant, oſque collui, itemque de anni temporibus præcipiunt, & accurate philoſophantur, quomodo quis ſingulis ſe menſibus gerere debeat, quomodo habitare ac cœnam ſumere deceat. §. 16. Similiter eſculentorum & potulentorum rationes in numero habent, & de ſingulis præſcribunt, quamdiu illa incorrupta maneat. quibusque vaſibus quam optime adſerventur. Ceterum docent §. 17. ex terra, aqua, igne, ventis & aëre, ſole ac luna ſapores ac vires medicinales in ſingulis generari & determinari. De reſpiratione ita ſtatuant. Intra diem & noctem 20600. vicibus aërem ordinario inſpirari: quicquid excedit aut deficit, morboſum eſſe. Morbos autem eſſe alios primitivos: ex his alios natos. Sed claſſium medicamenta ſecundum totidem ſapores in XXXII. ſubdividi: & huic tanquam fundamento ſuperſtructam eſſe artem medicinas componendi. Quærunť etiam de generatione hominis, deque formatione. Ut medicus prognofin feliciter inſtituat, debet de ſignis in ægro obſervandis inſtrui, idemque ad ægrum abiens augurium inſtituere, aves & quælibet obvia conſiderare, ut & illum, qui ſe vocat nuncium, & ſe
o 2 ipſum

(*) Conf. relationum de miſſione Malabarica continuationem III. p. 147 ſeqq. ubi hæc leguntur: „Europæi qui in his degunt terris in omnibus fere morbis opem medicorum Malabaricorum implorant, rati hos aëris in his terris conditionem, ut & alimentorum vires melius callere. Et ſane hi felicit multos perſanant: ſed hoc illis ſolemne eſt: ut Europæos, durante urtione, cibis fere tantum Malabaricis adſtringant, quoniam perſuaſum habent illos cum ſuorum remediorum viribus maxime conſpirare. Iſ medicinarum illarum vires expertus ſum in meo corpore: exiſtimant vero medici indigenæ Europæarum medicinarum vires in Orientali India minoreſ eſſe, quam in illis terris, ubi præparatæ ſunt.“

plum quo posito ab eo, qui vocavit, deprehensus sit. §. 21. §. 22. Illos ecenset libros, ex quibus pathologia disci debeat. Therapiæ ad umbrationem sistit §. 24. & in quot partes illa divellatur. De eo copiosius, verbis potissimum Auctoris, liceat exponere. Quartus institutionum liber sex capitibus absolvitur, quibus docetur, universam curandi artem octo classibus contineri, secundum totidem morborum familias. Adeoque prima classe contineri illos, qui morbos infantum tollere callent: Secunda qui morsus & ictus venenatorum animalium sanare norunt: Tertia, qui dæmonas fugare & mentis morbos possunt avertere: Quarta, qui succurrunt in venerem tardis & ad coitum ineptis: Quinta, qui morbos ceteros corpori ingruentes propellere satagunt; cui clâssi plurimus deferretur honos: Sexta, qui manuum opera succurrunt ægrotis: Septima, qui senium retardare, & canitiem avertere possunt: Octava demum, qua ratione omnes capiti & oculis accidentes morbi debellari debeant, probe callentes continentur. Oportet autem, si quis excellere in medicina velit, octo has medendi tanquam classes æque esse pervagatum, aut potius in singulis exercitatum, ut perfecte singula eo pertinentia calleat. Quum vero non omnibus liceat ad tantum adspirare gradum: hinc sunt apud eos, qui se uni tantum classi vel duabus pluribusve seorsim mancipant, neglectis tantisper reliquis, ut in his, quæ excolenda sibi sumserunt, eo magis excellent. Unicuique harum classium præsidet numen aliquod, tamquam patronus & tutelaris DEUS, quem medici illi venerantur, & medicinas ejus nomine exhibent. Sic infantum morbis præest ventus; aqua morbis ex venenatis ictibus favet: aër profligandis dæmonibus fert opem: ad venerem impotentibus ventus igneus opitulatur. Chirurgis luna subvenit & terra canitiem arcet: quintæ classis medicorum conatus sol adjuvat & oculorum capitisque morbis, tamquam Deus averruncus, anima hominis succurrit. Hæc ex §. 24.

Superest, ut ceterorum summas brevius referam. §. 25. Accurate præcipiunt de selectu medicinarum ratione locorum natalium, collectionis & asservandi temporis, quomodo singula præparari, præparataque asservari debeant, etiam de succedaneis præscribunt, §. 26. morbos primitivos & inde exortos, calculo adjecto, enumerat. Ex uno sæpe videas CCCIII. CCCLX. CCCLXXXIII. deductos. Mentis morbi traduntur esse DCCLXXXII. tota omnium morborum summa conficit MMD CCCXXXXVII. Chemiæ etiam rationem §. 27. habent. Hæc à Deo Tschiven libris IV. tradita est. Agunt de mercurio, sulfure, aliisque mineralibus, de salibus, antimonio, vitriolo, alumine, corallis, gemmis, metallis: deque instrumentis pyrotechniæ, & operationum enchi-
resibus.

refibus. De pulsibus, §. 28. accurate præcipiunt. Excrementa, præcipue vero urinam, considerant: pilulas polychrestas seu universales præparant, vehicula appropriata eligunt, diætam observant. Hactenus ex sciagraphia Bramanis.

Venæsectionem §. 30. nesciunt: scarificationes, sed raro & rudi minerva exercent: fonticulos & clysteres vix norunt. Sed qui inter Europæos habitant, sensum & V.S. & alia nostra inventa arripiunt. Anatomes §. 31. fere ignari sunt, adeo ut ne viscerum quidem situm sciunt. Sed ocularii medici de hac parte satis accurate loqui sciunt. Officinas §. 32. pharmaceuticas, quales apud nos sunt, ignorant: quisquis Medicus est, ipse præparat & dispensat medicinas. Species vero usuales, seu, ut loqui solemus, officinales reverendus Vir collegit & transmittere Halam parat, ut museo exoticorum & rariorum, quod orphanotropheum instituit, inserantur. Herbarium quoque vivum colligit, eodem fine. Hæc ex præfatione. Sequitur nunc ipse liber duabus partibus absolutus: quarum prior de principiis theoreticis agit: posterior autem de modo curandi morbos & de remediis.

Ex priori aliqua delibabo. Capite primo refertur, quod statuant tres morbos principales unicuique congenitos. Primos vocatur *Waldum*, i. e. venti in corpore seu flatus; Alter *Bittum*, seu vertigo vel stoliditas. Tertius *Tschéstum*, hoc est, impuritates humorum. Et hi quidem ex variis causis emergentes ceteris præponderant; secundum individuorum conditionem, aliosque vel excitant vel supprimunt. Cap. II. de pulsibus inscribitur. Statuitur autem pulsus in universum triplex, pro triplici morborum classe. Mira sunt, quæ de pulsum philosophia commemorantur. Sub umbilico, ad intervallum quatuor digitorum latorum, esse radicem pulsum, ab qua bis & septuagesies mille arteriæ oriri dicuntur, quæ inde per corpus universum dispergantur. Ajunt autem hanc radicem esse latam, quantum quatuor digiti sunt, & altitudinem habere, quanta est longitudo duorum digitorum. Non absimilem esse formam coralliis: esseque ipsum illum locum, quo homo concipitur. In feminis præcipiunt pulsum lævæ manus explorare: in viris autem dextræ. Esse autem pulsum ejus magnitudinis, quæ est in grano hordei. Tribus digitis illum explorant: utque acutius sentiat pulsus, opus esse digitos trahere, ut fragorem edant. Modos pulsum designare solent similibus phrasibus: pulsus graditur: instar ranæ subsultat; instar lumbricij reptat, serpentis more reptit, reptit ut cæcilia; incedit ut pavo, ut gallina, ut passer, ut palumbes, ut cornicula, currit ut glires. Cap. VII. de febribus agit. Sunt febres ardentes inter morbos, quod est in regno suo rex. Sitis eas

comitans est instar Dei mortis; sunt autem tam graves morbi ex scintillanti igneo oculo, quem idolum Ischuren in fronte unicum gerit, enati, de quo historia adjicitur. Cap. IX. de signis morborum & mortis agit. Refertur §. I. hoc curiosum sane. Si quis scire cupit, utrum is, qui decumbit, sanitatem sit recuperaturus, an vero morti concessurus, urinam ejus patellæ injiciat, tum stramen oleo puro intingat, & destillare in urinam sinat. Si guttula illa fundum petit, ille moritur: si vero supernatat, spes est certa salutis. Ibidem commemoratur ex astris etiam præfagia illos capere. Caput X. morbos familiares illorum hominum enarrat, quorum sunt CLXXVII.

Pars posterior de modo curandi & de remediis agit. In præparationibus suis, quæ chemia illorum est, fere semper & ubique sterces & urina vaccarum accedit, quod procul dubio faciunt, quia de sanctitate horum animalium alte infixam mentibus persuasionem fovent. Sed parum licet ex hoc capite referre, quoniam nomina plerorumque simplicium non sunt nobis cognita.

Finita hac parte secunda annotationes variæ superioribus suo loco subjiciendæ comparent; ex quibus sequentia excerpti. Tranquebar, Danorum in India Orientali emporium, ubi Missionarii degunt, jacet supra gradum undecimum latitudinis borealis, minuto quinto. Malabares temperamenta tantum tria statuunt. Loco carbonum utuntur in operationibus chymicis & fere etiam reliquis culinaribus, stercore vaccarum exsiccatō.

Ultimo demum loco apparet vocabularium medicum, ubi termini artis & simplicium medicinarum nomina exponuntur.

Si quis cum hac brevi recensione conferat, quæ nobiscum alii de medicinæ apud Sinenses & Japonenses statu communicaverunt, videbit, ut existimo, in multis admodum convenire hanc Malabaricam. Ne de reliquis dicam, vel una illa convenientia est insignis omnemque admirationem superans, quod ex æquo destitutæ hæ singulæ gentes fundata theoria aliqua vel tolerabili: tamen, quod experientiam apud se canam conservant, in praxi sint felices. Quod non solum fide dignissimorum missionariorum testimonio certum est; verum etiam itinerum plerique Scriptores, vel ad invidiam Europæorum medicorum, confirmant. Neque solum theoria vera destitutos tam exoptatus successus comitatur eos, verum insuper falsissima eorum theoria, quæ undiquaque elucet, & anatomes crassa ignorantia, tamen eos, pulsuum signis tanquam cynosura ductos, non deducit à recto in curationibus tramite, quia praxin suam non superstruxerunt theoriæ; sed observato & deprehenso qualis sit pulsus

ægroti,

ægroti, hoc quasi indice ad medicinæ exhibendæ commentarios ablegantur. Sed hæc ulterius exsequi non est nostri instituti, quibus libelli elegantis & curiosi faciem lectori benevolo sistere in animum fuit, cui fini satis nos fecisse existimamus.

De quibusdam rarioribus Indiæ utriusque Exoticis,
ac præcipue, de Terra Sinica Bezoardica
Tanzuè dicta:

Ad Excellentissimum

LUCAM SCHROECKIUM,

Cæsareæ Leopoldino-Carolinæ Naturæ Curiosorum Academiae dignissimum Præsidem,

EPISTOLÆ DUÆ.

Doctoris Michaelis Schendo R. C. Eq. Van der Beck,
Militarium Nosocomiorum, nunc Russici Imperii Exercituum Medici, Academ. Nat. Curios. Collegæ
dicti *Critodemi*.

Epistola Prima.

Quo primo tempore, Præses Amplissime, in Illustrem Cæsareæ Leopoldino-Carolinæ Academiae Ordinem cooptati, sortiti provinciam hanc sumus ut abdita naturæ juxta Institutum scrutari partitis inter nos studiis juberemur, eo nervos omnes dirigendos duximus, omnique diligentia ac industria entendum ne homini profusus inutili hic honos habitus esse videretur. Quo nomine non Tibi otiosas observationum compilationes ex multiplici praxi mea in variis disparatisque climatibus hausas, aut ex vaga quadam experientia depromptas deberi cognoveram, sed à tali quem assidua peregrinatione naturæ codicem pervolventem nosti quid ulterius optari, quod locupletissimum naturæ gazophylacium perscrutantibus minime indignum censi possit. Hinc cum plerique Systematici omnia cum principiis Cartesii figurarum fato metientes revocata ex orco Democritea Philosophia, jam nata parturiant & refossa ex veterum scriptorum quisquiliis recudendo phantasmata cramben ab aliis costam sapius recuquentes in epulas literarias protrudant; inter tot neotericarum opinionum & scripturientium divortia de ulteriori remedium indagatione potius solliciti,

liciti, cum vel sola remediorum scientia artificem totum consumat, tumultuarias hæc pagellas rudi Minerva conscriptas ad Te interim dare decrevimus, quo usque æquo temporis spatio quid exasciatum magis ex voto contingat expromere quod propriæ experientiæ scrutinio in Chymicis castris pressius investigando adinvenimus.

Universum licet vegetabilium regnum tamquam miraculorum Divinorum promptuarium veneremur, qui amplissimum tamen materiæ Medicæ ambitum nostræ ætatis cum angusta prisca ævi penu conferre studebunt, Exotica, dum non omnis fert omnia Tellus, magnam Materiæ Medicæ partem constituere, artis nostræ cultores fatebuntur. Arabes enim, Gentiles, Barbaros, Silvestres, Indos cunctis Europæis multo vigilantius sua simplicia observasse, dudum in propatulo est; cum in hunc usque diem de Plantarum duntaxat faciebus & nominibus adhuc eruditorum Botanophilorum chorus anxie disceptare non vereatur. Quæ nostro igitur Exoticorum Museo, hoc ultimo Lusitanico itinere remedia accesserunt enunciaturus haud injucundam prorsus me operam collocaturum confido.

Cum aliquot nuper Serenissimo Lusitiæ Regi è Nummophylacio meo antiquos eximii operis Onyches, vetustosque lapides illustrium monumenta virorum, quibus delectari videbatur Ulyssiponæ obtulisset, inter alia Regiæ Munificentia documenta, Aulicus Apothecarius qui & instructissimis ex frequenti Indorum commercio Exoticorum Officinis præerat, duas elegantes arculas rarioribus utriusque Indiæ refertas Exoticis imperiebatur, non tantum ut votis meis quibus Regios Medicos sollicitaveram indulgeret, sed & animo in naturæ arcanorum indagatione indefesso novam experimentorum rerum usum docentium materiam suppeditaret. Pervagatis itaque pluribus terræ angulis rerum analysi modo intentus, Tibi Vir Sapientissime qui naturæ opera sedulo pervestigantibus quicquid curiosum ac utile in publica commoda redundare potest desponsasti, unam interim subsidiorum Exoticorum Apertam Arculam, duabus nempe Epistolis circumscriptam obferre statui; in quibus non modo ea quæ circa quædam minus nota simplicia ex praxi didiceram exararem, sed & alia plane ignota per Experientiæ Lapidem Lydium, apud quem omnia examini subjeceram comprobata pandens ad Te rerum naturalium Arbitrum, candidè sisterem.

Occurrit autem præprimis Radix quædam geniculata, pallide flavescens, variisque nodulis ac cingulis instar Hypecaquanæ calamistrata, quæ noviter ex America adducta, Gentianæ Indiæ nomine à Lusitanis decoratur; licet magnitudine, colore, figura, nullatenus Gentianæ Radicem
sed

sed quendam potius *Hypecaquanæ* speciem referre videatur. Ipsum enim *Chinæ Chinæ Corticem*, *Gentianæ Indicæ* pariter nomine, circa ann. 1649. & regione *Quitensi* in *Hesperiam* translatum *Febrifugum*, primùm innotuisse quem latet? Tantæ verò & tam penetrantis, aromaticæ, tamen neutiquam ingratae amaritudinis deprehenditur, ut *Europæa Gentiana*, *Centaurium* aut *Colocynthis*, aliaque amarissima cum hac collata simplicia insipida & inertia vocari mereantur. Itaque adversus omnium *Februm* malè moratarum indolem, quibus & hodie *Cœmeteria* saginari comperitum est, *Tertianas* & *Quartanas* præcipue ex *Bile*, *Pancreatico succo*, *Intestinali Lympha* aliisque *Galtriciis Liquidis*, peregrinis salium in intestinis hospitantium saporibus, inquinatis sua incrementa capeffentes vix tutius certiusque hac radice *Anti-Pyreticum* in universa rerum natura reperiri pronuntiare non hæsitamus. Siquidem vel unicus hujusce radicis scrupulus ad febrilia fermenta è visceribus excutienda plus efficit, quam repetitæ didrachmales nauseosæ *Chinæ Chinæ* Doses pro februm radice tollenda unquam præsterint. Quinimo plurimos ex sola istius novæ *Gentianæ Indicæ* masticatione & salivæ tantummodo deglutitione tamquam incantamento restitutos vidimus, ut hanc radicem in *Chronicis* omnibus, qui *Medici* patientiam fatigant, maximis laudatam effectuum exemplis, *Exoticis* omnibus ex *Vegetabilium* familia, nostro calculo præferendam duxerimus. Quamobrem etiam specificas hujusce vires in insigni quodam *Amaro Balsamico* & subtilissimo *Alkalico* constitutas in *Elixir* concentratas, datis illico ad *Clarissimum Nostrum Kolæserium Virum Polymathestaton* consummatæque eruditionis *Medicum* literis significavimus, rati medicamentum quod re vera superaret & longo stadio post se omnia alia amara relinqueret, in reatu *jecinoris*, *Spleneticis*, *Nephriticis*, *Hystericis*, *Arthriticis*, *Scorbuticis*, *Literatis*, saluberrimi dubio procul usus futurum. Quanti enim, ex quo sacris istis intersum, semper *Amara* fecerim, probatum est omnibus qui *Medica* nostra consuetudine aliquando usi, *Amarorum Patronum* me vocare non sunt veriti.

Sanè in *Chronicis*, quorum contumacia vulgarium auxiliarum vim superbe satis eludit, infimi præcipue ventris morbis, *Amara* cæteris omnibus palmam reddere dubiam indubium est. Hinc vel ab ipsis *Medicinæ Incunabulis* quæ paucarum herbarum *Scientia* nuncupabatur, *Antidotus Hiera Picra*, *Sacra Amara* & *Asylum Languentium* vocata, quo semper apud *Medentes* pretio *Amara* extiterint, continuata experimentorum serie abunde testari posset. Qui morbos ex primis viis tamquam ex *Pandoræ pyxide* in totam œconomiam animaleam disseminari credunt *Sinenses*, *Daykium* æque ac *Hippocrates* ab *Europæis* æstimatur, se-

quentes pro faburra vitiosa & morbifera excutienda, ad Amara tamquam ex Æsculapii Fano deprompta simplicia ferme omnes confugiunt, fermenta ex quorum penuria maturatur senectus restauranda exinde opinati. Longa prorsus deductione opus esset si veritatem hanc Medicis exercitissimis & longo rerum usu confirmatis aliunde notam probare animus foret. Quippe quod ex iusto vel vitioso stomachalis fermenti caractere totius œconomia sana vel ægra dependeat, inibique prima valetudinis vel morborum semina ac radices conferantur, depangantur, propagentur, inolefcent, denique maturentur, adeo ut Helmontius suo sensu abundans Stomachum esse palæstram febrilis certaminis & febrile centrum dudum fuerit opinatus. Amara omnem absolvere videntur paginam, ut pote quæ dum principem inter Stomachica locum meruere, tonum viscerum corroborando, & asperitate sua humorem vitiosum facile excopando, morbosos in primis viis destruunt apparatus. Omnia quin etiam Amara Balsamicam Indolem redolere vel solo Aloes exemplo evinci posset, quæ non solum mortua condiendo corpora Balsamationum basim constituit, sed & ad vitam longam conferre à primævis Medicinæ parentibus credebatur. Hinc tritum illud originem traxisse constat: Qui vult vivere annos Noë, utatur Aloë. Ut nil referam tot Pilularum Aledphanginarum agnomina, Noribergensium, Francofurtenfium, Hamburgensium, Halensium, Rosatarum, Violatarum, Cichoreatarum, Venetis quibusdam è Mustaceo laureolam captare studentibus, Divæ Fuscæ cognominatarum. Et quemadmodum Herba Centaureum, vide *Ledeli* Centaurium minus, Auro tamen majus ac pretiosius, quod Simon Pauli Classe III. Quadripartiti Botanici adeo ad longævitatem commendat, tantæque ob egregios effectus apud Germanos existimationis, ut Mille Florenorum Herbam, *Tausentgulden-Kraut* appellare non dubitaverint, *Fel Terra* & *Fel Natura* quibusdam Botanicis dicitur, ita & *Aloë Bilis Vegetabilis* quam pluribus audit. Bilis enim animalis principiis salino-sulphureis turgens est Balsamum Vitæ. Unde & Abderitanus Democritus Hippocrati eum sanandi causa invisenti, dum serio occupatum in naturæ examine reperisset, quidque tanta moliretur aut quæreret sedulitate, percontanti, se Bilem quærere respondisse fertur, in qua videlicet arcana Naturæ Animalis latere non ignorabat. Sic & Scholæ Belgicæ decus Clarissimus Boerhaave diversorum animalium bilem in internos hodiernæ pharmacie usus feliciter introduxit. Quicquid enim virium Lapides Bezoardici, Hystricis, Simiæ, Humani, Bovini, Equini, alique in Vesicula Fellæa reperti possidere creduntur, illud partibus debent Biloso-Sulphureis quibus coagmentantur, cum nil aliud existant quam

quam Bilis per vitium coagulata , & cum partibus tartareo-terrestribus in lapidem obdurata ; unde & accensi flamma ardere luculentissima conspiciuntur , & aqua infusi , instar pretiosæ illius infusionis *Pedra del Puerco* , eandem amaro sapore solent inficere. Omnia quinimo Exotica quæ in supremo remediorum subfello haud infimam apud Practicos sedem occupant , gustu insigniter amara esse comperiuntur : ut enim prætereamus Peruvianum Corticem , Hypecaquanam , Jesuiticam seu Ignatianam Fabam , Pareiram Bravam , Radicem Sinensium Polychrestam ac celebratissimam plantam *Gin-Seng* dulcamari quoque saporis ; post *Nin-sing* in Japonia nullum vegetabile Exoticum vehementius expetitur , quam Costi Amari species *Putsiuk* dicta , quæ ex Gusarata à Belgis in Japoniam copiose transfertur. Radix Rhabbarbari tanti apud Sinenses Medicos habita , cum viridis & recens est valde Amara perhibetur. Ipsa Arbor Cynamomifera , cujus cortex adeo Analepticus est , fructum tamen producit instar baccarum Lauri liquore Oleoso Amarissimo prægnantem. Alkakengi Mexicanum in Hispania Nova *Coyopatli* dictum , efficacissima in morbis Infantum radix , amarissimi saporis est ; Specificum Anti-Dysentericum Novum , Nuces videlicet Americanæ rugosis albicantibus striis instar Nucis Myristicæ variegatæ , magnitudine tamen juglandis cortice viridi supra putamen adhuc testæ , adeo tuti certique effectus ut verè *Anthora in Nuce* appellari possint , Amarissimæ pariter sunt. Infusio aut Decoctio *Theé Boy* quam plantarum gemmam & vegetabilium gloriam reputantes Sinenses in ejus sorbillatione longæ vitæ spem ponunt , saporis est subamari. In Insula Bourbon inventæ sunt plurimæ Cavheé plantæ , quarum fabæ longiores & vividiores sunt , & ustulatæ amariores quam Arabicæ evadunt : Virtutes enim decoctionis Cavheé in amaritie quadam Empyreumatica consistere , benè noverat Venetiis quidam celebris *Calde* pocillator , qui panis crustis ad insignem amaritiam ustulatis , inque Dosi proportionata Cavheé commixtis abutebatur , cæterosque hujusmodi officinarum mangones in corradenda otiosorum pecunia superavebat. Ipsi Opium , cujus virtutes abunde descripsit Jenensium Professor Wedelius in sua Opiologia & quo artem nostram carere non posse Clarissimus *de le Bois Sylvius* inculcat , Sapor Amarus , Cerevisias Amaras seu generosius Lupulatas durabiliores existere neque adeo facile acescere notum est Zythopoeis. Vina debiliora , vappida aut pendula mox futura , Hungaris , Moldavis , Valachis Absinthio condire familiare est , quo à corruptione adeo evadunt immunia , ut nil obstante diuturna longioris Itineris successione integris viribus in Russiam usque transvehi possint. Memini equidem in Valachia ob intensum æstivum calorem & cellariorum

ad vina condenda profundiorum defectum, mense præsertim Julio & Augusto vix poculum vini non acidi aut acefcentis potabile reperiri, sed passim amara tunc in delitiis haberi, videlicet Abinthiaca ipsis *Pelino*, & *Pelinko*, copix cujus intuitu Ovidius in Pontum relegatus, non sine ratione scripsit

„ Terraque de fructu quam sit amara docet.

Sal Armoniacum omnia salia activitate sua superans insigni reliqua amaro præcellit. Sal Amarum Catharticum Epsomense, Mirabile Glauberianum, adeo omnibus Catharticis præferenda, ut optandum ægrotantibus foret si resinosis purgantibus Medicorum S. C. abrogatis, Amara Salina posthac subrogarentur. Vel simplicem Auri solutionem, aut Aurum Fulminans egregii in pluribus morbis effectus, austero-amari saporis esse, qui vel primoribus labiis Chymiam delibarunt nequaquam ignorant; & quemadmodum incipientem quorumcumque liquorum putrefactionem intermixta quælibet Muriatica quæ saporis amari sunt, cohibere constat; sic & putredinem Ovulorum Obstetricem, quam Lumbricorum Patriam vocavit Helmontius arcere. Unde ut ab Insectorum & vermium generatione immunia Artifices vernice oblita reddant Opificia, Nautæque navigiis ab Insecto quodam Aquatico instar Teredinis rostro carinam terebrante imminentem corruptionem avertant, adnotante sagacissimo Naturæ scrutatore Valisnerio, Aloen, Colocyntidem picis immiscere consueverunt bene conscii Amara quæcumque Insectis exitiosa esse, neque Ovula sua (natura magistra) deponere ubi vel minimam amaritiam olfecerint. Qua ratione etiam Sulphur utpote saporis amari liquores quoscumque fermentationi obnoxios, & Vina per Sulphurationem perenni duratione ad longum tempus incorrupta præservare censendum esset, illorum forsân vermiculorum generationem impediendo, qui armato oculo inspicientibus, innumero numero in aceto se produunt. Quin imo si vera essent Novatorum Gallorum, qui cum veritatem occupare non possint ad commenta recurrunt, verminosa Systemata, ex Kircherianorum somniorum orco in scholas nuper revocata, ipsam videlicet Pestem virulento quorundam vermium aut Insectorum sanguinem instar casei depascentium feminio tribuentia, omnia insigniter Amara utpote verminio perniciofa in Peste prodesse posse quis dubitaret? Ego equidem qui Medicorum odi vulgus Mysteriarchas & Secretarios, illud silentio nequaquam præteribo, quod licet hujusmodi vermium conjectura neutiquam ductus, adversus tamen triplicem grassantem pestem nullo alio præservationis medio fuerim usus, quàm præparatione quadam Minerali penetrantissimam ac peculiarem amaritiam habente, ac plane talem qualis in nullo alio ferme simplici gustui

gustui se offerat. Hinc amaras aquas quæ in Codice Sacro Prævaricatoribus causa mortis extiterant, efficacissima nobis salutis media suppeditasse non reticebimus, ut exinde in amaris sacram salutis anchoram statueremus experti.

Proxime sequuntur Placentæ quædam Japonicæ *Catacambra* vocatæ, magnitudine & crassitie unius *Joachimici*, barbaris characteribus insignitæ: coloris ex cinereo flavescentis, sapore *catechû* seu Terram Japonicam perperam officinis dictam æmulantes, attamen valde gratiori, utpote non adeo austero-vitriolicam & adstrictiori nauseosa dulcedine gustus organa afficiente; imo me Indice ad dulciusculum decantatæ Anti-Phthysicæ *Garmanni* Tincturæ, in via sicca ex Saturni saccharo & Martis Vitriolo per calcinationem & reverberium paratæ saporem aliquatenus accedentes, & sane præparatione illa ex Terra *Catechû* & *Glycirrhizæ* succo instar Muscerdæ sub *Cacciû* nomine apud seplasiarios prostante longe ad palatum præstantiores. Sunt qui eam pro quodam subtiliori *Catechû* cremore seu melius Magisterio venditant. Frequentibus vero diversorum menstruorum solutionibus edoctus asserere nequaquam vereor, aliqua equidem simplicia compositum illud *catechû* constituentia in harum quoque placentularum compositione neutiquam desiderari, exulante veruntamen Terra illa Vitriolico-Martialis profapiæ quæ *Catechû* basis audit, quæque arenosa sub ipso masticationis actu stridens in omnibus ferme Menstruis aquosis, spirituosis, oleosis, quibus alias *Catechû* potiori ex parte parari solet, insolubilis subsidet. Neque enim quis amplius in Exoticorum historia vel leviter tinctus, dubitare audeat, *Catechû* mixturam compositam esse ex Terra quadam Japonica *Arecka* (qua Indi perditæ delectantur,) succo inebriata, cum pulverum Vegetabilium miscella, præcipue vero decantati feminis *Banghe*, cujus intuitu non solum Anodynam vim obtinet sed & Venerem stimulantibus accensetur. Quantæ vero extiterit efficaciam hæc Japonica Fæcula, nomine *Catacambra* pharmaceuticis Gazophylaciis nuper accedens, in Tussibus inveteratis, aliisque acrioribus ex vitio Lymphæ defluxionibus Tracheam & pulmonales Vesiculas vellicando irritantibus, nunquam satis enunciare valeo. Quinimo ad cruentum sputum, aliasque ex impetuosa sanguinis expansione hæmorrhagicas regurgitationes compescendas non solum eandem cum fructu præscripsi, aut & insuper asseverare possum, quod Hæmoptoicis pluribus Scrupulo uno *Catacambra* per vices exhibitæ, efficacius quam cum Nitri Vncia subvenerim, ut orgasmo sanguinis coercito non modo citissime sed etiam constantissime eruptio atque fluxus intermiserit.

Neque prorsus indigna videtur curiosorum indagine Radix Indica *Saja*, quæ in pollinem redacta, fervidaque aqua in pulvem commixta, atque unguibus, digitis, faciei, capillis applicata, colore elegantissimo ex puniceo-flavescente eosdem constanter inficit nullo dein Lixivio diluendos. Hac radice Americanæ Fœminæ apud quas majus existimationis pretium flavedo quam albedo apud Europæas vœnustulas obtinet, loco fuci abutuntur, ad faciem & capillos barbarice mangonizandos; haud aliter ac Persicæ & Byzantinæ Neo-Nuptæ ad conciliandam (phantasiæ vitio,) manibus elegantiam, ungues pulvere *Alkanna* seu *Kna* tingere more gentis consueverunt. Cum vero *Curcuma* radix tam intensa flavedine nequaquam superbientis, tamen ad icterum a gravioribus practicis haud inutiliter commendetur; Radicem *Saja* saporis alias insipidi, potiori jure ictericæ mulieri exhibere non dubitavi, a cujus reperitis dosibus, non solum urinas instar croci tinctas, sed & easdem potentius quam a Rhabarbaro provocatas cum plena ægrotantis restitutione vidisse contigit.

Accedunt Cortices *Jubaba* subtilissima, tutissima tamen virtute Narcotica commendabiles, & quorum vel simplex suffumigium inebriare comperit habeo; unde & præcipuum apud Indos audiunt Paregoricum; iisdemque felicius quam *Chaguirilla* in praxi me usum observationum farragine probare valerem. Cum enim optima quæque sinistra utendi ratione perniciofa sæpius evadant, adeo infamis Opiatorum fama, ut plurimis vel audito saltem pharmaci Opiati nomine quasi perterrefactis, ad alia divertere quibus patienti immorigero mos geratur, conditio seculi exigat.

Nota sunt Radicis *Hypocaquana* fata, utpote remediis paulo activioribus & manifestius operantibus, sive ut vulgo loquuntur generosioribus communia, ut cum ad nocendum æque ac ad juvandum apta sint, a quibusdam Hyperbolicis efferantur laudibus, ab aliis vero ex artis Medicæ finibus supercilio censorio penitus proscribantur. Speciem veruntamen ejusdem Radicis *Cipo de Cameras* Hispanis dictæ, sistimus, *Sanguinea* a colore quo inter reliquas species distinguitur rubro vocatæ; majoris equidem apud Indos pretii ac vulgaris Cinerea, pro cujus libris circiter duabus, sanguineæ binas uncias vix facile obtinueris. Hujus pro dosi scrupulus mitioris atque levissimi effectus Emetici, ventriculum sarcina impura gravatum lenius exonerat, ut vel omnibus correctioribus Emeticis præparationibus quæ castra Chymica certatim suppeditare ambiunt, tuto carere possimus.

De *Pareira Brava* verba facere supersedebo, quæ licet in Brasilia remedium Univerfale audiat, & in morbis omnibus qui Diuretico-Diaphoreticis exonerationibus obsequuntur promiscue usurpetur, eaque propter

pter in Lusitania communioris ac cæteræ Exoticæ Radicēs usus, cum famam in confringendo comminuendove calculo non diu sustinuerit, apud Europæos neglecta quodammodo videtur, & plus ornandis doctiorum Exotica rimantium musæis, quam publicis usibus perperam destinatur. Diuturno veruntamen artis usu hanc comprobata radicem in fororiantibus Calculi morbis, in affectibus scilicet spasmodicis, pertinacibus Ischiadicis & Rheumatico - Arthritico - Podagricis passionibus, humores Seroso - Lymphaticos a naturali dulci indole deflectentes castigando, tartareas congectiones dissipando, tam in substantia quam instar decoctionis Théee per infusionem usurpatam expectationes nostras nequaquam fefellisse ad lydium practicæ veritatis lapidem provocantes ingenue testatur. Longe sane magis Exoticorum Patronis in *Pareira* quam in decantato Japonensium *Moxiburio* levamen agnitis. *Moxam* enim Europæis debitam ejusdem applicationem perperam & incongrue administrantibus, in *Noxam* sæpius conversam, quis est hodie qui ignoret?

Herbam *Acmellam Ceylanicam* itidem præteribo, ejus virtutes in concretionibus Tartareis & viscidis congectionibus resolvendis, ad renes tartareis quisquillis infarctos inquinatosque detergendos & urinam ciendam, Experimentæ nostræ suffragium semper tulere. Hinc & Hydropem, in illustri sacri ordinis Viro, plurium morborum hæredem, quam solvi per renes Helmontius tract. *Ignotus hospes* agnoscit, incipientem per diuturnum *Acmelle* usum feliciter expugnavimus.

Lapidis Bezoar ex Capricerva aut Rupicapra Bezoardica Persis *Paseu* dicta, (qua etiam ratione Turcis *Panschri* Bezoar vocatur) & quem auro cariorem largitur Caramania, dubias Alexipharmacas virtutes merito apud circumspēctiores Practicos hodie suspectas esse neminem latet. Huic in dignitate & munere suffectus est Lapis Hyltricus, Porcinus de Malacca pretiosissimus, aut de Ceylan, inferioris veruntamen famæ & pretii. Itaque animadvertant optaverim curiosiores ne in hujusce Kimelii emptione decipiantur. Ceylanicus quippe durior, ponderosior, & quasi lapidescens, mollior alter, levior, levigatior, & plus tartareo - cretaceus quam lapideus insigni amaritie intra breve tempus aquam infusionis inficit, ubi prior XII. horarum spatio amarorem vix notabilem solet communicare. Hujus adeo decantati Lapidis Alexiterio - Bezoardico - Sudoriferæ vires, radici cuidam Bezoardicæ qua Hyltrices perditæ delectantur, *Moringa Malabarica* dictæ originem suam debere perhibentur. Tres autem hujusmodi Radices, Lusitanicæ Exoticorum cistulæ insuper adnexæ sunt multo præcōnio condecoratæ, quasi virtute lapides ipsos pretiosissimos superarent. Figura, magnitudine & colore Pastinacas hortenses luteas ad amulsum referunt, nisi quod

si quod annulis numero pluribus calamistratæ instar celebris Radicis *Ginseng* conspiciantur. Odore sunt Aromaticissimo & substantia instar Zingiberis resinosa. Quid vero circa virtutum fidem statuendum maneat, cum pauca sint, quæ famam sustineant, pronunciare non audeo, donec opportuna experiendi occurrat occasio.

Vt nil referam diversas *Cardamomorum* species, Javanici scilicet, Ceylanici, Malabarici, Chinenfis & Americani, quæ licet figura & capsularum structura inter se toto, ut ajunt, cælo discrepantia, in viribus tamen ac saporis aromatici acrimonia coincidentia ipse sensus ostendit.

Item Americanorum *Sago*, farinosam nempe cujusdam radicis crassioris sæculam, artificiose ab iisdem granulata, nec plane fatui saporis, quæque apud Indos Panis (quem Homerus medullam hominum vocat, sacri codices Robur Cordis apellant) locum passim habet.

Mexicanum *Sabadilli* semen attingam, quod figura & nigrescente colore Muscerdam referens, triplici longiuscula gibbosa capsula excipitur, sapore acri amaro ac ferme Colocynthiaco, masticatumque instar Tabacæ Brasilianæ fauces acrimonia sua caustica illico aggreditur, & per horas aliquot nauseose irritando inficit. Axungia tritum miræ contra pediculos existit efficacæ, quos vix applicatum perimit & extirpat præsentaneo magis eventu, quam staphidos agricæ semina, aut ipsa Mercurialia Malagmata præstare hætenus consueverint. In hoc exitiosissimo semine quid ultra, casualiter edoctus, latere suspicer, Experimentis nondum confirmatus, asserere modo vix auferim.

Théam, quæ hodierno seculo caput suum inter Vegetabilia extulit Quantum lenta solent inter Viburna Cupressi ubique Theopota custodem valetudinis habent: & licet de Théè vulgaris sit inter Sinenses persuasio, hanc plantam sibi a Diis donatam vitæ prorogandæ causa, Thraonicos Théoposia effectus se neutiquam experiri Europæi conqueruntur. Vbi vero resciverint duriora Théè folia in China non potui sed arti Tinctoriæ inservire & hæc ad Europæos communiter transferri, cum una ex apicibus & tenellis summitatibus electi Théè pluris in natali loco veneat, quam centum alterius libræ, cautius mercari discent. Itaque iisdem *Extractum Herba Théè Boy*, seu succum in China penes Aulicos usitatum instar succi Glycyrrhizæ nostratis condensatum, ex nostra Exoticorum Arcula sistimus, quod ad ciceris magnitudinem in calida decoctum, jucundissimo sapore & odore eandem imbuit, ut Electissimo Théè merito præferri possit,

Accedit hisce *Gummi Kikekunemalo*, quod mea sententia, parum at ænta nominis novitate, species est quædam *Gummi Copal Albi* ad differentiam videlicet Flavi Europæis artificibus haud ignoti, & si mavis ipsum
Borru-

Borussicum Succinum æmulantis. Elegantia puritate ac perspicuitate adeo se supra flavum *Copal* commendat, ut experimento tentato vix aliquid aptius pro pulchra nitida alba ac ferme Crystallina Vernice excoquenda reperiri unquam possit. Quinimo non adeo refractaria indolis ac flavum artifices torquet, sed solutionis facilioris existens, spirituoso - resinosis solventibus promptissime paret, ut egregium in oeconomicis usum sint agniture, qui propius ad hoc Americanum Succinum artificem manum admovent.

Neque levem etiam in Medicis merentur animadversionem cortices quidam anonymi, arboris nempe illius quæ *Banillias* producit Indis *Mechafuchil* pretiosas suavissimi odoris siliquas, delitiosissimo Aromatico-Balsamico sapore præditas, Cocolatæ ex *Cacao* in *Nicaragua* regione præcipue præparationem ingredientes, ejusdemque pretium, prout in majori minorive portione commiscentur, vel augentes vel minuentes. Quarum virtutes Cephalico-Cardiacas spirituum vitalium texturæ congruas, Sinentium quidam corroborantes Trochisci, & meo judicio Vitalibus *Mynsichti* Trochiscis præferendi abunde restantur, ex *Banillia* siliquis, Ambra Essentificata, & *Badiani* seu Anisi Stellati Oleo cum saccharo commixtis constantes, alias ad collapsas recreandas vires & Apoplecticos præcavendos insultus *Placenta Senectutis* vocati. Eaque propter in maxima capitis debilitate *Banillias* cum Tabacæ selectæ foliis comminutas, Orientales Satrapas longiorem per fistulam fumigando haurientes incredibili emolumento ac levamine sæpius spectavimus. Cortices autem isti Mexicani, coloris externe cinerei, interne instar siliquarum ipsarum atrorubentis & ab externa Corticis *Chaquarilla* facie haud profus abludentes, fragrantia & aromatico gustu ipsis *Banilliis* siliquis longe eminentiores, levissimoque, respectu ipsarum, inibi prostantes pretio, apud paucos, Cocolatæ mercimonia exercentes hætenus inter arcana fuere; imo novimus ejusdem farinæ virum consuetis pretiosioribus siliquis corticem hunc nobilissimum commilitonibus cæteris alias ignotum, substituentem, qui in Hispanica & Lusitanica aulis per hoc Arcanum Succedaneum, suo tamen primitivo multo præstantius, dicebatur locupletatus. Cum enim Hispani Lusitanique, qui Cocolatæ sorbillatione ita deliciantur ut Ambrosiam & Nectar suum vel ipsi Jovi nequaquam invident, *Vacakam* sive *Vvacakam* (sic venia vocabulo barbaro) singulis Cocolatæ fervide spumescentis Murrhinis, lautioris cupediæ causa cochlearculo immisceant, reperisse perhibetur ingeniosus iste seplasiarius corradendæ pecuniæ compendia. Est autem *Vacaka* pulvis quidam, apud Hispaniæ Magnates celebris, saccharaceus fragrantissimus enormis pretii, quem nil aliud esse experimento comper-

tum habeo, quam ipsam teneriorem *Banillarum* siliquarum medullam saccharo in tripla, quadrupla, & si mavis decupla, pro minorum gentium Diis, portione comixtam, tritam diucius, accurateque levigatam, ad Cololatae fragrantiam in ipso haustu extemporanee exaltandam, excogitatam: atque adeo speciem quamdam elæosacchari *Banillia* haud inelegantem existere; ut si quis Aquæ Cinamomi melioris notæ haustulum, amicorum alicui porrecturus, ad majores palati delicias, Cinamomi insuper elæo-Saccharum protinus immisceret. Facile vero exinde argui poterit quam pretiosus existere debeat *Vacaka* pulvis, cum ad parvam ejusdem elaborandam portionem multa requiratur *Banillarum* copia, ex quibus dein emedullaris, substantia nempe illa molliori nigrescente instar seminum Ficuum in ipsis melioris notæ ac maturitatis siliquis, parce tamen reperibili, detracta, siliquarum vero Cannabino - filamentosis corticibus, qui ex majori parte siliquam ipsam constituunt, tamquam effœtis evanidisque prorsus abjectis, materia saccharo imprægnando sufficiens suppeditetur. Hic vero callidus Hiberus opus itidem suum compendiose expediebat, Cortices hosce Mexicanos in pollinem subtilissimum redactos, cumque sufficiente sacchari Virginei pinguioris, necdumque uti ajunt *resinati* portione probe subactos in consuetos Magnatum usus reservando.

Se quoque haud parum commendant *Cortices Costi Aromatici*, colore Cinamomi saturiore, facie vero externa & crassitie instar *Corticum Culilaban* aut *Costi Albi*, iisdem attamen longe pretiosiores, quod reliquorum omnium Aromatum in se fragrantiam concentratam contineant, unde et Tincturam sive Essentiam per Alkalica spirituosam adortus sum, quæ se adeo grato aromatico gustu & odore distinguit, & ex simultanea cæterorum aromatum miscella juxta elegantiores Dispensatoriorum formulas, aromaticæ variæ exinde resultantes Tincturæ, eidem æquiparari nullatenus mereantur.

Non hic veruntamen serpentarium attingam horrendi nominis lapidem *Pedra de Cobras de Cabello* Lusitanis dictum, cujus miracula patronis ipsis obmutescentibus, Patribus scilicet Societatis, elapso seculo pro maximo certoque adversus Venena Antidoto, agyrtico præconio frustra venditare conantibus, eoque intuitu a Kircheri Pliniana fide mercante, *Venenorum Magnes* in suo Regno Naturæ Magnetico vocati, nunquam satis laudandus *Kedius* Florentini Ducis experimentis celeberrimus sapius explosit, inque ipsis ut ajunt cunis sufflaminavit. Cum eundem quid Artificiale existere plurimi nuper detexerint, haud improbabiler scilicet stantes constare ex partibus spongiosioribus cervinorum aut Vitulinorum semiustorum Ossium, ac data ad fallendos incautos opera ita subdole

semi-

semicalcinatorum ut in centro nigrescentia cinereum in peripheria colorem præ se ferant.

Aut *Lapides Quadratos Indicos* eadem fide in Europam traductos, instar Taxillorum polite ab ipsa natura exasciatis, quique speciem quamdam Marchesitæ Indicæ Auræ in Quadratos taleolos æquilateros scissilibus constituentes, à metallicis Mineris effodiuntur; unde licet in aqua per anni spatium macerarentur vix tantillum suppositæ virtutis suæ infuso largiri possent, quod ad statuminandam vacillantis experimenti spem, conferre momentum aliquod videretur.

Oleum potius *Santali Citrini* fragrantissimum, ad Ambræ odorem proxime accedens, ideoque ob vires spirituum animalium valde recreativas quas obtinet Cephalico - Cardiacas præcipuum capitis audiens confortativum adnumerabo: Mira enim qua pollet suaveolentia, *Florum Malabatri, Squinanthi* Indici, *Rhodii, Calambucci, Florum Canangæ*, aliaque pretiosa Indica à *Kempfero* in amœnitatibus suis Exoticis adeo commendata Olea non solum odoratus solatia, sed & naturæ providentiam cum Plinio admirantes etiam deliciis auxilia permiscens, plurimorum morborum solamina, Jongis parasangis præcellens.

Oleum sequitur *Cajeputi* Oleo Rorismarini Europæi multo equidem penetrantius, & ad aromaticum Camphoræ Oleum quod ex radice Cinnamomi in India elicitur, magis accedens. Remedium ad dentium dolorem sedandum præsentaneum, quocum Caryophylorum, Thymi, Origani, Buxi, Serpilli, aliaque in hujusmodi cruciatibus ætherea celebrata Olea nequaquam comparanda veniant: ad maculas oculorum, suggillationes, suffusiones vulgo Cataractas discutiendas, Ficososque hæmorrhoidatum venarum tumores resolvendos mirum; ac si eodem Tinctura Croci ad intrinsecum usum extrahatur, ad suppressa provocanda Menstrua, Fœtum mortuum & Placentas Vterinas expellendas, ac inordinata illa concrementa Vterina, quæ *Molarum* nomine venire solent, ad tempestivam exclusionem promovenda, *Oleo Sabina* longe efficacius in praxi adinvenimus: eaque propter cum remediorum selectus Medicum commendet, optandum mehercule foret & Oleum hoc in Amstelodamensibus pharmacopoliis novissime introductum per reliquas Europæ partes civitate medica donaretur.

Oleum itidem *Hupo* in America per expressionem paratum, quo infantum umbilico peruncto inter remedia lumbricos & vermium in humano corpore stabulantium species educentia, nulli secundum observationum centuria testari possem.

Accedunt hisce *Balsamum Rackastra*, Copaiabæ balsamo tum sapore & odore aromatico, cum virtutibus longe præcellens. Vna enim alte-

ſave Doſi Gonorrhœas feliciter ad ſanitatẽ perduxit, quas plurimæ Copaiabæ uncia irritò ſæpius effectu tentaverant. Idcirco ardoreſ urinæ cum ſimplices, tum venereis inquinamentis accidentes, efficaciffime mitigat, expedit, corrigit.

Balaſamum denique *Peruvianum Album* liquidum, (ad differentiam ficci, quod in Cucurbitis congelatum ſub *Tolutani* nomine ad nos transfertur) nigro valde fragrantius, ſuavitate & guſtu gratiffimum, & inter Balaſama utriuſque Indiæ pretioſiffimum, cui meliori jure *Regina Lachryma* agnomen Orientali Opobalaſamo ab Helmontio olim donatum competere poſſit.

Remanent celebres Sinenſium Trochiſci Bezoardici, ſive Paſtilli *Tanzuc* Orientalibus diſti, de quibus ſeorſim verba facere in Epistolam alteram diſtuli, tum ne prolixiori ſermone Tuam hæc tenuia perlegendi patientiam pro una vice exhaurire voluiſſe videar. Vale Vir Sapientiſſime, atque ulterius favere perge

Tibi

Addictiſſimo Critodemo,

Epistola Altera.

Cum tot apud Europæos undique ferveant, inque dies emergant nova Jatrophiloſophorum idiomatica, abſurdaque ſententiarum portenta terminis noviter cuſis ſuos patronos captantia, latere ſæpius in puteo Democriti profundiffime ſepulta morborum ſtamina, denſaque caligine circumfuſa penitus deliteſcere perſuaſum ſibi habentes Sinenſes, eam Medicinæ partem tantummodo colunt quæ *Therapia* nomine à Schola Medica ſalutatur. Neque enim inter plauſibiles quaſdam hypotheſes aut otioſas inaneſque ſpeculationes ſeneſcentes Æſculapii Sinenſes ſterili controverſiarum logomachia tempus terere conſueverunt. Itaque filii parentum veſtigia prementes in eadem arte occupantur, & dum præter aliqua Theoretico-Practica Jatromnemata perpetuo ſcepticifmo omnes controverſiarum ambages è Medicina proſcribentes, aſſidua paucorum remediorum inſpectione certas operandi regulas artiſcioſe venantur, ad Medicinæ leges haud opinionibus fluctuantes, ſed ſenſibus & experimentalibus veritatibus confirmatas ſtudia ſua conantur dirigere. Quamobrem jaſtare non verentur ſe duos habere oculos, Europæos unum, reliquum autem mortalium genus cæcutire. Cum vero in pertinaciorum morborum ſanatione, ſine nobiliſſima Chymia arte analyſin corporum & expèrimentorum clavim ſuggerente vix quidquam laude dignum effici poſſe, nemo qui delicias Chymicas

micæ vel primoribus gustarit labiis inficiat iſerit ; ea Sinenſes neutiſquam carere cenſendum. Artem enim Chymicam ab Ægyptiis per Arabes, Perſas atque Parthos occaſione commerciorum ad *Seres* antiquorum, moderna appellatione Chinenſes devolutam, qui paulo plus de antiquitatis Chymico-Metallicæ traditionibus narrat, facile evincit. Ego ſane Chinenſes Philochimicos, & Pyrotechniæ amantiffimos probaturus illud omnino præmittendum duxi ; quod conſtanti plurimorum qui in China extiterunt relatione, cum quibus crebros ſermones miſcere contigit, Transmutationis Metallorum viliorum in perfectiffima per intimam originalis ſuæ labis depurationem ſtudioſiffimi perhibentur, & vitam per heroicum aliquod remedium ſeu pharmaciæ ſublیمioris ſubſidium ultra vulgatum terminum plurimi prorogaturi, ne videantur naturæ gazas negligere, in Chymico triplicis regni examine perquam ſedulo verſari.

Præter vero Metallicam Sophorum Tincturam perfectionem imperfectis conſtanter impertientem, cujus deſiderio tot capiuntur Jaſones, antiquiſſima Metallorum è gremio terræ Sinenſis orbis terrarum ditiffimæ erutorum cultura, non ſolum in Metalloſcopia & Mineralium Docimaſtica nequaquam rudes, ſed & in Chymicis laboribus, abſque quibus hæc ſacra nonniſi ſuperficialiter & mechanicè tantum tractari poſſunt, ſatis expertos Sinenſes & Japonæ teſtatur, quos Chryſoſtuſ tantum inſiſtere ex itinèrantium fide falſo olim acceperamus. Uſus equidem Medicus Talci apud curioſiores Europæ Chymicos nuper introductus & à Sinenſibus ad nos dimanans omnem ſuſpicandi anſam eripiet, ſi Talci pollinem & ſpecularis Lapidis, *Glacies Mariæ* ſive quædam aluminis plumoſi ſpecies, nuncupati, cum aut ſine nitro calcinatum in præcipitantes, abſorbentes & diaphoreticas directiones, per plures annorum centurias, à Sinenſibus uſitatum perpendamus. Ex *Radian* ſeu Anifo Stellato *Zinghi* ab ipſis vocato, multique apud eos habito, tum ut illo ſemper Théè condiant, cum ut Radici *Nin-zing* anatica portione commixto ad roborandas vires utantur, Oleum per deſtillationem parare, vulgare eſt apud Sinenſes Pharmacopoeos. Ex quo dein, aut pro debilioribus, è ſeminibus tantum expreſſo, cum Sulphure è Nativa Cinnabari per forte lixivium vel per Mercurii deſtillationem ſegregato, aut Virgineo in Aureis Antimonii Mineris facile reperibili ſulphure Baſamum ſuum Polychreſtum jamdudum parare norunt, quo adverſus quoscumque pectoris morbos ſeptentrionali Sinarum regioni proſus Endemios utuntur ; quibus non tantum propter enormem hybernæ aëris rigidioris inclementiam (licet non tamdiu ac in reliquis Borealibus Europæ partibus perdurabilem) ac Hypocauſtorum abuſum infeſtantur ; ſed & ob molliorem ſoli cretacei conditionem, ſupinamque viarum publi-

carum negligentiam, quæ nullo lapideo, uti alibi moris est, pavimento strata supra fidem lutosa existunt, æstivis verò mox supervenientibus radiis exsiccata tantum in plateis ob incredibilem populi commeantis multitudinem pulverem jumentorum excrementis inquinatum suppetunt, ut non solum oculis nocumenta sed & in pulmones respirando haustus ferinas Tusses, aliaque pectoris quibus assiduo conflitantur pathemata sæpius progignat. Quamobrem etiam hæc pulverulenti aëris incommoda evitaturi, specie quadam velamenti diaphani ex Serico crudo, cujusmodi in Europa ad avertenda in castris insecta somnum capturi utimur, in pyramidale Caputium turbinati, circuloque ligneo circa basim divaricati cautiore se muniunt, larvæque per publicas plateas incedere consueverunt. Per epistolam verò nuperrime significatum, multifarii apud Sinenses Medicos usus illud præcipue Antimonii Sulphur extare, quod ex eodem per Aquæ Fortis macerationem aut alia hujusmodi Corrosiva Salina præparatur. Quod enim ex Antimoniali Reguli scoriis in copia apud eosdem excoquitur, nobis alias *Auratum* dictum, inque externos tantum Fullo-num, Unctionum, Therमारumque artificialium usus destinatum in maxima apud Japones & Sinenses copia prostare constat, ob erebrum Antimonialium Regulorum usum, quo ad temperanda Metalla indigent, pro conciliando videlicet pulchro Tintinabulis sonitu, æneisque nolis tinnitu, quæ deaurata ac in Turribus Octagonis pensiles conspiciuntur, ut flante vento jucundus hinc inde concentus in aëre percipiatur.

Neque tantum Antimonialia Remedia à Sinensibus Medicis usurpari relatum est, sed & Aureis quoque ac Mercurialibus præparationibus uti, frequens Nativæ Cinnabaris apud eosdem in morbis usus ansam mihi dubitandi præbuit. Itaque celebrem apud Orientales Medicos Terram Bezoardicam Sinicam Rubram in pastillos quosdam Majusculos *Tanzuc* vocatos formatam duplo Auri pretio Byzantii & passim in Oriente venalem, quid artificiale existere dudum edoctus, publico tamen hætenus communicare hæsitaveram, quousque sufficienti eorundem *Tanzuc* copia mihi facta, hanc falsò ab aliis mineralem reputatam Terram, examini Chymico subjiciendi opportuniorem occasionem nanciscerer. Et primo quidem in limine sanè mirandum occurrit quod inter tot hodiernos rerum Exoticarum Secretarios & Scrutatores in tanta commerciorum frequentia, Sinensium *Tanzuc* Medicorum Orientalium panaceam nemo hætenus circumspexerit, in qua quemadmodum tanquam heroico adversus omnes acutos & periculosos morbos remedio promiscuè confidunt, ita eadem ac Andromachi Theriaca Venetiis pompa & externo ostentationis apparatu, Satraparum videlicet Aulicorum Sinensibus *Mandarinorum* interventu

Medi-

Medicorumque confluxu in foro Aulae majori ejusdem preparationem adoriuntur. Cum enim Sinenses non alios Nobiles apud se reputent quam literatos, suosque Consiliarios ac Aulicos è Philosophorum gremio tantummodo adsciscant, eorumdem auspiciis, selecto per Horoscopos favorabili ad hoc opus Constellationum aspectu, *Tanzuc* ceu pretiosissimum Vitæ Kimelion parare solent, quod ad avertendas dein amanuensium fraudes vel Regii Draconis vel Regnantis Imperatoris effigie, variisque preparationis tempus indicantibus characteribus obsignatum, aureis torquibus elegantiorisque operis simbriis collo appendere ac in præsentaneos Magnatum usus circumgestare consueverunt. Pulcherrimos eximisque quos unquam viderim operis *Tanzuc* esse memini, quos Sinensium more exornatos Incomparabilis noster *Kolèserius* ab Illustri Valachiae Principe *Brancovano* sibi in munus oblatos, mihi sæpius in suo Musæo humanissime tractandos exhibuit: & primus quem sciam, qui in suo Dacicae Pestis Scrutinio, hujusce tunc temporis ab ipso creditæ Terræ Sinicæ Bezoardicos & Alexipharmacos usus typis commendaverit; licet paucò ab hinc spatio datis ad nos literis eruditissimis aliter opinatus, Trochiscos hosce Sinenses plurimum aromatico-bezoardicorum simplicium compositionem esse nobiscum una convenerit.

Cum verò præter aliquot minores *Tanzuc* quos ex Turcia pridem acceperam Charta Sinensi involutos candidissima, eaque subtilissima, quam Cannabina nostra longe firmiorem ex Mori Sylvestris cortice parari compertum habeo ad differentiam communis, quæ aliquando ex Arundine aut ex Gossipio, in Lusitanica Exoticorum arcula unus ex Majoribus *Tanzuc* pastillis explendæ curiositati nostræ insuper accesserit; experimentum non esse protrahendum duxi, ut in accurato *Tanzuc* examine ea componentia detegerem, quæ communicatæ mihi dudum preparationis integritatem solide confirmarent. Et quidem ex graviore juxta pastillorum molem pondere, quid metallicum adesse illico conjiciens, Microscopii exquisitissimi ope plane detexeram; sed illud præcipue mentem torquebat anne pondus illud Nativæ tantum Sinensium Cinnabari, aut auro Mercurioque in Bezoardicum pulverem chymice calcinato potius deberetur. Relatum etenim fuerat inter alia compositionem *Tanzuc* ingredientia, Sinenses ex Mercurio & Auro purissimo amalgama facere, cui dein in magno Murthino vase in pollinem trito, salis fossilis spiritum, singulari (forlan Glauberiano) fornacis artificio ex carbonibus in saturam salis solutione usque ad salinam efflorescentiam inebriatis paratum superfundendo, calcem ad fundum secedentem à liquore decantato sæpius edulcatam, cum Nitro mox detonatam, & tandem cum modico Sulphuris ad exaltationem coleris

loris deflagratam pro pastillorum basi usurpare. Dum ab hoc Sinenfis præparationis pulvere notum *Sala Chryso-Bezoar* nequaquam abludere cogitabam, qui loco Mercurii, Aurum & Martem in Aqua Regis solvendo, cum Oleo Tartari præcipitando, edulcorando, & cum sulphure ad deflagrationem tractando, pulverem obscurè rubentem in perphurimis morbis abigendis minime contemnendum obrineret; statui *Tanzuc* ad aram Vulcani Chymicam vocare, & difficulter alias destructibilem Auri Mercuriique præsentiam Metallicam iterum expiscari. Sed Nativam Cinnabarim Mineris Auri ditioribus admodum familiarem esse comitem, sicut etiam Antimonium rarò omni Auro carere, quamdiu nempe in Minera existit, bene conscius, verebar antequam experimentum capefferem, Aurum si fortè aliquod in Catino Probatorio deprehenderem, Cinnabari an præsuppositæ Auri calcinati existentia tribuendum? Omnem verumtamen dubitationis nubem brevi Cineritium discutiebat, cum ultra spem post validioris ignis torturas ex unica *Tanzuc* uncia, unam Auri fulgurantis drachmam ante amicorum oculos sisteret. Itaque Chymicorum manus oculatas esse, ac credere quod vident cum Plauto edoctus, reperto Auro ad Mercurii separationem ulterius procedendum censui. Eapropter rectificationem Mercurii tentaturus, *Tanzuc* in pulverem redacti uncias duas fortissimo lixivio decoxi, & post tardam ejusdem dissolutionem, Mercurii ad vasis fundum secedentis tres ægrè drachmas obtinui; Sulphur in lixivio natans, ob acidi quod ad manus non erat inopiam copiosa aquæ Simplicis affusione præcipitavi, quod exsiccatum & catino dein Docimastico subiectum, Aurum itidem purissimum ad Scrupulos circiter quatuor relinquebat. Pauca Mercurii currentis portio, quæ per hoc experimentum redundabat, votis nostris minus satisfaciebat. Igitur superiori tentamini neutiquam acquiescens, Tres *Tanzuc* uncias cum Limatura Martis tractare decrevi, qua faciliori observata Methodo, Mercurii drachmas quinque completas faciliori Marte elicere contigit. Quamobrem Mercurium Aurumque ex *Tanzuc* per ignem segregatum non esse Cinnabaris Nativæ sobolem evidenter edoctus; *Tanzuc* inter heroica remedia sollicitæ experientiæ ubique respondentia & expectationi satisfaciencia, quæ scilicet Panacearum nomine veniunt Polychresta, suffragante constanti Orientalium Medicorum sententia præcipuum quoddam veluti esse Sinenfium Chymicorum *Azoth* didici, cum & illud quoque ex Mercurio & Auro, licet curiosis magis quam solidioribus operationum ambagibus apud Europæos Chymiatros paretur. Nativam verò Cinnabarim in Sinenfium *Tanzuc* existentem, tantopere à Paracelso commendatam sub nomine *Electri Mineralis* immaturi, ex quo *Lili Tincturam* extrahit, quam

quam dein in Vinum Vitæ redactam Membrorum vocat Essentiam ac Ens Horizontis; ab Helmontio cæterisque qui cum ipso easdem tibus inflant multi æstimatam, cum in ea particulæ Mercuriales à Sulphureis temperentur, quis spernet? Enim verò Diaphoretica notabiliter exaltare Cinnabam, Ludovici, Hoffmanni, Poterii suffragio evinci posset, qui Mercurialibus, aut Diaphoreticis Antimonialibus Nativæ Cinnabaris additamentum unanimiter laudantes præsentioribus omnibus laboriosioribus Chymicorum Electris pulverem nancisci posse sponderunt. Hinc famosæ superiori seculi *Wildegansii* Pilulæ sub Panacæ Solaris nomine, Auro Fulminante, Diaphoretico Stibio, & Bezoardico Minerali cum Nativa Cinnabari commixtis constabant.

Quod reliqua spectat *Tanzuc* constituenta Simplicia, Euphorbium & Gummi Gutta in valde licet refracta Dosi, pastillis hisce immisceri nequitiam reticendum. Tanti scilicet Sinenses & Japonese Medici sternutationem faciunt, ut promiscuus Parmicorum apud eosdem usus verè abusus dici mereatur. Quem in finem Magnatibus ex *Tanzuc* collo appenso aliquid ex tempore abradere haud insuetum, quod instar Nicotiani Pulveris, officiositatis gratia mutuo sibi ad excitandos spiritus obferre valeant. Neque inficias iverim *Tanzuc* inter Parmica potentissimum esse Sternutatorium, Euphorbium ipsumque planè Helleborum Album exsuperans; quæ quidem vis haud partibus Mercurialibus salino-resinosas exaltantibus, ut quidam amicorum alias haud ineruditus opinabatur, tribuenda, sed Gelatinæ cuidam Sinicæ qua pastilli firmiter coagmentantur, quæque suo glutine efficit, ut pulvis narium membranis pertinacius adhærescat, & diutius vellicando, salubrem ab ipsis reputatam sternutationem sapius provocet. Licet etiam effectus hic Parmicus Lapidi Bezoardico Bovino prorsus non denegandus qui in fellea Bovis Cystide, apud Sinenses remediorum amarorum haud postremos æstimatores, raro reperibilis, *Tanzuc* compositionem ingreditur.

Agmen denique claudunt rarissimus aromaticus *Cortex Tanzuc* cognominatus, à quo & agnomen pastilli mutuasse videntur; & decantatissima radix *Gin-seng* Sinensibus, Japonensibus *Nisi* pro cuius uncia una sex argenti pendere familiare apud Sinas est. Præcipuum Sinensium Cordiale audit in debilibus & languidis ex diutino aut acuto morbo convalescentibus, ad pristinum corporis florem recuperandum; cuius potum ceu potentissimum morborum statorem ac vindicem non tam senibus in illa frigiditatis atque cruditatibus necessitate quæ ultimæ ætati adveniunt, promiscue commendant, quàm Literatis ob continuas meditationes & spirituum animalium consumptionem exhaustis & effœtis ad vires longioribus vigiliis dis-

ſipatas recolligendas; aliisque præcipuè qui ſubtiliſſimum ſanguinis florem, ſemen profundendo nervos enervarunt, & baſſamicum nervorum neſtar peſſumando, ſanguinem ad ſenilem characterem ſubeundum graviter diſpoſitum à laciniola vita obtinuerunt. Hinc cum actus vitales torpidiores ad munus ſuum alacrius deſungendum ſtrenuius exſuſcitatur, plurimi licet prurientes inanes tamen in Veneris arena Athletæ, rugarum ſuarum concitii, & quaſi funerata parte, qua ſola ſeſe viros approbare geſtiunt, inter Aphrodiſiaca quæ hætenus innotuere, ſupra fidem extollunt. Quamobrem etiam non tam ultimæ ſenectutis amor, quam huius uſui acceptam Sinenſes ferunt, illam Europæis innotefcere fecit, quàm quod in impotentium ac præcocius emeritorum gratiam, dulces in amplexus vertere officium Thori credatur. Ego equidem qui radicem *Gin-feng* in Convulſione & Spafmo Infantum repetitis experimentis mira præſtare didici, non tantum folia inſtar Mandragoræ habere, imo ipſam radicem licet in minori forma ad amuſſim referre ſciens, non *Araliaſtri* ſed Mandragoræ ſpeciem, adeoque Opiatæ Indolæ eſſe arbitror. Opio verò Turcæ & Orientales ad Venerem abuti ille ignoraverit, qui eorundem *Aphion*, *Daturam*, Stramoniatum *Maslac*, compoſitiones utcumque Opiatas eſſe aliquo modo dubitaverit. Radicem eapropter *Gin-feng* haud inter remedia Systema nervinum irradiantia, & Cordi robur addentia, ſed inter Pacativa Anodyna & tutiora Narcotica potiori jure adnumerandam cenſeo.

Hæc ſunt quæ circa compoſitionem *Tanzuc* ad notitiam noſtram, Præſes Ampliſſime, pervenere; cuius ſaluberrimum uſum in omnibus Exanthematicis Febribus, punctularibus & peticularibus Maſſæ ſanguineæ ebullitionibus, aliisque malignis Epidemicè graſſantibus morbis, non tam aliena quàm noſtra experientia, conſtantiſſima ægrorum Euphoria, ſæpius comprobavimus. Adverſus Peſtem *Tanzuc* cæteris omnibus palam præripere conſtans eſt Medicorum Orientalium ſuffragium: unde non perperam omnino videntur arguere, qui anti-Loimica in Mercurialis proſapia remedio quærenda decernunt, cum Mercurium verum rebellium morborum Caduceatorem, Luem Veneream domare quæ morbus contagioſus eſt apertiffime conſtet. Ipſe Paracelſus in Arcano Coralino quod ex Mercurio paratur tamquam contagioſorum morborum remedio, & qui vitulo ejus arat Helmontius in ſuo *Tumulo Peſtis*, ſpem reſtitutionis omnem poſuiſſe videntur. Certè Vermiculorum Peſtilentialium Patroni ab hac mente nequaquam recedent, qui Mercurialia cuicumque verminio & Inſectis exitioſa eſſe compertum habent. Adde quod graſſante ſæpius per univerſam Styriam & Carnioliam peſtilenti contagio, in *Hydria* haud
procul

procul *Labaco* ubi ditissimæ Hydrargyri tractantur fodinæ, incolæ omnes immunes exitere: quod & in Dacia, Peste *Albam Juliam* depopulante ac longe lateque viciniam devastante, in *Szalakna* ubi copiose Mercurius excoquitur, aliisque fodinarum Stationibus quæ Gas Mercuriale habent, haud soli sæpius animadvertimus. Hinc forsân Amuleta vel stylo Paracelsitico *Zenexta* ex Hydrargyro adversus Pestem, aliquam olim sibi fidem promereri valere.

Fauca hæc levidensia, ubi Te, in cujus gratiam illa exaravimus, æquè bonique consulere sciam, Vir Sapientissime, qui omnia quæ Maria abscondunt, Terra tegit, aut Barbari celant, indefesso in medicinæ incrementum insectariis labore, publicis dein usibus commodisque de more revelanda, factopaululum Otio, & alteram Exoticorum Cistulam aperire minime cunctabor, aut Chymicâ quædam Curiosiora, ad quorum experimenta occupationes dudum direximus, candidè impertiar. Vale Vir Sapientissime & Te Reipublicæ Literariæ bono diu sospitem serva.

Ita vovet

Amplissimi Tui Nominis Cultor haud exiguus

Critodemus.

Ad virum Dignitate & Literis Illustrissimum

SAMUELEM KOELESERI DE KERES-EER,

Principatus Transilvaniæ Secretarium

Præfens Russiæ Literariæ Status

In Epistolam adumbratus

A Michaele Schendo R. C. Eq. Vanderbech, Philosoph.
& Utr. Medicinæ Doctore, Sacræ Imperialis Majestatis Magnæ Russiæ Exercituum ac Militarium Nosocomiorum Medico.

Duturnum rerum atque studiorum usum, quibus te supra hodiernam Eruditorum sortem penes literatum orbem jam dudum collocasti, ita animum Tibi firmasse, ut iis quæ communis rumore famæ ceteris commendantur, rarò vel tarde fidem præbere soleas ex eleganti Tuo Rationalium hujusce seculi Dubitationum Elencho satis compertum habeo.

Concedendum ſcilicet rumoribus tempus, quo ſeneſcant; plurimis affueſcendum, ſentiendum cum paucis nequaquam improbo, feſtinandumque lentè, ne per inanes præjudiciorum fallacias etiam in Adiaphoris præoccupato Philoſopho aſſenſus incautior extorqueatur. Non is tamen ſum, qui ſcepticiſmo Tuo omnimode ſuffragandum cenſeam, cum nos literario commercio in hiſce Hyperboreis oris penitus deſtitutos eſſe opinari adhuc videaris, neque eo ſemel adduci patiaris, ut Tibi aliisque emunctioris Nariſ hominibus perſuaſum velis in hoc Ampliſſimo Imperio nequaquam gelidas torpere Muſas, ſed liberalibus artibus adnexas ſtrenuè foveri ſcientias, & omnigenæ Literaturæ cultum in has quoque regiones feliciffimis dudum auſpicatum avibus, Armatæ Palladi domicilium perenne polliceri.

Quæ veteres Rerum Ruthenicarum compilatores, Mayerberg, Oderbonius, Paulus Jovius, Petrejus, Herberſtenius, Poſſevinus, Rautenfels, Oicarius inſipidis commentis conſarcinarunt ac circa incultos Gentis huiuſce mores olim in lucem prodidere, at ſi penes æquos rerum arbitros ſuſpectæ quodammodo non forent fidei, nullam hodierno rerum ſtatu labem adfricare valent. Quemadmodum enim quæ derudibus Germanorum moribus Tacitus & Mela Lib. III. quæ de Angliſ Horatius & Stråbo, quos barbaricas Sceleratorum hominum fæces vocare Lib. IV. non dubitat: Quæ Galli contra Hiſpanos & hi vice verſa quotidie exprobrant: Quæ in icone Animorum de Poloniſ Barclajus exaggerat, nihil quod horum minuendæ aut denigrandæ famæ faceſſat, ex Polonia contra Barclajum deſenſa ſolide evincitur; ita præteritorum temporum memoriã depravando, primævæ opinionis modulo florentes hodie Ruthenorum animos metiri velle, rationi æquitatque haudquãquam conſentaneum videtur. Hujus enim commatis obtreſtatoribus ſubſannandis illud Socratis ad Zopyrum in rem noſtram adduxiſſe ſuffecerit: Talis equidem fuiſſem niſi me Philoſophia mutaſſet. Quosdam verò exigui nominis, inconfulti & maleferiati cerebri Scriptores mille putidis calumpniis ac jejunis cavillationibus Præſentem Ruffiæ Statum proſcindere auſos, Weberum Germanum, Perrium Anglum, Neubaur Polonum, Braſey & Neufville Gallos, alioſque Ruthenis inſenſos aut tranſacto bello Suecorum ære conductos ſycophantas virulenti animi ſaniem eructantes non eſt heic quod moremur; cum ejus pulveris homunciones dicaces, profugos, ſuſcepti muneris deſertores, ac malè huic Imperio affectos, illud hujusmodi falſis & detortis narratiunculis intendere pateat, ut heic terrarum ſemel neglecti, contemptores ſuos apud exterarum gentes petulanti-calãmõ traducendo, privatæ vindictæ litent, dubioque ſaltem reparando nomini, aut dedecori obliterando proſpiciant. Adverſus igitur hos proſligati pudoris ac maleſani

cordis Rutheno-Maltiges, Ruffiæ hodiernæ vindicias exferere, & abfterfo fuco nativum rebus colorem reddere animus modo mihi non eft; absque eo enim quod mentientium turpitudinem detegendo, recriminationis intemperie bilem exonerem; Ruthenos non effe natura hebetes, viscofo ingenio, literarum ac literatorum ofores, vel Præfens Ruffiæ Literariæ Status fatis evincat, quem rudi licet Minerva delineatum, Tuo defæcato iudicio fuccincte fiftendum duxi, ut hisce peregrinis figillatim inſtructus notiitiis, calculum nobis adiciens, fuos poſthac publicæ veritati triumphos afferere non graveris.

Heroica Magnanimi Petri Imperatoris facinora, quæ ſupra humanæ fortis aleam exfurgunt, non priora noverunt, poſteriora vix credent ſecula. Hic enim Principum Phœnix tantis adornatus virtutibus, quantas perfecta, & natura & induſtria, mortalis conditio recipit; cui publica felicitate nihil fuit prius, nihil unquam poſterius; recluſit vias, patefecit portus, urbes condidit, propugnacula evexit, navales claſſes conſtruxit, Imperium ampliavit, itinera terris, mare littoribus reddidit, diverſasque gentes ita commercio miſcuit, ut omnia in perpetuam Ruffici Imperii felicitatem conſpirare videantur.

Natura Magnus, Fortuna Major, Virtute Maximus, natus ad omnia quæ rectè & fortiter faciendæ ſunt, nil arma quantumvis optime inſtructæ valere ſenſit, niſi conſilium & rerum gerendarum Prudentia mutuo ſibi fœdere reſponderent. Summam videlicet rerum apud Ægypticos & Chaldæos tunc exiſtiſſe cum ſcientiæ apud eos vel maxime flourerent; inde una cum Imperio literarum & ſapientiæ cultura ad Perſas devolutam: & quouſque Græcorum Monarchia Gloriæ falſtium tenuit, nullam orbis oram ſapientiæ laudibus & opinione doſtrinæ claruiſſe magis ex hiſtoriis haud ignoraverat. Unde novus veluti Prometheus, Galeas timeri magis, quæ capite ſapientia gravido circumferuntur ſciens, & multa edoſtus experiendo fieri, quæ ſegnibus ardua videntur, ut ſubjectos ſibi populos, quos ad Martis artes adeo egregiis ſucceſſibus effinxerat, liberalibus quoque diſciplinis, luminofis que ſcientiarum facibus animaret, eo nervos omnes provide dirigendos duxit, ut Gymnaſia inſtruendo, Lycea dotando, artes excitando, ſcientias inducendo, literas ac literatos evehendo. Academiæ erigendo; bene de ſua melius de poſtera ætate meritum, *Patria Patris* titulum Imperatoribus niſi poſt edita præclara virtutis ſpecimina decerni ſolitum, veri parentis beneficiis in patriam erogatis promeruiſſe conſtaret. Nam cætera ad ejuſdem gloriam pertinentia, publica facta loquuntur, hoſtes prædicant, venerantur ſubditi, mirantur exteri, orbis applaudit, ut de eo majori merito quam de celebrato, à Tacito,

Agricola dici poſſit: Geſta ejus manſura eſſe in animis hominum æternitate temporum, fama rerum. Rudimentis itaque imperii feliciter jactis, duratis ad omnium laborum tolerantiam membris, ſepoſita ſolii Majeſtate, Aulæque ſplendore, peregrinas adire provincias non detrectavit, ut peculiareſ cultiorum regionum mores animoſque perluſtrando, exemplo monſtrante viam, quod in ſuæ ditionis terras emendandas induceret, aut ad Ruſſicum ſtabiliendum Imperium conduceret, Autoptes ſedulus inveſtigaret. Et quemadmodum olim Trophæa Miltiadis excitabant è ſomno magnum illum Græciæ Themiftoctem, ita copioſiſſima varii generis ſtudioſorum ſubſidia, multiplicis uſus ſcientiæ, liberales artes atque diſciplinæ per Belgium, Angliam, Germaniam, Gallias, longè lateque florentes *Magnum Petrum* dormire nequaquam ſinebant, quin ſerius animo volutaret, qua ratione arbores has peregrinas ſuo quoque Cælo paulatim doceret aſſueſcere. Quamobrem Viros Gente & Mente, Arte & Marte, Genio & Ingenio Illuſtres undique collegit, & egregia iisdem (quamvis in graviffimo bello ærarium Mars occuparet) ſtipendia conſtituit, ut ſtrenua eorundem opera ad veterem Ruthenorum poliendam aſperitatem redux uteretur, & quam unico conatu evellere vix poterat, virtute atque aſſiduo exterorum conſortio ſenſim oblitteraret. Nec ejuſdem optime conceptas ſpes eventus unquam ſefellit. Vix enim in orbe gentem aliquam inveneris, quæ facilius ubi cum exteris mixta eſt, peregrinæ morum elegantiaſ atque diſciplinæ conſentiat. Unde non vereor præſago auſpicari animo, ſua quandoque dierum maturitate fore, ut hæc Natio quæ adeo pernicioſus incrementis ad tantam nominis celebritatem adolevit, ubi in firmiorem & ſtabiliorem culturaſ ſtatim excreverit, plurimis ante ferenda, æquiparanda paucis audiat. Quæ enim Gens tam brevi annorum Curriculo adeo difficilibus per ſummam temporum iniquitatem initiis feliciter emerſit? Militares progreſſus, armorum fortitudinem, obſidiones, conſiſtus, prælia, victorias partas, trophæa erecta, cumulatòs triumphos, quibus Rutheni in Martis Palæſtra locum ſibi non infimum poſteriori hoc ſeculo meriti Gloriæ faſtos decorarunt, non hic circumſcribam, ne extra oleas vagari videar; cùm hoc mihi muneris & officii incumbere ſentiam, ut ea, quæ ſcientias ac Eruditos reſpiciunt tantummodo attingam. Et quidem poſtquam Epidemicos quosdam errores felici aſu extirpaſſet, novis per novos mores hominibus, per novos homines expulſiſſe veteres quodammodo videbatur. Hinc emendatis provinciarum rectoribus probataſ fidei judiciis conſtitutis, Auditoribus Bellicis ex Germania conductis, litigioſis ſublatis ambagibus, novis legibus latis, antiquis caſtigatis, jure Municipali ad Romani normam reuſo, ſanctionibus pragmati-

cis, collegia Prætoria, Dicafteria, fundavit, indixit, erexit, in quibus Themidis sacra inviolabili tenore celebrarentur, & submotis Rabularum æstibus breviori ad iustitiam via accedere singulos paterentur. Neque enim hic integras Olympiades contendere fas ulli amplius est, dum congruentem intra aliquot hebdomadarum spatium sine ulteriori mora, legis menti sententiam fert Judex nulla vel rara appellationis remora intercipientem.

Metallico-Docimasticam Societatem instituit expertissimis instructam Mineralium scrutatoribus, qui in hoc amplissimo imperio abdita terræ viscera constanti sedulitate rimando, reconditos è metallifodinis naturæ thesauros in publicam utilitatem eruerent, ac citra subiectarum gentium gravamen, Regium ærarium dilatarent. Cujus celeberrimi Rei Metallicæ indagandæ, aut promovendæ dicati Collegii laudes enunciaturus, si illud tantum addidero, Rerum Chymicarum expertissimum & sagacissimum cultorem, supremum Rei Tormentariæ atque Armamentariis instrumento bellico & Navali refertis Præfectum de Bruce huic præsidere; Virum videlicet summam ab Arte & Marte gloriam consecutum, serium & solidum subterraneorum investigatorem ac in rebus mineralogicis tam ad Theoriam quam Praxin instructissimum, pro omni Encomio sufficere. Et quamquam feracissimæ Nitri glebæ, ac ditissimæ sulphuris in Sinberia juxta Wolgam prope regnum Kafani detectæ, Ferri in Metropolis Moskuæ vicinia, ac in Careliæ prope celebres Thermas Olonitzenfes confinis, cupri in Siberia circa fluvium Genesey fodinæ, aliæque quam plurimæ noviter in apicum deductæ, Rei Metallicæ in Ruffia diurna incrementa testentur. Laboratorium Docimaltricum omni chymica supellestili abunde exornatum, pro experimentalis tentamine, juventuti Ruthenæ practicæ instruendæ dicatum cuicumque patet, qui Sacris Metallicis initiari aut operari malit.

Nil referam propagandis ampliandisve commerciis destinata collegia, quorum famam minime ambiguam tot exoticarum artium officinæ & ergastula sustinent, tot inquam egregia regionibus hisce antehac ignotæ opificia adeo feliciter introducta, ut à seculorum canitie huic imperio congenita quodammodo videantur. Viros in hoc illustri publicis commodis infudante congressu, nomine consiliariorum Mercurio Litanres ut uno fasciculo complectar, vel solum Tibi consiliarium Bacconum nominabo, qui solidam rerum ad Commercium & Mercaturam facientium notitiam longo itinerum firmavit usu, qui ut Poëta canit:

- - -
Seris venit ab annis:

Virum in quo certant Probitas, Candor, Humanitas, Modestia & Doctrina: ut taceam Comitissæ Andreæ Cassis admirandam indolem, anærum-

que igneum & indefeffum ingenium non intra unius doctrinæ angustias fe continens, atque adeo infigne Græciæ Nostræ ornamentum. Denique fagaciffimum virum Baronem da Schaphiroff præclariffimo ingenio, multiplici eruditione & exquisita facundia illuftrem, perplexis negotiis explanandis natum, collegio huic laudabiliter præfidere fcias, cui (postquam affer-tum fuit & patrio Cælo redonatum nobile illud pignus ac depositum, quod fata Ruffiæ commodarant, Magno videlicet Imperatore *Petro* ad Divorum confortia revocato,) conſcribendæ quoque tanti herois hiftoriæ provinciam concedere *Auguſtiſſima* gratioſiſſime dignabatur. Veruntamen inter præcipua Ruffiæ hodiernæ ornamenta locum ſibi ſupremum vindicat ſacra ſynodus, cui Orthodoxæ Orientalis Eccleſiæ regimen & rerum ſpiritualium moderamen incumbit. Nihil hoc ſacro Sênatu integrius Areopagum habuiſſe credideris, ut ſi viros illuſtres, virtutum & ingenii fama conſpicuos, edecumata eruditionis, ornandisque literis natos, Tibi noſſe contingeret, vivæ Minervæ exempla ac omnigenæ doctrinæ Penuarium jure meritoque diceres. Videlicet qui venerabilem hunc conſeſſum exor-nant omni laude digniſſimi Præſules, priſcam Eccleſia diſciplinam reſtitu-entes glaciem fregere, ac ut religionis non fucata ſinceritas effulgeret, multa incondita & ſuperſtitioſa expunxere.

Eminet inter ipſos non dignitate tantum, verum multiplicis literaturæ gloria Theophanes Procopoviz olim Pleſcowienſis, modo Novogoradienſis Archi-Præſul, vir vaſti ingenii, maectus omni laude, Eccleſiæ Ruthenæ decus, cui plenis ſuffragiis faſces ſuos ſubmittit omnis in Ruffia Eruditorum chorus; multis equidem nominibus de hac Republica Literaria præclare meritus, qui Romam Epitomem olim orbis, ac nobiliſſimum hodie ſcientiarum omnium Emporium, cauſa ſtudiorum adiit, & opima ſcientiarum ſpolia reportans, plurimis Eccleſiaſtico-Politicis ingenii partubus editis, ac doctrinæ fama ſæpius innotuit, ut per omnes honorum gradus ad hunc dignitatis apicem perveniret. Licet enim in nullo diſciplinarum orbe ſit hoſpes, in elegantiori tamen literatura adeo pollentem ſcias, ut ab Eruditorum ſubſelliis Ruthenorum Demofthenes ſalutetur. Literarum ac Literatorum Patronum & Evergetam indulgentiſſimum tot eximiæ ſpei adoleſcentes quôtidie experiuntur, qui ejuſdem ære aluntur, educantur, ac omni pietatis artiumque liberalium ſtudio inſtruuntur. Unde cum magis aliis quam ſibi natus eſſe videatur, id unum omnes boni vovent, ut quod præclariffime impoſitum onus hætenus ſuſtinuit, diu incolumis & magno Ruffiæ totius emolumento ferre pergat; cujus favor & patrocini-um cum præcipuus ſit fundus Literariæ noſtræ felicitatis, Maxima ejuſdem

Sit laus laudari non potuiſſe ſatis.

Proxime huic accedentem Theophylactum Lapatinski Episcopum Tweriensem eruditus noster veneratur orbis ; virum videlicet Polymathestatum, Græcarum Literarum, in quibus satis feliciter versatus est studiosissimum, quem in Moskuensi Archi-Gymnasio sacrarum olim Literarum Professorem, postquam pluribus eo in munere laudabiliter exactis annis, non inutilem operam studiosæ juventuti imperitus fuisset, honoribus jam maturum ex Academico Studio ad hanc dignitatem evectum, inflexo per omnes vitæ partes probitatis tenore, non aliter quam aurei seculi reliquam intuemur. Uno verbo

Si pingi virtus posset, imago foret.

Neque reticebo Tibi, Græciæ nostræ decus famigeratissimum Archimandritam Athanasium Condoidi, virum profunde doctum, Hellenistis paucis comparandum, ac quamdiu pretium aliquod eruditioni erit, omnibus commendatissimum ; cujus excellentes ingenii dotes Italicis Lyceis excultas circumscripturus illud tantum addam, quod e Scholæ carceribus eluctatus, & Academicæ vitæ vix mancipatus, nihil beatius quam scire, nihil divinius quam docere reputans, Professoris ac Concionatoris Apostolicum munus per amœniora utriusque Philologiæ Studia adeo egregie per universam Græciam sustinuerit, ut eandem adhuc juvenis, sui nominis fama penitus impleverit. Undique enim nactus patriam quia patrias ubique virtutes circumferebat, Patriarcharum ac Ecclesiæ Orientalis Antistitum delictum exstitit. Dignus eapropter, quem conditionibus ut illa fluebant tempora invidendis, Moldaviæ Princeps Cantermirius (quem amaverunt bonæ Musæ, suspexerunt sapientes viri, honestarunt Magni Reges,) exciperet, ac maximæ spei filijs instituendis præficeret. Inde in Archi-Lyceo Moskuensi Theologiæ Professor designatus, ex cathedra Theologica Petripolim evocatus à Magno Imperatore *Petro* in synodale tribunal constituentium Antistitum ordinem cooptatus est. Quas vero Historico-Ecclesiastici ac Philologico-Theologici argumenti materias aula mandante scripsit ac por subsidia, quæ eruditio suppeditat penitus excussit, lucem suo forsam tempore visuræ, sapientum existimationem semper sustinebunt. Possem insuper Cœnobii Serenissimæ Triados Archimandritam Gabrielem una referre, Ruthenica Puffendorffii translatione notum, si de ejus instituto atque doctrina Te per Acta Eruditorum Lipsiensium certior factum ambigerem. Ut nil addam de Archimandrita Kruliez ingenii ac eruditionis laude nulli cedente, quem Pragensibus studiis exornatum, dum seniorum tempora scivit meritis prævenire, & quod defuit ætati virtutibus compensare, atque in vertendo Magno Buddei Lexico utilem patriæ operam intendit ; si Literatæ Ruffiæ columenque decusque vocave-

ris, fane nihil veritati detraxeris. Facile igitur longus Ecclesiasticorum Eruditorum posset contexi Catalogus, sed displicet in ea argumenti parte prolixiorē esse, in qua Tibi omnino satisfactum fuisse arbitror, cum enim haud facile emergant quorum virtutibus obstat Res angusta domi; quotquot Moskuæ Gymnasia munificentia Principis erecta sunt, Scholaribus Ecclesiasticis gaudent, qui ejusdem sacri Ordinis Professores omni eruditione subactos viros ut plurimum eligunt, præter studia liberalia scientias Ruthenicæ juventuti fideliter tradituros. Solent ibi cereis adolescentiæ mandibulis scabra ossa mandenda nequaquam obtrudere, sed prima literarum tinctura imbutos, positoque inter disciplinas leviores tyrocinio, Philosophiæ Scholasticæ spatia emensos ad Theologica Studia promovere: & cum modesta dogmatum ventilatione ceu Silicum concussu veritatis ignem elici nequaquam ignorent, Polemosophiæ seu Dialecticæ sacræ crebram operam navant, ut annuis impressis Thesis, quemadmodum alibi moris est, publicæque disputationi propositis, bonæ frugis seges ad lætiorē messē maturescat. Pro iis vero, qui solidioribus scientiis & quæ de pane lucrando sunt vacare atque imbui malunt, celeberrimum Bidloo Ruffiæ Æsculapium Medicinæ Anatomes, ac Chirurgiæ Professore ibidem constituerunt, qui non theoretice tantum, saluberrimæ artis principiis eosdem instruit, sed & practica manu ductione in Nosocomio Moskuensi, cui præest, Studio Medico addictos necessarias docet Enchirifes. Hinc ferme omnes Ruthenæ gentis chirurgi, qui peregrinas oras nequaquam lustrarunt, quicquid in arte iatrica valent, ex Bidloiana schola hausisse seias. Horum vero inenarrabilem numerum facile valebis arguere, si præter tot militum Legiones ac Bellicas Majores Naves & Myoparones suis chirurgis instructas, tot propugnacula aut custodiendis finibus destinata munimenta perpendes, quibus vel castrensibus Medicis, vel Stationariis Chirurgis provisum est.

Ut nil referam Xenodochia, Gerontocomia, pauperum ædes, cæteraque egestati constructa subsidia, ubi belli infelices reliquiæ, valetudinarii vel mutili milites aut adscititiis tibiis recepti, quod superest corporis commode alunt, foveantque. Nosocomia vero adeo magnifice Petripoli exstructa, ut erga pauperes Clementissimi Imperatoris pietatem abunde testantur, ac in ejus famæ securitatem, de tanto pauperum ac Gregariorum militum Hospite haud incongrue dici ex Evangelio possit, si hi tacuerint, lapides clamabunt. Ægrorum militum receptioni destinatur unum, infirmos nautas exipit alterum, ex quorum Pharmaceuticis Officinis quicquid morborum conditio exigit in decumbentium solatium provide suppeditatur. Primi directionem mihi commissam dudum Tibi significavi, in quo per

per plurium qua Chirurgorum qua Amanuensium omni instrumentorum apparatu instructorum partita ministeria, quingentis & ultra aliquando ægrotantibus opportuna remedia bis de die dispensantur; ac præter difficilioresex Chirurgiæ Rationalis fonte scaturientes operationes, Anatomie Nobilissima corporis Organici Clavis Strenue exolitur. Et siquidem teste Plinio Ægyptiorum Regibus mos erat corpora mortuorum scrutari, ut causas valetudinum oculata fide cognoscerent; nullum hic inopina morte aut occulto minusve frequenti morbo extincti cadaver sarcophago conceditur, quod Anatomicum cultrum nequaquam expertum fuerit. Unde illud adeo Tibi enunciare, me intra octodecim annorum praxeos amplitudinem non tot alibi cadavera inspectioni Anatomicæ subiecisse, quot hic anni unius spatio contigit secuisse. - Nautico Nosocomio medicam navat operam Doctor itidem Græcus Mignatti, qui per plurimos annos Castrensis Medici munere egregie functus est; inter quos Doctor Georgius Policala olim Augustissimæ Imperatricis Personæ Medicus, nec non Doctor Sebasto celeberrimi Viri Apostoli Zeno qui penes Romano-Cæsaream aulem Historiographi munus dignissime sustinet, Amici ac Fautoris mei perpetuo observantiæ cultu suspiciendi Avunculus ex gente nostra adnumerari merentur. Cæterum in molem amplam Epistola præfens exurgeret, si Celeberrimorum Medicinæ sacris in hoc Imperio cum honestis emolumentis operantium Catalogum conscribere mens foret; cum tamen reticendi nequaquam veniant ejusdem scientiæ Commilitones, Doctores, Van der Hullster Zachariæ, Joannis & Petri Czarorum Archiatri dignissimus filius; Aruntius Azzariti anatomica incidendi dexteritate paucis secundus; Nicolaus Englertus qui per mare Caspium seu Hircanum universam ripensem Dageltaniam, Scirvaniam, Kilaniam usque ad Tabaristaniam excursionibus medicis peragravit; Theophilus Schober Thetmarum nuper in Regno Kasanensi detestrarum experimentis ac descriptione clarus, & cujus dissertatiuncula de Loliaceis seminibus & Secalis corruptis, Eruditorum Actis inserta tuam non fallit notitiam; & Antonius Thelis Byfantinus, Moskuensis Practicus: tum etiam Chirurgorum Coriphæi, Vilhelmus Horn viginti annorum praxi in Parisiensi Nosocomio exantlata insignis, ac Joannes Hovi primus maritimarum Copiarum Chirurgus: Quibus accedunt Apothecarius Behr Hamburgensis & Christianus Durup Danus anatomia Vulcanica versatissimi.

Vides ergo Artem Medicam suis hic etiam Atlantibus sustineri; & cum homines ad Deos nulla re propius accedere, quam salutem hominibus dando Cicero pronunciaverit, quo in honore ac pretio habeantur facile concipies. Quinimo collegio ac Dicasterio Medico gaudent, de cu-

us Præfide meritiffimo, Aulæ ac totius Imperii Archiatro, ejusdemque juniore Fratre Imperialis Personæ Medico verba facturus illud tantum attingam, Laurentii de Blumentrost quatuor Imperatorum Archiatri (sicuti Crato trium Cæsarum, & Lancifius trium Pontificum medicos se extitisse gloriabantur,) digniffimos esse filios, & quos natura patri similes fecit, virtutem reddidisse similiore; ut eam quam nascendi sorte & sollicita educatione à parente præclaram acceperunt indolem, Lynceo hoc ævo feliciter excoluisse atque illustrasse videantur. Natu major Joannes Dissertatione de Castrensi Medico Literariæ Reipublicæ pridem notus, Principis Hæreditarii Medicus, Archiatro Areskino fatis functo, in dignitate & munere suffectus est; vir ut cæteras ejus virtutes silentio venerer, judicii acerrimi; tanta vero comitate reliquæ, quæ apud eum summo sunt in gradu virtutes asperguntur, ut non fucatum exinde recipiant ornamentum. Minor natu Laurentius in præcipuis Germaniæ, Belgii & Galliarum Academiis, Medicinæ, Philosophiæ & Mathesi strenuam operam dedit, atque in hoc solidissimarum scientiarum stadio, quodcumque humilioribus ingeniis caliginosum occurrit aut etiam impervium vel levi acie penetrans, adeo publicas expectationes non implevit modo sed vicit, ut emeritos exsuperasse senes, omnes ingenui fateantur. Dignus eapropter cui reduci Magnus Monarcha Petrus suæ valetudinis, in qua tot Gentium & populorum spes stantque caduntque, per tot annos curam committeret. Itaque sub tanti viri præsidio, qui Nascenti primus obstetrices manus porrexit, noviter instituta scientiarum per Geometrico Mechanica experimenta Physico-Chymica tentamenta, meteorologicæ Botanicas Zootomicas Anatomicas observationes promovendarum Academia adeo utiles eosque perennes fructus polliceretur, ut supersit posthac Ruthenis ansa de Literariæ quoque hujus Imperii felicitate sibi gratulandi.

Neque enim Te ulterius latere debet scientiarum Academiã, quam ad Parisiensis (cujus membrum honorarium extitit,) normam *Magnus Petrus* erigere meditabatur; ac Maris Caspii feliciter

Aufus inexpertas remis audacibus undas

Tentare

Halcyonibus reductis ad eandem quo ocyus stabiliendam, præcipuam curam intendit; ab Augustæ Regnantis sollicitudine singularique munificentia nequaquam dilatam, quæ nullum Magno Principe immortalitatemque merituro impendii genus quam quod erogatur in Posteris noscens, ut lætis auspiciis imperii sui habenas dirigeret, ad eandem illico promovendam, eruditos in quovis scientiarum genere Viros Attalicis conditionibus undique convocavit, difficultates complanavit, privilegia confirmavit; atque

que

que dum ampliffimam Divi Petri civitatem novæ quotidie ædificationes in spatium majus extendunt, Regali sumptu erectum & Academiæ destinatum in nobiliori Basilianæ Insulæ parte palatium sollicita celeritate perficiendum mandavit. Apollinis & Palladis vere illud dixeris splendidiffimum Armamentarium Musarumque Delubrum, siquidem in eo non Professores tantum, Præceptores, instructores, Magistri, opifices ac interpretes conducti congrue degent, sed & Academici coetus ibidem habendi erunt, experimenta celebranda, omnisque Mathematicorum instrumentorum, Pneumaticarum Antliarum, Scyphorum, Microscopiorum, Baro- & Thermometrorum, machinarumque reliquarum apparatus Academico usui prostackbit. Adhuc etiam in usum Philobiblorum, exquisitiffimorum librorum delectu & copia nulli inferior Bibliotheca, aptos magis ac decoros habitura lares è sua primæva statione in illud ampliffimæ structuræ ædificium traducenda: Cujus ordinem, seriem, elegantiam, ornatum, incrementa, Bibliothecæ Imperialis Præfecti Schumacheri, Viri in re literaria versatiffimi sedulitati atque vigilantix debemus. Hic enim in novissimo suo Parisiensi itinere, quod novam maris Caspii Geographicam aut Hydrographicam Tabulam nomine majestatis suæ, Regiæ scientiarum Academiæ oblaturus susceperat, uberrimum præcipuorum ac rariorum qui ulterius desiderabantur in quovis literarum genere librorum penum concinnavit, nullisque pepercit sumptibus, ut iisdem comparatis Petriopolitanam Bibliothecam amplificaret. Inde & Cimeliarcha Regius constitutus, Anatomicis metallico-mineralibus ac exotico-physicis Locupletiffimis Gazophylaciis dirigendis atque Custodiendis Præfectus est. Cum enim summorum Principum splendorem Cimelia hæc auxerint, & luculentam naturæ indagandæ, aut ad veram Historiæ Naturalis fidem statuminandam, sæpius facem prætulerint; omnium sed naturalium præcipue scientiarum strenuus Promotor Petrus plusquam Alexandrina munificentia, talia & tanta in hoc studiorum genere simul collegit, ut cæterorum Museorum gloriam haud parum obscuraverit. Præter enim frequentiffima cum Persis, Seribus atque Indis commercia, quæ ad Anatomem comparatam Regia subinde augment Theriotrophia, celeberrimi Amstelodamensis Professoris Ruyschii anatomicos thesauros multo ære redemit, ac Alberti Sebæ naturalium exoticarumque rerum scrutatoris, & collectoris feliciffimi rariora Collegitanea comparavit, ut nullibi similia aut curiosiora reperiri non verear absque fuco proferre. Præter vero copiosiffima hæc artis & Naturæ opera, quæ ab indole rerum nostrarum recedunt; ampliffimum Nummophylacium quod Regio eruditæ antiquitatis reconditorio Principes alii solent inferere, Apollini & Musis consecravit; Cujus Estypas & prominentes gemmas,

*Cæsareas facies, Divos rubigine sacra
Horrendos*

Numismata illustrium monumenta virorum si referre vacaret, qui antiquitates ex seculorum canitie eruunt satis haberent, quo æruginosum calamum occuparent. Cum & ex ipsa Siberia pretiosissimæ quotidie suppetant Græci ac Romani nominis umbræ, quas vetustatis religione exuvias ex majorum suorum tumulis sæpius effodiunt. Quæ enim à Rurico (anno videlicet C. 808.) ad hæc usque tempora, Ruthenorum Numismata aliaque circa rem monetariam hujusce gentis curiosa documenta colligi potuerunt, Eruditissimus Petrus Miller nuper digessit accuratèque descripsit. Tot tantisque disponendis ac digerendis Thesauris indefessa Nostræ Bibliothecarii dexteritas atque solertiâ applicatur; de cujus eximio talento haud parum miraberis, si præter diversa hæc onera, quibus apte ferendis pauci essent, Neo-institutæ Academiæ à secretis digne insuper munus implere perceperis. Ne autem præter indefessos magistri Pausener labores in Ruthena Grammatica ac Lexico juxta omnes ejusdem linguæ Dialectos conscribendis, ignores quibus & qualibus nascentis Academiæ cura ac Musarum castra fuere concredita, Academicorum Professorum nomina lubens communicabo, ac si Jacobum Hermannum præprimis nominavero, cujus vel solum nomen plenum Elogium continet, in Mathematicis disciplinis Patavii Professore òlim meum Honorandissimum, calculo differentiali seu Analytica infinite parvorum methodo celebrem, jam satis Tibi factum esse putaverim. Ut nil referam ambos fratres Bernoullios, qui intimiores Matheseos recessus penetrantes, nominis famam Latissime diffuderunt; Danielem videlicet Physiologiæ Professore hic designatum, qui principia Matheseos ad theoriam medicam necessaria docebit, & Nicolaum Mathesin applicatam pertractaturum, Georgium Bernhardum Buffingerum, qui de origine mali moralis commentatus, specimen nuper doctrinæ Veterum Sinarum edidit Physicæ Experimentalis & Theoreticæ Professore, ac in experimentis celebrandis Gravesandium in Institutionibus Philosophiæ Newtonianæ ad usus Academicos imitaturum. Neque enim hic per qualitates, ignotas illas Aristotelis Bestias, tradenda Physica locum habebit, quæ futilibus auctoritatibus mentes docendorum irretiat; sed cum in rerum naturalium speculatione haud minus quam in decisione forensium opus sit testibus oculatis, Philosophiæ Experimentalis medullam, quam solam Medicinæ parentem ac altricem agnoscimus, per assidua sensibus subjicienda tentamina enucleare mens erit. Eloquentiæ Professore Joh. Petrum Kohl Kiloniensem, Christianum Martini

Vratislaviensem Algebraico suæ Pithographiæ specimine notum, Metaphysices Professore, ejusdemque præcepta secundum Institutiones Wolfianas traditurum, Joh. Simonem Beckenstein Juris Publici Professore, Christ. Frideric. Gross Philosophiæ Moralis Professore, ejusdem præcepta ad ductum Puffendorffii in libello de officio hominis & Civis traditurum, Frid. Majer universæ Matheseos elementa ad normam Wolffii explicaturum: Chymiam Experimentalis Philosophiæ vel Magistram vel administram excolet Michael Burger. Anatomem quæ in manifesta organica-mechanica structura plurima deprehendit, quæ olim imperceptibilia & occultarum qualitatum velamento involuta delituerant, exercere debuerat Anatomicorum decus Heisterus, in cujus absentia Joh. Georgius du Vernoy noviter suffectus pertractabit. Sapientes Historiam oculum prudentiæ Civilis, Geographiam verò oculum & lumen historiæ vocant, cui augendæ aut corrigendæ strenuam in Academia nostra navabit operam Expertissimus Parisiensis Geographus Josephus Nicolaus de l'Isle. Ut nil addam de solertissimo Naturæ ac Botanicæ scrutatore Joh. Christ. Buxbaum; Antiquitatum Romano-Græcarum Professore Theophilo Sigefrido Bayer. Omnibus ergo qui penitus inuentes ad amplas spes studiorum ingenuorum cultura sese erigunt, & quibus scientiarum augmenta cordi sunt, erunt hæc perennia ad virtutis studium incitamenta, quibus sitim suam explere possint; & dum celeberrimi isti Reipublicæ literariæ in Russia Statores scriptis edendis præclarissimis Academiam adolescentem illustrabunt, & ingenia quoque alia per literariæ vindemias excitabunt succrescentia, quæ in tam laudando studio iis aliquando succedant; nulli nominis cebebritate inferior futura Petriburgensis Academia ad illud famæ fastigium invidendis incrementis perveniet, quod Magnus ejusdem Fundator attigit, qui in eo sæculo quod miratur nihil summo vixit miraculo ac vivus ubique elogia sua legit. Sed quemadmodum fructiferæ arbores per complures annos, firmæ atque stabiles vix in secula excresecunt, ita in omnibus ferme ante est spei rudimentum quam rei experimentum, nullaque ars vel disciplina tam brevi stabilita aut consummata est spatio, cui non relitum aliquid fuerit quod dies atque ætas mitificet. Videlicet quod

de Fama Virgilius

*Viresque acquirit eundo,
crescunt annis crescentibus artes.*

Quæ nobis extorſiſſe ſcias dictatorium quorundam ſupercilium in iſtis rudimentis experimenta quærentium, iniqua Cenſura omnium aliarum generum labores damnantium, & neutiquam perpendentium ſe dudum quaſi Sifyphi labores ſortitos multa operoſitate nihil hæcenus perfeciſſe. Patet autem teſte Seneca Ep. ad Lucil. XXXIII. omnibus veritas, nondum eſt occupata, multum ex illa etiam futuris relictum eſt.

Cùm verò Aſtrognofia ita Arti Nauticæ velificetur, ut ex eadem Gigantæa in dies augmenta capeſſat; pro Sacræ Uraniæ addictis ac ſydereæ culturæ vigilantibus Aſtroſophis, Academia uſui in amœniſſima ſua ſuburbana Villa *Orangen-Baum* dicta, aptiſſimam erigendam Aſtronomi- cam ſpeculam (obſervatorium vulgò vocant) conſtruere Principis Mentzicov, cujus Cœleſtem animum numeroſa virtutum caterva ſtipat, munificentia decrevit: in qua Tuborum Opticorum apparatus nullatenus deſideretur, ut armatis oculis in hac elevatione poli, meteororum phænomena, Planetarum diſtantiæ, vertigines, curſus, phaſes, periodi, tranſitus combinari atque indagari poſſint. Ut nil addam de Magno illo ac ſtupendæ molis duplici Gottorpienſi Globo ex cupro conſecto, anno 1656. ab Oleario invento & 1664. ad finem perducto, cujus deſcriptionem Happelius Part. 2. relation. Curioſ. pag. 194. prolixè refert; quem anno 1713. à Cimbrorum duce ad Imperatorem noſtrum tranſmiſſum fuiſſe, Te vix ignorare ambigo, Academia locupletandæ deſtinato; cui ſimilem æque ac celebrem æneam Moskuenſem Nolam 356. centenis pondo & 25. in diametro pedes habentem orbis non vidit.

Neque verò ſuis deſtituitur Ruſſia Chalcographis, & Typographis: præter enim Academicos elegantiſſimos ex Belgio aceriſtos Typos; Illyricis Latinis Græcis Petriburgenſis Typographia ſub ſynodali directione, nitidis luculentisque characteribus inſignitur, cujus immenſam Sacrorum, Eccleſiaſticorum, Scholaſticorum, Historicorum, Philologorum, Mathematicorum atque Oeconomicorum excuſorum librorum vim circumſcripturo charta citius quam materia deſiceret. Recenſenda quin imo Moskuenſis Typographia venit multorum annorum uſu jam celebris; ut de Moskuenſi Metropolitana Bibliotheca nulla verba faciamus ſelectiſſimis ſacris & profanis codicibus & membranis Octavi & Noni ſeculi vetuſtate commendabilibus, omnis eruditionis monumentis, quæ utique conferri per aptiorem virum mererentur, reſerta: quorum Catalogus publicæ luci dudum communicatus ac Lipſiæ nuper reſuſus Tuæ ſat erit expl. ndæ curioſitati: cum & in eo Librum Evangeliorum Quinti ſeculi dete eſt, in quo Evangelium de Muliere in Adulterio deprehenſa & coram Chriſto adducta penitus deſideratur. Hortus quin etiam Botanicus Petripoli nu-

per excitatus qui officinales herbas suppetat Pharmaceuticis usibus adaptandas, Exoticarum quoque Plantarum suppelectili decorandus, ubi cultus nobilior accesserit. Non tamen fabulosam Plantam *Borametz* quæ in Scythia Asiatica seu hujusce ditionis Tartaria vel Dauria crescere, agni formam repræsentare, lana amicta esse, ac gramen in circuitu depascere dicitur, Botanophili à nobis expectent; quæ enim ex vulgari rumore in Russia accipiuntur magna cum cautela admittenda esse nequaquam ignorant. Quo in genere Comitis Savæ Ragozinski ad Sinensium Imperatorem hujus Aulæ Abligati non pauca nobis pollicetur sedulitas, qui occasione data de re Botanico-Pharmaceutica bene merendi ansam etiam arripiet: præcipuè verò itineris Affecta Abbate Kruzala viro studiosissimo symbolum conferente, qui exactissimum itinerarium seu quoddam Legationis Diarium conscribere & posteritati mandare decrevit. Quæ omnia pluribus recensere instituti memores superfedemus.

Atque hæc quæ circa literarium hodiernæ Rusiæ Statum calamo occupatissimo attingeram, satis superque fore putaveram ut dubiam Tuam de Ruthenis opinionem reduceres, ac dignius de ipsis sentire doctus, alios quoque à pristina sententia dimotos ad saniolem mentem revocare aditatis. Plurima enim adhuc notitiam nostram effugisse scies, ubi scriptorem paucorum mensium Incolam perpendes, cujus necdum est firmiores in hac Palæstra gressus facere. Quis enim omnia tam cito exhaurire queat? Aliquos tamen altioris spheræ Viros ulterius recensere atque in hoc Album inferere opportunum duxi, quibus Coronidem dictis quodammodo imponerem. De Turcis accepimus linguarum utilitate motos vulgato Proverbio dicitare solitos, quot linguis quis polleat, totidem illum viris æquipollere: nullibi verò quam in Russia, præter tot ex vulgari ligno sculptos Mercurios semidoctorum Catalogo saltem inferendos, qui regiones has Hyperboreas in vitæ atque fortunarum solatium quærere debuerunt; plures nobili viros profapia natos reperies, qui peregrinis linguis imbuti, patrio idiomati recepta per Europam exotica copulare summo ducant honori. Cum enim scientiarum fundamenta idiomatica sint, qui ad summæ fortunæ spem educantur, Dynastarum filii, postquam in Academiis Oxoniensi, Beroliensi, Hallensi, Prageni Studiorum suorum Cursum absolverint, validumque ingenium peregrinis artibus miscentes, mores suos civili venustate perfecerint; domum reduces, opima (utpote quæ sensus illaqueant) linguarum spolia reportant, maximo ipsis in extraneis aulis ad res patriæ gerendas olim usui futura: Quorum fama admodum Illustri Juniores Principes Nariskinos, Kourakinos, Dolhorucios, Gallizinos, Golowinos Comites, Beltussoffios, viva exempla re-

ferre

ferre supervacaneum : aut Eruditos Milites , inter quos Generalis Campi Marefchalli Locumtenens de Munnich in utraque Architectura & Hydraulica verfatiffimus , eaque propter dignus cui celebris Ladogensis Canalis Regia plane constructio committeretur ; supremus Præfectus Staff in Militari Architectura & Taftica nulli fecundus , Vir ad Mechanicam natus, Theoria Bellica & Praxi apprime instructus ; Doctiffimus Culonius Ruthenæ juventutis , Architecturæ militaris studio , publicis sumptibus se exercentis à tot annis Instructor & Moderator ; Et Peditatus Tribunus Baro Wagnowitz omni literarum nobiliorum cultura exornatus haud infimum locum obtinent.

Quod si aliquos honoris gratia in medium producere ariferit , præter Senatoris Andreae Artemonowiz ingenium præclariffimum , Generalis Procuratoris Jagofincziki judicium acerrimum , omni obsequiorum genere prosequendum Ampliffimum virum Petrum Tolstoi nominabo , intimæ admissionis Confiliarium ad illustriores aulae gradus evectum , cujus inauditam in longo aulae & fortunæ usu modestiam & humanitatem omnes admirantur. Hic enim plurimis Legationibus egregie functus , dum penes Turcicam Portam hoc munus occuparet , inter subcesiva Byfantina otia , tempus omne à muneris ratione residuum insumpsit in præfenti Imperii Ottomanici Statu per Celebrem Riccardum Gallico atque Italico idiomate exarato in vernaculam traducendo , plurimisque oculato tot annorum praxi haustis observationibus & Commentariis illustrando. Quod opus in hac materia absolutiffimum cum Perspicaciffimi Imperatoris Nostri , dum viveret , calculum promeruerit , nuperis Petriburgensibus prælis subjectum est Aliunde Famigeratiffimi Principis Demetrii Cantermirii in eodem argumento eruditi labores Te non latent , sub titulo *Incrementa & Decrementa Ottomanici Imperii* : Principis inquam sapientiffimi acerbo fato nobis nuper erepti , quem tamen sapientia fatis

Eximit & Cineri vult superesse suo.

Ed enim clarius enitescit egregia Cantermiriæ virtutis indoles , quæ per tot Turcarum angustias in regione penitus barbara ad tanti nominis & sapientiæ opinionem eluctari potuit ; adeo ut manibus tanti Principis post busta colendi nunquam satis parentari posse opinemur. Reliquit verò quatuor post se digniffimos natos , quorum unus Constantinus iudicio & maturitate consilii prudentior quam ætatis fors ferre videatur , & Natu minor Antiochus , cujus indoles nihil vulgare sperat spiratque , publicas expectationes non faleunt.

Quorsum itidem referam eximium ac Nobile Par Fratrum, Barones Ostermannos Mercurio & Musis litantes. Natu minoris Viri præter vastam rerum cognitionem & probatam experientiam, profundum maturumque judicium & incomparabile ingenii acumen, quibus in re literaria famam venerationemque sibi merito conciliavit laudes circumscripturus, illud silentio neutiquam præteribo, quod difficilioribus negotiis gerendis natus, rebus in ambiguis nunquam ambiguus, cum ad componendam cum Suecia pacem Legatus designatus, sui muneris industria effecerit ut Ruthenorum Aquila & Aquilo amicissimo fœdere conspirarent, dignus profecto est, cui in memoriæ fano Togata Statua cum elogio ponatur. Natu majoris Megalopolitani Ducis ad hanc aulam Ablegati, dum licet ex floridiorum literarum hortulis in negotiorum senticeta rejectus, amœnissimi ingenii talenta adhuc excolere non gravatur, & fortuna in virtute & virtus in fortuna est. Cæterum si exteriorum Principum ad hanc Aulam Ablegatos, viros omni literarum cultura expositos, scientiisque litantes in hunc insignium Philomusorum numerum cooptare deberem, Romani Imperatoris ab Hohenholzer, qui Comitatem quam Tacitus omnis virtutis promptuarium vocat, longa assuetudine insitam sibi quodammodo reddidit; Belgiæ Reipublicæ Van Wilde Astrææ sacris ac laureatis Themidis honoribus iniatum, Daniæque Legatum Von Westphalen nobilissima illustræ Bibliotheca; ac Regio-Borussicæ Legationis Secretarium de Vokerot scientiis ferme omnibus quæ seculi curiositatem exercent, haud superficialiter imbutum, nullatenus reticerem.

Horum quapropter agmen claudent Illustris Zeccanius olim penes Principes Nariskin studiosorum moderator, nunc Magni Rusiæ Ducis formandis moribus Præfectus, Vir Literatissimus in Palladis Palladio enutritus ac educatus; Celeberrimus Secretarius Cokius Vir politioris literaturæ; nec non Baro Henricus ab Huyssen Regio-Borussicæ Scientiarum Academiæ membrum, quem Jablonskius, Bignonius, Gravina, Ciampinus, Menkenius, aliaque magna eruditæ Reipublicæ nomina, quibus constat, quid distent æra Lupinis, literario Commercio non dedignantur. A prima siquidem ætate animum eximiis sapientiæ & solidæ Eruditionis præceptis exornavit, & rebus gerendis admotus gravissimas Aulicas occupationes Mularum consortio semper temperavit. Adolescens & adhuc in incude studiorum constitutus ingenii sui Chirographum publico exhibuit. Cum enim Spiræ supremum Imperii Romani Dicalterium à milite Gallo clausum, Adfessores & Camera Imperialis Advocatos aufugere, actaque judicialia auferri hinc inde videret, incepit scribere Dissertationem suam Eruditissimam *de justitia*, sive de eo, quod justum est, quando ob Bellum Pe-

stem vel aliam publicam Calamitatem jus reddi nequit, & hanc materiam nervosè primus enucleavit. In ipso juventutis flore juridica ipsi Argentorati cathedra oblata, Historia Comitiorum Vaticanorum, sive Electionum Romanorum Pontificum (vulgo Conclavium) conscripta, à Magno Imperatore *Petro* formandis Hæreditarii Principis politice moribus accersitus, in plurimas aulas tractandis negotiis admissus, Mandatum Historiæ Russicæ conscribendæ munus suscepit; ac infatigabili solertia quicquid ad continuandam temporum successionem, & ad hanc spartam ornandam hinc inde reperire vel decerpere licuit, solus quem sciam veluti Sybillæ folia

Ne turbata volent rapidis ludibria ventis.

in ordinem congeffit. Cumque matura jam ætate florido Musarum contubernio inter Musices ac Parnassi delicias indefessus adhuc versetur, Dignum propterea censemus

— *Fato candidiore frui.*

Neque Doctorem Thomam Conset Ecclesiæ Anglicanæ quæ in Russia colligitur Primum Presbiterum honoris causa nominare prætermitemus, ut pote Berolinensis scientiarum Academiae Socium, Philosophicis Theologicis & Philologicis studiis insignem;

Cujus honos semper, nomen laudesque manebunt,

aut Eruditissimum Dunant Genevensis Academiae decus, Gallorum Procellantium in Russia Ecclesiasten.

Vides ergo tot in naturæ indagatione indefessos & omni laude dignissimos Viros, tot omnigena virtute & eximiis animi dotibus supereminentes, ad aternitatem omnis solidæ eruditionis eruendam fovendam conservandamque natos, suæ conditionis munera strenue implentes, tot insignes Technophilos artis suæ excellentissima edentes specimina, spem futuri eventus nequaquam elidere. Cum enim hodierna scientiarum acquirendarum facilitas cujuscumque argumenta torpedinis eludat, ita Collegia Panfophica ad rem literariam ampliandam conferre plurimum nemo ingenuus diffitebitur; ut olim sera nec ingrata Ruthena Posteritas, in sempiterno Mnemosynes Templo, aut melius animis inscriptum perpetuo servet: nunquam serò si serò introducas scientias.

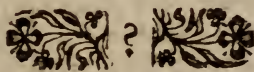
Vota igitur fervidissima nuncupabimus, ut Divina Bonitas omnis boni fons & origo, bonum tam inæstimabile, *Augustissimam* inquam Nostram in certissimam literarum ac scientiarum tutelam, hujusce rebus imperii diu interesse, clementissime velit, tantoque muneri addat perennita-

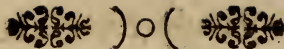
nitatem. Ad cujus Majestatem tamquam communem Patriæ Totius, Castrorum, Musarumque clementissimam Matrem Magnam Piam Felicem Ruthena juvenus sub noviter erectæ Academiæ institutione formanda, prima solennis inaugurationis occasione sequentes pœticos vagire modos juse majori meritoque valeat.

*Respice Magna Parens clementi respice vultu
Qua tenera in cunis Musa Ruthena litat.
Nec pigeat fœtum dextra sceptroque fovere
In decus imperii crescere quousque detur.
Numine sique Petri vitales hauserat auras,
Ob radios posthac floreat illa Tuos.
Nil nobis periisse putes, cum sit modo Matris
Nuper qua fuerat Regia cura Patris.*

Heroicas cujus virtutes voce mea & stylo augustiores, religione ac silentio venerabor, bene memor, quod de Carthagine Romanæ scriptor historiciæ pronuntiavit, edixitque, satius esse tanta silere de Urbe quam parum dicere. Sed jam tempus est ut Epistolæ huic finem imponam, quæ jam pridem Epistolæ modum excessisse videretur, nisi me, juxta tritum illud Lugdunensis Professoris assertum, legibus Magistellorum nequaquam illigari gloriarer, qui tam angustis finibus epistolam circumscribere; cupiens Te cum otium aut animus blandietur has mecum pariter leges transcendere: in tanta enim rerum studiosorumque mole non sustinuissem Te prolixis literis & maxime intempestivis interpellare, nisi Te in hoc argumento haud parum hallucinari animadvertissem. Obsecro autem Te obtestorque per Communia Musarum Sacra, ut hoc potius nostro veritatis asserendæ Zelo, quam censorio cuidam pruritui, à quo bene scis quantum hactenus abstinuiimus, officiosissimè donandum velis. Vale. Dabam Petripoli Primo Kalendas Augusti: Anno

QVO MAGNVS PETRVS AD CÆLOS EVOLAVERAT.

Dissertatiuncula Medica,

De

MUMIA PERSICA:

i. e.

Remedio in Asiâ celeberrimo,

ad

Illustre Cæsareum Collegium Naturæ Curiosorum in Germania Transmissa,

a

Dn. Doct. Gottlob Schobero, Archiatro Russico, Nat. Curios. Aristophane.

Ex Urbe Moscua Ann. 1725. M. Septembri.

C. D. B!

PRÆFATIO.

Multa indies in omnibus mundi plagis nova inveniuntur remedia, & ad nostras deportantur Regiones, quæ pro arcanis, universalibus, polychrestis, specificis & infallilibus habentur, summisq; laudibus ad cælum usq; extolluntur & deprædicantur. Verum enim verò si natura illorum, viresq; examinantur accuratius, deprehendimus non rarè plura hæc continere verba pollicita, quam in morborum curatione effectus. Hoc non obstante, eorum cognitio atq; exploratio Medico Curiosiorem est necessaria, quo eadem datâ occasione in agrotorum salutem aut approbare aut improbare possit. Quapropter, dum Astracania versarer, ibidemq; per totam ferè Asiam famosissimum sub nomine Mumie Persicæ remedium summis cum laudibus mihi communicatum esset, in ejusdem naturam, proprietates & usus inquirere, hinc meam sententiam Illustri nostræ Academix judicio submittere non indignum fore judicavi. Hoc saltem, Lector candide, quàm obnixè peto, si in hac tractatione quedam deprehendantur humana, eadem dextre interpretari, benevoleque ignoscere velis. Vale & fave!

CAP.

CAP. I.
DE MUMIÆ PERSICÆ

Nomine, Ortu, Naturâ & occasione inveniendî.

§. 1.

Mumiam à voce Mum i. e. cerâ derivatam esse, unanimus Criticorum consensus est: Sed in eo controversia est, an vocabulum sit persicum, utrum arabicum? (Nam ægyptiacum, quia in eadem lingua prostat vocabulum gabbaras i. e. Mumia, esse non potest.) Sed res facile potest decidi, si asseramus, hanc vocem Mum in utraque lingua usitatam esse.

§. 2.

Sumitur autem Mumia his nostris temporibus 1.) pro quocunque cadavere, quod sive Myrrha, sive Aloe, Croco, balsamoque &c. conditum, & in cryptis subterraneis est conservatum. 2.) De sero ex his corporibus sic conditis extillato & inspissato. 3.) Nec non pro corporibus à radiorum solarium æstu in loco arenoso exsiccatis, aut artificialiter præparatis. 4.) Sed propriè magis significat cadaver cera obductum & conservatum, uti in more positum fuisse apud Babylonios & Persas, historiarum testantur.

§. 3.

Cum verò Arabes, & ab his edocti Ægyptii Villioris conditionis homines demortuos Pissasphalto à putredine conservare soliti essent, vocabulum Mum ab initio §.) de hoc condimento i. e. pissasphalto, & mumiam pro ipso condito subjecto, nempe cadavere prædicarunt, uti videre est in Schroederi Pharmacop. Lib. IV. Class. 2. num. 396. p. 745. & Lib. 5. Class. 1. p. 833.

§. 4.

Postea verò Persarum Medici, quorum potiores Arabes esse solebant, tunc temporis, cum magis inclarescere incepisset hic condiendi modus, antiquam pissasphalti appellationem, nempe Mum haud retinuerunt, sed vocem Mumiaë elegerunt atque substituerunt. Hujus rei, si conjecturæ locus, hæc ratio esse potest: Quod scilicet pissasphaltum non crudum, aut nimis fluidum, quod ad conservationem cadaverum putredinosam parum aut nihil valeret, sumeretur, sed illud quod diurno tempore à radiis solaribus magis digestum, intimeque esset inter se commixtum.

tum, non aliter ac cadaver balsamo conditum: Hinc non Mum, sed Mumiz denominationem mereri crediderunt.

§. 5.

Est autem pissasphaltos seu pissasphaltum genus bituminis, partim colore nigro, uti asphaltum, partim ex luteo album, odore mixto: Si adhuc sit fluidum pro Malchâ usurpant. Probatur bonitas pissasphalti si aquis injiciatur & non submergatur, sed iisdem subnatet. Plinius non pro nativo concreto, sed pro mixtura bituminis & picis habet. v. Hist. Nat. l. 24. c. 7. Hinc mercatores bitumen miscent cum pice & pro Mumiz venditant, teste Schroëdero l. a. Sed Dioscorides nativum quoddam asserit nasci in Apollonia Epirotarum, item ex Cerauniis moxibus devolvi, & impetu fluminis rapi, rursusque æstu maris in litus expui, ibique concrefcere docet in Lib. I. c. 100. His nostris temporibus in locis subterraneis Europæ hinc & inde reperitur, & interdum ejus fluida substantia è terræ gremio extillat & scaturit, ut peregrinatorum pedes ab hujus tenacitate quasi agglutinentur & figantur, uti optimè annotavit Hübner in Lex. Nat. Art. & Rei Metall. p. 138.

§. 6.

Nostra itaque Mumia Persica revera species quædam pissasphalti nativi est, quæ consistit in substantia bituminosa sicca, sub colore nigro, cum odore grato, & ex parte balsamico, sapore verò parùm dulci, aut ferè insipido.

§. 7.

Dependet verò hujus Mumiz genesis ab oleo petræ, quod in Persia è lapidum molliorum substantia exsudat, & per fissuras montium destillat ad basin lapideam, in qua à vehementi radiorum solarium æstu ita digeritur, aut potius coquitur, ut pars hujus olei volatilior, quam Naphtham vocant, evaporetur, reliqua verò substantia fixior in consistentiam solidiorum redigatur & inspissetur. Hanc meam hypothesin probabilem reddit odor petrolei, modò portio quædam Mumiz dictæ sub vola manus calida detineatur, aut carbonibus ignitis inspergatur, tunc odorem balsamicum satis manifestè de se spargit ex parte oleo petræ analogum.

§. 8.

Similem ferè pissasphalti speciem in Moschorum Asiatica Provincia ad Mare Caspium sita, quæ Turcovia vocatur, annotavi, ubi ex monticuli superficie concava petroleum ex lapidibus extillare solet, hinc duo quasi lacus dicto oleo scaturientes formantur, qui interdum à continuo Solis æstu evaporatur, ut consistentiam spissiore, colorem brunum, sa-

porem

porem verò à balsamo sulphuris artificiali vix differentem acquirat. Ad-
eoque Astracaniæ in Officina pharmaceutica sub nomine balsami sulphu-
ris naturalis venditur, cujus effectus cum artificiali conveniunt in ope-
ratione medicinali.

§. 9.

Ad imitandam igitur mumiam persicam sequens feci experimentum:
Recepi nimirum dictum balsamum petræ oleosum, eundemque vitro
angustioris colli inclusi, hoc supra ignem in arena posito, massam leni-
ter digerere & evaporare per aliquos dies permisi, donec lentè ad consi-
stentiam mumiaæ persicæ accederet. Remoto ab igne vitro, eoque re-
frigerato, substantiam acquisivi mumiaæ nostræ persicæ omnibus ferè
numeris æqualem.

§. 10.

Duplicem autem recensent Persæ hujus mumiaæ substantiam, una
quæ prope Civitatem suam Laer reperitur, & hæc est rarissima, quæ à
Gubernatore hujus loci diligenter colligitur & immediatè ad Regem Per-
sarum mititur, sed parum de hac, & vix octo aut decem uncias Regis
Camera singulis annis acquirit. — Altera species circa Urbem Lorestan
majori in quantitate invenitur, sed in bonitate priori cedit, languidius-
que operatur. Ut mihi videtur, collectores harum Mumiaæ specierum
Regi non sunt fideles, sed potiores partes clam & furto subtrahunt, &
ad vendendum in exera Asiæ loca mittunt. Astracaniæ enim apud mer-
catores Armenos est vendibilis, siquidem portionem quandam apud eos-
dem pretio, aliam vero à Principe Iberiensi Moscoviæ dono obtinui.

§. 11.

An in nostris Europæis Regionibus descripta Mumia Persica planè
sit incognita, & annon in Magnatum & aliorum Curiosorum pinacothecis,
aut apud Aromatopolas vendibilis reperitur, nescio. Mihi tamen
videtur, interdum sub nomine Ambræ nigræ in conspectum venire.
Quicquid sit, ad ambræ nigræ naturam quàm proximè accedit, eamque
ob causam si quis Ambram Persicam loco Mumiaæ Persicæ vocare vellet,
ex mea sententia rectè ageret. Ad minimum ex genesi hujus, similes
reliquarum Ambræ specierum natales, de quibus hucusque dubitatum est,
magis patere, & certiores evadere videntur.

§. 12.

Signum optimæ mumiaæ est: 1.) Si portio in manu calida detinea-
tur ad tempus, atque tunc odorem suavem manibus præbeat. 2.) Car-
bonibus ignitis injectum frustulum fumum gratum emittat, quod si verò

pici fumum spiret, tunc vilioris & alterius speciei commixtum censetur. 3.) Si in oleis destillatis, aut spiritu vini tota substantia sine ullo relicto sedimento dissolvatur cum grato odore, bonitatem suam satis manifestè declarat. 4.) Acu ignito quando aduratur mumia, multumque oleaceæ resinæ si præbeat, & spargat odorem succino deflagrato similem, laudem meretur.

§. 13.

Descripta sic mumia persicæ natura, restat, ut occasionem inventæ Medicinæ paucis referam. Quidam inter venatores Persicos in territorio Civitatis Laër eodem in loco, ubi è monticulis lapidosis Mumia, tunc temporis parum aut nihil æstimata, effluxit, cervum sagitta petit, unumque è cruribus, sive focile majus sive minus non constat, hujus feræ perforat, frangitque, hoc non obstante, bestia terrefacta cum tribus pedibus se conjecit in fugam, & ex oculis hujus sagittarii evasit. Altero die ab eo de novo suscipitur venatio eodem in loco & ecce! similis cervus ac hesternus à sagittis lethaliter vulneratur, ut statim moriatur. Cadaver benè aspiciens & observans venator, comprehendit eandem esse feram, cui pridie suis armis pes esset fractus, unde cum in hesternâ fugâ pedem sauciatum mumia fortè fortuna intinxisset, factum est, ut paucis horis os esset consolidatum ab hac medicina. Miratur ea propter & stupescit, hocque factum miraculosum sodalibus, hoc simul & ulterius inquirentibus, refert. Hinc experimentis in fracturis ossium & vulneribus sanandis institutis, singulares & extraordinarias ferè hujus medicamenti vires experti sunt.

§. 14.

Interim undique in Persia hujus novi medicaminis fama expenditur, tandemque ad Aulæ & Regis aures volitat, atque veritate à Regis Ministris explorata, locum hunc, in quo tam nobile medicamentum nascitur, muro lapideo diligenter munire, & in sua retinere potestate jussit. Hoc vero balsamicum remedium non potest emi pro pecunia, quia uti jam dixi illud in cameram suam recipit, & in capsulis aureis cum margaritis & gemmis pretiosis inclusum, inter alia dona Regibus, Principibusque mittitur solenni cum Legatione.

§. 15.

Annon fabulis sit annumeranda hæc historia, aliis judicandum relinquo. Mihi certè sic videtur, ad minimum illud, quod unum os è foci-
libus plenissimè fuisse fractum à sagitta, brevique hoc tempore iterum
esset consolidatum, manet dubium. Persuadere quidem solent emptores

res mercatores Armeni Altracaniæ, simul asserentes, si gallinæ crus frangatur duas in partes, postmodum hac medicina illinatur & splenis muniatur os, altero die gallinam iterum hoc pede ambulare posse. Sed fides sit penes Auctores.

§. 16.

Hoc enim hominum genus admodum est astutum & fallax in tractandis commerciis suis, quærit enim unice consumptionem suarum mercium, hinc persuasionibus & variis utitur mendaciis sicque credulos seducit ac decipit. Quæ enim figmenta protulerunt de Planta agnina Boramez dicta? Quam nonnulli describunt esse Plantam è cucurbitiferis. Alii verò per modum fere Coronæ solis, cum caule ad aliquot ulnas alto, è superficie terræ crescere & in summitate fructum sub agni forma & quidem lana amictum, qui in circuitu terræ omne gramen depasceret, proferre fabulantur.

§. 17.

Certe his nostris temporibus constat pelliculas crinium crispiorum (Die Fleinen Krausen Lamms-Jellgen,) non desumi à planta, sed ab embryonibus paulo ante medium gestationis tempus ex uteris ovium Asiaticarum viventium, quæ præ aliis à natura lana molli gaudent, excisis, quorum pelliculæ è tenellis corporibus detrahuntur, præparantur more solito & ad usum conservantur. Hinc etiam vocabulum Boramez in lingua Tartarica agnum significat.

§. 18.

Hujus autem figmenti veritatem è principiis Philosophicis deducentes; cum Aristotele credunt, embryones animalium à prima conceptione crescere per modum plantæ usque ad medium gestationis tempus, quo sentire atque movere incipit fœtus, atque adeo vitam tunc demum animalem impetrare existimant. Ideoque, si ante dictam ætatem fructus immaturus excidatur, non animalis, sed vegetabilis appellationem mereri sibi persuadent. Eam vero ob causam tunc, & non alio tempore pelliculæ dictæ in usum cedunt, quia lana earum magis tenera & in cincinnos contorta existit, quibus vero proprietatibus orbantur pelliculæ, si in utero commorantur ulterius atque conservantur.

§. 19.

Similem procul dubio fraudem quoque committunt in mercatura Rhabbarbari, cujus maximam partem olim è Volgæ confiniis, nunc verò è Siberia, Dauria, Tartaria magna atque China deportant mercatores, asserentes, singulare & proprium esse genus plantarum rhabbarbarum & à Rha-

pontico differre. Verum enim vero ut hoc credam, vix possum persuaderi. Nam 1.) in itinere meo Asiatico, cum in toto fere tractu Volgæ peregrinarer, diligens rhabarbari in locis, quæ amat planta, sui inquisitor, sed nihil nisi Rhaponticum invenire potui, cum tamen in oppidis Volgæ adjacentibus, nempe Ramara, Czaritzin, Calmuckim radix rhapontica sub nomine Rhabarbari à mercatoribus venderetur, & à Chirurgis adhiberetur pro scopo purgandi omni tempore optato cum successu. Hi etiam meam testificaverunt sententiam, se nempe cum tartaricis seplastariis interdum fodisse hanc radicem sed nullam unquam vidisse aliam nisi rhaponticam. 2.) Semina hic Moscoviæ obtinuimus à Domino Christiano Langio Commissario Imperatricis Ruthenicæ apud Chinesis Monarchæ Aulam è China sub nomine veri Rhabarbari Chinesis, quæ terræ commissa plantam produxerunt Rhapontico in omnibus simillimam. Itaque in sententiam Celeberrimi Commelini ab eo, qui in Catalog. Plantar. Amstelod. num. 82. p. 17, sic scribit: Rhabarbarum & Rhaponticum unius ejusdemque plantæ esse radices. Hujus plantæ radices effossæ atque siccatae (superior pars rhabarbarum, inferior vero Rhaponticum) satis superque evincuat.

CAP. II.

DE MUMIÆ PERSICÆ

Viribus & Usu Medico.

§. I.

DE viribus & usu Medico nostræ Mumia Persicæ nunc dicendum restat. Ex antecedentibus jam cognovimus virtutes huic Medicinæ tribui extraordinarias in consolidandis vulneribus & fracturis. Veruntamen quicquid garriunt & Inventores & Mercatores hujus Medicinæ, aut fabulam sapere, aut dolum consumendi merces recondere in antecedentibus dictum est. Interim injuriosus essem in nobilem hanc Medicinam, si virtutes proprias, quæ omnino egregiæ sunt, ex toto denegare vellem. Est enim Mumia nostra Medicamentum balsamicum, quod odor & substantia bituminosa probat, & consequenter etiam Nervinum atque Antispasmodicum. Ob contentas particulas oleosas & sulphureas temperat humorum acrimoniam & sudorem commovet, hinc jure meritoque est temperans diaphoreticum & egregium sanguinem coagulatum resolvens. Et ut mihi videtur certis positis circumstantiis similes fere virtutes ac balsamus peruvianus, succinum, ambra & similia balsamica præstat, sive externe sive interne adhibeatur.

§. 2.

Tribus vero potissimum in casibus laudabilem hujus Medicinæ effectum sum expertus. 1.) In quadam puerpera, fluentibus nimium lochiis. Varia jam fuerant adhibita è Coralliis, matre perlarum, Croco ꝑtis astringente &c. sed sine notabili effectû. Hanc vero præscripti formulam: ℞. Sperm. cet. rec. ☉ depur. C. C. phil. præp. āā 3℞. Spertiol. Croll. Mum. pers. āā ʒj. Misc. pro IV. Dos. in vehiculo calido sumendis. Hujus Medicinæ altera dosis fluxum imminuebat, & reliquæ occludendo fontem, ægram ad perfectam reducebant sanitatem.

§. 3.

2. In mictu cruento senis à laxitate potissimum tubulorum renalium præsentaneam præstabat medelam Mumia persica. Formula vero erat talis: ℞. Raf. dent. hippopot. ☉ ꝑ. probe edulcor. ∇ Sigill. rubr. āā ʒj. Mum. Persic. ʒij. M. pro vj. Dos. Ab hoc pulvere unica saltem dosis sumebatur in decocto hord. cum Gelat. C. C. Summt. hyper. & agrimoniz & convaluit.

§. 4.

3. In tertio casu similiter non efficax fuit. Vir quidam à Gonorrhoea virulenta per appropriata erat sanatus, remanebat tamen effluuium Liquoris seminalis sub colore albo è prostaticis, qui tamen sine omni erat acrimonia, & accidebat à relaxato fibrarum tenuium tono. Ad corroborandas itaque hæc partes hoc pulvere utebatur æger eum euphoria: ℞. Os. sep. Catech. præp. fol. Myrt. āā ʒj Mum. persic. ʒij, M.F. pulv. pro viij. Dos.

§. 5.

Plures tentassem experiri hujus Medicinæ effectus, si non hujus caritas & raritas obstetisset, eandem obtinere in copia. Interim cum plurima jam experta remedia in Pharmacopoeas Medicas sint introducta, quæ viribus si non antecellant, tamen æquipolleant, evidenti sine damno hoc bituminoso concreto carere possumus.

S. D. G.

MEMORIA
 VIRI ILLUSTRIS AC MAGNIFICI
 D. GEORGII CHRISTOPHORI PETRI
 AB HARTENFELS,

*Medici Doctrina, Munerum, Profapiaque Deco-
 ribus Celebratissimi,*

Inter Primos Academiae Naturae Curiosorum Adscriptos ne-
 mini Secundi,

An. MDCCXXIX, Decembri Mense defuncti, ex Funerari Reſtoris
 Academici Programmate decerpta.

ARtem ſervandorum hominum qui callent exerceantque Naturae
 omnium parentis miniſtri, utinam ſibi eandem haberent ea ratio-
 ne propitiam, ut, quod Principum olim optimo acclamatum legimus, mor-
 tis imperio nunquam ſubjiciantur. Neque enim proveſta longius ultra
 communem mortalium ſortem aetas, aequa deſideriis luctuque noſtro pra-
 ebet ſolatia, quoties matura licet, nunquam tamen non acerbiffima Machao-
 num meritis ac fama immortalium funera plangimus. Ex quorum cen-
 ſu cumprimis videtur commemorandus venerabilis antiquiffima Univerſi-
 tatis Hieranae Senior Generoſiffimus, Magnificus, Excellentiffimus, Expe-
 rientiffimus, Ampliffimus Dn. GEORGIUS CHRISTOPHORUS PE-
 TRI ab Hartenfels, Medicinae Doctor, Sacri Palatii Caefarei Comes, Con-
 ſiliarius & Archiaterus Electoralis Moguntinus, Conſul Primarius & Phy-
 ſicus Erffurtenſis, Facultatis Medicae Senior, Profeſſor Publicus & P. L.
 C. cujus praeclearae ac ad ſeveriffimam normam exactae vitae indicem tabu-
 lum in memoriae ſacrario ad recolenda poſteris tanti Viri merita heic ſu-
 ſpendumus. Editus eſt in hanc lucem Anno O. R. M. DC. XXXII. die
 13. Februarii Erffordia, Patrem naſtus Virum Nobiliſſimum Dn. Chriſto-
 phorum Petri, pia memoriae, Senatorem apud Erffurtenſes primarium;
 Matrem praeclearam & pientiffimam Dn. Barbaram, natam Zimmermannia-
 nam: Avus paternus fuit Dn. Chriſtophorus Petri, Senator itidem & ci-
 cis Erffurtenſis: Avia paterna Dn. Urfula nata Juchia: Avus Maternus
 erat Dn. Melchior Zimmermann, Iſlebienſis, civis etiam primarius Erffur-
 tenſis: Avia materna fuit Matriona pientiffima Dna. Sibylla Zimmerman-
 nia, ex nobili & antiqua Keylingiorum familia oriunda. Poſſet hic recen-
 ſeri longa Praedeceſſorum ſeries, ſi opus eſſet, qui ad unum omnes Chri-
 ſtophori nomine inſigniti partim Francofurti ad Moenum, partim Hambur-
 gi &

gi & alibi floruerunt : sed quid proderit ordine longo censerī, & pictos majorum ostendere vultus ? Cum salutari sacri fontis lavacro regeneratus CHRISTO Servatori nomen daret, Propater fuit Vir Amplissimus, Strenuus & Prudentissimus Dominus Georgius Gabler, beatæ memoriæ, Capitaneus & Senator Erfurtensis. Nondum annos duos transegerat, cum uterque parens Anno 1635. vitam cum morte commutaret : in parentum pie defunctorum locum successerunt Tutores, quorum unus fuit Dominus Bernhardus Apfelstadius, alter vero Dominus Bonaventura Kachandt, uterque Senator : qui deprehensos in pupillo vegeti ingenii igniculos fidei Præceptorum informatione suscitare unanimi decreverunt sententia : eapropter ipsum post exactum quartum ætatis annum institutioni Domini M. Christophori Apfelstadii p. m. commiserunt, ex cujus plusquam paternæ educatione & informatione tantos hausit profectus, ut post annum ætatis decimum ex triviali schola Jactis ibidem literarum & pietatis rudimentis in Gymnasium Senatorium translatus fuerit : ubi postquam linguarum & artium fundamenta posuisset per annos quatuor, à Dominis Inspectoribus ad lectiones Academicas promotus, & paulo post, nempe Anno 1648. in inclytam Universitatem Jenensem missus est : ubi cum Philosophiæ & imprimis Physices studio frequentando tam lectiones publicas quam privatas sedulam navasset operam, atque ultra annum ibidem esset commoratus, à Dominis Tutoribus in Patriam revocatus brevi post in Gröningensem celebrem Frisiæ occidentalis Academiam se contulit, in qua post absolutum Philosophiæ cursum sub incomparabilis Philosophi Martini Schoockii Polyhistoris celeberrimi & Physices Professoris publici præsidio Disputationem de Elementis publicam proprio Marte elaboratam habuit Anno 1650. mense Decembri : huic famigeratissimo Viro multa se debere sæpius professus est : postmodum ibidem animum ad Artem Medicam appulit præceptore usus Excellentissimo Anatomix Professore P. Domino D. Antonio Deusingio : in botanicis audivit Dn. D. Muntingium, Botanicæ ibidem Professore P. cujus manu ductione cognitionem herbarum non contemnendam sibi acquisivit : quamvis autem animus ipsi esset, in hac Universitate diutius commorari, & feliciter inceptum Medicinæ studium ad umbilicum perducere, attamen à Tutoribus ob sumptuum necessariorum difficultatem revocatus patriam relegere solum coactus est : ubi postquam ultra biennium sub Medicinæ Professore & Practico celeberrimo Domino D. Valentino Andrea Möllenbroccio Collegia Medica varia habuisset, ad tempus Salsfeldiam se contulit ad Chymicum quendam insignem ibidem commorantem, ut Chymicis laboribus assuesceret : Anno 1654. Academiam Lipsiensem petiit, ubi studium Medicum sub manu ductione

Etione Dnn. Professorum , inprimis beati Domini D. Johannis Michaëlis continuavit. Anno 1655. à Generosissimo & maximo strenuo Viro Domino Carolo à Bosen , Serenissimi Electoris Saxonix militix equestris & pedestris Chiliarcha informationi filii unius & nepotis ex filia præfectus est, in qua Sparta cum sesquiannum permanisset , simulque paulatim praxin Medicam in agro Variscorum incepisset , vocatus est ab Illustrissimo Comite ac Domino, Domino Henrico Quinto Rutheno, Domino à Plavia, Graiza, Gera, Schlaiza, Crannichfeldia, Lobenstein & Burgk, &c. Graizam, cujus filii natu minoris Ephorus constitutus est: in quo officio cum ultra anni dimidium perseverasset, à prælaudato Domino Comite Archiaterus & Medicus aulicus denominatus est Anno 1657. mense Januario. Anno 1658. mense Febuario jussu Illustrissimi Comitis ac Domini sui gratiosissimi se contulit in Universitatem Jenensem, ubi postquam rigida Dominor, Medicinæ Professorum examina sustinuisset & Disputationem inauguralem publicam de Ephialte habuisset, ab inelyta Facultate Medica Licentiatu Medicinæ renunciatus est: subsequente anno mense Januario ibidem cum tribus aliis Competitoribus honores Doctorales est consecutus, præsentibus in solenni Promotionis actu Serenissimorum Saxonix Ducum & prælaudati Comitis Domini sui gratiosissimi Legatis. Anno 1662. pertæsus vitæ aulicæ resignavit Officium, cui per sexennium præfuerat, atque à Comite ac Domino suo gratiosissimo honorifice dimissus est, quod splendida, quæ adsunt, docent testimonia: amore ergo singulari ductus natalis soli Erfordiam se contulit, ibidem praxin Medicam quam apud exteros feliciter exercuerat, continuaturus: & quamvis eodem anno à diversis Sacri Rom. Imper. Civitatibus plurimæ ipsi oblatae fuerint vocationes & medendi provincix, maluit tamen afflictissimis tum temporibus cum patria contristari, quam alibi lætioræ ætatem agere. Eodem anno in Academix Cæsareæ Naturæ Curiosorum consortium receptus quintum ac vigesimum in ordine locum Achillis elogio decoratus obtinuit. An. 1663. mense Aprili cum Facultatem Medicam per literas decenter compellasset, post habitam Disputationem publicam pro loco in Facultate obtinendo, à beato Domino D. Eccardo Leichnero p. t. Facultatis Decano & reliquis Facultatis prædictæ membris in numerum Assessorum Facultatis Medicæ cooptatus est, quam Spartam publice legendo, disputando, Candidatos examinando, privata Collegia Medica aperiendo, ut & anatomica tractando per plures annos pro viribus ita exornavit, ut hoc ipso Facultati Medicæ sedulitatem suam luculenter demonstraverit, præsertim in actibus Doctoralibus, quorum multos satis splendide celebravit, cum tanto Doctorum publice & legitime creatorum numero, qualem ex prædecessoribus

Facultatis post conditam Universitatem complevit nemo. Vigeties etiam & ultra Decanatus Medici officio cum laude functus est. Anno 1664. Mense Novembri, ab Eminentissimo Principe ac Domino, Domino JOH. PHILIPPO, Sacræ Sedis Moguntinæ Archi-Episcopo & Principe Electore, Domino suo clementissimo, gloriosissimæ memoriæ, post reductam Erfordiam Præsidi Electoralis Medicus denominatus est: in quo officio ita se gessit, ut perspectæ fidei Medicum decet: siquidem hoc ipso anno magnum in obsidione Urbis sauciatorum, & militaribus febribus laborantium militum numerum curavit cum propriæ sanitatis detrimento, adeo ut parum abfuerit, quin Ungarica febre correptus eodem anno vitam cum morte commutarit. An. 1666, d. 30. Julii Reverendissimus & Perillustris Dominus, Dn. Philippus Ludovicus, Liber Baro in Reiffenberg, &c. ipsum titulo Medici Ordinarii & Provincialis, ut & Professoris P. extraordinarii ad mandatum Eminentissimi Principis Electoris insignivit: eodem anno d. 8. Decembris altissime memoratus Eminentissimus Princeps Elector ipsum Corporis & Aulæ Medici titulo per literas vocationis Herbipoli transmissas clementissime honoravit: quam Spartam ea, qua par est, animi gratitudine in se suscepit, inque illa brevi post à Regiminis Erfurtensis t. t. Domino Præside ad mandatum Principis Electoris proprium cum adjecto honesto salario confirmatus est. An. 1668. cum Dn. D. Grabius Mülhusium vocatus esset, clementissimo Principis Electoris jussu ipsius functio ipsi demandata est, quam ita administravit, ut decet, civibus pro virili consiliis medicis inserviando, id quod etiam præstitit An. 1683. grassante dira peste cum vitæ periculo indefinenter nullis parcens laboribus, cujus rei luculentum testimonium universa Civitas ipsi perhibere potest: quamvis autem in Praxi Medica excolenda parum temporis ipsi superfuisset, nihil tamen ipsi fuit antiquius, quam ut simul etiam Studiosæ Juventuti inserviret; quem in finem à prælectionibus publicis, privatis Collegiis, aliisque laboribus Academicis se nunquam subduxit. An. 1680. ab Eminentissimo Principe ac Domino, Domino ANSELMO FRANCISCO, felicissimæ memoriæ, in functione Archiatri Electoralis confirmatus cum eodem Principe Electore, Domino suo Clementissimo Erfordia Moguntiam profectus est, nec solum in itinere, sed & in Aula Moguntina per aliquot septimanas summam expertus est gratiam & clementiam, sed & insuper post præviam clementissimam commendationem Auctoritate summaque potestate Potentissimi atque Invictissimi Principis ac Domini, Domini LEOPODI, Romanorum Imperatoris Augusti, gloriosissimæ memoriæ, in numerum Sacri Rom. Imperii Nobilium assertus, ab Hartenfels, cognominatus, simulque S. Cæsar. Palatii Comes & Poëta Laur. Cæs. solemnissime creatus est mediante Illu-

strissimo Comite ac Domino, Dn. Melchior Friderico, Comite à Schönborn Buchheim, Domino suo. gratiosissimo: diversis deinde vicibus ab altissimè memorato Principe Electore Aschaffnaburgum & Moguntiam vocatus Principi & Aulæ Consiliis Medicis astitit, semper honorificè & munificentissimè dimissus summamque expertus Electoralem Clementiam.

Anno 1689. die 1. Maji Perantiquæ Universitatis Erfurtenis Rector electus, & brevi post, nempe die 3. Junii solemniter inauguratus est, quod Officium Rectorale pro virili administravit per triennium de Academia bene meritus, quod Bibliotheca ferè ad incitas redacta pluribus libris aucta & Auditoria renovata & restaurata abundè testantur. Eodem anno Eminentissimum Electorem, cujus gratia præ ceteris florebat, Augustam Vindelicorum Coronæ Regiæ Divo JOSEPHO imponendæ gratia contendentem sequutus est, aliisque ibidem Romani Imperii proceribus suam in arte salutari consiliisque suppeditandis dexteritatem maximopere dedit comprobata.

Anno 1690. post obitum Dn. D. Eccardi Leichneri, b. m. non solum Physicatum, sed & Professionem Publicam ab Eminentissimo Principe Electore, Domino suo Clementissimo obtinuit.

Anno 1696. ab Eminentissimo Principe Electore, Domino Domino Lothario Francisco, tot. tit. Domino suo Clementissimo in Functione Medici Aulici & Archiatri confirmatus est, ejusque Electoralem Celsitudinem abhinc discedentem Bambergam & Moguntiam usque comitatus, brevi post clementissimè dimissus & Consiliarii titulo insignitus est.

Dignitatem ejus Senatoriam quod concernit, Anno 1686. unanimi Senatorum suffragio Proconsul electus: Anno 1689. Supremus Quatuor-Vir post præviam Electionem creatus: Anno 1692. Supremum Consulatum adeptus est more consueto, quem etiam Anno 1695. secunda vice, Anno 1698. tertia, Anno 1701. quarta, Anno 1704. quinta, Anno 1707. sexta, Anno 1710. septima, 1713. octava, Anno 1716. nona vice pro virili administravit.

Matrimonium ejus quod concernit, sciendum, Anno 1663. ipsi desponsatam esse Virginem ætate ac moribus florentissimam Martham Sibylam, viri quondam prudentissimi atque integerrimi Domini Johannis Timæi, Quatuor-viri ac Pharmacopœi Erfurtenis Filiam, cum qua conjugium iniit die 15. Septembris ejusdem Anni, ex qua suscepit tres liberos, inverso mortalitatis ordine omnes Parentum obitum prægressos, Filiam nempe primogenitam Mariam Dorotheam, defunctam Anno 1665. die 17. Septembris: Deinde alteram Filiam Dorotheam Catharinam, quæ ferè sexennis in CHRISTO beatè obiit die 14. Martii, Anno 1673. & tandem Filium unicum desideratissimum, nomine Georgium Christophorum, natum

natum die 4. Maji Anno 1672. beatè denatum cum maximo Parentis luctu Anno 1683. die 1. Augusti grassante tum temporis peste, An. ætatis XII.

Post beatum supra dictæ suæ Conjugis ex hac vita discessum, qui accidit die 10. Aprilis Anno 1710. in viduatu ferè per biennium mansit, in hoc statu perseveraturus, nisi infirma senectus ipsum compulisset ad quærendum adjutorium, quod etiam DEO ita disponente invenit in Nobili & Pudica t. t. Virgine Maria Sophia à Brettin, Prænobilis, Strenui ac Amplissimi Viri piæ memoriæ Domini Joachimi Andreæ à Brettin, Consulis Urbis Erfurtinæ Primarii relicta Filia natu minima, quam sibi adscivit Sociam Anno 1711. pridie Cal. Octobris, cum qua in placido Conjugio vixit Annos septem, Menses unum novem dies. Luci publicæ dedit præter observationes quam plures & luculentas, quibus Ephemeridum nostrarum volumina præfulgent, Asylum languentium opus sane præclarum ac multi usus, quo cardui sancti, quem vulgus benedictum vocare consuevit, vires in sanandis quamplurimis morborum generibus polychrestæ ac nunquam satis laudandæ, ad normam Academicis tum præstabilitam describuntur.

Triennio etiam ante fatalem obitum Elephantum historiam dedit, physicis pariter, medicisque historiis refertissimum opus, cui concinnando plures jam annos exegerat. Felicior hac in parte Gisberto Cupero summam nominis famam, non ex muneris duntaxat dignitate indepto (illustrem quippe inter Patres Belgii Fœderati conscriptos locum obtinuerat) sed ob æterna præcipue ingenii in omni doctrina interiori exercitatissimi monumenta posteris celebrando. Hujus enim de Elephantum ex omni antiquitate requisitum opus postumæ sobolis fato succubuit quod omnibus numeris absolutum haberemus, si abs auctore ipso curatum prodiiisset.

Vitam alioquin egit Noster Christiano homine dignam, amando DEUM ex toto corde, ipsius verbum assiduè legendo & audiendo, frequentesque preces ad DEUM fundendo: ut miser peccator post confessionem peccatorum suorum sæpius SStæ Eucharistia usus est, & semper in Domino DEO suo omnem posuit fiduciam: Proximo suo, imprimis pauperibus, quibus etiam in Testamento prospexit, consiliis & auxiliis pro viribus subvenit, atque ut omnibus gratus, nemini autem molestus esset, sedulam operam navavit.

Quod Morbum attinet, quo cum conflictatus est, sciendum, illum aliquibus ante mortem septimanis diarrhœa colliquativa ex marasmo senili correptum esse, quo fluxu ita fuit viribus fractus & calore naturali exhaustus, ut vix, adhibitis quibuscunque remediis, potuerit recalescere. Succesit deinde aliquibus diebus cholera, ut inter continuos fere ructus sæpius

materiam seroso-biliofam egerit, non sine ventris & intestinorum dolore, ingente cardialgia & extremorum refrigeratione; & licet ab ipso petita & à Prænobili, Experientissimo & Excellentissimo Dn. Johanne Frederico de Pré, Phil. & Medic. Doctore, Anatomix, Botanices & Chirurgix Prof. Publ. & Facultatis Medicæ Assessore Ordinario, &c. præscripta Medicamenta tum in-tum externa plurima adhibita fuerint, malum tamen in tam exhausto viribusque destituto corpore ita invaluit, ut de se conclamatum esse dixerit beate defunctus.

Remediis illis nihil proficiens ad Redemptorem suum se unice convertit (quod & per integram noctem, quam insomnem duxerat, calidissimis suspiriis fecerat,) accersitoque Confessionario suo post horam sextam matutinam, desiderium suum, accipiendi S. Euchariistiam, aperuit. Verum enim vero cum illud, per imbecillitatem supra memoratam, fieri vix posset, in solatium suum audivit B. Augustini dicterium: CREDE, ET MANDUCASTI. Peccata tamen sua verbis notatu dignis confessus absolutionem petiit, quam etiam impetravit, præsertim ex verbis Christi Luc. XXI, v. 28. *Erigite capita vestra, quod appropinquat liberatio vestra.* Quo facto indefinentibus devotisque beate Defunctus cum Coniuge tristissima, paucis domesticis & Confessionario precibus DEUM flagitavit, ut animam CHRISTO commendatam è corporis solvere dignaretur compagibus. Cum verò Beatus se quieti circa horam nonam dare vellet, Confessionarius nutui & petito ejus satisfactorius abiit, ea tamen conditione, ut, si opus esset, statim revocarent. Quod & post horam decimam factum est. Preces tum ardentissimæ flexis genibus ad DEUM fundebantur, cantiones funebres decantabantur. Inter quas obiit Beate Defunctus non morte correptus, non suspirans, non manum extendens, non ossa attrahens, sed revera obdormiens, adeo, ut circumstantes ne senserint quidem, ipsum mundo valedixisse. Humatus fuit postea magna ex omni ordine funus comitantium caterva, paucis ab obitu diebus, XI. videlicet Decembris An. Aer. Chr. MDCCXXIX. in æde S. Michaeli Archangelo sacra, Vir præstitutum equidem a Moysè humanæ vitæ terminum quinquennio supergressus, longiori tamen & ultra centenarium exporrecto vivendi spatio, si quisquam unquam, sane dignissimus, Archiater rarissimo exemplo sex admodum S. R. I. Electorum, ordinisque S. R. I. Naturæ Curiosorum Senior, immo si Ecclesiastica voce rem liceat exprimere, plusquam Jubilatus

*Nunc super atherios extollit júbila cælos
Famam orbi & luctum desideriumque relinquens.*

MEMORIA CAMERARIANA,

Comprehendens

Programma Funebre

B. RUD. JAC. CAMERARII,

Philos. & Medic. Doctor. atque Prof. Ordin.

in Acad. Tubingensi,

Academiæ Naturæ Curios. Hæctoris II.

Et

Orationem Professionis Ordinariæ

Auspicatoriam,

quam

B. Patri Parentatoriam

habuit

Ipsius Filius

Successor.

V. Cal. Maj. M DCC XXII.

RECTOR

In alma Universitate Scholastica Tübingensi.

L. S.

Tristia, O cives! tristia denuo ex hoc loco denuncianda Vobis, atræ iterum suspendendæ tabulæ, funestæ ad Magni hæctenus inter nos Viri fores cupressus ponendæ sunt. Hoc scilicet unicum supererat, ut post tot tamque graves calamitates & clades, quas inopinata fata Scholæ nostræ brevi, cheu! tempore inflixerunt, inexorable mortis decretum gratosus etiam Nostrorum medendi artis Magistrorum ordo, cum insigni Nostro omnium damno, experiretur. Verùm eam ipsam ob rem tantò acerbior jam noster, O nostri! dolore est, quum & in hunc jam irruat mors & præcipuum ejus membrum, *Rudolphum Jacobum Camerarium*, prosternat. Nemo, confidimus, temerè nostrum est, qui non intelligat, quantum tanti VIRI morte amittamus. Seniore iterum amittimus, quorum jactura parvi pendenda nequaquam est. Virum amittimus gravem, pium, solidè doctum, constantem, jucundum, prudentem & longo rerum usu exercitatissimum; Decus amittimus Scholæ nostræ, Senatus nostri gemmam, Ordinis sui ornamentum & oraculum, studiosæ pubis patrem & exemplum; Professore diligentem, fidelem, eruditum, facilem, eloquentem; Medicum amittimus experientissimum, circumspectum, indefessum, felicem. Plura certè in uno Viro amittimus, quàm vel verbis vel cogitationibus adsequi jam possumus. Quæ qui, ut decet, adrentiori animo expendit, facere profectò non poterit, quin præsentis Viri Senioris cladi totus ingemiscat, Ejus verò memoriam inter nos conservari desideret. Quod ut eò certius faciliusque fiat, vitam Ipsius, fata & rationes studiorum, quantum quidem præsens capit tabella, breviter & sine multis, quæ Optumus Vir merebatur maxuma, elogiis exponemus. Indulsiit Eum orbi in hac ipsa urbe Supremum Numen Anno superioris seculi MDCLXV. die XVII. Mens. Febr. *Patre* usum Cel. Viro, *Dn. Elia Rudolpho Camerario*, Philos. & Medic. Doctore ac Professore in antiquissima hacce Eberhardina Publico Ordinario, nec non Consiliario & Archiatro Würtembergico, ac utriusque per Ducatum Ordinis Medici Seniore gravissimo: *Matre* verò nobilissima Matrona, *Regina Barbara*, ex *Dn. Joann. Ludovico Neuffero*, Archigrammateo quondam Tübingensi candore ac prudentia Spectatissimo, & *Susanna*, *Dn. Salomonis Frischii*, Advocati Supremi Dicalsterii filia prognata, adeoque *Dn. Joan. Valen.*

Valentini Neufferi, J. U. D. Supremi Dicafterii Adfessoris, in Illustri Collegio Feudalium, in Academia nostra tandem Pandectarum Professoris celeberrimi nepte, quæ inter Proavos & Majores famigeratissimos Juris & Medicæ artis Professores numerat. *Avus & Proavus, Dn. Jo. Rudolph.* atque *Abavus, Alexander Camerarii* nostra in civitate non minus, quam in Eslingensium & Reutlingensium rebus publicis medendo ingentem nominum celebritatem consequuti sunt. Prima autem Optumorum Parentum cura fuit, ut, postquam in sacro baptismatis fonte nomen Christo dedisset infans, emicantes præclaræ indolis igniculos piis præceptis & egregiis doctrinis maturè excitarent, auferentque. Neque Præceptores suo defuisse officio inde conjicias, quod, ubi primum rationis sese usus prodidit, tanta celeritate insigniter profecerit Noster, ut in Festivitate publica Secundi Academiæ nostræ Jubilæi, An. MDC LXXVII. ritu depositionis, quam vocant, academicæ initiatus, dignus judicaretur, qui Albo studioforum infereretur. Linguarum deinceps omnisque Philosophiæ, imprimis verò Naturalis, cultor exstitit strenuus, qui præclaris specimini-bus publico mox innotescere cæpit, habita primum Oratione publica, sub Directione *B. Dn. Caldenbach*, Eloq. Prof. Publ. de admirandis partus Bethlehemitici *Templum in stabulo Augustum* ostendens, atque postmodum conscripta *Thesium Geometrico-Astronomico-Physicarum pentecoste*, quam sub præsidio *B. Dn. D. Mæglingsi*, Physic. & Mathes. tum Prof. Publ. defendit, præmiaque singularis diligentiæ ab Amplissimo Philosophorum Ordine multis cum laudibus reportavit, A. MDCLXXXIX. primam, An. MDCLXXXII. secundam, utrinque inter Commilitones primus, laureas. Quo factò, ad paternam artem, proprio invitante genio, curatius excolendam animum adpulit, atque eum in finem ad naturæ Consultissimorum ejus ætatis virorum *B. Metzgeri*, ad sacrum fontem pro Ipso Sponsoris & publicæ de *Helleboro nigro* dissertationis Præsidis, *Raitzii* & Parentis sui, sive per cultrum anatomicum, aut per ignem chymicum, aut per Mechanicas enchireses experimenta instituerent, sive chirurgicis operationibus præessent, sive de mediis ad pellendos cujusvis generis morbos idoneis, sive de aliis salutaris artis capitibus differerent, latus numquam non hæsit spectator, auditor, scrutator: Horarum subsecivarum autem partem addiscendis, Italica Gallicaque, linguis consumpsit. Haud ita multo post sollemnem, eamque anniversariam de *raro ecstaseos naturalis exemplo* orationem habuit, plaudentibus, quotquot Ipsum audierunt, omnibus. Hisce ita feliciter defunctus studia mentemque suam propiore celebrium extra Patriam Virorum commercio ulterius perficere decrevit. Sub finem igitur veris An. MDCLXXXV. in Avunculi

culi sui *B. Baurii*, J.Ci & Consilii Superioris Würtembergici Adfessoris meritissimi, comitatu Oenipontem solvit, Ulmæ, Memmingæ, Campidoni, Monachii, Augustæ Vindelicorum ad viros doctissimos, *Illustr. Schräckium* inprimis, invisens, plurimaque, in metallifodinis præcipuè, singularia passim observans. Auctumno ejusdem anni Per-Illustrem L. B. *de Clofen*, Seren. Würtemb. Ducis Consiliarium, Supr. Dicast. Præsidentem & Toparcham olim Balingensem &c. Franconiam petentem sequutus, ubicumque divertit insignem Magnorum Virorum favorem, Heilbronnæ puta *Fabri*; Herbipoli *Virdungi*, Coburgi *Frommanni*, Noribergæ *Volkameri*, *Halbachii*, Altorffii *Hoffmannorum*, Patris & filii, *Sturmii* &c. expertus est. Quum sequenti Anno denuo patrios relinqueret lares Heidelbergæ *Francum*, *Brunnerum*, *Gerlachium*, Francofurti *Wizelium*, *Horstium*, *Peters*, *Straussium* Giessensem & *de Spina* frequentavit. Inde acidulas Swalbacenses & thermas Wisbadenses adiit, Moguntiam deinde, Coloniam, Düsseldorfium, Noviomagum & Ultrajectum transiens, Amstelodamum pervenit, ibique ingente usus benevolentia *Sladi*, *Ruyshii*, *Guenellonii*, *Bidloo*, *Blancardi*, *Flamerdingii* aliorumque, Nosocomium, Theatrum Anatomicum, Hortum medicum & quæcunque observatu digna erant, studiosè lustravit. Postea Roterodami *Scholzium* & *Baileum*, Delphis *Lövenbækium*, Hagæ Comitum *Nukium*, *Solingen*, *Helvetium*, *Stalpart van der Wiel* & *Euthium*, familiares sibi & utiles reddidit. Lugduni Batavorum stativa habuit, *Drelincurtium* publicè ac privatim avidus audivit, *Schachtium*, in Nosocomio ad praxin manucentem, singulis diebus binis horis comitatus, *Maetsii* in Laboratorio publico individuus adsecla, *Marggravio* in Collegio Experimentalis ad latus hæsit, ab *Hermanno* rem Herbariam hausit, *Volderi* & *Senguerdi* experimenta sollicitus observavit, *Dekers*, *Broen*, *le Mort*, *Seidleri*, *Mussenbræki* utilissimum abunde sentiens favorem. Postquam interea Anglicam quoque addidisset linguam Ipse in Angliam trajecit, verè Regiam Societatem Londini, ejusdem Bibliothecam & Musæum, Laboratoria chymica, tam Regium quàm Pharmacopœorum, Hortum Medicum, aliaque singularia sexcenta adtentus consideravit, *Haakio* præcipuo gaudens Patrono, frequentibusque sermonibus cum *Boyle*, *Papin*, *Hook*, *Slare*, *Crelles*, *Weidenfeld*, *Bragasto* & *Staphorst* mirificè delectatus. Quibus quum ultimum tandem dixisset vale, Galliam atque illud orbis compendium Lutetiam Parisiorum petiit, eoque in loco in ædibus & convictu celeberrimi *Mareschalli*, Chir. t. t. Ordinarii Nosocomii la Charité, ab ineunte Augusto mense ad finem anni substitit, occasionem nactus optimam proficiendi & conversandi

cum eruditis; *Du Verney* enim, *Pelletier*, *le Rat*, *Moreau*, *Pater* & *Filius*, *Courtois*, *Fontaine*, *l'Emmery*, *Hamelius*, *Malebranche*, *Verduc*, *Michault*, *Patroni*, præceptores & familiares Ipsius exstiterunt, studiaque Ipsius, in anatomicis præcipuè, mirificè auxerunt. Quorsum plurimum contulit, quòd Hortum Regium Noster, Nosocomia, l' Hôtel Dieu, la Charité, les invalides, item l' Ecole des Medicens & Collegium D. Cosmæ frequens ingressus est. Ex Gallia per Sabaudiam in Italiam movit, primò Venetias petiit, & ubique locorum doctissimos ejus ætatis Viros convenit, Romamque tandem adtigit, ubi à *Burrho*, *Triumfetti*, *Gabriele à Porta* aliisque humanissimè exceptus est. Romà abiens reliquas Italiæ Urbes Virosque eruditos visit, patriamque suam per Lacum d' Iseo, Vallem Tellinam, Rhætiam, Lindaviam, Constantiam, Scaphusium, An. MDCLXXXVII. difficilibus omninò itineribus ex voto omnibus confectis, postquam ubique omnia, quæ triplex Naturæ regnum rara, quæque Ars tam Naturalia, Medica, quàm Mathematica singulariter produxit curioso oculo lustrasset, & omnis generis Injections, Sectiones atque Experimenta in peregrinis istis oris instituisset, sanus & incolumis repetiit, atque laborum fructum continuò percepit amplissimos. Non multò post enim læta lætissimi Parentis manus mitram Ipsi Doctoris imposuit, cum jam prius ante adhuc, quàm suo sese commisisset itineri, eodem Parente, Universitatis tum Rectore Magnifico, Præside Inauguralem suam de *Tensione Cordis Lipothymia causa* Dissertationem publico eruditorum examini subjecisset; Cujus quidem honoris eò jucundior Nostro, dum viveret, recordatio fuit, quòd post XXX. annos & Ipsi contigerit esse adeò felici in Filio natu majore. Proximo anno Professio Medicinæ Extraordinaria & Medici Horti Inspectio Ipsi est collata, quod munus erudita & solenni de *Plantis Vernis* Dissertatione auspiciatus est. Sub idem tempus Academiæ Naturæ Curiosorum t. t. Director, jam Præsides Magnus, *Ill. Dn. D. Schræck*, honorificè Ipsum ut ad exemplum B. Parentes (qui in laudatum Collegium jam Ann. 1659. receptus atque *Hector* vocatus fuerat) Societati istius nomen quosque daret. An. MDCLXXXIX. quum B. *Metzgeri* tum defuncti in Facultate Medica locum occuparet B. *Jo. Lud. Mæglingus*, Physicæ Professioni Ordinariæ Noster est admotus. Donec Anno MDCXCV. Ordinarium in Facultate Medica locum, quem Ipsius B. Parens obitu suo tum vacuefecerat, impetraret, auspiciatus stationem istam, cui ad vitæ finem usque summa cum laude præfuit, oratione publica, qua B. Parentem auditoribus in exemplum stitit, in Eoque *Medicina Mutationes*, *Medicorum Sostra* atque *Fata* monstravit. Quanta fide ac dexteritate omnes demandatorum munerum par-

tes explere numquam non adlaboraverit, Academia nostra, Civitas nostra, Patria nostra omnisque conclamat eruditus orbis. Luculentum quoque præbent testimonium tam, qui ex Ipsius institutione prodierunt, Viri munerum gravitate per patriam conspicui, & Poliatorum quidem inprimis plerique; quàm Lectionum, quas per Professionis suæ sex lustra habuit, omnium superstes consignatio, fide cujus neglectorum sibi non fuit conscius. Præterea Disputationes ultra sexaginta (præter cyclicas, numero multò plures) selecti admodum atque oppido utilis & jucundi argumenti omnes, summa diligentia & judicio, quo inprimis pollebat, exaratae, hinc etiam avidè ab Eruditis expetitæ. Alia denique multa, egregia prorsus doctoque, quod ajunt pulvere impensè conspersa, quæ in scriniis suis reliquit indefessi laboris specimina, ex quibus Ephemerides Ipsius Medicas & Meteorologicas, in septimum usque lustrum continuatas, vel nominasse modò sufficiat. Fasces academicos quater gessit, difficillimis etiam temporibus prudentissime. Supremam autem, quam vocamus, Deputaturam semel. Decanatum Philosophicum aliquoties; Medicum, ter & vicies. In administratione Stipendiorum, quæ concredita *Ipsi* fuerunt, numquam quisquam in *Eo* desideravit fidem. Hochmanniano & Martiniano Collegio cum magna præfuit gravitate. Non capit præsens tabella, quæ propter isthæc singula à Schola nostra & Republica debentur amplissimæ laudes & gratiæ Optumo Viro. Ceterum thori Sociam sibi junxit *Christinam Magdalenam*, Viri Ampl. atque Excell. *Jo. Craftii*, in sextum olim lustrum Logic & Metaphysices heic loci Professoris, tandem Consilarii & Abbatis Alpirspacensis, filiam ornatissimam, quam moribundus in litteris ad Senatum Nostrum Valedictoriis sibi fide, cura, labore conjunctissimam prædicavit & commendavit. Felix illa *decem liberorum* parens fuit, ex quibus quidem non supersunt nisi quatuor, *Filia*, cælibem agentes vitam, *Regina Magdalena*, natu maxuma & *Agnes Christina*, natu minima, dulcissima Parentis corcula, & florentissima *Filiorum* Biga: Vir Excell. *Dn. Alexander Camerarius*, Med. D. & Prof. Extraord. Academicus Nat. Curios. dictus Hector IV. & ab Ampliss. Senatu B. Parenti in Præfectura & Inspectione Horti Medici constitutus Adjunctus, qui superiori anno uxorem duxit, Ornatissimam Nobilissimamque Virginem, *Claram Hedvwig*, VIRI Nobiliss. Excellentiss. atque Amplissimi, *Dn. D. Jo. Zelleri*, Medicinæ apud nos Profess. longè celeberrimi atque Archiatri Würtembergici Primarii, Susceptoris sui venerandi, filiam: & *Henricus Camerarius*, Philosophiæ Cultor felicissimus. Incredibile est, quàm tenerimo Beatus hosce complexus semper amore fuerit. In præcipuis delictis habuit, ipsos perpetuo ad latus habere, jam pietatis præcepta, jam prudentiæ

dentia regulas, jam præstantissimas disciplinas instillare. Cujus quidem operæ, cum non frustra impendi istam videret, adeo Ipsum non pœnituit, ut frequentes potius DEO gratias detulerit, quod sibi senescenti & per morbos atque calamitates accisarum vehementer virium Viro, concesserit Filium, praxeos suæ medicæ Vicarium, cujus curæ ægros suos committere securè posset, uti suæ olim curæ suos quoque ægros commiserat B. Parens ejus. Admodum enim circumspectum sollicitumque ægrorum (quorum multa habuit millia, & exactas plerorumque historias reliquit) Medicum egit, nec timidè quidem, sed & nec temerè quidquam suscipiens, non diurnam modò, sed nocturnam quoque illorum curam habere & medicinale filum ducere solitus, ut conscientiam servaret tranquillam & famam intermeratam. In reliqua Beati Viri vivendi ratione describenda ut multi simus, necessum minimè ducimus. Cui enim non dicta & probata Pietas Viri non fucata, patientia, humilitas, fiducia & spes in Deum, amor adversus Suos & cura pro vera illorum salute, candor, justitia, mansuetudo, liberalitas & quibuscumque inserviendi promptitudo? Et quid plura? Quid erat museum Ipsius, quo per ultimum semestre detinebatur, quam cathedra, ex qua selectissima pietatis solidæ præcepta & divini solatii fundamenta indefessus proposuit, Suis aliisque, quotquot ipsum visiterunt, inculcavit? quàm piè Suis aliquoties ultimum dixit vale & vivum benedictionum divinarum fontem reclusit? quàm piè pridie mortis suæ sacro epulo, quo ante octo superiores dies demum refici sese curaverat, usus est, quanto animi tripudio verba, quæ dicuntur, institutionis, tremulo licet orè, repetiit? Sed ad morbum tandem, qui tantum nobis eripuit virum, properamus. Firmâ juvenis & maritus viguit valetudine, donec anno labentis sæculi sexto, ipso die post Festum *Jacobi* dominico, gravi morbo correptus in præsentissimum vitæ periculum conjiceretur. Evasis quidem illud, quæ DEL gratia est, vivus & dicti diei memoriam singulis annis gratus coluit. Sed, mirum dictu, elapso decennio ipso *onomastico* die suo altera vice affligitur febre quadam maligna gravi & periculosa, quam tamen iterum & tam feliciter superavit, ut postea ipsis calendis Novembris, in renunciatione novi Rectoris, Ipse Decedens, Deoque submissas pro restitutione gratias agens, orationem *de Medico Egroto* communi omnium adplausu recitaverit. Ab utroque autem hocce insultu infirmus utique & valetudinarius mansit, ac diætâ inprimis & provido vitæ regimine sese sustentavit. Donec tandem ex Hæmoptoe factus fuit phthisicus, pro cujus morbi more tardè & lentè consumtus, nec lecto nisi per ultimum vitæ biduum affixus, ad Se Suosque ad imminentem mortem suam præparandos nil fecit reliqui, eamque tanta animi æquitate & constantia, corporis autem

quiete obiit, ut non è vita discessisse, sed obdormivisse modo fuerit visus, quum nudius quartus, seu d. XI. fluentis mensis Septembris, summo mane inter suorum solatia & amplexus in meliorem vitam commigravit, Vir longiore vita omnium dignissimus. Memoria ipsius maneat in benedictione ! Vos vero, *O nostri!* bene precamini Academiae nostrae, causam ejus coram Deo piis precibus serio agite. Mœtissimae autem defuncti familiae efficacissima ab eodem supremo numine solatia exorate, ac luctum ejus, quum funus à meridie in Conditorium Suburbanum ducetur, frequenti praesentia & suprema honoris significatione, pro eo ac par est, lenite. P. P. Sub Sigill. Rector, Domin. XIV. Trinit. A. MDCCXXI.

ORATIO PARENTATORIA.

P. P. Revertor in hanc cathedram, in qua steti nuper Disputator, futurus hodie Orator. Verum *ut Lugdunensem quondam dicturus ad aram,* Sic ad vestrum, Auditores, conspectum ego si palleam, quid mirum: Idem utrinque, nec ille quidem vanus, metus est. Illi quondam, ne submergeretur in flumine, si quidem displicuisset Oratio. Mihi, ne explodam, si dicendi munere injuncto minus feliciter defunctus fuero. Quaquaversus enim me convertam, & omnia, quae dicentem alias turbare valent aut solent, respiciam, omnesque rationes, quas adducere in exordiis Rhetoribus solenne est, hic applicem, singula fere in me convenire non sine perturbatione experior. Quid mihi ergo animi esse oportet, si considerem ex una quidem parte loci & Audientium dignitatem, ex altera autem parte dicentis infirmitatem, qui artem bene ornatæque dicendi nec didici unquam, nec exercui; memor semper illius, quod quasi in aurem dicunt Medicis ægroti: *Herbis, non verbis.*

At frustra hæc; Nec enim querelis hic locus est, quem ubi semel occupaveris, temere deserere non potes. Firmandus proin ad constantiam est animus, & sepositis pavoris causis quærendæ aliæ, quæ balbutientem linguam vividiore spirituum irradiatione possint excitare. Nec enim falli me arbitror, ubi singulas istas rationes invertendo, ex iisdem ad erigendum animum remedia quæsero. Sit enim, conscientiam curæ supellectilis non posse non metum incutere; sed melior, quam Disputantis quidem, hodie Oratoris est conditio. Moris est, audire ipsum patienter; non solet ipsi contradici; non facile exploditur, ut olim, ut alibi, si minus placuerit. Tanta est modestia Dominorum Auditorum, talis viget in Auditoriis nostris benevolentia, ut vel timido addat animum, ad perorandum alacrius, Sit, vestrum, Patres Academici Inclyti, confessum gravissimum

non leviter percellere dicturum; Vestro tamen patrocínio promoveor haestenus & sustentor. Vos proin submissè quidem venerari decet, vicissim autem in vestro favore prorsus confidendo liberius etiam respirare licet. Sit denique, superiorem hanc cathedram metum augere; sed non prima demum vice hoc in loco compareo. Jam semel atque iterum hic steti, & Disputator & Orator, benevole semper ab Inclyto Auditorio exceptus.

Hæc omnia quidem, fateor, ita comparata sunt, ut animo, utcunque etiam meticulosus & dejectus ille fuerit, alacritatem tamen & serenitatem possent procurare. Mihi vero necdum sufficiunt. Stringit adhuc præcordia occultus dolor, & gratulationes Amicorum vix admittit ægritudo animi. Jubent lætitiæ signa dare Clementia Tua; *Princeps Serenissime, Domine Clementissime*, atque Favor Vester, *Patres Conscripti*, quo in promotionem meam unanimes convenistis. Sed vividiorum læti sanguinis motum valde reprimi sentio, dum Professionem, quam hac ipsa hora auspicor, & Personam, cui in statione ordinaria succedo, considero. Hæc *Pater* est. Ah! quid dixi? Esse. Imo *Fuit*. O! triste fatum.

*Multis ille bonis flebilis occidit.
Nulli flebilior, quam mihi.*

Luxeras, O! *beate Pater*, sub initium veris fatali temporum malignitate abreptos, & brevi admodum sibimet invicem succedentes Cognatos tres, Tuo omnes de nomine dictos; Et sub initium ætatis in Ephemeridibus Tuis notaveras *Herlinum*, ex Medicis Stutgardiæ hoc anno mortuus etiam tertium, Archiatrum per septem lustra bene omnino meritum. Ah; sub finem ætatis, præmatura nimis morte; nondum quidem viribus, annis tamen Senem hunc venerandum sequeris, ipse annis multo minor, viribus autem longe infirmior. Unde etiam per ultimos vitæ annos ex ore Tuo vix aliud audire licuit, præter quotidiana mortalitatis symbola, propinquam mortis horam, spem vitæ melioris. Venit ergo tandem ultimum Solstitium, quo ad supremum vitæ gradum evehsus, & in limine ætatis iterum decrepescens constitutus, non stas cum sole, nec descendis sensim, vel autumnum, tabidis alias notorie gravem, expectas, sed præpropere abreptus cadis. O! diem Septembris undecimum tristem. O! memoriam æquinoctii luctuosam! Quæ ante annum fuerunt nostra gaudia, cum hoc ipso tempore ego filius celebrarem nuptias; quam brevi coeperunt illa mutari in lamenta. Qui post æquinoctium vernale *Reverendissimo Dn. Cancellario* præsentati Medicinæ Candidatum, & Disputationi ejusdem Inaugurali præfuit; cum instaret æquinoctium autumnale, & veniret Candidatus alius, hujus Disputationi immoreris, sicque bea-

to *Parenti Tuo*, qui suam Tibi provinciam concesserat, in beata etiam analysi succedis. Sic unda undam excipit; sic continuæ sunt in mundo decedentium & succedentium vicissitudines. Fallor, an audio beatos *Antecessores Tuos* è tumulis clamantes:

Nos quoque floruimus, sed flos fuit ille caducus.

Floruistis utique viri Optimi, & absit, ut quisquam patiatur vestram intermori memoriam. Stetisti O! Pater Desideratissime, in professione physica octavus à *Schegkio*, magni olim nominis Philosopho, quem sequebantur ordine *Lieblerus*, *Zieglerus*, *Moeglingus*, *Cellarius*, *Geilfusius*, *Brodbequius* & *Moeglingus*.

Suscipisti simul Professionem Matheseos Extraordinariam, Physicæ ordinariæ junctam; Et in hac Antecessores habuisti *Stoeffferum*, Astrolabio invento celebrem, *Imserum*, *Scheubelium*, qui figuras Mathematicas Euclideas, ex ligno sculptas, Senatui Academico in Bibliothecam, quæ construi tum cœperat, donavit; *Siderocratem*, qui suo jam tempore methodi mathematicæ in docenda medicina necessitatem & utilitatem oratione publica exposuit; *Apianum*, *Moestlinum*, *Schickardum*, scriptis adhucdum celebres; *Schulzium*, *Brodbequium*, *Graftium*, Socerum quondam Tuum, & *Moeglingum*.

Agnosceas, Audd. nomina Virorum de Academia hac meritissimorum, è quibus plures ex infimis olim pædagogii (quod, cum amissimus, utile fuisse convincimur,) classibus ad istos gradus ascendisse invenio; quatuor autem ex statione physica translatos in Medicam, mox nominandos.

Professores nimirum Medicos à *Leonhardo Fuchsio* (ultra cujus ætatem de *Majo*, *Ryffio*, *Menchingo*, *Vorbachio*, *Kurlino* & *Vngero* imperfecta admodum mea est notitia,) numerasti ante Te viginti quatuor: *Ruckerum*, *Thalheuserum*, *Schegkium* (qui post physicam Medicinæ simul & Organi professor fuerat,) *Gablerum*; *Vischerum* Abavum Tuum Maternum, *Hambergerum*, *Planerum* Nobilem Athesinum, itidem Organi (quod majori in pretio tum fuisse debuit,) simul Professore, *Moeglingum* primum, Heidelbergâ ob mutatam religionem huc fugientem, *Blossium*, *Fabrum* fundato Stipendio & Bibliotheca relicta inclytum, *Haugium* Augustanum, *Moeglingum* secundum, ad Medicinam à Philosophia promotum, *Müllerum*, *Gerhardum*, *Simonium* peste abreptum, *Plachetium* Proavi Tui vitricum, *Bardili* inclytæ caput-familia, *Hafenrefferum* scriptis clarum, *Solsteissum* brevi ereptum, laudatum *Brodbequium*, tertium ex translatis à Physicâ ad Medicinam, *Mezgerum* susceptorem & Præceptorem Tuum, *Moeglingum* tertium, Præceptorem

ptorem quoque Tuum & in Professione Physica Antecessorem, *Parentem* denique Tuum optimum, cui Tu successisti proximus.

Quemadmodum vero Te superstitem gaudeo, *Excell. Dn. D. Zelle-re*, Susceptor, Præceptor atque Socer filiali cultu venerande, Antecessor olim B. Parentis, post Collega per viginti sex annos conjunctissime, pro cuius salute perennante quotidiana vota nuncupo; ita dum calculum huncce finio, ad Te redeo, qui adeo gravem luctuoso Tuo discessu reddis hanc dicendi provinciam *O! Pater, O! Antecessor*. Indulgete aliquid, *Auditores Honoratissimi*, querelis meis. Justam luctus videor habere causam, cum jactura sit tanta. Ipsa hæc pulla vestis piaculum esse dicit de alio, quam de B. Parente ad vos verba facere. Et si tædiosus vobis hoc themate videbor, ipsa me filialis excusabit pietas. Dirigam vero, quandoquidem dicendum est mihi, nec id declinari potest; sermonem meum ad vos præcipue Dominos Studiosos artisque salutaris cultores, commendaturus vobis memoriam Præceptoris vestri, de vobis, uti de omnibus suis quondam Discipulis, adeo bene meriti. Atque adeo velim vos reflectentes mecum super vitam ipsius cum laude gestam, & ab ejus exemplo discentes studiorum imo vitæ rationem ineundam. Vos autem Auditores moerentem & lugentem Oratorem favore vestro sustinete.

Laudabile prorsus est institutum tam pristinum, quo Antecessori Successor parentare quondam solebat, quam modernum, quo decedentium Professorum memoriæ honorifico & prolixiore programme consuli solet; ut proin suam bene collocent operam, qui dispersa istiusmodi memorabilia colligunt & ab interitu vendicant. Id enim debet Historiæ tum posteritas omnis, cui in exemplum ista reservantur, tum virtus ipsa quæ obliosa morti eripitur, quod fluxile tempus quasi figat & sistat præsens semper atque constans. Fortes autem qui vixerunt ante *Agamemnona*, omnes dicuntur urgeri illachrymabiles, ignotique longa Nocte, carent, quia vate sacro. Hæc ergo Historiæ prærogativa, hæc laus est. De qua tamen egregie monuisse lego *Tullium*, studia nempe circa vitas moresque clarorum ex antiquitate virorum, si ad imitandos summos viros spectant, ingeniosorum esse; sin tantummodo ad indicia veteris memoriæ cognoscenda, curiosorum. Fructum ergo historiæ quæro, applicari gesta majorum & à posteris in commodum deduci suum volo, utpote è re quorum maxime foret, ut sibi quisque per omnem vitam exempla petat, quæ respiciat, quæ imitetur. Non igitur ex Programme, quo B. Parentem honorare voluisti *Magnifice Domine Rector*, vitæ ipsius curriculum, undecunque quæsitis amplificationibus extensum, vobis Audd. Honor. recitabo. Præstat, opinor, fructum inde capere, & animos Studiosorum ejusmodi

modi exemplis excitare, ad imitandum instigare, juxta illud Poëta: Acer, & ad palmæ per se cursurus honores, si tamen horteris, fortius ibit equus.

Agite vero, o mei, considerate mecum primo quidem præsentem *Artis Medicæ statum*, & facile perspicietis inde, quid sperandum sit vobis, quid expectandum, qualis ineunda vitæ ratio. Qualis autem ille? Mirè *corruptus*. Irruunt cætervatim illotis manibus pedibusque medicastri, coinquant Artem saluberrimam hic pastores, ibi chirurgi & pharmacopœi, illic vetulæ; quin carnifices alibi impune grassantur. De his collegis gratulamur nobis. Scilicet, cum nulla alia in re periculum sit majus, nemini tamen facilius creditur, quam se Medicum profitenti. Nilominus omnes illi sua se sustentant impudentia. Adeo in praxi medica succedit illud consilium, quod ad id, ut emergas, scientiæ modicum sufficere dicit, impudentiæ autem multum requirit. Miratus olim dicitur *Anacharsis* Scythæ, quomodo apud Græcos artifices certarent judicarentque, qui artifices non essent. Medici quotidiana istiusmodi experiuntur judicia; namque apud Eruditos qui nihil valent, apud plebem imperitam facundia præminent. O! tædiosam ergo conditionem Medici, cui cum isto hominum perverso genere certandum est. O! Medicum afflictum; de quo adhuc hodie valet, quod de se ipso olim conquestus est Naturæ curiosorum quondam *Telamon*: Multa ego & incredibilia propter Medicinæ scientiam passus sum, patiorque etiamnum, ob quæ fere tædium Artis alias saluberrimæ incessit, & eo impellor, ut quæ ab hominum & vulgi opinione, jam etiam medicastrorum lucripetarum sordibus, & theoreticorum supercilio, in eam illata sunt damna, tristiaque & optimorum hominum patientia indigna, meditato jam dudum, &, volente ita Deo, consummando Dialogo traducam. Et quid quæso animi fuisse putatis B, Parenti, ad Medicinam promotum quondam è *Philosophia Naturali*, cum qua aliter, & longe quidem melius, comparatum est. Arcetur enim ibi profanum vulgus, nec scientiæ ardeliones isti inhiant, quia luci litatur in physica, non lucro, quod unum ipsi quærunt. Quodsi tamen quis per transversum sese immiscuerit tenebrio, facile experimentorum claritate & demonstrationum robore exploditur.

Quodnam ergo pro Philiatro consilium? Quodnam his molestiis remedium? Certe non aliud, quam quod injuriis quibuscunque destinari alias solet, & dici: Non masticandas illas esse, nec ruminandas, sed devorandas & deglutiendas integras, uti solent Medicorum pilulæ. Idcirco mature præparandus est animus & obfirmandus ad ferendum patienter, mutari quod nequit. Nec profecto aliam perversis rebus istis medelam adhibendam censuit, B, Parens, nisi quod cavere sibi & prospicere jussert philia-

philiatros, ne delinquant vel deficient in illis ipsis, quæ modo reprehendimus in medicaltris, sed potius eruditione sua se distinguant, suamque inter istos tueantur dignitatem. Scilicet, cum adhuc hodie obtineat *Hippocr.* I. Aphor. I. (cujus veritatem *Stablius* peculiari Disputatione, & in programme: *Judic. Diffic.* graphice exposuit, ad exercitium praxeos medicæ non adspiret quisquam, nisi prius in Academia bene fuerit formatus & instructus; Memor, etiam hic valere, quod de corpore humano dicere solent Medici: Vitium primæ coctionis non corrigitur in secunda, multo minus in tertia. Profecto discendum prius est, quam curandum; Nemo accedat ad praxin, nisi præceptis, dogmatibus instructus, etiam nisi peritia instructus. Nec est, quod quis peti sic principium regerat, peritiam requiri ante experientiam; Suppetit enim experientia aliorum, non dicam tot seculorum, sed probatorum modo Auctorum, quam nostram esse voluit benigna majorum liberalitas, qua gaudemus tanquam hæreditate bene ampla. Sunt præceptores muti, sunt vivi duces, longo rerum usu cauti, quos ad praxin sequi, ad quos ab ægroti lecto recurrere tamdiu, donec vel propriis confidere pennis, vel natate liceat sine cortice, multoties inculcavit suis B. Parens. Ita demum exercebit praxin suam Medicus nec temere, nec timide, in despectum medicaltrorum omnium, qui juxta *Lindanum* tument & timent, quorum proin latratus equi generosi instar ne curabit quidem amplius, sed exclamabit cum B. Patre: *Transseat.*

Qualis porro Medicinæ status? Multum à pristino *mutatus*. Non ignoro, hoc ipsum alias in malam partem detorqueri, & nobis objici ab osoribus artis, qui cum *Plinio* nullam artem medicina esse inconstantiorum exprobrant. Sed, ut hoc mox declinem, non urgebo prolixè constantiam multarum & fundamentalium regularum, concedam potius quod objiciunt, ut habeant consistentem ream artem, sed ita tamen consistentem, se in ea parte fuisse, qua vos omnes, quarumcunque artium cultores, qua Artes ipsas omni laude dignas; Itaque prius de vestra inconstantia confiteamini necesse est, quam Medicinæ & Medicorum ullam reprehendatis culpam. Nihil dicam de Theologiæ hæresibus, nihil de Philosophiæ sectis; Hoc saltim urgebo, omnibus id commune esse disciplinis, ut vigeant hoc seculo, altero langueant, hoc amittant, illo recuperent, isto plura & nova acquirant. Et de medicamentis nostris fere dixero, quæ de vocabulis *Horatius*:

*Multa renascentur qua jam cecidere cadentque,
Qua nunc sunt in honore.*

In genere semper perficiuntur Artes, & nunquam ita quisquam bene sub-

ducta ad vitam ratione fuit, quin usus ipse, ætas atque experientia semper aliquid docerent novi. Quis ergo & cur exceptam velit Medicinam? Indeclinabiles arti sunt mutationes, videamus modo, ut sint in melius, non in pejus.

Famosus priori seculo philosophiæ reformator alicubi se ad reformandam quoque Medicinam animum applicuisse scribit, prætenditque, homines ab infinitis tam corporis quam animi morbis immunes futuros, imo fortassis etiam à senectutis debilitatione, si satis magnam causarum à quibus mala ista oriuntur, & omnium remediorum, quibus Natura nos instruxit, notitiam haberent. Videbatur enim sibi incidisse in viam, qua haud dubie ad optatum finem perveniri possit, nisi aut brevitate vitæ, aut experimentorum defectu impediatur. Judicabat autem, nullum melius esse adversus duo ista impedimenta remedium, quam si fideliter quisque publico communicaret id omne, quantumcunque esset, quod reperisset, & præclara ingenia incitaret, ut ulterius pergere contenderent, singulique quod in sua facultate esset ad experimenta facienda conferrent, atque etiam eorum, quæ addicerent, publicum particeps facerent, eo fine, ut ultimi incipiendo ubi præcedentes desiissent, & ita multorum vitas & labores conjungendo omnes simul longius progredieremur, quam singuli privatim possent. Egregie dicta beatoque parenti auro contra cariora, qui missis aliotriis & ad rem nihil facientibus, quæ vera & bona inclaruerunt in discenitium usus contulit, antiqua novis perfecit, illustravit & conciliavit, ad praxin vero omnia retulit, unice respiciens, quantum à novis inventis pro salute ægrorum sperari vel applicari possit; prouti, silentibus etiam nobis, norunt qui vel docentem ipsum audiverunt, vel scripta ejus legerunt: Utinam omnes sequerentur! Uberes tamen fructus talium prostant passim; talibus debentur medicæ artis incrementa, de quibus hodie gratulatur sibi & tantum non superbit. Celebris quondam Tubingæ nostræ Comicus in theatro exhibuit *Julium Redivivum*. Quid putatis Hippocratem & Galenum redivivum, vel alium quemcunque è veteribus medicis cum *Epimenide* evigilantem, dicturos ad moderni status medici conditionem? Et quid aliud, quam quod mirarentur, quod laudarent viros tam in Universitatibus Germaniæ celeberrimos, quam nunquam otiosos *Natura Curiosos*, collectos in *Regias Societates* Anglos, Gallos, Borussos, & quis omnes enarrare valeat? ut isto studio & fervore Artis Medicæ augmentum promovere velint porro.

Vestrum igitur est, Audd. Philiatræ, primo quidem grata mente venerari Præceptorum fidem ac industriam; Deinde vero amplam istam, quam singulari Majorum liberalitate nobis relictam supra diximus, hæreditatem posteris.

posteris quoque vestris non conservare saltim, verum etiam augere, adeoque senescendo usque tamen adhuc discere, certi, Artem nostram nondum esse absolutam, sed, quemadmodum juxta prædictionem *Seneca* venit tempus illud, quo nos posteri miramur, majores nostros varia tam aperta nescisse; Ita venturum aliquando tempus, quo etiam posteri nostri mirabuntur, nos tam aperta nescivisse. Quod eo quidem facilius vos mihi concessuros spero, quo latius patere campum Medicinæ nosti, & meministis, B. Patrem sapius dixisse, medicum (quem ideo sagacem esse omni jure voluit,) nullibi aberrare posse, sed ubicunque locorum divertat, circa quod ingenium suum exerceat, semper invenire. Ipse occasionem subministravit & reliquit amplissimam, dum toties citavit Vobis & commendavit jucundum Historiæ Naturalis studium, amplum Chymix plebejæ laboratorium, necessariam medico Botanicam, cujus adeo connatus amor ipsum tenuit, ut nullus campi recessus sit, quem non, dum vires vigerent, olim multoties accesserit. Ah! videtur adhuc

Ipsas te Tityre pinus,

Ipsas te sylvas, ipsa hac arbuta vocare.

Ut de Horto Academico nihil dicam, cujus Præfectus fuit per triginta tres annos; Nec sexus Plantarum mentionem faciam, quem peculiari epistola declaravit, & quem ab exteris approbari, per plures usque species confirmari quin ad plantas etiam imperfectas capillares ingeniose applicari, non parum gavissus est.

Si talis Medicinæ status; Qualis ergo *Medicorum conditio? Graviss & periculosa*. Agitur de vita hominis, quæ quo est nobilior, eo cura medici debet esse major. Ludunt de corio humano, vitam sæpe ponunt in acie novaculæ, nec periculis quidem discunt medicaltri, in quorum manibus medicamenta perinde se habent, ac ensis in manu furiosi, & de quibus omnino valet, quod quæritur *Lindanus*: Quasi vero non sufficeret ægrotandi vis, nisi accedat ad eam medici imperiti etiam temeritas. Aliter autem longe comparatum esse videas cum Medicis, quibus seria omnino res est medicina, & quibus pro canone inservit illud *Hippocraticum*: Si prodesse non possis, cave quæso, ne noceas; Difficultates enim in medendo non latuerunt divum senem, neque facilem esse artem persuadere voluit ista initiandis, quin potius suos aphorismorum libros pita statim inchoavit: Vita brevis, Ars longa, occasio præceps, experimentum periculosum, Judicium difficile. Medelam tamen rebus hic adhibendam alibi suppeditavit egregiam, dum laconice quidem, pro more, graphice tamen, in Epidem. libb. dixit: *μηδὲν ἐνέει; μηδὲν ὑπεροπᾶν*. Nihil temere, nihil prætervidere. Forsan non erravero, si addidero tertium

laconismum æque celebrem, quem *Alexander M.* quærenti, quam ratione totum ferre terrarum orbem tam brevi sub ditionem suam redegerit, responsi loco dedisse fertur : *μὴδ' ἐν δὲ αὐτὰ μὲν* . Nihil procrastinans. Quam enim in tempore venire omnium rerum primum sit, nostis ipsi, *Audd. Honn. & medico acclamatis cum Poëta :*

*Principiis obsta, sero medicina paratur,
cum mala per longas invaluere moras.*

Atque illud alterum:

*Temporibus Medicina valet, data tempore profunt,
& data non recto tempore vina nocent.*

Abfit igitur à vobis, o mei, inconsiderantia omnis atque animi levitas. Sit potius timor Domini vobis initium sapientiæ ac prudentiæ practicæ, pro uti toties inculcavit B. Parens, atque omni occasione repetiit.

Non autem gravem modo dixi Medicorum statum, verum etiam periculosum. Neque id præter rationem. An ob invidiam, quam conciliafse olim Medicis videntur præmia pro restitutione sanitatis dari solita? Id quidem non arbitror, præsentī inprimis temporum egestate. Aliud, & longe quidem gravius, periculum est, quod soltri loco reportant interdum Medici, quod etiam obtigit B. Parenti. Memorabilis est in ipsius vita morbus, inter graviores primus, quo gravissime decubuerat ante annos fere sedecim, quem pro omni sua fide & dexteritate temporibus istis medicis malignis, tanquam mercedem ab ægrotis, acceperat. Gesserat Beatus Noster priori adhuc seculo, temporibus longe malignioribus, quippe petechialibus, cum hujus seculi anno sexto, quo laboraverat, non esset nisi tertianna epidemia, curam multorum graviter decumbentium, etiam Illustrium personarum, non sine magna vitæ ac sanitatis expositione; Neque tamen tum infectus unquam, sed Divina bonitate ac providentia miraculose servatus fuit, succumbentibus passim & in ætatis flore abreptis Medicis præstantissimis, Amicis quondam ipsius integerrimis. Scilicet hæc sunt fatalia malignitatis, hoc est τὸ ἐπιεικὲς illud *Hippocratis*, divinum in morbis, quod nihil aliud esse voluit B. Parens, quam DEI Providentiam, in quam venerabundus ponendam esse censuit spem omnem, quippe sortes nostras esse in manibus Domini agnoscens. Huic igitur commendemus vias nostras; Ipse providebit; Ipse fecit & faciet omnia bene.

Superaverat B. Parens per DEI gratiam gravem istum morbum feliciter, ut muneribus suis iterum sufficeret, quippe quæ ad ultimum usque mensē docendo curandoque indefessus obiit; Mansit tamen usque valetudinarius, nec pristinis viribus plene unquam fuit restitutus, ut conti-

nuam

nuam proin infirmi corporis habere cogeretur curam, strictioris diætæ observantissimus. Poterit hac in parte nobis exemplo esse. Male quidem alias audiunt Medici, quod faciles sint in præscribendis vitæ regulis, quas ipsi non observant; Et passim resonat illud: Medice vivere est pessime vivere. Nimis prolixus fierem, si pro dignitate dictum hoc tractare vellem; hoc tamen audacter dico: Quemadmodum non statim Medice vivit, qui se medice vivere vel dicit vel putat; Ita is demum optime vivit, qui vere medice vivit, i. e. sanitati suæ conservandæ vel restituendæ congruenter. Absit, ut vobis, qui integra gaudetis sanitate, id persuadere præsumam; Nondum tempus est: Quid enim medico cum sanis, quos nullis semet obligare legibus, nec egere Medico voluit *Corn. Celsus*. Olim de isto cogitabitis. Ad vos mea verba dirigo, quibus valetudo minus firma, variis sæpe morbis interrupta est. Fuit sane B. Parenti abstinentia, temperantia, legitimas ad regulas medicas ordinatus rerum non naturalium usus per tria lustra manifestum in morbis levamen, à gravioribus præservamen, ægri atque debilis corporis sustentamen. Si tædium vobis moveat diætæ talis tanto tempore continuanda, si horrorem incutiat medicamentorum sæpe ingratorum usus, hoc solatii loco responsum habete: Magnam esse vim consuetudinis, quam alteram naturam dici nostis. Hæc B. Patri satis insuetum olim vitæ genus reddidit familiare & facile, ut inter pocula aliorum liberalia bibere non ultra determinatam vini dilucioris portionem, ad oblatos cibos noxios ne moveri quidem appetitu, pro re magni momenti non reputaverit amplius. Nec ipsius exemplum probat aut requirit continuum, vagum, inconstantem medicamentorum, naturam vel turbantium vel obruentium, usum; pauca enim & affectui suo appropriata, debito tempore (cujus exacerbationes diligenter notaverat, ut cum vestra, qui Astrologiam exploditis, venia dixerim, ipsum vobis non accessisse, *efficaciam aspectuum*, ut asserbat, toties in proprio corpore *expertus*.) & modo usurpata erant, quibus ipse toties sublevatus fuit; Non panaceæ, non arcana, non pretiosa, sed quæ ipse aliis præscripserat toties quæ, ut omnia sua, discipulis communicaverat fideliter, quibus proin ignota esse nequeunt. Donec tandem cœpit valedicere medicamentis, nisi quibus pro lenienda symptomatum ferocia, pro refectione consumti corporis opus erat, valedicere Amicis, & ad beatam analysin se componere.

O! itaque Salve æternum æternumque Vale, *Pater optime*, quiesce in pace, triumphâ de superatis tot malorum manipulis, fruire visione DEI Tui, donec sperata restitutionis die reuniatur spiritui corpus non divellendum posthac. Nos suo quisque ordine sequimur, exemplum patientiæ

tia & fidei in morbo & morte tua intuemur ; Interim dum spiritus hos urget artus , perpetuum pietatis monumentum , desideratissimam tui memoriam intimis cordis fibris insculptam circumferimus. Sit maneatque apud bonos Memoria Tua in benedictione!

Quod superest , Audd. Honn. id gratis & votis dandum. In Al-
mæ igitur hujus Eberhardinæ gremio natus & eductus , quid prius mihi sit , quid potius , quam mentem animumque convertere ad Te , *Serenissime Princeps ac Domine , Domine EBERHARDE LVDOVICE , Dux Wurtembergia Tua Potentissime , Heros Fortissime , Patriæ Pater Gloriosissime , Princeps EBERHARDINÆ Tua Nutritie Munificentissime , Domine Clementissime*. TIBI gratias. TIBI vota precesque. Tuæ Principali Clementiæ debeo professionem , quam hodie auspicio ; Tuo Gratiissimo nutu & jussu hæc conscendi cathedram. Tuæ Clementiæ submisso cultu me porro commendare non reformido. Tu autem , Dux Serenissime , vive felicissime , regna diutissime. *Cum DEO & Die* Würtembergiam Tuam restitue pristino Flori , pristinae felicitati.

Et Tu , Parentis Tanti Spes Tanta , Spes unica , *Serenissime Princeps Hereditarie , Domine FRIDERICE LVDOVICE , Princeps ac Domine Clementissime* , gaude Tanto Exemplo Paterno , gaude bono omine nominis , *Princeps Pacis* , gaude aliquando regimine pacato , novos qui Europæ minantur tumultus procul à Terris Tuis esse velit benigni Numinis providentia. Inclina mentem ad protectionem Artium & Scientiarum , ut floreat , ut gaudeant Te Mecænate Celsissimo.

Sub Principe floret Universitas , Tuta , Læta , pulchro quatuor Facultatum choro inclyta , & ad se vocat sermonem meum. *Magnifice Domine Rector , Reverendissime Domine Cancellarie , Amplissimi Domini Senatores , Patroni Venerandi*. Beneficia vestra majora sunt , quam quibus pro dignitate deprædicandis sufficiam. Annitar tamen omni studio , ut vestram de me conceptam spem bonam adimpleam ; Vos modo infirmum patrocínio vestro sustentate. DEUS autem ista Vobis retribuatur , & vota Clientum pro salute vestra exaudiat. .

Et quid vobis , *Honoratissimi Domini Auditores* , pro patientia vestra ? Nihil suppetit , nisi animus gratus , quo mea vobis studia & officia vicissim dedico. Vivite felices , gaudete desideriorum vestrorum successibus exoptatis.

Vos denique, Clarissimi Philatri, agite, strenue cursum vestrum perficite; ego operam dabo, ut, si qua ratione studiis vestris quidquam possum contribuere, omni occasione experiamini meam & industriam & fidelitatem.

Tu vero, *O Triune & Ter Sancte DEVS*, in quo sum, vivo, moveor, qui principium es & finis actionum omnium, in Te devota mens precibus orationem terminat. Infinita sunt ad hunc usque temporis articulum Gratiae Tuæ beneficia, quæ nec animus assequi, nec eloqui lingua valet. Tibi ergo grates persolvo humillimas, Tibi porro commendo vias meas. Largire quæso, Pater Luminum, necessaria servo Tuo Spiritus dona, ad Divini Tui Nominis gloriam, ad commodum proximi; Discute mentis tenebras, & agnitione veritatis, quæ secundum pietatem est, animum imbue. Sic psallam Nomini Tuo in æternum. *Dixi.*

RERUM
IN OBSERVATIONIBUS ET APPEN-
DICE PRÆCIPUARUM INDI-
CULUS.

N. Asteriscus numeris præfixus Appendicem designat.

A.	A.	A.	15
A	bortus cum sterno concavo & regione umbilicali prominente.	Art. carpi læsio.	436
	159	Arthritis ex dysenteria.	74
Abscessus spinæ dorsii.	166	ab impositis lumbricis trulentior.	96
mesenterii.	167	a catello mitigata.	97
Academiæ Naturæ Curiosorum initia & progressus. *	103	Auris in ove surda constitutio.	498
Aethiopsis mineralis usus in glandularum tumoribus.	496	B.	
Affectuum efficacia medica.	434	Balsamum Peruvianum album. *	124
Amarorum præstantia. *	113	Raccasira. *	123
Amaurosis.	339	Banillia. *	121
Amaurosi laborantis sectio.	390	Betel. *	16
Ambustio pedis lusoria.	442	Bezoar. *	119
Anasarca post convulsiones.	3	Biographiæ Medicæ specimen.	553
Anatome tympanitici.	91	Boni Henrici hydragoga bonitas.	110
Rhachitici.	101	Boramez. *	155
L. B. de Kellner	140	C.	
hydropici.	175	Cachexia incurabilis.	6
Ardeæ stellaris.	283	ad hydropem tendens.	179
phthisici.	302	Caffè Arbor florens.	204
empyematici.	393	Cajeputi oleum. *	123
herniosæ natæ.	592	Calculus vesicæ ex scroto protractus.	60
vid. <i>exenteratio</i> .		in urethra natus.	347
Aneurysma verminosum.	519	renum cum insigni cruciatu.	62
Antimonii sulphur Indis familiaris. *	126	Calculi renum octaëdri.	65
Aphonia post variolas.	226	in ventriculo.	117
Aqua saponis ad partum difficilem.	117	in glandula bronchiali.	403
Ardeæ stellaris anatome.	283	in vesica fellis.	404
		R. J. Camerarii memoria. *	165

Cancer marinus rotundus major.	315		
Canela, vide Cinnamomum.			E.
Carbones fossiles.	235	Ecstasis.	563
Cardamomi species. *	120	Enema per os rejectum.	82
Carlina in Hassia inventa:	286	Epilepsia hysterica cum amaurosi.	67
Caro lupina antepileptica & hysterica.	91	Equus docilis.	43
Caryophylli Plinii. *	14	Equisetam causa abortuum.	521
Catacambra. Catagamber. *	15, 117	Esus pastiancæ & intermixtæ cicuta.	438
Cephalalgia periodica decocto Café curata.	168	Exanthemata rarissima.	533
vesicatoriis sanata.	197	Excresecientia carnosâ in dorso,	246
vid. <i>Dolor Capitis. Hemicrania.</i>		Exenteratio, vid. <i>Anatome.</i>	
Cerebri compressio.	349	hydropes thoracis extincti.	147
Cheirites coraloides albus Americanus.	66	Experimenta circa vermes.	173
Cicutæ radix devorata.	97	podagram cum nephritide.	272
Cinnamomi historia. *	4	de virtute corticis Peruviani adstringente.	274
Cœcitas ex impetigine.	118		F.
Cœli ardentis phenomena.	69	Fascinatio?	433
Conceptio falsa a plethora.	49	Febris epidemica Lipsiensis.	I
Costus aromaticus. *	122	hectica ex rene exulcerato.	440
peruvianus. *	15	quartanæ curatio Timæana.	45
Coxendicis dolor lacte curatus.	200	transformata.	475
CrySTALLUS Islandica in amethystum mutata.	244	Felis reviviscens.	282
Cuculus a rubecula enutritus.	285	Ferculum cruentum.	294
		Festuca ossea vel quasi.	316
D.		Fœtus humanus $\lambda\epsilon\omicron\nu\tau\omicron\rho\lambda\epsilon\rho\phi\textcircled{\circ}$.	128
Diabetes spuria in variolis & morbilis.	297	Fontis Neapolitani miranda.	366
Diarrhoea Café potu sanata.	88	Fragor in partu erumpens.	445
Digitus canerosus.	405	Fungus quernus Insulæ Manæ.	285
Dolor capitis, vid. <i>Cephalalgia. Hemicrania.</i>			G.
æquinoctialis.	89	Gazella Indica minor.	310
quartanus.	173	Gemellarum una alba, altera nigra.	143
lumborum cum motu abolito.	319	Gentiana Indica. *	112
Ductum thoracicum inveniendi enchirifes.	500		Ginse-

Ginseng. *	129	Ischiadicus dolor gravissimus.	175
Glandulæ labii superioris.	398	Ischuria letalis ex tumore prostata- rum.	358
in ingluvie coccothrau- stæ.	408	Jubaba cortex.	118
Glandulosum corpus urethræ adna- tum.	440		K.
Gramen resectum incrementa ca- piens.	277	Kikekunemalo.*	120
Gravida foetum convulsam pariens. § V. S. catharses & acidulas fe- rens.	425		L.
Gustus abolitus ex casu ab alto.	552	Labiorum coalitus a variolis retroce- dentibus.	53
	H.	Lacerta aquatica vomitu rejecta.	210
Hæmorrhoides apertæ consolidato gingivarum ulce- re.	424	Lacrimæ passionem hystericam levan- tes.	449
in puero men- struæ.	480	Lactis Caffæati usus.	174
Hæctica demortuæ casus.	112	Lapides quadrati.*	123
Hemicrania periodica cortice Peruvia- no discussa.	169	Laryngis & ventriculi interiora.	402
Hippolithus.	481	Lepra sanata.	41
Homo cur fit? *	94	Lex Regia D. XI, viij.	395
Humanitatis indago.*	85	Linguæ humanæ glandulæ & ductus novi salivales.	401
Hungariæ epidemica historia.*	20	Lumbrici in abdominis cavo,	391
Hupo oleum.*	123		M.
Hydrophobia sero accidens.	38	Maculæ scorbuticæ nigræ.	148
Hydrops sacculus.	339	Malabaricæ medicinæ status.*	106
Hydrops pectoris & pericardii diffi- culter dignoscendus.	313	Mania balineis gelidis curata.	191
pulmonum.	468	Manus in sepulcro ultra sæculum a pu- tredine immunis.	124
Hypocaquana.*	118	Massa carnea tussi rejecta.	432
Hysopus Ratisbonensis.	120	Maxillæ dolor periodicus:	347
Hystericæ passio urinæ potu fugata.	171	Medicus Malabaricus.*	106
	I.	Medici in Russia florentes.*	139
Hystericia a morsu felis.	174	Melancholicus pedibus cereis.	65
Indiæ rariora.*	111	Melancholiæ hypochondriacæ spon- tanea solutio.	547
Intestini ilei appendix.	156	Menstrua vetulæ.	412
		suppressa linteolis aceto fri- genti immerfis.	194
			Menstrua

S.		Tumor œdematosus brachii cum
Sabadilli semen. *	120	scirrho glandularum ma-
Sago. *	120	xillarum. 57
Sala radix. *	118	manus osseo folliculo inclu-
Salab radix. *	14	fus. 76
Salia volatilia oleosa hæmorrhagiis fa-		phlegmonodes brachii. 108
lutaria.	549	inflammatorius ex coli-
Sanguis serumque lacteum.	466	ca. 294
Sanguineis humani philtrum.	300	Turfæ. 228
sputum anniversarium. 87		Tuffis puerorum epidemica. 353
circulus in matre & foetu		Tympanites V. S. curatus. 550
mutuus. 407		
an veteribus co-		V.
gnitus? 410		Variolarum infitio. 133
Scabies menstrua. 447		malignarum Francosurten-
Scabiei retropulsæ noxa! 522		sium descriptio. 560
Scirrhus feroti, penis & pedum ex		deformitas præaven-
erysipelate. 212		da. 474
uteri sanguineus. 478		Vasorum umbilicalium ruptura in
Serpentis Americani calva diadema-		partu. 451
ta. 63		Vegetabilia exotica. 80
Scotophorus. *	528	Venenorum applicatio externa. 252
Signum infanticidii incertum ex pul-		Venæsectio urinæ suppressæ commo-
monibus. 414		da. 551
Spina ventosa femoris. 318		Vermes luis venereæ comites. 549
Spiritus vini tartarisatus ad tincturam		Vertiginis remedium, tubarum clan-
antimonio extrahendam in-		gor. 88
ptus. 494		curatio à capitis vulnere. 119
Splenetica puella! 62		Vesica bovis gemina. 158
Sternutatio exitialis. 117		per membranum in duas cavi-
Substantia glandulosa per urinam ex-		tates divisa. 170
creta. 227		fellis maxima. 327
		Vespertilio mortuus. 329
T.		vivus. 457
Talcii usus Medicus. *	125	Vespertilionum latibula. 462
Tanzuc terra Sinensium bezoardica. *		Visci querni decoctum salutare. 422
	106. 111. 126	Ulcus cancriformum in faucibus. 225
Thea. *	120	dorsi ad pleuram penetrans. 320
Thermæ ex scoriis. 29		Ulmi cortex hydropicis salutaris. 429
Trepanatio. 452		Vomicæ pulmonum. 418
Tumor cruris monstruosus. 55		partium abdominis. 322
		Unguen-

Unguentum ophthalmicum.	323	Uteri crassities in gravidis.	406
Ureteres a calculo obturati.	455	Vulnus abdomen utrinque pene-	
Urinæ difficultas a prostaticis tumefa-		trans.	334
ctis.	356		
stillicidium perpetuum.	595	W!	
chylosæ.	552	Wildegansi pillulæ.*	129
Uteri prolapsi exsectio non leta-		Z.	
lis.	158		
inflammatio cum febris acuta.	367	Zinghi, anisum stellatum.*	125
Uteri ruptura ex partu difficili.	397		

EX ERRATIS

extantiora quædam emendanda.

Pag. 2. lin. ult. pro confœdatas lege confœdatos. pag. 13. lin. 3. pro viscere lege viscera. pag. 43. lin. 25. pro DALHARDINGII lege DETHARDINGII. pag. 45. lin. 27. pro reddere lege redderet. pag. 58. lin. 27. pro perfecta lege profecta. pag. 70. lin. 16. pro nudatum lege undatum. pag. 137. lin. 14. pro emptio lege eruptio. pag. 139. lin. 19. pro opponere lege apponere. pag. 145. lin. 19. pro incoluimus lege incolumis. pag. 177. lin. 26. pro natu lege statu. pag. 180. lin. 17. pro ad lege ac. pag. 191. lin. 8. pro renis lege venis. pag. 231. lin. 9. pro dentissimis lege dentissimis. pag. 232. lin. 16. pro aliquot lege aliquod. pag. 243. lin. 13. pro debes lege debeo. pag. 261. lin. 20. pro latici lege volatici. pag. 303. l. 4. pro eum lege cum. pag. 304. l. 27. pro Heræ lege Herbæ. pag. 309. lin. 1. pro sit lege sit. pag. 321. lin. 2. pro consolationem lege consolidationem. pag. 349. lin. 4. pro paribus lege partibus. pag. 354. l. 29. pro vegebat: Syrius lege regebat sirius. pag. 263. l. 2. 3. pro impulsæ bluntó lege impulsu blando. p. 374. l. 21. pro profectus lege professus. pag. 375. l. 1. pro Gradus lege Gradius. pag. 380. l. 21. pro reditus lege redditus. pag. 382. l. 13. pro inundatur lege inundetur. item l. 15. pro in exustatione lege ex incrustatione. pag. 389. l. 7. pro protundere lege protrudere. pag. 397. lin. 18. pro duobus miliaribus lege uno milliari. pag. 410. lin. antepen. pro quia lege qui. pag. 414. l. 22. pro expirare lege expiare. pag. 429. lin. 11. pro nec lege cum. pag. 437. l. penult. pro eadem lege eadem. pag. 439. l. penult. pro transferentibus lege transferendis. pag. 445. l. 24. pro penestralibus lege penetralibus. pag. 446. l. 25. pro aditum lege editum. pag. 560. lin. 12. pro D. lege Dn. D.

